

ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΑΤΜΟΥ

2. ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

υπο Μαρίας Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου



ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ







BYZANTINA ΕΓΓΡΑΦΑ ΠΑΤΜΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΕΡΕΥΝΩΝ

Λεωφ. Βασ. Κωνσταντίνου 48—'Αθήναι 501/1

ΕΘΝΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ
ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΠΑΤΜΟΥ

Β' - ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΚΔΟΣΙΣ

ΥΠΟ

ΜΑΡΙΑΣ ΝΥΣΤΑΖΟΠΟΥΛΟΥ - ΠΕΛΕΚΙΔΟΥ

ΑΘΗΝΑΙ—1980

Ο ΠΑΡΩΝ ΤΟΜΟΣ περιλαμβάνει πάντα τὰ ἔγγραφα δημοσίων λειτουργῶν τοῦ Βυζαντίου, τὰ ὁποῖα διασφύζονται εἰς τὸ πλουσιώτατον Ἀρχεῖον τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱερᾶς Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐκτείνονται εἰς δύο καὶ πλέον αἰῶνας: ἀπὸ τοῦ 1073 μέχρι τοῦ 1288, τὰ πλεῖστα δὲ τούτων ἀνάγονται εἰς τὴν μετὰ τὸ 1204 περίοδον. Σωζόμενα, πλὴν μιᾶς ἐξαιρέσεως (ἀρ. 59), ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν κεκρωμένῳ ἀντιγράφῳ, παρουσιάζουν θεματικῶς μεγάλην ποικιλίαν καὶ διπλωματικῶς σημαντικὰς ιδιοτυπίας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ ἐπειδὴ ἀνάγονται εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μεγάλης ἀναπτύξεως τῆς γραφειοκρατίας καὶ τῶν μεταβολῶν τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, ἀποτελοῦν πολύτιμον πηγὴν διὰ τὴν διπλωματικὴν μελέτην τοῦ εἴδους ἀλλὰ καὶ γενικώτερον διὰ τὴν μελέτην τῆς λειτουργίας καὶ τῆς ἐξελίξεως τοῦ κρατικοῦ μηχανισμοῦ τῆς αὐτοκρατορίας. Τινὰ τῶν ἐκδιδομένων ἐνταῦθα ἔγγράφων ἀποτελοῦν μοναδικὰ δείγματα τῆς βυζαντινῆς διπλωματικῆς.

Ἐκ τῶν ἔγγράφων τούτων ἐπισημαίνω ἰδιαίτερος τρεῖς πράξεις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, αἱ ὁποῖαι διττῶς συνιστοῦν περίπτωσιν μοναδικήν: ἀπὸ ἀπόψεως μὲν περιοχόμενον, διότι παρέχουν ἀγνώστους ἄλλοθεν εἰδήσεις περὶ τῆς διαδικασίας καταμετρήσεως πλοίου καὶ παραδόσεως τούτου εἰς τὸν δικαιούχον· ἀπὸ διπλωματικῆς δὲ ἀπόψεως, διότι εἶναι τὰ μόνα ἔγγραφα τοῦ εἴδους καί, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, ἐκ τῶν ἐλάχιστων ἔγγράφων τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, τὰ ὁποῖα διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν. Ἐπίσης ἐπισημαίνω τρία ἔγγραφα τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σπάνια δείγματα τοῦ εἴδους, τὰ ὁποῖα ἐμφανίζον διπλωματικῶς σημαντικὰς ιδιοτυπίας.

Τὰ ἔγγραφα τοῦ παρόντος τόμου παρουσιάζουν, ὡς ἤδη ἐλέχθη, μεγάλην θεματικὴν ποικιλίαν καὶ παρέχουν οὐσιαστικὰς καὶ ἐνίοτε μοναδικὰς εἰδήσεις καὶ διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Μονῆς καὶ διὰ τοὺς θεσμοὺς τῆς ἐποχῆς. Γενικῶς τὰ ἔγγραφα τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ἀποτελοῦντα ἐ φ α ρ - μ ο γ ῆ ν συγκεκριμένων αὐτοκρατορικῶν ἀποφάσεων ἢ ἐντολῶν καὶ βασιζόμενα εἰς τὸ ὑφιστάμενον τότε δίκαιον, ἀντικατοπτρίζουν τὴν πραγματικότητα καὶ εἶναι ἀδιάφεστοι καὶ ἄμεσοι μάρτυρες τῆς ἐποχῆς των. Ἀποτελοῦν οὕτω πολύτιμον καὶ ἐνίοτε μοναδικὴν πηγὴν διὰ τὴν μελέτην τῶν θεσμῶν καὶ τῆς διοικήσεως, τῆς κοινωνίας καὶ τῆς οἰκονομίας — ἰδίαι τῶν σχέσεων γεωκτησίας —, τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ τῶν τοπωνυμίων, τῶν ὀνοματεπωνύμων καὶ τῆς γλώσσης¹. Ὑπογραμμίζω ἰδιαίτερος τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον, διότι δὲν ἔχει, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἀρκοῦντως τονισθῆ. Πράγματι, τὰ ἔγγραφα τῶν δημοσίων λειτουργῶν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ αὐτοκρατορικὰ, τὰ ὁποῖα ἀκολουθοῦν ὠρισμένον τυπικόν, δὲν ὑπόκεινται εἰς αὐστηροὺς κανόνας, διὰ τοῦτο καὶ παρουσιάζουν μεγαλυτέραν ἐλευθερίαν εἰς τὴν διατύπωσιν. Συντασσόμενα ἐξ ἄλλου ὑπὸ ὑπαλλήλων περιωρισμένης συνήθως μορφώσεως, οἱ ὁποῖοι δὲν χειρίζονται εὐχερῶς τὴν ἐπίσημον γλῶσσαν τῆς κρατικῆς γραμματείας, εὐρίσκονται πλησιέστερον εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν τῆς ἐποχῆς.

1. Τὴν σημασίαν τῶν ἔγγράφων τῶν δημοσίων λειτουργῶν καὶ τὴν διπλωματικὴν μελέτην τοῦ εἴδους ἐξετάζω εἰς τὴν ὑπὸ ἐκδοσιν μελέτην μου: Τὰ ἔγγραφα τῶν δημοσίων λειτουργῶν τοῦ Βυζαντίου (Διπλωματικὴ παρουσίασις).

Ἐπὶ πλέον, καθὼς τὰ πλεῖστα τούτων ἐκδίδονται εἰς τὴν ἐπαρχίαν, διασφύζον τύπους διαλεκτικούς: ἐνδεικτικῶς ἀναφέρω τὰ ὑπ' ἀριθ. 70 καὶ 75 ἔγγραφα τῆς παρουσίας ἐκδόσεως, τὰ ὅποια συνετάχθησαν εἰς τὴν Κῶν καὶ περιέχον ἰδιωματισμοὺς καὶ χαρακτηριστικὰς ἐκφράσεις τῆς τοπικῆς διαλέκτου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω γίνεται φανερόν τὸ μέγα ἱστορικὸν ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον παρουσιάζουν διὰ τὸν μελετητὴν τὰ ἔγγραφα τοῦ παρόντος τόμου.

Ἡ ἔκδοσις τῶν ἐγγράφων τοῦ Ἀρχείου τῆς Μονῆς Πάτμου ἀποτελεῖ μέρος ἑνὸς γενικωτέρου προγράμματος διερευνήσεως, φωτογραφίσεως καὶ καταλογογραφίσεως τῶν Ἀρχείων τῶν ἐλληνικῶν Μονῶν καὶ Βιβλιοθηκῶν, ἐν οἷς καὶ τοῦ πλουσιωτάτου Ἀρχείου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου. Τὸ ὅλον πρόγραμμα ὀφείλεται εἰς τὸν καθηγητὴν Διονύσιον Ἀ. Ζακυθινόν, ὁ ὁποῖος ἐνεπνεύσθη καὶ ἔθεσε τοῦτο εἰς ἐφαρμογὴν ἐντὸς τῶν πλαισίων τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, ἀπὸ τοῦ 1959 ὡς πρόεδρος εἰδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐρεῦνης (μέλη τῆς ὁποίας ἦσαν οἱ καθηγηταὶ Μ. Μανούσασκας καὶ Ἰ. Καραγιαννόπουλος) καὶ ἀπὸ τοῦ 1960 ὡς Διευθυντὴς τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν. Εἰς τὰς ἐτησίας Ἐκθέσεις Πεπραγμένων δύναται τις νὰ παρακολουθήσῃ τὴν πορείαν καὶ τὰ προβλήματα τοῦ μακροπρόσπου τούτου ἔργου². Περιορίζομαι ἐδῶ νὰ σημειώσω τοῦτο: ἀπὸ τοῦ 1959 καὶ κυρίως ἀπὸ τοῦ 1960 ἐπραγματοποιούντο ἀνελλιπῶς κατ' ἔτος θερινὰ ἀποστολαὶ τῶν μελῶν τοῦ Κέντρου εἰς τὴν Πάτμον διὰ τὴν ταξινόμησιν, φωτογράφησιν, συντήρησιν καὶ μελέτην τοῦ Πατριακοῦ Ἀρχείου, εἰς συνεδρίας δὲ ἐν τῷ Κέντρῳ συνεζητήθησαν τὰ προβλήματα καὶ καθορίσθησαν λεπτομερῶς αἱ γενικαὶ ἀρχαὶ τῆς ἐκδόσεως. Ἡ μελέτη καὶ ἔκδοσις τῶν ἐγγράφων τῆς Μονῆς Πάτμου ὀφείλει πολλὰ εἰς τὴν ἐμπνευσμένην καθοδήγησιν καὶ τὰς πολυτίμους συμβουλὰς καὶ ὑποδείξεις τοῦ καθηγητοῦ κ. Διον. Ζακυθινοῦ. Τὸν παρακαλῶ νὰ δεχθῆ καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης τὴν ἔκφρασιν τῆς βαθυτάτης μου εὐγνωμοσύνης.

Ὡς συνεργάτις τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν ἀνέλαβον τὴν μελέτην καὶ ἔκδοσιν τῶν ἐγγράφων τῶν δημοσίων λειτουργῶν τοῦ Βυζαντίου τῶν ἀποκειμένων εἰς τὸ Ἀρχεῖον τῆς Μονῆς Πάτμου. Ἀπὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1975, διορισθεῖσα καθηγήτρια εἰς τὴν Φιλοσοφικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ἀπεχώρησα τοῦ Ἰδρύματος. Τὸ χειρόγραφον τοῦ παρόντος τόμου ἦτο ἀπὸ μακροῦ χρόνου ἑτοιμον πρὸς δημοσίευσιν. Ἀντιξοότητες ὅμως καὶ δυσκολίαι καθυστέρησαν τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτυπώσεως μέχρι τέλους τοῦ ἔτους 1974, ἔκτοτε δὲ ὁ ρυθμὸς ἐκτυπώσεως ὑπῆρξε ἰδιαίτερος βραδὺς διὰ λόγους ἀνεξαρτήτους τῆς θελήσεώς μου. Εἰς τὰς «Προσθήκας» εἰς τὸ τέλος τοῦ τόμου παρέχω βιβλιογραφικὰς τινὰς συμπληρώσεις.

Ἡ παροῦσα ἔκδοσις δὲν θὰ ἦτο ἐφικτὴ ἄνευ τῆς εὐμενοῦς συμπαραστάσεως καὶ βοηθείας τῶν Πατέρων τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Πάτμου, οἱ ὅποιοι ἐπέδειξαν μεγίστην κατανόησιν καὶ ἐνδιαφέρον καὶ παρέσχον τὴν πατροπαράδοτον φιλοξενίαν καὶ ιδεώδεις συνθήκας διὰ τὴν ἐπὶ τόπου μελέτην καὶ ἔρευναν. Παρακαλῶ νὰ δεχθοῦν τὴν ἔκφρασιν τῶν πλέον θερμῶν εὐχαριστιῶν μου.

Ἡ ὅλη ἔρευνα καὶ ἡ παροῦσα ἔκδοσις ἐχρηματοδοτήθη ὑπὸ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν. Εὐχαριστῶ θερμῶς τοὺς διατελέσαντας Προέδρους καὶ τὰ μέλη τῶν Λιουκητικῶν Συμβουλίων διὰ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὴν ὑποστήριξίν των. Ἰδιαιτέρως μετὰ συγκινήσεως ἀναφέρω τὸ ὄνομα τοῦ προσφάτως ἐκλιπόντος καθηγητοῦ Λεωνίδα Ζέρβα, Προέδρου ἄλλοτε τοῦ Ἰδρύματος. Ἐπίσης εὐχαριστῶ

2. Βλ. Ἐκθέσεις Πεπραγμένων τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου καθηγητοῦ κ. Διον. Ἀ. Ζακυθινοῦ ἐν Ἐπετηρίδι Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος Ἑρευνῶν, ἀπὸ τοῦ τόμου 3 (1961), Ἀθήναι 1962, καὶ ἔξης.

θερμῶς τὸν νῦν Πρόεδρον τοῦ Ἰδρύματος καθηγητὴν κ. Φ. Φέσσαν, ὡς καὶ τὸν Διευθύνοντα Σύμβουλον καθηγητὴν κ. Ἀ. Κονταρᾶτον καὶ τὸν καθηγητὴν κ. Μαν. Μανούσακαν, διάδοχον τοῦ κ. Ζακυθηνῶ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, διὰ τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον των.

Ἐδχαριστῶ ἐπίσης τὴν δεσποινίδα Μαρίκαν Νέζην, εἰδικὴν συντηρήτριαν ἀρχαιολογικῶν κειμένων, ἢ ὅποια μὲ μεγάλην ἐδσνευδησίαν εἰργάσθη διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν ἐγγράφων.

Τέλος θεωρῶ χρέος μου νὰ εὐχαριστήσω ὄσους συνέβαλον εἰς τὴν ἀρτιωτέραν ἐμφάνισιν τοῦ παρόντος τόμου. Τὸν κ. Λεωνίδα Ἀνανιάδην, εἰδικὸν φωτογράφον, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐπωμισθῆ τὸ δύσκολον ἔργον τῆς φωτογραφήσεως τῶν ἐγγράφων. Τὸν τυπογράφον κ. Ἰορδάνην Μωρτίδην, ὁ ὅποιος μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ του, τοῦ ἀειμνήστου Μηνᾶ, ἐξετύπωσε τὸ κύριον σῶμα τοῦ παρόντος τόμου εἰς τὴν μεγάλην πείραν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον των ἢ ἐκδοσις ὀφείλει πολλά. Τοὺς ἀδελφούς Βασίλειον καὶ Λεωνίδα Μιχαλᾶν, οἱ ὅποιοι ἐσυνέχισαν καὶ ὠλοκλήρωσαν τὴν ἐκτύπωσιν τοῦ βιβλίου μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα. Τὸν κ. Γ. Ραγιᾶν καὶ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον «Μέλισσα» διὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῶν φωτοτυπικῶν πινάκων τοῦ λευκώματος καὶ τὸν ζωγράφον καὶ χαράκτην κ. Π. Κατσουλίδην, ὁ ὅποιος ἐσχέδιασε τὸ περιβάλλυμα καὶ τὸ ἐξώφυλλον τοῦ βιβλίου.

Μ.Ν.-Π.

Ἰωάννινα, 1980

ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ

- Actes de Dionysiou*: N. Oikonomidès, *Archives de l'Athos IV. Actes de Dionysiou*, Παρίσιοι 1978.
- Actes de Lavra*²: P. Lemerle, A. Guillou, N. Svoronos, D. Papachryssanthou, *Archives de l'Athos V. Actes de Lavra. Première partie: Des origines à 1204*, Παρίσιοι 1970.
- Archives de l'Athos, VIII. Actes de Lavra II: De 1204 à 1328*, Παρίσιοι 1977.
- Ahrweiler, *Administration*: Héléne Glykatzī-Ahrweiler, *Recherches sur l'Administration de l'Empire byzantin aux IXe - XIe siècles*, «Bulletin de Correspondance hellénique» 84 (1960), σελ. 1 - 109. (Variorum Reprints, Λονδίνον 1971, ἀρ. VIII).
- Ahrweiler, *Byzance et la mer*: Héléne Ahrweiler, *Byzance et la mer*, Bibliothèque Byzantine. Etudes I, Παρίσιοι 1966.
- Ahrweiler, *Droits incorporels*: Héléne Ahrweiler, *La concession des droits incorporels. Dénations conditionnelles (Exemples de donation d'un revenu fiscal ou non, sous les Connènes et les Paléologues)*, «Actes du XIIe Congrès International des Etudes byzantines», τ. II, σελ. 103 - 114. (Variorum Reprints, Λονδίνον 1971, ἀρ. I).
- Ahrweiler, *Smyrne*: Héléne Ahrweiler, *L'histoire et la géographie de la région de Smyrne entre les deux occupations turques (1081 - 1317). Particulièrement au XIIIe siècle*, «Trevaux et Mémoires», I (1965), σελ. 1 - 178. (Variorum Reprints, Λονδίνον 1976, ἀρ. IV).
- Beck, *Kirche*: H-G. Beck, *Kirche und theologische Literatur im byzantinischen Reich*, («Byzantinisches Handbuch» XII,2,1), Μόναχον 1959.
- Bibicou, *Douanes*: Héléne Antoniadis-Bibicou, *Recherches sur les douanes à Byzance. L'«Octava», le «kommerkion» et les commerciales*, Παρίσιοι 1963.
- Bibicou, *Histoire maritime*: Héléne Antoniadis-Bibicou, *Etudes d'histoire maritime de Byzance. A propos du «Thème des Caravisiens»*, Παρίσιοι 1966.
- Βρανούση, *Collection authentiquée*: Era L. Vranoussi, *Une collection authentiquée d'actes du couvent de Patmos et ses notices dorsales (XIe s.). Notes de diplomatie byzantine*, «Σύμμεικτα τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν», τόμ. Β' (Ἀθήναι 1970), σελ. 329 - 343.
- Βρανούση, *Κεκυρωμένη συλλογή*: Ἔρα Βρανούση, *Κεκυρωμένη συλλογή ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς εἰς εἰλητὸν τοῦ ΙΑ' αἰῶνος*, «Σύμμεικτα τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν», τόμ. Α' (Ἀθήναι 1966), σελ. 95 - 119.
- Βρανούση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*:: Ἔρα Βρανούση, *Τὰ Ἀγιολογικὰ κείμενα τοῦ Ὁσίου Χριστόδουλου ἱδρυτοῦ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς. Φιλολογικὴ παράδοσις καὶ ἱστορικαὶ μαρτυρίαι* (Δωδεκανησιακὴ Ἱστορικὴ καὶ Λαογραφικὴ Ἑταιρεία 2), Ἀθήναι 1956.
- Bury, *Adm. System*: J. B. Bury, *The Imperial Administrative System in the Ninth Century, with a revised Text of the Kletorologion of Philotheus*, Λονδίνον 1911 (ἀνατυτ. Νέα Ἰόρκη 1958).
- Darrouzès, *Ἐοφρία*: J. Darrouzès, *Recherches sur les Ἐοφρία de l'Église byzantine*, Παρίσιοι 1970.

- Darrouzès, *Tornikès*: J. Darrouzès, *Georges et Démétrios Tornikès. Lettres et Discours*, Παρίσιοι 1970.
- D.H.G.E.: *Dictionnaire d'histoire et de géographie ecclésiastique*.
- Dölger, *Finanzverwaltung*: Fr. Dölger, *Beitrage zur Geschichte der byzantinischen Finanzverwaltung besonders des 10. und 11. Jahrhunderts*, Λειψία-Βερολίνον, 1927 (άναντύπ. Darmstadt 1960).
- Dölger, *Patmos*: Fr. Dölger, *Die Kaiserurkunden des Johannes-Theologos-Klosters auf Patmos*, B.Z. 28(1928), σελ. 332 - 371.
- Dölger, *Regesten*: Fr. Dölger, *Regesten der Kaiserurkunden des Oströmischen Reiches*, I - V, Μόναχον, 1924 - 1965.
- Dölger, *Schatzkammer*: Fr. Dölger, *Aus den Schatzkammern des Heiligen Berges*, Μόναχον [1948].
- D.O.P.: *Dumbarton Oaks Papers*.
- Du Cange, *Glossarium*: Car. du Fresne Du Cange, *Glossarium ad Scriptores mediae et infimae Graecitatis*, Λούγδουνον 1688 (άναντύπ. Graz-Austria 1958).
- E.E.B.Σ.: *Ἐπετηρὶς Ἐταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν*.
- Grumel, *Regestes*: V. Grumel, *Les registres des actes du patriarcat de Constantinople*, vol. I: *Les actes des patriarches*, fasc. I - III, Παρίσιοι, 1932 - 1947.
- Guilland, *Les logothètes*: R. Guilland, *Les logothètes. Etudes sur l'histoire administrative de l'Empire byzantin*, REB 29 (1971), σελ. 5 - 115.
- Guilland, *Recherches*: R. Guilland, *Recherches sur les institutions byzantines*, τόμοι Α' - Β', Βερολίνον 1967.
- I.R.A.I.K.: *Izvestija Russkago Archeologičeskago Instituta v Konstantinopole*.
- Janin, *Constantinople Byzantine*²: R. Janin, *Constantinople Byzantine. Développement urbain et répertoire topographique*, 2α έκδ., Παρίσιοι 1964.
- Janin, *Géographie ecclésiastique*²: R. Janin, *La géographie ecclésiastique de l'Empire byzantin. Première partie: Le siège de Constantinople et le patriarcat occuménique. t. III. Les églises et les monastères*, 2α έκδ., Παρίσιοι 1969.
- Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινή Διπλωματική*²: Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινή Διπλωματική*, 2α ἑλληνικὴ ἔκδοσις, Θεσσαλονίκη 1972.
- Καραγιαννοπούλου, *Vademecum*: J. Karayannopoulos, *Fragmente aus dem Vademecum eines byzantinischen Finanzbeamten*, «Polychronion. Festschrift Franz Dölger zum 75. Geburtstag», Heidelberg 1966, σελ. 318 - 334.
- Laurent, *Bulles métriques*: V. Laurent, *Les bulles métriques dans la sigillographie byzantine*, Ἑλληνικά 4 (1931), σελ. 191 - 228 καὶ 321 - 360· 5(1932), σελ. 137 - 174 καὶ 389 - 420· 6(1933), σελ. 81 - 102 καὶ 205 - 230· 7(1934), σελ. 63 - 71 καὶ 277 - 300· 8(1935), σελ. 49 - 64 καὶ 319 - 343.
- Laurent, *Collection Orghidan*: V. Laurent, *La collection C. Orghidan. Documents de Sigillographie byzantine*, Bibliothèque Byzantine, Documents, I, Παρίσιοι 1952.
- Laurent, *Corpus des sceaux*: V. Laurent, *Le Corpus des Sceaux de l'Empire byzantin. V. L'Église*, 1 - 3, Παρίσιοι, 1963 - 1972.

- Laurent, *Médailleur du Vatican*: V. Laurent, *Médailleur du Vatican*, Βατικανόν 1962.
- Laurent, *Regestes*: V. Laurent, *Les registes des actes du patriarcat de Constantinople*, vol. 1: *Les actes des patriarches*, fasc. IV, Παρίσιοι 1971.
- Lemerle, *Aydin*: P. Lemerle, *L'émirat d'Aydin, Byzance et l'Occident. Recherches sur la «Geste d'Umur Pacha»*, Παρίσιοι 1957.
- Lemerle, *Deux documents de Lavra*: P. Lemerle, *Notes sur l'administration byzantine à la veille de la IVe Croisade d'après deux documents inédits des Archives de Lavra*, REB 19 (1961), σελ. 258 - 272.
- MM: Miklosich Fr. - Müller I., *Acta et Diplomata Graeca Medii Aevi Sacra et Profana*, τόμοι Α' - Σ', Βιέννη, 1860 - 1890.
- Moravcsik, *Byzantinoturcica*²: Moravcsik C., *Byzantinoturcica*, (Berliner byzantinistische Arbeiten), 2α έκδ., Βερολίνον 1958.
- Moritz, *Zunamen*: H. Moritz, *Die Zunamen bei den byzantinischen Historikern und Chronisten*, Landshut 1897.
- N.E.: *Νέος Ἑλληρομνήμων*, (περιοδικὸν σύγγραμμα συντασσόμενον ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Σπυρ. Λάμπρου), τόμοι 21, Ἀθήναι 1904 - 1927.
- Νυσταζοπούλου, *Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου*: Μαρία Νυσταζοπούλου, *Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου καὶ ἡ ἐφορεία τῆς ἐν Πάτμῳ μονῆς*, «Σύμμεικτα τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν», τόμ. Α' (Ἀθήναι 1966), σελ. 76 - 94.
- Νυσταζοπούλου-Πελεκίδου, *Anne Comnène*: Marie Nystazopoulou-Pélékidou, *Anne Comnène protectrice du couvent de Patmos (A propos d'un sigillion inédit)*, «Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου», Βενετία 1974, σελ. 8 - 16.
- Οἰκονομίδου, *Listes*: N. Oikonomidès, *Les Listes de préséance byzantines des IXe et Xe siècles. Introduction, texte, traduction et commentaire*, Παρίσιοι 1972.
- Ostrogorsky, *Féodalité*: G. Ostrogorsky, *Pour l'histoire de la Féodalité byzantine*, (Corpus Bruxellense Historiae Byzantinae, Subsidia 1, Editions de l'Institut de Philologie et d'Histoire), Βρυξέλλαι 1954.
- Polemis, *Doukai*: D. Polemis, *The Doukai. A Contribution to Byzantine Prosopography*, Λονδῶνον 1968.
- REB: *Revue des Etudes Byzantines*.
- Rouillard, *Les taxes maritimes*: Germaine Rouillard, *Les taxes maritimes et commerciales d'après les Actes de Patmos et de Lavra*, ἐν «Mélanges Ch. Diehl» I, Παρίσιοι 1930, σελ. 277 - 289.
- Schilbach, *Metrologie*: Er. Schilbach, *Byzantinische Metrologie*, Μόναχον 1970.
- Schilbach, *Quellen*: Er. Schilbach, *Byzantinische metrologische Quellen*, Düsseldorf 1970.
- Schlumberger, *Sigillographie*: G. Schlumberger, *Sigillographie byzantine*, Παρίσιοι 1884.
- Svoronos, *Cadastré*: N. Svoronos, *Recherches sur le cadastre byzantin et la fiscalité aux XIe et XIIe siècles: Le Cadastre de Thèbes*, «Bulletin de Correspondance hellénique» 83 (1959), σελ. 1 - 166 (Variorum Reprints, Λονδῶνον 1973, ἀρ. III).
- Svoronos, *La δοχή*: N. Svoronos, *Notes à propos d'un procédé de techniques fiscales: la*

- δοχή, REB 24 (Mélanges Venance Grumel I) 1966, σελ. 97 - 106. (Variorum Reprints, Λονδίνον 1973, άρ. IV).
- Svoronos, *Rescrit*: N. Svoronos, *Les privilèges de l'Église à l'époque des Comnènes: Un rescrit inédit de Manuel Ier Comnène*, «Travaux et Memoires» I (1965), σελ. 325 - 391. (Variorum Reprints, Λονδίνον 1973, άρ. VII).
- Verpeaux, *Les oikeioi*: J. Verpeaux, *Les oikeioi. Notes d'histoire institutionnelle et sociale*, REB 23(1965), σελ. 89 - 99.
- Wittek, *Mentesche*: P. Wittek, *Das fürstentum Mentesche. Studien zur Geschichte Westkleinasiens im 13. - 15. Jahr.*, (Istanb. Mitteilungen), Κωνσταντινούπολις 1934.
- Ζακυθηνού, *Crise monétaire*: Διον. 'Α. Ζακυθηνού, *Crise monétaire et crise économique à Byzance du XIIIe au XVe s.*, 'Αθήναι (L'Hellénisme Contemporain) 1948.
- Ζακυθηνού, *Διοικητική διαίρεσις*: Διον. 'Α. Ζακυθηνού, *Μελέται περί τῆς διοικητικῆς διαίρεσεως καὶ ἐπαρχιακῆς διοικήσεως ἐν τῷ Βυζαντινῷ κράτει*, ΕΕΒΣ 17 (1941), σελ. 208 - 274· 18 (1948), σελ. 42 - 62· 19 (1949), σελ. 3 - 25· 21 (1951), σελ. 179 - 209· 22 (1952), σελ. 159 - 182· 25 (1955), σελ. 127 - 157.
- Ζέπου, *Jus Graecoromanum: Jus Graecoromanum*, έκδοσις I. καὶ II. Ζέπου, τόμοι Α' - Η', 'Αθήναι 1931.

ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΜΟΥ

α' Ταξινομημένα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν

50. Πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ πατριαρχικοῦ νοταρίου Ἀδάμ, Ἰούνιος [1073].
51. Πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ κριτοῦ καὶ ἀναγραφέως τῶν Κυκλάδων νήσων Νικολάου Τζάνζη, Αὐγούστος 1088.
52. Πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ στρατηγοῦ καὶ προνοητοῦ Σάμου Εὐσταθίου Χαρσιανίτου, paulo post Ἀπρίλιον [1089].
53. Πρακτικὸν τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Θεολόγου, Ἀπρίλιος 1089.
54. Ἐγγραφοὶ τοῦ ἀναγραφέως τῆς Κῶ Χριστοφόρου Κοψηνοῦ, Μάιος [1089].
55. Σιγίλλιον τοῦ Νικήτα Κατακαλῶν [inter 1097 - 1109].
56. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, Ὀκτώβριος [1195].
57. Γραφή τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου, Νοέμβριος 1197.
58. Γραφή τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου, Νοέμβριος 1197.
59. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, Νοέμβριος 1199.
60. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, Δεκέμβριος [1203].
61. Ἀποκατάστασις Ἀνδρονίκου Μαυροπόδου, Φεβρουάριος [1216].
62. Πρακτικὸν Μανουὴλ Ἐξωτρόχου, Μάιος [1221 ἢ 1236].
63. Παραδοτικὴ ἔγγραφος Γρηγορίου Φερνιτζιώτου, Αὐγούστος [1246].
64. Παραδοτικὴ ἀποκατάστασις Γεωργίου Ζαγαρομμάτου, Ἰούλιος [1251].
65. Πρακτικὸν ἀποκαταστάσεως Κωνσταντίνου Διογένους, Σεπτέμβριος 1254.
66. Ἀποκατάστασις Ἰωάννου Ἀθυβόλου, Μάιος [1261].
67. Παραδοτικὴ γραφή τοῦ δουκὸς Μελανουδίου Ἰωάννου Σελαγίτου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαζοκορακίας Ἰωάννου, Ἰούλιος [1262].
68. Σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα τοῦ ἀπογραφέως Ρόδου καὶ Κυκλάδων Λέοντος Ἐσκαμματισμένου, Μάιος [1263].
69. Σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα τοῦ ἀπογραφέως Ρόδου καὶ Κυκλάδων Λέοντος Ἐσκαμματισμένου, Ἰούλιος [1263].
70. Παράδοσις Μιχαὴλ Βασιλικιώτου, Ἰούλιος [1271].
71. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, Αὐγούστος [1273].
72. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, Αὐγούστος [1273].
73. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, Ὀκτώβριος [1273].
74. Σιγίλλιδες γράμμα τοῦ δουκὸς καὶ ἀπογραφέως Λήμνου Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου, Ἰανουάριος [1285].
75. Δέησις τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ, Ἰούλιος [1288].

Παρόρτημα

Πλαστὸν σιγίλλιδες γράμμα Ἰωσήφ Παγκάλου, Σεπτέμβριος [1261].

β' Ταξινομημένα κατά την εκδοῦσαν ἀρχὴν

Ἔγγραφα τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν:

ἀρ. 56, 59, 60.

Ἔγγραφα ἀξιωματούχων τῆς κεντρικῆς διοικήσεως:

ἀρ. 55, 57, 58, 71, 72, 73.

Ἔγγραφα ἀξιωματούχων τῆς ἐπαρχιακῆς διοικήσεως:

ἀρ. 50, 51, 52, 53, 54, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 74, 75.

γ' Ταξινομημένα κατά τὸ περιεχόμενον

Ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὴν νῆσον Πάτιμον:

ἀρ. 51, 54.

Ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐκτὸς τῆς νῆσον Πάτιμου κτήσεις τῆς Μονῆς:

1) εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μιλήτου: ἀρ. 50, 61, 63, 64, 66, 67, 73.

2) εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Φυγέλων, ἀρ. 62, 72.

3) εἰς τὴν Λέρον (καὶ Λειψίων): ἀρ. 52, 53, 55, 65, 68.

4) εἰς τὴν Κῶν, ἀρ. 54, 68, 69, 70, 75, Πλαστόν.

5) εἰς τὴν Κρήτην, ἀρ. 57, 58.

6) εἰς τὴν Λήμνον, ἀρ. 74.

Ἔγγραφα ἀναφερόμενα εἰς τὰ πλοῖα τῆς Μονῆς:

ἀρ. 56, 58, 59, 60, 71.

δ' Πρωτότυπα καὶ ἀντίγραφα

Ἔγγραφα σφζόμενα ἐν πρωτοτύπῳ:

ἀρ. 54, 55, 56, 60 (α'), 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75.

Ἔγγραφα σφζόμενα ἐν κεκυρωμένῳ ἀντιγράφῳ:

ἀρ. 50, 51, 52 (Α' καὶ Β'), 53 (Α' καὶ Β'), 57, 58, 60 (β').

Ἔγγραφα σφζόμενα ἐν ἀντιγράφῳ:

ἀρ. 59.

ΠΙΝΑΞ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΑΣ

Ἄρ. ἐγγρ. παρούσης ἐκδ.	Ἄρ. Ἀρχείου Μονῆς Πάτμου	Ἔκδοσις ΜΜ	Ἔκδοσις Σακελλίωνος
50	51β'	σελ. 4-15 ἄρ. 2	
51	50ιγ'	» 55 - 57 » 17	Ἀκολουθία Ὁσ. Χριστοδούλου ³ , σελ. 18.
52	62α', 50ιε'	» 34 - 42 » 12	
53	62β', 50ιζ'	» 42 - 43 » 12	
54	52	» 57 - 59 »	
55	ἄ. ἄρ.	ἀνέκδοτον	
56	55	» 127 - 129 » 35	Πανδώρα 18 (1867), σελ. 228 - 230.
57	49α'	» 140 - 141 » 40	
58	49β'	» 139 - 140 » 39	
59	69	» 142 - 144 » 41	Πανδώρα 18 (1867), σελ. 230 - 231.
60	70, 71	» 122 - 124 » 33	Πανδώρα 18 (1867), σελ. 226 - 228.
61	81	» 176 - 179 » 62	
62	77	» 182 - 183 » 65	
63	84	» 188 - 189 » 69	
64	97	» 189 - 191 » 70	
65	68	ἀνέκδοτον	
66	92	» 207 - 208 » 82	
67	83	» 210 - 212 » 85	
68	67	» 214 - 216 » 87	Ἀθήναιον 4 (1875), σελ. 235 - 239.
69	66	» 217 - 219 » 88	Ἀθήναιον 4 (1875), σελ. 239 - 243.
70	75	» 227 - 229 » 95	
71	112α'	» 233 - 234 » 97/Ι	
72	112β'	» 234 » 97/ΙΙ	
73	95	» 234 - 235 » 98	
74	105	» 256 - 258 » 112	
75	ἄ. ἄρ.	» 184 - 187 » 67	
Πλαστών	90, 89	» 208 - 210 » 83	

ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ

Ἡ παροῦσα ἐκδοσις ἀκολουθεῖ τὰς γενικὰς ἀρχὰς διπλωματικῆς ἐκδόσεως, ὡς αὐταὶ ἐκωδικοποιήθησαν ὑπὸ τῶν Fr. Dölger, H. Grégoire, V. Laurent, P. Lemerle, M. Manoussakas, S.-G. Mercati, *Règles à suivre pour l'édition des actes byzantins*, REB 10 (1952), σελ. 124 - 128. Ἡ ἐκδοσις ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν φωτογραφιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν (βλ. Λεύκιωμα), ἡ δὲ ἀνάγνωσις ὅλων ἀνεξαιρέτως τῶν ἐγγράφων συνεπληρώθη καὶ ἠλέγχθη ἐπὶ τόπου.

Τὰ ἐγγράφα ἐκδίδονται διπλωματικῶς, καθ' ὅσον σφίζονται ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ἐν παλαιῷ, κεκυρωμένῳ ἢ μὴ, ἀντιγράφῳ. Τὸ κείμενον ἐκδίδεται ὡς παραδίδεται ὑπὸ τῶν ἐγγράφων, ἄνευ ἐπεμβάσεων ἢ διορθώσεων· ἀποκατεστάθη μόνον ἢ βαρεῖα εἰς ὀξεῖαν πρὸ σημείου στίξεως καὶ ἐτέθη ἢ ἀπόστροφος ὁσάκις παραλείπεται εἰς τὸ κείμενον· ἐπίσης ἀποκατεστάθη ἢ στίξις. Ἐπὶ ἀμφιβόλων ἀναγνώσεων, ἀποκαταστάσεων ἢ ἀναλύσεων βραχυγραφιῶν ἐτηρήθη ἡ ὀρθογραφία (ἐκτὸς ἀν' ἀναγνώσεως ἀλλοῦ εἰς τὴν βραχυγραφίαν).

Αἱ συμπληρώσεις οὐσιωδῶν κενῶν εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ἐγγράφων ἀρ. 52 καὶ 53, γενόμεναι ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ἀντιγράφου Β τὸ ὁποῖον παρουσιάζει προβλήματα, ἀποδίδονται διὰ μικροτέρων τυπογραφικῶν στοιχείων, οἱ δὲ στίχοι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἀριθμοῦνται δι' ἑλληνικῶν ἀριθμῶν. Ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ἐτηρήθη καὶ προκειμένου περὶ τοῦ ἐγγράφου ἀρ. 75, σφισμένου ἐν πρωτοτύπῳ, τοῦ ὁποῖου ἐλλείπει ἡ ἀρχή: οἱ ἐλλείποντες, τριάκοντα περίπου, πρῶτοι στίχοι συνεπληρώθησαν ἐκ τῆς ἐκδόσεως Miklosich-Müller, ὅπου τὸ κείμενον ἐκδίδεται πλήρως.

Εἰς τινὰ ἐγγράφα ἔχει ἀφεθῆ κενὸν ὑπὸ τοῦ γραφέως (χωρὶς νοηματικῶς νὰ ὑπάρχη κενὸν εἰς τὸ κείμενον), διὰ νὰ δηλωθῇ οὕτω εἴτε ἀλλαγὴ θέματος εἴτε παράθεσις κειμένου παρεμβλήτου ἐγγράφου. Τοῦτο δηλοῦται εἰς τὴν ἡμετέραν ἐκδοσιν δι' ἀντιστοίχου κενοῦ, ἐκτὸς ἐάν τὸ κενὸν τοῦτο συμπίπτει εἰς τὴν ἐκδοσιν μὲ ἀλλαγὴν παραγράφου, ὅπότε σημειοῦται ἡ λέξις vacuum.

Κατεβλήθη προσπάθεια ὕπως τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα ἀπαλλαγῇ περιττῶν στοιχείων. Οὕτω, πλὴν τῶν συνήθων ἐνδείξεων, σημειοῦται ἡ ὀρθὴ γραφὴ ἀνορθογράφων λέξεων, μόνον ὁσάκις τοῦτο εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου, καὶ αἱ διάφοροι γραφαὶ παλαιῶν ἀντιγράφων, ὁσάκις εἶναι οὐσιώδεις. Παρατίθενται αἱ διαφοραὶ ἀναγνώσεως τῆς ἐκδόσεως Miklosich-Müller, διότι ἔχουν ἤδη χρησιμοποιοθῆ πολλὰκις ὑπὸ τῶν ἐρευνητῶν, ὡς καὶ αἱ οὐσιώδεις διορθώσεις τοῦ Fr. Dölger. Αἱ τυχόν ὅμως ἀποκλίσεις τῶν ἐκδόσεων τοῦ Σακκελίωτος, ὀφειλόμεναι εἰς παραναγνώσεις, δὲν ἐσημειώθησαν.

ΚΡΙΤΙΚΑ ΣΗΜΕΙΑ (SIGLA)

- α β γ δ γράμματα δυσανάγνωστα ἢ ἀμφίβολα.
..... γράμματα μὴ ἀναγνωσθέντα ἢ ἐξίτηλα (ἀκριβῆς ἀριθμὸς).
[± 15] γράμματα μὴ ἀναγνωσθέντα ἢ ἐξίτηλα (ἀριθμὸς κατὰ προσέγγισιν).
[α β γ δ] ἀποκατάστασις.
< α β γ δ > γράμματα παραλειφθέντα ἀλλ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν κατανόησιν τοῦ κειμένου.
{ α β γ δ } γράμματα ὀβελιστέα.

(α β γ δ)	ανάπτυξις βραχυγραφίας.
α β γ δ/	προσθήκη τοῦ γραφέως εἰς τὸ διάστιχον.
α β γ δ//	προσθήκη τοῦ γραφέως ἐν τῇ ᾠᾷ.
vacuum	λευκὸς χώρος ἀφεθεὶς ὑπὸ τοῦ γραφέως, ἄνευ κενοῦ εἰς τὸ κείμενον.
vacat	λευκὸς χώρος ἀφεθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως πρὸς δήλωσιν κενοῦ εἰς τὸ κείμενον ἢ ἐξιτήλων γραμμάτων.

ΕΓΓΡΑΦΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ

50. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΥ ΝΟΤΑΡΙΟΥ ΑΔΑΜ

πρακτικόν (στ. 320, πρβλ. στ. 98)

Ἰούνιος, ἰνδ. ια'
6581 (1073)

Ὁ Ἀδάμ, πατριαρχικὸς νοτάριος καὶ δομέστικος τοῦ σεκρέτου τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν τῆς Ἀνατολῆς, ποιεῖται τὴν παράδοσιν τῶν πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν δωρηθέντων προαστίων (ἦτοι τοῦ οἰκοπροαστίου τῆς Βάρεως καὶ τῶν προσηρτημένων προαστίων Ὀλύνθου, Γάμματος, Βερβουλιδίου, ὡς καὶ τῶν τοῦ Μελανίου, Μανδρακλῆς καὶ Γαλατῶν), τῶν ἀποσπασθέντων ἀπὸ τῆς παρὰ τὴν Μίλητον ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Ἀντίγραφον κεκυρωμένον ἀρχῶν ΙΓ' αἰῶνος* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 51). Γεγραμμένον ἐπὶ τῆς προσθίας ὄψεως εἰληταρίου, κάτωθι τοῦ ὑπ' ἀρ. 1 ἐγγράφου (χρυσοβούλλου λόγου): διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. τόμ. Α', ἔγγραφο 1. Διαστάσεις παρόντος πρακτικοῦ 2,023 - 2,064 × 0,255 - 0,252. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,020) καὶ δεξιᾶ (0,018). — Μελάνη καὶ χεῖρ γραφῆς ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἐγγρ. 1. Τὸ πρακτικὸν καταλαμβάνει τοὺς στ. 66 - 327. Ἡ γραφή, κανονικὴ, ὀρθία, μὲ πολλὰς συντμήσεις ἐν αἰωρήσει, ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας. Πολλὰ ἀνορθογραφίαι, κυρίως λάθη ἰωτακισμοῦ καὶ τονισμοῦ, διπλοῦς τονισμοὺς τῶν συνθέτων λέξεων. Διορθώσεις ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα). — Διατήρησις μετρία: φθοραὶ τινες, κηλῖδες ἐκ τῆς νοτίδος· εἰς τὸ τέλος ἔχει ἐκπέσει τὸ ἀριστερὸν ἥμισυ τοῦ τελευταίου στίχου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — ΜΜ, Γ', σελ. 4 - 15, ἀρ. 2 (ὑπὸ χρονολογίαν Μάρτιος 1073).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — P. Bezobrazov, *Patmoskaja piscovaja kniga* (= Τὸ πρακτικὸν τῆς Πάτμου), *Viz. Vrem.* 7 (1900), σελ. 68 - 106. — B. A. Pančenko, *Krestjanskaja sobstvennost' v Vizantii. Zemledel'českij zakon i monastyrskie dokumenty* (= Ἡ ἀγροτικὴ ἰδιοκτησία εἰς τὸ Βυζάντιον. Ὁ ἀγροτικὸς νόμος καὶ τὰ μοναστηριακὰ ἔγγραφα), *IRAİK* 9 (1904), σελ. 155 - 160. — Dölger, *Patmos*, σελ. 335. — Ostrogorsky, *Féodalité*, κυρίως σελ. 302 - 310. — Svoronos, *Cadastre*, σελ. 139 κέ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Κατὰ Μάρτιον μῆνα τῆς ια' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6581 (1073) ἐδόθη ἔνταγμα τοῦ Ματζούκη, πατριαρχικοῦ καὶ μεγάλου οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, πρὸς τὸν Ἀδάμ, πατριαρχικὸν νοτάριον καὶ δομέστικον τοῦ σεκρέτου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν τῆς Ἀνατολῆς (στ. 66 - 69). Τὸ ἔνταγμα (στ. 69 - 100) περιλαμβάνει ἐν ἀρχῇ βασιλικὴν πρόσταξιν τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τῆς αὐτῆς ια' ἰνδικτιῶνος, διὰ τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ γνωστοποιεῖ ὅτι διὰ χρυσοβούλλου λόγου παρέσχεν εἰς δωρεάν, κατὰ πλήρη κυριότητα, πρὸς τὸν πρωτοπρόεδρον, πρωτοβεστιάριον καὶ μέγαν

δομέστικον Ἀνδρόνικον [Δούκαν], τὰ προάστια τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν, τὰ τελοῦντα ὑπὸ τὸ σέκρετον τῶν εὐαγῶν οἴκων, μετὰ τῶν προσόδων αὐτῶν ἀπ' ἀρχῆς τῆς τρεχούσης ἰα' Ἰνδικτιῶνος. Πρὸς τοῦτο, δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν Ματζούκην ὅπως προβῆ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας, καταχωρίσῃ δηλονότι τὴν δωρεάν εἰς τὸ ἀρχεῖον τοῦ ὑπ' αὐτὸν σεκρέτου (*καταστρωῶσαι ἐν τοῖς ὑπὸ σέ σεκρετικοῖς χαρτίοις*), ἀποδώσῃ εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν τὰ τυχόν εἰσπραχθέντα ἀπὸ τῆς αὐτῆς Ἰνδικτιῶνος εἰσοδήματα καὶ ἀποστείλῃ τὸν ἀρμόδιον σεκρετικόν, ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν, παραδώσῃ δὲ εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν ἀντίγραφον τῆς παρούσης βασιλικῆς προστάξεως (*πιττακίου*) ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ ἰδίου καὶ ὑπὸ τῶν ὑπ' αὐτὸν σεκρετικῶν. Μηηνολόγιον (στ. 70 - 80). — Ὄθεν, συμφώνως πρὸς τὴν βασιλικὴν πρόσταξιν, ὁ Ματζούκης δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν εἰρημένον Ἀδάμ — ὁ ὅποιος εἶχεν ἤδη ἐκτελέσει τὴν παράδοσιν τῆς ἐπισκέψεως Μιλήτου πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν — ὅπως παραδώσῃ τὸ οἰκοπροάστιον τῆς Βάριος καὶ τὰ λοιπὰ προάστια τὰ ἀποσπασθέντα ἀπὸ τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν. Πρὸς τοῦτο, ὀφείλει ὁ Ἀδάμ νὰ μεταβῆ ἐπὶ τόπου καί, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν ἐγγράφων (ἦτοι α') τοῦ ἐπισυναφθέντος εἰς τὸ ἔνταλμα κεκυρωμένου *καταστίχου τοῦ λογαριάζοντος* τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἀλωπεκῶν καὶ β') τοῦ ὑπὸ τοῦ Ματζούκη κεκυρωμένου ἀντιγράφου *πρακτικοῦ*, τὸ ὅποιον θὰ παραλάβῃ ὁ Ἀδάμ παρὰ τοῦ Νικήτα, ἱερέως καὶ πρωτοκουράτορος τῆς ἐπισκέψεως ταύτης), νὰ προβῆ εἰς τὴν παράδοσιν τῶν εἰρημένων προαστίων μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς παροίκων, σπόρων, ζευγαρίων, ἐργαλείων, ζώων — ἐξαίρουμένων τῶν φορβαδίων (στ. 91) — καὶ ἀκινήτων ταῦτα πάντα θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένα περαιτέρω ἐπιβαρύνσεως (*ὡσὰν ἀκαινοτόμητα δεσπόζονται παρὰ τοῦ . . . κυροῦ Ἀνδρονίκου*). Ὡσαύτως ὀφείλει ὁ Ἀδάμ νὰ διενεργήσῃ ἔρευναν περὶ τῶν ἐτησίων προσόδων τῶν εἰρημένων προαστίων καί, ἐὰν τυχόν εὕρῃ ὅτι εἰσπραχθῆ παρὰ τοῦ πρωτοκουράτορος μέρος τῶν εἰσοδημάτων τῆς τρεχούσης Ἰνδικτιῶνος, νὰ ἀποδώσῃ τοῦτο εἰς τὸν Ἀνδρόνικον· νὰ συντάξῃ δὲ καὶ πρακτικὸν παραδόσεως εἰς διπλοῦν, καὶ τὸ μὲν ἐν νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον Ἀνδρόνικον Δούκαν, τὸ δ' ἕτερον νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ σέκρετον [τῶν εὐαγῶν οἴκων] (στ. 80 - 100).

Κατὰ ταῦτα, συμφώνως πρὸς τὸ ἔνταλμα, ὁ Ἀδάμ μετέβη ἐπὶ τόπου καὶ προέβη εἰς τὴν παράδοσιν τῶν προαστίων ὡς ἀκολούθως :

Α'. Οἰκοπροάστιον ἢ Βάρις τοῦ Βαρσακουτινοῦ (στ. 101 - 139)

α') Εἰς τὸ προάστιον τοῦτο εὐρέθησαν : 1 ἐκκλησία μετὰ 13 εἰκόνων, 37 ἐκκλησιαστικῶν σκευῶν (ἀντὶ τῶν 49 ἀρχικῶς καταγεγραμμένων) καὶ 6 λειτουργικῶν βιβλίων· 1 οἶκος σταυροτρικλινος μετὰ ἡλιακοῦ· 1 λουτρόν· ἄλλα οἰκήματα κείμενα πλησίον τοῦ οἴκου καὶ εὐρεθέντα ἐν ἐρείπιοις καὶ 1 ζευγηλατεῖον. Ὡσαύτως 1 ἀμπελοκήπιον, λεγόμενον τὸ Φιλοπότιον, νῦν ἐγκαταλειμμένον (*ἐξειλημμένον*)· 3 περιβόλαια, ἐξ ὧν τὸ ἐν νῦν λιβάδιον, τὸ ἕτερον καλούμενον τὸ Φιλοπότιον· 1 κῆπος, λεγόμενος τοῦ Παξιμάδη· 1 περιβόλαιον μετὰ τοῦ χωραφίου τοῦ Ἀριβάλ(η);· 1 δρυμῶν τοῦ προαστίου Ὀλύνθου· 1 λιβάδιον τεσσαράκοντα περίπου μοδίων. *Κατασπορὰ* εὐρεθεῖσα εἰς τὸν οἶκον : 260 μόδιαι σίτου, 150 μόδιαι κριθῆς, 5 μόδιαι φάβας, 5 μόδιαι λινοκόκκου· ἀνόνα ἀπὸ τῆς παραθέσεως : 124 μόδιαι σίτου, 60 μόδιαι κριθῆς, 8 μόδιαι λινοκόκκου· ζευγάρια : 2 βουβαλικά, 1 βοῦκόν· ἐργαλεῖα : 2 ἄροτρα καὶ 1 μόδιος [μέτρον χωρητικότητος] *χαλκοῦς σιδηρόδετος*. Ἐκ τῶν δούλων οὐδὲν εἰσόδημα, διότι ὅλοι εἶχον ἀποθάσει (στ. 101 - 123).

β') Τὰ εἰς χρῆμα ἔσοδα (*εἴσοδος λογαρική*) τοῦ προαστίου εἶναι τὰ ἀκόλουθα :

Ἐκ τῆς βοσκῆς (*ἐννομίον*) (2 + 14) νομισμάτα 16

Ἐκ τῶν *χλοαστηρίων τῶν βοιδίων* » 5

Ἐξ *ἐπιτελεσμοῦ* τοῦ χωρίου Ὀλύνθου (νομ. 2), τοῦ χωρίου Βαρβίλου τοῦ Πανιτζ(η)

(νόμ. 1), τοῦ προαστίου τῆς Ἑλευνίκης (νόμ. 1,5), τοῦ προαστίου τοῦ Ἀριβάλ(η)

(νόμ. 1,5) και τοῦ Θεοδότου (νόμ. 1).....	νομίσματα	7
Ἐκ τοῦ βαλανιστηρίου τοῦ ὄρους	»	2
Ἐκ τῶν ἐλαίων	»	12
Ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ναμάτων	»	4
καί, κατὰ τὸ πρακτικόν, διὰ χωρόπακτον χωραφίων αὐτῆς, ἐκτάσεως 95,5 μοδίων (πρὸς 10 μοδίους τὸ νόμισμα).....	»	9,5
Ἐκ τῶν περιβολαίων τῆς ἐκκλησίας (νόμ. 1), τοῦ Φιλοποτίου (νόμ. 1) καὶ τῆς Ὀλύθου (νόμ. 1)	»	3
Ἐκ τοῦ πάκτου τοῦ προαστίου Μελανίου.....	»	137,5
Ἐκ τοῦ πάκτου τοῦ περιβολαίου τοῦ προαστίου τῆς Πρίνης.....	»	10
Ἐκ τοῦ χωροπάκτου τῶν χωραφίων τῆς Μανδράκλης.....	»	14
Ἐκ τοῦ χωροπάκτου τῆς εὐρεθείσης ἐπὶ πλέον γῆς 500 μοδίων (πρὸς 10 μοδίους τὸ νόμισμα)	»	50

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, εἰσεπράττοντο πρότερον ἐπὶ πλέον 37 νομίσματα, ἧτοι: 6 νομίσματα ἀπὸ τοῦ ξενιοδοχείου, 24 νομίσματα παρὰ τοῦ νέου παροίκου Ἰωάννου Διαξινού τοῦ Θεολογίτου, ὁ ὁποῖος ἐν συνεχείᾳ μετενάστευσε καὶ ὡς ἐκ τούτου ἢ ἐκ 230 μοδίων γῆ αὐτοῦ συμπεριελήφθη εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ προαστίου, καὶ 7 νομίσματα ἐκ τῆς βοσκῆς περιοχῆς λεγομένης τῆς Ἀχλάδας, ἡ ὁποία ἐγένετο κατόπιν χωράφιον (στ. 123 - 139).

Β'. Ἔσοδα εἰς χρήμα προερχόμενα ἐκ τῶν παροίκων τῶν προαστίων (στ. 139 - 175)

Τὰ ἔσοδα ταῦτα ἀνέρχονται εἰς 37 νομίσματα, ἀντὶ τῶν ἄλλοτε εἰς τὸ δημόσιον καταβαλλομένων 67,5¹ νομισμάτων. Ταῦτα κατανέμονται ὡς ἑξῆς:

1) *Οἰκοπραστίον ἢ Βάρις*: ἔχει 14 παροίκους, ἧτοι 12 ἀκτῆμονας (ἕξ ὧν εἰς τέως βοιδᾶτος) καὶ 2 ζευγαριούς (ἕξ ὧν εἰς ἔχει ἐπίσης 1 φορβάδιον, ὁ δὲ ἕτερος 3 ἀργά, 1 φορβάδιον, 1 ὄνον καὶ 14 χοίρους). Οὗτοι τελοῦν συνολικῶς 13 νομίσματα καὶ 8 μιλιάρσια, καὶ διὰ ζευγαράτικιον 2 μιλιάρσια καὶ 12 φόλλεις (στ. 140 - 148).

2) *Προάστιον Ὀλύθου*: ἔχει 10 παροίκους, ἧτοι 2 ζευγαράτους, 4 βοιδᾶτους, 4 ἀκτῆμονας (ἕξ ὧν εἰς τέως βοιδᾶτος ἔχων καὶ 2 χοίρους). Οὗτοι τελοῦν συνολικῶς 8,5 νομίσματα, 3 μιλιάρσια καὶ 12 φόλλεις, καὶ διὰ ζευγαράτικιον 12 μιλιάρσια καὶ 12 φόλλεις (στ. 148 - 156).

3) *Προάστιον τὸ Γάμμα*: ἔχει 7 παροίκους, ἧτοι 2 ζευγαράτους (ἕξ ὧν εἰς ἔχει καὶ 3 ἀργά, 1 μουλάριον, 10 χοίρους), 1 βοιδᾶτον, 4 ἀκτῆμονας. Οὗτοι τελοῦν συνολικῶς 9,5 νομίσματα καὶ 5 μιλιάρσια, καὶ διὰ ζευγαράτικιον 5 μιλιάρσια (στ. 156 - 162).

4) *Προάστιον τὸ Βερβουλίδιον*: ἔχει 5 παροίκους, ἧτοι 2 ζευγαράτους (ἕξ ὧν εἰς ἔχει καὶ 2 ἀργά, 1 φορβάδιον, 1 μουλάριον καὶ 10 χοίρους), 1 βοιδᾶτον, 2 ἀκτῆμονας. Οὗτοι τελοῦν συνολικῶς 7,5 νομίσματα καὶ 6 μιλιάρσια (στ. 162 - 167).

5) *Προάστιον αἱ Γαλαῖδες μετὰ τοῦ τόπου τῆς Αἰάδος*: ἔχει 12 παροίκους, ἧτοι 9 ζευγαράτους (ἕξ ὧν εἰς ἔχει καὶ 3 χοίρους, ἕτερος 1 φορβάδιον καὶ τρίτος 2 ἀργά) καὶ 3 ἀκτῆμονας. Οὗτοι τελοῦν συνολικῶς 27 νομίσματα, 2 μιλιάρσια καὶ 12 φόλλεις (στ. 167 - 175).

Γ'. Περιορισμὸς τῶν προαστίων (στ. 175 - 310)

1) *Οἰκοπραστίον τῆς Βάρεως*: Καθορίζονται τὰ ὄρια τοῦ οἰκοπραστίου, συνολικῆς ἐκτάσεως 5609 μοδίων (στ. 203 - 204). Ἐντὸς τοῦ περιορισμοῦ τούτου συνεμετρήθη καὶ γῆ ἀποσπασθεῖσα (*ἀναρροσθεῖσα*) παρὰ τοῦ οἰκονόμου ἀπὸ τοῦ προαστίου Λιβαδίου τῆς Μονῆς τῶν Ὀρόβων, ἐκτάσεως 216 μοδίων. Ἐπίσης εἰς τὸ οἰκοπραστίον τῆς Βάρεως πρέπει νὰ περιληφθῇ καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀνωτέρω καθορισθέντος περιορισμοῦ εὕρισκόμενη γῆ, ἡ λεγομένη τῆς Γωνίας καὶ κειμένη πλησίον τῆς Ὀλύθου, ἐκτάσεως 67,5 μοδίων. Κατὰ ταῦτα ἡ ἔκτασις τοῦ οἰκοπραστίου τῆς Βάρεως, ἀνεῦ τοῦ ὄρους (στ. 208), ἀνέρχεται εἰς 5676,5 μοδίους. Ἐντὸς τοῦ περιορισμοῦ τοῦ προαστίου εὐρέθη γῆ, ἡ ὁποία, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν τε παροίκων, τοῦ πρεσβυτέρου Μόσχου

1. Βλ. κατωτέρω σχόλιον 25.

καὶ τοῦ πρωτοκουράτορος τοῦ οἴκου τῆς Βάρεως, *καθηρπάγη* παρὰ τῆς Μονῆς τῶν Ὁρέβων· ἡ γῆ αὕτη δὲν ἀνεμετρήθη, πρέπει δὲ μετὰ σχετικὴν ἔρευναν νὰ καθορισθοῦν τὰ ὄρια αὐτῆς καὶ νὰ παραδοθῇ [εἰς τὸν Ἄνδρόνικον Δούκαν]. Καθορίζονται ἐπίσης τὰ ὄρια τῆς νομαδιαίας καὶ ὑρεινῆς γῆς τοῦ προαστίου. Ἐντὸς τούτων εὐρίσκεται καὶ ἡ πατριαρχικὴ μονή, ἡ λεγομένη τῶν Ναμάτων (στ. 175 - 230).

2) *Προάστιον τὸ Μελάμιον*: Εἰς τὸ προάστιον τοῦτο δὲν εὐρέθησαν οἰκήματα δεσποτικά. Τὸ προάστιον ἔχει 2 παρόικους ζευγαράτους καὶ συνολικῶς 18 χωράφια ἐκτάσεως 939 μοδίων καὶ 33 λιτρῶν, τὸ δὲ πάκτον τούτου, ἐξ 137,5 νομισμάτων, κατεγράφη εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ οἰκοπροαστίου τῆς Βάρεως (στ. 231 - 257).

3) *Προάστιον τῆς Μανθράκλης*: Τὸ προάστιον τοῦτο δὲν ἔχει οἰκήματα δεσποτικά οὔτε ἐκκλησίαν. Ἄναφέρεται 1 πάροικος ζευγαράτος. Καθορίζονται ὡσαύτως τὰ ὄρια τοῦ προαστίου, τὸ ὅποιον ἔχει συνολικῶς ἔκτασιν 185 μοδίων καὶ 5 λιτρῶν. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὅμως εὐρέθη γῆ 36 μόνον μοδίων, διότι ἡ λοιπὴ ἔκτασις κατεκλείσθη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου καὶ ἐγένετο *μυρικώτοπος* (= μὴ καλλιεργήσιμος βαλτότοπος). Ἐπίσης ἐμετρήθη καὶ ἡ ἐκείθεν τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου καὶ πλησίον τοῦ ποταμοῦ Γηροκομ(είου) γῆ, ἡ ὅποια εὐρέθη ἔχουσα ἔκτασιν 212,5 μοδίων. Εἰς αὐτὴν δὲν περιελήφθη γῆ 361 μοδίων καὶ 25 λιτρῶν, ἡ ὅποια κατεστράφη ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου καὶ ἐγένετο *μυρικώτοπος* (στ. 257 - 274). Τὸ προάστιον ἔχει ἐπίσης ἀμπελοκήπιον, λεγόμενον Μικτιρινόν, κείμενον πλησίον τῆς ἐπισκοπῆς Πριήνης, ἐκτάσεως 30 περίπου μοδίων, εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται εἰς πάροικος *προσκαθήμενος*. Ἐντὸς τοῦ ἀμπελοκηπίου τούτου εὐρέθη ἐπίσης γῆ καλλιεργημένη (*ὑπεργος*) ἐκτάσεως 4 μοδίων (στ. 274 - 277).

4) *Προάστιον ὁ Πρίνος* ὑπαγόμενον *ὑπὸ τὴν Μανθράκλην*: Τὸ προάστιον εὐρέθη τελείως ἀκατοίκητον καὶ ἄνευ οἰκημάτων. Καθορίζονται τὰ ὄρια τοῦ προαστίου, ἀλλ' ἡ εἰς αὐτὸ καλλιεργημένη καὶ νομαδιαία γῆ δὲν ἐμετρήθη. Ἐντὸς τοῦ προαστίου εὐρέθησαν 90 ἐλαῖαι, 42 δρύες καὶ ἄλλα δένδρα ὀπωροφόρα (στ. 277 - 304).

5) *Προάστιον αἱ Γαλαῖδες μετὰ τοῦ τόπου τῆς Λάδης*: Τὰ εὐρεθέντα ἐν αὐτῷ οἰκήματα ἦσαν 1 ἐκκλησία ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου καὶ 3 οἰκίαι διώροφοι. Ὁ περιορισμὸς τοῦ προαστίου δὲν καθορίζεται, διότι δὲν εἶχε καταγραφῆ εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ σεκρέτου, σημειοῦται ὅμως, κατόπιν ἐπιτοπίου ἐλέγχου, ὅτι ἔχει ἔκτασιν 762 μοδίων καὶ 10 λιτρῶν. Ἐντὸς αὐτοῦ εὐρέθησαν ἐλαῖαι καὶ διάφορα ὀπωροφόρα δένδρα (στ. 305 - 310).

Συνολικῶς οἱ εἰς τὰ προάστια εὐρισκόμενοι πάροικοι εἶναι οἱ ἐξῆς: διζευγαράτος οὐδεῖς, μονοζευγαράτοι 18, βοῦδᾶτοι 6, καπνικάριοι 25, ἔχοντες ἐπίσης ἀργά, ἄλογα καὶ ὄνους. Καταβάλλουν δὲ ὑπὲρ *συνωνῆς* καὶ *καπνικοῦ*, οἱ ζευγαράτοι ἀνὰ 1 νόμισμα, οἱ βοῦδᾶτοι ἀνὰ ἡμισυ νόμισμα, οἱ καπνικάριοι οἱ ἔχοντες ὄνους ἀνὰ ἡμισυ νόμισμα καὶ οἱ καπνικάριοι οἱ μὴ ἔχοντες ὄνους ἀνὰ 3 μιλιάρισια. Ἐξ ἄλλου, ἕκαστος ἀκτήμων παρέχει διὰ τὴν βοσκήν (*ὑπὲρ ἐννομίου*) τῶν ζώων αὐτοῦ ἀνὰ 1 μιλιάρισιον διὰ τὰ ἀργά, τὰ ἄλογα καὶ τοὺς ὄνους καὶ ἀνὰ 1 νόμισμα, δι' ἐκάστην ἑκατοντάδα προβάτων, καταβάλλει δὲ ὑπὲρ χωροπάκτου ἀνὰ 1 νόμισμα διὰ γῆν 10 μοδίων (στ. 310 - 317).

Τὰ ἔξοδα τοῦ προαστίου (*ἡ τοπικὴ ἔξοδος*) εἶναι τὰ ἀκόλουθα: ἐτησίως διὰ τὸν μισθὸν (*ὑπὲρ ρόγας*) τοῦ κουράτορος νομίσματα 2· ὑπὲρ ἀνόνης αὐτοῦ, ἀντὶ σίτου 12 μοδίων, νόμισμα 1· ὑπὲρ *συνηθείας* τοῦ ἐπισκεπτίτου 1 νόμισμα ἀνὰ 10 νομίσματα. Συνολικῶς, τὰ ἔσοδα τοῦ προαστίου ἀνέρχονται εἰς 307 νομίσματα, ἀφαιρουμένων δὲ τῶν 7 νομισμάτων διὰ τὰ ἔξοδα, ἀπομένουν 300 νομίσματα (στ. 317 - 320).

Πάντα ταῦτα παρεδόθησαν εἰς τὸν πανυπέραμπρον πρωτοπρόεδρον, πρωτοβεστιάριον καὶ μέγαν δομῆστικον κύρ Ἄνδρόνικον Δούκαν, συνετάχθη δὲ καὶ τὸ παρὸν πρακτικόν, τὸ ὅποιον, ὑπογραφὴν καὶ πιστωθὲν παρὰ τοῦ Ἀδάμ, ἐδόθη εἰς τὸν Ἄνδρόνικον Δούκαν (στ. 320 - 321).

Χρονολογία. Μνεία ὑπογραφῆς καὶ σφραγίδος τοῦ Ἀδάμ (στ. 322 - 323).

Μνεία ὑπογραφῆς τοῦ καθηγουμένου τῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου Θεοκτίστου (στ. 323).

Ἡ παρὰ τοῦ κληρικοῦ τῆς μητροπόλεως Μιλήτου Γεωργίου (.) ἐπικύρωσις τοῦ ἀντιγράφου, γενομένου ἐκ τῶν ἐν τῷ ἱεροχαρτοφυλακίῳ τῆς μητροπόλεως Μιλήτου ἀποκειμένων ἐγγράφων (στ. 324 - 327).

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') *Ἐνταλμα* (στ. 67, 100 καὶ 101) τοῦ Ματζούκη πρὸς τὸν Ἀδάμ, ἐκδοθὲν κατὰ Φεβρουάριον ἢ Μάρτιον τῆς ια' ἰνδικτιῶνος (διὰ τὴν χρονολογίαν βλ. σχόλ. 11). Τοῦτου — μὴ σφωζομένου κεχωρισμένως — παρατίθεται ἐνταῦθα τμήμα (στ. 69 - 100). β') *Πρόσταξις* (στ. 69, 81 καὶ 97), *πιπτάκιον* (στ. 79) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαήλ Ζ' τοῦ Δούκα] πρὸς τὸν Ματζούκην, ἀπολυθεῖσα κατὰ Φεβρουάριον τῆς ια' ἰνδικτιῶνος. Τὸ ἔγγραφο — μὴ σφωζόμενον κεχωρισμένως — παρατίθεται ἐνταῦθα αὐτούσιον (στ. 70 - 80). Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 993.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') *Χρυσόβουλλος λόγος* τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαήλ Ζ' τοῦ Δούκα] πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν, διὰ τοῦ ὁποίου παρέχονται εἰς δωρεάν τὰ προάστια τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν (στ. 70). Τὸ ἔγγραφο σφύζεται αὐτοτελῶς καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἔγγρ. 1). β') *Κατάστιχον* τοῦ λογαριάζοντος τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἀλωπεκῶν (στ. 85 καὶ 89), τὸ ὁποῖον συνεσφραγίσθη (*συνεβουλλάθη*) μετὰ τοῦ ἐντάλματος τοῦ Ματζούκη καὶ συνεπεδόθη, εἰς τὸν Ἀδάμ (βλ. κατωτέρω, σχόλ. 8). Τὸ ἔγγραφο δὲν σφύζεται. γ') Κεκυρωμένον ἀντίγραφον *πρακτικοῦ*, ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ Ματζούκη καὶ εὕρισκόμενον εἰς χεῖρας τοῦ ἱερέως Νικήτα, πρωτοκουράτορος τῆς ὡς ἄνω ἐπισκέψεως (στ. 86 - 87). Τὸ ἔγγραφο δὲν σφύζεται. δ') *Πρόσταξις* τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαήλ Ζ'] (πρβλ. στ. 69: *ἐτέραν πρόσταξιν*). Καθ' ἡμᾶς, δι' αὐτῆς ἐδίδετο ἐντολὴ εἰς τὸν Ματζούκην ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπισκέψεως Μιλῆτου (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σχόλιον 3)¹. Τὸ ἔγγραφο δὲν σφύζεται.

¹⁶⁶ ἡ Κατὰ τὸν μάρτιον μήνα τῆς παρούσης ἐνδεκάτις ἰνδικτίωνο(ς) τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ πεντ(α)|¹⁶⁷κοσιοστοῦ ὀγδοῆκοστοῦ πρώτ(ου) ἔτους ἔνταλμ(α) ἐδόθ(η) ἡμῖν Ἀδάμ, π(α)τριαρχ(ικοῦ) νοτ(α)ρ(ίου) καὶ δομεστ(ικ)ου τοῦ σεκρέτ(ου)|¹⁶⁸ τοῦ οἰκονόμ(ου) τῶν εὐαγ(ῶν) οἰκων τῆς Ἀνατολῆς, τοῦ περιβλέπτου π(α)ρ(ικ)ίου καὶ μεγ(ά)λ(ου) οἰκονόμ(ου) τῶν εὐαγ(ῶν) οἰκων, τοῦ ¹⁶⁹Ματζούκ(η), περιέχον αὐταῖς λέξεσιν οὕτο(ς):

Ἐπεὶ καὶ ἐτέραν πρόσταξιν ἐδεξάμ(ε)θ(α) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) ¹⁷⁰β(ασι)λ(έως) διορίζουσιν ἡμῖν οὕτο(ς): «Ἡ β(ασι)λ(εία) μου ἐποίησεν χρ(υ)σ(ό)β(ου)λλ(ον) λόγ(ον) τὸ πρωτ(ο)προἔδρω κῦρ Ἀνδρον(ικ)ω, πρωτ(ο)βε|¹⁷¹στιαρίτ(η) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ω) δομεστ(ικ)ω, ἐπὶ τοῖς ἀπόσπασθεῖσι προάστίοις ἀπ(ὸ) τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκ(ῶν) τῆς ¹⁷²ὑπὸ τὸ (ὑπὸ σὲ) σέκρ(ε)τ(ον) τελοῦσι καὶ δωρηθῆσιν ἀπὸ παρὰ τοῦ κράτους ἡμ(ῶν) κατὰ τελείας καὶ ἀνα|¹⁷³φαιρέτου δεσποτίας τρόπω, ἀποχαρισαμένη τούτ(ω) καὶ πάσ(ας) τὰς ἰσόδους τῶν τοιούτ(ων) προ|¹⁷⁴αστ(ίων) ἀπ' αὐτῆς ἀρχῆς

1. Ὁ Fr. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 992, μνημονεύει, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν στ. 81 - 83 τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἀδάμ, «χρυσόβουλλον λόγον» τοῦ Μιχαήλ Ζ' ἐκδοθέντα πρὸ τοῦ Φεβρουαρίου 1073, δι' οὗ παρείχτο εἰς δωρεάν πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν ἢ ἐπίσκεψιν Μιλῆτου. Ἀσφαλῶς διὰ τὴν δωρεάν τῆς ἐπισκέψεως Μιλῆτου θὰ εἶχεν ἐκδοθῆ χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος, ἐνταῦθα ὅμως γίνεται λόγος μόνον περὶ τῆς ἀντιστοίχου προστάξεως.

τῆς παρουσίας ἐνδεκάτις ἰνδικτίωνος καὶ εἰς τ(ὸ) ἕξεις. Καὶ κελεύ(ο)|⁷⁵μ[έν] σοι ἀπε[λ]θ(εῖν) αὐτ(οῦ) καὶ καταστρωῶσε ἐν τοῖς ὑπὸ σὲ σεκρέτικοῖς χαρτί(οις), κατὰ τόπον δοῦν(αι) αὐτὸ |⁷⁶κ[αί] εἴ τι [ἴσως] ἔφθασ(ας) ἀπὸ τῶν εἰρημ(ένων) κτημάτ(ων) ἰσοδιάσε ἀπὸ τῆς παρουσίας, ὡς εἴ[ρηται], |⁷⁷ἐνδεκάτης ἰνδικτίωνος, ἀποστείλει ται τινὰ τῶν ὑπὸ σὲ σεκρετικῶν ὡσάν ποιήσει |⁷⁸τὴν παράδωσιν τούτων πρὸς(ς) τὸ μέρος(ς) τοῦ προτοπροέδρου καὶ προτοβεστηαρίτου †. |⁷⁹Ποιῆσε δὲ καὶ ἴσον τοῦ παρόντος πιτακίου καὶ ὑπογράψαι ἐν αὐτὸ μετὰ καὶ τῶν ὑπὸ |⁸⁰σὲ σεκρετ(ικῶν) καὶ δοῦν(αι) τὸ πρωτ(ο)-προέδρῳ εἰς ἀσφάλ(ειαν). Μηρ(ί) Φ(ε)βρ(ουαρίῳ) ἰνδικτίωνος ἐνδεκάτ(ης)». Οὕτω |⁸¹τῆς βασιλ(ικῆς) καὶ θεί(ας) διόριζούσης προ(σ)τάξο(ς), ἐπεὶ ἀπεστάλ(ης) σὺ, ὡς ἐνεργεῖσ(ον), ποιῆσε τὴν παράδο(σιν) |⁸²τῆς ἐπισκέψεως Μιλήτ(ου), τῆς πρὸ ὀλίγου δωρηθήσεις παρὰ τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(α)σ(ι)λ(έως) τὸ αὐτὸ |⁸³πρωτ(ο)προέδρ(ω), πρωτ(ο)βεστηαρίῳ καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ω) δομεστ(ικῶ) κυρ(ῶ) Ἄνδρον(ί)κ(ω) τῷ Δούκ(α), δέον σὲ ἀπελθ(εῖν) καὶ παραδοῦν(αι) καὶ |⁸⁴τὸ οἰκοπροάστιον τὴν Βάριν σὺν τοῖς λοιπ(οῖς) προ-ἀστί(οις) τοῖς παρεκβληθ(εῖσι) ἀπὸ τῆς τῶν Ἄλοπε|⁸⁵κ(ῶν) ἐπισκέψεως παρὰ τ[ο]ῦ λογαριάζοντο(ς) ταύτ(ας) ἐν καταστήχ(ω) παρ' αὐτ(οῦ) ὑπόγεγραμμ(ένου), ὃ καὶ συνε|⁸⁶βουλώθ(η) τὸ παρόντι ἐντάλματι καὶ ἐδόθη σοι δέον σε παραγενομ(ένου) ἐκεῖσε ἀναλαβέσθ(αι) τὸ πρακτ(ικόν) |⁸⁷ἀπὸ Νικ(ή)τ(α) ἱερέ(ως) καὶ πρωτ(ο)κουράτ(ο)ρ(ος) τῆς τοιαύτης ἐπισκέψεο(ς), ὅπερ ἐστὶν ἰσότυπ(ον) μ(έν) κ(α)τὰ πάντα |⁸⁸τῷ πρωτ(ο)τύπῳ, ὑπόγεγραμμένον δὲ καὶ σφραγισμ(ένον) παρ' ἡμ(ῶν), καὶ ποιήσασθ(αι) τὴν παράδοσιν |⁸⁹κατ' αὐτ(ὸ) τῶν ἐν καταστήχ(ω) παρεκβληθέντων προαστεί(ων), ὅπερ τῷ ἐντάλματί σου συνεβουλώθ(η), καὶ |⁹⁰τῶν ἐν αὐτ(ῶ) πάντων παροίκ(ων), σπόρ(ων), ζε(υγα)ρ(ίων), γεειπονικ(ῶν) ἐργαλεί(ων), κονφοτελ(ῶν) αὐτοργί(ων) καὶ λοι|⁹¹ποῖς ἀπάσ(ης) ἐθνικῆς, ζώων, ἀνδρῶν τε καὶ λεπτῶν, ἄνευ τῶν φορβαδί(ων), πρὸς(ς) τὸ μέρος(ς) τοῦ αὐθ(έν)τ(ου) |⁹²ἡμ(ῶν) τοῦ πανόπερλάμπρου πρωτ(ο)προέδρ(ου) πρωτ(ο)βεστηαρίτ(ου) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ου) δομεστ(ίκου), τοῦ περ(ι)π(οθῆ)τ(ου) (ἕξα)δέ(λφου) τοῦ κρατ(αιοῦ) |⁹³καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έως)· δέον σε παραδοῦν(αι) καὶ πάντα τὰ ἀκίνητα δίκαια τῶν τοιούτων προαστείων, |⁹⁴ὡσάν ἀκαινοτόμητα δεσπόζωνται παρὰ τοῦ αὐθ(έν)τ(ου) ἡμ(ῶν) τοῦ πρωτ(ο)προέδρ(ου) κυροῦ Ἄνδρον(ί)κ(ου), καθ(ῶς) καὶ παρὰ τοῦ |⁹⁵δημο(σίου) ἐδεσπόζωντ(ο), ἀπ' αὐτῆς ἀρχ(ῆς) τῆς παρού(σης) ἐνδεκάτ(ης) ἰνδικτίωνο(ς). Ποίησον δὲ καὶ ἔρευναν |⁹⁶περὶ τῆς προσώδου τῆς τοιαύτης ἐγχρονείας, καὶ εἴ τη ἂν εὐρήσεις ἀπητηθ(έ)ν παρὰ τοῦ πρωτοκου|⁹⁷ράτορο(ς), ἀντίστρε(φον) ταῦτ(α), κ(α)τὰ τὴν περιίλ(ηψιν)

τῆς προστά(ξεως) τοῦ κρατίστου ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έως), πρὸς) τὸ μέ(ρος) τοῦ πρωτ(ο)|⁹⁸προἔδρου καὶ πρωτ(ο)βεστ(ια)ρ(ίου)· δέον σε πρακτ(ικ)ῶ γενέσθ(αι) δύο τῆς παρ(α)δόσε(ως) καὶ τὸ μ(έν) ἐν πρὸς) τὸ |⁹⁹σέκ(ρε)τ(ον) ἀποκομῆσαι ὑπὸ γεγραμμ(ένον) καὶ βεβουλωμ(ένον), τὸ ἔτ(ε)ρ(ον) ὡσαύτ(ως) ἐπιδοῦν(αι) πρὸς) τὸ μέρο(ς) τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ον) δομειστ(ικ)ου. |¹⁰⁰ Ἐπὶ τού(το) γ(άρ) καὶ τὸ παρ(ὸν) ἐνταλμ(α) συνήθ(ως) πιστωθ(έν) ἐπεδόθ(η) σοι). μην(ί) καὶ (ἰνδικτιῶν) τοῖς προγεγραμμ(ένους).

Οὕτω τοῦ |¹⁰¹ ἐντάλματος διαλαμβάνοντο(ς) ἐποίησα τὴν παράδωσιν οὗτο(ς): Οἰκοπροῶστιον ἢ Βάρ(ι)ς |¹⁰² τοῦ Βαρσακουτινοῦ: ἐκκλησία ἐγχόρηγο(ς), τρουλλοτ(ή), βασταζομ(έν)η ὑπὸ κιονί(ων) ὀκτώ μετὰ καὶ τ(ὸν) |¹⁰³ κατ(ἀ)γύρον αὐτῆς σόων μετὰ καὶ τοῦ νάρθ(ηκος) καὶ τῶν κατ'εἰχουμ(ένων), μαρμαρόπατ(ος), ἔχουσα στ(αν)ρὸν χαλκοῦς |¹⁰⁴ τρεῖς· εἰκῶν ἢ σταύροισι, καμαροτ(ή) διὰ χρυ(σῶν) πετρίλ(ων)· αἰτέραι εἰκόναί διὰ χρυ(σῶν) πετάλ(ων) μικραὶ ἑπτά. |¹⁰⁵ ἑτέραι εἰκῶνες μεγάλαι διὰ χρυ(σῶν) πετάλων πέντ(ε)· δισκοπότ(η)ρ(ον) χαλκοῦν ἐν πολλ(υ)κάνδ(η)λ(α) χυτ(ὰ) μετὰ καιροπηγί(ων) |¹⁰⁶ ἀπὸ ἔνδεκα, ὀκτώ· ἕτερα πολυκάνδ(η)λ(α) λαδικινὰ ἀπὸ δέκα, ἑπτά· στεφανίτ(ας) σιδηρ(οῦς) ἀπὸ ἔνδεκα, |¹⁰⁷ ὀκτώ· ἀβίναι μικραὶ) χυτ(αὶ) ἀπὸ ὀκτώ, πέντ(ε)· μανουάλια σιδ(η)ρ(ᾶ) δύο, τὸ ἐν τεθλασμ(ένον)· ἔτ(ε)ρ(α) μανουάλια τῆς ἰσόδου |¹⁰⁸ μικρὰ δύο· μυλιάρια στ[ρ]ογγυλοθ(ολω)τ(ὰ) δύο· βιλόθυρον μικρ(ὸν) παλαι(ὸν) ἐν ἐνδυνταὶ λιναὶ παλ(αιαὶ) δύο. † Διὰ |¹⁰⁹ τ(ῶν) βιβλί(ων): εὐαγγέλι(ον) λιτ(ὸν) μικρ(ὸν) παλαι(ὸν) ἐν τετραβάγγελο(ν) λιτ(ὸν) παλ(αιὸν) ἐν ὀκτώηχο(ς) μονόκ(αι)ρ(ον)· προφητ(αι) μονόκ(αι)ρ(ον) παλ(αιὸν)· ἀπόστ(ο)λ(ος) |¹¹⁰ λιτ(ὸν) ἐν τριώδ(ιον) μονόκ(αι)ρ(ον) ἐν. Διὰ τ(ῶν) οἰκειμάτ(ων): σταυροτρίκλινο(ς) ἐνχόριο(ς), τρουλλοτ(ός), μετὰ κουβουκλεί(ων) τεσσ(ά)ρ(ων), |¹¹¹ βασταζομ(έ)ν(η) ὑπὸ κιονί(ων) τεσσάρ(ων) ἢ τρούλλ(α), ἔχ(ον) ἡλιακ(ὸν) γύρωθ(εν) ἄσκεπον καὶ ἄνευ πάτ(ου), μαρμαρόπ(α)τ(α) ἀμφότ(ε)ρ(α) |¹¹² καὶ ἀθύρωτ(α)· λουτρ(ὸν) ἐγχόρηγον, ἀκεράμοτον, ἔχον μερικὰς τινὰς ὀρθομαρμαρώσις, τὸ δὲ τυγά |¹¹³ νην αὐτοῦ ἔστιν εἰς τ(ὸν) οἶκον τ(ῶν) Ἄλωπεκ(ῶν) καὶ ὀφείλ(ει) δοθ(ῆ)ν(αι)· τὰ δὲ πλη(σίον) τοῦ οἴκου οἰκῆμ(α)τ(α) εὐρέθ(η)σ(αν) κ(α)τὰλελυμ(έν)α· ωσπ(ή)τ(ιον) |¹¹⁴ τὸ ζευγελατίον, μακρονάριον, ἐνχόρηγ(ον), καιραμόσκεπ(ον), ἀθύρωτ(ον)· ἀμπελωκῆπιον ἐξηλημ(ένον), τὸ λεγ(ό)μ(ε)ν(ον) |¹¹⁵ Φιλοπότ(ιον)· ἔτ(ε)ρ(ον) περιβόλαιον ὀλίθιον, ἔχον δένδρα κάρπιμ(α) ἄνευ φραγμ(οῦ)· περιβόλ(αιον) τὸ πλη(σίον) τοῦ οἴκου, |¹¹⁶ τὸ εὐρεθ(εν) νὺν λιβάδ(ιον), ἐν ὃ ἦσαντ(αι) συκαίαι δύο καὶ ἀπεδέ(έα) μία· ἔτ(ε)ρ(ον) περιβόλ(αιον) ἔχ(ον) ἐλέ(ας), τὸ λεγόμενον Φιλοπ(ό)τ(ιον)· |¹¹⁷ κύπο(ς), ὃ λεγόμε(νο)ς τοῦ Παξιμ(ά)δ(η), εὐρέθ(η) τανὴν χωράφ(ιον)· ἔτ(ε)ρ(ον) περιβόλ(αιον) σὺν τ(ῶ) χωραφ(ίω) τὸ Ἀριβάλ(η)· δρυμ(ὸν) τοῦ προ|¹¹⁸ἄστιον Ὀλίθου· λιβάδ(ιον) τοῦ

οἴκου, ὡς μὲν μοδί(ων) τεσσαράκοντ(α)· κατάσπορά ἢ εὐρεθ(εῖ)σ(α) ἐν τῷ τοιοῦτω
^{|119} οἴκῳ σίτ(ου) μὸδ(ιοι) διακό(σιοι) ἐξίκ(ον)τ(α), κριθ(ῆς) μὸδ(ιοι) ἑκατὸν
 πεντ(ικ)οντ(α), ράβαν μ(ό)δ(ιοι) πέντ(ε), λιινόκου μ(ό)δ(ιοι) πέντ(ε)· καὶ ἀνό-
^{|120}ναν ἀπὸ τῆς παρα[θ]έσεως : σίτ(ου) μὸδ(ιοι) ἑκατὸν εἴκο(σι) τέσσαρ(ες), κριθεῖς
 μὸδ(ιοι) ἐξίκοντ(α), λινοκόκου μὸδ(ιοι) ^{|121} δκτῶ· ζην(ά)ρ(ια) τὰ εὐρεθέντ(α) καὶ
 παράδοθέντα : βουβαλικά δύο καὶ βοῖκ(όν) ζε(υγά)ρ(ιον) ἐν ζυγ(οῖ) ἄροτρα μετὰ
 τῶν ^{|122} ἐξοπλήσεων αὐτ(ῶν) δύο· μὸδ(ιος) χαλκοῦς σιδηρόδετο(ς) ἦς. Διὰ τ(ῶν)
 δούλων οὐδέν, διὰ τὸ ἀπό¹⁻³θων(εῖν) τούτους. Ἴσοδος τοῦ αὐτοῦ οἴκου λογαρική
 καὶ τ(ῶν) λοιπ(ῶν) προσώδ(ων) : ἀπὸ ἐννομ(ίου) τοῦ ὄρους τοῦ ἀγίου ^{|124} Ἡλίου
 καὶ τῶν χοροσταυλί(ων), ἦτι φθηροπορι(κοῦ), (νομίσματα) β'· ἀπὸ ἐννομ(ίου) τοῦ
 δάσ(ους) τοῦ Ὀλίνθ(ου) ἀπὸ (νομισμά)τ(ων) vacuunt, δεκατέσσ(α)ρ(α), ^{|125} διὰ
 τὸ γενέσται τὸ δάσο(ς) χωράφ(ιον)· ἀπὸ χλοαστηρεῖ(ων) βοῖδί(ων) (νομίσμα)τ(α)
 πέντ(ε)· ἐτι ἀπὸ ἐπίτελεσμ(οῦ) τοῦ χωρίου ^{|126} Ὀλίνθου (νομίσμα)τ(α) δύο· ἀπὸ
 βαλανιστ(η)ρ(ίου) τοῦ ὄρους (νομίσμα)τ(α) δύο· ἀπὸ ἐπίτελεσμοῦ τοῦ χωρίου
 Βερβ(ί)λ(ου) τοῦ Πανίτζ(η)· (νομίσμα) ἐν· ^{|127} ἀπὸ τ(ῶν) ἐλαι(ῶν) (νομίσματα)
 δώδεκα· ἀπὸ ἐπίτελεσμ(οῦ) τοῦ προαστίου τῆς Ἐλεηνίκης (νόμισμα) ἐν ἡμι(συ)·
 ἀπὸ ἐπίτελεσμ(οῦ) ^{|128} τοῦ προαστίου τοῦ Ἀρουβ(ά)λ(η) (νόμισμα) ἐν ἡμι(συ)·
 τ(ῶν) ἰαμάτ(ων) τῆς μ(ο)ν(ῆς), ὑπὲρ τ(ῶν) χωραφί(ων) τῶν ἐνενίκοντ(α) πέντ(ε)
 ἡμισι ^{|129} μοδί(ων) (νομίσματα) τέσσαρ(α), ὅς τῆς τοιαύτ(ης) γῆς ἐκδοθήσεις με-
 τὰ τ(ῆς) ὄλης γῆς τοῦ αὐτ(οῦ) οἴκου καὶ ὀφείλ(ει) χοροπα ^{|130} κτίζεσθ(αι), ἐπὶ τῶν
 δέκα μοδί(ων) τὸ νόμισμα, (νομίσμα)τ(α) ἐννέα ἡμι(συ). ὡς τ(ὸ) πρα(κ)τ(ικόν)
 δηλ(οῖ)· ἀπὸ τ(οῦ) ξενοδ(ο)χ(εῖου) ἀπὸ (νομισμά)τ(ων) ἕξ, οὐδ(έν)· ^{|131} ἀπὸ ἐπι-
 τελεσμ(οῦ) τοῦ Θεόδότη(ου) (νόμισμα) ἐν· ἀπὸ περιβολ(αίου) τ(ῆς) ἐκκλη(σίας)
 (νόμισμα) ἐν· ἀπὸ περιβολ(αίου) τοῦ Φιλιπ(οτίου) (νόμισμα) ἐν· ^{|132} ἀπὸ περιβολ-
 λ(αίου) τῆς Ὀλίνθου (νόμισμα) ἐν· ἀπὸ πάκτ(ου) προαστεί(ων) τῶν Μελανί(ων)
 (νομίσμα)τ(α) ἑκ(α)τ(όν) τριάκ(ον)τ(α) ἑπτὰ ἡμι(ου) καὶ ἀ¹³³πὸ χωροπάκτ(ου)
 τῶν χωραφί(ων) τῆς Μανδράκλου (νομίσμα)τ(α) δεκατέσσαρ(α)· ἀπὸ χωροπάκτ(ου)
 τοῦ νέου παροίκ(ου) Ἰω(άννου) ^{|134} Διαξινῶ τοῦ Θεολογ(ί)τ(ου) ὑπὲρ τῶν δικο-
 (σίων) τριάκ(ον)τ(α) μ(ο)δ(ίων) τῆς γῆς τῆς τυπωθήσεις αὐτ(ῶ) ἀπὸ (νομισμά)-
 τ(ων) εἴκ(οσ)ι τισσάρ(ων), ^{|135} οὐδέν, διὰ τὸ τὸν τοιοῦτ(ον) μετάναστεύσαι καὶ τὴν
 τοιαύτην γῆν συμπαραλιφθῆναι μετὰ καὶ τῆς ^{|136} λοιπῆς γῆς εἰς τ(ὸν) περιορι-
 σμ(όν)· ἀπὸ ἐννομ(ίου) τῆς Ἀχλάδ(ας) ἀπὸ (νομισμά)τ(ων) ἑπτὰ, οὐδ(έν). διὰ
 τὸ γενέσθ(αι) τὴν νομῆν ταύτ(ην) ^{|137} χωράφιον· ἀπὸ πάκτου περιβολ(αίου) τοῦ
 προαστίου Πρίν(ης) τοῦ ἀπὸ τῆς Μανδράκλου σὺν τοῦ σπόρου ^{|138} καὶ τ(ῶν) ἐλεῶν,
 (νομίσμα)τ(α) δέκα· ἀπὸ χωροπάκτου τῆς εὐρεθήσεις κ(α)τὰ περισσῆσαν γῆς ὑπὲρ-
 γου ὑπὲρ ^{|139} μοδί(ων) πεντακο(σίων), τὸ (νόμισμα) μ(ό)δ(ιοι) δέκα, (νομίσμα)-

τ(α) πεντίκ(ον)τ(α). Ἰσοδο(ς) λογαρικῆ τ(ῆς) Βάρεο(ς), τῆς Ὀλίθου, τοῦ Γάμματ(ος) |¹⁴⁰ καὶ τῶν λοιπ(ῶν) ἀπὸ (νομισμά)τ(ων) πεντίκ(ον)τ(α) ἑπτὰ ἡμι(συ), (νομίσμα)τ(α) τριάκο(ντα) ἑπτὰ. Δι(ὰ) τ(ῶν) παροίκ(ων) τοῦ οἰκοπροαστ(ίου) τῆς Βάρεο(ς): |¹¹¹ Θεόδ(ου)λ(ος), ἀντὶ Εἰρήν(ης) χ(ήρας), ἔχ(ει) Μαρο(ίαν), θυγατ(έ)ρ(α) Ἄνν(αν), ἀκτ(ήμων), (νομίσμα)τ(α) ἡμι(συ). Γεώργ(ιος) ὁ Τζιβό(ς), ἔχ(ει) Ἄνν(αν), υἱὸν Ἰω(άννην), ἀπὸ βοιδάτ(ου) ἀκτ(ήμων), (νόμισμα) (ἐν) (ἡμισυ). |¹⁴² Βάρδ(ας) ὁ υἱὸ(ς) Γεωργίου Μιζοτ(έ)ρ(ου), ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), ἀκτ(ήμων), (νόμισμα) (ἡμισυ). Κυριακός ὁ υἱὸ(ς) Θεοφαν(οῦς) χ(ήρας), ἀκτ(ήμων), (νομίσμα)τ(α) (ἡμισυ). Μόσχ(ος) τ(ῆς) Μαρουλαδέν(ης), ἔχ(ει) Μαρο(ίαν), ἀκτ(ήμων), κα|¹⁴³πνικόν (νομίσμα)τ(α) (ἡμισυ). Θεοχαριστίνη χ(ήρα), ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Νικηφόρ(ον), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Γεώργ(ιος) ὁ Ἀρκουδ(ᾶς), ἔχ(ει) Μαρο(ίαν), ἀκτ(ήμων), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). |¹⁴⁴ Ἰω(άννης) ὁ Μαρμαρ(ᾶς), ἔχ(ει) θυγατ(έ)ρ(α) Ἄνν(αν), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Ἄννα χ(ήρα) τοῦ Χασιάν, ἔχ(ει) θυγατ(έ)ρ(α) Μαρο(ίαν), γα(μβ)ρ(όν) Λέοντ(α), ζε(υγά)ρ(ιον) ἐν, φορβ(ά)δ(ιον) ἐν, |¹⁴⁵ (νομίσμα)τ(α) γ'. Μιχ(αήλ) Χινάριο(ς), ἔχ(ει) Ἄνν(αν), ζε(υγά)ρ(ιον) ἐν, ἀργ(ά) γ', φορβ(ά)δ(ιον) ἐν, ὄν(ον) ἐν, χοί(ρους) ιδ', (νομίσματα) γ', μυλιαρίσια δέκα. |¹⁴⁶ Κάλλα, ἡ γυνή Κωνσταντίνου Κάλλ(α), ἀκτ(ήμων), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Θεοφαν(ὸν) χ(ήρα) ἡ Σπαναγοδ(ε)ν(α), ἔχ(ει) θυγατ(έ)ρ(α) Μαρο(ίαν), καπν(ικόν) (νόμισμα) (ἡμισυ). |¹⁴⁷ Κυριακός ὁ Ψαλλίδ(ας), ἔχ(ει) Θεοπέμπτ(ην), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Ὀμοῦ πάροικ(οι) ζε(υγαρά)τοι δύο, ἀκτίμον(ες) ιβ', τελούντ(ες) καθ(ὼς) ἄνωθ(εν) |¹⁴⁸ ὁ ἐκάστου στίχ(ος) δηλ(οῖ) (νομίσμα)τ(α) ιγ', μυλιαρίσια ὀκτώ, ζευγαρατ(ίκιον) μυλιαρίσια δύο, φόλ(εις) ιβ'.

Προ(ά)στ(ιον) τοῦ Ολίθ(ου). |¹⁴⁹ Διὰ τ(ῶν) παροίκ(ων) τοῦ αὐτ(οῦ) προ-ἀστίου: Μαρο(ία) ἡ γυνή Ἰω(άννου) τοῦ Σαπ(ον)ν(ᾶ), ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Μιχ(αήλ), ζε(υγαρά)τ(ον) ἐν, (νομίσματα) γ', μυλιαρίσια τρία, |¹⁵⁰ φόλ(εις) ιβ'. Γεώργ(ιος) ὁ υἱ(ὸς) αὐτοῦ, ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), θυγατ(έ)ρ(α) Μαρο(ίαν), ζε(υγά)ρ(ιον) ἐν.

Μαρο(ία) χ(ήρα) ἡ Ζημ(ή)δ(ε)ν(α), ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Μιχ(αήλ), ἀκτ(ήμων), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). |¹⁵¹ Ἰω(άννης) ὁ υἱὸ(ς) Β(ασι)λ(είου) τοῦ ὄροφύ(λακος), ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Κυριακόν, ἀπὸ βοιδ(ίου) ἐνὸ(ς) χοίρ(ους) β', ἀκτ(ήμων), καπν(ικόν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Κυριακ(ὸς) ὁ ὄροφύλ(αξ), ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), |¹⁵² υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον), βοῖδ(ιον) ἐν, καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Γεώργ(ιος) τοῦ ὄροφύλ(ακος), ἀκτ(ήμων), καπνικ(όν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Νικόλ(αος) τοῦ Σαμ(ω)ν(ᾶ), ἔχ(ει) γυναίκα Ἐ|¹⁵³λισάβετ, βοῖδ(ιον) ἐν, (νόμισμα) (ἡμισυ). Στρατ(η)γ(ός) πρεσβύτ(ε)ρ(ος), ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), υἱ(ὸν) Μόσχ(ον), βοῖδ(ιον) ἐν, καπν(ικόν) (νόμισμα) (ἡμισυ). Κων(σταν)τ(ῖ)ν(ος) ὁ Σελε|¹⁵⁴βέρης, ἀκτ(ήμων), καπν(ικόν) (νό-

μισμα) (ἤμισυ)· Γε(ώργιος) ὁ Φαντερινός(ς), ἔχ(ει) ᾿Ανναν, βοῖδ(ιον) ἔν, (νόμισμα) (ἤμισυ). (᾿Ομοῦ) π(άρουκ)οι ζε(υγαρά)τ(οι) δύο, βοῖδᾶτ(οι) δ' ¹⁵⁵ καὶ ἀκτίμονες τέσσαρες, τελούντ(ες) καθὸς ἄνωθ(εν) ἐνὸς(ς) ἐκάστου ὁ στίχ(ος) διλοῖ, ἦτι (νομίσμα)τ(α) ὀκτώ ἤμι(συ), μυριαρί¹⁵⁶σια τρία, φόλλ(εις) δώδεκα, ζευγαρατ(ίκιον) μυριαρίσια δώδεκα, φόλλ(εις) ἰβ'.

Προ(ά)στ(ιον) τὸ Γάμμα. ¹⁵⁷ Διὰ τ(ῶν) παροίκ(ων): Στρατηγῶ χ(ήρα), ἔχ(ει) νί(ὸν) Γε(ώργιον), θυγατ(έ)ρ(α) ᾿Αννα, ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, (νομίσματα) γ' μυριαρίσια δ'· Ἐλένι χ(ήρα) τοῦ ¹⁵⁸ Γονι(ά)τ(ου), ἔχ(ει) νί(ὸν) ᾿Ιω(άννην), ἀκτ(ή)μων, (νόμισμα) (ἤμισυ)· Κ(α)λ(ή) τοῦ Φωτ(ει)ν(οῦ), ἔχ(ει) νύ(μφην) ᾿Ανναν, ἔγγο(νον) ᾿Ιω(άννην), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, ἀργ(ά) γ', μουλάριον ἔν, ¹⁵⁹ χοίρ(ους) δέκα, (νομίσματα) δ', μυριαρίσιον ἔν· Εἰρήν(η) χ(ήρα) ἢ Καραμαλίνα, ἔχ(ει) νί(ὸν) Μιχ(αήλ), βοῖδ(ιον) ἔν, καπνικ(ὸν) (νόμισμα) (ἤμισυ)· ¹⁶⁰ ᾿Αννα χ(ήρα), ἀκτ(ή)μων, (νόμισμα) (ἤμισυ)· Γε(ώργιος), ὁ νί(ὸς) Εἰρήν(ης) χ(ήρας) τῆς Κατζαραδ(έ)ν(ης), ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), ἀκτ(ή)μων, καπνικ(ὸν) (νόμισμα) (ἤμισυ)· Στέ(φα)νος ὁ Πται¹⁶¹λαίτης, ἔχ(ει) ᾿Αδ(ριανήν), καπνικ(ὸν) (νόμισμα) (ἤμισυ). (᾿Ομοῦ) π(άρουκ)οι ζε(υγαρά)τ(οι) δύο, βοῖδᾶτ(οι) α' καὶ ἀκτίμον(ες) δ', τελούντ(ες), καθὸς ¹⁶² ἄνωθε(ν) ἐκάστου ὁ στίχ(ος) διλοῖ, (νομίσμα)τ(α) θ' (ἤμισυ), μυριαρίσια ε', ζευγαρατ(ίκιον) μυριαρίσια ε'.

Προ(ά)στ(ιον) τὸ ¹⁶³ Βερβουλ(ί)δ(ιον). Διὰ τ(ῶν) παροίκ(ων): ᾿Ιω(άννης) ὁ Σκρίν(ος), ἔχ(ει) ᾿Ανν(αν), νίους Λέ(ον)τ(α) καὶ Βασίλ(ειον), ζε(υ)γ(άριον) ἔν, ἀργ(ά) β', φορβ(ά)δ(ιον) ἔν, μουλ(ά)ρ(ιον) ἔν, ¹⁶⁴ χοίρους δέκα, (νομίσμα)τ(α) γ', μυριαρίσια β'· ᾿Αννα ἢ Τζαμίνενα, ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, (νομίσματα) γ', μυριαρίσια δ'· ᾿Ιω(άννης) ¹⁶⁵ ὁ Τζαμ(ίνης), ἔχ(ει) ᾿Ανν(αν), βοῖδάτ(ος), (νόμισμα) (ἤμισυ)· ᾿Αγαπητ(ὸς) τοῦ Γραμματ(ικοῦ), ἔχ(ει) ᾿Ηοήν(ην), ἀκτ(ή)μων, καπνικ(ὸν) (νόμισμα) (ἤμισυ)· Κων(σταντῖνος) ὁ Κακ[ο]λλ[έων]; I, ¹⁶⁶ ἔχ(ει) Μαρ(ίαν), ἀκτ(ή)μων, καπνικ(ὸν) (νόμισμα) (ἤμισυ). (᾿Ομοῦ) π(άρουκ)οι ζε(υγαρά)τ(οι) δύο, βοῖδάτ(ος) α' καὶ ἀκτίμονες δύο, τελούντ(ες), καθ(ὼς) ἄ¹⁶⁷νωθ(εν) ἐκάστου ὁ στίχο(ς) διλοῖ, (νομίσμα)τ(α) ζ' (ἤμισυ), μυριαρίσια στ'.

Προ(ά)στ(ιον) αἱ Γαλαῖδ(ες) σὺν τ(ῶ) τόπ(ω) τῆς Λάδ(ης). ¹⁶⁸ Διὰ τ(ῶν) παροίκ(ων): Γεώργ(ιος) ὁ Φατύρις, ἔχ(ει) ᾿Αγαθ(ήν), ζε(υγαρά)τ(ος), (νομίσματα) γ'· Κων(σταν)τ(ί)ν(ος) ὁ γα(μβρός) αὐτοῦ, ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, (νομίσματα) β' (ἤμισυ)· ¹⁶⁹ ᾿Ιω(άννης) ὁ ᾿Αγουρίτζ(ης), ἔχ(ει) ᾿Ανναν, νί(ὸν) Κων(σταν)τ(ί)ν(ον), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, χοίρ(ους) γ', (νομίσματα) γ', μυριαρίσιον ἔν· Πέτρ(ος) τοῦ Φαός, ¹⁷⁰ ἔχ(ει) Κ(α)λ(ήν), νί(ὸν) ᾿Ιω(άννην), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, (νομίσμα)τ(α) β' (ἤμισυ)· Γεώργ(ιος) ὁ Σιδ(ε)ρ(ᾶς), ἔχ(ει) νίους Λέ(ον)τ(α) καὶ ᾿Ιω(άννην), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, (νομίσματα) γ'· ᾿Ιω(άννης) ¹⁷¹ πρεσβ(ύ)τ(ε)ρ(ος) τοῦ

Πειζούλ(η), ζε(υγά)ρ(ιον) α', (νομίσματα) β' (ἡμισυ)· *vacuum*, ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), υἱ(όν) Βασίλ(ειον), ζε(υγά)ρ(ιον) α', φορβάδ(ιον) α', (νομίσματα) γ', φόλ(εις) ιβ'·¹⁷² Λέ(ων) ὁ ἀδε(λφός) τοῦ Σιδ(ε)ρ(ᾶ), ἔχ(ει) Εἰρήν(ην), ζε(υγαρᾶ)τ(ος), (νομίσματα) γ'· Γε(ώργιος) ὁ Μανρογε(ώργιος), ἔχ(ει) Θηρι(α)ν(ήν), υἱοῦς Λέ(ον)-τ(α) καὶ Γ(εώργι)ο(ν), ζε(υγά)ρ(ιον) ἔν, ἄργ(ᾶ) δύο,¹⁷³ (νομίσματα) γ', μιλιαρίσιον ἔν Γε(ώργιος) τῆς Χαροκοπίν(ας), ἀκτ(ήμων), (νόμισμα) (ἡμισυ)· Σοφ(ία) τοῦ Νικηφόρ(ον), ἀκτ(ήμων), (νόμισμα) (ἡμισυ)·¹⁷⁴ Μιχ(αήλ) τῆς Ἀσπιδ(έ)-ν(ης), ἀκτ(ήμων), (νόμισμα) (ἡμισυ). (Ὅμοῦ) πάροικοι ζε(υγαρᾶ)τοι θ' καὶ ἀκτίμ(ο)ν(ες) γ', τελούντ(ες), καθὸς ἄνωθ(εν)¹⁷⁵ ἐκάστου ὁ στίχ(ος) διλοί, (νομίσμα)-τ(α) κζ', μιλιαρίσια β', φόλλ(εις) ιβ'.

Ἔστι καὶ ὁ περιορισμὸς(ς) τ(ῶν) τοιούτ(ων) προ(α)στ(ίω)ν:¹⁷⁶ † ἦγ(ουν) τοῦ οἰκοπροαστίου τῆς Βάρε(ως): † ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἐρχομέ-ν(ης)¹⁷⁷ ἀπὸ τοῦ Πτελάκου τοῦ ἀκρορίου βουνοῦ, ἐν ᾧ ἴστατ(αι) ὄρο(ς) λίθινο(ς), περικόπτει μικρ(όν) τὸ χ(ωρά)φ(ιον)¹⁷⁸ τῆς Πρωτ(ο)σπαθαραίας καὶ τὸν ἔτ(ε)-ρ(ον) δρόμον, κρατεῖ κατευθίαν τὸν διόριγ(α) πρό(ς) βορᾶν,¹⁷⁹ κατέρχεται τοὺς ἴσταμ(ένους) ὄρους μέχρι τῆς ὁρίας τῆς ἴσταμένης εἰς τ(ᾶ) σύνορα τῆς Βαρβάρ(ας)¹⁸⁰ τοῦ Πέτρ(ου), σωκάρια κβ' οὐργ(υιαί) γ'· διέρχ(εται) τὰ μ(έν) πρό(ς) δύσιν, τὰ δίκ(α)ια τῆς Πρωτ(ο)σπαθαρέ(ας), τὰ (δὲ) πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(ᾶς)¹⁸¹ οἴκου τ(ῆς) Βάρεο(ς), κάμπτ(ει) πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(ᾶς) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) μέχρ(ι) τοῦ παλαιοῦ τράφου, σωκάρια ζ' οὐργ(υιαί) β'· εἶτα πάλι(ν)¹⁸² ἀνέρχεται πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(ᾶς) καὶ ἀπέρχεται μέχρ(ι) τῆς μ(ε)γ(ά)λ(ης) στράτ(ας) τῆς κατέρχομ(ένης) ἐπὶ τὸ χω(ρίον) Βαρβ(ά)ρ(α), σωκάρια κστ'·¹⁸³ διέρχ(εται) τὰ μ(έν) πρό(ς) νότον τὰ δίκ(α)ια τοῦ περιόριζομ(έ)ν(ου) τόπ(ου), τὰ δὲ πρό(ς) βορρ(ᾶ)ν τὰ δίκ(α)ια τοῦ προ(α)στ(ίου) Βαρβάρ(εο)ς,¹⁸⁴ εἴθ' οὗτο(ς) κάμπτ(ει) πρό(ς) βορρᾶν, κρατ(εῖ) τὸν αὐτ(όν) μέγ(αν) τράφ(ον), κατέρχεται μέχρι τοῦ νεροτράφου, ἔνθα καὶ¹⁸⁵ ὄρος γέγωνε, σωκάρια κβ' ου(ρ)γ(υιαί) πέντ(ε)· εἶτα πάλ(ιν) κρατ(εῖ) κατευθ(εῖ)αν, περικόπτ(ει) τ(ὸν) αὐτ(όν) τράφ(ον), ἔρχεται¹⁸⁶ πλησίον τοῦ βίματ(ος) τοῦ ναοῦ τῆς (ὑπερ)ἄγ(ίας) Θ(εοτό)κου τοῦ προαστ(ίου) Βάρεο(ς), διερχ(όν) πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(ᾶς) τὰ νεοστῆ ἀνακαινισθ(έν)τ(α)¹⁸⁷ οἰκ(ή)ματ(α), κρατ(εῖ) τὴν στράτ(αν), ἀπέρχεται μέχρι τοῦ δυόριγ(ος), ἐν ᾧ καὶ ὁρία ἀπὸ κίονος εὐρέθ(η) κειμένη¹⁸⁸ ὑπο γῆν, ἀνεκένισθη δὲ παρ' ἡμ(ῶν) τὰ νῦν, σωκάρια κ'· εἶτα κάμπτ(ει) κατευθί(αν) τὸν παλ(αι)όν διόριγ(α), περι|¹⁸⁹κόπτ(ει) τοῦτ(ον) μικρ(όν), ἀπέρχεται μέχρι τοῦ ἴσταμ(έ)ν(ου) ὄρου πλη(σίον) τῆς ἀνακοπ(ῆς), σωκάρ(ια) λ'· πάλ(ιν) κρατ(εῖ) κα-τευθί(αν)¹⁹⁰ τοῦς αὐτοῦς ὄρους καὶ ἀπέρχεται μέχρ(ι) τοῦ ποταμοῦ Μεάνδρου, σω-κάρ(ια) νδ', (ὁμοῦ) σωκάρια ρπ'·¹⁹¹ εἰθούτ(ω) κάμπτ(ει) πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(ᾶς), κρατ(εῖ) τὸ αὐτ(ὸ) ἀνάπτ(α)μ(ον), κατέρχεται πρό(ς) τ(ὸν) ἐπίπλακον ὄρον, σω-

κ(ά)ρ(ια) κ'· εἶτα ¹⁹² κάμπτ(ει) πρὸς) νότ(ον), κρατ(εῖ) τὰ σύνορα τοῦ προ(α)-
στ(ίου) Λιβαδ(ίου) καὶ ἀπέρχεται εἰς ἔτ(ε)ρ(ον) λίθον ἐπίπλακ(ον) ὄρ(ον), σω-
κ(ά)ρ(ια) ν', ἀπο¹⁹³ βλέποντ(α) πρὸς) ἀνατ(ο)λ(άς), ἐν ᾧ καὶ ἀντόριον ἐστὶν
ἔχ(ον) ἕως τῶν ἐκεῖσε σωκ(ά)ρ(ια) ιθ'· εἶτα κάμπτ(ει) πρὸς) ἀνατ(ο)λ(άς) καὶ
¹⁹⁴ ἀνέρχεται ἔξωθ(εν) τ(ὸν) παλαι(ὸν) μανδρ(ῶν) τοῦ Βαρσακουτ(ι)ν(οῦ), ἔτ(ε)ρ(α)
σωκ(ά)ρ(ια) κ', ἐν ᾧ εὐρέθ(η) καὶ λίθ(ι)ν(ος) μαύρο(ς) ὄρο(ς), σωκ(ά)ρ(ια) νθ'·
¹⁹⁵ κάμπτ(ει) πρὸς) νότ(ον), ἀπέρχεται κατευθ(είαν) ἀντικρῶ τοῦ παλαιοῦ ποτ(α)-
μ(οῦ) εἰς ἔτ(ε)ρ(ον) λίθ(ων) μαύρο(ν) ὄρον, ἀνέρχεται κα¹⁹⁶ τευθίαν πρὸς) ἄ-
νότον εἰς τ(ήν) ὄχθην τοῦ παλαιοῦ ποταμ(οῦ) ἕως τ(ῶν) ἐκεῖ σωκάρια μα', ἐν ᾧ
ευρέθ(η) ¹⁹⁷ παλαιὸς) λίθος μαῦρος μικρ(ός) ὄρο(ς) διαχωρίζων δεξιὰ μ(έν) τ(ὸν)
παλαιὸν) ποτ(α)μ(όν), καὶ εἰσέρχεται αὐτὸν καὶ κρατ(εῖ) ¹⁹⁸ τὸ αὐτ(ὸ) παρὰ πό-
ταμ(ον) καὶ τὰς δίνας δίνας περικνκλ(ῶν) τοῦτ(ον), ἀπέρχεται μέγρ(ι) τῆς δημο-
σίας ¹⁹⁹ ὁδοῦ τῆς πλη(σίον) τοῦ ξενοδ(ο)χ(είου) πρὸς) τ(ὸν) πρόποδ(α) τοῦ βου-
νοῦ, ἔχ(ων) ἀνατ(ο)λ(ικῶς) σωκ(ά)ρ(ια) ρκ'· εἶτα κάμπτ(ει) πρὸς) δύσι(ν) καὶ
κρατ(εῖ) ²⁰⁰ τ(ὸν) πρόπ(ο)δ(α) τοῦ αὐτ(οῦ) βουνου ἑναποκλύ(ων) ἔσσωθ(εν) τ(ὸ)
οἴκοπροάστ(ιον) τῆς Βάρεο(ς) καὶ ἀπέρχεται εἰς τ(ὸ) ἀκρομύ²⁰¹τισμα τοῦ βουνου
τοῦ λεγομ(έν)ου Πελάκ(ου) εἰς τ(ὸ) σύνορον τοῦ προ(α)στ(ίου), ἐνθα καὶ ἤρ-
ξατ(ο), ἔχ(ων) νοτ(ίως) σωκ(ά)ρ(ια) ρα'. ²⁰² Ὀμοῦ πλάτ(ος) ἦτι βορρὰ καὶ νό-
τον σωκ(ά)ρ(ια) ρνη', τὸ ἦμι(συ) τούτ(ων) σωκ(ά)ρ(ια) θθ', ἀνατ(ο)λ(ή) καὶ δύσις
²⁰³ σωκ(ά)ρ(ια) σπδ', τὸ ἦμι(συ) τούτ(ων) σωκ(ά)ρ(ια) ρμβ'· ὁμοῦ πλάτ(ος) σω-
κ(ά)ρ(ια) οθ', μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ρμβ', μοδ(ίων) πεντ(α) ²⁰⁴ κισχιλ(ίων) ἑξακο-
(σίων) ἐννέα, σὺν τῆς ἀναρισθ(ή)σ(ης) γῆς παρὰ τοῦ οἰκ(ο)νόμ(ου) ἀπὸ τοῦ προα-
στ(ίου) Λιβ(α)δ(ίου) μ(ο)ν(ῆς) τοῦ Ὁρ(ό)β(ου) ²⁰⁵ καὶ συμπεριόρισθ(εῖ)σ(ης) καὶ
μετρηθ(εῖ)σ(ης) εὐρέθ(η) ἔχ(ουσα) πλάτ(ος) πρὸς) βορρὰν σωκ(ά)ρ(ια) ιη', νότ(ον)
σωκ(ά)ρ(ια) ς', μίκ(ος) κ(α)τὰ μεσημβρί(αν) ²⁰⁶ σωκ(ά)ρ(ια) λς', ὁμοῦ πλά-
τ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιβ', μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) λς', μ(ο)δ(ίων) σις'. Ἐτ(έ)ρ(α)
γῆ ἔξωθ(εν) τοῦ τοιοῦτ(ον) περιόρισμ(οῦ) ἢ λεγο(μέ)ν(η) ²⁰⁷ τῆς Γονίας καὶ σύν-
εγγυς μέρ(ους) τοῦ Ὀλίνθ(ου) διὰκειμ(έ)ν(η), μοδ(ίων) ξξ' ἦμι(συ). (Ὀμοῦ)
ὁμοῦ ἢ ἅπασα γῆ ἢ ὑπεργ(ος) τοῦ ²⁰⁸ οἴκοπροαστ(ίου) τῆς Βάρεος, ἄνευ τοῦ ὄρου,
μ(ο)δ(ίων) ,εχοστ' (ἦμισυ). Ἐντὸς) (δὲ) τοῦ τοιοῦτ(ον) περιόρισμ(οῦ) καὶ τ(ῶν)
²⁰⁹ σις' μ(ο)δ(ίων) τῆς ἀναρισθ(εῖ)σ(ης) γῆς παρὰ) τ(οῦ) οἰκ(ο)νόμ(ου) ἀπὸ τ(ῶν)
δικαί(ων) μον(ῆς) τῶν Ὁρόβ(ων) εὐρέθ(η) καθαροπαγῆσα γῆ παρὰ ²¹⁰ τῆς αὐτ(ῆς)
μονῆς, ὅς οἱ πάροικοι καὶ ὁ προ(ε)σβύτ(ε)ρ(ος) Μόσχο(ς) καὶ ὁ πρωτ(ο)κουράτ(ωρ)
τοῦ οἴκου τ(ῆς) Βάρεο(ς) ἐξεῖπ(ον), ἦτις ²¹¹ καὶ παρ' ἦμ(ῶν) οὐκ ἀνεμετρίθ(η)·
ὀφείλ(ει) δὲ γενέσθ(αι) ἔρευνα καὶ χωρισθ(ῆ)ν(αι) ὁ τοιοῦτο(ς) τόπ(ος) μετὰ τ(ι)-
μ(ίου) στ(αυ)ροῦ ²¹² καὶ (παρ)δοθ(ῆ)ν(αι) καὶ ταύτ(ην) πρὸς) τὸ μέρος τοῦ

αυθ(έν)τ(ου) ἡμ(ῶν), καθ(ὼς) πρό(σ)ἐτάχθημ(εν). Ἔστιν καὶ ὁ περιόρισμ(ός) τ(ῆς) νομαδιαί(ας) |²¹³ καὶ δριω(ῆς) γῆς τοῦ αὐτ(οῦ) οἰκοπροαστ(ίου) οὔτο(ς): ἄρχεται ἀπὸ τῶν συνόρ(ων) τοῦ προ(α)στ(ίου) Ὀλίθ(ου) καὶ ἀπὸ τ(ῶν) παλαι(ῶν) ἀ|²¹⁴λωνί(ων), ἐν ᾧ καὶ ριζημ(αία) πέτρα μ(ε)γ(ά)λ(η) ἴστατ(αι) λεγομ(έ)ν(η) Καλ(ῆ) Πέτρ(α), καὶ ἀπέρχεται τὸ ἀναρύακον ὄλον καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) μέχρ(ι) |²¹⁵ τοῦ τόπ(ου) τοῦ λεγομένου Ἀγριοελ(αία), ἐν ᾧ καὶ πέτρ(α) μ(ε)γ(ά)λ(η) ἴστατ(αι) εἰς τ(ῆν) ρίζαν τῆς Ἀγριοελ(αίας): εἶτα κάμπτ(ει) πρό(ς) δύσ(ω), |²¹⁶ κρατ(εῖ) τὸ ἀναρύακ(ον), περικόπτ(ει) τὴν ράχ(ω) τοῦ βουνοῦ καὶ ἀκουμβί- ζει εἰς τ(ῆν) μ(ε)γ(ά)λ(ην) ριζημ(αίαν) πέτρ(αν) τὴν λεγομ(έ)ν(ην) τοῦ Πύργ(ου), |²¹⁷ ἐν ᾧ καὶ γράμματ(α) εὐρέθησαν ἐν αὐτ(ῶ) ἐνκεκολαμμ(έν)α γράφ(οντα) «ὄρο(ς) βασιλ(ικός)», διερ(ῶν) μ(έν) ἀριστ(ε)ρ(ά) τὰ δίκ(α)ια τοῦ |²¹⁸ Μυρελαιίου δεξιὰ (δὲ) τὸν περιόριζόμ(ε)ν(ον) τόπ(ον), καὶ ἀπὸ τ(ῶν) ἐκεῖσε ἀπέρχεται κατευθεί(αν) διά- περ(ῶν) |²¹⁹ τὴν Σκοτ(ει)ν(ῆν) Λαγκάδ(αν) καὶ τὸ κ(α)τάραχ(ον) τ(ῆς) αὐτ(ῆς) Λαγκάδ(ας) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) μέχρ(ι) τῆς παλαιᾶς πέτρ(ας) τ(ῆς) ἐχούσ(ης) γρα- φῆν |²²⁰ δὲ καὶ αὐτ(ῆς) «ὄρο(ς) βασιλ(ικός)», ἐν ᾧ καὶ πλη(σίον) αὐτ(ῆς) δρύες δύο ἴσταντ(αι) διαχωρίζοντ(ες) ὁμοί(ος) καὶ ὁμοί(ος): καὶ πάλιν |²²¹ κατέρχεται πρό(ς) βορρᾶν κρατ(ῶν) τὴν ράχ(ω) τοῦ αὐτ(οῦ) πι(αρα)ποτάμ(ου), ἀντιπερᾶ τὸ ρύακ(ον) τὸ λεγόμε(ν)ν(ον) τὴν Σκοτ(ει)ν(ῆν) Λαγκάδα |²²² καὶ ἀπέρχεται μέχρ(ι) τῆς μαύρ(ης) πέτρ(ας) τ(ῆς) ἐχούσ(ης) στ(αυ)ρ(όν) ἐνκεκολαμμ(ένον), ἐν ᾧ καὶ δρυς ἔμπρο(σ)θ(εν) ταύτ(ης) ἴστατ(αι): |²²³ καὶ ἀπέρχεται κατευθ(εῖαν) διάπερ(όν) τὸ ρύακ(ον) τ(ῶν) Ἀγί(ων) Ἀποστ(ό)λ(ων) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) εἰς τ(ῆν) μ(ε)- γ(ά)λ(ην) πέτρ(αν) τὴν μαύρ(ην), τὴν ἴσταμέν(ην) |²²⁴ ἐπάνω τοῦ στρογγυλ(οῦ) βουνοῦ, ἔχουσαν καὶ τ(ὸν) στ(αυ)ρὸν ἐνκεκολαμμ(έν)ον, ἐν ᾧ καὶ δύο δένδρ(α) πλη(σίον) αὐτ(ῆς) ἴσταντ(αι): πρό(ς) δύσι(ν) κάμπτ(ων) |²²⁵ κρατ(εῖ) τὸ κατά- ραχ(ον) τὸ πέραθεν τοῦ βουνοῦ, ἀπέρχεται μέχρ(ι) τοῦ ῥύακο(ς) τοῦ λεγομ(έ)ν(ου) Κουρκομαίας, ἡθούτ(ω) |²²⁶ κάμπτ(ει) πρό(ς) βορρᾶν, κρατ(εῖ) τὸ κ(α)ταρύα- κον, ἀπέρχεται μέχρ(ι) τοῦ παλαιοῦ μύλ(ου) καὶ ἀνέρχεται τὸ κ(α)τάραχ(ον) |²²⁷ τοῦ βουνοῦ, κρατ(εῖ) τὸ αὐτ(ό), ἀνέρχεται εἰς τ(ὸν) Πταίρακ(α) τοῦ πρωτ(ο)σπαθᾶρι, ὄθεν καὶ ἡ ἀρχ(ῆ) τοῦ περιόρισμ(οῦ) |²²⁸ τῆς ὅλης γῆς τοῦ κάμπ(ου) γέγονεν, δια- χωρίζων ἀριστ(ε)ρ(ά) μ(έν) τὰ δίκ(α)ια τοῦ Μυρελαιίου δεξιὰ δὲ τὰ δίκ(α)ια τοῦ |²²⁹ περιόριζομ(έ)ν(ον) τόπ(ου), ἐνάποκλύ(ων) ἐνδοθεν τὸν δρυμόνα καὶ τὸν ἐλεῶνα τοῦ αὐτοῦ οἰκοπρο(α)στ(ίου) |²³⁰ τῆς Βάρεος. Ἔσσωθ(εν) (δὲ) τοῦ τοιοῦτου περιόρι- σμ(οῦ) εὐρέθη(η) καὶ ἡ πι(α)τ(α)ριαρχ(ικῆ) μονῆ ἢ λεγομ(έ)ν(η) τ(ῶν) Ναμάτ(ων) †.

|²³¹ † Προ(ά)στ(ιον) τὸ Μελαν(ού)δ(ιον): τὸ τοιοῦτ(ον) προάστιον οἰκ(ή)ματ(α) δεσποτ(ικὰ) οὐκ ἔχ(ει). Διὰ τ(ῶν) παροίκ(ων) τοῦ αὐτ(οῦ) |²³² προαστ(ίου): Γε(ώ)ργιος τῆς χήρ(ας), ἔχει Ἄνναν, υἱ(ὸν) Ἰωάνν(ην), ζε(υγαρᾶ)τ(ος) vacuam.

Πέτρος) ὁ Καλαβρό(ς), ἔχ(ει) Θεόπεμπτ(ην), θυ(γα)τ(έ)ρ(α) ᾿Ανν(αν), ζε(υγα-
 ρᾶ)τ(ος). |²³³ Διὰ τ(ῶν) χωραφ(ίωv) τοῦ αὐτ(οῦ) προ(α)στ(ίου) τ(ῶν) ὄντων ἐν δια-
 φόροις κ(α)τὰ τὸ μᾶϊς: χωράφιον τὸ δν εἰς τ(ὸ) Μελ(ά)ν(ιον) πλη(σίον) τῶν |²³⁴ οἰκη-
 μ(ά)τ(ων) σὺν τ(ῶ) ἐτ(έ)ρ(ω) χ(ωρα)φ(ίω) τῶν ᾿Αλονί(ων), βορρ(ά)ς) σωκ(ά)-
 ρ(ια) ε᾿ οὐργ(υιαὶ) ς᾿, νότ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) δ᾿ οὐργ(υιαὶ) γ᾿, ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)-
 ρ(ια) η᾿, δύ(σις) σωκ(ά)ρ(ια) ε᾿, |²³⁵ ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) β᾿ οὐργ(υιαὶ) θ᾿,
 μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) δ᾿ οὐργ(υιαὶ) ζ᾿, μ(ο)δ(ίωv) ς᾿ (ἤμισυ)· χ(ωρά)φ(ιον) τὸ
 δν εἰς τ(ῆν) στάσιν τοῦ Φιλοπ(οτίου), δύ(σις) |²³⁶ σωκ(ά)ρ(ια) γ᾿ οὐργ(υιαὶ) γ᾿,
 μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) β᾿, ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)ρ(ια) ε᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) κδ᾿
 οργ(υιαὶ) μία, μὸδ(ιοι) ν᾿· χ(ωρά)φ(ιον) τοῦ Κάμπ(ου), ἀνατ(ο)λ(ή) |²³⁷ σωκ(ά)-
 ρ(ια) β᾿, δύ(σις) σωκ(ά)ρ(ια) γ᾿ οὐργ(υιαὶ) γ᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιβ᾿ οὐρ-
 γ(υιαὶ) α᾿, μ(ο)δ(ίωv) ις᾿· χ(ωρά)φ(ιον) τὸ ᾿Εξόλαμπ(ον) ἔχ(ει) δύ(σις) σω-
 κ(ά)ρ(ια) δ᾿ οὐργ(υιαὶ) ε᾿, |²³⁸ ἀνατ(ο)λ(ή) οὐργ(υιαὶ) ζ᾿, βορρ(ά)ς) σωκ(ά)ρ(ια) ζ᾿,
 νότ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ζ᾿ οὐργ(υιαὶ) θ᾿, ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) β᾿ οὐργ(υιαὶ)
 ς᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ζ᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿ (ἤμισυ), μ(ο)δ(ίωv) θ᾿ |²³⁹ λιτρ(ῶν) κβ᾿·
 χωράφ(ιον) τ(ῆς) Δαγκασμέν(ης), ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)ρ(ια) ζ᾿, δύ(σις) σωκ(ά)-
 ρ(ια) ζ᾿, μίκ(ος) κ(α)τὰ μέσ(ης) σωκ(ά)ρ(ια) ιε᾿, ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ζ᾿,
 |²⁴⁰ μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιε᾿, μ(ο)δ(ίωv) νβ᾿ (ἤμισυ)· χ(ωρά)φ(ιον) τοῦ ᾿Αγ(ίου)
 Νικ(ο)λ(άου), ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)ρ(ια) γ᾿, δύ(σις) σωκ(ά)ρ(ια) δ᾿, μίκ(ος) κ(α)τὰ
 μέσ(ις) σωκάρια ς᾿, |²⁴¹ ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) γ᾿ (ἤμισυ), μίκ(ος) σωκ(ά)-
 ρ(ια) ς᾿, μ(ο)δ(ίωv) ι᾿ (ἤμισυ)· χ(ωρά)φ(ιον) τῆς ᾿Εχεντρ(ας), νότ(ος) σωκ(ά)-
 ρ(ια) γ᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿, βορρ(ά)ς) σωκ(ά)ρ(ιον) α᾿ |²⁴² οὐργ(υιαὶ) ς᾿, μίκ(ος) σω-
 κ(ά)ρ(ια) ιγ᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿, ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) β᾿ (ἤμισυ), μί(κος) σω-
 κ(ά)ρ(ια) ιγ᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿, μὸδ(ιοι) ις᾿· |²⁴³ χ(ωρά)φ(ιον) τὸ Σκοινάρι, πλάτ(ος)
 ἀνωκάτ(ω) σωκ(ά)ρ(ια) γ᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ς᾿, μ(ο)δ(ίωv) ς᾿· χ(ωρά)φ(ιον)
 τοῦ Καλαμῶ, |²⁴⁴ ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)ρ(ια) β᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿, δύ(σις) σωκ(ά)-
 ρ(ια) β᾿ οὐργ(υιαὶ) δ᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ε᾿, μ(ο)δ(ίωv) ς᾿· χ(ωρά)φ(ιον) τῶ
 Παραφονάδ(ιν), |²⁴⁵ νότ(ος) σωκ(ά)ρ(ιον) α᾿ οὐργ(υιαὶ) α᾿, βορρ(ά)ς) σωκ(ά)-
 ρ(ια) β᾿ οὐργ(υιαὶ) ε᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ς᾿ οὐργ(υιαὶ) α᾿, μ(ο)δ(ίωv) ε᾿ (λιτρῶν)
 ιη᾿· χ(ωρά)φ(ιον) |²⁴⁶ τοῦ Φοναίο(ς), νότ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ὀκτῶ οὐργ(υιαὶ) β᾿,
 βορρ(ά)ς) σωκ(ά)ρ(ια) ε᾿ οὐργ(υιαὶ) ε᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιε᾿ οὐργ(υιαὶ) ς᾿,
 (ὁμοῦ) |²⁴⁷ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ς᾿ οὐργ(υιαὶ) η᾿, μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιε᾿ οὐρ-
 γ(υιαὶ) ς᾿, μ(ο)δ(ίωv) νβ᾿ λιτρ(ῶν) λβ᾿· χ(ωρά)φ(ιον) ἡ Καθαρά, |²⁴⁸ δύ(σις) σω-
 κ(ά)ρ(ια) η᾿ οὐργ(υιαὶ) θ᾿, ἀνατ(ο)λ(ή) σωκ(ά)ρ(ια) η᾿ οὐργ(υιαὶ) ε᾿, μίκ(ος) σω-
 κ(ά)ρ(ια) κς᾿ οὐργ(υιαὶ) ς᾿, μ(ο)δ(ίωv) ριθ᾿ λιτρ(ῶν) λδ᾿· |²⁴⁹ χ(ωρά)φ(ιον) ἡ
 ᾿Οροδάφνη σὺν τ(ῶ) ἐτ(έ)ρ(ω) χωραφ(ίω) τῶν κ᾿ μ(ο)δ(ίωv) τῆς αὐτ(ῆς) στάσε(ς)

τοῦ καὶ ἀναγραφομένου ἐν τ(ῶ) πρακτικῶ, ^{|250} ἦγγ(ονν) ἀνατολῆ σωκ(ά)ρ(ια) ἰ' οὐργ(υιαὶ) ἦ', δύσ(ις) σωκ(ά)ρ(ια) θ' ουργ(υιαὶ) β', μίκος σωκ(ά)ρ(ια) κε' οὐργ(υιαὶ) δ', (ὁμοῦ) πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ἰ', ^{|251} μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) κε' οὐργ(υιαὶ) δ', μοδ(ίων) ρκζ'· χ(ωρά)φ(ιον) τὸ λεγόμενον τῶν Ἀγραβλί(ων), ἦγγ(ονν) τὸ Μέγ(α), βορρ(άς) σωκ(ά)ρ(ια) ιε', ^{|252} καὶ ετ(ε)ρ(ον) τῆς καθαρπάσεως σωκ(ά)ρ(ια) γ' οὐργ(υιαὶ) ζ', (ὁμοῦ) σωκ(ά)ρ(ια) ιη' οὐργ(υιαὶ) ζ', νότ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιβ', τ(ῆς) κ[α]θαρ^{|253}πάσε(ως) σωκ(ά)ρ(ια) γ' οὐργ(υιαὶ) ζ', (ὁμοῦ) σωκ(ά)ρ(ια) ιε' οὐργ(υιαὶ) ζ', (ὁμοῦ) πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιζ' οὐργ(υιαὶ) β', μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) κα' οὐργ(υιαὶ) β', μοδ(ίων) ^{|254} ρπα' (ἦμισυ)· ἔτ(ε)ρ(ον) χ(ωρά)φ(ιον) τῶν Ἀγραυλί(ων), τὸ ἀναγραφόμενον ἐν τ(ῶ) παρακτικῶ τοῦ σεκ(ρέ)τ(ον), ἀνατ(ο)λ(ῆ) σωκ(ά)ρ(ια) ιε', μοδ(ίων) μθ', ^{|255} λιτρ(ῶν) ε', (ὁμοῦ) ὁ μοδισμ(ός) τῶν χωραφί(ων) τῶν Ἀγραυλί(ων) σὺν τ(ῶν) καθαρπαγέντ(ων) καὶ ἀρτί(ως) ἀναρισθέντ(ων) μόδ(ιοι) σλ'· ^{|256} τὸ δὲ πάκτ(ον) τοῦ τοιούτου προῶστίου, τὰ ρλζ' (ἦμισυ) (νομίσμα)τ(α), ἀνεγράψαντ(ο) εἰς τ(ὸ) οἰκοπροῶστ(ιον) τῆς Βάρεο(ς), ^{|257} καθ(ὼς) τὸ πρακτικόν τοῦ σεκ(ρέ)τ(ον) παρέχ(ει).

Προ(ά)στ(ιον) ἡ Μαντράκλ(η): ἐκκλη(σία) ἐν αὐτ(ῶ) οὐκ ἔστιν, οὔτε οἰκῆμ(α)τ(α) δεσποτικ(α), ^{|258} ὑπάρχ(ου)σ(ι) (δὲ) ἐν αὐτ(ῶ) πάροικ(οι): Νικηφόρος τοῦ Σαρακινῶ ἔχ(ει) Κισσι(α)ν(ήν), θυ(γα)τ(έ)ρ(α) Μαρ(ίαν), γα(μ)β(ρ)ον Λέ(ον)τ(α), ζε(υγά)ρ(ιον) α', ὄν(ον) α'. Ἔστι δὲ ^{|259} ὁ περιορισμ(ός) τοῦ αὐτ(οῦ) προαστίου οὗτο(ς) τ(ῆς) ὑπέργ(ου) γῆς: ἄρχεται ἀπὸ τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) ποταμ(οῦ) τοῦ Μεάνδρου, ἀπέρχ(ε)τ(αι) ^{|260} πρὸ(ς) ἀνατ(ο)λ(άς), κρατ(εῖ) τὸν τράφον τὰ διερούνητ(α) τὰ σύνορα τοῦ προῶστίου τῆς μον(ῆς) τῶν Ὀροβί(ων) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) ^{|261} εἰς τ(ὸν) ἔτ(ε)ρ(ον) μέγα τράφον τ(ὸν) διερούνητ(α) τὰ σύνορα τοῦ προαστίου Κ(α)τάπλινθει(ων) τ(ῆς) ἐπισκ(έ)ψ(εως) Μαγγίν(ου), ἔχ(ων) σωκ(ά)ρ(ια) θ'. ^{|262} κάμπτ(ει) πρὸς νότ(ον) διὰ τοῦ ἀνατολ(ικοῦ) μέρ(ους), κρατ(εῖ) τ(ὸν) αὐτ(ὸν) μέγ(αν) τράφον καὶ τὰ σύνορα τῆς Καταπλινθείας καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) ^{|263} εἰς τ(ὸν) ἔτ(ε)ρ(ον) τράφον εἰς τ(ὰ) σύνορα τοῦ προ(α)στ(ίου) τοῦ ἀγ(ίου) Νικ(ο)λ(άου) μον(ῆς) τοῦ Μάγου σωκ(ά)ρ(ια) λ'. εἶτα κάμπτ(ει) πρὸ(ς) δύσιν ὀλίγον, ^{|264} ἀπὸ σωκ(α)ρ(ίων) ε' σωκ(ά)ρ(ια) β' (ἦμισυ) καὶ ἀπέρχεται εἰσόριον καὶ ἀντόριον μαρρόλιθ(ον), πάλ(ιν) κάμπτ(ει) πρὸ(ς) νότ(ον) καὶ ^{|265} ἀπέρχεται εἰς τ(ὸν) παλαι(ὸν) ποταμ(όν), εἰς τ(ὸ) σύνορον τοῦ προ(α)στ(ίου) Κλίμ(α)τ(ος) τῶν Πετρι(ῶν) ἔτ(ε)ρ(α) σωκ(ά)ρ(ια) κβ'. (ὁμοῦ) ἀνατ(ο)λ(ῆ) ^{|266} σωκ(ά)ρ(ια) ξ' (ἦμισυ) καὶ κάμπτ(ει) πρὸ(ς) δύσιν τὰ αὐτὰ σύνορα τοῦ ἐκκλημ(α)τ(ος) καὶ τοῦ παλαιοῦ ποτ(α)μ(οῦ) καὶ ἀπέρχεται εἰς τ(ὸ) σύνορον ^{|267} τοῦ προ(α)στ(ίου) Ἀτζίπ(ου) τοῦ Μανικοφόρου σωκ(ά)ρ(ια) γ' (ἦμισυ)· ἠθούτ(ω) κάμπτ(ει) πρὸ(ς) βορρ(άν), κρατ(εῖ) τὰ Ἀτζύπ(ου), εἶτα ἀνακάμπτ(ει) ^{|268} πρὸ(ς) ἀνατο-

λ(ήν) δρωτό(ε)ρ(ον), διέρχεται τήν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ) Μεάνδρου καὶ κρατεῖ τήν ὄχθην τοῦ ποτ(α)μ(οῦ), ^{|269} ἀπέρχεται εἰς τ(ὸν) τράφον εἰς τ(ὰ) σύνορα τοῦ προ(α)στ(ίου) Ἀτξυπ(ου) τ(ῶν) Ὀροβί(ων), ἔνθα καὶ ἤρξατο, ἔχ(ων) δύσιν σωκ(ά)ρ(ια) νη'. ^{|270} ὁμοῦ πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ς' οὔργ(υιαὶ) β', μίκ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) νθ' οὔργ(υιαὶ) β', μοδ(ίων) ρπε' λιτρ(ῶν) ε'. τὰ νὺν δὲ εὐρέθ(η) γῆ μοδ(ίων) ^{|271} λς', τήν (δὲ) λοιπ(ήν) γῆν ἀπέλεσ(εν) ὁ ποτ(α)μ(ός) πέραν πέραν, εἴ- τις ἵπαρχ(ει) μυρικότ(οπος)· ἐμετρίθ(η) καὶ τὸ πέραν τοῦ ποτ(α)μ(οῦ) ^{|272} Μεάν- δρου) τὸ πλη(σίον) τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γηροκομ(είου);) καὶ εὐρέθ(η) πρὸ(ς) μ(έν) βορρᾶν σωκ(ά)ρ(ια) ιε', πρὸ(ς) δὲ δύσιν σωκ(ά)ρ(ια) κε' ^{|273} καὶ πρὸ(ς) νό- τ(ον) ἕως τοῦ ποτ(α)μ(οῦ) σωκ(ά)ρ(ια) ζ', (ὁμοῦ) πλάτ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ις', μί- κ(ος) σωκ(ά)ρ(ια) ιε', μοδ(ίων) σιβ' (ἡμισυ), ἀνευ τῆς ὑπέργ(ον) γῆς ^{|274} τῆς ἀπο- σπασθήσεις παρὰ τοῦ ποτ(α)μ(οῦ) καὶ γενομ(έ)ν(ης) μυρικ(ό)τ(οπον) ὡσεὶ μο- δ(ίων) τξά' λιτρ(ῶν) κε'. ἀμπ(ε)λ(ο)κῦπ(ιον) ^{|275} τὸ δὲ πλη(σίον) τῆς ἐπισκ(ο)- π(ῆς) Πριήν(ης) ὡσὶ μ(ο)δ(ίων) λ', τὸ λεγόμε(ε)ν(ον) Μυκτιω(όν), καὶ πάροι- κ(ος) ὁ προ(σ)καθήμ(εν)ο(ς) ἐν αὐτ(ῶ) ^{|276} Γεώργ(ιος) ὁ Ἀγεμοτρίχ(ης), ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Μιχ(αήλ), ἐγγ(ο)ν(ήν) Ἀνν(αν), γα(μβ)ρ(όν) Ἰω(άννην)· εὐρέθ(η) καὶ γῆ ὑπεργος ἐν τ(ῶ) αὐτ(ῶ) ἀμπελοκηπ(ίω) μοδ(ίων) δ', ^{|277} καθ(ῶς) τὸ πρακτι- κὸν) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) διαλαμβάνη.

Προ(ά)στ(ιον) ὁ Πρίνο(ς), τὸ δὲ ἐπὶ τῆς Μανδρακλῆς: τὸ τοι^{|278} οὔτον προ(ά)- στ(ιον) εὐρέθ(η) παντ(ε)λ(ῶς) ἄοικον, μῆτ(ε) οἰκοίματα τὸ σύνολ(ον) ἔχον. Ὁ δὲ περιόρισμ(ός) τοῦ προαστ(ίου) ^{|279} ἔστιν οὗτος: ἄρχεται ἀπὸ τ(ὸ) χειλο(ς) τοῦ ρύακο(ς) τοῦ λεγομένου τῆς Χονδροχυτ(ῆς), ἐν ᾧ καὶ πλη(σίον) αὐτοῦ ^{|280} δρυὲς ἴστατ(αι) καὶ στ(αν)ρ(ός) ἐν αὐτ(ῶ) γεγον(ώς), καὶ κατέρχεται τὸ καταρῦακον πρὸ(ς) δύσιν, κρατ(εῖ) τ(ὸ) αὐτ(ὸ) κ(α)τάρῦακον, ^{|281} ἀπέρχεται μέχρ(ι) τοῦ μυ- τίσματος τοῦ μικρ(οῦ) βοννιτ(ίον) τοῦ πλη(σίον) τοῦ ετ(έ)ρ(ου) ρύακο(ς) ἴστα- μ(έ)ν(ον), ἔνθα καὶ πεύκ(η) ἴστατ(αι) πλη(σίον) ^{|282} αὐτοῦ, καὶ ἀπὸ τ(ῶν) ἐκεῖσε κάμπτ(ει) πρὸ(ς) νότ(ον), κρατ(εῖ) τὸ ἀναρῦακον τὸ λεγόμε(νον) τοῦ Μικρ(οῦ) Πηγαδ(ίου) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) ^{|283} μέχρ(ι) τοῦ γεφυρίου, περικόπτ(ει) τὸ αὐτ(ὸ) καὶ ἀπέρχεται πάλ(ιν) τὸ αὐτ(ὸ) ἀναρῦακον καὶ ἔρχεται μέχρ(ι) τοῦ ἴσταμ(έ)ν(ον) ^{|284} δρυὸ(ς) εἰς τ(ὸ) ὄφρυδ(ιον) τοῦ ρύακος τοῦ πλησίον τοῦ ἀμπ(ε)λ(ίου) τοῦ χω- ρίου Πρίνης διάχωρίζον δεξιὰ μ(έν) <τὰ δίκαια> τοῦ ^{|285} χωρίου Πρίνης ἀριστε- ρ(ὰ) δὲ τοῦ περιόριζομ(έν)ου τόπ(ου)· καταλιμπ(ά)ν(ει) τὸ αὐτ(ὸ) ρύακ(ον) ἀρι- στερά, κρατ(εῖ) τὸν τράφον ^{|286} τοῦ ἀμπ(ε)λ(ίου) μικρ(όν) καὶ ἀπέρχεται μέχρ(ι) τοῦ βαστάματ(ος) καὶ τῆς λιθοσοραίας, ἐν ᾧ καὶ δρυὲς μέγας ἴστατ(αι) ^{|287} πλη(σίον) αὐτοῦ· κ(α)τάλιμπάνη δεξιὰ μ(έν) τὰ δίκ(αια) τοῦ χωρίου Πρίνης ἀριστ(ε)ρ(ὰ) δὲ τοῦ περιόριζομένου ^{|288} τόπ(ου), κάμπτ(ει) μικρ(όν) πρὸ(ς) τ(ὸν) βάσταγαν,

ἀντιπερὰ τὸ ράκ(ον) καὶ κρατ(εῖ) τὴν ράχ(ω) τοῦ αὐτ(οῦ) βουνοῦ καὶ ἀπέρχ(ε)-
 τ(αι) ²⁸⁹ ἐπάνω τ(ῆς) κοριμφῆς αὐτ(οῦ), καταλιμπ(ά)ν(ει) αὐτήν, ἀπέρχεται κα-
 τευθ(είαν) πρὸ(ς) ἀνατο(λ)(άς), κ(α)τάλιμπάνη ἀριστερ(ά) ²⁹⁰ τὸν μέγαν δρὸν
 τὸν ἰστάμ(ε)ν(ον) εἰς τ(ὸ) χωράφ(ιον) τοῦ περιδριζομ(έν)ου τόπ(ου) καὶ ἀπέρ-
 χεται μέχρ(ι) τοῦ βάσταγο(ς) ²⁹¹ πλη(σίον) τοῦ δρυσ(ς) διάχωρίζων δεξιὰ μὲν τὰ
 δίκ(αια) τῆς ἐπισκ(ο)π(ῆς) ἄνω ἀριστ(ε)ρ(ᾶ) δὲ τ(ὸν) περιδριζόμ(ε)ν(ον) τόπ(ον)·
²⁹² κρατ(ὸν) τὸν αὐτ(ὸν) βάσταγαν ἀποδιὰβαίνει τὴν λιθοσοραίαν καὶ τοὺς πρίνους
 καὶ κατέρχεται ²⁹³ κατευθ(είαν) μέχρ(ι) τοῦ ράκο(ς) τοῦ λεγομ(έν)ου τῆς Μονο-
 ἐλαί(ας) διάχωρίζων δεξιὰ μ(έν) (τὰ δίκαια) τ(ῆς) ἐπισκοπ(ῆς) ἄνω ²⁹⁴ ἀρι-
 στερ(ᾶ) δὲ τοῦ περιδριζομ(έ)ν(ον) τόπ(ου), εἶτα κάμπτ(ει) πρὸ(ς) βορρᾶν, κρατ(εῖ)
 τὸ αὐτ(ὸ) ἀναρύακον καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) μέχρ(ι) ²⁹⁵ τ(ῆς) ὁδοῦ τῆς διέρχουμ(ένης)
 ἀπὸ τοῦ Μεάνδρου καὶ ἀπερχομ(ένης) εἰς τ(ὸ) προ(ά)στ(ιον) Πρίνης· ἠθοῦτο(ς)
 κάμπτ(ει) πρὸ(ς) ²⁹⁶ δύσιν, κρατ(εῖ) τὴν αὐτὴν στράτ(αν) καὶ ἀπέρχεται μέχρ(ι)
 τοῦ μ(ε)γ(ά)λ(ου) δρυσ(ς) τοῦ ἰσταμ(έ)ν(ον) πλη(σίον) τῆς λιθοσοραίας ²⁹⁷ καὶ
 τοῦ πριω(α)ρ(ίου), διαχωρίζων δεξιὰ μ(έν) τὰ δίκαια τοῦ προ(α)στ(ίου) Πρί-
 ν(ης) τοῦ ἀγ(ίου) Θεολόγ(ου), ἀριστερ(ᾶ) δὲ τὸν περὶ ²⁹⁸ ὀριζόμ(ε)ν(ον) τόπ(ον),
 καὶ ἀπὸ τ(ῶν) ἐκεῖσε κάμπτ(ει) πρὸ(ς) βορρ(άν), {{κάμπτ(ει) πρὸ(ς) βορρᾶν}}
 περικόπτ(ει) τὴν στράτ(αν) τ(ὸν) ξυρότροχ(ον) ²⁹⁹ τ(ὸν) ὄντα ἔμπροσθ(εν) τῆς
 ἐκκλη(σίας) τοῦ Ἀσωμάτ(ου), περικόπτ(ει) τὰ καταλύμ(α)τ(α) τοῦ προ(α)στ(ίου)
 καὶ ἀπέρχεται τ(ὸν) ³⁰⁰ πρίνον, τ(ὸν) ἰστάμ(ε)ν(ον) πλη(σίον) τοῦ δρυσ(ς) τ(ῆς)
 Τζεριμιόνου, καὶ τὰ ἐπόκλημ(α) δένδρα ἀποκλύ(ων) αὐτ(ὰ) ἀριστερ(ά) ³⁰¹ πρὸ(ς)
 τ(ὸν) περιδριζόμ(ε)ν(ον) τόπ(ον) καὶ ἀπέρχεται εἰς τ(ὸ) χῆλος τοῦ ράκος τῆς Σκορ-
 δοχίνας, ἐν³⁰²θα καὶ ἤρξ(α)τ(ο), διάχωρίζων δεξιὰ μ(έν) τὰ δίκ(αια) τοῦ προ(α)-
 στ(ίου) Πρίν(ης) τοῦ ἀγ(ίου) Θεολόγ(ου), ἀριστερ(ά) δὲ τὸν περιδ³⁰³ριζόμ(ε)ν(ον)
 τόπ(ον)· ἔσσωθ(εν) (δὲ) τοῦ τοιοῦτου περιδρισμ(οῦ) ἔστιν καὶ γῆ ὑπεργ(ο)ς καὶ
 νομοδιαία, εἴτις οὐκ ανε³⁰⁴μετρίθ(η), ἥσ(ι) δὲ καὶ ελαιαὶ ἐνερίκ(ον)τ(α) κορυμ(οί),
 δρύ(ε)ς σαράντ(α) καὶ δύο καὶ ἔτ(ε)ρ(α) δένδρ(α) διάφορων ὄπορ(ῶν) †

³⁰⁵ Προ(ά)στ(ιον) αἱ Γαλαιαδ(αι) σὺν τ(ῶ) τόπ(ω) τῆς Λάδ(ης): ἐκκλη(σία)
 λιθόκτιστο(ς), ὑπόκεραμο(ς) καὶ τεθυ³⁰⁶ρωμένη, ἡ ὑπ(ε)ραγ(ία) Θε(εοτό)κος,
 καὶ ωσπ(ή)τ(ια) λιθοπηλόκτιστα, ἀνογεωκατ(ω)γ(α) τρία. Ὁ δὲ περιδρισμ(ο)ς
³⁰⁷ τοῦ τοιοῦτου προ(α)στ(ίου) οὐκ ευρέθ(η) ἐν τ(ῶ) πρακτ(ικ)ῶ, ἀλλὰ μωδισμ(ὸν)
 ἔχ(ει) μόνον ὡς εἶν(αι) τὸ ὄλον προάστιον ³⁰⁸ σὺν τ(ῶ) τόπ(ω) τ(ῆς) Λάδ(ης)
 μωδ(ίων) ψξβ' λιτρ(ῶν) δέκα, τω αὐτ(ὸ) ἀναμετρίσαντ(ες) καὶ ἡμ(εῖς) εἴρω-
 μ(εν) οὕτως ³⁰⁹ κ(α)τὰ τὴν περίλ(η)ψ(ω) τοῦ πρακτ(ικ)οῦ τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου)·
 εὐρέθ(η)σ(αν) δ[ε] ἐντὸς τοῦ περιδρισμ(οῦ) τοῦ τοιοῦτου προ(α)στ(ίου) δέν³¹⁰δρα
 ἐλαϊκὰ καὶ ἔτ(ε)ρ(α) δένδρα κάρπιμα ὄπορ(ῶν) διάφορ(ων).

Ἐμοῦ πάροιικ(οι) οἱ εὐρεθ(έν)τ(ε)ς εἴστε τῷ οἴκο |³¹¹ προ(ά)στ(ιον) τ(ῆ)ς Βάροε(ς) καὶ τὰ εἰρημ(έν)α πάντα προ(ά)στ(ια) διζευγ(αρᾶ)τ(οι) οὐδ(εί)ς), μονοζευγ(αρᾶ)τ(οι) ιη', βο(ι)δ(ᾶ)τ(οι) ς', καπνηκ(ά)ρ(οι) κε', |³¹² ἔχοντ(ε)ς ἀργ(ά), ἄλογ(α) καὶ ὄν(ους), τελούντ(ε)ς οἱ μ(έν) διζευγα(ρᾶ)τ(οι) καὶ οἱ μονοζευγα(ρᾶ)τ(οι) ὑπὲρ συνονῆς καὶ καπνικοῦ [αὐτῶν;] |³¹³ ἀνὰ (νομίσμα)τ(ο)ς ἐνό(ς), οἱ δὲ βοῦδᾶτ(οι) ἀν(ά) νομίσμ(α)τ(ο)ς ἡμί(σεος) καὶ οἱ καπνικάροι οἱ ἔχοντ(ε)ς ὄν(ους) ἀνὰ (νόμισμα) (ἡμισυ) ὡς ἐξκουσ(ᾶτοι), |³¹⁴ οἱ δὲ μὴ ἔχοντ(ε)ς ὄν(ους) ἀνὰ μιλιαρσιί(ων) γ', παρέχοντ(ε)ς ἀμφότ(ε)ρ(οι) καὶ ὑπὲρ ἐννομ(ίου) τ(ῶν) ἀργ(ῶν) κτην(ῶν) καὶ ἀλόγ(ων) |³¹⁵ καὶ ὄν(ων) αὐτ(ῶν) ἕκαστο(ς) ἀκτ(ήμων) ἀνὰ μιλιαρσιίου ἐνό(ς) καὶ ὑπὲρ τ(ῶν) προβάτ(ων) αὐτ(ῶν) κ(α)τὰ ἑκατ(όν) ἕκαστο(ς) ἀκτ(ήμων) (νόμισμα) α' |³¹⁶ καὶ καθεξεῖς, ἡγ(ουν) εἰς τὰ πε[ν]τίκ(ον)τ(α) τὸ ἡμι(συ), καὶ ὑπερ χοροπάκτ(ον) τῆς κ(α)τέχομ(έν)ης παρεκάστου αὐτ(ῶν) γῆς |³¹⁷ κ(α)τὰ δέκα μ(ο)δ(ίω)ν (νόμισμα) α'.

Ἐστὴ δὲ καὶ ἡ τόπικοι ἐξοδ(ος) τοῦ τοιούτ(ου) προ(α)στ(ίον) οὐτο(ς): [ὁ] κουράτ(ω)ρ ὑπὲρ τοῦ ὄ³¹⁸λου χρόνου, ὑπὲρ μ(έν) ρόγ(ας) αὐτ(οῦ) (νομίσματα) β', ὑπὲρ (δὲ) ἀνόν(ας) αὐτ(οῦ) ἀντ(ι) σίτ(ου) μ(οδίων) δώδεκα (νόμισμα) α', καὶ ὑπὲρ συννηθ(είας) τοῦ ἐ³¹⁹πισκεπιήτου κ(α)τὰ δέκα (νομίσμα)τ(α) (νόμισμα) α' καὶ (ὁμοῦ) πᾶσα ἡ ἴσοδ(ος) τ(ῶν) αὐτ(ῶν) προ(α)στ(ίον) (νομίσμα)τ(α) τζ', ἀφ(ῶν) ἡ τοπ(ικ)ῆ ἐξοδ(ος) (νομίσματα) ζ', |³²⁰ καὶ λοιπ(ά) (νομίσμα)τ(α) τ'. Τούτ(ων) οὐτο(ς) παραδοθέντ(ων) τὸ μέρ(ει) τοῦ πανόπερλάμπρ(ου), πρωτ(ο)-προέδρ(ου) καὶ πρωτ(ο)βεστηαρίτ(ου) καὶ μ(ε)γ(ά)λ(ου) |³²¹ δομεστ(ίκ)ου κερ(οῦ) Ἄνδρον(ίκ)ου τοῦ Δούκ(α), τὸ παρ(όν) πρακτ(ικόν) ἐξετ(έ)θ(η), ὃ καὶ συνήθ(ως) ὑπόγραφ(έν) καὶ πιστωθ(έν) παρ ἑμοῦ ἐπεδόθ(η). |³²² μην(ι) Ιουν(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ια'. Ἡ ὑπογρα(φ)ή: Ἄδᾶμ π(α)τριαρχ(ικῶ) νοτ(α)ρ(ίον) καὶ δομεστ(ίκου) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ον) τοῦ οἴκ(ο)[νόμου], εἰχ(ε) (δὲ) καὶ βού[λ]λαν μ(ο)λιβδ(ί)ν(ην) |³²³ κάτοθ(εν) ἀπειωρημ(έ)ν(ην) † καὶ ὑπογραφήν: ὁ εὐτε(λῆς) (μονα)χ(ός) Θεόκτιστο(ς) καὶ καθήγούμ(εν)ο(ς) τῆς Παναχράντ(ου) μονῆς †

|³²⁴ † Τὸ παρ(όν) ἴσ(ον) παρεκβληθ(έν) ἀπὸ τ(ῶν) ἐνάποκειμ(ένων) χαρτεῖ(ων) |³²⁵ ἐν τῷ ἡφ' ἡμ(ᾶς) ἱερὸχαρτ(ο)φυλ(ακίω) τῆς μ(η)τροπόλ(εως) Μιλῆτ(ου) καὶ ἰσάζ(ον) |³²⁶ εὐρὸν ὑπέγ[ρ]αψ(α) † † † † † †

|³²⁷ [Ἐ]ο ἱερὸς (;;) καὶ χαρτοφύλαξ (;) τῆς ἀγίω]τ(ά)τ(ης) μ(η)τροπόλ(εως) Μιλῆτ(ου) Γεώργ(ιος) . . . ο ασ.λα(. . .)

67 lege πατριαρχικῶ νοταρίω καὶ δομεστίω || 70 - 71 πρωτοβεστηαρίω MM, corr. Dolger, *Patmos*, 335 || 71 - 72 lege τοῖς ὑπὸ | 72 ἐπὶ σὲ suppl. MM || 73 τρέπον MM || 74 - 75 κελεύει σοι εἰσελθεῖν αὐτόν MM || 76 καὶ εἴ τι ἴσως l. MM | εἰρηται l. MM || 77 ἀποστειλάι τε ττα MM || 78 πρωτοβεστηαρίου MM (et l. 92, 98), corr. Dolger, *Patmos*, 335 || 81 lege ὡς ἐνεργήσων : δς ἐνεργεῖς MM || 85 ὑπογεγραμμένω MM | lege

δ || 86 παραγερόμενον MM || 87 τοῦ πρώτου κουράτορος l. Dolger, *Patmos*, 335 || 90 - 91 lege*λοιπῆς ἀπίσης ἐνθήκης | ἀνδρῶν : corr. in χοιρῶν | λεπτῶν : λοιπῶν MM | φορβάδων MM || 96 lege εἴ τι | ἀπατηθὲν MM || 98 γενέσθαι corr. Dolger, *Patmos*, 335 : ἐκθέσθαι MM || 99 τὸ δ' ἕτερον MM || 102 κιώνων MM (et l. 111) || 103 καταγύρων MM || 109 τετραεγγελον MM | μονοκρ. MM (et l. 110) || 110 λιτὸς MM | σταυροτάκτων ἐγκόρησον τρολλωτόν MM | 114 ἐξηλειμμένων MM || 115 Φιλοπότιον MM, Φιλοπάτιον Dolger, *Patmos*, 335 | lege Ὀλύνθιον (cf. MM) || 116 lege ἐν ᾧ ἴστανται || 117 χ(ωρά)φ(ιον) ex corr. ips. m. | Ἀριβάλη MM || 119 lege φάβας, φάβα MM || 121 ζυγάροτρα MM || 122 lege εἰς | οὐδεις MM (corr. Dolger, *Patmos*, 335) | 126 Βερβίλον τοῦ Πανίτζη MM || 128 Ἀρουβάλη MM | Ἰαμάτων corr. in Ναμάτων (cf. l. 230), Ναμάτων MM (cf. Dolger, *Patmos*, 335) || 129 lege ὡς (MM) || 132 πάντων MM (corr. Dolger, *Patmos*, 335) | Μεταίον MM | 136 ταύτης MM || 139 τῷ νομίσμι corr. Dolger, *Patmos*, 335 || 141 γυναικα post ἔχῃ add. MM et passim | fors. (νομίσιμα)τ(ος) : νόμισμα MM | Τσικὸς MM || 142 νόμισμα MM (et l. 143) | Μαρουλάδεια, MM || 143 Ἀρκοῦδης MM || 144 Χασάνη MM | φορβάδα μίαν MM || 145 ἀργὰ τρία, φορβάδα μίαν MM | νομίσιμα τρία MM || 146 Καλλᾶ MM || 147 Ψαλίδης MM || 149 lege ζευγάριον (corr. MM) || 150 post ζευγάριον ἐν lacuna in MM | Ζυμῆδενα MM || 151 χοίρων β' MM || 153 - 154 Σελιβίτης MM || 154 βοϊδατικοὶ MM | 160 Κατσαράδινας MM || 161 Ἀδριανῆν suppl. MM || 163 Βερβουλίδιον MM | Σκρίνος (MM) sive Σκρίνης | φορβάδα μίαν MM || 165 Τζαμίνης (cf. l. 164 Τζαμίνενα) sive Τζάμης : Τζάμης MM | Κακ.λ. lacuna in cod. : Καλη... MM || 167 Γαλαῖδαι MM | τοῦ τόπου MM || 168 Φωστήρης MM || 169 Τουφαῶς MM || 171 ζευγάριον ἐν MM | ζευγάριον ἐν, φορβάδα μίαν MM || 172 Μανρογκώρηης MM || 173 Χαροκοπίνας MM || 174 Ἀσπίδενας MM || 175 μιλιάρια δύο MM | και l. Dolger, *Patmos*, 335 : δέ MM | τοῦ τοιοῦτου προϋσταίου MM || 180 οὐργυαὶ sive οὐργ. passim. MM | τὰ δίκαια : τὰ δέ MM || 182 μεγάλης : μιάς MM || 183 lege Βαρβάρας (MM) || 185 ε' MM || 186 διερόν : δέρεται MM || 192 σωκάρια : σω ex corr. ips. m. | σωκάρια ν' om. MM || 192 - 193 τὸν ἀποβλέποντα MM || 193 ἀνθόριον MM (cf. l. 264) || 194 lege τῶν παλαιῶν (MM) || 201 lege Πτελάκων (cf. l. 177 et not. 31) || 204 τῶν Ὀρόβων MM || 206 λστ' l. Dolger, *Patmos*, 335 : λε' MM || 207 (ὄμοῦ) ὄμοῦ : ὄμοῦ MM || 210 lege ὡς (MM) || 219 λαγκάδος MM || 219 - 220 γράφει δὲ και ἀντὶ MM || 221 κρατεῖ : κρατῶν MM et passim | ποταμοῦ MM || 227 Πταιράκα corr. in Πτελάκων (cf. l. 177 et not. 31) || 231 lege Μελάτιον (MM) || 232 post ζευγαράτος lacunam signavit et MM || 234 τοῦ ἑτέρου χωραφίου MM || 235 Φιλιππουῦ MM || 236 οὐργ. α' MM | μοδίων MM (et l. 242) || 242 πλάτος ex corr. ips. m. || 243 σωκάρια ζ' : corr. in σωκάρια δ' (cf. not. 39) || 244 Παραφωνάδιν sive Παραφωνάδιον : Παραφωνάδιον MM || 246 lege Φονέως (MM) | σωκάρια η' MM || 249 τοῦ ἑτέρου χωραφίου MM | 251 lege Ἀγραυλίον (cf. l. 254) || 254 ἡμίσεως MM || 257 περιέχει MM | Μαντρακλ. doc : suppl. sive ἡ Μάντρακλος (cf. l. 133, 137 : τῆς Μανδράκλου), sive ἡ Μανδρακλή (cf. l. 277 : τῆς Μανδρακλῆς), sive ἡ Μανδράκλη, sive ἡ Μανδράκλου : ἡ Μανδράκλου MM || 258 ἔχων γυναῖκα MM || 259 προαστίου : πρ corr. ips. m. ex χρ (= χωραφίου) | 260 τὰ διερόντα : lege τὸν διαιροῦντα (MM) | Ὀρόβων MM || 261 Καταπλωθείας MM || ἐπισκέψεως : ἐπισκοπῆς MM || 263 Μάργου doc. : Μαργίνου MM || 264 ἀνθόριον MM || 265 Κλήματος MM | 266 σωκάρια om. MM | τοῦ ἐκκλήματος : fors. corr. in τοῦ ἐκ Κλήματος sive τοῦ Κλήματος (cf. l. 265) : τοῦ Κλήματος MM || 271 ἀπέλασεν : fors. corr. in ἀπώλεσεν (MM) sive ἀπέλασεν || 272 Γηροκομίου sive Γηροκόμου (MM) | σωκάρια ιε' sive σωκάρια ιβ' : σωκάρια ιε' MM || 273 ιε corr. κε' (cf. not. 43) || 274 τζά : τζά MM (corr. Dolger, *Patmos*, 335) || 275 Μυκτιριῶν (MM) sive Μυκτιριανόν || 276 Ἀνεμοτριχᾶς MM | ἔχων MM | ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ ἀμπιλοκνηπίου MM, ἐν τῷ αὐτῷ ἀμπιλοκνηπίῳ μό(διοι) δ' Dolger, *Patmos*, 335 || 280 γέγονε MM || 284 τὰ δίκαια suppl. MM || 288 et passim Βάσταγαν MM | ρυάκιν MM | 293 τὰ δίκαια suppl. MM || 295 εἶθ' οὕτω MM | 296 κρατῶν MM || 301 Σκορδοχίνας : fors. corr. Χορδοχνητης (cf. l. 279 et not. 47) || 303 lege φητις (MM) | 304 lege εἰσὶ (MM) | τεσσαράκοντα MM | 305 Γαλαῖδαι MM | τοῦ τόπου MM (et l. 308) || 312 και : και οἱ MM || 313 νομίσιματος ἡμίσεως MM || 317 lege τοπική | suppl. ὁ κουράτωρ (cf. Dolger, *Patmos*, 335) sive ὁ (πριτο)κουράτωρ (cf. l. 87) || 319 δέκα νομισμάτων MM | lege εἴσοδος | lege ἀφ' ὧν | γ' MM ζ', corr. Dolger, *Patmos*, 335 || 320 λοιπὰ πάντα MM || 322 πατριαρχικός νοτάριος και δομέστικος MM || 323 [τῆς] τῆς : suppl. MM || 327 χαρτοφύλαξ : sive νομικός sive νοτάριος | ρασολαμ. MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ παρὸν ἔγγραφο εἶναι τὸ παλαιότερον σωζόμενον βυζαντινὸν *πρακτικὸν παραδόσεως* : περὶ τῶν πρακτικῶν παραδόσεως βλ. Dölger, *Schatzkammer*, σελ. 150 κέ. Τοῦ αὐτοῦ, *Finanzverwaltung*, σελ. 106 κέ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 259-368. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 59 κέ. Τὸ πρακτικὸν τοῦτο εἶναι ἰδιαιτέρως σημαντικόν, διότι περιέχει λεπτομερῆ εἰκόνα τῆς διαδικασίας μεταβιβάσεως κτήματος καὶ τοῦ τότε κρατοῦντος φορολογικοῦ συστήματος, ὡς καὶ τοῦ τρόπου συντάξεως τῶν σχετικῶν ἐγγράφων.

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ, δομειστικοῦ τοῦ σεκρέτου τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν τῆς Ἀνατολῆς, περιέχει, κατὰ τὸ σύνθηες, τὴν σχετικὴν βασιλικὴν πρόσταξιν πρὸς τὸν ἀρμόδιον ἀξιωματοῦχον — ἐνταῦθα τὸν Ματζούκην (στ. 70-80) — καὶ τὸ ἐντάλμα τοῦ τελευταίου τούτου πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παράδοσιν σεκρετικῶν — ἐνταῦθα τὸν Ἀδάμ (στ. 69-100). Τηρεῖται δηλαδὴ ἡ διαδικασία τῆς δωρεᾶς καὶ παραδόσεως, ἡ ὁποία ἦτο συνήθως ἡ ἀκόλουθος : ὁ αὐτοκράτωρ, παραλλήλως πρὸς τὸν χρυσόβουλλον λόγον (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 1) διὰ τοῦ ὁποίου ποιεῖται τὴν δωρεάν, ἀποστέλλει πρόσταξιν εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀξιωματοῦχον διὰ νὰ προβῇ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας. Οὗτος ἐν συνεχείᾳ δι' ἐντάλματος δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν ἀρμόδιον σεκρετικὸν νὰ μεταβῇ ἐπὶ τόπου καὶ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν παράδοσιν, νὰ συντάξῃ δὲ καὶ τὸ σχετικὸν πρακτικόν.

Τὸ πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ Ἀδάμ, ὁμοῦ μετὰ τοῦ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ Μιχαήλ Ζ' τοῦ Δούκα (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 1), διὰ τῶν ὁποίων κατὰ τὸ ἔτος 1073 ἐδωρήθησαν καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν προάστια τῆς παρὰ τὴν Μίλητον ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν, διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν ἐν παλαιῷ κεκυρωμένῳ ἀντιγράφῳ, ἀποκειμένῳ ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς. Αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔγγραφο παρέχει στοιχεῖα, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν τοὺς λόγους καὶ τὰς συνθήκας ὑπὸ τὰς ὁποίας τὸ παρὸν ἀντίγραφον εὑρέθη ἐν Πάτμῳ : πράγματι εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου, μετὰ τὴν μνειάν τῆς ὑπογραφῆς καὶ τῆς σφραγίδος τοῦ συντάξαντος τὸ πρακτικὸν Ἀδάμ (στ. 322-323), ὑπάρχει ἐπίσης μνεία τῆς ὑπογραφῆς τοῦ μοναχοῦ Θεοκτίστου καθηγουμένου τῆς Παναχράντου Μονῆς (στ. 323), ἀκολουθεῖ δὲ δι' ἄλλης χειρὸς ἡ ἐπικύρωσις τοῦ ἀντιγράφου καὶ ἡ αὐτόγραφος ὑπογραφή τοῦ ἀξιωματοῦχου τῆς μητροπόλεως Μιλήτου Γεωργίου, ὁ ὁποῖος βεβαιώνει τὸ πιστὸν τῆς ἀντιγραφῆς, γενομένης ἀπὸ τῶν ἐναποκειμένων χαρτίων ἐν τῷ ὄφ' ἡμᾶς ἱεροχαρτοφυλακίῳ τῆς μητροπόλεως Μιλήτου (στ. 324-327). Γνωστοῦ ὄντος ὅτι κτήματα περὶ τὴν Μίλητον εἶχον δωρηθῆ εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴν τῆς Παναχράντου (πρβλ. καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 61), δικαιούται τις νὰ ὑποθέσῃ ὅτι, ὅτε ἡ ἐν λόγῳ μονὴ ἔλαβεν ὡς δωρεάν τὰ περὶ τὴν Μίλητον κτήματα, ἐν οἷς καὶ τὰ ἄλλοτε εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν δωρηθέντα προάστια τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν, ἐγένετο ἐν πρώτον ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἀδάμ. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ καθηγουμένου τῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου Θεοκτίστου (στ. 323), ἐγράφη δὲ προφανῶς, κατὰ τὸ σύνθηες, εἰς διπλοῦν καὶ ἐν ἔλαβεν ὁ δικαιούχος, δηλαδὴ ἡ Μονὴ τῆς Παναχράντου, ἕτερον δὲ κατετέθη ἐν τῷ ἱεροχαρτοφυλακίῳ τῆς μητροπόλεως Μιλήτου (πρβλ. στ. 325). Ὁ χρόνος τῆς παραδόσεως τῆς περιοχῆς ταύτης εἰς τὴν Μονὴν τῆς Παναχράντου καὶ ἐπομένως καὶ ὁ χρόνος τῆς πρώτης ἀντιγραφῆς τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἀδάμ παραμένει ἄγνωστος εἰς ἡμᾶς (Περὶ τῆς ἐν Κων-

σταντινουπόλει Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Παναχράντου βλ. Janin, *Géographie Ecclésiastique*, σελ. 223 - 224)¹. Ἐρευνα περὶ τοῦ Θεοκτίστου, ἡ ὁποία θὰ ἐβοήθει εἰς τὴν χρονολόγησιν τοῦ πρώτου τούτου ἀντιγράφου, ἀπέβη ἄκαρπος. Ὅπωςδὴποτε ὁμοίως ἡ παράδοσις πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Παναχράντου ἔγινε χρόνον τινὰ μετὰ τὸ 1077 (ἔτος θανάτου τοῦ Ἀνδρονίκου)² καὶ πρὸ τοῦ 1204 : μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, ἡ Μονὴ τῆς Παναχράντου δὲν ἤδυνατο πλέον νὰ διεκδικήσῃ τὰ παρὰ τὴν Μίλητον δικαιώματα αὐτῆς : πρβλ. ἀνάλογον περίπτωσιν διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Σμύρνης, H. Glykatzī-Ahrweiler, *La politique agraire des empereurs de Nicée*, Byzantion 28 (1959), σελ. 51 - 66 (= Variorum Reprints, Λονδῶν 1971, IV).

Διὰ τοῦτο, τῇ αἰτήσῃ τῶν μοναχῶν τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς, ἡ περιοχὴ τοῦ παρὰ τὴν Μίλητον Πύργου, εἰς τὴν ὁποίαν περιελαμβάνοντο καὶ τὰ ἄλλοτε δωρηθέντα εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν καὶ εἶτα εἰς τὴν Μονὴν Παναχράντου προάστια, ἐδόθη εἰς δωρεάν εἰς τὴν Πατριακὴν Μονήν. Ὡς πληροφοροῦμεθα ἐξ ἄλλου ἐγγράφου (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, ἐγγρ. ἀρ. 61 στ. 25 - 27 = MM, τόμ. 5', σελ. 178 στ. 6), κατὰ τὴν γενομένην τότε παράδοσιν, ὁ ἐντεταλμένος ἀξιωματοῦχος Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος ἐξήτασε τοὺς ἐπὶ τῆς περιοχῆς τίτλους ἰδιοκτησίας τῆς Μονῆς τῆς Παναχράντου, τὴν ὁποίαν θὰ διεδέχετο ἡ Πάτμος. Κατὰ τὴν γενομένην τότε ἐπὶ τόπου ἔρευναν ὁ μητροπολίτης Μιλήτου Μανουὴλ ἐδήλωσε ρητῶς ὅτι ἀπόκειται ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ αὐτοῦ χαρτῶα δικαιώματα τῆς Παναχράντου Μονῆς (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 61 στ. 27). Ὑποθέτομεν ὅτι μεταξὺ τῶν χαρτῶων τούτων δικαιωμάτων περιελαμβάνετο καὶ τὸ ἐν ἀντιγράφῳ τοῦ ἡγούμενου Θεοκτίστου πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ μετὰ τοῦ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ Μιχαὴλ Ζ' τοῦ Δούκα (πρβλ. ὁμοιότητα ὄρων μετὰ πρακτικοῦ Ἀδάμ, στ. 324 - 325 : ἀπὸ τῶν ἐναποκειμένων χαρτῶων ἐν τῷ ἱεροχαρτοφυλακίῳ τῆς μητροπόλεως Μιλήτου). Τῶν δύο τούτων ἐγγράφων ἐγένετο τότε νέον ἀντίγραφον, τὸ παρὸν, τοῦ ὁποίου τὸ πιστὸν ἐβεβαίωσεν ὁ κληρικὸς τῆς μητροπόλεως Μιλήτου Γεώργιος. Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἐδόθη εἰς ἀσφάλειαν εἰς τὴν μονὴν Πάτμου καὶ οὕτω διεσώθη μέχρις ἡμῶν.

Κατὰ ταῦτα, τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ παραδίδεται ἐν κεκυρωμένῳ ἀντιγράφῳ προερχομένῳ ἐκ παλαιότερου κεκυρωμένου ἀντιγράφου. Ὁ χρόνος τῆς δευτέρας ἀντιγραφῆς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν πρώτην, εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς : ἐγράφη ἐπὶ τῇ παραδόσει τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ἥτοι κατὰ τὸ ἔτος 1216, ὅτε, καθ' ἡμᾶς (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 61), ἐγένετο ἡ τοιαύτη δωρεά. Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ σωζόμενον εἰς τὸ αὐτὸ εἰλητᾶριον καὶ ἀναφερόμενον εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν χρυσόβουλλον τοῦ Μιχαὴλ Ζ' τοῦ Δούκα ἀντεγρᾶφον ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς, καὶ τούτου τὸ ἀντίγραφον πρέπει νὰ χρονολογηθῇ οὐχὶ εἰς τὸν IB' αἰ. (Dölger, *Regesten*, ἀρ. 994) ἀλλ' εἰς τὸν II' αἰ. καὶ συγκεκριμένως εἰς τὸ ἔτος 1216.

1. Ὁ R. Janin, αὐτόθι, βρασιζόμενος ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ παρὸν ἐγγράφον, ὑποθέτει ὅτι ἡ πρώτη μνεία τῆς μονῆς ταύτης χρονολογεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1073 : ὁ ἡγούμενος ὁμοίως Θεοκτίστος ὑπογράφει, ὡς ἐλέχθη, τὸ ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐγένετο εἰς χρόνον μὴ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου ἢ ὑπὸ ἄλλης πηγῆς, ὅπωςδὴποτε ὁμοίως ἔτη τινὰ μετὰ τὸ 1077 (βλ. ἐπομένην ὑποσημείωσιν) καὶ πρὸ τοῦ 1204.

2. Βλ. κατωτέρω, σχόλιον 4. Ἀσφαλῶς ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας θὰ κατεῖχε τὸ κτῆμα τοῦτο μέχρι τοῦ θανάτου του, ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ δωρεά ἦτο κληρονομικὴ (βλ. ἀνωτέρω, τόμ. Α', ἐγγρ. 1 στ. 26 - 30), δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ πότε τὰ κτῆματα ἀπεσπάσθησαν ἀπὸ τοὺς κληρονόμους τοῦ Ἀνδρονίκου Δούκα. Ἴσως τοῦτο ἔγινε εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνοδὸν τῆς νέας δυναστείας τῶν Κομνηνῶν (1081).

Τὸ ἀντίγραφον τοῦτο, ὡς ἐλέχθη, ἐπικυρώνει ἀξιωματοῦχος τῆς μητροπόλεως Μιλήτου : βλ. στ. 324 - 326 *ἔ τὸ παρ(όν) Ἰσ(ον) παρεκβληθ(έν) ἀπὸ τ(ῶν) ἑναποκειμ(ένων) χαρτί(ων) | ἐν τῷ ὑφ' ἡμ(ᾶς) ἱεροχαρτ(ο)φυ(λακίῳ) τῆς μ(η)τροπόλ(εως) Μιλήτ(ου) καὶ ἰσάζ(ον) | εὐρὼν ὑπέγραφα ἔ ἔ ἔ ἔ ἔ ἔ ἔ*. Ἀκολουθεῖ, εἰς τὸν στ. 327, ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφή τοῦ ἐπικυροῦντος. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ στ. 327 ἔχει ἐκπέσει, τὸ δὲ σφζόμενον τμήμα ἔχει φθαρῆ ἐκ τῆς διπλώσεως, ἡ ἀνάγνωσις τῆς ὑπογραφῆς προυσιάζει οὐσιώδη κενά. Οἱ MM εἶχον ἀναγνώσει : *μητροπόλεως Μιλήτου Γεώργιος ρασολαμν* Κατόπιν ἐπὶ τόπου ἐπισταμένου ἐλέγχου μετὰ τὴν βοήθειαν ὑπεριωδῶν ἀκτινῶν ἀνέγνωσα μετ' ἀσφαλείας τὰ ἐξῆς : *Ἰτ(ά)τ(ης) μ(η)τροπόλ(εως) Μιλήτ(ου) Γεώργ(ιος) . . ο ασ.λα. . .* Ἡ ἐπὶ τόπου ἀνάγνωσις ἀπέδειξεν ὅτι τὸ γράμμα *Γ* ὑπάρχει πράγματι εἰς τὸ κείμενον καὶ δὲν ἐμφανίζεται μόνον εἰς τὴν φωτογραφίαν ἕνεκα πτυχώσεων καὶ φθορῶν τοῦ χαρτοῦ (βλ. σελ. 35 πανομοιότυπον σχέδιον καὶ φωτογραφίαν). Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ὀνόματος *Γεώργ(ιος)* εἶναι ἀπολύτως βεβαία· μετὰ δὲ τὸ ὄνομα ἠκολούθει προφανῶς τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἐπικυροῦντος, τοῦ ὁποίου σφζονται μόνον ὀρισμένα γράμμακτα. Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ στίχου, εἰς τὸ ἐλλείπον τμήμα καὶ πρὸ τῆς ἀσφαλοῦς συμπληρώσεως *[τῆς ἀγίω]τ(ά)τ(ης)*, θὰ ὑπῆρχε, κατὰ τὴν συνήθη διάταξιν, τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπικυροῦντος, προτασσομένου ἴσως τοῦ ἱερατικοῦ του βαθμοῦ : οὗτος ἦτο ἀναμφιβόλως κληρικὸς καὶ πιθανώτατα *χαρτοφύλαξ* τῆς μητροπόλεως Μιλήτου : πρβλ. ἐν στ. 325 τὴν χαρακτηριστικὴν φράσιν *ἐν τῷ ὑφ' ἡμᾶς ἱεροχαρτοφυλακίῳ* καὶ διότι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ *χαρτοφύλακος* ὑπέγνοντο ἀνάλογοι ἐπικυρώσεις. Περὶ τοῦ *χαρτοφύλακος* καὶ τῆς δικαιοδοσίας του βλ. *Dargouzes, Ὀφφίκια*, κυρίως σελ. 345 - 351, 484 κέ., 508 - 525. Πρβλ. καὶ *Beck, Kirche*, σελ. 109 κέ. Κατὰ ταῦτα προτείνωμεν — μετ' ἐπιφυλάξεως ὡς πρὸς τὸ πρῶτον μέρος — τὴν ἐξῆς συμπλήρωσιν τοῦ στ. 327 : *[ἔ Ὁ ἱερεὺς (;) καὶ χαρτοφύλαξ (;) τῆς ἀγίω]τ(ά)τ(ης) μ(η)τροπόλ(εως) Μιλήτ(ου) Γεώργ(ιος) . . ο ασ.λα. . .*

Διάφορον ἀνάγνωσιν προτείνει ἡ Ἑρα Βρανούση (τόμ. Α', ἔγγρ. 1), ἡ ὁποία ἀποκαθιστᾷ ὡς ἐξῆς τὴν ὑπογραφὴν : εἰς τὸ ἐκπεσὸν πρῶτον τμήμα τοποθετεῖ τὸ ὄνομα, τὸ ἀξίωμα καὶ ἴσως τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἐπικυροῦντος, τὸ δὲ σφζόμενον δευτέρον ἡμισυ συμπληρῶνει ὡς ἀκολουθοῦσι : *[ἀγίω]τ(ά)τ(ης) μ(η)τροπόλ(εως) Μιλήτ(ου) [κά]στρ(ου) [καὶ χῶ]ρας [Πα]λατί[ω]ν*], προτείνει δηλ. διάφορον διάταξιν καὶ ὑποστηρίζει ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ ἐπικυροῦντος εὐρίσκετο εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ὄχι εἰς τὸ τέλος τῆς ὑπογραφῆς. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ δευτέρου τμήματος ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἡ συμπλήρωσις τῆς ἐκπεσοῦσης ἀρχῆς, θὰ εἶχον νὰ παρατηρήσω, ὡς πρὸς τὸ σφζόμενον τοῦτο τμήμα, τὰ ἐξῆς : α') ὅτι ἡ ἀνάγνωσις *Γεώργ(ιος)* — ἀντὶ *[κά]στρ(ου)* — εἶναι βεβαία καὶ β') ὅτι ἡ συνήθως παραδιδόμενη φράσις εἶναι «μητροπόλεως Μιλήτου κάστρου Παλατίων» καὶ ὄχι «μητροπόλεως Μιλήτου κάστρου καὶ χώρας Παλατίων» : καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, οὐδὲν ἀνάλογον παράδειγμα ὑπάρχει, τὸ ὁποῖον νὰ ἐπιτρέπη τὴν συμπλήρωσιν τῆς βεβαίας γραφῆς *ασ εἰς [καὶ χῶ]ρας*. Ὑποθέτω ὡς ἐκ τούτου — βασιζομένη βεβαίως εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σφζομένου τμήματος καὶ εἰς ἀνάλογους μαρτυρίας τῶν ἐγγράφων — ὅτι εἰς τὸ τέλος ὑπῆρχε τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ ἐπικυροῦντος, εἰς δὲ τὴν ἐλλείπουσαν ἀρχὴν τὸ ἀξίωμα καὶ ἴσως ὁ ἱερατικὸς βαθμὸς του. Ὑπάρχουν βεβαίως παραδείγματα συγχρόνων ἐγγράφων τῆς αὐτῆς περιοχῆς, ὅπου ἡ διάταξις τῆς ὑπογραφῆς εἶναι ὡς ἡ προτεινομένη ὑπὸ τῆς Ἑρας Βρανούση (βλ. MM, Γ', σελ. 158, 160, 162), ὅπου δηλ. τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ὑπογράφοντος εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀρχὴν παρατηρῶ ὅμως ὅτι εἰς ὅ λ α ς αὐτὰς τὰς περιπτώσεις ἡ ἐπικύρωσις ἢ ἡ φράσις *ἔγραφα καὶ ὑπέγραφα* (ἢ ἄλλη παρομοία διατύπωσις) ἐπιτάσσεται, ἐνῶ εἰς τὰς περιπτώσεις, ὅπου ἡ ἐπικύρωσις προτάσσεται τῆς

υπογραφῆς, ὡς συμβαίνει εἰς τὸ παρὸν ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἀδάμ, ἡ ὑπογραφή ἔχει τὴν ἐξῆς διάταξιν : τίτλος - ἄξιωμα - ὄνομα - ἐπώνυμον.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Ἡ χρονολόγησις τοῦ πρακτικοῦ δὲν παρέχει προβλήματα : ὡς παραδίδει αὐτὸ τοῦτο τὸ ἔγγραφο, ἐξεδόθη κατὰ μῆνα Ἰούνιον τῆς α' ἰνδικτιῶνος (στ. 322), τοῦ ἔτους 6581 (= 1073) (στ. 66-67). Εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν MM ἀναφέρεται ὡς χρονολογία ὁ Μάρτιος τῆς α' ἰνδικτιῶνος τοῦ 6581 ἔτους, προφανῶς διότι ἡ παραδιδόμενη ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου χρονολογία (στ. 66-67), ἡ ὁποία ἀντιπροσωπεύει τὴν ἡμερομηνίαν λήψεως τοῦ σχετικοῦ ἐντάλματος ὑπὸ τοῦ Ἀδάμ, ἐθεωρήθη ἐπίσης ὡς χρονολογία καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρακτικοῦ (πρβλ. Ostromsky, *Féodalité*, σελ. 264).

ΣΧΟΛΙΑ. — Ἡ παραχωρουμένη εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν περιοχὴ, ἀποσπασθεῖσα ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν, (στ. 71, 84) καὶ ὑπαγομένη φορολογικῶς εἰς τὸ σέκρετον τῶν εὐαγῶν οἰκῶν (στ. 71 - 72), ἔκειτο παρὰ τὴν Μιλήτον, πλησίον τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου (στ. 190, 259, 268, 271 κέ. πρβλ. καὶ στ. 195, 197, 271, 274) καὶ ἐγεινίαζε μὲ περιοχὰς ἀνηκούσας εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου (στ. 217 - 218, 228). Ἡ δωρεὰ περιελάμβανε τὸ οἰκοπρόαστιον Βάρις τοῦ Βαρσακουτινοῦ μετὰ τῶν προσηρημένων εἰς αὐτὸ προαστίων Ὀλύνθου, Γάμματος, Βερβουλιδίου, ὡς καὶ τὰ προάστια Μελάνιον, Μανδράκκη, Γαλαΐδας καὶ Πρῖνον. Περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς δωρηθείσης γῆς βλ. κατωτέρω, σχόλιον 53. Περὶ ἐπισκέψεων, ἤτοι βασιλικῶν κτημάτων βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 151-152. A. Kazdan, *Derevnja i gorod v Vizantii IX-X vv.*, Μόσχα 1960, σελ. 133.

1. (στ. 67, 322) : Ὁ Ἀδάμ (τὸ κύριον ὄνομά του δὲν παρέχεται), πατριαρχικός νοτάριος καὶ δομέστικος τοῦ σέκρετον τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν τῆς Ἀνατολῆς, ὁ ὁποῖος ἐκτελεῖ κατὰ τὸ 1073 τὴν παρούσαν παράδοσιν, δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Ἀδάμ μαρτυρεῖται εἰς ἔγγραφα τοῦ Π' αἰ. (MM, Δ', σελ. 91-92 : Νικόλαος Ἀδάμ καὶ MM, Δ', σελ. 103-104 : σὺρ Ἀδάμ).

2. (στ. 68-69) : Ὁ Ματζούκης ἦτο κατὰ τὸ 1073 πατρίμιος καὶ μέγας οἰκονόμος τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, ἦτο δηλ. γενικὸς προϊστάμενος τῶν ὑπηρεσιῶν τῶν κτημάτων τοῦ στέμματος (περὶ τοῦ θεσμοῦ τούτου βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 15, 40 κέ., 63). Ὁ Ματζούκης (τὸ κύριον ὄνομά του δὲν παρέχεται) δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Εἰς ἔγγραφο τοῦ 1088 ἀναφέρεται εἰς Ἀναστάσιος Ματζούκης, πρωτοβέστης καὶ χαρτουλάριος τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθέτου (τόμ. Α', ἔγγρ. 48 καὶ 49). Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Ματζούκης μαρτυρεῖται ἐπίσης εἰς ἔγγραφο τοῦ 1188 (MM, Δ', σελ. 121). Περὶ τοῦ ὀνόματος βλ. Moritz, *Zunamen*, II, σελ. 30.

3. (στ. 69) : ἐπεὶ καὶ ἐτέραν πρόσταξιν ἐδεξάμεθα : Ἡ φράσις ὑποδηλοῖ ὅτι εἶχε προηγηθῆ ἄλλη πρόσταξις τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς τὸν αὐτὸν Ματζούκην, τῆς ὁποίας δὲν καθορίζεται τὸ περιεχόμενον. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τὸ ἐντάλμα τοῦ Ματζούκη ἀναφέρεται ὅτι ὁ αὐτὸς Ἀδάμ εἶχε πρὸ ὀλίγου ἐκτελέσει τὴν παράδοσιν τῆς ἐπισκέψεως Μιλήτου πρὸς τὸν αὐτὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν (στ. 81-83), ὑποθέτομεν ὅτι ἡ προηγηθεῖσα πρόσταξις ἦτο ἐκείνη, διὰ τῆς ὁποίας ὁ αὐτοκράτωρ ἔδιδεν ἐντολὴν εἰς τὸν Ματζούκην νὰ προβῇ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπισκέψεως Μιλήτου, ἡ ὁποία εἶχε προηγηθῆ τῆς παρουσίας δωρεᾶς.

4. (στ. 70-71, 83, 91-93, 97-98, 320-321) : Ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας ἐγεννήθη πρὸ τοῦ

1045 και απέθανε τὸ 1077. Ἦτο ἐξάδελφος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Ζ' (πρβλ. στ. 92-93) καὶ πατὴρ τῆς Εἰρήνης, συζύγου Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ. Εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον ἀναφέρεται ὡς πρωτοπρόεδρος, πρωτοβεστιάριος καὶ μέγας δομέστικος. Εἰς τὰς φιλολογικὰς ἑμὲς πηγὰς ἀναφέρεται ὡς δομέστικος τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς (βλ. Guillaud, *Le Grand domestique*, ἐν *Recherches*, Α', σελ. 406 - 407). Τὸ ἀξίωμα τοῦ δομεστικού τῶν σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς ἔλαβε περὶ τὸ 1072. Ὁ αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ ἔδωρῆσατο εἰς αὐτὸν τὰ παρὰ τὴν Μίλητον προάστια προφανῶς ὡς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν συμβολὴν του εἰς τὴν πτώσιν τοῦ Ρωμανοῦ Διογένους. Περὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Δούκα βλ. ἐν ἐκτάσει Polemis, *Doukaï*, σελ. 11 καὶ 55-59, πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 1 σχόλια.

5. (στ. 70 - 71) : Ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας ἦτο πρωτοβεστιάριος καὶ ὄχι, ὡς παραδίδει τὸ παρὸν ἀντίγραφον, πρωτοβεστιάριος (στ. 70 - 71, 92, 320 — μόνον ἀπαξ εἰς τὸν στ. 83 παρέχεται τὸ ὀρθόν). Ἡ σύγχυσις μεταξὺ τῶν δύο τούτων λειτουργιῶν παρατηρεῖται καὶ ἄλλοῦ, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος τῶν δύο ὄρων (πρβλ. Guillaud, *Recherches*, Β', σελ. 204). Περὶ τοῦ πρωτοβεστιάριου, ὁ ὁποῖος ἀνήκει εἰς τὰ ἀνώτερα αὐλικά ἀξιώματα, βλ. Guillaud, *Le Protovestiaire*, ἐνθ' ἀνωτ., Α', σελ. 216 - 236 καὶ κυρίως σελ. 221 - 222 καὶ 228, ὅπου περὶ τοῦ Ἀνδρονίκου Δούκα.

6. (στ. 72 - 73) : κατὰ τελείας καὶ ἀναφαιρέτου δεσποτείας τρόπον : βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 1 στ. 33 καὶ 28 - 29.

7. (στ. 74, 76 - 77 καὶ 95 - 97) : Ἡ δωρεὰ γίνεται εἰς τὸ μέσον τοῦ φορολογικοῦ ἔτους (ἀπὸ Φεβρουαρίου καὶ ἐξῆς), ἔχει ἑμὲς ἀναδρομικὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τρεχούσης ἰνδικτιῶνος, διὰ τοῦτο καὶ λαμβάνονται ὠρισμένα μέτρα. Πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 1 στ. 14 καὶ 30.

8. (στ. 84 - 86, 89) : Ὁ λογαριάζων τὰς ἐπισκέψεις τῆς δικαιοδοσίας του, ἐν αἷς καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν Ἀλωπεκῶν, ἐκράτει βιβλίον — κατὰ στίχον συνήθως —, ὅπου ἦτο καταγεγραμμένη ἢ φορολογικὴ κατάστασις τῆς ἐπισκέψεως. Ἐπειδὴ δὲ τμήμα αὐτῆς παρέχεται τώρα ὡς δωρεὰ εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν, ὁ λογαριάζων συντάσσει ἀπόσπασμα, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναγράφει κατὰ στίχον, ἦτοι κατὰ φορολογικὴν μονάδα, τὰς φορολογικὰς ὑποχρεώσεις τοῦ εἰς δωρεὰν παρεχόμενου τμήματος τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν (πρβλ. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 61 - 62. κατὰστίχον : αὐτόθι, σελ. 58 ὑποσ. 2. στίχος : αὐτόθι, σελ. 22 - 23. Περὶ τοῦ ὄρου παρεκβάλλω — ἀποσπῶ, παρεκβολή = ἀπόσπασμα, αὐτόθι, σελ. 61 ὑποσ. 7). Τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο, ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ λογαριάζοντος καὶ ἐπικεχυρωμένον παρὰ τοῦ Ματζούκη, συναποστέλλεται μετὰ τοῦ ἐντάλματος εἰς τὸν ἐνεργοῦντα τὴν παράδοσιν Ἀδάμ. Τοῦτο λαμβάνει ὑπ' ὄψιν του ὁ Ἀδάμ διὰ νὰ συντάξῃ τὸ μέρος ἐκείνου τοῦ παρόντος πρακτικοῦ παραδύσεως, τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς φορολογικὰς ὑποχρεώσεις τῶν παρόικων τῶν προαστίων (πρβλ. στ. 147 - 148, 155, 161 - 162, 166 - 167, 174 - 175, ὅπου ἡ ἐνδεικτικὴ φράσις : καθὼς ἄνωθεν ἐκάστου ὁ στίχος δηλοῖ), ἦτοι κυρίως τοὺς στίχους 139 - 175. — Τὸ ὡς ἄνω ἀπόσπασμα τοῦ κατὰστίχου τοῦ λογαριάζοντος ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι συνεσφραγίσθη (συνεβουλλώθη : στ. 85 - 86 καὶ 89) μετὰ τοῦ ἐντάλματος τοῦ Ματζούκη καὶ συναπεστάλη εἰς τὸν Ἀδάμ. Ἀνάλογος διαδικασία μαρτυρεῖται καὶ προκειμένου περὶ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου τοῦ ἔτους 1089 (βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 52 στ. 24 καὶ ἔγγρ. ἀρ. 53 Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις). Φαίνεται ὅτι εἷς τινὰς περιπτώσεις ἢ βυζαντινὴ γραμματεία, τοῦλάχιστον αὐτῆς τῆς περιόδου, συνήθιζε νὰ συσφραγίσῃ μετὰ τοῦ κυρίως ἐγγράφου καὶ νὰ συναποστέλλῃ εἰς τὸν ἀρμόδιον ἀξιωματοῦχον ἢ εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἀπε-

τέλον τρόπον τινά συνημμένα δικαιολογητικά ἢ ἀποδεικτικά στοιχεῖα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν μιᾶς πράξεως. Ἡ διαδικασία αὕτη τῆς βυζαντινῆς διπλωματικῆς δὲν εἶχε, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, μέχρι τοῦδε ἐπισημανθῆ καὶ τὸ θέμα χρῆζει περαιτέρω ἐρεύνης.

9. (στ. 86 - 88) : Τὸ ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον ἐκράτει εἰς χεῖρας τοῦ ὁ ἐδρεύων ἐπὶ τόπου πρωτοκουράτωρ (φροντιστής) τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν ἱερεὺς Νικήτας, ἦτο τὸ κεκυρωμένον παρὰ τοῦ Ματζούκη ἀντίγραφον πρακτικοῦ, τὸ πρωτότυπον τοῦ ὁποίου ἦτο κατατεθειμένον εἰς τὸ σέκρετον τῶν εὐαγῶν οἰκῶν : πρβλ. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 62· βλ. καὶ ἀνωτέρω, σχόλιον 8. — Τὸ πρακτικὸν τοῦτο ἀνεφέρετο εἰς τὰ ὄρια καὶ τὸν μοδισμόν τῶν προαστίων τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν (πρβλ. στ. 254, 277, 307, 309) καὶ εἰς τὰ πάκτα τῶν κτημάτων (βλ. στ. 130, 257). Τοῦτο ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν τοῦ ὁ Ἀδάμ διὰ τὰ συντάξῃ κυρίως τοὺς στ. 123 - 139 καὶ 175 - 310.

10. (στ. 91) : ἀνευ τῶν φορβαδίων : Ἡ ἐπίσκεψις τῶν Ἀλωπεκῶν εὐρίσκετο εἰς περιοχὴν, ἐξ ἧς ἐλαμβάνοντο οἱ ἵπποι διὰ τὸν στρατόν (βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 24 καὶ Kazdan, *Derevnja i gorod v Vizantii*, σελ. 131 : μητᾶτα Ἀσίας καὶ Φρυγίας), ἐπειδὴ δὲ πρόκειται ἐνταῦθα περὶ βασιλικῶν κτημάτων — ἐπισκέψεως —, ἐξαιροῦνται τῆς δωρεᾶς τὰ φορβάδια. Εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ ἀναφέρονται καὶ ἀλλαχοῦ φορβάδια (βλ. στ. 144, 145, 163, 171), ταῦτα ὅμως ἀνῆκον εἰς τοὺς παροίκους καὶ ὄχι εἰς τὴν ἐπίσκεψιν, διὰ τοῦτο καὶ καταγράφονται εἰς τὸ πρακτικὸν παραδόσεως.

11. (στ. 100) : μηνὶ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγεγραμμένοις. Τὸ προσιμίον τοῦ ἐντάλματος, ἔπου συνήθως ἀνεγράφετο ἢ ἡμερομηνία ἀπολύσεώς του καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἀναφέρεται ἢ παροῦσα καταληκτῆριος φράσις, δὲν παρέχεται ἐν τῷ πρακτικῷ. Οὕτως ἀγνοοῦμεν τὸν ἀκριβῆ μῆνα ἀπολύσεως τοῦ ἐντάλματος. Πάντως τὸ ἐντάλμα συνετάχθη ἢ κατὰ μῆνα Φεβρουάριον (ὁπότε ἀπελύθη ἢ προηγηθεῖσα τοῦ ἐντάλματος βασιλικὴ πρόσταξις, βλ. στ. 80) ἢ κατὰ μῆνα Μάρτιον (ὁπότε ἐλήφθη τὸ ἐντάλμα τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδάμ, βλ. στ. 66).

12. (στ. 106) : ἀβίαια : βλ. Du Cange, *Glossarium Graecitatis*, σελ. 3, Ἀβήγνα - ἀβίνα, ἐκ τοῦ λατ. *habena* = α') σκυτάλη, ἐργαλεῖον σκυτοτομικόν, β') λῶρος, ἱμάς. Ἐνταῦθα πρόκειται προφανῶς περὶ ἐργαλείων. O Bezobrazov, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 74 ὑποσ. 3, συνάπτει αὐτὰς πρὸς τὰς κανδήλας.

13. (στ. 108 - 109) : Διὰ τῶν βιβλίων. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ διὰ μετὰ γενικῆς εἰς ἔγγραφα τοῦ δημοσίου καὶ κατάστιχα, βλ. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 23 ὑποσ. 4. Διὰ τῆς προθέσεως διὰ εἰσῆγοντο συχνὰ τὰ ἐπὶ μέρους στοιχεῖα μιᾶς περιουσίας, ἐνὸς λογαριασμοῦ ἢ ἐνὸς εἰσοδήματος (πρβλ. καὶ στ. 122, 140 κ.ά.).

14. (στ. 111) : ἀμφοτέρα : ἢ λ. ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὸ οἶκημα καὶ τὰ κουβούκλια· δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρεται εἰς τὸ ἡλιακὸν (ὡς ὑποθέτει ὁ Bezobrazov, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 75), διότι τοῦτο ἦτο «ἀνευ πάτου».

15. (στ. 112 - 113) : τηγάνιν : σημαίνει προφανῶς εἶδος λέβητος ἢ ἄλλο ἀνάλογον σκεῦος τοῦ λουτροῦ, ὁπωσδήποτε κινητόν· πρβλ. Φ. Κουκουλέ, *Βυζαντινῶν Βίος καὶ Πολιτισμὸς*, τόμ. Δ', Ἀθήναι 1951, σελ. 437 - 439.

16. (στ. 114) : ἐξειλημμένον : προφανῶς ἢ λ. δὲν ἔχει ἐνταῦθα φορολογικὴν σημασίαν, ἀλλὰ σημαίνει ἀπλῶς ἐγκαταλελειμμένον.

17. (στ. 118 - 119) : κατασπορὰ ἢ εὐρεθεισα ἐν τῷ . . . οἴκῳ [τῆς Βάρεως]. Ἡ κατασπορὰ αὕτη εἶναι ἢ τὰ σπόρια εἶδη, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο τὴν στιγμὴν τῆς παραδόσεως εἰς τὸ οἰκοπρόστιον, ἢ οἱ σπόροι διὰ τὴν ἐπομένην σπορὰν ἢ τὸ προῖον τῆς συγκομιδῆς (260 μόδιοι).

18. (στ. 119 - 120) : ἀννόνα ἀπὸ τῆς παραθέσεως. Ἡ ἐρμηνεία τῆς φράσεως εἶναι προβληματική : Ἄννόνα = ἐτησίαι εἰσφορὰ εἰς εἶδος διατροφῆς. Παράθεσις = α') παραβολή, ἀντιβολή (πρβλ. φύλλον ἀπὸ παραθέσεως = πιστὸν ἀντίγραφον : S v o r o n o s, *Cadastré*, σελ. 59 ὑποσ. 1), β') παρακαταθήκη, ἐναποθήκευσις κ.ἄ. (βλ. Liddell - Scott, λ. *παράθεσις*). Ὑποθέτομεν μετ' ἐπιφυλάξεως ὅτι ἡ λ. παράθεσις σημαίνει ἐνταῦθα ἐναποθήκευσις, ὅποτε ἡ ἀννόνα ἀπὸ τῆς παραθέσεως εἶναι ἡ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς παραδόσεως τοῦ προαστίου ὑπάρχουσα ἐναποθηκευμένη ἐτησίαι ποσότης εἰς σιτηρὰ (124 μῶδιοι). Σημειωτέον ὅτι, ἐὰν ἡ ἀννόνα ἐσήμαιεν ἐνταῦθα τὴν πρὸς τὸ κράτος εἰσφορὰν, θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχεν ἤδη ἀποσταλῆ καὶ νὰ μὴ κύρισκεται πλέον (κατὰ μῆνα Μάρτιον) εἰς τὰς ἀποθήκας.

19. (στ. 122 - 123). Σημαντικὴ ἡ μνεῖα δούλων τὸν ΙΑ' αἰ. εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας : πρβλ. Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 105. Ostrogorsky, *Feodalité*, σελ. 297. Περὶ τῶν δούλων βλ. Ἄννας Χατζηνικολάου - Μαραβῆ, *Recherches sur la vie des esclaves dans le monde byzantin*, Ἀθήναι 1950, κυρίως σελ. 26 κέ.

20. (στ. 125) : χλοαστηρίων βοϊδίων : Πιθανότατα πρόκειται περὶ τόπων διὰ τὴν βοσκὴν τῶν ζώων.

21. (στ. 128 - 130). Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς πατριαρχικῆς Μονῆς τῶν Ναμάτων (πρβλ. στ. 230), ἡ ὁποία, κατὰ τὸ πρακτικόν, καταβάλλει 4 νομίσματα καὶ ἄλλα 9,5 διὰ χωρόπακτον χωραφίου 95,5 μωδίων. Ἐπειδὴ ἡ καταβολὴ τῶν 9,5 νομισμάτων εἶναι ἡ κανονικὴ : 1 νόμισμα ἀνὰ 10 μωδίου (πρβλ. D ö l g e r, *Finanzverwaltung*, σελ. 123 στ. 5 - 6 καὶ σελ. 155. S v o r o n o s, *Cadastré*, σελ. 141), ἡ ἐπὶ πλέον πληρωμὴ 4 νομισμάτων εἶναι κατ' ἀρχὴν δυσεξήγητος. Συνήθως κατὰ τὴν ἐνοικίασιν τῆς γῆς ἡ ἐσοδεία ἐμοιράζετο ἐξ ἡμισείας μεταξὺ τοῦ ἐνοικιάζοντος καὶ τοῦ ἐνοικιαστοῦ, ὁ δὲ φόρος ἐπεβάρυνε τὸν κύριον τοῦ κτήματος. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐνοικιαστής ἐλάμβανε τὰ $\frac{2}{3}$ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ κτήματος, ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ πληρώσῃ καὶ τὸν πρὸς τὸ δημόσιον φόρον. Πιθανῶς ἡ δευτέρα περίπτωσις εἶναι ἡ περίπτωσις τῆς γῆς τῶν 95,5 μωδίων, τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐνοικιάσει ἡ Μονὴ τῶν Ναμάτων. Κατὰ ταῦτα, θὰ πρέπη νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὰ 9,5 νομίσματα, τὰ ὁποῖα κατέβαλλεν εἰς χρῆμα ἡ Μονὴ τῶν Ναμάτων εἰς τὸ δημόσιον, ἀντιπροσωπεύουν τὸ $\frac{2}{3}$ τῶν ἐτησίων ἐσόδων τοῦ χωραφίου· προφανῶς διὰ τοῦτο ἦτο ὑποχρεωμένη νὰ καταβάλῃ καὶ τὸν ἐκ 4 νομισμάτων φόρον, ποσὸν τὸ ὁποῖον, κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμοὺς ($9,5 \times 3 = 28,5 : 4$), ἀντιστοιχεῖ εἰς τὸ 14% τοῦ εἰσοδήματος, συνήθως δὲ ὁ φόρος ἐκυμαίνετο μεταξὺ 10% καὶ 15% τοῦ εἰσοδήματος.

22. (στ. 133 - 134) : Ὁ νέος πάροικος Ἰωάννης ὁ Διαξινὸς καλεῖται Θεολογίτης. Τὸ ἐπίθετον ὑποδηλοῖ προφανῶς ὅτι οὗτος κατήγετο ἐξ Ἐφέσου. — Σημειωτέον ὅτι κανονικῶς τὸ πάκτον ἐπὶ γῆς 230 μωδίων θὰ ἦτο 23 καὶ ὄχι 24 νομίσματα (1 νόμ. ἀνὰ 10 μωδίου). Πρβλ. καὶ Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 99.

23. (στ. 136 - 137) : Ἡ περιοχὴ ἡ λεγομένη τῆς Ἀχλάδας, ἐνῶ ἦτο ἄλλοτε νομὴ, ἐγένετο τότε χωράφιον· ἐπομένως κανονικῶς θὰ ἔπρεπε τὸ ἐξ αὐτῆς ἐσοδὸν νὰ αὐξηθῇ. Ἀντιθέτως ἐνταῦθα ἐκπίπτει τὸ ἀρχικῶς εἰσπραττόμενον ποσὸν ἢ διότι ἡ περιοχὴ δὲν ἀνῆκε πλέον εἰς τὸ προάστιον ἢ διότι περιελήφθη εἰς ἄλλην φορολογικὴν ἐνότητα τοῦ προαστίου.

24. (στ. 123 - 139) : Τὸ σύνολον τῶν εἰς χρῆμα γενικῶν ἐσόδων τοῦ προαστίου, τῶν προερχομένων ἐκ πάκτου, ἐνομίου κλπ. — πλὴν τοῦ παροικικοῦ τέλους — ἀνέρχεται εἰς 270 νομίσματα (βλ. ἀνωτέρω, σελ. 4 - 5, ὅπου ἀνάλυσις τῶν ποσῶν). Ὁ Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 100,

αναβιβάζει τὸ ποσὸν εἰς 283,50 νομίσματα, ἐνῶ εἰς τὴν σελ. 97 - 98 παρέχει ἀναλυτικὸν πίνακα, εἰς δὲ τὸ σύνολον ἀνέρχεται εἰς 237,50 νομίσματα. Ὁ Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 306, ἀναβιβάζει τὸ ποσὸν ἐπίσης εἰς 283,50 νομίσματα, προφανῶς διότι προσθέτει τὰ 6 νομίσματα ἀπὸ τοῦ ξενοδοχείου καὶ τὰ 7 νομίσματα τῆς Ἀχλάδας, τὰ ὅποια, ὡς δηλώνει ρητῶς τὸ πρακτικόν, δὲν καταβάλλοντο πλέον (πρβλ. καὶ Svoronos, *Cadastre*, σελ. 139 ὑποσ. 6).

25. (στ. 139 κέ., πρβλ. καὶ στ. 319 κέ.): Συνολικῶς τὰ εἰς χρῆμα ἔσοδα τοῦ οἰκοπροστίου τῆς Βάρεως καὶ τῶν λοιπῶν προαστίων ἀνέρχονται, ὡς παραδίδει αὐτὸ τοῦτο τὸ πρακτικόν (στ. 319), εἰς 307 νομίσματα. Τὸ ποσὸν τοῦτο, ἀφαιρουμένων τῶν τοπικῶν ἐξόδων (βλ. κατὰ τέρυ, σελ. 50), θὰ εἰσπράττη εἰς τὸ ἐξῆς ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας. Τὸ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου ποσὸν εἶναι, κατ' ἐμέ, ἀκριβές, παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε διατυπωθείσας ἀντιθέτους γνώμας καὶ ἀμφιβολίας (Bezobrazov, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 97 κέ., 101, 106. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 307 καὶ 309). Πράγματι, ἐκ τῶν 307 νομισμάτων:

α') 270 νομίσματα προέρχονται ἐκ τῶν γενικῶν ἐσόδων τοῦ προαστίου (πόκτου, ἐνομίου κλπ). Περὶ τούτων βλ. ἄνωτέρω, σελ. 4-5 Περιεχόμενον, καὶ σελ. 24.
καὶ β') 37 νομίσματα ἐκ παροικικοῦ τέλους.

Ὡς πρὸς τὸ παροικικὸν τέλος παρατηροῦμεν τὰ ἀκόλουθα: τὸ πρακτικόν ρητῶς ἀναφέρει ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας θὰ εἰσπράττη ἀπὸ τῶν παροίκων 37 νομίσματα ἀντὶ τῶν 67,50 νομισμάτων, τὰ ὅποια εἰσέπραττε τὸ δημόσιον (διὰ τὰ 67,50 νομίσματα βλ. στ. 140, ὅπου τὸ πειτήρηοντα ἐπτά ἡμισυ διορθωτέον εἰς ἐξήκοντα ἐπτά ἡμισυ, διότι τοῦτο τὸ ποσὸν δίδει τὸ ἄθροισμα τῶν ἐπὶ μέρος ὑπὸ τῶν παροίκων κατοβαλλομένων φόρων: βλ. κατωτέρω πίνακα, πρβλ. καὶ Svoronos, *Cadastre*, σελ. 139 ὑποσ. 7). Ὁ G. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 306, ἀναβιβάζει τὸ ποσὸν τῶν ὑπὸ τῶν παροίκων καταβαλλομένων φόρων εἰς 69, 50 νομ., διότι προσθέτει τὸν φόρον δύο παροίκων ζευγαράτων τοῦ Μελανίου, ὁ ὁποῖος ἐλλείπει ἀπὸ τοῦ πρακτικοῦ (στ. 232) ὡς ὅμως παρατηροῦμεν κατωτέρω, σελ. 37, πιθανῶς οὗτοι δὲν κατέβαλλον φόρον, διότι ἐπληρωνον ἐνοίκιον. Εἰς τοὺς στ. 141 - 175 ὁ Ἀδάμ, ἀντιγράφων προφανῶς ἀπὸ τοῦ καταστήχου, παρέχει ἀναλυτικῶς τὰς μέχρι τοῦδε φορολογικὰς ὑποχρεώσεις τῶν παροίκων ἕναντι τοῦ δημοσίου, καὶ ἔχει τὰ ποσὰ τὰ ὅποια θὰ καταβάλλουν οὗτοι ἐφεξῆς εἰς τὸν Ἀνδρόνικον. Παρέχει δηλ. τὴν προγενεστέραν κατάστασιν, ἣ ὅποια δίδει ἄθροισμα 67,50 καὶ ἔχει 37 νομίσματα. Ταῦτα κατανέμονται ὡς ἐξῆς:

Προάστιον	Πάροικοι			Τέλος	Ζευγαράτιον	
	Ζευγαράτοι	Βοιδᾶτοι	Ἀχτήμονες			
Βάσις	2	—	12	13 νομ. 8 μιλ.	2 μιλ.	12 φολ.
Ὀλυθος	2	4	4	8,5 » 3 » 12 φολ.	12 »	12 »
Γάμμα	2	1	4	9,5 » 5 »	5 »	
Βερβουλίδιον	2	1	2	7,5 » 6 »		
Γαλατῆδες	9	—	3	27 » 2 » 12 »		
Σύνολον	17	6	25	65,5 » 24 » 24 »	19 »	24 »
				= 67,5 νομ. 1 μιλ.		= 1 νόμ. 8 μιλ.

Κατά ταῦτα συνολικῶς ἀναφέρονται 17 πάροιχοι ζευγαράτοι, 6 βοιδάτοι καὶ 25 ἀκτήμονες τελοῦντες 67,5 νομίσματα καὶ 1 μιλιάρισιον (διὰ τὸν ἔλεγχον τῶν ἐπὶ μέρους ποσῶν, βλ. κατωτέρω, σχόλ. 27, 28, 29) καὶ διὰ ζευγαρατίκιον 1 νόμισμα καὶ 8 μιλιάρισια (τὸ ζευγαρατίκιον ἀναφέρεται κεχωρισμένως, διότι δὲν συνεδέετο ἀπαραιτήτως μετὰ τοῦ ἐγγείου φόρου, πρβλ. S v o r o n o s, *Cadastre*, σελ. 139 ὑποσ. 7 καὶ D ö l g e r, *Schatzkammer*, σελ. 146. Περὶ ζευγαρίου βλ. S c h i l b a c h, *Metrologie*, σελ. 67 κέ.).

Ἐν στ. 311 ὁ Ἀδάμ, παρέχων τὸν συνολικὸν ἀριθμὸν τῶν παροίκων, ἀναφέρει 18 ζευγαράτους, 6 βοιδάτους, 25 ἀκτήμονας. Πιθανῶς ὁ ἀριθμὸς 18 ἀντὶ τοῦ παραδιδόμενου ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ συνολικοῦ ἀθροίσματος 17 δὲν ὀφείλεται εἰς λάθος τοῦ ἀντιγραφέως (βλ. S v o r o n o s, *Cadastre*, σελ. 140 ὑποσ. 0), ἀλλὰ παρέχει τοῦτον τὸ κατάστιχον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ὑπ' ἄψιν ὁ Ἀδάμ, καὶ τὸ ὁποῖον ἔδιδε βεβαίως παλαιότεραν εἰκόνα τῆς περιοχῆς. Μήπως ὁ πάροιχος ὁ ὁποῖος συνυπελογίσθη εἰς τὸν τελικὸν ἀριθμὸν εἶναι ὁ Ἰωάννης Διαξινὸς Θεολογίτης; Οὗτος εἶχεν ἐν τῷ μεταξύ ἐγκαταλείψει τὴν περιοχὴν (βλ. στ. 133 - 136), ἀλλὰ ὁ στίχος του εἶχε καταχωρισθῆ εἰς τὸ κατάστιχον καὶ ἐπομένως ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας διετῆρει τὸ δικαίωμα νὰ ἀντικαταστήσῃ αὐτὸν μὲ ἄλλον πάροικον ἀφορολόγητον.

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ποσὸν τῶν 67,50 νομισμάτων, τὸ ὁποῖον, ὡς κατεδείχθη, ἐλέγχεται ἀκριβῆς ἐκ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἐπὶ μέρους ποσῶν, δὲν εἶναι ἀπολύτως σαφὲς τί ἀντιπροσωπεύει τὸ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ ποσὸν τῶν 37 νομισμάτων. Προτείνω τὴν ἀκόλουθον ἐρμηνείαν: Οἱ πάροιχοι τῆς δωρουμένης ἐπισκέψεως κατέβαλλον, κατὰ τὸ πρακτικὸν (στ. 312 κέ.), εἰς τὸ δημόσιον ὑπὲρ *συνωνῆς* καὶ *καπνικοῦ* 32,50 νομίσματα (ἦτοι: οἱ 17 ζευγαράτοι \times 1 νόμ. = 17 νομ., οἱ 6 βοιδάτοι \times 0,50 νομ. = 3 νομ., οἱ 25 ἀκτήμονες \times 0,50 νομ. = 12,50 νομ.). Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὸ χρυσόβουλλον Μιχαὴλ τοῦ Ζ' οἱ πάροιχοι τῶν παραχωρηθέντων εἰς τὸν Ἀνδρόνικον προαστίων εἶχον ἀπαλλαγὴ τῆς *συνωνῆς* καὶ τοῦ *καπνικοῦ* (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 1 στ. 38), ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ παροικικοῦ τέλους τῶν 67,5 νομ. 1 μιλ. πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν τὰ 32,5 νομ., τὰ ὁποῖα ἀντιπροσωπεύουν τὴν *συνωνὴν* καὶ τὸ *καπνικόν*. Ἐπομένως ἀπομένουν 35 νομ. 1 μιλ. εἰς λογαριασμὸν τοῦ Δούκα, εἰς τὸ ποσὸν δὲ τοῦτο πρέπει νὰ προστεθοῦν 1 νόμ. 8 μιλ. διὰ τὸ ζευγαρατίκιον, ἦτοι συνολικῶς 36 νομ. 9 μιλ. Δηλαδή ἀπὸ τῶν 37 νομ., τὰ ὁποῖα ρητῶς ἀναφέρει τὸ πρακτικὸν ὅτι θὰ εἰσπράττῃ ὁ Ἀνδρόνικος Δούκας (στ. 140), ὑπολείπονται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω ὑπολογισμοὺς μόνον 3 μιλ. Ταῦτα πιθανῶς ἀντεπροσώπευον τὸ ζευγαρατίκιον τριῶν παροίκων, τῶν ὁποίων δὲν σημειοῦται τὸ τέλος (βλ. στ. 232 καὶ 276): πρβλ. S v o r o n o s, *Cadastre*, σελ. 139 ὑποσ. 7. Περὶ τοῦ παροικικοῦ τέλους βλ. ἐν ἐκτάσει αὐτόθι, σελ. 139 - 141. Πρβλ. καὶ S c h i l b a c h, *Metrologie*, σελ. 256 κέ.¹

1. Εἰς συνεδρίαν τοῦ Κέντρου τοῦ ἔτους 1966, καθ' ἣν παρουσίασα τὸ παρὸν ἔγγραφο, ὁ συνάδελφος Ν. Οἰκονομίδης ὑπεστήριξε τὴν ἀκόλουθον ἐρμηνείαν, τὴν ὁποῖαν καὶ παραθέτω αὐτολεξεῖ: «Ἡ ἐξουσία τῶν παροίκων ἀπὸ τῆς *συνωνῆς* καὶ τοῦ *καπνικοῦ* γίνεται, βεβαίως, πρὸς ὄφελος τοῦ Ἀνδρόνικου Δούκα καὶ ὄχι τῶν ἰδίων. Συνεπῶς τὰ 32 νομ. 6 μιλ. πρέπει νὰ περιλαμβάνωνται εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ Δούκα εἰσπραττόμενον ποσόν.

»Τὸ ποσὸν τοῦτο ἀνέρχεται κατὰ τὸ πρακτικὸν εἰς 37 νομίσματα, ἐξ ὧν 32 νομ. 6 μιλ. ἀντιπροσωπεύουν τὴν *συνωνὴν* καὶ τὸ *καπνικόν* τῶν παροίκων, τῶν ὁποίων τὸ τέλος ἀναγράφεται. Ἡ διαφορά, 4 νομ. 6 μιλ., δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ κατὰ τρόπον, ὅμως, τελείως ὑποθετικόν: Ἡ *συνωνὴ* καὶ τὸ *καπνικόν* τῶν τριῶν παροίκων, τῶν ὁποίων τὸ τέλος δὲν ἀναγράφεται, δίδει συμφώνως πρὸς τὸν στ. 312 κέ. τοῦ πρακτικοῦ 3 νομίσματα. Ἄν εἰς αὐτὰ προστεθῆ τὸ ζευγαρατίκιον, 1 νόμ. 8 μιλ., ἔχομεν σύνολον 4 νομ. 8 μιλ., ὀλίγον ἀφιστάμενον τῆς

26. (στ. 138 - 139) : Ἡ γῆ αὕτη τῶν 500 μοδίων ἦτο ἐπὶ πλεόν τῆς περιλαμβανομένης εἰς τὸν περιορισμὸν καὶ ἀνηκούσης εἰς τὸ προάστιον γῆς, διὰ τοῦτο καὶ εἰσεπράττετο ἀπὸ τοῦ προαστίου τὸ κεκανοισμένον πάκτον (1 νόμισμα ἀνά 10 μοδίους).

27. (στ. 147 - 148) : Παρατηρεῖται διαφορὰ μεταξὺ τῶν τελικῶν ἀριθμῶν, τοὺς ὁποίους παρεχει τὸ πρακτικόν, καὶ τοῦ ἀθροίσματος τῆς ἀναλυτικῆς καταγραφῆς. Τὸ πρακτικὸν δηλαδὴ ἀναφέρει ὅτι εἰς τὸ προάστιον τῆς Βάρεως εὐρίσκοντο 2 πάροιχοι ζευγαράτοι καὶ 12 ἀκτῆμονες, τελοῦντες συνολικῶς 13 νομ. καὶ 8 μιλ. Τὸ ἄθροισμα ὅμως τῶν ἐπὶ μέρους παρεχομένων στοιχείων δίδει 2 ζευγαράτους καὶ 11 ἀκτῆμονας, τελοῦντας 12,5 νομ. 10 μιλ. Προφανῶς κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν παρελήφθη 1 ἀκτῆμων, ἐξ οὗ καὶ ἡ διαφορὰ τοῦ 0,50 νομ. εἰς τὸ τελικὸν ἄθροισμα (πρβλ. Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 82 ὑποσ. 1, ὅπου διάφορος ἐρμηνεία).

28. (στ. 154 - 156) : Κατὰ τὸ πρακτικὸν οἱ πάροιχοι τοῦ προαστίου τῆς Ὀλύθνου ἐτέλουν συνολικῶς 8,50 νομ. 3 μιλ. 12 φύλλεις. Τὸ ἄθροισμα ὅμως τῶν ἐπὶ μέρους παρεχομένων ποσῶν δίδει 7 νομ. 3 μιλ. 12 φύλλεις. Ἡ διαφορὰ τοῦ 1,5 νομ. ὀφείλεται προφανῶς εἰς τὴν παράλειψιν τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παροίχου ζευγαράτου (στ. 150). Πρβλ. καὶ Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 82 ὑποσ. 2.

29. (στ. 162, 167, 175) : Τὰ παρεχόμενα ὑπὸ τοῦ πρακτικοῦ συνολικὰ ποσὰ συμφωνοῦν πρὸς τὸ πραγματικὸν ἄθροισμα τῶν ἐπὶ μέρους ποσῶν.

30. (στ. 176 κέ.) : Περὶ τοῦ περιορισμοῦ καὶ τοῦ τρόπου μετρήσεως τοῦ μοδισμοῦ, περὶ τῶν σωκαρίων (= σχοινίων) καὶ οὐργυῶν (10 οὐργυῖαι = 1 σωκάριον, 12 οὐργυῖαι = 1 βασιλικὸν σχοινίον) καὶ τῆς ἀντιστοιχίας τούτων εἰς μοδίους (2 τετρ. σωκάρια = 1 μόδιος) βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 83 - 85 (ἐν σελ. 85 ὁ κανὼν) καὶ Schilbach, *Metrologie*, σελ. 22 κέ. (ὄργυιά), σελ. 28 κέ. (σχοινίον), σελ. 57 κέ. (μόδιος). Πρβλ. καὶ Fr. Hultsch, *Metrologicorum scriptorum reliquiae*, τόμ. Α' - Β', Λιψία 1864 - 1866, κυρίως τόμ. Α', σελ. 38 - 39, 46, 189 κέ. καὶ s.v. σωκάριον, ὄργυιά, μόδιος. Περὶ μοδίων καὶ λιτρῶν, βλ. Ja. A. Manandian, *Rimsko - vizantijskie chlebnye mery* (= Ρωμαϊκὰ καὶ βυζαντινὰ μέτρα σιτηρῶν), *Viz. Vrem.* 2 (1949), σελ. 60 - 73, βλ. κυρίως πίνακα σελ. 71.

31. (στ. 176 - 178) : Ὁ περιορισμὸς τοῦ οἰκοπροαστίου τῆς Βάρεως ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσίας ὁδοῦ τῆς ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Πτελάκου τοῦ ἀκρωρίου βουνοῦ, πλησίον τοῦ χωραφίου τῆς Πρωτοσπαθαρέας. Εἰς τὸν στ. 201 γίνεται μνεῖα τοῦ βουνοῦ τοῦ λεγομένου Πελάκου εἰς τὸ σύνορον τοῦ προαστίου, ἐνθα καὶ ἤρξατο, εἰς δὲ τὸν στ. 226 τὸ πρακτικὸν ἀναφέρει τὸν Πταίρακα τοῦ Πρωτοσπαθαρέι, ὅθεν καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ περιορισμοῦ. Προφανῶς πρόκειται

διαφορᾶς, τὴν ὁποίαν προσπαθοῦμε νὰ ἐρμηνεύσωμεν. Ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποτελεῖ, ἄλλωστε, τὸ ἀσθενὲς σημεῖον τῆς προτεινομένης ὑποθετικῆς ἐρμηνείας.

»Εἰς τὸ χρυσόβουλλον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐγινεν ἡ δωρεὰ εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν, δὲν ἀναγράφεται ἀπαλλαγὴ τῶν παραχωρουμένων κτημάτων ἀπὸ τοῦ ἐγγείου φόρου — ὅπως, ἄλλωστε, συμβαίνει συνήθως εἰς τὰς περιπτώσεις ἐξουσίας, πρβλ. A. Každán, *Ekskussija i ekskussaty v Vizantii*, «Vizantijskije Očerki», Μόσχα 1961 σελ. 195 - 202. Τοιαύτη ἀπαλλαγὴ οὐκ ἔπρεπε νὰ σημειωθῇ δι' εἰδικῆς παραγράφου ἀναφερομένης «ἐκκοπήν» τοῦ ἐγγείου φόρου «διὰ κινναβάρεως» ἢ «διὰ μέλανος» (πρβλ. π.χ. Dölger, *Schatzkammer*, ἀρ. 3 στ. 19).

»Συνεπῶς, ὑποθέτω ὅτι ἐκ τῶν 67 νομ. 6 μιλ., τὰ ὁποῖα εἰσεπράττεν ἀρχικῶς τὸ δημόσιον ἀπὸ τῶν παροίκων, εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν παραχωροῦνται μόνον 37 νομ. (= συνωνή, καπνικὸν καὶ ἴσως ζευγαράτικον) ἐνῶ τὰ λοιπὰ 30 νομ. 6 μιλ. (= ἔγγειος φόρος) ἐξακολουθοῦν νὰ εἰσπράττωνται παρὰ τοῦ δημοσίου.

περὶ τοῦ ἰδίου τοπωνυμίου, τοῦ ὁποῖου τὸν ὄρθον τύπον παρέχει τὸ πρῶτον χωρίον (πρβλ. καὶ στ. 160 - 161 πάροικος καλούμενος *Πτελαίτης*).

32. (στ. 203 - 204) : Οἱ ἀριθμοὶ 79 καὶ 142 εἶναι πλασματικοὶ ἀλλὰ τὸ τελικὸν ἀποτελεσμα τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων εἶναι πραγματικόν. Διὰ νὰ εὕρουν δηλ. τὸ πλάτος τοῦ περιοριζομένου χώρου, οἱ καταρτίζοντες τὸν περιορισμὸν προσέθετον τὴν ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου ἔκτασιν καὶ διήρουν διὰ δύο (ἐνταῦθα $158 : 2 = 79$) καὶ διὰ τὸ μῆκος προσέθετον τὴν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἔκτασιν καὶ διήρουν διὰ δύο (ἐνταῦθα $284 : 2 = 142$). Οὕτω ἐδημιουργεῖτο ἐν πλασματικὸν ὀρθογώνιον (ἐνταῦθα 79×142), τοῦ ὁποῖου ὅμως ἡ συνολικὴ ἔκτασις ἀντεπροσώπευε τὴν πραγματικὴν ἔκτασιν τοῦ περιοριζομένου τόπου (ἐνταῦθα $79 \times 142 = 11218$ τετρ. σωκ. : $2 = 5609$ μῦδοι).

33. (στ. 211) : μετὰ τιμίον σταυροῦ : πρβλ. Νεαρὰν ἀρ. 27 τῆς Εἰρήνης (797 - 802), ὅπου καὶ περὶ ὁροθεσίῶν, *Jus Graecoromanum*, ἔκδ. Ζέπου, τόμ. Α', σελ. 49. Πρβλ. Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 80.

34. (στ. 217 - 218) : τὰ δίκαια τοῦ Μυρελαίου : πρόκειται βεβαίως περὶ τῶν δικαίων τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου καὶ ὄχι τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονῆς τοῦ Μυρελαίου, ὡς ὑποθέτει ὁ R. Janin, *Constantinople byzantine*², σελ. 394. Περὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 55.

35. (στ. 221) : παραπόταμον = ὁ παρά τὸν ποταμὸν χῶρος.

36. (στ. 231) : οἰκῆματα δεσποτικὰ χαρακτηρίζονται τὰ ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐκάστοτε κύριον τοῦ κτήματος, τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ μόνα καταγεγραμμένα εἰς τὸ πρακτικόν. Κατὰ ταῦτα τὰ ἀναφερόμενα εἰς τοὺς στ. 102 κέ. καὶ 305 κέ. οἰκῆματα ἦσαν δεσποτικά. Τοῦτο ἐξηγεῖ καὶ διατὶ δὲν σημειοῦνται οἰκῆματα εἰς τὰ λοιπὰ προάστια, καίτοι κατέκων εἰς αὐτὰ πάροικοι (βλ. στ. 231, 257). Ἀντιθέτως διὰ τὸ προάστιον Πρίνος, τὸ ὁποῖον ἦτο παντελῶς ἄοικον (εἶναι τὸ μόνον προάστιον εἰς τὸ ὁποῖον δὲν καταγράφονται πάροικοι), σημειοῦται ὅτι δὲν εἶχε οἰκῆματα τὸ σύνολον (στ. 278).

37. (στ. 231 - 232 καὶ 258) : Διὰ τοὺς παροίκους τῶν προαστίων Μελαρίου καὶ Μανδράκλης δὲν σημειοῦται παροικικὸν τέλος, δὲν πρόκειται δὲ περὶ παραλείψεως τοῦ ἀντιγραφέως, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τοῦ τελικοῦ ἀθροίσματος. Πιθανῶς οὗτοι δὲν κατέβαλλον φόρον, διότι ἐπλήρωνον ἐνοίκιον : βλ. ἄνωτέρω, στ. 132 - 133, ὅπου σημειοῦται τὸ πάκτον καὶ χωρόσπακτον τῶν εἰρημένων προαστίων.

38. (στ. 234 - 235) : Τὸ ἀναφερόμενον πλάτος καὶ μῆκος συμφωνεῖ περίπου πρὸς τὸν μοδισμόν ($2,9 \times 4,7 = 13,60 : 2 = 6,8$), δὲν συμφωνοῦν ὅμως τὰ ἐπὶ μέρους δεδομένα πρὸς τὸ ἀναφερόμενον πλάτος ($5,6 + 4,3 = 9,9 : 2 = 4,95$ καὶ ὄχι 2,9) καὶ τὸ μῆκος ($8 + 5 = 13 : 2 = 6,5$ καὶ ὄχι 4,7). Ἐπομένως ἢ πρέπει νὰ διορθωθοῦν ἀναλόγως τὰ τελικὰ γινόμενα καὶ ὁ μοδισμὸς, ὅπως προτείνει καὶ ὁ Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 78 ὑποσ. 3 (δηλ. πλάτος σωκάρια δ' οὐργυρία θ', μῆκος σωκάρια ς' ἡμισυ, μῦδοι δέκα εἴς ἡμισυ) ἢ πρέπει νὰ διορθωθοῦν τὰ ἐπὶ μέρους δεδομένα.

39. (στ. 243) : Τὰ παραδιδόμενα σωκάρια δὲν ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸν μοδισμόν ($3 \times 6 = 18 : 2 = 9$ καὶ ὄχι 6). Ἴσως τὸ πρωτότυπον παρεῖχε σωκάρια δ' ($3 \times 4 = 12 : 2 = 6$) καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς παρασυρθεὶς ἐκ τοῦ ὁμοιοτελεύτου ἔγραψε ς'.

40. (στ. 256) : πρβλ. στ. 132.

41. (στ. 261) : Ἡ παρεχομένη ὑπὸ τῶν Miklosich - Müller ἀνάλυσις τῆς βραχυγραφίας ἐπισκοπῆς Μαγγίνου δὲν γίνεται ἀποδεκτὴ, διότι οὔτε παλαιογραφικῶς δικαιολογεῖται ἢ συμπλήρωσις οὔτε τοιαύτη ἐπισκοπὴ παραδίδεται ὑπὸ τῶν πηγῶν.

42. (στ. 270) : Ὁ ἀναφερόμενος μοδισμὸς δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ παρεχόμενα σωκάρια : $6,2 \times 59,2 = 367$ τετρ. σωκ. = 183,50 μόδιοι καὶ ἔχει 185,50 μόδιοι.

43. (στ. 273) : Ὁ ἀναφερόμενος μοδισμὸς (212,50 μόδιοι) δὲν ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὰ παρεχόμενα σωκάρια : 17×15 σωκάρια = 255 τετρ. σωκ. = 127,50 μόδιοι. Διορθωτέον εἰς 17×25 σωκ. = 425 τετρ. σωκ. = 212,50 μόδιοι. Σημειωτέον ὅτι ἡ ἑκτασις τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς δὲν τὰρῆχεται καὶ ὅτι κατὰ τὰ ἐπὶ μέρους δεδομένα τὸ μῆκος δὲν ἔπρεπε νὰ εἶναι 17 ἀλλὰ 11 σωκάρια ($15 + 7 = 22 : 2 = 11$). Πρβλ. Bezobrazov, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 79 καὶ ὑποσ. 3.

44. (στ. 274) : μυρικότοπος = περιοχὴ ἢ ὅποια εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ τὸ φυτὸν μυρίκη, δηλ. ἦτο μὴ καλλιεργήσιμος βαλτότοπος.

45. (στ. 274 - 276) : πρβλ. σχόλ. 37.

46. (στ. 277) : προάστιον ὁ Πρίνος, τὸ ὄν ὑπὸ τῆς Μανδρακλῆς. Τοῦτο σημαίνει ὅτι τὸ προάστιον Πρίνος ὑπήγετο ὑπὸ τὴν φορολογικὴν μονάδα τῆς Μανδρακλῆς (πρβλ. στ. 137).

47. (στ. 279 καὶ 301 - 302) : Ὁ περιορισμὸς τοῦ προαστίου τοῦ Πρίνου ἄρχεται ἀπὸ τὸ χεῖλος τοῦ ρύακος τοῦ λεγομένου τῆς Χονδροχυτῆς (στ. 279) καὶ καταλήγει εἰς τὸ χεῖλος τοῦ ρύακος τῆς Σκορδοχίνας, ἔνθα καὶ ἤρξατο (στ. 301 - 302). Προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ ρύακος, ὁ εἷς δὲ ἐκ τῶν δύο τύπων τοῦ ὀνόματος πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς λάθος τοῦ ἀντιγραφέως.

48. (στ. 309) : πρβλ. Bezobrazov, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 80.

49. (στ. 312 - 317) : Ὁ Ἀδάμ παραθέτει προφανῶς ἐνταῦθα τὴν φορολογικὴν κλίμακα, ἀντιγράφων ἴσως ἀπὸ τινος κανόνος, διότι εἰς τὰ παραδιδόμενα προάστια δὲν ἀπαντῶνται ὅλοι αἱ ἀναγραφόμεναι περιπτώσεις : οὕτως ἐν στ. 312 ἀναφέρονται διζευγαράτοι, ἐνῶ ἐν στ. 311 δηλεῖται ὅτι διζευγαράτος οὐδείς ὑπῆρχε· ἐπίσης ἐν στ. 314 σημειοῦνται καπνικάριοι μὴ ἔχοντες ὄνους ἀνὰ μιλιαρσίων γ', ἐνῶ ἐκ τῶν πραγμάτων συνάγεται ὅτι δὲν ὑπῆρχε τοιαύτη κατηγορία ἀκτημόνων εἰς τὰ ἐν προκειμένῳ προάστια (πρβλ. στ. 311 - 312). Κατὰ ταῦτα ὁ Ἀδάμ ἀναγράφει ἐνταῦθα θεωρητικὴν βᾶσιν, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπεβάλλετο τὸ τέλος. Περὶ συνωνῆς καὶ καπνικοῦ καὶ τῶν λοιπῶν φόρων βλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 303 κέ. Περὶ συνωνῆς βλ. καὶ Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 57 - 59. G. Ostrogorsky, *Die länäische Steuergemeinde des byzantinischen Reiches im X. Jh.*, ἐν *Vierterjahrscr. für Sozial- und Wirtschaftsgeschichte* 20 (1927), σελ. 49 κέ. Schilbach, *Metrologie* σελ. 257. Ἰ. Καρριαννοπούλου, *Das Finanzwesen des frühbyzantinischen Staates*, Μόναχον 1958, σελ. 97 - 98.

50. (στ. 317 - 319) : τὰ ἐπὶ τόπου ἔξοδα (ἢ τοπικὴ ἔξοδος) ἀνέρχονται εἰς 7 νομίσματα. Ἐκ τούτων :

3 νομ. λαμβάνει ὁ κουράτωρ (2 νομ. ἀπὸ ἐτησίας ρόγας καὶ 1 νομ. ὑπὲρ ἀννόνας ἀντὶ σίτου 12 μολίων) καὶ

4 νομ. λαμβάνει ὁ ἐπισκεπτήτης.

Περὶ τοῦ ἐπισκεπτήτου ἕμως σημειοῦται ὅτι λαμβάνει ὑπὲρ συνηθείας 1 νόμισμα ἀνὰ 10 νομίσματα (πρβλ. καὶ Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 60 καὶ αὐτόθι, σελ. 122 στ. 21 -

22). Ἐπειδὴ δὲ συνολικῶς λαμβάνει 4 νομίσματα, ἡ βᾶσις πρέπει νὰ ἦτο περίπου 40 νομίσματα. Μήπως ἐπομένως ἡ συνήθεια τοῦ ἐπισκεπτίτου καθορίζετο ἐπὶ τῇ βᾶσει τοῦ φόρου, τὸν ὁποῖον κατέβαλλον οἱ πάροικοι (ἐνταῦθα 37 νομ.); Τοῦτο θὰ ἐσήμαινεν ὅτι ὁ ἐπισκεπτίτης ἠσχολεῖτο μὲ τὴν εἴσπραξιν τῶν φόρων τῶν παροίκων. Κατὰ τὸν G. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 307, ἡ συνήθεια τοῦ ἐπισκεπτίτου ἦτο εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν πολὺ ὑψηλότερα τῶν 4 νομισμάτων, διότι ἀντεπροσώπευε τὸ 10 % τοῦ συνόλου τῶν ἐσόδων.— Περὶ τῶν *κουρατόρων* τῶν κτημάτων, οἱ ὁποῖοι ὑπήγγοντο ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ Θ' αἰ. ὑπὸ τὸν Μέγαν Κουράτορα, βλ. K a ž d a n, *Derevnja i gorod v Vizantii*, σελ. 131, ὅπου καὶ ἡ βιβλιογραφία. Ὁ ἐπισκεπτίτης (ἐκ τῆς λ. ἐπίσκεψις) «ἦτο διοικητὴς ὀρισμένης περιοχῆς ἢ κτήματος ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς κουράτορας, οἱ ὁποῖοι εἶχον ὑπὸ τὴν διοίκησίν των συγκρότημα κτημάτων»: K a ž d a n, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 132 - 133. ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία καὶ αἱ παλαιότεραι περὶ τοῦ ὅρου ἐρμηνεῖαι.

51. (στ. 318) : Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ κουράτωρ λαμβάνει 1 νομ. ἀντὶ σίτου 12 μοδίων, παρέχει τὴν δυνατότητα καθορισμοῦ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην. Βεβαίως ἡ τρέχουσα τιμὴ τοῦ σίτου θὰ ἦτο κατὰ τι μικροτέρα, ἐφ' ὅσον ὁ κουράτωρ δέχεται νὰ ἀποζημιωθῆ εἰς χρῆμα : προφανῶς θὰ ἀνήρχετο εἰς 13 - 15 μοδίους τὸ νόμισμα. Σημειωτέον ὅτι αὐτὴ ἦτο τότε ἡ τιμὴ τοῦ σίτου εἰς τὴν ἐπαρχίαν, εἰς τὸν τόπον παραγωγῆς, ἐνῶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν θὰ ἦτο ἀσφαλῶς μεγαλύτερα. Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου βλ. G. Ostrogorsky, *Löhne und Preise in Byzanz*, BZ 32 (1932), σελ. 312 κέ. καὶ Δ. Ἰ. Ζακυθηνοῦ, *Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου ἐν Βυζαντίῳ*, ΕΕΒΣ 12 (1936), σελ. 388 κέ.

52. (στ. 319) : νομίσματα ζ' : εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν MM, Γ', σελ. 15 στ. 20, παρέχεται γ' ἀντὶ ζ', γεγονὸς τὸ ὁποῖον προεκάλεσε ἀμυβολίας περὶ τῆς ὀρθότητος τῶν παρεχομένων ποσῶν. Ὁ Fr. Dölger, *Patmos*, σελ. 325, πρῶτος ἀποκατέστησε τὴν ὀρθὴν ἀνάγνωσιν.

53. (στ. 319 - 320) : Οἱ παραδιδόμενοι ἀριθμοὶ ἐλέγχονται ἀκριβεῖς. Ἦτοι :

Τὸ σύνολον τῶν εἰσοδημάτων τοῦ προαστίου :	307 νομ.
ἔξ ὧν ἀφαιροῦνται διὰ τὰ ἐπὶ τόπου ἔξοδα (βλ. ἄνωτέρω, σχόλιον 50) :	7 »
Καθαρὸν εἰσόδημα	300 »

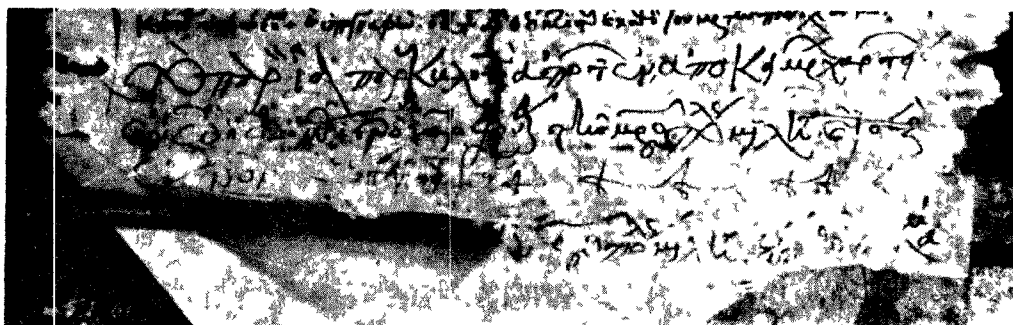
Ὁ G. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 307 κέ., θεωρεῖ ἐσφαλμένον τὸ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου ποσὸν τῶν 307 νομισμάτων, καὶ ἀναβιβάζει τὸ σύνολον τῶν ἐσόδων εἰς 360 νομίσματα, ἦτοι : 283 1/2 νομ. ἐκ τῶν ἐσόδων τῆς δεσποτικῆς γῆς καὶ 69 1/2 νομ. ἐκ παροικικοῦ τέλους (βλ. ἄνωτέρω, σχόλια 24 καὶ 25), εἰς αὐτὰ δὲ προσθέτει καὶ τὸ τέλος δύο παροίκων ζευγαράτων, τὸ ὁποῖον, ὡς ὑποθέτει, παρελείφθη. Οὕτω διορθώνει τὴν γραφὴν τζ' εἰς τξ', δηλ. ἀπὸ 307 εἰς 360. Καὶ ὁ P. Bezobrazov, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 101, θεωρεῖ ἐσφαλμένον τὸ παραδιδόμενον ποσόν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐρμηνείαν του λαμβάνει ὡς βᾶσιν τὸ σύνολον τῆς παραχωρουμένης εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν γῆς, ἀνερχομένης εἰς 7800 μοδίους, εἰς ἀναλογία 1 νόμισμα ἀνὰ 10 μοδίους. Ἄλλ' ὡς παρατηρεῖ καὶ ὁ G. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 304 - 308, ὅλη ἡ ἔκτασις δὲν ἦτο καλλιεργήσιμος καὶ δὲν ἀπέδιδεν ἀναλόγως. Πάντως ἐκ τῆς γενομένης πρὸς ἄλλας δωρεὰς συγκρίσεως τὸ ποσὸν τῶν 300 νομισμάτων ἦτο ἔσοδον σημαντικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν.

Ἡ ἔκτασις τῆς δωρηθείσης εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν γῆς, ὡς σημειώνει καὶ ὁ N. S o r o n o s, *Cadastre*, σελ. 139 καὶ ὑποσ. 2, θὰ ὑπερέβαινε τοὺς 8.000 μοδίους, διότι τὸ πρακτικὸν ἀναφέρει συνολικῶς 7775,50 μοδίους (5676,50 + 939 μ. καὶ 33 λ. + 185 μ. καὶ 5 λ. + 212,50 μ. καὶ 10 λ.), ἀλλὰ εἰς αὐτὸν τὸν ἀριθμὸν δὲν περιλαμβάνονται ἐκτάσεις μὴ μετρηθεῖσαι,

ὡς οὐτὸ τοῦτο τὸ ἔγγραφο ἀναφέρει (βλ. στ. 211 - 212, 303 - 304). Περὶ ἀντιστοιχίας τῆς ἐκτόσως τῆς γῆς πρὸς τὰ ἔσοδα βλ. S v o r o n o s, *Cadastre*, σελ. 139 κέ

54 (στ. 323) : Περὶ τοῦ Θεοκρίστου, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Παναγράντου, βλ. ἀνωτέρω Διπλωματικὰ παρατηρήσεις

55 (στ. 324 - 327) : βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, σελ. 24 - 25 Τὸν ἐπικυροῦντα - ἂν παρὸν ἀντίγραφον Γεωργίου δὲν γνωρίζομεν ἄλλοθεν, ἔρευνα δὲ εἰς ἔγγραφα τῆς ἐποχῆς δὲν ἐπέτρεψε περαιτέρω ταύτισιν τοῦ ἰδίου ἢ τῆς χειρὸς γραφῆς. - Περὶ τοῦ ἔρου παρεκβληθέν, παρεκβολή, βλ. D a r r o u z è s, *Ἄσφραξια*, σελ. 513 - 514. βλ. γὰρ ἀνωτέρω, σελ. 8



1α Τὸ τέλος τοῦ ἀντιγράφου (στ. 324 - 327) τοῦ Πρακτικοῦ τοῦ νοταρίου Ἀδάμ, ὅπου ἡ ἐπικύρωσις τοῦ κληρικοῦ Γεωργίου

1β. Σχεδιάσμα ὑπογραφῆς τοῦ ἐπικυροῦντος τὸ ἀντίγραφον κληρικοῦ Γεωργίου

51. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΚΡΙΤΟΥ ΚΑΙ ΑΝΑΓΡΑΦΕΩΣ ΚΥΚΛΑΔΩΝ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΖΑΝΖΗ

πρακτικόν (στ. 415, 418, πρβλ. καὶ στ. 379, 392, 395)

Αύγουστος, ἰνδ. ια'

ἀναμετρήσας . . . παραδέδωκα (στ. 414, πρβλ. καὶ στ. 370, 374, 379, 388)

6596 (1088)

Ὁ κριτῆς καὶ ἀναγραφεὺς τῶν Κυκλάδων νήσων Νικόλαος Τζάντζης, ἐνεργεῖ, διὰ τοῦ διακόνου καὶ πρωτοσυγκέλλου Γεωργίου Γρανάτου, τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς νήσου Πάτμου καὶ παραδίδει αὐτὴν εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — Ἀντίγραφον κεκρωμένον τέλους **ΙΑ'** ἢ ἀρχῶν **ΙΒ'** αἰῶνος (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 50). Τὸ παρὸν ἔγγραφον περιέχεται εἰς τὸ μέγα εἰλητάριον τῆς Πάτμου, δέκατον τρίτον εἰς τὴν σειρὰν καταγραφῆς (διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 5, ἀντίγραφον Β). — Διαστάσεις παρόντος πρακτικοῦ: 0,625 × 0,266 - 0,256. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,020 - 0,027) καὶ δεξιᾶ (0,020). Καταλαμβάνει τοὺς στ. 370 - 422. Εἰς τὸ τμήμα τοῦ εἰληταρίου, ὅπου τὸ παρὸν ἔγγραφον, ἐν κόλλημα (στ. 384 - 385), τοῦ ἄνω τεμαχίου ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τοῦ κάτω. — Περὶ τῆς μελάνης, γραφῆς καὶ ὀρθογραφίας τὰ αὐτὰ ὡς ἐν ἔγγράφῳ 5 ἀντιγράφῳ Β παρατηρήματα. — Διατήρησις καλὴ: ἐνιαχοῦ σητόβρωτον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: Ἰ. Σακκελίωρος, Ἀκολουθία ἱερὰ τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Χριστοδούλου, ἔκδ. γ', Ἀθῆναι 1884, σελ. 18. — ΜΜ, **Γ'**, σελ. 55 - 57 (ἀρ. 17).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Βρανούση, *Κεκρωμένη συλλογή*, κυρίως σελ. 106 - 107.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Κατὰ Ἰούλιον μῆνα τῆς ια' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6596 (1088), ὁ Γεώργιος Γρανᾶτος, διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πρωτοσύγκελλος, ἔλαβε παρὰ τοῦ Νικόλαου Τζάντζη, μαγίστρου, βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σακελλαρίου, κριτοῦ καὶ ἀναγραφεῦς τῶν Κυκλάδων νήσων, ἔνταλμα, περιέχον καὶ τὴν σχετικὴν βασιλικὴν πρόσταξιν διαλαμβάνουσαν τὰ ἀκόλουθα (στ. 371 - 374): Κατόπιν αἰτήσεως τοῦ μοναχοῦ Χριστοδούλου τοῦ Λατρηνοῦ ὅπως δωρηθῆ εἰς αὐτὸν ἡ νῆσος Πάτμος, εἰς ἀντάλλαγμα δὲ ἀποδοθῆ εἰς τὸ δημόσιον ἢ ἐν Κῶ εἰς αὐτὸν ἀνήκουσα περιοχὴ, ὁ αὐτοκράτωρ [Ἀλέξιος Α' ὁ Κομνηνός] ἔδωρῆσατο εἰς τὸν Χριστόδουλον διὰ χρυσοβούλλου λόγου τὴν νῆσον Πάτμον. Διό, ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὸν Νικόλαον Τζάντζην ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου, συντάξῃ δὲ καὶ πρακτικὸν εἰς διπλοῦν, περιέχον ἐν λεπτομερείᾳ τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν καταμέτρησιν τῆς νήσου καὶ τῶν ἐν αὐτῇ οἰκημάτων, καὶ τὸ μὲν ἐν ἀποστείλῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα, τὸ δὲ ἕτερον δώσῃ εἰς τὸν Χριστόδουλον εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ. Ἀπρίλιος, ἰνδικτιῶν ια'. Ἡ διὰ κηροῦ σφραγίς τοῦ αὐτοκράτορος (στ. 375 - 385). — Κατ' ἀκολουθίαν τῆς βασιλικῆς προσταξέως, ὁ Νικόλαος Τζάντζης δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν Γεώργιον Γρανᾶτον ὅπως μεταβῆ ἐπὶ τόπου καὶ ἐνεργήσῃ τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν καταμέτρησιν (*περιορίσαντα καὶ ἀναμε-*

τηρήσαντα) τῆς νήσου καὶ τῆς ἐν αὐτῇ καλλιεργησίμου γῆς καὶ τῶν οἰκημάτων, συντάξῃ δὲ καὶ τὸ σχετικὸν πρακτικὸν εἰς διπλοῦν (στ. 375 - 396). — Κατὰ ταῦτα, ὁ Γεώργιος Γρανᾶτος μετέβη ἐπὶ τόπου καί, παρουσίᾳ τοῦ μοναχοῦ Χριστοδούλου, προέβη εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς νήσου, ἣ ὅποια εὐρέθη *ξηρῆμος καὶ κηχερωμένη*, ἄνευ δένδρων καὶ οἰκιῶν — πλὴν τοῦ εὐκτερίου τοῦ Ἰωάννου Θεολόγου —, συνολικῆς δὲ ἐκτάσεως 3860 μοδίων¹, ἐξ ὧν ἡ σπόριμος γῆ μόνον 627 μοδίων, ἣ δὲ διὰ ζευγαρίου 160 μοδίων. Μετὰ ταῦτα παρέδωκε τὴν νῆσον εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον. Ἐφ' ᾧ καὶ συνετάχθη τὸ παρὸν πρακτικόν. Χρονολογία (στ. 396 - 415).

Ἐπογραφή καὶ σφραγίς Νικολάου Τζάνζη (στ. 416 - 417).

Ἐντολὴ καταστρώσεως εἰς τὸ σέκρετον τοῦ γενικοῦ λογοθέτου. Χρονολογία καὶ κατάστρωσις τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων. Σφραγίς (στ. 418 - 421).

Κατάστρωσις εἰς τὸ σέκρετον τοῦ γενικοῦ λογοθέτου. Χρονολογία (στ. 422).

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Ἐνταλμα (στ. 371, 396), ἐνταλματικῶς δοθεὶς διορισμὸς (στ. 397) τοῦ Νικολάου Τζάνζη πρὸς τὸν Γεώργιον Γρανᾶτον ὅπως ἐνεργήσῃ τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν ἀναμέτρησιν τῆς νήσου Πάτμου. Τὸ ἔγγραφον δὲν φέρει χρονολογίαν, προφανῶς ὅμως ἐξεδόθη ὀλίγον πρὶν ἐπιδοθῆ εἰς τὸν Γρανᾶτον, κατὰ Ἰούλιον τῆς ια' ἰνδικτιῶνος. Περιέχεται αὐτοῦσιον (στ. 375 - 396). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κηχωρισμένως. β') Πρὸσταξις (στ. 373, 375, 380, 397), γραφὴ (στ. 386, 389) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου τοῦ Α'] πρὸς τὸν Νικόλαον Τζάνζη ὅπως ἐνεργήσῃ τὸν περιορισμὸν τῆς νήσου Πάτμου καὶ παραδώσῃ αὐτὴν εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον. Μηνολόγιον: Ἀπρίλιος, ἰνδικτιῶνος ια'. Περιέχεται αὐτοῦσιον (στ. 375 - 385). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κηχωρισμένως. Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1149. Dölger, *Patmos*, σελ. 360. γ') Περὶ τῆς ἐντολῆς καταστρώσεως (στ. 418 - 421) βλ. κατωτέρω σελ. 41 - 42, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ: α') Αἴτησις (στ. 378, πρβλ. αἰτησαμένου στ. 375) τοῦ μοναχοῦ Χριστοδούλου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ὅπως δωρήσῃ εἰς αὐτὸν τὴν νῆσον Πάτμον, λάβῃ δὲ εἰς ἀντάλλαγμα τὰ ἐν Κῶ κτήματα τοῦ Χριστοδούλου (στ. 375 - 378). Ἡ αἴτησις πιθανῶς ἐγένετο ἐγγράφως (πρβλ. Βρανούση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*, σελ. 106 κέ.), ἀλλὰ τὸ σχετικὸν ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. β') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 379) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου τοῦ Α'], διὰ τοῦ ὁποίου δωρεῖται εἰς τὸν Χριστόδουλον τὴν νῆσον Πάτμον. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη κατὰ Ἀπρίλιον 1088 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἔγγρ. 6).

¹³⁷⁰ † Τὸ ἴσον τοῦ πρακτικοῦ τ(ῆς) παραδό(σεως) τ(ῆς) νή(σου) Πάτμου †
¹³⁷¹ † Κατὰ τ(ὸν) Ἰούλ(ιον) μῆ(να) τ(ῆς) ἐνισταμ(έ)ν(ης) ἐνδεκάτ(ης) ἰνδ[ικτιῶνος τοῦ] ,σφης' ἔτους ἐνταλ(μα) ἐνεχειρίσθ(η) ἐμοὶ Γεωργ(ίω), διακόνω τ(ῆς) τοῦ Θ(ε)οῦ μ(ε)γ(ά)λ(ης) ¹³⁷² ἐκκλη(σίας) καὶ (πρωτο)συνγκέ(λλω), τῶ Γρανάτω, παρὰ Νικολ(άου), μαγίστρου, κριτ(οῦ) καὶ ἀναγρα(φέως) τῶν Κυκλ(ά)δ(ων) νή(σων), τοῦ Τζάνζη, περιέχ(ον) πρό(ς) ¹³⁷³ τοῖς ἄλλ(οις) καὶ τ(ὴν) πεμφθει(σαν) αὐτ(ῶ) θεῖαν καὶ ἀνακτορικὴν ἔγγρα(φον) πρόστα(ξιν) περὶ τ(ῆς) ἀνα-

1. Κατὰ τὸν Ν. Σβορώνου, 30.860 μοδίων, βλ. κατωτέρω σελίδιον 7.

μετρήσεως τ(ῆς) νή(σου) |³⁷⁴ Πάτμου και τῆς προ(ς) τ(όν) τιμιώτ(α)τ(ον) (μονα)χ(όν) κ(ύ)ρ Χριστόδουλ(ον) και ἡσυχαστήν και τὸ μέρος(ς) αὐτοῦ παραδόσε(ως) αὐτ(ῆς):

|³⁷⁵ Ἐπει θεϊαν και βασι(λικήν) πρόσταξιν ἐδεξάμ(ην) διακελευομ(έ)ν(ην) αὐτοῖς ῥήμασιν οὕτως: «ἡ βα(σιλεία) μ(ου), αἰτησαμ(έ)ν(ου) |³⁷⁶ τοῦ εὐλα(βεσ)τ(ά)τ(ου) (μονα)χ(οῦ) και ἡσυχαστοῦ κ(υρ)οῦ Χριστοδούλ(ου) τοῦ Λατρηνοῦ, ὥστε τὰ μ(έν) ἐν τ(ῆ) νήσω Κῶ αὐτῶ διαφέροντ(α), ὅσα δὴ |³⁷⁷ κα[ι] οἷα ὀθενδήποτε αὐτῶ πρόσάρμοζουσιν ἀφορισθῆναι τῶ δημο(σίω), δωρηθῆναι δὲ αὐτῶ |³⁷⁸ τ(ῆν) ὄλην νῆσον Πάτμον κατὰ ἀναφαίρετον δεσποτ(είαν), ἐπήκουσε τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ και ἐδωρήσατ(ο) |³⁷⁹ τῶ τοιούτῳ διὰ χρυσοβούλλ(ου) λό(γου) τ(ῆν) δηλωθεῖσαν νῆσον, καθὰ δὴ και ἠτήσατο. Ὅθεν και διορίζε|³⁸⁰ταί σοι, τ(ῆν) παροῦ(σαν) δεχομ(έ)ν(ω) πρόσταξιν, τὴν τ(ῆς) εἰρημένης ὄλης νήσου ποιήσασθαι προ(ς) αὐτ(όν) παράδοσιν, |³⁸¹ πρακτικὰ τε ἐκθέσθαι ἡκριβωμ(έ)ν(α) δύο, δηλοῦντ(α) ἐν λεπτῶ τ(ῆν) περιοχὴν αὐτῆς και διακράτησιν, |³⁸² ὅση τε και οἷα ἢ ἐν αὐτ(ῆ) γῆ και τὰ ἐν ταύτῃ εὐρεθησόμε(ν)α οἰκήματα και λοιπὰ πάντ(α), κα[ι] ὑπογράψαι και |³⁸³ συνήθ(ως) πιστώσασθαι ταῦτα, και τὸ μὲν ἐν ἐξαποστειλαί προ(ς) τ(ῆν) βα(σιλείαν) μ(ου), τὸ δὲ ἕτερον ἐπιδοῦναι |³⁸⁴ τῶ προδιαληφθέντ(ι) εὐλα(βεστάτω) (μονα)χ(ῶ) και τῶ μέρει αὐτ(οῦ) εἰς οἰκείαν ἀσφάλ(ειαν). Μηνὶ ἀπριλλ(ίω) (ἰνδικτιώνος) ια'(ης)» διὰ |³⁸⁵ κινναβάρε(ως), και ἢ διὰ κηρ(οῦ) σφραγῖς τοῦ κρατ(αιοῦ) και ἀγ(ίου) ἡμῶν βασιλέως. Κ(α)τὰ ταύτ(ην) |³⁸⁶ γοῦν τ(ῆν) θεϊαν και βασι(λικήν) γρα(φήν), ἀπεστάλ(ης) σὺ ὁ προδηλωθ(εῖς) τοῦ ποιήσασθαι τ(ῆν) παράδοσιν τ[ῆς] τοι|³⁸⁷αὐτ(ης) ὄλης νήσου τ(ῆς) Πάτμου, προ(ς) ἣν και κατὰ τάχο(ς) παραγενόμε(ν)ο(ς) σπουδάσεις ἐνεργῆ(σαι) ταύτ(ην). Δέον |³⁸⁸ σε τ(ῆν) ὄλην νῆσον ἐξ ὀλοκλήρ(ου) παραδοῦναι, περιορίσαντ(α) ταύτ(ην) και ἀναμετρήσαντ(α) και διὰ τ(ῆς) ἀναμετρή(σεως) |³⁸⁹ δηλοποιήσαντ(α) ὅση τε και οἷα ἐστί, καθὼς και ἡ σεβασμ(ία) γρα(φή) παρακελεύεται· και ὅσον μ(έν) |³⁹⁰ τ(ῆς) τοιαύτ(ης) νή(σον) ὑπάρχ(ει) σπόριμόν τ(ε) και ἀρόσιμον, ὅσον δὲ νομαδιαῖ(ον) και ὅσον τραχειν(όν) και τῆς |³⁹¹ ἀχρήστου ποιότη(η)τ(ος), δέον σε ἐν δυσὶ πρακτικ(οῖς) κατὰ τ(όν) θεῖον διορισμόν ἐν λεπτῶ ταῦτα διαλα(βεῖν) |³⁹² και σαφῶς ἐκθέσθαι και τὰ τοιαῦτα πρακτικὰ προ(ς) ἡμᾶς ἀποκομίσαι, ὥστε τ(ῆν) συνήθ(η) παρ' ἡμῶν |³⁹³ δεῖσθαι ταῦτα βεβαίωσιν, και τὸ μὲν ἐν τῶ κρατ(αιῶ) και ἀγ(ίω) ἡμῶν(ν) βασιλ(εῖ) ἀποκομισθ(ῆ)ν(αι), τὸ δὲ ἕτερον |³⁹⁴ τῶ τιμιωτ(ά)τ(ω) (μονα)χ(ῶ) και τῶ μέρει αὐτοῦ παρασχεθῆναι εἰς ἀσφάλ(ειαν). Δέον σε μὴ μόνον τ(ῆν) τ(ῆς) γ(ῆς) |³⁹⁵ περίμετρον και τ(ῆν)

ταύτ(ης) ποιότ(η)τ(α) ἐν τ(ῶ) γενησομ(έ)ν(ω) παρὰ σοῦ πρακτικ(ῶ) δια-
λα(βεῖν), ἀλλὰ καὶ τὰ οἰκήμ(α)τα καὶ τὰ δένδρα καὶ ἅ³⁹⁶πλ(ῶς) ἅπαντα τὰ
ἐν τ(ῆ) τοιαύτ(η) νήσω εὐρεθησόμ(ε)ν(α). Ἐπι τοῦτ(ο) γὰρ καὶ τὸ παρ(ὸν)
ἔνταλμα (ἐδόθη σοι).

Κατὰ γοῦν |³⁹⁷ τ(ῆν) θείαν ταύτ(ην) καὶ βασι(λικήν) ἔγγρα(φον) πρόστα(ξιν)
πρὸ(ς) δὲ καὶ τ(ὸν) ἐνταλματικ(ῶς) δοθέντα μοι διορισμόν, |³⁹⁸ παρεγενόμ(ην) ἅμα
τῷ σεβασμιωτ(ά)τ(ω) (μονα)χ(ῶ) κυ(ρῶ) Χριστοδούλ(ω) καὶ τῷ μέρει αὐτ(οῦ)
πρὸ(ς) τ(ῆν) νῆσον Πάτμον, ἦν |³⁹⁹ καὶ περιπολήσ(ας) εὖρον ἔρημον ὄλην καὶ κεχερ-
σωμ(έ)ν(ην) καὶ ὑπὸ τῶν ἀκανθ(ῶν) καὶ τῶν ἄλλ(ων) |⁴⁰⁰ συρφετῶν συνεσκιασμέ-
νην καὶ ἄβατον καὶ διὰ τὸ τοῦ τόπου ἄνυδρον παντάπασιν ἄνικμον· |⁴⁰¹ οὐδέ που γὰρ
ἀνὰ πᾶσαν τ(ῆν) νῆσον περιπατητικ(ὸν) ὕδωρ ἢ καταρρέον εὐρεθήσεται, εἰμὴ ὀλι-
γοστά τ(ι)ν(α) |⁴⁰² φρέατα κακεῖνα τοῦ ἀφθόνου ὕδ(α)τ(ος) κατ(ὰ) πολὺ ἐλλειπόμε-
ν(α). Ἡ, βία καὶ πολλῶ τῷ κόπῳ διὰ τὸ |⁴⁰³ ἐν ταύτῃ δύσβατον μετρηθεῖσα, ἀνεβι-
βάσθη ὄλη διόλου μοδί(ων) τρισχιλί(ων) ὀκτακοσί(ων) ἐξήκ(ον)τ(α). |⁴⁰⁴ ἐκ ταύ-
της οὖν ἢ κατ(ὰ) βίαν σπόριμος(ς) μοδί(ων) ἑξακοσί(ων) εἰκοσιεπτὰ καὶ αὕτη ὑπὸ
τῶν πολλ(ῶν) |⁴⁰⁵ καὶ συνεχ(ῶν) βουν(ῶν) συμπεπνιγμ(έ)ν(η) καὶ τεθλιμμένη,
τὸ δὲ λοιπ(ὸν) τ(ῆς) νήσου ὄρειν(όν) καὶ τραχειν(όν) καὶ ἄβατον· |⁴⁰⁶ ἀλλὰ καὶ αὐ-
τ(ῆς) τ(ῆς) ὡς δῆ(θεν) σπορίμ(ου) μόλις τὸ διὰ ζευγα(ρίου) ποσοῦται καμνόμε(ε)-
ν(ον) εἰς ἕκατ(ὸν) μοδί(ους) καὶ ἐξήκ(ον)τ(α) τὸ δὲ λοιπ(ὸν) |⁴⁰⁷ ἰδρῶτι καὶ αἵματι
διὰ σκαπάνης καὶ δικέλλ(ης) ἐκ τοῦ ὑπὸ τῶν πετρῶν, ὡς εἴρηται, συνέχεσθ(αι)
|⁴⁰⁸ καὶ ὄλως κρημνῶδες τυγχάνειν καὶ ὄρειν(όν)· δένδρον δὲ τοῦ οἰουδήποτ(ε) οὐδέ
μικρόν τι |⁴⁰⁹ λείψανον ἐν αὐτ(ῆ) εἶδομ(εν), οὔτε ἡμέρου οὔτε μῆν ἀγρίου, εἰμὴ
μόνας ξηροαχλάδας εἴκο(σιν). |⁴¹⁰ Ὡσαύτως οὐδὲ μίαν καὶ μόνην οἰκίαν σνυστα-
μ(έ)ν(ην) τὸ σύνολον ἢ μόνον εὐκτῆριον πενιχρὸν |⁴¹¹ ἐπ' ὄνόμ(α)τ(ι) τοῦ τιμ(ίου)
ἐκτισμ(έ)ν(ον) Θεολό(γου) ἔσωθ(εν) τ(ῆς) περιοχ(ῆς) τοῦ ποτέ, ὡς τὰ ἔχνη δει-
κνύουσιν, ὠκοδομημ(έ)ν(ον) |⁴¹² μεγίστου ναοῦ ἐν τῷ πάντ(ων) τῶν βουν(ῶν) ἐς ὕψος
ὑπερανεστηκότι, ἔνθα τὰ θεῖα καὶ ἄρρητ(α) ῥήμ(α)τα |⁴¹³ ὁ μέγας οὔτοσι ἐμνήθη
ἀπόστολος καὶ τὰ ἐξαίσια καὶ μ(ε)γ(ά)λ(α) ἐτέλεσε θαύμ(α)τ(α). Οὕτως οὖν
ταύτ(ην) |⁴¹⁴ ἀναμετρήσας, τῷ ῥηθέντ(ι) σεβασμ(ίω) (μονα)χ(ῶ) καὶ τῷ μέρει
αὐτ(οῦ) ἐξ ὀλοκλήρ(ου) παραδέδωκα, ἐφ' ᾧ |⁴¹⁵ καὶ τὸ παρ(ὸν) πρακτικ(ὸν) ἐξεθέ-
μ(ην). Μηνὶ Ἀγ(ού)στ(ω) (ἰνδικτιῶνος) ια(ης) ἔτους ,σφης^(ου) †

|⁴¹⁶ † Νικό(λαος) βασι(λικός) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τοῦ σακελλα-
ρ(ίου), κριτ(ῆς) καὶ ἀναγρα(φεὺς) τῶν Κυκλάδ(ων) νήσ(ων), ὁ Τζάνζης † |⁴¹⁷ Εἶχε
δὲ καὶ τ(ῆν) διὰ μολίβδου σνήθ(η) σφραγίδ(α) αὐτ(οῦ): Κ(ύρι)ε βοήθ(ει) Νικο-
λ(άω), βασι(λικῶ) νοτ(α)ρ(ίω) τοῦ σακε(λλαρίου), κριτ(ῆ) καὶ ἀναγρα(φεῖ) τ(ῶν)
Κυκλάδ(ων) νή(σων), τ(ῶ) Τζάνζ(η) †

⁴¹⁸ † *K(α)τάστρω(σον) τὸ παρὸν πρακτικόν, πρόεδρε καὶ γε(νικέ), εἰς τ(ὸ) ὑπὸ σέ σέ(κρε)τ(ον), ὡς ⁴¹⁹ ἄν ἔχη εἶδη(σιω) τῶν τούτω ἐγγεγραμ(έν)ων. Τὸ δέ: μη(νι) μαρτ(ίω) ιβ^η ⁴²⁰ (ἰνδικτιῶνος) δωδεκάτ(ης), σὺν τὸ κ(α)τεστρώ(θη) τοῦ λογοθ(έ)τ(ον) τῶν σεκρέτ(ων) καὶ ἡ διὰ κηρ(οῦ) συνήθ(ης) ⁴²¹ σφραγίς †*
⁴²² † *K(α)τεστρώ(θη) † K(α)τεστρώ(θη) εἰς τὸ σέ(κρε)τ(ον) τοῦ γε(νικοῦ) λογοθ(έ)του κ(α)τ(ὰ) τ(ὸν) φε(βρουά)ρ(ιον) μῆ(να) τ(ῆς) δωδεκάτ(ης) (ἰνδικτιῶνος) †*

371 ἐνεσταμένης MM || 373 ἀνακτορικὴν : αὐτοκρατορικὴν MM || 374 κυρὸν MM || 384 ια MM || 385 κραταιοτάτου MM et passim || 387 τῆς ante Πάτμου om. MM || 389 βασιλική post σεβασμία add. MM || 392 ἡμῶν MM || 396 vacuum in doc., [ἐδόθη σοι] MM || 401 εὐρέθησαν MM || 409 μόνας : μόνον MM || 412 ὑπεφανεστηκότι MM || 414 σεβασμιωτάτω MM || 415 ια MM | ,σφῆς' MM || 419 τῶν τούτω ἐγγεγραμμένων : τὸν ἐγγεγραμμένον MM | ιβ^η post Μαρτίω om. MM || 420 δωδεκάτης : ιβ' MM || τοῦ τῶν σεκρέτων MM || 422 Κατεστρώθη om. prim. v. MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ παρὸν ἔγγραφο παραδίδεται μόνον ἐν ἀντιγράφῳ εἰς τὸ μέγα εἰλητάριον τοῦ Ἀρχείου τῆς Μονῆς, τὸ ὁποῖον περιέχει κεκυρωμένην συλλογὴν ἐπισήμων ἐγγράφων. Περὶ τοῦ εἰληταρίου τούτου καὶ περὶ τοῦ χρόνου καταγραφῆς καὶ ἐπικυρώσεώς του (τέλη ΙΑ' - ἀρχαὶ ΙΒ' αἰ.) βλ. Β ρ α ν ο ῦ σ η, *Κεκυρωμένη συλλογή*, σελ. 112 κέ., Β ρ α ν ο ῦ σ η, *Collection authentiquée*, σελ. 335 κέ., πρβλ. Ο ἰ κ ο ν ο μ ῖ δ η, *Σημείωμα*, σελ. 120 κέ. (μέσα ΙΒ' αἰ.). Τὸ ἔγγραφο, ὡς παραδίδεται ἐν ἀντιγράφῳ, περιλαμβάνει τὰ ἀκόλουθα μέρη :

- α') Στ. 370 : τίτλον τοῦ ἀντιγράφου, γραφέντα ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως.
 β') Στ. 371 - 416 : τὸ κείμενον τοῦ πρακτικοῦ μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδίδοντος ἀξιωματοῦχου, ὡς θὰ εἶχε τοῦτο ἐν πρωτοτύπῳ.
 γ') Στ. 417 : περιγραφὴν ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως τῆς ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀπληρωμένης μολυβδίνης σφραγίδος τοῦ ἐκδίδοντος τὸ πρακτικὸν ἀξιωματοῦχου.
 δ') Στ. 418 - 421 : ἐντολὴν καταστρώσεως πρὸς τὸν γενικὸν λογοθέτην.
 ε') Στ. 422 : μνείαν τῶν ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ πρακτικοῦ καταστρώσεων.

Κατὰ ταῦτα, ἐκ τῶν στ. 370 - 422, τοὺς ὁποίους καταλαμβάνει τὸ ἔγγραφο εἰς τὸ εἰλητάριον, οἱ στ. 371 - 416 ἀνήκουν εἰς τὸ πρωτότυπον κείμενον τοῦ πρακτικοῦ· οἱ λοιποὶ στ. 370 καὶ 417 - 422 εἶναι παρεμβολαὶ τοῦ ἀντιγραφέως καὶ ἀναφέρονται εἰς σχετικὰ πρὸς τὸ πρακτικὸν σημειώματα, περιγραφὰς σφραγίδων ἢ καταστρώσεις.

Τὸ πρακτικὸν συνετάχθη ἐξ ὀλοκλήρου ὑπὸ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν παράδοσιν Γεωργίου Γρανᾶτου (στ. 415), ὑπεγράφη ὁμως καὶ ἐσφραγίσθη ὑπὸ τοῦ Νικολάου Τζάνζη (στ. 416 - 417), εἰς τὸν ὁποῖον εἶχε δοθῆ ἡ σχετικὴ βασιλικὴ ἐντολή. Πράγματι εἰς τὸ ἔνταλμα τοῦ Νικολάου Τζάνζη πρὸς τὸν Γεώργιον Γρανᾶτον ἀναφέρεται ρητῶς ὅτι : *δέον σέ ἐν δυσὶ πρακτικοῖς . . . διαλαβεῖν καὶ σαφῶς ἐκθέσθαι καὶ τὰ τοιαῦτα πρακτικὰ πρὸς ἡμᾶς ἀποκομίσαι, ὥστε τὴν συνήθη παρ' ἡμῶν δέξασθαι ταῦτα βεβαίωσιν* (στ. 391 - 393). Βλ. παρομοίας περιπτώσεις κατωτέρω, ἔγγρ. 55 καὶ 61, ὅπου ὁ δίδων τὴν ἐντολὴν ἀξιωματοῦχος ὑπογράφει ἢ σφραγίζει τὸ ἔγγραφο, ἐνῶ συντάσ-

σει τοῦτο ὁ ἐκτελῶν τὴν πρᾶξιν ἐντολοδόχος, βλ. καὶ Π ε λ ε κ ί δ ο υ, *Anne Comnene*, σελ. 9 κέ.

Ὡς ἤδη ἐλέχθη, εἰς τοὺς στ. 418 - 421 περιέχεται ἐντολὴ καταστρώσεως πρὸς τὸν γενικὸν λογοθέτην. Τὸ ἔγγραφο δὲν παρέχει τὸ ὄνομα τοῦ ἐκδίδοντος τὴν ἐντολήν. Ὅπως δὴποτε ὅμως ἐξεδόθη αὕτη ὑπὸ ἀνωτέρας τοῦ γενικοῦ λογοθέτου ἀρχῆς — ἐπομένως ὑπὸ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων, τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς δεσποίνης. Ἐκ τῆς ὅλης διαρθρώσεως τοῦ κειμένου καὶ ἐκ τῶν διπλωματικῶν στοιχείων θὰ ἐπιχειρήσωμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἐκδοῦσαν τὴν ἐντολήν ταύτην ἀρχήν. Τὸ κυρίως κείμενον τῆς ἐντολῆς καλύπτει τοὺς στ. 418 - 419 : *Ἐ Κατάστρωσον τὸ παρὸν πρακτικόν, πρόεδρε καὶ γενικέ, εἰς τὸ ὑπὸ σὲ σέκρετον, ὡς ἂν ἔχη εἶδησι τῶν τούτῳ ἐγγεγραμμένων.* Ἀκελούθως εἰς τοὺς στ. 419 - 421, παρσυβαίνων ὁ ἀντιγραφεὺς ἀναφέρει τὴν ἡμερομηνίαν (στ. 419 - 420), τὴν κατάστρωσιν (στ. 420) καὶ τὴν σφραγίδα (στ. 420 - 421). Ἐκ τούτων : 1) Ἡ ἡμερομηνία εἶχε γραφῆ, προφανῶς ἐπὶ τῆς ἐντολῆς τῆς καταστρώσεως, διὰ συνήθους μελάνης (καὶ ὄχι δι' ἐρυθρᾶς, διότι τότε θὰ ἐδηλοῦτο τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἀντιγραφέως). Ἐπομένως δὲν πρόκειται περὶ μνηολογίου τοῦ αὐτοκράτορος. 2) Ἡ κηρίνη σφραγίς, διὰ τῆς ὁποίας ἐσφραγίσθη ἡ ἐντολή, ἀνῆκεν ὅπως δὴποτε ἢ εἰς τὸν αὐτοκράτορα ἢ εἰς τὴν δεσποιναν, διότι, ὡς γνωστόν, μόνον ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ἡ δεσποίνα (μήτηρ ἢ σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος) ἐσφραγίζον διὰ κηρίνης σφραγίδος (πρβλ. καὶ ἔκφρασιν καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθης σφραγίς, τυπικὴν τῶν αὐτοκρατορικῶν καὶ δεσποινικῶν ἐγγράφων). 3) Ἡ μνημονευομένη κατάστρωσις τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων ἀναφέρεται, κατὰ τὴν γνώμη μου, εἰς κατάστρωσιν ὄχι τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Τζάνζη, ἀλλὰ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐντολῆς· ἐπομένως ἡ κατάστρωσις αὕτη θὰ εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ νότου τῆς ἐντολῆς καὶ ὄχι ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ πρακτικοῦ.

Αἱ ἀνωτέρω παρατηρήσεις ἐπιτρέπουσι νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι ἡ ἐντολὴ καταστρώσεως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων, ἐνεργοῦντος ὅμως ἐξ ὀνόματος ἢ τοῦ αὐτοκράτορος ἢ τῆς δεσποίνης καὶ σφραγίζοντος διὰ τῆς βασιλικῆς κηρίνης σφραγίδος. Ὡς γνωστόν, διὰ χρυσοβούλλου Ἀλεξίου τοῦ Α' τοῦ ἔτους 1081, ὁ λογοθέτης τῶν σεκρέτων εἶχε τὴν δικαιοδοσίαν νὰ ἀναγράψῃ τὴν ἡμερομηνίαν εἰς τὰ ὑπὸ τῆς μητρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀννης τῆς Δαλασσηνῆς ἐκδιδόμενα ἔγγραφα καὶ νὰ σφραγίσῃ αὐτὰ διὰ τῆς σφραγίδος τῆς βασιλομήτορος : βλ. Ἀ ν ν η ς Κ ο μ ν η ν ῆ ς, Ἀλεξιάδα, Γ', 6, 6, ἐκδ. Leib, Α', σελ. 121 - 122 (τὸ χρυσόβουλλον δὲν ἀναφέρεται ἐν D ö l g e r, *Regesten*). Περὶ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων βλ. κατωτέρω, σχόλιον 10, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Περὶ τῆς δικαιοδοσίας ταύτης τῆς Ἀννης Δαλασσηνῆς βλ. V. L a u r e n t, *Une titulature abusive; Anne Ière Dalassène*, Bulletin de la Section Historique de l'Académie Roumaine 27 (1946), σελ. 31 κέ.

Ὑποθέτομεν ὡς ἐκ τούτου ὅτι ἡ παροῦσα ἐντολὴ καταστρώσεως ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων ἐξ ὀνόματος τῆς Ἀννης Δαλασσηνῆς· προφανῶς οὗτος ἔγραψεν ἰδιοχείρως τὴν ἡμερομηνίαν (βλ. Ἀ ν ν η ς Κ ο μ ν η ν ῆ ς, Ἀλεξιάδα, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 122 : τὸ δὲ μὴνι τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν διοικοῦντος τὰ σέκρετα) καὶ ἐσφράγισε διὰ τῆς δεσποινικῆς σφραγίδος. Ἐπομένως, ἐνταῦθα λαμβάνει πιθανώτατα δεσποινικὸν ἔγγραφο. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκδόσεως τῆς παρούσης ἐντολῆς (Μάρτιος 1089) ὁ αὐτοκράτωρ ἀπουσίαζεν εἰς ἐκστρατείας, διό τοῦτο δέ, δυνάμει τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ 1081, ὁ λογοθέτης τῶν σεκρέτων ἐνεργεῖ ἐξ ὀνόματος τῆς δεσποίνης. Πρβλ. ἀνάλογον περίπτωσιν ἐν τόμ. Α', ἔγγρ. 49 (MM, Γ', σελ. 53 ἀρ. 16) : Βασιλικὸν πιττάκιον τοῦ Μαΐου 1088 πρὸς τὸ σέκρετον τῶν οἰκιακῶν, φέρων, ὡς ρητῶς δηλοῦται, τὴν ἡμερομηνίαν ὑπὸ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων καὶ σφραγίδα τῆς δεσποίνης.

Ἡ παρούσα ἐντολὴ ἀπετέλει πιθανώτατα αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου, διότι ἄλλως θὰ ἦτο δύσκολον νὰ ὑποθέσῃ τις — καὶ δὲν σφύζεται, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, ἄλλο ἀνάλογον παράδειγμα — ὅτι ἡ ἐντολὴ εἶχε καταγραφῆ καὶ μάλιστα σφραγισθῆ ἐπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Τζάντζη, κάτωθεν τοῦ κειμένου ἢ ἐπὶ τοῦ νότου. Σημειωτέον ὅτι αἱ ἐντολαὶ καταστρώσεως δὲν παραδίδονται συνήθως κεχωρισμένως, ἀλλὰ μνημονεύονται ἐν τῷ κειμένῳ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων : ὡς συνάγω ἐκ σχετικῆς ἐρεῦνης, τὰ ἐγγράφα εἰς τὰ ὅποια μνημονεύεται ἐντολὴ καταστρώσεως εἶναι, εἰς ὅλας τοῦλάχιστον τὰς γνωστὰς περιπτώσεις, ἐγγράφα αὐτοκρατορικὰ καὶ δεσποινικὰ, συνήθως δὲ προστάξεις, λύσεις καὶ πιττάκια τοῦ ΙΑ' καὶ ΙΒ' αἰ. : πρβλ. μεταξύ ἄλλων τόμ. Α', ἐγγρ. 47, 48, 49, 19, 9 (= MM, Γ', σελ. 32 - 33 ἀρ. 11, σελ. 49 ἀρ. 14, σελ. 53 ἀρ. 16, σελ. 105 ἀρ. 26, σελ. 119 ἀρ. 30). Ἐπίσης *Actes de Lavra*², ἀρ. 65 στ. 35 - 36 καὶ 48, ἀρ. 66 στ. 23, ἀρ. 67 στ. 29.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. Ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου δὲν παρέχει προβλήματα : τὸ πρακτικὸν ἐξεδόθη κατὰ μῆνα Αὐγουστοῦ τῆς α' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6596 (=1088). Παρατηρεῖται ὅμως ἀνακολουθία χρονικὴ (πρωτότερον) μεταξὺ τῆς ἐντολῆς καταστρώσεως πρὸς τὸν γενικὸν λογοθέτην (Μάρτιος τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος) καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς καταστρώσεως εἰς τὸ αὐτὸ σέκρετον τοῦ γενικοῦ λογοθέτου (Φεβρουάριος τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος). Ἡ ἀνακολουθία αὕτη προφανῶς ὀφείλεται εἰς σφάλμα τοῦ ἀντιγραφέως (ἔγραψε δηλ. εἰς στ. 422 *Φεβρουάριον* ἀντὶ *Μάρτιον*) : ἄλλως παρέμεινε ἀνεξήγητος.

ΣΧΟΛΙΑ : 1. (στ. 371 - 372) : Ὁ Γεώργιος Γρανᾶτος, διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πρωτοσύγκελλος δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Σημειωτέον ὅτι ὁ τίτλος (*πρωτο*)*σύγκελλος* ἀπαντᾷ σπανιώτατα ἐπὶ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ : περὶ τούτου βλ. Dagrouzès, *Ἄσφραξια*, σελ. 54 καὶ 79 καὶ ὑποσ. 3 (ἡ παρούσα περίπτωσις δὲν σημειοῦται). — Ὁ Γεώργιος Γρανᾶτος ἐκτελεῖ τὴν ἀναμέτρησιν καὶ παράδοσιν τῆς νήσου Πάτμου· φυσικώτερον θὰ ἦτο ἐὰν εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ἐντολὴν δημόσιος καὶ ὄχι ἐκκλησιαστικὸς λειτουργός, ὑφιστάμενος τοῦ Νικολάου Τζάντζη. Πρβλ. καὶ κατωτέρω, ἐγγρ. 53, ὅπου εἶς ὑποδιάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὑπογράφει ὡς μάρτυς εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ τὸν περιορισμὸν κτημάτων τῆς Λέρου.

2. (στ. 372, πρβλ. καὶ στ. 416 - 417) : Ὁ Νικόλαος Τζάντζης, μάγιστρος, κριτῆς καὶ ἀναγραφεὺς τῶν Κυκλάδων νήσων καὶ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τοῦ σακελλαρίου δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Περὶ τοῦ ἀξιώματος κριτῆς καὶ ἀναγραφεὺς βλ. Ahrweiler, *Administration*, σελ. 77 καὶ 90, τῆς αὐτῆς, *Smyrne*, σελ. 125. Περὶ τῆς χρήσεως τοῦ ὄρου *Κυκλάδες νῆσοι* πρὸς δῆλωσιν κατὰ τοὺς μέσους χρόνους τῆς σημερινῆς Δωδεκανήσου βλ. Ζακυθινόυ, *Διοικητικὴ Διαίρεσις*, ΕΕΒΣ 17 (1942), σελ. 255 καὶ Ahrweiler, *Byzance et la mer*, σελ. 63, 65 κ.ά., ὅπου καὶ περὶ τῆς διοικήσεως τῆς περιοχῆς κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν ἐποχὴν. — Ὁ σακελλάριος ἦτο ἀπὸ τοῦ Η' αἰ. εἶδος γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν οἰκονομικῶν ὑπηρεσιῶν τοῦ κράτους. Ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰ. ἔλαβε τὸν τίτλον μέγας : βλ. Οἰκονομίδη, *Listes*, σελ. 312. Πρβλ. Burgy, *Adm. System*, σελ. 85, 93 - 95. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 16 - 19. Πρβλ. καὶ Ihor Ševčenko, ἐν *Zbornik Radova* 12 (1970), σελ. 6.

3. (στ. 373) : *ἀνακτορικὴ ἐγγραφὸς πρόσταξις* : τὸ ἐπίθετον *ἀνακτορικὴ* εἶναι ἀήθες εἰς τὴν βυζαντινὴν διπλωματικὴν : συνήθως, προκειμένου περὶ ἐγγράφων, χρησιμοποιοεῖται ἢ λ. βασιλικὸς

(-ή), (πρβλ. καὶ στ. 397, ὅπου τὸ αὐτὸ ἔγγραφο καλεῖται *βασιλικὴ ἔγγραφος πρόσταξις*), *αὐτοκρατορικὸς* (-ή), *προσκυνητὸς* (-ή), *αὐθεντικὸς* (-ή) (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 63 στ. 21). Προφανῶς διὰ τὸν λόγον τοῦτον οἱ ἐκδότηι Miklosich καὶ Müller, Γ', σελ. 55 στ. 5, ἀνέγνωσαν ἢ διώρθωσαν εἰς *αὐτοκρατορικὴ* τὴν παραδιδδομένην ὑπὸ τοῦ ἀντιγράφου λ. *ἀνακτορικὴ*, ἡ ὁποία πιθανώτατα ὀφείλεται εἰς λάθος τοῦ ἀντιγραφέως.

4. (στ. 375 - 378) : Περὶ τῆς ἀρχικῆς δωρεᾶς πρὸς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον κτημάτων τῆς νήσου Κῶ καὶ τῆς ἐν συνεχείᾳ παραχωρήσεως τῆς νήσου Πάτμου καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὸ δημόσιον τῶν κτημάτων τῆς Κῶ, βλ. Β ρ α ν ο ὄ σ η, "Ὅσιος Χριστόδουλος, σελ. 100 κέ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 6.

5. (στ. 381 - 384) : *πρακτικὰ τε ἐκθέσθαι ἡκριβομένα δύο . . . καὶ ὑπογράψαι καὶ συνήθως πιστώσασθαι ταῦτα, καὶ τὸ μὲν ἐν ἐξαποστείλαι πρὸς τὴν βασιλείαν μου, τὸ δὲ ἕτερον ἐπιδοῦναι τῷ προδιαληφθέντι εὐλαβεστάτῳ μοναχῷ καὶ τῷ μέρει αὐτοῦ εἰς οἰκειάν ἀσφάλειαν* (πρβλ. καὶ στ. 391 - 394 ἀνάλογον ἐντολὴν εἰς ἐντάλμα Τζάντζη) : Τὸ πρακτικὸν ὄφειλε νὰ συνταχθῆ εἰς διπλοῦν, ὡς ρητῶς ἀναφέρεται καὶ εἰς τὴν βασιλικὴν πρόσταξιν καὶ εἰς τὸ ἐντάλμα τοῦ Τζάντζη, καὶ τὸ μὲν ἐν νά: δοθῆ εἰς τὴν ἀρμοδίαν ὑπηρεσίαν τὸ δὲ ἄλλο εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον : πρβλ. ἀνάλογα μετὰ τῶν ἄλλων εἰς ἔγγρ. 50 στ. 98 - 99 (τοῦ ἔτους 1073), ἔγγρ. 52 στ. 32 - 35 (τοῦ ἔτους 1087).

6. (στ. 399 κέ.) : Αἱ μαρτυρίαι περὶ ἐρήμου καὶ οἴκου Πάτμου, τὰς ὁποίας παρέχει ὁ ἐνεργήσας τὴν παράδοσιν αὐτῆς ἀναγραφεὺς, ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὸ χρυσόβουλλον δωρεᾶς Ἀλεξίου τοῦ Α' (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 6), εἰς κείμενα τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου καὶ εἰς τοὺς Συναξαριστάς, βλ. σχετικῶς Β ρ α ν ο ὄ σ η, "Ὅσιος Χριστόδουλος, σελ. 112 κέ., ὅπου καὶ κριτικὴ τῶν σχετικῶν εἰδήσεων. Πρβλ. καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 54 σχόλ. 7.

7. (στ. 403) : Κατὰ τὴν γενομένην ὑπὸ τοῦ Γρανάτου καταμέτρησιν τῆς Πάτμου, ἡ νήσος *ἀνεβιβάσθη ὅλη διόλου μόδιων τρισχιλίων ὀκτακοσίων ἐξήκοντα*. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς ἔρχεται εἰς ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἔκτασιν τῆς νήσου, τῆς ὁποίας τὸ ἐμβαδὸν κατὰ τὰς νεωτέρας μετρήσεις εἶναι 39,600 τετρ. χιλμ. — ἔκτασις ἡ ὁποία ἔσχυε βεβαίως, ἐκτὸς μικρῶν τυχῶν αὐξομειώσεων, καὶ κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους. Ὁ καθηγητὴς Δ. Ζ α κ υ θ η ν ὄ ς, *Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ σίτου ἐν Βυζαντίῳ*, ΕΕΒΣ 12 (1936), σελ. 390 ὑποσ. 4, ἐρμηνεύων τὴν διαφορὰν ταύτην ὑποθέτει ὅτι ὁ βυζαντινὸς μόδιος ἐπιφανείας ἀντιστοιχεῖ πρὸς 10.263 τετρ. μέτρα. Ὁ Schilb a e h, *Metrologie*, σελ. 59 ὑποσ. 3, ὑποθέτει ὅτι ὁ παραδιδόμενος ἀριθμὸς δὲν ἀναφέρεται εἰς τὴν συνολικὴν ἔκτασιν τῆς νήσου. Κατὰ τὸν Ν. Σ β ο ρ ὠ ν ο ν, *Problèmes de géodésie byzantine* (ἀνακοίνωσις εἰς τὸ ΙΔ' Διεθνὲς Συνέδριον Βυζαντινῶν Σπουδῶν, Βουκουρέστι 1971), ὁ ἀριθμὸς 3860 ὀφείλεται εἰς λάθος τοῦ ἀντιγραφέως καὶ προτείνει τὴν διόρθωσιν τῆς λ. *τρισχιλίων εἰς τριακοντακισχιλίων*, δηλ. εἰς 30860, ἀντὶ τοῦ παραδιδόμενου 3860. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ βυζαντινὸς μόδιος ἐπιφανείας θὰ ἴσοῦτο πρὸς 1.283 τετρ. μέτρα.

8. (στ. 410 - 413) : Περὶ τοῦ εὐκτηρίου τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ τοῦ ἄλλοτε ἐκεῖ ὑπάρχοντος ναοῦ, πρβλ. Ἀρχιμ. Θεοδωρήτου Μπουρνῆ, *Ἐγενομένη ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ*, Ἀθήναι 1968, β' ἐκδ., σελ. 52.

9. (στ. 418) : *προέδρε καὶ γενικέ* : πρόκειται περὶ τοῦ *λογοθέτου τοῦ γενικοῦ ἢ γενικοῦ λογοθέτου* (πρβλ. στ. 422), ὁ ὁποῖος θὰ ἔφερε καὶ τὸν τίτλον τοῦ *προέδρου*. Περὶ τοῦ θεσμοῦ τοῦ λογοθέτου τοῦ γενικοῦ καὶ τοῦ ὑπ' αὐτὸν σεκρέτου βλ. G u i l l a n d, *Les logothètes*, σελ. 10 - 24, D ö l g e r, *Finanzverwaltung*, κυρίως σελ. 19 κέ. καὶ 47 κέ. Περὶ τοῦ τίτλου τοῦ *προέδρου*,

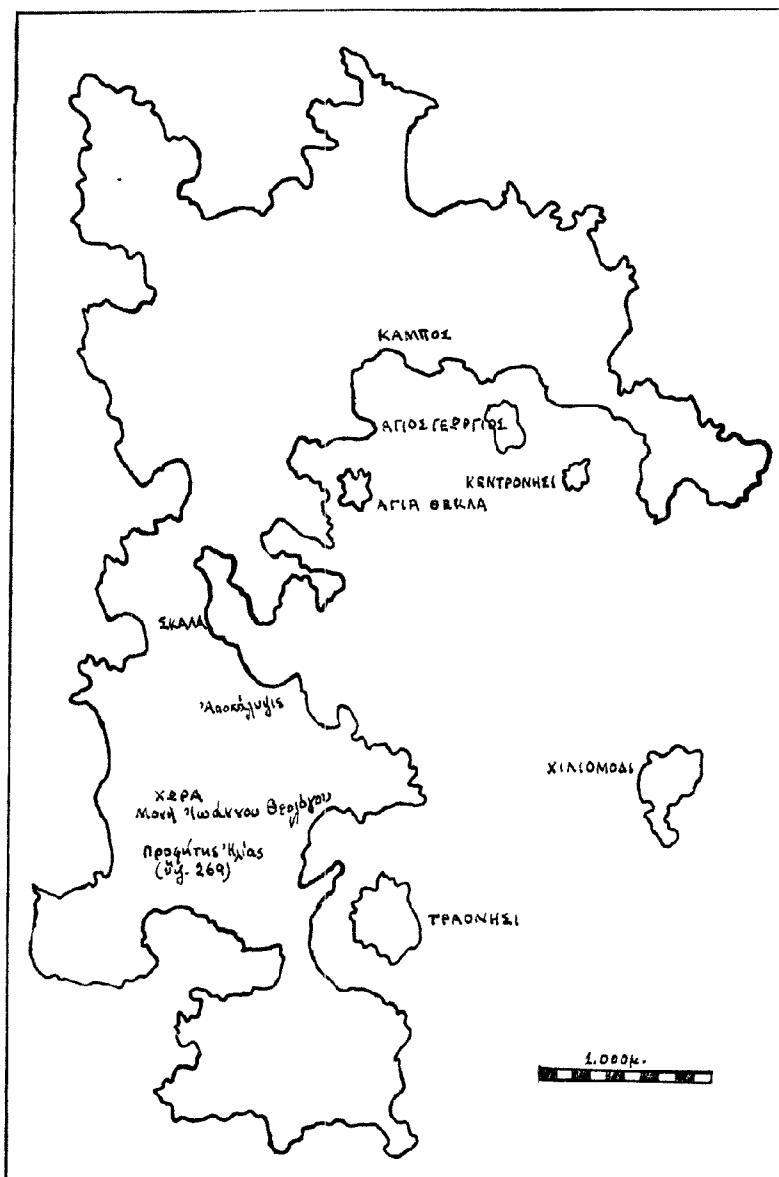
ὁ ὁποῖος ἰδρύθη ἐπὶ Νικηφόρου Φωκά, βλ. Ch. Diehl, *De la signification du titre de proèdre à Byzance*, «Mélanges offerts à M. Gustave Schlumberger», Α', Παρίσιοι 1924, σελ. 105 κέ. Αἰκ. Χριστοφιλοπούλου, *Ἡ σύγκλητος εἰς τὸ Βυζαντινὸν Κράτος*, Ἐπετηρὶς τοῦ Ἀρχείου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 2 (1949), σελ. 78 κέ. (σελ. 80 κέ. : ἀναγραφή τῶν μαρτυρουμένων προέδρων). Πιθανῶς ὁ ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἐντολὴν κατὰ Φεβρουάριον - Μάρτιον τοῦ 1089 λογοθέτης τοῦ γενικοῦ εἶναι δυνατόν νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Θεόδωρον Ἀκτουάριον, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖται κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1088 ὡς μάγιστρος καὶ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ (βλ. Guillaud, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 20 ἀρ. 3). Οἱ ἐπόμενοι γνωστοὶ λογοθέται τοῦ γενικοῦ ἐπὶ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ εἶναι ὁ Ἰωάννης Τζιρίθων πρὸ τοῦ 1109 καὶ ὁ Γεώργιος Σπανόπουλος τῷ 1109 (αὐτόθι, σελ. 23 ἀρ. 24 καὶ 21). Βλ. Οἰκονομίδη, *Listes*, σελ. 313 - 4.

10. (στ. 420) : Περὶ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖται τὸ πρῶτον τῷ 1081, βλ. Ch. Diehl, *Un haut fonctionnaire byzantin. Le logothète τῶν σεκρέτων*, «Mélanges Nicolas Iorga», Παρίσιοι 1933, σελ. 217 - 229. Guillaud, *Les logothètes*, σελ. 75 - 84. Πρβλ. Ahrweiler, *Byzance et la mer*, σελ. 201. Lemerle, *Deux documents de Lavra*, σελ. 263 ὑποσ. 4. Dölger, *Finanzverwaltung*, κυρίως σελ. 18 καὶ ὑποσ. 1. Περὶ τῆς δικαιοδοσίας τούτου, βλ. Guillaud, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 77 - 78 : ὁ λογοθέτης τῶν σεκρέτων διηύθυνε τὴν ὑπηρεσίαν τῆς αυτοκρατορικῆς ἀλληλογραφίας, ἔδιδεν ἐντολὰς εἰς τὸν λογοθέτην τοῦ γενικοῦ καὶ ἤλεγχε ὅλα τὰ σέκρετα. Τὸ γεγονός ἐστὶν εἰς τὴν παρούσαν περίπτωσιν ὁ λογοθέτης τῶν σεκρέτων δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν λογοθέτην τοῦ γενικοῦ, ἀποτελεῖ μίαν ἀκόμη ἀπόδειξιν ὅτι τὰ δύο ἀξιώματα δὲν ταυτίζονται καὶ ὅτι ὁ πρῶτος δὲν διεδέχθη τὸν δεύτερον, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ καθηγ. R. Guillaud, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 77 - 78 καὶ 17 - 18, ἀντικρούων παλαιότεραν ἄποψιν. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον μαρτυροῦνται φέροντες τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὁ Σέργιος Ἐξαμιλίτης τῷ 1082 (Guillaud, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 82, ἀρ. 5) καὶ ὁ Μιχαὴλ (ἀγνώστου ἐπωνύμου), γαμβρὸς ἐπ' ἀνηψιᾶ τοῦ Ἀλεξίου — τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1090 μέχρι τοῦ 1109 (βλ. κυρίως P. Gautier, *Le Synode des Blachernes (fin 1094). Étude prosopographique*, REB 29 (1971), σελ. 237 - 238, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία, καὶ Guillaud, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 84 ἀρ. 8. Περὶ τοῦ Μιχαὴλ τούτου, βλ. καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 55 σχόλιον 8).

11. (στ. 422) : κατεστρώθη : δὲν πρόκειται, νομίζω, περὶ διττογραφίας. Ἴσως ὑπῆρχεν εἰς τὸ πρωτότυπον ἡ σημείωσις τῆς καταστρώσεως ὑπὸ τινος ναταρίου ἢ γραμματικοῦ καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναγνώσῃ τὸ ὄνομα τοῦ καταστρώσαντος, διὰ τοῦτο καὶ ἀφῆκε κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν τὸν ἀντίστοιχον κενὸν χώρον. Ἡ ἴσως ἡ λέξις συνάπτεται μὲ τὰ ἀμέσως προηγούμενα, δηλ. μὲ τὴν φράσιν σὺν τῷ κατεστρώθῃ τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων καὶ δηλώνει ἀκριβῶς τὴν κατάστρωσιν εἰς τὸ λογοθέσιον τοῦτο.

12. Τὸ χρυσόβουλλον τῆς δωρεᾶς τῆς Πάτμου πρὸς τὸν Χριστόδουλον ἀπελύθη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1088 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 6). Κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1088 ἀπελύθη ἐπίσης καὶ ἡ βασιλικὴ πρόσταξις πρὸς τὸν Νικόλαον Τζάνζην εἰς ἐκτέλεσιν τῆς δωρεᾶς (βλ. στ. 384 τοῦ παρόντος πρακτικοῦ). Τὸ ἐνταλμα τοῦ Τζάνζη πρὸς τὸν Γρανᾶτον, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν καταμέτρησιν καὶ παράδοσιν τῆς νήσου, ἐλήφθη κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1088 (στ. 371), τὸ πρακτικὸν παραδόσεως συνετάχθη κατ' Αὐγουστον τοῦ 1088 (στ. 415), ἡ δὲ κατάστρωσις αὐτῆς εἰς τὰ οἰκεία σέκρετα ἐπερατώθη κατὰ Μάρτιον τοῦ 1089 (στ. 422 καὶ 419 - 420). Εἶναι σημαντικὸν διὰ

τὴν μελέτην τῆς λειτουργίας τῆς αὐτοκρατορικῆς γραμματείας τὸ γεγονόςς ὅτι παραδίδονται αἱ χρονολογίαι τῆς ὅλης διαδικασίας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σχετικοῦ χρυσοβούλλου δωρεᾶς μέχρι τῆς καταστρώσεως τῆς ἐκτελεσθείσης πράξεως εἰς τὰ οἰκεία σέκρετα. Ἐκ τούτου προκύπτει ὅτι ἡ ὅλη διαδικασία ἐπεξετάθη εἰς ἓν περίπου ἔτος (πρβλ. ἀνάλογον μαρτυρίαν κατωτέρω, ἔγγρ. 57, σχόλιον 7).



2. Ἡ νῆσος Πάτμος.

52. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΗΤΟΥ ΣΑΜΟΥ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΧΑΡΣΙΑΝΙΤΟΥ

πρακτικόν (στ. 146, 174, 176,
178, 179, 180, 182, 183)

paulo post 'Απρίλιον, ἰνδ. ιβ'
[1089]

Ὁ πατριάρχης Εὐστάθιος Χαρσιανίτης, στρατηγός καὶ προνοητής Σάμου, ἐκτελῶν αὐτοκρατορικὰς καὶ δεσποινικὰς προστάξεις, ἐνεργεῖ ἐν Λέρῳ τὸν περιορισμὸν τοῦ ἡμίσεος καὶ ἀκολούθως τοῦ ὄλου κάστρου τοῦ Παντελίου, ὡς καὶ τῶν προαστίων Παρθενίου καὶ Τεμενίων, καὶ παραδίδει ταῦτα εἰς τὸν Χριστόδουλον.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— Τὸ ἔγγραφον παραδίδεται εἰς δύο παλαιὰ ἀντίγραφα :

Α'. Ἀντίγραφον κεκυρωμένον τέλους **ΙΑ' αἰῶνος** ('Αρχεῖον Μονῆς ἀρ. 62), ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου, περιέχον δύο ἔγγραφα : τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 53. Ἡ ἐπικύρωσις δὲν σφύζεται, διότι τὸ κάτω τμήμα τοῦ ἀντιγράφου (ὅπου τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἔγγραφου) ἔχει ἀπολεσθῆ, ἐπὶ τοῦ νότου ὅμως, εἰς τὰ κολλήματα, σφύζονται μινονκονδυλιαὶ καὶ σημειώματα, ἐκ τῶν ὁποίων προκύπτει ὅτι τὸ ἀντίγραφον ἐκυρώθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 6603 (1094) ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου Νικήτα Πασχάλη (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σελ. 60 κέ. καὶ 69, verso κειμένου, παρατηρήσεις καὶ σχεδιάσματα).— Τελειοῦται : [σὺν τ]ῆ [ἔσω]θ[εν εὐρισκο]μ[έ]ν[η] [ἐπ' ἀμφο]τ[έ]ρ[ε]ς [ἀροσί]μ[η] [γῆ, ἣν καὶ ἀφορίσ]α[ς] [τὸ μὲν Παρ]θ[έ]ν[ιον]. . . .

Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολευκοῦ πρὸς καστανόχρουν. Τὸ ἀντίγραφον ἀπετελεῖτο ἐξ ὀκτώ ἀρχικῶν τεμαχίων, ἐξ ὧν τὸ ὕδρον ἔχει ἀπολεσθῆ, διαστάσεων α') 0,266 × 0,267 - 0,277, β') 0,360 × 0,267 - 0,277, γ') 0,380 × 0,273, δ') 0,193 - 0,210 × 0,179 - 0,195, ε') 0,361 - 0,367 × 0,273 - 0,268, ς') 0,372 × 0,273 - 0,268, ζ') 0,376 × 0,267 - 0,270. Ἐκ τῶν τεμαχίων τούτων τὸ πρῶτον καὶ τὸ δεύτερον διετήρουν τὸ ἀρχικὸν κόλλημα· τὰ λοιπὰ, ἀποκολληθέντα κατὰ τινὰ ἐποχὴν, συνεκολλήθησαν κακῶς μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου εἰς τρία κεχωρισμένα σπαράγματα κατὰ τὴν ἀκόλουθον διάταξιν : 1ον σπάραγμα = τεμάχια α' + β' + δ' + ζ', 2ον = ς' + ε', 3ον = γ'. Οὕτως εἶχε διασπασθῆ τὸ ἔγγραφον εἰς τρία σπαράγματα καὶ εἶχε διαταραχθῆ ἡ φυσικὴ σειρὰ τοῦ κειμένου, ὥστε νὰ καθίσταται τοῦτο δυσνόητον. Μετὰ τὴν ταύτισιν τῶν τριῶν σπαργμάτων, αἱ ἐργασίαι ἀποκαταστάσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ Ἀρχείου τῆς Πάτμου, αἱ ἀναληφθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν κατὰ τὰς ἀποστολάς τοῦ θέρους 1968 καὶ 1969 (βλ. ἀντιστοίχους Ἐκθέσεις ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου καθηγητοῦ κ. Διον. Ἀ. Ζακυθηνοῦ), μού ἐπέτρεψαν νὰ ἀποκαταστήσω τὴν ἀρχικὴν σειρὰν καὶ νὰ ἀναγνώσω τὰ ἐπὶ τοῦ νότου σημειώματα. Νῦν τὸ ἀντίγραφον ἔχει συνολικὸν μῆκος 2,245 μ. Τὸ ἀρχικὸν μῆκος τούτου θὰ ἦτο ὅπως-δήποτε κατὰ 0,40 - 0,50 μεγαλύτερον, δοθέντος ὅτι ἐλλείπουν ἐνδιαμέσως περίπου 8 στίχοι (βλ. κείμενον στ. 107 κέ.), ὡς καὶ τὸ τελευταῖον (ὕδρον) τεμάχιον, περιέχον περὶ τοὺς 20 στίχους (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 53). Ἐπὶ τοῦ νότου, μετὰ τὴν ἀποκόλλησιν καὶ ἀποκατά-

στασιν τοῦ κειμένου, ἀπεκαλύφθησαν εἰς τὰ ἀρχικά κολλήματα μονοκονδυλιαὶ καὶ σημειώματα (βλ. κατωτέρω, σελ. 60 *verso*). — Τὸ ἀντίγραφον περιέχει, ὡς ἐλέχθη, δύο ἐγγράφα γεγραμμένα τὸ ἐν κάτωθεν τοῦ ἄλλου : τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 53. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια παρόντος πρακτικοῦ $1,166 \times 0,230$. Περιθώρια : ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,20). — Μελένη μαύρη. Στίχοι 1 - 184. Ὁρθογραφία. — Εἰλητάριον ἕγη ὀριζοντίων διπλώσεων ἐκ συμπίεσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις μετρία· κολοβὸν (ἐλλείπει τὸ ὄγδοον τεμάχιον), ὅπου τὸ τέλος τοῦ δευτέρου ἐγγράφου· σητόβρωτον, ἐξίτηλον ἰδίᾳ κατὰ τὸ μέσον καὶ ἄνω τμήμα τοῦ πρώτου τεμαχίου, κατὰ τὸ μέσον τοῦ δευτέρου καὶ κατὰ τὸ μέσον δεξιᾶ τοῦ τρίτου· ἐλλείπει εἰς τὸ πρῶτον τεμάχιον, ἄνω δεξιᾶ, τμήμα διαστάσεων $0,027 \times 0,056$, ὡς καὶ τὸ δεξιὸν καὶ κάτω τμήμα τοῦ τετάρτου τεμαχίου (στ. 107 κέ.)· ὡς ἤδη ἐλέχθη, κακῆ μεταγενεστέρα ἐπικόλλησις εἶχε ταραξεί τὴν σειρὰν τοῦ κειμένου.

Σημειώματα, μεταγενέστερα, ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως : 1ον σπάρραγμα : α') Ἄρ. 62 (χειρ Σακκελίωνος)· β') Ἀντίγραφον τοῦ πρακτικοῦ τῆς ἀναμετρήσεως | τῶν ἐν τῇ Λέρῳ μετοχιῶν (χειρ Σακκελίωνος). γ') ἡ Καταγραφή τῶν ἐν τῇ Λέρῳ Μετοχιῶν, τοῦ Παντελίου, καὶ Παρθενίου, καὶ Τρμενίου (χειρ Φλωρίδου). 2ον σπάρραγμα : ἡ Ἀναμέτρησις τῶν ἐν τῇ Νήσῳ Λέρῳ Μετοχιῶν τῆς Ἰερᾶς Μονῆς τοῦ τε Παρθενίου, καὶ Παντελίου : ἀναρχος (χειρ Φλωρίδου). 3ον σπάρραγμα : ἡ σημειώσις τῶν ὄρων τῶν πραγμάτων καὶ Μετοχιῶν τῆς λέρου ἀτελῆς καὶ ἀναρχος (χειρ Φλωρίδου).

Β'. Ἀντίγραφον κεκρωμένον τέλους **ΙΑ'** ἢ ἀρχῶν **ΙΒ'** αἰ. (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 50). Καταγεγραμμένον 15ον κατὰ σειρὰν εἰς τὸ μακρὸν εἰλητάριον τοῦ Ἀρχεῖου (διὰ τὴν περιγραφὴν, βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. 5, ἀντίγραφον Β). Τὸ πρακτικὸν καταλαμβάνει τοὺς στ. 446 - 590. Διαστάσεις παρόντος πρακτικοῦ $1,875 \times 0,260 - 0,267$. — Μελένη μαύρη, ἐνιαχοῦ ἐξίτηλος πρὸς καστανόχρουν. Ἀνορθογραφίαι πολλαί. Περὶ τῆς γραφῆς (Perlschrift) βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. 5, Β. — Διατήρησις καλὴ : ἐνιαχοῦ ἐξίτηλον, σητόβρωτον ἰδίᾳ κατὰ μῆκος τοῦ δεξιῦ τμήματος, φθοραὶ τινες εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — ΜΜ, **Γ'**, σελ. 34 - 42, ἀρ. 12 : οἱ ἐκδότηαι ἀκολουθοῦν τὴν γραφὴν τοῦ ἀντιγράφου Β, μετὰ τινων συμπληρώσεων ἐκ τοῦ Α (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα), καίτοι δὲν σημειῶνουν τὴν ὑπαρξίν δευτέρου ἀντιγράφου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Βρανούση, *Κεκρωμένη συλλογή*, σελ. 95 - 119, ἰδίᾳ σελ. 109 - 110. — Β. Α. Ραντσένκο, *Krestjanskaja sobstvennost' v Vizantii*, ἐνθ' ἄνω., σελ. 146 - 149. — Διον. Οἰκονομοπούλου, *Δεριακὰ ἤτοι Χωρογραφία τῆς νήσου Λέρου*, Ἀθῆναι - Αἴγυπτος (Κάϊρον) 1888, κυρίως σελ. 11 - 24.

Ἡ παρούσα ἔκδοσις βρασιζεται ἐπὶ τοῦ ἀντιγράφου Α, ὡς ὀρθοτέρου καὶ πιστοτέρου (βλ. κατωτέρω, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις), μετὰ συμπληρώσεων ἐκ τοῦ Β διὰ τὰ ἐλλείποντα τμήματα, τῶν συμπληρώσεων δηλουμένων διὰ μικροτέρων τυπογραφικῶν στοιχείων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Κατὰ τὸν Ἰούλιον μῆνα τῆς δεκάτης ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6595 (1087) ἐκομίσθησαν εἰς τὸν πατρίκιον Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, στρατηγὸν καὶ προνοητὴν Σάμου, προστάξεις τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἀννης τῆς Δαλασσηνῆς, διὰ τῶν ὁποίων ὠρίζοντο τὰ ἀκόλουθα (στ. 1 - 4) : Ὁ αὐτοκράτωρ ἐδωρήσατο εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον τὸν Λατρηνὸν καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν μοναχοὺς τὸ ἡμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου

μετά τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ περιτειχίσματος, καθὼς καὶ δύο προάστια, τὸ Τεμένιον καὶ τὸ Παρθένιον, ἅπαντα εὕρισκόμενα ἐν Λέρῳ. Ταῦτα ἐδωρήθησαν κατὰ τελείαν καὶ ἀναφαίρετον δεσποτείαν, μεθ' ὅλης αὐτῶν τῆς περιοχῆς, ἀπηλλαγμένα (ἐξέκοψε) πικνὸς φόρου, καθωρίσθη δὲ ὅπως, ἀπ' ἀρχῆς τῆς παρούσης δεκάτης ἰνδικτιῶνος καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, τὰ ἔσοδα τούτων εἰσπράττωνται παρὰ τῶν μοναχῶν. Διὸ ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὸν παραλήπτην τῶν ὡς ἄνω προστάξεων ὅπως, εὐθὺς ὡς λάβῃ γινῶσιν τῆς δωρεᾶς, ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν τῶν κτημάτων πρὸς τὴν Μονὴν καὶ ἀπαλλάξῃ ταῦτα παντὸς φόρου, συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν χρυσόβουλλον. Ἰούνιος, ἰνδικτιῶν δεκάτη. Ἀπελύθη ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Διεύθυνσις (στ. 4-17).— Κατ' ἀκολουθίαν τῆς ὡς ἄνω δωρεᾶς, ἡ δέσποινα [Ἄννα ἡ Δαλασσηνὴ] διέταξε τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην ὅπως ἐκτελέσῃ ἀμέσως τὴν παράδοσιν τῶν κτημάτων τούτων πρὸς τὴν Μονὴν. Εἰς ἣν περιπτώσιν ὁ Χαρσιανίτης εἶχεν ἤδη λάβει ἐντολὴν ὅπως ἐνεργήσῃ καταγραφὴν τῶν ὡς ἄνω κτημάτων καὶ ἐνημέρωσιν σχετικῶς τὸ σέκρετον [τοῦ Μυρελαίου], ἡ δέσποινα διέταξε αὐτὸν νὰ μὴ ἐκτελέσῃ τὴν ὡς ἄνω ἐντολὴν καὶ νὰ μὴ καταγράψῃ ταῦτα εἰς τὸ σχετικὸν πρακτικόν, διότι διεγράφησαν ἀπὸ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ σεκρέτου [τοῦ Μυρελαίου] καὶ ἐδωρήθησαν εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον μετὰ τῶν εισοδημάτων των ἀπὸ τῆς παρούσης δεκάτης ἰνδικτιῶνος. Κατὰ ταῦτα, ὀφείλει ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης νὰ παραδώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν Χριστόδουλον καὶ νὰ συντάξῃ σχετικὸν πρακτικὸν εἰς διπλοῦν, καὶ τὸ μὲν ἐν νὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς μοναχοὺς, τὸ δὲ ἕτερον νὰ ἀποστείλῃ εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου πρὸς ἐνημέρωσιν. Ἐπίσης ὀφείλει νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ τί παρὰ τῶν μοναχῶν κατὰ τὴν παρούσαν ἰνδικτιῶνα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, οὔτε νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἄλλους νὰ πράξουν τοῦτο, νὰ διατηρῇ δὲ τὰ ὡς ἄνω κτήματα ἐλεύθερα πάσης ἀγγραφείας καὶ φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως. Μνεῖα καταστρώσεως εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου. Ἰούνιος, ἰνδικτιῶν δεκάτη. Ἡ διὰ κηροῦ σφραγίς τῆς δεσποίνης. Διεύθυνσις (στ. 17-42).

Συμφώνως πρὸς τὰς ἀνωτέρω βασιλικὰς προστάξεις, ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης, διὰ τοῦ νοταρίου Ἰωάννου τοῦ Ἀντζᾶ, ἐνήργησε τὴν παράδοσιν τῶν ὡς ἄνω κτημάτων πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Μονῆς τοῦ Χριστοδούλου, τοὺς μοναχοὺς Γεράσιμον, Νεόφυτον καὶ Λεόντιον, ὡς ἀκολούθως (στ. 42-46): α') *Κάστρον τὸ Παντέλιον*: παρεδόθη τὸ ἥμισυ τοῦ κάστρου τούτου, τὸ ἀνωφερές, μετὰ τοῦ περιτειχίσματος καὶ τῆς ἐκκλησίας (στ. 47-48). β') *Προάστιον τὸ Παρθένιον*: καθωρίσθη ὁ περιορισμὸς αὐτοῦ (στ. 49-64) ἀνερχόμενος εἰς 634 σχοινία. Ἐντὸς τοῦ προαστίου εὐρέθη γῆ σπόριμος 409 μοδίων — τῆς λοιπῆς οὔσης δασώδους καὶ νομαδικαίας —, ἐπίσης δὲ ἐκκλησία, φρέαρ, ἀμπελοκήπιον καὶ ὄπωροφόρα καὶ ἄλλα δένδρα (στ. 48-70). γ') *Προάστιον τὰ Τεμένια*: καθωρίσθη ὁ περιορισμὸς τοῦ προαστίου (στ. 70-98), ἀνερχόμενος εἰς 314 σχοινία. Ἐντὸς τοῦ προαστίου εὐρέθη γῆ σπόριμος 259 μοδίων — τῆς λοιπῆς οὔσης ὄρεινης καὶ νομαδικαίας —, ὡσαύτως δὲ ἐκκλησία μετὰ ἱερῶν σκευῶν, πύργος μετὰ ἡλιακοῦ καὶ εὐκτηρίου, ὀκτὼ κτίσματα διαφόρων χρήσεων, φρέαρ, ἀμπελοκήπιον μετὰ ὄπωροφόρων δένδρων, ληνός, πηγὴ μετὰ δεξαμενῆς, ἐγκαταλειμμένον ἐλαιοτριβεῖον καὶ δένδρα ὄπωροφόρα (στ. 70-107δ').

Ἐν τῇ μεταξὺ ὅμως ἀνέκυψε διαφορὰ μεταξὺ τῶν μοναχῶν τοῦ Χριστοδούλου καὶ τῶν παροίκων δύο ἀγρῶν, τοῦ Πολοφούντη καὶ τῶν Κουρουνῶν, περὶ τὴν νομαδικαίαν γῆν τοῦ προαστίου τοῦ Παρθενίου. Οἱ πάροικοι δηλαδὴ τῶν δύο ἀγρῶν διετείνοντο ὅτι εἶχον δικαίωμα νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸ Παρθένιον καὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν νομὴν τοῦ προαστίου, ἀλλ' οἱ μοναχοὶ ἀντετίθεντο εἰς τοῦτο, ὑποστηρίζοντες ὅτι ἡ ὅλη περιοχὴ τοῦ Παρθενίου εἶχε δωρηθῆ εἰς αὐτοὺς καὶ εἶχεν ἀποσπασθῆ ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω ἀγρῶν, καὶ ὅτι, ἐὰν παλαιότερον οἱ πάροικοι τῶν ἀγρῶν

εἶχον τὸ δικαίωμα νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν νομὴν τοῦ Παρθενίου, τοῦτο ἐπραττον διότι καὶ οἱ δύο ἀγροὶ ἀνήκον τότε εἰς τὸ προάστιον. Διὸ ἡ δέσποινα [Ἄννα ἢ Δαλασσηνή], κατόπιν ὑπομνήσεως τῶν μοναχῶν, ἀπέστειλε *πρόσταξιν* πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην περιέχουσαν μεταξύ τῶν ἄλλων τὰ ἀκόλουθα (στ. 1078' - 111) : Οἱ μοναχοὶ ἔγραψαν πρὸς τὸν κυρὸν Χριστόδουλον ὅτι οἱ [πάροικοι] τοῦ ἀγροῦ τῶν Κουρουνῶν καὶ τοῦ Πολοφούντη εἰσέρχονται εἰς τὸ προάστιον Παρθενιον — τὸ ὁποῖον ἔχει δωρηθῆ εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον — καὶ προξενοῦν βλάβας εἰς αὐτό, καὶ τοῦτο διότι, ὅτε ἐγένετο ἡ παράδοσις τοῦ προαστίου, δὲν εἶχε σαφῶς διαχωρισθῆ ἡ νομὴ ἐκάστου τῶν μερῶν. Διὰ τοῦτο διατάσσεται ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης ὅπως καθορίσῃ ἐπὶ τόπου τὰ ὅρια ἐκάστου τῶν ἀντιμαχομένων καὶ διαχωρίσῃ τὴν νομὴν αὐτῶν, ἀπαγορεύσῃ δὲ τὰς ἀμοιβαίας ἐπιεμβάσεις καὶ ζημίας. Διὸ κατεστρώθη τὸ παρὸν πιττάκιον εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου καὶ ἀντίγραφον τούτου ἐδόθη εἰς τοὺς μοναχοὺς εἰς ἀσφάλειαν. Ἰούνιος, Ἰνδικτιῶν ἐνδεκάτη. Ἡ διὰ κηροῦ σφραγίς τῆς δεσποίνης. Ἡ διεύθυνσις πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην καὶ πρὸς τὸν ἐκπροσωποῦντα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μυρελαίου (στ. 111 - 130).

Συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω πρόσταξιν, ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης ἀπέστειλεν [εἰς Λέρον] τὸν νοτάριον Ἰωάννην Θεολογίτην, ἵνα ἐνεργήσῃ τὴν ἀναμέτρησιν τοῦ προαστίου τοῦ Παρθενίου καὶ τῶν δύο ἀγρῶν. Καὶ ἐὰν μὲν εὕρῃ ὅτι ἐν τῶν μερῶν κατέχει πλεονάζουσαν γῆν, νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἕτερον μέρος τὸ ἐλλείπον, ἄλλως νὰ ἀφήσῃ αὐτὰ ὡς ἔχουν. Κατὰ τὴν ἐπὶ τόπου ἀναμέτρησιν τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου, εὗρέθη ὅτι τὸ μὲν προάστιον τοῦ Παρθενίου ἔχει γῆν νομαδιαίαν μετὰ τῆς σπορίμου 6050 μοδίων, ὁ δὲ ἀγρὸς τοῦ Πολοφούντη 5618 καὶ τῶν Κουρουνῶν 1458 μοδίων. Διὸ καὶ ἀφέθησαν τὰ δύο ἀντιμαχόμενα μέρη ὡς ἔχουν χωρὶς νὰ γίνῃ προσθήκη τις ἢ ἀφαιρέσις, ὡς δηλοῖ καὶ τὸ σχετικὸν πρακτικὸν τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου, τὸ ὁποῖον *συνεσφραγίσθη* μετὰ τοῦ παρόντος πρακτικοῦ καὶ συνεπεδόθη εἰς τὴν Μονὴν (στ. 130 - 147).

Ἀκολούθως, ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης ἔλαβε *νέαν πρόσταξιν* τῆς [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς] διαλαμβάνουσαν τὰ ἀκόλουθα (στ. 147 - 149) : Ἡ δέσποινα, ἀγνοοῦσα ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Λέρῳ καὶ ἄλλο κάστρον πλὴν τοῦ Παντελίου, ἐδωρήσατο εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον καὶ εἰς τὴν Μονὴν αὐτοῦ μόνον τὸ ἥμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου, τὸ δὲ ἕτερον ἥμισυ παρεχώρησεν εἰς τοὺς ἐποίκους τῆς νήσου. Πληροφορηθεῖσα μετὰ ταῦτα ὅτι ὑπάρχει ἐν Λέρῳ καὶ ἕτερον κάστρον λεγόμενον τὰ Λέπιδα καὶ κρίνουσα ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ συμφύρωνται οἱ μοναχοὶ μετὰ τῶν κοσμικῶν, ηὐδόκησεν ὅπως παραχωρήσῃ εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον ἐξ ὀλοκλήρου τὸ κάστρον τοῦ Παντελίου μετὰ πάντων τῶν ἐν αὐτῷ κτισμάτων *ἀναφαιμέτως καὶ αἰωνίως*, παρέδωκε δὲ εἰς ἀντάλλαγμα εἰς τοὺς ἐποίκους τῆς Λέρου τὸ κάστρον τὰ Λέπιδα εἰς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν. Διὸ ἐντέλλεται εἰς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην ὅπως ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα (στ. 149 - 161). Κατὰ ταῦτα ἀπεστάλη ὁ ὡς ἄνω νοτάριος Ἰωάννης Θεολογίτης, ὁ ὁποῖος παρέδωκεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Χριστοδούλου καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου μετὰ πάντων τῶν κτισμάτων αὐτοῦ (*ἀναφέρονται λεπτομερῶς 6 κτήρια, 1 κινστέρνα, 4 κελιά*) (στ. 162 - 172).

Πάντων τῶν ἀνωτέρω ἐκτελεσθέντων συμφώνως πρὸς τὰς βασιλικὰς προστάξεις, ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, τὸ ὁποῖον, ὑπογραφέν παρὰ τῶν μαρτύρων καὶ σφραγισθὲν ὑπὸ τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου, ἐπεδόθη εἰς τὴν μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 173 - 175).

Μὴν, Ἰνδικτιῶν (στ. 175 - 176).

6 ὑπογραφαὶ μαρτύρων, ἐν αἷς τῶν δύο νοταρίων Ἰωάννου Θεολογίτου καὶ Ἰωάννου Ἀντζῆ (στ. 176 - 182).

Ἐπιτομή καὶ ἀντίγραφος Εὐστάθιου Χαρσιανίτου (στ. 183 - 184).

Verso: Χρονολογία καὶ ἐπιχώσεις ἀντιγράφου ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου Νικήτα τοῦ Πασχάλη (στ. 1 - 7).

Ἀντίγραφον Β (μετὰ τὸν ἀντίστοιχον τοῦ στ. 172 τοῦ Α): παρεμβάλλεται ἡ παράδοσις τῆς νήσου Λειψοῦς, ἡ ὁποία εὐρέθη ἔχουσα γῆν σπόριμον 400 μοδίων—τῆς λοιπῆς οὐσῆς ὄρεινῆς, νομαδιαίας, πετρώδους καὶ δασώδους. Ὡσαύτως εὐρέθησαν εἰς τὴν νῆσον μία ἐκκλησία, τρία κελία καὶ οἰκίαι (στ. 575 - 577 Β).

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α') *Πρόσταξις* (στ. 2 καὶ 43) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου τοῦ Α'] πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν τοῦ ἡμίσεος τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου καὶ τῶν δύο προαστίων, τοῦ Τεμενίου καὶ τοῦ Παρθενίου, πρὸς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον. Ἰούnius, ἰνδικτιῶν δεκάτη. Τῆς προσταξέως μὴ σφζομένης κεχωρισμένως, παρατίθεται ἐνταῦθα τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν τμήμα (στ. 4 - 17). Σημειώτεον ὅτι σφζεται (ἐν ἀντιγράφῳ) τὸ ἀντίστοιχον βασιλικὸν πιττάκιον τὸ πεμφθὲν εἰς τὸ σέκρετον τῶν οἰκιακῶν, τὸ ὁποῖον ἀπελύθη κατὰ Ἰούνιον 1087 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἀρ. 46). β') *Πρόσταξις* (στ. 2, 40 καὶ 43), *πιττάκιον* (στ. 14) [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς] πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν τῶν ὡς ἄνω κτημάτων καὶ συντάξῃ τὸ σχετικὸν πρακτικόν, ἐνημερώσῃ δὲ ἀρμοδίως τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου. Ἰούnius, ἰνδικτιῶν δεκάτη. Τῆς προσταξέως μὴ σφζομένης κεχωρισμένως, παρατίθεται ἐνταῦθα τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν τμήμα (στ. 17 - 42). Σημειώτεον ὅτι σφζεται (ἐν ἀντιγράφῳ) τὸ ἀντίστοιχον δεσποικικὸν πιττάκιον, τὸ πεμφθὲν εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, τὸ ὁποῖον ἀπελύθη κατὰ Ἰούνιον 1087 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἀρ. 47). γ') *Πρόσταξις* (στ. 109 καὶ 131), *πιττάκιον* (στ. 124) [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς] πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, ὅπως διευθετήσῃ τὴν περὶ τὴν νομὴν διαφορὰν μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τῶν κατοίκων τῶν δύο ἀγρῶν, τοῦ Πολυφούντη καὶ τῶν Κουρουανῶν, καὶ καθορίσῃ τὰ ἔρια τῆς νομῆς ἐκάστου. Κατάστρωσις εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου. Ἰούnius, ἰνδικτιῶν ἐνδεκάτη. Τούτου μὴ σφζομένου κεχωρισμένως, παρατίθεται ἐνταῦθα τμήμα (στ. 111 - 130). δ') *Πρόσταξις* (στ. 148, 162) [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς], διὰ τῆς ὁποίας ἐντέλεται εἰς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην ὅπως παραδώσῃ εἰς τὸν Χριστόδουλον καὶ τὸ ἕτερον ἡμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου. Ἡ χρονολογία δὲν παρέχεται, ἡ πρόσταξις ὅμως πρέπει νὰ χρονολογηθῇ πρὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τῆς δωδεκάτης ἰνδικτιῶνος (πρβλ. στ. 163 - 164). Τὸ ἔγγραφο, μὴ σφζόμενον κεχωρισμένως, παρατίθεται ἐνταῦθα αὐτούσιον (στ. 149 - 161).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α') *Χρυσόβουλλος λόγος* (στ. 16), *χρυσόβουλλον* (στ. 24 καὶ 150 - 151), διὰ τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ [Ἀλέξιος ὁ Α'] δωρεῖται εἰς τὸν Χριστόδουλον τὸ ἡμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου καὶ τὰ δύο προάστια, τὸ Τεμένιον καὶ τὸ Παρθένιον. Τὸ ἔγγραφο σφζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη κατὰ Μάιον 1087 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἔγγρ. 5). β') Ἐνδεχομένως εἶχεν ἐκδοθῆ ἑντάλμα (πρβλ. *ἐνταλματικῶς*, στ. 26 - 27) ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου πρὸς τὸν Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, ὅπως ἐνεργήσῃ ἀπογραφὴν τῶν ὡς ἄνω κτημάτων. γ') *Πρακτικὸν* τοῦ σεκρέτου [τοῦ Μυρελαίου] (πρβλ. *σεκρετικῶν πρακτικῶν*, στ. 29), ὅπου κατεγράφοντο τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα κτήματα. Τὸ ἔγγραφο δὲν σφζεται. δ') Ἰπόμενσις (πρβλ. *ὑπομνησθεῖσα*, στ. 109) τῶν μοναχῶν πρὸς τὴν δέσποιναν [Ἄνναν τὴν Δαλασσηνῆν] περὶ τῆς ἀναφεύσεως διενέξεως μεταξὺ τῶν κατοίκων τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τῶν κατοίκων τῶν δύο

ἀγριῶν, τοῦ Πολοφούντη καὶ τοῦ Κουρουναῶν, ὡς πρὸς τὴν νομὴν ἐκάστου. Πιθανώτατα ἡ ὑπόμνησις ὑπεβλήθη ἐγγράφως, ἀλλὰ τὸ σχετικὸν ἐγγράφον δὲν σώζεται (πρβλ. καὶ ἔγγρ. 53 στ. 196). ε') Γράμμα (πρβλ. ἔγραφαν, στ. 111) τῶν μοναχῶν πρὸς τὸν Χριστόδουλον περὶ τῆς καταπατήσεως τῆς νομῆς τοῦ Παρθενίου ὑπὸ τῶν παροίκων τῶν ὡς ἄνω δύο ἀγριῶν (στ. 111 - 114). Τὸ ἐγγράφον δὲν σώζεται. ζ') Πρακτικὸν (στ. 145) τοῦ νοταρίου Ἰωάννου τοῦ Θεολογίτου περὶ ἀναμετρήσεως τοῦ προαστίου τοῦ Παρθενίου καὶ τῶν ὡς ἄνω δύο ἀγριῶν. Τὸ ἐγγράφον σώζεται ἐν ἀντιγράφῳ, ἀπελύθη κατὰ Ἀπρίλιον 1089 καὶ ἐκδίδεται κατωτέρω (ἔγγρ. 53).

† Κατ(ὰ) τ(ὸν) Ἰούλ(ιον) μῆ(να) τ(ῆς) ἐ[ν]εστῶσ(ης) δ[ε]κάτ(ης) ἰνδικτιῶν(ος) τοῦ ρσφ' ἐτ(ους) τιμ(ία) καὶ προ[σ]κυνητῆ] |² (πρό)σταξ(ις) τοῦ κραταιοῦ [καὶ] ἀγ(ίου) [ἡμ(ῶν) βασιλ(έως) καὶ τ(ῆς) ἀγίας ἡμ(ῶν) δεσ[ποίν(ης), τ(ῆς) μ(ητ)ρ(ός) τ(ῆς) |³ κ[ραταιῶς καὶ] ἀγίας αὐτ(οῦ) βασι[λειῶς, προεκομίσθη τῶ] ἀναξίω δοῦ[λω] αὐτ(ῶν) ἐμοὶ [Εὐσ[ταθ(ίω) . . π(α)ρικ[ίω] |⁴ στρατηγῶ καὶ προνοητῆ Σάμου τῶ] Χ[α]ρσια[ν(ί)τ(η)] [διοριζ]ομ(ένη) ῥητ(ῶς) οὕτως·

Δωρεῖται [ἡ |⁵ βασιλεία] μου [τ(ῶ) εὐλα[βεστάτω] (μονα)[χῶ Χριστοδούλω] τῶ Λατρ[η]ν[ῶ] καὶ ἡσυχαστῆ καὶ τ(οῖς) ὑπ' αὐτ(ὸν) (μονα)χοῖς |⁶ [τὸ ἡμῶν] τ(ὸ) Παντ(έ)λ(ιον) ὀνομαζ[όμε]ν(ον), ὁ[σο]ν δ[η]λον[ό]τ(ι) ἀνωφερέστερ(ον) ἐστίν, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐκκλησία |⁷ ἰστ[α]τ[αι] καὶ τὸ περ[ι]τει[χ]ί[σ]μα, καὶ τὰ δύο προάστεια, τό τε Τεμέν(ιον) οὕτω λεγόμε(ν)ον καὶ τὸ Παρθ(έ)ν(ιον), |⁸ τὰ κ(α)τ(ὰ) τ(ῆν) [νῆ]σ(ον) Λ[έ]ρ(ον) τ[υγ]χά[ν]οντ(α), [ἐ]δωρήσατ(ο) ἡ βασιλ(εία) μου κατ(ὰ) [τε]λείαν καὶ ἀναφαίρετ(ον) δε[σπο]τ(είαν) |⁹ τῶ (μονα)χῶ Χριστ[ο]δοῦλω καὶ ἡσυχαστῆ τῶ [Λατρ[η]ν[ῶ] μετὰ] π[ά]σ(ης) αὐτ(ῶν) τ(ῆς) περιοχ(ῆς) καὶ διακρ[α]τήσε(ως) |¹⁰ [καὶ κα]θ(ὼς) εἰσ(ιν) ἐξ ὀλοκλήρ[ου]· ἐξέκοψε (δὲ) καὶ τὰ ἐπικειμ(εν)α τούτ(οις) τέλη καὶ διορίσατο |¹¹ ἀποφέρεσθ(αι) ταῦτα τ(οὺς) [μοναχοὺς ὑπ' αὐ]τ(ῆς) [ἀρχῆς] τ(ῆς) [πα]ρούσ(ης) δεκάτ(ης) ἰνδικτιῶν(ος) καὶ ἐπὶ τὰ |¹² ἔμπροσθ(εν) [καὶ εἰς] φωταψίαν ἔχ(ειν) τ(ῆς) Π[αν]άγνου] καὶ [Θ]εομήτ[ο]ρος καὶ διατροφ(ῆν) αὐτ(ῶν). Καὶ |¹³ κελεύει σοι, λα[βόν]τ(ι) εἶδησ(ιν) τ(ῆς) παρούσ(ης) [δ]ωρ[ε]ί(ας), [πο]υήσ[ασ]θ(αι) [τῆν] τῶν] κ[τη]μ[ά]τ(ων) πα[ρά]δο(σιν) πρὸς) |¹⁴ τὸ μ[έ]ρος τῆς] μο(νῆς), κατ(ὰ) τὸ πεμφθ(έν) σοι περὶ) τούτ(ου) πιττάκι(ον) τ(ῆς) ἀγίας μου δεσποίν(ης) καὶ περιποθ(ή)τ(ον) μ(ητ)ρ(ός), |¹⁵ περιθάλπ(ειν) τε ταῦτ[α] καὶ] ἐξ(κ)ουσσεύ(ειν) ἀπὸ πασ(ῶν) τ(ῶν) ἐπηρει(ῶν) κατ(ὰ) τ(ῆν) δύναμιν τοῦ ἐπιβραβευθ(έν)τ(ος) |¹⁶ αὐτ(οῖς) χρυσοβούλλ(ον) [λόγου] τῆς ἡμῶν] γαλι(ν)ότ(η)τ(ος). Μη(νὶ) Ἰουν(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ἰ'. Ἀπ(ε)λύθη μη(νὶ) Ἰουν(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ἰ' ἀπὸ τ(ῆς) θεοφρον[ῆ]του πόλ(ως) † Βα-

[σιλικόν εἰς] τ(όν) π(ατ)ρίκ(ιον) Εὐστάθ(ιον) καὶ στρατηγ(όν) Σάμου τ(όν) Χαρσιανίτ(ην).

Τὸ ἡμισ(υ) |¹⁸ τοῦ κάστρου τοῦ καλ[ου]μ(ένου) Παντελίου, ὅσον δηλονότι ἀνωφερέστερο(όν) ἐστίν, ἐν ᾧ καὶ ἡ ἐκκλη(σία) |¹⁹ ἴστ[α]τ[αι] καὶ τὸ περιτείχισμα, καὶ τὸ προάστει(ον), τό τε Τεμένι(ον) καὶ τὸ Πα[ρ]θ(έ)ν(ιον), κατ(ὰ) τ(ήν) νῆσ(ον) Λέρο(ον) |²⁰ τυγχάνοντ(α), ἐδωρήσατ(ο) ὁ περιπόθητ(ός) μου υἱὸς καὶ βασιλ(εύς) τῶ (μονα)χῶ Χριστοδ(ού)λλ(ω) καὶ ἡσυχαστῆ |²¹ τῶ Λατρηνῶ κατ(ὰ) τελείαν καὶ ἀναφαίρετον δεσποτ(είαν) μετὰ πάσ(ης) αὐτ(ῶν) τ(ῆς) περιοχ(ῆς) καὶ |²² διακρατ(ή)σ(εως) καὶ καθ(ὼς) εἰσ(ίν) ἐξ ὀλοκλήρου· προσεδωρήσατ(ο) (δὲ) τούτῳ ἡ βασιλ(εία) ἡμῶν |²³ καὶ τ(ήν) πρόσοδ(ον) τούτ(ων) ἄπασ(αν), οἷα καὶ ὅση ἐστί, καὶ κελεύει σοι, εἶδησ(ιν) λαβόντ(ι) τῆς |²⁴ πρὸς(ς) τ(όν) (μονα)χ(όν) δωρε(ᾶς) καὶ τοῦ ἐπιβραβευθ(έν)τ(ος) τούτῳ χρυσοβούλλ(ου) π(ερί) τούτ(ων) παρὰ τοῦ κρατίστου μ(ου) |²⁵ βα[σι]λλ(έως) καὶ π(ε)ριποθ(ή)τ(ου) υἱοῦ, ποιήσασθ(αι) τ(ήν) τούτ(ων) π(αρά)δοσ(ιν) πρὸς(ς) τὸ μέρος(ος) τ(ῆς) κατ' αὐτ(όν) μονῆς ἐξ δι[λο]κλήρου, καθ(ὼς) εἰσί, μετὰ) πάσ(ης) αὐτ(ῶν) τ(ῆς) περιοχ(ῆς) καὶ διακρατήσε(ως). Εἰ τάχ(α) γὰρ καὶ ἐνταλ|²⁷ματ(ικῶς) διώρισται σοι πάντ(ων) ἀναγραφ(ήν) ἡκριβωμ(έ)ν(ην) ποιήσασθ(αι) καὶ εἶδησ(ιν) δοῦναι π(ερί) τούτ(ων) |²⁸ τῶ σεκρέτ(ω) λεπτομ(ε)ρ(ῶς), ἀλλ' οὐκ ὀφείλ(εις) ἀναγράψασθ(αι) ταῦτα, οὔτε μ(ήν) ἐν τ(ῶ) πρακτικῶ τ(ῆς) |²⁹ ἀναγραφ(ῆς) ἐνθ[ε]ῖναι τὸ σύνολ(ον), δε(ι)περ οὐδ' ἐν τῶ σεκρετ(ικῶ) πρακτικῶ ἀνάγραπτα |³⁰ ταῦτα τυγχάνουσιν, ἀλλ' ἐξεβλήθησ(αν) ἐξ [ἐκεί]νου παντελ(ῶς) [ὡς δωρη]θ(έν)τ(α) τῶ (μονα)χῶ μ[ετὰ] |³¹ τ(ῆς) προσούσ(ης) αὐτ(οῖς) προσόδο[ο]ν καὶ αὐτοῦ τοῦ τέλ(ους) [τῆς] πα[ρ]ούσης] δεκάτ(ης) ἰνδικ[τι]ῶνος]. |³² Παράδ(ος) οὖν αὐτὸς(ς) ταῦτα τῶ μέρει τ(ῆς) μονῆς, (ὡς) δι[ι]ε[σ]τικται ἄνωθε(ν), καὶ ποιήσ(ον) καὶ πρακτικῶ |³³ δύο τ(ῆς) αὐτ(ῶν) π(αρα)[δόσε]ς(ως) ἡκριβωμ(έν)α καὶ λελογισμ(έν)α, καὶ τούτ(ων) τὸ μ(έν) ἐν ἐπί[δο]ς] τ(οῖς) |³⁴ (μονα)χ(οῖς) εἰς ἀσφάλ(ειαν), τὸ (δὲ) ἕτερο(ον) ἀπόστειλ(ον) ἐν τῶ σεκρέτῳ, ὀφείλ(ον) ἀποτεθ(ῆ)ν(αι) ἐν αὐτ(ῶ) δι' εἰ[δ]ησ(ιν) |³⁵ τ(ῶν) παραδοθέντ(ων) τῶ μέρει [τῆς] μονῆς. Ἔσο δὲ εἰ[δ]ώς, ὡς οὔτε κατ(ὰ) τ(ήν) παροῦσ(αν) (ἰνδικτιῶνα) ὀφείλ(εις) ἀπαιτῆσαι [τι] |³⁶ ἐξ αὐτ(ῶν) οὔτ(ε) εἰς τὸ [ἐ]ξ[ῆς], ο[ὔ]τε [ἀπὸ τῶν] χ[ω]ρίων], οὔτε ἀπὸ τ(ῆς) [μονῆς, χάριν τέλους αὐτῶν ἢ πάκτου] |³⁷ τοῦ οἰονοῦν χρήσε(ως) ἀναλαμβάνεσθ(αι), οὔτε σὺν [εἰσόδῳ εἰς] ταῦτα εἰσέρχεσθ(αι), ἀλλ[ὰ] |³⁸ μ[α]λλ(ον) καὶ τ(οὺς) λοιπ(οὺς) ἀπελαύν(ειν) ἐκείν(ων) πόρωθ(εν), καὶ διατηρ(εῖν) ταῦτα ἀνεληρέαστ(α) καὶ ἀκ[α]ι|³⁹νοτόμητ(α) καὶ πάσ(ης) ἀγγαρεῖ(ας) ἀνώτ(ε)ρ(α). Καὶ ὡς ἡ

τῷ σεκρέτω εἶδησις τ(ῶν) διωρισμ(ένων) κατε⁴⁰στρω]θ(η) ἐν αὐτ(ῶ)
 τῷ τοῦ Μυρελαίου [σ]εκρέτ(ω) καὶ ἡ παροῦσα τ(ῆς) βασιλ(είας) ἡμ(ῶν)
 (πρό)στα(ξίς) † μη(νί) Ἰουν(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ἰ' καὶ [ἡ] ⁴¹ διὰ κηροῦ συ-
 νήθ(ης) σφραγ(ίς) τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἡμ(ῶν) δεσποίν(ης) † Ἐκ τ(ῆς)
 δεσποίν(ης) [τῆς] μ(ητ)ρ(ός) τοῦ βασιλ(έως) εἰς τ(ὸν) ⁴² π(ατ)ρίκι(ον)
 Εὐστάθ(ιον) καὶ προνοητ(ήν) Σάμου, τ(ὸν) Χαρσιανίτ(ην).

† Οὐτ(ως) οὖν καὶ ἀμφοτε(έ)ρ(ων) τ(ῶν) θεί(ων) καὶ προσκυ ⁴³ νητ(ῶν)
 (προ)στά(ξεων) διακελευομ(έ)ν(ων) μοι, τῷ δηλωθ(έν)τ(ι) Εὐσταθ(ίω) στρατηγῷ
 (προ)νοητ(ῆ) Σάμου, τῷ ἀναξίω δούλ(ω) τ(ῆς) ἀγ(ίας) αὐτῶν ⁴⁴ βασιλ(είας),
 δι' ἀποστολ(ῆς) καὶ ἐνεργ(είας) Ἰω(άννου) νοτ(α)ρ(ίου) τοῦ Ἀντζᾶ, ἐποιήσα-
 μ(ην) τ(ήν) πα(ρά)δο(σιν) τοῦ ἡμισυ κάστρου τοῦ λεγομ(έν)ου ⁴⁵ Παντελ(ίου) σὺν
 τ(οῖς) δυσι (προ)αστεί(οις), [τῷ τε] Τεμενίω καὶ τῷ Παρθ(ε)ν(ίω), ἐξολοκλή-
 ρον προ(ός) τ(οὺς) λεχθέντ(ας) ⁴⁶ (μονα)χ(οὺς), τ(ὸν) τε Γεράσιμ(ον) δηλαδῆ,
 Νεόφυτ(ον) καὶ Λεόντι(ον), τοὺς ἀπὸ τ(ῆς) μο(νῆς) τοῦ κυ(ροῦ) Χριστοδούλ(ου).
⁴⁷ † Κάστρ(ον) τὸ Παντ(έ)λ(ιον): ἦγονν τὸ ἡμισυ τοῦ τοιούτου κάστρου, τὸ ἀνωφε-
 ρ(ές) δηλονότι, μετὰ τοῦ περιτεῖ⁴⁸[χί]σμ(α)τ(ος) αὐτοῦ καὶ τ(ῆς) ἐντό(ς) αὐτ(οῦ)
 τυγχανούσ(ης) ἐκκλησί(ας) καὶ τ(ῶν) κελλί(ων).

Προάστει(ον) τὸ Παρθ(έ)ν(ιον): ⁴⁹ ἔστ(ιν) ὁ περιορισμὸς(ς) τοῦ τοιούτ(ου)
 προαστείου οὐτ(ος): ἄρχεται ἀπὸ τ(ήν) στρατ(αν), τ(ήν) κατερχομ(έ)ν(ην) ἀπὸ
⁵⁰ τοῦ ἀγροῦ τ(ῶν) Κουρουν(ῶν) καὶ ἀπερχομ(έ)ν(ην) εἰς τ(ὸν) αἰγιαλ(όν), ἐν ἧ
 καὶ λιθοσωρεὰ ὑπάρχ(ει), εἶτα ⁵¹ περὶ τ(ήν) ἐλαί(αν) τ(ήν) Ἰσταμ(έ)νην μέσ(ον)
 τ(ῆς) Καγγέλ(ης) καὶ ἀνατρέχ(ει) κατ' εὐθειαν καὶ ἔρχεται εἰς τ(ήν) ⁵² Πλάκα, ἐν
 ἧ καὶ στ(αυ)ρ(ός) ἐνεχαράχθη παρ' ἡμ(ῶν), σχοι(νία) σ'· εἶθ' οὐτ(ως) ἀπέρχεται
 κατ' εὐθ(εῖαν) ⁵³ καὶ ἔρχεται εἰς τ(οὺς) Ὀξεῖς Λίθ(ους), ἐν οἷς καὶ στ(αυ)ρ(ός)
 γέγονε παρ' ἡμ(ῶν), σχοι(νία) λ'· εἶτα κατέρχεται ⁵⁴ τὸ μονοπάτ(ι) καὶ εἰσέρχε-
 τ(αι) [τ](ὸν) [ρ]ύακα τ(ὸν) διαιροῦντα (ὡς) προ(ός) μ(έν) νότ(ον) τὰ δίκαια τοῦ
 προαστ(είου) ⁵⁵ Στροβήλ(ου), (ὡς) προ(ός) βορρᾶν δὲ τὰ δίκαια τοῦ περιοριζο-
 μ(έ)ν(ου) τόπ(ου)· εἶθ' οὐτ(ως) κατέρχεται τ(ὸν) αὐτ(ὸν) ⁵⁶ ῥύακα καὶ ἀκουμβί-
 ζει εἰς τ(ὸ) Λιθάρ(ιν), ἐν οἷς καὶ στ(αυ)ρ(ός) γέγονε παρ' ἡμ(ῶν), σχοι(νία) κ'·
 εἶτα ⁵⁷ ἐκνεύει ὀλίγ(ον) κρατ(ῶν) τ(ήν) στρατ(αν) στρατ(αν) τ(ήν) ἐρχομ(έ)ν(ην)
 ἀπὸ τοῦ Θωμ(ᾶ), ἕως τ(ήν) κεφαλ(ήν) τῶν Πρίν(ων) ⁵⁸ καὶ τ(ῶν) Ἀσπρ(ων)
 Λίθ(ων), ἐνθ(α) καὶ στ(αυ)ρ(ός) γέγονε παρ' ἡμ(ῶν), σχοι(νία) κζ'· κρατ(εῖ)
 (δέ) τ(ήν) αὐτ(ήν) στρατ(αν) καὶ ἔρχεται ⁵⁹ εἰς τ(ήν) μεγ(ά)λ(ην) κινστέρναι,
 σχοι(νία) λ'· κρατεῖ προ(ός) νότ(ον) τὸ πλά(γι) πλά(γι), κατέρχεται εἰς τ(ήν)
 Μεγ(ά)λ(ην) Λαγκάδα ⁶⁰ καὶ ἀκουμπίζει εἰς τ(ήν) θάλασσ(αν), διαιρ(ῶν) προ(ός)
 μ(έν) νότ(ον) τὰ δίκαια τ(ῆς) Στροβήλ(ου), προ(ός) βορρᾶν (δέ) ⁶¹ τοῦ περιοριζο-

μ(έ)ν(ον) τόπ(ον) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου), σχοι(νία) λ'. εἶτα περνᾶ τὸ ἀκρωτήρ(ω) τοῦ Κόρακος, κρατ(εῖ) |⁶² τ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) καὶ ἔρχεται εἰς τ(ὸ) Λινοβρόχ(ι) καὶ εἰς τ(ὴν) ἐκεῖσε ἰσταμ(έ)ν(η)ν Μαύρ(ην) Πέτρ(αν), σχοι(νία) σμδ'. |⁶³ καὶ ἀνέρχεται κατ' εὐθειᾶν καὶ ἀπέρχεται εἰς τ(ὴν) στράτ(αν) τ(ὴν) ἔρχομ(έ)ν(ην) ἀπὸ τοῦ ἀγροῦ τ(ῶν) Κουρουνῶν |⁶⁴ καὶ εἰς τ(ὴν) λιθοσωρ(έα)ν τ(ὴν) ἄνωθ(εν) τ(ῆς) Καγγέ[λης], ὄθ(εν) καὶ ἤρξατ(ο), σχοι(νία) γγ'. Ἐσωθ(εν) (δὲ) τοῦ τοιοῦτ(ου) περιορισμοῦ εὐρ(έ)θ(η) |⁶⁵ γῆ σπορίμη μοδ(ίω)ν νθ', ἡ δ(έ) λοιπὴ νομαδιαία καὶ δασώδ(ης). Ἐκκλησία τοῦ αὐτ(οῦ) |⁶⁶ προαστείου, ὁ Ἄγ(ιος) Γεώργ(ιος), λιθοπηλόκτιστο(ς), ὑπ(οκέ)ρ(αμος), ἀζωγράφιστ(ος), δρομική, καὶ ἄγ(ια) εἰκό(νες) ε', |⁶⁷ τραπεζοφόρ(ιον) ἄσπρ(ον), λιω(όν)· φρέαρ τὸ λεγόμε(νον) Ποτιστήρι(ον)· ἀμπελοκήπι(ον) ἄ[λ]λο(ν) ἐξάληπτ(ον) |⁶⁸ ἔχ(ον) ἐντ(ὸς) πηγ(ὴν) ὕδατ(ος), ἀναδενδράδ(ας) γ', ῥοιῶδα μία, ἐλαῖαι δύο, ἔτεραι ἐλαῖαι τοῦ |⁶⁹ ὄλου προαστείου ἡμερ(αι) ρν' καὶ ἀγριελαῖαι διάφορ(οι), δροῦς πέντ(ε), συκαμ(ι)ν(έα) μία, γλν |⁷⁰ κοξυλ(έαι) κδ', ἀπιδ(έαι) γ' † (vacuum)

Προάστει(ον) τὰ Τεμέν(ια): ἔστ(ω) ὁ περιορισμὸς(ς) τοῦ τοιοῦτου προαστείου |⁷¹ οὗτο(ς): ἄρχεται ἀπὸ τ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) τ(ῆς) θαλάσσης) τὸ λεγόμε(ν)ν(ον) Μαλλωτ(ά)ρ(η), ἀπὸ τ(ῆς) Πασπαρίν(ης) Πέτρ(ας), ἐν ἧ καὶ |⁷² στ(αν)ρ(ὸ)ς παρ' ἡμ(ῶν) γέγον(ε), καὶ ἀνέρχεται κατ' εὐθειᾶν εἰς τ(ὸν) Ἀσπρόλιθ(ον) καὶ εἰς τ(ὴν) ἄγ(ια)ν Κυριακ(ὴν) |⁷³ καὶ ἀνέρχεται τ(ὴν) ῥάχ(ω) ἄχρι τ(ῆς) [Βί]γγλ(ης), διαίρ(ων) πρὸς μ(έν) νότ(ον) τὰ δίκαια τοῦ προαστείου |⁷⁴ Λεπιδ(ων), πρὸς(ς) (δὲ) βορρᾶν τοῦ περιοριζομ(έν)ου τ(ό)π(ον) τ(ῶν) Τεμενί(ων), εἰθ' οὕτ(ως) κατέρχεται τ(ὴν) αὐτ(ὴν) |⁷⁵ ῥάχ(ω) καὶ ἔρχεται εἰς τ(ὸν) τόπ(ον) τ(ὸν) λεγόμε(ν)ν(ον) Γούρν(ας), σχοι(νία) ν'. καὶ ἀπὸ τ(ῶν) ἐκεῖσε κρατ(εῖ) τ(ὴν) ῥάχ(ω) |⁷⁶ κατ' εὐθ(εῖαν) καὶ ἀκουμβίζει, κρατ(εῖ) τὸ κάτω μονοπάτ(ι) καὶ ἐκνεύει ὀλίγ(ον) εἰς τ(ὸν) πετρῶδ(η) |⁷⁷ τόπ(ον), ἔνθα καὶ στ(αν)ρ(ὸ)ς παρ' ἡμ(ῶν) γέγον(ε), σχοι(νία) κγ'. εἰ[τα] περνᾶ τὴν Λαγκάδα καὶ τὸ Ἀνάραχ(ον), |⁷⁸ ἔνθα καὶ στ(αν)ρ(ὸ)ς γέγον(ε), σχοι(νία) ζ', κρατ(εῖ) τ(ὴν) ῥάχ[ω] καὶ ἀντιπερνᾶ τ(ὴν) ἑτέρω(αν) λαγκάδα [εἰς τὴν] π[ηγῆ]ν, |⁷⁹ τ(ὴν) ποτ(έ) μ(έν) [β]λύζ[ο]υσ(αν), ποτὲ (δὲ) ἐκλ[εῖ]πουσ(αν), καὶ εἰς τ(ὴν) πλησίον αὐτ(ῆς) πέτρ(αν), ἔνθα |⁸⁰ καὶ στ(αν)ρ(ὸ)ς γέγον(ε), σχοι(νία) η'. εἰθ' οὕτ(ως) ἀνέρχεται, κρατ(εῖ) τ(ὸν) ξηροῦρακα κατευθ(εῖαν) καὶ ἔρχεται |⁸¹ εἰς τ(ὴν) κερ(α)λ(ὴν) τ(ὸν) Ἀσπρ(ον) Κρημν(όν), [ἔ]νθ(α) καὶ στ(αν)ρ[ὸς] γέγονε, σχοι(νία) η'. καὶ ἀπὸ τ(ῶν) ἐκεῖσε διέρχεται |⁸² κατ' εὐθ(εῖαν) σχοι(νία) β' ἔνθ(α) καὶ στ(αν)ρ(ὸ)ς γέγον(ε). εἰθ' οὕτ(ως) διέρχεται τὰ πλάγ(ια) πλάγ(ια) καὶ ἀπέρχ(ε)τ(αι) |⁸³ εἰς τ(ὸ) ἀνάραχ(ον) τοῦ Θόλου, εἰς τ(ὴν) πάλ(αι) λαβράτωσ(ιν), ποιησάντ(ων) καὶ ἡμ(ῶν) στ(αν)ρόν, σχοι(νία) ε'. |⁸⁴ κρατ(εῖ) τ(ὸ) διάπλαγ(ον), ἔρχεται εἰς τ(ὸν) ξ[ηρ]ορρά(κα), ἔνθ(α) καὶ στ(αν)ρ(ὸ)ς

γέγονε παρ' ἡμ(ῶν), σχοι(νία) δέκα· εἴθ' οὕτως¹⁸⁵ ἀνατρέχ(ει) κατευθ(εῖαν) εἰς
 τ(ῆν) ράχ(ιν), ἐνθ(α) καὶ στ(αυ)ρ(ό)ς γέγον(ε), [σ]χοι(νία) ε'· περῶ τ(ὸν) ῥυα-
 κα καὶ ἀνέρχεται εἰς τ(ὸν)¹⁸⁶ Ἀσπρόλιθ(ον), ἐνθ(α) καὶ στ(αυ)ρ(ό)ς γέγον(ε), σχοι-
 (νία) ιβ'· ἀντιπερῶ καὶ ἔρχε(ται) εἰς τ(ὸν) Ἀλωνίτζ(ιν), ἐνθ(α) καὶ¹⁸⁷ στ(αυ)-
 ρ(ό)ς γέγονε, σχοι(νία) ε'· κατέρχεται κατ' εὐθ(εῖαν) καὶ ἔρχεται εἰς τ(ὸν)
 Ἀνθροπόλιθ(ον) καὶ κατέρχεται εἰς τ(ῆν)¹⁸⁸ σκάλ(αν) τ(ῶν) Διαπορί(ων), διαι-
 ρ(ῶν) [δ]εξιᾶ μ(έν) τὰ δίκαια τ(ῶν) Λεπίδ(ων) ἀριστερὰ δὲ τὰ δίκαια τοῦ¹⁸⁹ περι-
 οριζομ(έν)ν(ον) τόπον, σχοι(νία) λ'· καὶ [ἀ]πό [τῶν] ἐκεῖσε κρατεῖ τ(ὸν) αἰγια-
 λ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) πρὸς ἀνατολ(άς)¹⁹⁰ καὶ διέρχεται τοῦ Ἐπισκόπ(ου) τὸ αἰγια-
 λισκάρι καὶ ἔρχεται εἰς τ(ὸ) λεπτ(ὸν) ἀκρωτ(ή)ρ(ιον)¹⁹¹ τοῦ Δραμώνθ(ου) σχοι(νία)
 ρη'· εἶτα ἀνατρέχ(ει) καὶ ἀνέρχεται εἰς τ(οὺς) Ὁξεῖς Αἰθ(ους) ἐνθ(α) καὶ στ(αυ)ρ(ό)ς
 γέγονε, σχοι(νία) ς'·¹⁹² κρατ(εῖ) τ(ῆν) ῥάχ(ιν) ῥάχ(ιν) κατ' εὐθ(εῖαν), ἔρχεται εἰς
 τ(ῆν) Βίγλ(αν), σχοι(νία) δ'· περικόπτει ὀλίγον καὶ ἀπέρχ(ε)ται εἰς τ(ὰς)¹⁹³ Ὁξέ(ας)
 Πέτρ(ας), κατέρχεται κατ' εὐθειᾶν τ(ῆν) ῥάχ(ιν) ῥάχ(ιν) καὶ ἔρχεται εἰς τ(ὸ) (δί)-
 στροτ(ον) εἰς τ(ὸν) στ(αυ)ρ(ό)ν, τὸν¹⁹⁴ διαιροῦντ(α) πρὸς βορρῶν τὰ δίκαια τοῦ προα-
 στείου Καρδάμ(ου), ἀριστερὰ δὲ τὸ περιοριζόμενον σχοι(νία) ιβ'·¹⁹⁵ εἶτα κρατ(εῖ) πάλ(ιν)
 τ(ῆν) ἑτέρ(αν) ῥάχ(ιν) καὶ κατέρχεται εἰς τ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) καὶ εἰς τ(ὸ) ἀκρωτ(ή)-
 ρ(ιον) τὸ διαιροῦν δεξιὰ¹⁹⁶ μ(έν) τὰ δίκαια τ(ῆς) Ἐπισκοπ(ῆς), ἀριστερὰ (δὲ) τὰ δίκαια
 τοῦ περιοριζομ(έν)ν(ον) τόπου, ἐνθ(α) καὶ στ(αυ)ρ(ό)ς γέγονε, σχοι(νία) ιθ'·¹⁹⁷ εἴθ' οὕτως)
 κλίνει πρὸς νότ(ον), κρατ(εῖ) τ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) αἰγιαλ(ὸν) καὶ τὸ ἀκρωτ(ή)ρ(ιον) καὶ
 ἀπέρχ(ε)ται εἰς τ(ὸν) τόπον τοῦ Μα¹⁹⁸λλωτ(ά)ρ(η) καὶ εἰς τ(ῆν) ἐκεῖσε γραφεῖ[σ](αν)
 πέτρ(αν), ὄθ(εν) καὶ ἤρξασ(ο). Ἐσθ(εν) (δὲ) τοῦ τοιοῦτ(ου) περιορισμοῦ εὐρέθ(η)
¹⁹⁹ γῆ σπόριμος) μωδ(ίον) συνθ', (ὡς) τ(ῆς) [λοι]π(ῆς) οὔσ(ης) ὄρειν(ῆς) καὶ νομα-
 διαί(ας)· ἐκκλη(σία) οἱ ἄγ(ιοι) Ἀ¹⁰⁰νάργυροι θολωτ(ή), δρομ(ική), τεθ[υ]ρωμ(έ)ν(η),
 [ἐ]ζωγραφισμ(έν)η, ἔχουσα εἰκ(όνας) χρυσοπετ(ά)λ(ους) μικρ(ὰς) β', |¹⁰¹ τ(οὺς) ἄγ(ίους)
 Ἀναργ(ύρους) καὶ τ(ὸν) ἄγ(ιον) Γεώργ(ιον), στ(αυ)ρ(ό)ς μ[έ]γ(ας) ξύλωος),
 τὸ ἄγ(ιον) κάγγελ(ον) μετὰ συστηματί(ων) μαρμα(ρίων), κοσμηταρίτζι¹⁰² χυτ(ὸν)
 μ(ε)τ(ὰ) κερροπ(η)γ(ίον) τεσσάρ(ων) καὶ στ(αυ)ρίου· πύργος) τοῦ αὐτοῦ (προ)α-
 στείου, ἐγγ(χόρηγος), τριπατος), τεθυρωμ(έ)ν(ος), μετὰ ἡλιακοῦ¹⁰³ καὶ [εὐ]κτηρίου
 τ(ῆς) ὑπεραγ(ίας) Θε(οτό)κου, ἧς τὸ βῆμα ὑπάρχ(ει) δι' ὑλογραφίας, καὶ ἐγγ(χώ-
 ρη)γ(α) διὰ¹⁰⁴ βαθμίδ(ων) ς'· ὀσπ(ή)τ(ιον) δρομικ[όν], ἐγγ(χόρηγος), θολωτ(όν), τεθυ-
 ρωμ(έ)ν(ον), δίρρυτ(ον) εἰς δύο ἀνωγ(αο)κάτωγ(α), |¹⁰⁵ χρηματίζοντ(α) ὄρ(εῖον)
 καὶ ἀποθ(ήκη), μετ(ὰ) καὶ σκάλ(ας) ἐχούσ(ης) βαθμίδ(ας) τέσσαρ(ας)· ἔτερον)
 ὀσπ(ή)τ(ιον) λιθοκτ(ιστον), τεθυ¹⁰⁶ρωμ(έ)ν(ον), κερρα[μωτ](ὸν) καὶ ἕτερα ὀσπ(ή)τ(ια) ὄμοια)
 τρία καὶ ἕτερον ὀσπ(ή)τ(ιον), οὗ τὸ ἦμισον¹⁰⁷ κερραμ(ω)τ(ὸν) τὸ [ἦ]μισον δὲ βρου(λλω)-
 τ(ὸν), τεθυρωμ(έ)ν(ον), χρ(η)ματίζον ἀ[χυ]ρῶνα· ἔτερον^{107α} ὀσπ(ή)τ(ιον) λιθοπη(λό)κ(ιστον),

βρουλλ(ό)σκεπ(ον), τ[εθυρωμ(έ)ν(ον), χρ(η)ματίζ(ον) σταῦλ(ον)· ἔτε(ρον) κελλίτ(ι)ζ(ω) βρουλλ(ό)σκεπ(ον), λιθόκτ(ιστον) χρ(η)ματίζ(ον) εἰς κατ(α)μονῆν μισθ(ίω)ν· ἔτε(ρον) ὄσπ(ή)τ(ιον) λιθόκτ(ιστον), βρουλλ(ό)σκεπ(ον), χρ(η)ματίζ(ον) εἰς καταμο(ν)ῆν |^{107β} π(αρ)οί(κ)ω(ν)· ἔτε(ρα) ὄσπ(ή)τ(ια) δ' λιθόκτ(ιστα), βρουλλ(ό)σκεπ(α), χρ(η)ματίζ(οντα) σταῦλ(ον) καὶ ἀχυρῶνα· φρέαρ τοῦ αὐτ(οῦ) προ(α)στ(είου), ἀμπ(ε)λ(ο)κήπ(ιον) (ἐξ)ειλημ(έ)ν(ον) ἔχο(ν) ἔσωθ(εν) ἀμυγδαλ(έας) δ', ροῖδ(έας) ε', κυδ(ω)ν(έας) θ', |^{107γ} συν(έας) δ', ἐτέρ(ας) κυδ(ω)ν(έας) μετὰ ἀνάδενδράδ(ος) β', γλυκ(ο)ξύλ(έας) γ'· ληνὸ(ς) ἐγχώρηγ(ος) τ(ο)ῦ αὐτ(οῦ) προ(ασ)τ(είου)· πτην(ή) βρυτ(ή) ἔχ(ου)σ(α) καὶ δεξαμ(ε)ν(ή)ν ἐγχώρηγ(ον)· κ(α)τάλελυμ(έ)ν(ον) ἔλαιωτριβεῖ(ον) τοῦ αὐτ(οῦ) |^{107δ} προ(ασ)τ(είου)· ἔλαια ἡμερ(α) ρνς', δρῦ(ες) τνς', γλυκ(ο)ξύλ(έαι) ιβ', ἀπιδ(έαι) γ'.

Ἐπει δὲ ἀμφιβολ(ία) ἀνέκνηψ(ε) μέσον τ(ῶ)ν (μονα)χ(ῶ)ν |^{107ε} τοῦ κυρ(οῦ) Χριστοδοῦλ(ου) καὶ τῶν π(αρ)οί(κ)ων τῶν δύο ἀγρῶν, τοῦ τε Πολ(ο)φούτ(η) [καὶ] τ(ῶ)ν Κουρουν(ῶ)ν π(ερὶ) τ(ῆς) νομαδιαί(ας) γῆς τοῦ προ(ασ)τ(είου) Παρθ(ε)ν(ίω)ν, ἔλεγον γὰρ οἱ π(άρ)οικ(ο)ι προνόμ(ιον) |^{107ς} ἔχ(ειν) εἰσερχεσθαι καὶ νέμεσθαι εἰς [τῆν] τοῦ Παρθ(ε)ν(ίω)ν νομῆν καὶ [ἐπ]εξήτουν μὴ κωλύεσθαι παρὰ τῶν (μονα)χ(ῶ)ν, οἱ δὲ (μονα)χ(οὶ) ἀντ' ἐπιπτον |^{107ς} μηδὲ ἄλλους αὐτοὺς εἰσερχεσθαι διὰ τὸ τ(ῆν) ὄλ(ην) περιοχ(ή)ν τοῦ Παρθ(ε)ν(ίω)ν δωρηθῆναι κ[αὶ] ἰδίως εἶναι τ(ῆν) ὑποτεταγμ(έ)ν(ην) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίω)ν καὶ |^{107η} ἰδίως τῶν εἰρημέν(ων) ἀγρῶν· εἰ τάχα καὶ πρότ(ε)ρ(ον) ὑπὸ τὸ Παρθ(έ)ν(ίω)ν ὄντ(ων) καὶ τῶν ἀγρ[ῶ]ν συνεχωροῦντ[ο] καὶ εἰς τ(ῆν) νομ(ή)ν εἰσ[έ]ρχεσθ[αι], |^{107θ} οὐ κατεύλογον τρόπ(ον) ἢ ὡς ἀνακοίνωσιν, ὡς φησιν, ἐχόντ(ων) τινά, ἀλλ' |^{108λ} ὡς εἰρητ(αι), καὶ τ(ῶ)ν ἀγρ(ῶ)ν παρ(ά) [τ]ῷ Παρ[θ]ενίω] τυγχανόντ(ων) καὶ ἐν λογιζέσθ(αι). Καὶ |¹⁰⁹ διὰ ταῦτα ὑπομνησθεῖσα ἢ ἀγ(ία) ἡμ(ῶ)ν δέσποινα, τιμ(ία) καὶ προσκνητ(ή) αὐτ(ῆς), πρόσταξις |¹¹⁰ ἐξαπεστάλ(η) μοι, τῷ ἀναξίω δούλ(ω) αὐτ(ῆς), ἦτ(ις) καὶ προ(σ)εκομίσθη μ(οι) π(αρὰ) vacuum |¹¹¹ διαλαμβάνουσ(α) ἐρητ(ῶς) οὗτ(ως) σὺν τ(οῖς) ἄλλ(οις) (vacuum) :

Ἐπει (δὲ) οἱ (μονα)χοὶ ἔγραψ(αν) πρὸς τ(ὸν) |¹¹² τιμιώτατ(ον) (μονα)χ(όν) κῆρ Χριστόδ(ου)λ(ον) ὅτι οἱ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Κουρουνουῦ καὶ τοῦ Πουλοφούτ(η) εἰσέρ[χ]οντ(αι) ἀδε(ῶς) εἰς τ(ὰ) δίκαια τοῦ προαστείου τοῦ Παρθ(ε)ν(ίω)ν, τοῦ ἀποχαρισθέντο(ς) τῷ (μονα)χ(ῶ) Χρι|¹¹⁴στοδ(ού)λ(ω) σὺν τῇ μο(ν)ῆ αὐτοῦ καὶ τ(οῖς) ὑπ' αὐτ(όν) (μονα)χοῖς, καὶ καταβλάπτουσ(ω) οὐκ ὀλίγα αὐτ(ούς), |¹¹⁵ διὰ τὸ μὴ χωρισθῆναι παρὰ σοῦ τ(ῆν) ἐκάστου νομ(ή)ν, ὅτε τ(ῆν) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίω)ν π(αρὰ)δο(σιν) πρὸ(ς) τ(οὺς) μοναχ(οὺς) |¹¹⁶ ἐνεποί(εις), ἀλλ' εἶναι ἀνακεκοινωμ(έ)ν(ην), διοριζόμε(θ)ε(ά) σοι ἀπελθ(εῖν) καὶ διαχωρίσαι τ(ῆν) |¹¹⁷ διαφέρουσ(αν) ἐκάστω νομ(ή)ν ἐξ ἀρχαί(ων) τ(ῶ)ν χρόν(ων), περιορίσαι τὲ ταῦτα καὶ λαβρατῶσαι |¹¹⁸ καὶ π(αρα)σκευάσαι τ(οὺς) ἐκάστου ἀγροῦ οἰκήτορ(ας) εἰς τ(ὸ) διαφερούσ(ας) αὐτ(ῶ)ν νομὰς νέμεσθ(αι) |¹¹⁹ καὶ μήτε τ(οὺς) τοῦ Πολοφούντ(η) εἰς τ(ῆν) τοῦ ἐν τῷ Παρθ(ε)ν(ίω) νομ(ή)ν εἰσ[έ]ρχεσθαι, μήτε(ε) τ(οὺς) τοῦ Κορουνουῦ, |¹²⁰ μήτε(ε) τ[οὺς] ἐν τ[ῷ] Παρθ(ε)ν(ίω) εἰς ἔ[ν] τούτ(ων), ἀλλὰ τ(οὺς) ἰδίους τόπ(ους) καὶ τ(ὰς) νομ(ὰς) γνωρίζοντ(ας) ἀπέ|¹²¹χεσθαι τοῦ τ(οῖς)

ἄλλοτρ(ίοις) ἐπεμβαί[νεω] καὶ καταβλάπτ(ειν) ἢ περικόπτ(ειν) αὐτ(ούς), (ώς) |¹²² ἂν ἐντεῦθ(εν) ἀνάπασ(ω) ἔχοντ(ες) οἱ (μονα)χοὶ καὶ ἀπεικόπ(ως) βιοῦντ(ες) καὶ ἀπαράχ(ως) |¹²³ ὑπερέχωντ(αι) τ(ῆς) βασιλ(είας) ἡμ(ῶν). Καὶ ἐξάπαντ(ως) καὶ ἀνυπερθέτ(ως) καὶ διὰ τάχ(ους) ἐκ|¹²⁴πλήρωσ(ον) τὰ διωρισθέντα σοι. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸν πιπτάκι(ον) ἐν τ(οῖς) χαρτ(ίοις) |¹²⁵ τοῦ σεκρέτ(ου) τοῦ Μυρελαίου κατεστρώθ(η), ἴσ(ον) τὲ τούτου πεπιστωμ(έ)ν(ον) ἐγ[έ]ν[ε]το |¹²⁶ καὶ τ(οῖς) (μονα)χοῖς εἰς ἀσφά(λειαν) ἐπεδόθ(η), οὗ δὴ καὶ ἔτερο(ν) ἴσ(ον) παρὰ σοῦ ὀφείλ(ει) γενέσθ(αι) |¹²⁷ καὶ αὐτ(οῖς) προσεπιδοθῆναι εἰς βεβαιότεραν ἀσφά(λειαν). μὴνὶ Ἰουνίῳ |¹²⁸ (ἰνδικτιῶνος) ια' καὶ ἡ διὰ κηροῦ συνήθ(ης) σφραγ(ίς) τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἡμ(ῶν) δεσποίν(ης) † Ἐκ τ(ῆς) δεσποίν(ης) τ(ῆς) μ(ητ)ρ(ὸ)ς |¹²⁹ τοῦ βασιλ(έως) πρὸς τ(ὸν) π(ατ)ρίκι(ον) Εὐστάθι(ον) καὶ προνοητ(ήν) Σάμου, τ(ὸν) Χαρσιανίτ(ην), καὶ τ(ὸν) |¹³⁰ ἐκπροσωποῦντα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Μυρελαίου (vacuum).

Οὕτως οὖν καὶ τῆς |¹³¹ τοιαύτ(ης) τιμί(ας) προστά(ξεως) παρακελευομ(έ)ν(ης) ἐξαπεστείλαμ(εν) τ(ὸν) (προ)μνημονευθέντα Ἰω(άννην) |¹³² νοτάρι(ον) τ(ὸν) Θεολογίτ(ην) ποιήσασθ(αι) τ(ήν) ἀναμέτρηση(ω) τοῦ (προ)αστείου Παρθ(ε)ν(ίου) ιδίως καὶ τ(ῶν) |¹³³ ἀγρῶν [αὔ]θ(ίς) ιδίως. Καὶ εἰ μ(έν) εὐρήσει τ(ήν) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) νομ(ήν) πλεονάζουσα(ν) τ(ῆς) [τ](ῶν) ἀγρῶν, ἐκ|¹³⁴κόψει ταύτ(ην) καὶ ἀπ[ο]νείμη καὶ τ(οῖς) ἀγρ[ο]ῖς τὸ ἐπιβάλλ(ον) ἐξ ἰσ[ό]τητ(ος) καὶ μήτε τῷ προαστ(ί)ῳ |¹³⁵ Παρθ(ε)ν(ίῳ) π(αρα)χωρήσ(η) πλείον(ος) νομ(ῆς) τ(ῶν) ἀγρ(ῶν) μήτ(ε) τ(οῖς) δυσ(ὶν) ἀγρ(οῖς) τῷ τε Πολοφο[ύ]τ(η) καὶ τῷ Κορονῶ τ(ῆς) |¹³⁶ τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) ἐλάττονο(ς)· εἰ (δὲ) μὴ οὕτ(ως), εἶσαι καὶ τὸ προαστ(ί)ον καὶ τ(οὺς) ἀγρ(οὺς) ἔχ(ειν) τὰ ἴδια |¹³⁷ καὶ δεσπόζ(ειν) καὶ μήτε ὑφαίρεσ(ω) μήτε αὐξησ(ω) καὶ προσθήκ(ην) ἐμποιῆσ(αι) |¹³⁸ θατέρω μέρει τινί. "Ὅστις δὴ καὶ ἀπελθ(ὼν) ἀνεμέτρηση(εν) ιδίως μ(έν) τ(ήν) ὅλην |¹³⁹ νομ(ήν) τοῦ (προ)αστείου Παρθ(ε)ν(ίου) ιδίως (δὲ) τ(ῶν) β' ἀγρ(ῶν). Καὶ εὐρέθ(η) τοῦ μ(έν) Παρθ(ε)ν(ίου) γῆ νομαδιαία |¹⁴⁰ [σὺν τῇ] σπορίμ(ω) μοδί(ων) ἑξακισχιλί(ων) πε[ν]τήκοντα, τοῦ (δὲ) ἀγροῦ τοῦ Πολοφούντ(η) |¹⁴¹ γῆ νομαδιαία σὺν τῇ σπορίμ(ω) μοδί(ων) πεντακισχιλί(ων) ἑξακοσί(ων) δεκα οκτώ |¹⁴² καὶ τοῦ ἀγροῦ τοῦ Κορουνοῦ γῆ νομαδιαία σὺν τῇ σπορίμ(ω) μοδί(ων) χιλλί(ων) τετρακοσί(ων) |¹⁴³ πεντήκοντα ὀκτώ. Ἄλλὰ τούτ(ων) οὕτ(ως) διενεργηθ(έν)τ(ων) καὶ εὐρέθ(έν)τ(ων) καὶ μήτε ἐκκοπῆς ἢ |¹⁴⁴ προσθήκ(ης) ἐν τινι γεγενυίας, οὔτε τῷ Παρθ(ε)ν(ίῳ) ἐδόθ(η) χῶρα ὑπεισέρχεσθαι εἰς [τῆν] τ[ῶν] ἀγρ[ῶν] ν[ομῆν] |¹⁴⁵ οὔτε τ(οῖς) ἀγρότ(αις) εἰς τ(ήν) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου), καθ(ὼς) καὶ τὸ γεγονό(ς) ἐπὶ τοῦτ(ο) πρ[ο]κ[ε]τικ(ὸν) παρ' αὐτοῦ τούτ(ου) |¹⁴⁶ τοῦ δι[ε]γεργήσαντ(ος) σαφ[έ]στ(ον) παριστᾶ. "Ὅπερ καὶ τῷ παρόν[τι] πρακτικῶ συνεσφρα|¹⁴⁷ γ[ί]σθη καὶ] τ(ῶ) μέρ(ει) τ[ῆς] μο[ν]ῆς ἐπεδόθ(η) (vacuum).

Ἄλλὰ καὶ περὶ τοῦ [κ]άστρου Παντελ(ίου) καὶ ἀθθ(ις) |¹⁴⁸ ἑτέρα τιμ(ία) καὶ προσκνητ(ή) πρόσταξις τ(ῆς) ἀγί(ας) ἡμ(ῶν) δεσ[πο]ίν(ης) προ(σ)εκομίσθη ἡμῖν διὰ |¹⁴⁹ λαμβάνουσα οὐτ(ως) (vacuum):

Εἰ τάχα καὶ ἀγνοοῦσα ἡ βασιλ(εία) ἡμ(ῶν) τὸ εἶναι |¹⁵⁰ ἐν τῇ Λέρω τῇ νήσω ἐκτό(ς) τοῦ Παντ(ε)λ(ίου) καὶ ἕτερο(ν) κάστρου(ν), διωρίσατο ἐν τῷ γεγονότι χρυσο|¹⁵¹βούλλω τῷ τιμιωτ(ά)τ(ω) (μονα)χῶ κυρ(ῶ) Χριστοδο(ού)λ(ω) κατέχ(ειν) δεσποτικ(ῶ) τρόπω τὸ μ(έν) ἡμισυ τούτ(ου), ἦτοι τοῦ |¹⁵² Παντ(ε)λ(ίου) κάστρου, αὐτ(όν) {(δὲ)} τ(όν) δηλωθ(έν)τ(α) (μονα)χ(όν) σὺν τῇ μο(νῇ) αὐτοῦ καὶ τ(οὺς) ὑπ' αὐτ(όν) (μονα)χ(οὺς), τὸ (δὲ) ἕτερο(ν) |¹⁵³ ἡμισυ τ(οὺς) ἐποίκ(ους) τ(ῆς) νήσου. Ἄλλ' ἐπεὶ διαφόρ(ως) ἔκτοτ(ε) ἀναμαθ(οῦ)σ(α), ὡς ἔστι καὶ ἕτερο(ν) |¹⁵⁴ κάστρου(ν), δὲ τὰ Λέπιδ(α) ἐπιλέγεται, οὐ καλ(όν) διέγνωκε τὸ ἀνακε[κ]οινωμ(έ)ν(ους) εἶναι τ(οὺς) (μονα)χ(οὺς) |¹⁵⁵ μετὰ τ(ῶν) κοσμικ(ῶν) ἐν τ(ῶ) διαληφθέντ(ι) κάστρω τῷ Παντ(ε)λ(ίω), εὐδόκησ(εν) ἀντιστραφεῖναι τῷ ῥηθ(έν)τ(ι) (μονα)χῶ Χριστοδο[δούλω] |¹⁵⁶ σὺν τῇ μο(νῇ) αὐτοῦ καὶ τ(οῖς) ὑπ' αὐτ(όν) (μονα)χ(οῖς) καὶ τὸ ἕτερο(ν) ἡμισυ τοῦ τοιούτ(ου) κάστρου, (ῶς)τ(ε) |¹⁵⁷ τ[ὸ] ὄλον κά]στρου(ν) τὸ Παντ(έ)λ(ιον) σὺν τῇ ἐκκλη(σία) καὶ τ(ῶν) ἐν αὐτ(ῶ) ὀσπητ(ίων) πά[ν]τ(ων) ὑπὸ τ(οὺς) μοναχ(οὺς) καὶ τ(ῆν) μο(νῆν) αὐτ(ῶν) |¹⁵⁸ εἶναι τοῦ λοιποῦ καὶ παρ' αὐτ(ῶν) ἀναφαιρέτ(ως) καὶ αἰων(ίως) κατέχεσθ(αι) εἰς τ(οὺς) ἑξῆς ἄπαντ(ας) |¹⁵⁹ καὶ διηγεκ(εῖς) χρόν(ους), τ(οῖς) δὲ γε ἐποίκ(οις) τ(ῆς) νήσου Λέρου ἀντιπαροδοθ(ῆ)ν(αι) τὸ ἕτερο(ν) κάστρου(ν) τὰ Λέπιδ(α), |¹⁶⁰ ὡς ἂν ἔχωσι τοῦτο εἰς φυλακ(ήν) καὶ σωτ(η)ρ(ίαν) αὐτ(ῶν) καὶ τ(οῖς) (μονα)χ(οῖς) κατὰ τι μὴ παρεμ|¹⁶¹π[ο]δ[ι]ζωσιν. Ἐφ' ᾧ [κ]αὶ [κε]λεύει σοι ποιῆσαι κατ(ὰ) τὰ δεδομένα καὶ ὠκονομήμ(έ)ν(α) αὐτ(ῆ) ἴ

|¹⁶² Κατ(ὰ) τ(ῆν) τοιαύτ(ην) οὖν θείαν (πρό)στα(ξιν), ἐξ [ἀ]ποστολ(ῆς) τοῦ εἰρημ(έ)ν(ου) Ἰω(άννου) νοτ(α)ρ(ίου) τοῦ Θεολογίτου παρεδόθ(η) καὶ τὸ |¹⁶³ ἕτερο(ν) ἡμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντ(ε)λ(ίου) πρὸ(ς) τῷ μέρ(ει) τ(ῆς) μο(νῆς) τοῦ κυρ(οῦ) Χριστοδο(ού)λ(ου), ἦγουν κατ(ὰ) τ(ῆν) πρώτ(ην) τοῦ |¹⁶⁴ Σεπτεβρίου μην(ος) τ(ῆς) ἱβ' (ἰνδικτιῶνος) οὐτ(ως): Ὀσπητ(ία) τὰ πρὸ(ς) δύσ(ιν) λιθοπηλόκτιστα, ὑπ(οκ)έρ(αμα), τεθ(υ)ρω[μέν]α |¹⁶⁵ καὶ ἀνώγ(εα) μεγ(ά)λ(α) δίρρυτ(α) τρία, ὧν τὸ ἐν ἀπάτωτ(ον), τὸ (δὲ) ἕτερο(ν) πατωμ(έ)ν(ον) δι[ὰ] σανίδ(ων), διὰ μέσου (δὲ) τούτ(ων) |¹⁶⁶ ὑπάρχ(ει) κελλίτζι σμικρότατ(ον), ἀπόσκεπ(ον), ἀθύρωτ(ον) καὶ ἀπάτωτ(ον). ἕτερο(ν) ὀσπητ(ιον) εἰς τ(όν) [αὐτόν] μ[ά] |¹⁶⁷ κρων(α), τεθυρωμ(έ)ν(ον) καὶ πατωμ(έ)ν(ον) διὰ ξύλ(ων) καὶ χύμ(α)τ(ος) καὶ τὸ στέγ(ος) τούτ(ου) ὁμοί(ως) διὰ χύμ(α)τ(ος). κινστέρινα [θ]ολωτ[ή]. |¹⁶⁸ ὀσπητ(ιον) ἀνωγε(ο)κάτω(γον) πρὸ(ς) νότ(ον), λιθοπηλόκτιστ(ον), ὑπ(οκ)έρ(αμον),

τεθωρωμ(έ)ν(ον), σανιδοπάτ(ω)τ(ον), ἔχ(ον) καὶ ¹⁶⁹ ἡλιακ(όν) δωματ(η)ρ(όν) συμπτώμ(ε)ν(ον)· ἕτερα κελλ(ία) τὰ πρό(ς) ἀνατ(ο)λ(άς), μονόρρουτ(α) τρία, ὧν τὸ ἐν ἡμίσκεπ(ον)· ¹⁷⁰ ἔτερ(ον) ὀσπήτ(ιον) ἀνωγε(ο)κάτωγ(ον). δίρρουτ(ον), λιθοπηλόκτιστ(ον), ὑπ(οκέ)ρ(αμον). ἀθύρωτ(ον), ὁ πάτο(ς) αὐτ(οῦ) δωματ(η)ρ(ός), συμ¹⁷¹πτωμ(έ)ν(ον) ὄντο(ς) τοῦ ἐνὸ(ς) μέρ(ους) αὐτ(οῦ)· ἕτερ(ον) κελλίτζι(ν), δίρρουτ(ον), σμικρότ(α)τ(ον), ὑπ(οκέ)ρ(αμον), χρηματίζ(ον) μαγ(ει)ρ(εῖον) καὶ φουρνάρι(ον), ¹⁷² περικλεισμ(ένων) τούτ(ων) πάντ(ων) διὰ τοῦ ἐγχορήγου περιτειχίσμ(α)τ(ος) τοῦ τοιούτ(ον) ὄλου κάστρου τοῦ Παντ(ε)λ(ίου).

¹⁷³ Τούτ(ων) οὐτ(ως)πραχθέντ(ων) καθ(ώς) αἱ θεῖαι καὶ (προ)σκυνηταὶ προστά(ξεις) διαρρήδ(ην) παρεκε¹⁷⁴λεύοντ(ο), τὸ παρ(όν) πρακτικ(όν) ἐξετέθ(η), ὅπερ καὶ ὑπογραφ(αῖς) ἀξιολόγ(ων) (προ)σώπ(ων) κατ[ο]χυρ[ω]θ(έν) ¹⁷⁵ καὶ [τ]ῆ παρ' ἡμ(ῶν) συνήθ(ει) βούλλ(η) βεβαιωθ(έν) τῷ μέρ(ει) τ(ῆς) μο(νῆς) εἰς οἰκειάν ἀσφά(λειαν) ἐπεδόθη. μη(νὶ) ¹⁷⁶ καὶ (ἰνδικτιῶνι) τ(οῖς) (προ)γεγραμμ(ένους).

† Μιχ(αήλ) ὑπατ(ος) ὁ Μανρόπ(ο)δ(ος) πάρημ(ι) ἐπὶ τῷ παρόντ(ι) πρακτικῶ ¹⁷⁷ καὶ τῆ παραδό(σει) τ(ῶν) ἐν τούτῳ ἀνατατ[ο]μ(ένων) πάντ(ων), (ὡς) τὸ ὑφο(ς) δηλοῖ, καὶ μαρτ(υ)ρ(ῶν) ὑπ(έγραφα) †

¹⁷⁸ † Ἰω(άννης) ὑπατ(ος) ὁ Κοτ(ού)ν(ης) πάρημ(ι) ἐπὶ τῷ παρόντ(ι) πρακτικῶ καὶ τῆ π(αρα)δό(σει) τούτ(ων) πάντ(ων), (ὡς) τὸ ὑφο(ς) δηλοῖ, καὶ μαρτ(υ)ρ(ῶν) ὑπ(έγραφα) †

¹⁷⁹ † Ἰ[ω]ν(άννης) εὐτελ(ῆς) νοτ(ά)ρ(ιος) ὁ Θεολογίτ(ης) πάρημ(ι) ἐπὶ τ(ῷ) παρόντ(ι) πρακτικῶ καὶ τῆ π(αρα)δό(σει) τ(ῶν) ἐν τούτῳ ἀναταττομ(έ)ν(ων) πάντ(ων), (ὡς) τὸ ὑ[φο]ς δη[λ]οῖ, [καὶ μ]αρτ[υ]ρῶν ὑπέγραφα] †

¹⁸⁰ † Ἰω(άννης) νοτ(ά)ρ(ιος) ὁ Ἀντζᾶς πάρημ(ι) ἐπὶ τ(ῷ) παρ(όν)τ(ι) π[ρα]κτικ(ῶ) καὶ τῆ π(αρα)δό(σει) τ(ῶν) ἐν τούτῳ ἀνατατ[ο]μ(ένων) πάντ(ων) (ὡς) τὸ ὑφο(ς) δηλοῖ, καὶ μαρτ(υ)ρ(ῶν) ὑπ(έγραφα) †

¹⁸¹ † Βασίλ(ειος) Κοκλάνο(ς) πάρημ(ι) καὶ μαρτ(υ)ρ(ῶν) ὑπέγραψ(α) †

† Μιχ(αήλ) ὁ τοῦ Ἰσμαήλ πάρημ(ι) ἐπὶ τῷ παρόντ(ι) ¹⁸² πρακτικῶ καὶ τῆ π(αρα)δό(σει) τ(ῶν) ἐν τούτῳ ἀναταττομ(ένων) πάντ(ων), (ὡς) τὸ ὑφο(ς) δηλοῖ, καὶ μαρτ(υ)ρ(ῶν) ὑπέγραψ(α) †

¹⁸³ † Εὐστάθ(ιος) στρατ(η)γ(ός), ὁ (προ)νοητ(ῆς) Σάμ(ου) καὶ ἀν(θρω)πος τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἡμ(ῶν) δε[σ]ποίν(ης), ὁ Χαρσιανίτ(ης), τὸ παρὸν πρακτικ(όν) ἐκ¹⁸⁴θ[έ]με[ν]ο(ς) ὑπέγ[ρα]ψ(α) καὶ ἐσφράγισα καὶ τῷ μέρ(ει) τ(ῆς) μο(νῆς) ἐπι[θ]έδωκ(α) εἰς ἀσφά(λειαν) †

Verso :

¹ μη(νι) νοεμβρίω (ινδικτιώνος) β' ² ἔτους ,σχγ' ³ [. . . .]ου τῶν εὐλ[α-
β]εστάτων ⁴ [] νκαλ []ου ⁵ []τ(ά)τ(ου) β(ασι)λ(ικου) ν(ο)-
τ(αρίου) Νικήτ(α) τοῦ Πασχάλ(η) ⁶ . . . τοῦ Πασχάλ(η) ⁷ [. . . .]ον []

Τὸ ἴσον τοῦ πρακτικου(ῶ) τ(ῆς) Λειψῶ και τῶν ἐν τ(ῆ) Λέρω δύο | προ(α)στ(είων), τοῦ τε Παρθ(ε)νίου και τῶν Τεμενί(ων), πρὸς δὲ και τοῦ ἡμισυ (ἡμίσεος MM) κ(ά)στρ(ου) τοῦ Παντ(ε)λ(ιου) ἢ Titul. B, ed. MM | 1 ἐνεστώσης A : ἐνισταμένης B MM | ζφῆε' MM | ἔτους om. MM | προσκνητη : βασιλική MM || 2 κραταιοῦ A MM : κρατίστου B | και ante τῆς om. B | τῆς ante μητρὸς A : και B MM | τῆς A : τοῦ B || 3 πατρικίου om B MM || 4 post Χαρσιανίτη : παρὰ Γερασίμ(ου), Νεοφύτ(ου) και Λε(ον)τί(ου) τῶν (μονα)χ(ῶν) τ(ῶν) ἀπὸ τ(ῆς) μο(νῆς) τοῦ δαί(ω)(τά)τ(ου) κυρ(οῦ) Χριστοδοδύ(ου) add. B MM | ρητῶς οὕτως A : οὕτως κατὰ ρῆμα B MM || 4 - 5 δωρεῖται bis μοναχοῖς om. B MM | 6 τὴν νῆσον τὴν Λειψῶ ante τὸ ἡμισυ add. B MM | τοῦ Παντελίου τοῦ κάστρου B MM | ἐπονομαζόμενα B MM || 7 οὕτω λεγόμενον om. B MM || 11 τοῖς μοναχοῖς B || 13 λαβόντα MM || 15 ἐξουοσεύειν B MM | 16 αὐτοῖς A : αὐτῶ B MM | 'Ιουλίω B MM || 16 - 17 θεοφυλάκτου B || 17 βασιλικὸν A B . ἐκ τῆς δεσποίνης τῆς μητρὸς τοῦ βασιλέως MM | Τὴν νῆσον τὴν Λειψῶ τε τε ἡμισυ . add. B MM || 22 ἡμῶν : μου B || 23 λάβοντα B MM | 24 τούτω : αὐτῶ B MM || 27 ἡκριβωμένην ποιήσασθαι A MM : ποιῆσαι ἡκριβωμένην B || 28 λεπτομερῆ B MM || 30 ἐξ om. B || 31 δεκάτης A : ι' B, om. MM || 32 παράδοσον MM | 34 ἕτερον A MM : δεύτερον B | εἰς τὸ σέκρετον B MM || 37 οἰονοῦν MM || 40 τῶ om. B MM || 41 - 42 ἐκ τῆς δεσποίνης bis Χαρσιανίτην A B : om. MM || 44 'Ιωάννου A MM : om. B | ἡμίσεος MM || 45 ἐξολοκλήρου A : ἔτι δὲ και τῆς νήσου τῆς Λειψῶ ἐξ ὀλοκλήρου add. B MM (ἐξ ὀλοκλήρου MM) || 47 ἀνω . lac. in B : ἀνωφερέστερον MM || 48 αὐτοῦ A : τούτου B MM || 50 ἀπερχομένην A MM : ἀπέρχεται B | ἢ και lac. in B | λιθωσμεῖα B MM et passim || 51 μέσον A MM : μέσω B | Καγκέλης B MM et passim || 54 μονοπάτιον B MM || 56 Λιθάριον MM || 57 τὴν ante ἐρχομένην om. B | 58 γέρονε παρ' ἡμῶν A : παρ' ἡμῶν ἐργονέει B : παρ' ἡμῶν γέρονε MM | αὐτὴν om. B | και om. B || 60 τοῦ Στροβήλου B || 61 ἀκροτήριον MM || 63 στράταν lac. in B | 65 σπόριμος B MM | ὄρεινῆ ante νομαδιαία B MM || 67 Ποιτιστήριον A MM : Ποτι . lac. in B | [τ]ὸ ἐξάληπτ(ον) B || 68 πηγὴν ὕδατος A MM : . . γ . . ἕδ . . B | ροιδίαν B MM | μία A : α' B MM | δύο A : β' B MM | ἐτέρας ἐλαίας B MM || 69 ἡμέρους B MM | ἀργιοελαίας διαφόρους B MM | πέντε A : ε' B MM | σκαμνέαν α' B MM || 69 - 70 γλυκοξυλέας B MM | ἀπιδέας B : ἀπιδίας MM || 75 ράχην B MM et passim || 76 κρατῶν B MM | κάτω A MM : om B || 78 σχωρία lac. in B | ράχην και A : ρ B : ράχην ράχην και MM || 80 κρατῶν B MM | ξηρορράκα A . ξηρ . lac. in B : ξηρὸν ράκα MM | τῶν Ἀσπρων Κορημῶν B MM || 84 κρα(. .) B : κρατῶν MM | ξ[ηρ]ορράκα A : ξηρὸν ράκα MM | δέκα A : ι' B MM || 88 σκάλαν A MM : κάλαν B || 89 τόπου om. B || 90 αἰγυλισκάρι A : αἰγυλιοκ . lac. in B, αἰγυλιτοκάριον MM || 91 ρη' A MM : ρκ' B | εἶτα A : εἰ . . B, εἶθ' οὕτως MM || 92 κρατεῖ A : κρατῶν B MM || 93 'Οξείας MM | (δί)στρατον B . Μονόστρατον MM || 100 και ζωγραφισμένη B MM || 101 μαρμα(ρίων) non leg. MM || 102 τεθυρωμένος τρίπατος BM || 103 εὐκτίριον B | 104 ὑποκέραμον post θολωτὸν B MM | δίρροντον A MM : διρηιμένον B || 105 τέσσαρας A : δ' B MM | 106 - 107 και ἕτερα bis κεραμωτῶν om. MM | 106 τρία A : γ' B || 107 δὲ om. MM || 107 - 1070 lacuna in A, suppl. ex B || 107β (ἐξ)ελλημ(έ)ν(ον) non l. MM | ῥοιδίας MM | κιδωνίας MM || 107δ ἡμεροῖ corr. MM || 108 ὡς και τῶν ἀγρῶν B MM | παρὰ τῶ Παρθενίω A : τὰ τῶ Παρθενίω B : ὑπὸ τὸ Παρθένιον MM || 110 προσεκομίσθη A : προεκομίσθη B MM | post παρὰ vacuum in A B MM | 111 ρητῶς om. B MM || 112 τοῦ Κουρονοῦ A B : τῶν Κουρονοῶν MM et passim | Πολοφούτη B : Πολοφούτη MM et passim || 113 τὸ δίκαιον B MM || 116 ἐνεποίεις A : ἐποίεις B, ἐποίησας MM | 118 τὸ διαφερούσας A . τὰς διαφερούσας B, τὸ τὰς διαφερούσας MM | αὐτῶν A : αὐτοῖς B MM || 118 διαφέρουσαν [αυτο]ῖς νομῆν B || 119 Πολοφούνη A : Πολοφούντου B | τὴν τοῦ A B : τὴν MM | τοῦ Κουρονοῦ B || 126 ὀφείλει γενέσθαι A : γενέσθαι ὀφείλει B MM || 135 παραχωρήση A : παραχωρῆσαι B MM || 139 προαστείου om. B | β' A : δύο B MM || 140 τοῦ ante Πολοφούνη om. B || 142 τοῦ Κουρονοῦ B | γῆ νομαδιαίας add. B inter σπορίμου et μωδίων || 143 suppl. A sec. B : και μήτε προσθήκης ἢ ἐκκοπῆς B

MM || 145 *πρακτικῶ* A : *πρακτικόν* B MM | 146 *παρίστ...* B, *παρίστην* MM || 150 *ἐν τῇ νήσῳ τῇ Λέρῳ* B MM | 151 *κυρῶ* om. B || 152 *δὲ* ex corr. *τε* A : *δὲ* B, *τε* MM || 154 *Λέπιδα* A MM : *Λεπίδια* B | *διέγραψε* A MM : *ἐγραψε* B || 157 *τὸ Παντέλιον* B MM || 159 *Λέπιδα* A MM : *Λεπίδια* B || 161 *ποιῆσαι* post *αὐτῇ* in B || 163 *τὸ μέ...* B, *τὸ μέρος* MM || 164 *μηνός* om. B || 165 *τρία* A : *γ'* B MM || 166 *κελλίτζιν* B MM | *ἀπόσκαπον* om. B || 168 *ἀνωγοκάτωγον* B MM et passim || 169 *τρία* A : *γ'* B MM || 171 *κελλίτζιν* B MM | *φουρναρείον* B MM | 172 *περικλεισμένων* A MM : *περικλειομένων* B || 174 *ἐξετέθη* A B : *ἐξεθέμην* MM || 178 *Ἰωάννης* bis *ὑπέγραψα* post *Μιχαὴλ ὁ τοῦ Ἰσμαὴλ* bis *ὑπέγραψα* in B MM | *Κοτούνης* A : *Κοντούνης* B MM | *τούτων πάντων* A : *τῶν ἐν τούτῳ ἀνατατομένων πάντων* B MM || 179 *ὁ εὐτελής* B MM || verso 1 - 7 non ed. MM.

|| 172 post *Παντελίον* add. B (l. 575 - 577) et ed. MM : ⁵⁷⁵ *Ἡ νῆ(σος) ἢ Λειψῶ εὐρέθ(η) ἔχ(ου)σ(ι) γῆν σπό(ριμον) (πρω)τ(ης), (δευ)τ(έ)ρ(ας) [καὶ] (τρι)τ(ης) (α', β' καὶ γ' MM) ποιότ(η)τ(ος) μοδιῶν υ', ἡ δὲ λοιπ(ή) γῆ τοῦτ(ου) ὑπάρχ(ει) ὀρ(εινή), νομαδιαί(α), πετρώ[δης] |⁵⁷⁶ καὶ δασώδ(ης): ἐκκλη(σία) ὁ ἄν(ιω:) Νικαύ(αος) λιθοπη(λό) κτ(ιστος), ὑποκ[έ]ραμ(ος), ἀζωγράφηστος: κελλ(ία) (λι)θοπη(λό)κτ(ιστα), ἔπι(οκί)ρ(αμα), τεθωρωμ(έ)ν(α) γ' (τρία MM)· ἔτερ(ον) ὄσπητ(ιον) δρομ(ικόν), λιθοπη(λό)κτ(ιστον) |⁵⁷⁷ ὑποκέρα(μον), χρ(ημα)τιζ(ον) σταυ(λος) τ(ῶν) βοιδ(ίων): ἔτε(ρον) ὄσπητ(ιον) δρομ(ικόν) χρ(ημα)τιζ(ον) ὠρεῖον (κ)αλίβ(ια) (non l. MM) ξη(λό)κτιστα, βρουλλόσκ(ε)π(α) διάφορα, χρ(ημα)τιζόντα εἰς κατὰ μονὰς μ[σ]θ(ίων). ||*

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ ἔγγραφο τοῦ στρατηγοῦ καὶ προνοητοῦ Σάμου Εὐσταθίου Χαρσιανίτου περιλαμβάνει σειρὰν πράξεων γενομένων ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἢ ὑπὸ ὑφισταμένων του κατ' ἐντολήν του, κατ' ἀκλουθίαν ἀντιστοίχων αὐτοκρατορικῶν ἢ δεσποινικῶν ἐγγράφων, ἀναφέρεται δὲ εἰς τὴν πρὸς τὸν Χριστόδουλον δωρεὰν τῶν ἐν Λέρῳ κτημάτων, ἧτοι τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου καὶ τῶν δύο προαστίων, τοῦ Παρθενίου καὶ τῶν Τεμενίων. Τὰ περιεχόμενα εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου ἔγγραφα κλιμακώνονται εἰς μίαν διετίαν, ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου 1087 μέχρι τοῦ Ἀπριλίου ἢ Μαΐου 1089. Οὕτω τὸ πρακτικὸν συγκεντρώνει τὰ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς δωρεᾶς τῶν ὡς ἄνω κτημάτων ἔγγραφα, ὅσα σχετίζονται μὲ τὴν δραστηριότητα καὶ τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου καὶ οὕτως ἀποτελεῖ διὰ τὴν Μονὴν ἓνα συγκεντρωτικὸν τίτλον ἰδιοκτησίας τῶν ἐν Λέρῳ κτημάτων.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.—Τὸ ἔγγραφο παραδίδεται εἰς δύο κεκυρωμένα ἀντίγραφα: Α καὶ Β.

Τὸ ἀντίγραφο Α περιέχει δύο ἔγγραφα: τὸ παρὸν πρακτικὸν τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 53 πρακτικὸν τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου, τὰ ὅποια συνάπτονται ἀμέσως μετὰξὺ των. Ἐπειδὴ τὸ ἀντίγραφο τοῦτο εἶναι κολοβὸν (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, σελ. 46 - 47, Παράδοσις - Περιγραφή), δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαπιστωθῇ ἐὰν ἔφερεν εἰς τὸ τέλος ἐπικύρωσιν. Ὅμως τὰ ἐπὶ τοῦ νότου, νῦν ἀποκαλυφθέντα, σημειώματα καὶ αἱ μονοκονδυλιαὶ εἰς τὰ κολλήματα ἐπιτρέπουν νὰ ὑποστηρίξωμεν μετ' ἀσφαλείας ὅτι πρόκειται περὶ κεκυρωμένου ἀντιγράφου. Ἐκ τῶν σημειωμάτων τούτων συνάγεται ὅτι τὸ ἀντίγραφο ἐπεκυρώθη κατὰ Νοέμβριον μῆνα τῆς β' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6603 (1094) — ἧτοι ὀλίγα μόνον ἔτη μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πρωτοτύπου — ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου Νικήτα τοῦ Πασχάλη (βλ. κατωτέρω, σελ. 69, σχεδιάσματα).

Τὸ ἀντίγραφο Β, εὐρισκόμενον εἰς τὸ μέγα εἰλητάριον τῆς Πάτμου, εἶναι ἐπίσης κεκυρωμένον: α') ὑπὸ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Σάμου, Κῶ καὶ ἐνὸς ἀταυτίστου (ἴσως Λέρου), οἱ ὅποιοι ὑπαγράφουν εἰς τὸ τέλος τοῦ ἀμέσως ἐπομένου ἔγγραφου, ἧτοι κάτωθι τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἰωάννου

Θεολογίτου, επικυροῦντες τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 53 ἔγγραφον καὶ β') ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Πλευρῆ, ὁ ὁποῖος, συμφώνως πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς Ἑρας Βρανούση, επικυροῖ ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ ελληταρίου τὸ συλλογικὸν τοῦτο ἀντίγραφον, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δύο πρακτικῶν τοῦ Χαρσιανίτου καὶ τοῦ Θεολογίτου: βλ. Βρανούση, *Collection authentiquée*, σελ. 338 κέ. Βρανούση, *Κεκυρωμένη Συλλογή*, σελ. 109-111 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 5.

Ἐφ' ὅσον τὰ δύο ἀντίγραφα εἶναι κεκυρωμένα θὰ ἔπρεπε νὰ συμφωνοῦν ἀπολύτως μεταξύ των ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον. Παρὰ ταῦτα, ἐκτὸς φραστικῶν τινῶν ἀσημάντων διαφορῶν (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα) καὶ τῆς διαφορητικῆς ὀρθογραφίας (τὸ Β εἶναι ἀνορθόγραφον), τὰ δύο ἀντίγραφα παρουσιάζουν μίαν οὐσιώδη διαφορὰν περιεχομένου: εἰς τὸ Β δηλαδὴ σημειοῦται ὅτι ὁ Εὐσταθίος Χαρσιανίτης παρέδωκεν εἰς τὸν Χριστόδουλον καὶ τὴν νῆσον Λειψῶ, ἐνῶ εἰς τὸ Α τὸ γεγονός τοῦτο οὐδὲν μνημονεύεται. Ἡ προσθήκη αὕτη ἀπαντᾷ τετράκις εἰς τὸ ἀντίγραφον Β (πρβλ. στ. 446, ὅπου ὁ τίτλος τοῦ ἀντιγράφου, καὶ στ. 451, 461, 482, 575-577 τοῦ Β = ἀντίστοιχα χωρία τοῦ Α στ. 6, 17, 45, 172). Τὰ σχετικὰ χωρία ἔχουν ὡς ἀκολούθως (κατὰ τὸ Β):

α') *Τὸ ἴσον τοῦ πρακτικοῦ τῆς Λειψῶ καὶ τῶν ἐν τῇ Λέρῳ δύο προαστείων.*: πρόκειται περὶ τοῦ τίτλου τοῦ ἀντιγράφου Β, ὁ ὁποῖος ὀφείλεται βεβαίως εἰς προσθήκην τοῦ ἀντιγραφέως καὶ ὁ ὁποῖος δὲν ἀνήκει εἰς τὸ πρωτότυπον. Σημειωτέον ὅτι ὅλα τὰ ἔγγραφα τὰ καταγεγραμμένα εἰς τὸ μακρὸν ελλητάριον φέρουν ἀναλόγους τίτλους (εἰσαγομένους ὁμοιομόρφως διὰ τοῦ: *τὸ ἴσον τοῦ. . .*), οἱ ὁποῖοι ὀφείλονται εἰς παρεμβολὴν τοῦ ἀντιγραφέως. Ἀντίστοιχος τίτλος δὲν ὑπάρχει εἰς τὸ Α.

β') Στ. 451 Β (= στ. 6 κέ. Α) ¹, πρβλ. καὶ στ. 461 Β (= στ. 17 Α): *Τὴν νῆσον Λειψῶ, τὸ τε ἤμισυ τοῦ Παντελίου τοῦ κάστρου ἐπονομαζομένου. . . καὶ τὰ δύο προάστεια, τὸ τε Τεμένιον καὶ τὸ Παρθένιον τὰ κατὰ τὴν νῆσον Λέρῳ τογγάοντα ἐδωρήσατο. . .*: τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τὴν παρέμβλητον πρόσταξιν Ἀλεξίου τοῦ Α', τοῦ Ἰουνίου 1087, καὶ εἰς τὴν ἐπίσης παρέμβλητον πρόσταξιν τῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς τῆς αὐτῆς χρονολογίας. Εἰς ταῦτα γίνεται ἀπλή μνεία τῆς νήσου Λειψῶς (εἰς τὸ Β) κατὰ τὴν ἀπαρίθμησιν τῶν πρὸς τὸν Χριστόδουλον δωρουμένων κτημάτων. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα δὲν ἐσώθησαν κεχωρισμένως, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸς ὁ ἔλεγχος τῆς πιστότητος τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν χωρίου, τὰ σφζόμενα ὁμοῦ ἀντίστοιχα πιττάκια τὰ πεμφθέντα εἰς τὰ οἰκεῖα σέκρετα (βλ. ἄνωτέρω σελ. 50, Παρατιθέμενα ἔγγραφα) ἀναφέρουν πράγματι καὶ τὴν Λειψῶ.

γ') Στ. 482 Β (= στ. 45 Α): *δι' ἀποστολῆς καὶ ἐνεργείας Ἰωάννου νοταρίου τοῦ Ἀντζᾶ, ἐποιησάμην τὴν παράδοσιν τοῦ ἤμισυ κάστρου τοῦ λεγομένου Παντελίου σὺν τοῖς δυοῖ προαστείσι, τῷ τε Τεμενίῳ καὶ τῷ Παρθενίῳ, ἔτι δὲ καὶ τῆς νήσου τῆς Λειψῶ ἐξ ὀλοκλήρου*: τὸ χωρίον τοῦτο περιέχεται εἰς τὸ κυρίως πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου. Ἡ παράδοσις τῶν ὡς ἄνω περιοχῶν τῆς Λέρου — κατὰ δὲ τὸ Β καὶ τῆς Λειψῶς —, ἐξετέλεσθη ὑπὸ τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Ἀντζᾶ, τὸ δὲ γεγονός πρέπει νὰ χρονολογηθῇ μετὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1087 — ὅποτε ἔλαβε τὴν σχετικὴν βασιλικὴν ἐντολὴν ὁ Χαρσιανίτης — καὶ πρὸ τοῦ Ἰουνίου 1088 — ἡμερομηνίαν τὴν ὁποίαν φέρει ἢ ἐν συνεχείᾳ περιεχομένη εἰς τὸ πρακτικὸν νέα δεσποινικὴ πρόσταξις (στ. 111-130 Α). Σημειωτέον ὅτι μετὰ τὸ ὡς ἄνω χωρίον ἀκολουθεῖ κανονικῶς, καὶ εἰς τὰ δύο ἀντίγραφα, ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ παράδοσις τοῦ Παντελίου, τοῦ Τεμενίου καὶ τοῦ

1. Ἐντὸς παρενθέσεως σημειοῦνται οἱ στίχοι τοῦ Α, εἰς τοὺς ὁποίους ἀντιστοιχεῖ τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν χωρίον. Δι' ἀραιῶν στοιχείων δηλοῦνται αἱ προσθήκαι τοῦ Β.

Παρθενίου, ἀλλὰ δὲν παρέχεται (οὐδὲ καὶ εἰς τὸ Β, ὡς θὰ ἀνέμενε τις) ὁ περιορισμὸς τῆς Λειψοῦς, ὁ ὁποῖος ὑπάρχει (μόνον εἰς τὸ Β) εἰς ἄλλην θέσιν, περὶ τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου (βλ. ἐπομένῃν παρατήρησιν).

δ') Στ. 575-577 Β (= μετὰ τὸν στ. 172 Α): *ἡ νῆσος ἡ Λειψὼ εὐρέθη ἔχουσα ... κατὰ μόνας μισθίων*: παρέχεται ἐν συντόμῳ ὁ περιορισμὸς τῆς Λειψοῦς, χωρὶς δῆλωσιν τοῦ ἐνεργήσαντος ταύτην δημοσίου λειτουργοῦ. Ὑπογραμμίζω ἰδιαίτερος τὸ γεγονός ὅτι ἡ θέσις, ὅπου εὐρίσκεται εἰς τὸ Β ὁ περιορισμὸς καὶ ἡ παράδοσις τῆς Λειψοῦς, ξενίζει. Πράγματι, συμφώνως πρὸς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῷ στ. 482 αὐτοῦ τούτου τοῦ ἀντιγράφου Β, ἡ παράδοσις τῆς Λειψοῦς ἐγένετο, ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἐν Λέρῳ ἡμίσεος κάστρου τοῦ Παντελίου καὶ τῶν δύο προαστίων, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου, τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Ἄντζᾶ, καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν. Ἐπομένως, τὸ σχετικὸν πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς Λειψοῦς χωρίον ὄφειλε νὰ εὐρίσκεται ἢ πρὸ ἢ μᾶλλον εὐθὺς μετὰ τὴν παράδοσιν τῶν λοιπῶν ὡς ἕνωτοιο χωρίων, δηλ. εὐθὺς μετὰ τὸν στ. 527 τοῦ Β (= στ. 107δ' τοῦ Α) καὶ ὄχι εἰς τὸ τέλος τοῦ ὅλου ἐγγράφου, μετὰ τὴν παραθεσιν ἄλλων μεταγενεστέρων ὑποθέσεων. Πράγματι, μετὰ τὸν στ. 527 Β (= 107δ' Α) ἀκολουθοῦν νέα, μεταγενέστερα χρονικῶς, ὑποθέσεις, ἤτοι α') ἡ διένεξις μεταξὺ τῶν ἀγρῶν Πολοφούντη καὶ Κουρουνῶν ἀφ' ἑνὸς καὶ προαστίου Παρθενίου ἀφ' ἑτέρου, ἡ ὁποία ἀνέκυψε πρὸ τοῦ Ἰουνίου 1088, διηυθετήθη δὲ τελικῶς ὑπὸ τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Θεολογίτου κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1089 καὶ β') ἡ νέα δωρεὰ τοῦ ἑτέρου ἡμίσεος τοῦ κάστρου Παντελίου, ἡ ὁποία ἐξετελέσθη κατὰ Σεπτέμβριον 1088 ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου. Οὕτω, μετὰ τὰς δύο αὐτὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο μεταγενεστέρως καὶ ὑπὸ ἄλλου ἀξιωματοῦχου, σημειοῦται εἰς τὸ Β ἡ παράδοσις τῆς Λειψοῦς ἕνωτοιο μνείας τοῦ ἐνεργήσαντος ἀξιωματοῦχου καὶ τοῦ χρόνου ἐκτελέσεως τῆς σχετικῆς πράξεως. Βεβαίως, δύναται τις νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ἡ θέσις εἰς τὸ Β τοῦ περὶ παραδόσεως τῆς Λειψοῦς χωρίου ὀφείλεται εἰς τὴν προσπάθειαν τοῦ ἀντιγραφῆως ὅπως συγκεντρώσῃ καὶ παραθέσῃ ὁμοῦ ὅλας τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν Λέρων ὑποθέσεις, τινὲς τῶν ὁποίων εἶναι μεταγενέστεραι τῆς παραδόσεως τῆς Λειψοῦς. Ἀκριβῶς ὁμοῦ τοῦτο προϋποθέτει ἐπέμβασιν τοῦ ἀντιγραφῆως εἰς τὴν ἀρχικὴν σειρὰν τοῦ σχετικοῦ ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ἠκολούθει τὴν πραγματικὴν διαδικασίαν. Ἐξ ἄλλου τὸ χωρίον περὶ Λειψοῦς εἶναι τελειῶς ἀσύμμετρον πρὸς τὰ προηγούμενα, στερεῖται δὲ τῆς συνήθους εἰσαγωγικῆς προτάσεως. Ἐπομένως τὸ ὅλον χωρίον οὐδεμίαν συνάφειαν ἔχει πρὸς τὰ συμφραζόμενα καὶ δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ θέσιν ἀπὸ πλευρᾶς περιεχομένου καὶ χρονολογίας (βλ. καὶ πίνακας, ἔγγρ. 52 Β).

Πάντα τὰ ἀνωτέρω συνηγοροῦν ὑπὲρ τοῦ πιστοῦ τοῦ ἀντιγράφου Α: τὸ πρωτότυπον περιελάμβανε, καθ' ἡμᾶς, μόνον τὸ ἱστορικὸν τῶν ἐν Λέρῳ δωρεῶν καὶ οὕτως ἀπετέλει μίαν ἐνότητα. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν προσθήκην τοῦ Β, δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν ταύτην ὡς ἀκολούθως: ὁ γραφεὺς τοῦ Β εἶχε προφανῶς ὑπ' ὄψιν του αὐτὰ ταῦτα τὰ βασιλικὰ καὶ δεσποινικὰ ἔγγραφα, ἐπὶ τῶν ὁποίων βασίζεται τὸ παρὸν πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐγένετο πράγματι λόγος περὶ τῆς παραδόσεως τῆς Λειψοῦς. Πιθανώτατα δὲ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του κεχωρισμένον πρακτικὸν παραδόσεως τῆς Λειψοῦς τοῦ αὐτοῦ Χαρσιανίτου (διότι ἡ Λειψὼ ἐδόθη πράγματι εἰς τὴν Πάτμον: βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 5 καὶ 6 καὶ ΜΜ, Γ', σελ. 65, 81) καὶ ἔκρινε σκόπιμον ὅπως περιλάβῃ εἰς τὸν πρακτικὸν τὰς δύο αὐτὰς συναφεῖς ὑποθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δημοσίου λειτουργοῦ. Πιθανώτατα δηλαδὴ λαμβάνει ἐνταῦθα ἄλλο κεχωρισμένον ἔγγραφον περὶ Λειψοῦς ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Εὐσταθίου Χαρ-

σιανίτου. Κατὰ ταῦτα, τὸ Β συγκεντρώνει εἰς ἓν δύο κεχωρισμένα ἔγγραφα καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον, καίτοι ἡ προσθήκη ἀναφέρεται εἰς ἀπολύτως πραγματικὸν γεγονός, ἀπὸ πλευρᾶς διπλωματικῆς καὶ μόνον, τὸ Β δὲν ἀντιγράφει πιστῶς τὸ πρωτότυπον.

Προσθέτομεν ὑπὲρ τοῦ ἀντιγράφου Α, ὅτι τοῦτο διασφύζει εἰς τὰς ὑπογραφὰς τὴν ὀρθὴν σειρὰν, ἐνῶ εἰς τὸ Β ἡ σειρὰ εἶναι τεταραγμένη. Πράγματι εἰς τὸ Α παρατίθενται αἱ ὑπογραφαὶ δύο ὑπάτων—τοῦ Μιχαὴλ Μαυρόποδου καὶ τοῦ Ἰωάννου Κοτούνη—, ἀκολουθοῦν αἱ ὑπογραφαὶ τῶν δύο νοταρίων, Ἰωάννου Θεολογίτου καὶ Ἰωάννου Ἀντζᾶ, οἱ ὅποιοι ἐνήργησαν τὰς σχετικὰς παραδόσεις, ἐν συνεχείᾳ δὲ δύο ἀπλῶν μαρτύρων, καὶ τέλος τοῦ ἐκδίδοντος τὸ ἔγγραφον Εὐσταθίου Χαρσιανίτου. Ἀντιθέτως εἰς τὸ Β ἡ ὑπογραφή τοῦ δευτέρου ὑπάτου Ἰωάννου Κοτούνη εὐρίσκειται ἕκτη εἰς τὴν σειρὰν, μετὰ τὰς ὑπογραφὰς τῶν δύο μαρτύρων: ὑποθέτομεν ὅτι ὁ γραφεὺς τοῦ Β παρέλειψε κατὰ τὴν ἀντιγραφήν τὴν δευτέραν ὑπογραφήν καὶ ἀκολούθως, ἀντιληφθεὶς τοῦτο, προσέθεσεν αὐτὴν εἰς τὸ τέλος.

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι καὶ τὸ ἀντίγραφον Α παραδίδει κείμενον ὀλίγον τεταραγμένον εἰς τοὺς στίχους 4 - 5 καὶ 8 - 9 (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σχόλια 2 καὶ 3).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ— Ἡ ἀκριβὴς χρονολογία ἐκδόσεως τοῦ παρόντος πρακτικοῦ δὲν παρέχεται. Εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου σημειοῦται ἡ συνήθης καταληκτικὴ φράσις: *μηὶ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγεγραμμένοις*, ἀλλὰ αὕτη δὲν δύναται νὰ συναφθῇ, ὡς συνήθως συμβαίνει, μετὰ τὴν παρεχομένην εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πρακτικοῦ χρονολογίαν (Ἰούλιος, ἰνδικτιῶν δεκάτη, τοῦ ἔτους 6595), διότι ἀκολουθοῦν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου ἄλλαι, μεταγενέστεραι, πράξεις. Οὔτε ὅμως μετὰ ἄλλην, παρεχομένην ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου τούτου χρονολογικὴν ἔνδειξιν δύναται νὰ συναφθῇ: ὡς ἤδη ἐλέχθη, τὸ ἔγγραφον περιέχει σειρὰν πράξεων τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου, κατ' ἀκολουθίαν αὐτοκρατορικῶν ἐντολῶν χρονολογουμένων ἀπὸ Ἰουνίου 1087 (βλ. στ. 1 καὶ στ. 16, 31, 40 Α) μέχρι Σεπτεμβρίου 1088 (στ. 164 Α). Ἐπομένως τὸ παρὸν πρακτικὸν ἐξεδόθη ὁποσδήποτε μετὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1088. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς τοῦτο ρητῶς μνημονεύεται τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου, τὸ ὅποιον συνεσφραγίσθη καὶ συνεπεδόθη μετὰ τοῦ παρόντος εἰς τὴν Μονὴν (στ. 145-147), καὶ τὸ ὅποιον χρονολογεῖται κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1089 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 53), συνάγομεν ὅτι τὸ παρὸν πρακτικὸν ἐξεδόθη ὀλίγον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Θεολογίτου. Σημειωτέον ὅτι ἡ χρονολογία αὕτη δὲν ἀναφέρεται ἐντὸς τοῦ παρόντος ἐγγράφου, ἀλλὰ παραδίδεται μόνον ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Θεολογίτου. Ἐπομένως, ἡ παρεχομένη εἰς τὸ τέλος τοῦ πρακτικοῦ ἔνδειξις *μηὶ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγεγραμμένοις* δὲν ἔχει ἐντὸς τοῦ ἐγγράφου συγκεκριμένον ἀντίκρουσμα, ἡ δὲ χρονολογία τούτου συνάγεται ἐμμέσως.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 3-4): Ὁ Εὐστάθιος Χαρσιανίτης μαρτυρεῖται μόνον εἰς τρία ἔγγραφα τοῦ Πατριτικοῦ Ἀρχείου τῶν ἐτῶν 1087-1089 (τὸ παρὸν καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 47 καὶ 53). Οὗτος ἦτο στρατηγὸς καὶ προνοητὴς Σάμου τοῦλάχιστον κατὰ τὰ ἔτη 1087-1089, ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ πατρικίου καὶ ἦτο ἄνθρωπος τῆς δεσποίνης Ἀννης τῆς Δαλασσηνῆς (πρβλ. ἔγγρ. ἀρ. 47 τοῦ 1087 καὶ ἀρ. 53 στ. 186 τοῦ 1089). Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Χαρσιανίτης μαρτυρεῖται κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν: α') σφύζεται ἡ σφραγὶς Θεοδώρου Χαρσιανίτου τοῦ Ι' - ΙΑ' αἰ.: βλ. Schlumberger, *Sigillographie*, σελ. 635, β') εἰς ἔγγραφον τῆς Λαύρας τοῦ 1080 ἀναφέρεται χειρογράμπελον Κωνσταντίνου τοῦ Χαρσιανίτου: *Actes de Lavra*², ἀρ. 40 στ. 22 καὶ 23, γ') εἰς τὸ ἔγγραφον

τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου τοῦ 1089 (κατωτέρω, ἀρ. 53) σιγνογραφεῖ εἰς Βασίλειος Χαρσιανίτης ὡς μάρτυς εἰς τὴν ἐπίμαχον ὑπόθεσιν τῶν ἐν Λέρῳ κτημάτων. — Ἡ ἕλη ὑπόθεσις τὴν ὁποίαν ἐκθέτει τὸ παρὸν πρακτικὸν ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Σάμου, διότι εἰς τὸ θέμα Σάμου ἀνήκε διουικητικῶς κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἡ Πάτμος. Περὶ τοῦ ναυτικοῦ θέματος Σάμου βλ. Ζακ-υ-θηνού, *Λιουικητικὴ Λιαίρεσις*, ΕΕΒΣ 17 (1941), σελ. 261-262 καὶ Ahrweiler, *Byzance et la mer*, κυρίως σελ. 99 καὶ 108. Περὶ τοῦ ὅρου *ἄνθρωπος τοῦ βασιλέως*, *ἄνθρωπος τοῦ τάδε* βλ. Verpeaux, *Les oikéioi*, σελ. 89 κέ., 93 κέ.

2. (στ. 4) : Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ Α παραλείπει τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν μοναχῶν (Γερασίμου, Νεοφύτου καὶ Λεοντίου), οἱ ὅποιοι, κατὰ τὸ ἀντίστοιχον χωρίον τοῦ Β, ἐπέδωσαν εἰς τὸν Χαρσιανίτην τὴν βασιλικὴν πρόσταξιν (βλ. σχετικῶς Κριτικὸν Ὑπόμνημα), ἐνῶ εἰς τοὺς στ. 45-46 τοῦ Α, ὅπου παρέχονται τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν ὡς ἄνω μοναχῶν, οὗτοι ἀναφέρονται ὡς ἐὰν εἶχον πρότερον μνημονευθῆ (πρὸς τοὺς *λεχθέντας μοναχοὺς*). Τοῦτο σημαίνει προφανῶς ὅτι τὸ πρωτότυπον παρεῖχε εἰς τὸν ἀντίστοιχον τοῦ 4 Α στίχον τὰ ὀνόματα αὐτῶν καὶ ὅτι ὁ γραφεὺς τοῦ Α παρέλειψε ταῦτα κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν.

3. (στ. 4-9) : Εἰς τὸ Α τὸ χωρίον εἶναι τετραγαμμένον, παρατηρεῖται δηλ. ἐπανάληψις τῆς αὐτῆς προτάσεως (*δωρεῖται ἡ βασιλεία μου τῷ ... μοναχῷ Χριστοδούλῳ ... — ἐδωρήσατο ἡ βασιλεία μου ... τῷ μοναχῷ Χριστοδούλῳ...*) καὶ ἀνακολουθία χρόνου (ἐνεστώς - ἀόριστος), ἡ ὁποία ἔχει ἀποφευχθῆ εἰς τὸ Β.

4. (στ. 6, 18, 45, πρβλ. στ. 47-48, 147 κέ., 162-172) : Τὸ κάστρον τοῦ Παντελίου ἔκειτο ἀνατολικῶς τῆς Πόλεως τῆς Λέρου, παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Παντέλι, εἰς τὴν μικρὰν χερσονήσον ἡ ὁποία ἀπολήγει εἰς τὸ ἀκρωτήριον Ἄσπρη Πούντα. Νοτίως τῆς χερσονήσου ὑπάρχει ὁμώνυμος τοῦ κάστρου ὄρυς (βλ. χάρτην Λέρου). Τὸ ἥμισυ τοῦ κάστρου τοῦ Παντελίου, καθὼς καὶ τὰ προάστια Τεμένια καὶ Παρθένιον ἐδωρήθησαν εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον κατὰ τὸ ἔτος 1087, δηλ. πρὸ τῆς ιδρύσεως τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς. Τὸ σχετικὸν χρυσόβουλλον τῆς δωρεᾶς χρονολογεῖται κατὰ Μάϊον τοῦ 1087 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 5) καὶ αἱ αὐτοκρατορικαὶ καὶ δεσποινικαὶ προστάξεις διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς δωρεᾶς κατὰ Ἰούνιον 1087. Ἡ ἐκτέλεσις τῆς δωρεᾶς ἐγένετο μετὰ τὸ Ἰούλιον 1087 καὶ Ἰουνίου 1088. Καίτοι ἡ δωρεὰ ἐγένετο, ὡς ἐλέχθη, πρὸ τῆς ιδρύσεως τῆς Πατριακῆς Μονῆς, παρέμεινεν ἐν ἰσχύϊ καὶ μετὰ τὴν μετάβασιν τοῦ Χριστοδούλου ἀπὸ Κῶ εἰς Πάτμον, ὡς ρητῶς ἀναφέρει καὶ τὸ σχετικὸν χρυσόβουλλον τῆς ιδρύσεως τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς: *ὅσα ἐν τῇ νήσῳ Κῶ ὀθενδήποτε αὐτῷ προσεκλήθησαν μέχρι τοῦ νῦν τῷ δημοσίῳ ἀπ' ἐντεῦθεν προσαφορισθήσονται καὶ ὡς μηδέποτε τῇ κατ' αὐτὸν μονῇ [— τῆς Πάτμου] προσαρμόσαντα λογισθήσονται, πάρεξ μέντοι τοῦ ὀλοκλήρου νησιδίου τῆς Λειψῶ καὶ τῶν ἐν τῇ νήσῳ Λέρῳ δεσποζομένων παρ' αὐτοῦ μέχρι τοῦ νῦν* (τόμ. Α', ἔγγρ. 6 στ. 17-20). Ὡς ἤδη ἐλέχθη, εἰς τὸν Χριστόδουλον ἐδωρήθη ἀρχικῶς τὸ ἥμισυ τοῦ κάστρου, τὸ ἀνωφερέστερον (στ. 6, πρβλ. στ. 47), μετὰ τοῦ περιτειχίσματος αὐτοῦ καὶ τῆς ἐντὸς αὐτοῦ τυγγανούσης ἐκκλησίας καὶ τῶν κελλίων (στ. 47-48). Τὸ ἕτερον ἥμισυ τοῦ κάστρου κατεῖχον οἱ ἔποικοι τῆς νήσου (στ. 153), κατὰ δὲ τὸ ἀντίστοιχον χρυσόβουλλον δωρεᾶς θὰ ὑπῆγετο τοῦτο εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου: τὸ τοῦ *σεκρέτου μέρος καθέξει* (τόμ. Α', ἔγγρ. 5 στ. 48-49). Τὸ τμήμα τοῦτο τοῦ κάστρου παρεχωρήθη τελικῶς εἰς τὸν Χριστόδουλον διὰ προστάξεως τῆς Ἀννης Δαλασσηνῆς (βλ. στ. 149-161), διότι ἡ δεσποῖνα *οὐ καλὸν διέγνωνε τὸ ἀνακεκονισμένους εἶναι τοὺς μοναχοὺς μετὰ τῶν κοσμικῶν, καὶ εἰς ἀντάλλαγμα ἐδόθη εἰς τοὺς ἐποίκους τῆς νήσου τὸ κάστρον Λέπιδα*. — Ἡ Δαλασσηνὴ ἐνεργεῖ

ἐνταῦθα, διότι ἡ περιοχὴ ἀνήκεν εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, τὸ ὁποῖον ὑπήγετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 10). Τὸ ἕτερον ἡμισυ τοῦ κάστρου παρεδόθη εἰς τὸν Χριστόδουλον τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1088 ὑπὸ τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Θεολογίτου (στ. 162-172). Ἐκ τῆς περιγραφῆς τῶν κτισμάτων τοῦ κάστρου ὁ Ν. Οἰκονομίδης (*The donation of castles in the last quarter of the 11th century*, «Polychronion Dölger», Χαϊδελεβέργη 1966, σελ. 414) συμπεραίνει ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Χριστοδοῦλου τὸ κάστρον ὅλον ἦτο ἀσήμενον.

5. (στ. 7, 19, 45, πρβλ. καὶ στ. 70 κέ.) : Τὸ προάστιον *Τεμενία* εὐρίσκετο εἰς τὸ ΝΔ τμήμα τῆς νήσου, εἰς τὸν μυχὸν τοῦ κόλπου τοῦ Λακκιοῦ, ἦτο παραθαλάσσιον (πρβλ. παρὸν ἔγγραφο στ. 71), ἐγεινιάζε πρὸς Ν. μὲ τὰ Λέπιδα (πρβλ. στ. 73-74 καὶ 88) καὶ ἔφθανε μέχρι τῆς Βίγλης (στ. 73) καὶ τῆς Γούρας (στ. 75) : βλ. χάρτην Λέρου. Περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτήσεως τῶν Τεμενίων εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου, βλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 4.

6. (στ. 7, 19, 45, πρβλ. καὶ στ. 48 κέ., 107δ' κέ., 113 κέ., 133 κέ.) : Τὸ προάστιον *Παρθένιον* εὐρίσκετο εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῆς νήσου, ὅπου τὸ σημερινὸν χωρίον *Παρθένι* καὶ ὁμώνυμος κόλπος καὶ λιμὴν. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἡ περιοχὴ καὶ ὁ κόλπος ἐκ ναοῦ τῆς Παρθένου. Εἰς τὴν περιοχὴν σφίζονται βυζαντινὰ καὶ ἀρχαῖα ἐρείπια. Ἀπὸ τοῦ κόλπου τοῦ Παρθενίου ἀρχαῖα εὐρεῖα καὶ εὐφορος πεδιάς, ἡ εὐφορώτερα τῆς νήσου, ἡ ὁποία ἀνήκεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (πρβλ. Δ. Οἰκονομοπούλου, *Λεβιακά*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 16, 18). Τὸ προάστιον τοῦ Παρθενίου ἦτο παραθαλάσσιον (βλ. καὶ παρὸν ἔγγραφο στ. 60 καὶ 62), ἐγεινιάζεν ἀνατολικῶς μὲ τὸν ἀγρὸν τῶν Κουρουανῶν (στ. 50, 63) καὶ πρὸς νότον μὲ τὴν Στρόβηλον (στ. 55, 60) : βλ. χάρτην Λέρου. Περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτήσεώς του εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου βλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 4.

7. (στ. 11) : ἀπ' αὐτῆς ἀρχῆς τῆς παρουσίας δεκάτης ἰνδικτιῶνος : ἡ δωρεὰ ἐγένετο εἰς τὸ μέσον τοῦ φορολογικοῦ ἔτους, κατὰ μῆνα Μάιον, ἀλλ' ἔχει ἀναδρομικὴν ἰσχὺν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τρεχούσης ἰνδικτιῶνος, διὰ τοῦτο καὶ λαμβάνονται ὠρισμένα μέτρα (βλ. στ. 31 καὶ 35-36). Πρβλ. ἀνωτέρω, ἔγγραφο 50, σχόλιον 7.

8. (στ. 12) : *φωταγία* : περὶ τοῦ ὄρου βλ. Du Cange, *Glossarium Graecitatis*, στ. 1722. Πρβλ. καὶ λ. *φωταγωγία* εἰς ἐπιγραφὴν Ἰουστινιανοῦ Β' εἰς τὸν Ἅγιον Δημήτριον : Π. Παπαγεωργίου, *Un édit de l'empereur Justinien II en faveur de la basilique de St. Démétrios à Salonique, d'après une inscription déterrée dans la basilique même (avec un facsimilé)*, À l'occasion du II^e Congrès d'Archéologie Chrétienne à Rome, Λιψία 1900.— Πρβλ. καὶ Beck, *Kirche*, σελ. 113 (*Ἔργων τῶν Φώτων*).

9. (στ. 12) : τῆς Πανάγου καὶ Θεομήτορος : πρόκειται περὶ τῆς ἐν Κῶ Μονῆς τῆς Θεοτόκου ἢ τῶν Καστριανῶν, τὴν ὁποίαν ἀνήγειρεν ὁ Χριστόδουλος κατὰ τὴν παρξιμονὴν του εἰς τὴν νῆσον (1080 - 1088) : βλ. σχετικῶς Βρχνούση, *Ὁσῖος Χριστόδουλος*, σελ. 100 κέ., πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 4

10. (στ. 22-23) : *προσεδωρήσατο δὲ τούτῳ [ἢ Ἄννα Δαλασσηγὴ] καὶ τὴν πρόσδοον τούτων (= τῶν προαστίων Παρθενίου καὶ Τεμενίων) ἅπασαν* : τὴν δωρεὰν ποιεῖται ἡ Ἄννα Δαλασσηγὴ καὶ ὅχι ὁ αὐτοκράτωρ, διότι ἡ περιοχὴ ἀνήκεν εἰς τὸ ὑπ' αὐτὴν ὑπαγόμενον σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, ὡς ρητῶς δηλοῦται εἰς χρυσόβουλλον Ἀλεξίου Α' τοῦ ἔτους 1087 : *τὴν νῆσον τὴν Λέρον καὶ τὸ νησίδιον τὴν Λειψὸν... προσεδωρήσατο τῇ μονῇ τοῦ Παντεπόπτου τὸ κράτος ἡμῶν ἐξ ὀλοκλήρου καθὼς εἰσὶν ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, λυσιτελέστερόν τι καθ' ἑαυτὴν περὶ τούτων σκεψαμένη ἢ ἀγία μου δέσποινα καὶ περιπόθητος μήτηρ αὐτῆς, μετήνεγκε ταῦτα κατὰ τρόπον ἀνταλ-*

λαγῆς διὰ χρυσοβούλλον λόγου τῆς βασιλείας μου πρὸς τὴν δεσποτείαν τοῦ Μυρελαίου καὶ ἀντιδεδόκε τῇ μονῇ τοῦ Σωτήρος ἐκεῖθεν ἕτερον κτῆμα, ὅπερ ἐβούλετο (βλ. τόμ. Α, ἔγγρ. 5 στ. 15 - 20). Διὰ τοῦτο καὶ λαμβάνονται ὀρισμένα μέτρα πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου (πρβλ. στ. 26 - 30, 34 - 35, 39 - 40, 124 - 125, 130). — Τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου δὲν ἦτο διοικητικὸς θεσμὸς ἀλλ' εὐαγὲς ἴδρυμα, ἐν ἐκ τῶν πλέον σημαντικῶν εὐαγῶν σεκρέτων τῆς αὐτοκρατορίας. Πολλάκις εἶχε παραχωρηθῆ ὡς προνόμιον εἰς μέλη τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας ἢ τοῦ ἀμέσου περιβάλλοντος τοῦ αὐτοκράτορος. Κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Ἀλεξίου τοῦ Α' εὕρισκετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἀννης Δαλασσηνῆς. Περὶ τῶν εὐαγῶν σεκρέτων καὶ περὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου βλ. Glykatzí - Ahrweiler, *Droits incorporels*, κυρίως σελ. 107. Πρβλ. καὶ Πελεκίδου, *Anne Comnène*, σελ. 15 - 16 καὶ ὑποσ. 37 καὶ 38.

11. (στ. 45 - 46): πρὸς τοὺς λεχθέντας μοναχοὺς... βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, σχόλιον 2.

12. (στ. 48 - 99): Περὶ τοῦ περιορισμοῦ καὶ τοῦ τρόπου μετρήσεως τοῦ μοδισμοῦ καὶ περὶ τῶν σχοινίων, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50, σχόλιον 30.

13. (στ. 52 κ.ἀ.): σταυρὸς: περὶ τῆς χρήσεως τοῦ σταυροῦ εἰς τὰς ὁροθεσίας βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50, σχόλιον 33. Εἷς τοιοῦτος ἐγχάρακτος σταυρὸς σφύζεται ἀκόμη εἰς τὸ Παρθένιον καὶ συνδέεται μὲ λαϊκὴν παράδοσιν, κατὰ τὴν ὅποιαν ἐχάραξε τοῦτον ὁ ἴδιος ὁ ὅσιος Χριστόδουλος πρὶν ἐκδιωχθῆ ὑπὸ τῶν Λερίων ἐκ τῆς νήσου (βλ. Δ. Οἰκονομοπούλου, *Λερισκά*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 17 καὶ ὑποσ. 1).

14. (στ. 67): ἐξάληπτον: ἡ λ. δὲν ἔχει ἐνταῦθα τεχνικὴν σημασίαν, ἀλλὰ σημαίνει ἐγκατολελειμμένον (πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50, σχόλιον 16: ἐξελημμένον).

15. (στ. 54 - 55, 60): Τὸ ἐν Λέρῳ προάστιον ἢ Στρόβηλος εὕρισκεται εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῆς νήσου (βλ. χάρτην Λέρου), δὲν πρέπει δὲ νὰ συγχέεται πρὸς τὴν ὁμώνυμον μικρασιατικὴν πόλιν, ὅπου ἐπὶ μικρὸν χρονικὸν διάστημα παρέμεινεν ὁ Χριστόδουλος (περὶ τούτου βλ. Βρονόση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*, σελ. 97 κέ.).

16. (στ. 73 - 74): Ἀναφέρεται προάστιον τὰ Λέπιδα, εἰς δὲ τὸν στ. 154 καὶ 159 κάστρον τὰ Λέπιδα (πρβλ. καὶ στ. 88). Τὰ Λέπιδα εὕρισκονται εἰς τὸ ΝΔ τμήμα τῆς νήσου, παρὰ τὸ σημερινὸν χωρίον Λέπιδα πλησίον τοῦ κόλπου τοῦ Λακκιοῦ (βλ. χάρτην Λέρου).

17. (στ. 83): λαβράτωσις (πρβλ. καὶ στ. 117 λαβρατῶσαι) = ὁροθεσία, βλ. Du Cange, *Glossarium Graecitatis*, στ. 778, 793, λ. λαβράτον καὶ λαύρατον ἐκ τοῦ laureata imago imperatorum.

18. (στ. 91): Ὁξεῖς Λίθους, πρβλ. στ. 93 Ὁξέας Πέτρας: προφανῶς πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς θέσεως.

19. (στ. 101): μετὰ συστηματίων, ἀντὶ συστηματίων, βλ. Du Cange, ἐνθ' ἀνωτ., στ. 1495, λ. συστηματίων = ἐπίθημα κινῶν.

20. (στ. 105): ὠρεῖον - σιτοδοχεῖον, σιταποθήκη, βλ. Du Cange, ἐνθ' ἀνωτ., στ. 1793.

21. (στ. 107β'): ἐξελημμένον = ἐγκαταλελειμμένον (πρβλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 14 καὶ ἔγγρ. 50, σχόλιον 16).

22. (στ. 107δ'): Οἱ δύο ἀγροὶ τοῦ Πολοφούντη καὶ τῶν Κουρουνῶν εὕρισκοντο εἰς τὸ βόρειον τμήμα τῆς νήσου ἀνατολικῶς τοῦ προαστίου Παρθενίου. Κατὰ τὸν Δ. Οἰκονομοπούλου, *Λερισκά*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 14, ὁ ἀρχικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Πολοφούντης ἦτο Πολυφύτης καὶ ἐδόθη

εἰς τὴν περιοχὴν ἕνεκα τοῦ φυτικοῦ πλούτου τῆς (ἐκ τοῦ Πολυφύτης δηλ. προῆλλον οἱ τύποι *Πολυφούτης* > *Πλουφούτης* > *Πλοφούτης* καὶ *Πολοφού(ν)της*). Ἐκ τῆς περιοχῆς ὠνομάσθη καὶ ὁ παρακείμενος κόλπος καὶ ὁ λιμὴν (βλ. χάρτην Λέρου).

23. (στ. 139 - 140): Κατὰ τὴν γενομένην καταμέτρησιν τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Θεολογίτου τὸ προάστιον Παρθένιον εὐρέθη ἔχον γῆν νομαδιαίαν μετὰ τῆς σπορίμου 6050 μοδίων (βλ. καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 53 στ. 203 καὶ 207α). Ἦδη εἰς τὸν στ. 65 τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἀναφέρεται ὅτι ἡ σπέρμιμος γῆ τοῦ προαστίου εἶχεν ἑκτασιν 409 μοδίων. Ἐὰν αἱ δύο καταμετρήσεις εἶναι ἀκριβεῖς, τότε ἡ νομαδιαία γῆ εἶχεν ἑκτασιν 5641 μοδίων.

24. (στ. 146 - 147): *συνεσφραγίσθη*. Τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἰωάννου Θεολογίτου, περὶ ἀναμετρήσεως τῆς νομαδικίας γῆς τῶν ἀγρῶν Πολοφούνη καὶ Κουρουνῶν καὶ τοῦ προαστίου Παρθενίου, συνεσφραγίσθη μετὰ τοῦ παρόντος καὶ συνεπεδόθη εἰς τὴν Μονὴν ἐν εἴδει *συνημμένου δικαιολογητικοῦ*, διότι ἡ διευθέτησις τῆς διενέξεως μεταξύ τῶν ὡς ἄνω ἀγρῶν καὶ τοῦ προαστίου Παρθενίου καταγράφεται εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Θεολογίτου, βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἔγγρ. 53. — Ἡ ρητὴ αὐτὴ μνεῖα *συνημμένου δικαιολογητικοῦ* εἶναι σημαντικὴ διὰ τὴν μελέτην τῆς τότε γραφειοκρατικῆς διαδικασίας. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω ἔγγρ. 50 στ. 84 - 86 καὶ 89 καὶ σχόλ. 8, ὅπου ἀνάλογος μαρτυρία.

25. (στ. 169, 170 - 171): *συμπτώμενον* = ἡρειπωμένον.

26. (στ. 176): περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος *Μαυρόποδος* βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 61.

27. (στ. 181): Ἀξιοσημεῖωτος ἡ μνεῖα μάρτυρος ὀνομαζομένου Ἰσμαήλ εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο τοῦ 1089. Τὸ τουρκικὸν ὄνομα Ἰσμαήλ ἀπαντᾷ τὸ πρῶτον εἰς βυζαντινὰς πηγὰς τοῦ ΙΑ' αἰ.: βλ. Μογανσικ, *Byzantinoturcica*², II, σελ. 141 - 142 (τὸ παρὸν χωρίον δὲν ἀναφέρεται).

28. (στ. 183): περὶ τοῦ ὄρου *ἄνθρωπος τοῦ τάδε* βλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 1.

29. (στ. 5 - 6 *verso*): ὁ βασιλικὸς νοτάριος Νικήτας ὁ Πασχάλης δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός.

ἡμῶν ἡοῖα μὲν βρίσκειτο ἡ βίβλος

Ἐτοῖο μὲν ἔστιν

ἡ βίβλος ἡ ἐπιγραφὴ τῆς Πασχάλης

ἡ ἐπιγραφὴ τῆς Πασχάλης

3. Τὰ ἐπὶ τοῦ νότου σημειώματα (στ. 1, 2, 5 καὶ 6 ἀντιστοίχως), ὅπου ἡ χρονολογία καὶ ἡ ὑπογραφή τοῦ ἐπικυροῦντος Νικήτα Πασχάλη.

53. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΤΟΥ ΝΟΤΑΡΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΘΕΟΛΟΓΙΤΟΥ

πρακτικὸν (στ. 207η')
πρβλ. ποιῆσαι διαχωρισμὸν (στ. 188)
περιώρισα (στ. 201)

Ἀπρίλιος, ἰνδ. ιβ'
6597 (1089)

Ὁ νοτάριος Ἰωάννης Θεολογίτης, ἐντολῇ τοῦ στρατηγοῦ καὶ προνοητοῦ Σάμου Εὐσταθίου Χαρσιανίτου, ἐνεργεῖ ἐν Λέρῳ καταμέτρησιν καὶ περιορισμὸν τῆς νομαδιαίας γῆς τοῦ προαστίου τοῦ Παρθενίου ἀφ' ἑνὸς καὶ τῶν δύο ἀγρῶν τοῦ Πολοφούντη καὶ τῶν Κουρουνῶν ἀφ' ἑτέρου, ἕνεκα τῆς μεταξὺ τούτων ἀναφύσεως περὶ τὴν νομὴν διαφορᾶς, καὶ ἀποκαθιστᾶ ἕκαστον τῶν ἀντιμαχομένων μερῶν εἰς τὰ δίκαια αὐτοῦ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— Τὸ ἔγγραφον σφύζεται εἰς δύο παλαιὰ ἀντίγραφα :

Α'. Ἀντίγραφον κεκρωμένον τέλους **ΙΑ'** αἰῶνος (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 62), ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου. Περὶ τῆς ἐπικυρώσεως βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52. Γεγραμμένον κάτωθι τοῦ ὑπ' ἀρ. 52 ἐγγράφου (διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52). Διαστάσεις παρόντος 0,222 × 0,269 - 0,271. Περιθώρια : ἀριστερᾶ (0,020) καὶ δεξιᾶ (0,027 - 0,015). Τὸ πρακτικὸν καταλαμβάνει τοὺς στ. 185 - 206. Μελάνη καὶ χεὶρ ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἐγγράφου ἀρ. 52. Ὁρθογραφία. — Διατήρησις κακὴ : κολοβὸν — τὸ κάτω τμήμα, γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ ἀποσπασθέντος ἐκ τοῦ κολλήματος τελευταίου τεμαχίου ἔχει ἀπολεσθῆ —, νῦν σφύζονται οἱ πρῶτοι 22 στίχοι ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς πρῶτους 14 στίχους τοῦ ἀντιγράφου Β' ἐκ τῆς γενομένης πρὸς τὸ ἀντίγραφον Β συγκρίσεως συμπεραίνομεν ὅτι ἀρχικῶς εἶχε διπλάσιον περίπου μῆκος. Τελειοῦται : [εὐρύσκο]-μ(έ)ν(η) [ἐπ' ἀμο]τ(έ)ρ(οις) [ἀροσί]μ(η) [γῆ, ἦν καὶ ἀφορίσ](σας) [τὸ μὲν Παρ]θ(έ)ν(ιον) . . .

Β'. Ἀντίγραφον κεκρωμένον τέλους **ΙΑ'** ἢ ἀρχῶν **ΙΒ'** αἰῶνος (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 50). Περιέχεται εἰς τὸ μακρὸν εἰλητάριον τῆς Πάτμου, τελευταῖον (16ον) κατὰ τὴν σειρὰν καταγραφῆς (διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 5 ἀντίγραφον Β). Τὸ πρακτικὸν καταλαμβάνει τοὺς στ. 591 - 624 (τὸ κυρίως ἔγγραφον τοὺς στ. 591 - 619). Διαστάσεις παρόντος πρακτικοῦ 0,470 × 0,260 - 0,263. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια 0,425 × 0,260. Μελάνη καὶ χεὶρ ἢ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ἀντιγράφου Β τοῦ ἐγγράφου 52. Περὶ τῆς ὀρθογραφίας καὶ τῆς γραφῆς τὰ αὐτὰ ὡς ἐν τόμ. Α', ἔγγρ. 5 παρατηρήματα. — Διατήρησις καλὴ : ἐνιαχοῦ σπητόβρωτον ἰδίᾳ περὶ τὸ μέσον καὶ τὸ κάτω τμήμα, ὅπου αἱ ὑπογραφαὶ τῶν ἐπικυρούντων ἐπισκόπων εἰς κάτω ἀριστερὰν γωνίαν ἐλλείπει τμήμα διαστάσεων 0,090 × 0,025 - 0,028.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ.— MM, Γ', σελ. 42 - 43 (ἐκδίδεται ἐν συνεχείᾳ τοῦ ὑπ' ἀρ. 52 ἐγγράφου ὡς ἐνιαῖον ἔγγραφον). Οἱ ἐκδότης ἀκολουθοῦν τὴν γραφὴν τοῦ ἀντιγράφου Β, μετὰ τινων συμπληρώσεων ἐκ τοῦ Α (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα), καίτοι δὲν σημειώνουν τὴν ὑπαρξίν δευτέρου ἀντιγράφου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— Β ρ α ν ο ὄ σ η, *Κεκρωμένη Συλλογὴ*, σελ. 109 - 111.

Ἡ παροῦσα ἐκδοσις βασίζεται ἐπὶ τοῦ ἀντιγράφου Α κατὰ τὸ σφριζόμενον αὐτοῦ τμήμα (στ. 185 - 206), καθ' ὅσον τὸ ἀντίγραφον Β, καίτοι κεκυρωμένον, παρουσιάζει, πλὴν τῶν πολλῶν ἀνορθογραφικῶν, παραλείψεις τινὰς καὶ ἀλλοιώσεις τοῦ κειμένου (βλ. περὶ τούτου ἄνωτέρω, σελ. 61 - 64). Τὸ ἐλλεῖπον τμήμα τοῦ Α συμπληροῦμεν κατ' ἀνάγκην ἐκ τοῦ Β (στ. 206 - 207 ιθ'), τῶν συμπληρώσεων δηλουμένων διὰ μικροτέρων τυπογραφικῶν στοιχείων. — Τὸ ἔγγραφο τοῦ Θεολογίτου κανονικῶς προηγεῖται ὀλίγον τοῦ ἐγγράφου τοῦ Χαρσιανίτου, ἐφ' ὅσον τὸ δεύτερον προϋποθέτει τὸ πρῶτον (πρβλ. ἔγγρ. 52 στ. 145 - 147). Ἐν τούτοις, ἐπειδὴ τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου περιλαμβάνει πράξεις ἀρχομένας ἀπὸ τοῦ 1087 καὶ ἐπειδὴ περιέχει ἐν ἐκτάσει τὸ ἱστορικὸν ὑποθέσεως, τῆς ὁποίας μέρος μόνον ἀποτελεῖ τὸ παρὸν ἔγγραφο, ἐθωρήσαμεν σκόπιμον ὅπως προτάξωμεν εἰς τὴν παροῦσαν ἐκδοσιν τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 6597 (1089) ὁ στρατηγὸς καὶ προνοητὴς Σάμου Εὐστάθιος Χαρσιανίτης ἀπέστειλεν εἰς τὴν νῆσον Λέρον τὸν νοτάριον Ἰωάννην Θεολογίτην, ἵνα ἐνεργήσῃ τὸν διαχωρισμὸν μεταξὺ τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τῶν δύο ἀγρῶν, τοῦ Πολοφούντη καὶ τῶν Κουρουνῶν, συμφώνως πρὸς σχετικὴν πρόσταξιν τῆς δεσποίνης [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς]. Διότι εἶχεν ἀνακύψει διαφορὰ μεταξὺ τούτων περὶ τὴν νομὴν, καθ' ὅσον οἱ δύο ἀγροί, ἀνήκοντες ἄλλοτε εἰς τὸ προάστιον τοῦ Παρθενίου, εἶχον μετ' αὐτοῦ ἐπικοινωνοῦν τὴν νομὴν, μετὰ δὲ τὴν ἀπόσπασίν των ἀπὸ τοῦ προαστίου, οἱ πάροικοι τῶν δύο ἀγρῶν ἐζήτησαν ὅπως διατηρήσουν τὴν νομὴν, ἀλλ' οἱ μοναχοὶ τοῦ Χριστοδούλου — οἱ ὅποιοι κατεῖχον τὸ Παρθένιον διὰ χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου τοῦ Α'] — δὲν συγκατετίθεντο εἰς τοῦτο. Μετὰ σχετικὴν ὑπόμνησιν τῶν μοναχῶν (*ὑπεμνήσθη παρὰ τῶν μοναχῶν*), ἡ δέσποινα [Ἄννα ἢ Δαλασσηνὴ] ἔδωκεν ἐντολὴν ὅπως ἀναμετρηθῇ ἡ νομὴ τοῦ Παρθενίου καὶ τῶν δύο ἀγρῶν καὶ χωρισθῇ εἰς δύο ἴσας μερίδας διὰ τὰ δύο ἀντιμαχόμενα μέρη (στ. 185 - 199). — Πρὸς τοῦτο ὁ Ἰωάννης Θεολογίτης μετέβη εἰς Λέρον καὶ, παρουσίᾳ εὐπολῆπτων μαρτύρων — οἱ ὅποιοι καὶ ὑπογράφουν τὸ παρὸν — ὡς καὶ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν παροίκων τῶν δύο ἀγρῶν, προέβη εἰς περιορισμὸν (*περιώρισα*) τῆς νομαδιαίας γῆς τοῦ προαστίου καὶ τῶν ἀγρῶν καὶ εὗρεν ὅτι τὸ μὲν Παρθένιον ἔχει γῆν νομαδιαίαν μετὰ τῆς σπορίμου 6050 μοδίων, ὁ δὲ ἀγρὸς τοῦ Πολοφούντη 5618 καὶ τῶν Κουρουνῶν 1458. Ἐπομένως οἱ δύο ἀγροὶ ὁμοῦ εἶχον ἐπὶ πλέον ἑκτασιν 1026 μοδίων διὰ τοῦτο καὶ εἰ μοναχοὶ ἐζήτησαν ὅπως ἀποδοθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ ἐλλεῖπον τμήμα, ὥστε νὰ ἔχουν οἱ ἀντιμαχόμενοι ἴσας μερίδας. Ὅμως τελικῶς συγκατετέθησαν ὅπως, χάριν τῆς ἡρεμίας καὶ τοῦ κοινοῦ καλοῦ, παραιτηθῶν διὰ παντὸς τῆς ἐπὶ πλέον γῆς. Κατὰ ταῦτα ὁ Ἰωάννης Θεολογίτης καθώρισε (*τυπωθεῖσαν*) τὴν νομὴν ἐκάστου, ἡ ὁποία θὰ εἶναι εἰς τὸ ἐξῆς *ἀπαρασάλευτος*, ἀπηγόρευσε δὲ νὰ ἐπεμβαίη καὶ νὰ προξενῇ ἐνοχλήσεις ὁ εἷς εἰς τὴν νομὴν τοῦ ἄλλου. Διὸ καὶ συνετάχθη τὸ παρὸν πρακτικόν, τὸ ὁποῖον, ὑπογραφὴν ὑπὸ τῶν μαρτύρων, ἐδόθη εἰς τοὺς μοναχοὺς εἰς ἀσφάλειαν (στ. 199 - 207 η')

Μῆν, ἰνδικτιῶν (στ. 207η' - 207θ').

4 ὑπογραφαὶ καὶ 5 σίγνα μαρτύρων, ἐν οἷς 6 κληρικῶν (στ. 207θ' - 207ιγ').

Ἵπογραφὴ τοῦ νοταρίου Ἰωάννου Θεολογίτου (στ. 207ιδ').

Ἀντίγραφον Β : Ἐπικύρωσις ὑπὸ τριῶν ἐπισκόπων Σάμου, (Λέρου;) καὶ Κῶ (στ. 207ιε' - 207ιθ')

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α') *Πρόσταξις* (στ. 187) τῆς δεσποίνης [Ἄννης τῆς Δαλασσηνῆς] πρὸς τὸν στρατηγὸν καὶ προνοητὴν Σάμου Εὐστάθιον Χαρσιανίτην, ὅπως ἐκτελέσῃ τὸν

διαχωρισμόν μεταξὺ τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τῶν δύο ἀγρῶν τοῦ Πολοφούντη καὶ τῶν Κουρουῶν καὶ διευθετήση τὴν μεταξὺ τούτων περὶ τὴν νομὴν διαφορὰν. Τὸ ἔγγραφον δὲν σφύζεται κεχωρισμένως. Τὸ περιέχον τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν τμήμα αὐτοῦ παρατίθεται ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 52 ἔγγραφῳ (στ. 111 - 130). β') Χρυσόβουλλον (στ. 193) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ], διὰ τοῦ ὁποίου ἐδωρήθη πρὸς τὸν Χριστόδουλον τὸ προάστιον τοῦ Παρθενίου. Τὸ ἔγγραφον (περιέχον καὶ ἄλλας δωρεὰς) σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη κατὰ Μάιον τοῦ 1087 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἔγγρ. 5). γ') ὑπόμνησις (πρβλ. στ. 196 ὑπεμνήσθη) τῶν μοναχῶν πρὸς τὴν δεσποιναν [Ἄνναν τὴν Δαλασσηνήν], ὅπως ἀναμετρηθῆ ἡ νομὴ τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τῶν ὡς ἄνω δύο ἀγρῶν καὶ χωρισθῆ εἰς δύο ἴσας μερίδας. Πιθανώτατα ἡ ὑπόμνησις ἐγένετο ἔγγραφως, ἀλλὰ τὸ σχετικὸν ἔγγραφον δὲν σφύζεται κεχωρισμένως (πρβλ. μνηεῖον τούτου καὶ εἰς τὸ ἔγγρ. ἀρ. 52 στ. 109).

† Κατ(ὰ) τ(ὸν) ἀπρίλλ(ιον) μῆ(να) τ(ῆς) ἐνεστῶσ(ης) ιβ (ἰνδικτιῶνος) τοῦ
 ,σφηζ' ἔτ(ους) ἀπεστάλ(ην) καὶ γὼ Ἰω(άννης) νοτ(ά)ρ(ιος) ὁ Θεολ[ογί]τ[ης]
 |¹⁸⁶ παρὰ Εὐσταθ(ίου) στ[ρα]τηγοῦ, (προ)νοητ(οῦ) Σάμ(ου) καὶ ἀν(θρῶπ)ου τῆς
 ἀγ(ίας) ἡμ(ῶν) δεσποίν(ης), τοῦ Χαρσιανίτ(ου), ἐν [τῇ ν]ήσω |¹⁸⁷ Λέρω, κατ(ὰ)
 τ(ὴν) προκομισθεῖσ(αν) αὐτ(ῶ) τι[μ]ίαν καὶ προσκνητ(ὴν) πρόστα(ξιν) τ(ῆς)
 αὐτ(ῆς) βασιλ(είας), |¹⁸⁸ (ὡς)τε ποιῆσαι τ(ὸν) διαχωρισμ(ὸν) τοῦ τε προαστείου
 Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ τ(ῶν) δύο ἀγρ(ῶν), τοῦ τε Πολο|¹⁸⁹φούντου καὶ τ(ῶν) Κουρου-
 ν(ῶν), περ(ι) τ(ῆς) ἀνακυσάσ(ης) ἀμφιβολ(ίας) τῆς τούτ(ων) νομ(ῆς), (ὡς)
 ὄντ(ων) τ(ῶν) τοιούτ(ων) |¹⁹⁰ δ[ύ]ο ἀγρ(ῶν) ἐξ ἀρχ(ῆς) καὶ ἀνωθ(εν) ὑποταγ(ῆς)
 τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ ἐπικοιν(ον) τ(ὴν) νομ(ῆν) ἔκπαλαι κεκτημ(ένων). |¹⁹¹ Τ(ῶν)
 τοι[ού]τ(ων) (δὲ) δ[ύ]ο ἀγρ(ῶν) ἀπὸ τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) ἀποσπασθέν(των), ἐζή-
 τον καὶ ἀθ(ις) νομ(ῆν) ἐπί|¹⁹²κοιν(ον) ἔχ(ειν) οἱ τοῦ Πολοφούτ(ου) καὶ τ(ῶν)
 Κουρουν(ῶν) πάροικοι· τὸ μέρ(ος) (δὲ) τ(ῶν) (μονα)χ(ῶν) τοῦ τιμωτ(ά)τ(ου)
 κυρ(οῦ) |¹⁹³ Χριστ[ο]δ(ού)λ(ου), τ(ῶν) καὶ τ(ὴν) δ[ε]σπ[ο]τ(είαν) νῦν ἐχόντ(ων) τοῦ
 Παρθ(ε)ν(ίου), δι' εὐσεβοῦς [χρ]υσοβούλλ(ου) τοῦ κραταιοῦ |¹⁹⁴ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν)
 βασιλ(έως), οὐ κατετίθεντ(ο) ὄλ(ως) κοινήν εἶναι τ(ὴν) τοιαύτ(ην) νομ(ῆν), τὸ
 ἀτάραχ(ον) |¹⁹⁵ καὶ τούτω καὶ ἀφιλόνηκ(ον) τούτ(ους) ἀσπάζεσθαι καὶ ἴσ(ην) τῷ
 Παρθ(ε)ν(ίω) νομ(ῆν) ἔχ(ειν) καὶ τ(οῦς) ἀ|¹⁹⁶γροῦς τ(ῶν) (μονα)χ(ῶν) ἐνιστα-
 μ(έ)ν(ων), οἱ καὶ ἀπαναγκασθέντ(ες), ὑπεμνήσθη[ν] π(αρά) τ(ῶν) εἰρημ(ένων)
 (μονα)χ(ῶν) ἡ ἀγ(ία) αὐτ(ῆς) βασ(ι)λ(εία), |¹⁹⁷ ὥστ(ε) ἀναμετρηθ(ῆ)ν(αι) καὶ ἡ
 τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) νομὴ καὶ ἡ τ(ῶν) β' ἀγρ(ῶν) καὶ ἐπιμερισθῆ εἰς δύο μερίδ(ας),
 τ(οῖς) μ(έν) |¹⁹⁸ δυσ(ὶν) ἀγροῖς ἀπονεμηθ(ῆ) μία μερίς, τῷ (δὲ) μέρει τοῦ Παρθ(ε)-
 ν(ίου) ἑτέρα· καὶ ἥπερ εὐρ[ε]θ(ῆ) [ἀπ]ὸ τ(ῶν) δύο |¹⁹⁹ λοιπάζεσθαι τ(ὴν) ἑτέραν,
 ἱκανοῦν ταύτη τὸ ἐλλείπ(ον) αὐτ(ῆς) ἡ περιττεύουσα μερίς. Ὅς |²⁰⁰ καὶ καταλα-
 β(ῶν) τῇ (προ)ρηθ(εῖ)σ(η) νήσω Λέρω καὶ συμπαραλαβ(ῶν) μεθ' ἑαυτ(όν)

τ(οὺς) ἐνυποληπτ(έ)ρ(ους) τ(ῶν) ^{|201} παροίκ(ων), τ(οὺς) καὶ κάτωθ(εν) τοῦ
 ὄλου ὕφ(ους) ὑπογράψαντ(ας), περιώρισα, παρουσία αὐτ(ῶν) τὲ ^{|202} τ(ῶν) διηλω-
 θ(έ)ντ(ων) ἀνδρ(ῶν), ὄντ(ων) καὶ τ(ῶν) (μονα)χ(ῶν) τοῦ (προ)ειρημ(έ)ν(ου) κυ-
 (ροῦ) Χριστοδ(ού)λλ(ου) καὶ τ(ῶν) παροίκ(ων) τ(ῶν) δύο ἀγρ(ῶν), τοῦ τε ^{|201} Πο-
 λοφούντ(ου) καὶ τ(ῶν) Κουρουν(ῶν)· καὶ εἶρ(ον) τὸ μ(έν) Παρθ(έ)ν(ιον) γῆν νομα-
 διαί(αν) μοδ(ίων) ,σν', ὡσαύτ(ως) κ[α]λὶ τ(ῶν) ^{|204} ἀγρ(ῶν) Πολοφούντ(ου) γῆν
 ὁμοί(αν) μοδ(ίων) πεντακισχιλί(ων) ἑξακ(οσίων) δεκαοκτώ, σὺν τούτ(οις) καὶ
^{|205} τ(ῶν) ἀγρῶν τ(ῶν) Κουρουν(ῶν) καὶ αὐτ(ῶν) ὁμοίως γῆν νομαδιαί(αν) μοδ(ίων)
 χιλί(ων) τετρακο(σίων) πεντήκοντα ὀκτώ, ^{|206} σὺν τῇ ἔσωθ(εν) εἰρησκομ(έ)ν(η) ἐπ' ἀφο-
 τ(έ)ρ(οις) ἀροσίμ(η) γῆ, ἦν καὶ ἀφορίσ(ας) τὸ μὲν Παρθ(έ)ν(ιον) ^{|207} ἀπάρασάλευτ(ον) ^{|207a} καὶ
 ἀκαινοτόμητ(ον) ἔχ(ειν) τ(ῆν) ὄλ(ην) αὐτ(οῦ) νομῆν τε καὶ σπόριμ(ον) γῆν τῶν ,σν' μοδ(ίων),
 τοῖς δὲ δυσὶν ἀγροῖς ἔχ(ειν) καὶ δεσπόζειν ἐπίσ(ις) τ(ῆν) εὐ^{|207b}ρεθησομ(έν)η(ν) ἐν αὐτοῖς νομα-
 διαίαν καὶ σπόριμ(ον) γῆν τῶν ,ζοσ' μοδ(ίων), εἰ κ[α]ὶ π[λ]εῖω τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) τυγχάνη. Καὶ
 ἐπέζητουν οἱ (μονα)χ(οῖ) τὸ ^{|207c} ἐπιβάλλον αὐτοῖς κατ' ἰσότη(η)τ(α), ἀλλ' ὅν οικεῖα γνώμ(η)
 καὶ βουλ(ῆ) παρακληθέ(ν)τ(ες) οἱ δηλωθέ(ν)τ(ες) (μονα)χ(οῖ) κατέλειπ(ον) αὐτοῖς τ(ῆν) περι-
 τεύσασαν νομ(ῆν) ^{|207d} τῶν ,ακς' μοδ(ίων), διὰ τε αὐτὸ τὸ καλ(όν) καὶ τοῦ ἡρεμ(εῖν) τοὺς (μονα)-
 χ(οὺς) καὶ νῦν καὶ εἰς τ(ὸ) μετέπειτα. Ὅθεν καὶ ἀμετακινήτ(ως) κατέχ(ειν) καὶ δεσπόζειν ^{|207e} τὸ
 μὲν Παρθ(έ)ν(ιον) τ(ῆν) ὄλ(ην) αὐτ(οῦ) νομῆν, καθὼς ἀνωτ(έ)ρ(ω) εἶρητ(αι), τοῖς δὲ δυσὶν
 ἀγροῖς ὁμοί(ως) τ(ῆν) ὄλ(ην) αὐτῶν νομῆν σὺν τ(ῆ) περιτευσάσ(η), μηδέμ(ιαν) ὧ^{|207f}χλησιν ἐπά-
 γ(ειν) αὐτοῖς οἱ (μονα)χ(οῖ) ἕνεκα τῆς τοιαύτης περισίας τῶν ,ακς' μ[ο]δίων· ἀ[λλ] οὐδὲ οἱ π[ι]άροι
 κ[ο]ι ἔχ(ειν) ἄδειαν ἐπέμβαι(ν) ἐπὶ ^{|207g} τοῖς τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) δικαίοις διὰ τὸ ἴδια τούτοις [τ]υ-
 πωθ(εῖσαν) ἔχ(ειν) τ(ῆν) νομ(ῆν) αὐτῶν καὶ ἴδια τοῖς (μονα)χ(οῖς). Ταῦτα πάν(τα)
 πρ[ά]ξ(ας) παρουσ(ία) τῶν ^{|207h} δεδηλωμ(έ)ν(ων) ἀνδρῶν τὸ παρὸν πρακτ(ικόν) ἐξεθέμ(ην),
 πισ[τ]ω[θ]έ[ν] τ(ε) διὰ τῶν οἰκείων ὑπογραφῶν καὶ τῶ μέρει τ(ῶν) (μονα)χ(ῶν) εἰς ἀσφάλ(ειαν)
 ἐπεδ[ό]θη. μ[η]νί[α] καὶ (ἰνδικτιῶν) σὺν ^{|207i} ἔτ(ει) τοῖς (προ)γεγραμμ(ένους) †

Μάλχ(ος), (πρωτο)πρε(σβύ)τ(ε)ρ(ος) τ(ῆς) ἐπισκ(ο)π(ῆς) Λέρ(ου), πάρημ(ι) ἐπὶ τ(ῆ)
 ἀναμετρίσει καὶ παρὰδόσ(ει) τ(ῆς) νομ(ῆς) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς τὸ ὕφο(ς)
 δηλοῖ, καὶ μ(αρτυ)ρ(ῶν) ὑπ(έ)γραψα †

^{|207k} Μιχα(ήλ), ὁ εὐτελ(ῆς) πρε(σβύ)τ(ε)ρ(ος) τῆς αὐτ(ῆς) ἐπισκοπ(ῆς), πάρημ(ι) ἐπὶ
 τ(ῆ) ἀναμετρίσει καὶ παρὰδόσ(ει) τ(ῆς) νομ(ῆς) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς τὸ ὕφο(ς)
 δηλοῖ, [καὶ] μ(αρτυ)ρ(ῶν) ὑπ(έ)γραψα †

^{|207l} Νικ[α]λό(αος), ὁ εὐτελ(ῆς) πρε(σβύ)τ(ε)ρ(ος), πάρ' ἡ(μι) ἐπὶ τῆ ἀναμετρίσει καὶ παρὰ-
 δόσ(ει) τ(ῆς) νομ(ῆς) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς τὸ ὕφο(ς) δηλοῖ, καὶ μ(αρτυ)ρ(ῶν)
 ὑπ(έ)γραψα †

^{|207m} [Μ]ιχα(ήλ), ὁ εὐτελ(ῆς) ὑποδιά(κονος) τ(ῆς) τοῦ Θε(ο)ῦ μ(ε)γ(ά)λ(ης) ἐκκλη(σίας)
 καὶ βα(σιλικός) κληρ(ικός), πάρημ(ι) ἐπὶ τῆ παρ[α]δόσ(ει) καὶ ἀναμετρίσει τ(ῆς) νομ(ῆς) τοῖ
 [Π]αρθ(ε)ν(ίου) καὶ τῶν ἀγρῶν, ὡς τὸ ὕφο(ς) δηλοῖ, καὶ μ(αρτυ)ρ(ῶν) ὑπ(έ)γραψα †

²⁰⁷ⁿ	σίγνον		Μιχα(ήλ)		σίγγ(ον)		Βασιλ(εῖου)
	οἰκονόμ(ου)		τ(ῆς) ἐπισκ(ο)π(ῆς) Λέρ(ου)		τοῦ Χαρ		σιαν(ί)τ(ου)

$\frac{\sigma\acute{\iota}\gamma\gamma(\sigma\nu)}{\pi\rho(\epsilon\sigma\beta\nu)\tau(\acute{\epsilon})\rho(\sigma\nu)}$	$\frac{\acute{\iota}\omega(\acute{\alpha}\nu\nu\sigma\nu)}{\tau\omicron\upsilon\ \text{Ζε}\rho\beta\omicron\upsilon}$	$\frac{\sigma\acute{\iota}\gamma\gamma(\sigma\nu)}{\text{Π.ρ.}}$	$\frac{\text{Κ}\omega(\nu\sigma\tau\alpha\nu\tau\acute{\iota}\nu\sigma\nu)}{\kappa\acute{\omicron}\pi(\eta;)}$	$\frac{\sigma\acute{\iota}\gamma\gamma(\sigma\nu)}{\tau\omicron\upsilon\ \text{Κ}\acute{\omicron}}$	$\frac{\Theta\epsilon(\sigma)\delta\acute{\omega}\rho(\sigma\nu)}{\mu\eta\tau\omicron(\varsigma)}$
---	---	--	--	---	--

παρόντ(ες) καὶ ἀμφοτί(ε)ρ(οι) ἐπὶ τ(ῆ) δηλωθ(εῖση) ἀναμετρί(σει) καὶ π(αρ)ἀδό(σει) τ(ῆς) νομ(ῆς) τοῦ Παρθ(ε)ν(ίου) καὶ τῶν δύο ἀγρῶν οἰ(κείαις) χερσὶν ὑπ(έ)γραψαν τοῖς τιμ(ίοις) καὶ ζωσποιοῖς στι(αυ)ρ(οῖ)ς†

^{2071δ} † Ὁ εὐτελ(ῆς) νοτ(ά)ρ(ιος) Ἰω(άννης) ὁ Θεολογί(της) τὰ ἀνωτ(έ)ρ(ω) πάντ(α) πράξ(ας), κατ(ὰ) πρόσταξιν τ(ο)ῦ ἀν(ω)ειρημ(έ)ν(ου) στρατηγ(οῦ) καὶ ἀθθέ(ν)τ(ου) μ(ου), οἰ(κεία) χειρὶ ὑπ(έ)γραψα †

^{2071ε} † [Γ]εώργ(ιος), ὁ εὐτελ(ῆς) ἐπισκ(ο)π(ος) Σάμου, τὸ παρὸ(ν) εἴσο[ν] μετὰ τοῦ (πρω)τ(ο)τύπ(ου) ἀντιβαλῶν καὶ κ(α)τὰ π(άν)τ(α) ἡσάζων ^{2071ς} εὐρὸ(ν) ὑπέγρα(ψ)α †

^{2071ς} † [Νι]κόλ(αος), ὁ εὐτελ(ῆς) ἐπισκοπ(ος) [.] τὸ π[αρ]θ(όν) Ἰσον μετὰ τ(οῦ) [πρω]τ(ο)τύπ(ου) ἀντιβαλ(ῶν) καὶ κ(α)τὰ πάντ(α) ἰσάζων ^{2071η} εὐρ(ῶν) ὑπέγρα(ψ)α †

^{2071θ} † [.] εὐ[τε]λ(ῆς) ἐπίσκοπ(ος) Κῶ τοῦ η. . . . π. . . [τὸ παρὸ]ν εἴσον μετὰ τοῦ πρωτ(ο)τύπ(ου) ἀντι(ι)βαλ(ῶν) ^{207κ} [καὶ κατὰ] πάντ(α) εἰσάζων εὐρ(ῶν) ὑπ(έ)γραψα †

185 ιβ Α: δωδεκάτης Β ΜΜ || 187 ἀγίας ante αὐτῆς Β ΜΜ || 188 τε προαστείου om. Β || 188 - 189 Πολοφοῦντου Α: Πολ(ου)φοῦτ(η) Β ΜΜ et passim || 190 ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν ὑποταγῆς Α: ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς Β, ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀνωθεν ἐπὸ τῆς ὑποταγῆς suppl. ΜΜ || τὴν νομὴν ἐκπαλαί Α: ἐκπαλαί τὴν νομὴν Β ΜΜ || 191 καὶ αὐθις om. Β | τὴν νομὴν Β ΜΜ || 192 Κουρωνῶν Α ΜΜ | Κορωνῶν Α || 194 τὴν τοιαύτην νομὴν Α ΜΜ:]ομὴν lac. in Β || 195 κὰν τούτω καὶ ἀφιλόνεικον τούτους Α: καὶ ἀφιλόνεικον τούτων Β, ἀπειλόνεικον τούτων ΜΜ || 197 ἀναμετρηθῆναι Α ΜΜ: ἀναμετρηθῆ Β | β' Α: δύο Β ΜΜ || 198 τῶ - μέρει Α ΜΜ: τὸ - μέρος Β || 199 ἰκανοῦν Α ΜΜ: ἰκανῶσαι Β | ταύτη Α: ταύτης Β, ταύτην ΜΜ || 200 Τὴν προρηθείσαν νῆσον Λέρον corr. ΜΜ | ἑαυτὸν Α: ἑαυτοῦ Β ΜΜ | εὐπολυπτοτέρους Β ΜΜ || 202 ὄντων καὶ Α: om. Β, παρόντων corr. ΜΜ | προειρημένου Α ΜΜ: ἀν(ω) εἰρημένου Β || 203 Κουρωνῶν Α ΜΜ: Κουρωνῶν Β | ,ςν' Α: ἐξακισχιλίων πενήκοντα Β ΜΜ || 203 - 204 τῶν ἀγρῶν Α: τὸν ἀγρὸν Β ΜΜ || 204 - 205 τούτοις καὶ τῶν ἀγρῶν lacuna in Β || 205 τὸν ἀγρὸν ΜΜ | Κορωνῶν Β | αὐτῶν Α: αὐτὸν Β ΜΜ || 206 - 2071θ suppl. secundum Β || 207α τοὺς δὲ δύο ἀγρούς ΜΜ || 207α-β εὐρεθείσαν ΜΜ πλείων ΜΜ || 207ε τοὺς δὲ δύο ἀγρούς ΜΜ || 207ς περισίαις: περιουσίας ΜΜ || 207θ ἔτει: ἑτέροις ΜΜ | Μάλχος non l. ΜΜ || 207ιγ Πρεκόπη l. ΜΜ | Πρεσβυτέρου: πρωτοπρεσβυτέρου ΜΜ || 207ιε - 207κ om. ΜΜ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ παρὸν ἔγγραφο παραδίδεται εἰς δύο κεκυρωμένα ἀντίγραφα (Α καὶ Β), εἰς ἀμφοτέρα δὲ εὐρίσκεται καταγεγραμμένον κάτωθεν τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου. Περὶ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ ἀντιγράφου Α, καὶ περὶ τῶν ἀντιγράφων Α καὶ Β βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις. Εἰς τοὺς στ. 146 - 147 τοῦ ἔγγρ. 52 ἀναφέρεται ὅτι τὸ παρὸν ἔγγραφο τοῦ Θεολογίτου συνεσφραγίσθη μετὰ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Χαρσιανίτου καὶ ἐπεδόθη μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν Μονήν. Προφανῶς διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους οἱ ΜΜ, 51', σελ. 42 - 44, ἐκδίδουν τοῦτο ὁμοῦ μετὰ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Χαρσιανίτου ὡς ἐν ἐνιαῖον ἔγγραφο. Καθ' ἡμᾶς, τὸ γεγονός ὅτι τὸ παρὸν πρακτικὸν συνεσφραγίσθη μετὰ τοῦ πρα-

κτικῷ τοῦ Χαρσιανίτου καὶ συνεπεδόθη εἰς τὴν Μονήν, δὲν σημαίνει ὅτι ἀποτελεῖ ἓν ἔγγραφον μετὰ τοῦ πρακτικῷ τοῦ Χαρσιανίτου, ὡς ὑπεστηρίχθη (Β ρ α ν ο ὄ σ η, *Κεκυρωμένη συλλογή*, σελ. 110. Πρβλ. καὶ ἐκδ. ΜΜ). Ἡ περίπτωση δὲν εἶναι μοναδική: ὡς ἤδη ἐπεσημάναμεν (βλ. ἀνωτέρω, σελ. 26 - 27 σχόλ. 8), εἰς τὸ ἔγγρ. 50 στ. 85 - 86 καὶ 89, παραδίδεται ρητῶς ὅτι τὸ ἀπόσπασμα τοῦ καταστίχου τοῦ λογαριάζοντος *συνεβουλώθη* μετὰ τοῦ ἐντάλματος τοῦ Ματζούκη καὶ συναπεστάλη εἰς τὸν Ἀδάμ, ὡς συνημμένον ἀποδικτικὸν στοιχείον, χωρὶς βεβαίως τοῦτο νὰ σημάκῃ ὅτι τὸ ἀπόσπασμα ἀπετέλει ἓν ἔγγραφον μετὰ τοῦ ἐντάλματος. Ἀνάλογος εἶναι ἡ περίπτωση τοῦ πρακτικῷ τοῦ Θεολογίτου: τοῦτο εἶναι α ὑ τ ο τ ε λ ἔ ς ἔ γ γ ρ α φ ο ν ἐ κ δ ῖ θ ἔ ν κ ε χ ω ρ ῖ σ μ ἔ ν ω ς ὑ π ὸ ἄ λ λ ο υ δ η μ ο σ ῖ ο υ λ ε ι τ ο υ ρ γ ῶ ὦ, τοῦ νοταρίου Ἰωάννου τοῦ Θεολογίτου, καὶ διπλωματικῶς δὲν ἔχει ἐξάρτησιν ἀπὸ τοῦ πρακτικῷ τοῦ Χαρσιανίτου. Ἀπλῶς, ἐπειδὴ μία—ἡ χρονολογικῶς τελευταία—τῶν ἐκτιθεμένων εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου ἀποφάσεων ἐκδίδεται ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ πρακτικῷ τοῦ Θεολογίτου, τοῦτο ἐ π ἰ σ υ ν ἄ π τ ε τ α ἰ εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Χαρσιανίτου ἐν εἴδει σ υ ν η μ μ ἔ ν ο υ δ ἰ κ α ἰ α λ ο γ η τ ἰ κ ο ὦ (βλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 24).

ΣΧΟΛΙΑ.—1. (στ. 185): Ὁ νοτάριος Ἰωάννης Θεολογίτης εἶναι γνωστὸς μόνον ἐκ τοῦ παρόντος πρακτικῷ, τὸ ὅποιον ἐκδίδει, καὶ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀρ. 52 ἔγγράφου τοῦ Χαρσιανίτου, εἰς τὸ ὅποιον καὶ συνυπογράφει ὡς μάρτυς (στ. 179, πρβλ. καὶ στ. 131 - 132, 162). Οὗτος ἐτέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγῶν καὶ προνοητοῦ Σάμου Εὐσταθίου Χαρσιανίτου (πρβλ. καὶ στ. 207 ἰδ': *αἰθέτου μου*), ἐμφανίζεται δὲ εἰς τὰ ὡς ἄνω δύο ἔγγραφα ὡς ἐκτελῶν ἐντολὰς τῆς προϊσταμένης ἀρχῆς, ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν Λέρῳ κτήματα τοῦ Χριστοδούλου. Ἐδρα αὐτοῦ δὲν ἦτο ἡ Λέρου (πρβλ. στ. 200: *καταλαβὼν τῇ προορηθείσῃ νήσῳ Λέρῳ...*), ἀλλὰ πιθανώτατα ἡ Σάμος, ἡ ἔδρα τῆς διοικήσεως. Περὶ τοῦ θέματος Σάμου βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 1.

2. (στ. 186): περὶ Εὐσταθίου Χαρσιανίτου βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 1.

3. (στ. 188 - 189): περὶ τοῦ Παρθενίου καὶ τῶν δύο ἀγρῶν βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλ. 6 καὶ 22.

4. (στ. 207θ' - 207ιγ'): Ὡς μάρτυρες τῆς πράξεως ὑπογράφουν τρεῖς κληρικοὶ τῆς ἐπίσκοπῆς Λέρου καὶ εἰς ὑποδιάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ σιγνογραφοῦν ἄλλοι πέντε, ἐξ ὧν οἱ δύο κληρικοὶ. Περὶ τοῦ ὑποδιακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ βασιλικῷ κληρικῷ Μιχαήλ (στ. 207ι3), ὁ ὅποιος ὑπογράφει ὡς μάρτυς, δὲν παραδίδονται ἄλλα στοιχεῖα. Σφίζεται σφραγὶς Μιχαήλ διακόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, κουβουκλησιῶν καὶ βασιλικῷ κληρικῷ, τὴν ὁποίαν ὁ ἐκδότης χρονολογεῖ εἰς τὸν ΙΑ' αἰ.: βλ. Laurent, *Corpus des sceaux*, ἀρ. 1125. Περὶ τῶν ἀξιωματῶν τοῦ βασιλικῷ κληρικῷ καὶ τοῦ κληρικῷ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ὁ J. Darrouzès, Ὁμοφίλια, σελ. 34 ὑποσ. 5, παρατηρεῖ ὅτι δὲν ὑπάρχουν κριτήρια ἐπιτρέποντα νὰ καθορισθῇ ἐπακριβῶς ἡ δικαιοδοσία τούτων· πάντως οἱ ὅροι ὑποδηλοῦν τοῦλάχιστον μίαν ἐνεργὸν λειτουργικὴν ὑπηρεσίαν, ὅτι δηλαδὴ ὁ βασιλικὸς κληρικὸς ἀνήκεν εἰς τὴν δύναμιν τοῦ κλήρου τοῦ παλατίου, ὁ δὲ κληρικὸς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας εἰς τὴν δύναμιν τοῦ κλήρου τῆς Ἁγίας Σοφίας. Ἡ παρουσία ἐν Λέρῳ τοῦ Μιχαήλ, κληρικῷ τῆς πρωτευούσης, ὀφείλεται ἴσως εἰς ἐντολὴν τῆς Ἀννης Δαλασσηνῆς, ἐφ' ἧσον κατὰ διαταγὴν τῆς ὀνομαστικῆς Θεολογίτης ἐκτελεῖ τὴν παροῦσαν πράξιν. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51, ὅπου τὴν ἀναμέτρησιν καὶ παράδοσιν τῆς Πάτμου ἐκτελεῖ ὁ Γεώργιος Γρανᾶτος, διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

5. (στ. 207ιε' - ιθ'): Περὶ τῶν τριῶν ἐπισκόπων Σάμου, Κῶ καὶ ἐνδὸς ἀταυτίστου (ἴσως Λέρου), οἱ ὅποιοι ἐπικυρώνουν τὸ Β, βλ. Β ρ α ν ο ὄ σ η, *Κεκυρωμένη συλλογή*, σελ. 115 καὶ ὑποσ. 3.

54. ΕΓΓΡΑΦΟΝ ΤΟΥ ΑΝΑΓΡΑΦΕΩΣ ΤΗΣ ΚΩ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΚΟΨΗΝΟΥ

(ἀπεστρατεύσαμεν στ. 15)

(πρβλ. Ἴσον τῆς βασιλικῆς προστάξεως στ. 22)

Μάιος, ἰνδ. ιβ'

[1089]

Ὁ Χριστοφόρος Κοψηνός, μάγιστρος, μέγας χαρτουλάριος καὶ ἀναγραφεὺς τῆς νήσου Κῶ, ἐκτελῶν βασιλικὴν πρόσταξιν, ἀπαλλάσσει τῆς στρατείας δώδεκα ἐποίκους τῆς νήσου Πάτμου καὶ στρατεύει ἀντ' αὐτῶν ἐποίκους τῆς νήσου Κῶ.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ : *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 52). Χάρτης βαμβύκινος, σχήματος ὀρθογωνίου, χρώματος ὑπολεύκου πρὸς φαιόν. Διαστάσεις 0,390 × 0,311 - 0,312. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια : 0,335 × 0,290 - 0,276. Περιθώρια : ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,013 - 0,020). — Μελάνη μαύρη, ἐνιαχοῦ ἐξίτηλος. Στίχοι 25. — Ὁρθογραφία : γραφὴ συνήθης ΙΑ' αἰ. — Εἰλητάριον ἔχγη 3 καθέτων καὶ 12 ὀριζοντίων παλαιότερων διπλώσεων ἐκ συμπίσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις μετρία : τὸ ἄνω τμήμα (στ. 1 - 5), ἀποσπασθὲν ἀπὸ μακροῦ, εἶχε μέχρι πρό τινας ἀπωλεσθῆ καὶ παρέμενεν ἀνέκδοτον· τὸ τμήμα τοῦτο, τοῦ ὁποίου ἐλλείπει νῦν τὸ δεξιὸν μέρος (διαστάσεις σφζομένου μέρους 0,072 × 0,283 - 0,277) ἀνεύρομεν καὶ ἐταυτίσαμεν. Ἄνω καὶ περὶ τὸ μέσον σχισμαὶ ἐκ τῆς ἀρχικῆς διπλώσεως ἐνιαχοῦ σητόβρωτον κηλίδες ἐκ τῆς νοτίδος. Τὸ ἔγγραφον ἀπὸ τοῦ στ. 6 κέ. ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Κάτω, νῆμα καννάβινον, χρώματος ὑποκιτρίνου, μήκους περίπου 0,30, συγκρατεῖ σφραγῖδα μολυβδίνην, διαμέτρου 0,020 - 0,022. Εἰς τὴν ἐμπροσθίαν ὄψιν ὁ ἀρχάγγελος Μιχαήλ, ὄρθιος καὶ κατενώπιον, κρατῶν εἰς τὴν δεξιὰν σκῆπτρον καὶ εἰς τὴν ἀριστερὰν σφαῖραν. Εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν ἡ Θεοτόκος δεομένη, φέρουσα ἐπὶ τοῦ στήθους ἐντὸς ἐγκολπίου τὸν Χριστόν, ἐκατέρωθεν ἡ συνήθης βραχυγραφία *MP ΘΥ*, περίξ δὲ ἡ ἐπιγραφή (ἔμμετρος) : † *ΣΚΕΠ(ΟΙΣ) ΠΑΝΑΓΝΕ ΚΟΨΙΝ(ΟΝ) Χ(ΡΙΣΤ)ΩΦΟΡ(ΟΝ) †*. Διατήρησις καλὴ (βλ. Schlumberger, *Sigillographie*, σελ. 647. Laurent, *Bulles metriques*, n° 354).

Σημείωμα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως : (ἄναρχον) Ἰ. 10. 52 | Ἀντίγραφον βασιλικῆς προστάξεως Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ πρὸς Χριστόφορον Κοψηνὸν | τὸν ἀναγράφεα τῆς νήσου Κῶ περὶ ἀστρατείας τῶν Πατμίων (δηλονότι τῶν μισθίων τῆς | μονῆς), οὗς καὶ ὀνομαστὶ καταλέγει ὁ ἀναγραφεὺς. Ἔστι δ' ἐκδομένη κατὰ Ἀπρίλιον τῆς ιβ' | ἰνδικτιῶνος, ἧτις συμπίπτει τῷ τῆς κοσμογονίας ἔτει 6597 († 1089) | (Ἀντεγμάφη) (χεῖρ Σακκελίωτος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — ΜΜ, Γ', σελ. 57 - 59 (ἀκέφαλον, ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στ. 6 κέ.), ὑπὸ χρονολογίαν Ἀπρίλιος, ἰνδ. ιβ', 1089.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Σακκελίω, Πανδώρα 19 (1868 - 69), σελ. 374. — Βρανούση, Ὁσῖος Χριστόδουλος, σελ. 109 καὶ 113. — Ahrweiler, *Byzance et la mer*, σελ. 213. — E. Le-

barbier, *Saint-Christodule et la réforme des couvents grecs au XI^e s.*, Παρίσιος 1863.—
P. Renaudin, *Christodule, higoumène de Saint-Jean à Patmos*, *Revue de l'Orient Chrétien* 5 (1900), σελ. 215-246.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Τὴν 3 Μαΐου τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος ἐκομίσθη πρὸς τὸν Χριστοφόρον Κοψηνόν, μάλισταρον, μέγαν χαρτουλάριον καὶ ἀναγραφέα τῆς νήσου Κῶ, παρὰ τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου καὶ ἐκ μέρους τοῦ καθηγουμένου [τῆς Μονῆς Στύλου] τοῦ ὄρους Λάτρους Χριστοδούλου, βασιλικὴ πρόσταξις περιέχουσα τὰ ἀκόλουθα (στ. 1-2): 'Ὁ αὐτοκράτωρ διὰ χρυσοβούλλου παρέσχεν εἰς δωρεάν πρὸς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον τὴν νῆσον Πάτμον ἐξ ὀλοκλήρου, ἀπηλλαγμένην πάσης φορολογίας, ἔλαβε δὲ εἰς ἀντάλλαγμα τὰ ἐν Κῶ κτήματα τοῦ εἰρημένου μοναχοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀφεώρα ἐπίσης καὶ τὴν στρατείαν, τὴν ὁποίαν παρεῖχεν ἡ Πάτμος μόνῃ ἢ μετὰ συνδοσίας τῶν κατοίκων τῆς Κῶ, διατάσσεται ὁ ἀνωτέρω ἀξιωματοῦχος ὅπως ἀπαλλάξῃ τῆς στρατείας (ἀποστρατεύσεις) ὅσους εἶχε στρατεύσει ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, στρατεύσει δὲ ἐντ' αὐτῶν τοὺς εὐρισκομένους εἰς τὰ ἐν Κῶ κτήματα τοῦ Χριστοδούλου, τὰ ὅποια περιέρχονται ἀπὸ τοῦδε εἰς τὸ δημόσιον. Μηνολόγιον. Σφραγίς τοῦ αὐτοκράτορος (στ. 2-15). — Συμφώνως πρὸς τὴν ἀνωτέρω πρόσταξιν, ὁ Χριστοφόρος Κοψηνὸς ἀπεστράτευσεν τοὺς δώδεκα κατοίκους τῆς νήσου Πάτμου (ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των: σύνολον ὀνομάτων 41, ἐν οἷς 19 γυναῖκες). Διὸ καὶ ἐδόθη τὸ παρὸν ἔγγραφον εἰς βεβαίωσιν εἰς τὸν καθηγούμενον Χριστόδουλον (στ. 15-23).

Μήν, Ἰνδικτιῶν (στ. 23-24).

Ἰσογραφὴ Χριστοφόρου Κοψηνοῦ (στ. 24-25).

Σφραγίς.

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — 1) Πρόσταξις (στ. 1), γραφὴ (στ. 9) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου Α'], διὰ τῆς ὁποίας δίδεται ἐντολὴ εἰς τὸν Χριστοφόρον Κοψηνόν ὅπως ἀπαλλάξῃ τῆς στρατείας τοὺς ἐποίκους τῆς νήσου Πάτμου καὶ στρατεύσει ἐντ' αὐτῶν ἐποίκους τῆς νήσου Κῶ. Ἀπρίλιος, ἰνδ. ιβ', [τοῦ ἔτους 1089]. Περιέχεται αὐτοῦσιον (στ. 2-15). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κεχωρισμένως. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1153.

ΜΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — 1) Χρυσόβουλλον (στ. 3 καὶ 9), χρυσόβουλλος γραφὴ (στ. 7), χρυσόβουλλος λόγος (στ. 13) τοῦ [Ἀλεξίου Α'], διὰ τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ δωρεῖται εἰς τὸν Χριστόδουλον τὴν νῆσον Πάτμον. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη τῷ 1088 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (τόμ. Α', ἔγγρ. 6).

Κατὰ τὴν τρίτην τοῦ μαΐου μηνός τῆς παρούσης δωδεκάτης ἰνδικτιῶνος ἐκ[ο]μ[ί]σ[θη] μοι θεία καὶ προσκνητη(ή) πρ[ο]σ[τα]ξις παρὰ τοῦ (μονα)χοῦ Γρηγορίου καὶ τὴν νο[. . .] τοῦ |² μοναχοῦ καὶ καθ[ῆ]γητοῦ τοῦ ὄρους τοῦ Λάτρους κυροῦ Χριστοδο[ύ]λου ἔχουσα οὕτως (vacuum):

«Ἡ β[α]σιλεῖα μου [δ]ιὰ τιμ(ῆς) ἄγουσα τὸν εὐ[λ]αβέ[στατον] μοναχὸν |³ Χριστόδουλον τ(ὸν) Λατρηνόν, ἔδωρίσατο αὐτῷ [δ]ιὰ χρ[υ]σ[ο]βούλλου τὴν νῆσον Πάτ[μον] |⁴ [ἐ]ξ [ὀλο]κλήρου λογισαμένη π[. . .] |⁵ οἷα

[ἔ]κπ[αλαι καὶ μέχ]ρι τοῦ νῦν εὐρίσκοντ(αι) ἀναγεγραμμ(έν)α ἐν τοῖς δημο-
[σί]οις κώδιξι, βάρη τ(ε) καὶ τελέσμ(α)τ(α). Ἔστι δὲ καὶ τ(ὰς) ἔξ[...¹⁰...]
|⁵ αὐτοῖς στρ[α]τεί(ας) ταύτ(ας), ὅσας αὐτ[ή] τε ἡ νῆσος οἴκοθεν καὶ ὅσας
διὰ συνδοσι(ῶν) τῶν ἐποίκων τ(ῆς) νήσου Κῶ [...¹⁰...] |⁶ [...¹⁰...] κ.
τῆ [...¹²...] τ... καὶ σ[ύμφω]νον γνώμ(ην) τ(ῶν) κατὰ καιροὺς πρακτό-
ρ(ων) ἀπαιτου[μ[έν]ην ἐπ[ή]ρειαν], τέλεον τ(ῆς) τοιαύτ(ης) νήσου διὰ τ(ῆς)
ἐθελείης χρυσοβούλ(λου) γραφῆς ἐξέκοψε καὶ καθαρὰν τὴν δε[σ]ποτεί[φαν] καὶ
ἀμετακίνητ(ον) τῷ δηλωθέντι μον[α]χῷ ἐχαρίσατο, ἀναλαβομένη τὰ ἐν τῇ
νήσω Κῶ κτήμ(α)τ(α) τοῦ τ[οι]ούτ(ου) [μο]ναχοῦ, κ[α]θὼς καὶ ἡ τοῦ χρυ-
σοβούλ(λου) παριστᾶ δύναμις. Κε(λεύεται) σοι οὖν ἡ βα(σιλεία) μου, ἵνα,
ἅμα τῷ τὴν παροῦσαν γραφὴν |¹⁰ δέξασθ(αι), ἀποστρατεύσεις ὅσους ἂν ἔφθα-
σ(ας) κατὰ τ(ὸν) πέρυσι καιρὸν ἐν τῇ νήσω τῇ Πάτμω στρατεῦσαι, στρα-
τεῦ[¹¹σης δὲ αὐτ[οῦς] ἐν τοῖς κτήμασι τοῖς ἐν τῇ Κῶ, τοῖς τῷ δημοσίῳ
νῦν ἐξ ἀνταλλαγ(ῆς) τοῦ δηλωθ(έ)ντ(ος) μοναχοῦ περιελθοῦ(σι)· |¹² κ[α]θαρ-
ρὰν γὰρ π[ά]σ(ης), ὡς προεῖρηται, ἐπιηρείας καὶ παντοίου βάρους καὶ τελέ-
σματ(ος), παλαιοῦ τε καὶ νέου τὴν τ(ῆς) |¹³ Πάτμου δεσποτείαν ἔξει ὁ δηλω-
θεὶς μοναχό(ς), καθὼς δηλονότι καὶ ὁ γερον(ὴς) πρὸς αὐτ(ὸν) τ(ῆς) βα(σι-
λείας) μ(ου) χρυσοβούλ(λος) [λόγ]ος |¹⁴ διέξεισι. Καὶ ἐκ παντὸς οὕτω ποιή-
σον». Τὸ δέ· μηνὶ Ἀπριλλ(ίῳ) (ἰνδικτιῶνος) ιβ', διὰ γραμμάτων ἐρυθρῶν
τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) βα(σιλέως) |¹⁵ καὶ ἡ διὰ κηροῦ σφραγίς
τ(ῆς) αὐτοῦ βασιλεί(ας).

Καὶ κατὰ τὴν περί[η]ψιν ταύτης ἀπεστρατεύσαμεν τοὺς τοιοῦτους, τὸν τε Κα-
λὸν τὸν |¹⁶ Πατμώτ(ην), τὸν ἔχοντα γυναῖκα Μοσχῶ, υἱὸς Λυκιανὸν καὶ Λέοντ(α)·
Κυριακόν, τὸν υἱὸν τοῦ Καλοῦ, τὸν ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Μαρίαν, υἱὸν Λέοντ(α), θυ-
|¹⁷γατέρα Ἄνναν· Κυριακὸν Τζιμισχίν, ἔχοντα γυναῖκα Εἰρήνην, υἱὸν Νικηφό(ρον)·
Βασίλειον Κατέαν, ἔχοντα γυναῖκα Ἄννα, |¹⁸ υἱὸν Κυριακ(όν)· Νικήτ(αν), τὸν υἱὸν
Βασιλείου τοῦ Κατέ(α), ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Μ[α]ρίαν, υἱὸν Καλόν· Κων(σταν)-
τ(ῆ)νον Παπαδόπωλ(ον), ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Εἰρήνην, υἱ(οῦς) |¹⁹ Κυρ[ι]ακόν καὶ
Μ(ι)χα(ήλ), θυγατέρ(ας) Πλυτῶ καὶ Ξενίαν· Κυριακὴ χῆρα, ἔχουσα Νικήτ(αν)
ἔγγονα· Ἰω(άννην) τὸν Κουνδουμ(ᾶν), ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Μαρίαν, θυγατ(έ)ρ(ας)
|²⁰ Καλῆν καὶ Μαργαριτ(ῶ)· Ἰω(άννην) Βαγίανον, ἔχοντα γυναῖ(κα) Ἄννα, υἱὸν
Γεώργ(ιον), θυγατ(έ)ρ(α) Εἰρ(ήνην)· Κων(σταν)τ(ῆ)νον τὸν Καλαμιώτ(ην) τ(ὸν)
Περσικούρ(ην), ἔχοντ(α) υἱὸν Βασίλ(ειον), |²¹ νύμφ(ην) Μαρίαν καὶ Ἰωάννην
τ(ὸν) γεωργόν, ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Ἄνναν καὶ Ἰω(άννην) τὸν Ψωμοζούλ(ην),
ἔχοντ(α) γυναῖ(κα) Μαρίαν, θυγατ(έ)ρ(α) Καλ(ήν). Διὸ δὴ καὶ εἰς |²² βεβαίωσ(ω)
τὸ παρὸν ἴσον τ(ῆς) βασιλ(ικῆς) προσταξέως ὑπογράφ[α]ντες καὶ σφραγίσαντες

δεδώκαμεν, ὡς ἂν ἔξεις τὸ ²³ ἀνενόχλητ(ον) καὶ ἀκαταζήτητ(ον), σύ τε, ὁ εὐλα(βέ)-
στ(ατος) μοναχὸς(ς) καὶ κ[α]θ' ἡγουμέν(ο)ς(ς) κὺρ Χριστόδουλ(ος) ὁ Λατρηνὸς(ς)
καὶ οἱ μετὰ σέ μοναχοί. Μη(νί) ²⁴ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῦ(ς) προγεγραμ(μ)ένους.

† Χριστοφ(όρος) μάγιστρος, μ(έ)γ(ας) χαρτου(λάριος) καὶ ἀναγραφεὺς
τ(ῆς) νή(σου) Κῶ, ²⁵ ὁ ἄν(θρωπ)ος τοῦ βα(σιλέως) ἡμ(ῶν) τοῦ ἁγίου, ὁ Κο-
ψηνὸς †

1 - 6 Κατὰ τὴν τρίτην bis γνώμην om. MM || 9 κ[α]θὼς] MM || 10 ὅστις ἂν ἐφθασε MM || 11 αὐ[τοῦς] MM |
13 λόγος] MM || 17 Ἄνναν MM || 19 ἔργονον MM || 20 Μαργαρίταν MM | Βάγιανον MM | Ἄνναν MM,
23 κίρις MM ||

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον ἀπελύθη κατὰ μῆνα Μάϊου τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος : ἐν τῷ στ. 1 ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία τρίτην τοῦ Μαΐου μηνὸς τῆς δωδεκάτης ἰνδικτιῶνος, ἡ ὁποία ἦτο ἡ ἡμερομηνία λήψεως τῆς βασιλικῆς προστάξεως ὑπὸ τοῦ Κοψηνοῦ. Ἐπομένως ἡ ἐκτέλεσις τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐντολῆς καὶ ἡ ἐκδοσις τοῦ παρόντος ἐγγράφου ὑπὸ τοῦ Κοψηνοῦ ἐγένετο μετὰ τὴν 3 Μαΐου, ἀλλ' ὅπωςδῆποτε ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ μηνὸς Μαΐου τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς καταληκτικῆς φράσεως μηνί καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγεγραμμένοις (στ. 23 - 24).

Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων : α') εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον (στ. 3, 7, 9, 13) μνημονεύεται τὸ χρυσόβουλλον τῆς δωρεᾶς τῆς νήσου Πάτμου πρὸς τὸν Χριστόδουλον, χρονολογούμενον κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1088 (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, τόμ. Α', ἔγγρ. 6). β') Τὸ ἔγγραφον τοῦ Κοψηνοῦ ἐξεδόθη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ Χριστοδούλου (πρβλ. στ. 23, ἐπίσης στ. 1 - 2 καὶ 2 - 3), ἐπισυμβάντος κατὰ τὸ ἔτος 1093 (περὶ τούτου βλ. Β ρ α ν ο ὄ σ η, Ὁσιος Χριστόδουλος, σελ. 124). Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ δωδεκάτη ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Μάϊου συμπύπτει πρὸς τὸ ἔτος 1089.

Οἱ ἐκδόται Miklosich καὶ Müller χρονολογοῦν ὀρθῶς τὸ ἔγγραφον κατὰ τὸ ἔτος 1089 ἀλλὰ κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον, βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ μηνολογίου τῆς παρεμβλήτου βασιλικῆς προστάξεως (στ. 14), τοῦ μόνου τότε παραδιδόμενου στοιχείου χρονολογήσεως, καθ' ὅσον τὸ ἄνω τμήμα τοῦ ἐγγράφου, ὅπου ρητῶς σημειοῦται ἡ ἡμερομηνία λήψεως τῆς βασιλικῆς προστάξεως, δὲν εἶχεν εἰσέτι ἀνευρεθῆ. — Ἡ χρονολόγησις τοῦ ἐγγράφου ὑπὸ τοῦ Leharbier (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 46) καὶ τοῦ Renaudin (ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 240) κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1094 εἶναι ἐκ τῶν πραγμάτων ἀπορριπτέα.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 1) : Ὁ μοναχὸς Γρηγόριος, ὁ ὁποῖος ἐνεργεῖ ἐνταῦθα ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ καθηγούμενου Χριστοδούλου, μνημονεύεται καὶ εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1094 (MM, Γ', ἀρ. 21, σελ. 90).

2. (στ. 2) : Περὶ τῆς μονῆς τοῦ Στύλου εἰς τὸ ὄρος Λάτρος, ἐν Βιθυνίᾳ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, καὶ περὶ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου βλ. Π. Β ο κ ο τ ο π ο ὄ λ ο υ, Λάτρος, ΕΕΒΣ 35 (1966 - 1967), σελ. 69 - 106, Β ρ α ν ο ὄ σ η, Ὁσιος Χριστόδουλος, σελ. 89 κέ.

3. (στ. 3 - 4 καὶ 6 - 8, 12 - 13) : Ἡ νήσος Πάτμος ἐδωρήθη εἰς τὸν μοναχὸν Χριστόδουλον

ἀπηλλαγμένη παντὸς φόρου καὶ ἄλλων ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ δημόσιον : βλ. χρυσόβουλλον δωρεᾶς, τόμ. Α', ἔγγρ. 6 στ. κζ' - κη', 11, 37 κέ. πρβλ. Βρανούση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*, σελ. 107 κέ.

4. (στ. 5 κέ.) : Περὶ τῆς στρατείας, θεσμοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἰκονομικοῦ, βλ. P. Lemerle, *Esquisse pour une histoire agraire de Byzance : les sources et les problèmes*, *Revue Historique* 220 (1958), σελ. 43 κέ. Πρβλ. Dölgel, *Finanzverwaltung*, σελ. 21 ὑποσ. 7, Ahrweiler, *Administration*, σελ. 10 - 23, τῆς αὐτῆς, *Byzance et la mer*, σελ. 212 - 213.

5. (στ. 8, πρβλ. καὶ στ. 11) : Περὶ τῆς δωρεᾶς τῆς νήσου Πάτμου εἰς τὸν Χριστόδουλον καὶ τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸ δημόσιον τῶν παλαιότερων εἰς αὐτὸν δωρηθέντων κτημάτων τῆς Κῶ, βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 6 καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51.

6. (στ. 10) : *ὅσους ἂν ἔφθασας κατὰ τὸν πέρουσι καιρὸν ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ στρατεῦσαι : ἡ δωρεὰ τῆς Πάτμου πρὸς τὸν Χριστόδουλον ἐγένετο κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1088, ἡ δὲ παράδοσις τῆς νήσου εἰς αὐτὸν κατ' Αὐγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 6 καὶ 51). Ἐπομένως ἀπὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς δωρεᾶς μέχρι τῆς ἀπολύσεως τῆς παρουσίας αὐτοκρατορικῆς προστάξεως κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1089 (στ. 14) εἶχε μεσολαβῆσει ἰκανὸν χρονικὸν διάστημα, κατὰ τὸ ὁποῖον ὁ ἀρμόδιος ἀξιωματοῦχος δυνατὸν νὰ εἶχε προβῆ εἰς τὴν στράτευσιν κατοίκων τῆς Πάτμου.*

7. (στ. 15 - 21) : *Ἀναφέρονται δώδεκα ἐστρατευμένοι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των (συνολικῶς 41 ἄτομα), ἐνῶ εἰς τὸ πρακτικὸν παραδόσεως τῆς Πάτμου ρητῶς σημειώνεται ὅτι ἡ νῆσος ἦτο ἔρημος ὅλη καὶ ἔνευ οἰκιῶν (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51 στ. 399 καὶ 410), ἡ δὲ εἰκὼν τὴν ὁποῖαν τοῦτο παρέχει εἶναι εἰκὼν ἐρημώσεως καὶ ἐγκαταλείψεως. Πρβλ. Βρανούση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*, σελ. 112 - 113, ὅπου καὶ ἄλλαι σχετικαὶ μαρτυρίαι. Ἡ Ἔρα Βρανούση, αὐτόθι, διατυπώνει τὴν ἄποψιν ὅτι ἡ Πάτμος εἶχεν ἐρημωθῆ λόγῳ ἐπιδρομῆς ἐπισυμβάσης ὀλίγον πρὸ τῆς παραδόσεως τῆς νήσου εἰς τὸν Χριστόδουλον. Πάντως ἡ παρουσία δώδεκα ἐποίκων εἰς τὴν Πάτμον δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ, ἐὰν ὑποθέσωμεν ὅτι ἐγκατεστάθησαν ἢ ἐπανεγκατεστάθησαν οὗτοι μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς νήσου εἰς τὸν Χριστόδουλον (πρβλ. στ. 16 ὄνομα *Πατμιώτης*, ὑποδηλοῦν πατμιακὴν καταγωγὴν). Εἰς τὸ χρυσόβουλλον δωρεᾶς σημειοῦται ὅτι *μόνοι ἐν νοσμηκῶ σχήματι τῇ νήσῳ ἐγκατοικήσουσιν οἱ μισθαροῦντες τοῖς μοναχοῖς, καὶ οὗτοι ἄζυγες καὶ μήτε γυναιξὶ συνοικοῦντες, μήτε μὴν παῖδας ἔχοντες* (τόμ. Α', ἔγγρ. 6 στ. λδ' - λε', 1, πρβλ. καὶ στ. 6 - 7), ἐνῶ εἰς τὸ παρὸν πρακτικὸν οἱ ἐποικοὶ καταγράφονται μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παιδῶν αὐτῶν.*

8. (στ. 22) : *Ἴσον τῆς βασιλικῆς προστάξεως : ὁ Κοψηνὸς χαρακτηρίζει δι' αὐτῶν τῶν ἔρων τὸ ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐκδιδόμενον πρακτικόν, διότι τοῦτο περιέχει τὴν σχετικὴν βασιλικὴν πρόσταξιν καὶ μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τῆς βασιλικῆς ἐντολῆς.*

9. (στ. 24 - 25) : *Ὁ Χριστοφόρος Κοψηνὸς ὑπογράφει τὸ παρὸν ὡς μάγιστρος, μέγας χαρτουλάριος καὶ ἀναγραφεὺς τῆς νήσου Κῶ. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Κοψηνὸς εἶναι ἐπίσης γνωστὸν ἐκ τριῶν ἐπιστολῶν τοῦ Μιχαὴλ Χωνιάτου πρὸς τινὰ Ἰωάννην Κοψηνὸν (ἐκδ. Λάμπρου, τόμ. Β', σελ. 76, 92, 577, 578, 582). — Τὴν παροῦσαν πράξιν ἐκτελεῖ δημόσιος λειτουργὸς τῆς νήσου Κῶ, ὅχι μόνον διότι αὕτη ἀφεώρα καὶ εἰς τὴν νῆσον Κῶ, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ Πάτμος ὑπήγετο δημοσιονομικῶς εἰς τὴν Κῶ. — Περὶ τοῦ μεγάλου χαρτουλαρίου βλ. R. Guiland, *Le chartulaire et le grand chartulaire*, *Revue des Études Sud - Est Europeennes* 9/3 (1971), σελ. 419 - 420. — Περὶ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ ἀναγραφέως βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51 σχόλ. 2. Περὶ τοῦ ἔρου *ἄνθρωπος* τοῦ βασιλέως, *ἄνθρωπος* τοῦ τάδε βλ. Verpeaux, *Les oikeioi*, σελ. 89 κέ., 93 κέ. — Προσφάτως οἱ J. Nesbitt καὶ J. Wiita ἐξέδωκαν τὸ Τυπικὸν τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου Ναυπακτιῆς*

σης: *A Confraternity of the Comnenian Era*, Byz. Zeit. 68 (1975), σελ. 360-384 — ἐκ τῶν παλαιότερων ἐκδόσεων μνημονευτέα ἢ τοῦ C. Garufi, *I Capitoli della Confraternita di S. Maria di Naupactos*, Boll. Ist. Stor. Ital. 31 (1910), σελ. 73-97. Εἰς τοῦτο ὑπογράφει μεταξύ ἄλλων καὶ εἷς Χριστοφόρος Κοψηνός: βλ. στ. 104-106 τοῦ Τυπικοῦ: *† Χριστοφόρος ὁ Κοψηνός ὁμολογῶ καὶ αὐτὸς δοῦλος εἶναι, εἰ καὶ ἀνάξιος, τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Ναυπακτιτίσης, ἧς ὁ πατρῶν τόμος ἐστίν †*. Οἱ ἐκδότη (εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον τὸ 1974 ἀποστέλλει, μέσῳ τοῦ καθηγητοῦ Ihor Ševčenco, φωτογραφίαν τοῦ παρόντος πατριακοῦ ἐγγράφου μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Κοψηνοῦ) παρατηροῦν (σελ. 375-376) ὅτι ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν δύο ὑπογραφῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συμπεράνη τις ἐὰν πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, διότι εἰς τὸ Τυπικὸν ἡ ὑπογραφή εἶναι μεγαλογράμματος. Πάντως ἐπειδὴ τὸ Τυπικὸν ἀνήκει εἰς τὴν αὐτὴν περίπου ἐποχὴν (μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1080-1120), οἱ ἐκδότη διατυπώνουν τὴν ἄποψιν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου καὶ ὅτι ὁ Χριστοφόρος Κοψηνός, ἀναγραφεὺς τὸ 1089, ἀσκῶν δὴλ. ὑπεύθυνον λειτουργημάτων, θὰ εἶχεν ὑπογράψει, πιθανώτατα μίαν δεκαετίαν ἐνωρίτερον, τὸ Τυπικόν. Κατ' ἐμέ, ἐὰν βεβαίως πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, εἶναι περισσώτερον πιθανὸν ὅτι ὑπέγραψε τὸ Τυπικὸν ἔτη τινά, ἴσως δεκαετίας, μετὰ τὸ ἐγγράφον τῆς Πάτμου, ἀποσυρθεὶς ἴσως εἰς τὸ τέλος τοῦ βίου του εἰς τὴν Μονὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Ναυπακτιτίσης.

55. ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ ΤΟΥ ΝΙΚΗΤΑ ΚΑΤΑΚΑΛΩΝ

σιγίλλιον (στ. 17)

[inter 1097 - 1109]

Ὁ Νικήτας Κατακαλῶν, δοῦλος τῆς πανσεβάστου σεβαστῆς Ἄννης Κομνηνῆς, ἀποκαθιστᾷ τὴν κατοχὴν καὶ κυριότητα τοῦ [ἐν Λέρῳ] προαστίου Παρθενίου ἐπὶ περιοχῆς, τὴν ὁποίαν διεξοδίζουν οἱ οἰκήτορες τοῦ ἀγροῦ τῶν Κουρουνῶν διὰ τὴν νομὴν τῶν κτηνῶν των, καὶ ἐπικυρώνει τὴν κυριότητα τοῦ Παρθενίου ἐπὶ τινος νησιδίου.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (ἄνευ ἀριθμοῦ Ἀρχείου Μονῆς). Χάρτης λεπτός, στυλπνός, σχήματος ὀρθογωνίου, χρώματος ὑπολεύκου. Διαστάσεις: $0,380 \times 0,326$. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: $0,331 - 0,321 \times 0,270$. Περιθώρια: ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,028). — Μελάνη μαύρη. — Ὁρθογραφία: διπλοῦς τονισμὸς καὶ χωρισμὸς συνθέτων λέξεων (π.χ. ὑπ' ἀχθῆναι, κατ' ἐλήφθη). διορθώσεις καὶ προσθήκαι διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Γραφὴ ἢ χαρακτηριστικὴ μεγάλῳσχημος τῆς ἐπισήμου γραμματείας τέλους ΙΑ' - ἀρχῶν ΙΒ' αἰ. ἢ ὑπογραφή δι' ἄλλης χειρός, ἀνορθόγραφος. — Ἐξ ὀριζόντιοι διπλώσεις ἔχγη τριῶν καθέτων παλαιότερων διπλώσεων. — Διατήρησις κακὴ: ἀκέφαλον (Ἄρχεται: ὁλλα... ἴζουσι καὶ τοῖς πλησιάζουσι ἐπ' οἴκοις) τοῦ σφζομένου μέρους ἐλλείπει ἄνω δεξιᾶ τμήμα, διαστάσεων $0,120 \times 0,165$. σχισμὰ ἐκ τῆς διπλώσεως ἴδια κατὰ τὸ ἄνω τμήμα.

Κάτω 4 διπλώσεις (πλίκα) συνολικοῦ μήκους 0,045, τὰς ὁποίας διαπερᾶ νῆμα χρώματος ὑποφαίου, μήκους 0,128, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπρωρημένη σφραγίς. Ἡ σφραγίς ἐκ μολύβδου, ἀρίστης διατηρήσεως, διαμέτρου 0,017 (ἀριστερᾶ ἐξοχή συνολικῆς διαμέτρου 0,022) ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς παράστασις τοῦ Ἀρχαγγέλου Μιχαήλ, κρατοῦντος σκῆπτρον εἰς τὴν δεξιάν καὶ σφαῖραν ἔνσταυρον εἰς τὴν ἀριστεράν, εἰς τὸ δεξιὸν τμήμα τὰ γράμματα $MX = M(I)X(AHA)$ ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ἢ ἐπιγραφή: $K(YPI)E | BOHΘ(E)I | TΩ ΣΩ Δ(OYΛΩ) | MIXAH|A$ (ἀνέκδοτος).

Ἐπὶ τοῦ νότου, εἰς τὸ ἄνω νῦν ἀπολεσθὲν τμήμα, σημεῖωμα, προφανῶς 18ου αἰ., τοῦ ὁποίου σφζζεται τὸ τέλος: $\pi(\rho\alpha\sigma\tau\acute{\iota})\omicron\nu (;) \Pi\alpha\rho(\theta\epsilon\nu\acute{\iota}\omicron\nu)$.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — Ἀνέκδοτον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Μαρία Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, *Anne Comnène protectrice du couvent de Patmos (À propos d'un sigillion inédit)*, «Μνημόσυνον Σοφίας Ἀντωνιάδου», Δημοσιεύματα Ἑλληνικοῦ Ἰνστιτούτου Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, Βενετία 1974, σελ. 8 - 16.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — [Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει]. Ἐπειδὴ οἱ οἰκήτορες τοῦ ἀγροῦ τῶν Κουρουνῶν (Κορουῶ) εἰσῆρχοντο διὰ τὴν νομὴν τῶν κτηνῶν των εἰς γειτονικὸν τόπον ἀνήκοντα (ὑπὸ τὴν

δεσποτείαν και κατοχήν) εις τὸ προάστιον Παρθένιον, εἶχε δοθῆ ἔντολή ὅπως οἱ παρανόμως εἰσερχόμενοι τιμωρηθοῦν (σωφρονισθῆναι) κατὰ νόμον (στ. 1 - 8). Ἐπειδὴ ὅμως οἱ μοναχοὶ [τοῦ Χριστοδούλου], χριστιανικῶς φερόμενοι, δὲν ἠθέλησαν νὰ τιμωρηθοῦν οἱ ὑπαίτιοι, ἀπεφασίσθη πρό τινος (ἐν τῷ τέως) ὅπως συγχωρηθῆ τὸ παράπτωμα τούτων, καὶ μάλιστα ἐφ' ὅσον οἱ κυρίως πρόξενοι τῶν παραχῶν ἀπουσίαζον εἰς τὴν ἐκστρατείαν (τὸ ταξίδιον). Ὡσαύτως ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ νησίδιον παραμεινῆ ὑπὸ τὴν κατοχήν καὶ κυριότητα τοῦ προαστίου Παρθενίου διὰ τὴν νομὴν τῶν ζώων του, ὡς εἶχε καὶ πρότερον. Διό, ἐξεδόθη τὸ παρὸν σιγίλλιον καὶ ἐπεδόθη εἰς τὴν Μοῆν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 8 - 18).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 18).

Ἵπογραφή Νικήτα Κατακαλῶν, δούλου τῆς πανσεβάστου σεβαστῆς Ἄννης Κομνηνῆς (στ. 19).
Σφραγὶς Μιχαήλ.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') συνεχωρήθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ τέως (στ. 11 - 12) : ἴσως ἡ φράσις ὑποδηλοῖ τὴν ἔκδοσιν ἐγγράφου ὀλίγον παλαιότερου (πρβλ. ἐν τῷ τέως) τοῦ παρόντος καὶ ἀναφερομένου εἰς τὸ αὐτὸ θέμα.

. . . οὐλλα [. . .³⁵ . . .] |² ζουσι καὶ τοῖς πλησιάζουσιν ἐπ[οίκοις . . .²⁰ . . . τὴν νο] |³ μὴν τῶν ἰδίων κτηνῶν. Ἐπεὶ οὖν καὶ τ[. . .²⁰ . . .] |⁴ ὑπὸ τὴν δεσποτ(εῖαν) καὶ κατοχήν τοῦ προ(αστίου) Παρθ(ε)ν(ίου) ἐμφ. . . . ε. . . α. . . |⁵ σωφρονισθῆναι ἀξίως ὅσον καὶ τ[ὴν τῶςω. . . κατὰ τὴν τῶν ;] |⁶ νόμων ἀκρίβειαν τοὺς εἰσελθόντας ἐν τούτῳ ἀτάκτω[ς] |⁷ καὶ τὰ ἴδια κτήνη ἐκεῖσε νομεύσαντας κατ(ὰ) τ(ὴν) (ἰνδικτιῶνα ;) |⁸ οἰκητόρων τοῦ ἀγροῦ Κορωνᾶ. Ἐπεὶ δὲ οἱ εὐλαβέστατοι (μονα)χοί, τ[ὴν] εὐαγγελικὴν |⁹ ἐκείνην φυλάττοντες ἐντολήν «τῷ τὴν σιαγόνα τύπτειν ἐθέλοντι παρέχειν |¹⁰ καὶ τὴν ἐτέραν» καὶ παντὶ τῷ ἐπηρεάζον[τ]ι εὐχεσθαι, οὐκ [ἠθέλησαν ;] ὑπ' ἀχθῆν(αι) |¹¹ πρὸς) ἄμυναν, τὸ μὲν ζημιωθῆναι τούτους καὶ παιδευθῆναι ἀξίως συνεχω[ρ]ήθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ τέως, ἅτε καὶ τῶν ἀτάκτων κυρίως καὶ νε|¹³ωτεροποιῶν ἀποδημούν(ων) εἰς τ(ὸ) ταξίδ(ιον), τὸ δὲ γε νησίδ(ιον) ὑπὸ τ(ὴν) παλαιὰν |¹⁴ δεσποτ(εῖαν) καὶ κατοχήν κατ' ἐλήφθη τοῦ προ(αστίου) Παρθ(ε)ν(ίου) εἰς μερικὴν τιν(α) παραμυθία[ν] |¹⁵ νο[μῆ]ς τῶν ζώων αὐτοῦ· ὁ δὲ καὶ καθέξει ἀμετακινήτως καὶ ἀ|¹⁶παρασαλεύτως, καθὰ δὲ καὶ πρὸτ(ε)ρ(ον) εἶχεν ἕως τοῦ νῦν καὶ ἐπὶ τ(ῶν) ἔμ|¹⁷προσθεν. Λιὰ γὰρ τοῦτο καὶ τὸ παρὸ(ν) σιγίλλιο(ν) συνήθως πιστωθ(έν) ἐπέδόθη |¹⁸ τῆ σεβασμ(ία) μο(νῆ) εἰς ἀσφάλ(ειαν). μὴν καὶ ἰνδ(ικτιῶν) τοῖς προγεγραμμ(ένους) †††

|¹⁹ † Ὁ δοῦλος) τ(ῆς) πάνσαιβάστου σαιβαστ(ῆς) κυρ(ᾶς) Ἄννης) τ(ῆς) Κομνην(η)ν(ῆς) Νικ(ή)τ(ας) ὁ Κ(α)τακαλ(ῶν) †

1 οὐλλα : fors ολλου || 2 τὸ νόημα εἶναι πιθανῶς : τοῦτο πάντοτε ἐτέλει || 11 ἀξίως : corr. ips. manus ex ἀξιωθῆ Testimonium l. 9 - 10 : Ματθ. Ε', 39 : ὅστις σε ραπίσει ἐπὶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν αὐτόγραφον ὑπογραφήν τοῦ *Νικήτα Κατακαλῶν, δούλου τῆς πανσεβάστου σεβαστῆς κυρῆς Ἄννης Κομνηνῆς*, ἐνῆ ἡ σφραγίς ἀνήκει εἰς τινὰ *Μιχαήλ*. Ἐφ' ὅσον οὐδεμίαν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν ἀuthenticότητά τοῦ ἐγγράφου, τὴν ἐξάρτησιν τῆς σφραγίδος ἐξ αὐτοῦ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν δύο ὀνομάτων, ἡ διαφορὰ μεταξὺ ὑπογραφῆς καὶ σφραγίδος παρέχει ἐκ πρώτης ὄψεως προβλήματα. Ὅμως, ἐκ τῆς γενομένης ἐρεύνης, διεπιστώσαμεν ὅτι ἡ περίπτωσις τοῦ παρόντος ἐγγράφου δὲν εἶναι μοναδική: μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τῶν δημοσίων λειτουργῶν τοῦ Βυζαντίου ὑπάρχουν σπάνιαι περιπτώσεις, κατὰ τὰς ὑποίας ὁ σφραγίζων τὸ ἔγγραφον δὲν ταυτίζεται μὲ τὸν ἐκδίδοντα καὶ τὸν ὑπογράφοντα τοῦτο. Ἀναφέρω χαρακτηριστικῶς τὸ πρακτικὸν παραδόσεως τοῦ Πύργου τοῦ ἔτους 1216 (ἡμέτερον ἀρ. 61), τὸ ὁποῖον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ἀνδρονίκου Μαυρόποδου καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ (περὶ τούτου βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἔγγρ. 61, Παρατηρήσεις) ὁ Κρατερός ἦτο ὁ ἐπιφορτισμένος τὴν ὑπόθεσιν ἀνώτερος ἀξιωματοῦχος, εἶχε δὲ δώσει ἐντολήν εἰς τὸν Μαυρόποδον (τὸ ἔγγραφον αὐτοῦ, ἡ γραφή του, παρεμβάλλεται εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Μαυρόποδου) ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν σχετικὴν πράξιν. Ἀνάλογος προφανῶς εἶναι καὶ ἡ περίπτωσις τοῦ σιγίλλου τοῦ *Νικήτα Κατακαλῶν*: ὁ *Μιχαήλ*, προϊστάμενος ἢ ἱεραρχικῶς ἀνώτερος τοῦ *Νικήτα*. Ὅα εἶχε δώσει ἐντολήν εἰς αὐτὸν νὰ προβῇ εἰς τὰς δεούσας ἐνεργείας — πιθανώτατα δὲ τὸ ἔνταλμά του παρετίθετο, κατὰ τὸ σῆμα, εἰς τὸ νῦν ἀπωλεσθὲν ἄνω τμήμα τοῦ σιγίλλου. Διὰ τοῦτο καὶ ἐσφράγισε τὸ ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ὁ *Νικήτας* ἐξέδωκε κατ' ἐντολήν του (πρβλ. καὶ Πελεκίδου, *Anne Comnene*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 9 - 10 καὶ ὑποσ. 12, ὅπου καὶ ἄλλα ἀνάλογα παραδείγματα). — Περὶ τοῦ ὅρου σιγίλλιον εἰς τὴν Βυζαντινὴν διπλωματικὴν βλ. Fr. Dölger, *Byzantinische Diplomatik*, Ettal 1956, σελ. 44 καὶ κυρίως σελ. 84 - 85. Διὰ τὰ αὐτοκρατορικὰ σιγίλλια βλ. Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινὴ Διπλωματικὴ*², Θεσσαλονίκη 1972, κυρίως σελ. 227 - 228 καὶ 246 - 249.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Εἰς τὸ σωζόμενον τμήμα τοῦ σιγίλλου οὐδὲν χρονολογικὸν στοιχεῖον παρέχεται· ὁ μὲν καὶ ἡ ἰνδικτιῶν. Ἔσως καὶ τὸ ἔτος, ἀνεφέροντο προφανῶς εἰς τὴν ἐκπεσοῦσαν ἀρχὴν τοῦ ἐγγράφου, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς τυπικῆς καταληκτικῆς φράσεως: *μηνὶ καὶ ἰνδικτιῶνι τοῖς προγεγραμμένοις* (στ. 18). Ἴσως ἐπίσης παρείχτο ἡ ἰνδικτιῶν εἰς τὸ ἐφθαρμένον τμήμα τοῦ στ. 7. Ἐκ τῶν παλαιογραφικῶν καὶ προσωπογραφικῶν στοιχείων καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου συνάγονται τὰ ἀκόλουθα συμπεράσματα:

Ἡ γραφή τοῦ σιγίλλου εἶναι ἡ χαρακτηριστικὴ γραφή τῆς ἐπισήμου γραμματείας τῶν χρόνων Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (1081 - 1118): πρβλ. Dölger, *Schatzkammer*, ἀρ. 3. *Actes de Lavra*², ἀρ. 50 καὶ 58 (πίν. L, LI καὶ κυρίως LXIII). Τὰ τοπογραφικὰ στοιχεῖα — μνεῖα τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ τοῦ ἀγροῦ τῶν Κουρουνῶν — τοποθετοῦν τὸ σιγίλλιον μετὰ τὸ ἔτος 1089 (βλ. κατωτέρω, σχόλια 1 καὶ 2), τὰ δὲ προσωπογραφικὰ δεδομένα — μνεῖα τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, ἡ σφραγίς τοῦ *Μιχαήλ* — ἐντάσσουν τοῦτο μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1097 καὶ 1109 (βλ. σχόλια 7 καὶ 8).

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 4 καὶ 14) : Τὸ προάστιον Παρθένιον ἐμφανίζεται εἰς τὸ παρὸν σιγίλλιον ὡς ἀνῆκον εἰς τινὰ μονὴν (πρβλ. καὶ στ. 8 καὶ 18, ὅπου οἱ ἄμεσοι ἐνδιαφερόμενοι εἶναι *μοναχοὶ καὶ μονή τες*), εἶναι δὲ γνωστὸν καὶ ἐξ ἄλλων πατμιακῶν ἐγγράφων ὅτι τὸ ἐν Λέρω προάστιον Παρθένιον ἐδωρήθη κατὰ τὸ ἔτος 1087 εἰς τοὺς μοναχοὺς τοῦ Χριστοδοῦλου, ἡ δὲ παράδοσις τούτου ἐξετελέσθη πρὸ τοῦ Ἰουνίου 1088 (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, κυρίως στ. 48 - 70 καὶ σχόλια 4 καὶ 6. Διὰ τὴν χρονολογίαν βλ. ἔγγρ. 52 στ. 127 - 128, ὅπου εἰς παρεμβλητὸν ἐγγράφον τοῦ Ἰουνίου 1088 ἀναφέρεται ὅτι ἐγένετο ἤδη ἡ παράδοσις). Περὶ τοῦ προαστίου Παρθενίου, τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτήσεώς του εἰς τὴν Πάτμον βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 6.

2. (στ. 8) : τοῦ ἀγροῦ *Κουρωνῶ* : πρόκειται περὶ τοῦ ἀγροῦ τῶν *Κουρωνῶν*, γνωστοῦ καὶ ἐξ ἄλλων ἐγγράφων τοῦ πατμιακοῦ ἀρχιεπί. Ὁ ἀγρὸς ἐγεινίαζε μετὰ τοῦ προαστίου Παρθενίου (πρβλ. καὶ στ. 2 τοῦ παρόντος σιγίλλιον : *τοῖς πλησιάζουσι*), μετὰ τοῦ ὁποῦ εἶχεν ἐπίκοινον τὴν νομὴν (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52 κυρίως στ. 107δ κ.ε. καὶ ἔγγρ. 53. Περὶ τοῦ ἀγροῦ τῶν Κουρωνῶν βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 22). Ἀκριβῶς περὶ τὴν νομὴν ταύτην εἶχεν ἀνακύβει διαφορὰ μετὰ τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ προαστίου καὶ τοῦτο διὰ τὸ μὴ χωρισθῆναι *παρὰ σου* (= τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ ἐκτελέσαντος τὴν παράδοσιν τοῦ Παρθενίου εἰς τὴν Πάτμον) *τὴν ἐκάστου νομὴν . . . ἀλλ' εἶναι ἀνακεκοινωμένην* (ἔγγρ. 52 στ. 115 - 116). Ἡ διαφορὰ διηυθετήθη κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1083, ὅποτε καὶ καθωρίσθησαν τὰ ἕξ ἐκάστου τῶν ἐνδιαφερομένων (ἔγγρ. 52 στ. 130 - 147 καὶ ἔγγρ. 53). Τὸ παρὸν σιγίλλιον ἀναφέρεται εἰς μίαν ἐκ μέρους τῶν οἰκητόρων τοῦ ἀγροῦ καταπάτησιν τῆς νομῆς τοῦ Παρθενίου, ἀδίκημα τὸ ὁποῖον λόγῳ τῆς μακροθυμίας τῶν μοναχῶν *συνεχωρήθη ἐν τῷ τέως* (στ. 12) : ὑποθέτομεν ὅτι πρόκειται περὶ νέας διενέξεως καὶ διὰ περὶ ἐκείνης ἡ ὁποία διηυθετήθη τὸ 1089, διότι εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν «συνεχωρήθη» τὸ παράπτωμα, ἐνῶ τὸ 1089, τῇ αἰτήσει τῶν μοναχῶν, ἐγινε διὰ πρώτην φοράν ἐπὶ τόπου ἔλεγχος ὑπὸ εἰδικοῦ ἀξιωματοῦχου καὶ καθωρίσθησαν τὰ μέχρι τοῦδε μὴ καθορισθέντα ἕξ ἐκάστου.

3. (στ. 11 - 12) : *συνεχωρήθη καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τῷ τέως* : τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ ἴδιος ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν ἢ ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ὁ γράφων ἐκπροσωπεῖ εἶχε προσφάτως (ἐν τῷ τέως) συγχωρήσει τοὺς οἰκήτορας τοῦ ἀγροῦ διὰ τὸ ἀδίκημα καὶ δὲν εἶχεν ἐπιβάλλει κυρώσεις.

4. (στ. 13) : *ἀποδημούντων εἰς τὸ ταξίδιον* : Τὸ σιγίλλιον ἐγράφη εἰς ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ προξενούντες τὰς ταραχὰς (*νεωτεροποιοὶ*) οἰκήτορες τῶν Κουρωνῶν εὐρίσκοντο εἰς ἐκστρατείαν (περὶ τῆς λ. *ταξίδιον* = ἐκστρατεία βλ. Du Cange, *Glossarium Graecitatis*, στ. 1528, S o p h o c l e s, Β', σελ. 1068). Ἐνταῦθα πρόκειται περὶ γνωστῆς ἐκστρατείας (πρβλ. τὴν χρῆσιν τοῦ ἄρθρου : *τὸ ταξίδιον*) ἢ τοῦλάχιστον περὶ σημαντικῆς κατὰ τῆς περιοχῆς ἐπιδρομῆς, ἡ ὁποία ἐκινητοποίησε τὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις τῆς χώρας. Αἱ μετὰ τὸ 1089 γνωσταὶ ἐκστρατεῖαι εἶναι αἱ ἐξῆς : ἡ ἐναντίον τῶν Πετσενέγων (1089 - 1091), τῶν Σέρβων (1093 - 1094) καὶ τῶν Κουμάνων (1094 - 1095)· αἱ ἐναντίον τῆς περιοχῆς ἐπιδρομαὶ τῶν Τούρκων περὶ τὸ ἔτος 1091 ἢ 1092 (βλ. Βρανούση, *Ὅσιος Χριστόδουλος*, σελ. 116 - 119)· ἡ ἀπὸ τοῦ 1097 ἀρξαμένη Α' Σταυροφορία, ἡ ὁποία εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον συγκρούσεις μετὰ τῶν Τούρκων τῆς Μ. Ἀσίας ἢ ἀποβίβασις τῶν Νορμανδῶν εἰς Αὐλῶνα (1107). Πρὸς μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων πρέπει προφανῶς νὰ ταυτισθῇ τὸ *ταξίδιον*, εἰς τὸ ὁποῖον συμμετέσχον οἱ οἰκήτορες τῶν Κουρωνῶν. Πάντως, πιθανώτερα εἶναι ἡ συμμετοχὴ των εἴτε εἰς ἐπιχειρήσεις πρὸς ἀντιμετώπισιν τουρκικῶν ἐπιδρομῶν εἴτε εἰς τὴν ἐναντίον τῶν Τούρκων ἐκστρατείαν εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν

κατ' ἀκολουθίαν τῆς Σταυροφορίας· ὀλιγώτερον πιθανή φαίνεται ἡ συμμετοχή των εἰς τὴν ἐναντίον τῶν Νορμανδῶν ἐκστρατείαν. Πάντως ἐπειδὴ τὸ σιγγίλλιον χρονολογεῖται μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1097 - 1109, τὸ δὲ ταξίδιον ἐγένετο ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἐγγράφου, ὑποθέτομεν ὅτι πρέπει τοῦτο νὰ συναφθῇ πρὸς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις αἱ ὁποῖαι συνέβησαν ὀλίγον πρὸ τοῦ 1097 καὶ μέχρι τοῦ 1109.

5. (στ. 13) : Τὸ ὄνομα τοῦ νησιδίου δὲν ἀναφέρεται εἰς τὸ σφζόμενον τμήμα τοῦ ἐγγράφου, ἡ δὲ ταύτισις του παρέχει προβλήματα. Πρόκειται βεβαίως περὶ νησιδίου κειμένου πλησίον τῆς βόρειας ἀκτῆς τῆς Λέρου, ἐφ' ὅσον εὐρίσκετο ὑπὸ τὴν κατοχὴν τοῦ προαστίου Παρθενίου καὶ ἐχρησίμειε διὰ τὴν νομὴν τῶν ζῶων αὐτοῦ. Πρέπει ἐξ ἀρχῆς νὰ ἀποκλεισθῇ ἡ ταύτισις μετὰ τῆς Λειψοῦς, ἡ ὁποία ἀνῆκεν ἀπὸ τοῦ 1087/88 εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Χριστοδοῦλου (βλ. ἀνωτέρω ἐγγρ. 5, 6, 46 κ.ξ.) καὶ ἡ ὁποία καλεῖται ἐνίοτε εἰς τὰ ἐγγράφα νησιδίων διότι ἡ Λειψῶ, εὐρισκομένη εἰς ἀπόστασιν 10 περίπου χλμ. Β. τῆς Λέρου, ἀνῆκεν ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Χριστοδοῦλου καὶ ἔχι εἰς τὸ προάστιον αὐτῆς Παρθένιον, ὡς συμβαίνει εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν. Προφανῶς πρόκειται περὶ νησιδίου κειμένου πλησίον τοῦ προαστίου Παρθενίου, δηλ. πλησίον τῆς βορείας ἀκτῆς τῆς Λέρου, ὅπου πράγματι ὑπῆρχαν πολλαὶ μικραὶ νησίδες (βλ. χάρτην Λέρου).

6. (στ. 19) : *Νικήτας Κατακαλῶν* : Ἡ οἰκογένεια Κατακαλῶν εἶναι γνωστὴ βυζαντινὴ οἰκογένεια, μαρτυρομένη ἰδίᾳ εἰς τὰς πηγὰς τοῦ ΙΑ' - ΙΒ' αἰῶνος, τῆς ὁποίας πολλὰ μέλη ἔλαβον ἀνώτατα ἀξιώματα : βλ. Paul Lemerle, *Prolégomènes à une édition critique et commentée des «Conseils et Récits» de Kékaumenos*, Βρυξέλλαι (Academie Royale de Belgique. Classe des Lettres et des Sciences Morales et Politiques, LIV/1), 1960, σελ. 37 - 40. Laurent, *Collection Orghidan*, ἀρ. 137 καὶ 205, 241. Πρβλ. καὶ Δ. Πολέμη, Ἐπελήρωσι στίχοι εἰς τὸν θάνατον Ἰωάννου Βρυεννίου τοῦ Κατακαλῶν, ΕΕΒΣ 35 (1966 - 67), σελ. 107 - 116. Ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν Νικήτας Κατακαλῶν δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Σφζονται δύο σφραγίδες ἐνὸς *Νικήτα Κατακαλῶν ἢ Κατακαλου* (εἰς τὴν συλλογὴν Dumbarton Oaks, D.O. 58.106, ἀρ. 2814 καὶ 4102), ὀστυαρίου καὶ βασιλικοῦ κουβικουλαρίου. Ἀλλὰ αἱ δύο αὐταὶ σφραγίδες δὲν δύνανται νὰ συσχετισθοῦν πρὸς τὸν Νικήταν Κατακαλῶν τοῦ παρόντος σιγγίλλιου, διότι εἶναι προγενέστεραι τούτου τοῦλάχιστον κατὰ ἓνα αἰῶνα : πρέπει νὰ χρονολογηθοῦν εἰς τὸν Ι' ἢ Ἰσως εἰς τὸν Θ' αἰ., ὡς παρέτηρησεν ὁ ἀείμνηστος πατήρ V. Laurent, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ὀφείλω αὐτὴν τὴν πληροφορίαν.

7. (στ. 19) : *πανσέβαστος σεβαστή Ἄννα Κομνηνή* : Κατὰ τοὺς ὑπὸ ἐξέτασιν χρόνους ἡ μόνη γνωστὴ Ἄννα Κομνηνὴ εἶναι ἡ ὁμώνυμος ἱστορικός, ἡ πορφυρογέννητος θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ (γεννηθεῖσα τὴν 2 Δεκεμβρίου 1083, ἀποθανοῦσα τῷ 1153 : βλ. P. Schreiner, *Eine unbekannte Beschreibung der Pammakaristoskirche (Fethiye Camii) und weitere Texte zur Topographie Konstantinopels*, DOP 25 (1971), σελ. 248. Darrouzès, *Tornikès*, σελ. 21 - 22). Αἱ ἄλλαι γνωσταὶ ὁμώνυμοι πριγκήπισσαι πρέπει νὰ ἀποκλεισθοῦν ὡς μεταγενέστεραι : βλ. L. Stiernon, *À propos de trois membres de la famille Rogérios*, REB 22 (1964), σελ. 187 κέ. Schreiner, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 228. Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ πᾶσα ταύτισις μετὰ τῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς, ἡ ὁποία, ὡς γνωστόν, ἐπέδειξεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου καὶ εἶχεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς τὴν νῆσον Λέρον, ὡς ἀνήκουσαν εἰς τὸ ὑπ' αὐτὴν σέκρετον τοῦ Μυρελαίου (περὶ τούτων καὶ περὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου, βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἐγγρ. 52, σχόλιον 10). Ὅμως ἡ μήτηρ τοῦ Ἀλεξίου οὐδέποτε ἔφερε τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Κομνηνὴ καὶ τὸν τίτλον πανσέβαστος σεβαστή :

ὠνομάζετο πάντοτε Δαλασσηνή καὶ ἐκαλεῖτο, μετὰ τὴν ἀνοδὸν τοῦ υἱοῦ τῆς εἰς τὸν θρόνον, *δέσποινα, μήτηρ τοῦ βασιλέως, βασιλῆς* : βλ. ἐν ἐκτάσει Π ε λ ε κ ἰ δ ο υ, *Anne Comnène*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 12 - 13 καὶ ὑποσ. 26, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

Ἐξ ἄλλου διὰ τὴν ταύτισιν τῆς Ἄννης Κομνηνῆς τοῦ σιγίλλιου μετὰ τῆς ὁμωνύμου ἱστορικοῦ, ὁ τίτλος πανσέβαστος σεβαστῆ παρέχει προβλήματα. Ὁ τίτλος οὗτος ἦτο ἐπὶ Κομνηνῶν σημαντικὸς καὶ ἀπενέμετο εἰς μέλη ἢ εἰς ἐξ ἀγχιστείας συγγενεῖς τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας (βλ. L. Stiernon, *Notes de titulature et de prosopographie byzantine: Sébaste et gambros*, REB 23, 1965, σελ. 226 - 229 καὶ 231), ἀλλ' οὐδέποτε μαρτυρεῖται προκειμένου περὶ τῆς Ἄννης Κομνηνῆς. Ὁ τίτλος οὗτος δὲν ἀπενέμετο ἀπ' εὐθείας εἰς γυναῖκας : ἡ πανσέβαστος σεβαστῆ ἔφερεν αὐτὸν τὸν τίτλον ὡς σύζυγος πανσεβάστου σεβαστοῦ. Ὁμοῦς ὁ σύζυγος τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, ὁ Νικηφόρος Βρυέννιος, ἔλαβε μετὰ τὸν γάμον του (1097) τὸν τίτλον τοῦ *πανυπερσεβάστου*, τὸν ὁποῖον διετήρησε τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ 1108, ὀνομασθεὶς κατόπιν *καίσαρ*. Ἐπομένως ἡ Ἄννα Κομνηνῆ ἔπρεπε νὰ προσαγορευέται ἀπὸ τοῦ 1097 *πανυπερσεβαστῆ* καὶ ἀπὸ τοῦ 1108 *καισάρισσα*. Νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Κατακαλὼν ἔγραψε τὸν τίτλον *πανσέβαστος σεβαστῆ* ἀντὶ τοῦ *πανυπερσεβαστῆ*; Ἡδὴ ἔχει διαπιστωθῆ ὅτι ὑπῆρχεν ἀντιστοιχία μεταξὺ τῶν τίτλων *σεβαστός, πανσέβαστος καὶ πανσέβαστος σεβαστός* : βλ. Stiernon, *Sébaste et gambros*, σελ. 231· Hé lène Ahrweiler, *Le sébaste, chef des groupes ethniques*, «Polyehronion, Festschrift Franz Dölger, zum 75. Geburtstag», Heidelberg 1966, σελ. 34· πρβλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 156 - 157, ὅπου σχετικὰ παραδείγματα. Ἐπίσης, κατόπιν σχετικῆς ἐρεύνης, ἐπεσήμανα ἀνάλογον ἀντιστοιχίαν μεταξὺ τῶν τίτλων *σεβαστός καὶ πανυπερσεβάστος* : εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1251 ὁ πρωτοβεστιάριτης Γεώργιος Ζαγαρομάτης ὑπογράφει ὁ ἴδιος ὡς *σεβαστός*, ἐνῶ εἶναι ἀπολύτως ἐξηκριβωμένον ὅτι κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ *πανυπερσεβάστου* (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 64 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 28· MM, Δ', σελ. 31, 234, 235). Αὐτὴ ἡ τελευταία μαρτυρία ὑποδηλοῦ, καθ' ἡμᾶς, μίαν ἀντιστοιχίαν μεταξὺ τοῦ τίτλου τοῦ (*πανσεβάστου*) *σεβαστοῦ* καὶ τοῦ *πανυπερσεβάστου* καὶ δύναται πιθανώτατα νὰ ἐρμηνεύσῃ τὸν τίτλον τῆς Ἄννης Κομνηνῆς εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦ Κατακαλῶν.

Πάντως ἡ ταύτισις τῆς Ἄννης Κομνηνῆς τοῦ παρόντος σιγίλλιου μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἀλεξίου Α' ἐνισχύεται καὶ ἀπὸ τὰς λοιπὰς ἱστορικὰς συνθήκας καὶ ἀπὸ τὸ ἱστορικὸν τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου : ἡ Μονὴ τοῦ Θεολόγου, ἰδρυθεῖσα τὸ 1088 ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Α', ἦτο «βασιλικὴ μονή» καὶ ἀπέλαυε τῆς αὐτοκρατορικῆς προστασίας, ἡ δὲ νῆσος Λέρος, ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, ὑπήγετο ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἰσχυρῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς μέχρι τοῦ 1096, ὅποτε ἡ μήτηρ τοῦ βασιλέως ἀπεσύρθη εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Παντεπόπτου (βλ. Denise Papanichrysanthou, *La date de la mort du sébastokrator Isaac Comnène, frère d'Alexis Ier, et de quelques contemporains*, REB 21, 1963, σελ. 252 - 253). Ἐπομένως θὰ ἦτο φυσικὸν μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν τῆς νὰ τὴν διαδεχθῆ εἰς τὸν σημαντικὸν τοῦτον τομέα μία τῶν πρώτων γυναικῶν τῆς αὐτοκρατορίας : ἡ σύζυγος ἢ ἡ θυγάτηρ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ὄχι οἰοδῆποτε ἄλλο μέλος τῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας.

Οὕτω τὸ ἔγγραφο τοῦ Κατακαλῶν μαρτυρεῖ ἐμμέσως περὶ τῶν σχέσεων τῆς Ἄννης Κομνηνῆς μετὰ τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου — γεγονόςς τὸ ὁποῖον δὲν ἦτο μέχρι τοῦδε γνωστόν. Προφανῶς ἡ Ἄννα Κομνηνῆ διεδέχθη, μετὰ τὸ 1096, τὴν μάμμην τῆς εἰς τὴν προστασίαν τῆς Μονῆς καὶ εἰς τὴν ἐποπτεῖαν τῆς νήσου Λέρου. Καὶ ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον τοῦτο δικαίωμα προήρχετο ἀπὸ τὸ

γεγονός ότι η Λέρος υπήγχετο εις τὸ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, τὸ ὅποιον, ὡς ἐλέχθη, εὐρίσκατο μέχρι τοῦ 1096 ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς, ὑποθέτομεν, μετὰ πολλῆς πιθανότητος, ὅτι μετὰ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς τὸ εὐαγὲς τοῦτο σέκρετον ἐδόθη ὡς προνόμιον εἰς τὴν Ἄνναν Κομνηνὴν : βλ. Πελεκίδου, *Anne Comnène*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 15 - 16. Περὶ τῶν δεσποινικῶν ἐγγράφων καὶ τῆς σημασίας των ἀπὸ πλευρᾶς διπλωματικῆς καὶ διοικητικῆς, βλ. F. Barišić, *Povelje vizantijskih carica* (= Ἐγγραφα βυζαντινῶν αὐτοκρατειρῶν), Zbornik Radova 13 (1971), σελ. 143 - 193.

Διὰ τὸ ἀνορθόγραφον τῆς ὑπογραφῆς τοῦ βυζαντινοῦ τούτου ὑπαλλήλου πρβλ. ἀνάλογα A. Guillou, *Saint-Nicolas de Donnoso (1031-1060/1061)*, Città del Vaticano 1967, σελ. 49 καὶ Ἐρασ Βρανούση, *Κεκρωμένη Συλλογὴ ἐπισήμων ἐγγράφων τῆς ἐν Πάτρῳ Μονῆς εἰς εἰλητὸν τοῦ ΙΑ' αἰῶνος*. Σύμμεικτα τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, τόμ. Α', Ἀθήναι 1966, σελ. 107 καὶ 115 ὑποσ. 2.

8. Διὰ τὴν ταύτισιν τοῦ Μιχαήλ τῆς σφραγίδος, τὸ ἐγγράφον οὐδὲν στοιχεῖον παρέχει. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον μαρτυρεῖται ὑπὸ τῶν πηγῶν εἰς Μιχαήλ, ἐπ' ἀνεπιᾶ γαμβρὸς τοῦ Ἀλεξίου Α', ὁ ὁποῖος τὸν Ἰούνιον 1082 ἤτο κουροπαλάτης καὶ μέγας δρουγγάριος τῆς βίγλης καὶ τοῦλάχιστον μεταξὺ 1090 - 1109 πανσέβαστος σεβαστὸς καὶ λογοθέτης τῶν σεκρέτων. Τὸ οἰκογενειακὸν του ὄνομα οὐδέποτε παραδίδεται. (Περὶ τούτου βλ. P. Gautier, *La curieuse ascendance de Jean Tzetzes*, REB 28, 1970, σελ. 216 - 217· τοῦ αὐτοῦ, *Le synode des Blachernes (fin 1094). Étude prosopographique*, REB 29, 1971, σελ. 237 - 238. Πρβλ. R. Guiland, *Les logothètes*, σελ. 84. Περὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος τοῦ Μιχαήλ βλ. Gautier, REB 28, 1970, σελ. 216 - 217. *Actes de Lavra*², σελ. 302 σημ.). Τελευταία μνεῖα τοῦ λογοθέτου τῶν σεκρέτων Μιχαήλ εὐρίσκαται εἰς ἐγγράφον τῆς Λαύρας τοῦ ἔτους 1109, τοῦ ὁποῖου, σημειωτέον, ἡ γραφὴ ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ παρόντος σιγίλλου (*Actes de Lavra*², ἀρ. 58, πίν. LXIII). Ὡς γνωστὸν, ὁ λογοθέτης τῶν σεκρέτων εἶχεν ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν του τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὸ δικαίωμα νὰ συνυπογράφει τὰ ἐγγραφα τῆς Ἄννης Δαλασσηνῆς κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀντιβασιλείας της (βλ. Ἄννης Κομνηνῆς, Ἀλεξιάς, III, 6, 6, ἐκδ. Leib, I, σελ. 121 - 122) : Περὶ τούτου βλ. Ch. Diehl, *Un haut fonctionnaire byzantin, Le logothète τῶν σεκρέτων*, «Mélanges Nicolas Iorga», Παρίσιοι 1933, σελ. 217 - 229. Guiland, *Les logothètes*, σελ. 75 κέ. Πρβλ. καὶ ἄνωτέρω, ἐγγρ. 51, κυρίως σελ. 41. Ἐπομένως δυνάμεθα μετὰ πολλῆς πιθανότητος νὰ ταυτίσωμεν τὸν Μιχαήλ τοῦ παρόντος σιγίλλου μὲ τὸν ὁμώνυμον λογοθέτην τῶν σεκρέτων, ὁ ὁποῖος, ἐν ὀνόματι προφανῶς τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς τὸν Νικήταν Κατακαλὼν νὰ ἐκτελέσῃ τὴν σχετικὴν πρᾶξιν καὶ νὰ ἐκδώσῃ τὸ σιγίλλιον, τὸ ὅποιον ὁ ἴδιος ἐκύρωσε διὰ τῆς σφραγίδος του.

56. ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΣΕΚΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΠΛΟΙΟΥ

ἐξαμωθῆναι . . . παραδοθῆναι (στ. 13)

Ἰουλιώβριος, ἰνδ ἰδ'

ἐξάμω (στ. 15) παρεδόθη (στ. 19)

[4195]

Οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης προβαίνουν εἰς τὴν καταμέρησιν καὶ παραδόσιν πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου πλοίου ἰδιοκτικτοῦ χωρητικότητος 1500 μωδίων, ἀπηλλαγμένου πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, εἰς ἀντικατάστασιν τῶν καταστραφέντων τριῶν πλοιαρίων ἴσης συνολικῶς χωρητικότητος.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 55). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολευκοῦ, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις : 0,596 - 0,602 × 0,411 - 0,422. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια : 0,520 × 0,370 - 0,385. Περιθώρια : ἀριστερᾶ (0,028 - 0,022) καὶ δεξιᾶ (0,010 - 0,015). — Μελάνη : α') ἢ τοῦ κειμένου καστανόχρους· β') οἱ ἀριθμοὶ ἑπτά, ἄφοβ', ρν' (στ. 18) καὶ ἀοκβ' (στ. 19), ἢ λέξις *διατηρηθησόμεθα* (στ. 20) καὶ ἡ ὑπογραφή Θεοχαρίστου Εἰρηνικοῦ δι' ἑλλης μελάνης χρώματος ἀνοικτοῦ καστανοῦ. — Γραφή ἢ συνήθης τοῦ IB' αἰ. μετὰ πολλῶν συντομογραφιδῶν. Ὁρθογραφία. — Εἰλητάριον· ἔχων 3 καθέτων καὶ 15 ὀριζοντίων παλαιωτέρων διπλώσεων. — Διατήρησις μετρία : κηλίδες ἐκ τῆς νοτίδος, ἐξίτηλον ἐνιαχοῦ, φθοραὶ κατὰ τὰ ἄκρα, ἄνω περὶ τὸ μέσον κάθετος σχισμὴ ἐκ τῆς διπλώσεως, σητόβρωτον ἴδια κατὰ τὸ ἄνω τμήμα καὶ περὶ τὰ ἄκρα. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως μεταγενέστερα σ η μ ε ι ὠ μ α τ α : α') Ἀρ. 55 (χειρ Σακκελίανος)· β') Ἰσον χρυσοβούλου Ἰσαακί(ον) Ἀγγέλου περὶ τοῦ Καραβίου τ(ῆς) Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς (χειρ Φλωρίδου)· Σακκελίαν διεγράψε καὶ προσέθεσε : *Πρᾶξις τοῦ τῆς θαλάσσης σεκρέτου περὶ καταμετρήσεως τῆς χωρησεως τοῦ τῆς μονῆς πλοίου, ἐκδοθεῖσα τῷ α' ἔτει τῆς βασιλείας Ἀλεξίου Γ' τοῦ τυράννου, ὁ ἔστι τῷ 1195 | (ἀντεγράφη).*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — Ἰ. Σ α κ κ ε λ ῖ ω ν ο ς, *Περὶ καταγραφῆς καὶ καταμετρήσεως τῶν ἐμπορικῶν πλοίων παρὰ Βυζαντινοῖς*, Πανδώρα 18 (1867), σελ. 228 - 230. — MM, ζ', σελ. 127 - 129, ἀρ. 35.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Μ. Γ ο ὄ δ α, *Ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων καὶ ἡ νηολόγησις καὶ φορολογία αὐτῶν κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους*, Βυζαντις 1 (1909), σελ. 35 - 47. — Germaine Rouillard, *Les taxes maritimes et commerciales d'après des actes de Patmos et de Lavra*, «Mélanges Charles Diehl», Παρίσιοι 1930, σελ. 277 - 289. — Hélène Antoniadis-Bibicou, *Études d'histoire maritime de Byzance. À propos du «Thème de Caravisiens»*, Παρίσιοι 1966, κυρίως σελ. 129 - 137. — Schilbach, *Metrologie*, σελ. 95 κέ. καὶ λ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ἡ ἐν Πάτμῳ Μονῇ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατέχει χρυσοβούλλα τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος Ἀλεξίου [Α' τοῦ Κομνηνοῦ] παρέχοντα εἰς αὐτὴν ἐξκουσεῖαν τριῶν πλοίων

συνολικής χωρητικότητας 1500 περίπου [μοδίων], τὰ ὅποια ἠδύναντο νὰ πλέουν καθ' ὅλην τὴν ρομαϊκὴν ἐπικράτειαν, ἀπηλλαγμένα παντὸς φόρου, ἐξαιρέσει μόνον τοῦ φόρου τῆς δεκατείας (στ. 1 - 3). Διό, οἱ μοναχοὶ ἤτῃσαντο παρὰ τοῦ προβεβασιλευκότος αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Ἀγγέλου ὅπως ἐπικυρώσῃ τὰ προηγούμενα χρυσόβουλλα, παραχωρήσῃ δὲ καὶ ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας. Κατόπιν τούτου ὁ αὐτοκράτωρ, ἐπιθυμῶν νὰ συμπληρώσῃ ὅσα ὁ πρόπαππὸς του Ἀλέξιος ἐπραξεν ὑπὲρ τῶν μοναχῶν αὐτῶν, ἀπέλυσε χρυσόβουλλον διὰ τοῦ ὁποίου ἐπεκύρωσε τὰ ὡς ἄνω αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, διέταξε δὲ τοὺς ἐνεργοῦντας τὰς δημοσιακὰς δουλείας καὶ τοὺς παραθαλασσίτας ὅπως συμμορφωθοῦν πρὸς τὰ ὑπὸ τῶν προηγούμενων ἐγγράφων ὀριζόμενα, τὰ ὅποια ὀφείλουν νὰ θεωροῦν ὡς ἐὰν εἶχον νῦν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἀπολυθῆ· πρὸς τούτοις ἀπῆλλαξε τὰ ἐν λόγῳ πλοίαρια ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας (ἐπὶ τῶν οὐναρίων καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου εἶδους), ἐπιτρέπων εἰς αὐτὰ νὰ προσεγγίζουσιν ἅπασι τοῦ ἔτους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Οἱ δὲ κατὰ καιροὺς ἐνεργοῦντες τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας ὀφείλουν νὰ ἀπαλλάξουσιν (δέχεσθαι) ἀπὸ τοῦ ἀντιστοιχοῦντος εἰς τὴν δεκατείαν ταύτην ποσοῦ τοὺς ἀρμοδίους εἰσπρακτορας, εἴτε δημοσίους λειτουργοὺς εἴτε ἐνοικιαστάς, ἐπὶ τῇ προσκομίσει τῶν σχετικῶν ἀποδείξεων δεόντως ὑπογεγραμμένων (πεπιστωμένων) παρὰ τῆς Μονῆς (στ. 3 - 13).

Συμφώνως πρὸς τὰ ἄνωτέρω, ἡ Μονὴ ἐζήτησε παρὰ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης ὅπως καταμετρήσῃ (ἐξαμυθῆναι) καὶ παραδώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ δι' ἐξόδων τῆς ναυπηγηθῆν νέον πλοῖον εἰς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν, τὰ ὅποια εἶχον καταστραφῆ εἰς ναυάγιον. Κατὰ ταῦτα οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, ἀφοῦ ἐξηκριβώσαν ὅτι τὸ πλοῖον εἶναι ἰδιόκτητον τῆς Μονῆς, μετέβησαν εἰς τὸ Νεώριον, ὅπου ἦτο τοῦτο ἐλλιμενισμένον, καὶ παρουσίᾳ ἀντιπροσώπων τοῦ ἐν λόγῳ σεκρέτου (ἀναφέρονται 5 ὀνόματα) καὶ τῆς Μονῆς (4 ὀνόματα, ἐν οἷς τοῦ ἡγουμένου Ἀρσενίου) ὁ Ἰωάννης Συρόπουλος καὶ ὁ ἀναγνώστης Ἰωάννης Καματηρός, ἐνεργῶν τὸ πρωτομανδατορικὸν ὀφφίμιον ἐν ὀνόματι τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων Κωνσταντίνου τοῦ Τορνίκη, προέβησαν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας μετρήσεις: μῆκος πῆχεις 15, πλάτος πῆχεις 7, βάθος πῆχεις $2\frac{1}{2}$, σύνολον χωρητικότητος 1572 θαλάσσιοι μῦδοι. Ἐκ τούτων ἀφῆρέθησαν 150 μῦδοι, δηλαδὴ 100 μῦδοι δι' ἐκάστην χιλιάδα συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν πρόσταγμα, καὶ οὕτω τελικῶς ὑπελογίσθη εἰς 1422 μῦδους ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου, τὸ ὅποῖον καὶ παρεδόθη εἰς τὴν Μονὴν ἀπηλλαγμένον πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, συμφώνως πρὸς τὸ ἄνωτέρω χρυσόβουλλον (στ. 13 - 20).

Μῆν, ἰνδικτιῶν (στ. 20).

Τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης ἀπεκδύεται πάσης εὐθύνης, εἰς ἣν περιπτώσιν τὸ πλοῖον μετασκευαζόμενον ἤθελεν ἀποκτήσῃ μεγαλυτέραν χωρητικότητα (στ. 20).

14 ὑπογραφαί, ἐν αἷς 11 βασιλικῶν νοταρίων καὶ 2 ἐνεργούντων τὰ τῆς θαλάσσης δουλείας (στ. 21 - 33).

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 5, 7), χρυσόβουλλον (στ. 9, 20) Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέλου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐπικυροῦνται προγενέστερα περὶ ἐξκουσσείας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς Πάτμου προνόμια καὶ παραχωρεῖται ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται αὐτοτελῶς, ἀπελύθη τὸ 1186 καὶ ἐκδίδεται ἄνωτέρω (τόμ. Α', ἀρ. 9) ἐνταῦθα παρατίθεται τμήμα αὐτοῦ (στ. 7 - 13) ἀντιστοιχοῦν εἰς τοὺς στίχους 12 - 30 τοῦ πρωτοτύπου.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Χρυσόβουλλα (στ. 1-2, 4, 5, 9) τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου [Α' τοῦ Κομνηνοῦ] περὶ παραχωρήσεως εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἐξκουσσείας τριῶν πλοίων χωρητικότητος 1500 μοδίων. Περὶ τῆς ἐσφαλμένης ἀποδόσεως τούτων εἰς τὸν Ἀλέξιον Α' βλ. κατωτέρω, σχόλιον 1. β') Αἴτησις (πρβλ. στ. 4 αἰτησαμένων, στ. 7 ἠτήσαντο, στ. 5 καὶ 8 αἴτησιν, στ. 5 καὶ 6 δεήσει, -σεως) τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἰσαάκιον Κομνηνόν, ὅπως ἐπικυρώσῃ τὰ προγενέστερα περὶ ἐξκουσσείας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς χρυσόβουλλα, παραχώρησι δὲ καὶ ἀπαλλαγῆν ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας. Ἡ αἴτησις ἐγένετο πιθανώτατα ἐγγράφως, ἀλλὰ τὸ σχη-
ματικὸν ἔγγραφο δὲν ἐσώθη. γ') Πρόσταγμα (στ. 19), διὰ τοῦ ὁποίου ὠρίζετο ὅτι διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐπισήμου καὶ φορολογητέας χωρητικότητος ἑνὸς πλοίου ἐκπίπτει ποσοστὸν 10% ἐπὶ τοῦ γιν-
μένου τοῦ προερχομένου ἐκ τῶν μετρήσεως τοῦ μήκους × τὸ πλάτος × τὸ βάθος × 6. Ἐνταῦθα νοεῖ-
ται βεβαίως παγία ἀρχὴ περὶ τῆς καταμετρήσεως τῶν πλοίων (βλ. καὶ κατωτέρω, Παρατηρήσεις).

[† Τῆς] σε[β]ασμί(ας) μο(νῆς) τ(ῆς) ἐν τῇ νήσω Πάτμου δι[ακ]ειμ(ένης) καὶ
ἐπ' ὄνομ(α)τ(ι) τιμωμ(έ)ν(ης) τοῦ ἐπιστηθ(ίου), ἡγ[α]πημέ[ν]ου) μαθητ(οῦ) τῷ
σ(ωτη)ρι Θε(ε)ῶ [ἡ]μ(ῶν) Ἰ(ησο)ῦ Χ(ριστ)ῶ καὶ εὐαγγελιστ(οῦ) Ἰω(άννου).
παρθ(έ)ν(ου) τοῦ Θεολόγ(ου), πορισαμ(ένης) χρυ(σόβου)λλα τοῦ ἐν μ(α)καρία τῇ
[λήξει] ἀοιδ(ί)μ(ου) |² β[ασιλέως] κυρ(οῦ) Ἀλε(ξίου) τοῦ Κομνην(οῦ), διοριζό-
μ(εν)α ἔχ(ειν) τ(ῆν) τοιαύτ(ην) μον(ῆν) ἐξκου(σσείαν) πλοιαρ(ίων) τρι(ῶν). μὴ
καταγεγρα(μμένων) τ(οῖς) δ[ημο]σι(ακοῖς) κώδιξι, ὄντ(ων) τὲ χωρη(σεως) χιλιά-
δ(ος) μι(ᾶς) πρὸς) τῇ ἡμισείᾳ μικρόν τι πλ[έ]ον ἢ ἔ[λ]ασσον), |³ [ἐ]γχοροῦν(τα)
τὲ τὰ τοιαῦτα πλοία πλέειν ἀπανταχοῦ τῶν τ(ῆς) ῥωμαῖκ(ῆς) ἐπικρατ(είας) μερῶν
καὶ διατηρεῖσθ(αι) ἀνώτ(ε)ρ(α) πάσ(ης) οἰασθῆτ(ι)ν(ος) συζητή(σεως) τε καὶ
ἐπ(η)ρ(είας), ναύλ(ου), ἀντ(ι)ν(α)ύλ(ου), οὐ μ(έν)τοι γὰ καὶ [δεκατείας], καὶ διὰ
[τ]οῦτ[ο] |⁴ προσελθόντ(ων) τῶν τ(ῆς) ῥηθ(εί)σ(ης) μο(νῆς) (μονα)χ(ῶν) [τῶ]
προβεβασιλ[ευκότι] κυρῶ Ἰσαακ(ίω) τῷ Ἀγγέλ(ω) καὶ αἰτησ[α]μ(ένων) ἐπικυρω-
θ(ῆ)ν(αι) μ(έν) π(αρά) τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἀντ(οῦ) [βασι]λ(είας) τὰ ῥηθέντ(α) προ(σ)-
κνητ(ὰ) χρυ(σόβου)λλα τοῦ ἀοιδίμου β(ασι)λ(είως) κυρ(οῦ) Ἀλε(ξίου) τοῦ Κο-
μνηνοῦ, προπάππου |⁵ τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἀντ(οῦ) β(ασι)λ(είας), ἐπιβραβευθῆναι [δὲ
καὶ τῆν τ](ῆς) δεκατ(είας) ἐξκου(σσείαν), καὶ τῇ δεήσει σύνδρομ(ον) ἀτίκα πορι-
σαμ(ένων) χρυ(σόβου)λλ(ον) λόγ(ον) τ(ῆς) ἀγ(ίας) ἀντ(οῦ) β(ασι)λ(είας) ἐπι-
κυροῦντα μ(έν) κ(α)τὰ τ(ῆν) αἰτησιν ἀντ(ῶν) καὶ τὰ προπορισθέντ(α) τ(ῆ)
ἀντ(ῆ) μο(νῆ) χρυ(σόβου)λλ(α), |⁶ μέγα δέ τι καὶ πολύροον ἀ. ἀ ἀ[πό] τοῦ
κ(α)τὰ π[ο]τ[α]μ(όν) εἰς πάντ(α) κόσμ(ον) ἐπιρροεύσαντ(ος) πολυ. πελάγ(ους)
τοῦ ἐλέ(ους) τοῦ κράτ(ους) ἀντ(οῦ), τ(ῶν) δηλωθ(έν)τ(ων) (μονα)χ(ῶν) διὰ τ(ῆς)
δεήσε(ως) ἀντ(ῶν) ὡς διὰ τ[ι]νος χ[α]ράδρ(ας) κατὰ |⁷ προαν[έ]ς] ῥεούσ(ης) ἐφελευσ[άν-
τ](ων). τ(όν) τ. α τ(ῆς) δεκατ(είας) χρυ(σόβου)λλον] λόγ(ον) τ(ῆς) ἀ[γίας]
[αὐ]τ(οῦ) β(ασι)λ(είας), τὸν οὕτωσι ἐν μέρει περιέχοντα: « Ἐπεὶ δὲ οἱ κ(α)τὰ τ(ῆν)
ῥηθεῖσ(αν) σεβασμί(αν) μον(ῆν) ἠτήσαντο τ(ῆν) β(ασι)λ(είαν) μου ἐξκουσσεύε-

σθ(αι) τὰ τοιαῦ(τα) |⁸ πλοῖα καὶ ἀπὸ τοῦ κεφαλ(αίου) τ(ῆς) δεκατ(είας), ἦτ(οι) τοῦ κο(μμε)ρ(κί)ου, π(ῶς) οὐκ ἂν ἢ β(ασι)λ(εία) μου τ(ῆν) αἰτησ(ιν) τούτ(ων) προσεδέξατο; «ἀπὲ γ(ὰρ) τῶν π(ατέ)ρων ἐγεννήθησ(αν) υἱοί», ἐφ' ᾧ καί, [ὄ]περ ὁ ἀοίδιμο(ς) ἐκεῖνο(ς) [β](ασι)λ(εὺς) Ἰαλέξ(ιος) καὶ πρ[ό]παππος |⁹ τ(ῆς) β(ασι)λ(είας) μ(ου) ἀφῆκ(εν) ἀτέλεστ(ον), ἢ β(ασι)λ(εία) μου πρὸ(ς) πέρ(ας) ἄγει καὶ τελειοῖ· διορίζετ(αι) γ(ὰρ) διὰ τοῦ παρόντ(ος) χρυ(σοβού)λλ(ου) ἔχ(ειν) μὲν τὰ προσόντ(α) τῆ διωληφθείση μο(νῆ) χρυ(σόβου)λλ(α), ὡς δεδήλωτ(αι), τὸ ἀπαργχειρητ(ον) καὶ ἀπαράθραυστ(ον) καὶ μὴ τολ[μᾶν] τινα |¹⁰ τῶν τ(ὰς) δημοσι(ακὰς) ἐνεργούντ(ων) δουλεί(ας) ἢ αὐτ(ῶν) τ(ῶν) κ(α)τὰ καιρ(οὺς) παραθαλασσιτ(ῶν) πειρᾶσθ(αι) μερικ(ῶς) ἢ καθόλ(ου) ἐπηρεαστ(ικῶς) ἀθετ(εῖν) τι ἢ ἀνατρέπ(ειν) τ(ῶν) ἐμπεριειλημμ(ένων) αὐτ(οῖς), (ὡς) ὄφει(λόν)τ(ων) λογιζεσθ(αι), (ὡς) εἰ νῦν π(αρά) τ[ῆς] β[ασι]λείας μου |¹¹ ἐγεγόνεισ(αν)· ἐξκουσσεύεσθ(αι) (δὲ) σὺν τούτ(οις) καὶ τὸ τ(ῆς) δεκατ(είας) ἄπ(αν) κεφάλ(αίου) ἀπὸ τῶν οἰν(α)ρ(ίων) καὶ παντ(ὸς) ἐτ(έ)ρ(ου) εἰδ(ους) καὶ πράγμ(α)το(ς) τὰ δηλωθ(έν)τ(α) πλοιάρ(ια) καὶ ἐν τῇ θεοσώστ(ω) Κωνσταντι(νου)π(ό)λ(ει) ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτ(οῦ) καταίροντ(α), ὡς |¹² ὄφει(λόν)τ(ων) δέχεσθ(αι) καὶ τ(ῶν) τ(ῶ) τοιούτ(ω) κεφαλ(αίω) τ(ῆς) δεκατ(είας) ἀνηκ(όν)τ(ων) καὶ τ(οῖς) κ(α)τὰ καιρ(οὺς) ἐνεργοῦσι τ(ὰς) τ(ῆς) θαλάσσης) δουλ(είας) τῇ ἐμφαν(εία) τῶν μελλουσ(ῶν) προβαίν(ειν) πεπιστωμ(ένων) ἄπ(ο)δ(είξεων) ἀπὸ τοῦ μέρ(ους) τ(ῆς) πολλάκις διαληφθείσ(ης) σ[ε]βασμί(ας) μο(νῆς) |¹³ εἴτε ἐπὶ πάκτ(ον) ἢ καὶ εἰς τ(ὸ) πιστ(όν) ἐνεργοῦσι». Καὶ ἐπεὶ ἐδέησε τῷ μέρ(ει) τ(ῆς) αὐτ(ῆς) μο(νῆς) ἐξαμωθ(ῆ)ν(αι) παρὰ τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκρέτ(ον) κ(α)τὰ τ(ὸ) σύνθηθ(ες) καὶ παραδοθ(ῆ)ν(αι) αὐτ(οῖς) τὸ ἐκ καιν(ῆς) παρ' αὐτ(ῶν) ἰδί(οις) ἀναλώμασιν ναυπηγηθ(έν) πλοῖ(ον), (ὡς) τ(ῶν) προσόντων |¹⁴ αὐτ(ῆ) ἐτ(έ)ρ(ων) ἐξημωμ(ένων) καὶ παραδεδομέν(ων) πλοῖ(ων) ναυαγίω περιπεσόντ(ων), ἡμ(εῖς), ἐν ἀκριβεῖ πληροφορία ὄντ(ες) τοῦ ιδιόκτητ(ον) εἶν(αι) τ(ῆς) δηλωθείσ(ης) μο(νῆς) τὸ πλοῖ(ον), ἐπιστάντ(ες) τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Νεωρ(ίου), ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτ(ον) |¹⁵ ἐλλιμενίζετο πλοῖ(ον), τῷ συνήθ(ει) ἐξάμ(ω) τοῦτο καθυπεβάλλομ(εν) παρου(σία) ἀπ(ὸ) μ(έν) τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκρέτ(ου) Ἰω(άννου) ἀναγνώστου τοῦ Καμ(α)τ(η)ρ(οῦ), τοῦ ἐνεργούντο(ς) τὸ (πρωτο)μανδατ(ο)ρ(ικόν) ὀφφίκ(ιον) δικ(αίω) τοῦ πανσε(βάστου) σ[ε]βαστ(οῦ) καὶ ἐπὶ τῶν δεήσε(ων) κυροῦ |¹⁶ Κων(σταντίνου) τοῦ Τορν(ί)κη, Β(ασι)λ(είου) τοῦ Ἀρμενοπ(ού)λ(ου), τοῦ ἐνεργούντο(ς) τὸ (πρωτο)ελατ(ικόν) δικ(αίω) τοῦ β(ασι)λ(ικου) βεστιαρίτ(ου) τοῦ [Εὐ]σταθ(ίου) τοῦ Κασταμον(ί)τ(ον), τοῦ Συροπ(ού)λ(ου) Ἰω(άννου), τοῦ Τζίτ(α) Κω(νσταντίνου), Μα(νονῆ)λ τοῦ Κιννάμ(ου) καὶ ἐτ(έ)ρ(ων), ἀπὸ (δὲ) τοῦ μέρ(ους) τ(ῆς) μο(νῆς) τοῦ τιμι(ω)τ(ά)τ(ον) |¹⁷ καθηγουμ(ένου) κυρ(οῦ) Ἀρσενίου, τοῦ (μο)ναχ(οῦ) κυρ(οῦ) [Χρι]στ[ο]δ(ού)λ(ου) καὶ οἰκονόμ(ου), τοῦ (μο)ναχ(οῦ) κυρ(οῦ)

Μελετί(ου) καὶ τοῦ (μονα)χ(οῦ) κυρ(οῦ) Ἄντ(ω)ν(ίου). Διατ(α)θέντ(ος) γ(ὰρ) μί-
 τ(ου) παρὰ τοῦ Συροπ(οῦ)λ(ου) Ἰω(άννου) καὶ τοῦ ἐνεργοῦντο(ς) τὸ (πρωτο)μαν-
 δα(ο)ρ(ικὸν) τοῦ Καμ(α)τ(η)ρ(οῦ) εὐρέθ(η) τὸ μῆκο(ς) πῆχ(εων) δεκαπέντ(ε),
 |¹⁸ τὸ πλάτ(ος) πῆχ(εων) ἑπτά, καὶ τὸ βάθ(ος) πῆχ(εων) [δύ]ο ἡμι(σιν). ὧν δὲ δια-
 στημ(ά)τ(ω)ν συ(μ)ψηφισθέντ(ων) παρ' ἡμ(ῶν) κ(α)τὰ τὸ σύνηθ(ες), εὐρέθ(η) ἢ
 χῶρη(σις) τοῦ τοιούτου πλοίου μοδ(ίων) θ(αλασ)σί(ων) ,αφοβ', ἀφ' ὧν κ(α)ταπε-
 σθέντ(ων) μοδ(ίων) ρν', |¹⁹ ἦγ(ον) ἐπὶ μιᾷ χιλιάδ(ι) μοδ(ίων) ἐκ(α)τ(ὸν) κ(α)τὰ
 τὸ περὶ τούτ(ου) πρ(ό)σταγμα, ἐναπέμειν(εν) τὸ τοιοῦτ(ον) πλοῖ(ον) χωρή(σεως)
 μοδ(ίων) θαλα(σσί)ων ,ανκβ' καὶ παρεδ(ό)θ(η) τῷ μέ(ρει) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μ(ο-
 νῆς), ὥστε ἐξκουσσεύεσθ(αι) κ(α)τὰ τ(ῆν) περιλή(ψιν) καὶ δύναμ(ιν) |²⁰ τοῦ
 προσκ(υ)ν(η)τ(οῦ) αὐτ(οῦ) χρυ(σοβοῦ)λλ(ου) περὶ ἐξκου(σσείας) πλοί(ων), μη-
 (νὶ) Ὀκτ(ωβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ιδ'. Ἐπερὶ μ(έν)τοι μετασκευασθῆ τὸ τοιοῦτ(ον)
 πλοῖ(ον) καὶ πλείονο(ς) εὐρέθ(ῆ) χωρή(σεως), ἡμ(εῖς) ἀνεῦθ(υ)ν(οι) ἕνεκα τούτ(ου)
 διατηρησόμε(ε)θ(α) ††

|²¹ † ὁ [βασιλικ]ὸ(ς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Θεο-
 χάριστος ὁ Εἰρηνικὸς †††

|²² † ὁ βασ[ιλικὸς] νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐ(τοῦ) σεκρέτ(ου) Ἄνδρ(ο)ν(ικ)ος
 ὁ Σπληνιάρ(ης) ††

† ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θα(λάσσης) Ἰωάν-
 νης ὁ Σγουρὸς †††

|²³ † ὁ βασ(ιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θα(λάσσης) Κων-
 σταντίνος ὁ Σχοινᾶς †

|²⁴ † ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Γεώρ-
 γιος ὁ Ζέπας †

† Γρη(γό)ρ(ιος), βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θα-
 (λάσσης), ὁ Τριβλαττίτ(ης) †

|²⁵ † ὁ βα(σι)λ(ικ)ὸ(ς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης)
 Θεόδ(ω)ρ(ος) ὁ Καρυστ(ι)νὸ(ς) †

† ὁ βα(σι)λ(ικ)ὸ(ς) νοτάρ(ιος) τοῦ σεκρέτου τ(ῆς) θαλ(άσσης) Θεόδωρος ὁ
 Ταρωνίτ(ης) †††

|²⁶ † [ὁ βασι]λ(ικ)ὸ(ς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλάσ(σης)
 Κωνστ(αντῖ)νος ὁ Ἰκρῖώτης †

|²⁷ † ὁ ἐν τ(ῶ) αὐτ(ῶ) σεκ(ρέ)τ(ω) ἐνεργῶ(ν) δικαίω τοῦ αὐθ(έ)ντ(ου)
 καὶ θείου μου τοῦ μεγ(α)λ(ο)δοξοτ(ά)τ(ου), πρωτονω(βελισσί)μ(ου), κυρ(οῦ)
 Στε(φάν)ου τοῦ Γαβ(α)λᾶ, τ(οῦ) βα(σι)λ(ι)κοῦ νοτ(α)ρ(ίου) τοῦ αὐτ(οῦ)
 σεκ(ρέ)τ(ου), Ἐπιφάνιος ὁ Κρατ(ε)ρ(ὸς) †

²⁸ † ὁ τοῦ αὐτ(οῦ) σεκ(ρέ)τ(ου) [βασιλικ](ὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) Θ(ε)όδωρος ὁ Μαδαρ(ί)τ(ης) ††

²⁹ † ὁ ἐνεργῶν τ(ὰς) τ(ῆς) θαλ(άσσης) δουλ(είας) δικ(αίω) τοῦ πανσε-(βάστου) σε(βαστοῦ), οἰκ(είου) τῶ κρατ(αιῶ) καὶ ἀγ(ίω) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(εῖ) καὶ πιγκέρν(η) κυρ(οῦ) Ἰω(άννου) τοῦ Σεργοπ(ού)λ(ου), Ἰω(άννης) ³⁰ ὁ Χρῦσανθος †

³¹ † ὁ ἐνεργῶν τ(ὰς) τ(ῆς) θα(λάσσης) δουλει(ας) δικαίω τοῦ πανσε(βά-στου) σε(βαστοῦ) καὶ πριμμικ(η)ρ(ίου) τῶν Βαρδαρι(ω)τ(ῶν) κυρ(οῦ) Κων(σταντίνου) τοῦ ³² Ταρον(ί)δη, Γεώργ(ιος) ὁ Σεμνὸς(ς) †

³³ † ὁ ἐνεργ(ῶν) δικαίω τοῦ αὐθέν(του) τοῦ καὶ ἀδελφοῦ μ(ου), τοῦ (πρωτ)νω(βελισσι)μ(ο)ῦπερ(ά)τ(ου) κυρ(οῦ) Μηχαῆλ τοῦ Μεσοποτ(α)μί-τ(ου), Ἰω(άννης) ὁ Μεσοποτ(α)μίτ(ης) †

1 Τῆς l. MM | ἡγαπημένου l. MM | λήξει l. MM || 2 βασιλέως l. MM | δημοσιακοῖς l. MM | πλέον ἢ ἔλασον l. MM | 3 δεκατείας suppl. evi (cf. not. 5) : τῶν κεκολλημένων εἰδῶν suppl. MM || 4 τῶ προβεβασιλευκότι l. MM | βασιλείας l. MM || 5 δὲ καὶ τὴν τῆς suppl. MM | αἴτησιν l. MM || 6 ἀπὸ l. MM | ποταμὸν l. MM | πολ. MM | πελάγους non l. MM || 7 πρᾶνοῦς MM | ἐφελευ[σαμένων] suppl. MM | τ(ὸν) τ...α non l. MM || 8 Ἀλέξιος om. MM | προπάππος l. MM || 9 λόγου post χρυσοβούλλου add. MM | τολμᾶν τινὰ l. MM || 10 τὰς om. MM | αὐτὸν τὸν — παραθαλασσίτην MM | τῆς βασιλείας μον l. MM (cf. doc. 9 l. 23) || 11 ἀπὸ τε MM || 12 ἀφείλοντα MM | τῶ fors. ex correx. τοῦ | τὰ — ἀνήγοντα MM | ἐμφανίσει καὶ μόνῃ MM || 13 ἐ[πει] MM | τὴν συνήθειαν MM | προσόντων l. MM || 14 τῇ δηλωθείσῃ μονῇ MM || 15 σεβαστοῦ l. MM || 16 τοῦ Ἐδσταθίου, τοῦ Κασταμονίτου, MM | 17 Χριστοδοῦλου l. MM || 18 δύο l. MM | ῥν' : ἑκατὸν πενήντα MM || 18-19 ἐπτά, ,αφοβ', ῥν', ,αυκβ', διατηρηθησόμεθα scr. alt. m. || 20 περὶ ἐξκουσσίας l. MM || 21 βασιλικὸς l. MM || 22 βασιλικὸς l. MM | Ἰωάννης om. MM || 26 ὁ βασιλικὸς l. MM || 27 καὶ ante θείου om. MM || 28 βασιλικὸς l. MM || 29 τὴν — δουλείαν MM | τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου — βασιλέως MM | πιγκέρνης MM || 31 τὴν — δουλείαν MM | τοῦ om. MM || 32 Ταρό...η MM | Σεμνός : Σ... MM.

Testimonium l. 6 : Ψαλμ. ΜΔ', 17 : ἀντὶ γὰρ τῶν πατέρων ἐγεννήθησαν υἱοὶ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ παρὸν ἔγγραφο, ὡς καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 59 καὶ 60 τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως, εἶναι τὰ μόνα ἔγγραφα τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, τὰ ὅποια διεσώθησαν μέχρις ἡμῶν καὶ τὰ ὅποια ἀναφέρονται εἰς τὴν καταμέτρησην καὶ παράδοσιν πλοίου κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους (βλ. Rouillard, *Taxes maritimes*, σελ. 278· Bibicou, *Histoire maritime*, σελ. 130. Περὶ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἀξιωματούχων του βλ. Hélène Ahrweiler, *Fonctionnaires et bureaux maritimes à Byzance*, REB 19, 1961, σελ. 246 - 252, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ παλαιότερα βιβλιογραφία). Καὶ τὰ τρία ἔγγραφα ἀνήκουν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ἐκδοθέντα ὀλίγον πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (κατὰ τὰ ἔτη 1195, 1199 καὶ 1203 ἀντιστοιχῶς), παρέχουν δὲ πολύτιμα στοιχεῖα διὰ τὴν ἑλληνικὴν διαδικασίαν καταμετρήσεως καὶ παραδόσεως πλοίου, ὡς καὶ διὰ τὴν προσωπογραφίαν καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς ἐποχῆς.

Συμφώνως πρὸς τὰ ἔγγραφα ταῦτα, ἡ σχετικὴ διαδικασία ἐγένετο πάντοτε ἐν Κωνσταντινου-

πόλει, όπου εϋρίσκοντο αἱ κεντρικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ οἱ εἰδικοί τεχνικοὶ ἀξιωματοῦχοι καὶ ὅπου προφανῶς εἶχον ναυπηγηθῆ τὰ ὑπὸ ἐλεγχον πλοῖα. Συγκεκριμένως, εἰς τὰς παρούσας περιπτώσεις ἡ διαδικασία ἐγένετο ἢ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Νεωρίου (ἔγγρ. 56 καὶ 60) ἢ εἰς τὸν λιμένα τοῦ Σικαϊτικοῦ (ἔγγρ. 59).— Περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Νεωρίου καὶ τῶν ἐκεῖ ναυπηγείων βλ. J a n i n, *Constantinople byzantine*², κυρίως σελ. 235 - 236· A h r w e i l e r, *Byzance et la mer*, σελ. 430 - 433. Περὶ τοῦ λιμένος τοῦ Σικαϊτικοῦ βλ. J a n i n, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 433 (*Συβαϊτικόν*), πρβλ. καὶ κατωτέρω ἔγγρ. 59, σχόλιον 7.

Ἡ καταμέτρησις καὶ παράδοσις τοῦ πλοίου ἐγένετο τῇ αἰτήσει τῶν ἐνδιαφερομένων (πρβλ. ἔγγρ. 56 στ. 13, ἔγγρ. 59 στ. 10, ἔγγρ. 60 στ. 10). Ἡ παράδοσις ἐγένετο δυνάμει σχετικοῦ ἐγγράφου παροχῆς προνομίου (συνήθως χρυσοβούλλου), ἢ δὲ καταμέτρησις ἐπὶ τῇ βάσει ἰσχύοντος κανόνος μετρήσεως τῶν πλοίων. Πρὸ πάσης ἄλλης ἐνεργείας ἐγένετο ἐλεγχος, διὰ νὰ διαπιστωθῆ ἂν τὸ πλοῖον ἦτο *ιδιόκτητον* τοῦ αἰτούντος δικαιοῦχου, ἐνταῦθα τῆς Μονῆς (βλ. ἔγγρ. 56 στ. 14, ἔγγρ. 59 στ. 9, ἔγγρ. 60 στ. 11). Κατὰ τὴν σχετικὴν καταμέτρησιν παρίσταντο 5 - 6 ἀξιωματοῦχοι, εἰδικοί τεχνικοί, ἐκ μέρους τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης : ὁ ἐνεργῶν τὸ πρωτομανδατορικὸν ὄφφίκιον, ὁ ἐνεργῶν τὸ πρωτοελατικὸν καὶ ἐλαιοπάροχοι (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σελ. 100, Πίνακα Α') ἐπίσης 3 - 4 ἐκπρόσωποι τῆς δικαιοῦχου Μονῆς (πλὴν τῶν ἄλλων παρίσταντο πάντοτε ὁ καθηγούμενος καὶ ὁ οἰκονόμος τῆς Μονῆς, βλ. κατωτέρω, σελ. 107, Πίνακα Γ'). Τὴν καταμέτρησιν (*ἔξαμον*) ἐξετέλεσαν καὶ εἰς τὰς τρεῖς περιπτώσεις, προφανῶς ὡς εἰδικοί, ὁ ἀναγνώστης Ἰωάννης Καριατηρός, ἐνεργῶν τὸ πρωτομανδατορικὸν ὄφφίκιον, καὶ ὁ Ἰωάννης Συρόπουλος (ὁ ὁποῖος εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1199 καὶ 1203 φέρεται ὡς ἐλαιοπάροχος). Ἡ καταμέτρησις ἐγένετο ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μετρολογικῶν κανόνων τῆς ἐποχῆς : βλ. Σπ. Λάμπρου, *Τρία κείμενα συμβάλλοντα εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ναυτικοῦ παρὰ Βυζαντινοῖς*, NE 9 (1912), κυρίως σελ. 166 - 171, ὅπου ὁ σχετικὸς κανὼν «περὶ τοῦ ἔξάμου τῆς χωρησεως τῶν πλοίων», καὶ Schilbach, *Quellen*, σελ. 126 - 130 (νέα ἐκδοσις)· τὸ κείμενον χρονολογεῖται εἰς τὸν ΙΑ' - ΙΒ' αἰῶνα.

Ἡ καταμέτρησις τῆς χωρητικότητος ἐνὸς πλοίου (*ἔξαμον*) κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους ἐγένετο ὡς ἀκολούθως : ἐπολλαπλασιάζετο τὸ μῆκος × τὸ πλάτος × τὸ βάθος εἰς πήχεις καὶ τὸ γινόμενον τούτων εἰς κυβικοὺς πήχεις (ἢ *κοῦφα*) ἐξαπλασιαζόμενον ἔδιδεν ἀριθμὸν εἰς θαλασσίους μοδίους. Διὰ τὴν φορολογίαν ἀφηροῦντο οἱ χῶροι ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι δὲν ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς φόρτωσιν καὶ ἐμπορίαν χρησιμεύοντες ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐναπόθεσιν σκευῶν τοῦ πλοίου (πρβλ. ἔγγρ. 59 στ. 17 - 18, ἔγγρ. 60 στ. 16 καὶ 21) : βλ. Σπ. Λάμπρου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 167· Schilbach, *Quellen*, σελ. 129· Γούδα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 43 - 44. Ἐκ τοῦ τελικοῦ γινομένου, κατὰ παγίαν ἀρχήν, ἀφηρεῖτο ποσοστὸν 10 % : τὸ ὑπόλοιπον ἀντεπροσώπευε τὴν ἐπίσημον καὶ φορολογητέαν χωρητικότητα τοῦ πλοίου εἰς θαλασσίους μοδίους. Τὰ ὑπὸ τοῦ Σπ. Λάμπρου καὶ E. Schilbach ἐκδιδόμενα κείμενα, τὰ ὅποια παρέχουν τὴν κανόνα μετρήσεως τῶν πλοίων, δὲν ἀναφέρουν τὴν ἐκπτωσιν ποσοστοῦ 10% ἐπὶ τῆς μετρηθείσης χωρητικότητος ἐκάστου πλοίου. Τὸ μέτρον τοῦτο μαρτυρεῖται μόνον ὑπὸ τῶν τριῶν πράξεων τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, τῶν ὑπ' ἀρ. 56, 59 καὶ 60 ἡμετέρων ἐγγράφων, τὰ ὅποια ἀποτελοῦν πρακτικὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπισήμων κανόνων. Προφανῶς ἡ ἐκπτωσις ποσοστοῦ 10% εἶχεν ὀρισθῆ κεχωρισμένως δι' εἰδικοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐγγράφου, *προστάγματος ἢ ὀρισμοῦ*, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἡμετέρων ἐγγράφων (βλ. ἔγγρ. 56 στ. 19, ἔγγρ. 59 στ. 18).

Τὸ σχετικὸν πρακτικὸν καταμετρήσεως τοῦ πλοίου ἐκδίδει πάντοτε τὸ σεκρέτον τῆς θα-

λάσσης, υπογράφουν δὲ εἰς αὐτὸ α') βασιλικοὶ νοτάριοι τοῦ ὡς ἄνω σεκρέτου — ἔνδεκα εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ 1195 καὶ 1199, δέκα εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦ 1203 — καὶ β') οἱ δύο ἐνεργοῦντες τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας (ἔγγραφο τοῦ 1195) ἢ παραθαλασσίται (ἔγγραφα τοῦ 1199 καὶ 1203). Εἰς τὸ ἔγγραφο τοῦ 1199, τὸ ὅποιον παραδίδεται ἐν ἀντιγράφῳ, υπογράφει εἰς μόνον παραθαλασσίτης, προφανῶς ἕμως τοῦτο ὀφείλεται εἰς παράλειψιν τοῦ ἀντιγραφέως : βλ. σχετικῶς κατωτέρω ἔγγρ. 59, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις. — Περὶ τῶν παραθαλασσιτῶν, οἱ ὅποιοι τὸν IB' αἰ. ἦσαν δύο, καὶ τῆς δικαιοδοσίας των, ὡς καὶ περὶ τῆς ταυτίσεως τούτων πρὸς τοὺς ἐνεργοῦντας τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας βλ. Ahrweiler, *Fonctionnaires et bureaux maritimes*, σελ. 248 - 250 καὶ 252. Πρβλ. καὶ Lemerle, *Deux actes de Lavra*, σελ. 268 καὶ *Actes de Lavra*², ἀρ. 67 καὶ 68 (ἔγγραφα τοῦ 1196). Οἰκονομίδης, *Listes de préséance*, σελ. 321. — Οἱ εἰδικοὶ τεχνικοὶ, οἱ ὅποιοι παρίστανται καὶ ἐκτελοῦν τὴν καταμέτρησιν δὲν υπογράφουν εἰς τὸ πρακτικόν.

Σημειωτέον ὅτι λειτουργοὶ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης ἐνεργοῦν ἐνίοτε ἐν ὀνόματι ἀξιωματῶν ἄλλων ὑπηρεσιῶν. Οὕτως : α') ὁ Ἰωάννης Καματηρὸς ἐνεργεῖ τὸ πρωτομνηστορικὸν ὄφριον ἐν ὀνόματι τοῦ Κωνσταντίνου Τορνίκη, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὸ 1195 τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων, τὸ 1199 τοῦ ἐπὶ τῶν δεήσεων καὶ ἐπάρχου καὶ τὸ 1203 τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου (ἔγγρ. 56, 59, 60). β') ὁ Βασίλειος Ἀρμενόπουλος ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλικῆς βεστιαρίτου (ἔγγρ. 56, 59). γ') δύο ἐνεργοῦντες τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας ἐνεργοῦν ὁ εἰς ἐν ὀνόματι τοῦ πιγκέρνη, ὁ ἄλλος ἐν ὀνόματι τοῦ πριμμικηρίου τῶν Βαρδαριωτῶν (ἔγγρ. 56). Περὶ τῶν δημοσίων λειτουργῶν, οἱ ὅποιοι ἐκτελοῦν καὶ υπογράφουν τὴν σχετικὴν πράξιν, βλ. ἐν λεπτομερείᾳ κατωτέρω, σελ. 101 - 106, Πίνακα Β'.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ παρὸν ἔγγραφο ἀπελύθη (βλ. στ. 20) κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον τῆς ιδ' ἰνδικτιῶνος. Τὸ ἔτος δύναται νὰ καθορισθῇ μετ' ἀσφαλείας ἐκ τῶν ἀκολουθίων στοιχείων : ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῷ προβεβασιλευκῶτι προκειμένου περὶ τοῦ Ἰσακίου Ἀγγέλου (στ. 4) — ὁ ὁποῖος πράγματι παρεχώρησε τὸ 1186 ἐξκουσσεῖαν ἀπὸ παντὸς φόρου, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς δεκατείας, εἰς πλοῖα τῆς Μονῆς χωρητικότητος 1500 μοδίων (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9) — συνάγεται ὅτι τὸ παρὸν ἔγγραφο ἐξεδόθη ἐπὶ τοῦ διαδόχου τοῦ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου, ἦτοι μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1195 - 1203. Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἐν ἔτος συμπίπτει κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον πρὸς τὴν ιδ' ἰνδικτιῶνα : τὸ ἔτος 1195.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 1-2, πρβλ. καὶ στ. 4, 8) : ἀοιδίμου βασιλέως κοροῦ Ἀλεξίου : πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ, προπάππου τοῦ Ἰσακίου Ἀγγέλου (πρβλ. στ. 4 καὶ 8). Ὁ Ἀλέξιος Α' καλεῖται πρόπαππος τοῦ Ἰσακίου Ἀγγέλου, διότι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀλεξίου Θεοδώρα εἶχεν ὑπανδρευθῆ τὸν πάππον τοῦ Ἰσακίου, Κωνσταντῖνον Ἀγγέλον : βλ. G. Ostrogorsky, *Vosnyšenie roda Angelov* (= Ἡ ἀνοδος τῆς οἰκογενείας τῶν Ἀγγέλων), ἐν Jubilejnyj Sbornik Archeologičeskago Obščestva, Βελιγράδιον 1936, σελ. 111 κέ. — Σχετικῶς πρὸς τὴν παρεχώρησιν ἐξκουσσείας εἰς πλοῖον τῆς Μονῆς, παρατηρῶ ὅτι ὁ Ἀλέξιος Α' παρεχώρησε τὸ 1088 εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἐξκουσσεῖαν ἐν ὅς πλοίου χωρητικότητος 500 μοδίων (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 7) καὶ οὐδέποτε τριῶν πλοίων χωρητικότητος 1500 μοδίων, ὡς βεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου Ἰωάννου Κομνηνοῦ ἀνανεωτικῶ τοῦ ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου παραχωρηθέντος προνομίου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 8). Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ ἀπόδοσις εἰς τὸν Ἀλέξιον Α'

τῆς παραχωρήσεως ἔξκουσσείας εἰς τρία πλοῖα χωρητικότητος 1500 μοδίων δὲν ὀφείλεται εἰς λάθος τοῦ συντάκτου τοῦ ἐγγράφου — διότι τὴν αὐτὴν εἶδησιν ἐπανευρίσκωμεν καὶ εἰς ἄλλα ἔγγραφα (πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 59) —, ἀλλ' εἰς τὴν τάσιν ὅπως τὰ πάντα ἀναχθοῦν εἰς τὸν ἰδρυτὴν τῆς Μονῆς Ἀλέξιον Α' τὸν Κομνηνόν, ὁ ὁποῖος καὶ πρῶτος παρεχώρησεν εἰς αὐτὴν τὸ προνόμιον τοῦτο. Σημειωτέον ὅτι ὁ Ἀλέξιος Α' παρεχώρησεν ἔξκουσσείαν ἀπὸ δευτερευόντων φόρων, ἐκτάκτων ἐπιβαρύνσεων καὶ ἀγγαρειῶν, καὶ ὄχι ἀπὸ τοῦ βασικικοῦ φόρου τῆς δεκατείας ἢ τοῦ κομμερκίου, προνόμιον τὸ ὁποῖον ἔδωκε διὰ πρώτην φορὰν ὁ Ἰσαάκιος Ἀγγελοσ (τόμ. Α', ἔγγρ. 9) : βλ. κατωτέρω, σχόλια 2, 4 καὶ 5. Πρβλ. Svoronos, *Rescrit*, σελ. 385.

2. (στ. 2) : ἔχειν τὴν τοιαύτην μονὴν ἔξκουσσείαν πλοιαρίων : περὶ τῆς πρώτης παραχωρήσεως εἰς τὴν Μονὴν ἔξκουσσείας πλοίου, δηλ. τοῦ δικαιώματος κατοχῆς πλοίου ἀπηλλαγμένου φορολογικῶν ὑποχρεώσεων, καὶ περὶ τῶν ἐν συνεχείᾳ ἀνανεώσεων καὶ προσαυξήσεων αὐτῆς βλ. Ν ο σ τ α ζ ο π ο ὑ λ ο υ , Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου. σελ. 78 - 80, ὅπου σύντομος ἐκθεσις περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ ὅλου θέματος, καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 7, 8 καὶ 9. Ἡ παραχώρησις φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἰς πλοῖα μαρτυρεῖται κατὰ τοὺς αὐτοὺς χρόνους καὶ προκειμένου περὶ ἄλλων μονῶν, ὡς τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς τῆς Λαύρας : βλ. Svoronos, *Rescrit*, σελ. 384 - 385· Lemerle, *Deux actes de Lavra*, σελ. 258 κέ· *Actes de Lavra*², ἀρ. 55, 67 καὶ 68.

3. (στ. 2, 3 κ.ά.) : πλοιαρία, πλοῖα : περὶ τῶν ὀνομάτων καὶ τῶν τύπων τῶν βυζαντινῶν πλοίων βλ. Ahrweiler, *Byzance et la mer*, σελ. 408 κέ.

4. (στ. 3) : ἀντιναύλον : περὶ τοῦ φόρου τούτου βλ. Rouillard, *Taxes maritimes*, σελ. 281 κέ. Bibicou, *Douanes*, σελ. 134. Ἀπὸ τοῦ φόρου τούτου ἀπηλλάγη τὸ πλοῖον τῆς Μονῆς διὰ χρυσοβούλλου τοῦ 1119 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 8 στ. 29 - 33).

5. (στ. 3) : Συνεπλήρωσα δεκατείας βάσει τῶν ἀκολούθων : α') τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ ἔτους 1186 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 στ. 12), τὸ ὁποῖον τὸ παρὸν ἔγγραφο ἀντιγράφει εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο σχεδὸν αὐτολεξεῖ (πρβλ. στ. 2 - 3 καὶ 7 - 13 τῆς παρούσης πράξεως πρὸς τὸ ἔγγρ. 9 στ. 3 - 30), καὶ β') αὐτοῦ τούτου τοῦ περιεχομένου τοῦ παρόντος ἐγγράφου, τὸ ὅποῖον ρητῶς ἀναφέρει ὅτι μέχρι τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Ἀγγέλου δὲν εἶχε παραχωρηθῆ ἔξκουσσεία ἀπὸ τῆς δεκατείας (βλ. στ. 5, 7, 8, 11). Πράγματι μόλις τὸ 1186 ὁ Ἰσαάκιος Ἀγγελοσ παρεχώρησεν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς δεκατείας εἰς τὸ πλοῖον τῆς Μονῆς : βλ. ἔγγρ. 9 στ. 23 - 24. — Δὲν δεχόμεθα τὴν συμπλήρωσιν τῶν MM. τῶν κεκωλομένων εἰδῶν (πρβλ. Σ α κ κ ε λ ῖ ω ν α, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 228), διότι οὐδαμοῦ γίνεται λόγος περὶ τούτων εἰς τὸ ἔγγραφο, οὔτε εἰς τὸ ἀντίστοιχον χρυσοβούλλον.

6. (στ. 8) : τῆς δεκατείας ἦτοι τοῦ κομμερκίου : περὶ τῆς ταυτίσεως τῆς δεκατείας πρὸς τὸ κομμέρκιον βλ. Bibicou, *Douanes*, σελ. 102 - 103· πρβλ. καὶ Lemerle, *Revue Historique* 232 (1964), σελ. 228 - 229 (κριτικὴ εἰς Bibicou, *Douanes*).

7. (στ. 10 καὶ στ. 12) : Περὶ τῶν ἐνεργούντων τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας καὶ περὶ τῶν παραθαλασσιτῶν, βλ. ἀνωτέρω, σελ. 96.

8. (στ. 11) : δεκατεία τῶν οἰναρίων : πρόκειται περὶ τοῦ φόρου ἐπὶ τοῦ οἴνου (περὶ τῆς λέξεως βλ. Du Cange, στ. 1035· Sophocles, Β', σελ. 797). Γίνεται εἰδικὴ μνεία τοῦ φόρου τούτου, διότι περὶ τὰ τέλη τοῦ IB' αἰ. τὸ ἐμπόριον τοῦ εἰσαγομένου εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν οἴνου εἶχε λάβει ἰδιαιτέραν ἀνάπτυξιν (βλ. Bibicou, *Douanes*, σελ. 103 - 104· Lemerle, *Deux documents de Lavra*, σελ. 271· πρβλ. *Actes de Lavra*², ἀρ. 67, σελ. 345 κέ.).

9. (στ. 12 - 13) : ὀφειλόντων δέχεσθαι ... τὸ πιστὸν ἐνεργοῦσι : τὸ ρ. δέχομαι, μέσον ἢ παθητικὸν ἀναλόγως τῶν συμφραζομένων καὶ συντασσόμενον μετὰ δοτικῆς, εἶχεν εἰδικὴν τεχνικὴν σημασίαν. Ὡς ἀπέδειξεν ὁ Ν. S v o r o n o s, *La δοχή*, σελ. 97 - 106, ἡ δοχή ἦτο συγκεκριμένη διαδικασία τῆς δημοσιονομικῆς τεχνικῆς τῶν κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν : κατ' αὐτήν, τὸ παραχωρούμενον ἢ μὴ εἰσπραττόμενον, βάσει φορολογικῆς ἀπλλαγῆς, ποσὸν ἐγίνετο «δεκτὸν» (δέχεσθαι) ὑπὸ τοῦ δημοσίου· δηλ. τὸ ποσὸν τοῦτο ὑπελογίζετο ὑπὸ τῶν λογαριαστῶν καὶ τῶν ἐλεγκτῶν τῶν φόρων τῆς κεντρικῆς διοικήσεως, οἱ ὅποιοι ἀπήλλασσον ἀντιστοίχως τοὺς εἰσπράκτορας τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν εἰσπραξίν του, εἴτε αὐτοὶ ἦσαν ἐνοικιασταὶ τῶν φόρων εἴτε δημόσιοι λειτουργοὶ (εἴτε ἐπὶ πάκτοι εἴτε καὶ εἰς τὸ πιστὸν ἐνεργοῦσι). Ἡ ἀπλλαγή αὕτη ἐγίνετο βάσει ἀποδείξεων δεόντως ὑπογεγραμμένων καὶ κεκρωμένων (πεπιστομένων) παρὰ τοῦ εὐεργετουμένου, ὁ ὁποῖος ὤφειλε νὰ ἐπιδεικνύη αὐτὰς εἰς τοὺς ἐπιφορτισμένους τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων, δασμῶν κλπ.

10. (στ. 11) : ἐν τῇ Θεοσόστῳ Κωνσταντινουπόλει ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ καταίροντα : τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ φορολογικὴ ἀπλλαγή τοῦ πλοίου τῆς Μονῆς Ἰσχυε μόνον διὰ μίαν κατ' ἔτος προσέγγισιν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν· ἀλλὰ βεβαίως τὸ πλοῖον ἠδύνατο νὰ πλέη καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν Βασιλεύουσαν, ἐὰν κατέβαλλε τὰ νομομισμένα τέλη. Πρβλ. καὶ ἔγγρ. 9 στ. 25 - 26.

11. (στ. 13 καὶ 15) : ἕξαμος ἢ ἕξαμον, ἕξαμοθῆναι, ἐκ τῆς λατιν. λ. *examen* : βλ. Du Cange, στ. 393 - 394 καὶ Σ α κ κ ε λ ῖ ω ν α, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 226 ὑποσ. 5.

12. (στ. 14) : Τὰ τρία πλοία τῆς Μονῆς κατεστράφησαν ὁπωσδήποτε μετὰ τὸ 1186, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο μαρτυρεῖται ρητῶς ὅτι παραχωρεῖται εἰς αὐτὰ φορολογικὴ ἀπλλαγή (βλ. τόμ. Α', χρυσόβουλλον ὑπ' ἀρ. 9).

13. (στ. 15) : Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ πρωτομανδάτορος βλ. A h r w e i l e r, *Byzance et la mer*, σελ. 70· Ο ἰ κ ο ν ο μ ῖ δ η, *Listes*, σελ. 340 κ.ά.

14. (στ. 16) : Ὁ Κωνσταντῖνος Τορνίκης, υἱὸς τοῦ Δημητρίου Τορνίκη, ἦτο πανσέβαστος σεβαστὸς καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων τοῦλάχιστον κατὰ τὰ ἔτη 1195 - 1199 (βλ. ἔγγρ. ἀρ. 56 καὶ 59), ἔπαρχος τῆς πόλεως τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1199 (βλ. ἔγγρ. ἀρ. 59) καὶ μέχρι τοῦ 1201 (Νικητῆς Χωνιάτης, σελ. 696), καὶ λογοθέτης τοῦ δρόμου ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 1201 ἢ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1202 διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦτο (βλ. D a r r o u z è s, *Tornikès*, σελ. 39· G u i l l a n d, *Les logothètes*, σελ. 66 - 67· J. D a r r o u z è s, *Les discours d'Euthyme Tornikès*, REB 26, 1968, σελ. 108· πρβλ. Μιχαὴλ Χωνιάτου ἐπιστολὴ ἀρ. 75, ἐκδ. Λάμπρου καὶ G. S t a d t m ü l l e r, *Michael Choniates Metropolit von Athen*, Or. Chr. Per. 33, 1944, σελ. 251 - 252). Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησε τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου 1203 (βλ. ἔγγρ. ἀρ. 60). Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων ἠναγκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως Βαλδουίνου. Μετὰ τὴν μάχην τῆς Ἀδριανουπόλεως κατέφυγεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὅπου ἕμως ἐφυλακίσθη καὶ ἐφονεύθη τῇ διαταγῇ τοῦ τσάρου τῶν Βουλγάρων (1206) : πρβλ. Ν. A d o n t z, *Les Taronites à Byzance*, Byzantion 11 (1936), σελ. 38 - 39 — *Études Arméno - Byzantines*, σελ. 259 - 260. Τὰ παρόντα ἔγγραφα συμπληρώνουν τὰς περὶ τῆς σταδιοδρομίας του εἰδήσεις. Βλ. καὶ κατωτέρω, σελ. 134, σχόλιον 8.

15. (στ. 16) : Περὶ τοῦ (πρωτο)ελατικοῦ (ἐκ τοῦ ρ. ἐλαίνω), φόρου προοδευτικοῦ, βλ. S v o r o n o s, *Cadastre*, κυρίως σελ. 82 - 83, 116 κ.ά. καὶ Du Cange, στ. 373.

16. (στ. 16) : τοῦ βασιλικοῦ βεστιαρίτου τοῦ Ἐδσταθίου τοῦ Κασταμονίτου : πρβλ. καὶ ἔγγρ. 59 στ. 13. Περὶ τούτου βλ. R o u i l l a r d, *Les taxes maritimes*, σελ. 286.

17. (στ. 16) : Ὑποθέτω ὅτι οἱ ἀναφερόμενοι ὡς παριστάμενοι εἰς τὴν καταμέτρησιν τοῦ πλοίου Ἰωάννης Συρόπουλος, Κωνσταντῖνος Τζίτας καὶ Μιχαὴλ Κίνναμος ἦσαν ἐλαιοπάροχοι, διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους : α') οἱ δύο πρῶτοι φέρουν αὐτὸ τὸ ἀξίωμα ἀντιστοίχως εἰς τὰ ἔγγρ. ἀρ. 59 καὶ 60 τῶν ἐτῶν 1199, 1203· β') τὸ ἀξίωμα τοῦ Μιχαὴλ Κίνναμου δὲν παραδίδεται οὔτε εἰς τὸ παρὸν οὔτε εἰς ἄλλα ἔγγραφα, εἰς τὴν πρᾶξιν ἴσως τοῦ 1203 (ἔγγρ. 60), ἔπου οὗτος δὲν παρίσταται πλέον, ἔχει ἀντικατασταθῆ ὑπὸ ἄλλου ἀξιωματοῦχου, ὁ ὁποῖος ρητῶς μνημονεύεται ὡς ἐλαιοπάροχος. Ἐξ ἄλλου, παρατηρῶ γενικῶς ὅτι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς διαδικασίας οἱ παριστάμενοι ἀξιωματοῦχοι ἦσαν ἐλαιοπάροχοι.

18. (στ. 17) : Περὶ τοῦ Ἀρσενίου, καθηγουμένου τῆς Μονῆς Πάτμου (1183 - πρὸ 1206), βλ. Βρανούση, *Ἰσθίος Χριστόδουλος*, σελ. 156 - 158· πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 11 στ. 5.

19. (στ. 17 - 19) : Οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ παρόντος ἐγγράφου ἐλέγχονται ἀκριβεῖς : 15 π. μῆκος \times 7 π. πλάτος \times $2\frac{1}{2}$ π. βάθος = 262 $\frac{1}{2}$ κυβ. πήχεις \times 6 = 1575 θαλάσσιοι μῶδοι (το ἔγγραφον παρέχει 1572 θαλάσσιους μῶδιους, διότι ὑπελογίσθησαν 262 κυβ. πηχ. ἀντὶ τῶν 262 $\frac{1}{2}$). Ἐκ τῶν 1572 μῶδιων ἀφηρέθησαν 150 μῶδοι (ἦτοι ποσοστὸν 10%) καὶ τὸ ἐκ 1422 μῶδιων ὑπολοιπὸν ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐπίσημον χωρητικότητά τοῦ πλοίου. Πρβλ. Μ. Γούδα, *Ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων*, σελ. 37 - 39, 40. Βλ. καὶ Bibieou, *Histoire maritime*, σελ. 131 : οἱ 1572 θαλάσσιοι μῶδοι ἀντιστοιχοῦν εἰς 26,72 σημερινὰ κυβικὰ μέτρα.

20. (στ. 18 - 21) : Ὡς συνάγεται ἐκ τῆς μελέτης καὶ γραφῆς (βλ. ἀνωτέρω σελ. 89). Παράδοσις - Περιγραφή, ὡς καὶ Κριτικὸν Ὑπόμνημα τὰ ἐξαχθέντα ἐκ τῆς καταμετρήσεως ποσα καὶ ἡ τελευταία λέξις τοῦ πρακτικοῦ (*διατηρηθησόμεθα*) δὲν ἐγράφησαν ὑπὸ τοῦ συντάξαντος τὸ ἔγγραφον γραφέως, ἀλλὰ συνεπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Θεοχαρίστου τοῦ Εἰρηνικοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπογράφει πρῶτος τὴν παροῦσαν πρᾶξιν : οὗτος εἶχε προφανῶς ἐξουσιοδοτηθῆ νὰ ἀναγνώσῃ καὶ νὰ ἐλέγξῃ τὸ ἔγγραφον. Πρβλ. σχετικῶς καὶ ἔγγρ. 60 : τοῦτο ἔχει γραφῆ ὑπὸ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου Γεωργίου Ζέπα, ὁ ὁποῖος καὶ ὑπογράφει πρῶτος τὴν πρᾶξιν· βλ. καὶ ἔγγρ. 59, σχόλιον 3.

21. (στ. 21 - 33) : Περὶ τῶν ἀξιωματοῦχων τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, οἱ ὁποῖοι ὑπογράφουν τὴν παροῦσαν πρᾶξιν, βλ. κατωτέρω, σελ. 102 κέ., Πίνακα Β'. Πρβλ. καὶ Σακελίω-νοϋς, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 226 - 231 ὑποσ.

Οἱ ἐπόμενοι τρεῖς πίνακες περιλαμβάνουν τοὺς ἀξιωματοῦχους τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (πίν. Α' κατ' ἀξίωμα, πίν. Β' ὀνομαστικῶς), ὡς καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Μονῆς (πίν. 1'). οἱ ὁποῖοι μαρτυροῦνται καὶ εἰς τὰς τρεῖς πράξεις καταμετρήσεως καὶ παραδόσεως πλοίων (ἔγγρ. 56, 59 καὶ 60). Ἐπειδὴ αἱ τρεῖς πράξεις ἐγένοντο ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος (1195 - 1203), δυνάμεθα νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν σταδιοδρομίαν τῶν δημοσίων τούτων λειτουργῶν καὶ τὰς τυχόν ἀλλαγὰς καὶ ἀντικαταστάσεις εἰς τὴν ὑπηρεσίαν. Ἐκ τῆς γενομένης σχετικῆς ἐρεύνης, διεπιστώθη ὅτι ὀκτὼ ἐκ τῶν μνημονευομένων εἰς τὰς τρεῖς πράξεις ἀξιωματοῦχων μαρτυροῦνται καὶ εἰς δύο ἔγγραφα τῆς Λαύρας τοῦ ἔτους 1196, τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται εἰς τὰ πλοῖα τῆς ἀγορευτικῆς ταύτης Μονῆς (*Actes de Lavra*?, ἀρ. 67 καὶ 68).

Π Ι Ν Α Κ Α
ΛΕΙΟΜΑΤΟΥΧΟΙ ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΙ Ή ΥΠΟΓΡΑΦΟΝΤΕΣ
ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΚΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΝΣ

α/α Έτος	Παριστάμενοι (5 - 6 Έτη)	Παριστάμενοι (5 - 6 Έτη)	Παριστάμενοι (12 - 14)	
56	1195	1 ένεργών τὸ πρῶτον τομ.ανδατορικῶν ὄφφίσιον	3 (ἐλαιοπάρουχοι) 3 (ἐλαιοπάρουχοι) 1 ένεργών τὸ πρῶτον πρωτοεργατικῶν ὄφφίσιον	2 ένεργούντες τὰς τῆς θολάσσης δουλείας
59	1199	1 ένεργών τὸ πρῶτον τομ.ανδατορικῶν ὄφφίσιον	3 (ἐλαιοπάρουχοι) 3 (ἐλαιοπάρουχοι) 1 ένεργών τὸ πρῶτον πρωτοεργατικῶν ὄφφίσιον	1 παραθαλάσσινης [βλ. ἔργα. 59 Παρατηρήσεις] 1 ένεργών δικαστικῶν 1 ένεργών δικαστικῶν [3 ένευ -ίτλου — βλ. ἔργα 59, Παρατηρήσεις]
60	1203	1 ένεργών τὸ πρῶτον τομ.ανδατορικῶν ὄφφίσιον	5 ἐλαιοπάρουχοι	10 βρυσιλικοί νοτάριοι 2 παραθαλάσσινοι

Π Ι Ν Α Κ Ξ
ΟΝΟΜΑΣΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ ΑΕΙΩΜΑΤΟΥΧΩΝ
ΟΙ ΟΠΟΙΟΙ ΠΑΡΙΣΤΑΝΤΑΙ Ή ΥΠΟΓΡΑΦΟΥΝ ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΕΚΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ
Ι. Περιστάμενοι αξιωματοῦχοι

4195 Ἔγγραφον ἀρ. 56	1149 Ἔγγραφον ἀρ. 59	1203 Ἔγγραφον ἀρ. 60	Μετά εἰς ἄλλα ἔγγραφα τῆς Πιάτμου
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΑΤΗΡΟΣ ἀναγνώστης, ἐνεργῶν τὸ πρω- τομανδατορικὸν ὄφεικον δι- καίω τοῦ Κωνσταντίνου Τορ- νίκη (πανσεβαστοῦ σεβαστοῦ καὶ ἐπὶ τῶν δεήσεων)	ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΑΤΗΡΟΣ ἀναγνώστης, ἐνεργῶν τὸ πρω- τομανδατορικὸν ὄφεικον δι- καίω τοῦ Κωνσταντίνου Τορ- νίκη (πανσεβαστοῦ σεβαστοῦ, ἐπὶ τῶν δεήσεων καὶ ἐπάρχου)	ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΜΑΤΗΡΟΣ ἀναγνώστης, ἐνεργῶν τὸ πρω- τομανδατορικὸν ὄφεικον δι- καίω τοῦ Κωνσταντίνου Τορ- νίκη (πανσεβαστοῦ σεβαστοῦ καὶ λογιθέτου τοῦ δρόμου)	
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ἐνεργῶν τὸ πρωτοελατικὸν δι- καίω τοῦ Εὐσταθίου Καστα- μονίτου (βασίλικου βεστιαρίτου)	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ἐνεργῶν τὸ πρωτοελατικὸν δι- καίω τοῦ Εὐσταθίου Κασταμο- νίτου (βασίλικου βεστιαρίτου)	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ ἐλασιπάρχοχος	
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ (ἐλασιπάρχοχος ; πρβλ. ἔγγρ. 59 καὶ 60)	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ἐλασιπάρχοχος	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ἐλασιπάρχοχος	
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΙΤΑΣ (ἐλασιπάρχοχος, πρβλ. ἔγγρ. 60)	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΙΤΑΣ (ἐλασιπάρχοχος ; πρβλ. ἔγγρ. 60)	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΖΙΤΑΣ ἐλασιπάρχοχος	
ΜΑΝΟΥΗΛ ΚΙΝΝΑΜΟΣ (ἐλασιπάρχοχος ;)	ΜΑΝΟΥΗΛ ΚΙΝΝΑΜΟΣ (ἐλασιπάρχοχος ;)	---	
---	---	ΛΕΩΝ ΛΟΙΝΟΣ ἐλασιπάρχοχος	
---	---	ΠΑΥΚΑΛΟΣ ΤΡΙΚΑΙΝΩΓΗΣ ἐλασιπάρχοχος	

II. Ύπογράφωντες άξιωματούχοι

1195 Εγγράφων άρ. 56	1199 Εγγράφων άρ. 59	1203 Εγγράφων άρ. 60	Μνεία εις άλλα έγγραφα της Πάτμου	<i>Actes de Laon</i> , άρ. 67 και 68 του έτους 1196, βλ. Lemerle, REB 49 (1961), σελ. 265 κέ.
ΘΥΟΧΑΡΙΣΤΟΣ ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΘΥΟΧΑΡΙΣΤΟΣ ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης (μνεία και εις στ. 27 άνω τίτλου: βλ. έγγρ. 59, Παρ.α.)	ΘΥΟΧΑΡΙΣΤΟΣ ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	---	ΘΥΟΧΑΡΙΣΤΟΣ ΕΙΡΗΝΙΚΟΣ κουροπαλάτης
ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΣΠΛΗΝΙΑΡΗΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΣΠΛΗΝΙΑΡΗΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΣΠΛΗΝΙΑΡΗΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΣΠΛΗΝΙΑΡΗΣ κριτής του βήλου απικουροί άντιγράφων του έγγρ. 60, paulo post 1203)	ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΣ ΣΠΛΗΝΙΑΡΗΣ μεγαλοεπιφανέστατος, βασιλικός γραμματικός του σεκρέτου της θαλάσσης
ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΟΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	---	ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΤΟΥΡΟΣ μεγαλοεπιφανέστατος, βασιλικός γραμματικός του σεκρέτου της θαλάσσης
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης (μνεία και εις στ. 26: σεβαστός και προκαταστάτης· βλ. έγγρ. 59, Παρ.α.)	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΧΟΙΝΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης, σεβαστός	---	---
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΠΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΠΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΠΑΣ βασιλικός νοτάριος του σεκρέτου της θαλάσσης	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΠΑΣ του σεκρέτου της θαλάσσης (τόμ. Α', έγγρ. 14, του 1197)	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΖΕΠΑΣ κουροπαλάτης

4195 "Εγγράφον ἀρ. 56	4119 "Εγγράφον ἀρ. 59	4203 "Εγγράφον ἀρ. 60	Μυσία εἰς ἄλλα ἔγγραφα τῆς Πάριου	Notes de Lauras, ἀρ. 67 καὶ 68 τοῦ β' τοῦ 1196, βλ. Lemerle. REB 19 (1961), σελ. 265 κέ.
ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΡΙΒΑΛΤΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΤΡΙΒΑΛΤΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης			
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΡΥΣΤΙΝΟΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης				
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΤΑΡΩΝΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης				
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΚΡΙΩΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης				
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΔΑΡΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΔΑΡΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΔΑΡΙΤΗΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης		ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΔΑΡΙΤΗΣ μεγαλοδοξότατος, νωβελίσσιμος, βασιλικὸς γραμματικὸς τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης
	ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΠΕΠΑΓΩΜΕΝΟΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	ΝΙΚΗΦΟΡΟΣ ΠΕΠΑΓΩΜΕΝΟΣ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης		

1195 "Εγγραφον άρ. 56	1199 "Εγγραφον άρ. 59	1203 "Εγγραφον άρ. 60	Μνημό εις άλλα έγγραφα τῆς Πάπμου	Actes de Laure ^s , άρ. 67 και 68 τοῦ έτους 1196, βλ. Lemerle, REB 19 (1964), σελ. 265 κέ.
—	ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΙΟΑΝΑΡΤΥΡΙΤΗΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	—	—	ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΙΟΑΝΑΡΤΥΡΙΤΗΣ μεγαλοεπιφανέστατος, βασilikός γραμματικὸς τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης
—	ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΟΥΝΤΗΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	—	—	—
—	ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	ΑΛΕΞΙΟΣ ΣΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	—	—
—	—	ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΑΤΖΟΥΚΗΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	—	—
—	—	ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΑΓΕΛΑΣΤΟΣ βασilikός νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης	—	—
ΕΠΙΦΑΝΙΟΣ ΚΡΑΤΕΡΟΣ ἐνεργῶν δικαίῳ τοῦ Στεφά- νου Γαβαλά (μεγαλοδόξο- τάτου, πρωτονωβελιστίμου, βασilikοῦ νοτάριου τοῦ σε- κρέτου τῆς θαλάσσης)	—	—	—	π.βλ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΑΒΑΛΑΣ ἐνεργῶν τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας

1195 Έγγραφον άρ. 56	1199 Έγγραφον άρ. 59	1203 Έγγραφον άρ. 60	Μνεία εις άλλα έγγραφα της Πύτμου	Actes de Lascas, άρ. 67 και 68 του έτους 1196, βλ. Lemetle, REB 19 (1961), σελ. 265 κέ.
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ένεργών τας τής θαλάσσης δουλείας δικαίω του 'Ιωάν- νου Σεργοπούλου (πανσεβά- στου σεβαστού, οικείου του βασιλέως και πιγκέρη)	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΧΟΡΗΓΗΤΟΠΟΥΛΟΣ ένεργών δικαίω του Στε- φάνου Γαβαλά (πρωτονω- βελισσιμώπερτάτου)	—	—	π.βλ. ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΓΑΒΑΛΑΣ ένεργών τας τής θαλάσσης δουλείας
ΙΩΑΝΝΗΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ένεργών τας τής θαλάσσης δουλείας δικαίω του Κων- σταντίνου Ταρονίδη (παν- σεβάστου σεβαστού, πριμ- μικηρίου τών Βαρδαριωτών)	—	—	—	π.βλ. ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ πανσεβάστος σεβαστός, οικείος του βασιλέως και πιγκέρη
ΙΩΑΝΝΗΣ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ ένεργών δικαίω του άδελ- φού του Μιχαήλ Μεσοπο- ταμίτου (πρωτονωβελισσι- μώπερτάτου)	ΜΙΧΑΗΛ ΜΕΣΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ	—	—	—

1195	1199	1203	Μνεία εις άλλα έγγραφα της Πάσης	Actes de Lanna, αρ 67 και 68 του έτους 1196, βλ. Lemerle, REB 49 (1961), σελ 265 κέ.
Έγγραφο αρ. 56	Έγγραφο αρ. 59	Έγγραφο αρ. 60		
	[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΔΗΝΟΣ σεβαστός και παραθαλασσίτης]	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΡΑΔΗΝΟΣ σεβαστός και παραθαλασσίτης		
	[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΣΤΑΜΟΝΙΤΗΣ πρωτοωβελισσιμουπέρτατος και παραθαλασσίτης πβλ. έτηρ. 59, σελ 112]	ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΣΤΑΜΟΝΙΤΗΣ πρωτοωβελισσιμουπέρτατος και παραθαλασσίτης		
	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΤΖΑΡΑΣ			
	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΟΝΟΜΑΧΟΣ			

Π Ι Ν Α Ξ Γ'
 ΜΟΝΑΧΟΙ ΤΗΣ ΠΑΤΜΟΥ
 ΠΑΡΙΣΤΑΜΕΝΟΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΤΩΝ ΠΛΟΙΩΝ

"Έγγραφοι αρ 56/ξτους 1195	"Έγγραφοι αρ 59/ξτους 1199	"Έγγραφοι αρ 60/ξτους 1203
ΑΡΣΕΝΙΟΣ, καθηγούμενος	ΑΡΣΕΝΙΟΣ, καθηγούμενος	ΑΡΣΕΝΙΟΣ, καθηγούμενος
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ, οίκονόμος	—	—
ΑΝΤΩΝΙΟΣ, μοναχός	ΑΝΤΩΝΙΟΣ, οίκονόμος ιερομόναχος	ΑΝΤΩΝΙΟΣ, οίκονόμος ιερομόναχος
ΜΕΛΕΤΙΟΣ, μοναχός	ΜΕΛΕΤΙΟΣ, μοναχός	—
—	—	ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΣ, μοναχός
—	—	ΑΝΤΩΝΙΟΣ, ναύκληρος

57. ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΩΤΟΥ

γραφή (στ. 11, 12)
πρβλ. γράφομεν (στ. 10)

Νοέμβριος, Ινδ. α'
6706 (1197)

Ὁ μέγας λογαριαστής Ἰωάννης Βελισσαριώτης καλεῖ τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Νικηφόρον Κοντοστέφανον ὅπως, ἐκτὸς τῶν ἤδη παραχωρουμένων ἐτησίως πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ἀπὸ τοῦ ἀκροστίχου τῆς Κρήτης 48 νομισμάτων καὶ δύο λιτρῶν καὶ ἐκτὸς τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ δασμοῦ ἐξαγομένων εἰδῶν ἀξίας 48 νομισμάτων καὶ ἐτέρων 15, ἀποχαρίσῃ ὡσαύτως εἰς τὴν Μονὴν ἐτησίως 30 νομίσματα ἀπὸ τῶν καταβαλλομένων ὑπ' αὐτῆς ἐν Κρήτῃ δασμῶν δι' εἶδη προσερχόμενα ἐκ δωρεῶν τῶν ἐντοπίων.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Κεκυρωμένον ἀντίγραφον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 49), σύγχρονον ἢ ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου (βλ. κατωτέρω, Παρατηρήσεις)· κυροῦται ὑπὸ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου Ἰωάννου Μελισσηνοῦ: † Ὁ κριτ(ῆς) τοῦ βήλου Ἰω(άννης) ὁ Μ(ε)λισση(ός) | τ(ὸ) παρὸν ἴσον τῷ ἐμφανισθέν(τι) μοι (πρωτο)τύπῳ ἰσάζον εὐρῶν ἐπι(έγραφα) † (στ. 14-15). — Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολευκοῦ πρὸς φαιόν, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: $0,463 \times 0,352 - 0,356$. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: $0,337 \times 0,330$. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,018) καὶ δεξιᾶ (0,015). Περιέχει δύο ἔγγραφα: τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 58, γεγραμμένα διὰ τῆς αὐτῆς χειρός. Ἡ παροῦσα γραφή καταλαμβάνει τοὺς στ. 1-15. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: $0,160 \times 0,330$. — Μελάνη: α') ἢ τοῦ κειμένου καστανόχρους βαθεῖα· β') ἢ τῆς ἐπικυρώσεως καστανόχρους ἀνοικτή. — Ὁρθογραφία. — Εἰλητάριον ἔχῃ μιᾶς καθέτου διπλώσεως. — Διατήρησις μετρία: σητόβρωτον ἐνιαχοῦ, ἴδια κατὰ τὸ ἀριστερὸν ἄνω ἄκρον καὶ τὰς ὑπογραφάς, σχισμαὶ τινες περὶ τὸ μέσον, κηλίδες ἐκ τῆς νοτίδος, ἐξέτηλον κατὰ μῆκος τοῦ ἀριστεροῦ ἄκρου. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Σημειώματα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀρ. 49 (χειρ Σακκελίωνος)· β') α.α. 189 (διὰ μολυβδίδος - χειρ Μαλανδράκη)· γ') Ἴσον γράμματος τοῦ μὴ πληροῦν κομμάκιον τὰ πλοῖα τῆς Μονῆς. Καὶ τὸ τοὺς τῆς Κρήτης Δούκας ἐπακολουθεῖν τοῖς βασιτικοῖς ὑπὲρ τῆς Μ(ονῆς) | ἐκδοθέντας ὁρισμοῖς (χειρ Φλωρίδου)· δ') Ἀντεγράφουσαν (χειρ Σακκελίωνος)· ε') ,ςψς' (Σ. 1198) (χειρ ΙΘ' αί.).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, 5', σελ. 140-141, ἀρ. 40.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Svoronos, *La Doché*, κυρίως σελ. 100-101.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Προσφώνησις (στ. 1). Ὁ δολὲς τῆς Κρήτης Νικηφόρος Κοντοστέφανος ὀφείλει, ὅσον χρόνον θὰ κατέχη τὸ ἀξίωμα τοῦτο (ἄχρις ἂν αὐτόθι ἐνεργῆς), νὰ καταβάλλῃ ἐτησίως

εις τὴν Μονὴν Πάτμου ἀπὸ τοῦ ἀκροστίχου τῆς Κρήτης τὰς ἤδη παραχωρηθείσας (τυπωθεῖσαι) δύο λίτρας νομισμάτων καινουργίων τρικεφάλων, ὡς καὶ ἕτερα 48 ὅμοια νομίσματα, τὰ ὅποια εἶχον ὡσπύτως παλαιότερον παραχωρηθῆ. Διὰ τῶν ὡς ἄνω 48 νομισμάτων οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου δύνανται νὰ ἀγοράζουσι ἐν Κρήτῃ καὶ νὰ ἐξάγουν ἀδασμολόγητα (χωρὶς δόσεως κομμερκίου, ἀκομμερκεύτων) εἶδη ἴσης ἀξίας, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν δύο λιτρῶν δύνανται νὰ ἐξάγουν ἀδασμολόγητα εἶδη ἀξίας 15 νομισμάτων, συμφώνως πρὸς τὰ σχετικὰ αὐτοκρατορικά προστάγματα. Τὰ ὡς ἄνω παραχωρηθέντα ποσὰ καὶ οἱ ἀποχαρισθέντες δασμοὶ ὀφείλουσι νὰ γίνουσι δεκτὰ (δεχθῆσονται), δηλ. νὰ καταχωρισθοῦν πρὸς ἀπαλλαγὴν παρὰ τῶν ἀρμοδίων κεντρικῶν ὑπηρεσιῶν (στ. 1 - 7).

Νῦν, μετὰ σχετικὴν ὑπόμνησιν τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου, ὁ αὐτοκράτωρ [Ἀλέξιος Γ' ὁ Ἄγγελος] ἀπέλυσε βασιλικὴν ἐπίλυσιν, ἐκδοθεῖσαν κατὰ Νοέμβριον τῆς παρελθούσης ἐ' ἰνδικτιῶνος καὶ γνωστοποιηθεῖσαν εἰς τὰ οἰκεῖα σέκρετα κατὰ Δεκέμβριον τῆς αὐτῆς ἰνδικτιῶνος, διὰ τῆς ὁποίας ἀποχαρίζονται (συμπεπαθημένα) εἰς τὴν Μονὴν 30 νομίσματα τρικέφαλα ἐκ τῶν δασμῶν τοὺς ὁποίους αὕτη καταβάλλει ἐν Κρήτῃ (ἀπὸ πάντων τῶν κατὰ Κρήτην ζητουμένων τελεσμάτων) δι' εἶδη προερχόμενα ἐκ δωρεῶν τῶν ἐντοπιῶν ὡς ἐκ τούτου [αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι] ὀφείλουσι νὰ ἀπαλλάξουσι (δέχεσθαι) τοὺς ἐκάστοτε δοῦκας τῆς Κρήτης ἀπὸ τῶν ἀντιστοίχων ποσῶν. Διό, ὁ Ἰωάννης Βελισσαριώτης καλεῖ τὸν Νικηφόρον Κομποστέφανον ὅπως συμμορφωθῆ πρὸς τὴν βασιλικὴν ἐπίλυσιν καὶ μὴ ἀπαιτήσῃ (ἀφήσῃ ἀναπαίτητα) πρὸς τοὺς ἄλλοις παρὰ τῆς Μονῆς καὶ τὰ 30 ταῦτα νομίσματα. Ἐπίσης, ἐπὶ τῇ ἐπιδείξει τοῦ ἀντιγράφου τῆς παρούσης γραφῆς καὶ τῶν σχετικῶν ἀποδείξεων δεόντως ὑπογεγραμμένων παρὰ τῆς Μονῆς, πρέπει νὰ ἀπαλλαγῶσι τῶν ἀντιστοίχων ποσῶν (δεχθῆναι) οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν εἰσπραξίν των. Ἡ παρούσα γραφή δεόν ὅπως ἐπιστραφῆ εἰς τὴν Μονήν, διὰ νὰ ἐπιδεικνύηται εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ διαδεχθοῦν αὐτόν, διὰ νὰ συμμορφωνῶνται καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς (στ. 7 - 13).

Χαιρετισμός. Μὴν, ἰνδικτιῶν (στ. 13).

Μνεῖα ὑπογραφῆς τοῦ σεβαστοῦ καὶ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου (στ. 13).

Μνεῖα καταστρώσεως ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Σγουροῦ εἰς τὸ σέκρετον τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ καὶ χρονολογία (στ. 14).

Ἐπικύρωσις ὑπὸ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου Ἰωάννου Μελισσηνοῦ (στ. 14 - 15).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α') Προστάγματα (στ. 5) αὐτοκρατορικά, διὰ τῶν ὁποίων παραχωρεῖται εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ δασμοῦ δι' εἶδη ἀγοραζόμενα ἐν Κρήτῃ ἀξίας 48 καὶ ἑτέρων 15 νομισμάτων. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα μνημονευομένων προσταγμάτων δυνάμειθα νὰ ταυτίσωμεν μόνον τὴν πρόσταξιν Μανουὴλ Α' τοῦ Κομνηνοῦ τοῦ ἔτους 1176, διὰ τῆς ὁποίας, μεταξὺ ἄλλων, παραχωρεῖται εἰς τὴν Μονὴν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τοῦ δασμοῦ δι' εἶδη ἀξίας 15 νομισμάτων. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμ. (ἔγγρ. 23). (Πρβλ. Βρανούση, *Πρόσταξις Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ*, σελ. 78 κέ. διὰ τὴν χρονολόγησιν, σελ. 96). β') Βασιλικὴ ἐπίλυσις (στ. 7 καὶ 10), διὰ τῆς ὁποίας παραχωροῦνται εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου 30 νομίσματα ἐκ τῶν καταβαλλομένων ὑπ' αὐτῆς ἐν Κρήτῃ φόρων. Νοέμβριος ἐ' ἰνδικτιῶνος [τοῦ 1196]. Τὸ ἔγγραφον δὲν σφύζεται. Δὲν ἀναφέρεται ἐν Dölger, *Regesten*. γ') Ὑπόμνησις (στ. 7) τῶν μοναχῶν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα Ἀλέξιον Γ' διὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὡς ἄνω ἐπιλύσεως. Τὸ ἔγγραφον δὲν σφύζεται.

† Πανευγενέστ(α)τ(ε), π(ερι)πόθ(η)τ(ε) γα(μβρὲ) τοῦ κρατ(αιουῦ) και ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έως), δούξ τ(ῆς) νή(σου) Κρήτ(ης) και ἀθθέντ(α) μ(ου), κῆρ Νι(κη)φόρ(ε) Κοιτοστέφανε. Δοθήτωσ(αν) π(αρά) τ(ῆς) ἀθθ(εν)τ(ίας) σου τῶ μέρει τ(ῆς) κ(α)τ(ὰ) τ(ῆν) ν[ῆσ](ον) Πάτμ(ον) ἰδρουμ(έ)ν(ης) |² σεβ(α)σμ(ίας) μο(νῆς) τοῦ ἀγ(ίου) ἀποστ(ό)λ(ου) και εὐαγγελιστ(οῦ) Ἰω(άννου) τοῦ Θεολόγ(ου) αἰ τυπωθεῖ(σαι) αὐτ(ῆ) (τρι)κέ(φαλοι) και(νού)ρ(γίαι) λίτρ(αι) δύο και τὰ προτυπωθ(έν)-τ(α) αὐτ(ῆ) ἔτ(ε)ρ(α) τεσσαράκ(ον)τ(α) ὀκτ(ὼ) ὁμοια (νομίσμα)τ(α) ἀπ(ὸ) τοῦ ἀκροστ(ί)χ(ου) τ(ῆς) |³ ἐπὸ σὲ νή(σ)ου, διδόσθω(σαν) (δὲ) και εἰς τὸ ἐξ(ῆς), ἄχρ(ις) ἂν αὐτόθι ἐνεργ(ῆς)· διαβιβασθήτω(σαν) (δὲ) και χωρ(ις) δόσε(ως) κομμερκίου και ἀπ(ὸ) τῶν ἐξωνηθησομ(έ)ν(ων) εἰδῶν ἐκ τ(ῶν) |⁴ τοιούτ(ων) (νομισμά)-τ(ων) π(αρά) τοῦ μέρ(ους) τ(ῆς) αὐτ(ῆς) μο(νῆς) ποσότ(ης) ἀναλογοῦσα (τρι)-κε(φά)λ(ων) κ(αι)ν(ου)ρ(γίων) (νομισμάτων) δεκαπέντ(ε) ἐπέκει(ν)α τ(ῶν) προδιατυπωθ(έν)τ(ων) τῆ αὐτῆ μονῆ τεσσαράκ(ον)τ(α) ὀκτ(ὼ) (τρι)κε(φά)λ(ων) καινουργ(ίων) ἐξω|⁵νουμ(έ)ν(ων) εἰδῶν και ὀρισθ(έν)τ(ων) διαβιβάζεσθ(αι) και τούτ(ων) ἀκομμερκεύτ(ων), κ(α)τ(ὰ) τ(ὰς) π[ερι]λή(ψεις) τῶν περὶ) τούτ(ου) προσόντ(ων) τῆ αὐτῆ) μονῆ προ(σ)κνηητ(ῶν) προσταγμ(ά)τ(ων), και δεχθήσοντ(αι) |⁶ [τ]ά τε δ[οθησ]όμ(ε)ν(α) (νομίσμα)τ(α) και τ[ὰ] ἀναλογοῦντα (ὑπὲρ) κομμερκ(ίου) τ(οῖς) τεσσαράκ(ον)τ(α) ὀκτ(ὼ) (νομίσμα)σ(ω) τ(οῖς) προτυπωθεῖσι τῆ μονῆ, ὡς εἴρητ(αι), και τ(οῖς) ἐκ τ(ῶν) δύο λιτρ(ῶν) ἑτέρ(οις) δεκαπέντ(ε) |⁷ [νο]μίσμ(α)σ(ω), [ὡς] δεδήλωτ(αι). Ἐπει (δὲ) τῶ μέρ(ει) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μο(νῆς) τοῦ ἡγαπημ(έ)ν(ου) ἀποστ(ό)λ(ου) παρθ(έ)ν(ου) και Θεολόγ(ου) πρόσσεστι θεία προ(σ)κνηητῆ βα(σιλικῆ) ἐπίλυ(σις) ἐπὶ ὑπομνήσει αὐτ(ῆς) ἐξεγεχθεῖσα |⁸ [κατὰ] τ(ὸν) Νοέμβρι(ον) μῆ(να) τ(ῆς) παρελθού(σης) ἐ' (ἰνδικτιῶνος), ἐπιγνωσθεῖσα και τ(οῖς) καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(οις) κ(α)τ(ὰ) τ(ὸν) Δεκέ(μβ)ρ(ιον) τ(ῆς) αὐτ(ῆς) (ἰνδικτιῶνος), διοριζομ(έν)η συμπεπαθημ(έν)α εἰν(αι) τῆ διαληφθ(είσ)η σε(βασμ)ία |⁹ μονῆ ἀπ(ὸ) πάντ(ων) τῶν κ(α)τ(ὰ) Κρήτ(ην) ζητουμ(έ)ν(ων) τελεσμ(ά)τ(ων) (ὑπὲρ) τ(ῶν) π(αρά) διαφόρ(ων) ἐντοπ(ίων) ἀποχαρισθ(έν)τ(ων) αὐτῆ οἰωνδ(ή)τ(ι)ν(ων) πραγμ(ά)τ(ων) (νομίσμα)τ(α) (τρι)κέ(φα)λ(α) τὰ κ(α)τ(ὰ) χώρ(αν) ἀπαιτούμ(ε)ν(α) |¹⁰ τριάκ(ον)τ(α) και δέχεσθ(αι) και τ(οῖς) κ(α)τ(ὰ) καιρ(οὺς) δουξὶ τ(ῆς) νή(σ)ου Κρήτ(ης), γράφομ(εν) τῆ εὐγενεία σου ποιῆσαι κ(α)τ(ὰ) τ(ῆν) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) θεί(ας) και προ(σ)κνηητ(ῆς) ἐπιλύ(σεως) περὶ)λη(ψω) και |¹¹ [ἀφῆ]σαι και τὰ τοιαῦτα τριάκ(ον)τ(α) (τρι)κέ(φαλα) ἀναπαίτ(η)τ(α), δεχθῆν(αι) ὀφει(λόν)τ(ων) και αὐτ(ῆ) τῆ ἐμφανεία τοῦ Ἰσου τ(ῆς) παρούσ(ης) ἡμετέρ(ας) γρα(φῆς) και τ(ῶν) μελλουσ(ῶν) προβαίν(ειν) ἐπὶ τ(οῖς) |¹² τοιούτ(οις) π[ᾶ]σι πεπιστωμ(έ)ν(ων) ἀποδ(είξεων) π(αρά) τοῦ μέρ(ους) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μο(νῆς)· ἡ (δὲ) παροῦ(σα) ἡμ(ῶν) γρα(φ)ῆ

ἀντιστραφήτ(ω) πρό(ς) τὸ μέρος(ς) αὐτ(ῆς), ἴν' ὑποδεικνύτ(αι) καὶ τ(οῖς) μετέπειτα |¹³ καὶ π[οι]ῶσι καὶ αὐτοὶ κ(α)τὰ τ(ῆν) ταύτ(ης) περιλή(ψιν). Πολυχρονηθεί(ης)· μη(νὶ) Νοε(μβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ἀ' † Ἡ ὑπογραφή † Ὁ σεβ(α)στ(ός) καὶ μέγ(ας) λογαρι(α)στ(ῆς) Ἰω(άννης) ὁ Βελισσαριώτ(ης). |¹⁴ Εἶχ(ε) (καὶ) ὄπισθ(εν) τό: Κ(α)τεστρώθ(η) ἐν τ(ῶ) σεκ(ρέ)τ(ω) τοῦ μεγ(ά)λ(ου) λογαρι(α)στ(οῦ) μη(νὶ) Νοε(μβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ἀ', ἔτ(ους), ,ςψς' † διὰ τοῦ Σγουροῦ Μιχα(ήλ).

† [Ἐ] κ[ρ]ιτ(ῆς) [τοῦ] βή[λου] Ἰω(άννης) [δ] Μ(ε)λισσηνός(ς) τ(ὸ) |¹⁵ π[α]ρὸν ἴ[σο]ν τῶ ἐμφανισθ(έ)ντ(ι) μοι (πρωτο)τ[ύ]πω [ἰσάξ]ο(ν) [εὐρῶν] ὑπ(έγραψα) †

1 κῆρι MM | νῆσον l. MM || 5 περιλήψεις l. MM || 7 ὡς l. MM || 9 Κρήτην : καιροὺς MM | οἰονδήμων MM || 11 ἀφήσαι supplevi : τελέσαι suppl MM | αὐτῆ· αὐτῶν MM || 13 ποιῶσι l. MM || 14-15 ὁ κριτής τοῦ βήλου Ἰωάννης ὁ Μελισσηνός τὸ [παρὸν MM || 15 πρωτοτύπω [ἰσάξον] MM

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.—Τὸ ἔγγραφον παραδίδεται εἰς κεκυρωμένον ἀντίγραφον, σύγχρονον ἢ ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου. Παρατηροῦμεν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου ἔχον καταγραφῆ ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς δύο ἔγγραφα (τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 58), ἕκαστον δὲ τούτων ἐπικυροῦται κεχωρισμένως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, τοῦ Ἰωάννου Μελισσηνοῦ —γεγονὸς ἄγθεος εἰς τὴν βυζαντινὴν διπλωματικὴν: καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, δὲν ὑπάρχει ἄλλο παράδειγμα βυζαντινῶν ἀντιγράφων, τὰ ὅποια, καίτοι γεγραμμένα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου, φέρουσιν κεχωρισμένην ἕκαστον ἐπικύρωσιν (περὶ ἐπικυρώσεως γενικῶς βλ. Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινὴ Διπλωματικὴ*, σελ. 252 κέ.). Πάντως ἡ γνησιότης τῶν ἀντιγράφων τούτων δὲν δύναται νὰ τεθῆ ἐν ἀμφιβόλῳ, διότι ὁ αὐτὸς Ἰωάννης Μελισσηνός ἐπικυροῖ, ὡς κριτῆς τοῦ βήλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἱπποδρόμου, ἄλλο ἀντίγραφον χρυσοβούλλου τοῦ ἔτους 1186 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 ἀντίγραφον Γ'), γενόμενον ὀλίγον πρὸ τοῦ Νοεμβρίου 1197 (βλ. ἀντιστοιχοῦς πίνακας 9 Γ' καὶ 57, 58). Ἡ ἀπλουστερα ἴσως ἐξήγησις τῆς κεχωρισμένης ἐπικυρώσεως εἶναι ὅτι τὸ δεύτερον ἀντίγραφον προσετέθη ἀφοῦ εἶχεν ἤδη ἐπικυρωθῆ τὸ πρῶτον, διότι τὰ δύο ἔγγραφα ἀνῆκον εἰς τὸν αὐτὸν φάκελον καὶ συνεδέοντο ἀμέσως μεταξὺ των: ἀμφότερα ἀπελύθησαν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον (Νοέμβριον 1197) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δημοσίου λειτουργοῦ (τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου), ἀπευθύνονται εἰς τὸν αὐτὸν παραλήπτην (τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Νικηφόρον Κομποστόφανον) καὶ ἀναφέρονται εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτου. Ἐξ ἄλλου παρατηρῶ ὅτι εἰς ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα γίνεται ἰδιαιτέρος λόγος περὶ τῆς διαδικασίας τῆς δοχῆς (ἔγγρ. 57 στ. 5, 10, 11 καὶ ἔγγρ. 58 στ. 25), εἰς δὲ τὸν στ. 11 τοῦ παρόντος ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι ἀντίγραφον (ἴσον) τῆς γραφῆς τοῦ Βελισσαριώτου δέον ὅπως ἐπιδεικνύται, ὁμοῦ μετ' ἄλλων ἀποδείξεων, διὰ νὰ γίνεται ἡ δωρεὰ καὶ ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ δεκτὴ ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρεσιῶν. Ἐπομένως θὰ ἠδύνατό τις νὰ υποστηρίξῃ ὅτι τὰ παρόντα ἀντίγραφα ἐγράφησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου διὰ νὰ χρησιμεύσουν διὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν τῆς δοχῆς (περὶ τούτου βλ. Συνογιαννοῦ, *La δοχὴ*, κυρίως σελ. 100-103 καὶ ἀνωτέρω, σελ. 97).

Ὁ χρόνος γραφῆς τοῦ ἀντιγράφου δύναται νὰ καθορισθῆ ἐκ τῶν ἀκολούθων στοιχείων: τὰ δύο

καταγεγραμμένα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου ἀντίγραφα, τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 58, ἐγράφησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν βεβαίως κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἀλλὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 58 ἔγγραφο, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ περιεχομένου του, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντεγράφη μετὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1199 (βλ. κατωτέρω ἔγγρ. 58, Παρατηρήσεις): ἔπεται ὡς ἐκ τούτου ὅτι τὰ δύο ἀντίγραφα ἐγράφησαν καὶ ἐπεκυρώθησαν μεταξὺ Νοεμβρίου 1197 (χρόνος ἀπολύσεως τοῦ πρωτοτύπου) καὶ Νοεμβρίου 1199. Ὑπενθυμίζομεν ὅτι ὁ Ἰωάννης Μελισσηνὸς ἐπικυροῖ ὀλίγον πρὸ τοῦ Νοεμβρίου 1197 ἀντίγραφον χρυσοβούλλου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 Γ'), τοῦ ὁποίου τὸ παρὸν ἀποτελεῖ τρόπον τινὰ ἐφαρμογήν.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ.—Εἰς τὸ κυρίως ἔγγραφο (στ. 13) παρέχεται μόνον ὁ μῆν καὶ ἡ ἰνδικτιῶν, εἰς τὴν κατάστρωσιν ὅμως τούτου παραδίδεται καὶ τὸ ἔτος (στ. 14): Νοέμβριος, ἰνδικτιῶνος α' τοῦ ἔτους 6706 (1197).

ΣΧΟΛΙΑ.—1. (στ. 1): Ὁ δούξ τῆς Κρήτης Νικηφόρος Κοντοστέφανος ἀνῆκεν εἰς τὴν ἰσχυρὰν οἰκογένειαν τῶν Κοντοστεφάνων, ἡ ὁποία ἀνέδειξε πολλοὺς ἀνωτέρους ἀξιωματούχους καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ IB' αἰ. τρεῖς τοῦλάχιστον δούκας Κρήτης, εἶχε δὲ καὶ συγγενικοὺς δεσμοὺς μετὰ τὴν αὐτοκρατορικὴν οἰκογένειαν τῶν Κομνηνῶν καὶ τῶν Ἀγγέλων. Ὁ Νικηφόρος καλεῖται ἐνταῦθα γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος (πρόκειται περὶ τοῦ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου), ἔλλείπει ὅμως σχετικῶν πηγῶν δὲν δυνάμεθα νὰ καθορίσωμεν ἀκριβέστερον τὴν μεταξὺ των συγγένειαν. Περὶ τῆς σημασίας τῆς λ. γαμβρὸς βλ. L. Stiernon, *Notes de titulature et de prosopographie byzantine: sébaste et gambros*, REB 23 (1965), σελ. 223 κέ. — Περὶ τῶν Κοντοστεφάνων βλ. κυρίως H. Grégoire, *Notes Épigraphiques*, Revue de l'Instruction Publique en Belgique 52 (1909), σελ. 152-163 (ἐν σελ. 159 γενεαλογικὸν δένδρον) καὶ προσφάτως J. Darrouzès, *Tornikès*, σελ. 57-62, ὅπου καὶ οἰκογενειακὸν δένδρον τῶν Κοντοστεφάνων κατὰ τὸν IB' αἰ. (ὁ Νικηφόρος τοῦ παρόντος ἔγγραφου δὲν σημειώνεται). Βλ. ἐπίσης V. Laurent, *Médailles du Vatican*, n° 181, σελ. 192-194, ὅπου ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.— Περὶ τῆς διοικήσεως τῆς Κρήτης καὶ περὶ τῶν δουκῶν Κρήτης βλ. V. Laurent, *Le statut de la Crète byzantine avant et après la libération du joug arabe*, Πρακτικὰ Α' Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τ. Β' = Κρητικὰ Χρονικὰ 15/16 (1961-1962), σελ. 382-396 (περὶ Κοντοστεφάνων κυρίως σελ. 396, ἀρ. 15, 17, 18): H élène Ahrweiler, *L'administration militaire de la Crète byzantine*, Byzantion 31 (1961), κυρίως σελ. 227-228 (ὁ Νικηφόρος Κοντοστέφανος δὲν ἀναφέρεται). Ὡς παρατηρεῖ ὁ V. Laurent, *Le statut de la Crète*, σελ. 396, ἡ Κρήτη κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ IB' αἰ. φαίνεται ὅτι ἦτο κατὰ τινὰ τρόπον «φέουδον» εἰς χεῖρας τῶν Κοντοστεφάνων. — Περὶ τῶν οἰκονομικῶν σχέσεων τῆς Μονῆς Πάτμου μετὰ τὴν Κρήτην καὶ περὶ τῶν ἐκ Κρήτης εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα παροχῶν πρὸς τὴν Μονήν, βλ. Βρανούση, *Πρόσταξις Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ*, σελ. 80 κέ. Πρβλ. καὶ Ν. Οἰκονομίδη, *Ἡ διανομὴ τῶν βασιλικῶν «ἐπισκέψεων» τῆς Κρήτης καὶ ἡ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ τοῦ Μανουὴλ Α' Κομνηνοῦ*, Πρακτικὰ Β' Κρητολογικοῦ Συνεδρίου, τόμ. Γ', Ἀθῆναι 1968, σελ. 195-201.

2. (στ. 1, 12-13): Ἡ προσφώνησις καὶ ἡ καταληκτικὴ φράσις εἶναι πανομοιότυπος καὶ εἰς τὰ δύο ἔγγραφα τοῦ Βελισσαριώτου πρὸς τὸν δούκα τῆς Κρήτης (πρβλ. στ. 1 καὶ 12-13 τοῦ παρόντος πρὸς τοὺς στ. 16 καὶ 25-26 ἀντιστοίχως τοῦ ὑπ' ἀρ. 58 ἔγγραφου).

3. (στ. 2): αἱ ὑποθεσίαι αὐτῆ (= τῆ Μονῆ Πάτμου) τρικέφαλοι καινούργιαί λίτραι δύο καὶ τὰ προτυπωθέντα αὐτῆ ἕτερα τεσσαράκοντα ὁκτὼ ὅμοια νομίσματα: Αἱ δύο λίτραι νομισμάτων

τριεφάλων παρεχωρήθησαν εις την Μονήν δια προστάξεως του Μανουήλ Α' του Κομνηνού το 1176 (βλ. τόμ. Α', έγγρ. 23 στ. 11), τὰ δὲ 48 νομίσματα εἶχον πλεονέκτερον τμηματικῶς παρεχωρηθῆ (24 + 24 νομίσματα) ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Α' καὶ τοῦ Μανουήλ Α' Κομνηνοῦ — τὰ σχετικὰ ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν, μνημονεύονται ὅμως αἱ δωρεαὶ ἀντιστοιχῶς εἰς χρυσόβουλλον σιγίλλιον Ἰωάννου Κομνηνοῦ (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 8 στ. 18) καὶ εἰς τὴν Διαθήκην τοῦ Θεοκτίστου (MM, Γ', σελ. 107 στ. 16-17). Πρβλ. Βρανούση, *Πρόσταξις Μανουήλ Α' Κομνηνοῦ*, σελ. 82-83. — Περὶ νομισμάτων τριεφάλων καὶ τῆς σημασίας τοῦ ἔρου βλ. Ζακυθνοῦ, *Crise monétaire*, σελ. 14 § 9. Περὶ τοῦ ἔρου νόμισμα καινοόργον βλ. Σβοροπος, *Cadastre*, σελ. 102 ὑποσ. 2.

4. (στ. 2): Περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἔρου ἀκρόστιχον βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 107 καὶ 126· Σβοροπος, *Cadastre*, σελ. 32-33.

5. (στ. 3-7): Ἡ Μονὴ Πάτμου εἶχε λάβει τὸ δικαίωμα, ἤδη πρὸ τοῦ 1176, ὅπως ἐξάγῃ ἐκ Κρήτης ἀδασμολόγητα εἶδη ἀξίας 48 νομισμάτων. ἀγοραζόμενα ἐπὶ τόπου διὰ τοῦ παρεχωρηθέντος ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἀντιστοίχου ποσοῦ (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 23 στ. 8-9). Διὰ προστάξεως τοῦ Μανουήλ Κομνηνοῦ τοῦ 1176 ἔλαβε τὸ αὐτὸ δικαίωμα δι' εἶδη ἀξίας 15 νομισμάτων, ἀγοραζόμενα ἐπίσης ἐν Κρήτῃ ἐκ τῶν παρεχωρηθεισῶν δύο λιτρῶν (τόμ. Α', ἔγγρ. 23 στ. 16-17)· δηλαδὴ εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ δὲν παρέχεται διὰ τὸ σύνολον τῶν δύο λιτρῶν, ὡς ὑπεστηρίχθη (βλ. Βρανούση, *Πρόσταξις Μανουήλ Α' Κομνηνοῦ*, σελ. 83), ἀλλὰ μόνον διὰ 15 νομίσματα ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου. Πρβλ. καὶ Σβοροπος, *La δοχή*, σελ. 100-101.

6. (στ. 5, 10 καὶ 11): Περὶ τῆς διαδικασίας τῆς δοχῆς βλ. ἔγγρ. 56, σχόλιον 9 καὶ ἀνωτέρω, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις.

7. (στ. 7-8): Βασιλικὴ ἐπίλυσις, ἀπολυθεῖσα κατὰ μῆνα Νοέμβριον, ἐκοινοποιήθη εἰς τὰ οἰκεία σέκρετα κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἡ πληροφορία εἶναι σημαντικὴ διὰ τὴν μελέτην τῆς γραφειοκρατικῆς διαδικασίας (βλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51, σχόλιον 12).

8. (στ. 8): τοῖς καθ' ἡμᾶς σεκρέτοις: πρόκειται κατὰ κύριον λόγον περὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ ὁ ὁποῖος ἐκδίδει καὶ τὸ παρὸν, πιθανώτατα δὲ καὶ περὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ γενικοῦ (βλ. Guillard, *Les logothètes*, σελ. 11 κέ.) καὶ τοῦ σεκρέτου τοῦ μεγάλου σκεκκλαρίου (πρβλ. ἀνάλογα τόμ. Α', ἔγγρ. 8, 9 καὶ 11), δηλ. περὶ τῶν σεκρέτων τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὰ οἰκονομικὰ τοῦ κράτους.

9. (στ. 8): συμπεπαθημένα: περὶ τοῦ ἔρου συμπίθεια, βλ. Σβοροπος, *Cadastre*, σελ. 23, 38 ὑποσ. 4 κ.β. Καραγιαννοπούλου, *Vademecum*, σελ. 321 κέ.

10. (στ. 12): πεπιστωμένων ἀποδείξεων: βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 9.

11. (στ. 13): Ὁ σεβαστὸς καὶ μέγας λογαριαστής Ἰωάννης Βελισσαριώτης μνημονεύεται ὡς λογοθέτης τῶν σεκρέτων καὶ μέγας λογαριαστής εἰς δύο ἔγγραφα τῆς Αἰύρας τοῦ Μαῦου - Ἰουνίου 1196 (P. Lemerle, *Deux documents de Lavra*, σελ. 258, 259, 260, 261· *Actes de Lavra*², ἀρ. 67 καὶ 68). Ὁ Ἰωάννης Βελισσαριώτης ἀπευθύνει τὸ παρὸν ἔγγραφο πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης (τὸν ὁποῖον ἀποκαλεῖ ἀθλέτην του, ἐφ' ὅσον ἦτο γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἱεραρχικῶς ἀνώτερος) ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς μεγάλου λογαριαστοῦ, διότι εἰς αὐτὸν ὑπήγοντο αἱ φορολογικαὶ ὑποθέσεις. Περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βελισσαριωτῶν βλ. Lemerle, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 263 ὑποσ. 4. Περὶ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ βλ. R. Guillard, *Etudes sur l'histoire administrative de l'Empire Byzantin. Le logariaste. Le grand logariaste*, Jahrbuch der Österreichischen Byzantinistik 18 (1969), σελ. 108 κέ.

12. (στ. 14) : Ὁ Μιχαὴλ Σγουρός, μνημονεύεται ὡς μεγαλοεπιφανέστατος βασιλικὸς γραμματικὸς τοῦ σεκρέτου τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ εἰς δύο ἔγγραφα τῆς Λάρας τοῦ Μαΐου - Ἰουνίου 1196, τὰ ὁποῖα καὶ καταστρώνει εἰς τὸ ὡς ἄνω σέκρετον (*Actes de Lavra*², ἀρ. 67 στ. 107, 115, ἀρ. 68 στ. 11, 54. Lemerle, *Deux documents de Lavra*, σελ. 266, 267). Ἐναμφιβόλως ὑπὸ τὴν αὐτὴν ιδιότητα καταστρώνει καὶ τὸ παρὸν εἰς τὸ αὐτὸ σέκρετον.

13. (στ. 14-15) : Ὁ κριτὴς τοῦ βήλου Ἰωάννης Μελισσηνὸς ἐπικυροῖ τὸ 1197, ὡς ἐλέχθη, ἀντίγραφον χρυσοβούλλου Ἰσαακίου Ἀγγέλου τοῦ ἔτους 1186 ὡς κριτὴς τοῦ βήλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου. Δὲν εἶναι γνωστὸν πότε ὁ Ἰωάννης Μελισσηνὸς ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦτο. Περὶ Μελισσηνῶν βλ. Du Cange, *Historia byzantina, A. Familiae Augustae I*, 1680, σελ. 145. J. A. Buchon, *Nouvelles recherches historiques sur la principauté franque de Morée...*, τόμ. Β', Π, Παρίσι 1845 (ὅπου ἐν ἐπιμέτρῳ γενεαλογικῶν δένδρων τῶν Μελισσηνῶν). C. Hopf, *Chroniques greco-romanes*, Βερολῖνον 1873, σελ. 529. Laurent, *Médailles du Vatican*, σελ. 200-202 (ἀρ. 188). — Περὶ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου βλ. Dülgel, *Schatzkammer*, ἀρ. 57 στ. 15 καὶ 33.

58. ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΛΟΓΑΡΙΑΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΩΤΟΥ

γραφή (στ. 25)
πρβλ. γράφομεν (στ. 23)

Νοέμβριος, ἰνδ. α'
6706 (1197)

Ὁ μέγας λογαριαστής Ἰωάννης Βελισσαριώτης καλεῖ τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Νικηφόρον Κοντοστέφανον ὅπως, συμφώνως πρὸς τὰ σχητικὰ αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα, οὐδένα φόρον ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ πλοίου τῆς Μονῆς Πάτμου χωρητικότητος 1500 μωδίων.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Κεκυρωμένον ἀντίγραφον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 49), σύγχρονον ἢ ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου (βλ. κατωτέρω, Παρατηρήσεις)· κυροῦται ὑπὸ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου Ἰωάννου Μελισσηνοῦ: *† Ὁ κριτ(ῆς) τ(οῦ) βήλου Ἰω(άν)ης ὁ Μελισσηνός τὸ παρὸν ἴσ(ον) τῶ ἐμφανισθέντ(ι) μοι (πρωτο)τύπῳ ἰσάζον εὐρῶν ὑπ(έγραφα) †* (στ. 27 - 28). Γεγραμμένον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου κάτωθεν τοῦ ὑπ' ἀρ. 57 ἔγγραφου· διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 57. Ἡ παροῦσα γραφὴ καταλαμβάνει τοὺς στ. 16 - 28. Διαστάσεις γεγραμμένης ἐπιφανείας παρόντος ἔγγραφου: 0,160 × 0,325. — Μελάνη: α') καστανόχρους βαθεῖα τοῦ κειμένου· β') καστανόχρους ἀνοιχτὴ τῆς ἐπικυρώσεως.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ: MM, Γ', σελ. 139 - 140, ἀρ. 39 (ἐκδίδεται πρὸ τοῦ ὑπ' ἀρ. 57).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Rouillard, *Les Taxes maritimes*, σελ. 286 - 7.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Προσφώνησις (στ. 16). Ἡ ἐν Πάτμῳ Μονῇ Ἰωάννου Θεολόγου κατέχει χρυσοβούλλους λόγους Ἀλεξίου [Α'] τοῦ Κομνηνοῦ, προπάππου τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος, διὰ τῶν ὁποίων εἶχε παραχωρηθῆ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ (ἐξκουσσεία) εἰς τρία πλοίαρια τῆς Μονῆς, συνολικῆς χωρητικότητος 1500 μωδίων, δυνάμενα νὰ πλέουν καθ' ὅλην τὴν ρωμαϊκὴν ἐπικράτειαν, ἐλεύθερα παντὸς φόρου πλὴν τοῦ τῆς δεκατείας. Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰσαάκιος Ἀγγελος, ἀδελφὸς τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος, ἐπεκύρωσε διὰ χρυσοβούλλου τὰ ἀνωτέρω αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα καὶ διέταξε τοὺς ἐνεργοῦντας τὰς δημοσιακὰς δουλείας νὰ μὴ τολμήσουν νὰ ἀθετήσουν ἐν ὄλω ἢ ἐν μέρει τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, παρεχώρησε δὲ πρὸς τούτους ἐξκουσσείαν καὶ ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας τῶν οἰνωρίων καὶ παντὸς ἄλλου εἴδους (στ. 16 - 22). Κατὰ ταῦτα, ὁ Ἰωάννης Βελισσαριώτης γράφει πρὸς τὸν δοῦκα τῆς Κρήτης Νικηφόρον Κοντοστέφανον καλῶν αὐτὸν ὅπως ἀπαλλάξῃ ἀπὸ παντὸς δασμοῦ, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ τῆς δεκατείας, τὸ πλοῖον τῆς Μονῆς χωρητικότητος 1500 μωδίων, τὸ δὲ δημόσιον ὀφείλει νὰ ἀπαλλάξῃ αὐτὸν ἀπὸ τῶν ἀντιστοίχων ποσῶν (δεχθῆναι), ὡς ἐγένετο καὶ ἐπὶ τῶν προκατόχων του (ἐδέχοντο). Ἡ παροῦσα γραφὴ πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ εἰς τὴν Μονήν, διὰ νὰ ἐπιδεικνύηται εἰς τοὺς μέλλοντας νὰ τὸν διαδεχθοῦν ὥστε νὰ συμμορφώνωνται καὶ αὐτοὶ πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς (στ. 22 - 26).

Χαιρετισμός. Μὴν καὶ ἰνδικτιῶν (στ. 26).

Μνεία ὑπογραφῆς τοῦ σεβαστοῦ καὶ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου (στ. 26).
Μνεία καταστρώσεως εἰς τὸ σέκρετον τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ διὰ τοῦ Κωνσταντίνου Τριχᾶ.
Χρονολογία (στ. 26-27).

Ἐπικύρωσις ὑπὸ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου Ἰωάννου Μελισσηνοῦ (στ. 27).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Χρυσόβουλλοι λόγοι (στ. 17) χρυσόβουλλος λόγος (στ. 20) τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου [Α'] τοῦ Κομνηνοῦ περὶ ἐξκουσσείας τῶν τριῶν πλοιαρίων τῆς Μονῆς συνολικῆς χωρητικότητος 1500 μοδίων. Περὶ τῆς ἐσφαλμένης ἀποδόσεως εἰς τὸν Ἀλέξιον τὸν Α' παραχωρήσεως ἐξκουσσείας τριῶν πλοίων χωρητικότητος 1500 μοδίων, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 1. β') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 19), χρυσόβουλλον (στ. 23) τοῦ αὐτοκράτορος Ἰσαακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου, διὰ τοῦ ὁποίου παρέχεται πρὸς τούτους εἰς τὰ πλοῖα τῆς Μονῆς ἀπαλλαγὴ καὶ ἀπὸ τοῦ φόρου τῆς δεκατείας (στ. 19-22). Τὸ ἔγγραφον σφύζεται αὐτοτελῶς, χρονολογεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1186 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμ. (ἔγγρ. 9).

¹⁶ † Πα[ν]ευγενέστ(α)τ(ε), π(ε)ριπ(ό)θ(η)τ(ε) γα(μ)βρ(ε) τοῦ κρατ(αι)οῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έ)ως, δούξ τ(ῆς) νή(σου) Κρήτ(ης) καὶ ἀθ(έν)τ(α) μου, κῦρ Νι(κη)φ(ό)ρ(ε) Κοντοστέφανε. Τῆ κ(α)τ(ά) τ(ῆ)ν νῆ(σον) Πάτμ(ον) σεβ(α)σμ(ία) μο(ν)ῆ, τῆ ἐπ' ὀνόμ(α)τ(ι) τοῦ ἐπιστηθίου, ¹⁷ ἡγαπημ(έ)ν(ον) μαθητ(οῦ) τῶ σωτῆρι Χ(ριστ)ῶ καὶ εὐαγγελιστ(οῦ) Ἰω(άν)νου τοῦ Θεολό(γου) ἰδρ(υ)μ(έ)ν(η), πρόσεισι μ(έν) καὶ ἔτ(ε)ρ(οι) χρυσόβ(ου)λλ(οι) λόγ(οι) τοῦ ἀοιδίμ(ου) β(ασι)λ(έ)ως κ(υρ)οῦ Ἀλε(ξί)ου τοῦ Κομνην(οῦ) καὶ προπάππ(ου) ¹⁸ [τοῦ θ]εοστ(ε)φ(οῦς) ἡμ(ῶν) αὐτοκοάτ(ο)ρ(ο)ς ἐπὶ ἐξκουσσεία πλοιαρ(ίων) τρι(ῶν), ἀνεπιγνώστ(ων) τῶ δημο(σί)ω, χωρήσε(ως) μι(ᾶς) χιλιάδο(ς) πρὸ(ς) τῆ ἡμισεία, διοριζόμ(ε)ν(οι) (ὡ)σ(τε) ἔχειν αὐτὰ ἐπ' ἀδ(εί)ας ¹⁹ πλέ(ειν) ἀπαντ(α)χ(οῦ) τ(ῶν) τ(ῆς) ἑωμαῖκ(ῆς) ἐπικρατεί(ας) μερ(ῶν). ἐλευθ(ε)ρ(α) πάσ(ης) οἰασδήτ(ι)νο(ς) συζητήσε(ώς) τε καὶ ἐπ(η)ρ(ε)ί(ας) ἀνευ τ(ῆς) δεκατ(είας). ἐπεβραβ(ε)ύθ(η) (δὲ) τῆ τοιαύτη μο(ν)ῆ καὶ ἔτ(ε)ρ(ο)ς χρυσόβ(ου)λλ(ο)ς λόγ(ο)ς ²⁰ τ[οῦ] π[ρο]βεβ(α)σιλευκ(ό)το(ς) π(ε)ριπ(ο)θ(ή)τ(ου) αὐταδέ(λφ)ου τοῦ κρατ(αι)οῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έ)ως, κ(υρ)οῦ Ἰσαακίου τοῦ Ἀγγέ(λου), ἐπικυρ(ῶν) μ(έν) καὶ τ(ὸν) διαληφθέντ(α) χρυ(σόβου)λλ(ον) λό(γον) καὶ διοριζόμ(ε)ν(ος) ἔχ(ειν) τοῦτ(ον) τὸ ἀπαρ(ε)γχειρητ(όν) τε καὶ ²¹ ἀπ(αρά)θραυστ(ον) καὶ μὴ τολμ(ᾶν) τιὰ τ(ῶν) δημοσι(ακ)ὰς ἐνεργούντ(ων) δουλ(είας) πειρᾶσθ(αι) μερικ(ῶς) ἢ καθόλ(ου) ἀθετεῖν τί ἢ ἀνατρέπ(ειν) τ(ῶν) ἐμπειριελιμ(ι)μ(ένων) αὐτ(ῶ), προ(σ)επιφιλοτιμούμ(ε)ν(ος) (δὲ) τῆ ²² τοιαύτη μο(ν)ῆ καὶ τὸ ἐξκουσσεύεσθ(αι) τὰ τοιαῦτα πλοιάρ(ια) καὶ κ(α)τ(ά) τὸ τ(ῆς) δεκατ(είας) ἀπ(αν) κεφάλ(αιον) ἐπὶ τε τ(ῶν) οἰναρ(ίων) καὶ παντ(ό)ς ἔτ(ε)ρ(ου) εἰδ(ου)ς καὶ πράγματ(ος). Κ(α)τ(ά) γοῦν τ(ῆ)ν τοῦ τοιούτου ²³ χρυ(σοβού)λλ(ον) περιλή(ψιν) καὶ αὐτοῦ τοῦ π(αρά) τοῦ προβεβ(α)σιλευκ(ό)το(ς) π(ε)ριπ(ο)θ(ή)τ(ου) αὐταδέ(λφ)[ου] τοῦ κρατ(αι)οῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έ)ως, κ(υρ)οῦ Ἰσαακίου

τοῦ Ἀγγέλου) ἐπιβραβευθ(έντ)ο(ς) τῆ τοιαύτ(η) μο(νῆ) προ(σ)κνητ(οῦ) χρ(υ-
σοβού)λλ(ου), γράφομ(εν) |²⁴ τῆς εὐγενεία σου διατηρ(εῖν) τὸ τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μο-
(νῆς) πλοῦ(ον), χωρήσε(ως) δν χιλιάδο(ς) μι(ᾶς) πρὸ(ς) τῆ ἡμι(σεί)α, ἀνώτ(ε)-
ρ(ον) πάσ(ης) καὶ παντοί(ας) ἐπηρεί(ας) τὲ καὶ συζητήσε(ως) καὶ αὐτοῦ τοῦ τ(ῆς)
δεκατ(ίας) |²⁵ κε(φα)λ(αίου)· δεχθῆν(αι) γὰρ ὀφείλ(εις) εἶ τι καὶ τ(οῖς) πρὸ σοῦ
συνήθ(ως) (ὑπὲρ) τούτου ἐδέχοντο. Ἡ (δὲ) παροῦ(σα) ἡμι(ῶν) γρα(φ)ῆ ἀντιστρι-
φήτ(ω) πρὸ(ς) τὸ μέρο(ς) αὐτ(ῆς), ἦν ὑποδεικνύητ(αι) καὶ τ(οῖς) μετέπειτα καὶ
πρωῶσι |²⁶ ἀκαεῖνοι κ(α)τὰ τ(ῆν) ταύτ(ης) περιλή(ψιν). Πολυχρονηθεί(ης). μη(νὶ)
Νοε(μβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) α(ῆς). Ἡ ὑπογρα(φ)ῆ ἡ Ὁ σεβ(α)στ(ός) καὶ μέγ(ας)
λογαρι(α)στ(ῆς) Ἰω(άννης) ὁ Βελισσαριώτ(ης). Εἶχε καὶ ὄπι(σ)θ(εν) τό: Κ(α)τε-
στρώθη ἐν τ(ῶ) σεκ(ρέ)τ(ω) τοῦ |²⁷ μ(εγά)λ(ου) λογαρι(α)στ(οῦ), μη(νὶ) Νοε(μ-
β)ρ(ίω), (ἰνδικτιῶνος) α(ῆς), ἔτ(ους) ,εψς', διὰ τοῦ Τριχ(ᾶ) Κω(νσταντί)ν(ου).

† Ὁ κριτ(ῆς) τ(οῦ) β[ήλ]ου Ἰω(άννης) ὁ [Με]λισσηνός(ς) τὸ παρὸν
ἴσ(ον) τῶ ἐμφα|²⁸νισθέντι(ι) μοι (πρωτο)τύ[πω] ἰσάζον εὐρ[ῶν] ὑπ(έγραφα) †

16 κῆρι MM || 18 τοῦ[θεο]στεφοῦς MM || 20 [τοῦ] προβεβασιλευκότος MM || 23 ἀνταδελφον I. MM || 25 ὀφείλει
MM || 27 βήλου I. MM | Μελισσηνός I. MM || 28 [πρωτοτόπω] MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ παρὸν ἔγγραφο παραδίδεται ἐν κεκυρωμένῳ ἀντι-
γράφῳ, γεγραμμένῳ κάτωθεν τοῦ ὑπ' ἀρ. 57 ἐγγράφου καὶ κεκυρωμένῳ ὑπὸ τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου
Ἰωάννου Μελισσηνοῦ (περὶ τῆς ἐπικυρώσεως βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 57).

Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου συνάγεται ὅτι τὸ ἀντίγραφο τοῦτο δὲν ἀπέχῃ πολὺ
χρονικῶς τοῦ πρωτοτύπου: πράγματι, ἡ γραφή, ἐκδοθεῖσα κατὰ Νοέμβριον 1197, ἀναφέρει ἐν
μόνῳ πλοῖον χωρητικότητος 1500 μοδίων, ἐνῶ διὰ χρυσοβούλλου τοῦ Νοεμβρίου 1197 (βλ.
τόμ. Α', ἔγγρ. 11) παρεχωρήθη ἐξουσία καὶ εἰς ἕτερον πλοῖον τῆς Μονῆς χωρητικότητος 500
μοδίων τὸ ὅποιον καὶ παρεδόθη εἰς τοὺς δικαιούχους κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1199 (βλ. κατωτέρω,
ἔγγρ. 59). Κατὰ ταῦτα, ἡ παροῦσα γραφή ἔπαυσε νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὰ πράγματα τοῦλάχιστον
ἀπὸ τῆς παραδόσεως τοῦ νέου σκάφους, ἤτοι ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου 1199, καὶ ἐπομένως ἡ ἐκδοσις
ταῦ παρόντος ἀντιγράφου μετὰ τὴν ἡμερομηνίαν αὐτὴν θὰ πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ. Ἐξ ἄλλου ὁ αὐτὸς
Ἰωάννης Μελισσηνός ἐπικυροῖ, ὡς ἐλέχθη, καὶ ἄλλο ἀντίγραφο χρονολογούμενον κατὰ τὸ ἔτος 1197
(βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 Γ').

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔτος ἀπολύσεως τοῦ πρωτοτύπου παραδίδεται ρητῶς εἰς τὴν κατο-
στρωσιν (στ. 27), εἰς δὲ τὸ κυρίως ἔγγραφο παρέχεται ὁ μὴν καὶ ἡ ἰνδικτιῶν (στ. 26). Ἐπομέ-
νως ἡ χρονολόγησις τοῦ ἐγγράφου οὐδὲν πρόβλημα παρέχει. Τοῦτο μόνον σημειωτέον ἐνταῦθα: ὅτι
ἡ παροῦσα γραφή εἶναι προφανῶς κατὰ τινὰς ἡμέρας προγενεστέρα τοῦ ἐπίσης κατὰ Νοέμβριον
1197 ἀπολυθέντος χρυσοβούλλου τοῦ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 11), διότι ἐν

είχε γραφή μετὰ τὸ χρυσόβουλλον, θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναφέρῃ δύο πλοῖα συνολικῆς χωρητικότητος 2000 (1500 + 500) μοδίων.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ παροῦσα γραφή, ἀφορῶσα ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐξκουσσίαν τοῦ πλοίου τῆς Μονῆς Πάτμου, ἀπευθύνεται εἰς τὸν δούκα τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ ἀπαιτήσῃ οὗτος τοὺς νενομισμένους φόρους, ὡσάκεις τὸ πλοῖον προσεγγίζει εἰς τοὺς λιμένας τῆς νήσου. Παρατηρῶ ὅτι εἶναι τὸ μόνον ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῆς τῆς φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς εἰς ὠρισμένην περιοχὴν (πρβλ. ἀνάλογον περίπτωσιν, κατωτέρω ἀρ. 73 τοῦ ἔτους 1273, ἀφορῶσα εἰς τὸν λιμένα τῆς Ἀναίας). Δὲν ἀποκλείεται βεβαίως νὰ ὑπῆρχον καὶ ἄλλα ἀνάλογα ἔγγραφα δι' ἄλλας περιοχὰς τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, τὰ ὅποια δὲν διεσώθησαν. Πάντως ἡ ἐκδοσις ἰδιαιτέρου ἐγγράφου διὰ τὴν νῆσον Κρήτην ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ Πατμιακὴ Μονὴ εἶχε στενάς οἰκονομικὰς σχέσεις μὲ τὴν νῆσον καὶ ὡς ἐκ τούτου τὰ πλοῖα τῆς Μονῆς θὰ προσήγγιζον συχνὰ εἰς τοὺς λιμένας τῆς.

2. (στ. 16) : Περὶ τοῦ Νικηφόρου Κοντοστεφάνου καὶ περὶ τῶν δουκῶν Κρήτης βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 57, σχόλιον 1.

3. (στ. 16 καὶ 25 - 26) : Περὶ τῆς προσφωνήσεως καὶ τῆς καταληκτικῆς φράσεως βλ. ἔγγρ. 57, σχόλιον 2.

4. (στ. 17 κέ.) : Περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς παραχωρήσεως ἐξκουσσίας εἰς πλοῖα τῆς Μονῆς βλ. Νυσταζοπούλου, Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 78 - 80, πρβλ. καὶ ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλια 1, 2, 4, 5.

5. (στ. 17 - 18) : Περὶ τῆς παραχωρήσεως ἐξκουσσίας εἰς τρία πλοῖα τῆς Μονῆς Πάτμου χωρητικότητος 1500 μοδίων, ἡ ὁποία λανθασμένως ἀποδίδεται εἰς τὸν Ἀλέξιον Α', βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 1, ὅπου καὶ περὶ τῆς λ. πρόπαιτος.

6. (στ. 18 - 19 καὶ 20 - 22) : Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τὸ ἔγγραφο ἐπαναλαμβάνει σχεδὸν αὐτολεξεῖ ἀντίστοιχα χωρία τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ ἔτους 1186 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 στ. 8 - 12 καὶ 19 - 22). Πρβλ. καὶ ἔγγρ. 56 στ. 2 - 3 καὶ 9 - 10.

7. (στ. 18 καὶ 24) : Εἰς τὸν στ. 18 γίνεται λόγος περὶ ἐξκουσσίας τριῶν πλοιαρίων συνολικῆς χωρητικότητος 1500 μοδίων, ἐνῶ εἰς τὸν στ. 24 ἀναφέρεται ἐν πλοῖον 1500 μοδίων : δὲν πρόκειται περὶ ἀνακολουθίας, διότι ἡ ἐξκουσσία εἶχε παραχωρηθῆ σταδιακῶς εἰς τρία πλοιαρία τῆς Μονῆς συνολικῆς χωρητικότητος 1500 μοδίων, τὰ ὁποῖα ἤδη πρὸ τοῦ 1195 εἶχον καταστραφῆ εἰς ναύαγιον, εἰς ἀντικατάστασιν δὲ τούτων τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης παρέδωκε τὸ 1195 ἐν πλοῖον ἴσης χωρητικότητος (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56).

8. (στ. 19) : ἄνευ τῆς δεκατείας : βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56, σχόλιον 5 καὶ 6.

9. (στ. 25) : δεχθῆναι - ἐδέχοντο : περὶ τῆς εἰδικῆς σημασίας τοῦ ρήματος δέχεσθαι καὶ περὶ τῆς διαδικασίας τῆς δοχῆς βλ. Συροπος, *La δοχή*, σελ. 97 - 106 (κυρίως σελ. 100 - 101). Βλ. καὶ ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 9.

10. (στ. 26 - 27) : Εἰς τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Νοεμβρίου 1197 ἀναφέρεται ὅτι εἶχεν ἀνατεθῆ εἰς τὸν ἐκάστοτε μέγαν λογαριαστήν ἢ ἐφορεία τῶν πλοίων τῆς Μονῆς (βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 11 στ. 43 - 45 : *παρὰ τοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν... μεγάλου λογαριαστοῦ, ᾧ καὶ ἡ ἐφορεία τῶν τῆς πολυλαχοῦ ρηθείσης μονῆς πλοιαρίων ἀνάκειται*). Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐφορείας ἐν γένει καὶ περὶ τῆς ἐφορείας τῆς Μονῆς Πάτμου βλ. Νυσταζοπούλου, Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 85 κέ.

Hélène Ahrweiler, *Charisticariat et autres formes d'attribution de fondations pieuses aux X^e-XI^e siècles*, Zbornik Radova 10 (1967), σελ. 11 κέ. Ὁ Ἰωάννης Βελισσαριώτης ἠδύνατο ἐπομένως νὰ ἐκδώσῃ τὸ παρὸν ἢ ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς ἐφόρου τῶν πλοίων τῆς Μονῆς ἢ διότι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του ὡς μεγάλου λογαριαστοῦ ὑπῆγοντο κανονικῶς αἱ φορολογικαὶ ὑποθέσεις (Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 18 ὑποσ. 1). Κλίνω ὑπὲρ τῆς δευτέρας ἀπόψεως, διότι, ὡς εἶδομεν, ὁ Βελισσαριώτης ἀποστέλλει κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον καὶ ἄλλην γραφὴν πρὸς τὸν αὐτὸν δοῦνα τῆς Κρήτης, ἣ ὁποία ἀναφέρεται εἰς θέματα φορολογικὰ τῆς Μονῆς καὶ ὄχι εἰς τὰ πλοῖα αὐτῆς (βλ. ἔγγρ. 57). Ἐπίσης ὁ αὐτὸς Ἰωάννης Βελισσαριώτης προεδρεύει τὸ 1196 φορολογικῆς ὑποθέσεως ἀναφερομένης εἰς τὴν ἐξκουσσίαν πλοίων τῆς Μονῆς τῆς Λαύρας (βλ. Lemerle, *Deux documents de Lavra*, σελ. 258, 259, 362-363 καὶ *Actes de Lavra*², ἀρ. 67 καὶ 68).

11. (στ. 26): Περὶ τοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου καὶ περὶ τῆς οἰκογενείας τῶν Βελισσαριωτῶν βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 57, σχόλιον 11.

12. (στ. 27): Ὁ Κωνσταντῖνος Τριχᾶς, ἀξιωματοῦχος τοῦ σεκρέτου τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Προφανῶς ἦτο γραμματικὸς ἢ νοτάριος: βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 57, σχόλιον 12, ὅπου ἀνάλογος ἐπικύρωσις ὑπὸ τοῦ βουσιλικοῦ γραμματικοῦ Μιχαὴλ Σγουροῦ.

13. (στ. 27): Περὶ Ἰωάννου Μελισσηνοῦ βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 57, σχόλιον 13.

59. ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΣΕΚΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΠΛΟΙΟΥ

ἐξαμωθῆναι . . . παραδοθῆναι (στ. 10)
ἐξάμω (στ. 14) παρεδόθη (στ. 20)

Νοέμβριος, ἰνδ. γ'
[1499]

Οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης προβαίνουν εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ παράδοσιν πρὸς τὴν Μοῆν Πάτμου πλοίου ἰδιοκτῆτου, χωρητικότητος 500 μοδίων, ἀπηλλαγμένου πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — Ἐπιγράφων (Ἄρχεῖον Μοῆς ἀρ. 69), ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ μὴ σφζομένου πρωτοτύπου (βλ. κατωτέρω, Παρατηρήσεις). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολευκοῦ πρὸς καστανόχρουν, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,333-0,345 × 0,298-0,300. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,015) καὶ δεξιᾶ (0,010). — Μελάνη: καστανόχρους. — Ὀλίγα ἀνορθογραφία ἰδίᾳ τονισμοῦ. — Ἐννέξ ὀριζόντιοι διπλώσεις. — Διατήρησις καλή: ἐξίτηλον καὶ σητόβρωτον κατὰ τὸ ἄνω τμήμα καὶ τὸ δεξιὸν ἄκρον· ἄνω δεξιᾶ ἐλλείπει μικρὸν τμήμα διαστάσεων 0,018 × 0,028 (στ. 1). Τὸ ἐγγράφων κατὰ τὸ ἄνω ἡμισυ ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Σημειώματα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἄρ. 69 (χειρ Σακκελίωνος)· β') *Ἐπιγράφων τοῦ πλοιαρίου τῆς Μοῆς: γράμμα τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης* | Γεωργίου Ζέτα (χειρ Φλωρίδου)· γ') ὁ Σακκελίων διέγραψε τὰς λέξεις: *γράμμα τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου*, ὡς καὶ: *Γεωργίου Ζέτα* καὶ προσέθεσεν ἀντιστοίχως: *ἴσον πράξεως καὶ ἐκδεδόται δὲ τῷ 1199 ἔτε*· δ') Ἐπιγράφων (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΙΣ. — Σακκελίωνος, ἐν ὀ. ἀνωτ., Πανδώρα 18 (1867), σελ. 230 - 231. MM, Γ', σελ. 142 - 144, ἀρ. 41 (σημειοῦται ὅτι ἡ ἐκδοσις ἐγένετο ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, τὸ ὅποῖον ὅμως δὲν εὑρέθη. Ἀντιθέτως δὲν μνημονεύεται ἡ ὑπαρξίς ἀντιγράφου ἴσως ἐξεληφθῆ τὸ ἀντίγραφον ὡς πρωτότυπον).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Μ. Γούδα, *Ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων*, σελ. 35 - 47. — Rouillard, *Les taxes maritimes*, σελ. 277 - 289. — Bibicou, *Histoire maritime*, σελ. 129 - 137. — Schilbach, *Metrologie*, σελ. 95 κέ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῆς σχετικῆς πράξεως, τὸ σεκρέτον τῆς θαλάσσης καταμέτρησε καὶ παρέδωκε πρό τινος εἰς τὴν ἐν Πάτμῳ Μοῆν Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου πλοῖον ἰδιοκτῆτον, χωρητικότητος 1422 θαλασσίων μοδίων, συμφώνως πρὸς τὴν διὰ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰσαακίου Β' Ἀγγέλου] παραχωρηθεῖσαν φορολογικὴν ἀπαλλαγὴν (*ἐξκουσσεῖαν*) διὰ πλοῖον 1500 μοδίων (στ. 1 - 4). Κατὰ μῆνα Νοέμβριον τῆς α' ἰνδικτιῶνος ἀπελύθη ἔτερος χρυσοβούλλος λόγος τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου], κοινο-

ποιηθείς και εἰς τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ ἐπεκύρωσε τὰ ἤδη ὑπάρχοντα προγενέστερα χρυσόβουλλα καὶ προστάγματα, ἐδώρησε δὲ εἰς τὴν Μονὴν, ἐπὶ πλεόντων 1500 μοδίων, ἐξκουσσεῖαν ἑνὸς πλοιαρίου 500 περίπου μοδίων, ἀπηλλαγμένου τῶν σχετικῶν φόρων (κατάλογος φόρων στ. 7-8), πλὴν τῶν κεκωλυμένων εἰδῶν. Διὰ τοῦτο προσῆλθον εἰς τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης ἐκ μέρους τῆς Μονῆς ὁ ἡγούμενος Ἀρσένιος, ὁ οἰκονόμος Ἀντώνιος καὶ ὁ μοναχὸς Μελέτιος καὶ ἐζήτησαν ὅπως καταμετρηθῇ (ἐξαμωθῆναι) καὶ παραδοθῇ εἰς αὐτοὺς τὸ ὑπὸ τῆς Μονῆς ἀποκτηθὲν νέον πλοιαρίον (στ. 4-10). Κατὰ ταῦτα οἱ ὑπογράφωντες τὸ παρὸν ἀξιωματοῦχοι τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης μετέβησαν εἰς τὸν αἰγιαλὸν τοῦ Σικαϊτικοῦ, ὅπου εὗρισκετο τὸ πλοιαρίον, καὶ, παρουσίᾳ ἐτέρων ἀξιωματῶν τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου (ἀναφέρονται 5 ὀνόματα.) καὶ τῶν ὡς ἄνω μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μονῆς, προέβησαν εἰς τὴν συνθήκη καταμέτρησιν (ἐξάμω) (στ. 10-14). Οὕτως ὁ ἐλαιοπάροχος Ἰωάννης Συρόπουλος καὶ ὁ ἀναγνώστης Ἰωάννης Καματηρὸς ἐνεργῶν τὸ πρωτομνημονεύον ὄφρικιον ἐν ὀνόματι τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ, ἐπὶ τῶν δεήσεων καὶ ἐπάρχου Κωνσταντίνου τοῦ Τορνίκη, προέβησαν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας μετρήσεις μῆκος πῆχεις $10 \frac{1}{2}$, πλάτος πῆχεις 6, βάθος πῆχεις $1 \frac{3}{4}$, σύνολον χωρητικότητος 661 θαλάσσιοι μῶδιοι· εἰς τὰς ὡς ἄνω μετρήσεις δὲν ὑπελογίσθη ἡ πρῶρα καὶ ἡ πρύμνη, διότι ἡ μὲν πρῶρα οὐδεμίαν εἶχε χωρητικότητα, ἡ δὲ πρύμνη ἐχρησίμευε διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν σχοινίων καὶ τῶν σιδήρων (στ. 14-18). Ἐκ τῶν 661 μοδίων ἀφηρέθησαν 66 μῶδιοι, συμφώνως πρὸς τὸν ὑπάρχοντα ὀρισμὸν, καὶ 78 μῶδιοι οἱ ὁποῖοι ὑπελείποντο ἐκ τῆς προηγουμένης παραδόσεως πλοίου 1500 μοδίων (στ. 18-19). Οὕτω καθωρίσθη εἰς 517 μῶδιους ἡ χωρητικότης τοῦ νέου σκάφους, τὸ ὁποῖον καὶ παρεδόθη εἰς τὴν Μονὴν ἀπηλλαγμένον πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως, συμφώνως πρὸς τοὺς σχετικούς χρυσοβούλλους λόγους (στ. 20-21).

Μῆν, ἰνδικτιῶν (στ. 21).

Μνεῖα 17 ὑπογραφῶν, ἐν αἷς 11 βασιλικῶν νοταρίων τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης καὶ 1 παραθαλαστίτου (στ. 22-27).

ΜΝΗΜONEYΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 3) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰσακίου Β' τοῦ Ἀγγέλου], παρέχοντος εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου φορολογικὴν ἀπαλλαγὴν διὰ πλοῖον χωρητικότητος 1500 θαλασσίων μοδίων (στ. 2-3). Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη τὸ 1886 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμ. (ἀρ. 9). β') Πράξις τοῦ σεκρέτου [τῆς θαλάσσης] (στ. 4), διὰ τῆς ὁποίας καταμετρήθη καὶ παρεδόθη εἰς τὴν Μονὴν πλοῖον χωρητικότητος 1422 μοδίων (στ. 1-4). Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη τὸ 1195 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (ἀρ. 56). γ') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 4) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου], διὰ τοῦ ὁποίου παρέχεται εἰς τὴν Μονὴν φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ διὰ πλοῖον χωρητικότητος 500 μοδίων. Νοέμβριος ἰνδικτιῶνος α' (στ. 4-8). Τὸ ἔγγραφον σφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ἀπελύθη τὸ 1197 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμ. (ἀρ. 11). δ') Χρυσόβουλλα καὶ λοιπὰ προστάγματα (στ. 6), προγενέστερα τοῦ ὡς ἄνω χρυσοβούλλου, περὶ ἐξκουσσεῖας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς. Ἀορίστως γίνεται λόγος περὶ τούτων, ὥστε νὰ μὴ εἶναι δυνατὴ ἡ ἀκριβὴς ταύτισίς των. Πάντως μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνονται ἀσφαλῶς καὶ τὰ μέχρις ἡμῶν διασωθέντα καὶ ἐκδιδόμενα εἰς τὸν Α' τόμον αὐτοκρατορικὰ ἔγγραφα (ἀρ. 7, 8, 9). ε') Ὁρισμὸς (στ. 18): πρβλ. ἔγγρ. 56 στ. 19 καὶ σελ. 91 Μνημονεύμενα ἔγγραφα, ὅπου τὸ αὐτὸ ἔγγραφον χαρακτηρίζεται ὡς πρόσταγμα. Ἐνταῦθα νοεῖται παγίως ἀρχὴ περὶ τῆς καταμετρήσεως τῶν πλοίων.

† Ἐφ(θ)α(σ)ε μ(έν) ἐξαμωθ(ῆ)ν(αι) π(αρά) τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) καὶ παραδοθ(ῆ)ν(αι) τῷ μέρει τ(ῆς) σε(βασμίας) μο(νῆς), τ(ῆς) ἐπ' [ὀ]νόμ(α)τ(ι) τοῦ ἀγ(ίου) ἀπ(οσ)τ(όλου) καὶ ἡγαπημ(έ)ν(ου) Ἰω(άννου) τ[οῦ Θεολόγου] |² τιμωμ(ένης) καὶ ἐν τ(ῆ) νή(σ)ω Πάτμ(ω) διακειμ(έ)ν(ης), πλοῖ(ον) ιδιόκτ(η)τ(ον) ταύτ(ης), χωρη(σεως) τῷ τ(οι)ούτῳ εὐρεθ(έν) μοδ(ίων) θαλα(σσίων) ,αυκβ', εἰς τ(ῆ)ν δωρηθ(εῖ)σ(αν) αὐτῷ ἐξ |³ κουσσεί(αν) τ(ῶν) ,αφ' θαλα(σσίων) μοδ(ίων) διὰ χρ(υσοβού)λλ(ου) λόγ(ου) τοῦ προβεβασιλευκότο(ς) αὐταδ(έλφ)ου τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) β(ασι)λ(έως), καθ(ὼς) ἡ ἐπὶ τῆ τοιαύτη παρα |⁴ δόσει γεγωνῖα π(αρά) τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ου) πρᾶξι(ς) παριστᾶ. Ἐπει(δὲ) καὶ ἕτερο(ς) χρυ(σόβου)λλ(ος) λόγο(ς) τοῦ θεοστεφ(οῦς) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐτοκράτ(ο)ρ(ος) ἐπεβραβεύθη |⁵ τῆ τοιαύτη μο(ν)ῆ, ἀπολυθ(εἰς) κ(α)τὰ μῆ(να) Νοέ(μβ)ρ(ιον) ἰνδικτιῶνος) α', ἐπιγνωσθεῖς καὶ τῷ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ω), ἐπικυρ(ῶν) μ(έν) καὶ τὰ προσόντα τῆ τοιαύτη |⁶ μο(ν)ῆ χρυ(σό)β(ου)λλ(α) καὶ λοιπ(ὰ) προστάγμ(α)τ(α), δωροῦμ(ε)νο(ς) (δὲ) ἐπέκ(ει)ν(α) τ(ῶν) ,αφ' μοδ(ίων) καὶ ἐτέρ(αν) ἐξκουσσεί(αν) μοδ(ίων) θαλασσί(ων) πεντακ(οσίων), μικρ(όν) τι πλέ(ον) |⁷ ἢ ἔλασσ(ον), ἐν ἐνὶ πλοιαρ(ίω), ὀφεί(λον)το(ς) ἐξκουσσεύεσθ(αι) ἀπὸ τ(ε) ναύ(λου), ἀντιναύ(ου), δεκατ(εῖας) τῶν οἶναρ(ίων), κομμερ(κίου) παντό(ς) ἐτέρου εἶδους |⁸ καὶ πρᾶγμ(α)το(ς) καὶ ἐτέρ(ας) οἰασδήτινο(ς) ἐπηρεί(ας) καὶ συζητή(σε)ως), ἄνευ τῶν κεκολυμ(έ)ν(ων) εἰδῶν, ἐπεκλήσατο (δὲ) ἡ \textbackslash τοιαύτ(η) / μ(ον)ῆ καὶ ἕτερ(ον) πλοιάρ(ιον) |⁹ ιδιόκτ(η)τ(ον) αὐτ(ῆς), προσῆλθον τῷ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ω) ὃ τε τιμ(ώ)τ(α)τ(ος) καθηγούμ(ε)νο(ς) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μο(νῆς) ὃ ὁ (μονα)χ(ὸς) κῶρ Ἀρσ(έ)ν(ιος), ὁ οἰκονόμ(ος) καὶ ἱερομόναχο(ς) |¹⁰ κῶρ Ἀντ(ώ)ν(ιος) καὶ ὁ (μονα)χ(ὸς) κῶρ Μελέτιο(ς) καὶ ἠτήσαντο ἐξαμωθ(ῆ)ν(αι) τὸ τοιοῦτ(ον) πλοιάρ(ιον) καὶ π(αρά)δοθ(ῆ)ν(αι) αὐτ(οῖς). Ἡμεῖς τῆ τοῦτ(ων) αἰτήσει προσχόντες |¹¹ ἐπέστημ(εν) τῷ αἰγιαλῷ τοῦ Σικαῖτ(ικοῦ), ἐν ᾧ τὸ τοιοῦτ(ον) πλοιάρ(ιον) ἴστατο, καὶ παρόντ(ων) ἀπ(ὸ) τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ου) τοῦ ἐλαιοπαρόχ(ου) κυροῦ Ἰω(άννου) |¹² τοῦ Συροπ(ού)λ(ου), Ἰω(άννου) ἀναγνώστ(ου) τοῦ Καμ(α)τ(η)ρ(οῦ) τοῦ ἐνεργοῦντο(ς) τὸ (πρωτο)μανδατ(ο)ρ(ικόν) ὀφφ(ίκιον) δικαίω τοῦ πανσε(βάστου) σε(βαστοῦ), ἐπὶ τῶν δεήσε(ων) καὶ ἐπάρχ(ου) κυροῦ |¹³ Κω(νσταν)τ(ί)ν(ου) τοῦ Τορν(ίκη), Βασιλ(είου) τοῦ Ἀρμενοπ(ού)λ(ου) τοῦ ἐνεργοῦντο(ς) τὸ πρωτοελατ(ικόν) δικαίω τοῦ βα(σι)λ(ικοῦ) βεστιαρίτ(ου) κυροῦ Εὐσταθίου τοῦ Κασταμων(ί)τ(ου), Μα(γουνή)λ τοῦ |¹⁴ Κινάμ(ου), Κω(νσταν)τ(ί)ν(ου) τοῦ Τζίτα καὶ ἐτέρ(ων), μὴ(δὲ) τῶν δηλωθ(έν)τ(ων) μοναχ(ῶν) ἀπολιμπαρομ(έ)ν(ων), τῷ συνήθ(ει) ἐξάμ(ω) τοῦτο καθυπεβάλωμ(εν). μήτου γὰρ |¹⁵ διαταθέντο(ς) π(αρά) τῶν δηλωθ(έ)ντ(ων), τοῦ τε Συροπ(ού)λ(ου) καὶ τοῦ Καμ(α)τ(η)ρ(οῦ), εὐρέθη τὸ μῆκο(ς) τούτου πήχεων δέκα πρὸ(ς) τῷ ἡμίσει, τὸ πλάτο(ς)

πήχε(ων) ἔξ |¹⁶ καὶ τὸ βάθο(ς) πήχ(εως) ἐνό(ς) ἤμισυ τετάρτ(ου)· ἃ δὴ διαστή-
 μ(α)τ(α) συμψηφίσαντες κ(α)τὰ τὸ σύνθηθ(ες), εὔρομ(εν) τ(ῆν) τοῦ τοιούτου πλοι-
 αρ(ίου) χώρησιν |¹⁷ ποσομ(έ)ν(ην) εἰς μοδ(ίους) θαλα(σσίους) (ἔξακοσίους) ἔξή-
 κ(ον)τ(α) ἐνό(ς), ὡς τ(ῆς) μ(έν) πρῶρ(ας) μὴ ἐχούσ(ης) οἰανδήτ(ι)ν(α) χώρη-
 (σιν) τ(ῆς) (δὲ) προίμν(ης) ἐαθεί(σης) ἀκ(α)ταλογίστου διὰ τ(ῆν) τῶν σχοινί(ων)
 |¹⁸ καὶ τ(ῶν) σιδ(ή)ρ(ων) ἀπόθεσ(ιν)· ἀφ' ὧν ὑπεξαιρεθ(έν)τ(ων) μοδ(ίων) ἔξή-
 κ(ον)τ(α) ἔξ κ(α)τὰ τ(ὸν) περὶ τούτου ὄρισμ(όν,) ἐναπελείφθη ἢ τούτου χώρη-
 (σις) εἰς μοδ(ίους) θαλα(σσίους) φηε'. |¹⁹ ὅτι (δὲ) ἀπὸ τ(ῆς) προτ(έ)ρ(ας) παρα-
 δόσι(ως) ἔλοιπάζετο μοδ(ίων) ἑβδομ(ή)κ(ον)τ(α) ὀκτ(ῶ), ὑπεξελόντ(ες) καὶ τού-
 τ(ους) ἀπ(ὸ) τῶν τοιούτ(ων) πεντακο(σίων) ἐνεγκ(ον)τ(α) πέντ(ε) μοδί(ων)
 |²⁰ περιεστήσαμ(εν) τ(ῆν) τούτου χώρη(σιν) εἰς μοδ(ίους) θαλα(σσίους) πεντακο-
 (σίους) δεκαεπτά. "Οθ(εν) καὶ παρεδόθ(η) τῶ μέρει τ(ῆς) δηλωθ(είσης) μο(νῆς)
 ἐπὶ τῶ ἔξκουσσεύεσθ(αι) |²¹ κ(α)τὰ τ(ὰς) περιλή(ψεις) τ(ῶν) προσόντ(ων) τῆ
 τοιαύτη μο(ν)ῆ προσ(σ)κνητ(ῶν) χρυσοβ(ού)λλ(ων) λόγ(ων) περὶ ἔξκουσσεΐ(ας)
 πλοί(ων). μνη(νὶ) Νο(εμ)βρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) τρίτ(ης). Αἱ ὑπογρα(φ)αὶ †

|²² ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)του τ(ῆς) θαλά(σσης) Γε(ώρ)γ(ιος) ὁ Ζέπ(ας)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) Νι(κη)φόρ(ος) ὁ Πε-
 παγωμ(έ)νο(ς)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) Μιχα(ήλ) ὁ Ἀγιοαναρ-
 |²³γυρτί(ης)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Κω(νσταν-
 τῖνος) ὁ Σχοιν(ᾶς)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Θεοχάρι-
 στο(ς) ὁ Εἰρην(ικ)ό(ς)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτ(οῦ) σεκ(ρέ)τ(ου) Ἀνδρόν(ικ)ο(ς) ὁ
 Σπλην(ιά)ρ(ης)·

|²⁴ ὁ τοῦ αὐτοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) Θε(ό)δ(ω)ρ(ος) ὁ
 Βοννίτ(ης)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Ἀλέ(ξι)ος
 ὁ Σερβόπ(ου)λ(ος)·

Γρηγόρι(ος) βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης)
 ὁ Τριβλαττίτ(ης)·

|²⁵ ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Ἰω(άν-
 νης) ὁ Σγουρδό(ς)·

ὁ ἐνεργ(ῶν) δικαίω τοῦ (πρωτο)νω(βελισσι)μ(οῦ)περ(τ)άτ(ου) κυρ(οῦ) Στε-
 (φάνου) τοῦ Γαβαλά, Γεώργι(ος) ὁ Χορηγητόπ(ου)λ(ος)·

ὁ βα(σι)λ(ικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ |²⁶ σεκ(ρέ)τ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Θε(ό)-
δ(ω)ρ(ος) ὁ Μαδαρίτ(ης)·

† ὁ Μεσοποταμίτ(ης) Μιχα(ήλ)·

ὁ δοῦλο(ς) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν βα(σι)λ(έως) καὶ π(αρα)θαλασ-
σίτ(ης) Κωνσταντίνος σε(βαστ)ό(ς) ὁ Σχουιν(ᾶς)·

|²⁷ ὁ Πατζαρ(ᾶς) Γεώργιος·

ὁ Εἰρην(ικὸς) Θεοχάριστο(ς)

καὶ Γεώργιος ὁ Μονομάχος †

1 Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου I. MM || 2 τὸ τοιοῦτον MM | θαλασσίων MM || 8 οἰασδήτινος : δ ex corr. ips. m. | τοιαύτη supra lin. ips. m. || 9 κῆρις MM et passim || 16 πῆχ(εως) corr. ex πύχ(εως) ips. m. || 17 θαλασσίους : θαλάσσης MM et passim || 18 εἰς om. MM || 19 ὅ,τι MM | μόδιοι MM || 21 τὴν περιλήγειν MM | αἱ ὑπογραφαὶ om. MM || 24 Βοινιώτης MM | corr. Σεργόπουλος (cf. not. 11) || 26 - 27 corr. et add. : Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως ὁ παραθαλασσίτης | Κωνσταντίνος σεβαστὸς [ὁ Ραδηνός] | Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως | Κωνσταντίνος πρωτονωβελισσιμοῦτέρτατος καὶ παραθαλασσίτης ὁ Κασταμονίτης;] [..... Κωνσταντίνος σεβαστὸς] ὁ Σχουινᾶς (cf. p. 124 - 5, not.) || 27 καὶ om. MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΠΑΛΑΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΚΑΙ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ ἐγγράφον παραδίδεται ἐν ἀντιγράφῳ. Τοῦτο καίτοι μὴ κεκυρωμένον, δὲν εἶναι σύνηθες φιλολογικὸν ἀντίγραφον : ἐκ τῆς ὄλης διατάξεως καὶ τῆς γραφῆς παρέχεται ἡ ἐντύπωσις ὅτι ἔχει ἐξέλθει τῆς κρατικῆς γραμματείας ἢ μιμεῖται ἀντίγραφον γραφὴν ὑπὸ τῆς κρατικῆς γραμματείας. Ἡ δευτέρα ὑπόθεσις φαίνεται καὶ ἡ πλέον πιθανή, ἔνεκα τῶν τελευταίων τεσσάρων ὑπογραφῶν (βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω). Χρονικῶς τὸ ἀντίγραφον τοῦτο δὲν φαίνεται νὰ ἀπέχη πολὺ τῆς ἐκδόσεως τοῦ πρωτοτύπου (1199) καὶ ἔνεκα τῆς γραφῆς, ἀλλὰ καὶ διότι ἤδη πρὸ τοῦ Δεκεμβρίου 1203 τὰ δύο πλοῖα τῆς Μονῆς (ἐν οἷς καὶ τὸ ὑπὲρ οὗ ἐκδίδεται τὸ παρὸν) εἶχον καταστραφῆ (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 60) καὶ οὕτω ἡ παροῦσα πράξις δὲν εἶχε πλέον πραγματικὸν ἀντικείμενον. Ἐὰν βεβαίως ἐπρόκειτο περὶ κεκυρωμένου ἀντιγράφου, θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἐγράφη ἴσως τὸ 1203, ὅτε ἐγένετο ἡ παράδοσις τοῦ νέου πλοίου. διὰ νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τὴν σχετικὴν διαδικασίαν ὡς ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον.

Σχετικῶς πρὸς τὰς τέσσαρας τελευταίας ὑπογραφὰς (στ. 26 - 27) παρατηρῶ τὰ ἀκόλουθα : εἰς τὸν στ. 26 ὑπογράφει ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως καὶ παραθαλασσίτης Κωνσταντίνος σεβαστὸς ὁ Σχουινᾶς, εἰς δὲ τὸν στ. 23 ὁ βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Κωνσταντίνος ὁ Σχουινᾶς. Ἐπίσης εἰς τὸν στ. 27 ὑπογράφει ὁ Θεοχάριστος Εἰρηνικός, ἄνευ μνείας τοῦ ἀξιωματόχου, ἐνῶ εἰς τὸν στ. 23 ὁ αὐτὸς ἀξιωματοῦχος ὑπογράφει ὡς βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης. Γενικῶς παρατηρῶ ὅτι δὲν εἶναι εὐεξήγητος ἡ δευτέρα ὑπογραφή τοῦ αὐτοῦ προσώπου εἰς τὸ αὐτὸ ἐγγράφον ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου — καὶ τοιοῦτος λόγος τοῦλάχιστον δὲν σημειοῦται. Εἰδικώτερον, περὶ τοῦ Κωνσταντίνου Σχουινᾶ παρατηρῶ ὅτι δὲν θὰ ἦτο δυνατὸν τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ ὑπογράψῃ δις εἰς τὸ αὐτὸ ἐγγράφον κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ὑπὸ διάφορον ἀξίωμα. Ἐξ ἄλλου ὁ Κωνσταντίνος Σχουινᾶς ὑπογράφει πάντοτε ὡς βασιλικὸς νοτάριος καὶ εἰς τὰς τρεῖς πράξεις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης τῶν ἐτῶν 1195, 1199, 1203 (βλ.

σχετικῶς ἀνωτέρω, σελ. 102 Πίνακα Β'): ὡς ἐκ τούτου θὰ ἦτο δύσκολον νὰ δεχθῶμεν ὅτι τὸ 1199 προήχθη εἰς παραθαλασσίτην καὶ ὅτι τὸ 1203 ἐξέπεσε τοῦ ἀξιώματος τούτου καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ ἀρχικόν. Κατὰ ταῦτα πρέπει νὰ υποθέσωμεν ἢ 1) ὅτι πρόκειται περὶ δύο διαφόρων προσώπων τὰ ὁποῖα φέρουν τὸ αὐτὸ ὄνομα: ἐνὸς βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει καὶ εἰς τὰ τρία ἔγγραφα (1195, 1199, 1203), καὶ ἐνὸς παραθαλασσίτου, ὁ ὁποῖος ὑπογράφει ἅπαξ τὸ 1199 — ὑπόθεσις ἐλάχιστα πιθανή· ἢ 2) ὅτι πρόκειται εἰς τὸν στ. 26 περὶ λάθους τοῦ ἀντιγραφέως: ἴσως δηλαδὴ ὑπῆρχεν ἀρχικῶς ἡ ὑπογραφή ἐνὸς ἄλλου Κωνσταντίνου σεβαστοῦ καὶ παραθαλασσίτου (πρβλ. ἔγγραφον ἀρ. 60 τοῦ ἔτους 1203, ἔπου ἀκριβῶς ἡ ὑπογραφή τοῦ σεβαστοῦ καὶ παραθαλασσίτου *Κωνσταντίνου Ραδηνοῦ*), ἤπετο δὲ ἡ ὑπογραφή τοῦ Κωνσταντίνου Σχοινᾶ καὶ ὁ ἀντιγραφεὺς παρέλειψεν 1-2 στίχους, λόγῳ τῆς ὁμοιότητος τοῦ ὀνόματος. Τὴν ὑπόθεσιν περὶ παραλείψεως κατὰ τὴν ἀντιγραφὴν ὀρισμένων στίχων εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τοῦ ἔγγραφου ἐνισχύει καὶ τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὴν παροῦσαν πρᾶξιν ὑπογράφει εἰς μόνον παραθαλασσίτης, ἐνῶ εἰς τὰ λοιπὰ ἀντίστοιχα ἔγγραφα καὶ ἐν γένει εἰς ἀναλόγους πράξεις οἱ παραθαλασσίται εἶναι πάντοτε δύο (βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις). Μήπως ἐνταῦθα πλὴν τοῦ Κωνσταντίνου [*Ραδηνοῦ*;] παρελείφθη καὶ ἡ ὑπογραφή ἄλλου παραθαλασσίτου, ἴσως τοῦ Κωνσταντίνου Κασταμονίτου (πρβλ. ἔγγρ. ἀρ. 60); Ὅποτε καὶ πάλιν ἡ παράλειψις ἐρμηνεύεται ἐκ τῆς ὁμοιότητος τῶν κυρίων ὀνομάτων.

Πάντως παραμένει πάντοτε τὸ πρόβλημα τῆς δευτέρας ὑπογραφῆς καὶ τοῦ Κωνσταντίνου Σχοινᾶ καὶ τοῦ Θεοχαρίστου Εἰρηνικοῦ. Ὑποθέτομεν μετὰ πολλῆς πιθανότητος ὅτι λανθάνει ἐνταῦθα κατάστρωσις ἢ ἐπικύρωσις ἐνὸς πρώτου ἀντιγράφου, τὴν ὁποίαν ὑπογράφουν ὁ Κωνσταντῖνος Σχοινᾶς, ὁ Γεώργιος Πατζαρᾶς, ὁ Θεοχάριστος Εἰρηνικός καὶ ὁ Γεώργιος Μονομάχος, ὁ δὲ ἀντιγραφεὺς τοῦ παρόντος παρέλειψε τὴν σχετικὴν ἐνδειξιν. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην αἱ τελευταῖαι τέσσαρες ὑπογραφαὶ δὲν ἀνήκουν εἰς τὸ ἀρχικόν σῶμα τοῦ ἔγγραφου. Ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐνισχύεται καὶ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν: α') εἰς τὰς λοιπὰς πράξεις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης ὑπογράφουν 10-11 βασιλικοὶ νοτάριοι καὶ 2 ἐνεργοῦντες τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας ἢ παραθαλασσίται, καὶ συνολικῶς 12-14 ἀξιωματοῦχοι (βλ. ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις καὶ Πίνακα Α'), ἐνῶ εἰς τὴν παροῦσαν πρᾶξιν ὑπάρχουν συνολικῶς 17 ὑπογραφαί: β') εἰς τὰς ἀντίστοιχους πράξεις οἱ παραθαλασσίται ὑπογράφουν συνήθως εἰς τὸ τέλος, μετὰ τοὺς βασιλικοὺς νοταρίους, ἐνῶ εἰς τὸ παρὸν ἀντιγραφὸν ἔπονται τούτου τρεῖς ὑπογραφαί: γ') εἰς τὰς ἄλλας πράξεις οἱ ὑπογράφοντες σημειῶνουν πάντες τὴν ἰδιότητά των, ἐνῶ εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας ὑπογραφὰς (ὡς καὶ εἰς τὴν ιγ' ὑπογραφὴν) ὑπάρχει μόνον τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ ὑπογράφοντος.

Κατὰ ταῦτα, ἐὰν ἡ ἀνωτέρω ὑπόθεσις εὐσταθῇ, τὸ κείμενον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποκατασταθῇ ὡς ἑξῆς: *Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως ὁ παραθαλασσίτης | Κωνσταντῖνος σεβαστός [ὁ Ραδηνός] | [Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγίου ἡμῶν βασιλέως | Κωνσταντῖνος πρωτονοβελισσιμονυμπεράτος καὶ παραθαλασσίτης ὁ Κασταμονίτης;]. Ἀκολουθεῖ ἡ ἐπικύρωσις ἢ ἡ ἐπικύρωσις ἀντιγράφου, τὴν ὁποίαν ὑπογράφουν: [Κωνσταντῖνος σεβαστός] ὁ Σχοινᾶς | ὁ Πατζαρᾶς Γεώργιος | ὁ Εἰρηνικός Θεοχάριστος | Γεώργιος ὁ Μονομάχος.*

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Ἡ παροῦσα πρᾶξις ἀπελύθη κατὰ μῆνα Νοέμβριον τῆς γ' ἰνδικτιῶνος. Τὸ ἔτος δύναται νὰ καθορισθῇ μετ' ἀσφαλείας ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων: α') εἰς τὸ ἔγγραφον ἀναφέρεται χρυσοβούλλον ἀπολυθὲν κατὰ μῆνα Νοέμβριον τῆς α' ἰνδικτιῶνος (στ. 5), τὸ ὁποῖον

ταυτίζεται πρὸς τὸ ἐν τόμ. Α' ἐκδιδόμενον ἔγγραφον ἀρ. 11 τοῦ ἔτους 1197. Ἐπομένως ἡ παροῦσα πρᾶξις ἀπελύθη μετὰ τὸ ἔτος τοῦτο. β') Ἐκ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τοῦ *προβεβασιλευκός ἀυταδέλφου* (στ. 3), προκειμένου περὶ τοῦ Ἰσαακίου Ἀγγέλου, συνάγεται ὅτι τὸ παρὸν ἐξεδόθη ἐπὶ τοῦ διαδόχου τούτου Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου (1195 - 1203). Κατὰ τὸ διάστημα ἀπὸ τοῦ 1197 μέχρι τοῦ 1203 ἡ γ' ἰνδικτιῶν συμπίπτει κατὰ μῆνα Νοέμβριον πρὸς τὸ ἔτος 1199.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Περὶ τῆς καταμετρήσεως καὶ παραδόσεως πλοίου ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, τῆς σχετικῆς διαδικασίας, τῶν μέτρων καὶ τεχνικῶν ὄρων, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις καὶ σχόλια.

2. (στ. 4-9): Εἶναι ἡ μόνη περίπτωσις κατὰ τὴν ὁποίαν σφίζεται τὸ χρυσοβούλλον, δι' οὗ παραχωρεῖται ἐξουουσία διὰ πλοῖον ὠρισμένης χωρητικότητος, καὶ ἡ ἀντίστοιχος πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης περὶ καταμετρήσεως καὶ παραδόσεως τοῦ πλοίου τούτου. Εἰς τὰς ἄλλας δύο περιπτώσεις (τῶν ἐτῶν 1195 καὶ 1203) πρόκειται περὶ παραδόσεως πλοίου εἰς ἀντικατάστασιν ἤδη καταστραφέντων σκαφῶν ἴσης χωρητικότητος, ἡ δὲ παράδοσις βασιίζεται ἐπὶ προγενεστέρων χρυσοβούλλων καὶ ὄχι ἐπὶ αὐτοκρατορικῶν ἔγγράφων πρὸς τοῦτο ἀπολυθέντων. Εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν διαπιστοῦται ὅτι μετὰ τὴν ἐκδόσεως τοῦ χρυσοβούλλου (Νοέμβριος 1197) καὶ τῆς παραδόσεως τοῦ ἀντιστοίχου πλοίου (Νοέμβριος 1199) ἐμεσολάβησε διάστημα δύο ἀκριβῶς ἐτῶν. Τὸ διάστημα τοῦτο δὲν ἀπῆλθη βεβαίως μόνον διὰ τὴν γραφειοκρατικὴν διαδικασίαν ἀλλὰ κυρίως διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ναυπήγησιν τοῦ πλοίου.

3. (στ. 5): *ἐπιγνωσθεὶς καὶ τῷ καθ' ἡμᾶς σεκρέτῳ*: πράγματι τὸ χρυσοβούλλον τοῦ 1197 ἐγνωστοποιήθη καὶ εἰς τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης: βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 11, ὅπου σημειοῦται ὅτι *κατεστρώθη ἐν τῷ σεκρέτῳ τῆς θαλάσσης, μὲνὶ νοεμβρίῳ... διὰ τοῦ Ζέπα Γεωργίου*. Ὁ αὐτὸς Γεώργιος Ζέπας, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τούτου, ὑπογράφει πρῶτος εἰς τὴν παροῦσαν πρᾶξιν (στ. 22). Ἴσως ὁ ἴδιος εἶχε γράψῃ τὸ πρωτότυπον, ὡς συμβαίνει μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 60 ἔγγραφον (βλ. κατωτέρω, σελ. 128).

4. (στ. 7): Περὶ ἀντιναύλου, δεκατείας τῶν οἰναρίων καὶ κομμερκίων βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλια 4, 6 καὶ 8.

5. (στ. 8): *ἀνευ τῶν κεκωλυμένων εἰδῶν*: ὡς ἦτο φυσικὸν ἀπηγορεύετο εἰς τὰ πλοῖα τῆς τῆς Μονῆς τὸ ἐμπόριον τῶν κεκωλυμένων εἰδῶν». Περὶ τῶν κεκωλυμένων εἰδῶν πρβλ. Bibicou, *Douanes*, σελ. 50-57, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν προηγουμένην ἀνάλογον πρᾶξιν τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης τοῦ ἔτους 1195 (ἔγγρ. ἀρ. 56) δὲν μνημονεύεται ἡ ἀπαγόρευσις αὐτή. Πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 11 στ. 52-53.

6. (στ. 9-10): Περὶ τῶν ἐκπροσώπων τῆς Μονῆς μοναχῶν βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις καὶ πίνακα Γ'.

7. (στ. 11): *αἰγιαλός τοῦ Σικαϊτικοῦ*: ἡ θέσις τούτου δὲν ἔχει καθορισθῆ, βλ. Janin, *Constantinople byzantine*, σελ. 433, ὅπου παρέχεται ὁ τύπος τὸ *Συβαϊτικόν* (λ. ἀγνώστου ἐτύμου). Ἐπειδὴ ὁμοίως ὁ τύπος *Συβαϊτικόν* παραδίδεται ἄπαξ εἰς τὸν Βίον τοῦ ἀγίου Ἰγνατίου (P.G., τόμ. 105, στ. 524 B), ὁ δὲ τύπος *Σικαϊτικόν* παραδίδεται μόνον εἰς τὸ ἡμέτερον ἔγγραφον (καὶ τοῦτο ἐν ἀντιγράφῳ), δὲν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν μετ' ἀσφαλείας, ποῖος ἐκ τῶν δύο τύπων εἶναι ὁ ὀρθός. Βεβαίως ἡ διαφορὰ γραφῆς ὀφείλεται εἰς εὐεξήγητον παλαιογραφικὸν λάθος. (Ὁ Janin, ἐνθ' ἀνωτ., δὲν παραθέτει τὴν μαρτυρίαν τοῦ παρόντος ἔγγράφου).

8. (στ. 11 - 14 καὶ 22 - 27) : Περὶ τῶν δημοσίων λειτουργῶν, οἱ ὅποιοι ἐνεργοῦν καὶ ὑπογράφουν τὴν σχετικὴν πράξιν, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, παρατηρήσεις, σχόλια καὶ πίνακα Β'.

9. (στ. 15 - 18) : Οἱ παρεχόμενοι ὑπολογισμοὶ ἐλέγχονται ἀκριβεῖς : ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου ἀνέρχεται εἰς 595 θαλασσίους μῶδιους, ἤτοι $10\frac{1}{2}$ π. μῆκος \times 6 π. πλάτος \times $1\frac{3}{4}$ π. βάθος = $110\frac{1}{4}$ κυβ. π. \times 6 = 661,50 — τὸ ἔγγραφον σημειώνει 661 θαλασσίους μῶδιους, ἐκ τούτων δὲ ἀφαιρεῖται ποσοστὸν 10^ο /_ο, ἤτοι 66 μῶδιοι. Πρβλ. Γούδα, *Καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων*, σελ. 40, 43 - 44. Βλ. Bibicou, *Histoire maritime*, σελ. 131 : οἱ 661 θαλάσσιοι μῶδιοι ἀντιστοιχοῦν εἰς 11, 24 σημερινὰ κυβικὰ μέτρα, οἱ δὲ 595 εἰς 10, 115 μ.³.

10. (στ. 19 - 20) : Πράγματι κατὰ τὴν προηγουμένην πράξιν τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης τοῦ ἔτους 1195 παρεδόθη εἰς τὴν Μονὴν πλοῖον 1422 μῶδιων (πρβλ. παρὸν ἔγγραφον στ. 2 καὶ ἔγγραφον ἀρ. 56 στ. 19)· ἐπομένως ἀπὸ τῶν τότε παραχωρηθέντων 1500 μῶδιων ὑπελείποντο 78 μῶδιοι, οἱ ὅποιοι καὶ ἀφαιροῦνται ἀπὸ τῆς χωρητικότητος τοῦ νῦν παραδιδομένου πλοίου (595 - 78 = 517).

11. (στ. 24) : Ἀλέξιος Σευβόπουλος : τὸ παρὸν ἔγγραφον παραδίδει λαθασμένως τὸ ὄνομα : πρόκειται περὶ τοῦ βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης Ἀλεξίου Σεργουπόλου, ὡς διαπιστοῦται ἐκ τοῦ ἐν πρωτοτύπῳ σφριζομένου ἔγγραφου τοῦ ἔτους 1203 (βλ. κατωτέρω, ἀρ. 60 στ. 32).

12. (στ. 25) : Ὁ Στέφανος Γαβαλάς, βασιλικὸς νοτάριος τὸ 1195 (βλ. ἔγγρ. 56 στ. 27), μαρτυρεῖται τὸ ἔτος 1196 ὡς ἐνεργῶν τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας (*Actes de Lavra*², ἀρ. 67 κα. 68), ἴσως δὲ τὸ 1199 διετήρει τὸ ἀξίωμα τοῦτο, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ τίτλου τοῦ πρωτονωβελισσιμοῦπερτάτου (πρβλ. ἔγγρ. 60 στ. 35 : *πρωτονωβελισσιμοῦπέρτατος καὶ παραθαλασσίτης*). — Οἱ βασιλικοὶ νοτάριοι ἐκαλοῦντο συνήθως μεγαλοεπιφανέστατοι, μεγαλοδοξότατοι ἢ (πρωτο)νωβελίσσιμοι : βλ. σχετικῶς Πίνακα Β' κ.ά.

60. ΠΡΑΞΙΣ ΤΟΥ ΣΕΚΡΕΤΟΥ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΜΕΤΡΗΣΙΝ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΙΝ ΠΛΟΙΟΥ

ἐξαμωθῆναι . . . παραδοθῆναι (στ. 9, 10)
ἐξάμου . . . παρεδόθη (στ. 22)

Δεκέμβριος, ἰνδ. ζ'
[1203]

Οἱ ἀξιωματοῦχοι τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης προβαίνουν εἰς τὴν καταμέτρησιν καὶ παράδοσιν πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς Μονῆς Πάτμου πλοίου ἰδιοκτῆτου, χωρητικότητος 2000 μοδίων, ἀπηλλαγμένου πάσης φορολογικῆς ἐπιβαρύνσεως εἰς ἀντικατάστασιν καταστραφέντων πλοίων ἴσης χωρητικότητος.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — Τὸ ἔγγραφον παραδίδεται ἐν πρωτοτύπῳ καὶ ἐν κεκυρωμένῳ ἀντιγράφῳ.

Α'. *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 70). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,577 - 0,588 × 0,261. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,020) καὶ δεξιᾶ (0,010). — Μελάνη: α') καστανόχρους βαθεῖα ἢ τοῦ κειμένου καὶ τινων ὑπογραφῶν β') καστανόχρους ἀνοικτὴ εἰς τινας ὑπογράφας. — Γραφὴ τῆς κρατικῆς γραμματείας IB' - IG' αἰῶνος. Τὸ ἔγγραφον ἐγράφη διὰ χειρὸς Γεωργίου Ζέπα, βασιλικοῦ νοταρίου τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς συγκρίσεως μετὰ τῆς ὑπογραφῆς του (βλ. στ. 25). — Ὁρθογραφία. — Πολλὰ συντομογραφία. — Εἰλητάριον. — Διατήρησις καλὴ: σητόβρωτον εἰς τινὰ σημεῖα ἰδίᾳ κατὰ τὸ ἄνω τμήμα, κηλίδες ἐκ τῆς νοτίδος. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Σ η μ ε ἰ ὠ μ α τ α ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀρ. 70 (χειρ Σακκελίωνος): β') Ἰ Γράμμα τοῦ Σεκρέτου τ(ῆς) θαλάσσης εἰς τὸ ἀνακαινίσαι τὸ παλαιωθὲν πλοῖον τῆς μ(ονῆς) | χωρὶς προσγενομένης ἀξήσεως ἢ χωρητικότητος (χειρ Φλωρίδου): γ') Ἀντεγράφη (χειρ Σακκελίωνος).

Β'. *Ἀντίγραφον κεκυρωμένον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 71), ὀλίγον μεταγενέστερον τοῦ πρωτοτύπου (βλ. κατωτέρω σελ. 133, χρονολ.)· κυροῦται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου Ἀνδρονίκου σεβαστοῦ τοῦ Σπληνιάρη, ὁ ὅποιος ὑπογράφει καὶ εἰς τὸ πρωτότυπον ἔγγραφον (στ. 34) ὡς βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης: βλ. στ. 34 - 35 ἀντιγράφου: † Ὁ κριτῆς τοῦ βήλ(ου) Ἀνδρόνικος σεβαστ(ός) ὁ Σπλ(η)νιάρ(ης) τὸ παρ(όν) ἴσ(ον) | τῷ ἐμφανισθέντ(ι) μοι πρωτοτύπ(ω) ἀντιβαλὼν καὶ ἰσάζ(ον) εὐρῶν ὑπέγρα(ψα) †. — Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,445 - 0,462 × 0,270 - 0,267. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,410 × 0,245. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,015 - 0,020) καὶ δεξιᾶ (0,012). — Μελάνη: α') ἢ τοῦ κειμένου μαύρη, ἐνιαχοῦ ἐξίτηλος: β') τῆς ἐπικυρώσεως μαύρη. — Ὁρθογραφία. — Εἰλητάριον ὀκτῶ ὀριζόντιοι διπλώσεις ἐκ συμπίεσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις καλὴ: σητόβρωτον ἐνιαχοῦ, ἰδίᾳ κατὰ τὸ ἄνω καὶ ἀριστερὸν τμήμα, κηλίδες τινες ἐκ τῆς νοτίδος. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Σ η μ ε ἰ ὠ μ α τ α ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀρ. 71 (χειρ Σακκελίωνος): β') ἴσον γράμματος περὶ τοῦ πλοί(ου) τῆς Μονῆς (χειρ Φλωρίδου).

ΕΚΛΟΣΣΕΙΣ. — Σ α κ κ ε λ ί ω ν ο ς, ἐνθ' ἄνωπ., Πανδώρα 18 (1867), σελ. 226 - 228. ΜΜ, Γ', σελ. 122 - 124, ἀρ. 33 (ὕπὸ χρονολογίαν 1188). — Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν συμπληροῦμεν τὰ κενὰ τοῦ πρωτοτύπου ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ κεκυρωμένου ἀντιγράφου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Μ. Γ ο ὄ δ α, Ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων, σελ. 35 - 47. — Rouillard, *Les taxes maritimes*, σελ. 277 - 289. — Βιβιέου, *Histoire maritime*, σελ. 129 - 137. — Schilbach, *Metrolgie*, σελ. 95 κέ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου ἔχει, δυνάμει αὐτοκρατορικῶν χρυσοβούλλων, τελεῖαν φορολογικὴν ἀπαλλαγὴν (ἀπαρίθμησις φόρων) — πλὴν τῶν κεκωλυμένων εἰδῶν — διὰ πλοῖα ἰδιόκτητα συνολικῆς χωρητικότητος 2000 περίπου μοδίων, δυνάμενα νὰ πλέουν εἰς ὅλα τὰ παράλια καὶ τὰς νήσους τῆς αὐτοκρατορίας (Ρωμανίας) ἄπαξ δὲ τοῦ ἔτους εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὰ πλοῖα ταῦτα εἶχον κατὰ καιροὺς καταμετρηθῆ καὶ παραδοθῆ εἰς τὴν Μονὴν ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (στ. 1 - 6). — Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς ἐδήλωσαν οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Μονῆς (ἀναφέρονται 4 ὀνόματα), κατεστράφησαν τὰ παλαιὰ πλοῖα, ἡ Μονὴ προέβη εἰς ἀντικατάστασιν τούτων διὰ νέου σκάφους διὸ καὶ αἰτεῖται ὅπως τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης ἐνεργήσῃ τὴν καταμέτρησιν τῆς χωρητικότητός του (ἐξαμωθῆναι) καὶ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τὴν Μονὴν (στ. 7 - 10). Τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης, ἀφοῦ διεπίστωσεν ὅτι οὐδὲν κώλυμα ὑπῆρχε καὶ ὅτι τὸ νέον πλοῖον, τὸ ὁποῖον εὕρισκετο ἐλλιμενισμένον εἰς τὸ Νεώριον, ἦτο ἰδιόκτητον τῆς Μονῆς, προέβη εἰς τὴν καταμέτρησιν αὐτοῦ. Οὕτω, παρουσίᾳ τῶν ἐλαιοπαρόχων τοῦ αὐτοῦ σεκρέτου (ἀναφέρονται 5 ὀνόματα) καὶ τῶν ὡς ἔνω ἀντιπροσώπων τῆς Μονῆς, ὁ ἐλαιοπάροχος Ἰωάννης Συρόπουλος καὶ ὁ Ἰωάννης Καματηρός, ἐνεργῶν τὸ πρωτομανδατορικὸν ἐν ὀνόματι τοῦ λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ θείου τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Τορνίκη, προβαίνουν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας μετρήσεις: μῆκος ἀπὸ τοῦ καταρτίου μέχρι τοῦ ἐν τῇ πρύμνῃ διαφράγματος (φρακτῆς), μὴ ὑπολογιζομένης τῆς ἀντλίας, πῆχαις 18· πλάτος εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοίου πῆχαις 9· βάθος εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοίου πῆχαις $2\frac{3}{4}$. Ἐπειδὴ δὲ τὸ πλοῖον εἶναι ἐπίμηκες καὶ στενότερον εἰς τὰ ἄκρα, ἐκ τῶν ὡς ἔνω δεδομένων ἀφαιρεῖται εἰς πῆχαις ἐκ τοῦ πλάτους καὶ $\frac{1}{4}$ πῆχεως ἐκ τοῦ βάθους (στ. 10 - 20). Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐκεῖθεν τῆς φρακτῆς πρύμνῃ ὑπελογίσθη μόνον εἰς 100 μοδίους, τοῦ λοιποῦ χώρου χρησιμεύοντος διὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν σχοινίων, δοθέντος ὅτι ἡ πέρην τοῦ καταρτίου πρῶρα οὐδεμίαν ἔχει χωρητικότητα, καταλαμβανομένη ὑπὸ τοῦ ἀρτέμονος τοῦ πλοίου· ἐπίσης ἀφηρέθησαν, κατὰ τὴν συνήθειαν, δέκα μόδιαι δι' ἐκάστην ἑκατοντάδα. Οὕτως ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου ὑπελογίσθη τελικῶς εἰς 2034 μοδίους (στ. 20 - 22). Τὸ πλοῖον, ἀπηλλαγμένον πάσης φορολογίας, δυνάμει τῶν σχετικῶν αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων, παραδίδεται εἰς τὴν Μονὴν. Τὸ σέκρετον τῆς θαλάσσης ἀπεκδύεται πάσης εὐθύνης εἰς ἣν περίπτωσιν τὸ πλοῖον μετασκευαζόμενον ἤθελεν ἀποκτήσῃ μεγαλυτέραν χωρητικότητα (στ. 22 - 24).

Μῆν, ἰνδικτιῶν (στ. 25)

Ἰπογραφαὶ 10 βασιλικῶν νοταρίων τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης καὶ 2 παραθαλασσιτῶν (στ. 25 - 37).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Χρυσόβουλλα (στ. 1 - 2, 5, πρβλ. στ. 23 - 24) περὶ ἐξκορσείας πλοίων τῆς Μονῆς χωρητικότητος 2000 μοδίων (στ. 1 - 5). Ἐκ τῶν γνωστῶν, σωζομένων ἢ μὴ, χρυσοβούλλων περὶ ἐξκορσείας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς οὐδὲν παρέχει ἀπαλλαγὴν 2000 μοδίων. Τὸ παρὸν ἐγγράφον ἀναφέρεται προφανῶς ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὰ χρυσοβούλλα τῶν ἐτῶν

1186 και 1197 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 9 και 11), διὰ τῶν ὁποίων παρεχωρεῖτο ἀντιστοίχως ἐξκουσσεία 1500 και 500 μοδίων, ἤτοι συνολικῶς 2000 μοδίων. β') ἐξαμωθέντα και παραδοθέντα (στ. 6): ἀναφέρεται εἰς τὴν καταμέτρησιν και παράδοσιν πλοίων τῆς Μονῆς ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης κατὰ τὰ ἔτη 1195 και 1199 (πρβλ. ἀνωτέρω τὰ ἀντίστοιχα ἔγγραφα ἀρ. 56 και 59).

† Ἡ ἐν τ[ῆ] νήσω Πάτω [διακ]ειμ(έν)η σεβασμία μονὴ τοῦ ἐν ἀπο[στό]-
 λ(οις) ἡγαπημ(έ)ν(ου) και εὐαγγελιστοῦ Ἰω(άννου) τοῦ Θεολόγου, ἔχουσα διὰ
 θεί(ων) και βα(σιλικῶν) προ(σ)κνητῶν |² χρυσοβούλλ(ων) ἐξκουσσεί(αν) πλοί(ων)
 ιδιοκτ(ή)τ(ων) χωρήσε(ως) χιλιάδ(ων) δύο. μικρ(όν) τι πλέον ἢ ἔλασσ(ον), ὄφει-
 λόντ(ων) [δ]ιαπλωίζεσθ(αι) ἐ[ν] πάσ[αι]ς ταῖς |³ κ(α)τά τε ἀνατολήν και δύοσι(ν)
 παραλίαις χώραις τ(ῆς) Ῥωμανί(ας) και ἐν αὐταῖς τ(αῖς) νήσ(οις), ἐν δὲ τῇ βασι-
 λευούσῃ τῶν πόλε(ων) καταρ(ειν) ἀπαξ τοῦ |⁴ ἐνιαυτοῦ και ἐπαπολαύ(ειν) πάσ(ης)
 και παντοί(ας) ἐξκου[σσεί](ας) ἀπὸ τε δύοσε(ως) ἀντινάλου, δεκατ(εῖας) οἰν(α)-
 ρ(ίων), κοιμερ(κίου) παντό(ς) εἶδ(ους), ἄνευ τῶν κεκωλυμ(ένων), |⁵ και ἐτ(έ)-
 ρ(ας) οἰασδήτινο(ς) ἐπηρεί(ας) και συζητή(σεως), [κ]αθ(ὼς) πλατ[ύ]τερ(ον) τὰ
 περὶ τ(ῆς) τοιαύτ(ης) ἐξκουσσεί(ας) προσόντα τῇ μονῇ χρυ(σόβου)λλ(α) παριστῶ-
 σ(ω), ἐφ[θ]α[σ]τ(ειν) |⁶ ἐπικτήσασθ(αι) κατὰ διαφόρ(ους) καιρ(οὺς) πλοῖα ιδιοκτ(η)-
 τ(α), ὅσα δῆτα και ἐπεκτήσατο, ἐξαμωθ(έν)τ(α) και παραδοθ(έν)τ(α) ταῦτ(α)
 π[α]ρὰ τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκρέτου. |⁷ Ὅτι δὲ τὰ μ(έν) τούτ(ων) κ(α)τάβρωμ(α) τῇ
 θάλα(σση) γεγόνασι τὰ (δὲ) και ἀλλοτροπ(ως) ἀπώλλοντο, καθ(ὼς) τοῦτο παρὰ
 τοῦ τιμωτ(ά)τ(ου) καθ[η]γ[ο]ν[μ]ένου κῦρ Ἀρσεν(ίου) |⁸ και τ(ῶν) (μονα)χ(ῶν)
 τ(ῆς) [τοι]αύτ(ης) μο(νῆς), τοῦ τε ἱερομονάχ(ου) και οἰκονόμ(ου) κῦρ Ἀν-
 τ(ω)ν(ίου), τοῦ (μονα)χ(οῦ) κῦρ Ἰωανν(κίου) και τοῦ ναυκλήρ(ου) κῦρ Ἀν-
 των(ίου) ἐπληροφορήθ[η]μ(ειν), ἐπεκτήσατο και νῦν ἡ δη[λ]ωθ(εῖ)σα |⁹ μονὴ
 ἕτερ(ον) πλοῖ(ον) ιδιοκτ(η)τ(ον) και ἐδέησ(ειν) ἐξαμωθ(ῆ)ν(αι) τοῦτο, προσῆλ-
 θ(ον) τῷ καθ' ἡμ(ᾶς) σεκ(ρέ)τ(ω) ὅ τε ῥηθ(εῖς) τιμώτ(α)τ(ος) καθηγο[ύ]-
 μ(ενος) και οἱ δηλωθ(έ)ντ(ες) μοναχοὶ και |¹⁰ ἠτήσαντο ἐξαμωθ(ῆ)ν(αι) τοῦτο
 και παραδοθῆν(αι) αὐτ(οῖς) κ(α)τά τ(ῆν) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) συνηθεί(αν). Ἡμεῖ(ς)
 οὖν τῇ τούτ(ων) αἰτήσῃ προσχόντ(ες). ἐπεὶ τὸ προσιστάμ(ενον) [ἦ]ν |¹¹ οὐδ(έν)
 διὰ τὸ ιδιοκτητ(ον) εἶν(αι) τὸ τοιοῦτ(ον) πλοῖ(ον) τ(ῆς) διαληφθείσ(ης) μο-
 (νῆς), παρεγενόμε(ε)θ(α) ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῷ λεγομ(έν)ω Νεωρίῳ, ἐν ᾧ τοῦτο
 |¹² ἐλλιμενιζόμεν(ον) ἦν, και παρόντ(ων) ἀπὸ τῶν ἐλαιοπαρόχ(ων) τοῦ καθ' ἡμ(ᾶς)
 σεκ(ρέ)τ(ου) Ἰω(άννου) τοῦ Συροπ(οῦ)λλ(ου), Βασίλ(είου) τοῦ Ἀρμεροπ(οῦ)λλ(ου),
 Κω(νσταντίνου) τοῦ Τζίτ(α), Λέ(ον)τ(ος) |¹³ τοῦ Ἀοίνου, Παγκάλ(ου) τοῦ Τρι-
 κλιωίτ(ου) και τ(ῶν) λοιπ(ῶν), ἀλλὰ δὴ και τοῦ τιμωτ(ά)τ(ου) καθηγουμ(έ)-
 ν(ου) και τῶν μοναχῶν, τῷ συνηθεί ἐξάμ(ω) τοῦτο καθυπεβάλομ(ειν). |¹⁴ Μίτον γ(ὰρ)

διαταθέ(ν)τ(ος) διὰ χειρ(ῶν) τοῦ τε δηλωθ(έ)ντ(ος) Συροπ(ού)λ(ου) καὶ Ἰω(άν-
νου) ἀναγνώστου τοῦ Καμ(α)τ(η)ρ(οῦ), τοῦ ἐνεργοῦντο(ς) τὸ (πρωτο)μανδα-
τ(ο)ρ(ικόν) δικ(αίω) τοῦ πανσε(βάστου) θείου |¹⁵ τοῦ κρατ(αιῦ) καὶ ἀγ(ίου)
ἡμῶν β(ασι)λ(έως) καὶ λογοθ(έ)τ(ου) τοῦ δρόμ(ου) κῦρ Κω(νσταντίνου) τοῦ
Τορν(ίκη), εὐρομ(εν) τὸ μῆκο(ς) τούτ(ου) ἀπὸ τοῦ καταρτ(ίου) καὶ μέχρι τ(ῆς)
ἐν τῇ πρόμνη φρακτ(ῆς) |¹⁶ μεθ' ὑπεξαίρεσι(ν) τ(ῆς) ἀντλ(ίας) πήχεων δεκασ-
κτ(ώ), τὸ πλάτο(ς) κ(α)τὰ τὸ μεσαίτατ(ον) καὶ μόν(ον) τ(ῆς) νηὸς πήχ(εων) ἐν-
νέα καὶ τὸ βάθο(ς) κ(α)τὰ |¹⁷ τὸ αὐτὸ μεσαίτατ(ον) πήχ(εων) δύο πρὸ(ς) τῷ ἡμίσει
καὶ τῷ τετάρτ(ω)· ἀφ' ὧν ὑπεξελόντ(ες) ἀπὸ μ(έν) τοῦ πλάτ(ους) πῆχων ἕνα, ἀπὸ
δὲ τοῦ |¹⁸ βάθ(ους) πήχεος τὸ τέταρτ(ον), διὰ τὸ μακρότατ(ον) εἶν(αι) τὸ πλοῖ(ον)
καὶ στενοεπίμηκ(ες) καὶ ἔχ(ον) ἐξ ὀλοκλήρου ἰσότητα διὰ τὸ τ(ῆν) πρόμν(ην)
|¹⁹ καὶ τ(ῆν) πρῶρ(αν) στενοτ(έ)ρ(αν) εἶν(αι) τ(ῆς) μέσ(ης) κ(α)τὰ τὸ πλάτο(ς),
ὡσαύτ(ως) καὶ κ(α)τὰ τὸ βάθο(ς) διὰ τὸ ὑπερανεστηκῆ(αν) εἶν(αι) τ(ῆν) τρῶ-
πι(ω) ἐν τ(οῖς) ῥῆθεισι |²⁰ μέρεσι, περιεστήσαμ(εν) τ(ῆν) τούτ(ου) χώρησ(ιν) εἰς
μοδί(ους) θαλα(σσίους) δισχιλί(ους) τριάκοντ(α) τέσσαρ(ας) σὺν τῇ τ(ῆς) πρό-
μν(ης) χωρήσει κ(α)ταλογ[ι]σθείση μοδί(ων) θαλα(σσίων) ἑκατὸν |²¹ καὶ εἰς τῆν
τ(ῶν) ἐγκοίτ(ων) καὶ τ(ῶν) σχοιν(ίων) ἀπόθεσ(ιν), ὡς τ(ῆς) πρῶρ(ας) μὴ ἐ-
χοῦσ(ης) οἰανδήτινα χώρησ(ιν) διὰ τὸ τ(ὸν) ἀρτέμ(ο)ν(α) τοῦ τοιούτ(ου) πλοίου
ἴστασθ(αι) εἰς τὸ ἄκρ(ον) |²² τούτου, ἐαθέ(ν)τ(ων) καὶ τῶν συνήθ(ως) ἔωμ(ένων)
μοδί(ων) δέκα (ὑπὲρ) ἑκάστ(ης) ἑκατοστ(ῆς). Οὕτω τοίνυν τοῦ τοιούτου ἐξάμ(ου)
παρ' ἡμ(ῶν) γεγονότο(ς), παρεδόθη |²³ τὸ δηλωθ(έν) πλοῖ(ον) τῇ πολλάκις ῥη-
θείση μονῆ, ὀφείλ(ον) ἐξκουσσεύεσθ(αι) κ(α)τὰ τ(ῆν) περιλήψ(ιν) καὶ δύναμ(ιν)
τῶν προσόντ(ων) αὐτ(ῆ) θεί(ων) καὶ βα(σιλικῶν) |²⁴ πρ(ο)σκνητ(ῶν) χρυ(σο-
βού)λλ(ων). Εἴπερ μ(έν)τ(ο)ι μετασκευασθ(έν) τὸ τοιοῦτ(ον) πλοῖ(ον) ἐσύστερ(ον)
εὔρεθ(ῆ) χωρήσε(ως) πλείονο(ς), οὐ κατὰ τι ἔνεκεν τούτ(ου) εἰδυνθησόμε(ε)θ(α) †
|²⁵ μηγὶ Δεκε(μβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ζ'.

† Ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Γεώργιος
ὁ Ζέπας †

|²⁶ † ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θα(λάσσης) Κων-
(σταν)τ(ῆ)ν(ος) σεβαστ(ὸς) ὁ Σχοινᾶς †

|²⁷ † ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θα(λάσσης) Ἰωάν-
νης σεβαστ(ὸς) ὁ Σγουρὸς †

|²⁸ † ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Ἰωάν-
νης ὁ Ματζ[ού]κης †

|²⁹ † ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Θεό-
δωρο(ς) ὁ Μαδαρ(ί)τ(ης) †

³⁰ † ὁ βα(σιλικ)ὸς νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτ(οῦ) σεκρέτ(ου) Νικ(η)φόρ(ος)
ὁ Πεπαγωμ(έ)νο(ς) †

³¹ † ὁ βα(σιλικ)ὸς νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκρέτ(ου) τ(ῆς) θαλά(σσης) Θεο-
χάριστος ὁ Εἰρηνικὸς †

³² † ὁ βασιλ(ικ)ὸς νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ σεκ(ρέ)τ(ου) τῆς θαλά(σσης) Ἀλέ-
(ξιος) ὁ Σεργόπ(ου)λ(ος) †

³³ ὁ βασιλ(ικ)ὸς νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτ(οῦ) σεκ(ρέ)τ(ου) Βασίλ(ειος) ὁ
Ἀγέλαστος †

³⁴ ὁ βα(σιλικὸς) νοτ(ά)ρ(ιος) τοῦ αὐτοῦ σεκρέτ(ου) Ἀνδρόν(ικος) σεβα-
στος ὁ Σπλ(η)νιάρ(ης) †

³⁵ † ὁ δοῦλ(ος) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν βα(σιλέως) Κων(σταν)-
τ(ῆ)ν(ος) (πρωτο)νω(βελισσι)μ(ο)ῦπέρτ(α)τ(ος) καὶ παραθαλα(σσί)τ(ης)

³⁶ ὁ Κασταμονίτ(ης) †

³⁷ † ὁ σεβαστ(ός) καὶ παραθαλα(σσί)τ(ης) Κω[νσταντῆνος] ὁ Ραδην[ός] †]

† MM suppl. secundum B || 2 δύνω om. MM | 6 ταῦτα om. MM || 22 ἐκθέντων MM || 25 † αἱ ὑπογρα(φαί)
post (ἰνδικτιῶνος) ζ' add. B | Ζέπας : Τζίτας MM || 28 Ματζούκης B MM || 37 Κωνσταντῆνος ὁ Ραδηνός B
MM || in fine add. B : † Ὁ κρατῆς τοῦ βήλ(ου) Ἀνδρόν(ικος) σεβαστ(ός) ὁ Σπλ(η)νιάρ(ης) τὸ παρ(όν)
ισ(ον) | τῶ ἐμφανισθέν(τι) μοι πρωτοτύπ(ω) ἀντιβαλὼν καὶ ἰσάζ(ον) εὐρῶν ὑπέγρα(φα) † (B, 1. 34 - 35).

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΕΓΓΡΑΦΟΥ.— Τὸ ἔγγραφο ἀπελύθη κατὰ μῆνα Δεκέμβριον τῆς ζ' ἰνδικτιῶνος. Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν MM τὸ ἔγγραφο φέρει χρονολογίαν 1188 (MM, τόμ. 5', σελ. 122). Ἡ χρονολογία αὕτη εἶχε γίνε γενικῶς ἀποδεκτή, καίτοι ἐδημιούργει σαφῆ ἀνωμαλίαν εἰς τὴν ὅλην ἐξέλιξιν τῆς παροχῆς ἐξκουσσείας πλοίων εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου. Μόνον προσφάτως ὁ πατὴρ J. Dargouzes (*Tornikès*, σελ. 34, πρβλ. καὶ Guillard, *Les logothètes*, σελ. 66 καὶ ὑποσ. 8) ἀποκατέστησε τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου εἰς τὸ ἔτος 1203, βασιζόμενος εἰς τὴν μνείαν τοῦ Κωνσταντίνου Τορνίκη ὡς λογοθέτου τοῦ δρόμου (περὶ Κωνσταντίνου Τορνίκη βλ. ἔγγρ. 56, σχόλιον 14). Ἐπανεξέτασις τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου ἐπιβεβαιώνει τὴν προτεινομένην ὑπὸ τοῦ J. Dargouzes χρονολόγησιν. Οὕτω :

α') Τὸ ἔγγραφο ἀναφέρει ὅτι ἡ Μονὴ εἶχεν ἐξκουσσείαν διὰ πλοῖα χωρητικότητος 2000 μοδίων. Ἀλλὰ μόλις κατὰ τὸ 1197, διὰ χρυσοβούλλου τοῦ Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 11), ἡ Μονὴ ἀπέκτησε τὸ δικαίωμα νὰ κατέχη, πέρα τῶν ἤδη παρὰχωρηθέντων 1500 μοδίων, καὶ ἕτερον πλοῖον χωρητικότητος 500 μοδίων ἀπηλλαγμένον πάσης φορολογίας, τὸ δὲ νέον σκάφος παρεδόθη ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης κατὰ τὸ ἔτος 1199 (βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 59). Ἐπομένως, μόνον μετὰ τὸ 1199 ἦτο δυνατόν νὰ κατεστράφησαν τὰ δύο πλοῖα τῆς Μονῆς (1500 + 500 μοδίων) καὶ εἰς ἀντικατάστασιν τούτων νὰ ἐξητήθη ἡ καταμέτρησις καὶ παράδοσις πλοίου 2000 μοδίων. β') Ἀποκλείεται ἡ ἔκδοσις τοῦ παρόντος ἐγγράφου μετὰ τὸ 1204, διότι

τότε πλέον ἡ Κωνσταντινούπολις (πρβλ. στ. 3) δὲν εὐρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Βυζαντινῶν. Κατὰ συνέπειαν, μεταξὺ τοῦ 1199 καὶ τοῦ 1204 ἐν μόνον ἔτος συμπίπτει κατὰ μῆνα Δεκέμβριον πρὸς τὴν ζ' ἰνδικτιῶνα: τὸ ἔτος 1203. Ἐξ ἄλλου ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ Κωνσταντίνου Τορνίκη ὡς θείου τοῦ αὐτοκράτορος (στ. 14-15) εἶναι δυνατὸν νὰ ἰσχύη, ὡς ὀρθῶς παρατήρησεν ὁ J. Darroutzès (*Tornikès*, σελ. 34), μόνον προκειμένου περὶ τοῦ Ἀλεξίου Δ' (Ἰούλιος 1203-Ἰανουάριος 1204): ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο θεῖος τοῦ Ἀλεξίου Δ' ὡς νυμφευθεὶς Κομνηνῆν. Ἀλλὰ καὶ γενικώτεροι λόγοι προσωπογραφίας τοποθετοῦν τὸ παρὸν ἔγγραφο μετὰ τὰ δύο ἄλλα ἔγγραφα τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης τῶν ἐτῶν 1195 καὶ 1199: μόνον τότε ὑπάρχει ὁμαλὴ ἐξέλιξις εἰς τὴν σταδιοδρομίαν τῶν ἀναφερομένων προσώπων (πρβλ. ἀνωτέρω σελ. 101-106, Πίνακα Β').

Ὑπογραμμίζομεν τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὰς παραμονὰς τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, καὶ ἐνῶ ἡ Βασιλεύουσα ὑφίστατο τὰς ἐχθρικὰς ἐνεργείας Σταυροφόρων καὶ Βενετῶν (βλ. St. Runciman, *A History of Crusades*, τόμ. Γ', Cambridge 1954, σελ. 117-119), αἱ δημόσιαι ὑπηρεσίαι ἐλειτούργουν κανονικῶς καὶ ὁμαλῶς. Τὸ παρὸν ἔγγραφο εἶναι ἀδιάψευστος μάρτυς αὐτοῦ τοῦ γεγονότος: πρβλ. χαρακτηριστικῶς Paul Lemerle, *Leçon Inaugurale au Collège de France*, Παρίσι 1967, σελ. 28.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΥ. — Τὸ σφζόμενον ἀντίγραφο ἐπικυροῦται ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόνικου Σπληνιάρη, ὁ ὅποιος εἰς τὴν ἐπικύρωσιν φέρει τὸ ἀξίωμα τοῦ κριτοῦ τοῦ βήλου, ἐνῶ εἰς τὸ πρωτότυπον ὑπογράφει ὡς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (αἱ ὑπογραφαὶ εἶναι ἀπολύτως ὅμοιαι: βλ. στ. 34 πρωτοτύπου καὶ στ. 34-35 ἀντιγράφου). Ἐπομένως τὸ ἀντίγραφο δὲν εἶναι σύγχρονον τοῦ πρωτοτύπου: πρέπει νὰ ἐμεσολάβησεν ὠρισμένος χρόνος μεταξὺ τῆς ἀπολύσεως τοῦ πρωτοτύπου (Δεκέμβριος 1203, διὰ τὴν χρονολογίαν βλ. ἀνωτέρω) καὶ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀντιγράφου. Πάντως, λόγῳ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἔγγραφου, ἡ ἐκδοσις τοῦ ἀντιγράφου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ χρονολογηθῇ μετὰ τὴν κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων, ἤτοι μετὰ τὴν 13 Ἀπριλίου 1204: διότι μετὰ τὴν ἄλωσιν ἡ πρότερον χορηγηθεῖσα φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ τῶν πατμιακῶν πλοίων οὐδεμίαν εἶχε πλέον ἰσχύν διὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ τὴν παλαιὰν ἐπικρατίαν τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους. Ἀλλά, καὶ ἐὰν ἀκόμη ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου προεκάλεσε τὴν ἐκδοσιν ἀντιγράφου μεταγενεστέρως διὰ νὰ χρησιμεύσῃ τοῦτο ὡς ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ προνομίου ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Νικαίας, δὲν θὰ ἐπεκύρωσε τοῦτο ὁ Ἀνδρόνικος Σπληνιάρης ὡς κριτὴς τοῦ βήλου, διότι τὸ ἀξίωμα αὐτὸ δὲν μάρτυρεται κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας: βλ. M. Angold, *A Byzantine Government in exile, Government and Society under the Laskarids and Nicaea 1204-1261*, Ὁξφόρδη 1975, σελ. 330-331.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Περὶ τῆς καταμετρήσεως καὶ παραδόσεως πλοίου ὑπὸ τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, περὶ τῆς ὅλης διαδικασίας, ὡς καὶ τῶν τεχνικῶν ὄρων, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις.

2. (στ. 3-4): ἐν τῇ βασιλευσῇ τῶν πόλεων καταίρειν ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ: πρβλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 10.

3. (στ. 4): περὶ ἀντιναύλου, δεκατείας τῶν οἰναρίων καὶ κομμερκίου, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σελ. 4, 6 καὶ 8.

4. (στ. 4): ἄνευ τῶν κεκωλομένων [εἰδῶν]: βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω ἔγγρ. 59, σχόλιον 5.

5. (στ. 7) : Τὰ πλοῖα τῆς Μονῆς χωρητικότητος 2000 μοδίων κατεστράφησαν βεβαίως μετὰ τὸ 1199 (βλ. ἔγγρ. 59). Τὰ δύο αὐτὰ πλοῖα νεωστὶ κατασκευασθέντα εἶχον παραδοθῆ εἰς τὴν Μονὴν τὸ 1195 καὶ 1199 (ἔγγρ. 56 καὶ 59). Προηγουμένως, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1186 - 1195 εἶχον καταστραφῆ τρία πλοιάρια τῆς Μονῆς (ἔγγρ. 56 στ. 14 καὶ σχόλιον 12). Ἐντύπωσιν προκαλεῖ τὸ γεγονός ὅτι ἐντὸς μιᾶς δεκαπενταετίας κατεστράφησαν πέντε πλοῖα τῆς Μονῆς, ἡ δὲ καταστροφή ὀφείλεται κυρίως εἰς ναυάγια (βλ. ἔγγρ. 56 στ. 14 καὶ ἔγγρ. 60 στ. 7) καὶ ὀλιγώτερον εἰς ἄλλας αἰτίας (πρβλ. ἔγγρ. 60 στ. 7 : καὶ ἀλλοτρόπως ἀπώλλοντο), ἐχθρικὰς ἐπιθέσεις, πειρατείας κλπ.

6. (στ. 7) : Περὶ τοῦ καθηγουμένου Ἀρσενίου καὶ τῶν μοναχῶν ἀντιπροσώπων τῆς Μονῆς βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις, σχόλιον 18 καὶ Πίνακα Γ'.

7. (στ. 11) : Περὶ τοῦ Νεωρίου, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56, Παρατηρήσεις.

8. (στ. 14-15) : *θείου τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν βασιλέως* : βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, Χρονολόγησις. Σημειωτέον ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος Τερνίκης, καίτοι ἀναφέρεται καὶ εἰς ἄλλα ἔγγραφα, μόνον εἰς τὸ παρὸν χαρακτηρίζεται ὡς θεῖος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τοῦτο διότι μόνον τὸ παρὸν ἐξεδόθη ἐπὶ Ἀλεξίου Δ', μετὰ τοῦ ὁποῦ εἶχεν αὐτὴν τὴν συγγένειαν.

9. (στ. 15-22) : Οἱ ὑπολογισμοὶ ἐλέγχονται ἀκριβεῖς : ἦτοι 18 πῆχες μῆκος \times 8 π. πλάτους \times $2\frac{1}{2}$ π. βάθος = 360 κυβικοὶ πῆχες \times 6 = 2160 θαλάσσιοι μῶδιοι (περὶ τοῦ τρόπου καταμετρήσεως τῆς χωρητικότητος τῶν πλοίων, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56, σχόλιον 1). Εἰς τούτους προστίθενται 100 μῶδιοι διὰ τὴν πέραν τῆς φρακτῆς πρύμνην, ὅποτε τὸ σύνολον ἀνέρχεται εἰς 2260 θαλασσίους μῶδιους· ἐξ αὐτῶν ἀφηρέθησαν κατὰ τὴν συνήθειαν 226 μῶδιοι (10 μῶδιοι δι' ἑκάστην ἑκατοντάδα (πρβλ. στ. 22 : *εἰσθέντων καὶ τῶν συνήθως ἐωμένων μῶδιων*) καὶ οὕτως ὑπελογίσθη τελικῶς ἡ χωρητικότης τοῦ πλοίου εἰς 2034 μῶδιους (οἱ ὑπολογισμοὶ τοῦ Μ. Γούδα, *Ἡ καταμέτρησις τῶν ἐμπορικῶν πλοίων*, σελ. 40-41, εἶναι ἐσφαλμένοι καὶ ὡς πρὸς τὴν διαδικασίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ τελικὸν ἀποτέλεσμα). Οἱ 2160 θαλ. μῶδιοι ἀντιστοιχοῦν εἰς 36, 72 σημερινὰ μ.³, οἱ δὲ 2034 θαλ. μῶδιοι εἰς 34, 578 μ.³ : Bibicou, *Histoire maritime*, σελ. 131. Ἐπειδὴ τὸ πλοῖον ἦτο «στενοεπίμηκες» ἀφηρέθησαν ἀπὸ τὰς ἀρχικὰς μετρήσεις 1 πῆχους ἐκ τοῦ πλάτους καὶ $\frac{1}{4}$ πῆχεως ἐκ τοῦ βάθους, δὲν ὑπελογίσθη δὲ ὁ ὠφέλιμος χῶρος εἰς τὴν πῶραν καὶ τὴν πρύμνην, οὕτως ὥστε ἡ ἐπίσημος χωρητικότης τοῦ πλοίου νὰ ἀνταποκρίνεται κατὰ τὸ δυνατόν εἰς τὴν πραγματικότητά (πρβλ. Γούδα, ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 43-44. Schilbach, *Quellen*, σελ. 129 στ. 10 κέ.).

10. (στ. 22) : *εἰσθέντων καὶ τῶν συνήθως ἐωμένων...* : Ὡς ἤδη ἐλέχθη (βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56 καὶ 59), εἶχεν ὀρισθῆ διὰ προστάγματος ἢ ὀρισμοῦ ἔκπτωσης 10% ἐπὶ τῆς χωρητικότητος τοῦ καταμετρομένου πλοίου.

11. (στ. 25-37) : Περὶ τῶν ἀξιοματούχων τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων λειτουργῶν, βλ. ἀνωτέρω σελ. 101-106, Πίνακα Β'.

61. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΑΝΔΡΟΝΙΚΟΥ ΜΑΥΡΟΠΟΛΟΥ

ἀποκατάστασις (στ. 23, 41, 45)

ἀποκαταστατική γραφή (στ. 37)

πρβλ. ἀναθεωρήσαντες (στ. 34)

Φεβρουάριος, ἰνδ. δ'

[1216]

Ὁ Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος ἐνεργεῖ, ἐντολῇ τοῦ παρακοιμωμένου Ἀλεξίου Κρατεροῦ, τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ παρὰ τὸν Μαϊάνδρον μετοχίου τοῦ Πύργου καὶ παραδίδει τοῦτο εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου.

ΠΑΡΑΛΟΙΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ὁρ. 81). Χάρτης βαμβύκινος, χροῖματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,480 × 0,258 - 0,266. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,410 × 0,246. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,012 - 0,015) καὶ δεξιᾶ (0,010). — Μελάνη καστανόχρους. Γραφή ἐπισεσυρμένη, μικρόσχημος, μετὰ πολλῶν συντμήσεων. — Ἀνορθογραφίαι τινές. — Εἰλητάριον. Ὁκτὼ ἐριζόντιοι διπλώσεις ἐκ συμπίσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις μετρία κατὰ τὸ ἄνω τμήμα: ἐλλείπει τμήμα τοῦ πρώτου στίχου, σητόβρωτον μετὰ τὸν στ. 6 τὸ ἔγγραφον διατηρεῖται καλῶς: κηλίδες ἐκ τῆς νοτίδος μὴ ἀλλοιοῦσαι τὸ κείμενον. Τὸ ἔγγραφον μεταγενεστέρως ἐκολλήθη ἐπὶ χάρτου: ὁ χάρτης συντηρήσεως ἀπεκολλήθη κατὰ τὰς ἐργασίας ἀποκαταστάσεως καὶ συντηρήσεως τοῦ Ἀρχείου τῆς Πάτμου, τὰς ἀναληφθείσας ὑπὸ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν (βλ. καὶ ἄνωτέρω, σελ. 46). — Εἰς τὸ κάτω μέρος (τὸ ὁποῖον ἀνεδιπλοῦτο τρίς) 12 ὀπαί, διὰ τῶν ὁποίων διήρχετο τὸ συγκρατοῦν τὴν νῦν ἀπολεσθεῖσαν σφραγιδα νῆμα.

Ἐπὶ τοῦ νώτου, ἄνω, σημεῖωμα ἐκ πέντε στίχων, σύγχρονον τοῦ ἔγγραφου, ἐν μέρει δυσανάγνωστον καὶ ἐφθαρμένον λόγῳ τοῦ μεταγενεστέρως ἐπικολληθέντος χάρτου: περὶ τούτου βλ. κατωτέρω, σελ. 140. Ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως μεταγενέστερα σημεῖωματα: α') Ἀρ. 81 (χειρ Σακκελίωνος): β') ἀποκατάστασις τοῦ Μετοχίου τοῦ: Μεταξὺ τῶν δύο Ποταμῶν τοῖ τε Μαϊάνδρον καὶ τοῦ διερχομένου | ἀπὸ τῶν Παλατίων, διακειμένου πρὸς τὴν Ἱερὰν ἡμῶν Μονὴν κατὰ τὴν δι' αὐτὸ αἴτησιν αὐτῆς | πρὸς τὸν βασιλέα (χειρ Φλωρίδου): γ') Ἀντεγραφή (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, Γ', σελ. 176 - 179, ἀρ. 62 (ἄνευ χρονολογίας: προτείνεται τὸ ἔτος 1216).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Dölger, *Patmos*, σελ. 364 - 365.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ἀναγραφὴ δέκα τριῶν μαρτύρων, ἐν οἷς τοῦ μητροπολίτου καὶ ἐξάρχου Μιλήτου Μανουὴλ καὶ ἱερέων (στ. 1 - 4).

Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Μονῆς Πάτμου, μοναχοὶ Νεόφυτος ὁ Καππαδόκης καὶ Ἀρσένιος, ἐνεχείρησαν πρὸς τὸν ἐκ τῆς περιοχῆς [τῆς Μιλήτου] διερχόμενον πανσέβαστον σεβαστόν, οἰκεῖον τοῦ βασιλέως καὶ παρακοιμώμενον Ἀλέξιον Κρατερόν, βασιλικὸν ὄμισμόν, διαλαμβάνοντα τὰ ἀκόλουθα (στ. 5 - 7): Οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου ἠτήσαντο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα [Θεόδωρον Λάσκα-

ριν] ὅπως δωρήσῃ εἰς τὴν Μονὴν τὸ μετόχιον τοῦ Πύργου, τὸ εὐρισκόμενον μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ Μαιάνδρου καὶ ἐτέρου ποταμοῦ διερχομένου διὰ τῶν Παλατίων (Μιλῆτου): τὸ μετόχιον τοῦτο κατεῖχεν ἄλλοτε ἢ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴ τῆς Παναχράντου, νῦν δὲ τυγχάνει ἐλευθέρου, εἰς οὐδεμίαν ὑποκείμενον δημοσίαν ἢ ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἢ πρόσωπον. Ὅθεν ὁ αὐτοκράτωρ δωρεῖται τοῦτο εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου μετὰ πάντων τῶν προνομίων καὶ δικαίων αὐτοῦ καὶ ἐντέλλεται εἰς τὸν Ἀλέξιον Κρατερὸν ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν παράδοσιν. Διὸ ἐγράφη τὸ παρὸν πρόσταγμα εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς. Μνεῖα τοῦ μηνολογίου (Φεβρουάριος, Ἰνδικτιῶν δ'), τῆς κηρίνης σφραγιῶδος καὶ τοῦ διὰ τοῦ *Τορνίκη Δημητρίου* (στ. 8-16).

Κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ὡς ἄνω βασιλικοῦ ὀρισμοῦ, ὁ Ἀλέξιος Κρατερὸς ἐξέδωκε *πιττάκιον* πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Μαυρόποδον, τὸ ὁποῖον ἐπίσης ἐνεχείρησαν εἰς τὸν παραλήπτην οἱ ἀνωτέρω μνημονευθέντες μοναχοὶ (στ. 16-17). Διὰ τοῦ *πιττακίου* ὁ Κρατερὸς ἀναθέτει εἰς τὸν Μαυρόποδον, ἵνα μεταβῇ εἰς τὰ Παλάτια καὶ, ἀφοῦ καθορίσῃ ἐπακριβῶς τὰ δίκαια τοῦ Πύργου, ἀπομακρύνῃ τοὺς κατέχοντας αὐτὸ κατοίκους τῶν Παλατίων, ἀποκαταστήσῃ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς ἐν λόγῳ περιοχῆς καὶ ἀποστείλῃ εἰς τὸν Ἀλέξιον Κρατερὸν τὴν συνταχθησομένην ἀποκατάστασιν. Μνεῖα ὑπογραφῆς (στ. 18-23).

Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω, ὁ Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος, παρουσία καὶ τοῦ μητροπολίτου Μιλῆτου καὶ ἐξάρχου Μανουήλ, ἐκάλεσεν ὅσους γνωρίζουν τι περὶ τῶν ἐπὶ τοῦ Πύργου δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Παναχράντου καὶ περὶ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, ὅπως γνωστοποιήσουν τοῦτο εἰς αὐτόν. Οὕτω, πρῶτος ὁ μητροπολίτης Μανουήλ ἀνεκοίνωσεν ὅτι εὐρίσκονται κατατεθειμένα ἐν τῷ χαρτοφυλακίῳ τῆς μητροπόλεως ἐγγράφα ἀναφερόμενα εἰς τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Παναχράντου, σχετικὰ πρὸς τὴν καταγραφὴν παροίκων καὶ τὴν καταβολὴν τῶν φόρων τῶν μετοχιῶν, ἐπίσης δὲ τὸ ἐκδοτήριον πρὸς τινὰ Ἀνεμοπράτην, περιορισμοὶ τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς Παναχράντου καὶ ἡ παράδοσις τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου, διὰ τῆς ὁποίας καθορίζετο καὶ τὸ ὀφειλόμενον ὑπὸ τοῦ Πύργου *χωρόπακτον*, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ χρυσοβούλλου λόγου τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ [Ζ' τοῦ Δούκα]. Ἀλλὰ τὴν περιοχὴν ταύτην κατεῖχον *χωροπακτικῶς*, ἤδη πρὸ τῆς πτώσεως τῆς Βασιλευούσης, πάροικοι Παναχραντηνοί, μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν κατέλαβον αὐτὴν δι' ἀρπαγῆς δημόσιοι λειτουργοί, διότι ἡ γῆ εἰς οὐδένα τότε ἀνῆκε κύριον καὶ πᾶς ὁ βουλόμενος ἠδύνατο νὰ οἰκιστοποιηθῇ αὐτὴν (στ. 23-32). Διὰ ταῦτα, ὁ Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος, ἀφοῦ ἐξηκριβώσεν ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν Παλατίων (*Παλατιανοί*) οὐδὲν δικαίωμα εἶχον ἐπὶ τοῦ Πύργου, εἰσῆλθε μετὰ τοῦ μητροπολίτου Μιλῆτου καὶ τῶν μαρτύρων εἰς τὴν ὡς ἄνω περιοχὴν, ἀπεμάκρυνε πάντας τοὺς καλλιεργοῦντας αὐτὴν παροίκους Παναχραντηνοὺς καὶ δημοσίους λειτουργοὺς Παλατιανοὺς ὡς μὴ ἔχοντας δικαιώματα ἐπ' αὐτῆς, ἀποκατέστησε τὰ μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν ὄρια τοῦ μετοχίου τοῦ Πύργου καὶ ἐπεκύρωσε τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπ' αὐτοῦ. Εἰς τὸ ἐξῆς οὐδεὶς τῶν ἐχόντων πρόνοιαν εἰς τὰ Παλάτια, οὔτε πάροικος Παναχραντηνός, οὔτε δημόσιος λειτουργός, δύναται νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις ἢ νὰ παρενοχλήσῃ τὴν Μονήν. Ἐπὶ τούτοις ἐγένετο ἡ παροῦσα ἀποκατάστασις, ἡ ὁποία, κυρωθεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ καὶ ὑπογραφεῖσα ὑπὸ τοῦ Ἀνδρόνικου Μαυρόποδου, ἐπεδόθη εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου πρὸς κατοχύρωσιν τῆς ἐπὶ τοῦ μετοχίου Πύργου κυριότητος αὐτῆς (στ. 32-43).

Μήν, Ἰνδικτιῶν (στ. 43-44).

Ἵπογραφὴ Ἀνδρόνικου Μαυρόποδου (στ. 45-47).

Verso: Ἵπογραφὴ Ἀλεξίου Κρατεροῦ (στ. 1-5).

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. -- α') *Πρόταγμα* (στ. 15), *όρισμός* (στ. 7, 17, 20, 24) τοῦ αὐτοκράτορος [Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρεως] πρὸς τὸν παρακοιμώμενον, πανσέβαστον σεβαστὸν Ἀλέξιον Κρατερόν, δι' οὗ δωρεῖται πρὸς τὴν Μονὴν Πάτμου τὸ μετόχιον Πύργος. Φεβρουάριος. Ἰνδικτιῶν δ' (περιέχεται σὺτόσιον, στ. 8-16). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κεχωρισμένως. Δὲν ἀναφέρεται ἐν D O I g e r. *Regesten*. β') *Γραφή* (στ. 17, πρβλ. καὶ στ. 20: *γράφω*), *πιττάκιον* (στ. 24) τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ, διὰ τοῦ ὁποίου δίδεται ἐντολὴ εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Μαυρόποδον, ὅπως μεταβῆ ἐπὶ τόπου καὶ ἐνεργήσῃ τῆ ἀποκατάστασιν τοῦ Πύργου (περιέχεται σὺτόσιον, στ. 18-23). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κεχωρισμένως.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. -- α') (ἠτήσαντο, στ. 8): προφανῶς πρόκειται περὶ γραπτῆς αἰτήσεως τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ὅπως δωρήσῃ εἰς αὐτοὺς τὸ μετόχιον Πύργος. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. β') Ἐγγραφα ἀναφερόμενα εἰς δικαιώματα τῆς Μονῆς Παναχράντου ἐπὶ τῆς περιοχῆς τῶν Παλατίων (στ. 27-30): μεταξὺ τούτων μνημονεύονται ἀορίστως ὑπογραφαὶ παρόικων καὶ φόρων τῶν μετοχιῶν (στ. 27-28): ἐπίσης δὲ γ') Ἐκδοτήριον πρὸς τινὰ Ἀνεμοπράτην (στ. 28). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη, οὔτε εἶναι ἄλλοθεν γνωστὸν. δ') *Περιορισμοὶ* τῶν κτημάτων (στ. 29): εἰς τὰ ὑπὸ τὸν γενικὸν τούτου χαρακτηρισμὸν ἔγγραφα πιθανώτατα περιλαμβάνεται καὶ τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ, τὸ ὁποῖον σφάζεται ἐν κεκυρωμένῳ ἀντιγράφῳ, ἀπελύθη τῷ 1073 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (ἀρ. 50). ε') *Παράδοσις* τοῦ Πύργου (στ. 29), διὰ τῆς ὁποίας καθορίζεται καὶ τὸ ὑφειλόμενον ὑπὸ τοῦ Πύργου χωρόπανκτον. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη κεχωρισμένως. ς') *Χρυσόβουλλος λόγος* (στ. 30) τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαῆλ [Ζ' τοῦ Δούκα]: προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ ἔγγραφου, τὸ ὁποῖον σφάζεται ἐν ἀντιγράφῳ, ἀπελύθη τῷ 1073 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμ. (ἀρ. 1).

1 ἴ πρ. η. . [π]αρου[σία;]. τοῦ π[ατρὸς ἡμῶν;] [τοῦ πανιερω]-
 τ(ά)τ(ου) μ(η)τρ[οπολίτ]ου Μιλήτ(ου) καὶ ἐξ(ά)ρχ(ου) κῦρ Μ(α)νου(ήλ) [. . .²⁰. . .]
 τιμῶν|²τ(ά)του Χημάδ(η;) τ(οῦ) Θεοδ(ώ)ρ(ου) ατ(ων) Παλα[τ]ιαν(ων)
 ἱερέ(ων), τοῦ τε κῦρ Β(ασι)λ(είου) το[ῦ] Λι[μνι]ώτου, τοῦ Μαρουλ(ῆ) κῦρ Κων-
 σταντ(ί)ν(ου), τοῦ Δουλλοῦδ(η) κῦρ Γε(ω)ργ(ίου): καὶ ἀπὸ |³ τ(ῶν) στρατιω-
 τ(ῶν) καὶ συντρόφων μου κῦρ Νικηφόρ(ου) τοῦ Λιμνιώ(του), τοῦ Μ[α]ργκαφ(ᾶ) κῦρ
 Γε(ωργίου), τοῦ Θεοδώρου κῦρ Γυλιέλμου, τοῦ Τειρη κῦρ Ἀλεξίου|⁴ καὶ ἀπὸ τ(ῶν)
 οἰκοδεσποτ(ῶν) τοῦ Κωνσταντήτου κῦρ Νικ(ή)τ(α), τοῦ τῆς Λερί(ας) κῦρ Νικολ(άου),
 τοῦ λου. καὶ ἐτέρ(ων). |⁵ Τὸ μέρος τ(ῆς) σεβασμ(ί)ας μον(ῆς) τῆς
 Πάτμου, ὃ τιμῶντ(α)τ(ος) μοναχ(ός) κῦρ Νεόφυτο(ς) ὃ Καππαδ(ό)κ(ης) καὶ ὃ
 τούτου [συναδελφ]ῶ(ς) κῦρ Ἀρσένιος ἐνόημήσαντ(ες) [πρὸς τ(ὸν)] |⁶ πανοικειό-
 τ(α)τ(ου) παρακοιμ(ώ)μ(ε)ν(ον) τω κρατ(αιῶ) καὶ ἀγ(ίω) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τη καὶ
 βασιλ(εῖ) καὶ αὐθ(έν)την μου Ἀλέξι(ον) τ(ὸν) Κρατ(ε)ρ(όν), ὡς κατὰ χ(ό)ρ(αν)
 διερχόμενον καὶ τ(ὰς) ἀναφ(ορὰς) . . .¹⁷. . .] |⁷ ὡς δικαίους καὶ ἀληθ(εῖς) καὶ εἰς τὸ
 οἰκεῖ(ον) δίκαι(ον) ἀδ[τ]ῶν ἀποκαθιστάντα θεῖ(ον) καὶ βασιλ(ικὸν) αὐτ(οῦ) ὀρι-
 σμ(όν) ἐνεχειρήσ(αν), τάδε κ(α)τὰ ρῆ[μ]α τοῦτον διακελευόμε(εν):

|^b Πανσέ(βαστε) σε(βαστέ), οἰκείε τ(ῆς) β(ασι)λ(είας) μου. παρακοιμώμ(ε)ν(ε), κῆρ Ἀλέξιε Κρατ(ε)ρ(έ). Οἱ ἀπὸ τ(ῆς) νήσου Πάτμου (μονα)χ(οὶ) ἠτήσαντο τ(ῆν) βασιλ(είαν) μου, ἵνα δοθῆ παρ' αὐτ(ῆς) τούτοις |⁹ τὸ μεταξὺ τ(ῶν) δύο ποταμ(ῶν), τοῦ τε Μαιάνδρ(ου) καὶ τοῦ διερχομ(έ)νου ἀπὸ τ(ῶν) Παλατί(ων), διακείμ(ερον) μετόχ(ιον). ὅπερ κατεῖχ(ε) μ(έν) ἡ τ(ῆς) Παναχρ(άν)του μο(ν)ῆ ἐν Κωνστ(αν)τινουτ(ό)λ(ει) |¹⁰ τανῶν δὲ τυγγά-νει ἐλεύθερ(ον) καὶ ἀκαταδούλωτ(ον), ἕξω πάσης δημοσιακ(ῆς) ἐξουσίας, ἐκκλησιαστικ(ῆς) καὶ προσωπικ(ῆς), ἀνεπιφύεαστ(ον), ἐγ' ὧ συστήσασθ(αι) |¹¹ αὐτὸ κατὰ τὰ τόπια δίκαια τούτου καὶ ἔχ(ειν) εἰς οἰκείαν συγκράτησιν. Ἡ γ' οὖν βασιλ(εία) μου, μ(ε)τὰ τῶν τοιούτ(ων) νησι(ω)τ(ῶν) μοναχ(ῶν) ἀγαπῶσα ἔχ(ειν) μίριδα καὶ δι' αὐτ(ῶν) |¹² μετὰ τοῦ Θ(εο)ῦ, δωρηῆται τούτοις τὸ τοιούτ(ον) μετόχ(ιον) τῆς Παναχρ(άν)του μετὰ πάσης τ(ῆς) περιοχ(ῆς) αὐτοῦ καὶ διακρατ(ή)σ(εως) καὶ τῶν ὄλων τούτου δικαί(ων) καὶ προνομί(ων), καθ(ώς) |¹³ καὶ ἀρχῆ(θεν) εἶχ(ειν) αὐτὸ ἡ Πανάχρ(αν)το(ς) μετὰ παντὸ(ς) διαφέροντο(ς), (ὡς) διείληπται, δικαίον καὶ δωρήμα(τος) τῆς βασιλ(είας) μου. Ποίησ(ον) οὖν ἀκριβῆν παράδοσιν καὶ πα|¹⁴ράδος αὐτ(οῖς) ἀπεντεῦθεν αὐτὸ καὶ τὰ ἐνόντα αὐτ(ῶ) δίκαια καὶ εὐρισκόμε(εν)α, ὧ[ς] ἂν κατέχοντες ταῦτα καὶ τ(ῆν) ἐντεῦθεν παρηγορί(αν) ἕξ αὐτοῦ ἀπολαμβάνοντ(ες) |¹⁵ τ(ῆς) βασιλ(είας) μου ὑπερεύχονται. Ἐπὶ τούτ(ω) γὰρ ἐγγόνει αὐτοῖς πρὸς ἀσφάλ(ειαν) καὶ τὸ παρ(όν) τ(ῆς) βασιλ(είας) μου πρόσταγμα. Εἶχε τῶ μη(ν)ὶ φε(βρουα)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) δ^{ης} δι' ἐρυθρ(ῶν) |¹⁶ γραμμάτ(ων) τ(ῆς) βασιλ(ι)κ(ῆς) καὶ θεί(ας) χειρός, τ(ῆν) διὰ κηροῦ συνήθ(η) σφραγίδα καὶ τό: διὰ τοῦ Τρονίκη Δημητρο(ίου) (vacuum).

Οἱ γοῦν ἀναγεγραμμ(έν)οι (μονα)χ(οὶ). ὃ τε Καππαδ(ό)κ(ης) |¹⁷ κῆρ Νεόφυτο(ς) καὶ ὁ τούτου συναδελφὸς κῆρ Ἀρσένιος, γρα(φῆν) τοῦ αὐθ(έν)τ(ου) μου τοῦ παρακοιμωμ(έ)νου [προσεν]έγκαντ(ες) καὶ τ(ὸν) ὄντα ὄρισμ(ὸν) ἐνεχείρισάν μοι οὐτ(ως) ἔχοντα |¹⁸ Μεγαλοδοξότ(α)τ(ε) καὶ ἠγαπημέν(ι) μοι σύντροφε, κῆρ Ἀνδρόν(ικε) Μανρόπ(ο)δ(ε). Οἱ ἀπὸ τ(ῆς) Πάτμου (μονα)χ(οὶ) ἠτήσαντο τ(ὸν) κρατ(αῖον) καὶ ἄγι(ον) ἱμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ην) καὶ βασιλ(εία), ἵνα δοθῆ αὐτοῖ[ς] |¹⁹ τὸ ἀναμεταξὺ τῶν δύο ποταμ(ῶν), τοῦ τε Μαιάνδρ(ου) καὶ ἀπὸ τ(ῶν) Παλατί(ων) διερχομ(έ)νου, μετόχ(ιον) τὸ ἐπιλεγόμε(ον) Πύργο(ς) μετὰ πάσης τ(ῆς) περιοχ(ῆς) αὐτοῦ καὶ διακρατ(ή)σ(εως) καὶ |²⁰ τ(ῶν) ὄλων δικαί(ων) αὐτ(οῦ) καὶ τοπί(ων), καθ(ώς) καὶ ὁ δεδωρημ(έν)ο(ς) αὐτ(οῖς) θεῖος καὶ προσκυνητό(ς) ὄρισμὸς διακελεύεται. Γράφω σοι οὖν, ἵνα εισέλθης εἰς τὰ Παλάτ(ια) |²¹ καὶ τηρή(σης) τὰ περὶ τούτου ἀκριβ(ῶς) καὶ εὖροις ἅπαν δίκαι(ον) τούτου καὶ τοῖς κρατύνοντ(ας) τούτου πᾶσαν γῆν Παλατια-

ν(οὺς) ἀπελάσας ἀποκατα²² στήσης αὐτ(οῖς) τὰ τοιοῦτα τόπια πρὸς τὴν τῆς Πάτμου μον(ήν), καθ(ὼς) καὶ διορίσθησ(αν) ἔχ(ειν) αὐτά. Εἶχε καὶ ὑπογρα(φήν)· ὁ δοῦλος τοῦ καρτ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶ(ν) |²³ αὐθ(έν)τ(ου) καὶ β(ασι)λ(έω)ς καὶ παρακοιμώμ(ε)ν(ος), Ἀλέξιος ὁ Κρατ(ε)ρὸ(ς). Τὴν (δέ) γεγωνῖαν παρὶ σοὶ ἀποκατάστα(σιν) στεῖλον αὐτ(ήν) πρὸς με (vacuum).

Τὸν θεῖ(ον) τοίνυν |⁴ καὶ προσκνητ(ὸν) ὄρισμ(ὸν) δεξάμενος καὶ τὸ πιττάκι(ον) τοῦ ἀγ(ίου) μου αὐθ(έν)τ(ου) καὶ πανσε(βάστου) παρακοιμωμ(έ)ν(ον) καὶ παρου(σί)α τῶν ἄνω γεγραμ(έ)ων μαρτύρ(ων) καὶ τοῦ δηλουμ(έν)ου |⁵ πανιερωτ(ά)τ(ου) δεσπότη(ου) μου Μιλήτου καὶ ἐξάρχου κῆρ Μανουήλ ἀναγν(ούς), ἐξηγησάμην, μετ' ἐντολῆς τῆς αὐτ(οῦ) ἀγιότητο(ς). Ἴνα, ὅστ(ις) ἐπίστατ(αι) τὰ περὶ τῆς |⁶ Παραγράντου δίκαια εἰς τ(ὸν) Πύργ(ον), ὑποδείξει αὐτά, καὶ δικαιώματα χαρτῶα, ὅποῖ ἀν καὶ εἰσί, καθωμολογήσει αὐτά. Καὶ πρῶτο(ς) ὁ ἀγιώτατο(ς) μου |⁷ μ(η)τροπο(λί)τ(ης) καὶ δηλούμ(εν)ο(ς) κῆρ Μανουήλ ἔξεῖπ(εν) ἔχ(ειν) ἐν τῷ χαρτωφυλα(κίω) αὐτοῦ χαρτῶα δικαιώματα τῆς Παναχρ(άν)του μον(ῆς), εἴτε παροίκων ὑπογραφῆς |⁸ καὶ τελεσμάτ(ων) τῶν μετοχί(ων) αὐτῆς ὅτι πλείστων πλησί(ον) τοῖς Παλατί(οις), καὶ ἐκδοτήρι(ον) πρὸς τ(ὸν) Ἀνεμοπράτ(ην) ἐκεῖν(ον), καὶ περιορισμ(οὺς) τ(ῶν) ὄλων κτημ(ά)τ(ων) |⁹ αὐτ(ῆς), καὶ αὐτοῦ τοῦ ὄρισμ(έ)ν(ον) Πύργου παράδοσιν ὀρινῆς γ(ῆς) καὶ ὑπέργου καὶ νομαδιαί(ας), ὑφ' ἧς καὶ ὑποτέκτακτ(αι) διδούσθ(αι) ὑπὲρ χωροπάκτ(ου) ὄλος ὁ Πύργο(ς), |¹⁰ ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ χρυ(σοβού)λλ(ου) λόγου τοῦ ἀοιδίμου κῆρ Μιχα(ήλ) τ(ήν) βεβαίωσιν φέροντ(ος). Καὶ τινὲς μ(έν) πάροικοι Παναχρ(αν)τινοὶ εἶχ(ον) αὐτ(ήν) ἀπὸ τοῦ τότε καιροῦ, ὅτε ἡ |¹¹ Βασιλεύουσα ἴστατο τ(ῶν) πόλε(ων), χωροπακτικ(ῶς), τιν(ές) δὲ τῶν ἐν τέλει δημοσί(ως) καθ' ἀρπαγῆν, οὔτινες μετὰ τὴν ἄλωσιν, ἐλευθέρουσα ἡ γῆ |¹² καὶ μὴ κεκτημ(ένη) τ(ὸν) ἴδιον δεσπότη(ην), ὁ βουλόμ(εν)ο(ς) ἐκαλλιέργει ταύτ(ην) ὡς οἰκεῖ(αν) ἀροῦσ(αν). Ταῦτα οὖν πιστωθέντ(ες) ἐξ αὐτῆς ἀληθείας καὶ πλη¹³ροφωρίας ἀληθεινῆς καὶ μὴ ἔχ(ειν) ὄρον τ(οὺς) Παλατιαν(οὺς) ἐν τῇ τοποθε(σί)α τοῦ Πύργου, ἀλλ' εἶναι αὐτ(ήν) ἄπασ(αν) τ(ῆς) δηλουμέν(ης) μονῆς τ(ῆς) Παναχρ(άν)του, |¹⁴ εἰσελθόντ(ες) καὶ ἐντό(ς) τοῦ Πύργου καὶ ἀναθεωρήσαντ(ες) ταύτην μετὰ τοῦ ἀρχιερέ(ως) καὶ τῶν δηλουμ(ένων) μαρτύρ(ων) καὶ τὸ βέβυ(ον) πιστωσάμ(εν)οι, κατὰ |¹⁵ λιπόντ(ες) πᾶσαν εὐρεσιλογί(αν) καὶ τοὺς κάμνοντ(ας) ταύτην Παναχρ(αν)των(οὺς) παροίκους καὶ Παλατιαν(οὺς) τῶν ἐν τέλει, καὶ ἕκαστ(ον) καταστήσαντ(ες) |¹⁶ εἰς τὸ οἰκεῖ(ον) χωρ(εῖν) γονικ(ὸν) καὶ ἔξω τοῦ Πύργου γενέσθ(αι), οἱ εὐρισκόμ(εν)οι ἐν αὐτῷ, καταδεξάμενοι καὶ αὐτοὶ τοῦτο, ἀπέττησ(αν) τοῦ Πύργου τελεί(ως), τοῦ |¹⁷ μῆδόλ(ως) ἔχ(ειν) ἐν αὐτῷ μερίδα ἢ δίκαι(ον) κατὰ τ(ήν) βασιλ(ικὴν) κέλευσιν. Τῷ τοι καὶ τ(ήν) παροῦσ(αν) ἀποκαταστατικὴν γρα(φήν) ποιήσαντ(ες) καὶ τ(ὸν) τόπον στήσαντες |¹⁸ ἐντ(ὸς) δυοῖν πο-

(τα)μικ(οῖς) ὄροις ἐδικαιώσαμ(εν) τὰ προδηλούμενα τόπια τῆς Παναχρ(άν)του πρὸς τ(ήν) πολλάκις ῥηθεῖσ(αν) σεβασμί(αν) μ(ο)νήν τ(ῆς) Πάτμου. |³⁹ Αἰὸ ἀπό γε τοῦ νῦν οὐ μεθέξει τις τῶν προνοιασθέντ(ων) εἰς τὰ Παλάτ(ια) ζήτησιν περὶ τοῦ Πύργου ὄλ(ως) ποιήσασθ(αι) ἢ Πανά |⁴⁰ χραντινὸς πάροικ(ος) ἢ τῶν ἐν δημοσίῳ, ἀλλ' οὐδὲ ὄχλη(σίν) τινα προσφέρ(ειν) πώποτ(ε) τῇ ρηθείσῃ μονῇ τῆς Πάτμου. εἰδ(ὼς) |⁴¹ ὡς οὐκ ἔχοι δίκαι(ον) ἐν τῇ τοῦ Πύργου νομῇ καὶ κατοχ(ῇ). Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγγόνει καὶ ἡ ἡμετέρα ἀποκατάστα(σις) ἐξ ἐπιτροπῆς |⁴² τοῦ ἀθέντου μου τοῦ παρακοιμωμένου καὶ ὑπογρα(φῆς) αὐτοῦ καὶ βούλλης, καὶ ὑπογραφεῖσα καὶ παρ' ἐμοὶ ἐπεδόθη τῇ μο(ν)ῇ τῆς |⁴³ Πάτμου εἰς δικαίωμα μέγα καὶ ὄλον τοῦ Πύργου κατωχούρ(οισιν) καὶ δεσποτικὴν κληρονομί(αν). Τῷ μη(ν)ὶ Φε(βρουα)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) δ⁷⁵ τοῖς καὶ |⁴⁴ προγεγραμμ(ένους).

|⁴⁵ † Ὁ τὴν ἀναγεγραμμ(έ)νην ἀποκ(α)τάστα(σιν) ποιησάμ(εν)ος |⁴⁶ ἐξ ὄρισμοῦ τοῦ πανσε(βάστ)ου σε(βαστοῦ) καὶ παρακοιμωμ(έ)νου |⁴⁷ καὶ αὐθ(έν)-τ(ου) μου κῆρ Ἀλεξίου τοῦ Κρατ(ε)ρ(οῦ), Ἀνδρό(νικ)ος δὲ Μαυρόπ(ο)δος.

Verso :

† [. . . ὀ . . .] μη(ν)ι |² Φεβρ(ουαριῶ) ἰνδ(ικτιῶνος) δ' † δὲ δοῦλ(ος) τοῦ κρ[α-ταιοῦ] καὶ ἀγ(ίου) |³ [ἡμῶν] αὐ[θέντου] καὶ β(ασιλέως) δού[ξ] |⁴ [τ] οὔθ(ε)ματ(ος) τῶν Θερακησίων καὶ παρα|⁵κοιμώμ(ε)νος Ἀλέξ(ι)ος δὲ Κρ(α)τ(ε)ρ(ο)ς †

1 ante [τοῦ πανερωτάτου non l. MM | κροῦ et passim MM | 2 τοῦ Χημα .. MM | Παλα ἱερέως MM || 3 τοῦ Αἰμιώτου, τοῦ Μαγκαφᾶ κῆρ Γεωργίου non l. MM || 4 λου non l. MM || 5 κῆρις MM et passim | [πρὸς τὸν] supplevi, lac. sign. MM || 6 καὶ ἀθέντην μου non l. MM | ἀναφ. . . . MM || 7 δικαιο. . . . ἀληθές MM ἐνεχείρησε MM || 8 τῇ βασιλείᾳ MM | κῆρι MM || 11 κατὰ : καὶ MM | τὰ ante δίκαια add. MM | συγκρότησιν MM || 13 δώρημα MM || 14 παρ[ηγγ]ορίαν MM || 15 δ' MM || 21 καὶ τοὺς ante Παλατιανούς add. MM || 22 τοιαῦτα corr. MM | 32 ἄροισιν MM || 38 σεβασμίαν deest in MM || 42 παρ' ἐμοῦ MM || 43 δ' MM || 1 - 5 verso non l. MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΗΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Ὁ Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος σημειώνει ρητῶς ὅτι ἐγγόνει ἡ ἡμετέρα ἀποκατάστασις ἐξ ἐπιτροπῆς τοῦ ἀθέντου μου τοῦ παρακοιμωμένου καὶ ὑπογραφῆς αὐτοῦ καὶ βούλλης καὶ ὑπογραφεῖσα καὶ παρ' ἐμοὶ. . . (στ. 41-42). Κατὰ ταῦτα, ἡ παρούσα ἀποκατάστασις γενομένη κατ' ἐντολήν (ἐξ ἐπιτροπῆς, πρβλ. καὶ στ. 46 : ἐξ ὄρισμοῦ) τοῦ παρακοιμωμένου Ἀλεξίου τοῦ Κρατεροῦ, ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν καὶ τὴν σφραγίδα τοῦτου, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ Ἀνδρονίκου Μαυρόποδου. Πράγματι, κάτωθεν τοῦ κειμένου τοῦ ἐγγράφου ὑπάρχει ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφή τοῦ Μαυρόποδου (στ. 45-47), ὡς συνάγεται δὲ ἐκ τῶν ὑπαρχουσῶν ὀπῶν εἰς τὸ κάτω τμήμα τοῦ ἐγγράφου (βλ. ἀνωτέρω, Περιγραφήν) τοῦτο ἀρχικῶς ἔφερε καὶ σφραγίδα. Ἡ σφραγίς (ἡ βοίλλα) δὲν ἐσώθη, ἀλλά, συμφώνως πρὸς τὰ ἐν στ. 41-42 ἀναφερόμενα.

θά ἀνήκειν εἰς τὸν ἐντελλόμενον τὴν πράξιν Ἀλέξιον Κρατερόν καὶ ὄχι εἰς τὸν ἐκτελέσαντα αὐτὴν καὶ ἐκδίδοντα τὸ ἔγγραφο Μαυρόποδον. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ὑπογραφήν τοῦ Κρατεροῦ, αὕτη εὐρίσκεται πράγματι ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ ἔγγραφου, ὡς ἠδυνήθημεν νὰ διαπιστώσωμεν μετὰ τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ χάρτου συντηρήσεως. Κατὰ ταῦτα, ὡς ἀκριβῶς σημειοῦται εἰς τοὺς στ. 41-42, ἡ παροῦσα ἀποκατάστασις, γενομένη κατ' ἐντολὴν τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ, ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ Μαυρόποδου καὶ ἐσφραγίσθη ὑπὸ τοῦ Κρατεροῦ (ὁ ὅποιος καὶ ὑπογράφει ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ ἔγγραφου).

Ὡς καὶ ἀνωτέρω, σελ. 84, παρατηρήσαμεν, ἡ περίπτωσις ἔγγραφου, τὸ ὅποιον σφραγίζεται ὑπ' ἄλλου ἀξιωματοῦχου καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ ὑπογράφοντος καὶ ἐκδίδοντος τοῦτο, δὲν εἶναι μοναδική. Πλὴν τοῦ ἡμετέρου ἔγγραφου ἀρ. 55, τὸ ὅποιον φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ Νικήτα Κατακαλιῶν καὶ τὴν σφραγίδα Μιχαήλ τινος (προφανῶς τοῦ ὁμωνύμου λογοθέτου τῶν σεκρέτων), ἐπεσήμεινα καὶ ἄλλας ἀναλόγους περιπτώσεις. Οὕτως, ἔγγραφο τῆς Λαύρας, χρονολογούμενον εἰς τὸ ἔτος 1162, ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ χαρτοφύλακος καὶ τοῦ ὑπομνηματογράφου τῆς μητροπόλεως Θεσσαλονίκης, ἀλλ' ἐσφραγίσθη ὑπὸ τοῦ δυνάστη Θεσσαλονίκης, ὁ ὅποιος ἦτο καὶ ὁ υπεύθυνος διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς σχετικῆς πράξεως (*Actes de Laura*², ἀρ. 64 στ. 111-114). Ἄλλα δύο συνοδικὰ ἔγγραφα, χρονολογούμενα εἰς τὸ ἔτος 1216, φέρουν τὴν ὑπογραφήν τοῦ χαρτοφύλακος καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἀρχιεπισκόπου Ἐφέσου καὶ ἐξάρχου πάσης Ἀσίας, ὁ ὅποιος ἦτο ὁ προκαθήμενος τῆς σχετικῆς συνόδου: E. Kurtz, *Tri synodal'nych gramoty mitropolita Efesskago Nikolaja Mesarita* (= Τρία συνοδικὰ ἔγγραφα τοῦ μητροπολίτου Ἐφέσου Νικολάου Μεσαρίτου), *Viz. Vrem.* 12 (1906), σελ. 110 στ. 140-143 καὶ σελ. 111 στ. 51-54. Εἰς ἕκασ τὰς περιπτώσεις ἡ σφραγὶς ἀνήκει εἰς ἱεραρχικῶς ἀνώτερον τοῦ ὑπογράφοντος ἀξιωματοῦχου, ὁ ὅποιος οὕτως ἐπικυρώνει τὴν σχετικὴν πράξιν, γενομένην συνήθως κατ' ἐντολὴν του.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ παρὸν ἔγγραφο ἀπελύθη κατὰ μῆνα φεβρουάριον τῆς δ' ἰνδικτιῶνος. Ὡς ἐκ τῶν στ. 30-31 συνάγεται, τοῦτο ἐξεδόθη κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Λατινοκρατίας, δηλ. μεταξύ τῶν ἐτῶν 1204-1261 (πρβλ. Dölger, *Patmos*, σελ. 364), ἐκ δὲ τῆς ἰνδικτιῶνος δύναται νὰ χρονολογηθῇ κατὰ τὸ ἔτος 1216 ἢ 1231, τοῦ ἔτους 1246 ἀποκλεισμένου ἐξ ἀρχῆς ἐκ τῶν πραγμάτων. Οἱ ἐκδόται Miklosich καὶ Müller προτείνουν τὸ ἔτος 1216 ἄνευ ὅμως τεκμηριώσεως (MM, Γ', σελ. 179)· ὁ καθηγ. Fr. Dölger (*Patmos*, σελ. 364-365) τάσσειται ὑπὲρ τοῦ ἔτους 1231, βασιζόμενος ἐπὶ προσωπογραφικῶν στοιχείων: ὑποστήριξις δηλαδή ὅτι ὁ Δημήτριος Ἰωνικός ὡς μεσάζων καὶ ὁ Ἀλέξιος Κρατερός ὡς παρακοιμώμενος μαρτυροῦνται φέροντες τὰ ἀξιώματα ταῦτα ὁ μὲν πρῶτος κατὰ τὰ ἔτη 1227-1244, ὁ δὲ δεύτερος μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1227. Ἀλλά, ὡς θὰ καταδειχθῇ κατωτέρω (βλ. σχόλια 6 καὶ 9), καὶ ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ Dölger, οἱ δύο αὐτοὶ ἀνώτεροι ἀξιωματοῦχοι μαρτυροῦνται ἤδη κατὰ τὴν δευτέραν δεκαετίαν τοῦ ΙΓ' αἰ. Ἐπίσης τὰ παρεχόμενα ὑπὸ τοῦ ἔγγραφου λοιπὰ προσωπογραφικὰ στοιχεῖα (μητροπολίτης Μιλῆτου καὶ τινες τῶν μαρτύρων) χρονολογοῦναι ἤδη ἀπὸ τοῦ 1200 μέχρι τοῦ 1216 (βλ. ἀναλυτικῶς κατωτέρω, σχόλια 1-5). Ἐπομένως τὰ προσωπογραφικὰ δεδομένα ὄχι μόνον δὲν ἀποκλείουν τὴν χρονολόγησιν τῆς ἀποκαταστάσεως τοῦ Μαυρόποδου εἰς τὸ ἔτος 1216, ἀλλὰ ἀντιθέτως συνηγοροῦν ὑπὲρ αὐτῆς. Ἐξ ἄλλου, καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ περιεχομένου του, τὸ ἔγγραφο τοποθετεῖται εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρειος. Οὕτως: α') Εἰς ἔγγραφο, χρονολογούμενον νῦν μετ' ἀσφαλείας εἰς τὸ ἔτος 1221 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 13), μνημονεύεται ὁ Ἀλέξιος Κρατερός ὡς ἤδη ἐκτελέσας τὴν παράδοσιν τοῦ Πύργου. Πρό-

κειται ἀσφαλῶς περὶ τῆς παρουσίας πράξεως, ἡ ὁποία οὕτω χρονολογεῖται πρὸ τοῦ 1224. β') Ἐξ αὐτοῦ τούτου τοῦ περιεχομένου τῆς ἀποκαταστάσεως καθίσταται σαφές ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πρώτου ἐγγράφου προσηκουράσεως τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου καὶ ὄχι περὶ ἐγγράφου ἀνανεωτικοῦ προγενεστέρας δωρεᾶς. Ὅμως, ὡς ρητῶς μαρτυροῦν ὀλίγον μεταγενέστερα ἔγγραφα — καὶ ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχει ἀπόλυτος συμφωνία τῶν πηγῶν —, ὁ Πύργος ἐδωρήθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ἐπὶ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρεως (1205 - 1222): βλ. σχετικῶς χρυσόβουλλον σιγίλλιον Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρεως τοῦ ἔτους 1221 (τόμ. Α', ἔγγρ. 13), ἔγγραφον Γεωργίου Ζαγαρομμάτου τοῦ ἔτους 1251 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 64 στ. 18), χρυσόβουλλον Μιχαὴλ Παλαιολόγου τοῦ ἔτους 1259 (τόμ. Α', ἔγγρ. 14) καὶ διαθήκην ἡγουμένου Γερμανοῦ τοῦ ἔτους 1272 (MM, Γ', σελ. 231 στ. 22 - 23). Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Μαυρόποδου εἶναι τὸ πρῶτον ἔγγραφον παραδόσεως εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἐγγράφων τῆς δωρεᾶς, ἡ δὲ δωρεὰ ρητῶς μαρτυρεῖται ὅτι ἐγένετο ἐπὶ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρεως, ἡ ἀποκατάστασις πρέπει νὰ χρονολογηθῇ ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου, κατὰ τὸ ἔτος 1216, καὶ ὄχι ἐπὶ Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτζη, κατὰ τὸ ἔτος 1231. — Προσθέτομεν ὅτι εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Γεωργίου Ζαγαρομμάτου ὑπὲρ τοῦ Πύργου, εἰς τὸ ὁποῖον ἀπαριθμοῦνται κατ' ἀπόλυτον χρονολογικὴν σειρὰν αἱ προγενέστεραι σχετικαὶ πράξεις, ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Μαυρόποδου μνημονεύεται πρώτη, πρὸ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Ἰωάννου Ἰσῆ, τὸ ὁποῖον γνωρίζομεν ὅτι ἐξεδέθη πρὸ τοῦ 1224 (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, ἔγγρ. 64 στ. 20 κέ.). Ἐπομένως καὶ τὰ προσωπογραφικὰ δεδομένα καὶ τὰ ἐσωτερικὰ στοιχεῖα τοποθετοῦν τὸ ἔγγραφον εἰς τὸ ἔτος 1216· πρβλ. καὶ H élène Ahrweiler, *Note additionnelle sur la politique agraire des empereurs de Nicée*, Byzantion 28 (1959), σελ. 135.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 1, πρβλ. καὶ στ. 25 καὶ 27): Ὁ μητροπολίτης Μιλῆτου καὶ ἔξαρχος Μανουὴλ μαρτυρεῖται εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1212 (MM, Γ', σελ. 156 - 158) καὶ 1216 (Viz. Vrem. 12, 1906, σελ. 103 στ. 4 - 5) καὶ εἰς ἔγγραφον τοῦ 1209 (MM, Γ', σελ. 153 - 156)¹. Σημειωτέον ὅτι ὁ τελευταῖος πρὸ αὐτοῦ γνωστός μητροπολίτης Μιλῆτου μαρτυρεῖται τὸ 1192 καὶ ὀνομάζεται Θεοφύλακτος (Grumel, *Regestes*, ἀρ. 1180).

2. (στ. 2 καὶ 3): Βασίλειος Λιμνιώτης καὶ Νικηφόρος Λιμνιώτης: Εἰς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1214, ἀναφερόμενον εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παλατίων, ἀπαντᾷ τὸ σίγνον Νικηφόρου, υἱοῦ τοῦ Βασιλείου Λιμνιώτου (MM, Γ', σελ. 170).

3. (στ. 2): Κωνσταντῖνος Μαροῦλῆς: Εἰς τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1209 μνημονεύεται

1. Τὸ ἔγγραφον εἶναι ἀχρονολόγητον (οἱ ἐκδόται MM, Γ', σελ. 156, προτείνουν τὸ ἔτος 1209 ἢ 1224). Τοῦτο πρέπει, καθ' ἡμᾶς, νὰ χρονολογηθῇ εἰς τὸ ἔτος 1209 καὶ δι' ἄλλους λόγους καὶ διότι ἀναφέρεται εἰς αὐτὸ ὁ πρωτοβεστιάριος Ἰωάννης, τὸν ὁποῖον ταυτίζομεν πρὸς τὸν μεγαλοδοξότατον πρωτοβεστιάριον Ἰωάννην Ἐδνοῦχον, μαρτυρούμενον φέροντα τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1207 - 1213 (βλ. MM, Γ', σελ. 152, 157, 159, 161). Δὲν δεχόμεθα τὴν ἀπόψιν τοῦ M. Angold, *A Byzantine Government in exile*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 253 ὑποσ. 27, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τὸν Γεώργιον τοῦτον πρωτοβεστιάριον τοῦ μεγάλου δουκὸς Θεοδότου Φωκᾶ καὶ ὑποθέτει ὅτι πρόκειται ἢ περὶ ἀξιωματοῦχου μιᾶς μεγάλης οἰκογενείας ἢ περὶ πρωτοβεστιάριου τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων, τοῦ ὁποῖου ὁ Φωκᾶς ἦτο δούξ. Ἀλλὰ ἀναμφιβόλως πρόκειται περὶ ἀξιωματοῦχου τῆς κεντρικῆς διοικήσεως· τὸ ἔγγραφον δὲν παρέχει στοιχεῖα δι' ἄλλην ἐρμηνείαν. Πρβλ. καὶ Ahrweiler, *Note additionnelle sur la politique agraire des empereurs de Nicée*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135, ἡ ὁποία χρονολογεῖ τὸ ἔγγραφον εἰς τὸ ἔτος 1209.

ὁ ἔξαρχος Κωνσταντῖνος τοῦ Μαρουλά (MM, 5', σελ. 153). Προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

4. (στ. 3): Θεόδωρος Γ(ο)υλιέλμος: Οὗτος μνημονεύεται εἰς τὸ ὡς ἄνω ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1209 (MM, σελ. 154)· πρβλ. Ahrweiler, *Note additionnelle sur la politique agraire des empereurs de Nicee*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 135.

5. (στ. 4): Ὁ Νικήτας Κωνσταντήτου μνημονεύεται εἰς ἀνέκδοτον ἰδιωτικὸν ἔγγραφο τοῦ Ἀρχιεπίου τῆς Πάτμου, χρονολογούμενον εἰς τὸ ἔτος 1200.

6. (στ. 6 κ.λ.): Ὁ Ἀλέξιος Κρατερὸς, πανσεβαστος σεβαστὸς (στ. 8, 24, 46), οἰκειὸς τοῦ αὐτοκράτορος (στ. 8, πρβλ. καὶ στ. 6) καὶ παρακοιμώμενος (στ. 6, 8, 17, 23, 24, 42, 46 καὶ *veiso* στ. 4), τὸν ὁποῖον ὁ Μαυρόποδος καλεῖ *αἰθέρην* του (στ. 6, 17, 42, 46), μαρτυρεῖται ἀπὸ τοῦ 1216 μέχρι τοῦ 1227 φέρων τοὺς ἐξῆς τίτλους καὶ ἀξιώματα: α') Εἰς ἔγγραφο τοῦ Μαῖου 1216 μνημονεύεται ὡς πανσεβαστος σεβαστὸς καὶ οἰκειὸς τοῦ αὐτοκράτορος (Viz. Vrem. 12, 1906, σελ. 111 στ. 33-34). β') Εἰς ἔγγραφο τοῦ Μαρτίου 1217 (MM, Δ', σελ. 290-295 — διὰ τὴν χρονολογίαν βλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1693 καὶ Laurent, *Bulles métriques*, ἀρ. 16, ἔπου καὶ ἡ σφραγὶς τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ) ἀναφέρεται ἄνευ τίτλου καὶ ἀξιώματος. Σημειωτέον ὅτι τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἀφορᾷ εἰς ὑπόθεσιν τοῦ θέματος Μυλάσσης-Μελανουδίου (εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ ἡ περιοχὴ τῆς Μυλήτου), ἀναφέρει αὐτοκρατορικὴν πρόσταξιν πρὸς τὸν αὐτὸν Κρατερὸν χρονολογουμένην, ὡς καὶ ἡ παροῦσα, κατὰ Φεβρουάριον τῆς δ' ἰνδικτιῶνος, ἡ δὲ διαδικασία (ἐνίστε καὶ ἡ ὁρολογία: πρβλ. *χαρτῶα δικαιώματα* κλπ.) παρουσιάζει ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Μαυρόποδου. Ὁ Ἀλέξιος Κρατερὸς δηλ. ἐμφανίζεται κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, ἐνεργῶν παρομοίαν πράξιν εἰς περιοχὴν γειτονικὴν τοῦ Πύργου. Ἴσως τοῦτο δύναται νὰ συναφθῇ καὶ πρὸς τὴν εἰδησιν τοῦ παρόντος ἐγγράφου τοῦ Μαυρόποδου (στ. 6) ὅτι οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Πάτμου ἐπαρουσιάσθησαν πρὸς τὸν παιοικειότατον παρακοιμώμενον... Ἀλέξιον τὸν Κρατερὸν, ὡς κατὰ *χωρὰν διερχόμενον*... γ') Εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1221 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 13) ἀναφέρεται ὡς παρακοιμώμενος. δ') Τὸ αὐτὸ ἀξίωμα φέρει καὶ εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1227 (MM, Δ', σελ. 240). ε') Τὸ 1251 μνημονεύεται ὡς *ἐκείνος* (MM, Γ', σελ. 190), ἐπομένως εἶχεν ἤδη ἀποθάνει. Κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἀντιθέτως πρὸς τὴν ἄποψιν τοῦ Fr. Dölger (*Regesten*, ἀρ. 1697· *Ratmos*, σελ. 364-365) ὅτι ὁ Ἀλέξιος Κρατερὸς ἦτο τὸ 1216 κατώτερος ὑπάλληλος τοῦ γραφείου τοῦ μεγάλου λογοθέτου, ἄνευ εἰδικοῦ τίτλου καὶ ὅτι μόνον τὸ 1227 μαρτυρεῖται φέρων τὸ ἀξίωμα τοῦ παρακοιμώμενου, ὁ Κρατερὸς μνημονεύεται ὡς παρακοιμώμενος τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1221, ἔφερε δὲ τὸν τίτλον τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ καὶ οἰκειοῦ τοῦ αὐτοκράτορος ἤδη ἀπὸ τοῦ 1216. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τοὺς ὑπὸ ἐξέτασιν χρόνους οἱ οἰκειοὶ ἔφερον συνήθως τὸν τίτλον τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ, κατεῖχον δὲ σημερινουσαν θέσιν εἰς τὸ κράτος καὶ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος: βλ. Verpeaux, *Les oikéioi*, σελ. 88-89· πρβλ. καὶ N. Svoronos, *Le serment de fidélité à l'empereur byzantin et sa signification constitutionnelle*, REB 9 (1951), σελ. 138. — Ἐξ ἄλλου, εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ νότου τοῦ παρόντος ἐγγράφου νῦν ἀποκαλυφθεῖσα ὑπογραφή τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ, οὗτος φέρεται ὡς *δοῦξ τῶν Θρακησίων καὶ παρακοιμώμενος* (*verso*, στ. 3-4). Τὸ ἐπὶ τοῦ νότου σημείωμα ἀποτελεῖ τὴν μόνην μαρτυρίαν ὅτι ὁ Ἀλέξιος Κρατερὸς ἦτο *δοῦξ τῶν Θρακησίων*. Σημειωτέον ὅτι ἡ Hélène Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 140, εἶπεν ὑποθέσει ἐμμέσως, ἐκ τῆς δραστηριότητος καὶ τῶν δικαιοδοσιῶν τοῦ Κρατεροῦ, ὅτι οὗτος ἦτο *δοῦξ τῶν Θρακησίων* τὸ 1227, οὐδεμίαν ὁμῶς ρητὴν μνείαν διεσφάζετο μέχρι τοῦδε εἰς τὰς πηγὰς. Ἡ ἀπο-

καλυφθεῖσα ὑπογραφή τοῦ Κρατεροῦ ἐπιβεβαιώνει αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἐπιτρέπει νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι οὗτος ἦτο δούξ τῶν Θρακησίων ἤδη τὸ 1216— αἱ τότε ἀρμοδιότητες του καὶ τὸ γεγονός ὅτι καλεῖται *οἰκείος τοῦ βασιλέως* συμφωνοῦν ἀπολύτως με αὐτὴν τὴν μαρτυρίαν (ὁ Fr. Dölger, BZ 27, 1927, σελ. 311, τείνει νὰ θεωρήσῃ ὡς δούκας ἐκείνους ἐκ τῶν ἀξιωματούχων τοῦ θέματος οἱ ὅποιοι καλοῦνται *οἰκείοι* τοῦ αὐτοκράτορος: πρβλ. καὶ Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 138). Ἐξ ἄλλου τὸ γεγονός ὅτι εἰς τὸ παρέμβλητον πιττάκιον τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ δὲν σημειώνεται τὸ ἀξίωμα τοῦ δούκας τῶν Θρακησίων (βλ. στ. 22-23 παρόντος), ἐνῶ παρέχεται εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ νότου ὑπογραφήν, ἐπιτρέπει ἴσως νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ὁ Κρατερός ἀνέλαβε τὸ ἀξίωμα τοῦτο μετὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ πιττακίου του καὶ πρὸ τῆς ἐπικυρώσεως τῆς ἀποκαταστάσεως, ἡ ὁποία δὲν ἐγένετο ἐπὶ τόπου καὶ ταυτοχρόνως πρὸς τὴν ἐκδοσιν τοῦ ἐγγράφου (πρβλ. στ. 23: τὴν δὲ *γεγονῶσαν παρά σοι ἀποκατάστασιν σ τ ε ἰ λ ο ν αὐτὴν πρὸς με*) ἀλλὰ ὅπωςδὴποτε ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου 1216 (βλ. *verso* στ. 2). Περὶ τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ βλ. Dölger, BZ 27 (1927), σελ. 317 καὶ ὑποσ. 2 καὶ *Regesten*, ἀρ. 1693, 1696, 1697, 1701 Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 140 καὶ 171. Περὶ τῶν δούκων τῶν Θρακησίων κατὰ τὸν ΙΓ' αἰ. βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 137 κέ. καὶ παλαιότερον Dölger, BZ 27 (1927), σελ. 307 κέ. Περὶ τοῦ παρακοιμωμένου βλ. Guiland, *Recherches*, σελ. 202-215 (= *Études byzantines* 2, 1944, σελ. 191-201). Οἰκονομίδου, *Listes*, σελ. 305.

7. (στ. 6): ὡς κατὰ χρόαν διερχόμενον: βλ. ἀνωτέρω σχόλιον 6 § β'.

8. (στ. 9 κέ.): Ἡ πλησίον τῶν Παλατίων (Μιλῆτου) περιοχὴ τοῦ Πύργου, μετόχιον ἄλλοτε τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονῆς τῆς Παναχράντου, ἐδωρήθη ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρως εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ἐφ' ὅσον ἡ Μονὴ τῆς Παναχράντου εὐρίσκετο εἰς χεῖρας τῶν Λατίνων καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ διεκδικήσῃ τὰ ἐπὶ τῆς περιοχῆς δικαιώματα αὐτῆς (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, πρακτικὸν τοῦ νοταρίου Ἀδάμ, ἔγγρ. ἀρ. 50, Πρακτηρήσεις, ἔπου καὶ περὶ τῆς Παναχράντου Μονῆς. Εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Ἀδάμ δὲν μνημονεύεται ρητῶς ἡ περιοχὴ τοῦ Πύργου, περιελαμβάνετο ὅμως ἐντὸς τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν). Περὶ τῶν ἀλλαγῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγένοντο εἰς κτήματα τῆς Μ. Ἀσίας μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (1204), βλ. Hélène Ahrweiler, *La politique agraire des empereurs de Nicée, Byzantion* 28 (1959), σελ. 56-57. Τὸ μετόχιον τοῦ Πύργου διετήρησεν ἡ Πατριακὴ Μονὴ μέχρι τῆς ὑπαγωγῆς τῆς περιοχῆς εἰς τὸ ἐμρᾶτον τοῦ Mentische, δηλαδὴ μέχρι τοῦ ἔτους 1278 (βλ. Wittek, *Mentesche*, σελ. 26).

9. (στ. 16): Ὁ Δημήτριος Τορνίκης ἦτο ἕγγονος τοῦ ὁμωνύμου τοῦ Δημητρίου Τορνίκη, κριτοῦ τοῦ βήλου, λογοθέτου τοῦ δρόμου καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου († 1201) (βλ. ἐν ἐκτάσει Dargouzes, *Tornikès*, κυρίως σελ. 27, 33-34 καὶ 39), υἱὸς τοῦ Κωνσταντίνου Τορνίκη, ἐπάρχου τῆς πόλεως καὶ λογοθέτου τοῦ δρόμου ἐπὶ Ἀγγέλων († 1206). βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 56, σχόλιον 14.— Ἡ φράσις διὰ τοῦ Τορνίκη Δημητρίου σημαίνει ὅτι οὗτος ἔφερε τὸ ἀξίωμα τοῦ μεσάζοντος. Ὁ Fr. Dölger (BZ 27, 1927, σελ. 303 καὶ ὑποσ. 1 καὶ *Patmos*, σελ. 364) ὑποστηρίζει ὅτι ὁ Δημήτριος μνημονεύεται ὡς μεσάζων μόνον εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1227-1244, ἀλλ' ἐξ ἐπιστολῆς τοῦ Μιχαὴλ Χωνιάτου συνάγεται ὅτι ἔφερε τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1217, ἐπὶ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρως (βλ. Ἐπιστολὴν Μιχαὴλ Χωνιάτου ἀρ. 180, ἐκδ. Λάμπρου, σελ. 356-357· διὰ τὴν χρονολογίαν βλ. G. Stadtmüller, *Michael Choniates, Metropolit von Athen*, Or. Chr. Per. 3, 1934, σελ. 266). Ὁ Δημήτριος Τορνίκης διετήρησε τὸ ἀξίωμα τοῦ μεσάζ-

ζοντος και ἐπὶ Ἰωάννου Γ' Βατάτζη. Τότε ἀπέκτησε μεγάλην δύναμιν (ὁ αὐτοκράτωρ ὠνόμαζεν αὐτὸν «περιπόθητον αὐτάδελφον»: πρβλ. μεταξὺ ἄλλων MM, Δ', σελ. 147, 149, 199), εὐρίσκειτο δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κρατικῆς διοικήσεως, ὡς αὐτοκράτορας τῶν κοινῶν» ('Ακροπολίτης, σελ. 90, 93). Ὁ Τορνίκης ἀπέθανε τὸ 1252. Οὗτος μνημονεύεται ὡς μεσάζων εἰς πλείστα ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1221 - 1244: MM, Γ', σελ. 180 - 181· MM, Δ', σελ. 44 - 45, 240 - 241, 249, 147, 149, 139, 145, 198 - 200· MM, Γ', σελ. 183· πρβλ. καὶ 'Ακροπολίτην, ἔκδ. Heisenberg, σελ. 100, ἀναφορικῶς πρὸς γεγονότα τῶν ἐτῶν 1242. Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ μεσάζοντος βλ. J. Verpeaux, *Contribution à l'étude de l'administration byzantine: ὁ μεσάζων*, Byzantinoslavica 16 (1955), σελ. 270 - 296 (περὶ Τορνίκη, σελ. 274 - 275)· H. - G. Beck, *Der byzantinische «Ministerpräsident»*, BZ 48 (1955), σελ. 311 - 312 καὶ 321· Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινὴ Διπλωματικὴ*², σελ. 115. Πρβλ. καὶ Ehrweiler, *Smyrne*, σελ. 149 καὶ προσφάτως M. Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 115 κέ., 149 - 150 κ.ά.

10. (στ. 18, 47): Ὁ Ἀνδρόνικος Μαυρόποδος, μεγαλοδοξότατος καὶ σύντροφος τοῦ παρακοιμημένου Ἀλεξίου Κρατεροῦ (στ. 18), δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Ἐκ τῆς φράσεως ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν καὶ συντρόφων μου (στ. 3) εἰκάζομεν ὅτι ἦτο καὶ ὁ ἴδιος στρατιώτης, δηλ. προνοιαριος (πρβλ. Ν. Οἰκονομίδου, *Contribution à l'étude de la pronoiā au XIII^e siècle*, REB 22, 1964, σελ. 167. Περὶ τοῦ τίτλου μεγαλοδοξότατος, ὁ ὁποῖος συχνὰ ἐδίδετο εἰς στρατιώτας, πρβλ. αὐτόθι, σελ. 163 - 167). Ἡ μνεία Νικήτα τινὸς υἱοῦ τοῦ Μαυρόποδος εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1261(;) (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 66 στ. 17) δὲν ἐπιτρέπει οἰανδήποτε συσχέτισιν πρὸς τὸν Ἀνδρόνικον Μαυρόποδον τοῦ παρόντος.

11. (στ. 26, 27): χαρτῶα δικαιώματα: βλ. ἀνωτέρω, πρακτικὸν τοῦ νοταρίου Ἀδάμ, ἔγγρ. ἀρ. 50, Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις.

12. (στ. 28): Ὁ Ἀνεμοπράτης δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Ὅταν ἐνεργεῖται ἡ παρούσα παράδοσις εἶχεν ἤδη ἀποθάνει (πρβλ. ἐκεῖνον).

13. (στ. 28 - 29 κέ.): Προφανῶς ὑπαινίσσεται ἐνταῦθα τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν διὰ τοῦ πρακτικοῦ τοῦ Ἀδάμ παράδοσιν τῆς ἐπισκέψεως τῶν Ἀλωπεκῶν (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50). Ἐκτὸς ἐὰν ἀναφέρεται εἰς τὴν παράδοσιν τῆς ἐπισκέψεως Μιλήτου, τὴν ὁποίαν ἐδωρήσατο ὁ αὐτὸς Μιχαὴλ Ζ' ὁ Δούκας εἰς τὸν Ἀνδρόνικον Δούκαν, καὶ περὶ τῆς ὁποίας ἔχομεν ἔμμεσον μαρτυρίαν (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50 στ. 69, 81 - 83 καὶ σχόλια).

14. (στ. 29, 31): χωρόπακτον, χωροπακτικῶς: περὶ τοῦ ὄρου βλ. Καραγιαννοπούλου, *Vademecum*, σελ. 321 καὶ 324 κέ.

62. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΜΑΝΟΥΗΛ ΕΞΩΤΡΟΧΟΥ

πρακτικόν (στ. 9, 13)

Μάιος, ἰνδ. θ'
[1221 ἢ 1236]

Ὁ Μανουήλ Ἐξώτροχος ἐνεργεῖ τὴν ἀπογραφὴν τῶν πραγμάτων καὶ μισθίων τῆς ἐν τῷ ἐμπορείῳ τῶν Φυγέλων μονῆς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Δυσικοῦ καὶ ἐπικυρώνει τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπ' αὐτῆς.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 77). Χάρτης στιλπνός, χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος περίπου τετραγώνου. Διαστάσεις: 0,250 - 0,263 × 0,258 - 0,260. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,185 × 0,235. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,015) καὶ δεξιᾶ (0,010). Μελάνη μαύρη. — Ὁρθογραφία, ὀρθὴ σύνταξις, διορθώσεις ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρός. — Ἰχνη τριῶν καθέτων καὶ τριῶν ὀριζοντίων διπλώσεων. — Διατήρησις καλή: σητόβρωτον ἰδίᾳ ἄνω δεξιᾶ (ὅπου ἐλλείπει τμήμα διαστάσεων 0,030 × 0,035) καὶ περὶ τὸ μέσον σχισμαὶ εἰς τὰς διπλώσεις ἰδίᾳ περὶ τὸ κέντρον (ὅπαί εἰς στ. 5 καὶ 9 - 11). — Τὸ κάτω μέρος, ἀναδιπλούμενον τρίς, φέρει 12 ὅπας, διὰ τῶν ὁποίων διήρχετο τὸ συγκρατοῦν τὴν νῦν ἀπολεσθεῖσαν σφραγίδα νῆμα. Τούτου σφίζεται μικρὸν τμήμα μήκους ἑκατέρωθεν 0,022 καὶ 0,020.

Μεταγενέστερα σημειώματα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀρ. 77 (χειρ Σακκελίωνος)· β') Ἐπιμέρωσις πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν Μονὴν ἱερᾶς σεβασμίας (Σακκελίωνος διέγραψε τὰς πρώτας ὀκτὼ λέξεις καὶ προσέθεσεν ἀντ' αὐτῶν: *Μανουήλ Ἐξωτρόχου ἀπογραφικὸν πρακτικὸν περὶ τῆς Μονῆς τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου | τοῦ ἐπονομαζομένου Δυσικοῦ, ἢ τοποθεσία ἐνθα ἐδρίσκειται ὁ θεῖος οὗτος Ναὸς οὗ κείται σημειωμένη* (χειρ Φλωρίδου)· Σακκελίωνος προσέθεσε: *ἦτις ἔκειτο ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν Φυγέλων παρὰ τὴν Ἐφεσον γ')* Ἀντεγραφή (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, 5', σελ. 182 - 183, ἀρ. 65 (χρονολογούμενον κατὰ Μάρτιον, ἰνδ. 9ης, προτεινόμενον ἔτος 1221).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀπογραφὴν τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων Μανουήλ ὁ Ἐξώτροχος εὔρεν ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου κατέχει τὴν ἐν τῷ ἐμπορείῳ τῶν Φυγέλων κειμένην μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, τοῦ ἐπονομαζομένου τοῦ Δυσικοῦ. Αὕτη εἶχε προσκυρωθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, μετὰ τὴν θέλησιν τοῦ ἰδίου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς (οἰκιοθελοῦς ἐκδοθεῖσαν), τοῦ *κουβουκλεισίου* [Ἰωάννου] Παλανίτου, ὁ ὁποῖος προσαφίερωσεν εἰς αὐτὴν ἅπασαν τὴν πατρικὴν του περιουσίαν, ἥτοι μίαν οἰκίαν, ἀμπελῶνας καὶ ὀπωροφόρα δένδρα, ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ σχετικοῦ πρωτοστρατορικοῦ σιγίλλου· εἰς τὸ σιγίλλιον τοῦτο δηλοῦται ὡσαύτως ὅτι ἡ μονὴ κατέχει ἐπικυρωτικὸν βασιλικὸν ὄρισμὸν περὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀνηκόντων πραγμάτων καὶ μισθίων, ὡς καὶ σιγίλ-

λιον τοῦ ἄλλοτε δουκὸς τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων (στ. 1-7). "Ὅθεν, κατὰ διαταγὴν τοῦ παρακοιμωμένου καὶ δι' ἀσφάλειαν τῆς Μονῆς, ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, εἰς τὸ ὅποιον ἀνογράφονται οἱ μίσθιοι δουλευταὶ τῆς Μονῆς (5 ὀνόματα). Τούτους καὶ τὰ ἀήκοντα εἰς αὐτὴν πράγματα θὰ κατέχη ἡ Μονὴ διὰ παντός, ἀπηλλαγμένα πάσης ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεως. Διὸ καὶ ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, τὸ ὅποιον ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 8-14).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 14).

Ἐπογραφή Μανουήλ, Ἐξωτρόχου (στ. 14-15).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. - α') Ἐκδοθεῖσαν (στ. 3), προσαφιέρωσε (στ. 4) : ἀσφαλῶς ἐνταῦθα ὑπονοεῖται ἔγγραφον, διὰ τοῦ ὁποῦ εἶχεν ἀφιερωθῆ ἡ Μονὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου. Τὸ ἔγγραφον, ἐκδοθὲν πρὸ τοῦ 1216 (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σχόλιον 1). δὲν ἐσώθη. β') Πρωτοστρατορικὸν σιγίλλιον (στ. 6) καθορίζον τὰ τῆς ἀφιέρωσεως εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Δυσικοῦ τῆς πατρικῆς περιουσίας τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς μονῆς [Ἰωάννου] Παλαιῖτου. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη, βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σχόλ. 5. γ') Ἐπικυρωτικὸς ὁρισμὸς (στ. 6) τοῦ αὐτοκράτορος περὶ τῶν πραγμάτων καὶ μισθίων τῆς ὡς ἄνω μονῆς. Προγενέστερος χρονικῶς τοῦ ὡς ἄνω πρωτοστρατορικῶν σιγίλλιον. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Περὶ τούτου βλ. κατωτέρω, σχόλ. 6. δ') Σιγίλλιον (στ. 7) τοῦ δουκὸς τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων περὶ τῆς ὡς ἄνω μονῆς, προγενέστερον χρονικῶς τοῦ πρωτοστρατορικῶν σιγίλλιον. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη.

† Ἐπεὶ μετὰ τῶν ἄλλων, ὧν ἀπεγραψάμ(ε)θ(α) ἐν τῷ θε(ματι) τῶν Θρακ[α]ρη-
[σίων], εὐρομεν καὶ τὴν ἐν τῷ ἐμπορίῳ τῶν Φυγγ[έλων] διακειμένην |² σεβασμ(ία)
μο(ν)ῆν τοῦ ἀγί(ου) μεγαλομάρτ(υ)ρο(ς) Γε(ω)ρ(γίου), τὴν ἐπονομαζομένην τοῦ Δυ-
σικοῦ, διαφέροισ(αν) τῇ σεβασμ(ία) μο(ν)ῆ τ(ῆς) Πάτμου, ὡς |³ οἰκειοθελ(ῶς)
ἐκδοθεῖ(σαν) τῇ αὐτῇ σεβασμ(ία) μο(ν)ῆ παρὰ τοῦ ἐκ βάθρων αὐτὴν ἀνεγειραντο(ς)
ἐγγχωρίου, τοῦ ἐπον(ομαζ)ομένου κουβουκλει(σί)ου |⁴ τοῦ Παλαν(ί)τ(ου), ὃς δῆτα
καὶ προσαφιέρωσε τῇ τοιαύτῃ μο(ν)ῆ τὰ γονικῶθεν αὐτῷ διαφέροντα, ἧγουν τό τε
ὄσπι(ή)τ(ιον) αὐτοῦ, τοὺς |⁵ ἀμπελῶν(ας), τὰ ὄπωροφόρ(α) δένδρη καὶ πᾶσ(αν),
(ὡς) ἐν συνό[φει] φάν[αι], τ[ῆν] ἰδί[αν] αὐτ(οῦ) ὑπόστα(σι)ν, καθ(ώ)σπερ ἀκριβέ-
στερον ἐπέγνωμ(εν) |⁶ καὶ ἀπὸ τοῦ γεγονότο(ς) τῇ τοιαύτ(η) μο(ν)ῆ πρωτοστρα-
τ(ε)ρ(ικῶν) σιγίλλ(ιον), ἐν ᾧ δηλοῦτ(αι) ὅτιπερ καὶ ἐπικυρωτ(ικ)ὸ(ς) βασιλ(ικ)ὸ(ς)
πρ(ο)κ(υνη)τ(ὸς) ὁρισμ(ὸς) τῇ τοιαύτῃ μο(ν)ῆ πρόσεστι(ν), |⁷ ἐφ' οἷς κέκτητ(αι)
αὕτη πράγμασι τε καὶ μισθί(οις) δουλευτ(αῖς), ἀλλὰ δὴ καὶ σιγίλλ(ιον) τοῦ χρηματί-
σαντο(ς) δουκ(ὸς) τοῦ θε(μα)τ(ος) τῶν Θρακη(σ)ί(ων) (πρωτο)πανσε(βαστοῦπερ) |
τ(ὴ)του ἐκεί(ν)ου, |⁸ καὶ ἡμ(εῖς) κ(α)τ' ἐπιτροπὴν [τ]οῦ [α]ἰθ(έν)του ἡμῶν
τοῦ παρακοιμωμ(έ)νου εἰς περισσοτέρων ἀσφάλει(αν) τῶν διαφερόντων τῇ
τοιαύτῃ μο(ν)ῆ, καθ(ὡς) ἀνωτ(έ)ρω δηλοῦτ(αι), τὸ |⁹ παρ(ὸν) πρακτ(ικὸν) ποιού-
μεν. Οἱ μέντοι γε μίσθιοι δουλευταὶ τ(ῆς) [μονῆς] ἔχουσιν οὕτ(ως): οἱ παῖδ(ες)
τ(ῆς) [Λ]εοντ(ῶς), ὃ τε Νικόλ(αος) καὶ ὁ Μιχα(ήλ). |¹⁰ οἱ παῖδ(ες) τοῦ Χαρζανῆ,

[ἀ]νήλ(ικοι), ὅτε Λέ(ων) καὶ ὁ Ἴω(άννης) καὶ Μιχα(ήλ) ὁ Ζ. Τοῖνυν καὶ ἐσει-
ται ἡ τοιαύτη μο(ν)ῆ ἀδιασείστως καὶ |¹¹ ἀναποσπιάστως κ(α)τέχουσα πάντα τά, ὡς
εἴρηται, προ[σόντα] ταύτη καὶ τοὺς ῥηθέντ(ας) μισθίους δουλευτάς, διατηρομ(έ)-
νη |¹² παρὰ τοῦ μέρ(ους) τοῦ δημο(σίου) ἀνωτέρα πάσ(ης) καὶ παντοίας ἐπηρεί(ας),
ἀγγαρεί(ας), παραγγαρεί(ας) καὶ ἄλλ(ης) ὅποιασοῦν συζητή(σεως), |¹³ ὡς ἀκ(α)τα-
δουλώτου ταύτ(ης) οὕσ(ης). Ἐπὶ τοῦτ(ω) γὰρ καὶ τὸ παρ(όν) πρακτ(ικόν) γεγο-
νός παρ' ἡμῶν ἐπεδόθη τῇ τοιαύτη μο(ν)ῆ |¹¹ εἰς ἀσφάλειαν. μη(νὶ) μαῖω (ἰνδικτιῶ-
νος) θ'.

† [Κ]α[τ' ἐπι]τ[ροπ]ῆν τοῦ αὐθ(έν)τ(ου) μου τοῦ π(αρα)κ[οι]μωμ(έ)-
νου Μανουήλ ὁ Ἐξώ|¹⁵τροχ(ος) †

1 Θε[ρακη]σίων MM | Φυ[γέλων] MM || 5 1. δένδρα | συνψ[ει] MM | [τὴν ἰδίαν] MM || 9 [Α]εοντῶς MM
|| 10 ἀνήλικοι : . . . κός MM | Ἴω(άννης) ex corr. ips. manu | Ζ. . . . vel T. . . . | ἐσειται correx. ips.
manus ex ἀφείλει ἀδιασείστως ex corr. ips. manu | 14 Μαῖω : μαρτίω MM | Κατ' ἐπιτροπῆν supplevi
(cf. l. 8 et not. 11) : ὁ [δοῦλος. . . .] MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.—Τὸ ἔγγραφο φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν μηνὶ μαῖω ἰνδικτιῶνος θ' (εἰς τὴν ἔκδοσιν MM σημειοῦται λαμβασμένως ὁ μὴν Μάρτιος). Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων: α') Αὐτοκρατορικὸν σιγίλλιον τοῦ 1201 ἐπικυροῦ τὴν δωρεάν πρὸς τὴν Μονὴν Δυσικοῦ τῆς οἰκίας τοῦ Παλανίτου καὶ ἐπιτρέπει εἰς τὴν μονὴν νὰ κατέχη μισθίους (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 12· χρονολόγησις Ἔρας Βρανούση ἀντὶ τῆς προτεινομένης ὑπὸ D ö l g e r, *Palmos*, σελ. 395 κέ. χρονολογίας 1199). Ἐπομένως τὸ παρὸν πρακτικὸν ἐξεδόθη μετὰ τὸ 1201. β') Τὸ ἔγγραφο τοῦ Ἐξωτρόχου προϋποθέτει ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Δυσικοῦ εἶχε προσκυρωθῆ εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς, γυγονός τὸ ὅποιον συνέβη πρὸ τοῦ 1216 (πρβλ. MM, Γ', σελ. 174, ἀρ. 61 στ. 15-18) καί, καθ' ἡμᾶς, μετὰ τὸ 1204 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 1). Ἡ Μονὴ Πάτμου διετήρησε τὰ δικαιώματα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μετοχίου Δυσικοῦ περίπου μέχρι τοῦ ἔτους 1278 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 1). Ἐπομένως τὸ παρὸν ἐξεδόθη μετὰ τὸ 1204 καὶ ὀπωσδήποτε πρὸ τοῦ 1278. Περαιτέρω τὸ ἔγγραφο παρέχει ἔνδειξεις καὶ ἐμμέσους μαρτυρίας, αἱ ὅποιαι βοηθοῦν εἰς τὸν προσδιορισμὸν τοῦ ἔτους ἐκδόσεώς του. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα εἶναι τὰ ἀκόλουθα: 1) μνεῖα ἀνω-
νόμου πρωτοστράτορος (στ. 6), τὸν ὅποιον τείνομεν νὰ ταυτίσωμεν πρὸς τὸν πρωτοστράτορα Ἰωάν-
νην Ἰσῆν, μαρτυρούμενον ὀλίγον πρὸ τοῦ 1221 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 5)· 2) μνεῖα ἀνωνόμου
παρακοιμωμένου, κατ' ἐντολὴν τοῦ ἰσίου ἐνεργεῖ ὁ Ἐξώτροχος (στ. 8) : τοῦτον ταυτίζομεν πρὸς
τὸν Ἀλέξιον Κρατερόν, μαρτυρούμενον κατὰ τὰ ἔτη 1216-1227 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 8)·
3) ὁμοίωτης ἐκφράσεων πρὸς ἔγγραφο τοῦ 1216 (ἡμέτερον ἀρ. 61), ἐκδοθὲν ἐντολῇ τοῦ Ἀλεξίου
Κρατεροῦ διὰ τὴν περιοχὴν τοῦ Πύργου, δηλ. γειτονικὴν τῶν Φυγέλων περιοχὴν (βλ. σχόλιον 8
καὶ 10) καὶ 4) λίαν πιθανὴ ταύτισις τοῦ Μανουήλ Ἐξωτρόχου πρὸς τινὰ Ἐξώτροχον δράσαντα
πρὸ τοῦ 1234 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 11). Πάντα ταῦτα τοποθετοῦν τὸ παρὸν πρακτικὸν εἰς τὰς
πρώτας δεκαετίας τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτὴν ἢ θ' ἰνδικτιῶν συμπίπτει πρὸς τὰ ἔτη

1206, 1221, 1236. Τὸ ἔτος 1206 πρέπει νὰ ἀπορριφθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων, καὶ διὰ τοὺς ἀνωτέρω λόγους ἀλλὰ καὶ διότι τὸ ἔγγραφο τοῦ Ἐξωτρόχου προϋποθέτει ἐκτενῆ γραφειοκρατικὴν διαδικασίαν, ἣ ὅποια δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἔχῃ ἐκτελεσθῆ εἰς τὸ κράτος τῆς Νικαίας ἤδη πρὸ τοῦ 1206. Ἐκ τῶν δύο ἄλλων χρονολογιῶν, τὸ ἔτος 1221 εἶναι πλησιέστερον πρὸς τὰς ἀνωτέρω παρεχομένας χρονολογικὰς ἐνδείξεις — δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ ἀποκλείσωμεν τελείως καὶ τὴν χρονολόγησιν εἰς τὸ ἔτος 1236.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ ἐν τῷ ἐμπορείῳ τῶν Φυγέλων κειμένη Μονὴ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Δυσικοῦ ἰδρύθη ὀλίγον πρὸ τοῦ ἔτους 1201 ὑπὸ τοῦ κουβουκλεισίου Ἰωάννου τοῦ Παλανίτου (ἀνήγειρε μονὴν ἐκ βάθρων δι' οἰκείων ἐξόδων), ὁ ὁποῖος ἀφιέρωσεν εἰς αὐτὴν καὶ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ περιουσίαν (βλ. χρυσόβουλλον σιγίλλιον τοῦ ἔτους 1201, τόμ. Α', ἔγγρ. 12, ὅπου ἐν ἐκτάσει τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀφιερώσεως). Ἡ Μονὴ Δυσικοῦ προσκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς ὁπωσδήποτε πρὸ τοῦ Μαρτίου 1216 (πρβλ. MM, Γ', σελ. 174 στ. 15-18), μετὰ τὴν θέλγαν τοῦ ἰδίου τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς (πρβλ. καὶ παρὸν πρακτικὸν στ. 3: οἰκειοθελῶς ἐκδοθεῖσαν). Καθ' ἡμᾶς, ἡ προσκύρωσις εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἐγένετο μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Φράγκων (1204), ἐπὶ αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας, διότι τότε ἐγένοντο ἀνακατατάξεις εἰς τὰ κτήματα τῆς Μ. Ἀσίας (βλ. σχετικῶς Ahrweiler, *La politique agraire des empereurs de Nicée*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 51 κέ.) καὶ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς μαρτυροῦνται προσκυρώσεις καὶ δωρεαὶ μωρασιατικῶν κτημάτων καὶ μετοχιῶν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου. Ἡ Μονὴ Δυσικοῦ παρέμεινεν ὡς μετόχιον τῆς Πάτμου μέχρι τοῦ ἔτους 1278. Πράγματι, ἀπὸ τοῦ ἔτους τούτου ἡ Πατριακὴ Μονὴ δὲν ἠδύνατο ἐν τῇ πράξει νὰ ἀσκήσῃ τὰ δικαιώματα αὐτῆς ἐπὶ τοῦ μετοχίου, διότι ἡ περιοχὴ εἶχε περιέλθει εἰς τοὺς Τούρκους (Παχυμέρης, Α', σελ. 468. Wittke, *Mentesche*, σελ. 26). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι εἰς χρυσόβουλλον τοῦ 1292 μνημονεύεται ἡ Μονὴ Δυσικοῦ ὡς μετόχιον τῆς Πάτμου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 15), ἀλλὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τούτου δὲν ἀνταποκρίνεται πάντοτε εἰς τὴν ἱστορικὴν πραγματικότητά, ὡς διεπιστώθη καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις (βλ. σχετικῶς Ἐλισάβετ Ζαχαριάδου, *Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Νοτιοανατολικοῦ Αἰγαίου*, «Σύμμεικτα», τόμ. Α', σελ. 194 δι' ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1326 κέ.).

2. (στ. 1): Περὶ τοῦ ἐμπορείου τῶν Φυγέλων, κειμένου Β. τῆς Ἀναίας καὶ ΝΔ. τῆς Ἐφέσου, βλ. W. Ramsay, *The historical Geography of Asia Minor*, Λονδίνου 1890, σελ. 111 καὶ χάρτην σελ. 104/5· πρβλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 66-67 καὶ ὑποσ. 336. Κατὰ τὴν ὑπὸ ἐξέτασιν περίοδον τὰ Φύγελα ἀνήκον εἰς τὸ θέμα τῶν Θρακησίων. Περὶ τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων, βλ. ἐν ἐκτάσει Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 127 κέ., 137 κέ., καὶ ἀνωτέρω ἔγγρ. 61, σχόλιον 6.

3. (στ. 3-4): κουβουκλεισίου τοῦ Παλανίτου: Πρόκειται βεβαίως περὶ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς Μονῆς Δυσικοῦ Ἰωάννου τοῦ Παλανίτου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 12). Οὗτος ἦτο κάτοικος τοῦ ἐμπορείου τῶν Φυγέλων (ὡς ρητῶς ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔγγραφο τόμ. Α', ἀρ. 12 στ. 1-2), διὸ καὶ ἀποκαλεῖ αὐτὸν ἐγχώριον τὸ παρὸν πρακτικόν. Οὗτος ἔζη τὸ 1201, ἀσφαλῶς δὲ ἔζη ὅταν ἡ Μονὴ Δυσικοῦ ἐγένετο μετόχιον τῆς Πάτμου, ἐφ' ὅσον ἡ προσκύρωσις ἐγένετο μετὰ τὴν θέλγησίν του (πρβλ. οἰκειοθελῶς ἐκδοθεῖσαν). Ὁ Παλανίτης, λαϊκὸς ὁ ἴδιος, ἔφερε τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἀξίωμα τοῦ κουβουκλεισίου, τὸ ὅποῖον ἠδύνατο νὰ φέρουν καὶ μὴ κληρικοί: τὸ ἀξίωμα τοῦτο μαρτυρεῖται εἰς τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς καταλόγους καὶ τὰ σφραγιστικὰ μνημεῖα τοῦ Γ' καὶ ΙΑ' ἰδίᾳ αἱ. (βλ. Dag-

ρου ζέσ, *Ἐοφίλια*, κυρίως σελ. 39-44, όπου και ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία—ἡ παρούσα περίπτωσις, χρονολογούμενη εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ ΙΓ' αἰ., δὲν σημειοῦται).

4. (στ. 4-5): *προσαφιέρωσε τῇ τοιαύτῃ μονῇ... τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἐπόστασιν*: πρβλ. χρυσόβουλλον σιγίλλιον τοῦ ἔτους 1201, ἐπικυρωτικὸν αὐτῆς τῆς ἀφιέρωσεως (τόμ. Α', ἔγγρ. 12 στ. 3 κέ.). *Ἡ ἐπόστασις ἦτο ἰδιοκτησίς κατὰ πλήρη κυριότητα*: βλ. σχετικῶς Svoronos, *Cadastré*, σελ. 119.

5. (στ. 6): *πρωτοστρατορικὸν σιγίλλιον*: Πρόκειται περὶ ἐγγράφου ἐκδοθέντος ὑπὸ τινος πρωτοστράτορος. Ὑποθέτομεν ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ πρωτοστράτορος Ἰωάννου Ἰσῆ, ὁ ὁποῖος μνημονεύεται εἰς ἐγγράφον τοῦ ἔτους 1221 ὡς ἐνεργήσας ἤδη τὴν ἀποκατάστασιν εἰς τὸ παρὰ τὰ Παλάτια μετόχιον τοῦ Πύργου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 13), δηλ. εἰς περιοχὴν γειτονικὴν τῶν Φυγέλων (βλ. καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. 64 σχόλιον 6).

6. (στ. 6-7): *ἐπικυρωτικὸς βασιλικὸς ὀρισμὸς... ἐφ' οἷς κέκτηται αὕτη πράγμασί τε καὶ μισθίοις δουλευταῖς...* Τὸ σφζόμενον ἐγγράφον Ἀλεξίου Γ' τοῦ Ἀγγέλου τοῦ ἔτους 1201, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται πράγματι εἰς τὰ κτήματα καὶ τοὺς μισθίους τῆς Μονῆς Δουσικοῦ (τόμ. Α', ἔγγρ. 12), εἶναι χρυσόβουλλον σιγίλλιον καὶ ὄχι ὀρισμὸς. Ἐὰν ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τοῦ ἐγγράφου τούτου τοῦ Ἀλεξίου Γ', τότε ὁ συντάκτης τοῦ παρόντος ἐσφαλὲν ὡς πρὸς τὸν διπλωματικὸν ὄρον, ἄλλως θὰ πρόκειται περὶ δευτέρου αὐτοκρατορικοῦ ἐγγράφου, ἐκδοθέντος πιθανώτατα ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Νικαίας πρὸς ἐπικύρωσιν τοῦ ἐγγράφου τοῦ Ἀλεξίου. Καὶ εἰς τὴν δευτέραν πάντως περίπτωσιν ὁ ὀρισμὸς εἶναι προγενέστερος τοῦ πρωτοστρατορικοῦ σιγίλλιον, ἐφ' ὅσον ρητῶς ἐμνημονεύετο ἐν αὐτῷ.

7. (στ. 7): *πρωτοπανσεβαστοῦπερτάτου ἐκείνου δουκὸς τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων*: Τὸ ὄνομα δὲν παραδίδεται, οὔτε ἐξ ἄλλων στοιχείων δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν τοῦτον. Πάντως, ὅτε ἐξεδύθη τὸ παρὸν ἐγγράφον (καθ' ἡμᾶς, τὸ 1221, ἢ ἕως τὸ 1236) οὗτος εἶχεν ἤδη ἀποθάνει, ἐφ' ὅσον καλεῖται ἐκεῖνος. Ἐπομένως ἀποκλείονται ὅλοι οἱ μετὰ τὸ ἔτος 1221 (ἢ 1236;) διατελέσαντες δούκες τῶν Θρακησίων. Κατάλογον τῶν δουκῶν τῶν Θρακησίων βλ. ἐν Dölger, *BZ* 27 (1927), σελ. 307 κέ., *Ahrweiler, Smyrne*, σελ. 138 κέ., κυρίως ἀρ. 1-5. Σημειωτέον ὅτι οὐδεὶς τούτων μαρτυρεῖται φέρων τὸν τίτλον τοῦ πρωτοπανσεβαστοῦπερτάτου. Περὶ τοῦ τίτλου τοῦ (πρωτο)πανσεβαστοῦπερτάτου, βλ. *Stiernon, REB* 19 (1961), σελ. 279 (§ 5) καὶ 281-283.

8. (στ. 8, πρβλ. καὶ στ. 14): Τὸ ὄνομα τοῦ παρακοιμωμένου δὲν παρέχεται ὑπὸ τοῦ παρόντος ἐγγράφου. Τείνομεν νὰ ταυτίσωμεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἀλέξιον Κρατερόν, ὁ ὁποῖος ἔφερε τὸ ἀξίωμα τοῦτο τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1216 μέχρι τοῦ 1227 (δηλαδὴ εἰς ἐποχὴν, ἣ ὁποία συμφωνεῖ μὲ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα τοῦ παρόντος πρακτικοῦ) καὶ ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται συχνὰ εἰς ἐγγράφα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὡς δρῶν εἰς γειτονικὰς τῶν Φυγέλων περιοχάς: βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 61, σχόλιον 6—πρβλ. καὶ ὁμοιότητα ἐκφράσεων μεταξὺ τοῦ ἔγγρ. ἀρ. 61, τὸ ὁποῖον ἐγένετο ἐντολῇ τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ, καὶ τοῦ παρόντος πρακτικοῦ, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται ἐντολῇ ἀνωνύμου παρακοιμωμένου: ἔγγρ. 61 στ. 41-42 καὶ 46 καὶ παρὸν ἐγγράφον στ. 8: *κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἀθθέντου μου τοῦ παρακοιμωμένου*.

9. (στ. 9-10): Τὸ δικαίωμα νὰ κατέχη μισθίους δουλευτὰς εἶχε παραχωρηθῆ εἰς τὴν Μονὴν Δουσικοῦ διὰ τοῦ ὡς ἄνω χρυσοβούλλου σιγίλλιον τοῦ 1201 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 12 στ. 5: *ἐκχωρηθῆναι δὲ καὶ τινὰς ἐλευθέρους καὶ τῶν δημοσίων ἀνεπιγνώστους, προσκαθίσαι ἐντὸς τῶν δικαίων τῆς τοιαύτης μονῆς* καὶ στ. 10: *προσκαθίσαι ἐν τοῖς δικαίοις αὐτοῦ πρὸς συγκρότησιν ταύτης καὶ*

ύπηρεσίαν μισθίους ξένους. . .). Ὁ ἀριθμὸς ἑμὸς αὐτῶν δὲν παραδίδεται εἰς τὸ σιγίλλιον· εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον καταγράφονται πέντε ὀνόματα εἰς τρεῖς μερίδας. Περὶ μισθίων δουλευτῶν βλ. M. Angold, *A Byzantine Government in exile*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 138 - 139.

10. (στ. 14) : Συμπληροῦμεν κατ' ἐπιτροπὴν βάσει τοῦ στ. 8, ὅπου ἡ αὐτὴ διατύπωσις, καὶ ἐν συναρτήσει πρὸς τὴν ἀνάλογον ὑπογραφήν τοῦ ἔγγράφου ἀρ. 61 στ. 46 (πρβλ. καὶ στ. 41 - 42). Βλ. καὶ ἄνωτέρω, σχόλιον 8.

11. (στ. 14 - 15) : *Μανουὴλ ὁ Ἐξώτροχος* : Εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1234 ἀναφέρεται εἰς Ἐξώτροχος (τὸ κύριον ὄνομά του δὲν παραδίδεται) ὡς παριστάμενος εἰς περιορισμὸν κτήματος τῆς περιοχῆς τῶν Παλατιῶν Σμύρνης, ἐκτελεσθέντα ὀπωσδήποτε πρὸ τοῦ 1234 (MM, Δ', σελ. 148 στ. 30 — ὁ Ἐξώτροχος οὗτος δὲν παρίστατο εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦ 1234, βλ. H élène Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 161, ἀλλ' εἰς προγενεστέραν ἀνάλογον πράξιν, ὡς συνάγεται ἐκ δύο χωρίων τοῦ ἔγγράφου, MM, Δ', σελ. 148 στ. 18 καὶ 30). Ἡ περιοχὴ καὶ ὁ χρόνος τῆς δραστηριότητός του, ὡς καὶ ἡ προϋποθέτουσα παρόμοιον ἀξίωμα ἐκτέλεσις τοῦ περιορισμοῦ, ἐπιτρέπουν νὰ ὑποστηρίξωμεν μετὰ πολλῆς πιθανότητος ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ Μανουὴλ Ἐξωτρόχου, τοῦ ἐκδότη τοῦ παρόντος πρακτικοῦ. Οὗτος, ὡς ἐλέχθη, ἐκδίδει τὸ παρὸν κατ' ἐπιτροπὴν τοῦ ἀθέητον μου τοῦ παρακοιμωμένου (πρβλ. ἄνωτέρω, σχόλιον 8 καὶ 10) καὶ προφανῶς ἀνῆκεν εἰς τὴν δημοσιονομικὴν ὑπηρεσίαν τῆς περιοχῆς. — Τὸ ὄνομα Ἐξώτροχος ἀπαντᾷ καὶ εἰς ἄλλα ἔγγραφα τοῦ IB' - ID' αἰ. : βλ. MM, Γ', σελ. 133 τοῦ 1197 (Κωνσταντῖνος Ἐξώτροχος), MM, Α', σελ. 345 sine anno (Ἐξώτροχος οἰκεῖος τοῦ αὐτοκράτορος), πρβλ. καὶ MM, Α', σελ. 549 τοῦ 1371 (οἰκία τῆς Ἐξωτροχίνης).

63. ΠΑΡΑΔΟΤΙΚΗ ΕΓΓΡΑΦΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΦΕΡΝΙΤΖΙΩΤΟΥ

παραδοτική έγγραφος (στ. 11)
πρβλ. ἀπεκαταστήσαμεν (στ. 7)

Αύγουστος, ἰνδ. δ'
[1246]

Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀπογραφὴν τῶν Παλατίων Γρηγόριος ὁ Φερνιτζιώτης ἀπαλλάσσει τὴν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης ὑποκειμένην ὑποστατικὴν στάσιν τῶν ἀδελφῶν Βαρυκαλίγων ἀπὸ τοῦ βοῦδατικοῦ φόρου ἐνὸς ὑπερπύρου καὶ καθιστᾷ τὴν μονὴν καὶ τὴν στάσιν ἐλευθέραν καὶ ἀφορολόγητον.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 84). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος πλαγίου ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,162 × 0,250. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,105 × 0,230. Περιθώρια: ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,010). Μελάνη καστανόχρους βαθεῖα. — Εἰλητάριον ἔχον τριῶν παλαιότερων καὶ τεσσάρων νεωτέρων καθέτων διπλώσεων. — Διατήρησις μετρία: σητόβρωτον ἰδίᾳ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος· κάτω καὶ δεξιᾶ ἔχει ἀποκοπῆ ἰκανὸν τμήμα (στ. 11-12). Ἰχνη τεσσάρων ὀπῶν, διὰ τῶν ὁποίων διήρχετο τὸ συγκρατοῦν τὴν νῦν ἀπολεσθεῖσαν σφραγιδα νῆμα. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Σημειώματα μεταγενέστερα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: 1) Ἄριθμ. (χεῖρ Φλωρίδου;) 84 (χεῖρ Σακκελίωνος). 2) *Μαρτυρία ἀναγραφῆς* (διέγραψε Σακκελίων καὶ προσέθεσε: *Παραδοτικὴ γραφὴ τοῦ ἀναγραφῆς Γεωργίου Φερνιτζιώτου*) *περὶ ὑποστατικῶν τῆς Μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τ(ῆς) Κεχιονισμένης ἐπιλεγομένης | τῆς οὐσης ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς* (χεῖρ Φλωρίδου). 3) Ἄντεγράφη (χεῖρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, 5', σελ. 188-189, ἀρ. 69.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Dölger, *Patmos*, σελ. 365-366.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ Γεώργιος Φερνιτζιώτης, ἐνεργῶν, κατόπιν σχετικοῦ βασιλικοῦ ὀρισμοῦ, τὴν ἀπογραφὴν (*ἀναγραφὴν*) τῶν Παλατίων (Μιλήτου), εὔρεν ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ μεγαλοδοξοτάτου κυροῦ Γεωργίου Μονοχυτρᾶ, ἡ τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης, κατεῖχεν ὑποστατικὴν στάσιν. Ἡ στάσις αὕτη εἶχε προσκυρωθῆ εἰς τὴν Μονὴν διὰ διαθήκης τῶν δύο ἀδελφῶν Μιχαὴλ καὶ Λέοντος τῶν Βαρυκαλίγων καὶ τῶν γυναικῶν καὶ παιδῶν αὐτῶν, τῆς Μαρίας τῆς Λίμναινας καὶ τῆς Παυλοπούλαινας, κατέβαλλε δὲ εἰς τὸ δημόσιον ἐν ὑπέρπυρον ὡς βοῦδατικὸν φόρον (στ. 1-4). Ἐπειδὴ ὁ Φερνιτζιώτης ἀπήτησε τὸν φόρον τοῦτον, ὁ Γεώργιος Μονοχυτρᾶς ἐπέτυχε, κατόπιν σχετικοῦ διαβήματος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα [Ἰωάννην Βατάτζην], τὴν ἐκδοσὶν βασιλικοῦ ὀρισμοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπηλλάσσετο (*ἐξέκοψεν*) ἡ στάσις ἀπὸ τοῦ τέλους τούτου. Συμμορφούμενος πρὸς τὸν ὀρισμόν, ὁ Φερνιτζιώτης ἀπαλλάσσει τὴν Μονὴν ἀπὸ τοῦ ὡς ἄνω φόρου καὶ καθιστᾷ αὐτὴν ἐλευθέραν καὶ ἀπηλλαγμένην παντὸς φόρου, τὴν δὲ στάσιν αὐτοδέ-

σποτον και ἀντεξούσιον, ὑποκειμένην μόνον εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης (στ. 5 - 11). Διὸ και ἐγένετο ἡ παροῦσα παραδοτικὴ ἔγγραφος και ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 11).

Μήν, Ἰνδικτιῶν (στ. 12).

Ὑπογραφή Γρηγορίου Φερνιτζιώτου (στ. 12).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α) Βασιλικὸς ὄρισμὸς (στ. 1) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Γ' Βατάτζη], διὰ τοῦ ὁποῖου δίδεται ἐνταῦθα εἰς τὸν Γρηγόριον Φερνιτζιώτην ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀναγραφὴν τῆς περιοχῆς τῶν Παλατίων. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. D o l g e r, *Regesten*. ἀρ. 1786α. β) Ὁρισμὸς (στ. 7) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτζη]. ἀπολυθεὶς τῆ αἰτήσει τοῦ Γεωργίου Μονοχυτῆ, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀπλλάσσεται ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐνὸς ὑπερπύρου φόρου πρὸς τὸ δημοσίον ἢ ὑποστατικὴν στάσιν τῶν Βαρυκαλίγων. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. D o l g e r, *Regesten*. ἀρ. 1786.

|¹ Καθ' ὄρισμ(ὸν) βασιλ(ικὸν) προσ(κυ)ν(η)τ(ὸν) ὄρισμ(ὸν) τὴν ἀναγρα(φ)ήν τῶν Παλατί(ων) ποιησάμενοι, εὔρομ(εν) και τὴν μονὴν τοῦ Μονοχυτ(ᾶ) κυ(ροῦ) Γε(ω)ργ(ίου), [τ]ὴν οὕτωςί λεγ(ομέ)ν(ην) |² τῆς ὑπεραγ(ίας) Θ(εοτό)κου τ(ῆς) Κεχιονισμένης, ὑποστατ(ικὴν) στάσιν διακειμ(ένην) εἰς προσένεξιν ταύτης διαθήκ(ως) ἐγγεγ[ραμ]μ(έ)ν(ην) [παρὰ] τ[ῶν] |³ δύο ἀνταδέλφ(ων) και Βαρικαλίγ(ων) Μιχα(ήλ) και Λέ(ο)ντο(ς) και τῶν γυναικ(ῶν) ἀν[τ]ι(ῶν) και παίδ(ων), Μασί(ας) τ(ῆς) Λίμναιν(ας) ἦτο[ι] τ(ῆς) Πα[υ]λοπούλεν(ας), ἦτ(ις) και |⁴ ἐτέλλ(ει) εἰς τ(ὸ) δημόσι(ον) τὴν ἀναγραφὴν τ[ῶν] Παλατί(ων) βοῖδατ(ικου) τέλους (ὑπερ)π(ύ)ρ(ου) ἐν και τοῦτο ἐκ πολλ(ῶν) χρόν(ων) διαδιδόμεν(ον) εἰς τ(ὸ) και δηλ[ού]μ(ε)ν(ον) δημόσι(ον). |⁵ Ἐξητήσαμ(εν) αὐτὸ και ἡμεῖ(ς) κατὰ τ(ὴν) μακρ(ὰν) συνήθ(ειαν) τοῦ μεγαλοδοξ[ο]τ(ά)τ(ου) δηλο[υ]μ(έ)ν(ου) κυ(ροῦ) Γε(ω)ργ(ίου) τ(οῦ) [Μονο]χυτ(ᾶ), ὄστ(ις) και ἀναδραμ(ῶν) εἰς τ(ε) προσ|⁶κύνησ(ω) τ(οῦ) κρατ(αιου) και ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) ἀθθ(έν)τ(ου) και βασιλ(έως) και τὴν τ(οῦ) (ὑπερ)π(ύ)ρ(ου) ἐνὸς δ[ό]σ[ι]ν πρὸς] τ[ὴν] ἀγ(ίαν) ἀν[τ]ι(ῶν) βασιλ(είαν) ἀναφέρ(ων) ἐξέκοψ(εν) τοῦτο διὰ θείου ἀντ(οῦ) πρ(ο)σ(κ)υνητ(οῦ) |⁷ ὄρισμ(οῦ) και τοῦτον ἡμῖν ἀποκομίσ(ας) ἐξεκόψαμ(εν) τοῦτ(ο) και ἀπεκαταστήσαμ(εν) τ(ὴν) δηλουμέν(ην) μονὴν ἐλευθέρ(αν) πάντη και ἀκατα|⁸ζήτητ(ον) μηδενὶ προσώπ(ω) ἐπιειμ(ένου) τ(οῦ) (ὑπερ)π(ύ)ρ(ου) τὸ βάρο(ς) ἐπὶ πᾶσ(αν) ὄλ(ην) τ(ὴν) δηλουμ(έ)ν(ην) στάσιν τῶν ἄνω γεγραμμ(ένων) μῆτ' αὐτ(ῆς) τ(ῆς) Παυλο|⁹πούλεν(ας) μῆτε τ(ῆς) Λίμναιν(ας) και ὅπου ἂν και εὔρεθῆσεται(αι) ἡ τοιαύτη, εἴτε ἐν τῷ κάμπ(ω) εἴτε ἐν τοῖς ὄρειν(οῖς) τόπ(οις), ἔξει τὸ ἀζήτητ(ον) και [ἀμετάτρε]π(ον) |¹⁰ παρὰ παντὸς προσώπ(ου) και μενεὶ εἰς τ(ὸ) διηνεκ(ές) αὐτοδέσποτο(ς) και ἀντεξούσι(ο)ς) μόν(η) τῆ μονῆ τ(ῆς) ὑπεραγ(ίας) Θ(εοτό)κου τ(ῆς) Κεχιονισμ[έ]νης |¹¹ ὑποκειμένη. Ἐπὶ τοῦτ(ο) γὰρ ἐγεγόνει [και] ἡ παροῦσα παραδοτ(ικὴ) ἔγγρ(αφος) και ἐπεδόθη [αὐτῆ εἰ]ς ἀσφάλ(ειαν) και ἐξουσί(αν) τοῖς κατὰ και-

ρ(οὺς) ἡγουμ(έ)ν(οις). |¹² μηνὶ ἀγ(ούσ)τ(ω) ἰνδ(ικτιῶνος) δ'. Ἰ 'Ο δοῦλ[ος τ](οῦ) κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν ἀθ(έντου) [καὶ βασιλέως] Γρη[γ]όριος ὁ Φερνι-
τζιώτης †

1 ὀρισμὸν iter. | [τὴν] MM || 2 ὑπεράγνον MM | κατέχουσαν post Κεχιομισμένης add. MM | διὰ post ταύτης add. MM | διαθήκην MM | ἐγγεγ[ραμμέ]νῃν MM | 3 αὐ[τῶν] MM || 4 βοϊδιατικοῦ MM | δηλούμενον l. MM || 6 δ[όσον πρὸς τὴν] MM | ἀγίαν om. MM | αὐτοῦ l. MM || 8 ἔλωσ MM || 10 ἱπεράγνον MM || 11 ἐγεγ[ραμμέ]ναι και] MM | ἐγγ[ραφος] MM | ἐπεδό[θη αὐτῇ εἰς] MM | ἡγο[υμένους] MM || 12 δοῦ[λος τοῦ] MM | αὐ[θέντου] MM | Γρηγόριος MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφο φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν: μηνὶ ἀγούστῳ ἰνδικτιῶ-
νος δ'. Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων: α') Ἡ παροῦσα παράδοσις ἐγένετο μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Γεωργίου Μονοχυτρά ἐκ νέου ἀνέγερσιν τῆς Μονῆς τῆς Κεχιομισμένης καὶ τὴν παράδοσιν αὐτῆς εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ἐπομένως μετὰ τὸ ἔτος 1236 (βλ. κατω-
τέρω, σχόλιον 1). β') Εἰς ἔγγραφο τοῦ Γεωργίου Ζαγαρομμάτου τοῦ ἔτους 1251 ρητῶς ἀναφέρε-
ται ὅτι ὁ Γρηγόριος Φερνιτζιώτης ἐνήργησεν ἀπογραφὴν τῶν Παλατίων (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 64
στ. 21 καὶ 39). Ἐπειδὴ ἡ παροῦσα παραδοτικὴ ἔγγραφος ἐντάσσεται ἐντὸς τῆς γενικῆς αὐτῆς
ἀπογραφῆς τὴν ὁποίαν καὶ μνημονεύει (πρβλ. στ. 1-2), πρέπει καὶ αὕτη νὰ χρονολογηθῇ πρὸ τοῦ
1251. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα 1236-1251 ἡ δ' ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Αὐγουστον συμπίπτει
πρὸς τὸ ἔτος 1246. Σημειωτέον ὅτι τὴν αὐτὴν χρονολογίαν προτείνει καὶ ὁ Fr. Dölger, *Palmos*,
σελ. 365-366, χρησιμοποιοῦν ὁμοίως διάφορον τεκμηρίωσιν. Οὕτως: α') ὡς *terminus post quem*
θεωρεῖ καὶ πάλιν τὸ ἔτος 1236, βασιζόμενος ὁμοίως ἐπὶ ἄλλου ἐγγράφου, τοῦ ἐκδιδομένου εἰς τὸν
Α' τόμ. ὑπ' ἀρ. 13, τὸ ὁποῖον χρονολογεῖ εἰς τὸ ἔτος 1236, ἐνῶ πρόκειται περὶ ἐγγράφου τοῦ
ἔτους 1221 (περὶ τῆς χρονολογίας βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 13). β') ταυτίζει τὴν ὑπὸ τοῦ Ζαγαρομμά-
του μνημονευομένην ἀποκατάστασιν τοῦ Φερνιτζιώτου πρὸς τὸ παρὸν ἔγγραφο, ἐνῶ, ὡς ἤδη ἐλέ-
χθη, ἡ παροῦσα παράδοσις ἐντάσσεται μὲν ἐντὸς τῆς γενικωτέρας ὑπὸ τοῦ Φερνιτζιώτου γενομέ-
νης ἀπογραφῆς τῶν Παλατίων, ἀποτελεῖ ὁμοίως ἐπὶ μέρους κειωρισμένην πράξιν.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ πλησίον τῶν Παλατίων (Μιλῆτου) Μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχιομισμένης
μνημονεύεται ἤδη εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1214 (MM, Γ', σελ. 166-174, ἀρ. 53-60): πρόκειται
περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, διὰ τῶν ὁποίων δωρίζονται ἢ πωλοῦνται χωράφια εἰς τὴν μονήν. Εἶναι
γνωστὸν ὅτι ἡ μονὴ αὕτη προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ'
τοῦ Βατάτζη (1222-1254) (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 14 στ. 30-32 καὶ MM, Γ', σελ. 232 στ. 4-5·
πρβλ. καὶ κατωτέρω ἔγγρ. 66 στ. 5 κέ.). Τὸ γεγονός πρέπει νὰ χρονολογηθῇ καθ' ἡμᾶς, μετὰ τὸ
1236, διότι εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους τούτου (MM, Γ', σελ. 187) ἡ Μονὴ τῆς Κεχιομισμένης δὲν
μνημονεύεται ὡς Μονὴ τοῦ Μονοχυτρά, οὔτε ὡς μετόχιον τῆς Πάτμου, ἐμφανίζεται δὲ ὡς αὐτε-
ξούσιος. Βεβαίως, ὡς πρὸς τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ παρατηροῦμεν (βλ. κα-
τωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 66 καὶ 73), ἡ Μονὴ τῆς Κεχιομισμένης ἠδύνατο, καὶ μετὰ τὴν προσάρτησίν της
εἰς τὴν Πάτμον, νὰ ἀναφέρεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς δημοσίας ὑπηρεσίας, ἄνευ μνείας τῆς ἐξαρτή-
σεώς της ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς: ἀλλ' ἐὰν ἡ δι' ἐξόδων τοῦ Μονοχυτρά γενομένη ἀνακαινίσις

είχε προηγηθῆ τοῦ ἐγγράφου τοῦ 1236, θὰ ἦτο παράδοξον νὰ μὴ ἀναφέρεται εἰς τοῦτο, ἐφ' ὅσον τὸ γεγονός θὰ ἦτο πρόσφατον καὶ σημαντικὸν διὰ τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν θέσιν τῆς Μονῆς. Ἐξ ἄλλου, ὡς διαπιστοῦται κατωτέρω (σχόλιον 2), οἱ χρόνοι τῆς δραστηριότητος τοῦ Μονοχυτρᾶ ἐντάσσονται εἰς τὴν τετάρτην - ἕκτην δεκαετίαν τοῦ ΙΓ' αἰ. Διὰ πάντα τὰ ἀνωτέρω τοποθετοῦμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Μονοχυτρᾶ ἀνακαίνισιν τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης καὶ τὴν προσάρτησίν της εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου μετὰ τὸ 1236. Τὰ ἐπὶ τῆς Κεχιονισμένης δικαιώματα διετήρησεν ἡ Μονὴ τοῦ Χριστοδούλου τοῦλάχιστον μέχρι τοῦ ἔτους 1273 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 73· πρβλ. καὶ διαθήκη-κην ἡγουμένου Γερμανοῦ, ΜΜ, Γ', σελ. 232 στ. 3-4) καὶ προφανῶς μέχρι τοῦ 1278, ὅποτε ἡ περιοχὴ περιῆλθεν εἰς τὸν ἐμίρην τοῦ Mentesehe (βλ. Wittke, *Mentesche*, σελ. 26).

2. (στ. 1 καὶ 5): Ὁ ἐνταῦθα ἀναφερόμενος *Γεώργιος Μονοχυτρᾶς* ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ *μεγαλοδοξοτάτου* (περὶ τοῦ τίτλου τούτου καὶ τῆς σημασίας του κατὰ τὸν ΙΓ' αἰ. βλ. Ν. Οἰκονομίδου, *Contribution à l'étude de la pronoïa au XIII^e siècle*, REB 22, 1964, σελ. 163-167), καλεῖται δὲ *σεβαστὸς* (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 26 στ. 1, τοῦ ἔτους 1258) καὶ *οἰκείος* τῶν αὐτοκρατόρων Θεοδώρου Β' τοῦ Λασκάρεως (αὐτόθι) καὶ Μιχαήλ Η' τοῦ Παλαιολόγου (ἔγγρ. 14, τοῦ 1259). Οὗτος ἐπὶ Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτζη (καθ' ἡμᾶς μετὰ τὸ 1236, βλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 1) ἀνήγειρεν ἐκ νέου ἐκ βάθρων τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης, τὴν ὁποίαν προσήρτησε διὰ διαθήκης εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου *εἰς ἀνάκτησιν καὶ ἐξανάστασιν* (ΜΜ, Γ', σελ. 232 στ. 3-4. Βλ. καὶ ΜΜ, Ε', σελ. 259 τοῦ 1263, τὸ ἔγγραφο δὲ μὴ τοῦτο θεωρεῖται ὑποπτον). Εἰς ἔγγραφα τῶν ἐτῶν 1272 καὶ 1273 καλεῖται *μακαρίτης καὶ ἐνεῖνος* (ΜΜ, Γ', σελ. 232 στ. 3-4, σελ. 234 στ. 6), ἐπομένως τότε εἶχεν ἤδη ἀποθάνει.

3. (στ. 2-3): Ἡ *ὑποστατικὴ στάσις* (= τὸ ἰδιόκτητον κτῆμα) τῶν ἀδελφῶν Βαρυκαλίγων: εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1273 δηλοῦται ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Κεχιονισμένης κατεῖχε χωράφιον λεγόμενον τοῦ Βαρυκαλίγου (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 73)· προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος. — Τὸ ὄνομα Βαρυκαλίγει ἀπαντᾷ ἤδη εἰςπρατήριον ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1213, εἰς τὴν περιοχὴν πάντοτε τῶν Παλατίων (ΜΜ, Γ', σελ. 164-165). Περὶ τοῦ ὅρου *στάσις καὶ ὑπόστασις* βλ. Συνομοσ, *Cadastré*, σελ. 118-119.

4. (στ. 3): *Μαρίας τῆς Λίμναινας ἦτοι τῆς Παυλοπούλενας* — πρβλ. στ. 8-9: *μήτ' αὐτῆς τῆς Παυλοπούλενας μήτε τῆς Λίμναινας*. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἐμφανίζεται ὡς ἐν πρόσωπον, ἐνῶ εἰς τὴν δευτέραν σαφῶς φαίνεται ὅτι πρόκειται περὶ δύο ἀτόμων. Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ ἀνακολουθία ὀφείλεται εἰς λάθος τοῦ συντάκτου τοῦ ἐγγράφου καὶ ὅτι μᾶλλον ὁ στ. 8-9 ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικότητά (πρβλ. καὶ εἰς στ. 3 τὸν πληθυντικὸν *παίδων*, ἐνῶ ἀκολουθεῖ μνεῖα μόνον ἐνὸς ἀτόμου). Εἰς τὸν στ. 8-9 γίνεται μνεῖα μόνον τῶν δύο θυγατέρων τῶν Βαρυκαλίγων, διότι προφανῶς οἱ δωρηταὶ γονεῖς εἶχον ἤδη ἀποθάνει, ὅταν συνετάχθη τὸ παρόν. Σημειωτέον ὅτι εἰς ἔγγραφο τοῦ 1261 (;) ἀναφέρεται μόνον ἡ στάσις Μαρίας τῆς Λίμναινας (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 66 στ. 16-17).

5. (στ. 12): Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀναγραφὴν τῶν Παλατίων καὶ τῆς παρούσης στάσεως *Γρηγόριος Φερνιτζιώτης* μνημονεύεται ἐπίσης, ὡς ἤδη ἐλέχθη, εἰς ἔγγραφο τοῦ ἔτους 1251, ὡς ἐνεργήσας τὴν ἀναγραφὴν τῶν Παλατίων ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον τὴν ἀποκατάστασιν τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου καὶ τῆς Γαβλέας (βλ. κατωτέρω ἔγγρ. 64 στ. 21 καὶ 39). Τὸ ἀξίωμα τούτου δὲν μνημονεύεται· προφανῶς ἦτο ἀναγραφεὺς. Περὶ ἀναγραφῆς βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 82-83, 88, 89-90· πρβλ. καὶ M. Angold, *A Byzantine Government in exile*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 210 κέ.

64. ΠΑΡΑΔΟΤΙΚΗ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΖΑΓΑΡΟΜΜΑΤΟΥ

παραδοτική ἀποκατάστασις (στ. 16)

Ἰούλιος, ἰνδ. θ'

πρβλ. ἐδικαιώσαμεν καὶ ἀποκατεστήσαμεν (στ. 43)

[1251]

[Συμφώνως πρὸς βασιλικὸν ὄρισμὸν καὶ δυνάμει προγενεστέρων αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων καὶ ἀποκαταστάσεων], ὁ σεβαστὸς καὶ πρωτοβεστιαρίτης Γεώργιος Ζαγαρομμάτης προβαίνει εἰς ἀποκατάστασιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς πλησίον τῶν Παλατίων περιοχῆς τοῦ Πύργου.

ΠΑΡΑΛΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 97). Χάρτης βαμβύκινος χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,370 - 0,475 × 0,245. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια · 0,350 - 0,430 × 0,205. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,030) καὶ δεξιᾶ (0,010). — Μελάνη μαύρη. Ἐνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι τινές. — Εἰλητάριον ἕχνη ἐξ ὀριζοντίων καὶ τεσσάρων καθέτων παλαιοτέρων διπλώσεων. — Διατήρησις κακῆ: ἀκέφαλον, ἄνω ἀριστερᾶ ἐλλείπει τμήμα διαστάσεων 0,09 × 0,90 - 0,14 (στ. 1 - 8), σητόβρωτον, ἐξίτηλον ἐκ τῆς νοτίδος εἰς πλεῖστα σημεῖα, λίαν ἐφθαρμένον περὶ τὸ μέσον λόγῳ τριβῆς τῆς σφραγίδος κατὰ τὴν δίπλωσιν. — Τὸ ἔγγραφον ἐκλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Εἰς τὸ κάτω μέρος ἀναδιπλοῦται τετράκις καὶ διαπερᾶται ὑπὸ νήματος κανναβίνου, χρώματος κυανοῦ καὶ λευκοῦ, μήκους 0,20, τὸ ὁποῖον συγκρατεῖ σφραγίδα μολυβδίνην, διαμ. 0,35 - 0,38. Ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς ὁ Ἅγιος Γεώργιος, ὄρθιος καὶ κατενώπιον, ἐνδεδυμένος στρατιωτικὴν στολήν, φέρων φωτοστέφανον καὶ κρατῶν εἰς τὴν ἀριστερὰν ἀσπίδα καὶ εἰς τὴν δεξιὰν λόγχην. Τὸ σχέδιον, πολὺ καθαρὸν, εἶναι ἐνδιαφέρον διὰ τὰς λεπτομερείας τῆς στολῆς. Ἐπιγραφή: $O | A | Γ | \Theta | C \times Γ | E | \Omega | Π | \Theta | C$. Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς, εἰς ἐξ ἑστίχους, με σταυρὸν ἄνωθεν καὶ ἀνθέμιον κάτωθεν, ἡ ἔμμετρος ἐπιγραφή: $\Phi \Upsilon \Lambda \Xi \Gamma \epsilon \nu \nu \omicron \mu \omicron \iota \sigma \omega \sigma \nu \alpha \nu \nu \omicron \mu \omega \mu \acute{\alpha} \kappa \alpha \rho \Gamma \epsilon \omega \rho \gamma \acute{\iota} \omega \mid \tau \omega \pi \rho \omega \tau \omicron \beta \epsilon \varsigma \iota \alpha \rho \iota \theta \eta$ (Φύλαξ γένου μοι, σὼ σινανόμω, μάκαρ, Γεωργίω πρωτοβηστιαρίτη): βλ. Laurent, *Bulles métriques*, ἀρ. 551 καὶ Schlumberger, *Sigillographie*, σελ. 606· πρβλ. καὶ Κ. Σάθα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Ζ', Βενετία - Παρίσι 1894, σελ. 536 ὑποσ. 1, ὅπου μνεῖα σφραγίδος Ζαγαρομμάτου με διάφορον ἐπιγραφήν (ἐκ ππρασελιδίου σημειώματος χειρογράφου τοῦ Σκουτσριώτου).

Μεταγενέστερα σημειώματα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀριθ. 6 (χειρ Φλωρίδου) ὁ ἀριθμὸς διεγράφη ὑπὸ Σακκελίωνος καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ τοῦ ἀριθ. 97· β') Ἀναθέωρησις Γεωργίου Ζαγαρομμάτου (χειρ Σακκελίωνος)· γ') διὰ τὸ μετόχι ὅπου ἤχεν ἡ Ἴερά ἡμῶν Μ(ονή) εἰς τὸν Μείαδρον: κ(αί) τὰ ὀρθόεσια αὐτοῦ (χειρ Φλωρίδου)· δ') (Ἀντεγράφη) (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, 5', σελ. 189 - 191, ἀρ. 70 (χρονολογούμενον κατὰ Ἰούνιον, ἰνδικτιῶνος 7η - προτεινόμενον ἔτος 1249).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Dölger, *Patmos*, σελ. 366 (εἰς τὸ ἔτος 1249).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — [Ἡ ἀρχὴ ἐλλείπει]. Κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον τῆς θ' Ἰνδικτιῶνος ἀπελύθη ὄρισμός τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Γ'] πρὸς τὸν σεβαστὸν καὶ πρωτοβεστικρίτην Γεώργιον Ζαγαρομάτην [περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς πλησίον τῶν Παλατιῶν (Μιλήτου) περιοχῆς τοῦ Πύργου] (στ. 1-4). — Πρὸς τοῦτο ὁ Ζαγαρομάτης ἀπέστειλε μετὰ τοῦ ὡς ἄνω ὁρισμοῦ καὶ σχετικοῦ ἰδικοῦ του [ἐντάλματος:] τὸν «ἄνθρωπόν» του Κωνσταντῖνον Σταφίδαρον πρὸς τοὺς οἰκοῦντας πλησίον τῆς ὡς ἄνω περιοχῆς, δι' ἐτέρου δὲ ἐγγράφου [πρὸς τὴν μητρόπολιν Μιλήτου πιθανῶς] ἀπηγόρευσε πᾶσαν ἐπέμβασιν ἐπὶ τοῦ μετοχίου τῆς Πάτμου. Ὡσαύτως καθώρισεν ὅτι οἱ κατοικοῦντες εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παλατιῶν οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν ἐπὶ τοῦ Πύργου οὔτε ἐκ κληρονομίας, οὔτε ἐξ ἀγορᾶς, οὔτε ἐπὶ τῇ βάσει ἀπογραφικῆς ἀποκαταστάσεως, ἀλλ' ὅτι ἡ γῆ τοῦ Πύργου παραμένει ἀδούλωτος καὶ ἐλευθέρα, ἀνήκουσα μόνον εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ἡ ὁποία διεδέχθη τὴν Μονὴν τῆς Παναχράντου εἰς τὰ ἐπὶ τῆς περιοχῆς δικαιώματα αὐτῆς, ὡς ἐβεβαίωσαν καὶ οἱ παρόντες μάρτυρες, συμφώνως πρὸς σχετικὰ ἐγγράφα, ἧτοι τὸ χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου Λασκάρεως, τὸν ἐπικυρωτικὸν ὄρισμόν τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Βατάτζη] καὶ τὰς ἀποκαταστάσεις τῶν κατὰ καιροὺς ἐνεργούντων τὰς ἀπογραφὰς τῶν Παλατιῶν, δηλ. τοῦ πανσεβάστου Ἀλεξίου Κρατεροῦ, τοῦ πρωτοστράτορος Ἰωάννου Ἰση, τοῦ Γρηγορίου Φερνιτζιώτου καὶ τοῦ στρατοπεδάρχου καὶ παραδότου Μαιάνδρου Θεοφάνους, οἱ ὅποιοι εἶχον διαπιστώσει ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἔχουν οἱ Παλατινοὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Πύργου, τὴν περιλαμβανομένην μεταξὺ τῶν δύο ποταμῶν, τοῦ Μαιάνδρου καὶ τοῦ διὰ τῶν Παλατιῶν διερχομένου (στ. 5-25). — Κατόπιν ἐπιτοπίου ἐρεύνης τοῦ ἐκδίδοντος τὸ παρὸν Γεωργίου Ζαγαρομάτου, καθορίζονται τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς καὶ ἡ ἔκτασις τῆς ἀραιοσύμου καὶ νομαδιαίας γῆς (στ. 25-36). Εἰς τὴν περιοχὴν ταύτην, κατὰ τὸ βόρειον μέρος, πρόσκειται καὶ ἡ λεγομένη Γαβλέα, παρακλάδιον τοῦ Μαιάνδρου, περιλαμβάνουσα τιμῆμα μόνον νομαδιαίας γῆς, ἡ ὁποία, ὡς ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς τὴν Μονὴν τῆς Παναχράντου, παρεδόθη εἰς τὴν Πάτμον διὰ βασιλικοῦ ὄρισμοῦ καὶ δι' ἀποκαταστάσεως τοῦ [Γρηγορίου] Φερνιτζιώτου (στ. 36-40). Συμφώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω ὁ Γεώργιος Ζαγαρομάτης ἀποκαθιστᾷ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου (στ. 41-45).

Μῆν, Ἰνδικτιῶν (στ. 45).

Ἐπογραφὴ (στ. 45-47).

Σφραγίς.

ΠΑΡΑΤΙΘΕΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') [*Ἐπίστασις*] (στ. 5) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Βατάτζη] πρὸς τὸν Γεώργιον Ζαγαρομάτην περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου. Ἀπρίλιος, Ἰνδικτιῶν θ' (Ἐκ τοῦ παρατιθεμένου ἄλλοτε ἐγγράφου σώζεται νῦν μόνον τὸ μηνολόγιον, στ. 1-4). Τὸ ἐγγράφον δὲν ἐσώθη κεχωρισμένως. Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1797, Dölger, *Patmos*, σελ. 366 (βασίζόμενος εἰς τὴν λαμβασμένην ἀνάγνωσιν Ἰνδικτιῶνος ζ', χρονολογεῖ τοῦτο εἰς τὸ ἔτος 1249).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') [*Ἐντάλμα ἢ πιττάκιον*] (στ. 6) τοῦ Γεωργίου Ζαγαρομάτου πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Σταφίδαρον, περὶ ἀποκαταστάσεως τῆς περιοχῆς τοῦ Πύργου. Τὸ ἐγγράφον δὲν ἐσώθη. β') [*Γράμμα ἢ πιττάκιον*] (στ. 7-8) τοῦ Γεωργίου Ζαγαρομάτου, ἀπευθυνόμενον ἴσως πρὸς τὴν μητρόπολιν Μιλήτου (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 3), διὰ τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐπέμβασις ἐπὶ τοῦ μετοχίου τοῦ Πύργου (στ. 7-10). Τὸ ἐγγράφον δὲν ἐσώθη.

γ') 'Αναγραφικά δικαιώματα (στ. 17): μνημονεύονται άορίστως τὰ πρὸ τοῦ 1251 έγγραφα τῶν κατὰ καιροὺς ἀναγραφέων, τὰ ὅποια καθορίζουν τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ Πύργου. δ') Χρυσόβουλλον (στ. 18, πρβλ. καὶ στ. 41) τοῦ αὐτοκράτορος Θεοδώρου Λασκάρεως, περὶ τῶν ὡς ἄνω δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ Πύργου. Τὸ έγγραφον πρέπει νὰ ταυτισθῆ πρὸς τὸ σωζόμενον καὶ ἐκδιδόμενον εἰς τὸν τόμ. Α' ἀρ. 13, χρυσόβουλλον σιγίλλιον, τὸ ὁποῖον χρονολογεῖται ὑπὸ τῆς Ἑρας Βρανούση εἰς τὸ ἔτος 1221. Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1755. ε') Ὀρισμός (στ. 19) τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Βατάτζη] ἐπικυρωτικὸς τῶν ὡς ἄνω δικαιωμάτων. Τὸ έγγραφον τοῦτο δὲν ἐσώθη κερχωρισμένως. ζ') Ἀποκατάστασις (πρβλ. στ. 19) τοῦ πανσεβάστου Ἀλεξίου Κρατεροῦ (στ. 20). Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς ἤδη μνημονευθείσης ἀποκαταστάσεως τοῦ Ἀνδρονίκου Μαυρόποδου τοῦ ἔτους 1216, ἡ ὁποία ἐγένετο ἐντολῇ τοῦ Ἀλεξίου Κρατεροῦ καὶ ἡ ὁποία ὑπεγράφη καὶ ἐσφραγίσθη ὑπὸ τοῦ τελευταίου τούτου (βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 61). ζ') Ἀποκατάστασις (πρβλ. στ. 19) τοῦ πρωτοστράτορος Ἰωάννου τοῦ Ἰσῆ (στ. 21). Τὸ έγγραφον δὲν ἐσώθη, πρέπει ὅμως νὰ χρονολογηθῆ πρὸ τοῦ Μαρτίου 1221, καθ' ὅσον μνημονεύεται εἰς έγγραφον τοῦ ἔτους τούτου (πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 13). η') Ἀποκατάστασις (πρβλ. στ. 19) τοῦ Γρηγορίου Φερνιτζιώτου (στ. 21). Τὸ έγγραφον τοῦτο δὲν ἐσώθη, σῴζεται ὅμως ἕτερον έγγραφον τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου τοῦ ἔτους 1246 (βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 63). θ') Ἀποκατάστασις (πρβλ. στ. 19) τοῦ στρατοπεδάρχου καὶ παραδότου Μαιάνδρου Θεοφάνους (στ. 21-22). Τὸ έγγραφον δὲν ἐσώθη. Ἐὰν τὰ σχετικὰ έγγραφα ἀποκαταστάσεων (στ. 19-22) ἀπαριθμῶνται κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν, ὡς τοῦτο προκύπτει ἐκ τῶν τριῶν προηγουμένων ἐγγράφων, τότε ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Θεοφάνους πρέπει νὰ εἶχεν ἐκδοθῆ μετὰ τὸ έγγραφον τοῦ Φερνιτζιώτου. ι') Ὀρισμός (στ. 39) αὐτοκρατορικὸς, διὰ τοῦ ὁποίου παραχωρεῖται εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἡ παρὰ τὸν Μαίανδρον περιοχὴ τῆς Γαβλέας. Ὁ ὀρισμὸς ἐξεδόθη ἀναμφιβόλως ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Βατάτζη, ἐφ' ὅσον ἐκτελεῖ αὐτὸν ὁ Γρηγόριος Φερνιτζιώτης, ὁ ὁποῖος μαρτυρεῖται ἀκριβῶς ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ αὐτοκράτορος τούτου. Τὸ έγγραφον δὲν ἐσώθη. Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1786β, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τοῦτο πρὸ τοῦ Αὐγούστου 1246. ια') Ἀποκατάστασις (στ. 39) τοῦ [Γρηγορίου] Φερνιτζιώτου εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ὡς ἄνω ὀρισμοῦ. Τὸ έγγραφον δὲν ἐσώθη.

[*Inc. deest*] . . . τῶν περιχώρ(ων) |² [. . .⁶⁰ . . . ἐπ]εδ(ό)θ(η) μοι . . . κ.τ. |³ [. . .⁵⁰ . . . εἶχε καὶ] τὸ : μ(ηνὶ) ἀπριλ(ίω), (ἰνδικτιῶνος) θ' δι' ἐρυθρ(ῶν) |⁴ [γραμμάτων τῆς βασιλικῆς καὶ θείας χειρός. Κατὰ γοῦν] τ(ὴν) περίλη(ψιν) τοῦ τοιοῦτου θείου καὶ βασι(λικοῦ) προσ(κυ)ν(η)τ(οῦ) |⁵ [ὀρισμοῦ ἀπεστείλαμεν τὸν ἡμέτερον] ἄν(θρωπ)ον Κω(νσταντῖνον) τ(ὸν) Σταφίδαρ(ον) μετ(ὰ) τοῦ αὐτ(οῦ) ὀρισμ(οῦ) καὶ ἡμετ(έ)ρ(ου) |⁶ [ἐντάλματος;] [. . .²⁰ . . .] [πρὸς τούς] π(ερι)οικου(ν)τ(ας), μεζωνας τε καὶ ἐλάττους, καὶ τ(οῦς) |⁷ [. . .²⁰ . . .] χώρ(ων) τ(οῦ) ἐπονομαζομ(έ)ν(ου) Πύργου. Ἐργόνει δ[ἐ] καὶ ἔτ(ε)ρ(ον) ἡ[μ]ῶν |⁸ [γράμμα; πρὸς . . .²⁰ . . .] ἱερᾶς, ὡσαν ἀπέχη τελεί(ως) ἀπὸ τ(ὴν) γῆν τοῦ μετοχ(ίον) τ(ῆς) Πάτμου, |⁹ ὡς μὴ κεκτημ(έ)ν(ης) ἐν αὐτῇ τῆν τυχοῦ[σαν] μετοχῆν, μήτε μὴν ἔχ(ειν) ἄδει(αν) πώποτε τ(ῶν) καιρ(ῶν) λέγ(ειν) τί δίκαιον |¹⁰ περὶ τ(ῆς) γῆς ταύτ(ης) ἢ ἐξωνήσασθαι ἢ ἀνταλλάξαι, ἀλλὰ

ἀπέχειν ἐξ αὐτ(ῆς) τέλειον, ὡσάν¹¹ καὶ οἱ προσοικοῦντ(ες) τῇ χώρᾳ τῶν Παλατί(ων) ὡς μὴ ἔχοντ(ας) καὶ αὐτ(οὺς) τί δίκαι(ον) οὔτε ἀπὸ κληρο¹² δοσεί(ας), οὔτε ἐξ ἀγορασί(ας) οὔτε ἀπὸ παραδόσε(ως) ἀπογραφῶν τῶν κ(α)τὰ καιροὺς ποιουμένων¹³ τ(ᾶς) βασιλεικᾶς ἀπογραφάς, ἀλλ' ὡς πάντοτ(ε) ἀδούλοτο(ς) οὔσα ἢ γῆ τοῦ Πύργ(ου) καὶ ἀπι(αρά)δοτ(ος)¹⁴ καὶ ἐκ π[άν]των τὸ ἐλεύθ(ε)ρ(ον) ἔχο[υ]σα· κυρία γὰρ ἦν καὶ δεσπότης ἢ μον(ῆ) τ(ῆς) Πάτμου ὡς δικαιουμ(έν)η¹⁵ ἐκ τ(ῆς) Π[αναχρ]όαντ(ου) μον(ῆς) καθ[ὼς] καὶ ἀν(θρωπ)ος οἰκῶν ἐν τῇ χώρᾳ τ(ῶν) Παλατί(ων) καὶ ἀπὸ τῶν¹⁶ πέριξ, οἳ καὶ ἀν[ω]θ(εν) τ[αύ]τ[ην] τ[ῆν] πα[ρα]δ[ο]τ[ικ]ήν ἀποκατ[ά]στασιν προ[έ]ταξαν καὶ σιγνοεγράφησ(αν), ὡς¹⁷ καὶ οὔτ[οι] βεβαιωθέντ(ες) ν[ῦν] διὰ τ(ῶν) ἀναγρ[αφικῶν] δ[ικαιωμ]άτ(ων) καὶ διὰ τοῦ βασι(λικοῦ) προσκ(υνη)τ(οῦ)¹⁸ χρυ(σο)βούλ(λου) τοῦ ἀοιδήμου καὶ τρισμακαρίστ(ου) βασιλ(έως) καὶ [αὐθέντ]ου ἡμ(ῶν) κυρ(οῦ) Θεοδ(ώ)ρ(ου) Κομνην(οῦ) τοῦ Λάσκαρη¹⁹ καὶ διὰ θείου καὶ βασι(λικοῦ) προσκ(υνη)τ(οῦ) ὄρ[ισμοῦ] ἐπι[κ]ηρωτ(ικοῦ) τοῦ κρατ(αίοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έ)ντου καὶ βασιλ(έως) καὶ ἀπὸκ(α)ταστά(σεων)²⁰ τῶν κ(α)τ(ὰ) καιρ(οὺς) ἐκποιουμ(έ)ν(ων) τ(ᾶς) [ἄ]πόγραφας τ(ῶν) Παλατί(ων), ἦγ(ουν) τοῦ πανσε(βάστου) ἐκεί(ν)ου κυρ(οῦ) Ἀλεξίου τοῦ Κρατ(ε)ρ(οῦ),²¹ τοῦ πρωτοστράτ(ο)ρ(ος) κυρ(οῦ) Ἰω(άννου) τοῦ Ἰση, τοῦ Φερνιτζιώτ(η) κυρ(οῦ) Γρηγ(ο)ρ(ίου), τοῦ στρατοπαιδάρχ(ου) καὶ παραδότ(ου)²² Μαιάνδρ(ου) κυρ(οῦ) Θεοφάν(ους), οἳ καὶ διεβεβαίωσαν τὸ τοιοῦτον μετόχ(ιον) καὶ ἐδράζωσ(ιν) καὶ ἀκριβῆ ποι²³ οὔνται τ(ῆν) ἔρευν(αν), καὶ μὴ ὄλ(ως) ἔχειν ὄρον ἐν τῇ τοποθε(σί)αν τοῦ Πύργ(ου) οἱ Παλατιανοί, ἀλλ' εἶναι²⁴ τὸν τοιοῦτον ὄρον τ(ῆς) Παναχράντου, ἀρχόμ(ε)ν(ον) ἀπὸ τῶν δύο ποταμῶν, τοῦ τε Μαιάνδρ(ου) καὶ τὸν ἐκ τῶν²⁵ Παλατί(ων) διερχόμ(ε)ν(ον). Ὅς καὶ διελθὼν τὸ μέρ(ος) τούτ(ων) καὶ ἀκριβ(ῶς) περιπατήσ(ας) ἐν τῇ τοποθε(σία) τοῦ²⁶ Πύργου εὔρον ἐν αὐτ(ῶ) γῆν ἀρ[ώ]σιμον ἐν τῷ ὄρειῳ τόπ(ω) διακειμ(έν)ην καὶ μόνην, τ(ῆν) (δὲ) ἐτ(έ)ρ(αν) γῆν τ(ῆν) ἐν τῷ κάμπω²⁷ διακειμ(έ)ν(ην) τ(ῆν) πρὸς τὸ νότ(ιον) μέρ(ος), ἢ [καὶ] ἄρχετ(αι) ἀπὸ τ(ῆς) θαλάσσης καὶ ἀκουμβίζη μέχρι καὶ τοῦ ποτ(α)μ(οῦ) τοῦ ἀπὸ²⁸ τ(ῶν) Παλατί(ων), ἐν ᾧ συμμιγνυ[ν]ται ἄμφω καὶ τὸ Χαλιν(ί)τζη διενούται μετ(ὰ) τοῦ παλαιοῦ Μαιάνδρ(ου), κηκλοῖ²⁹ γὰρ δ. . . . ἢ π. . . καὶ περιορίζη τ(ῆν) γῆν ταύτην] [ἰδιο]περιορίστ(ως)· πάντη γοῦν ἐν ἀνικμ(ος)³⁰ καὶ ἀλμειροῦται μὴ ἔχ(ων) ἐν αὐτῇ γῆν [σπόρι]μ[ον];] ὡσεὶ μοδ(ίου) ἐν[ὸς] . . .] οὔτε νομαδιαία ἢ δέ γε ἑτέρα γῆ ἢ πρ(ὸς)³¹ τὸ βόρ(ειον) μέρ(ος) ἄρχετ(αι) μ(έν) καὶ αὐτ(ῆ) ἀπὸ τ[ῆς] θαλάσσης; καὶ ἀ]κολουθ[εῖ] τὸν πο]ταμὸν τ(ὸν) παλαι(ὸν) Μαιάνδρον, περιορίζων³² καὶ οὔτο(ς) τὸ βόρ(ειον) μέρ(ος) καὶ ἀκουμβ[ί]ζω]ν μέχρι τοῦ δηλουμ(έ)ν(ον) ποτα[μ]οῦ Χαλινίτζη καὶ οὔτ(ως) κηκλοῦσ(ιν) ἔσωθ(εν) τ(ῆν) ὄρειν(ῆν)³³ γῆν, οἷα καὶ ὄση ἐστίν, καὶ τ(ῆν) νομαδιαί(αν) οὔσ(αν) τοῦ βορ(είου) μ[έ]ρου[ς]

μ]ηκέτη πόρημον εἶναι καὶ ταύτην), ἀλλὰ ³¹ μέρο(ς) μὲν τι ἔχουσα γῆν ἀ[ρ]ώσι-
 μ(ον) μ[οδίου] ἐν(ός). .πο. κειλω, ὡς ὄρον ἔχον τόνδ(ε) τὸν ποτ(αμόν) καὶ τοῦ
 τον διὰ ³⁵ πολλοῦ κόπου καὶ δι' ὀρυγμάτων . . .]σιν διαία τ(ῶν) χειμεριν(ῶν)
 ὑδάτ(ων)· ἅπαν γὰρ τὸ νότ(ιον) ³⁶ καὶ τὸ βόρ(ειον) μέρος(ς) ἐξ ἀρχ(ῆς) τοῦ χειμῶ-
 [νος] καλύπτει(αι) [ὑ]πὸ [τ]ῶν ὑδάτ(ων) καὶ ἀβα[τος] καὶ ἀνήρωτο(ς) γίνετ(αι)·
 ἐν δὲ τῷ ³⁷ βορίῳ τούτ(ω) μέρος(ει) τοῦ δηλουμ(έ)ν(ου) ποτ(α)μ(οῦ) Μ[αι]άν-
 δ(ον) πρό(σ)κειται τῇ τοιαύτῃ μονῇ ἢ λεγομ(έ)ν(η) Γαβλέα, παρακλάδιον ³⁸ οὔσα
 τοῦ παλαιοῦ Μαιάνδρ(ου), προσην[ωμέ]ν(η) τῷ ὄρει τούτ(ω), στεῖρα οὔσα καὶ
 αὔτη, καλυπτομ(έ)ν(η) καὶ αὐτὴ ὑπὸ τῶν ὑδάτ(ων), μέρος(ς) ³⁹ δέ τι ἔχουσα νομα-
 διαί(ας) γῆς καὶ μόν(ης), ἢ καὶ διὰ θείου καὶ βασιλ(ικοῦ) προσκ(υνη)τ(οῦ) ὀρι-
 σμ(οῦ) καὶ ἀποκαταστά(σεως) τοῦ Φερνιτζι(ώ)τ(ον) ⁴⁰ π(αρε)δόθη τῇ τοιαύτῃ
 μο(νῇ) τ(ῆς) Πάτμου, ὡς τ(ῆς) Παναχράντ(ου) μον(ῆς) ἐν αὐτῇ ἐχούσ(ης) δι-
 και(ον). Καὶ ταῦτα μ(έν) οὔτ(ως). ⁴¹ Ἀκολουθῶς δὲ καὶ ἡμ(εῖς) τῷ θείῳ καὶ προσ-
 κ(υνη)τ(ῶ) χουσοβού[λλω], τ(οῖς) θείοις καὶ βασιλ(ικοῖς) προ(σ)κυνητ(οῖς) ὀρι-
 σ[μοῖς] τ(ῶν) ⁴² ἀπογραφικ(ῶν) παραδόσε(ων) τ(ι)ν(ων) . .
 . . . αι(ων) διαγορεύουσ(ιν) ἐξακολουθήσ[αντες], ⁴³ ἐδικαιώσαμ(εν) καὶ
 ἀποκ[ατεστήσαμεν] τον ἐν τῇ σεβασμ(ία) μονῇ τ(ῆς) Πάτμου ⁴⁴ εἰς
 βεβ[α]ίωσι(ν) καὶ ἐπιστηριγ[μὸ]ν ταύτ(ης) [καὶ ἀπο]σόβησ(ιν) τῶν
 περρωμ(έ)ν(ων) ἀδικεῖν ⁴⁵ τὸ μέρος(ς) τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μον(ῆς). μ(η)ν(ι) ἰου-
 λ(ίω), (ἰνδικτιῶνος) [θ'].

† Ὁ δοῦλ(ος) τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν ⁴⁶ αὐθέντ(ον) καὶ βασιλ(έως)
 καὶ [πρ]ωτοβεστιαρίτ(ης) Γεώργιο(ς) σε(βαστὸς) ὁ Ζαγα⁴⁷ρομμάτης †

1-2 non l. MM | 3 τὸ : non l. MM θ' : ζ' MM || 3-4 ἐρυθρῶν bis τὴν suppl. MM , βασιλικῶν suppl.
 MM || 5 ἀπεστείλαμεν τὸν ἡμέτερον supplevi : lac. sign. MM || 6 ἐντάλιματος vel πιττακίου supplevi : lac. sign.
 MM | πρὸς τοὺς ἐκεῖσε οἰκοῦντας MM || 7 χῶ[ρον] MM || 8 γράμμα vel πιττάκιον πρὸς supplevi : lac. sign.
 MM | fors. ἰερεῦσ(ιν) : ἰερεῖς MM || 9 ἐν αὐτῇ : αὐτῆς MM | τυχοῦσαν MM || 10 τέλειον MM || 14 πάντων
 l. MM | δικαιουμένης MM | 15 Παναχράντου l. MM | καθὼς καὶ non l. MM || 16 ἄνωθεν bis παραδοτικῆν : . . .
 τικῆ MM | ἀποκαταστάσει MM || 17 οὔτοι l. MM νῆν bis ἀναγραφικῶν non l. MM || 18 [αὐ-
 θέντ]ον supplevi : . . . ου MM || 19 ὀρισμοῦ ἐπικυρωτικοῦ l. MM | ἀποκαταστάτων MM || 24-25 τοῦ —
 διερχομένου corr. MM || 28 Χαλινίτζην MM | καὶ ante διενούται add. MM || 29 δ . . . ἢ π . . . καὶ περιορίζη
 non l. MM || 30 αὐτῇ : αὐτῶ MM | σπόριμον supplevi vel πόρημον (cf. l. 33) vel ἀρώσιμον (cf. l. 34) : lac.
 sign. MM | ἐ[ρ]ός MM | 31 τ[ῆς] θαλάσσης lac MM | ἀκολουθεῖς MM | 32 ἀκουμβίλων l. MM | 33 ἐστὶ corr.
 MM | νομαδ[αίαν] οὔσαν MM μέρος(ς) MM || 34 μ[οδίου] ἐνός : lac. sign. MM |πο κειλω . . MM || 35 σιν . .
 διαία non l. MM || 37 πρόκειται MM || 38 προσην[ωμένη] MM || 39 ἢ : lege ἢ || 41 [καὶ] ante προσ-
 κυνητῶ suppl. MM | προσκυνητοῖς om. MM || 42 τινῶν . . αιων non l. MM | [δι]αγορεύουσιν MM || 43 καὶ
 ἀποκ[ατεστήσαμεν] non l. MM . . . τον non l. MM || 44 ταύτης non l. MM || 45 ἰουλίω : ἰου . . MM , θ' sup-
 plevi secundum l. 3.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον τοῦ Γεωργίου Ζαγαρομμάτου, τὸ ὁποῖον εἶνα. σύνηθες πρακτικὸν ἀποκαταστάσεως, σφύζεται ἀκέφαλον: τούτου ἔλλειπει εἰς τὴν ἀρχὴν ἱκανὸν τμήμα. Ἐξ ἐσωτερικῶν στοιχείων καὶ ἀναλόγων ἐγγράφων δυνάμεθα νὰ ἀποκαταστήσωμεν τὴν διάταξιν τοῦ ἔλλειποντος μέρους. Οὕτως, εἰς τὴν ἀρχὴν ἔφερε προφανῶς τὰ σίγνα τῶν παρασταμένων μαρτύρων (πρβλ. στ. 16: *οἱ καὶ ἄνωθεν . . . τὴν παραδοτικὴν ἀποκατάστασιν προέταξαν καὶ σιγνοεγράφησαν*). Μετὰ σχετικὴν εἰσαγωγικὴν φράσιν περιεῖχε, κατὰ τὸ σύνηθες (πρβλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 61, κ.ἄ.), αὐτοκρατορικὸν ὄρισμὸν πρὸς τὸν μέλλοντα νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρᾶξιν ἀρμόδιον ἀξιωματοῦχον, δηλ. πρὸς τὸν Γεώργιον Ζαγαρομμάτην τοῦ ὀρισμοῦ σφύζεται νῦν μόνον τὸ τέλος μετὰ τοῦ μηνολογίου (στ. 1 - 4).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν *μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος θ'.* Τὸ ἔτος δύναται νὰ καθορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων: Ἡ ἀποκατάστασις ἐξεδόθη ὅπως δῆποτε μετὰ τὸ ἔτος 1222, ἦτοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοδώρου Λασκάρως (πρβλ. στ. 18: *τοῦ αἰοδ' ἰμοῦ καὶ τρισμακαρίστου*) καὶ πρὸ τοῦ ἔτους 1259, διότι εἰς χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους τούτου μνημονεύεται ρητῶς ἡ παροῦσα πρᾶξις τοῦ Ζαγαρομμάτου (τόμ. Α', ἔγγρ. 14 στ. 26). Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ θ' ἰνδικτιῶν συμπίπτει πρὸς τὰ ἔτη 1236 καὶ 1251, ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Βατιάτζη. Ἐκ τῶν δύο δυνατῶν χρονολογήσεων προκρίνομεν τὸ ἔτος 1251 διὰ τοὺς ἀκολουθοῦς λόγους: α') Εἰς τὸ ἔγγραφον μνημονεύεται ἡ ἀποκατάστασις τοῦ Γρηγορίου Φερνιτζιώτου περὶ τοῦ Πύργου. Καὶ ἡ μὲν ἀποκατάστασις αὕτη δὲν ἐσώθη, ὁ Φερνιτζιώτης ὁμοίως εἶναι γνωστὸς ἐξ ἐτέρου ἐγγράφου ἀναφερομένου εἰς γειτονικὴν περιοχὴν καὶ χρονολογουμένου κατὰ τὸ ἔτος 1246 (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 63). β') Εἰς τὸ προμνημονευθὲν χρυσόβουλλον τοῦ 1259 γίνεται λόγος, προκειμένου περὶ τοῦ μετοχίου τοῦ Πύργου, μόνον περὶ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ Θεοδώρου Λασκάρως καὶ τοῦ παρόντος ἐγγράφου τοῦ Ζαγαρομμάτου (παρὰ τὰ πολυάριθμα σχετικὰ ἔγγραφα, βλ. ἔνδεικτικῶς στ. 19 - 22 τοῦ παρόντος πρακτικοῦ) καὶ τοῦτο, ὡς ὑποθέτομεν, διότι τὸ μὲν χρυσόβουλλον τοῦ Λασκάρως ἦτο τὸ βασικὸν ἔγγραφον προσκυρώσεως τοῦ μετοχίου Πύργου εἰς τὴν Πάτμον, τὸ δὲ ἔγγραφον τοῦ Ζαγαρομμάτου τὸ χρονολογικῶς πλέον πρόσφατον. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὴν ἐκδοσιν τῶν Miklosich-Müller παρέχεται ἡ χρονολογικὴ ἔνδειξις *μηνὶ ἰου[νίω] ἰνδικτιῶνος ζ'* (ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ θ') καὶ οὕτω προτείνεται τὸ ἔτος 1249, ὑπὸ τὴν χρονολογίαν δὲ ταύτην ἐφέρετο μέχρι τοῦδε καὶ εἰς τὴν σχετικὴν βιβλιογραφίαν (πρβλ. Dölger, *Patmos*, σελ. 366 Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1797 κ.ἄ.). Πάντως, ἀνεξαρτήτως τῆς διαφορᾶς τῶν δύο ἐτῶν ὀφειλομένης εἰς τὴν διαφορὰν τῆς ἰνδικτιῶνος, τὸ ἔγγραφον τοποθετεῖται ὑπὸ τῶν μελετητῶν εἰς τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ πλησίον τῶν Παλατιῶν (Μιλήτου) περιοχὴ τοῦ Πύργου, ἀνήκουσα μέχρι τοῦ '204 εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴν τῆς Παναχράντου (βλ. στ. 14 - 15), προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου τὸ 1216 (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 61 — πρβλ. καὶ ἔγγρ. ἀρ. 50). Ἐκτοτε ἐγένοντο ἐπανειλημμένως ἀπογραφαὶ τῆς περιοχῆς, ὡς καὶ ἀποκαταστάσεις (βλ. στ. 19 - 22), ἐκ δὲ τῶν σφζομένων ἐγγράφων προκύπτει ὅτι οἱ περιοικοῦντες κατεπάτουν τὰ δικαιώματα τῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς περιοχῆς καὶ παρεῖχον κατὰ καιροὺς πράγματα εἰς αὐτὴν (πρβλ. στ. 8 - 16

και 22 - 23) και τοῦτο διότι κατά τὸ διάστημα 1204 - 1216, ὅποτε ἡ περιοχὴ εἰς οὐδένα ἀνήκε κύριον, οἱ κάτοικοι τῶν Παλατίων ἐνέμοντο τὴν περιοχὴν (βλ. ἔγγρ. 61 στ. 31 κέ.), φαίνεται δὲ ὅτι καὶ μετὰ τὴν προσκύρωσίν τῆς εἰς τὴν Πάτμον δὲν ἔπαυσαν οὗτοι νὰ προβάλλουν ἀπαιτήσεις καὶ νὰ διεκδικοῦν μὴ νομικῶς κατοχυρωμένα δικαιώματά των. Πρβλ. Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 211 κέ., ἔπου καὶ περὶ τῶν ἀπογραφῶν καὶ τῆς σχετικῆς δημοσιονομικῆς διαδικασίας κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας.

2. (στ. 5) : Ὁ Κωνσταντῖνος Σταφίδαρς, ἄνθρωπος τοῦ Γεωργίου Ζαχαρομάτου, δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός· πρβλ. καὶ MM, Δ', σελ. 233 - 236, μνεία ἀνθρώπων τῆς συζύγου τοῦ Ζαχαρομάτου Εἰρήνης (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 10). Περὶ τοῦ ὅρου «ἀνθρώπος» τινός, βλ. Verreux, *Les oikeroi*, κυρίως σελ. 89 κέ. καὶ 93 κέ., ἔπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

3. (στ. 8 κέ.) : Τὸ ἐνταῦθα μνημονευόμενον δεύτερον ἔγγραφο (γραμμὰ ἢ πιττάκιον;) τοῦ Γεωργίου Ζαχαρομάτου ἀπευθύνεται προφανῶς εἰς τινὰ ἀρχήν. Ἴσως πρόκειται περὶ τῆς πλεθυσίον κειμένης μητροπόλεως Μιλήτου (πρβλ. στ. 8 : *ιερωῆς ἢ ιερεῦσαν*, καὶ στ. 9 : *μεκτημένης*, ἔπου νοεῖται οὐσιαστικὸν γένος ἠηλυκοῦ), ἡ ὁποία προέβαλεν ἀπαιτήσεις ἐπὶ τῆς περιοχῆς (πρβλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 61).

4. (στ. 18) : Βλ. ἄνωτέρω ἔγγρ. 61, Χρονολόγησις· πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 14 στ. 23 - 25 : χρυσόβουλλον Μιχαὴλ Η' τοῦ 1259, ἔπου ρητῶς δηλοῦται ὅτι ἐπὶ Θεοδώρου Α' τοῦ Λασκάρειος ἐγένετο ἡ προσκύρωσις τοῦ Πύργου καὶ ἕλων ἐν γένει τῶν παρὰ τὴν Μίλητον πανακρατηγιῶν κτημάτων πρὸς τὴν Πάτμον.

5. (στ. 20) : Περὶ τοῦ πανσεβάστου Ἀλεξίου Κρατεροῦ, βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 61, σχόλιον 6

6. (στ. 21) : Ὁ πρωτοστράτορ Ἰωάννης Ἰσηῆς, ὁ ὁποῖος μνημονεύεται εἰς τὸ παρὸν καὶ εἰς ἔγγραφο τοῦ Θεοδώρου Λασκάρειος τοῦ Μαρτίου 1221 (τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 13) ὡς ἐνεργήσας τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Πύργου, ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἀκροπολίτου (σελ. 41 - 43 - Σκουταριώτης, ἐκδ. Σάοα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Ζ', σελ. 472, 473) ὅτι ἐστάλη τὸ 1225 μετὰ τοῦ Ἰωάννου Καμύτζη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτζη, διὰ νὰ ἀπελευθερώσῃ τὴν Ἀδριανούπολιν ἀπὸ τοὺς Λατίνους. Περὶ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ πρωτοστράτορος, βλ. Guiland, *Recherches*, τόμ. Α', σελ. 478 κέ. (εἰς σελ. 482 - 3 περὶ τοῦ Ἰωάννου Ἰσηῆ) Οἰκονομίδου, *Listes*, σελ. 337 - 338· Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 183 κ.λ.

7. (στ. 21 καὶ 39) : Ὁ Γρηγόριος Φερνιζιώτης ἀναφέρεται δις εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφο ὡς ἐνεργῶν α) τὴν ἀπογραφὴν τῶν Παλατίων (στ. 21) καὶ β) τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Γαβλέας (στ. 39) πρὸς τὴν Πάτμον. Οὗτος εἶναι γνωστός ἐξ ἑτέρου ἔγγραφου τοῦ ἔτους 1246 ὡς ἐνεργῶν τὴν ἀποκατάστασιν τῆς Μονῆς τῆς Κεχμιονισμένης (βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 63 καὶ σχόλιον 5).

8. (στ. 21 - 22) : Ὁ στρατοπεδάρχης καὶ παραδότης Μαιάνδρου Θεοφάνης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Ἐπειδὴ ὅμως, ὡς διεπιστώσαμεν, τὰ ἔγγραφα ἀποκατάστασεως τῶν Παλατίων μνημονεύονται ἐνταῦθα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν ἐκδόσεως (βλ. στ. 19 - 22), ὑποθέτομεν ὅτι τὸ σχετικὸν ἔγγραφο τοῦ Θεοφάνους ἀπελύθη μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Φερνιζιώτου. Ἐπομένως οὗτος πρέπει νὰ ἔδρασε περὶ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ' αἰῶνος. Περὶ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ στρατοπεδάρχου βλ. Guiland, *Recherches*, τόμ. Α', σελ. 498 - 521 καὶ κυρίως σελ. 502 καὶ Οἰκονομίδου, *Listes*, σελ. 334 - 335. Περὶ τοῦ ὅρου παραδότης, βλ. Ν. Οἰκονομίδου, *Contribution à l'étude de la pronoiā au XIII^e siècle*, REB 22 (1964), σελ. 160 στ. 8 - 9 καὶ σελ. 163 : ὁ παραδότης ἦτο ἀξιωματοῦχος ἐπιφορτισμένος τὴν διανομὴν καὶ παράδοσιν γαιῶν εἰς ἰδιώτας καὶ στρατιώτας·

πρβλ. MM, Δ', σελ. 150, όπου αναφέρεται ὁ προκαθήμενος Σμόρνης καὶ παραδότης τῶν ἐντὸς γεγραμμένων χωραφίων Ἰωάννης σεβαστὸς ὁ Ἀλωπός. Βλ. καὶ Angold, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 252-253 καὶ E. Stein, *Untersuchungen zur spätbyzantinischen Verfassungs- und Wirtschaftsgeschichte*, *Mitteilungen zur Osmanischen Geschichte* 2 (1923-26), σελ. 1 κέ.

9. (στ. 23): καὶ μὴ ὄλλως ἔχειν ὄρον ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τοῦ Πύργου οἱ Παλατιανοί: πρβλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 61 στ. 33.

10. (στ. 46): Ὁ πρωτοβεστιαρῆς Γεώργιος σεβαστὸς ὁ Ζαγαρομμάτης ἔδρασεν ἐπὶ αὐτοκρατόρων Ἰωάννου Γ' Βατάτζη, Θεοδώρου Β' Λασκάρως καὶ Μιχαήλ Π' Παλαιολόγου. Τοῦ τελευταίου τούτου μνημονεύεται ὡς περιπόθητος θεῖος (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 14 τοῦ 1259. Πρβλ. Fr. Dölger, *Die dynastische Familienpolitik des Kaisers Michael Palaiologos (1258-1282)*, «Festschrift E. Eichman», Paterborn 1940, σελ. 182-3 = Fr. Dölger, *Παρασπορά*, Ettal 1961, σελ. 181). Ὁ Ζαγαρομμάτης ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ πανυπερσεβάστου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 14 καὶ MM, Γ', σελ. 231 στ. 14-15 καὶ 21· πρβλ. καὶ MM, Δ', σελ. 31, 233-234, 234-235, προκειμένου περὶ τῆς σύζυγος του· διὰ τὸν τίτλον σεβαστὸς μὲ τὸν ὁποῖον ὁ ἴδιος ὑπογράφει, ἐνῶ ἔφερε τὸν τίτλον τοῦ πανυπερσεβάστου, βλ. τὰς παρατηρήσεις μου ἄνωτέρω, ἔγγρ. 55, σχόλιον 7) καὶ τοῦλάχιστον ἀπὸ τοῦ 1235 τὸ ἀξίωμα τοῦ πρωτοβεστιαρῆτου (βλ. MM, Δ', σελ. 11, μνεῖα ἀνοινύμου πρωτοβεστιαρῆτου, ὁ ὁποῖος ταυτίζεται μετ' ἀσφαλείας πρὸς τὸν Ζαγαρομμάτην πρβλ. αὐτόθι, σελ. 232-3). Τὸ ἀξίωμα τοῦτο διετήρησε μέχρι τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδώρου Β' Λασκάρως (1254-1258), ὅποτε προήχθη εἰς παρακοιμώμενον, ἀλλ' ἐν συνεχείᾳ ἀπεμακρύνθη καὶ ἐτέθη ὑπὸ δυσμένειαν (βλ. Ἀκροπολίτην, σελ. 165 = Σκουταριώτην, ἐκδ. Κ. Σάθα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Ζ', σελ. 536-7). Ὁ ἴδιος καὶ ἡ σύζυγός του Εἰρήνη (εἶτα μοναχὴ Εὐγενία) ἦσαν κάτοχοι σημαντικῶν κτημάτων εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μεμνιωμένου (MM, Δ', σελ. 11, 31, 235 κ.ά.), τὰ ὁποῖα εἶχε παραχωρήσει εἰς αὐτοὺς ὁ Ἰωάννης Βατάτζης (Ahrweiler, *La politique agraire des empereurs de Nicée*, σελ. 58-61, ἐν σελ. 59 ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς μορφῆς παραχωρήσεως). Ἡ σύζυγός του ἔκαμε μεγάλας δωρεάς εἰς τὴν Μονὴν τῆς Λέμβου (MM, Δ', σελ. 232-3, 233-4, 234-5, 235-6 τῶν ἐτῶν 1253-1261· πρβλ. καὶ αὐτόθι, σελ. 31). Κατὰ τὴν Hélène Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 178, ὁ Ζαγαρομμάτης ἀπέθανε κατὰ τὸν Μάιον τοῦ 1261, διότι ἔκτοτε ἡ σύζυγός του ὑπογράφει ὡς μοναχὴ Εὐγενία, ἐνῶ μέχρι τοῦ Ἀπριλίου 1261 ὑπέγραπεν ὡς Εἰρήνη πανυπερσεβάστη (MM, Δ', σελ. 236). Ὁ Ζαγαρομμάτης μνημονεύεται ὡς ζῶν εἰς ἔγγραφον τοῦ 1263, τὸ ἔγγραφον ὅμως τοῦτο θεωρεῖται ὑποπτον (MM, Ε', σελ. 259). Περὶ τοῦ Ζαγαρομμάτου, βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 177-178· Guiland, *Recherches*, τόμ. Α', σελ. 208· πρβλ. καὶ Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1786β, 1797.

65. ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΔΙΟΓΕΝΟΥΣ

πρακτικόν (στ. 33)

πρβλ. ἀπεκατεστήσαμεν (στ. 9)

ἀπογραφόμενοι . . . παραδεδώκαμεν (στ. 12)

Σεπτέμβριος, ἰνδ. ιγ'

6763 (= 1254)

Ὁ Κωνσταντῖνος Διογένης, δούξ, ἀπογραφεὺς καὶ ἐξισωτὴς τῶν νήσων Λέρου καὶ Καλύμνου, ἐνεργεῖ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐν Λέρῳ δύο μετοχιῶν τῆς Μονῆς Πάτμου, ἧτοι τῶν Τεμενίων καὶ τοῦ Παρθενίου, καὶ προβαίνει εἰς τὴν ἀπογραφὴν καὶ παράδοσιν τῶν ἐν αὐτοῖς παροίκων.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 68). Περγαμηνή λεπτή χρώματος ὑποκιτρίνου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,415 - 0,410 × 0,242 - 0,231. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,375 × 0,210. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,020) καὶ δεξιᾶ (0,015). Μελάνη καστανόχρους βαθεῖα. Πολλαὶ ἀνορθογραφίαι καὶ τινες ἀσυνταξίαι. Ἐνίοτε διπλοῦς τονισμὸς συνθέτων λέξεων ἢ τονισμὸς ἐλλιπής. — Εἰλητᾶριον συμπεπιεσμένον ἔχῃ πέντε ὀριζοντίων καὶ τριῶν καθέτων διπλώσεων. — Διατήρησις πολὺ κακὴ: ἐξίτηλον ἐκ τῆς νοτίδος καὶ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος κατεστραμμένον ἐκ τῆς ἰώδους ἀλλοιώσεως· φθοραὶ εἰς τὰς διπλώσεις, πολλαὶ σχισμαὶ περὶ τὸ μέσον· εἰς τὸ δεξιὸν ἄκρον, περὶ τὸ μέσον, ἐλλείπει ἱκανὸν τμήμα διαστάσεων 0,083 × 0,025 - 0,055 (στ. 16 - 25)· ἐξ ἄλλου, λόγῳ τῆς ἰώδους ἀλλοιώσεως, λεπτὸν στρῶμα τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐγγράφου ἀποκολλᾶται σὺν τῷ χρόνῳ ἔχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βαθμιαίαν ἐξαφάνισιν τῶν γραμμάτων. Τὸ ἔγγραφο ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Μεταγενέστερα σημεῖα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἴσον χρυσοβούλλον διὰ τὸ μετόχιον (χειρ Φλωρίδου) τῆς Λέρου (προσθήκη δι' ἄλλης χειρός)· β') χρυσοβούλλον (ὁ Σακκελίω διέγραψε καὶ προσέθεσεν: ἀπογραφῆς)· γ') Ἀρ. 68 (χειρ Σακκελίωτος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — Ἄνεκδοτον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Angold, *A Byzantine Government in exile*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 139, 241, 249.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ δούξ, ἀπογραφεὺς καὶ ἐξισωτὴς τῶν νήσων Λέρου καὶ Καλύμνου, Κωνσταντῖνος Διογένης, ἐνεργῶν, συμφώνως πρὸς βασιλικὸν ὀρισμόν, τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἐξισωσιν τῶν ὡς ἄνω νήσων, εὔρεν ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου κατεῖχεν ἐν Λέρῳ, δυνάμει χρυσοβούλλων τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων καὶ προσταγμάτων τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Γ' Βατάτζη], δύο μετόχια εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν Τεμενίων καὶ τοῦ Παρθενίου, τῶν ὁποίων τὰ ὄρια καὶ ἡ ἔκτασις εἶχον πρὸ χρόνων καθορισθῆ καὶ μετρηθῆ (ἰδιοπεριόριστα καὶ χωροστατισμένα)· ἐντὸς αὐτῶν εὐρέθη γῆ ὑπάμπελος, σπόριμος καὶ νομαδιαία καὶ δένδρα ἐλαϊκὰ καὶ ὀπωροφόρα, ὡς καὶ μίσθιοι δουλεύονται προσκαθήμενοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Μονῆς (στ. 1 - 8). Συμ-

φώνως πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἔγγραφα δικαιώματα, ὁ Κωνσταντῖνος Διογένης ἐνήργησε τὴν ἀποκατάστασιν (ἀπεκατεστήσαμεν) τῶν δύο μετοχιῶν μετὰ τῆς ἐν αὐτοῖς ὑπαμπέλου, σπορίμου καὶ νομαδικίας γῆς καὶ τῶν ἐλαϊκῶν καὶ ὑπωροφύρων δένδρων, προέβη δὲ ὡσαύτως εἰς τὴν ἀπογραφὴν καὶ παράδοσιν (ἀπογραψάμενοι . . . παραδεδώκαμεν) πρὸς τὴν Μονὴν τῶν ἐν αὐτοῖς προσκαθημένων παροίκων: ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι πάροικοι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καὶ τοῦ καταβαλλομένου τέλους, τὸ ὅποιον ἀνέρχεται συνολικῶς εἰς 43, 50 νομίσματα (τὸ ποσὸν καθορίζεται ἐπίσης εἰς ἄσπρα) (στ. 8-24). Ὁσαύτως ὀρίζεται ὅτι ἡ Μονὴ θὰ εἰσπράττη παρὰ τῶν παροίκων ἐνόμιον διὰ τὰ 15 σφακτὰ καὶ τὰ 8 μελίσια (τὸ ποσὸν καθορίζεται εἰς ἄσπρα) (στ. 27-28). Οἱ ὡς ἄνω πάροικοι θὰ εἶναι ἀπηλλαγμένοι πάσης ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἀπαιτήσεως (μυρία βαρῶν καὶ τελῶν) (στ. 28-33). Πρὸς τοῦτο καὶ ἐγένετο τὸ παρὸν πρακτικόν, τὸ ὅποιον ἐπεδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 33-34).

Χρονολογία (στ. 34).

Ἵπογραφὴ Κωνσταντίνου Διογένης (στ. 35-37).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') Ὁρισμὸς (στ. 1) τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Γ' τοῦ Βατάτζη] πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Διογένην, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἐξίσωσιν τῶν νήσων Λέρου καὶ Καλύμνου. Τὸ ἔγγραφο δὲν σφίζεται. Δὲν μνημονεύεται ἐν D ö l - g e r, *Regesten*, διότι τὸ παρὸν πρακτικόν, ὅπου καὶ μοναδικὴ μνεία τοῦ ὀρισμοῦ, ἦτο μέχρι τοῦδε ἄγνωστον καὶ ἀνεκδοτόν. β') Χρυσόβουλλα (στ. 3, 9 καὶ 31) προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τῶν ἐν Λέρῳ δύο μετοχιῶν τῆς Μονῆς Πάτμου. Ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀορίστως ἀναφερομένων χρυσοβούλλων δύναται νὰ ταυτισθῇ μόνον τὸ σφίζομενον καὶ ἐκδιδόμενον εἰς τὸν Α' τόμ., ὑπ' ἀρ. 5 ἔγγραφο, τὸ ὅποιον χρονολογεῖται εἰς τὸ ἔτος 1087. γ') Προστάγματα (στ. 4), προστάξεις (9 καὶ 31) τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Ἰωάννου Βατάτζη] περὶ τῶν ὡς ἄνω δύο μετοχιῶν τῆς μονῆς. Οὐδὲν τῶν ἐνταῦθα ἀορίστως ἀναφερομένων ἔγγραφων σφίζεται.

† Καθ' ὀρισμὸν βασιλ(ικ)ὸν προσ[κνη]τ(ὸν) τὴν ἀπο[γραφὴν] καὶ ἐ[ξ]ί(σ)ω(σ)ν τ(ῶν) νή(σ)ων Λέρ(ης) καὶ Καλύμνου ποιού(μ)ε(ν)οι, |² μετὰ τ(ῶν) ἄλλ(ων) ἔβρο(μ)ε(ν) καὶ τ(ῆν) σε(βασμ)ίαν μο(νήν), τ(ῆν) ἐν τῇ νή(σ)ω τ(ῆς) Πάτμ(ου) τοῦ ἡγαπημ(έ)ν(ου) Θεολόγου, κ(α)τέχουσ(α)ν καὶ νεμομ(έ)ν(η)ν |³ ἐν τῇ νή(σ)ω [τῆ] Λέρ[νη] [δι]ὰ χρυ[σοβούλ]λ(ων) τ(ῶν) ἀοι[δίμ]υ(ων), μ[ακαρί]υ(ων) καὶ εὐσεβῶν βασ(ι)λ(έων), ἀλλὰ δὴ καὶ δι' [ἐτ]έρ(ων) θεί(ων) |⁴ καὶ βασιλ(ικῶν) προ[οσ]τ[αγμάτων] τοῦ κρα[τ]αιοῦ καὶ ἀγίου ἡ[γ]μ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βασι[λέω]ς, μετόχια δύο ἐν τῇ τοποθε(σία) τ(ῶν) Τιμενί(ων) καὶ τοῦ |⁵ Παρθενίου, ἰδιο[περιό]ριστ(α) [καὶ χωρο]στατισμ(έ)ν(α) ἐκ πολλ(ῶν) χρόν(ων) τε καὶ διακρατίσ(εων), καὶ γῆν ὑπάμπ(ε)λ(ον), σπόριμ(ον) |⁶ καὶ νομαδιαίαν [καὶ] δένδρα ἐλαϊκὰ καὶ ἔτ(ε)ρ(α) ὑπωροφύρα διάφωρα καὶ μισθ[ίους] τιν(ὰς) δουλευτ(ὰς) προ(σ)κα[θη]μ(ένους) ἐν [τ]οῖς τ(ῆς) μον(ῆς) δικαίους καὶ σύ[ν]εγγυς τ(ῆς) (ῆς) ἐν τῆς νή(σ)ου Λέρ(ης) |⁸ καὶ εἰς ὑπηρεσί(αν) ἔχει αὐτ(οὺς) ἡ μονῆ [ἐ]ν [τ]οῖς δουλεί(αις) αὐτῆς. Ἀκολουθ(ως) οὖν τ(ῶν) προσόντ(ων) δικαιωμ(άτ)ων

τῆ το[ι] |⁹ αὐτῆ μονῆ, τόν τ(ε) χρυσοβούλ(ων) καὶ [τῶν β]ασιλ(ικῶν) καὶ θείων
 προστάξαι(ων), ἀπεκατεστήσαμ(εν) καὶ ἡμ(εῖς) τ(ῆν) τοιαύτ(ην) |¹⁰ μον(ῆν) ἐν τε
 τ(οῖς) δυσ(ῖν) αὐτ(ῆς) μετοχί(οις), εἰς καὶ εὐ(ρί)καμ(εν) τ(ῆς) ὑπαμπ(έ)λ(ον) καὶ
 σπορίμον καὶ χειρσαί(ας) νομαδιέ(ας) γῆς, |¹¹ τ(οῖς) προαστί(οις), ἦγ(ονν) τ(οῖς)
 ἐλαϊκ(οῖς) καὶ τ(οῖς) ἐτέρ(οις) ὀποροφώρ(οις) δένδρ(οις). Τ(οὺς) δὲ ἐν αὐτ(οῖς)
 προσκαθημ(ένους) π(αροίκους), ἀ|¹²πογραψάμ(εν)οι τ(ῆν) ἐνὸς ἐκάστ(ου) εὐπό-
 ριαν. π(αρα)δεδώκαμ(εν) αὐτ(οὺς) πρὸς τ(ῆν) τοιαύτην μον(ῆν) ἔχοντ(ας) οὐ-
 τ(ος) : |¹³ Μιχα(ῆλ) καὶ Γε(ώ)ρ(γίος), οἱ παῖδ(ες) τῆς Ἀμπαρ(α)δ(αι)ν(ας), (νο-
 μίσματα) δύο· ὁ Κακολέων ἔχ(ει) Καλ(ῆν), υἱ(ὸν) ἐνίλ(ικον) Γε(ώ)ρ(γίον), (νο-
 μίσματα) δύο· Εὐδοξ(ία), |¹⁴ χ(ήρα) τοῦ Κωμαρά, ἔχ(ει) υἱ(οὺς) Μοιχ(αῆλ) καὶ
 Γε(ώ)ρ(γίον), (νομίσματος) ἐν ἡμι(σν)· Λέων ὁ Μυλοτ(ᾶς) ἔχει Εἰρή(νην), υἱ(ὸν)
 Εὐγ(ένιον), θυγ(ατέ)ρ(α) Μαρ(ίαν), (νομίσματα) δύο· |¹⁵ Γε(ώ)ρ(γίος) ὁ Π[η]-
 γου(νάς) ἔχ(ει) Εἰρή(νην), (νόμισμα) ἐν ἡμι(σν)· Μιχ[αῆλ] ὁ Κ[αλ]ίμνιος ἔχ(ει)
 Καλ(ῆν), θυγ(ατέ)ρ(α) ἀνιβ(ον), (νομίσματα) δύο· Σο[φ]ία, χ(ήρα) τοῦ |¹⁶ Δ[η]-
 μη[τρ]ίου, ἔχ(ει) υἱ(οὺς) ἐνίλ(ίκους) Μιχ(αῆλ) καὶ Φ.....κ. υτ(α)τ(ος)
[υἱ](οὺς) Μιχα(ῆλ) (καὶ) Νι[κ]όλ(αον), [νομίσματα] |¹⁷ ὁ
 Κορ[ων] ;](ας) ἔ[χει] Μαρ(ίαν), θυγ(ατέ)ρ(α) Θε.....[...¹⁰...] σ[...¹⁵...] ὁ
ητ... ἔχ(ει) [...¹⁰...] |¹⁸ [...¹⁰...]· Γε(ώ)ρ(γίος) ὁ Εβρε(ος) [...¹⁰...]
 Λ]έων ὁ Μιχ..... κ...αν [...¹⁰...] |¹⁹ Μάρ(κος) [ὁ] Σπαν(ός) ἔχ(ει) Ζω(ήν),
 υἱ(ὸν) Νικήτ(αν), (νομίσματα) δύο[ο]· [.....] ὁ ... ιω(της) ε[...²⁰...]
 |²⁰ ἔχ(ει) Καλ(ῆν), (νόμισμα) ἐν Νι(κό)λ(αος) ὁ Σπαν(ός) ἔχ(ει) Εὐδοξ(ίαν),
 υἱ(ὸν) Γεώρ[γ]ιον [...¹⁴...] π[...¹⁰...] [Κυ]|²¹ριακῆν, (νομίσματα) δύο·
 Ἰω(άννης) ὁ Κουλτέσ(ης) ἔχ(ει) Ἐλέ(νην), θυγ(ατέ)ρ(ας) δύο, [...³⁰...] γαμ-
 βρόν |²² ἐπ' αὐτῆ Γε(ώρ)(γίον), (νομίσματα) τρία ἡμι(σν)· ὁ Ἀλέξι(ος) [ἔχει]
 Καλ(ῆν), (νομίσματα) δύο· [...³⁰...] [νομίσματα] |²³ δύο· Νι(κό)λ(αος) ὁ Κου-
 τζυν(άς) ἔχ(ει) Ἐλέν(ην), υἱ(ὸν) Ἰω(άννης), (νόμισμα) ἐν ἡμι(σν)· [...³⁰...]
 |²⁴ καὶ ὁμοῦ (νομίσματα) (τρι)κ(έφα)λ(α) τεσσαρα(κον)τ(α) τρια ἡμι(σν), γε-
 νώμ(ε)ν(α) ἄσπρ(α) [...³²...] |²⁵ [...²⁰...] ὑποτελ(εῖς) γενέσθ(αι) τ[αύ]της
 τ(ῆς) ἱερ[ᾶς] μον[ῆς] τῆς Πάτ[μου] ἀπη.... καὶ τοῦ ἐννομ(ίου) |²⁶ τ(ῶν)
 [..... π]αροίκ(ων) αὐτῆς, ἦγ(ονν) τ[ῶν] σφακτ(ῶν) καὶ τ(ῶν) μελισ(ῶν), ἐπὶ
 τ(οῖς) δεκαπέντ(ε) κεφαλι(οις) τ(ῶν) σφακτῶν |²⁷ ἄσπρ(α) εν.... καὶ ἐπὶ τ(οῖς)
 οκτω μελ[ισσίοις] ἄ[σ]πρ[α] ἐνθ(ῆναι) ἐν τῆ τοιαύτ(η) νῆσω καὶ παρα
 τοῦ μέρ(ους) ἀναπαί|²⁸τ(η)τ(α) τοῦ δημοσίου· τὸ μέρος τ[οῦ] δημοσίου
 σ' ἀ [ὁ]φείλοντ(ες) ἔχ(ειν) ἐπὶ [τ](οῖς) [το]ιουτ(οις) |²⁹ π(αροίκους) χάρ(ιν)
 ἀερικῆς,σ..... ἢ ἐννο[μίου] ἢ ἀγγα[ρεί](ας) ἢ ἄλλης οἰασδίτινος
 ἐπηρί(ας) |³⁰ ἐπερχωμ(ένης) κ(α)τ(ὰ) χώρ(αν), ἀλλ' [ἔχειν] τὸ ἀνερόχ[λητον]

καὶ] ἐπαπολάβειν) αὐτ(ῶν) παρὰ τοῦ μέ(ρους) [τ]οῦ δημοσ(ίου). |²¹ (ὥς) καὶ τὸ πρωτ(ερων) κ(α)τ(ὰ) τ(ῶν) προσόντ(ων) αὐτῆ ἡγεροβοῦλ(ων) κ(αὶ) τ(ῶν) βασιλ(ικῶν) κ(αὶ) θείων προστάξαι(ων), ὅστε |² ἢ ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ ἀσκούμ(ε)ν)οι (μονα)χοὶ ἐκτενέστερ(ον) ἴπερ εἶχοντ(αι) τ(ῶν) κρατ(αιῶν) καὶ ἀγ(ίων) ἡμ(ῶν) ἀθ(ε)ντ(ῶν) |³ καὶ βασιλ(έων). Ἐπὶ τούτ(ω) γ(ὰρ) κ(αὶ) τὸ παρὸν ἡμέτ(ερων) πρακτ(ικὸν) γερονός, ὑπογραφ(έν) ἐπεδόθη τῷ μέρ(ει) |⁴ τ(ῆς) σε(βα)σμίας) μονῆς τοῦ ἡγαπημ(έ)ν(ον) Θεολόγ(ου) ἐπὶ τῷ προσόντ(αι) αὐτῆ εἰς ἀσφάλ(ειαν). μη(νὶ) Σεπτε(μβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) γ' ἵτους ,ψξγ' †

|⁵ † Ὁ δοῦλ(ος) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγίου ἡμῶν ἀνθέντου καὶ βασιλ(έως) δοῦξ, ἀπο|⁶ γραφεὺς καὶ ἐξισωτῆς τῶν νήσ(ων) Λέρνης καὶ Καλύμνου |⁷ Κωνσταντίν(ος) ὁ Διογένης †

9 τὸν lege τῶν || 14 νομίσματος lege νόμισμα || 16 fors. Φ/ανοόριον || 20 [Γεορ]/[ωι] supplevi secundum doc. n° 68 l 36 || 26 fors. ὡς ἄνω εἰρημένων vel προσκαθημένων (cf l 41) || 29 lege ἀερικοῦ || 31 lege κατὰ τὰ πρῶτα — χρυσόβουλλα καὶ τα, βασιλικὰς καὶ θείας προστάξεις

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ Ρόδος μετὰ τῶν παρακειμένων νήσων, εἰς τὰς ὁποίας ἀνήκον καὶ ἡ Λέρος καὶ ἡ Κάλυμνος, προσσηρήθησαν εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῆς Νικαίας ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Βατάτζι τὸ 1249 (πρβλ. Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ 197). Κατὰ τὸν Angold αὐτόθι, σελ. 211, ἡ ὑπὸ τοῦ δουκὸς Κωνσταντίνου Διογένης ἀπογραφὴ καὶ ἐξίσωσις τῶν δύο νήσων ἀποτελεῖ οὐσιῶδες μέρος τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς περιοχῆς μετὰ τὴν ἐνσωμάτωσίν της εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν (Περὶ τῆς δημοσιονομικῆς πολιτικῆς τῶν αὐτοκρατόρων τῆς Νικαίας καὶ περὶ τῆς διαδικασίας τῆς ἀπογραφῆς καὶ ἐξισώσεως, βλ. Angold, αὐτόθι, σελ. 210 κέ.). Ἡ ἀποκατάστασις τῶν Τεμενίων καὶ τοῦ Παρθενίου ἐντάσσεται εἰς τὴν γενικὴν ταύτην ἀπογραφὴν.

2. (στ. 1, 3, πρβλ. καὶ στ. 36): Λέρνη: εἰς τὰς πηγὰς ἀπαντᾷ συνηθέστερον ὁ τύπος Λέρος καὶ Λέρνος. Πρβλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 75 στ. 26 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 14 στ. 40 (Λέρνη).

3. (στ. 4-5): Περὶ τῶν ἐν Λέρῳ δύο μετοχιῶν, τῶν Τεμενίων (τὸ πρακτικὸν παρέχει Τιμενίων, πρβλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 68 στ. 38: Τιμένιον) καὶ τοῦ Παρθενίου, καὶ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτήσεως αὐτῶν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλια 5 κα. 6. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὰ παλαιότερα ἔγγραφα αἱ δύο αὐταὶ κτήσεις ἀναφέρονται ὡς προάστια τῆς Μονῆς τοῦ Χριστοδούλου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 5, 46, 47, καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 52, ὡς καὶ MM, Γ'. σελ. 65 καὶ 81 — τελευταία προγενεστέρα μαρτυρία εἰς τὸ ἔγγρ. ἀρ. 18 τοῦ Α' τόμου, τοῦ ἔτους 1099 ἢ 1114), τὸ πρῶτον δὲ εἰς τὸ παρὸν πρακτικὸν χαρακτηρίζονται ὡς μετόχια τῆς Πατριαρχικῆς μονῆς (στ. 4 καὶ 10' πρβλ. ὁμοίως στ. 11: τοῖς προαστίαις) ὁ χαρακτηρισμὸς αὐτῶν, ἐπανευρίσκειται εἰς μεταγενέστερα ἔγγραφα (πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 14 τοῦ 1259, ἔγγρ. 15 τοῦ 1292, ἔγγρ. 17 τοῦ 1329), παραλλήλως ὁμοίως ἀπαντᾷ καὶ ὁ ὅρος προάστια (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 68 στ. 30 καὶ 37 - 38).

ἐργαζομένους ἐπὶ μισθῷ εἰς τὰ κτήματα τῆς Μονῆς· πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 14, τοῦ ἔτους 1259, ὅπου μνεῖα δουλευτῶν τῶν ἐν λόγῳ μετοχίων. Οἱ μίσθιοι δουλευταὶ ἀσφαλῶς εἶναι διάφοροι τῶν ἐν στ. 13-23 ὀνομαστὶ ἀναφερομένων παροίκων τῶν αὐτῶν κτημάτων: πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 14, ὅπου γίνεται διάκρισις μεταξὺ δουλευτῶν καὶ παροίκων τῶν Τεμενίων καὶ τοῦ Παρθενίου: τὰ ἐν τῇ νήσῳ Λέρονη μετόχια, . . . τὸ . . . Παρθένιον, τὰ . . . Τεμένια, μετὰ . . . καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς προσκαθημένων παροίκων καὶ δουλευτῶν, ἀνεπιγνώστων ὄντων καὶ τούτων παντάπασιν τῷ μέρει τοῦ δημοσίου. Πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52 στ. 107α-107β, ὅπου ἀναφέρονται κεχωρισμένως οἱ πάροικοι καὶ οἱ δουλευταί. — Ὁ Ν. Σβ ο ρ ῶ ν ο ς παρατηρεῖ (*Sur quelques formes de la vie rurale à Byzance: Petite et grande exploitation*, «Annales, Economies, Sociétés, Civilisations», 11, 1956, σελ. 327) ὅτι αἱ διάφοροι κατηγορίαι χωρικῶν συνεχέοντο σὺν τῷ χρόνῳ μεταξὺ των, παρ' ὅλον ὅτι αἱ βυζαντιναὶ πηγαὶ χρησιμοποιοῦν εἰδικούς ὄρους διὰ νὰ καθορίσουν τὴν οἰκονομικὴν των ἐξάρτησιν: πάροικοι, δουλοπάροικοι, δουλευταί, προσκαθήμενοι. — Περὶ παροίκων, μισθίων καὶ δουλευτῶν, βλ. O s t r o g o r s k y, *Féodalité*, κυρίως σελ. 296, 312 κέ., 332· A. P. K a ž d a n, *Agrarnye otnošenija v Vizantii XIII-XIV*ov. (= Αἱ ἀγροτικαὶ σχέσεις εἰς τὸ Βυζάντιον κατὰ τὸν 13ον καὶ 14ον αἰῶνα), Μόσχα 1952, σελ. 134-136· πρβλ. καὶ A n g o l d, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 138-9 (διὰ τὴν θέσιν τῶν χωρικῶν τούτων κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας). — Περὶ τοῦ ὄρου προσκαθήμενος καὶ τῶν ἐρμηνειῶν, αἱ ὅποια ἔχουν κατὰ καιροὺς προταθῆ, βλ. S v o r o p o s, *Rescrit*, σελ. 357 ὑποσ. 155, ὅπου σημειώνεται ὅτι ὁ ὄρος εἶναι ἀσαφής, διότι εἶναι γενικὸς καὶ ὁσάκις χρησιμοποιεῖται μόνος εἰς τὰς βυζαντινὰς πηγὰς δηλώνει οἰονδήποτε καλλιεργητὴν γῆς ὑπὸ οἰουδήποτε ὄρους καὶ συνθήκας· ἡ φύσις τῶν σχέσεων καὶ ἡ νομικὴ κατάστασις τοῦ χωρικοῦ καθορίζεται ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ ὄρου τοῦ συνοδείου τὴν λέξιν προσκαθήμενος, ὁσάκις βεβαίως ἐπιδιώκεται ὁ προσδιορισμὸς τῶν στοιχείων τούτων. Τὸ παρὸν πρακτικόν, ἀνέκδοτον καὶ ἄγνωστον μέχρι τοῦδε, ἐπιβεβαιώνει ἀκριβῶς τὴν ἄποψιν τοῦ Ν. Σβ ο ρ ῶ ν ο υ, διότι ὁ ὄρος χρησιμοποιεῖται παραλλήλως καὶ διὰ τοὺς ἐλευθέρους χωρικούς, τοὺς μισθίους δουλευτὰς (στ. 6), καὶ διὰ τοὺς παροίκους (στ. 11).

5. (στ. 13-23): Ἐκ τῶν παροίκων, τῶν ὁποίων γίνεται ἐνταῦθα ἡ ἀπογραφή, σφύζονται σχεδὸν πλήρως μόνον 15 ὀνόματα (μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των)· ἐκ τῆς γενομένης ὁμῶς συγκρίσεως πρὸς τοὺς σφζομένους στίχους, ὑπολογίζομεν ὅτι εἰς τοὺς στ. 16, 17, 19, 20, 21, 22, 23— ὅπου ὑπάρχουν πολλὰ κενὰ λόγῳ φθορᾶς τῆς περγαμνῆς— εἶχον καταγραφῆ τοῦλάχιστον ἄλλαι 7 μερίδες. Ὡς ἐκ τούτου, συνολικῶς θὰ ἦσαν ἐγκατεστημένοι καὶ εἰς τὰ δύο προάστια ὑπὲρ τοὺς εἴκοσι πάροικοι. Εἰς τοὺς αὐτοὺς ὑπολογισμοὺς καταλήγομεν καὶ ἐκ τῆς μελέτης τοῦ ἀναγραφομένου παροικικοῦ τέλους: πράγματι, τὸ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου τέλος 13 παροίκων δίδει ἄθροισμα 25 νομίσματα, ἐνῶ τὸ σύνολον τοῦ καταβαλλομένου ὑπὸ τῶν παροίκων ποσοῦ ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι ἦτο 43, 50 νομίσματα (στ. 24). Ἐπειδὴ κατὰ μέσον ὄρον ἕκαστος πάροικος κατέβαλλε, κατὰ τὸ παρὸν πρακτικόν, 1, 50-2 νομίσματα, συνάγεται ὅτι ὑπολείπεται ἐνταῦθα τὸ τέλος ἄλλων 7-10 παροίκων. Διαχωρισμὸς μεταξὺ τῶν παροίκων τῶν Τεμενίων καὶ τοῦ Παρθενίου δὲν γίνεται εἰς τὸ παρὸν πρακτικόν· ἀντιθέτως εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 68 ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1263 καταγράφονται κεχωρισμένως οἱ προσκαθήμενοι ὑποτελεταὶ τῶν δύο μετοχίων (ἀνὰ 15 εἰς ἕκαστον μετόχιον— ἦτοι συνολικῶς 30). — Ἐκ τῆς συγκρίσεως μεταξὺ τῶν παροίκων τοῦ παρόντος πρακτικοῦ καὶ τῶν ἀναγραφομένων εἰς τὴν κατὰ ἑννέα ἔτη μεταγενεστέραν ἀπογραφὴν τοῦ ἔγγρ. 68 (στ. 30-44), δύνανται μετ' ἀσφαλείας νὰ ταυτισθοῦν μόνον τρεῖς πάροικοι, ἦτοι α') στ. 13-14:

Εὐδοξία χήρα τοῦ Κωμαρᾶ ἔχει υἱὸς Μιχαὴλ καὶ Γεώργιον: εἰς τὸ ἔγγρ. 68 στ. 40, ἀναγράφεται *Γεωργιος ὁ Κουμαρᾶς* — πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ υἱοῦ τῆς Εὐδοξίας, ὁ ὁποῖος τὸ 1263 ἐγγραφετικὴ ὑπὸ ἰδίαν μερίδα· β') στ. 15: *Μιχαὴλ Καλύμνιος ἔχει Καλὴν, θυγατέρα ἀνηβον* — πρβλ. ἔγγρ. 68 στ. 38, ὅπου ἀναφέρεται ὁ αὐτὸς πάροικος ἔχων υἱὸν Γεώργιον· γ') στ. 20: *Νικόλαος Σπανός*· πρβλ. ἔγγρ. 68 στ. 36, ἐκ τοῦ ὁποῦ συμπληροῦμεν τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ του. Τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα Σπανός (βλ. στ. 19 καὶ 20) ἀπαντᾷ ἐπίσης δις εἰς τὸ ἔγγρ. 68 (στ. 36-37).

6. (στ. 19): . . . *ιώτης*: πρβλ. εἰς ἔγγρ. 68 οἰκογενειακὰ ὀνόματα μὲ τὴν αὐτὴν κατάληξιν: Ἀλεπιδιώτης, Στουπαλιώτης, Κουριώτης, Σταλιώτης, Λιμνιώτης, Ἀναφιώτης. Ἐλλείψει ἄλλων στοιχείων δὲν δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν τὸν παρόντα πάροικον πρὸς ἓνα τούτων καὶ νὰ συμπληρώσωμεν ἀναλόγως τὸ κενὸν εἰς τὸ παρὸν πρακτικόν.

7. (στ. 24, πρβλ. καὶ στ. 27): Ὑπογραμμίζομεν τὸ γεγονός ὅτι τὸ συνολικὸν ποσόν, τὸ ὁποῖον ὤφειλον νὰ καταβάλλουν οἱ πάροικοι, ὀρίζεται ὄχι μόνον εἰς νομίσματα ἀλλὰ καὶ εἰς ἄσπρα. Εἶναι ἡ πρώτη φορά, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, κατὰ τὴν ὁποίαν παρέχεται εἰς βυζαντινὸν ἔγγραφον τοιαύτη νομισματικὴ ἀντιστοιχία· δυστυχῶς ὅμως, λόγῳ φθορᾶς τοῦ κειμένου, τὸ ποσὸν εἰς ἄσπρα δὲν παραδίδεται καὶ οὕτως ἐχάθη μία σημαντικὴ μαρτυρία διὰ τὴν σχέσιν ἄσπρου καὶ νομίσματος κατὰ τὰ μέσα τοῦ ΙΓ' αἰ. (Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ τὸ *τραχὺ ἄσπρον* εἶχε ἀξίαν 4 μιλιαρσίων, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς «Νέας Λογαρικῆς», βλ. S v o r o i o s, *Cadastre*, κυρίως σελ. 108 κέ.· T. B e r t e l è, *Lineamenti principali della numismatica bizantina*, «Rivista Italiana di Numismatica», XII, Serie quinta, LXVI, 1964, σελ. 68). Πιθκνότερα τὸ νόμισμα ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν πρακτικὸν ὡς θεωρητικὴ νομισματικὴ μονάδα, ἐνῶ τὸ ἄσπρον ἦτο τὸ ἐν κυκλοφορίᾳ νόμισμα, διὰ τοῦ ὁποῦ ἐγίνοντο τότε εἰς τὴν πράξιν αἱ οἰκονομικαὶ συναλλαγαί. Περὶ τοῦ βυζαντινοῦ νομίσματος, τῆς ἀξίας καὶ τῆς ὑποτιμῆσεώς του ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΓ' αἰ., βλ. Ζ α κ υ θ η ν ο ῦ, *Crise monétaire*, κυρίως σελ. 8-16. Περὶ τοῦ ἔρου νομίσματα τρικέφαλα, αὐτόθι, σελ. 14 § 9.

8. (στ. 29): Ἀναγραφή βαρῶν, τελῶν καὶ ἀγγαρειῶν, ἀπὸ τῶν ὁποῦ ἀπαλλάσσονται εἰ πάροικοι τῆς Μονῆς. Εἰς τὸ κενὸν τοῦ στ. 29 τοῦ πρακτικοῦ ὑπολογίζομεν ὅτι θὰ ἀνεγράφοντο δύο τοῦλάχιστον βάρη ἢ τέλη: μήπως πρόκειται περὶ τῆς *συνωνῆς καὶ στρατείας* (τὸ σφζόμενον σ εἶναι δυνατόν νὰ ἀνήκῃ εἰς ἓνα ἐκ τῶν δύο τούτων ἔρων); Πρβλ. μεταξὺ ἄλλων ἐκτενεστάτην ἀναγραφὴν ἐν *Actes de Lavra*², ἀρ. 38 στ. 29 κέ. (κυρίως στ. 37), ἀρ. 44 στ. 25 κέ. (κυρίως στ. 31), ἀρ. 48 στ. 27 κέ. (κυρίως στ. 35), ὅπου ἀκριβῶς σημειοῦται καὶ ἡ ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ἀερικοῦ, *συνωνῆς, στρατείας, ἐνομίου*.

9. (στ. 35-37): Ὁ Κωνσταντῖνος Διογένης, δούξ, ἀπογραφεὺς καὶ ἐξισωτῆς τῶν νήσων Λέρου καὶ Καλύμνου δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Εἰς τὸ παρὸν πρακτικόν (τοῦ 1254) αἱ νῆσοι Λέρος καὶ Καλύμνος ἐμφανίζονται ὑπὸ ἴδιον δούκα καὶ ἀπογραφέα, ἐνῶ εἰς τὸ ἔγγραφον ἀρ. 68 τοῦ 1263 τὴν ἀπογραφὴν τῶν κτημάτων τῆς Λέρου ἐνεργεῖ ὁ ἀπογραφεὺς Ρόδου καὶ Κυκλάδων νήσων. Περὶ τῆς δικαιοδοσίας τοῦ δούκου κατὰ τὴν δευτέραν περίοδον τοῦ θεσμοῦ τῶν θεμάτων (δηλ. ἀπὸ τοῦ ΙΒ' αἰ. κέ.), ὡς καὶ περὶ τοῦ ἀναγραφέως - ἀπογραφέως, βλ. A h r w e i l e r, *Smyrne*, κυρίως σελ. 125 κέ. Ὁ A n g o l d, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 210-212, ὑποστηρίζει ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας οἱ ἀπογραφεῖς καὶ ἐξισωταὶ ἐξετέλουν συγκεκριμένην ἀποστολὴν ἀνατεθεῖσαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ δὲν ἀντεπροσώπευον μόνιμον λειτουργημα.

66. ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΑΘΥΒΟΛΟΥ

ἀποκατάστασις (στ. 8, 17)

Μάιος, ἰνδ. δ
[1261]

Ὁ Ἰωάννης Ἀθύβολος, ἐνεργῶν τὴν ἀπογραφὴν καὶ παράδοσιν τοῦ παρὰ τὸν Μαϊάνδρον κτήματος τῶν Παλατίων πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον Πεπλατυσμένον καὶ τοὺς δυὸ ἀρχοντοπούλους, προβαίνει εἰς ἀποκατάστασιν τῶν ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Παλατίων κτημάτων, κτηρίων καὶ παροίκων, τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Μονὴν τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — **Πρωτότυπον** (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 92). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολεύκου πρὸς φαιόν, σχήματος πλαγίου ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,225 - 0,231 × 0,262 - 0,270. — Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,170 × 0,250 - 0,255. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,15 - 0,010) καὶ δεξιᾶ (0,007). — Μελάνη καστανόχρους. Ἀνορθογραφίαι τινές ἐνίοτε διπλοῦς τονισμὸς συνθέτων λέξεων. — Ἰγνη τριῶν ὀριζοντίων καὶ τριῶν καθέτων διπλώσεων. — Διατήρησις καλὴ: σητόβρωτον ἰδίᾳ κατὰ τὸ ἀριστερὸν τμήμα, σχισμαὶ εἰς τὰς διπλώσεις. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Μεταγενέστερα σημεῖωματα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀριθμ(ός) (χειρ Φλωρίδου)· β') 92 (χειρ Σακκελίωτος)· γ') καταγραφὴ τῶν κτημάτων, χωραφίων δηλ.: καὶ ἀμπελί(ων) τοῦ Μετοχίου τῶν Παλατί(ων) πρὸς δὲ καὶ τῶν παροίκων τούτου (χειρ Φλωρίδου)· διέγραψε Σακκελίωτος καὶ προσέθεσεν: Ἀποκατάστασις τῶν ἐν τοῖς Παλατίοις χωραφίων, ἀμπελίωτος, ὀσπητίωτος, καὶ παροίκων, τῶν ἀνηκόντων | τῇ μονῇ τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης, μετοχίω τῆς τοῦ Θεολόγου μονῆς· δ') Ἀντεγράφη (χειρ Σακκελίωτος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, τόμ. 5', σελ. 207 - 208, ἀρ. 82.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Angold, *A Byzantine Government in exile*, ἐνθ' ἄνωτ., κυρίως σελ. 218 - 219. — Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1891.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ Ἰωάννης Ἀθύβολος ἔλαβεν ἐντολὴν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος ὅπως μεταβῆ εἰς τὸ πλησίον τοῦ Μαϊάνδρου κτήμα τῶν Παλατίων καὶ καθορίσῃ (περιτηρησασθαι) εἰς χρῆμα (εἰς ποσότητα νομισματικὴν) τὰ ἐν αὐτῷ ὑπάρχοντα καὶ μὴ καταβάλλοντα φόρον χωράφια (ἐξαλείμματα), ὡς καὶ ὅσα εἶχον προσαρτηθῆ εἰς τὸ κτήμα τοῦτο, παραδῶσῃ δὲ αὐτὰ εἰς τοὺς οἰκείους τοῦ βασιλέως, τὸν Κωνσταντῖνον Πεπλατυσμένον καὶ τοὺς (. . .) δύο ἀρχοντοπούλους εἰς πρόνοιαν αὐτῶν (χάριν οἰκονομίας), συμφώνως πρὸς τὸ ἀναλογοῦν εἰς αὐτοὺς εἰς χρῆμα εἰσόδημα (στ. 1 - 4). Κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς ταύτης, ὁ Ἰωάννης Ἀθύβολος εὔρεν ὅτι ἡ εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παλατίων κειμένη Μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης κατέχει χωράφια, ἀμπέλια καὶ κτήρια, παραχωρηθέντα εἰς αὐτὴν δι' ὀρισμῶν τοῦ αἰοδίου αὐτοκράτορος Ἰωάννου

Δούκα [τοῦ Βατάτζη] καὶ δι' [ἀπογραφικῶν] ἀποκαταστάσεων, ὡς καὶ παροίκους καταγεγραμμένους ὀνομαστικῶς εἰς τὰς ἀποκαταστάσεις ταύτας (στ. 4-7). Διὸ καὶ προέβη εἰς ἀποκατάστασιν πρὸς τὴν Μονὴν τῶν ἀνηκόντων εἰς αὐτὴν ἀμπελιῶν, χωραφίων, κτηρίων καὶ παροίκων (ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς 27 πάροικοι μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των· συνολικῶς 41 ὀνόματα) (στ. 7-14)· τοὺς παροίκους τούτους δύναται νὰ κατέχη ἡ Μονὴ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἀπαίτησεως, οὗτοι δὲ ὀφείλουσαν νὰ ὑπηρετοῦν εἰς αὐτὴν συμφώνως πρὸς τὰ σχετικὰ ἔγγραφα δικαιώματα, τὰ ὁποῖα ἐπεδείχθησαν εἰς τὸν συντάξαντα τὸ παρόν. Ὡσαύτως ἡ Μονὴ δικαιούται νὰ κατέχη τὴν στάσιν τῆς Μαρίας τῆς Λιμναίας, ὡς καὶ τὸν υἱὸν τοῦ Μαυρόποδου Νικήταν (στ. 16-17). Πρὸς τοῦτο ἐγένετο ἡ παρούσα ἀποκατάστασις καὶ ἐδόθη εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης Ἰωαννίκιον εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς ἔναντι πάσης ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἐπεμβάσεως (στ. 17-19).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 19).

Ἐπογραφὴ Ἰωάννου Ἀθυβόλου (στ. 19).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— α') [Ἐπισημῶς] (πρβλ. *ὠρίσθημεν*, στ. 1) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Β' τοῦ Παλαιολόγου] πρὸς τὸν Ἰωάννην Ἀθυβόλον. ὅπως καθορίσῃ τὴν νομισματικὴν ποσότητα τῶν ἐξαλειμμάτων καὶ ὄλων ὅσων ἀνήκουν εἰς τὸ κτῆμα τῶν Παλατίων (Μιλῆτου), παραδώσῃ δὲ αὐτὰ εἰς τὸν Κωνσταντῖνον Πεπλάτυσμένον καὶ εἰς τοὺς δύο ἀρχοντοπούλους εἰς πρόνοιαν αὐτῶν (στ. 1-4). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Ὁ Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1891, χρονολογεῖ ὀρθῶς περὶ τὸν Μάιον 1261, ἀλλ' ἀποδίδει λαθασμένως εἰς τὰ Παλάτια - Κούκουλον (πρβλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 61-62 καὶ ὑποσ. 280). β') Ἐπισημῶς (στ. 6) τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Δούκα [τοῦ Βατάτζη], διὰ τῶν ὁποίων εἶχον παραχωρηθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης κτήματα τῆς περιοχῆς τῶν Παλατίων (στ. 4-6). Τὰ ἀορίστως ἐνταῦθα ἀναφερόμενα ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν. γ') Ἀποκαταστάσεις (στ. 6-7, 7· πρβλ. καὶ στ. 16, δικαιώματα) περὶ τῶν παροίκων τῆς Μονῆς Κεχιονισμένης (στ. 6-7, 15-16). Τὰ ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν (πρβλ. μνηεῖα τούτων καὶ ἐν τόμ. Α', ἔγγρ. 25, τοῦ ἔτους 1258).

† Ἐπεὶ ὀρίσθη(μεν) παρὰ τοῦ κρατ(αιού) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) ἀθθέντου καὶ βασιλ(έως) ἀπελθ(εῖν) εἰς τὸ κτῆμα τ(ῶν) Παλατί(ων), τὸ πλησί(ον) διακείμ[ερον] τοῦ Μαιάνδρου, καὶ περι²τηρεῖσασθ(αι) τὰ ἐν αὐτ(ῶ) ἅπαντα ὑπά[ρχον]τα ἐξαλείματα καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ προσαρμόσαντα τῷ τοιούτῳ κτή[ματι] εἰς ποσότητα νομισμα³τικῆν, καὶ παρα[δ]οῦν(αι) ταῦτα τῷ [μ]έρεϊ τ(ῶν) οἰκεί(ων) τῷ κρατ(αιῶ) καὶ ἀγ(ίῳ) ἡμ(ῶν) ἀθθέντη καὶ βασιλ(εῖ), κῦ(ρ) Κωνσταντίν(ω) τῷ Πεπλάτυσμέν(ω) πεντ[....] δύο ἀρχοντοπούλοις, ⁴ [χ]άριν οἰκ(ο)νομίας αὐτ(ῶν), κατὰ τὴν ἀναλογοῦσ(αν) τ(οῖς) τοιούτ(οις) νομισματικῆν ποσότη(η)τα, εὔρομ(εν) ἐκεῖ μετὰ τ(ῶν) ἄλλ(ων) ἐν τῷ ῥηθέντι κτή[ματι] τ(ῶν) Παλατί[ων] καὶ τὴν σεβασμί(αν) ⁵ [μ]ο[ν]ήν τὴν εἰ[ς] τὴν περιοχὴν δια[κ]ειμένην τ(ῶν) Παλατί(ων) τ(ῆς) ὑπεραγ(ίας) Θεοτόκου τ(ῆς) οὕτωσὶ ἐπὶ ὀνομαζομένης Κεχιονισμένης, κατέχουσιν [χωρά]φια καὶ ἀμπέλια ⁶ [καὶ ὀσπήτια, προσκυρω-

θέντα διὰ] βασ(ι)λ(ικῶν) ὄρισμ(ῶν) τ(οῦ) τρισμακαρίστου καὶ ἀοιδίμ(ου) ἀθέν-
 τ(ου) ἡμ(ῶν) καὶ βασιλέ(ως) κῶ(ρ) Ἰω(άννου) τοῦ Δούκα καὶ δι' [ἀπο]κα-
 τα[στώσεων τῶν κατὰ καιροὺς ἀπογραφῶν, καὶ παροίκους] ἀπο[κατασταθέν-
 τ](ας) ἐν τῷ τοιούτῳ κτήματι τ(ῶν) Παλατί(ων) καὶ κατ(α)γ(ε)γραμμέν(ους)
 ὄντ(ας) ὀνομαστὶ ἐν τ(αῖς) ἀποκαταστάσεσι ταύτ(αις). Ἀκολούθ(ως) |⁸ ο[ἱ] ἄν[θρωποι] καὶ
 ἡμεῖς πεποιήκαμ(εν) τῇ τοιαύτῃ μ(ο)νῇ ἀ[πο]κατάστ(α)σ(ιν) ἐπὶ τ(οῖς) ἀμπε-
 λί(οις), χωραφίοις, ὀσπητίοις καὶ παροίκιοις, ὧν καὶ ἔχουσιν οὗτ(ως): οἱ δύο |⁹ οἱ
 υἱοὶ τ(ῆς) Παπαδ(ία)ς· ὁ υἱὸς τ(ῆς) Βαλλωτίν(ας)· Γε(ώργιος) [ὁ Κ]ατακαλ(ῶν)·
 ὁ ἀνεπιὸς τ(οῦ) Κατακαλ(ῶν) ὁ Πιλόπουλος· ὁ υἱὸς τ(οῦ) Βάρδα ἔχει ἀδελφ(ήν)
 Εἰρή(νην), γαμβ(ρ)ὸν ἐπ' αὐτῇ Λέοντα· |¹⁰ [Γ]ε(ώργιος) ὁ Τζυχλον(ᾶς) ἔχει
 ἀδελφ(ὸν) Φωκᾶν· Ἰω(άννης) τ(ῆς) Ψαλάνης ἔχει ἀδελφ(ήν) Καλήν, γαμβρ(ὸν)
 ἀπ' αὐτῇ Ἰω(άν)νην· Μιχα(ήλ) [ὁ υἱὸς τ(ῆς) Κοσμ(οῦς)] ἔχει ἀδελφ(ήν) Μαρί(αν)
 καὶ ἀδελφ(ὸν) Νικ(ήταν)· |¹¹ οἱ παῖδες τ(οῦ) Λαλουμῆ· Γρηγ(όριος) ὁ Ἀναπλιώ-
 τ(ης)· Κωνσταντ(ῆ)ν(ος) ὁ υἱὸς τ(οῦ) Κρεμασμ(έ)νον· [Εὐ]στάθιος τ(οῦ) Παφνου-
 τ(ίου)· Γε(ώργιος) ὁ Ἀκροτηριανός· Κωνσταντ(ῆ)ν(ος) τ(ῆς) Γαριψί(ας) |¹² ἔχει
 υἱοὺς δύο, Στ(έ)φαν[ον καὶ] Ἰω(άν)νην· Λέων, ὁ γαμβρ(ός) αὐτοῦ, ἔχει γυναῖκα
 Μαρ(ίαν)· ὁ π(α)π(ᾶς) Ἰω(άννης) ὁ Καστελίτ(ης)· Νικ(ήτας) ὁ Λέριος· ὁ Μυλασ-
 σίτ(ης) καὶ οἱ παῖδες |¹³ αὐτοῦ· [Νι]κόλαος ὁ Δ[ι]τακινός· Κυρ(ιακ)ὸς(ς) ὁ Λέριος
 καὶ ὁ ἀνεπιὸς του Ἀκουρι καὶ ὁ π(α)τρ(ν)ιὸς αὐτοῦ Θεόδωρ(ος)· Μιχα(ήλ) τ(ῆς)
 Ἐλαίνης· Νικ(ήτας) ὁ ἀδ(ελ)φὸς αὐτοῦ |¹⁴ ἔχει γυναῖκα Θ(ε)οφανῶ τ(οῦ) Ἡνώ-
 τ(ου), ἔχει υἱὸν Νικ(ήταν)· Γε(ώργιος) ὁ Πολύενκτο(ς)· Λέων ὁ Ῥάπτης· χήρα
 ἡ τοῦ Ἀφράτου· καὶ Ἰω(άννης) ὁ Παφνούτ(ης)· οὔστινας |¹⁵ κατέχει [ἡ] μο(νῆ)
 καὶ νέμαιοι(αι), τ(οῦ) δημοσίου ἢ ἐτέρου προσώπου μηδεμίαν πάροδον ἔχ(ειν) ἐπ'
 αὐτ(οῖς), ἀλλ' ὀφείλουσιν ἐκδουλεύ(ειν) ἐν τῇ τοιαύτῃ |¹⁶ μο(νῇ) καθ(ὼς) καὶ τὰ
 ἐμφανισθέντα ἡμῖν δικαιώματα διαγορεύουσιν. Σὺν τούτ(οις) ὀφείλει κατέχ(ειν) ἢ
 τοιαύτη μ(ο)νῇ καὶ τ(ήν) στάσιμ(αν) Μαρίας |¹⁷ τ(ῆς) Αἰμμεν(ας) καὶ Νηκῆ-
 τ(αν) υἱὸν τ(οῦ) Μαυρόποδ(ου). Ἐπὶ τούτῳ γὰρ ἐγγεγόνει καὶ ἡ παρ(οῦ)σ(α) ἡμε-
 τέρα ἀποκατάστασ(ις) καὶ ἀπεδόθη τῷ καθηγουμ(ένῳ) τ(ῆς) σεβασμ(ί)ας |¹⁸ μ(ο)-
 νῆς τ(ῆς) Κεχιονισμένης κῶ(ρ) Ἰωαννικ(ίω) εἰς ἀσφάλειαν, ὅπ(ως) διατηρούμενοι
 οἱ ἐν τῇ τοιαύτῃ μο(ν)ῇ ἀσκούμενοι μοναχοὶ ἀνεπειρέαστοι καὶ ἀνενόχλητοι |¹⁹ ἐκ
 τ(ῶν) περιστάσε(ων) τ(οῦ) δημοσίου ὑπερεύχονται τοῦ ἐνθέου κράτους τοῦ
 ἀθέντ(ου) ἡμ(ῶ)ν τοῦ βασ(ι)λέ(ως) τοῦ ἀγίου. **Μηνὶ μαῖω (ἰνδικτιῶνος) δ'.**

|²⁰ [† Ὁ δοῦλ]ος τ(οῦ) κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν ἀθέντου καὶ βασιλ(έως)
 Ἰωάννης ὁ Ἀθύβολος †

2 - 3 νομοσμητικῆν in doc. (cf. et l. 4) || 3 τῶ μέρει l. MM | κρωῶ MM | Πεπλ...φ MM | πεντ... MM ||
 6 καὶ ὀσπητία κατεχόμενα διὰ suppl. MM | κρωῶ MM | δι' : δ corr. ips. manus ex α || 6 - 7 ἄλλων ἀπο-

καταστάσεων καὶ παροίκους ἀποκατασταθέντας suppl. MM || 7 τοιοῦτω corr. ips. manus || 8 ὀσπητιοις om. MM. | ὄν : οἶ MM || 9 Πιδόκουλος MM || 11 Γαριφ... MM || 13 Α. τακινός MM | του Ἀγκουρι του αὐ- [του] Κυρι[ακός] MM || 15 ἐν om. MM || 18 κρηῶ MM || 20 Ἀθύβολος ... ρός MM

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἐνδειξιν *μηρὶ μαῖω ἰνδικτιῶνος δ'*. Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων : ἡ ἀποκατάστασις ἐξεδόθη ὡπωσδήποτε μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἰωάννου Δούκα Βατάτζη (πρβλ. στ. 6 : τοῦ τρισμακαρίστου καὶ αἰοδίμου), ἤτοι μετὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1254, καὶ πρὸ τῆς καταλήψεως τῆς Μιλήτου ὑπὸ τοῦ ἐμίρου τοῦ Μεντεσέ, ἤτοι πρὸ τοῦ 1278 (πρβλ. Wittke, *Mentesche*, σελ. 26. Lemerle, *Aydin*, σελ. 14). Κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα ἡ δ' ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Μάιον συμπίπτει πρὸς τὰ ἔτη 1261 καὶ 1276. Ἡ μνεῖα Μαρίας τῆς Λίμναινας, ἡ ὁποία προφανῶς ἔζη, ὅταν ἐξεδόθη ἡ παροῦσα ἀποκατάστασις καὶ ἡ ὁποία εἶχεν ἤδη ἀποθάνει πρὸ τοῦ 1273 (βλ. κατωτέρω σχόλιον 10), ἐπιτρέπει νὰ ὑποστηρίξωμεν ὅτι τὸ ἔγγραφον ἐξεδόθη κατὰ τὸ ἔτος 1261.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. Ἡ ἀπογραφή αὕτη τοῦ κτήματος τῶν Παλατίων (Μιλήτου) ἐγένετο ὀλίγους μῆνας πρὸ τῆς ἀνακτήσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἐντὸς τῆς πράξεως αὐτῆς ἐντάσσεται καὶ ἡ ἀποκατάστασις τῆς Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης. — Περὶ τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 63 καὶ σχόλιον 2. Ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἡ μονὴ εἶχεν ἐκ βάθρων ἀνεγερθῆ ὑπὸ τοῦ Μονοχυτῆ καὶ εἶχε προσαρθηθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου διὰ χρυσοβούλλου τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Βατάτζη (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 14 καὶ MM, Γ', σελ. 282 στ. 4-5· βλ. καὶ στ. 6 παρόντος ἐγγράφου, ὅπου μνεῖα τοῦ ἡδὴ ἀποθανόντος κῆρ Ἰωάννου τοῦ Λούκα). Ἐπομένως, ὅταν ἐξεδόθη τὸ παρόν, ἡ Μονὴ τῆς Κεχιονισμένης ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς Πάτμου. Παρὰ ταῦτα, οὐδεμία μνεῖα τῆς ἐξαρτήσεως αὐτῆς ὑπάρχει εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Ἰωάννου Ἀθυβόλου, ἡ ὁποία μάλιστα ἐπεδόθη, ὡς ρητῶς δηλοῦται (βλ. στ. 17-18), εἰς τὸν ἡγούμενον τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης Ἰωαννίκιον καὶ ὄχι εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ὡς ἦτο συνήθεια προκειμένου περὶ μετοχίων (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 65 καὶ κατωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 76 κ.ά.). Καὶ ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἄλλου ἐγγράφου εἶχομεν παλαιότερον διαπιστώσει (βλ. Νυσταζοπούλου, Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 81) ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Κεχιονισμένης ἠδύνετο νὰ ἀναφέρεται ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς κεντρικὰς ὑπηρεσίας καὶ νὰ ἐνεργῇ ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Μονῆς Πάτμου· πρβλ. καὶ ἀνωτέρω ἔγγρ. 63 τοῦ 1246 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 25 τοῦ 1258, ὅπου ἡ αὕτη ἀπ' εὐθείας διαδικασία.

2. (στ. 1-2) : Ἡ λ. *περιτηρήσασθαι* ὡς τεχνικὸς ὄρος ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐξετάζω, καθορίζω, δὲν εἶναι συνήθης. Πρβλ. καὶ ἔγγρ. 70 στ. 9 : *τηρήσω* καὶ στ. 13 : *ἐπιτηρήσαι* ἐπίσης τόμ. Α', ἔγγρ. 30 = MM, Γ', σελ. 212 στ. 18 : *τηρήσαι* = ἐξετάσαι.

3. (στ. 2) : *ἐξαλείμματα* : κτήματα μὴ καταβάλλοντα φόρον, εἴτε εἶχον τύχει φορολογικῆς ἀπαλλαγῆς εἴτε ὄχι : βλ. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 121 ὑποσ. 1 κ.ά.

4. (στ. 2-3 καὶ 4) : *ποσότης νομισματικῆ* = ἔσοδα, πρόσδοδος εἰς χρῆμα τοῦ προνοιαρίου : βλ. Ostrogorky, *Féodalité*, σελ. 105, 115 κ.ά. Ἡ γραφὴ *νομισματικῆ* (μὲ δύο ν) δὲν ὀφείλεται εἰς λάθος ἢ διττογραφίαν, διότι ἀπαντᾷ δις εἰς τὸ αὐτὸ ἔγγραφον. Προφανῶς ὁ γραφεὺς παρεσύρθη ἐκ τῆς βραχυγραφίας τῆς λ. *νομίσματα* (νν).

5. (στ. 3): 'Ο Κωνσταντῖνος Πεπλατυσμένος, οἰκειὸς τοῦ αὐτοκράτορος, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Περὶ τοῦ ἔρου οἰκειός, βλ. Verreaux, *Les oikéioi*.

6. (στ. 3): Περὶ τῶν ἀρχοντοπούλων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας τῆς Νικαίας βλ. Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 177, 181, 219, καὶ γενικῶς Ahrweiler, *Administration*, σελ. 28-29.

7. (στ. 4): Περὶ τοῦ ἔρου οἰκονομία, ὁ ὁποῖος χρησιμοποιεῖται συχνὰ εἰς τὰς βυζαντινὰς πηγὰς ὡς συνώνυμος τοῦ ἔρου πρόνοια, βλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 9, 84, 97-101. A. P. Kazdan, *Agrarnye otnosheniya v Vizantii XIII - XIV vv.*, Μόσχα 1952, σελ. 95 κέ. Angold, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 122 κέ.

8. (στ. 6): 'Η συμπλήρωσις ὁσπήτια τῶν ΜΜ εἶναι ὀρθὴ καὶ ἐπιτυχής, ἐπιβεβαιοῦται δὲ καὶ ἐκ τοῦ στ. 8: ἐπὶ τοῖς ἀμπελίοις, χωραφίοις, ὁσπητίοις.

9. (στ. 8-14): Συμφώνως πρὸς τὴν παροῦσαν ἀποκατάστασιν, ἡ Μονὴ τῆς Κεχιονισμένης κατεῖχε 27 παροίκους μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, οἱ ὁποῖοι καὶ καταγράφονται ὀνομαστικῶς. Οἱ πάροικοι οὗτοι εἰς οὐδὲν ἄλλον ἔγγραφον ἀναφέρονται, εἰς ὅρισμὸν ὅμως τοῦ Ἰωάννου Δ' τοῦ Δούκα τοῦ ἔτους 1258, σημειοῦται ὅτι ἐπὶ τῶν γονέων του, ἐπομένως ἐπὶ Θεοδώρου Β' Λασκάρεως (1254-1258), προσεκυρώθησαν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης πάροικοι πρὸς ζωὴν τῶν ἐν αὐτῇ μοναχῶν (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 25).

10. (στ. 16-17): τὴν στάσιν Μαρίας τῆς Λίμναινας: πρόκειται περὶ τῆς ὑποστατικῆς στάσεως τῶν Βαρυκαλίγων, ἡ ὁποία ἀναφέρεται εἰς ἔγγραφον τοῦ 1246 (βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 63) ὡς προσηρτημένη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης. Ἡ Μαρία ἡ Λίμναινα, θυγάτηρ τῶν Βαρυκαλίγων, μνημονεύεται ἤδη εἰς τὸ ἄνωτέρω ὑπ' ἀρ. 63 ἔγγραφον τοῦ 1246 ὡς κληρονόμος αὐτῶν. Καθ' ἡμᾶς, τὸ παρὸν ἔγγραφον ἀναφέρει τὸ κτῆμα τοῦτο ὡς στάσιν τῆς Λίμναινας, διότι προφανῶς ἦτο αὕτη ἡ μόνη ἐν ζωῇ κυρία τοῦ κτήματος, ἐνῶ εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1273 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 73 στ. 4) τὸ κτῆμα τοῦτο καλεῖται γενικῶς τῶν Βαρυκαλίγων καὶ ὄχι τῆς Λίμναινας, διότι πιθανώτατα αὕτη εἶχεν ἤδη ἀποθάνει.

11. (στ. 17): 'Ο Νικήτας, υἱὸς τοῦ Μαυρόποδου, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Πιθανῶς ἦτο πάροικος εἰς τὴν στάσιν τῆς Λίμναινας, διὰ τοῦτο καὶ ἀναφέρεται κεχωρισμένως καὶ ὄχι μετὰ τῶν λοιπῶν παροίκων τῆς Μονῆς. Περὶ τοῦ ὀνόματος Μαυρόποδος, βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 61.

12. (στ. 18): 'Ο ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης Ἰωαννίκιος δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν.

13. (στ. 20): 'Ο Ἰωάννης Ἀθύβολος δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Τὸ ἀξίωμα τοῦτου δὲν παραδίδεται ὑπὸ τοῦ ἐγγράφου· ἐπειδὴ ὅμως ἐκτελεῖ παράδοσιν κτήματος καὶ ἀποκαταστάσεις κτημάτων καὶ παροίκων, προφανῶς ἦτο ἀπογραφεὺς εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Παλατίων (πρβλ. ἀναλόγους περιπτώσεις εἰς ἔγγρ. ἀρ. 63, 65, κἄ.).

**67. ΠΑΡΑΔΟΤΙΚΗ ΓΡΑΦΗ
ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ ΜΕΛΑΝΟΥΔΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΣΕΛΑΓΙΤΟΥ
ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΜΑΖΟΚΟΡΑΚΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ**

παραδοτική γραφή (στ. 21)
πρβλ. ἀπεκατεστήσαμεν (στ. 17)

Ἰούλιος, ἰνδ. ε'
[1262]

Ἄδουξ τοῦ Μελανουδίου Ἰωάννης Σελαγίτης καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμαζοκορακίας καὶ Χαλκολάμνου Ἰωάννης ἀποκαθιστοῦν, κατόπιν ἐπιτοπίου ἐρεῦνης, τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς γῆς τῆς λεγομένης τοῦ Πετάκη, τὴν ὁποίαν διεξεδίκουν οἱ ἔποικοι Μαλαχιῶται.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 83). Χάρτης βαμβύκινος, χροματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,434 - 0,438 × 0,295. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,232 × 0,270. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,010) καὶ δεξιᾶ (0,015). Μελάνη καστανόχρους τῆς τελευταίας ὑπογραφῆς μέλαινα. — Πολλὰ ἀνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι· διορθώσεις τινὲς πιθανώτατα διὰ τῆς αὐτῆς πρὸς τὴν τελευταίαν ὑπογραφὴν χειρὸς (βλ. Κριτικὸν ὑπόμνημα). — Εἰληταρίον· ἔχνη 14 ὀριζοντίων διπλώσεων ἐκ συμπίεσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις καλὴ: ἐξίτηλον εἰς τινα σημεῖα· σητόβρωτον ἰδίᾳ περὶ τὸ μέσον· σχισμαὶ τινες ἐκ τῆς διπλώσεως. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Μεταγενέστερα σημεῖα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') *γράμμα τοῦ Δουκὸς τῆς χώρας (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἀναφέρεται)* (χειρ. ΙΗ' α.). Ὁ Σακκελίων διέγραψε τὴν λ. *γράμμα καὶ τὰς ἐντὸς παρενθέσεως λέξεις καὶ προσέθεσεν ἀντιστοίχως: παραδοτικὴ γραφὴ καὶ Μελανουδίου Ἰωάννου Σελαγίτου* β') *Ἀρ. 83/ἀντεγράφη* (χειρ. Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, τόμ. 5', σελ. 210 - 212, ἀρ. 85.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Dölger, *Patmos*, σελ. 367 - 8. — Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 69 κέ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὄδουξ τοῦ Μελανουδίου Ἰωάννης Σελαγίτης καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἀμαζοκορακίας καὶ Χαλκολάμνου Ἰωάννης ἔλαβον ἐντολὴν παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] ὅπως ἐνεργήσουν ἐπιτόπιον ἔλεγχον περὶ τῆς γῆς τοῦ Πετάκη, τῆς εὐρισκομένης πλησίον τοῦ μετοχίου ὁ Πύργος, τὴν ὁποίαν κατεῖχεν ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου διεξεδίκουν δὲ οἱ ἔποικοι Μαλαχιῶται (στ. 1 - 3). Καὶ ἐὰν μὲν ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Μαλαχίου ἦσαν κύριοι τῆς γῆς ταύτης κληρονομικῶς δικαίωματι ἢ διότι κατέβαλλον εἰς τὸ δημόσιον τοὺς σχετικούς φόρους (ἐπὶ γονικῶν δικαίω καὶ τέλει δημοσιακῶν), νὰ ἀναφέρουν τοῦτο εἰς τὸν αὐτοκράτορα διὰ σημειώματος· ἐὰν δὲ ἀποδειχθῇ ὅτι οἱ Μαλαχιῶται κατεῖχον τὴν γῆν ταύτην εἴτε ἐπὶ ἐνοικίῳ εἴτε ὡς πρόνοιαν (ἐπιμόρτως καὶ προνοιαστικῶς) καὶ ὅτι κατέβαλλον δεκάτην (μορτήν) ἢ εἰς τοὺς κατέχοντας ὡς πρόνοιαν τὸ χωρίον Μαλαχίου ἢ εἰς τοὺς ἐνεργοῦντας ἐν ὀνόματι τοῦ δημοσίου κρατικούς ὑπαλλήλους, νὰ ἀπο-

δοθῆ ἡ εἰρημένη γῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν χρυσόβουλλον τοῦ αὐτοκράτορος (στ. 4-8). Κατὰ ταῦτα, ὁ Ἰωάννης Σελαγίτης καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης μετέβησαν ἐπὶ τόπου εἰς τὸ μετόχιον τοῦ Πύργου καὶ ἀφοῦ συνεκέντρωσαν ἐκεῖ τοὺς ἐποίκους Μαλαχιώτας καὶ τὸν ἐπικρατοῦντα αὐτῶν Μιχαὴλ [. .] τατζυγγούρη, ὡς καὶ τοὺς γειτονεύοντας ἄρχοντας καὶ ἐποίκους — οἱ ὅποιοι καὶ θὰ δηλωθοῦν ὀνομαστικῶς εἰς τὸ σημεῖωμα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα —, ἀπήτησαν παρὰ τῶν Μαλαχιωτῶν τὰ κληρονομικὰ ἢ ἀναγραφικὰ ἔγγραφα αὐτῶν δικαιώματα· ἀλλ' οὗτοι οὐδὲν ἠδυνήθησαν νὰ προσκομίσουν, ὡς ἀπεδείχθη δέ, κατεῖχον μόνον ἐπὶ ἐνοικίῳ καὶ ὡς πρόνοιαν τὴν εἰρημένην γῆν καταβάλλοντες εἰς τὸ δημόσιον τὸ σχετικὸν ἐνοικίον. Ὅθεν, ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἐρεύνης καὶ κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν πλησιοχώρων, ὡς καὶ τοῦ προϊσταμένου [τοῦ Σελαγίτου], ἔταν δι' ὀρισμοῦ τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος οὗτος εἶχε τὴν διοίκησιν (κατεκράτουν) τῶν παρὰ τὸν Μαϊάνδρον βασιλικῶν ζευγηλατείων, προέκυψεν ὅτι ἡ γῆ τοῦ Πετάκη εἶχεν ἐνοικιασθῆ εἰς τοὺς Μαλαχιώτας (8-17). Κατὰ ταῦτα ὁ δούξ Σελαγίτης καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης ἀποκατέστησαν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς τοῦ Πετάκη δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου, συμφώνως πρὸς τὸ σχετικὸν χρυσόβουλλον τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος, καὶ συνέστησαν ὅπως εἰς τὸ ἐξῆς μηδεὶς ἐνοχλήσῃ τὴν Μονὴν διὰ τὴν εἰρημένην γῆν. Διὸ καὶ ἐγράφη ἡ παροῦσα παραδοτικὴ γραφὴ καὶ ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν (στ. 17-22).

Μήν, Ἰνδικτιῶν (στ. 22).

Ἵπογραφαί : Ἰωάννου Σελαγίτου δουκὸς Μελανουδίου

Ἰωάννου ἐπισκόπου Ἀμαζοκορακίας καὶ Χαλκολάμνου (στ. 23-26).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ : α') Ὁρισμός (στ. 21· πρβλ. στ. 1 ὠρίσθημεν) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] πρὸς τὸν Ἰωάννην Σελαγίτην καὶ τὸν ἐπίσκοπον Ἰωάννην, ὅπως ἐρευνήσουν τὴν περὶ τὴν γῆν τοῦ Πετάκη ἀναφεῖσαν διαφορὰν μεταξὺ τῆς Μονῆς Πάτμου καὶ τῶν ἐποίκων Μαλαχιωτῶν. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Θὰ πρέπη νὰ χρονολογηθῆ ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἰουλίου 1262 (βλ. κατωτέρω, σχόλ. 8). Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1912. β') Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 2, 8, 18) τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'], διὰ τοῦ ὁποίου παραχωρεῖται εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἡ πλησίον τοῦ μετοχίου Πύργου γῆ τοῦ Πετάκη. Τὸ ἔγγραφον σφάζεται, χρονολογεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1259 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 14 (οἱ στ. 46-51 ἀναφέρονται εἰς τὸ ὑπὸ ἐξέτασιν θέμα). γ') Ὁρισμός (στ. 15) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'], διὰ τοῦ ὁποίου εἶχε δοθῆ [εἰς τὸν Σελαγίτην] ἡ διοίκησις (κατεκράτουν) τῶν βασιλικῶν ζευγηλατείων. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Πρβλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1913.

† Ἐπει ὠρίσθημ(εν) παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έντου καὶ) βα(σι)λ(έως) τοῦ ἀπελθεῖν ἐπὶ τῇ ἀμφιμάχῳ γῆ, ἢ |² κέκτηται ἢ σεβασμία μο(νῆ) τ(ῆς) Πάτμ(ου) διὰ χρυ(σο)βούλλ(ου) λόγου τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βα(σι)λ(έως), ἢ πλη|³σίον τοῦ μετοχ(ίου) αὐτ(ῆς) τοῦ Πύργου, ἢ λεγομ(ένῃ) τοῦ Πετάκη, μετὰ τῶν ἐποίκ(ων) Μαλαχιωτῶν καὶ ἐρευνεῖσαι τὰ περὶ ταύτ(ης) |⁴ καί, εἴπερ εὔρομ(εν) εἰν(αι) διαφέρον ταύτη τοῖς Μαλαχιώτ(αις) ἐποίκ(οις) ἐπὶ γονικῶ δικαίω καὶ τέλει δημοσι(ακῶ), |⁵ δώσομ(εν) τ(ῆν) περὶ τούτ(ου) εἶδῃσιν δι' ἡμετέρου σημειώμ(ατ)ο(ς) τῶ κραταιῶ καὶ ἀγ(ίω) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(η)

καὶ βα(σι)λ(εῖ), εἰ δ' εἶσ(ως) δὲ ἐπι|⁶μόρτ(ως) καὶ προνοιαστ(ικῶς) κατεῖχον αὐτὴν καὶ ἐδίδουν τὴν τούτ(ης) μορτὴν ποτὲ μ(έν) τ(οῖς) κατὰ πρόνοι(ων) ἔχον-τ(ες) τῷ ῥήθ(έν) |⁷ χωρίον Μαλαχίου ποτὲ δὲ τοῖς ἐνεργοῦσι τῷ μέ(ρει) τοῦ δημο- [σί]ου, ἀποκαταστῆσαι καὶ πάλιν ἔχειν αὐτὴν ἢ εἰρημ(ένη) |⁸ μο(νῆ) τῆς Πάτμου κατὰ τὴν περιλή[ψ]ι(ν) τοῦ χρυ(σο)βούλλ(ου) λόγου τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βα(σι)λ(έως). Καὶ παρὰ γενό(εν)οι ἐν τῷ |⁹ μετοχίω τῆς Πάτμου τῷ ἐπιλεγομ(έν)ω Πόργο(ς) καὶ τὴν σύναξιν ἐκείσε ποιήσαντ(ες) μετὰ τῶν ἐποίκων Μαλα|¹⁰χιωτ(ῶν) καὶ τοῦ ἐπικρατοῦντο(ς) αὐτ(οῦς) κυρ(οῦ) Μ(ι)χα(ήλ) τοῦ . . τατζυγγούρη καὶ τῶν δηλοθησομ(ένων) ἐν τῷ σημειώμ(α)τι κατ' ὄνομα |¹¹ ἀρ- χόντ(ων) καὶ ἐποίκ(ων) πλησιωχωρητ(ῶν) καὶ ἀνερευνήσαντ(ες) ἀκριβ(ῶς) τὰ περὶ τούτ(ου), ἠραγκάσαμ(εν) προ(σ)κομείσαι |¹² ἡμῖν δικαίωμα γονικὸν ἢ ἀναγρα- φικ(όν), καὶ οὐκ ἠδυνήθη(σαν) [ἀ]ποδειξα ἡμῖν περὶ ταύτ(ης) τῆς γῆς τὸ οἰοοῦν, |¹³ ἀλλ', ὡς ἐφάνει τὸ ἀληθ(ές), ἐπιμόρτ(ως) καὶ προνοιαστ(ικῶς) κατεῖχον αὐτὴν ἀποδιδούντ(ες) τὴν μορτὴν τῆς ταύτ(ης) γ(ῆς) |¹⁴ τ(ῶ) μέρει τοῦ δημο(σί)ου τῷ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐνεργοῦντι. Καὶ ὡς τ[οῦ]τ(ο) ἀκριβ(ῶς) γνωρίσαντ(ες) καὶ παρὰ πάντ(ων) τῶν |¹⁵ πλησιωχώρ(ων) ἀναμαθόντ(ες) ὡς καὶ παρὰ τοῦ παρ' ἡμῖν προ- ἴσταμ(έν)ου, ὅτε ἐξ ὀρισμοῦ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) |¹⁶ αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βα(σι)λ(έως) κατεκράτουν τῶν κατὰ Μαίανδρ(ον) ζευγηλατεί(ων) βα(σι)λ(ικῶν), ἐνεργήθη καὶ ἐμορτάσθη ἢ εἰρημ(ένη) γῆ |¹⁷ τοῦ Πετάκη. Καὶ πληροφορηθέντ(ες) τὰ περὶ τούτ(ου) ἀπεκατεστήσαμ(εν) καὶ πάλιν ἔχειν τὴν δηλοθεῖσαν γῆν |¹⁸ τοῦ Πετάκη ἢ προσειρημ(ένη) μονῆ τ(ῆς) Π[ά]τμου κατὰ τὸ πρότ(ε)ρ(ον), ὡς δεδήλο- τ(αι) [έν] τῷ χρυ(σ)οβούλλ(ω) λόγῳ τοῦ κραταιοῦ |¹⁹ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)- τ(ου) καὶ βα(σι)λ(έως), καὶ μ[ῆ] ἔχ[ειν] ἀπὸ τ[οῦ]δε [ἐπ'] ἀδείας ἐνοχλεῖσαι τις ἢ ἐνποδεῖσαι τῇ εἰρημ(ένη) |²⁰ μονῆ περὶ ταύτ(ης) τῆς γ(ῆς) ὡς ψυχ(ικόν) δοθ[έν] ταύτῃ τῇ μονῆ παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βα(σι)- λ(έως). Διὰ γ(ὰρ) τοῦτο |²¹ ἐγεγόνει καὶ παρ' ἡμ(ῶν), καθ' ὄρισμ(όν) αὐθ(εν)- τ(ικόν) βα(σι)λ(ικόν), ἢ παροῦ(σ)α παραδοτ(ικῆ) γραφῆ καὶ ἐπεδόθη τῇ πολ- λάκ(ις) διαληφθή(σ)η |²² μονῆ τ(ῆς) Πάτμου τοῦ προσεῖναι αὐτῇ εἰς ἔνδειξιν τῆς ἀληθεί(ας) καὶ ἀσφάλ(ειαν). μη(νὶ) ἰουλ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ε' †

|²³ † °Ο δοῦλος τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν αὐθέντ(ου) καὶ βασι- λ(έως) καὶ δούξ τ(ῆς) χώρας |²⁴ Μελανουδ(ίου) Ἰω(άννης) † ὁ Σελαγίτης †

|²⁵ † °Ο ταπεινὸς ἐπίσκοπος τ(ῆς) ἀγιωτ(ά)τ(ης) ἐκκλη(σίας) Θ(εο)ῦ πόλ(εως) Ἀμαζοκορακί(ας) καὶ |²⁶ Χαλκολάμνου Ἰω(άννης) †††

1 ὡς ἴσθη μοι MM || 2 κέκτηται corr. alt. manus ex κέκτητε | λόγου om. MM || 4 εὔρομεν corr. alt. manus ex εὔρομεν | διαφέρων corr. alt. manus ex διαφέρων || 6 κατεῖχον corr. alt. manus ex κατεῖχεν | ἔχουσι corr. MM || 7 ἀποκαταστῆσαι corr. alt. manus ex ἀποκαταστεισαι || 10 fors. K. τατζηγγούρη || 11 προκομίσαι MM ||

12 γονικόν corr. alt. manus ex γονικόν | ἀναγραφικ(όν) corr. abbrev. alt. manus || 13 ἐφάνει ex corr. alt. manus | ἀληθ(ές) corr. abbrev. alt. manus | κατεῖχον corr. alt. manus ex κατεῖχων | ἀποδίδοντες MM | τοιαύτης MM || 14 τῶν — ἐνεργούντων MM || 15 παρ' ἡμῶν MM | καί, ante ὅτε add. MM | ὄρισμοῦ corr. alt. manus ex ὄρισμοῦ || 16 εἰρημ(έν)η corr. abbrev. alt. manus || 19 ἐνοχλήσαι corr. alt. manus ex ἐνοχλήσε | ἐμποδεῖσαι corr. alt. manus ex ἐμποδεῖσε || 25 Ἀμαζονοκρατίας MM || 26 Χαλκοστάμιου MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΗΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.— Τὸ ἐγγράφον φέρει δύο ὑπογραφάς: τοῦ δουκὸς Μελανουδίου Ἰωάννου Σελαγιτίου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαζοκορακίας καὶ Χαλκολάμιου Ἰωάννου. Οἱ ἐκδόται Miklosich καὶ Müller, τόμ. Γ', σελ. 212, θεωροῦν τοῦτο ὡς ἀντίγραφον, χωρὶς νὰ αἰτιολογοῦν τὴν ἀποψίν των. Καίτοι δὲν προσδιορίζουν ἐὰν πρόκειται περὶ ἀπλοῦ ἢ κεκυρωμένου ἀντιγράφου, ὑποθέτω ὅτι ἐξέλαβον τοῦτο ὡς ἀντίγραφον τοῦ ἐγγράφου τοῦ Σελαγιτίου ἐπικυρωθὲν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Ἰωάννου. Καθ' ἡμᾶς, τὸ ἐγγράφον σφίζεται ἐν πρωτοτύπῳ, ὡς προκύπτει καὶ ἐκ τῆς γραφῆς καὶ ἐξ ἐσωτερικῶν στοιχείων καὶ ἄλλων ρητῶν μαρτυριῶν. Οὕτως: α') αἱ δύο ὑπογραφαὶ εἶναι διάφοροι τοῦ κειμένου καὶ ὡς πρὸς τὴν γραφὴν καὶ ὡς πρὸς τὴν μελάνην, συγκριτικὴ δὲ μελέτη ἐπέτρεψε τὴν ταύτισιν τοῦ γραφέως τοῦ ἐγγράφου πρὸς τὸν Νικήταν Καραντηνὸν (πρβλ. MM, Γ', σελ. 191 - 193, 197 - 198), ὁ ὁποῖος κατὰ τὰ ἔτη 1250 καὶ 1256 μαρτυρεῖται ὅτι ἔφερε τὸ ἀξίωμα τοῦ νομικοῦ τῶν Παλατίων προφανῶς ὑπὸ τὴν ιδιότητα ταύτην συνέταξε καὶ τὴν παροῦσαν παροδοτικὴν γραφὴν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον σημαίνει ὅτι οὗτος ἦτο νομικὸς τῶν Παλατίων μέχρι τοῦ ἔτους 1262. (Περὶ τοῦ Νικήτα Καραντηνοῦ, βλ. Μαρίας Νυσταζοπούλου, *Γράμμα τοῦ ἱερέως καὶ νομικοῦ τῶν Παλατίων Νικήτα Καραντηνοῦ πρὸς τὸν ἡγούμενον τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (1256)*, «Χαριστήριον εἰς Ἀναστάσιον Κ. Ὀρλάνδον», τόμ. Β', Ἀθῆναι 1964, σελ. 289 κέ. Εἰς τὰ περὶ αὐτοῦ ἤδη γνωστὰ στοιχεῖα προσθέτομεν νῦν καὶ τὴν παροῦσαν ἔμμεσον μαρτυρίαν). β') Εἰς αὐτοκρατορικὸν ὄρισμὸν τοῦ Σεπτεμβρίου 1262, ὁ ὁποῖος ἐπικυροῖ τὸ παρὸν, ρητῶς δηλοῦται ὅτι μετὰ τοῦ Σελαγιτίου ἔλαβεν ἐντολὴν καὶ ὁ ἐπίσκοπος Ἰωάννης ὅπως παραστῆ εἰς τὴν σχετικὴν ἐπιτόπιον ἔρευναν (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 30 = MM, Γ', σελ. 212, στ. 21 - 24: καὶ ἀπελύθη ὄρισμός αὐτῆς (= τῆς βασιλείας μου) πρὸς τε τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἀμαζόνος καὶ πρὸς τὸν οἰκεῖον τῆς βασιλείας μου δοῦκα τῆς χώρας Μελανουδίου, Ἰωάννην τὸν Σελαγιτήν, διοριζόμενος τούτοις τηρῆσαι τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν τοσικῶς...) καὶ ὅτι ἐξετέλεσε πράγματι τὴν σχετικὴν πρᾶξιν — γεγονός τὸ ὁποῖον ἐρμηνεύει, διατὶ οὗτος συνοπογράφει τὸ παρὸν μετὰ τοῦ δουκὸς Μελανουδίου. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι οἱ δύο ὑπογράφωντες ἦσαν σύγχρονοι μεταξὺ των καὶ σύγχρονοι πρὸς τὴν ἔκδοσιν τοῦ κειμένου καὶ ἔτι αἱ δύο ὑπογραφαὶ ἦσαν αὐτόγραφοι (προφανῶς ὁ αὐτὸς ἐπίσκοπος διώρθωσεν, ὡς συνάγεται ἐκ τῆς μελάνης καὶ γραφῆς, ἰδιοχείρως ὀρθογραφικὰ τινὰ σφάλματα τοῦ κειμένου: βλ. Περιγραφὴν καὶ Κριτικὸν Ὑπόμνημα).

Τὸ γεγονός παρουσιάζει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ διοικητικῆς καὶ ἀπὸ διπλωματικῆς ἀπόψεως: α') διότι δίδεται ἐντολὴ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς ἐκκλησιαστικὸν πρόσωπον ὅπως, ὁμοῦ μετὰ δημοσίου λειτουργοῦ, ἐκτελέσῃ πρᾶξιν φύσεως καθαρῶς δημοσιονομικῆς καὶ β') διότι ἐγγράφον δημοσιονομικοῦ περιεχομένου ἐκδίδεται ὁμοῦ ὑπὸ ἀξιωματούχου τοῦ κράτους καὶ ὑπὸ ἐπισκόπου — σημειωτέον ὅτι ὁ ἐπίσκοπος ὑπογράφει μετὰ τὸν δοῦκα τοῦ θέματος. Πιθανώτατα

ἡ συμμετοχὴ τοῦ ἐπισκόπου ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ὑπόθεσις ἀφορᾷ εἰς ἐκκλησιαστικὸν καθίδρυμα, ἐν προκειμένῳ τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου. Πάντως, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, ἡ περίπτωσις εἶναι μοναδική εἰς τὴν βυζαντινὴν διπλωματικὴν, ἐκτὸς φυσικὰ αὐτοκρατορικῶν τινα ἐγγράφων, τὰ ὅποια συνυπογράφει ὁ πατριάρχης ἢ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος (βλ. μεταξὺ ἄλλων J. Gouillard, *Un chrysobulle de Nicéphore Botaniatès à souscription synodale*, Byzantion 29-30, 1959-60, σελ. κυρίως 35 κέ. Πρβλ. Grumel, *Regestes*, τόμ. Γ', σελ. 229 § 6).

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.—Τὸ ἐγγραφον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν *μηρὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ε'*. Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων: α') τὸ ἐγγραφον πρέπει νὰ χρονολογηθῇ μετὰ τὸν Μάτιον τοῦ 1259, διότι μόλις τότε ἡ Γῆ τοῦ Πετάκη προσεκυρώθη εἰς τὸ πλησίον τῶν Παλατίων μετόχιον τῆς Μονῆς Πάτμου, τὸ λεγόμενον Πύργος (βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 14, χρυσόβουλλον Μιχαὴλ Η' πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 27, τὸν σχετικὸν ὄρισμὸν πρὸς τὸν τότε δοῦκα Μελαουδίου). β') Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1262 ἀπελύθη ὄρισμὸς τοῦ Μιχαὴλ Η' βάσει τῆς παρούσης παραδοτικῆς γραφῆς, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπικυροῖ (βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 30. Περὶ τῆς χρονολογίας, βλ. Dölger, *Patmos*, σελ. 368). Ἐπομένως τὸ παρὸν ἐξεδόθη μεταξὺ Μαΐου 1259 καὶ Σεπτεμβρίου 1262, ἐκ δὲ τῆς ἰνδικτιῶνος χρονολογεῖται κατὰ Ἰούλιον 1262 (βλ. καὶ Dölger, *Patmos*, σελ. 367-368).—Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸν ὡς ἄνω ὄρισμὸν τοῦ 1262 ρητῶς ἀναφέρεται ὅτι ἡ μεταξὺ Πύργου καὶ Μαλαχιωτῶν διαφορὰ ἀνέκυψε *τρεῖς χρόνους* μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς Γωνίας τοῦ Πετάκη εἰς τὴν Πάτμον (Μάτιος 1959), ἐπομένως τὸ 1262, ὅποτε καὶ ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὸν Σελαγιτὴν καὶ τὸν ἐπίσκοπον Ἰωάννην ὅπως διευθετήσουν τὸ ὄλον ζήτημα.

ΣΧΟΛΙΑ.—1. (στ. 3): Ἡ γῆ τοῦ Πετάκη, ἡ ἄλλως ἀναφερομένη εἰς τὰς πηγὰς Γωνία τοῦ Πετάκη, ἦτο χωράφιον «ποσότητος τεσσάρων ζευγαρίων», τὸ ὅποιον ἔκειτο πλησίον τοῦ μετοχίου τῆς Πάτμου Πύργος (περὶ τῆς πλησίον τῆς Μιλήτου περιοχῆς τοῦ Πύργου, ἡ ὁποία προσεκυρώθη ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου Α' Λασκάρως ὡς μετόχιον τῆς Πάτμου, βλ. ἐν ἐκτάσει ἄνωτέρω, ἐγγρ. ἀρ. 61 καὶ κυρίως σχόλιον 8). Ἡ γῆ τοῦ Πετάκη ἀνήκεν εἰς τὸν πρωτοσεβαστὸν Μανουὴλ Κομνηνὸν Λάσκαριν (πρβλ. τόμ. Α', ἐγγρ. 14) μέχρι τοῦ Μαΐου 1259, ὅποτε διὰ χρυσοβούλλου τοῦ Μιχαὴλ Η' τὸ κτῆμα τοῦτο ἀπεσπάσθη ἀπὸ τοῦ Μανουὴλ Λασκάρως καὶ προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 14· βλ. καὶ τὸν σχετικὸν ὄρισμὸν μεταβιβάσεως, τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 27, Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1871α. Πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 28, Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1876: ὄρισμὸν τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ Η' τοῦ Ἰουλίου 1259 πρὸς τὴν πρωτοσεβαστὴν Μαρίαν Κομνηνὴν Λασκαρίναν, ὅπως μεριμνήσῃ ὥστε οἱ ἀνθρώποι τῆς νὰ μὴ προξενοῦν ὀχλήσεις εἰς τὴν Μονὴν περὶ τῆς ὡς ἄνω γῆς). Τὸ χωράφιον τοῦτο ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου ἐνέμετο χρόνους ἤδη *τρεῖς ἀνεροχλήτως* (τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 30), ἦτοι μέχρι τῶν μέσων τοῦ 1262, ὅποτε, τῇ ὑποκινήσει προφανῶς τοῦ θείου τοῦ αὐτοκράτορος Γεωργίου Κομνηνοῦ Ἀγγέλου κατέχοντος εἰς πρόνοιαν τὸ χωρίον Μαλαχίου, οἱ Μαλαχιῶται προέβαλον ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ὡς ἄνω γῆς, ὑποστηρίζοντες ὅτι κατεῖχον τοῦτο κληρονομικῶ δικαιώματι καὶ ὅτι βάσει αὐτοῦ ἐτέλουν τὰς ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ δημόσιον (βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. ἀρ. 30· πρβλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 70). Μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Σελαγιτοῦ, ἡ Γωνία τοῦ Πετάκη παρέμεινεν ὑπὸ τὴν κυριότητα τῆς Πάτμου μέχρι τοῦ ἔτους 1778, ὅποτε ἡ ὅλη περιοχή κατελήφθη ὑπὸ τοῦ ἐμίρου τοῦ Mentesehe (Witteck, *Mentesche*, σελ. 26). Ἡ μεία αὐτῆς μεταξὺ τῶν κτημάτων τῆς Μονῆς Πά-

τμου εἰς χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1292 καὶ 1329 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 15 καὶ 17) δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν πραγματικὴν πολιτικὴν κατάστασιν τῆς περιοχῆς, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ διεπιστώθη προκειμένου περὶ τῶν χρυσοβούλλων τούτων (βλ. ἀνωτέρω, σελ. 149).

2. (στ. 3-8): Ὡς παρατηρεῖ ὁ G. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 70-71, εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφο, ὡς καὶ εἰς τὸν ἐπικυρωτικὸν τούτου ὄρισμόν, τόμ. Α', ἔγγρ. 30 (= MM, Γ', σελ. 212-213), γίνεται σαφὴς διαχωρισμὸς μεταξὺ τῆς κληρονομικῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἐλευθέρου χωρικοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ καταβάλλει τοὺς σχετικoὺς φόρους εἰς τὸ δημόσιον, καὶ τῆς ὑπὸ βρoυς κατοχῆς γῆς ὑπὸ τοῦ δουλοπαροίκου, ὁ ὁποῖος καταβάλλει δεκάτην-ἐνοίκιον ἢ εἰς τὸν προνοιάριον (τοῦ ὁποῖου εἶναι πάροικος) ἢ εἰς τὸ κράτος (ὡς ἐνοικιαστῆς). Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ γῆ ἀνήκει εἰς τὸ κράτος· ἐπομένως καὶ ἡ γῆ ἢ δοθεῖσα εἰς πρόνοιαν παραμένει ἰδιοκτησία τοῦ δημοσίου.

3. (στ. 5): Τὸ σημεῖωμα (ἢ σημείωσις ἢ ὑπόμνημα) ἦτο ἔγγραφο, τὸ ὁποῖον ἐξέθετε πλήρως καὶ λεπτομερῶς τὸ ἱστορικὸν μιᾶς ὑποθέσεως ἢ μιᾶς δίκης: βλ. Zachariae von Lingenthal, *Geschichte des griechisch-römischen Rechts*, 3η ἔκδ., Βερολίον 1892, σελ. 396. Βλ. καὶ σχόλιον εἰς τὰ Βασιλικά, VII, 1, 7 (= Ἰουστ. Νεαροί, 82, 5): *σημειώματα πλατικά... ἔχοντα πάσας τὰ τῶν μερῶν δικαιολογίας*. Πρβλ. καὶ *Actes de Lavra*, σελ. 249.

4. (στ. 6 καὶ 13): Περὶ τῆς μορτῆς (πρβλ. καὶ στ. 5-6, 13, 16: ἐπιμόρτως, ἐμορτάσθη), ἡ ὁποία ἦτο εἶδος δεκάτης, βλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 99.

5. (στ. 7 καὶ 14): Περὶ τοῦ ἐνεργουῦντος καὶ τῆς δικαιοδοσίας του, βλ. Ahrweiler, *Administration*, σελ. 88· πρβλ. Κ. Σάθα, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη*, τόμ. Γ', σελ. 641-2.

6. (στ. 10): Ὁ ἐπικρατῶν (δηλ. ὁ οἰκονομικῶς ὑπεύθυνος ἐναντι τοῦ δημοσίου) τὸ χωρίον Μαλαχίου Μιχαήλ (...) τατζυγούρης δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός.

7. (στ. 16): βασιλικά ζευγηλατεῖα: εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν εὐρίσκοντο τὰ ἵπποφορβεῖα τοῦ στέμματος, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλαμβάνοντο οἱ ἵπποι διὰ τὸν στρατόν: βλ. Dölger, *Finanzverwaltung*, σελ. 24 καὶ Kazdan, *Derevnja i gorod v Vizantii IX-X vv.*, Μόσχα 1960, σελ. 131. Πρβλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50, σχόλιον 8. Ἡ φράσις τοῦ παρ' ἡμῖν προϊσταμένου ἀναφέρεται προφανῶς εἰς τὸν προϊστάμενον τοῦ Σελαγίτου (πρβλ. καὶ Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1913)· οὗτος θὰ ἦτο πιθανώτατα ὁ τότε δούξ τοῦ θέματος, ὅταν ὁ Σελαγίτης εἶχε τὴν διοίκησιν τῶν παρὰ τὸν Μαϊάνδρον βασιλικῶν ζευγηλατειῶν. Μήπως πρόκειται περὶ τοῦ Θεοδότου Καλοθέτου, ὁ ὁποῖος ἦτο δούξ τὸ 1259, ὅταν ἐγένετο ἡ προσκύρωσις τῆς Γωνίας τοῦ Πετάκη εἰς τὴν Μονὴν (βλ. ἀνωτέρω, σχόλιον 1);

8. (στ. 21-22): Ἡ διαφορὰ μεταξὺ Μαλαχιωτῶν καὶ Πύργου ἀνέκυψε τὸ 1262 (προφανῶς τὴν ἀνοιξιν τοῦ ἔτους τούτου), ὁ σχετικὸς αὐτοκρατορικὸς ὄρισμὸς πρὸς τὸν Σελαγίτην ἀπελύθη πρὸ τοῦ Ἰουλίου 1262, ἡ διευθέτησις ἐξετελέσθη κατὰ Ἰούλιον 1262 (παρὸν ἔγγραφο), ἐπεκυρώθη δὲ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ Σεπτέμβριον 1262 (τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 30). Τοῦτο εἶναι ἐνδεικτικὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς γραφειοκρατίας τῶν αὐτοκρατορικῶν ὑπηρεσιῶν.

9. (στ. 23): Τὸ Μελανοῦδιον εἶναι ἡ ἀρχαία Ἡράκλεια τοῦ Λάτμου (C. Wendel, *Planudea*, BZ, 40, 1940, σελ. 442). Τὸ θέμα Μυλάσσης-Μελανουδίου, διοικούμενον ὑπὸ δουκός, ἰδρύθη ἐπὶ Μανουήλ Α' Κομνηνοῦ καὶ περιελάμβανε τὴν περιοχὴν τῆς Μιλήτου (Περὶ τοῦ θέματος τούτου, βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 127-130).

10. (στ. 23): Ὁ Ἰωάννης Σελαγίτης, δούξ Μελανουδίου, μνημονεύεται μόνον εἰς δύο ἔγγραφα τοῦ 1262 ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὑπόθεσιν τῆς Γωνίας τοῦ Πετάκη: εἰς τὴν παροῦσαν παραδοτικὴν

γραφὴν καὶ εἰς τὸν ἐπικυροῦντα ταύτην ὄρισμόν (τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 30 = MM, σελ. 212 στ. 17-18, σελ. 213 στ. 5-6), ὅπου χαρακτηρίζεται ὡς οἰκειῶς τοῦ αὐτοκράτορος.

11. (στ. 25) : Ὁ Ἰωάννης, ἐπίσκοπος Ἀμαζοκορακίας καὶ Χαλκολάμνου, ταυτίζεται μετ' ἀσφαλείας πρὸς τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Ἀμαζόνος, ὁ ὅποιος μνημονεύεται εἰς τὸν ὄρισμόν τοῦ Μιχαήλ Η' τοῦ ἔτους 1262, ὅτι ὠρίσθη μετὰ τοῦ Σελαγίτου ὅπως ἐξετάσῃ τὴν παροῦσαν ὑπόθεσιν (τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 30).—Ἐπισκοπὴ Ἀμαζοκορακίας δὲν μαρτυρεῖται εἰς τὰς τάξεις πρωτοκαθεδρίας, ἀναφέρεται ὅμως συχνὰ ἢ ἐπισκοπὴ Ἀμαζόνος ὑποκειμένη ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Στουρουπόλεως Καρίας, ὡς καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Κορακισίου ὑπὸ τὴν μητρόπολιν Σίδης (βλ. G. Parthey, *Hieroclis Synecdemus et Notitiae Graecae Episcopatum*, Βερολίνον 1866, σελ. 64, 107, 113, 171, 175, 206, 304). Ἐξ ἄλλου, εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1216 ἀναφέρονται ἔποικοι Ἀμαζοκορακίας (MM, Δ', σελ. 290, 292, 294), εἰς ἔγγραφον δὲ τοῦ πατριάρχου Μανουήλ Β', χρονολογούμενον μετὰ τὸ 1242, μνημονεύεται ὁ ἐπίσκοπος Ἀμαζοκόρακος, ὁ ὅποιος καλεῖται ὡσαύτως εἰς τὸ αὐτὸ ἔγγραφον καὶ Ἀμαζόνος (MM, Δ', σελ. 302 καὶ 303)—οἱ δύο ὄροι καὶ ἐνταῦθα ἐναλλάσσονται. Περὶ τῆς ἐπισκοπῆς Ἀμαζοκορακίας, βλ. καὶ W. Tomaschek, *Zur historischen Topographie von Kleinasien in Mittelalter*, «Sitzungsberichte der Kaiserlichen Akademie des Wissenschaften in Wien, Philos.-hist. Klasse», 124 (1891), Abh. 8, σελ. 37 καὶ Wittek, *Mentesche*, σελ. 168.—Ἡ ἐπισκοπὴ Χαλκολάμνου δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν, οὔτε καὶ πόλις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο εἶναι εἰς ἡμᾶς γνωστὴ. Περὶ τῆς ἀπουσίας εἰς τοὺς ἐπισκοπικούς καταλόγους ἐπισκοπῶν, αἱ ὁποῖαι ὑφίσταντο εἰς τὴν πραγματικότητα, βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 76.

68. ΣΙΓΙΛΛΙΩΔΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ ΕΣΚΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟΥ

ογιλλιῶδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα (στ. 17, 59)

Μάτιος, ἰνδ. ζ'

ἀποκαταστατικὸν γράμμα (στ. 26)

[1263]

ἔγγραφος ἀποκατάστασις (στ. 13-14)

Ὁ ἀπογραφεὺς τῆς νήσου Ρόδου καὶ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος ἐνεργεῖ τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῶν δύο ἐν Λέρῳ προαστίων τῆς Μονῆς Πάτμου, τοῦ Παρθενίου καὶ τοῦ Τεμενίου, μετὰ τῶν ἐν αὐτοῖς παροίκων, ὡς καὶ τῶν δύο ἐν Κῶ μετοχιῶν αὐτῆς, τῶν τῆς Θεοτόκου τῶν Σπονδῶν καὶ τοῦ Σωτῆρος.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 67). Χάρτης βαμβύκινος σχήματος ὀρθογωνίου, χρώματος ὑπολεύκου. Διαστάσεις: 0,926 - 0,910 × 0,257. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,770 × 0,204. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,027) καὶ δεξιᾶ (0,026). Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τεμαχιῶν μήκους 0,605 καὶ 0,320, τοῦ ἄνω ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τοῦ κάτω· δὲν εἶναι δυνατόν νὰ διαπιστωθῇ μετ' ἀσφαλείας ἐὰν ὑπῆρχον μονοκονδυλιαὶ εἰς τὰ κολλήματα, διότι ἡ ὀπισθία πλευρὰ καλύπτεται ὑπὸ χάρτου. — Μελάνη μαύρη ἐξίτηλος· τῆς ὑπογραφῆς μαύρη. Ὀλίγαι ἀνορθογραφίαι. Διορθώσεις τινὲς δι' ἄλλης χειρὸς (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα). — Εἰλητάριον· ἔχων 10 παλαιότερων ὀριζοντίων διπλώσεων, πιθανῶς ἐκ συμπίεσεως τοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις μετρία: ἀκέφαλον (ἄρχεται: ... τ(ῆ) μικρᾶ τίς τούτ[ων παραμυθία;]...): σητόβρωτον ἰδίᾳ κατὰ τὸ ἄνω μέρος, σχισμαὶ τινες εἰς τὰς διπλώσεις· ἔζη μέλαινα κηλίδες κατὰ μῆκος τοῦ ἔγγραφου, ἀλλοιοῦσαι ὀλίγον τὸ κείμενον· πολλαὶ σχισμαὶ εἰς τὸ κάτω μέρος, ὅπου ἄλλοτε ἀπρωρημένη ἡ σφραγίς. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Ἡ σφραγίς μολυβδίνη, διαμέτρου 0,35 - 0,28, ἀπρωρημένη ἐκ νήματος χρώματος ὑπολεύκου, μήκους 0,21, ἔχει ἀποσπασθῆ νῦν ἀπὸ τοῦ ἔγγραφου. Ἐπὶ τῆς ἐμπροσθίας πλευρᾶς αὐτῆς, παράστασις τῆς Παναγίας ὀρθίως καὶ βρεφοκρατούσης· ἐκατέρωθεν ἡ ἐπιγραφή: *MHP | ΘV | IC | XC* (= *M(ήτ)ηρ | Θ(εο)ῦ | Ἰ(ησοῦ)ς | Χ(ριστό)ς*). Ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς ἔμμετρος ἐπιγραφή εἰς ἕξ στίχους: *† ΒΡΟΤΩΝ | ΡΟΗC Η CΤΑCΙC | ΤΑC ΠΡΑΞΕΙC ΚΥΡΟΥ | ΑΙΩCΙ ΜΑΚΡΟΙ[C] | ΤΗC ΡΟΗC Δ[Ι]ΧΑ ΚΟΡΗ*. (= *† Βροτῶν | ῥοῆς ἡ στάσις τὰς πράξεις κύρου | αἰῶσι μακροῖ[ς] τῆς ῥοῆς δι[ί]χα κόρη*: βλ. Laurent, *Bulles métriques*, ἀρ. 38. Schlumberger, *Sigillographie*, σελ. 51.

Μεταγενέστερα σημειώματα, ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') Ἀρ. 67 (χειρ Σακκελίωνος): β') *† γράμμα ἀναγραφῆς ῥόδου, καὶ τῶν περὶ αὐτήν, ἔτι λέρου καὶ τ(ῆς) Κῶ, περὶ ἐλευθερίας | τῶν παροίκων τῶν προσκαθημένων ἐν τοῖς Μετοχίαις τῶν Νήσων τούτων* (χειρ Φλωρίδου): γ') ἀντεγράφη (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — Ἰ. Σακκελίωνος, *Λέοντος Ἐσκαμμαρίου* (sic) ἀπογραφῆος Ρόδου καὶ τῶν κυκλάδων νήσων γράμματα ἀποκαταστατικά, Ἀθήναιον 4 (1875), σελ. 235 - 239. MM, 5', σελ. 214 - 216, ἀρ. 87.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Fr. Barišič, *Povelje vizantijskih carica* (= Ἐγγραφα βυζαντινῶν αὐτοκρατειρῶν), Zbornik Radova 13 (1971), σελ. 147 κέ. — E. Καρπαθίου, *Ἡ ἐν Κῷ πάλαι ποτιέ διαλάμψασα ἱερὰ μονή τῶν Σπονδῶν*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 2 (1956), σελ. 3 - 25. — Τοῦ αὐτοῦ, *Ἡ ἐν Κῷ πάλαι ποτιέ διαλάμψασα ἱερὰ μονή τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 1 (1955), σελ. 48 - 56.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ἐλλείπει ἡ ἀρχὴ τοῦ προοιμίου, τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐκ μέρους τῶν αὐτοκρατόρων γενομένης πρὸς τὰ ἱερὰ καθιδρύματα δαφιλεῖς εὐεργεσίας καὶ δωρεάς, ἔναντι τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς αὐτοὺς εὐεργεσιῶν (στ. 1 - 7). — Οὕτω καὶ ἡ ἐν Πάτμῳ μονὴ τοῦ ὁσίου Χριστοδούλου εὐηργετήθη παρὰ τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων διὰ δωρεῶν, τὰς ὁποίας ἐπέκυρωσε διὰ χρυσοβούλλου ὁ νῦν βασιλεύων αὐτοκράτωρ [Μιχαὴλ ὁ Π'] (στ. 7 - 13). Ἐπειδὴ δὲ ἐδεήθη [ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου] ὅπως ὁ ἐντεταλμένος τὴν πλήρη (τελείαν) ἀπογραφὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς Ρόδου καὶ ὅλων τῶν Κυκλάδων νήσων Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος συντάξῃ ἔγγραφον ἀποκατάστασιν τῶν εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἤδη προσκυρωθέντων ἐν Λέρῳ καὶ Κῷ κτημάτων, ἐγένετο τὸ παρὸν σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον κατεγράφησαν τὰ εἰς τὰς ὡς ἄνω δύο νήσους κτήματα τῆς Μονῆς (στ. 13 - 19). Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν περιμέτρον τῶν εἰς τὴν Μονὴν ἀνηκόντων προαστίων, ἐφ' ὅσον οὐδεμία ἐν τῷ μεταξὺ ἐγένετο ἐπέμβασις ἢ ἀπαίτησις ἐκ μέρους τῶν γειτόνων ἢ τοῦ δημοσίου, ὁ ἀπογραφεὺς θεωρεῖ ἀρκετὰ ὅσα σημειοῦνται εἰς τὰ προγενέστερα σχετικὰ ἀπογραφικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα καὶ ἐπικυρώνει (στ. 19 - 24). "Ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τοὺς παροίκους καὶ ὑποτελετάς, τοὺς προσκαθημένους εἰς τὰ ὡς ἄνω προάστια, ἐθεώρησε σκόπιμον ὅπως ἀναφέρῃ αὐτοὺς ὀνομαστικῶς, οὕτως ὥστε οὔτε ἡ Μονὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ἀποκτήσῃ πλείονας τῶν δηλωθησομένων, οὔτε τὸ δημόσιον νὰ ἐπέμβῃ καὶ νὰ ἀποσπόσῃ τινὰ ἐξ αὐτῶν. Οὕτως, ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των 15 παροικοὶ προσκαθημένοι εἰς τὸ [ἐν Λέρῳ] προάστιον Παρθένιον (στ. 30 - 37) καὶ 16 εἰς τὸ [ὡσαύτως ἐν Λέρῳ] προάστιον Τεμένιον (στ. 37 - 44) (συνολικῶς ἀναφέρονται εἰς τὰ δύο προάστια 46 + 43 = 89 ἄτομα) (στ. 24 - 44). Ἐπίσης ἐπικυρώνει τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ ἐν Κῷ μετοχίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς λεγομένης τῶν Σπονδῶν μετὰ πάντων τῶν δικαίων καὶ προνομίων αὐτοῦ, συμφώνως πρὸς τὰ σχετικὰ προγενέστερα ἔγγραφα δικαιώματα (στ. 44 - 47) ὡσαύτως ἀποκαθιστᾷ ἕτερον ἐν Κῷ μετόχιον τὸ λεγόμενον τοῦ Σωτήρος, προσκυρωθὲν εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου παρὰ τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας] μετὰ πάντων τῶν δικαίων καὶ προνομίων αὐτοῦ, ὡς διαλαμβάνονται ταῦτα εἰς τὸ σχετικὸν ἐκδοτήριον σιγίλλιον τοῦ διενεργουόντος τὴν νήσον Κῶν ἐν ὀνόματι τοῦ βεστιαρίου τῆς αὐτοκρατείας (ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς τὰ χωράφια καὶ τὰ κτήματα καὶ γίνεται μνεία τῶν ἐκεῖ προσκαθημένων μισθίων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἀπηλλαγμένοι φορολογικῶν ὑποχρεώσεων) (στ. 47 - 55). Τὰ κτήματα ταῦτα καὶ τοὺς ὡς ἄνω ἀναφερομένους [παροίκους] δύναται νὰ κατέχῃ ἡ Μονὴ ἀνενοχλήτως καὶ ἀταράχως, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐπεμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου ἢ ἄλλου τινός, συμφώνως πρὸς τὰ ὑπὲρ τῆς Μονῆς ἐκδοθέντα χρυσόβουλλα. Πρὸς τοῦτο ἐγένετο τὸ παρὸν σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα, τὸ ὁποῖον, ὑπογραφὴν καὶ σφραγισθὲν, ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 55 - 60).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 61).

Ὑπογραφή Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (στ. 61-63).

Σφραγίς.

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — α') *Χρυσόβουλλα* (στ. 10): ἀορίστως μνημονεύονται ἐνταῦθα τὰ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων ὑπὲρ τῆς Μονῆς Πάτμου ἀπολυθέντα χρυσόβουλλα. β') *Χρυσόβουλλον* (στ. 11) τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ τοῦ Η'], διὰ τοῦ ὁποίου ἐπικυροῦνται αἱ ὑπὲρ τῆς Μονῆς προγενέστεραι δωρεαὶ (στ. 10-13). Τὸ ἔγγραφον σφύζεται, χρονολογεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1259 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 14. γ') (*ἐδέησε*, στ. 13): ἴσως πρόκειται περὶ ἐγγράφου αἰτήσεως-δεήσεως τῆς Μονῆς διὰ τὴν ἀπογραφὴν τῶν ἐν Λέρῳ καὶ Κῶ κτημάτων αὐτῆς· σχετικὸν ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. δ') *Χρυσόβουλλα* (στ. 15, πρβλ. καὶ στ. 59) προγενέστερα, περὶ προσκυρώσεως εἰς τὴν Μοῆν Πάτμου κτημάτων τῆς Λέρου καὶ τῆς Κῶ. Ἐκ τούτων δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1087, τὸ ὁποῖον σφύζεται καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 5, ἀναφερόμενον μόνον εἰς τὰ κτήματα τῆς Λέρου (πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἀρ. 26, *ὄρισμόν* τοῦ ἔτους 1258). Ἐκ τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰ ἐν Κῶ κτήματα τῆς Μονῆς Πάτμου χρυσοβούλλων οὐδὲν ἐσώθη. Τὸ σωζόμενον χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1085, τὸ ὁποῖον ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 4, δὲν δύναται νὰ ταυτισθῇ μετὰ τινος τῶν ἐνταῦθα μνημονευομένων, καθ' ὅσον τὰ δι' αὐτοῦ παραχωρούμενα κτήματα τῆς Κῶ εἶναι διάφορα ἐκεῖνων, τῶν ὁποίων νῦν ἐνεργεῖται ἡ ἀποκατάστασις. Πρβλ. καὶ τὸ ὡς ἄνω χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1259 (τόμ. Α', ἔγγρ. 14). ε') *Ἀπογραφικὰ δικαιώματα* (στ. 20, πρβλ. καὶ στ. 24) περὶ περιορισμοῦ τῶν ἐν Λέρῳ καὶ Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς. Ἐκ τούτων σφύζονται δύο πρακτικὰ τοῦ ἔτους 1089 ἀναφερόμενα εἰς κτήματα τῆς Λέρου, τὰ ὁποῖα ἐκδίδονται ἀνωτέρω, ὑπ' ἀρ. 52 καὶ 53. ς') *Δικαιώματα* (στ. 47) τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ ἐν Κῶ μετοχίου, τοῦ λεγομένου τῆς Θεοτόκου τῶν Σπονδῶν. Ἐκ τῶν ἀορίστως ἐνταῦθα μνημονευομένων ἐγγράφων δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν τὸ πατριαρχικὸν ὑπόμνημα τοῦ Μαΐου 1258 (MM, Γ', σελ. 193-195, ἀρ. 72· Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1337), καὶ τὸ ἐκδιδόμενον ἐν Α' τόμῳ, ἀρ. 14, χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1259. ζ') (*προσκυρώθην*, στ. 47): νοεῖται ἐνταῦθα ἔγγραφον τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρου], διὰ τοῦ ὁποίου προσεκυρώθη εἰς τὴν Πάτμον τὸ ἐν Κῶ μετόχιον τοῦ Σωτῆρος (στ. 47-49). Τὸ ἔγγραφον δὲν σφύζεται (βλ. καὶ κατωτέρω, σχόλιον 16). η') *Ἐκδοτήριον σιγίλλιον* (στ. 49) τοῦ διενεργούντος τὴν νῆσον Κῶν: πιθανώτατα πρόκειται περὶ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Ἰωάννου Μαγκαφᾶ, διὰ τοῦ ὁποίου προσεκυρώθη τὸ ὡς ἄνω μετόχιον εἰς τὴν Πάτμον (στ. 49-50). Τὸ ἔγγραφον δὲν σφύζεται (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 17).

[Inc. deest]τ.....αντ ἀλλ [..¹⁴...] |²τ(ῆ)
μικρᾷ τὶς τούτων παραμυθία;] Κατὰμ... τοῦ δε τῆς αὐτοῦ [...⁹...] |³ [π]ι-
 [σ]τουμ(έν)ου τοῦ πράγματος τὴν [..... ἔ]χοντι ἐκκλήριαν τῶν ἐν τῷ παρόντι
 εὐηρηστηκότων Θ(ε)ῶ. Διά τοι |⁴ τ[οῦ]το καὶ οἱ ἐπὶ γ[ῆς] [ε]ὐ[σεβ]εῖς ἄνακτες ὡς
 τὴν ἄνω βασιλείαν ἐξεικονίζ[ο]ντες, ἐκ τῶν |⁵ ὧν αὐτοῖς ἐκεῖθ(εν) καὶ εὐηρογέτη(αι),
 ἐπιχορηγοῦσι τούτοις δαφιλεστέρας τ(ὰς) δωρεὰς ἀφιεροῦντ(ες) |⁶ αὐτοῖς καὶ τοῖς
 παρ' αὐτῶν ἀνιδρυμ(ένους) [θ]εῖ(οις) ναοῖς γημό[ρ]ων καὶ δουλευτῶν, οὓς παροίκους

οἶδαμ(εν) |⁷ ὄνο[μά]ζεσθαι, οὐκ ὀλίγην ἀπόμοιραν. . Ὁ δὴ [καί] ἐπὶ τῷ μακαρίῳ [ἐ]κείν(ω) καὶ ἀγίῳ π(ατ)ρ[ὶ] ἡμῶν τ[ω] θ[ε]ο[φ]ειστά[τ]ω |⁸ Χριστοδοῦλω τοῖς πάλαι ἀγίοις βασιλεῦσι καὶ [ε]ὐσεβέσιν ἀναξι, ἀλλὰ δὴ καὶ τῷ κραταιῷ καὶ ἀ[γ]γ(ίω) |⁹ ἡμῶν αὐτοκράτ(ο)ρ(ι) τετελεσμ(έν)ον ἔστιν ἰδεῖν, ὡς τὰ σεπτὰ τούτ[ων] διατρανοῦσι καὶ προσκνητὰ |¹⁰ χρυσόβουλλα, οἷς δὴ καὶ τὸ κυρος ἐπεβραβεύσατο ὁ κράτιστος καὶ ἄγ(ιος) ἡμῶν αὐθ(έν)τ(ης) καὶ αὐτοκράτ(ω)ρ |¹¹ διὰ προσκνητοῦ χρυσοβούλλ(ου) τῆς ἀγίας αὐτοῦ βασιλ(είας), ὃ δὴ πρὸ(ς) τὴν παρὰ τοῦ διαληφθέντος μακαρί(ου) |¹² ἀνδρὸ(ς) Χριστοδοῦλου ἀνεγερθεῖσαν σεβασμί(αν) μονὴν τὴν ἐν τῇ νήσω Πάτμω παρὰ τ(οῦ)κράτ(ους) ἀπελύθη τῆς |¹³ αὐτοῦ γαληνότητος. Ἐπεὶ οὖν ἐδέξασε μετὰ τῶν ἄλλων ἔγ[γρα]φ[ον] καὶ παρ' ἡμῶν γενέσθαι ἀπο¹⁴κατάστα(σιν) τῷ μέρ(ει) τῆς τοιαύτης σε(βασμίας) μο(νής) ἐπὶ τοῖς ἐκ παλαιγ(ε)ν(ῶν) τῶν χρόν(ων) προσκυρωθεῖση ταύτη |¹⁵ διὰ τῶν, ὡς εἴρητ(αι), προσκνητῶν χρυσοβούλλ(ων) ἐν τε τῇ νήσ(ω) Λέρονω καὶ ἐ[ν] τῇ νήσῳ Κῶ, ὡς δι¹⁶ωρισμέν(οις) ἡμῖν τελ(είαν) ποιήσασθαι ἀπογραφ(ήν) καὶ ἀποκατάστα(σιν) ἐν τε τῇ νήσῳ Ῥόδῳ καὶ τοῖς περὶ |¹⁷ αὐτὴν ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν πᾶσι ταῖς Κυκλάσι νήσαιοις, τὸ παρ(όν) σιγίλλωδες ἀποκαταστ(α)τ(ικὸν) γράμμα |¹⁸ ἐγγόνει, ἐν ᾧ τὰ κατ[ε]υρεθέντα ἐν ταῖς δηλωθεῖσ[α]ίς νήσοις τοῦ μέρους τῆς τοιαύτης μο(νής) |¹⁹ ἐκδηλα πεποιήκαμ(εν). Καὶ εἰς μ(έν) τὸν περιορισμὸν καὶ τὴν περίμετρον τῶν ἐν ταῦταις προαστ(ίω)ν |²⁰ ἀρκοῦντα ἔδοξαν ἡμῖν τὰ προσόντα ταύτη παλαιγ(ε)νῇ ἀπογραφικὰ δικαίωμ(α)τα, ἐπεὶ μηδὲ παρὰ τοῦ |²¹ τ(ῶν) γειτονούντ(ων) ἢ τ(ῶν) ἀπ(ὸ) τοῦ μέρ(ους) τοῦ δημο(σί)ου ἠροχλήθημ(εν) περὶ τοῦ τῆς μο(νής) μέρ(ους), ὡς τινος τούτων |²² κατεπεμβαίνοντος· καὶ ἔσεται καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἡ τοιαύτη σεβασμία μο(νή) καὶ οἱ ὑπ' αὐτὴν ἕνασ²³κούμ(εν)οι μοναχοί, εἴ τι ἔκπαλαι καὶ μέχρι τοῦ νῦν κατεῖχον τε καὶ ἐνέμοντο ἐν ταῖς τοιαύταις νήσοις) |²⁴ κατὰ τ(ὰς) περιλή(ψ)εις καὶ πάσας τ(ὰς) διαστείξεις τ(ῶν) προσόντ(ων) αὐτοῖς δικαίωμ(α)τ(ων) παλαιγενῶν. Τ(ὸς) |²⁵ δὲ γε παροίκους καὶ ὑποτελετ(ὰς), τ(ὸς) ἐν τοῖς τοιούτοις προσκαθημ(ένους) κτήμασι, δέον (κε)κρίκαμ(εν) |²⁶ ὀνομαστοὶ δηλῶ(σαι) ἐν τῷ παρόντι ἀποκαταστατ(ικῶ) γράμματι, ὡς ἂν μήτε τω τ(ῆς) μονῆς μέρ(ος) |²⁷ ἐπ' ἀδεί(ας) ἔχειν πλείονας τῶν δηλωθησομ(ένων) ἔλκειν πρὸ(ς) ἑαυτό, μήτε μὴν τω τοῦ δημο(σί)ου μέρ(ος) |²⁸ χῶραν ἔχειν κατεπεμβαίνειν τοῦ τ(ῆς) μο(νής) μέρους καὶ καθαρπάζειν τινὰ τῶν ταύτη προσηλωμ(έ)ν(ων). |²⁹ Ἐχουσιν τοίνυν κατὰ μέρος οἱ ἐν τοῖς τοιούτοις προαστίοις προσκαθημ(εν)οι ὑποτελετ(αῖ) τ(ῆς) μον(ῆς) |³⁰ οὕτως:

Προάστι(ον) τὸ Παρθένι(ον): Ἰω(άννης) ὁ Πελαγίτης ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μα-ρ(ίαν), υἱὸς Γεώργιον καὶ Λέοντα, θ(υγατέρα) Ἑλένην· |³¹ Κων(σταντῖνος) ὁ Πεπανὸ(ς) ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εἰρή(νην)· Κων(σταντῖνος), ὁ υἱὸς τοῦ μοναχοῦ Ἀρ-σενίου, ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Σκηνοῦραιαν· Ἰω(άννης) ὁ Πατζᾶς ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μα-

ρ(ίαν), ¹² θ(υγατέρας) Μοσχῶ και Θεοτοκῶ· Νικ(ή)τ(ας), ὁ υἱὸς τοῦ Ἀλεπιδιώτου, ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Θεοτοκῶ· Ἰω(άννης), ὁ υἱὸς τοῦ π(α)πᾶ Νικολ(ά)ου, ἔχ(ει) γ(υναῖκα) ¹³ Κυριακῆν, θ(υγατέρα) Ἄνν(αν)· Μιχ(α)ήλ, ὁ υἱὸς τοῦ Στουπαλιώτου, ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μαρί(αν)· Γρηγόριος ὁ Κουρσιώτης ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μοσχῶ, ¹⁴ υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον)· Νικόλ(α)ο(ς) ὁ Λαλᾶς ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Γεωργί(αν), υἱ(οῦς) Κω(ρσταρτῖνον) και Ἀλέ(ξι)ον και ἔτερο(ν) Λέ(ον)τ(α)· οἱ παῖδ(ες) τοῦ π(α)πᾶ Νικολ(ά)ου, |¹⁵ ὁ τε Λέων και Μ(ιχ)αήλ και ἔτερο(ς) Κω(ρσταρτῖνος)· οἱ παῖδες τοῦ Καφικᾶ, ὁ τε Ἰω(άννης) και Μιχ(α)ήλ· χήρ(α) Πλυτῶ τοῦ Μαροδοκῶστα |¹⁶ ἔχ(ει) θ(υγατέρας) Εὐδοκί(αν) και Εἰρή(νην)· Νικόλαος ὁ Σπανὸς ἔχει υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον) Ἰω(άννης) ὁ Σπανὸς ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Καλήν, υἱ(ὸν) |¹⁷ Μαρ(ου)ήλ, θ(υγατέρα) Θεοφανῶ· Νικ(ή)τ(ας) ὁ Σταλιώτης ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Ἄνν(αν) υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον), θ(υγατέρα) Εἰρή(νην).

Ἐτερο(ν) προάστι(ον) τὸ λε|¹⁸γόμε(ν)ον Τιμέριον, Μιχαήλ ὁ Καλιμναῖος ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Καλήν, υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον)· Μιχαήλ, ὁ υἱὸς τ(ῆς) Ἀμαραντ(ί)ν(ας), ¹⁹ ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εὐδοκί(αν), υἱ(οῦς) Ἰω(άννην) και Γεώργ(ιον)· Ἰω(άννης) τ(ῆς) Σοφί(ας) ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εἰρή(νην)· Μιχαήλ ὁ Σιγὸς ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μαρο(ίαν)· Νικ(ή)τ(ας) ὁ Αἰμινιώτ(ης) ²⁰ ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μαρί(αν)· Νικόλ(α)ο(ς) ὁ Ἀλεντω(ὸς) ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μαρο(ίαν), θ(υγατέρα) Εὐδοκί(αν)· Μιχαήλ ὁ Γαβρᾶς ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εὐδοκί(αν)· Γεώργ(ιος) ὁ Κουμ(α)ρ(ᾶς) ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εἰρή(νην), υἱ(ὸν) Μιχ(α)ήλ· χήρ(α) Μαρο(ία) |²¹ τοῦ Μαρουήλ ἔχ(ει) υἱ(ὸν) Γεώργ(ιον), θ(υγατέρα) Εἰρή(νην)· Λέ(ων), ὁ υἱὸς τοῦ π(α)πᾶ Μιχαήλ, ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Παγκαλῶ· Φιλάρετος ὁ ²² Ἀναφιώτης ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Θεοφανῶ, υἱ(οῦς) Γε(ώ)ρ(γιον) και Λέοντα· Ἰω(άννης) ὁ Μούτων ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Μαρο(ίαν), θ(υγατέρα) Εἰρή(νην)· Μιχα(ήλ) ὁ Μούτων ²³ ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Ἄνν(αν), θ(υγατέρα) Εἰρή(νην)· Καλή τοῦ Θεοδώρου ἔχει υἱ(ὸν) Μιχαήλ, θ(υγατέρα) Εἰρή(νην)· Μόσχος τῆς Εὐδοκί(ας) ἔχει ²⁴ ἀδ(ελφ)ήν Εἰρή(νην)· Λέ(ων) ὁ Θυραῖο(ς) ἔχ(ει) γ(υναῖκα) Εἰρή(νην).

Εἰς τὴν νήσον τὴν Κῶ μετόχι(ον) ἡ ὑπεραγία Θε(ιοτό)κος ἡ ἐγχωρίως ἐπο|²⁵νομαζομ(έν)η τῶν Σπονδῶν μετὰ πασῶν τῶν δικαί(ων) και προνομί(ων) αὐτοῦ, ὧν ἐκράτει τε και ἔκπαλαι μέχρι τοῦ ²⁶ νῦν και ἐνέμετο κατὰ τ(ὰς) περιλήψεις και πάσας τὰς διαστείξιν τ(ῶν) προσόντων και ἐπὶ τοῦτ(ο) τὸ μέρος ²⁷ τῆς μονῆς παλαιγ(ε)ν(ῶν) δικαιομ(ά)τ(ων). Ἐτερον μετόχι(ον) τὸ προσκυρωθ(έν) τῇ τοιαύτῃ σε(βασμί)α μονῇ παρὰ τῆς ²⁸ κρατ(αιᾶς) και ἀγ(ίας) ἡμῶν [κυ]ρ(ᾶς) και δεσποίν(ης), τὸ ἐπονομαζόμε(ν)ον ὁ Σ(ωτ)ήρ, και αὐτ(ὸ) μετὰ πάντ(ων) τ(ῶν) ἀνηκόντ(ων) αὐτῶ δικαί(ων) ²⁹ και προνομί(ων), καθὼς διαλαμβάνεται και ἐν τῶ ἐκδοτηρίῳ σιγγιλλίῳ τοῦ τε διενεργοῦντος ³⁰ τὴν νήσ(ον) Κῶ δικαίῳ τοῦ θεοφρου-

ρήτου βεστ(ια)ρ(ί)ου τοῦ κράτους τ(ῆς) ἀγίας αὐτῆς βασιλ(είας), τοῦ τε Λωετροῦ
⁵¹ τ(ῶν) ἐλαϊκῶν δένδρ[ρ](ων), τ(ῶν) χωραφί(ων) τοῦ Ἀναβασίδου καὶ τ(ῶν) ἐν
αὐτῷ ἐλαϊκῶν δένδρ(ων) καὶ λοιπῶν διαφόρ(ων) δένδρ(ων), ⁵² καὶ τοῦ τοπίου τοῦ
χωρφαίου τοῦ ἐπονομαζομ(έν)ου τῆς Παφλαγ(ό)ν(ος) καὶ τ(ῶν) ἐν αὐτῷ εὐρι-
σκομένων δένδρ(ων), ⁵³ ἃ δὴ καὶ ἀπ(ὸ) τοῦ μακαρίτου ἐκείνου κτήτ(ο)ρο(ς)
εὐρίσκονται διαφέροντα τῇ μονῇ μετὰ τῶν ἐν τοῖς τοιούτοις) ⁵⁴ κτήμασι προσκα-
θημ(ένων) μονικῶν μισθίων τῆς μονῆς τῶν ἀφορισθέντων παντὸς δημο⁵⁵σιακοῦ
καταστίχων. Τὰ τοιαῦτα τοίνυν κτήματα καὶ τ(οὺς) εἰρημ(έ)ν(ους) ἅπαντας ὀφείλει
κατέχειν) ⁵⁶ ἢ σεβασμία ἀγία μονῇ ἀνενοχλήτως πάντη καὶ ἀταράχως μὴ τὸ σύ-
νολον ἢ διασειομ(έν)ην ἢ ἐνο⁵⁷χλουμ(έν)ην παρὰ τινος τῶν ἀπάντ(ων) ἢ παρ'
αὐτοῦ δὴ τοῦ μέρ(ους) τοῦ δημο(σί)ου, ὡς μὴ τὴν οἰανδήτ(ι)να ⁵⁸ παρεῖδυσιν
[ἔ]χοντος ἐν αὐτοῖς κ(α)τὰ τ(ὰς) περιλήψ(εις) τῶν προσόντ(ων) τῇ μονῇ προσκυ-
νητῶν ⁵⁹ χρυσοβούλλ(ων). Ἐπὶ τούτῳ γὰρ καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον σιγίλλωδες
ἀποκαταστατ(ικόν) γράμμα ⁶⁰ γεγονῶς καὶ ὑπογραφ(έν) καὶ τῇ συνήθει βούλ(λη)
πιστωθ(έν) ἀπελύθη τὸ μ[έ]ρει τῆς μο(νῆς) δι' ἀσφάλ(ειαν). ⁶¹ μὴνὶ μαῖω (ἰν-
δικτιῶνος) ς'.

† Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθ(έν)του καὶ βασιλ(έως)
ἀπογραφ(εὺς) ⁶² τῆς νήσου Ρ(ό)δου καὶ τῶν περὶ αὐτὴν καὶ τῶν λοιπῶν Κυ-
κλάδ(ων) νήσων ⁶³ Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος †

1 non l. MM || 2 κρατίστου τῆς αὐτοῦ l. MM || 3 πιστουμένου l. MM : ou ex correct. ips. man |
τῶ [..... ἔ]χοντι : τ...οντα l. MM || 4 ἄνακτες : es ex correct. ips. man. || 5 εὐεργέτηται MM || 7 οἰκ
add MM | καὶ l. MM | μακαρίτη MM | post πατρὶ lac. sign. MM || 9 τετελειωμένον MM || 14 προσκυρο-
θεῖσι: corr. MM || 17 πάσαις - νήσοις corr. MM || ἀποκαταστικόν MM || 18 καθευρεθέντα corr. MM || 19 προσι-
στείων MM et passim || 22 ἐξῆς corr. ipsa manus ex ἐξείς || 26 lege ὄνομαστί || 26 - 27 τω - τω : lege τὸ - τὸ ||
27 πλείονας : ei ex corr. || 37 Εἰρήνην l. MM || 38 Τεμένιον corr. MM || 40 Γεώργιος bis χήρα Μαρία : add.
altera manus, fors. Leonis Escamm., in marg. || 42 - 43 Μαρίαν bis γυναῖκα om. MM || 45 πασῶν : πάν-
των corr. MM || 52 τοῦ χωρφαίου : τοῦ . . . ραφιαίου MM | Παφλαγόνου MM || 53 εὐρίσκονται : ai ex
correct. || 54 ἀφορισθέντων : . . . ὄντων MM || 55 καταστίχον corr. MM | προσκαθημένους add. MM post
ἅπαντας || 56 - 57 διασειομένη - ἐνοχλουμένη corr. MM

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.— Τὸ παρὸν ἔγγραφο ἀπελύθη κατὰ μῆνα Μάιον τῆς ς' Ἰνδικτιῶνος. Τὸ
ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων : α') Ἡ ἀποκατάστασις ἐγένετο ἐπὶ
τῆς βασιλείας τῶν αὐτοκρατόρων Μιχαὴλ Η' καὶ Θεοδώρας (πρβλ. στ. 10 - 11 καὶ 47 - 48· διὰ
τὴν παύτισιν, βλ. κατωτέρω σχόλια 5 καὶ 16), ἐπομένως μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1258 - 1282. β') Ἡ
ἐνταῦθα μνημονευομένη Μονὴ τῶν Σπονδῶν προσεκυρώθη διὰ πατριαρχικοῦ ἐγγράφου εἰς τὴν
Μονὴν τῆς Πάτμου κατὰ Μάιον τοῦ 1258 (MM, ς', σελ. 193 - 195), τὸ δὲ σχετικὸν χρυσοβούλ-
λον. τοῦ ὁποῦ ποιεῖται μνηεῖον τὸ παρὸν (στ. 11), ἐξεδόθη κατὰ τὸ 1259 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ.

14). γ') Ἡ Μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἐμφανίζεται εἰς τὸ ἐγγράφον τοῦ Ἐσκαμματισμένου ὡς μετόχιον τῆς Πάτμου, τὸ δὲ σχετικὸν πατριαρχικὸν ἐγγράφον προσκυρώσεως πρέπει νὰ χρονολογηθῆ κατὰ τὸν V. Laurent (*Regestes*, ἀρ. 1346) ἢ μεταξὺ Μαΐου 1259 - Μαρτίου 1260 ἢ ἐντὸς τοῦ θέρους τοῦ 1261 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 16). δ') Διὰ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς κυριότητος τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ μετοχίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὁ Ἐσκαμματισμένος βασιλεύει μόνον ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω ἐκδυτηρίου σιγιλίου (στ. 49-50), καὶ οὐδὲν ἀναφέρει περὶ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Μιχαὴλ Βασιλικιώτου τοῦ ἔτους 1271 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 70), τὸ ὅποιον ἀποκαθιστᾷ τὰ δικαιώματα τοῦ μετοχίου ἐπὶ δικδικουμένων κτημάτων καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀπετέλει διὰ τοὺς μεταγενεστέρους ἀπογραφεῖς ἰσχυρὸν τίτλον ἰδιοκτησίας. Ἐπομένως τὸ παρὸν ἐξεδόθη πρὸ τοῦ ἐγγράφου τοῦ Βασιλικιώτου. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τοῦ 1259 ἢ 1261 μέχρι τοῦ 1271 ἢ 5' ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Μάιον συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 1263.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 1 κέ.) : Περὶ προουμιῶν βλ. H. Hunger, *Prooimion, Elemente der byzantinischen Kaiseridee in den Arengen der Urkunden*, Βιέννη 1964 (*Wiener Byzantinische Studien I*), κυρίως σελ. 137 κέ. καὶ 203 κέ.

2. (στ. 3) : *ἐγκλήρια* = ἡ διὰ λαχοῦ καλὴ μερὶς (βλ. Liddel - Scott, εἰς τὸ λῆμμα) : ἐνταῦθα ἡ εὐεργεσία, τὰ ἐκ Θεοῦ δοθέντα.

3. (στ. 6) : *γῆμῶρος* (ἐκ τοῦ γῆ + μείρομαι) = ὁ ἔχων μοῖραν γῆς, βλ. Liddel - Scott, εἰς τὸ λῆμμα.

4. (στ. 6) : *δουλευτῶν, οὗς παροίκους οἶδαμεν ὀνομάζεσθαι* : περὶ τῆς ἐνταῦθα ταυτίσεως δουλευτῆς = πάροικος, βλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, κυρίως σελ. 49.

5. (στ. 10 - 13) : Πρόκειται περὶ τοῦ κύτοκράτορος Μιχαὴλ Η', ὁ ὅποιος πράγματι ἐξέδωκε σχετικὸν ἐπικυρωτικὸν χρυσόβουλλον, ὡς ἤδη ἐλέχθη (βλ. ἀνωτέρω, σελ. 184, Μνημονευόμενα ἐγγράφα § β').

6. (στ. 15) : *Λέρος - Λέρνος* : περὶ τῶν τότε μαρτυρουμένων τύπων τοῦ ὀνόματος, βλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 65, σχόλιον 2.

7. (στ. 16) : Περὶ τοῦ ὄρου *Κυκλάδες νῆσοι* = Δωδεκάνησος, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 51, σχόλιον 2, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 65, σχόλιον 1. Πρβλ. καὶ Angold, *A Byzantine Government in exile*, σελ. 211, 249, 255.

8. (στ. 20 - 22) : Πράγματι οὐδεμία ἄμεσος ἢ ἔμμεσος μαρτυρία σώζεται περὶ ἀμφισβητήσεων, καταπατήσεων ἢ ἐπεμβάσεων τοῦ δημοσίου εἰς τὰ ἐν Λέρῳ προάστια τῆς Πατριαρχικῆς μονῆς μετὰ τὸ ἔτος 1089.

9. (στ. 25) : Περὶ τῶν *παροίκων καὶ προσκαθημένων*, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 65, σχόλιον 4. Οἱ ὑποτελεῖται ἦσαν οἱ ὑποτελεῖς, οἱ πάροικοι (βλ. Svoronos, *Cadastre*, σελ. 24 ὑποσ. 3).

10. (στ. 30) : Περὶ τοῦ ἐν Λέρῳ προαστίου *Παρθενίου* καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτησέως του εἰς τὴν Πάτμον, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 4.

11. (στ. 30 - 44) : Ἐκ τῶν ἀναφερομένων ἐνταῦθα 31 παροίκων μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των (89 συνολικῶς ἄτομα), μόνον τρεῖς εἶναι ἄλλοθεν γνωστοί : ὁ Νικόλαος Σπανός (στ. 36), ὁ Μιχαὴλ Καλυμναῖος (στ. 38) καὶ ὁ Γεώργιος Κουμαρᾶς (στ. 40), οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται εἰς τὸ πρακτικὸν τοῦ Κωνσταντίνου Διογένους τοῦ ἔτους 1254 : περὶ τούτου βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 65, σχόλιον 4. (Σημειωτέον ὅτι ἐκ τῶν εἴκοσι καὶ πλέον παροίκων τοῦ ἔτους 1254, τὸ πρακτικὸν τοῦ

Διογένους διασφύζει πλήρως τὰ ὀνόματα μόνον 15 οἰκογενειῶν). Αἱ διαφοραί, αἱ ὁποῖαι παρατηροῦνται εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν τριῶν αὐτῶν οἰκογενειῶν, ὀφείλονται εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἀνάπτωξίν των κατὰ τὸ διαρρεῦσαν μεταξὺ τῶν δύο ἐγγράφων χρονικὸν διάστημα (1254-1263).

12. (στ. 31) : *Σκηνοῦραινα* : τὸ ἐπίθετον μαρτυρεῖται εἰς τὴν περιοχὴν ἀπὸ τοῦ ΙΑ' αἰ. βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 3 κ.ά., τὸν γνωστὸν μοναχὸν Ἀρσένιον Σκηνοῦρην.

13. (στ. 33) : *Στουπαλιώτου* : προφανῶς ἐκ τοῦ ἐθνικοῦ ὀνόματος Ἀστυπαλαιάτης (ἐκ τῆς νήσου Ἀστυπαλαίας).

14. (στ. 38) : Περὶ τοῦ ἐν Λέρῳ προαστίου *Τεμένιον* ἢ *Τεμένια*, τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς προσαρτήσεώς του εἰς τὴν Πάτμον, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σχόλιον 4 καὶ 5. Περὶ τοῦ τύπου *Τιμένιον - Τιμένια*, βλ. καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 65 στ. 4.

15. (στ. 44-45) : Ἡ ἐν Κῶ πατριαρχικὴ Μονὴ τῆς Θεοτόκου, ἡ ἐπιλεγομένη τῶν *Σπονδῶν*, (νῦν τ' Ἀσφενδιοῦ), εὐρίσκεται εἰς τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς νήσου, βορείως τοῦ Ὁρομέδοντος (βλ. χάρτην Κῶ). Ἡ μονὴ αὕτη προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς, τῇ αἰτήσῃ τοῦ ἡγουμένου Γερμανοῦ (ἡγουμενεύσαντος πιθανῶς ἀπὸ τοῦ 1256 καὶ μέχρι τοῦ 1272), ἐπὶ πατριάρχου Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ, ὁ ὁποῖος καὶ ἐξέδωκε τὸ σχετικὸν ἐπικυρωτικὸν πατριαρχικὸν ὑπόμνημα κατὰ Μάιον τοῦ 1258 (MM, Γ', σελ. 193-195) : βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1337. Πρβλ. καὶ χρυσόβουλλον Μιχαὴλ Η' τοῦ ἔτους 1259 (τόμ. Α', ἔγγρ. 14 στ. 35-39 = MM', Γ', σελ. 200 στ. 12-18). Περὶ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν βλ. ἐπίσης κατωτέρω, ἔγγρ. 75 καὶ κυρίως σχόλιον 8. Πρβλ. καὶ Ε. Καρπαθίου, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα ἱερὰ μονὴ τῶν Σπονδῶν*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 2 (1956), σελ. 3-25.

16. (στ. 47 κέ.) : Ἡ ἐν Κῶ Μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, σταυροπήγιον δὲν τοῦ ἐπισκόπου Κῶ (πρβλ. MM, Γ', σελ. 206 στ. 3-4 καὶ κατωτέρω ἔγγρ. 69 στ. 24), προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς παρὰ τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας (πρβλ. στ. 48 τοῦ παρόντος καὶ κατωτέρω ἔγγρ. 70 στ. 1-3. Ἡ ἀνωθὺμως ἀναφερομένη αὐτοκράτειρα εἶναι ἀσφαλῶς ἡ σύζυγος τοῦ Μιχαὴλ Η' Θεοδώρα, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν χρονολογικῶν δεδομένων). Ἡ προσκύρωσις ἐπεκυρώθη ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ (βλ. ρητὴ μνεῖα τούτου εἰς χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1292, τόμ. Α', ἔγγρ. 15 στ. 15-17 = MM, Γ', σελ. 237 στ. 9-11· πρβλ. Βρανούση, *Ὁσιος Χριστόδουλος*, σελ. 175 κ.ά.), πρέπει δὲ νὰ χρονολογηθῇ μετὰ τὸν Μάιον τοῦ 1259, καθ' ὅσον εἰς χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους τούτου, ἐπικυρωτικοῦ ὄλων τῶν κτημάτων καὶ μετοχιῶν τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς οὐδεμίαν μνεῖαν περὶ αὐτοῦ γίνεται (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 14). Κατὰ τὸν V. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1346, τὸ σχετικὸν πατριαρχικὸν ἔγγραφο προσκυρώσεως ἀπελύθη ἢ μετοξὺ Μαΐου 1259-Μαρτίου 1260 ἢ ἐντὸς τοῦ θέρους τοῦ 1261. Ἡ παράδοσις τοῦ μετοχίου εἰς τὴν Πάτμον ἐξετελέσθη ὑπὸ τοῦ οἰκείου τῆς αὐγούστης Ἰωάννου Μαγκαφᾶ (MM, Γ', σελ. 206 στ. 5-6) περὶ τούτου βλ. κατωτέρω, σχόλιον 17. — Περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος, πρβλ. καὶ Ε. Καρπαθίου, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα ἱερὰ μονὴ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 1 (1955), σελ. 48-56.

17. (στ. 49-50) : Ὁ *διεργῶν* τὴν νῆσον Κῶν, ἐντολῇ τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], πρέπει ἀσφαλῶς νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν Ἰωάννην Μαγκαφᾶν, οἰκεῖον τῆς αὐγούστης, ὁ ὁποῖος, ὡς μαρτυρεῖται ἄλλοθεν, εἶχεν ἐκτελέσει τὴν ἀναθεώρησιν τῆς Κῶ (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 32 = MM, Γ', σελ. 205 στ. 5-6) καὶ εἶχε παραδώσει τὴν Μονὴν τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου (MM, Γ', σελ. 206 στ. 5-6). Τὸ σχετικὸν παραδοτικὸν ἔγγραφο πρέπει προφανῶς νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸ

ἐκδοτήριον σιγίλλιον τοῦ παρόντος. Πρβλ. Fr. Barišić, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 148 κέ. Περὶ τοῦ ὄρου διενεργῶν - ἐνεργῶν, βλ. ἄνωτέρω, ἔγγρ. 67, σχόλιον 5.

18. (στ. 50): τοῦ θεοφρουρήτου βεστιαρίου τοῦ κράτους τῆς ἁγίας αὐτῆς (= τῆς Θεοδώρας) βασιλείας: ὡς διαπιστοῦται καὶ ἐξ ἄλλων συγχρόνων ἐγγράφων ἢ Κῶς ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν, εἰς τὸ προσωπικὸν ταμεῖον (βεστιάριον) τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας. Περὶ τούτου βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἔγγρ. 70, σχόλιον 1.

19. (στ. 50): Περὶ τοῦ Λωετροῦ, βλ. καὶ ἔγγρ. 69 στ. 30, ἔγγρ. 70 στ. 33.

20. (στ. 51): Περὶ τοῦ Ἀναβασιδίου, προαστίου τῆς Μονῆς Πάτμου, βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἔγγρ. 70, σχόλιον 18.

21. (στ. 53): τοῦ μακαρίτου ἐκείνου κτήτορος: πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ ἱερομονάχου Νεοφύτου Ἀμπελαῖ, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος (πρβλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 69 στ. 23 καὶ ἔγγρ. 70 στ. 28).

22. (στ. 61 - 63): Ὁ ἀπογραφεὺς τῆς Ρόδου καὶ τῶν Κυκλάδων νήσων Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος εἶναι γνωστὸς καὶ ἐξ ἄλλου ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον ἐξέδωκεν ὑπὲρ τῆς Πάτμου κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος 1263 (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 69) (Ὁ Σακκελίων, ἐνθ' ἄνωτ., ἀνέγνωσεν εἰς ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα Ἐσκαμμάριος). — Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἀπογραφέως, βλ. ἄνωτέρω, σελ. 169, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

69. ΣΙΓΙΛΛΙΩΔΕΣ ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΑΠΟΓΡΑΦΕΩΣ ΛΕΟΝΤΟΣ ΕΣΚΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΟΥ

ἀποκαταστατικὸν γράμμα (στ. 5, 9)
σιγίλλωδες γράμμα (στ. 41)

Ἰούλιος, ἰνδ. 5'
[1263]

Ὁ ἀπογραφεὺς τῆς νήσου Ρόδου καὶ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος ἐνεργεῖ ἀποκατάστασιν τῶν ἐν Κῶ κτήσεων τῆς Μονῆς Πάτμου, ἧτοι τῶν μετοχιῶν τῆς Θεοτόκου τῶν Σπονδῶν καὶ τοῦ Σωτήρος, ὡς καὶ τοῦ προαστίου Ἀναβασιδίου, μετὰ τῶν ἐν αὐταῖς κτημάτων.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 66). Περὶ γαμνή λεπτή, καλῶς ἐπεξεργασμένη, χρώματος ὑποκιτρίνου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,565 - 0,570 × 0,206 - 0,300. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,510 × 0,237 - 0,235. Περιθώρια: ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,30). Μελάνη μαύρη· τῆς ὑπογραφῆς ἐξίτηλος. Χεῖρ γραφῆς τοῦ κειμένου πιθανῶς ἡ αὐτὴ πρὸς τὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 68 ἐγγράφου. — Ὀλίγαι ἀνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι. Διπλοῦς τονισμοὶ συνθέτων λέξεων. — Ἰχνη ἐξ ὀριζοντίων καὶ τριῶν καθέτων διπλώσεων. — Διατήρησις πολὺ καλὴ: σχισμαὶ τινες εἰς τὰς διπλώσεις, ἐνιαχοῦ ἐξίτηλος. — Ἰχνη ἐξ ὀπῶν, διὰ τῶν ὁποίων διήργετο τὸ συγκρατοῦν τὴν νῦν ἀπολεσθεῖσαν σ φ ρ α γ ῖ δ α νῆμα· ἡ σφραγὶς ἦτο προφανῶς ὁμοία πρὸς τὴν τοῦ ὑπ' ἀρ. 68 ἐγγράφου (διὰ τὴν περιγραφὴν βλ. ἀνωτέρω, ἐγγρ. 68).

Ἐπὶ τοῦ νότου μεταγενέστερα σημειώματα: α') ἀναγραφή ἐπικυροῦσα τὰ μετόχια τῆς *λεροκαλύμνου* τ(ῆς) *Ἱερᾶς ἡμῶν Μονῆς καὶ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Λειψῶς* | ἧτοι τῆς *Φαρμάκου* καὶ περιγραφὴν ἔχουσα εἰς τὰ μετόχια τῆς *Κῶ* σὺν τοῖς ὀροθεσίαις τούτων (χεῖρ Φλωρίδου). β') *Ἀντεγράφη* (χεῖρ Σακκελίωνος). γ') *Ἀρ. 66* (χεῖρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — Ἰ. Σακκελίωνος, ἐνθ' ἄνωτ., Ἀθήναιον 4 (1875), σελ. 239 - 243. ΜΜ, 5', σελ. 217 - 219, ἀρ. 88.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Fr. Barišić, *Rovelje vizantijskih carica* (= Ἐγγράφα βυζαντινῶν αὐτοκρατειρῶν), *Zbornik Radova* 13 (1971), σελ. 147 κέ. — Ε. Καρπαθίου, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα ἱερὰ μονὴ τῶν Σπονδῶν*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 2 (1956), σελ. 3 - 25. — Τοῦ αὐτοῦ, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα ἱερὰ μονὴ τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 1 (1955), σελ. 48 - 56.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς Ρόδου καὶ τῶν λοιπῶν Κυκλάδων νήσων, Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος, εἶχεν ἐκδώσει ἀποκαταστατικὸν γράμμα περὶ τῶν ἐν Λέρῳ, Καλύμνῳ, Φαρμάκῳ, Λειψῶ καὶ Κῶ κτημάτων καὶ μετοχιῶν τῆς Μονῆς Πάτμου (στ. 1 - 4). Ποιούμενος δὲ τὴν πλήρη (τελείαν) ἀποκατάστασιν τῆς Κῶ ἔκρινε σκόπιμον ὅπως συντάξῃ ἰδιαίτερον ἀποκαταστατικὸν γράμμα περὶ τῶν ἐν Κῶ κτημάτων καὶ μετοχιῶν τῆς Μονῆς,

τὰ ὁποῖα αὐτὴ κατέχει δυνάμει ἐγγράφων τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ νῦν βασιλευπόντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η΄] καὶ τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], ὥστε νὰ ἀποφευχθοῦν αἱ ἐκ μέρους τῶν γειτόνων ἐνοχλήσεις. Πρὸς τοῦτο συνετάχθη τὸ παρὸν ἀποκαταστατικὸν γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον καταγράφονται τὰ ἐν Κῶ κτήματα τῆς Μονῆς ὡς ἀκολούθως (στ. 5-14): Μετόχιον ἢ Ὑπεραγία Θεοτόκος, ἡ ἐπονομαζομένη τῶν Σπονδῶν, μετὰ πάντων τῶν δικαίων καὶ προνομίων αὐτοῦ. Ταῦτα ἦσαν: α΄) Δύο καὶ ἡμισεῖα στράται, ἐκτάσεως 1200 μοδίων, ἀποσπασθεῖσαι ἀπὸ τῆς γῆς τῶν στρατιῶν. Τούτων τὸ τέλος εἶχε δωρηθῆ (προσπεσπιάσθη καὶ ἀπεχαρίσθη) εἰς τὴν μονὴν τῶν Σπονδῶν παρὰ τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος Ἰωάννου Δούκα [Βατάτζη], ἐπεκυρώθη δὲ διὰ χρυσοβούλλου τοῦ νῦν αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η΄] καὶ δι' ὀρισμῶν τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας]. Μετὰ τῆς γῆς ταύτης συμπεριωρίσθη καὶ τὸ προάστιον Κοίλειον, εἰς τὴν ἐνορίαν τῆς Ἀντιμαχείας, μετὰ τῶν δικαίων αὐτοῦ καὶ τοῦ χωραφίου τοῦ Φίλου. β΄) Χωράφιον, ἄλλοτε λεγόμενον τοῦ Μανδρικοῦ, ἐκτάσεως δύο μοδίων, μετὰ δένδρων (συκῶν), εἰς τὸ ὁποῖον προσεκάθητο ἄλλοτε ὡς ὑποτελετῆς ὁ Γεώργιος Βιλιλίδης. γ΄) Χωράφιον τοῦ Πυργίου, ἐκτάσεως ἑπτὰ μοδίων, μετὰ δένδρων (ἐλαιῶν) (στ. 14-23). — Μετόχιον τοῦ Σωτήρος, τὸ ἐπονομαζόμενον τοῦ Ἀμπελεῶ, ἄλλοτε σταυροπήγιον τοῦ ἐπισκόπου Κῶ, τὸ ὁποῖον προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν δι' ὀρισμοῦ τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], μετὰ πάντων τῶν δικαίων αὐτοῦ. Ταῦτα ἦσαν: α΄) γῆ βοΐδατικὴ δύο [μοδίων] μετὰ τῶν ἐλαιῶν αὐτῆς, ἀνήκουσα ἄλλοτε εἰς [τὰς Μονὰς] τοῦ Φιλανθρώπου καὶ τοῦ Παντοκράτορος, ὁμοῦ μετὰ τῶν ἐλαιῶν τοῦ Βαβουλαῆ· β΄) τὸ ἡμισυ τῶν ἐλαιῶν καὶ δρυῶν ἀπὸ τῆς στάσεως τοῦ Στιχῆ, τοῦ ἐτέρου ἡμίσεος ἀνήκοντος εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κῶ· γ΄) γῆ εἰς τοὺς Πουλοπιαστάς, ἡ ὁποία περιῆλθεν εἰς τὸ μετόχιον τοῦ ἀοιδίμου Μαμούρου, μετὰ τῶν ἐλαιῶν αὐτῆς δένδρων. Σύνολον ἐκτάσεως τοῦ ὡς ἄνω μετοχίου, μετὰ τῶν ἐν τῇ τοποθεσίᾳ τῶν Λουτρῶν χωραφίων τῆς Σολάνης, μόδιαι 300 (στ. 23-30). — Προάστιον τὸ Ἀναβασίδιον, ἄλλοτε ἀνήκον εἰς τὰς Μονὰς τοῦ Φιλανθρώπου καὶ τοῦ Παντοκράτορος, ἐκτάσεως 150 μοδίων, μετὰ τῶν ἐν αὐτῷ ἐλαιῶν καὶ λοιπῶν δένδρων. Μετὰ τῆς ἐκτάσεως ταύτης συνυπελογίσθη καὶ συμπεριωρίσθη καὶ ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸ Ἀναβασίδιον γῆ, ἡ λεγομένη τοῦ Ἐξω Κάμπου, ἐκτάσεως 30 μοδίων, ἡ ὁποία καὶ ἀπεδόθη οὕτως εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (στ. 30-35). Τὸ εἰς τὸ δημόσιον καταβαλλόμενον τέλος τοῦ μετοχίου τοῦ Σωτήρος καὶ τοῦ προαστίου τοῦ Ἀναβασιδίου εἶχεν ἤδη ἀποχαρισθῆ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], ὅτε προσεκυρώθησαν τὰ ὡς ἄνω κτήματα εἰς τὴν Μονὴν (στ. 35-37). — Κατὰ ταῦτα ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου δύναται νὰ κατέχη τὰ ὡς ἄνω ἐν Κῶ κτήματα ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάστως, ἄνευ τινὸς ἐπεμβάσεως ἐκ μέρους τῶν γειτόνων, συμφώνως πρὸς τὰ ἐγγράφα τοῦ νῦν βασιλευπόντος αὐτοκράτορος. Ἐφ' ᾧ καὶ συνετάχθη τὸ παρὸν σιγγιλιῶδες γράμμα (στ. 37-41).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 41).

Ἐπογραφή Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (στ. 42-43).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — Ἀποκαταστατικὸν γράμμα (στ. 3) τοῦ Λέοντος Ἐσκαμματισμένου περὶ τῶν ἐν Λέρῳ, Καλύμνῳ, Φαρμάκῳ, Λειψῷ καὶ Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς Πάτμου. Ἐκ τούτων δύναται νὰ ταυτισθῆ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὴν Λέρον καὶ Κῶν ἐγγράφον, τὸ ὁποῖον σφύζεται, χρονολογεῖται κατὰ Μάιον τοῦ 1263 καὶ ἐκδίδεται ἀνωτέρω (ἀρ. 68). Περὶ τῶν λοιπῶν νήσων οὐδὲν ἐγγράφον ἐσώθη (βλ. καὶ κατωτέρω, σχόλιον 1). 2) Χρυσόβουλλα (στ. 7) προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τῶν ὡς ἄνω ἐν Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς. Οὐδὲν ἐκ τῶν ἀορίστως μνη-

μονιμομένων ἐνταῦθα ἐγγράφων ἐσώθη (βλ. καὶ ἄνωτέρω, ἔγγρ. 68, σελ. 184). 3) Ὁρισμοὶ (στ. 7), προσητάξεις (στ. 11) προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τῶν ὡς ἄνω ἐν Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς. Μεταξὺ τούτων συγκαταλέγεται καὶ ὁρισμὸς τοῦ Ἰωάννου Δ' Δούκα, ὁ ὁποῖος σφίζεται, χρονολογεῖται εἰς τὸ ἔτος 1258 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον (ἔγγρ. ἀρ. 27). 4) Χρυσόβουλλον (στ. 7-8) (πρβλ. χρυσόβουλλα στ. 12, 40) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τῶν ὡς ἄνω κτημάτων. Τοῦτο σφίζεται, χρονολογεῖται εἰς τὸ ἔτος 1259 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον (ἔγγρ. ἀρ. 14). 5) Προστάγματα (στ. 8, 12), ὁρισμοὶ (στ. 40) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τῶν ἐν Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς. Οὐδὲν τῶν μνημονευομένων ἐγγράφων ἐσώθη. 6) Προστάγματα (στ. 13) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας] περὶ τῶν ἐν Κῶ κτημάτων. Ἐκ τούτων δύναται νὰ ταυτισθῇ ὁρισμὸς χρονολογούμενος πρὸ τοῦ ἔτους 1263, ὁ ὁποῖος σφίζεται καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον (ἔγγρ. ἀρ. 33). 7) (προαπεσπάσθη καὶ ἀπεχαρίσθη στ. 16): νοεῖται ἔγγραφον τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ' Δούκα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐδωρήθη εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν τὸ τέλος τῆς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσης γῆς τῶν στρατιῶν. Τὸ ἔγγραφον δὲν σφίζεται. 8) Χρυσόβουλλον (στ. 17) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] ἐπικυρωτικὸν τῆς ὡς ἄνω δωρεᾶς. Χρυσόβουλλον ἀναφερόμενον εἰδικῶς εἰς τὸ θέμα τοῦτο δὲν ἐσώθη· σφίζεται μόνον τὸ χρυσόβουλλον τοῦ ἔτους 1259, τὸ ὁποῖον ἐπικυροῖ ὅλας ἐν γένει τὰς κτήσεις τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου (βλ. τόμος Α', ἔγγρ. 14). 9) Ὁρισμοὶ (στ. 18) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τῆς αὐτῆς δωρεᾶς. Τοιαῦτα ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν. 10) Ὁρισμοὶ (στ. 18) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας] περὶ τῆς αὐτῆς δωρεᾶς. Τοιαῦτα ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν. 11) Ὁρισμοὶ (στ. 24, 36-37) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], διὰ τῶν ὁποίων προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου τὸ μετόχιον τοῦ Σωτήρος καὶ τὸ προάστιον Ἀναβασίδιον. Ἐκ τούτων ταυρίζεται μόνον τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὸ Ἀναβασίδιον, τὸ ὁποῖον σφίζεται, χρονολογεῖται πρὸ τοῦ ἔτους 1263 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον (ἔγγρ. ἀρ. 33).

† Τὴν ἀπογραφὴν καὶ ἀποκατάστα(σιν) ποιουμ(έ)νων ἡμῶν τ(ῆς) [ν]ήσου Ῥόδου καὶ τῶν περὶ αὐτὴν ἀλλὰ δὴ καὶ τ(ῶν) Κυκλάδ(ων) νήσων, |² ἐγγεγόμεν(εν) παρ' ἡμῶν καὶ τῷ μέρει τ(ῆς) σεβασμ(ας) μονῆς τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ ἡγαπημ(έ)νου τοῦ Θεολόγου τ(ῆς) |³ ἐν τῇ Πάτμῳ ἀποκατάστ(α)τ(ικ)ὸν γράμμα, ἐφ' οἷς εὐρ(έ)θη ἡ τοιαύτη ἁγία μο(ν)ὴ προκατέχουσα τε καὶ νεμομ(έν)η κτήμασί τε |⁴ καὶ μετοχίους ἐν τε τῇ Λεροκαλύμνῳ, τῇ Φαρμάκῳ, τ(ῶν) Λειρῶν, τῆς Κῶ καὶ τῶν ἐν ταῖς λοιπαῖς Κυκλάσι τ(ῶν) νήσ(ων). |⁵ Ἐπεὶ δὲ ἐν τῷ ποιῆσθ(αι) ἡμᾶς καὶ τὴν τ(ῆς) Κῶ τελ(είαν) ἀποκατάστα(σιν) δέον ἔδοξε καὶ ἴδιον ἀποκαταστ(α)τ(ικ)ὸν γράμμα γενέσθ(αι) |⁶ τῷ μέρει τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μονῆς ἐπὶ τοῖς οἷς εὐρέθη κατέχουσα καὶ νεμομ(έν)η ἐντὸς τῆς τοιαύτης νήσου Κῶ μετοχίους |⁷ καὶ κτήμασι διὰ τε παλαιγ(ε)ν(ῶν) χρυσοβούλλ(ων) καὶ ὁρισμῶν τ(ῶν) αἰοδίμ(ων) βασιλ(έων) ἀλλὰ δὴ καὶ προσκυνητοῦ χρυσοβούλλου καὶ σεπτῶν προσταγμάτων τοῦ κραταιοῦ καὶ ἁγ(ίου) ἡμῶν αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως), ἔνεκα τοῦ μὴ ἀπὸ τῶν γει|⁹τονούντ(ων) τοῖς τοιοῦτοις κτήμασιν ἐνοχλεῖσθαι τὸ τ(ῆς) μο(ν)ῆς μέρος, τὸ παρὸν καὶ αὐθις ἀποκαταστατ(ικ)ὸν γράμμα τῷ |¹⁰ μέρει τ(ῆς) τοιαύτ(ης) σεβασμ(ας) μονῆς τ(ῆς) Πάτμου πεποιήκαμ(εν), ἔκδηλα θέμενοι κατὰ μέρος ἐν

αὐτῶ τὰ παρὰ ταύτ(ης) |¹¹ κατεχόμε(ε)να ἐντὸς τ(ῆς) δηλωθείς(ης) γήσον Κῶ κτήματα, τὰ τε διὰ παλαιγενῶν προστάξεων πρὸς(σ)ἄρμόσαντα ταύτῃ |¹² καὶ τὰ διὰ προσκνητῶν χρυσοβούλλ(ων) τοῦ κρατ(αιουῦ) καὶ ἄγ(ίου) ἡμῶν ἀθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως) καὶ σεπτῶν προσταγμάτων τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἄγ(ίας) |¹³ αὐτοῦ βασιλ(είας) καὶ αὐτῆς δὴ τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἄγ(ίας) ἡμῶν κυρ(ᾶς) καὶ δεσποίν(ης) ἐπιβραβευθέντα καὶ προσκυρωθέντα τῶ μέρει |¹⁴ ταύτ(ης): ἃ δὴ καὶ ἔχουσιν οὕτως: Μετόχιον ἢ ὑπεράγια Θ(εοτό)κος, ἢ ἐπονομαζομ(έν)η τῶν Σπονδῶν, μετὰ πασῶν τῶν |¹⁵ δικαίων καὶ προνομῶν αὐτοῦ, ἦγ(ουν) γῆς ἀπ(ὸ) τῶν ἐγχωρίως λεγομ(έ)ν(ων) στρατιῶν στραταί δὲ ἡμι(συ), ἦτοι γῆ μοδίων |¹⁶ χιλίων διακο(σ)ίων, ῆς καὶ τὸ τέλος προᾶπεσπίασθη μ(έν) καὶ ἀπεχαρίσθη τῶ μέρει τῆς μο(νῆς) παρὰ τοῦ μακαρίτου καὶ ἀοιδίμου |¹⁷ ἐκείνου ἄγ(ίου) ἡμῶν ἀθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως), κυρ(οῦ) Ἰω(άννου) τοῦ Δούκα, ἀλλὰ δὴ καὶ διὰ προσκνητοῦ χρυσοβούλλ(ου) τοῦ κραταιοῦ καὶ ἄγ(ίου) ἡμῶν |¹⁸ ἀθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως) καὶ σεπτῶν προσκνητῶν ὄρισμῶν τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἄγ(ίας) αὐτοῦ βασιλ(είας) καὶ τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἄγ(ίας) ἡμῶν κυρ(ᾶς) καὶ |¹⁹ δεσποίνης: χ(ωρά)φ(ιον) το ποτε ἐπόνομαζόμε(ε)ν(ον) τοῦ Μανδρικοῦ, ἐν ᾧ καὶ δένδρ(α) σύκικα, ὡσεὶ μοδ(ίων) δύο, ἐνθα ποτε προσε|²⁰κάθητο ὡς ὑποτελετῆς Γεώργ(ι)ος ὁ Βιλιλίδης: χωράφ(ιον) τοῦ Πυργίου ὡσεὶ μοδ(ίων) ἑπτὰ, ἐν ᾧ καὶ δένδρ(α) ἐλαϊκά: εἰς τ(ὸ) |²¹ ποσὸν δὲ τ(ῆς) γῆς τῶν εἰρημ(έ)ν(ων) στρατειῶν συμπερι[ο]ρίζετ(αι) καὶ τὸ ἐν τῇ ἐνορίᾳ τ(ῆς) Ἀντιμαχεί(ας) προᾶστειον τὸ ἐπὶ|²²νομαζόμενον τὸ Κοίλειον μετὰ τῶν διαφερόντ(ων) αὐτῶν δικαίων πάντ(ων) καὶ αὐτοῦ τοῦ χωραφί(ου) τοῦ ἐπονομαζομ(έν)ου τοῦ |²³ Φίλου. Ἔτερον μετόχι(ον) Ἰ(ησοῦς) Χ(ριστὸς) ὁ Σωτήρ, τὸ ἐπόνομαζόμε(ε)νον τοῦ Ἀμπελά, ὅπερ προσεκνωθή τῇ μο(ν)ῇ διὰ προσκνητ(ῶν) |²⁴ ὄρισμῶν τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἄγ(ίας) ἡμῶν κυρ(ᾶς) καὶ δεσποίν(ης), σταυροπήγιον ὧν τοῦ ἐπισκόπου Κῶ, μετὰ πάντων τ(ῶν) διαφερόντων |²⁵ αὐτῶ δικαίων, ἦγ(ουν) γῆς βοῦδατ(ικῆς) δύο (μοδίων) τ(ῆς) ποτε ἀπ(ὸ) τοῦ μέρους τοῦ Φιλανθρώπου καὶ τοῦ Παντ[ο]κράτ(ο)ρο(ς), μετὰ τῶν |²⁶ ἐν τῇ τοιαύτῃ γῇ ἐλαιῶν τ(ῶν) ἐπιλεγομ(έ)ν(ων) τοῦ Βαβουλά, τ(ῆς) ἀπὸ τ(ῆς) στάσ(εως) τοῦ Στιχῆ μ[ε]τὰ τῶν ἐν ταύτῃ ἐλαιῶν |²⁷ τῶν ἡμισείων καὶ τῶν δρυῖνων δένδρ(ων) τῶν ἡμι(σει)ων, ὡς τ(ῶν) ἐτέρων ἡμι(σειῶν) ἐλαϊκῶν δένδρ(ων) καὶ δρυῖνων τῶν ἀπ(ὸ) τ(ῆς) αὐτ(ῆς) |²⁸ στάσ(εως) τοῦ Στιχῆ οὐσῶν τοῦ μέρους τ(ῆς) ἐπισκοπῆς Κῶ, καὶ τ(ῆς) ἀπ(ὸ) τοῦ Μαμούρου ἐκείνου περιέλθούσης τῶ τοι(ού)τω μετοχίῳ |²⁹ γῆς εἰς τ(οὺς) Πουλωπιαστ(ὰς) μ(ε)τὰ καὶ τ(ῶν) ἐν ταύτῃ ἐλαϊκῶν δένδρ(ων), [συμ]ποσομ(έ)ν(ης) καὶ τῆς τοιαύτης ἀπάσης γῆς τοῦ τοιοῦτου μετοχίου |³⁰ μ(ε)τὰ τῶν χ(ωρα)φ(ίων) τ(ῆς) Σολάνης τ(ῶν) ἐν τῇ τοποθε(σί)α τῶν Λωετρ[ῶν] εἰς ποσότητα μοδίων τριακο(σί)ων. Ἔτερον προᾶστειον |³¹ τὸ Ἀναβασίδιον, τὸ ποτε ὄν ἀπὸ τῶν δικαίων τ(ῶν) σεβασμίων μονῶν τοῦ Φιλανθρώ-

που και τοῦ Παντοκράτ(ο)ρο(ς), ³² ὡσεὶ μοδ(ίων) ἑκατ(όν) πεντή(κον)τα μετὰ τ(ῶν) ἐν αὐτῷ εὐρισκομ(έ)ν(ων) ἐλαϊκῶν δένδρ(ων) και ἐτέρων διαφόρ(ων) δένδρων· εἰς τ(ῆν) τοιαύτην δὲ ³³ ποσότητα τ(ῶν) ἑκατ(όν) πεντή(κον)τα μοδ(ίων) συγκατε-
 λογίσθη και συμπεριορίσθη και ἡ γῆ ἡ ἐπιλεγομ(έν)η τοῦ Ἐξω Κάμπου, ἡ ὡσεὶ ³⁴ μοδ(ίων) οὔσα τριάκοντα, ἡ ἀπ(ὸ) τ(ῶν) δικαίων οὔσα τοῦ Ἀναβασιδίου, ἡ δὴ και ἀπελύθη παρ' ἡμῶν τῷ μέρει τῆς μονῆς ὡς οὔσα ³⁵ ἐκ τ(ῶν) δικαίων αὐτῆς· τοῦ δηλωθέντος δὲ μετοχίου τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ και τοῦ τοιοῦτου προαστείου τοῦ Ἀναβασιδίου προἀπεχαρῖς³⁶θη τῆ σεβασμία μο(ν)ῆ τ(ῆς) Πάτμου τὸ τέλος, ὃ κατεβάλλοντο προ(ς) τὸ μέρος) τοῦ δημο(σί)ου διὰ προσκνητοῦ ὄρισμοῦ τ(ῆς) κρα-
 τ(αιᾶς) και ἀγ(ίας) ³⁷ ἡμῶν κυρ(ᾶς) και δεσποίν(ης), ὅτε και προσεκυρώθη(σαν) ταύτη τὰ το[ι]αῦτ(α) κτήμ(α)τα. Ἐσεῖτ(αι) τοίνυν τὸ μέρος τ(ῆς) τοιαύτης σε(βα-
 σμίας) μο(νῆς) τ(ῆς) Πά³⁸τμου κατέχον και νεμόμ(ε)νον μ(ε)τὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ κτημ(ά)τ(ων) τ[ῶν] ἐν ταῖς λοιπαῖς νήσ(οις) και τὰ ἐν τῇ τοιαύτ[η] νήσω Κῶ κτή-
 μ(ο)τα ³⁹ ἀνεροχλήτως και ἀνεπηρεάστως μὴ παρὰ τι[ν]ο(ς) τῶν γειτονούντ(ων) τῆν οἰανδήτ(ι)να εὐρίσκον ἐπήρειαν κ(α)τὰ ⁴⁰ τ(ᾶς) περιλή(ψ)εις τῶν προσόντ(ων) ταύτη προσκνητῶν χρυσοβούλλ(ων) [και] ὄρισμῶν τοῦ κραταιοῦ και ἀγ(ίου) ἡμῶν αὐθ(έν)τ(ου) και βασιλ(έως). Ἐπὶ τούτ(ω) ⁴¹ και γὰρ ἐγγερόνει ταύτη και τὸ π(α)-
 ρὸν ἡμέτερον σιγιλλιῶδες γράμμα εἰς ἀσφάλ(ειαν). Μηνὶ Ἰουλ(ί)ω (ἰνδικτιῶ-
 νος) ς' ϚϚ

⁴² † Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ και ἀγίου ἡμῶν αὐθ(έν)του και βασιλ(έως) ἀπογραφ(εύς) τ(ῆς) νήσου Ρόδου και τῶν περὶ ⁴³ αὐτῆν και τῶν Κυκλάδ(ων) νήσων Λέων ὁ Ἐσκαμματισμένος †

4 τῆ Λευρῶν MM | τῆ Κῶ MM || 7 τε : τῶν MM || 14 πασῶν : πάντων corr. MM || 20 ὑποτελής MM || 21 Ἀντι-
 μαχίς MM || 22 αὐτῶν : αὐτῶ MM || 24 ὦν : 1. ὦν (corr. MM) || 25 μοδίων add. MM post δύο || 26 στά-
 σεως : στρατίας MM || 28 στάσεως : στρατίας MM || 29 τὸν Πουλομαστήν MM || 30 τοῦ Λουετρῶν corr. ipsa
 manus in τῶν Λουετρῶν : Λουετρῶν MM || 40 τῆν περιλήψιν MM | και l. MM : lac. in doc. || 41 και γὰρ : γὰρ
 και MM || 43 και τῶν ante Κυκλάδων om. MM.

Π Α Ρ Α Τ Η Ρ Η Σ Ε Ι Σ

Τὸ παρὸν ἐκδίδεται ὑπὸ τοῦ Λέοντος Ἐσκαμματισμένου ἐν συνεχείᾳ προγενεστέρου ἀναλόγου ἐγγράφου (ἡμετ. ἀρ. 68), τὸ ὅποῖον και μνημονεύει (στ. 1-4). Ἡ ἐκδοσις νέου, συμπληρωματι-
 κοῦ τρόπου τινὰ ἐγγράφου, ἐγένετο διὰ τὸ νὰ καθορισθοῦν ἐν λεπτομερείᾳ αἱ ἐν Κῶ κτήσεις τῆς Μο-
 νῆς (αἱ ὅποια ἦσαν πολλαὶ και εὐρίσκοντο διεσχορπισμέναι εἰς διάφορα σημεῖα τῆς νήσου), διότι
 εἰς τὸ προηγούμενον ἐγγράφον ἀνεφέροντο συντόμως, γεγονὸς τὸ ὅποῖον ἡδύνατο νὰ προκαλέσῃ
 ἐνοχλήσεις ἐκ μέρους τῶν «γειτονούντων». Πρβλ. *Actes de Lavra*², B', σελ. 37-38.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Ἐπειδὴ τὸ ἐγγράφον τοῦτο ἐξεδόθη δύο μῆνας μετὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 68 ἐγγρά-
 φον (πρβλ. και στ. 9) ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δημοσίου λειτουργοῦ, τοῦ Λέοντος Ἐσκαμματισμένου, διὰ

τὸν καθορισμὸν τοῦ ἔτους ἰσχύουν ὅσα ἀνωτέρω περὶ τῆς χρονολογήσεως τοῦ ὑπ' ἀρ. 68 ἐγγράφου διετυπώθησαν.

ΣΧΟΛΙΑ. — 1. (στ. 4) : Τὸ σφζόμενον ὑπ' ἀρ. 68 ἐγγράφον τοῦ αὐτοῦ Λέοντος Ἐσκαμματισμένου ἀφορᾷ μόνον εἰς τὴν Λέρον καὶ τὴν Κῶν. Αἱ λοιπαὶ νῆσοι Κάλυμνος, Φάρμακος καὶ Λειψὼς δὲν μνημονεύονται. Θὰ πρέπη λοιπὸν νὰ ὑποθέσωμεν ἢ ὅτι ὑπῆρχεν ἕτερον ἐγγράφον τοῦ Ἐσκαμματισμένου, τὸ ὁποῖον ἀνεφέρετο εἰς αὐτὰς τὰς νήσους καὶ τὸ ὁποῖον δὲν διεσώθη, ἢ ὅτι ἡ μνεῖα ὄλων τῶν νήσων εἶναι θεωρητικὴ, καλύπτουσα τὰς δικαιοδοσίας τοῦ Ἐσκαμματισμένου, ἀνεξαρτήτως τῶν κτήσεων τῆς Πάτμου, διότι ἡ Μονή, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον μαρτυρεῖται, δὲν εἶχε τότε εἰς ὄλας αὐτὰς τὰς νήσους κτήσεις καὶ δικαιώματα.

2. (στ. 4) : Ἡ Φάρμακος εἶναι νῆσος τοῦ Ἰκαρίου πελάγους, ἡ ἀρχαία *Φαρμακοῦσα*.

3. (στ. 9) : καὶ αἰθίς : διότι μόλις πρὸ δύο μηνῶν εἶχεν ἐκδώσει ὁ Ἐσκαμματισμένος ἀνάλογον ἀποκαταστικὸν ἐγγράφον (τὸ ὑπ' ἀρ. 68).

4. (στ. 8-9) : γειτονοῦντες : μεταξὺ τῶν γειτονούτων εἶναι βεβαίως ὁ ἐπίσκοπος Κῶ, ὁ ὁποῖος κατὰ καιροῦς προέβαλλεν ἀξιώσεις ἐπὶ κτημάτων τῆς Μονῆς Πάτμου (πρβλ. ἐγγρ. 70).

5. (στ. 13 καὶ στ. 18-19, 24, 36-37) : Περὶ τῆς δραστηριότητος τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας σχετικῶς πρὸς τὴν νῆσον Κῶν, ἡ ὁποία ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της, βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, ἐγγρ. 70, σχόλιον 1· πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, ἐγγρ. 68, σχόλιον 18.

6. (στ. 14) : Περὶ τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῶν Σπονδῶν, βλ. ἀνωτέρω, ἐγγρ. 68, σχόλιον 15 καὶ κατωτέρω, ἐγγρ. 75.

7. (στ. 15) : Ἡ γῆ τῶν στρατιῶν δὲν μνημονεύεται ἀλλαχοῦ.

8. (στ. 17) : Πράγματι ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Γ' Δούκας Βατάτζης εἶχε μεριμνήσει ὑπὲρ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν ἤδη πρὸ τῆς προσαρτήσεώς της εἰς τὴν Πάτμον (βλ. σχετικῶς κατωτέρω, ἐγγρ. 75).

9. (στ. 20) : Εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 75 ἐγγράφον τοῦ ἔτους 1288 ἀναφέρεται ὁ Ἰωάννης Βιλλίδης, ὁ ὁποῖος ἐκράτει τόπον τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν ἤδη πρὸ τοῦ ἔτους 1258 (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 75 στ. 13-14 καὶ σχόλιον 15).

10. (στ. 20) : Τὸ *Πυργίον* ἢ *Πυργὶν* εὐρίσκεται εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀστυπαλαίας εἰς τὸ ΝΑ. τμήμα τῆς Κῶ (βλ. χάρτην). Χωράφιον τοῦ Πυργίου ἀνήκον εἰς τὴν Μονὴν δὲν μνημονεύεται ἀλλαχοῦ. Εἰς τὸ πλαστὸν ἐγγράφον τοῦ Παγκάλου ἀναφέρεται μόνον τὸ Κάτω Πυργὶν (βλ. κατωτέρω, Παράρτημα, ἐγγράφον Παγκάλου στ. 21A = 17B).

11. (στ. 21) : Ἡ Ἀντιμάχεια εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς νήσου, σφζονται δὲ ἐρείπια αὐτῆς (βλ. χάρτην Κῶ). Ἡ περιοχὴ τῆς Ἀντιμαχείας ἀναφέρεται καὶ εἰς ἄλλα ἐγγράφα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ὡς ἀνήκουσα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (βλ. τόμ. Α', ἐγγρ. 14, 15, 17, 27 καὶ κατωτέρω ἐγγρ. 70 στ. 33).

12. (στ. 23 κέ.) : Περὶ τοῦ ἐν Κῶ μετοχίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, βλ. ἀνωτέρω, ἐγγρ. 68, σχόλιον 16.

13. (στ. 23) : Πρόκειται περὶ τοῦ μοναχοῦ Νεοφύτου Ἀμπελᾶ, κτήτορος τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ : βλ. σχετικῶς ἐγγρ. 68 στ. 53 καὶ ἐγγρ. 70 στ. 28 καὶ σχόλιον 17.

14. (στ. 25 καὶ 31) : Ἡ Φιλανθρώπου μονὴ εἶναι προφανῶς ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴ Χριστοῦ τοῦ Φιλανθρώπου, ἡ ὁποία ἰδρύθη ὑπὸ τῆς Εἰρήνης συζύγου Ἀλεξίου Α' τοῦ Κομνηνοῦ,

καὶ εἰς τὴν ὁποίαν ἐτάφη ὁ Ἀλέξιος (Περὶ τῆς μονῆς, τοῦ ἱστορικοῦ καὶ τῆς θέσεώς της, βλ. R. Janin, *Géographie Ecclésiastique*, σελ. 539-541). Δὲν ὑπάρχει ἀλλαχοῦ μνεῖα τῶν ἐν Κῶ κτημάτων τῆς μονῆς ταύτης. Ὑποθέτομεν ὅτι ἡ μονὴ εἶχεν ἀποκτήσει πρὸ τοῦ 1204 τὰ κτήματα εἰς τὴν νῆσον Κῶν καὶ ὅτι μετὰ τὴν φραγκικὴν κατάκτησιν, μὴ δυναμένη νὰ διεκδικήσῃ τὰς κτήσεις της, ἀπώλεσεν ἐκ τῶν πραγμάτων τὰ ἐπ' αὐτῶν δικαιώματά της, ὡς συνέβη καὶ προκειμένου περὶ ἄλλων μονῶν τῆς πρωτευούσης (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγραφον 50, σελ. 23). Διὰ τοῦτο καὶ ἐδόθησαν εἰς δωρεάν εἰς ἄλλην μονὴν μὴ εὐρισκομένην ὑπὸ λατινικὴν κυριαρχίαν.

15. (στ. 25 καὶ 31) : *Ἡ Παντοκράτορος μονὴ* εἶναι προφανῶς ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Μονὴ Χριστοῦ τοῦ Παντοκράτορος, ἡ ὁποία ἰδρύθη ὑπὸ τοῦ Ἰωάννου Β' Κομνηνοῦ (Περὶ τῆς θέσεως καὶ τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἰδρύσεώς της, βλ. Janin, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 529-538). Περὶ τῶν ἐν Κῶ κτήσεων της ἰσχύουν ὅσα ἀνωτέρω, σχόλιον 14, παρατηρήσαμε προκειμένου περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Φιλανθρώπου. Παρατηροῦμεν ὅμως ὅτι εἰς δύο περιπτώσεις (στ. 25, 31) αἱ δύο κωνσταντινουπολιτικαὶ μοναὶ ἀναφέρονται ὡς ἄλλοτε κατέχουσαι τὰ αὐτὰ κτήματα. Τοῦτο σημαίνει ἢ ὅτι εἶχον συγκυριότητα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ κτήματος ἢ ὅτι ἡ μία διεδέχθη τὴν ἄλλην.

16. (στ. 26) : Περὶ τῆς *στάσεως*, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 63, σχόλιον 3.

17. (στ. 27-28) : Πρβλ. ἔγγρ. 70 καὶ σχόλιον 5.

18. (στ. 30) : Πρβλ. ἔγγρ. ἀρ. 68 στ. 50 καὶ ἀρ. 70 στ. 33, ὅπου μνεῖα τῶν εἰς τὴν τοποθεσίαν τῶν *Λωετρῶν - Λωετροῦ κτημάτων* τῆς Μονῆς. Τὸ τοπωνύμιον τοῦτο δύναται πιθανῶς νὰ συναφθῇ πρὸς τὰς *Θερμοπηγὰς*, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς τὸ ΒΑ. τμήμα τῆς νήσου, ΝΑ. τοῦ Ὠρωμέδοντος (βλ. χάρτην τῆς Κῶ).

19. (στ. 31) : Περὶ τοῦ προαστίου *Ἀναβασίδιου*, βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 70, σχόλιον 21.

20. (στ. 35-37) : Εἰς τὸν σφωζόμενον ὀρισμὸν τῆς αὐτοκρατείας, διὰ τοῦ ὁποίου προσηρτήθη εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου τὸ προάστιον Ἀναβασίδιον δὲν γίνεται εἰδικὸς λόγος περὶ τοῦ σχετικοῦ τέλους (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 33).

21. (στ. 42-43) : Περὶ τοῦ Λέοντος *Ἐσκαμματισμένου*, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 68, σχόλιον 22.

70. ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ ΜΙΧΑΗΛ ΒΑΣΙΛΙΚΙΩΤΟΥ

παράδοσις (στ. 44, πρβλ. και στ. 42-43)

Ἰούλιος, ἰνδ. ιδ'

πρβλ. *τηρήσω και ἐξισάσω* (στ. 9)

[1271]

ἀποκαταστήσαι (στ. 10)

ἀποκαταστήσθαι (στ. 11)

παραδεδόκαμεν (στ. 32, 34-35)

Ὁ Μιχαὴλ Βασιλικιώτης ἀποκαθιστᾷ τὰ δικαιώματα τῆς ἐν Κῶ μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, μετοχίου τῆς Πάτμου, ἐπὶ περιοχῆς ἐλαϊκῶν δένδρων και δρυῶν, τὰ ὅποια εἶχε καταπατήσει ἡ ἐπισκοπὴ Κῶ, ὡς και ἐπὶ κτημάτων τῆς περιοχῆς Ἀντιμαχείας και Λουτρῶν, και παραδίδει ταῦτα εἰς τὴν Μονὴν. Ἐπίσης παραδίδει εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου τὸ προάστιον Ἀναβασίδιον.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 75). Περγαμηνὴ μετρίως ἐξευργασμένη, χρώματος ὑποκιτρίνου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις : 0,427 - 0,430 × 0,264 - 0,258. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια : 0,380 × 0,240 - 0,250. Περιθώρια : ἀριστερᾶ (0,010 - 0,015) και δεξιᾶ (0,005).— Μελάνη μαύρη, ἐνιαχοῦ ἐξίτηλος.— Πολλὰ ἀνορθογραφίαι και ἀσυνταξίαι· προσθήκαι ὑπὸ τῆς αὐτῆς χειρὸς· ἐνίοτε διπλοῦς τονισμὸς συνθέτων λέξεων (πρβλ. στ. 2 *διὰκείμενον* στ. 11 *ἀποκαταστήσθαι*). Ἰδιωματισμοί : *τως ἀντὶ των ἢ τους* (στ. 10), προσθήκη τοῦ *ν* εἰς τὸ τέλος λέξεων (πρβλ. π.χ. στ. 10 και 11 *πρᾶγμα*, στ. 28 *δικαίωμαν*).— Εἰλητάριον· ἔχνη τριῶν καθέτων παλαιότερων διπλώσεων.— Διατήρησις πολὺ καλὴ : ἰώδεις κηλίδες μὴ ἀλλοιοῦσαι τὸ κείμενον, σχισμαὶ τινες ἰδίᾳ περὶ τὸ κάτω δεξιὸν τμήμα. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Ἐπὶ τοῦ νότου σ η μ ε ἰ ω μ α μεταγενέστερον τοῦ ἔγγραφου (νῦν κεκαλυμμένον ὑπὸ τοῦ χάρτου συντηρήσεως) : *του Βασιλικιώτ(ου) περὶ τ(ῆς) Κῶ. Σ η μ ε ἰ ω μ α τ α* ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως : α') *Πρακτικὸν παραδόσεως* (ὑπεράνω τεσσάρων λέξεων νῦν τελείως διαγεγραμμένων) *τῆς Κῶ* (χειρ Σακκελίωνος) — *τῶν ἐν Κῶ πραγμάτων* (διόρθ. Φλωρίδου)· β') *Ἀρ. 75 / Ἀντεγράφη* (χειρ Σακκελίωνος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ.— MM, τόμ. Γ', σελ. 227-229, ἀρ. 95.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— Fr. Barišić, *Povelje byzantijskih carica*, Zbornik Radova Viz. Inst. 13 (1971), κυρίως σελ. 151 ὑποσ. 22.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Ἡ αὐτοκράτειρα [Θεοδώρα] εἶχε δωρήσει εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, ὡς μετόχιον αὐτῆς, τὸ ἐν Κῶ μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ μετὰ πάσης τῆς περιοχῆς αὐτοῦ, τὸ ὅποιον εὕρισκετο εἰς «παντελῆ ἀφανισμόν και ἀπορίαν», ὥστε ὁ καθηγούμενος τῆς Μονῆς Πάτμου Γερμανὸς νὰ ἀνεγείρῃ και νὰ ἀποκαταστήσῃ τοῦτο (στ. 1-5). Ἄλλ' ἐκ τῶν κτημάτων τοῦ μοναστηρίου εἶχον παλαιότερον ἀποσπασθῆ και προσαρτηθῆ εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κῶ τὸ ἡμισυ τῶν ἐλαϊκῶν δένδρων και αἱ δρύες, διότι οὐδεὶς εὕρισκετο τότε εἰς τὸ μοναστήριον διὰ νὰ ἀνεγείρῃ

τὸν ναὸν καὶ νὰ διεκδικήσῃ τὰ δικαιώματά του (στ. 5 - 8). "Ὅταν δὲ ἀπεστάλῃ εἰς Κῶν, κατόπιν ὀρισμοῦ τῆς αὐτοκρατείας, ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν Μιχαὴλ Βασιλικιώτης, διὰ νὰ διενεργήσῃ ἔλεγχον καὶ ἐξίσωσιν καὶ νὰ ἀποκαταστήσῃ ἅπαντας, ἰδίᾳ δὲ τὰς μονὰς, εἰς τὰ δικαιώματά των, ὁ ἡγούμενος τῆς Μονῆς Πάτμου ἐκόμισε πρὸς αὐτὸν ὄρισμὸν τῆς αὐτοκρατείας, διὰ τοῦ ὁποίου αὕτη διέτασσε ἔρευναν, τῇ συμμετοχῇ τῶν κατοίκων τῆς νήσου, διὰ τὴν καθαρπαγὴν τῶν ὡς ἄνω ἐλαιῶν καὶ δρυῶν τοῦ μοναστηρίου τοῦ Σωτήρος (στ. 8 - 14). "Ὅθεν ἐγένετο ἐπιτόπιος ἔρευνα, παρουσία τοῦ ἐπισκόπου Κῶ Γαβριὴλ καὶ μαρτύρων κατοίκων τῆς νήσου (ἀναφέρονται τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἦτοι 15 κατοίκων καὶ γειτόνων τῆς ἐνορίας τῶν Βορηγῶν, 6 τῆς [ἐνορίας ;] Στροβήλου καὶ 3 τῆς ἐνορίας Κεφάλου)· κατ' αὐτὴν πάντες οἱ παριστάμενοι μάρτυρες διεβεβαίωσαν ὅτι αἱ ἐλαῖαι καὶ αἱ δρύες ἀπεσπάρθησαν ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου παρὰ τοῦ ἄλλοτε ἐπισκόπου Κῶ Ἡσαΐα καὶ ἐπομένως δὲν ἀνήκουν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν οὔτε ἐκ κληρονομίας οὔτε ἐξ ἀγορᾶς οὔτε ἐκ δωρεᾶς (στ. 15 - 26). Μετὰ τὴν ἀκρόασιν τῶν μαρτύρων, ὁ Μιχαὴλ Βασιλικιώτης ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἐπισκόπου Κῶ νὰ προσκομίσῃ τὰ δικαιώματά του· καὶ ἐνῶ οἱ μοναχοὶ παρουσίασαν τὰ δικάια των καὶ τὴν διαθήκην τοῦ κτήτορος τῆς μονῆς ἱερομονάχου Νεοφύτου Ἀμπελᾶ, ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀποδείξῃ οὔτε διὰ μαρτυριῶν οὔτε δι' ἐγγράφων τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἰσχυρισθεὶς ὅτι ἐκράτει τὰ διεκδικούμενα δένδρα ὡς κεκτημένα παρὰ τοῦ προηγουμένου ἐπισκόπου. Διὸ καὶ ἀπεσπάρθη ἡ περιοχὴ αὕτη ἀπὸ τῆς ἐπισκοπῆς καὶ παρεδόθη εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Σωτήρος, ὡς εἶχε καὶ πρότερον (στ. 26 - 33). Ὡσαύτως χωράφια τῆς μονῆς, εὕρισκόμενα εἰς τὴν περιοχὴν Ἀντιμαχείας καὶ Λουτρῶν, τὰ ὁποῖα εἶχον παλαιότερον ἀποσπασθῆ ἀπὸ τοῦ μονυδρίου τοῦ Σωτήρος, διότι δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἐπικρατῶν ταῦτα, παρεδόθησαν ὡς κληρονομικὰ κτήματα εἰς τὴν μονὴν τοῦ Σωτήρος· συμφώνως δὲ πρὸς τὸν ὄρισμὸν τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], τῆς ὁποίας εἶναι ἰδιόκτητον τὸ μοναστήριον τοῦτο, ἀνήκουν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (στ. 33 - 37). Ἐξ ἄλλου, κατόπιν δεήσεως τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου, ἡ αὐτοκράτειρα [Θεοδώρα] ἐπεκύρωσε δι' ὀρισμοῦ αὐτῆς τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς ἐπὶ τοῦ προαστίου Ἀναβασιδίου μετὰ τῶν ἐλαιῶν αὐτοῦ δένδρων (τὰ ὁποῖα ἡ Μονὴ κατεῖχε διὰ χρυσοβούλλου τοῦ Ἀλεξίου Κομνηνοῦ). "Ὅθεν, συμφώνως πρὸς τὰ ὡς ἄνω δικαιώματα τῆς μονῆς καὶ τὴν παροῦσαν παράδοσιν, οὐδεὶς τῶν μετέπειτα ἀντιπροσώπων τοῦ δημοσίου δύναται νὰ ἐνοχλήσῃ τὸν καθηγούμενον Γερμανὸν καὶ τοὺς μοναχοὺς (στ. 38 - 44). Πρὸς τοῦτο καὶ ἐδόθη ἡ παροῦσα παράδοσις εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν (στ. 44 - 45).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 45).

Ἐπογραφή Μιχαὴλ Βασιλικιώτου (στ. 45 - 47).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — 1) Ἐγγράφον δωρεᾶς (πρβλ. στ. 1 *ἔδωρήσατο*), διὰ τοῦ ὁποίου ἡ αὐτοκράτειρα [Θεοδώρα] παρεχώρησεν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου τὸ ἐν Κῶ μοναστήριον τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ ὡς μετόχιον αὐτῆς. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Διὰ τὸν χρόνον τῆς δωρεᾶς, βλ. ἔγγρ. 68, σχόλιον 16 (πρβλ. καὶ ἔγγρ. 69 στ. 23, 36 - 37). 2) Ὁρισμὸς (στ. 8) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας] πρὸς τὸν Μιχαὴλ Βασιλικιώτην ὅπως ἐνεργήσῃ ἐν Κῶ ἔλεγχον καὶ ἀποκατάστασιν τῶν κτημάτων, ἰδίᾳ δὲ τῶν κτημάτων τῶν μονῶν (στ. 8 - 11). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Πρέπει νὰ χρονολογηθῇ ὀλίγον πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος ἐγγράφου τοῦ Βασιλικιώτου. 3) Ὁρισμὸς (στ. 12) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], παλαιότερος τοῦ προηγουμένου, διὰ τοῦ ὁποίου ἐντέλλεται τὴν ἔρευναν διὰ τὴν καθαρπαγὴν ὑπὸ τοῦ ἐπισκόπου Κῶ τῶν ἐλαιῶν καὶ δρυῶν τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος (στ. 12 - 14). Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. 4) Διαθήκη (στ. 28) τοῦ

ιερομονάχου Νεοφύτου Ἀμπελᾶ, κτήτορος τῆς μονῆς τοῦ Σωτήρος. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Βλ. κατωτέρω, σχόλιον 17. 5) Ὅρισμοὶ (στ. 36) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], οἱ ὅποιοι ἐπικυρώνουν τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος ἐπὶ κτημάτων τῆς περιοχῆς καὶ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος. Μεταξὺ τῶν ἀορίστως μνημονευομένων ἐνταῦθα ἐγγράφων, πρέπει προφανῶς νὰ συγκαταλεχθῇ τὸ σχετικὸν ἔγγραφον δωρεᾶς (βλ. ἀνωτέρω § 1) καὶ ὅλοι οἱ μετ' αὐτὴν ἐκδοθέντες ὅρισμοὶ οἱ ἐπικυροῦντες τὰ δικαιώματα τῆς Πατριακῆς Μονῆς. 6) Χρυσόβουλλος λόγος (στ. 38) Ἀλεξίου Κομνηνοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ παραχωρεῖ εἰς τὴν μονὴν τῆς Πάτμου τὸ ἐν Κῶ προάστιον Ἀναβασίδιον. Τοιοῦτον ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. (Περὶ τῆς λανθασμένης ἀποδόσεως τῆς δωρεᾶς αὐτῆς εἰς τὸν Ἀλέξιον τὸν Α', βλ. κατωτέρω, σχόλιον 21). 7) ἐδεήθησαν (στ. 39), δεήσεως (στ. 40) : πιθανῶς οἱ μοναχοὶ ὑπέβαλον ἐγγράφως δεήσιν πρὸς τὴν αὐτοκράτειραν περὶ τοῦ προαστίου Ἀναβασίδιου, ὡς συνέβαινεν εἰς ἀνάλογους περιπτώσεις. 8) Ὅρισμὸς (στ. 41) τῆς αὐτοκρατείας [Θεοδώρας], διὰ τοῦ ὁποίου ἐπικυροῦται ἡ πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου δωρεὰ τοῦ προαστίου Ἀναβασίδιου. Τὸ ἔγγραφον σφύζεται, χρονολογεῖται πρὸ τοῦ 1263 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 33 (= MM, Γ', σελ. 204 - 5). Πρβλ. Dübner, *Regesten*, ἀρ. 1872· Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1346.

† Ἐπεὶ ἡ κραταιᾶ καὶ ἀγία ἡμ(ῶν) κυρία καὶ δέσποινα, διὰ ψυχικ(ῆς) ἔνεκα σ(ωτη)ρίας τῆς ἀγ(ίας) βασιλεί(ας) αὐτῆς, ἐδωρήσατο τῷ εἰς τὴν Κῶ² διακείμ(ε)-ν(ον) μοναστ(ή)ρ(ιον) τὸ ἐπ' ὀνομαζόμε(ε)ν(ον) Σ(ωτη)ρα Χ(ριστό)ν μετὰ καὶ πάσης τῆς περιοχῆς αὐτοῦ \ εἰς μετ(ό)χ(ιον) / πρὸς τὴν σεβασμίαν καὶ ἀγίαν³ μονὴν τῆς Πάτμου πρὸς τ(ὸν) τιμιώτατον καθηγούμε(ε)ν(ον) ἱερομόναχον κύριον Γερμανόν, ὅπως ἀνεγῆρη ταύ⁴την καὶ εἰς τὴν πρωτέραν ἀποκαταστήσει φιλωκαλεί(αν) τε καὶ κατάστασιν, διὰ τὸ εἶναι τὴν τοιαύτην ρηθεῖσαν μονὴν εἰς παν⁵τελῆ ἀφανισμόν καὶ ἀπωρίαν· ἐπεὶ δὲ ἔφθασαν ἐκ τῆς αὐτῆς περιοχῆς τοῦ Σ(ωτη)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ δένδρα ἐλαϊκὰ τὰ ἡμῶν⁶ καταρπαγῆν ἀποσπασθῆναι, ἀλλὰ δὴ καὶ ἐδούαις τῆς αὐτῆς μονῆς, καὶ εἰς τὰ τῆς ἐπισκοπῆς δίκαια ἀδίκως⁷ διατεθεῖν(αι), διὰ το οὐκ εἶναι τὴν ἐν αὐτῇ τῇ δηλουμ(έ)ν(η) μονῇ τοῦ Σ(ωτη)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ ἀνεγῆρη τὸν τοιοῦτον θεῖον ναόν καὶ ἐπικρα⁸τεῖναι τὰ ἐν αὐτῇ διαφέροντα δίκαια· ἐπεὶ (δὲ) ἐξαπεστάλην καθ' ὄρισμ(όν) θεῖ(ον) τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας ἡμ(ῶν) κυρίας⁹ καὶ δεσποίνης ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἀγί(ας) βασιλεί(ας) αὐτῆς τῇ Κῶ, ἵνα τηρῆσιν καὶ ἐξισάσω τὰ ἅπερ ὑφίνσταται¹⁰ ἀδικά τως, ἀποκαταστήσῃ δὲ ἕνα ἕκαστον εἰς τ(ὸ) οἰκεῖ(ον) αὐτοῦ πρᾶγμα, ὅπερ ἐξαρχῆς ἐκέκτητο, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτ(ῶν)¹¹ τ(ῶν) μοναστηρί(ων) τ(ῆς) αὐτῆς νῆσου ἀποκαταστήσῃ καὶ αὐτὰ εἰς τ(ὸ) οἰκεῖ(ον) αὐτ(ῶν) πρᾶγμα, ἅπερ ἐξαρχῆς ἐκέκτητο,¹² προκαικόμησεν ἡμῶν ὁ τιμιώτατος καθηγούμε(ε)νος τ(ῆς) σεβασμί(ας) μονῆς τῆς Πάτμου θεῖ(ον) καὶ προσκυνητὸν δεσποιν(ικόν) ὄρισμ(όν),¹³ ὡς ἂν ἐπιτηρῆσιν ἀκριβῶς καὶ ἐρευνῆσιν μετὰ καὶ τ(ῶν) ἐποίκων τ(ῆς) αὐτῆς νῆσου περὶ τ(ῶν) δηλουμ(έ)ν(ων) ἐλαϊκῶν δέν¹⁴δρων καὶ τῶν δρυῶν, πῶς κατηρπάγησ(αν) ἐκ τῆς περιοχ(ῆς) τοῦ Σ(ωτη)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ καὶ ἐτέθισαν εἰς τὴν τ(οῦ)

ἐπισκόπου διακράτησιν. |¹⁵ Ὅθεν καὶ ἐπισυνάξας τ(οὺς) ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ οἰκοῦν-
 τ(ας) ἐν τῇ ἐνορία τ(ῶν) Βορην(ῶν) καὶ αὐτ(οὺς) δὴ τ(οὺς) πλησίον οἰκοῦντ(ας)
 |¹⁶ καὶ γειτνιάζοντ(ας), εἰ καὶ κατ ὄνομα δηλούμ(ε)νοι, τοῦ τ(ε) ἱεροδιακόν(ου) κυ-
 ροῦ χαρτοφύλακος κυροῦ Μαρουήλ τοῦ Σκουριλλα, κυροῦ |¹⁷ Γεωργίου τοῦ Ἀμαρ-
 τωλοῦ, Κωνσταντ(ί)ν(ου) τοῦ Ῥάδονος, Μιχ(αή)λ τοῦ Δρόσου, Στεφάν(ου) τοῦ
 Γλαβιά, Νικήτα τοῦ Φουρνάρη, Νικολ(ά)ου τοῦ Ἀβραμί(ου), |¹⁸ Γεωργίου τοῦ Φω-
 τεροῦ, Ἰω(άννου) τοῦ Φάση, Ἰω(άννου) τοῦ Μεντόνη, Μιχ(αή)λ τοῦ Ἀμαγειρεί-
 του, Θεοδ(ώ)ρ(ου) τοῦ Κεντάρχου, Γεωργίου τοῦ Βεργωτῆ, |¹⁹ Κωνσταντ(ί)ν(ου)
 τοῦ Καλαμέα, Νικ(ο)λλ(άου) τοῦ Μακροῦ καὶ ἀπὸ τ(ῆς) Στροβ(ή)λλ(ου) κυροῦ Παϊ-
 λου τοῦ Μαγκοῦση, ἱερέ(ως) τοῦ Σωροῦ, Νικήτα τοῦ Παγωμ(έ)ν(ου), |²⁰ Γε(ω)ρ-
 (γίου) τοῦ Καμανᾶ, Ἰω(άννου) τοῦ Βεβαπτισμ(έ)ν(ου) καὶ τοῦ καστροφύλακος
 τοῦ Παρδοβούνου κυροῦ Νικολ(άου) τοῦ Κουρτίκη καὶ ἀπὸ τῆς ἐνορί(ας) |²¹ τοῦ
 Κεφάλου τοῦ πρωτοπ(α)π(ᾶ) Θ(εο)γνώστου, δευτερεύοντος Ἰω(άνν)ου καὶ τοῦ
 καθηγομ(έ)ν(ου) τῆς σε(βασμίας) μονῆς τοῦ Ἀλσον μοναχοῦ κυροῦ Παῦλου, |²² καὶ
 ἐτέρων τινῶν, ἐνώπιον καὶ τοῦ ἀρχιερέ(ως) κυροῦ Γαβριήλ· καὶ ἠρωτησαντες
 ταῦτοις, πῶς τὰ τοιαῦτα ἐλαϊκᾶ |²³ δένδρα ἀπεσπᾶσθη(σαν) ἐκ τῆς περιοχῆς
 τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ ἀλλὰ δὴ καὶ ἰ δρύαις, καὶ ἄπαντ(ες) οὔτοι ὡς ἐξ ἐνός
 στόμ(α)τος μιᾶ τῇ φωνῇ ἐξε|²⁴βωησ(αν) ὅτι, δυναστεία χρώμ(εν)ος ὁ ἀπιχουμ(ε)-
 νος ἐπίσκοπος κύρις Ἡσαΐας κατήρπασεν ταῦτα καὶ ἀπέσπασαι ἀπὸ τῆς ὑπογρα-
 |²⁵φῆς τοῦ ἐξωρισμ(έ)ν(ου) ἐκείνου διὰ τὸ εἶναι καὶ αὐτὸ συμφέροντα τὸ θελήμ(α)τι
 τούτου· ὅθεν οὐ(δὲ) κατὰ δίκαι(ον) λόγον οὔτε γον(ικ)ὰ τυγχάνω|²⁶σιν τῆς ἐπι-
 σκοπ(ῆς), οὔτε ἀγορασίαι, οὔτε δωρεαί, οὔτε ἄλλο τί. Ἐντεῦθεν γοῦν τ(ῶν) μαρ-
 τ(ύ)ρ(ων) ἀκρωσαμ(ε)θα, καθὼς καὶ δεδηλωται, |²⁷ εἶτα καὶ αὐθις τ(ὸν) ἐπίσκο-
 π(ον) ἠρωτησαμεν καὶ ἐζητησαμεν δικαίωμαν, ὁ (δὲ) οὐκ ἠδυνήθει δεῖξαι ἢ διὰ
 δικαιώματος ἢ διὰ μαρτύρων, |²⁸ καθὼς οἱ μοναχοὶ ἐνεφάνησ(αν) τὸ δικαίωμ(αν)
 καὶ τὴν διαθήκην τοῦ κτητ(ο)ρ(ος) ἱερομονάχου κυροῦ Νεοφύτου τοῦ Ἀμπ(ε)λλᾶ,
 ἀπσο|²⁹βαῦντα ἐκ τῆς περιοχ(ῆς) πάσης τ(οῦ) Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ, ἀλλὰ
 πρόφασιν λόγου ὁ ἐπίσκοπος ποιησάμ(ε)νος ὅτι «ἐκράτοῦντο παρὰ του |³⁰ πρώϊν
 ἀρχιερατεῦοντος καὶ ἐκράτουν ταῦτα καὶ ἐγὼ μέχρ(ι) καὶ τίμερον». Καὶ ἐπεὶ εὐρω-
 μεν τ(ὸν) ἐπίσκοπ(ον) ἄνευ δικαιώματος |³¹ καὶ ἀμαρτύρωτων ἀσειστατοῦντα, ἀπε-
 διώξαμεν αὐτὸν τέλειον ἐκ τῆς περιοχῆς τ(ῶν) ἐλαϊκ(ῶν) δένδρ(ων) καὶ τ(ῶν) δρυ-
 |³² ῶν τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ καὶ παραδεδόκαμεν ταῦτα πρὸς τῇ ῥηθείσῃ σε-
 βασμία μονῆ τ(οῦ) Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ, καθὼς εἶχαι ταῦτα καὶ πρώ|³³τερον.
 Ἐπεὶ γοῦν καὶ τὰ γον(ικ)ὰ ἴδια χωράφια τ(ῆς) ρηθείσ(ης) μον(ῆς) τὰ διακείμ(ε)-
 να ἐν τῇ ἐνορία τ(ῆς) Ἀντιμαχαί(ας), τ(ῶν) Λουετρ(ῶν) ἔφθασ(αν) καὶ |³⁴ αὐτὰ
 ἀπσοσπασθῆν(αι) ἐκ τῆς περιοχ(ῆς) τ(ῆς) δηλουμ(έ)ν(ης) μονῆς τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς

Χ(ριστο)ῦ διὰ το οὐκ εἶν ὁ ἐπικρατῶν ταῦτα, παραδε³⁵δωκαμ(εν) καὶ αὐτὰ πρὸς τῇ ρηθείσῃ μονῇ ὡς ἴδια καὶ κληρωνομικὰ αὐτ(ῆς) κτήματα, καθὼς ἡ κραταιᾶ καὶ ἀγία ἡμ(ῶν) κυρία ³⁶ καὶ δέσποινα ὡς ιδιόκτητον μοναστ(ῆ)ρ(ιον) αὐτῆς διὰ ὀρισμῶν αὐτῆς ἐφορων διακέλεύεται, ὡς ἵνα ἀπό γε τοῦ ῥῦν ἡ ³⁷ σεβασμία καὶ δεσποιν(ικ)ῆ μονῆ \ τ(ῆς) Πάτμου / τὰ τ(ῆς) περιοχ(ῆς) ταύτ(ης) κτήματα τοῦ Σ(ωτῆ)ρ(ο)ς Χ(ριστο)ῦ ἔχωσιν τὸ ἀπαρασάλευτον καὶ ἀνενόχλητον. ³⁸ Ἐπει(δὲ) καὶ τὸ Ἀναβασεΐδι(ον) διὰ χρυσοβούλ(ον) λόγου τοῦ αἰοιδήμου βασιλ(έως) κυροῦ Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ κατεῖχε καὶ αὐτὸ ἡ σε³⁹βασμία μονῆ τ(ῆς) Πάτμου, ἐδεήθησ(αν) δὲ οἱ μοναχοὶ τῇ κρατ(αιᾶ) καὶ ἀγία ἡμ(ῶν) κυρία καὶ δεσποίνῃ διὰ ὀρισμοῦ ταύτης ⁴⁰ τυχεῖν, ὅπως ἔχωσι τὸ τοιούτον προάστειον μετὰ τ(ῶν) ἐλαϊκῶν δένδρ(ων) αὐτοῦ, τ(ῆς) δεῆσεως αὐτ(ῶν) ἐπακοῦσασα ⁴¹ θεῖ(ον) καὶ προσκνητ(όν) δεσποιν(ικόν) ὀρισμ(όν) ἐπορέγει αὐτῆς, ὅπ(ως) ἔχωσι καὶ αὐτό, καθὼς καὶ τὸ πρότερον, μη παρὰ τ(ι)νος ἐμπο⁴²διζόμε(ε)νοι. Ὅθεν καὶ τῇ ἐμφανείᾳ τ(ῶν) προσόντων αὐτῆς δικαιομ(ά)τ(ων) καὶ τῆς ἡμετέρας φανεράς καὶ καθαρῆς παραδώ⁴³σεως οὐκ ὠφείλει τις τὸν μετέπειτα παρ' ἡμῖν ὄχλησιν ἐπάξει τῷ τιμιωτάτῳ καθηγουμ(έ)νω τ(ῆς) σε(βασμίας) μονῆς ⁴⁴ {τῆς μονῆς} τῆς Πάτμου κυρῶ Γερμανῶ καὶ τ(οῦς) ἐν αὐτῇ προ(σ)καθημ(ένους) μοναχ(οῦς). Ὅθεν καὶ ἐπεδόθη ἡ παροῦσα παράδοσις ⁴⁵ πρὸς αὐτοῖς εἰς ἀσφάλειαν. **μηνὶ Ἰουλίῳ (ἰνδικτιῶνος) ιδ'.**

† Ὁ δοῦλος τῆς ⁴⁶ κραται(ᾶς) καὶ ἀγίας ἡμῶν κυρί(ας) καὶ δεσποίνης Μι⁴⁷χαῆλ ὁ Βασιλικιώτης ††

1 τὸ MM || 2 εἰς μετόχιον supra lin. || 6 καθ' ἀρπαγὴν corr. MM | ἰ δρῆαις : lege οἱ δρῆες : ἰδρῆαις MM et passim || 7 I. οὐκ ἦν τις : οἰκεῖν τις MM | ἀνεγῆρε : lege ἀνεγείραι : ἀνέγειρε MM || 9 ὄφινσταται : ὄφιστανται corr. MM | ἀδικά τως MM (cf. sch. 7) || 14 καθηράγῃσαν corr. MM | 16 εἰ : lege οἱ || 17 Ρόδονος MM || 19 Μαργούση MM || 22 ἐρωτήσαντες corr. MM | ταύτοις : τούτους corr. MM || 24 ἀπιχοῦμενος : lege ἀποχοῦμενος : ἀπενχοῦμενος MM | καθήρπασεν corr. MM || 25 lege αὐτὸ συμφέρον τῷ aut αὐτῷ συμφέροντα τῷ || 25 - 26 τυγχάνουσαν MM || 28 δικαίωμα MM || 30 lege πρώην : πρῆν MM || 31 lege ἀμαρτύρωτον || 34 I. ἦν : εἶναι MM || 36 ὀρισμοῦ MM | ἐφορῶν MM || 37 τῆς Πάτμου supra lin. || 40 ὅπως [iv'] suppl. MM || 41 lege αὐτοῖς | 44 τῆς μονῆς om. MM | I. αὐτῇ : αὐτῷ MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφο φέρει τὴν χρονολογικὴν ἐνδειξιν μηνὶ ἰουλίῳ ἰνδικτιῶνος ιδ'. Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων : Ἡ παροῦσα παράδοσις ἐγένετο ἐπὶ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πάτμου Γερμανοῦ (πρβλ. στ. 3 καὶ 44), ὁ ὅποιος προΐστατο τῆς Μονῆς μεταξύ τῶν ἐτῶν 1256 - 1272 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 3), καὶ ἐπὶ αὐτοκρατείας Θεοδώρας (1258 - 1282, βλ. κατωτέρω, σχόλιον 1), ὅπωςδὴποτε δὲ μετὰ τὴν προσκύρωσιν τῆς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ εἰς τὴν Πάτμον (1259 - 1261, βλ. σελ. 189, σχόλιον 16). Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ 14ῃ ἰνδικτιῶν συμπίπτει κατὰ μῆνα Ἰούλιον πρὸς τὸ ἔτος 1271.

Ὁ Fr. Barišić, *Rovelje vizantijskih carica*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 151 ὑποσ. 22, προτείνει τὴν διόρθωσιν τῆς ἰνδικτιῶνος εἰς δ' ἀντὶ ἰδ' καὶ οὕτω χρονολογεῖ τὴν παράδοσιν τοῦ Βασιλικιώτου εἰς τὸ ἔτος 1261, βασιζόμενος εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον καταπάτησις ὑπὸ τῆς ἐπισκοπῆς Κῶ κτημάτων τῆς Μονῆς τοῦ Σωτῆρος δὲν μνημονεύεται εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Ἰωσήφ Παγκάλου, χρονολογούμενον μέχρι τοῦδε εἰς τὸ ἔτος 1263. Ὅμως τὰ παλαιογραφικὰ δεδομένα δὲν ἐπιτρέπουν αὐτὴν τὴν διόρθωσιν, διότι, ὡς ἐξ αὐτοψίας διεπιστώσαμεν, ἡ ἀνάγνωσις ἰδ' εἶναι ἀπολύτως βεβαία ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸ περιεχόμενον, δὲν ὑπάρχει ἀνακολουθία μεταξὺ τοῦ παρόντος καὶ τοῦ θεωρουμένου ὡς προγενεστέρου ἔγγράφου τοῦ Παγκάλου, διότι ὡς ἀποδεικνύομεν κατωτέρω, σελ. 243 κέ., τὸ γράμμα τοῦ Παγκάλου εἶναι πλαστὸν καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 1) : ἡ ἀγία ἡμῶν κυρία καὶ δέσποινα (πρβλ. καὶ στ. 8 - 9, 35 - 36, 39, 41) : πρόκειται περὶ τῆς αὐτοκρατορέας Θεοδώρας (1258 - 1282), συζύγου τοῦ Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου, ἡ ὁποία ἐπέδειξεν ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον πρὸς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 32, 33 καὶ 37 = MM, Γ', σελ. 204 - 5, 225 - 6, καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 68 καὶ 69· πρβλ. καὶ πατριαρχικὸν πιττάκιον Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ, MM, Γ', σελ. 206 στ. 5 - 6. Ἐκ τούτων τὸ ὑπ' ἀριθ. 37 ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐξουσσίαν τῶν πλοίων τῆς Μονῆς, τὰ δὲ λοιπὰ εἰς δωρεὰς μετοχιῶν καὶ κτημάτων τῆς Κῶ). Ἡ αὐτοκράτειρα Θεοδώρα ἐνεργεῖ δωρεὰς (πρβλ. στ. 1 : ἐδωρήσατο) πρὸς τὴν Μονὴν Πάτμου μετοχιῶν καὶ κτημάτων τῆς Κῶ καὶ δίδει ἐντολὴν διὰ δημοσιονομικὰς πράξεις καὶ ἀποκαταστάσεις ἐν Κῶ, οὐχὶ ὡς σύζυγος τοῦ αὐτοκράτορος, ἀλλὰ διότι ἡ Κῶς ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς, ὡς ρητῶς δηλοῦται εἰς τὴν παροῦσαν παράδοσιν (στ. 9 : ἐν τῇ χώρᾳ τῆς ἀγίας βασιλείας αὐτῆς τῇ Κῶ) καὶ εἰς ἄλλα δεσποινικὰ ἔγγραφα (βλ. ἔγγρ. ἀρ. 33 = MM, Γ', σελ. 205 στ. 2 : ἐν τῇ νήσῳ τῆς βασιλείας μου τῇ Κῶ). Προφανῶς ἡ Κῶς ὑπήγετο εἰς τὸ βεστιάριον τῆς αὐτοκρατορέας (πρβλ. ἔγγρ. 68 στ. 50). Πρβλ. ἀναλόγους περιπτώσεις, ἀνωτέρω, ἔγγρ. 52, σελ. 66 κέ. καὶ ἔγγρ. 55, σελ. 87 - 88. Περὶ τῶν δεσποινικῶν ἔγγράφων καὶ τῆς σημασίας των ἀπὸ πλευρᾶς διπλωματικῆς καὶ νομικῆς, βλ. Fr. Barišić, *Rovelje vizantijskih carica*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 143 - 193 (σελ. 194 - 202 γαλλικὴ περίληψις), ἐν σελ. 146 - 154 περὶ τῶν ὑπὲρ τῆς Πάτμου ἔγγράφων τῆς Θεοδώρας.

2. (στ. 2 - 3) : Περὶ τοῦ ἐν Κῶ μονυδρίου τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 68 σχόλιον 16, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

3. (στ. 3 καὶ 44, πρβλ. καὶ στ. 12) : Ὁ Γερμανὸς ἀναφέρεται ρητῶς εἰς τὰς πηγὰς ὡς καθηγούμενος τῆς Μονῆς Πάτμου ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1258 μέχρι τοῦ 1272. Ἀλλαχοῦ διετυπώσαμεν τὴν ὑπόθεσιν ὅτι ἦτο ἤδη κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1256 ἡγούμενος τῆς Μονῆς : Ν υ σ τ α ζ ε π ο ὕ λ ο υ, *Γράμμα Νικήτα Καραντηνοῦ*, κυρίως σελ. 292 - 293. Περὶ τῆς δράσεως αὐτοῦ, βλ. καὶ Β ρ α ν ο ὕ σ η, *Ὁσιος Χριστόδουλος*, σελ. 171 - 172.

4. (στ. 4 - 5) : διὰ τὸ εἶναι τῇ τοιαύτῃν ρηθεῖσαν μονὴν [τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ] εἰς παιτελῆ ἀφανισμόν καὶ ἀπορίαν. Εἰς πατριαρχικὸν πιττάκιον τοῦ Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ σημειῦται ὅτι εἶχε συμβῆ συμφορὰ τῇ μονῇ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ἀπὸ τε τῶν κατὰ θάλατταν πειρατῶν, ἀπὸ τε τῶν κατὰ γῆν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μονὴ εἶχεν ἐγκαταλειφθῆ (MM, Γ', σελ. 206)· πρβλ. καὶ στ. 7 - 8 καὶ 34 τοῦ παρόντος. Περὶ τῶν ἐναντίον τῆς Κῶ καὶ Πάτμου ἐπιδρομῶν ὀλίγον πρὸ τοῦ ἔτους 1258, βλ. Β ρ α ν ο ὕ σ η, *Χριστόδουλος*, σελ. 174 - 6. Πρβλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1387.

5. (στ. 5 - 7) : Τὸ ἕτερον ἡμισυ τῶν ἐλαίων καὶ δρυῶν ἀνήκεν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν τῆς Κῶ, ὡς συνάγεται ἐξ ἐτέρου ἐγγράφου (βλ. ἀνωτέρω, ἐγγραφον ἀρ. 69 στ. 27 - 28), ἐπομένως τὰ ἐν λόγῳ κτήματα τῆς ἐπισκοπῆς καὶ τῆς μονῆς τοῦ Σωτῆρος ἐγεινιάζον, διὸ καὶ ἦτο εὐκολος ἢ ἐκ μέρους τῆς ἐπισκοπῆς καταπάτησις καὶ καθαρχαγὴ τοῦ ἀνήκοντος εἰς τὴν μονὴν τμήματος.

6. (στ. 9) : *τηρήσω* (πρβλ. καὶ στ. 13 *ἐπιτηρήσαι*) ὑπὸ τὴν ἐννοίαν τοῦ ἐρευνᾶ, ἐξετάζω : πρβλ. καὶ W. Regel, E. Kurtz, B. Korablev, *Actes de Zographou, Vizantijskij Vremennik* 13 (1907), *Priloženie*, σελ. 16 ἀρ. VI στ. 12 - 13 (τοῦ 1267) καὶ MM, Δ', σελ. 258 στ. 7 (τοῦ 1277)· πρβλ. καὶ ἀνωτέρω, σελ. 173, σχόλιον 2.

7. (στ. 9 - 10) : *ἀδικά τως* — ἰδικά των, ἰδιωματικὴ ἔκφρασις (*ἀδικά ἐκ τοῦ τὰ δικά - τ' ἀδικά*). Οἱ MM ἐκδίδουσι *ἀδικά τως* (τονίζοντες εἰς τὴν προπαρρηγοῦσαν), ἐννοοῦντες προφανῶς «τὰ ἄδικα», «τὰς ἀδικίας» των.

8. (στ. 15) : *Ἡ ἐνορία τῶν Βορρῶν* δύναται νὰ συναφθῆ ἢ πρὸς τὴν θέσιν *Βορρῶν - Βορρῶν* εἰς τὴν Κέφαλον (βλ. 'I. E. Ζαρράφτη, *Κώια*, ἐν Κῶ 1921, σελ. 83) ἢ πρὸς τὸ τοπωνύμιον *Βορρῶν(ν)α* καὶ *Βορρῶνα* (πρβλ. τὴν περιφημον *πηγὴν τῆς Βορρῶννης ἢ πηγὴν Βορρῶναν*, τὰ *Βορρῶνα τῆς Βορρῶνας*, Ν. τοῦ Ἀσκληπείου, καὶ τὴν *κορυφὴν Βορρῶναν*, μίαν τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀρομέδοντος ὕψους 1500 μ. : πρβλ. καὶ Ζαρράφτη, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 49, 50 - 51).

9. (16 - 22) : Ἐκ τῶν μνημονευμένων μαρτύρων οἱ *Μιχαὴλ Δρόσος* καὶ *Γεώργιος Βεργωτῆς* ἀπαντοῦν καὶ εἰς τὸ σημειομάρτυρον τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. ἀρ. 75 στ. 8' καὶ λς' - λς' = MM, Γ', σελ. 184 στ. 7 καὶ 185 στ. 5 - 6), μετὰ τινος δὲ πιθανότητος δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν καὶ τὸν *Στέφανον Γλαβᾶν* καὶ τὸν *Κωνσταντῖνον Καλαμῆαν* (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. ἀρ. 75 στ. ε' καὶ κα' - κβ' = MM, Γ', σελ. 184 στ. 8 καὶ στ. 24 - 25 : *Κωνσταντῖνου τοῦ Κλα...* καὶ *Στεφάνου τοῦ Ἐγγαλαβᾶ*, κατὰ τὴν ἔκδοσιν MM). Εἰς τὸ σημειομάρτυρον ἐπανευρίσκονται ἐπίσης τὰ οἰκογενειακὰ ὀνόματα *Σκουρίλλας*, *Βεργωτῆς*, *Φωτεινός*, χωρὶς ὅμως νὰ ταυτίζωνται τὰ πρόσωπα.

10. (στ. 19) : *Στροβήλος* : Δὲν πρόκειται βεβαίως περὶ τῆς ἐν Μ. Ἀσίᾳ ὀμώνυμου παραλίου πόλεως, ὅπου διέμεινεν ὁ ὄσιος Χριστόδουλος (βλ. Βρανούση, *Ὁσιος Χριστόδουλος*, σελ. 97), ἀλλὰ περὶ περιοχῆς τῆς νήσου Κῶ.

11. (στ. 20) : *Παρδόβοννον* : Περὶ τοῦ ὀνόματος *Πάρδος* ὡς τοπωνυμίου, βλ. Ἀθ. Κομίνη, *Γρηγόριος Πάρδος, μητροπολίτης Κορίνθου καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ*, *Testi e Studi Bizantino - Neoellenici*, Istituto di Studi Bizantini e Neoellenici, Università di Roma, Ρώμη - Ἀθῆναι, 1960, σελ. 15 - 16 (ἢ παροῦσα περίπτωσις δὲν ἀναφέρεται).

12. (στ. 21) : Τοπωνύμιον *Κέφαλος* μαρτυρεῖται εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς νήσου, ὅπου καὶ ὀμώνυμος κόλπος.

13. (στ. 21) : Περὶ τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους, βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 75, σχόλιον 6.

14. (στ. 21) : Εἰς τὸ σημειομάρτυρον τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ (βλ. κατωτέρω, ἐγγρ. 75 στ. 25) ἀναφέρεται μεταξὺ τῶν διατελεσάντων ἡγουμένων τῆς Μονῆς Ἄλσους εἰς ἡγούμενος Παῦλος, τὸν ὁποῖον τείνομεν νὰ ταυτίσωμεν πρὸς τὸν ἐνταῦθα μνημονευόμενον.

15. (στ. 22 καὶ 24) : Ὁ ἐπίσκοπος Γαβριὴλ, ὁ ὁποῖος προΐστατο τῆς ἐπισκοπῆς Κῶ, ὅτε ἐγένετο τὸ παρὸν ἐγγραφον (1271), δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Ἐπίσης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν ὁ προκατόχος τούτου ἐπίσκοπος Ἡσαίας : πρβλ. *DHGE*, τόμ. ΙΓ', στ. 927 - 8, λ. *Cos* (R. Janin).

16. (στ. 24 - 25) : Τὸ νόημα τοῦ χωρίου τούτου δὲν εἶναι σαφές. Ὑποθέτομεν μετ' ἐπιφυλάξεως ὅτι ὁ ὑπεύθυνος τοῦ κτήματος εἶχεν ἐξορισθῆ καὶ ὅτι μετὰ τὴν συγκατάθεσίν του καὶ «πρὸς τὸ συμφέρον του», ὡς διατείνονται, ὁ ἐπίσκοπος Ἡσαίας προσήρτησε ταῦτα.

17. (στ. 28) : Ὁ ἱερομόναχος Νεόφυτος Ἀμπελάς ὑπῆρξεν ὁ κτήτωρ τῆς Μονῆς τοῦ Σωτήρος Χριστοῦ, διὸ καὶ ἡ μονὴ ἀναφέρεται εἰς τὰς πηγὰς ὡς «ἡ τοῦ Ἀμπελά» (πρβλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 69 στ. 23). Ὁ χρόνος ἰδρύσεως τῆς μονῆς καὶ ἐπομένως καὶ ὁ χρόνος δράσεως τοῦ Νεοφύτου Ἀμπελά δὲν παραδίδεται.

18. (στ. 33) : Περὶ τῶν ἐν Ἀντιμαχεΐᾳ κτημάτων τῆς μονῆς, βλ. καὶ ἔγγρ. ἀρ. 69 στ. 21 καὶ σχόλιον 11.

19. (στ. 34) : Ὁ ἐπικρατῶν ἦτο ὑπεύθυνος διὰ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων (βλ. καὶ ἔγγρ. 67 στ. 10 καὶ ἔγγρ. 71 στ. 1). Πιθανῶς ὅμως ἡ λέξις δὲν χρησιμοποιεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν τεχνικὴν αὐτὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ δηλώνει γενικῶς τὸν κύριον, τὸν ὑπεύθυνον τῆς περιοχῆς.

20. (στ. 36) : Τὸ νόημα τοῦ χωρίου δὲν εἶναι ἀπολύτως σαφές. Πιθανῶς ἡ αὐτοκρατεία εἶχεν ὀρίσει ἔφορον τῆς Μονῆς. Πρβλ. ἀνάλογον περίπτωσιν κατωτέρω, ἔγγρ. 71. Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐφορείας καὶ περὶ τοῦ ἐφόρου τῆς Μονῆς Πάτμου, βλ. Ν υ σ τ α ζ ο π ο ὐ λ ο υ , Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 85 - 94.

21. (στ. 38 - 41) : Τὸ ἐν ΚϞ Ἀναβασίδιον ἀναφέρεται ὡς προάστιον τῆς Μονῆς Πάτμου εἰς ὄρισμὸν τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 33 = MM, Γ', σελ. 204 - 5), χρονολογούμενον πρὸ τοῦ ἔτους 1263 (βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1346). Εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον γίνεται λόγος περὶ τοῦ ὀρισμοῦ τούτου, τοῦ ὁποίου προφανῶς εἶχε λάβει γνώσιν ὁ Βασιλικιώτης (πρβλ. ὁμοίαν ἔκφρασιν : ἐπορέγει. . .). Εἰς τὸν ὄρισμὸν σημειώνεται ἀορίστως ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου κατεῖχε παλαιγενῆ δικαιώματα καὶ χρυσόβουλλα τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τοῦ προαστίου, ἀναφέρεται ὅμως ρητῶς ὅτι ἡ Πάτμος κατεῖχε καὶ χρυσόβουλλον τοῦ αὐθέντου μου τοῦ βασιλέως, τοῦ περιποθήτου μου αὐτοκράτορος, διοριζόμενον κατέχεσθαι παρὰ τῆς τοιαύτης μονῆς καὶ τὸ προάστιον τὸ ἐν τῇ νήσῳ τῆς βασιλείας μου τῇ ΚϞ, τὸ Ἀναβασίδιον. Ἐκ τούτου καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι οὐδεμία προγενεστέρα σχετικὴ μαρτυρία ὑπάρχει, συνάγομεν ὅτι ἡ δωρεὰ τοῦ προαστίου πρὸς τὴν Πάτμον ἐγένετο ἐπὶ Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου. Ἡ εἰς τὸν Ἀλέξιον Κομνηνὸν ἀπόδοσις τῆς δωρεᾶς τοῦ προαστίου ὀφείλεται εἰς τὴν καὶ ἄλλοθεν παρατηρουμένην τάσιν τῶν μοναχῶν, ὅπως ἀποδώσουν τὰ προνόμια τῆς Μονῆς εἰς τὸν ἰδρυτὴν αὐτῆς Ἀλέξιον τὸν Α' (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56, σελ. 97, καὶ ἔγγρ. 58).

22. (στ. 45 - 46) : Ὁ Μιχαὴλ Βασιλικιώτης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Οὗτος καλεῖται δοῦλος τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας. Τὸ ἀξίωμα του δὲν παραδίδεται. Ἐκ τῶν ἐνεργειῶν ὅμως καὶ τῆς δικαιοδοσίας του ὑποθέτομεν ὅτι ἦτο ἀναγραφεὺς.

71. ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΧΑΛΟΥΦΗΝ

Γραφή (στ. 7)
πρβλ. γράφω (στ. 4 καὶ 7)

Αύγουστος, ἰνδ. α'
[1273]

Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου δίδει ἐντολὴν εἰς τὸν ἐπικρατοῦντα τὸ κομμέρκιον τῆς Ἀναίας Γεώργιον Χαλούφην, ὅπως ἀφήνη ἐλεύθερα παντὸς φόρου τὰ τέσσαρα πλοῖα τῆς Μονῆς Πάτμου, ὅσάκις ταῦτα προσεγγίζουσι εἰς τὴν περιοχὴν ἢ ὅποια τελεῖ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του, γνωστοποιεῖ δὲ εἰς αὐτὸν ὅτι εἶναι ἔφορος τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς.

ΠΑΡΑΛΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 112). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολευκοῦ, σχήματος πλαγίου ὀρθογωνίου. Διαστάσεις : 0,190 (-0,185) × 0,300 (-0,305). Γεγραμμένη ἐπιφάνεια : 0,145 × 0,285. Περιέχει δύο ἔγγραφα, τὸ παρὸν καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 72. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια παρόντος : 0,070 (-0,080) × 0,285. Στίχοι 1 - 7. — Μελάνη μαύρη ἐλαφρῶς ἐξίτηλος τοῦ κειμένου· τῆς ὑπογραφῆς μαύρη. Ὁρθογραφία.— Τρεῖς ὀριζόντιοι διπλώσεις· ἕχνη μιᾶς ὀριζοντίου καὶ ἐπτὰ καθέτων παλαιότερων διπλώσεων. — Διατήρησις πολὺ καλὴ : κηλίδες τινὲς ἐκ τῆς νοτίδος, μικραὶ φθοραὶ εἰς τὰς διπλώσεις καὶ κατὰ τὸ ἄνω τμήμα. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Μεταγενέστερα σ η μ ε ι ὡ μ α τ α ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως : α') Ἀρ. 112 / (Ἀντεγράφη) (χειρ Σακκελίωτος)· β') Ὁρισμοὶ (χειρ 20οῦ αἰ.).

ΕΚΛΟΣΕΙΣ.— ΜΜ, τόμ. 5', σελ. 233 - 234, ἀρ. 97/1.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— Νυσταζοπούλου, Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 76 - 94. — Πρβλ. Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Byz. Zeitschrift*, 59, 1966, σελ. 407 - 408, ἔπου κριτικὴ τῆς ἀνωτέρω μελέτης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Προσφώνησις (σελ. 1). Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου γράφει πρὸς τὸν ἐπικρατοῦντα τὸ κομμέρκιον τῆς Ἀναίας Γεώργιον Χαλούφην ὅτι ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου κατέχει βασιλικὰ προστάγματα προγενεστέρων αὐτοκρατόρων ὡς καὶ πρόσταγμα τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ τοῦ II'] παρέχον εἰς τὰ τέσσαρα πλοῖα (*σανθάλια*) τῆς Μονῆς φορολογικὴν ἀπαλλαγὴν (*ἐξκουσσεύονται*) ἀπὸ τοῦ κομμερκίου καὶ τῶν ἄλλων φορολογικῶν ὑποχρεώσεων, ὅσάκις ταῦτα ἔρχονται δι' ἐμπορίαν εἰς τὰς «παραγιαλίους χώρας» (στ. 1 - 4). Κατὰ ταῦτα, ὀφείλει ὁ Γεώργιος Χαλούφης, ὅσάκις τὰ εἰρημένα πλοῖα προσεγγίζουσι εἰς τὴν περιοχὴν ἢ ὅποια τελεῖ ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν του, νὰ ἀφήνη αὐτὰ ἐλεύθερα, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐκ μέρους του ἐπεμβάσεως ἢ ἀπαιτήσεως (στ. 4 - 5). Ἀκολούθως ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν γνωστοποιεῖ πρὸς τὸν παραλήπτην

ὅτι ὠρίσθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἔφορος τῆς ἐν Πάτμῳ Μονῆς (στ. 6) καὶ δίδει ἐντολὴν εἰς αὐτὸν νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰ γραφόμενα καί, ἀφοῦ λάβῃ γνώσιν τοῦ παρόντος, νὰ ἐπιστρέψῃ τοῦτο εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 7).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 7).

Ἐπογραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (στ. 8).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — 1) *Βασιλικά προστάγματα* (στ. 2) προγενεστέρων αὐτοκράτορων (περὶ ἐξκουσσείας πλοίων τῆς Μονῆς Πάτμου). Μεταξὺ τῶν ἀορίστως μνημονευομένων ἐνταῦθα ἐγγράφων προφανῶς συγκαταλέγεται πρόσταξις τοῦ ἔτους 1214 καὶ ὁρισμὸς τοῦ 1244. Τὰ ἐγγράφα ταῦτα σφύζονται καὶ ἐκδίδονται εἰς τὸν Α' τόμον ὑπ' ἀρ. 24 καὶ 25 (= MM, Γ', σελ. 165 - 166 καὶ 183) : δι' αὐτῶν παρέχεται ἐξκουσσεία εἰς δύο πλοῖα (*πλατύδια*) τῆς Μονῆς, γίνεται δὲ εἰδικὴ μνεία τῆς Ἀναίας καὶ τῶν «ἐν Ἀνατολῇ» παραλίων. 2) *Πρόσταγμα* (στ. 2) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαήλ Η'] παρέχον ἐξκουσσείαν εἰς τέσσαρα πλοῖα τῆς Μονῆς. Τὸ ἐγγράφον σφύζεται, χρονολογεῖται κατὰ τὸ ἔτος 1264 καὶ ἐκδίδεται εἰς τὸν Α' τόμον, ἀρ. 34 (= MM, Γ', σελ. 219). Πρβλ. D ö l g e r, *Regesten*, ἀρ. 1925.

† Ὁ ἐπικρατ(ῶν) τὸ κομμέρκι(ον) τ(ῆς) Ἀναί(ας) ἡγαπημέ(νε) μοι κῦρ Γεώργ(ιε) Χαλούφ(η). Ἐπεὶ ἡ σεβασμία βασιλ(ικ)ῆ μονῆ ἢ ἐν Πάτμ[ω] τῇ νήσω τ(οῦ) ἡγαπημ(έν)ου Χ(ριστ)ῶ τῶ |² Θ(ε)ῶ εὐαγγελιστοῦ Ἰω(άνν)ου τοῦ Θεολόγου κέκτηται θεῖα καὶ βασιλ(ικ)ὰ προστάγμ(α)τα τ(ῶν) αὐιδίμ(ων) βασιλέ(ων), ἀλλὰ δὴ καὶ πρόσταγμα προσ(κν)ν(η)τ(όν) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμῶν αὐθ(έ)ν-του |³ καὶ βασιλ(έως) διοριζόμε(νον), ἵνα ἐκ(σ)κουσεύωντ(αι) τὰ κ(α)τὰ τ(ὰς) παρρηγιαλί[ου]ς χώρας διὰ τιν(ας) πραγματεί(ας) ἀπερχόμε(νε)να σανδάλ(ια) τέσσαρα αὐτ(ῆς) ἀπὸ τε κομμερκίου |⁴ καὶ τ(ῶν) ἄλλ(ων) ἐπηρειῶν τε καὶ δόσε(ων) τῶν κ(α)τὰ συνήθει(αν), γράφω σοι, ἵνα, ὡσάκις ἐρχωντ(αι) αὐτόθι τὰ τοιαῦτα τέσσαρα σανδ(ά)λ(ια) τῆς μονῆς, διατηρῆς ταῦτα |⁵ ἐλεύθερα πάντη καὶ ἀδιάσειστα καὶ ἀπέχ(ης) τέλει(ον) ἐξ αὐτ(ῶν) καὶ μὴ κατὰ τινα εὐρεσιλογί(αν) κ(α)τεπεμβαίν(ης) τούτ(οις) καὶ ἀδικῆς. Ἐπεὶ τοι γε |⁶ τῇ πολυχρονίῳ χαρᾷ τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως) γνώσκ(ειν) σε βούλομαι ὡς ἔφορός εἰμι ἔγωγε τ(ῆς) τοιαύτ(ης) μονῆς. Ἀνυπερθέτ(ως) οὖν |⁷ καὶ δίχα τινὸς) ἀφορμῆς ποιήσ(ον) καθ(ὼς) σοι γράφω, ἀντιστρέψ(ας) τῶ μέρει τ(ῆς) μον(ῆς) καὶ τ(ῆν) παροῦσ(α) μου γραφῆν εἰς ἀσφάλ(ειαν). μηνὶ Αὐγ(ούστ)τ(ω), (ἰνδικτιῶνος) α'.

† Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλ(είου) †

1 ἡγαπημένε μοι om. MM | κῦρ MM | Γεώργιε : corr. ipsa manus ex Ἰω(άννη) || 2 εὐαγγελιστοῦ om. MM || 3 τέσσαρα om. MM || 4 γράφω : γράφομεν MM || 7 Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου : ὁ τοῦ Κανιήλ MM

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.— Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν Miklosich - Müller τὸ παρὸν καὶ τὰ ὑπ' ἀρ. 72 καὶ 73 ἔγγραφα ἐφέροντο ὡς ἀπολυθέντα ὑπὸ τινος Κανιῆλ (ὄνομα ἄγνωστον καὶ ἀμάρτυρον). Μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν ἐπὶ τοῦ κανικλείου τὰ τρία ἔγγραφα ἀποκτοῦν ἰδιαιτέραν σημασίαν, διότι εἶναι τὰ μόνα ἔγγραφα τοῦ ἀξιωματοῦχου τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τὰ ὁποῖα ἐσώθησαν μέχρις ἡμῶν. (Σημειωτέον ὅτι ὑπάρχουν ἔγγραφα τὰ ὁποῖα κυροῦνται ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου— πρβλ. μεταξὺ ἄλλων MM, Γ', σελ. 121. *Actes de Lavra*², ἀρ. 47. *Actes de Chilandar*, σελ. 59 —, οὐδὲν ὅμως ἔγγραφον ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ ἀξιωματοῦχου τούτου ἦτο μέχρι τοῦδε γνωστόν). Περὶ τοῦ ἀξιώματος τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, βλ. τὴν βασικὴν μελέτην τοῦ F. Dölger, *Byzantinische Diplomatie*, Ettal, 1956, σελ. 50-65. Πρβλ. Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Βυζαντινὴ Διπλωματικὴ*², Θεσσαλονίκη, 1972, σελ. 153-155.

Τὸ παρὸν ἔγγραφον καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 72 ἔχουν γραφῆ τὸ ἐν κάτωθεν τοῦ ἄλλου ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου, ἕκαστον δὲ τούτων φέρει τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου· ἡ ὑπογραφή ἔχει γραφῆ διὰ μελάνης καὶ χειρὸς διαφόρου τοῦ κειμένου καὶ εἶναι ἀπολύτως ὁμοία εἰς ἀμφοτέρα τὰ ἔγγραφα καὶ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 73 ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἐξεδόθη μετὰ δύο μῆνας ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου. Ἐπομένως ἡ ὑπογραφή ἐμφανίζεται ὡς αὐτόγραφος καὶ κατὰ συνέπειαν τὰ ὑπ' ἀρ. 71 καὶ 72 ἔγγραφα ὡς πρωτότυπα. Ὅμως ἡ καταγραφή ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου πλειόνων τοῦ ἐνός πρωτοτύπων ἐγγράφων εἶναι ἀήθης εἰς τὴν Βυζαντινὴν Διπλωματικὴν καὶ τὰ παρόντα ἀποτελοῦν, καθ' ὅσον γνωρίζω, μοναδικὴν περίπτωσιν. Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται διεξοδικωτέρα διερεύνησις τοῦ θέματος. Ἡ περίπτωσις χαλκεύσεως κατ' ἀρχὴν ἀποκλείεται, καθ' ὅσον τὸ περιεχόμενον τούτων δὲν προσθέτει νέα προνόμια μὴ παραχωρηθέντα ἤδη διὰ προγενεστέρων ἐγγράφων. Οὕτως : α') ἡ παραχώρησις ἐξκουσσείας τεσσάρων πλοίων (ἔγγρ. 71) εἰς τὴν Μονὴν εἶναι ἀπολύτως μεμαρτυρημένη ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1264 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 34 καὶ κατωτέρω, σχόλιον 5)· β') ἡ κυριότης τῆς Μονῆς ἐπὶ παροίκων τῆς περιοχῆς τῶν Φυγέλων (ἔγγρ. 72) ἐπίσης μαρτυρεῖται, καθ' ὅσον ἡ Μονὴ κατεῖχε εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν μετόχιον τοῦ Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Δουσικοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρονται μίσθιοι προσκαθήμενοι (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 72 σχόλιον 3)· γ') ὅσον ἀφορᾷ δὲ εἰς τὸ ὑπ' ἀρ. 73 ἔγγραφον, τοῦ ὁποῖου ἡ γνησιότης θὰ ἐτίθετο αὐτομάτως ἐν ἀμφιβόλῳ εἰς περίπτωσιν κατὰ τὴν ὁποίαν τὰ ἄλλα δύο ἔγγραφα θὰ ἀπεδεικνύοντο πλαστά, ἡ κυριότης τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης ἐπὶ τοῦ χωραφίου τοῦ Βαρυκαλίγου μαρτυρεῖται ρητῶς ὑπὸ προγενεστέρων ἐγγράφων (βλ. κατωτέρω, ἔγγρ. 73, σχόλιον 4).

Ὁ καθηγητὴς Ἰ. Καραγιαννόπουλος, διὰ τὴν ἐρμηνεύσιν τὴν ἀήθη διπλωματικὴ των παραδόσιν, ὑπεστήριξε τὴν ἄποψιν (*Byz. Zeitschrift*, 59, 1966, σελ. 407-408) ὅτι πρόκειται περὶ ἀπομιμήσεων (*copies figurées*). Ἡ ἐρμηνεία αὕτη, σύμφωνα πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς βυζαντινῆς διπλωματικῆς, ἀποτελεῖ οὐσιώδη προσπάθειαν ἐπιλύσεως τοῦ προβλήματος. Νομίζω ὅμως ὅτι ἡ καταγραφή ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου τῶν δύο μόνων ἐκ τῶν ἐγγράφων καὶ ἡ ἀπόλυτος ὁμοιότης τῆς ὑπογραφῆς καὶ εἰς τὰ τρία ἔγγραφα ὡς καὶ ἡ ὅλη ἐμφάνισις καὶ τὸ περιεχόμενον τούτων συνηγοροῦν ὑπὲρ τῆς γνησιότητός των. Τὴν ἄποψίν μου ἀπεδέχθη καὶ ὁ P. Lemerle (*Actes de Lavra*², Α', σελ. 45-46 καὶ ὑποσ. 165). Ὡς δὲ καὶ ἀλλαχοῦ ὑπεστηρίζαμεν (*Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου*, σελ. 84-85), τὸ ἄηθες τῆς διπλωματικῆς παραδόσεως τῶν δύο πρώτων ἐγγράφων

δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ἐξεδόθησαν ἀμφότερα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου, κατὰ τὴν αὐτὴν ἀκριβῶς ἐποχὴν, καίτοι δὲ ἀπευθύνονται εἰς διαφορετικούς παρχλήπτας, (οἱ ὁποῖοι, σημειωτέον, εὐρίσκοντο εἰς γειτονικὰς περιοχὰς) ἀναφέρονται ἀμφότερα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου εἰς τὴν ὁποίαν καὶ ὤφειλον τελικῶς νὰ δοθοῦν (πρβλ. στ. 7 τοῦ παρόντος ἀντιστρέφας τῷ μέρει τῆς Μονῆς καὶ τὴν παροῦσαν μου γραφήν) — πρβλ. ἀνάλογον ἀκριβῶς περίπτωσιν, ἐπὶ κεκυρωμένων ἕμως ἀντιγράφων, ἀνωτέρω, σελ. 111. Ὑποθέτομεν ὅτι τὰ δύο ἔγγραφα ἐξεδόθησαν κατόπιν σχετικοῦ διαβήματος τῶν μοναχῶν τῆς Πάτμου, εἰς αὐτοὺς δὲ ὡς ἀμέσως ἐνδιαφερομένους ἐπεδόθησαν τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, τὰ ὁποῖα ἡ Μονὴ θὰ ἐπεδείκνυεν εἰς τοὺς ἀντιστοίχους ἄρμοδιους ὑπαλλήλους, ὡς αἰκίς παρίστατο ἀνάγκη. Ἐπειδὴ δὲ ἐπρόκειτο περὶ ὑπηρεσιακῶν τρόπων τινὰ σημειωμάτων (ἢ λέξεις χρησιμοποιεῖται ἐνταῦθα ὑπὸ τὴν σύγχρονον τρέχουσαν ἔννοιαν καὶ οὐχὶ ὑπὸ τὴν εἰδικὴν σημασίαν τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ἄρως εἰς τὴν Βυζαντινὴν διπλωματικὴν), ἐγράφησαν ἀμφότερα ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου. Τὸ τρίτον ἔγγραψον, τὸ ὁποῖον ὁμοιάζει ἀπολύτως ὡς πρὸς τὴν ὑπογραφήν, τὸ χρῶμα τῆς μελάνης καὶ τὰς διαστάσεις τοῦ χάρτου πρὸς τὰ δύο ἄλλα, ἐκδοθὲν μεταγενεστέρως, παραδίδεται βεβαίως κεχωρισμένως.

Τὰ τρία ἔγγραφα καλοῦνται ὑπὸ τοῦ ἐκδίδοντος γραφὴ ἢ γράμμα (βλ. ἔγγρ. 71 στ. 7, ἔγγρ. 73 στ. 8 καὶ 12, πρβλ. ἔγγρ. 72 στ. 11 γράφω). Παρὰ ταῦτα ὁ Dölger, *Regesten*, ἀρ. 1925, 2000, 2001, χαρακτηρίζει αὐτὰ, προφανῶς ἐκ παραδρομῆς, ὡς ὀρισμούς.

Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου ὑπογράφει καὶ εἰς τὰ τρία μόνον διὰ τοῦ ἀξιωματός του, ἄνευ μνείας τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ὁ Ἰ. Καραγιαννόπουλος, ἐνθ' ἄνωτ., ἐπρότεινε μετ' ἐπιφυλάξεως νὰ ἀναγνωσθῆ εἰς τὴν ὑπογραφήν τὸ ὄνομα Ἰω(άννης) ὡς ἕμως ἐξ ἐπιτοπίου ἐλέγχου διεπιστώσαμεν, τοιαύτη ἀνάγνωσις δὲν εἶναι δυνατὴ. Ἡ περίπτωσις εἶναι σπανία, ἀλλ' οὐχὶ μοναδική: πρβλ. μεταξὺ ἄλλων *Actes de Lavra*², ἀρ. 47 (ὅπου ἐπικύρωσις τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, ἄνευ μνείας τοῦ ὀνόματος του) καὶ ἀρ. 101 (ὅπου ὑπογράφει ὁ θρουγγάριος τῆς βίγλης, ἄνευ μνείας τοῦ ὀνόματος του). — Τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος καὶ τῶν ὑπ' ἀρ. 72 καὶ 73 ἔγγράφων δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ ταυτίσωμεν, διότι δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν ποῖος ἔφερε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου κατὰ τὸ ἔτος 1273.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραψον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν *μηρὶ Αὐγούστου, ἰνδικτιῶνος α'*. Τὸ ἔτος δύναται νὰ καθορισθῆ κατόπιν συγκριτικῆς μελέτης τοῦ περιεχομένου καὶ τῶν τριῶν ἔγγράφων τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, τῶν ὑπ' ἀρ. 71, 72 καὶ 73 τῆς παρούσης ἐκδόσεως, τὰ ὁποῖα, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου κατ' Αὐγουστον τῆς α' ἰνδικτιῶνος (ἔγγρ. 71 καὶ 72) καὶ Ὀκτώβριον τῆς β' ἰνδικτιῶνος (ἔγγρ. 73), ἐπομένως ἐντὸς διαστήματος δύο μηνῶν. Ἐκ τούτων προκύπτουν τὰ ἀκόλουθα: α') ἡ μνεία τεσσάρων πλοίων (ἔγγρ. 71) τοποθετεῖ τὴν ἐκδοσὴν των μετὰ τὸ ἔτος 1264, διότι μόλις κατὰ τὸ ἔτος τοῦτου ἐχορηγήθη ἐξκουσσεῖα εἰς τέσσαρα πλοῖα τῆς Μονῆς (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 34)· β') ἡ μνεία τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης (ἔγγρ. 73) παρέχει ὡς *terminus ante quem* τὸ ἔτος 1278, διότι ἀπὸ τοῦ ἔτους τοῦτου ἡ περιοχὴ, ὅπου εὐρίσκοντο ἡ μονὴ αὕτη, ὑπήχθη εἰς τὸ ἐμιρᾶτον τοῦ *Menesche* (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, σελ. 154 - 155). Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτου ἡ 1η ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Αὐγουστον καὶ ἡ 2α ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον συμπίπτουν πρὸς τὸ ἔτος 1273. Ἐξ ἄλλου ἡ ὅλη πολιτικὴ τοῦ Μιχαὴλ Η' ὑπὲρ τῆς Μονῆς Πάτμου καὶ κυρίως ἡ βασικὴ ὀρολογία τοῦ παρόντος ἔγγράψου, ὁμοία πρὸς τὴν τῶν ἐπὶ Μιχαὴλ Η' ἐκδοθέντων σχετικῶν

έγγράφων (βλ. ἐν ἐκτάσει Ν υ σ τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ, 'Ο ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 83 - 84), ἐπιβεβαιώνουν τὴν τοιαύτην χρονολόγησιν.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 1) : 'Ο Γεώργιος Χαλούφης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Οὗτος ἦτο ἐπικρατῶν, δηλ. ὑπεύθυνος διὰ τὴν εἴσπραξιν τοῦ κομμερκίου τῆς Ἀναίαις. Περὶ τοῦ κομμερκίου βλ. Bibicou, *Douanes*, σελ. 97 - 155, πρβλ. καὶ αὐτόθι, σελ. 150 καὶ ὑποσ. 2.

2. (στ. 1) : 'Η Ἀναία εὐρίσκετο Ν. τῆς Ἐφέσου καὶ ἔναντι τῆς Σάμου, ἐπομένως οὐχὶ μακρὰν τῆς Πάτμου, καὶ ἀπετέλει οὕτω κύριον σταθμὸν τῆς ἐμπορικῆς δραστηριότητος τῶν πλοίων τῆς Μονῆς. Περὶ τοῦ λιμένος τῆς Ἀναίαις καὶ τῆς ἐμπορικῆς τῆς σημασίας κατὰ τὸν ΙΓ' αἰῶνα, βλ. Lemerle, *Aydin*, σελ. 16 καὶ ὑποσ. 5 καὶ σελ. 45. Ahrweiler, *Byzance et la mer*, λ. *Anaia*.

3. (στ. 3) : Περὶ τῆς ἐξκουσσείας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς Πάτμου καὶ τοῦ ἱστορικοῦ αὐτῶν, βλ. Ν υ σ τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ, 'Ο ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 78 - 80. Διὰ τὴν πρὸ τοῦ 1204 παραχώρησιν φορολογικῶν ἀπαλλαγῶν εἰς πλοῖα τῆς Μονῆς, βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 56, 59 καὶ 60. Διὰ τὴν μετὰ τὸν 1204, πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 24 (τοῦ 1214), 25 (1244), 34 (1264), 37 (1269).

4. (στ. 3) : *παραγιαλίοι χώραι* : πρόκειται περὶ τῶν δυτικῶν παραλίων τῆς Μ. Ἀσίας, μετὰ τῶν ὁποίων ἡ ἐπικοινωνία τῆς Πάτμου ἦτο συχνή. Πρβλ. καὶ ὄρισμὸν τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρου τοῦ ἔτους 1269 περὶ ἐξκουσσείας τῶν πλοίων τῆς Μονῆς, τόμ. Α', ἔγγρ. 37 (= MM, Γ', σελ. 225 στ. 18 - 19 : *τοῖς κατὰ τὴν Ἀνατολὴν παραγιαλίοις μέρεσιν*) βλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 24 (= MM, Γ', σελ. 166 στ. 5 : *τοῖς ἐν τῇ Ἀνατολῇ παραλίοις μέρεσιν*).

5. (στ. 3) : *σανδάλια τέσσαρα* : περὶ τοῦ ὄρου *σανδάλια* = μικρὰ πλοῖα, βλ. Ahrweiler *Byzance et la mer*, σελ. 409, ὅπου καὶ αἱ μαρτυρούμεναι κατὰ τὴν βυζαντινὴν περίοδον ὀνομασίαι πλοίων. Ὡς ἤδη ἐλέχθη, ἐξκουσσεία τεσσάρων πλοίων ἐχορηγήθη εἰς τὴν Μονὴν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Η' τὸ 1264 (τόμ. Α', ἔγγρ. 34).

6. (στ. 6) : *τῇ πολυχρονίῳ χαρᾷ* : πρβλ. ὁμοίαν ἔκφρασιν εἰς ἔγγρ. ἀρ. 74 στ. 3 καὶ *Actes de Lavra*², ἀρ. 73 στ. 3, 74 στ. 4, 76 στ. 2, κ.ά.

7. (στ. 6) : Περὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς ἐφορείας, περὶ τοῦ ἐφόρου μονῆς τινος καὶ τῆς δικαιοδοσίας του καὶ εἰδικώτερον περὶ τοῦ ἐφόρου τῆς Μονῆς Πάτμου, βλ. ἐν ἐκτάσει Ν υ σ τ α ζ ο π ο ύ λ ο υ, 'Ο ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 85 - 94, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Πρβλ. καὶ P. Lemerle, *Un aspect du rôle des monastères à Byzance : Les monastères donnés à des laïcs, les charistiaires*, Académie des Inscriptions et Belles - Lettres, Comptes - rendus 1967, σελ. 9 - 28 καὶ κυρίως σελ. 22 - 23.

72. ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΓΟΥΔΕΛΛΙΟΝ ΚΑΝΝΑΒΗΝ

γράφω (στ. 11)

Αύγουστος, ἰνδ. α'
[1273]

Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου γράφει πρὸς τὸν πανσέβαστον σεβαστὸν Γουδέλλιον Καννάβην, ὅπως σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου ἐπὶ παροίκων τῆς περιοχῆς τῶν Φυγέλων καὶ μὴ ἀπαιτήσῃ φόρον παρ' αὐτῆς.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 112). Γεγραμμένον κάτωθι τοῦ ὑπ' ἀρ. 71 ἐγγράφου: διὰ τὴν περιγραφὴν, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 71. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια παρόντος: 0,045 (-0,030) × 0,290. Στίχοι 8 - 11.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ.— ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 234, ἀρ. 97/Π.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— Νυσταζοπούλου, Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, σελ. 76 - 84. — Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Byz. Zeitschrift*, 59, 1966, σελ. 407 - 408.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Προσφώνησις (στ. 8). Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου γράφει πρὸς τὸν πανσέβαστον σεβαστὸν οἰκεῖον τοῦ βασιλέως καὶ σύντροφόν του Γουδέλλιον Καννάβην ὅτι ἡ ἐν Πάτμῳ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κέκτηται παροίκους τινὰς εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Φυγέλων, δι' ὅρισμόν τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] καὶ διὰ παλαιότερων ἐγγράφων (στ. 8 - 9). Διὰ ταῦτα ὁ παραλήπτης ὀφείλει νὰ σεβασθῇ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς καὶ νὰ μὴ ἐπιχειρήσῃ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ ἀπαιτήσῃ φόρον (ἐπιβαρῶναι) παρ' αὐτῆς, συμμορφούμενος ἀμέσως πρὸς τὴν παρούσαν γραφὴν (στ. 10 - 11).

Μῆν, ἰνδικτιῶν (στ. 11).

Ὑπογραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (στ. 11).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— 1) Ὁρισμός (στ. 9) τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ παροίκων τῆς περιοχῆς τῶν Φυγέλων. Τὸ ἐγγράφον δὲν σώζεται. Βλ. Dölger, *Regesten*, ἀρ. 2000. 2) (παλαιγενῆ δικαιώματα στ. 9): παλαιότερα ἔγγραφα, ἀορίστως μνημονευόμενα περὶ τῆς κυριότητος τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ παροίκων τῆς περιοχῆς τῶν Φυγέλων. Ἐκ τούτων δύνανται νὰ ταυτισθοῦν τὸ χρυσοβουλλὸν σιγίλλιον τοῦ 1201 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 12) καὶ πρακτικὸν τοῦ 1221 ἢ 1236 (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 62).

Ἰ̅ ≠ Πανσέ(βαστ)ε σε(βασ)τέ, οἰκειε τοῦ κρατ(αιου) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως) καὶ ἡγαπημ(έ)ν(ε) μοι σύντροφε κῶρ Γουδέλλ(ιε) Καν-

νάβη. Ἡ σεβασμί(α) βασιλ(ικ)ή μονή τοῦ ἡγαπημ(έ)ν(ου) Θεολόγου τοῦ ἐν τ(ῆ) |⁹ Πάτμω τῆ νήσω κέκτητ(αι) ἐν τῇ χώρ(α) τ(ῶν) Φυγέλλ(ων) παροίκ(ους) τιν(άς), οὗς ἔχ(ει) δι' ὄρισμοῦ τοῦ αὐθ(έν)τ(ου) ἡμ(ῶν) τοῦ βασιλ(έως) τοῦ ἀγ(ίου) καὶ ἐκ παλαιγενῶν δικαιωμάτ(ων). |¹⁰ Τήρη(σον) οὖν τὰ τοιαῦτα δικαιώμ(α)τ(α) καὶ κ(α)-τ(ὰ) τ(άς) περιλή(ψεις) αὐτῶν ποιήσ(ον), καὶ μὴ θελήσ(ης) πλέ(ον) ἐπιβαρῦναι τ(ὴν) τοιαύτ(ην) μονήν· ἀνυπερθέτ(ως) οὖν καὶ δίχα τινός |¹¹ ἀφορμ(ῆς) ποιήσ(ον), καθ(ώς) σοι γράφω. μηνὶ Αὐγ(ούσ)τ(ω) (ἰνδικτιῶνος) α'.

† Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλ(είου) †

8 κῶρι Γουδέλλιε Κανάβη MM || 11 Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου : Ὁ . . . ὁ τοῦ Κανιὴλ MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 71 § Διπλωματικαὶ παρατηρήσεις.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Ἐφ' ὅσον τὸ παρὸν ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὡς τὸ ὑπ' ἀρ. 71 ἔγγραφον ἀξιωματοῦχου καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ἰνδικτιῶνα, διὰ τὴν χρονολόγησίν του ἰσχύουν ἕσα ἀνωτέρω ἔγγρ. ἀρ. 71, σελ. 209-210 διευτυπώθησαν.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 8) : Ὁ Γουδέλλιος Κανάβης δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Οὗτος φέρει τὸν τίτλον τοῦ πανσεβάστου σέβαστου, καλεῖται οἰκειῶς τοῦ βασιλέως καὶ ἡγαπημένος σύντροφος τοῦ ἐκδίδοντος τὸ παρὸν ἀξιωματοῦχου ἐπὶ τοῦ κανικλείου, ἀλλὰ τὸ ἀξιῶμα τούτου δὲν καθορίζεται. Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἔγγραφου συνάγεται ὅτι ὁ Κανάβης ἦτο κρατικὸς ὑπάλληλος εἰς τὴν περιοχὴν τῶν Φυγέλων ἔχων εἰς τὴν δικαιοδοσίαν του φορολογικὰς ὑποθέσεις (πρβλ. στ. 10 ἐπιβαρῦναι)· ἴσως ἦτο πράκτωρ ἢ ἀναγραφεὺς. Περὶ τοῦ τίτλου τοῦ πανσεβάστου σεβαστοῦ, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 55, σελ. 87, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Περὶ τοῦ ὄρου οἰκειῶς, βλ. Verreaux, *Les oïcïeï*.

2. (στ. 8-9) : Ὡς ἤδη ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἔγγρ. 62, σχόλιον 1, εἰς τὴν ἐν τῷ θέματι τῶν Θρακησίων περιοχὴν τῶν Φυγέλων ἡ Μονὴ τῆς Πάτμου εἶχε μετόχιον τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Δυσικοῦ, τὸ ὁποῖον εἶχε προσκυρωθῆ εἰς αὐτὴν ἤδη πρὸ τοῦ 1216. Περὶ τῶν Φυγέλων καὶ τοῦ μετοχίου, βλ. ἀνωτέρω ἔγγρ. 62, σχόλια 1-3.

3. (στ. 9) : παροίκους τινάς : πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 12 (τοῦ 1201) καὶ ἀνωτέρω, ἔγγρ. 62 (τοῦ 1221 ἢ 1236), εἰς τὰ ὁποῖα ἀναφέρονται μίσθιοι προσκαθήμενοι τῆς Μονῆς Γεωργίου τοῦ Δυσικοῦ. Ὡς ἤδη ἐλέχθη ἀνωτέρω, ἔγγρ. 62, σχόλιον 9, ὁ ἀριθμὸς τῶν παραχωρουμένων μισθίων δὲν καθορίζεται εἰς τὸ ἀρχικὸν χρυσόβουλλον σιγίλλιον τῆς δωρεᾶς· εἰς τὸ ἔγγρ. τοῦ 1221 καταγράφονται πέντε ὀνόματα εἰς τρεῖς μερίδας, εἰς δὲ τὸ παρὸν σημειοῦται ἀορίστως ὅτι ἡ Μονὴ κέκτηται παροίκους τινάς.

4. (στ. 11) : Περὶ τοῦ ἐκδίδοντος τὸ παρὸν ἀξιωματοῦχου ἐπὶ τοῦ κανικλείου καὶ περὶ τῆς δικαιοδοσίας του ἐπὶ τῆς Μονῆς Πάτμου ὡς ἐφόρου αὐτῆς, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 71, σελ. 208-209 καὶ σχόλιον 7.

73. ΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΕΠΙ ΤΟΥ ΚΑΝΙΚΛΕΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΟΝΗΝ ΤΗΣ ΚΕΧΙΟΝΙΣΜΕΝΗΣ

Γράμμα (στ. 8)

Ὀκτώβριος, ἰνδ. 3'

Γραφή (στ. 12)

[1273]

πρβλ. ἀποκατεστήσαμεν (στ. 8)

Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου ἀποκαθιστᾶ τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης ἐπὶ χωραφίου λεγομένου τοῦ Βαρυκαλίγου, τὸ ὁποῖον διεξεδίκει ὁ εἰς τὸ Μελανούδιον προσκαθήμενος Νεφοκράτης.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 95). Χάρτης βαμβύκινος, χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος πλαγίου ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,181 - 0,190 × 0,300. Γεγραμμένη ἐπιφάνεια: 0,13 × 0,29. Περιθώρια: ἀριστερᾶ (0,01).— Μελάνη μαύρη, ἐλαφρῶς ἐξίτηλος τοῦ κειμένου. — Εἰλητάριον ἔχνη μιᾶς ὀριζοντίου καὶ τριῶν καθέτων διπλώσεων. — Διατήρησις καλὴ: φθοραὶ τινες εἰς τὰ ἄκρα καὶ τὰς διπλώσεις, δύο ὅπαι ἐκ παλαιότερας διπλώσεως (στ. 9). Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Μεταγενέστερα σημεῖα ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως: α') *Μαρτυρικόν* (διέγραψεν ὁ Σακκελίω καὶ προσέθεσεν: ἀποκαταστατικόν) *γράμμα περὶ τινος χωραφίου ὅτι ἐστὶ τῆς Μονῆς τῆς Κεχιομισμένης (εἰς τὰ Παλάτια)* (χειρ Φλωρίδου)· β') *Ἀρ. 95/ἀντεγράφη* (χειρ Σακκελίωτος).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ.— ΜΜ, τόμ. 5'. σελ. 234 - 235, ἀρ. 98.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.— Νυσταζοπούλου, *Ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου*, σελ. 76 - 94.— Ἰ. Καραγιαννοπούλου, *Byz. Zeitschrift*, 59, 1966, σελ. 407 - 408.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Ἡ πλησίον τῶν Παλατίων (Μιλῆτου) Μονὴ τῆς Θεοτόκου τῆς Κεχιονισμένης κατεῖχε κατὰ πλήρη κυριότητα χωράφιον λεγόμενον τοῦ Βαρυκαλίγου προσκυρωθὲν εἰς αὐτὴν παρὰ τοῦ [Γεωργίου] Μονοχυτρᾶ, ἡ κυριότης δὲ αὐτῆς εἶχεν ἐπικυρωθῆ κατὰ κάρτους διὰ χρυσοβούλλων λόγων καὶ ὀρισμῶν τῶν προγενεστέρων αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η' τοῦ Παλαιολόγου] καὶ δι' ἀποκαταστάσεων τῶν δουκευόντων εἰς τὴν χώραν τῶν Παλατίων (στ. 1 - 4). Ἐπειδὴ δὲ οἱ μοναχοὶ τῆς Κεχιονισμένης ἐξεθεσαν προσφάτως πρὸς τὸν ἐκδίδοντα τὸ παρὸν ὅτι ὁ προσκαθήμενος εἰς τὸ Μελανούδιον Νεφοκράτης ἐπεχείρησεν ἄνευ δικαιώματος (ἀμετόχως) νὰ ἀποσπάσῃ τὸ ἐν λόγῳ χωράφιον, ὁ ἐπὶ τοῦ κανικλείου προέβη εἰς σχετικὴν ἔρευναν, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεδείχθησαν τὰ δικαιώματα τῆς Μονῆς, διὰ τοῦ παρόντος δὲ γράμματος ἀποκατέστησεν αὐτὴν εἰς τὰ δικαιώματά της ὡς εἶχε καὶ πρότερον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν σχετικῶν αὐτοκρατορικῶν ἐγγράφων καὶ ἀποκαταστάσεων (στ. 5 - 9). Κατὰ ταῦτα ὀφείλει ὁ εἰρημένος Νεφοκράτης νὰ σεβασθῇ τὰ δίκαια τῆς Μονῆς καὶ νὰ

μή προξενήση ἐνοχλήσεις, ἄλλως θὰ τιμωρηθῆ διὰ κεφαλικῆς ποινῆς (στ. 10 - 12). Εἰς ἀσφάλειαν ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν ἢ παροῦσα γραφὴ (στ. 12 - 13).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 13).

Ὑπογραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (στ. 13).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ. — 1) *Χρυσόβουλλοι λόγοι* (στ. 2, πρβλ. καὶ στ. 9) προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τῆς κυριότητος τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης ἐπὶ χωραφίου λεγομένου τοῦ Βαρυκαλίγλου. Οὐδὲν ἐκ τῶν ἐνταῦθα ἀορίστως μνημονευομένων ἐγγράφων ἐσώθη. 2) *Ὅρισμοὶ* (στ. 2, πρβλ. καὶ στ. 9) προγενεστέρων αὐτοκρατόρων περὶ τοῦ ὡς ἄνω θέματος. Τὰ ἀορίστως μνημονευόμενα ἐνταῦθα ἐγγράφα δὲν ἐσώθησαν. Πρβλ. ἄνωτέρω, ἐγγρ. 63 στ. 7, ὅπου μνεῖα σχετικοῦ ὁρισμοῦ τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Βατάτζη. Πρβλ. Dölg er, *Regesten*, ἀρ. 1766. 3) *Χρυσόβουλλοι λόγοι* (στ. 2 καὶ 9) τοῦ νῦν αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Τὰ ἀορίστως μνημονευόμενα ἐνταῦθα ἐγγράφα δὲν ἐσώθησαν. Πρβλ. Dölg er, *Regesten*, ἀρ. 2001. 4) *Ὅρισμοὶ* (στ. 2 καὶ 9) τοῦ αὐτοκράτορος [Μιχαὴλ Η'] περὶ τοῦ αὐτοῦ θέματος. Τὰ ἀορίστως μνημονευόμενα ἐνταῦθα ἐγγράφα δὲν ἐσώθησαν. Πρβλ. Dölg er, *Regesten*, ἀρ. 2001. 5) *Ἀποκαταστάσεις* (στ. 3, πρβλ. καὶ στ. 9) τῶν ἐκάστοτε *δουκευόντων* (περὶ τοῦ ἔρου, βλ. κατωτέρω, σχόλιον 2) εἰς τὴν χώραν τῶν Παλατίων περὶ τοῦ ὡς ἄνω χωραφίου. Ἐκ τῶν ἀορίστως μνημονευομένων ἐνταῦθα ἐγγράφων δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν τὸ ὑπ' ἀριθ. 63 τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως ἐγγράφον τοῦ Γρηγορίου Φερνιτζιώτου τοῦ ἔτους 1246, ἕως δὲ καὶ τὸ ὑπ' ἀρ. 66 ἐγγράφον τοῦ Ἰωάννου Ἀθυβόλου τοῦ ἔτους 1261, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τῆς στάσεως Μαρίας τῆς Λίμναινας (στ. 16 - 17), τὴν ὁποίαν ταυτίζομεν πρὸς τὴν στάσιν τῶν Βαρυκαλίγων (βλ. ἐγγρ. 66, σχόλιον 10). 6) (*προσκυρωθέντι*, στ. 3 - 4): πρόκειται περὶ τοῦ ἐγγράφου, διὰ τοῦ ὁποίου ἀφιερῶθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης τὸ χωράφιον τοῦ Βαρυκαλίγλου. Τὸ ἐγγράφον δὲν ἐσώθη.

† Ἐπεὶ πρόσσεισι τῇ περὶ τὰ Παλάτια διακειμ(έν)η σεβασμία μονῆ τῇ οὕτως ἐπονομαζομ(έν)η τ(ῆς) ὑπεράγνον μου θεομ(ή)τ(ο)ρ(ο)ς τ(ῆς) Κεχιονισμ(έν)ης |² χρυσόβουλλοι λόγοι καὶ προσκνητοὶ ὁρισμοὶ διάφοροι τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν ἀθ(έν)του καὶ βασιλέως καὶ τῶν ἀοιδίμων ἀγίων ἡμῶν |³ ἀθ(εν)τ(ῶν) καὶ βασιλέων καὶ ἀποκαταστάσεις τῶν κ(α)τὰ καιρ(οὺς) δουκευόντ(ων) εἰς τὴν χωρ(αν) τῶν Παλατίων ἐπὶ τῷ παρὰ τοῦ Μονοκνητῶ ἐκείνου προσκν|⁴ρωθ(έν)τι εἰς τὴν τοιαύτην μονὴν χωραφίω τῷ ἐπονομαζομ(έν)ω τοῦ Βαρυκαλίγλου ἐκείνου, καὶ κατεῖχον τοῦτο ἀνενοχλήτ(ως) καὶ ἀδιασειστως χρόν(ους) ἤδη οὐκ ὀλίγ(ους), |⁵ ἀρτί(ως) (δὲ) ἐλθόντ(ες) καὶ πρὸς) ἐμὲ οἱ ἐν τῇ τοιαύτῃ μονῇ ἐνασκουμ(έν)οι μοναχοὶ ἐξεῖπον μοι, ὡς ἀμετόχως καὶ δυναστικῶ τρόπω καὶ πλεονεκτικῶ πειρᾶτ(αι) |⁶ ὁ εἰς τὸ Μελανούδιον προσκαθῆμ(εν)ος Νεφοκράτης ἀποσπάσαι τὸ τοιοῦτ(ον) χωράφι(ον) ἀπὸ τῆς τοιαύτης μον(ῆς), ἡμεῖς οὖν ἐξετάσαντες τὰ περὶ τούτου |⁷ ἀκριβῶς καὶ εὐρόντες τὸ δίκαι(ον) ἔχειν τὴν τοιαύτην μονήν, τ(ὸν) δὲ Νεφοκράτην ἀμετόχως πειρώμ(εν)ον ἀποσπάσαι τὸ τοιοῦτον χωράφι(ον) ἀπὸ |⁸ τῆς μο-

ν(ῆς), ἀποκατεστήσαμ(εν) τὴν τοιαύτην μονὴν διὰ τοῦ παρόντος ἡμετ(έ)ρου γραμ(α)τος κατέχειν καὶ νέμεσθαι τὸ τοιοῦτον χω[ρ]άφι(ον) ἀνενοχλήτ(ως) καὶ ἀνεμποδίστως, |⁹ καθ(ώς) κατεῖχε τοῦτο καὶ ἐνέμετο ἔκτοτε [καὶ μ]έχρι τοῦ νῦν, κ(α)τ(ὰ) τὰς περιλήψεις τῶν προσόντ(ων) ταύτη χρυσοβούλων λ[ό]γ(ων), [όρι]σμῶν καὶ διαφόρων ἀποκαταστ(ά)σ(εων). |¹⁰ Ὁθ(εν) καὶ οὐκ ὀφείλει ἀπὸ γε τοῦ νῦν ὁ ρηθεις Νεφοκοράτης ἐπαγαγ(εῖν) τινὰ ὄχλησιν ἢ διασεισμ(όν) τῇ ῥηθείσῃ μονῇ κα(τὰ) τοῦ τοιοῦτου χωραφίου, ἀλλὰ |¹¹ ἀπέχειν τέλε(ον) ἐξ αὐτοῦ ὡς ἀμετόχως πειρώμ(ε)νον ἀποσπᾶσαι τὸ τοιοῦτον χωράφι(ον) ἀπὸ τῆς τοιαύτης μον(ῆς), εἰ μὴ βούλετ(αι) τοῦτο ποιῆσας παθ(εῖν) τιμωρί(αν) |¹² καὶ ἀφαίρεσι τοῦ βίου αὐτοῦ. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐγεγόνει καὶ ἡ παροῦσα ἡμετ(έ)ρα γραφὴ καὶ ἐπεδόθη τῇ εἰρημ(έν)ῃ σε(βασμ)ία μονῇ τ(ῆς) Κεχιονισμ(έν)ης εἰς οἰκεί(αν) ἀνενο¹³χλησίαν καὶ ἀσφάλει(αν). Μην(ι) Ὀκτ(ωβ)ρ(ί)ω (ἰνδικτιῶνος) β'.

† Ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθ(έν)του καὶ βασιλέως † Ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλ(είου) †

1 οἱ τωσὶν MM || 3 - 4 προσκυρωθέντι : προσκαθιερωθέντι MM || 5 δέ : γὰρ MM || 9 καθώς : ἐπεὶ MM | [καὶ μ]έχρι : μέχρι MM | λ[ό]γων, ὀρισ]μῶν MM || 10 γε : τε MM | κατὰ : διὰ MM || 11 πειρώμενος MM || 13 † Ὁ ἐπὶ τοῦ Κανικλείου : . . . ὁ τοῦ Κανιήλ MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.— Βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 71 § Διπλωματ.-καὶ παρατηρήσεις.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.— Διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ παρόντος ἰσχύουν ὅσα ἀνωτέρω, ἔγγρ. 71, σελ. 209 - 210, διετυπώθησαν.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 1) : Περὶ τῆς Μονῆς τῆς Κεχιονισμένης, ἡ ὁποία εἶχε προσκυρωθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ' Δούκα Βατάτζη, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 63, σχόλιον 1 καὶ ἔγγρ. ἀρ. 66, σχόλιον 1.

2. (στ. 3) : Περὶ τοῦ ἔρου δουκεῶν = ἐνεργῶν, βλ. A h r w e i l e r, *Smyrne*, σελ. 89. Ἡ περιοχὴ τῆς Μιλήτου ἀνήκε διοικητικῶς κατὰ τὸν ΙΓ' αἰ. εἰς τὸ θέμα Μυλάσσης - Μελανουδίου, αὐτόθι, σελ. 127.

3. (στ. 3) : Ὁ μνημονευόμενος ἐνταῦθα Μονοχυτῆς εἶναι ὁ μεγαλοδοξότατος Γεώργιος Μονοχυτῆς, ὁ ὁποῖος ἀνήγειρεν ἐκ βάρων τὸν καὶ τῆς Θεομήτορος τῆς Κεχιονισμένης. Οὗτος εἶχεν ἤδη ἀποθάνει, ὅταν ἐξεδόθη τὸ παρὸν (πρβλ. στ. 3 ἐκείνου). Περὶ τοῦ Μονοχυτῆ βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 63 καὶ σχόλιον 2.

4. (στ. 4) : Βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 63 στ. 2 - 3, ὅπου ἀναφέρεται ὅτι ἡ ὑποστατικὴ στάσις . . . τῶν δύο ἀταδέλφων καὶ Βαρυκαλίγων Μιχαὴλ καὶ Λέοντος καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν καὶ παιδῶν εἶχε προσκυρωθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Κεχιονισμένης. Τὴν στάσιν κατεῖχεν ἡ Μονὴ ἤδη

πρὸ τοῦ 1246. Περὶ τῶν Βαρυκαλίγων, βλ. ἔγγρ. 63, σχόλιον 3. Ἡ ἄλλοτε στάσις (ιδιόκτητον κτῆμα) τῶν Βαρυκαλίγων ἀναφέρεται εἰς τὸ παρὸν ἔγγραφον ὡς χωράφιον «λεγόμενον τοῦ Βαρυκαλίγη», προφανῶς διότι οἱ Βαρυκαλίγαι καὶ οἱ κληρονόμοι τούτων εἶχον ἤδη ἀποθάνει καὶ τὸ κτῆμα διετῆρει ἀπλῶς τὸ ὄνομα τῶν πρώην κατόχων του.

5. (στ. 5 καὶ στ. 12 - 13) : Ὡς καὶ ἀνωτέρω παρατηρήσαμεν (ἔγγρ. 66, σχόλιον 1), ἡ Μονὴ τῆς Κεχιονισμένης, καίτοι ἦτο μετόχιον τῆς Πάτμου, ἀνεφέρετο ἀπ' εὐθείας εἰς τὰς κεντρικὰς ὑπηρεσίας καὶ ἐνήργει ἄνευ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Πατμιακῆς Μονῆς. Πρβλ. καὶ ἔγγρ. 63 τοῦ 1246 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 25 τοῦ 1258, ὅπου ἡ αὐτὴ ἀπ' εὐθείας διαδικασία.

6. (στ. 6) : Περὶ τοῦ Μελανουδίου καὶ τῆς διοικητικῆς θέσεως αὐτοῦ, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 67 σχόλιον 9, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία.

7. (στ. 6) : Ὁ προσκαθήμενος, εἰς τὸ Μελανούδιον Νεφοκράτης δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Περὶ τοῦ ὄρου προσκαθήμενος, βλ. ἀνωτέρω, σελ. 168.

8. (στ. 13) : Περὶ τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου, βλ. ἐν ἐκτάσει ἀνωτέρω, ἔγγρ. 71, σελ. 208 - 209.

74. ΣΙΓΙΛΛΙΩΔΕΣ ΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΔΟΥΚΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΓΡΑΦΕΩΣ ΤΗΣ ΛΗΜΝΟΥ ΜΙΧΑΗΛ ΜΑΚΡΕΜΒΟΛΙΤΟΥ

σιγιλλιώδες γράμμα (στ. 37)
πρβλ. αποκατέστη (στ. 4)

Ίανουάριος, ἰνδ. ν.^ο
[1285]

Ὁ δούξ καὶ ἀπογραφεὺς τῆς νήσου Λήμνου Μιχαὴλ ὁ Μακρεμβολίτης ἐνεργεῖ ἀποκατάστα-
σιν τῶν κτημάτων καὶ παροίκων τῆς εἰς Πτέριν τῆς Λήμνου κειμένης Μονῆς τοῦ Ἀρχιστρατήγου
τῶν Ἄνω Δυνάμεων.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — *Πρωτότυπον* (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 105). Χάρτης βαμβύκινος,
χρώματος ὑπολεύκου, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις : $0,507 \times 0,247 - 0,266$. Γεγραμμένη
ἐπιφάνεια : $0,385 (-0,392 \text{ μετὰ τῆς ὑπογραφῆς}) \times 0,170 - 0,160$. Περιθώρια : ἀριστερᾶ ($0,043 -$
 $0,065$) καὶ δεξιᾶ ($0,038 - 0,045$). Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τεμαχίων μήκους $0,445$ καὶ $0,061$, τοῦ ἄνω
ἐπικολληθέντος ἐπὶ τοῦ κάτω. — Μελάνη μαύρη. Τινὲς ἀνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι. — Εἰλητά-
ριον ἔχνη τριῶν καθέτων καὶ ὀκτῶ ὀριζοντίων παλαιότερων διπλώσεων. — Διατήρησις μετρία :
κάτω δεξιᾶ ἐλλείπει ἰκανὸν τμήμα τοῦ κειμένου, σχήματος ὀρθογωνίου, διαστάσεων $0,124 \times 0,070$
(στ. 24 - 37, περὶ τὰ 25 γράμματα κατὰ στίχον)· σχισμαὶ εἰς τὰς διπλώσεις (ἰδίᾳ εἰς στ. 7, 16,
26), ἐνιαχοῦ σητόβρωτον, συρρικνώσεις ἐκ τῆς κακῆς μεταγενεστέρας ἐπικολλήσεως ἐπὶ χάρτου
(πρβλ. στ. 20)· κηλὶς ἐκ μελάνης καθιστᾷ δυσανάγνωστον τὴν ὑπογραφὴν. Τὸ ἔγγραφο ἐκολλήθη
μετογενεστέρως ἐπὶ χάρτου.

Εἰς τὸ τετρακίς ἀναδιπλούμενον κάτω μέρος ὀκτῶ ζεύγη ὀπῶν, διὰ τῶν ὀπῶν διήρχετο
τὸ συκρατοῦν τὴν νῦν ἀπολεσθεῖσαν σ φ ρ α γ ῖ δ α καννάβινον νῆμα· τούτου σφύζεται νῦν
μικρὸν τμήμα.

Μεταγενέστερα σ η μ ε ι ὡ μ α τ α ἐπὶ τοῦ χάρτου συντηρήσεως : α') *Ἀρ. 105* (Ἀντεγράφη)
(χεῖρ Σακκελίωτος)· β') *Περιγραφή τοῦ ἐν Λήμνῳ* (διέγραψεν ὁ Σακκελίω καὶ προσέθεσεν :
Ἀποκαταστατικὴ γραφὴ τοῦ δουκὸς καὶ ἀναγραφῆς Λήμνου περὶ τοῦ) *μετοχίου τ(ῆ)ς ἱεράς ἡμῶν*
Μονῆς Ἰω(άν)ου τοῦ Θεολόγου (χεῖρ Φλωρίδου).

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, τόμ. 5', σελ. 256 - 258, ἀρ. 112 (ἄνω ὑπογραφῆς καὶ χρονολογίας). Ἡ
στίξις εἰς τὴν ἀναγραφὴν τῶν κτημάτων (βλ. κυρίως σελ. 257 στ. 8 - 12 καὶ 18 - 20) ἀλλοιώνει
τὸ νόημα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 278 - 282.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ. — Ὁ δούξ καὶ ἀπογραφεὺς τῆς νήσου Λήμνου Μιχαὴλ Μακρεμβολίτης,
ἐνεργῶν, κατόπιν ἐντολῆς τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀνδρονίμου Β'], τὴν ἐξίσωσιν καὶ ἀποκατάστασιν
τῆς ὡς ἄνω νήσου, προέβη πρὸ τοῖς ἄλλοις καὶ εἰς ἀποκατάστασιν τῶν κτημάτων, τὰ ὅποια

κατείχεν ἢ εἰς τὴν τοποθεσίαν Πτέριν Μονὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων (στ. 1 - 5). Ἀκολουθεῖ ἀναγραφὴ τῶν κτημάτων τὰ ὁποῖα ἤδη κατείχεν ἡ Μονὴ ἢ παρεχωρήθησαν νῦν εἰς αὐτήν, καὶ καθορίζεται ἡ θέσις καὶ ἡ ἔκτασις αὐτῶν ἀνερχομένη συνολικῶς εἰς 375 μοδίους (στ. 6 - 22). Τὰ κτήματα εἶναι ἀναλυτικῶς τὰ ἑξῆς :

1) γῆ ἰδιοπεριόριστος καλουμένη τοῦ Ἀγγοῦ, ἐκτάσεως 150 μοδίων (γείτονες : Τζαγκάρις, Βαλελάδης, Σιδηρομάγουλος)·

2) χωράφιον εἰς τὸν νερόμυλον, μετὰ τοῦ πλησίον τῆς μονῆς ἑσωθρίου, ἀμφοτέρω ἐκτάσεως 119 μοδίων (ἄρια καὶ γείτονες : εἰς τὰ καταλύματα ὁ Βαλελάδης, εἰς τὸ Φρυγάνιν, εἰς τοῦ Βαβακᾶ ὁ Χιονόπουλος, εἰς τοῦ Βούζη ὁ Ἅγιος Γεώργιος, εἰς τὸ Γράμμα ὁ Εὐμάθης, εἰς τὰ Μεσάμπελα ὁ Χιοναδίτης, εἰς τὸ Πετρόβουνον ὁ Χριστόφορος, τὸ Χοιροκέφαλον, τοῦ Χαχρούλη, τὰ Λινά)·

3) ἀμπέλιον δύο μοδίων (γείτονες : Χιοναδίτης)·

4) ἀμπέλιον εἰς τὸ Πτέριν, ἀνήκον πρότερον εἰς τὸ δημόσιον, ἐκτάσεως δύο μοδίων (γείτονες : Στραβοιωάννης)·

5) μύλων χειμερινὸς εἰς τὸν Ὀρειόν·

6) [χωράφιον] ἀπὸ τῆς βασιλικῆς γῆς εἰς τὰ Βουνάρια τοῦ Ἐξαδακτύλου, ἀποσπασθὲν ἀπὸ τοῦ ζευγηλατείου, ἐκτάσεως 50 μοδίων·

7) χωράφιον εἰς τὴν Κεράτζαν, ἐκτάσεως 10 μοδίων (γείτονες : Μπεράρδος καὶ Μανουήλ)·

8) τὸ ἡμισυ χωραφίου εἰς τὰ Βουνάρια τοῦ Δράκοντος, ἐκτάσεως 25 μοδίων·

9) γῆ ἐλευθέρα εἰς τὰ Βουνάρια τοῦ Ἀτράγου, ἐκτάσεως 13 (;) μοδίων — τῆς λοιπῆς δοθείσης εἰς τὸν Στραβοιωάννην καὶ

10) ἀμπέλιον δημοσιακὸν τοῦ Λικ(ούρη;) εἰς τὴν Μεσαρέαν, ἐκτάσεως 4 μοδίων.

Ὁ Μιχαὴλ Μακρεμβολίτης προέβη ὡσαύτως εἰς ἀποκατάστασιν τῶν παροίκων (πιτωχοὶ) τῆς Μονῆς (ἀναφέρονται 5 πάροιχοι μετὰ τῶν οικογενειῶν των, τῆς περιουσίας των καὶ τοῦ τέλους, τὸ ὁποῖον ὄφειλον νὰ καταβάλλουν εἰς τὴν Μονήν, στ. 22 - 29). Εἰς τὴν ὡς ἄνω Μονὴν ἐδόθη ἐπίσης χερσαία γῆ, δένδρα καὶ ἀλωνοτόπιον, ὡς καὶ τὸ εἰς τὸ Ρεπανίδιον εὐκτήριον τῆς Ὁδηγητρίας (στ. 29 - 33). Πάντα ταῦτα θὰ κατέχη ἡ Μονὴ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκουμένων μοναχῶν, οἵτινες καὶ ὀφείλουν νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἄλλων τῶν χριστιανῶν (στ. 33 - 37). Πρὸς τοῦτο ἐγένετο τὸ παρὸν σιγγιλιῶδες γράμμα καὶ ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν εἰς ἀσφάλειαν αὐτῆς (στ. 37 - 38).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 38).

Ἐπογραφὴ Μιχαὴλ τοῦ Μακρεμβολίτου (στ. 38 - 39).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— 1) [Ὅρισμός] (πρβλ. στ. 1 *ὁρίσθη*) τοῦ αὐτοκράτορος [Ἀνδρονίκου Β'] πρὸς τὸν Μιχαὴλ Μακρεμβολίτην, ὅπως ἐκτελέσῃ τὴν ἐξίσωσιν καὶ ἀποκατάστασιν τῆς νήσου Λήμου. Τὸ ἔγγραφον δὲν ἐσώθη. Πρέπει πάντως νὰ χρονολογηθῇ πρὸ τοῦ ἔτους 1285 καὶ πιθανώτατα ὀλίγον πρὸ τοῦ Ἰανουαρίου 1284, ἐὰν ταυτίζεται πρὸς τὸν ὑπὸ τῶν ἐγγράφων τῆς Λαύρας ὑπ' ἀρ. 73, 74, 76, 77 μνημονευόμενον ὅρισμόν : πρβλ. *Actes de Lavra*², Β', σελ. 18 (πρβλ. D ö l g e r, *Regesten*, ἀρ. 2209α ὑπὸ χρονολογίαν 1299).

† Ἐπεὶ ὠρίσθη παρὰ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀ[γ](ί)ου ἡμῶν ἀθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως) τοῦ ποιήσαι ἐξίσωσιν ² καὶ ἀποκατάστασιν τῆς νήσου Λήμνου καὶ ἐκάστω τῶν ἐν αὐτῇ ἀποκαθιστάναι τὸ οἰκεῖ(ον) ³ δίκαιον, μετὰ τῶν ἄλλων, τῇ ἀντιλή(ψ)ει καὶ πολυχρονίῳ χαρᾷ τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) ⁴ ἀθ(έν)τ(ου) καὶ βασιλ(έως), ἀποκατέστη καὶ ἡ μονὴ τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων, ἡ εἰς τὸ ⁵ Πτέριν διακειμ(ένη), εἰς τὰ ἄπερ κέκτηται ἀπὸ προσενέξε(ως) τινῶν φιλοχρίστων, ⁶ ἕτινα καὶ ἔχωσιν οὕτως: ἔχ(ει) γῆν ἰδιοπεριόριστ(ον) τὴν λεγο(μέν)ην τοῦ Ἄγγου, πλη(σίον) ⁷ τοῦ Τζαγκάρι, τοῦ Βαλελάδη, τοῦ Σιδηρομα[γ]ούλου καὶ ἕως τῆς δέσεως τοῦ μύλου, ⁸ μοδί(ων) ἑκατὸν πενήκοντα· ἔτ(ε)ρ(ον) χωράφιον εἰς τ]ὸν νερόμυλον σὺν τὸ ἐσωθ(ύ)ρι(ον) τὸ πλη(σίον) τῆς ⁹ μονῆς, εἰς τὰ Καταλύματα πλη(σίον) τοῦ Βαλελ(ά)δη, εἰς τὸ Φρυγάνιν πλη(σίον) τῆς ὁδοῦ, εἰς τοῦ Βαβακᾶ ¹⁰ πλη(σίον) τοῦ Χιονόπουλου, εἰς τοῦ Βούζη πλη(σίον) τοῦ ἀγ(ίου) Γε(ω)ρ(γίου), εἰς τὸ Γράμμα πλη(σίον) τοῦ Εὐμάθη, εἰς τὰ ¹¹ Μεσαμπ(ε)λα πλη(σίον) τοῦ Χιωναδίτου, εἰς τὸν Πετρόβουνον πλη(σίον) τοῦ Χριστοφόρου, εἰς τὸ Χοιροκέφαλον, ¹² εἰς τοῦ Χαχρούλη, εἰς τὰ Λινὰ ἐν δυσὶ τόποις καὶ τὸ πλη(σίον) τοῦ ἀμπ(ε)λ(ίου), τὰ ἀμφο(τέ)ρ(α) μοδί(ων) ¹³ ἑκατὸν δεκαἑννέα· καὶ ἀμπ(έ)λ(ιον) πλη(σίον) τοῦ Χιωνα[δ]ίτου, μοδί(ων) δύο· ἐδόθη τῇ ῥῆθειση παν¹⁴σέπτω μονῇ ἀμπ(έ)λ(ιον) δημοσιακὸν εἰς τὸ Πτέριν, ὅπερ ἐκράτει ἡ Μπράταινα, ¹⁵ πλη(σίον) τοῦ Στραβοῖω(άν)ου, μοδί(ων) δύο· μύλων(α) χειμερηιόν, εἰς τὸν Ὀρειω(όν) λεγόμε(εν)ον, πλη(σίον) τῆς γῆς ¹⁶ τοῦ μο[ν]ιαστ(η)ρ(ίου)· ἐδόθη τῇ αὐτῇ μονῇ ἀπὸ τῆς βασιλ(ικῆς) γῆς εἰς τὰ Βουν(ά)ρ(ια) τοῦ Ἐξαδακ[τύ]λου τὸ ἀ¹⁷ποκοπὴν ἀπὸ τοῦ ζευγηλατείου, πλη(σίον) τὸ δοθ(έν) τοῖς στρατιώταις, ἀπὸ τὸ κάστρ(ον) μέχρι τοῦ ὕδραγ(ω)γ(εί)ου ¹⁸ πλη(σίον) τοῦ παλαιοῦ ἀλωνίου καὶ ἕως τὸν ποταμ(όν), μοδί(ων) πενήκοντα· ἐδ(ό)θη(η) αὐτῷ εἰς τὴν Κεράτζαν ¹⁹ χωράφιον πλη(σίον) τοῦ Μπεράρδου καὶ τοῦ Μανουήλ, μοδί(ων) δέκα· ἔτ(ε)ρ(ον) χωράφ(ιον) εἰς τὰ Βουν(ά)ρ(ια) τοῦ Δράκοντος τὸ (ἡμισυ) ²⁰ τούτου, μοδί(ων) εἴκοσι πέντε· ἔτ(έ)ρ(α) γῆ ἐλευθέρα εἰς τὰ Βουν(ά)ρ(ια) τοῦ Ἀτράγου, μοδί(ων) δεκά[ε]κατ(), ὡς ²¹ τῆς ἑτ(έ)ρ(ας) δοθείσ(ης) πρὸς τὸν Στραβοῖω(άν)ην· ἐδόθη τῇ αὐτῇ μονῇ ἀμπ(έ)λ(ιον) δημοσιακὸν τοῦ Λικ() ἐκ[είν]ου ²² εἰς τὴν Μεσαρέ(αν) πλη(σίον) τοῦ Καρυδογᾶ, μοδί(ων) τεσσαρά[ρ]ων. Καὶ πτωχοὶ οὗτοι: Εὐστράτιος ὁ Παγάνος ²³ ἔχ(ει) (γυναῖκα) Ἄνν(αν), υἱὸν Μιχα(ήλ), οἴκημα (ἐν), γῆν μοδί(ων) γ' (ἡμίσεος) καὶ ἀμπ(έ)λ(ιον) μοδί(ων) α' (ἡμίσεος), τέλος (νομίσματ)ος ἡμισυ· ²⁴ Κων(σταντῖν)ος, ὁ γαμβρὸς τοῦ Παγάνου, ἔχ(ει) (γυναῖκα) Ξένην, υἱ(οῦς) Τριακοντάφ[ωλλ]ου καὶ Ἰω(άν)ην, οἴκημ(α)τ(α) β', πρόβ(α)τ(α) ιβ', ²⁵ γῆν μοδί(ων) λγ' καὶ ἀμπ(έ)λ(ιον) μοδίου α' (ἡμίσεος), τέλος (νομίσματα) δε[ύ]ο . . . ²⁶ . . . τοῦ Ἀθ[α]νασίου ²⁶ ἔχ(ει) (γυναῖκα) . . . , υἱ(όν) Ἰω(άν)ην, οἴκημα (ἐν), ζε(υγά)ρ(ιον)

(ἐν), πρόβ(α)τ(α) [...²⁴...] |²⁷ Γεώργιος ὁ Φιλόκαλος ἔχ(ει) (γυναῖκα) Εἰρήν(ην), οἰκῆμ(α)τ(α) β', πρόβ[ατα] [...²⁰...] [τέλος] (νομίσματος) τρίτ(ον) |²⁸ Μιχα(ήλ) ὁ ἐπὶ προγονὴν γαμβρό(ς) τοῦ Κογχητ[...²⁴...] ἀπὸ |²⁹ τῆς πενθ(ε)ρ(ικῆς) αὐτοῦ στα(σεως) γῆν μοδί(ων) λ', κα [...²⁴...] ἐ]δ(ό)θ(η) τῆ αὐτῆ |³⁰ μονῆ καὶ ἡ χερσαία γῆ ὀπισθ(εν) τοῦ μύλου ...²⁰... δ]ένδρα τοῦ |¹ Ἀνδρέου, ἀλωνοτόπι(ον) σὺν τῷ προαυλ[ίω ...²²... ἐ]τέθη καὶ |³² τὸ εὐκτήριον τῆς Ὀδηγητρί(ας) τὸ εἰς τὸ Ρεπ[ανίδιον ...²⁰... εὐκ]τηρίου σὺν |³³ τῷ ἐσωκηπίῳ, ὅπερ ἔχει ἀπὸ τινων φι[λοχρίστων. Ἄ καὶ ὀφείλει κατέχειν] ἡ ἄνωθ(εν) |³⁴ ρηθεῖσα πάνσεπτος μονῆ εἰς μικρὰν [ζωάγκιαν τῶν ἐκεῖσε ἀσκούντων] μοναχ(ῶν), |³⁵ ψυχικῆς ἕνεκα σ(ωτη)ρί(ας) τοῦ κρατ(αιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) [αἰθέρτου καὶ βασιλέως, ὡς ὀφειλόντων τῶν] μοναχ(ῶν) |³⁶ ὑπερέχεσθαι διηνεκῶς τοὺς κραταιοὺς [καὶ ἀγίους ἡμῶν αἰθέρτας καὶ βασιλεῖς καὶ παντὶ τῷ χριστιανώμω |³⁷ [πλη]ρώμ(α)τι. Ἐπὶ τοῦτο γὰρ ἐγγόνει [καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον σιγί]λλιῶδες γρά[μμα] καὶ ἐπεδ(ό)θ(η) |³⁸ τ[ῆ] μονῆ εἰς ἀσφάλ(ειαν). μὴνὶ Ἰαννουαρί(ω) (ἰνδικτιῶνος) ιγ'.

[† Ὁ δ]οῦ[λος] τοῦ κρα[ταιοῦ] καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αἰθ(έν)τ(ου) καὶ [β]ασιλ(έως) δοῦξ καὶ |³⁹ ἀπογραφεὺς τῆς νήσου Λήμνου Μιχα(ήλ) † ὁ Μακρεμβο(λ)ί(τ)ης †.

L 73, L 74, L 76, L 77 = *Actes de Lavra*², n^{os} 73, 74, 76, 77.

1 ἀγίον] MM || 5 προσενέξεός τινων MM | φι in marg. doc. || 6 ἔχουσι corr. MM || 7 δέσεως : θέσεως MM || 8 Νερόμυλον MM | ἐσωθέριον MM || 12 μ[οδί]ων] MM || 16 βασιλικῆς : δεσποτικῆς MM || 17 lege τοῦ δοθέντος | μέγρι : μέρος MM || 18 ἐδόθη αὐτῷ : ἔχει αὐτῆ MM || 20 fors. δ[ε]κ[α]τ[ρι]ῶν) : lac. sign. MM || 21 fors. Δικ(ούρη) : Δι ... MM | ἐκεῖνου l. MM || 23 γ' (ἡμίσεος) : lac. in MM | α' (ἡμίσεος) : ἐνός καὶ ἡμίσεως MM | νόμισμα MM || 25 α' (ἡμίσεος) : ἐνός καὶ ἡμίσεως MM | δύο ... 'Α]θανασίου MM || 26 π[ρ]όβ[α]τα MM || 27 π[ρ]όβ[α]τα MM || 28 καὶ ante ἀπὸ l. MM || 29 ἐδόθη non l. MM || 30 μίλον suppl. : Μ ... MM || 31 ἀλωνοτόπιον MM || 32 Ρεπ[ανίδιον] suppl. MM (cf. schol. 13) || 33 φι[λο]χρίστων MM | Ἄ καὶ ὀφείλει κατέχειν suppl. secundum L 73, L 74 (cf. L 76, L 77) : lac. in MM || 34 ζωάγκιαν (fors. ζωοτροφίαν) τῶν ἐκεῖσε ἀσκούντων : suppl. secundum L 73 l. 98 - 99 : εἰς ζωάγκιαν μικρὰν τῶν ἐκεῖσε μοναχῶν cf. L 74 l. 80 - 81, L 77 l. 111 - 112 : εἰς μικρὰν ζωοτροφίαν τῶν ἐκεῖσε ἀσκούντων μοναχῶν (cf. Ostrogorsky, *Féodalité*, p. 278 not. 3) : παραμυθίαν καὶ ἀνάπανσιν τῶν suppl. MM || 35 ὡς ὀφειλόντων : suppl. secundum L 73 l. 99 : lac. in MM || 36 καὶ ἀγίους ἡμῶν αἰθέρτας καὶ βασιλεῖς καὶ παντὶ τῷ : suppl. secundum L 73 l. 99 | παντὶ τῷ : σὺν τῷ suppl. MM || 37 καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον σιγίλλιῶδες : suppl. secundum L 74 l. 85, L 76 l. 16, L 77 l. 116 - 117 : καὶ τὸ παρὸν ἡμῶν ἀποκαταστατικὸν σιγίλλιῶδες suppl. MM || 38 [Ὁ δ]οῦλος τοῦ κρα[ταιοῦ] MM || 39 Μιχαήλ † ὁ Μακρεμβολίτης † : ὁ ... lac. in MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ παρὸν ἔγγραφο εἶναι τὸ ἀρχαιότερον εἰς τὴν σειράν τῶν περὶ τῆς Λήμνου ἔγγράφων τοῦ Ἀρχιεπίου τῆς Πάτμου (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 44 (τοῦ 1321) καὶ 16 (τοῦ 1323) = MM, Γ', σελ. 254 - 5, 255 - 6) : τοῦτο ἀναφέρεται εἰς ἐποχὴν παλαιότεραν τῆς προσαρτήσεως τῆς Μονῆς τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου. Μετὰ τὴν προσάρτησιν, ἡ ἀπο-

κατάστασις τοῦ Μακρεμβολίτου ἐδόθη εἰς τὴν Πατριακὴν Μονὴν ὡς τίτλος ἰδιοκτησίας (πρβλ. ἀνάλογα ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 50 καὶ κυρίως σελ. 22 - 23). Τὸ παρὸν παρέχει σημαντικὰς εἰδήσεις διὰ τὴν μελέτην τῶν τοπωνυμίων τῆς νήσου.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.— Τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἔνδειξιν μηνὶ Ἰανουαρίῳ ἰνδικτιῶνος ιγ'. Τὸ ἔτος δύναται νὰ προσδιορισθῇ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων :

Ἡ παροῦσα ἀποκατάστασις ἐξεδόθη μετὰ τὴν ἀνάκτησιν τῆς Λήμνου ὑπὸ τῶν Βυζαντινῶν, ἦτοι μετὰ τὸ ἔτος 1278, καὶ πρὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Μονῆς τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, δηλ. πρὸ τοῦ ἔτους 1323 ἢ 1321 (βλ. σχετικῶς σχόλιον 2), καὶ ὅσον εἰς τὸ παρὸν πρακτικὸν ἢ ὡς ἄνω Μονὴ ἐμφανίζεται ὡς ἀνεξάρτητος (πρβλ. O s t r o g o r s k y, *Féodalité*, σελ. 278). Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἢ ἰγ' ἰνδικτιῶν κατὰ μῆνα Ἰανουάριον συμπίπτει πρὸς τὰ ἔτη 1285, 1300, 1315.

Μετὰ τὴν ἡμετέραν ἀνάγνωσιν τῆς ὑπογραφῆς, ἐκδότης τοῦ παρόντος γράμματος εἶναι ὁ *Μιχαὴλ Μακρεμβολίτης*, γνωστὸς ἐκ τεσσάρων ἐγγράφων τοῦ Ἀρχιεπίου τῆς Λαύρας, τὰ ὅποια ἀπέλυσε κατὰ μῆνα Ἰανουάριον τῆς ιβ' ἰνδικτιῶνος ὡς «δοῦξ καὶ ἀπογραφεὺς τῆς Λήμνου» καὶ τὰ ὅποια οἱ ἐκδότης χρονολογοῦν εἰς τὸ ἔτος 1284 : βλ. *Actes de Lavra*², κυρίως ἀρ. 73 (πρωτότυπον διασφῶζον τὴν ὑπογραφὴν) καὶ ἀρ. 74, 76 καὶ 77. (Διὰ τὴν χρονολογίαν, βλ. ἐν ἐκτάσει *Actes de Lavra*², Β', σελ. 37 - 38). Ἐπομένως καὶ τὸ παρὸν ἔγγραφον, τὸ ὅποιον ἀπελύθη κατὰ τὴν ἐπομένην ἰγ' ἰνδικτιῶνα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου, πρέπει νὰ χρονολογηθῇ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος 1285.

Σημειωτέον ὅτι ὁ Fr. D ö l g e r, *Zur Gebuhrenwesen der Byzantiner*, ἐν *Études dédiées à A. Andréadès* (1939), σελ. 21 ὑποσ. 73, ἐπρότεινε τὸ ἔτος 1315, ἄνευ ὅμως τεκμηριώσεως. Ὁ G. O s t r o g o r s k y, *Féodalité*, σελ. 278 - 282, εἰς ἐμπεριστατωμένην συγκριτικὴν μελέτην τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν Λῆμον ἐγγράφων Πάτμου καὶ Λαύρας, ἐταύτιζε τὸν ἄγνωστον μέχρι τότε ἐκδότην τοῦ παρόντος ἐγγράφου (τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν παρέχεται εἰς τὴν ἐκδοσιν MM) πρὸς τὸν ἄλλοθεν μαρτυρούμενον *δοῦκα καὶ κεφαλὴν* τῆς Λήμνου Βασιλείου (κατὰ τὴν λαθασμένην ἀνάγνωσιν τοῦ Ἀλεξάνδρου Λαυρεώτου, *Ἐπίσημα Βυζαντινὰ Γράμματα*, Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος 25, 1893 - 4, σελ. 165 - 166. Βλ. νῦν *Actes de Lavra*², ἀρ. 73 : πρόκειται περὶ ἐγγράφου τοῦ αὐτοῦ Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου), κυρίως ἕνεκα τῆς ὁμοιότητος — εἰς τὸ πρωτόκολλον καὶ εἰς τινὰς ἐκφράσεις — μεταξύ τοῦ παρόντος γράμματος καὶ τοῦ ὡς ἄνω ἐγγράφου τῆς Λαύρας· βασιζόμενος δὲ εἰς τὴν ταύτισιν ταύτην ἐχρονολόγει τὸ παρὸν εἰς τὸ ἔτος 1300. Μετὰ τὴν ἡμετέραν ὅμως ἀνάγνωσιν τῆς ὑπογραφῆς *Μιχαὴλ ὁ Μακρεμβολίτης* (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 14) ἢ ταύτισις αὕτη καὶ ἢ ἐπ' αὐτῆς βασιζομένη χρονολόγησις ἀνατρέπεται.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. 3) . *τῆ... πολυχρονίῳ χωρῇ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν ἀθένιου καὶ βασιλέως* : πρβλ. ὁμοίαν ἐκφρασιν εἰς ἄλλα ἔγγραφα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 71, σχόλιον 6.

2. (στ. 4 - 5) : Ἡ εἰς τὴν περιοχὴν Πτέριν τῆς νήσου Λήμνου Μονὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς μετὰ τὸ ἔτος 1292, καθ' ὅσον εἰς χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου Β' τοῦ ἔτους τούτου, ἐπικυρωτικῶν ὄλων τῶν κτήσεων τῆς Μονῆς Πάτμου, οὐδεμία μνεῖα αὐτῆς γίνεται (πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 15). Εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὸ

χρυσόβουλλον τοῦτο δὲν ἀνταποκρίνεται πάντοτε εἰς τὴν πραγματικότητα, διότι μνημονεύει κτήσεις αἱ ὁποῖαι εἶχον πλέον ἀπολεσθῆ (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, σελ. 149 καὶ 179 - 180), τὸ ἀντίθετον ὅμως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ συμβῆ, δηλαδὴ νὰ παραλειφθοῦν κτήσεις προσφάτως κτηθεῖσαι. Πάντως ἡ μονὴ προσεκυρώθη εἰς τὴν Πάτμον ὀπωσδήποτε πρὸ τοῦ ἔτους 1323 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 16). Ἴσως καὶ πρὸ τοῦ 1321, διότι εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους τούτου ἀναφέρεται ὅτι εἶχεν ἤδη πρὸ καιροῦ χωρηθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου γῆ τῆς Λήμνου, ἡ δὲ μνημονεύεται ὅμως ρητῶς εἰς αὐτὸ ἡ Μονὴ τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 44 = MM, Γ', σελ. 254 - 5). Ἡ περιοχὴ Πτέριν (νῦν Φτέρις) εὐρίσκεται εἰς τὸ νότιον τμήμα τῆς νήσου, Δ. τοῦ λιμένος τοῦ Μούδρου.

3. (στ. 8) : Τὸ ἐσωθύριον ἦτο γῆ, συνήθως ἐντατικῶς, καλλιεργημένη καὶ κειμένη πλησίον τῶν οἰκιῶν τῶν καλλιεργητῶν (πρβλ. D ö l g e r, *Finanzverwaltung*, σελ. 136 - 7). Ἐσωθύρια ἀναφέρονται καὶ ἄλλαχού ἐν Λήμνῳ : πρβλ. MM, Γ', σελ. 258 στ. 27 (ἔσωγύρια διορθ. εἰς ἐσωθύρια), *Actes de Dionysiou*, σελ. 146 - 7 κ.ξ.

4. (στ. 10) : Προφανῶς πρόκειται περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τοῦ Μυροβλήτου εἰς τὴν τοποθεσίαν Ἁγίας Εἰρήνης, ὁ ὁποῖος προσεκυρώθη εἰς τὴν Πάτμον ὠσαύτως πρὸ τοῦ ἔτους 1323 (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 16 = MM, Γ', σελ. 256 στ. 3).

5. (στ. 11 καὶ στ. 13) : *πλησίον τοῦ Χιοναδίτου*, πρβλ. τόμ. Α', πλαστὸν ἔγγρ. Γ' = MM, Γ', σελ. 253 στ. 7 : «ἐσωπερίβολα τῆς Εἰρήνης τοῦ Χιοναδίτου».

6. (στ. 15) : *Στραβοϊωάννον* : πρβλ. καὶ στ. 21. Ὠσαύτως D ö l g e r, *Schatzkammer*, ἀρ. 78/9 στ. 23.

7. (στ. 15) : Πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 16 = MM, Γ', σελ. 255 στ. 31 τοῦ ἔτους 1323, ὅπου εἰδικὴ μνεῖα τοῦ *χειμερινοῦ ὑδρομόλωνος*.

8. (στ. 16 - 17) : Ἡ σύνταξις εἶναι τετραγαμμένη. Ἡ ὀρθὴ διατύπωσις θὰ ἦτο ἡ ἀκόλουθος : «ἐδόθη τῇ αὐτῇ μονῇ ἀπὸ τῆς βασιλικῆς γῆς εἰς τὰ Βουνάρια τοῦ Ἐξασακτύλου [χωράφιον], τὸ ἀποκοπὲν ἀπὸ τοῦ ζευγηλατείου, [εὐρισκόμενον] πλησίον [τοῦ χωραφίου] τοῦ δοθέντος τοῖς στρατιώταις, ἀπὸ τὸ κάστρον μέχρι τοῦ ὑδραγωγείου πλησίον τοῦ παλαιοῦ ἀλωνίου καὶ ἕως τὸν ποταμόν, μοδίων πεντήκοντα».

9. (στ. 16 καὶ 19) : *Βουνάρια* : τὸ τοπωνύμιον ἀπαντᾷ συχνὰ ἐν Λήμνῳ : πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. Β' καὶ Γ' = MM, Γ', σελ. 249 στ. 5 καὶ σελ. 252 στ. 27 : *χωράφια τὰ Βουνάρια λεγόμενα*. Πρβλ. καὶ *Actes de Dionysiou*, ἔγγρ. ἀρ. 21 στ. 13, ἔγγρ. ἀρ. 25 στ. 109.

10. (στ. 6 - 22) : Ἐὰν ἡ ἀνάγνωσις καὶ συμπλήρωσις εἰς τὸν στ. 20 *μοδίων δεκατριῶν* εἶναι ὀρθή, ἡ ἔκτασις τῶν ἀναγραφόμενων κτημάτων (χωραφίων, ἀμπελιῶν), τῶν ὁποίων παρέχεται ὁ μοδισμός, ἀνέρχεται συνολικῶς εἰς 375 μοδίους.

11. (στ. 22 - 29) : Οὐδεις ἐκ τῶν ἀναγραφόμενων ἐνταῦθα παροίκων, μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, ἀπαντᾷ εἰς τὰ λοιπὰ περὶ Λήμνου ἔγγραφα τῆς Πάτμου, τὰ ὁποῖα εἶναι κατὰ 40 σχεδὸν ἔτη μεταγενέστερα. Ἐνταῦθα σφίζονται τὰ ὀνόματα καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα πέντε παροίκων· πιθανώτατα ὅμως θὰ ἦσαν καταγεγραμμένοι καὶ ἄλλοι τρεῖς ἢ τέσσαρες εἰς τὸ ἐλλεῖπον τμήμα τῶν στ. 26 - 29 (συνολικῶς κατ' ἀνώτατον ὄριον ὀκτὼ ἢ ἐννέα πάροιχοι). Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1321 (τόμ. Α', ἀρ. 44 = MM, Γ', σελ. 254 - 255) ἀναφέρονται 23 πάροιχοι. Ἐπειδὴ εἰς τὸ σφζόμενον τμήμα ἀναγράφεται τὸ τέλος τῶν τριῶν μόνον παροίκων, δὲν γνωρίζομεν τὸ σύνολον τοῦ καταβαλλομένου παροικικοῦ τέλους.

12. (στ. 32) : 'Ο ναός τῆς Ὁδηγητρίας ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰ μεταγενέστερα περὶ Λήμνου ἔγγραφα τῆς Πάτμου : πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 16 (= MM, Γ', σελ. 256 στ. 3).

13. (στ. 32) : Ἡ συμπλήρωσις τῶν MM *Ρεπανίδιον* εἶναι ὀρθή : τὸ χωρίον *Ρεπανίδιον*, κείμενον εἰς τὸ ΒΑ τμήμα τῆς νήσου πλησίον τοῦ κόλπου Πουρνιά, μνημονεύεται συχνὰ εἰς τὰ περὶ Λήμνου ἔγγραφα (πρβλ. τόμ. Α', ἔγγρ. ἀρ. 44 καὶ 16 = MM, Γ', σελ. 255 στ. 13, σελ. 256 στ. 1).

14. (στ. 38 - 39) : Εἰς τὴν ἔκδοσιν τῶν MM δὲν παρέχεται οὔτε τὸ κύριον οὔτε τὸ οἰκονομικὸν ὄνομα τοῦ ἀπολύσαντος τὸ παρὸν ἔγγραφον δουκὸς καὶ ἀπογραφέως τῆς Λήμνου. Ἡ ἡμέτερα ἀνάγνωσις *Μιχαὴλ ὁ Μακρεμβολίτης* ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς συγκρίσεως τούτου πρὸς τὰ ὑπὲρ τῆς Λαύρας ἔγγραφα τοῦ αὐτοῦ ἀξιωματοῦχου, ἰδίᾳ δὲ πρὸς τὸ ἐν πρωτοτύπῳ σωζόμενον ὑπ' ἀρ. 73 τῆς νέας ἐκδόσεως τῶν ἐγγράφων τῆς Λαύρας· ἡ ὑπογραφή εἶναι ἀπολύτως ὁμοία, πιθανώτατα δὲ καὶ ἡ χεὶρ τοῦ γραφέως τῶν δύο ἐγγράφων εἶναι ἡ αὐτή. Ἐπίσης παρατηρεῖται μεγάλη ὁμοιότης εἰς τὴν διατύπωσιν, ἰδίᾳ εἰς τὸ πρωτόκολλον καὶ τὸ ἐσχατόκολλον, γεγονόςς τὸ ὅποιον ἐπέτρεψε νὰ συμπληρωθοῦν σημαντικὰ κενὰ τοῦ παρόντος ἐγγράφου (βλ. κυρίως στ. 33 - 36 καὶ Κριτικὸν Ὑπόμνημα). Τὰ ἔγγραφα τῆς Λαύρας ἀπελύθησαν ὑπὸ τοῦ Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου, ὑπὸ τὴν ιδιότητά του ὡς δουκὸς καὶ ἀπογραφέως, τῆς Λήμνου, κατὰ Ἰανουάριον τῆς 13^{ης} Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἔτους 1284, συμφώνως πρὸς τὴν χρονολόγησιν τῶν ἐκδοτῶν (βλ. *Actes de Lavra*², Β', ἀρ. 73, 74, 76, 77 καὶ διὰ τὴν χρονολογίαν κυρίως σελ. 37 - 38). Κατὰ ταῦτα ὁ Μιχαὴλ Μακρεμβολίτης κατεῖχε τὸ ἀξίωμα τοῦτο τουλάχιστον ἀπὸ Ἰανουαρίου 1284 μέχρις Ἰανουαρίου 1285. Περὶ τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ δουκὸς καὶ ἀπογραφέως, βλ. ἀνωτέρω, σελ. 169, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Περὶ τινων δουκῶν Λήμνου, βλ. Ostrogorsky, *Féodalité*, σελ. 274 - 277, 281 - 282. Περὶ Μακρεμβολιτῶν δὲν ὑπῆρχε μέχρι τοῦδε σχετικὴ μονογραφία. Ὁ Ν. Σορῶνος ἔχει ἀναγγεῖλαι τὴν ἔκδοσιν εἰδικῆς μελέτης περὶ τῆς νήσου Λήμνου : *Une province byzantine du XIII^e au XV^e siècle : l'île de Lemnos*, ἔπου εἰς τὸ κεφ. III πραγματεύεται καὶ περὶ τοῦ Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου. Σφύζεται σφραγὶς Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου, συζύγου Εἰρήνης (Schlumberger, *Sigillographie*, σελ. 674, Laurent, *Bulles métriques*, ἀρ. 238)· ἐπειδὴ ὁμοίως ἡ σφραγὶς χρονολογεῖται εἰς τὴν ἐποχὴν τῶν Κομνηνῶν, δὲν δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν τὸν σύζυγον τῆς Εἰρήνης μὲ τὸν ὁμώνυμον δοῦκα τῆς Λήμνου, τὸν ἐκδότην τοῦ παρόντος ἐγγράφου, ὁ ὅποιος ἔδρασε κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΓ' αἰ.

75. ΛΕΗΣΙΣ ΤΩΝ ΕΠΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΚΩ

δέησις διὰ σημειώματος (στ. α' - γ')

σημειομάστρον γράμμα (στ. 3, 31, 33, 34)

πρβλ. ἀναφέρομεν (στ. 5, 32)

μαρτυροῦμεν (στ. 7)

μαρτυρία (στ. 29)

Ἰούλιος, ἰνδ. α'
[1288]

Οἱ ἔποικοι τῆς νήσου Κῶ, κληρικοί, στρατιωτικοὶ καὶ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ, ὑποβάλλουν ἀναφορὰν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, διὰ τῆς ὁποίας ἐκθέτουν τὸ ἱστορικὸν τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν καὶ τὰ τῆς προσαρτήσεώς της εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, βεβαιοῦντες ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ἄλσους οὐδὲν δικαίωμα ἔχει ἐπ' αὐτῆς καὶ αἰτοῦντες εὐνοϊκὴν βασιλικὴν ἀπόφασιν ἔναντι τῶν ἀσυστάτων ἀπειτήσεων τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ.— *Πρωτότυπον* (νῦν ἄνευ ἀριθμοῦ Ἀρχείου Μονῆς). Χάρτης, χρώματος ὑπολεύκου πρὸς φαιόν, σχήματος ὀρθογωνίου. Διαστάσεις: 0,295 - 0,380 × 0,260. Περιθώρια: ἀριστερᾶ καὶ δεξιᾶ (0,015). Ἀποτελεῖται ἐκ δύο τεμαχίων μήκους 0,015 - 0,100 + 0,280, τοῦ ἄνω ἐπικεκολλημένου ἐπὶ τοῦ κάτω (στ. 6 - 7). — Μελάνη: α') καστανόχρους βαθεῖα, β') τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐπισκόπου καστανόχρους ἀνοιχτή, γ') τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Βαραργοπούλου μέλαινα. — Ἀνορθογραφία: ἀσυνταξίαι τινές, διπλοῦς τονισμοὶ συνθέτων λέξεων. Ἰδιωματισμοὶ (πρβλ. στ. 9, 21: ἠφθάσαμεν, στ. 8, 9, 11, 21: ἦτον, στ. 5 - 6: ἠφέφερον, στ. 20: ἠφέρασαν, στ. 23: ἐδώκασιν κ.λ.). — Εἰλητάριον συμπεπιεσμένον: ἕχνη τριῶν καθέτων καὶ τεσσάρων ὀριζοντίων παλαιότερων διπλώσεων. — Διατήρησις μετρία: ἐλλείπει εἰς τὴν ἀρχὴν τμῆμα 30 περίπου στίχων, τὸ ὅποιον ἐξέπεσεν ὀπωσδήποτε μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῶν MM, διότι ἐκεῖ ἐκδίδεται ἀκέραιον. Τὸ νῦν σφζόμενον τμῆμα ἀρχεται: *νήσου Νικ(ή)τ(ας) ὁ Βοράμ(ιος)... τ(οῦ) ἀγ(ίου) μεγαλομ[άρτυ]ρος Γεωργ(ίου)... σπητόβρωτον, σχισμαί τινες εἰς τὰς διπλώσεις, κακὴ μεταγενεστέρα ἐπικόλλησις τῶν δύο τεμαχίων καλύπτει τμῆμα τῶν γραμμάτων τοῦ στ. 7. Τὸ ἔγγραφον ἐκολλήθη μεταγενεστέρως ἐπὶ χάρτου.*

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — MM, τόμ. Γ', σελ. 184 - 187 ἀρ. 67 (ἐκδίδεται ἀκέραιον. Ἡ ὀρθογραφία ἀποκαθίσταται).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Ἐμμανουὴλ Καρπαθίου, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα Ἱερὰ Μονὴ τῶν Σπονδῶν*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 2 (1956), σελ. 3 - 25, κυρίως σελ. 10 - 16. — Τοῦ αὐτοῦ, *Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἄλσους*, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 4 (1963), σελ. 133 - 141. — Μ. Νυσταζοπούλου - Πελεκίδου, *Les hypomnéseis - déiseis et les lyseis byzantines. Note diplomatique*, ἀνακοίνωσις εἰς τὸ ΙΔ' Διεθνὲς Συνέδριον Βυζαντινῶν Σπουδῶν (Βουκουρέστι, 1971) (ὑπὸ ἔκδοσιν).

Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσιν ἀκολουθοῦμεν κατ' ἀνάγκην κατὰ τὸ ἔνω ἔλλειπον τμήμα (περὶ τοὺς 30 στίχους τοῦ ἐγγράφου) τὴν ἔκδοσιν τῶν MM (στ. α' - μζ' ἡμετέρας ἐκδόσεως = MM, Γ', σελ. 184, 4 - 185, 17, ὡς καὶ τμήμα τῶν στ. 1 - 4 = MM, Γ', σελ. 185, 17 - 22).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Διεύθυνσις (δέησις διὰ σημειώματος πρὸς τὸν αὐτοκράτορα τῶν ἐποίκων τῆς νήσου Κῶ, ἱερωμένων, στρατιωτικῶν καὶ τοῦ κοινοῦ τοῦ λαοῦ).

Σίγνα 66 κατοίκων τῆς νήσου (ἐν οἷς τοῦ καστροφύλακος Πυλίου καὶ τριῶν τζαγκρατόρων). Ὑπογραφαὶ 17 μαρτύρων (ἐξ ὧν οἱ 16 κληρικοὶ) (στ. α' - μζ' + 1 - 3).

Εἰσαγωγικὴ φράσις (στ. 4 - 5). Διὰ τοῦ παρόντος οἱ ἄνωθεν ὑπογράφοντες κάτοικοι τῆς Κῶ ὑποβάλλουν ἀναφορὰν (ἀναφέρομεν) πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐξ ἀφορμῆς τῆς ὑπομνήσεως, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ὑποβάλλει πρὸς αὐτὸν ὁ καθηγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους Μεθόδιος προβάλλων δικαίωματα ἐπὶ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν (στ. 5 - 7). Διὰ τῆς παρούσης ἀναφορᾶς οἱ αἰτοῦντες ἐκθέτουν τὸ ἱστορικὸν τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν καὶ βεβαιοῦν ὅτι ἀρχικῶς αὕτη ἦτο ναὸς ἰδρυθεὶς πρὸ (πρότερον παρὰ τῆς κτήσεως) τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους. Οὗτοι ἔζων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Καλιῶάνου [= Ἰωάννου Βατάτζη], ὅτε προϊστατο τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν ὁ μοναχὸς Μύρων, μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου ἦλθεν ὁ Δανιὴλ Δούκας, ὁ ὁποῖος ἐπεδίωξε νὰ γίνῃ κύριος τῆς περιοχῆς τῆς, ἀλλ' ἐκδιωχθεὶς παρέδωκεν αὐτὴν εἰς τὸν Ἰωάννην Βιλλίδην, διὰ νὰ κατέχη αὐτὴν διὰ λογαριασμὸν του. Ἀκολουθῶς ἦλθεν ὁ ἱερομόναχος Παντελέων(;), μετὰ δὲ τὸν θάνατον τούτου τρεῖς ἐκ Κύπρου μοναχοὶ οὗτοι πληροφορηθέντες ὅτι ἡ περιοχὴ εἰς οὐδένα ἀνήκειν, ἐγκατεστάθησαν ἐκεῖ, ἰδόντες δὲ τὸν τόπον καλὸν ἐζήτησαν παρὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου γράμμα, διὰ τοῦ ὁποῖου ἐγένοντο κύριοι αὐτῆς. Οἱ Κύπριοι μοναχοὶ ἔζων κυρίως ἀπὸ τὸ ψυχικὸν τῶν χριστιανῶν, διότι ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν κατεῖχε μόνον ἓν βοῦδιον (στ. 7 - 18). Διὰ τοῦτο, οἰκαιοθελῶς καὶ μετὰ σύμφωνον γνώμην (μετὰ βουλῆς) ὅλης τῆς χώρας, παρέδωκαν τὴν περιοχὴν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου δι' ἀνάστασιν καὶ βελτίωσιν. Ἐλθόντες οἱ Πάτμιοι μοναχοὶ εὗρον ἐκεῖ μόνον τὴν ἐκκλησίαν προέβησαν δὲ εἰς ὅσας βελτιώσεις ἔχει σήμερον ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν (στ. 18 - 21). Περὶ δὲ τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους μαρτυροῦν ὅτι ἐπὶ τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης ὁ ἡγούμενος Γεράσιμος, (ἀγνώριμος) τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τοῦ πατριάρχου, ἐζήτησε καὶ ἔλαβε τὸ ἥμισυ τῆς περιοχῆς, χωρὶς νὰ ἔχη οὐδὲν δικαίωμα (στ. 21 - 23). Μετὰ τὸν θάνατον τούτου καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἡγούμενου τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους Μεθοδίου ἐγένοντο ἀλληλοδιαδόχως ἕνδεκα ἡγούμενοι (ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς), καθ' ἕνα δὲ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἡγουμενίας των ἡ Μονὴ τοῦ Ἄλσους οὐδεμίαν εἶχε κυριότητα ἐπὶ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν (στ. 23 - 29).

Ἡ παροῦσα μαρτυρία ἐγένετο παρὰ τῶν ὡς ἄνω ἐποίκων τῆς ὅλης χώρας, ἐνώπιον τῆς κεφαλῆς τοῦ τόπου Ἀλεξίου τοῦ Βαραγγοπούλου, τοῦ βεστιαρίτου Θεοδώρου τοῦ Σκολάρι καὶ τοῦ ἐπισκόπου Κιράμου(;). Τὸ παρὸν σημειομάρτυρον γράμμα ἐδόθη εἰς τοὺς μοναχοὺς τῆς Μονῆς Πάτμου, διὰ νὰ ὑποβάλουν τοῦτο εἰς τὸν αὐτοκράτορα, αἰτοῦντες τὴν εὐμενῆ ἀπόφασίν του (στ. 29 - 32). Καταληκτικὸς φράσις (σελ. 32).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 33).

Ὑπογραφαὶ ἐπισκόπου Κῶ Νήφωνος καὶ Ἀλεξίου Βαραγγοπούλου (στ. 34 - 36).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— 1) Ὑπόμνησις (στ. 5) τοῦ καθηγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους Μεθοδίου περὶ τῶν δικαιωμάτων αὐτῆς ἐπὶ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν. Τὸ ἐγγράφον δὲ ἐσώθη. 2) Γράμμα (στ. 17) ἀγνωύμου πατριάρχου, διὰ τοῦ ὁποῖου παραχωρεῖται ἡ κυριότης τῆς

περιοχῆς τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν εἰς τρεῖς Κυπρίους μοναχοῦς. Τὸ ἔγγραφο δὲν σφύζεται : βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1336, ὁ ὁποῖος χρονολογεῖ τοῦτο ὀλίγον πρὸ τοῦ 1258. (Βλ. σχετικῶς κατωτέρω, σχόλιον 17). 3) (στ. 22 - 23 : ἐζήτησε τὸ ἥμισυ τῆς χώρας καὶ νὰ τοῦ τὸ ἐδόκασιν) : πιθανώτατα ἡ αἴτησις τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους Γερασίμου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καὶ τὸν πατριάρχη ἐγένετο δι' ἐγγράφου, ὡς καὶ ἡ ἀντίστοιχος ὄψεως. Τὰ σχετικὰ ἔγγραφα δὲν ἐσώθησαν.

† Δέησις διὰ σημειώματος τῶν ἐποίκων τῆς νήσου Κῶ, ἱερωμένων, |^β στρατευομένων καὶ τὸ κοινὸν τοῦ λαοῦ καὶ δούλων καὶ στλάβων τῆς |^γ κραταιᾶς καὶ ἀγίας βασιλείας σου.

|^δ † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Βεργωτῆ. † Σίγνον Λέοντος τοῦ Χρυσσοχοῦ. † Σίγνον |^ε Κωνσταντίνου τοῦ Κλα... † Σίγνον Νικολάου τοῦ Πενταπόλλου. † Σίγνον |^ς Γεωργίου τοῦ Πάρξα... † Σίγνον Νικήτα τοῦ Βαῦ. † Σίγνον Νικολάου τοῦ |^ς Βεργωτῆ. † Σίγνον Κωνσταντίνου τοῦ Βεργωτῆ. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Ποθητῆ. |^ν † Σίγνον Νικήτα τοῦ Λιγίδη. † Σίγνον Μιχαὴλ τοῦ Λιγίδη. † Σίγνον Νικήτα τοῦ |^δ Καλαμίτη. † Σίγνον Μιχαὴλ τοῦ Καλαμίτη. † Σίγνον Μιχαὴλ τῆς Ἀλιμνῆς. |^ι † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Σκουταρίτη. † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Ῥουχᾶ. † Σίγνον |^α Μιχαὴλ τοῦ Χουβέση. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Χουβέση. † Σίγνον Μιχαὴλ τοῦ |^β Γολεπτῆ. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Χαρατζῆ. † Σίγνον Μιχαὴλ τοῦ Κατῖλ... |^γ † Σίγνον Βασιλείου τοῦ Στρατιώτου. † Σίγνον Κωνσταντίνου τοῦ Μιγκιράκου. |^δ † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Πολίτου. † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Ζυγισμένου. † Σίγνον |^ε Γεωργίου τοῦ Ζωγράφου. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Βεργωτῆ. † Σίγνον Μιχαὴλ |^ς τοῦ Γαλάτη. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Βαρδῆ. † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Χωνιάτου. |^ς † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Κοκόπουλου. † Σίγνον Βασιλείου τοῦ Ἀνεμοπράτη. † Σίγνον |^ν Ἰωάννου τοῦ Ῥουχᾶ. † Σίγνον Νικολάου τοῦ Χαμέτη. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ |^δ Σκουρῖλλου. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Θεότση. † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Καρουλίτση. |^ς † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Κοκκίτη. † Σίγνον Λέοντος τοῦ Ἀμπουχᾶ. † Σίγνον |^α Νικολάου τοῦ Μουσικοῦ. † Σίγνον Νικήτα τοῦ Πριμμικῆρη. † Σίγνον Στεφάνου |^β τοῦ Ἐγγαλαβᾶ. † Σίγνον Κωνσταντίνου τοῦ Πασχάλη. † Σίγνον Νικολάου τοῦ |^γ Λουρέδου. † Σίγνον Νικηφόρου τοῦ Βαϊάμο... † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Κυδῶνη. |^δ † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Ἐξηπλίτη. † Σίγνον Γεωργίου τοῦ Τοξαρά. † Σίγνον |^ε Νικηφόρου τῆς Ῥοδίας. † Σίγνον Γεωργίου τῆς Ἰαλαίας. † Σίγνον Κωνσταν|^ςτίνου τοῦ Σκουταράτου. † Σίγνον Νικολάου τοῦ Ἀντιοχίτη. † Σίγνον Ἰωάννου |^ς τοῦ Νυσιρίου. † Σίγνον Λέοντος τοῦ Ὁρφανοῦ. † Σίγνον τοῦ Ἐφρημ... |^ν † Σίγνον Κωνσταντίνου τοῦ Καλοῖδῆ. † Σίγνον Ἰωάννου τοῦ Πηλιώτη. † Σίγνον |^δ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοβέργη. † καστροφύλαξ Πη|^λίου Ἰωάννης ὁ Στεριώνης. † Σίγνον † Σίγνον |^α † Σίγνον τζαγκράτορος Γεωργίου τοῦ Ματζόνη. † Σίγνον τζαγ|^βκράτορος Νικολάου τοῦ Κρίτζη. † Σίγνον τζαγκράτορος Γεωργίου τοῦ Λικαρδίτη. |^γ † Σίγνον Νικολάου τοῦ Τράλη. † Σίγνον Νικολάου τοῦ Ἄμα... † καὶ |^δ ἑτέρων οὐκ ὀλίγων.

|^ε † Μον[αχός] Μάξιμος καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Μιχαὴλ |^ς ὁ Δρόσος καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Ἱερεμίας ἱερεὺς [μαρ|^ςτυρῶν] ὑπέγραφα. † Κωνσταντίνος ἱερεὺς ὁ Ῥαφομάτης ὑπέγραφα. |^ν † Ἰωάννης [ἱερεὺς καὶ νομικός ;] τῆς ἀγιοπάτης ἐπισκοπῆς νήσου Κῶ |^δ καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Κωνσταντίνος ἱερεὺς, νομικός καὶ |^μ κληρικός καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Κωνσταντίνος διάκονος |^α ὁ Ἀνατολίτης καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Ἰωάννης ἱερεὺς καὶ |^β πρωτοπαπᾶς ὁ Φωτηνός καὶ αὐτὸς μαρτυρῶν ὑπέγραφα. † Ἱερεὺς ὁ

ἰ^{μν} Μαργαρίτης ἐπέγραφα. † Ἰωάννης ἱερεὺς ὁ Ἐπιφάνης ἐπέγραφα. ἰ^{μδ} † Ἰωάννης ἱερεὺς ὁ Περαποριανὸς ἐπέγραφα. † Γεώργιος ἱερεὺς ὁ ἰ^{με} Συριανὸς ἐπέγραφα. † Διάκονος Ζαχαλᾶς ἐπέγραφα. † Κωνσταν^{ἰμς} τίνος ἱερεὺς ὁ Μεγαληνίτης ἐπέγραφα. † Ὁ νομικὸς τῆς ἀριωτάτης ἰ^{μς} ἐπισκοπῆς νήσου Νικ(ή)τ(ας) ὁ Βράμ(ιος) ἰ² καὶ αὐτὸς μαρτυροῦν ἐπέγραφα. † Ὁ μοναχὸς Ἰωαννίκιος καὶ καθηγούμενος τῆς σεβασμίας μονῆς τ(οῦ) ἀγ(ίου) μ(ε)γαλομ[άστ]υρ(ος) Γε(ω)ργ(ίου) καὶ αὐτὸς μ(αρτυ)ρ(ῶν) ἐπ(έ)γραφα ἰ³ † Νικήτας ἀναγνώστης καὶ νομικὸς τῆς νήσου Καλύμνου, ὁ Βράμιος, λελαχὸς ἐπὶ τὸ παρ(ὸν) σημιομάστ(υ)ρ(ον) γράμμ(α) αὐτ(ῆς) ἐπ(έ)ρ(αφα) †

ἰ⁴ † Τολμῶντες οἱ δοῦλοι καὶ σλάβοι τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγ(ίας) βασιλ(είας) (σ)ου δέσποτά μου ἀγ(ιε), ἡ ἀνοθ(εν) τοῦς τιμίους καὶ ζωοπιοῦς σ(τα)υροὺς οἰκειόχειρος ἰ⁵ ποιήσα[ν]τες καὶ ὑπογράψαντ[ες], ἀναφέρομ(εν) τὴν κρατ(αιάν) καὶ ἀγ(ίαν) βασιλ(είαν) (σ)ου, δέσποτά μου ἀγ(ι)ε], περὶ τ(ῆς) ὑπο[μνή]σε[ως], ἦν ἰνέ⁶[φε]ρ(εν) εἰς τὴν κρατ(αιάν) καὶ ἀγ(ίαν) βασιλ(είαν) (σ)ου ὁ καθηγ[ού]μ(ε)νος τῆς σε[βασμίας] μον(ῆς) τοῦ Ἄλσ(ου), ὁ μοναχὸς Μεθώδιος, διὰ τὴν μονὴν τῶν ἰ⁷ Σποδ(ῶν), τὴν διακειμ(έ)ν(ην) ἐν τῇ μονῇ τ(ῆς) σε[βασμίας] μον(ῆς) τ(ῆς) Πάτμου. Μαρτυροῦμ(εν) τουτ(ο) ἐπὶ Θε(ο)ῦ φόβου καὶ πάσ(ης) ἀληθεί(ας) ὅς χρη⁸στιανοὶ ὁμολογοῦμ(εν) καὶ λέγομ(εν) ὅτι ἡ μονὴ τῶν Σποδ(ῶν) εἶτον παλαιὸς ναὸς καὶ ἐν πρότ(ε)ρ(ον) παρὰ τῆς κτήσε(ως) τ(ῆς) μον(ῆς) ἰ⁹ τοῦ Ἄλσου καὶ ἦτον μόνη ἐκκλη(σία)· καὶ ἠὲ φθάσαμ(εν) τὴν ἡμέρ(αν) τοῦ ἀοιδίμου βασιλ(έως) τοῦ Καλαῖω(άν)ου ὅτι ἐπροε¹⁰κἀθητ(ον) εἰς τὴν τιαυτην μονὴν τῶν Σποδῶν καλόγ(η)ρ(ός) πν(ευμα)τικ(ός) λεγόμε(νο)ς ὁ Μύρ(ον)· καὶ μετὰ τὸν θάν(α)τ(ον) αὐτ(οῦ) ἦλθε(ν) ὁ Δανιήλ ἰ¹¹ λεγόμε(νο)ς Δούκας εἰς τὴν χώρ(αν) καὶ ἰδὼν τὴν ἐκκλη(σίαν) ὅτι ἦτον εἰς τόπ(ον) καλῶν καὶ εἰχ[εν] ἀρ[κετο]νερο(ὸν) πληθ(ικόν) ἐπίασεν αὐτὴν ἰ¹² [καὶ ἀντ[ισ]σχον τηρ(έ)ς] τοῦ ἐπικρατῆν τὸν τιούτον τόπ(ον)· ἔκειτ(ο) δὲ καὶ ἡ βουλ(ή) αὐτοῦ, ἵνα ζητι[ση] τὸν τιούτον τόπ(ον) ἀπὸ τ(ὸν) βασιλ(έα) ἰ¹³ τοῦ ποιῆσε αὐτ(ὸν) ἐδικόν του, καὶ οὐκ εὐφθαστ(η) [πο]ιῆσαι τουτω, ἀλλ' ἐξέβαλαν αὐτ(ὸν) ἀπὸ τὴν ἐξουσί(αν)· καὶ ἠῦρεν ἀν(θρωπ)ον ὀνόμ(α)(τ)ι Ἰω(άννην) ἰ¹⁴ Βιλλίδ(ην) λεγόμε(νο)ν καὶ ἐπαρέδοκ(εν) τὸν τόπ(ον), ὅπως κρατ(εῖ) αὐτ(ὸν) δικαίου αὐτοῦ, καὶ ἐκράτ(ει) αὐτόν· ὡς δὲ ἀπέθαν(εν) ὁ Δανιήλ, ἰ¹⁵ ἦλθ(εν) μοναχὸς λεγόμε(νο)ς ὁ Παντ(ελέων) καὶ ἔζηεν μὲ τὴν παπαδ(ικ)ὴν αὐτοῦ καὶ τὴν πν(ευμα)τικ(ήν) ἐξαγορί(αν)· μετὰ τὸν θάν(α)τ(ον) αὐτοῦ ἦλθ(εν) ἀπὸ τ(ῆς) Κέπρ(ου) ἰ¹⁶ μον(α)χ(ός) μετὰ καὶ ἐτ(έ)ρ(ους) μον(α)χ(ούς) δύο καὶ εὔρ(ον) τὸν τόπ(ον) μὴ κρατοῦμ(εν)ον παρα τηρος, ἐκάθησαν ἐκεῖ· καὶ ἰδὼν τὸν τόπ(ον) κ(α)λὸν ἀνέδραμ(αν) εἰς τ(ὸν) ἰ¹⁷ οἰκουμ(ε)ν(ικόν) π(α)τριάρχ(ην) καὶ ἔλαβαν γράμμ(αν) καὶ ἐκρατοῦσαν αὐτῶ. Καὶ πλέον τίποτ(ε) εἰς τ(ὸν) τόπ(ον) οὐκ ἐσυνήστησ(αν) ἢ μὴ βοῦδ(ιον) ἔν· καὶ ἐζήου ἰ¹⁸ σαν καὶ μὲ τὸ ψυχ(ικόν) τῶν χρηστιαν(ῶν). Καὶ θελήσαντ(ες) οἱ τιούτ[οι] μοναχοὶ] Κύπριοι ἀπήγαν μετὰ βουλ(ῆς) τ(ῆς) ὅλης χώρ(ας) καὶ ἐπαρ[έ]-

δ(ωκαν) αὐτὸ |¹⁹ τὴν μονὴν τ(ῆς) Πάτμου δι' ἀνάστα(σ)ην καὶ βελτίωσιν τοῦ ἀναστῆ-
 (σαι) αὐτῶ· καὶ ἐλθῶντες ἡ Πατμῶτε εἰς τ(ὸν) τόπ(ον), τίποτ(ε) οὐκ ἤβρ(ον) ἢ μι
 |²⁰ τὴν ἐκκλησ(ίαν) καὶ μόνην· τὸ (δὲ) ὄσον πράγμ(αν) ἔχη τὴν σήμ(ε)ρ(ον) ἡμ(έ)ρ(αν)
 αὐτῇ ὁ Πατμῶτε τὸ ἠφέρασιν, καὶ ἀπὸ τοῦ κόπου αὐτ(ὸν) καὶ ἀπὸ τῶν χρηστια-
 ν(ῶν) |²¹ τὴν κ.τ. .πην ἐβελτιῶθη ὁ τόπος. Τὴν δὲ μονὴν τοῦ Ἄλσ(ου) ἠὲ φθάσα-
 μ(εν) ὅτι ἐπὶ τὴν ἡμέρ(αν) τ(ῆς) κυρ(ὰς) Εἰρή(νης) τ(ῆς) δεσποίν(ης) ἦτον ἡγοῦ-
 μ(ε)ν(ος) μον(α)χ(ός) λεγ(ό)μ(ε)νο(ς) |²² Γεράσιμος, ἐγνόριμος (δὲ) εἰς τ(ὸν)
 β(ασι)λ(έα) καὶ εἰς τὴν δέσ[ποι]ν[αν] καὶ εἰς τ(ὸν) οἰκουμ(ενικὸν) π(ατ)ριάρχ(ην),
 . . . α . . . μιδ(έν) εἰχ[ε] δίκαι(ον) εἰς τ(ὸν) τόπ(ον)· καὶ γὰρ ἐξ[ήτ]ισ(εν) τὸ ἡμ(ι-
 συ) |²³ τ(ῆς) χώρ(ας) καὶ νὰ τοῦ τὸ ἐδόκασιν· καὶ ἀποθανόντ(ος) αὐτοῦ ἐγέν[ετο]
 αὐτοῦ ἡγοῦμ(ε)νο(ς) ἔτ(ερος) ἡγοῦμ(εν)ος, ὁ Μοσχογέρ(ων) λεγόμε(ε)νο(ς) τὸ
 κοσμ(ικὸν) αὐτοῦ· [καὶ] |²⁴ [μετὰ τοῦ]τ(ον) ἐγένετον ετ(ε)ρο(ς) ἡγοῦμ(ε)νο(ς)
 Γερμ(α)ν(ός) [λε]γ[όμε]νο(ς) ὁ Ταρκέντ(ης)· καὶ μετὰ τοῦτ(ον) ἐγένετ(ο) ετ(ε)-
 ρο(ς) [ἡ]γουμ(εν)ος ὁ Φασαντ(ῆς)· καὶ μετὰ θά(να)τ(ον) αὐτοῦ ἐγένετ(ο)
 |²⁵ ἔτερο(ς) ἡγ[ού]μ(ε)νο(ς) ὁ Ἀταλί(ας)· καὶ μετὰ θά(να)τ(ον) αὐτοῦ ἐγένετ(ο)
 ετ(ε)ρο(ς) [ἡ]γούμ(ε)νο(ς) ὁ κυρ(ός) Παυλ(ος)· καὶ μετὰ τούτ(ον) ἐγήνετ(ο)
 ἡγ[ού]μ(ε)νος ὁ Καλυβήτ(ης)· καὶ [μετὰ] τοῦτ(ον) ἐγένετ(ο) |²⁶ ἔτ(ε)ρ(ος) ηγου-
 μ(ε)νος Γεράσιμος λεγομ(ε)νο(ς), ὁ νῆν ἐπίσκοπος Λέρον(ης)· καὶ μετὰ τοῦτον ἐγέ-
 νετ(ο) ετ(ε)ρο(ς) ἡγουμ(ε)νο(ς) ὁ μον(α)χ(ός) Νεόφητ(ος)· καὶ μετὰ τούτ(ον)
 ἐγένετ(ο) ετ(ε)ρο(ς) ἡγοῦμ(ε)νο(ς) |²⁷ ὁ Ἰωσήφ· καὶ μετὰ τούτω ἐγένετ(ο) ἔτ(ε)-
 ρο(ς) ἡγουμ(ε)νο(ς) ὁ μον(α)χ(ός) Νήφων· τὰ νῦν (δὲ) ἦλθ(εν) καὶ ὁ μον(α)χ(ός)
 Μεθώδιος. Καὶ τῶν τούτων ἡγουμ(ε)νο(ν) τὴν πολλ(υ)|²⁸ χρονί(αν) οὐκ ἠξεδόρομ(εν)
 νὰ κρατήτ(αι) ὑπὸ τῆς μον(ῆς) τοῦ Ἄλσ(ου), ἀλλὰ γ[νω]ρίζωμ(εν) τὴν τιαυτὴν
 μονὴν τῶν Σποδ(ῶν) ἐκκλη(σίαν) καὶ μόνην, καὶ οὐκ εἰ²⁹ κρατήτ(ο) παρὰ τινος ἡμὶ
 εἶτον. ὅς ἀνοθ(εν) ἐδιλόσαμ(εν). Εἰ τ[οι]αῦτη μαρτυρία ἐγεγόν(ει) παρ' ἡμῶν τῶν
 ἐπίκων τ(ῆς) ὄλης χώρ(ας) |³⁰ κατενόποιον τῆς κερφ(α)λ(ῆς) ἡμῶν κυρ(οῦ) Ἄλε-
 ξί(ου) τοῦ Βαραγγοπ(ού)λ(ου), τ(οῦ) βυστιαρίτ(ον) τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἀγ(ίας)
 β(α)σ(ι)λ(είας) (σ)ον κυρ(οῦ) Θε(ο)δ(ώ)ρ(ου) τ(οῦ) Σκολάρι, τ(οῦ) θεο|³¹φυλε-
 στι(ά)τ(ου) ἐπισκόπ(ου) Κιραμ(ου). Καὶ ἐγεγόν(ει) τὸ παρ(ὸν) σιμιομαρτ(υρον)
 ἡμ(ῶν) γράμμ(αν) καὶ ἐπεδόθη τ(ῆς) \ (μονα)χ(οῖς) τ(ῆς) / σε(βασμίας) μο-
 ν(ῆς) τ(ῆς) Πάτμου εἰς ἀναδρομὴν καὶ ἐν|³² φάνι(αν) τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἀγ(ίας)
 β(α)σ(ι)λ(είας) (σ)ον, καὶ ἦτι ἐκ Θε(ο)ῦ ὀδιγηθῆ ἡ κρατ(αιᾶ) καὶ ἀγ(ία) β(α)-
 σ(ι)λ(εία) (σ)ον καὶ ὅς δουλοὶ καὶ στλάβοι τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἀγ(ίας) β(α)-
 σ(ι)λ(είας) (σ)ον τολμῶντ(ες) ἀναφέρομ(εν).

|³³ † τὸ παρ(ὸν) σημομαρτ(υρον) γράμμ(αν) ἐπεγράφη καὶ παρ' ἡμ(ῶν) εἰς
 ἐνδιξην καὶ ἀσφάλει(αν). Μηνὶ ἰουλλίω (ἰνδικτιῶνος) α' †

³⁴ τὸ παρὸν σημειωματο(ν)ρ(ον) γράμμα ἐπεγράφη καὶ παρ' ἐμοῦ τοῦ ταπει-
ν(οῦ) ἐπισκόπ(ου) νήσ(ου) Κῶ ³⁵ Νίφων ††

³⁶ Ὁ δοῦλ(ος) τ(οῦ) κρ(αταιοῦ) καὶ ἀγ(ίου) ἡμ(ῶν) αὐθ(έν)τ(ου) καὶ βασι-
λ(έως) Ἀλέξιος ὁ Βαγαγγόπουλος.

α' - ρζ' Δέησις bis νήσ(ου) ed. MM : deest nunc in doc., supplevi secundum MM || λη' ἱερεις καὶ νομικοί :
add. : lac. sign. MM || 5 ὑπομνήσεως l. MM || 5 - 6 ἐνεφερον MM || 6 τῶν om. MM || 7 ὡς : lege ὡς || 8 καὶ
ἐν : lege καὶ ἦν : ὄν MM || 9 ἦτον : ἦτο MM et passim | ἐφθάσαμεν MM et passim || 10 lege Μίρω·
|| 11 καλῶν : lege καλὸν | lege ἔπιασεν || 12 σχόν τινός MM | βουλή : βούλλα M | 13 ἐδικόν : ἰδικόν MM
ἐφθάσθη ποιῆσαι MM | ἡδρον MM et passim | Ἰω(άννην) non l. MM | Βιλλίδον MM || 14 lege διγαίφ || 15 Παν-
τελής MM || 16 μ : lege μή || 17 ἐσπείστησε MM | ἡμὶ : l. εἰ μὴ et passim || 18 τοιοῦτοι μοναχοὶ l. MM |
ἐπαρῶσαν MM || 19 διανάστασιν MM | lege οἱ Πατριῶται | ἡδραν MM | 20 δέ om. MM | lege αὐτῶν·
αὐτὸν MM || 21 κατάθεσιν MM || 22 δέ : καὶ MM | δόσποιαν l. MM | post πατριάρχην lac. sign. MM |
ἐζήτησεν l. MM || 23 ἐγένετο l. MM | αὐτοῦ ἡγοῦμενος om. MM | post αὐτοῦ lac. sign. MM || 24 [καὶ μετὰ
τοῦ]τον : καὶ μετ' αὐτὸν MM | ἐγένετο MM | Ἀγούμενος l. MM | Ταρκέτης MM || 25 ἡγοῦμενος l. MM | κῶρι-
MM | ἐγένετο MM | ἡγοῦμενος l. MM | μετὰ l. MM || 27 τοῦτο : τοῦτον corr. MM || 28 ἀπὸ : ἀπὸ MM
[ἀλλὰ] MM | γνωρίζομεν l. MM | 29 lege ἡ τοιαύτη : εἰ τοιαύτη MM || 30 lege κατ' ἐνώπιον | κρηῖον MM | lege
βεστιαρίον | σου om. MM || 31 Κεράμιον MM | μοναχοῖς τῆς supra lin. | 32 ἦτι : lege εἶ τι (corr. MM)
ος : lege ὡς || 34 σημειωμάτῳρον : corr. ipsa manus ex σημειωμάτῳρον || 36 Ὁ δούλος τοῦ κραταιοῦ
καὶ : ὁ τοῦ τόπον κεφαλή τοῦ MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Τὸ παρὸν ἔγγραφο, συνταχθὲν ἐν Κῶ ὑπὸ τῶν ἐντοπίων καὶ οὐχὶ ὑπὸ ἀντιπροσώπων τῆς
κεντρικῆς ἐξουσίας, παρουσιάζει, πλὴν τῆς διπλωματικῆς σημασίας, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξετάσωμεν
κατωτέρω, ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ γλωσσικῆς ἐπόψεως : πρβλ. ἀνάλογα γλωσσικά φαινό-
μενα εἰς ἔγγραφο Μιχαὴλ Βασιλικιώτου (ἡμέτερον ἀρ. 70), συνταχθὲν ὡσαύτως ἐν Κῶ.

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ.—Τὸ ἔγγραφο δὲν σφίζεται ἀκέραιον· ἐλλεῖπει ἡ ἀρχὴ
ἐκ τριακόντα περίπου στίχων. Ἐκ τῆς ἐκδόσεως ἕμως τῶν Miklosich - Müller δυνάμεθα νὰ συμ-
πληρώσωμεν τὸ ἐλλεῖπον τμήμα καὶ νὰ ἀνασυστήσωμεν τὴν διάταξίν του. Μετὰ τὴν διεύθυνσιν
(Δέησις διὰ σημειώματος τῶν ἐποίκων τῆς νήσου Κῶ, ἱερωμένων, στρατερομένων καὶ τῶ κοινῶν
τοῦ λαοῦ καὶ δούλων καὶ στλάβων τῆς κραταιῆς καὶ ἀγίας βασιλείας σου), ἡ ὁποία εἰς τινὰς περι-
πτώσεις ἀναλόγων ἔγγράφων εὑρίσκειτο εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν (βλ. σχετικῶς Ν υ σ τ α ζ ο π ο ὑ-
λ ο υ - Π ε λ κ ἰ δ ο υ, *Les hypomnèses - deiseis et les lyseis byzantines*, ἐνθ' ἄνωτ.), τὸ ἔγγραφο
ἔφερον εἰς τὴν ἀρχὴν α') τὰ σίγμα καὶ β') τὰς ὑπογραφὰς τῶν ὑποβαλόντων τὴν ἀναφορὰν.

Παρὰ τὴν ποικιλίαν τῶν παρεχομένων ὑπὸ τοῦ ἰδίου τοῦ ἐγγράφου χαρακτηρισμῶν : σημειο-
μάτῳρον γράμμα (στ. 3, 31, 33, 34), μορτορία (στ. 29, πρβλ. στ. 7 μαρτοροῦμεν), δέησις διὰ
σημειώματος (πρβλ. διεύθυνσιν, νῦν μὴ σφζομένην — περὶ τοῦ ὅρου σημείωμα, βλ. ἀνωτέρω,
σελ. 180, σχόλιον 3), ἀναφορὰ (πρβλ. στ. 5 καὶ στ. 32 ἀναφέρομεν), — τὸ ἔγγραφο ἀνήκει
ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας εἰς τὸ διπλωματικὸν εἶδος τῆς δεήσεως - ἀναφορᾶς - ὑπομνήσεως
(ἐνταῦθα ἐμμαρτύρου). Τοῦτο συνάγεται ἔχι μόνον ἐκ τοῦ στ. α' ἀδέησις διὰ σημειώματος»,
ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ τυπικοῦ τοῦ ἐγγράφου καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου του. Ἡ δέησις ἀπευθύνεται

πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, παρὰ τοῦ ὁποίου ζητεῖται ὅπως ἐκδώσῃ σχετικὴν ἀπόφασιν (πρβλ. στ. 32 : *καὶ εἴ τι ἐκ Θεοῦ ὁδηγηθῆ ἢ κραταιὰ καὶ ἁγία βασιλεία σου*), δηλ. λύσειν. Τὸ τυπικὸν τοῦ ἐγγράφου ἀκολουθεῖ τὸ σύνθηδες τυπικὸν τῶν δεήσεων ἢ ἀναφορῶν, αἱ ὁποῖαι ἄρχονται διὰ τοῦ : *Τολμῶντες οἱ δοῦλοι τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας βασιλείας σου, δέσποτά μου (ἢ ἡμῶν) ἄγιε, θεόμεθα (ἢ ἀναφέρομεν) . . . καὶ περατοῦνται διὰ τοῦ : καὶ ὡς δοῦλοι τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας βασιλείας σου τολμῶντες ἐδεήθημεν (ἢ ἀναφέρομεν) :* πρβλ. Dölger, *Schatzkammer*, N^o 80 /1. — Περὶ τῶν δεήσεων - λύσεων, αὐτοκρατορικῶν καὶ πατριαρχικῶν, βλ. ἐν ἐκτάσει τὴν μελέτην μου, *Les hypomnéseis - deiseis et les lyseis byzantines*, ἐνθ' ἄνωτ., ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Ἐνταῦθα περιοριζόμεθα εἰς ὠρισμένας βασικὰς παρατηρήσεις σχετιζόμενας πρὸς τὸ παρὸν ἔγγραφον. Οὕτως α') αἱ μέχρι τοῦδε γνωσταὶ αὐτοκρατορικαὶ δεήσεις - λύσεις καλύπτουν μόνον μικρὰν περίοδον ἐνὸς περίπου αἰῶνος : ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ ΙΑ' μέχρι τοῦ τέλους τοῦ ΙΒ' αἰῶνος. Ἡ παροῦσα δεήσις, χρονολογουμένη εἰς τὸ ἔτος 1288, ἀνήκει εἰς ἐποχὴν ἐκ τῆς ὁποίας οὐδὲν ἀνάλογον ἔγγραφον ἐσώθη, καὶ οὕτως ἀποτελεῖ σημαντικὸν τεκμήριον διὰ τὴν μελέτην τοῦ διπλωματικοῦ τούτου εἴδους. β') Πλὴν τῆς παρούσης, οὐδεμία δεήσις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα σώζεται ἐν πρωτοτύπῳ : αἱ σωζόμεναι δεήσεις ἢ παραδίδονται ὁμοῦ μετὰ τῶν ἀντιστοιχῶν λύσεων ἐν ἀντιγράφῳ ἢ εὐρίσκονται ἐνωματωμέναι μετὰ τῶν λύσεων εἰς τρίτον ἔγγραφον. Οὕτως ἀγνοοῦμεν τὴν ἀκριβῆ διπλωματικὴν μορφήν καὶ διάταξιν των. Γνωρίζομεν μόνον ὅτι τὸ ἀπαντητικὸν ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον ἀπηυθύνετο εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον, περιελάμβανε καὶ τὴν δεήσιν καὶ τὴν λύσιν. Τίθεται ὅμως τὸ ἐρώτημα ἐὰν εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἡ δεήσις ἦτο ἐν πρωτοτύπῳ, διότι ἡ λύσις θὰ ἦτο ὀπωσδήποτε, ἐφ' ὅσον ἀπετέλει τὸ κατ' ἐξοχὴν ἀποδεικτικὸν στοιχεῖον διὰ τὸν ἐνδιαφερόμενον. Ἡ μελέτη ὅλων τῶν σχετικῶν ἐγγράφων, αὐτοκρατορικῶν καὶ πατριαρχικῶν, ὡς καὶ τῶν ἐμμέσων μαρτυριῶν, ἐπιτρέπει νὰ ὑποστηρίζωμεν ὅτι καὶ ἡ δεήσις, ὅπως καὶ ἡ λύσις, εὐρίσκετο ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χάρτου ἐν πρωτοτύπῳ. Ἐπομένως ἡ διαδικασία θὰ ἦτο ἡ ἀκόλουθος : ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου τῆς δεήσεως, τὸ ὁποῖον ὑπέβαλλεν εἰς τὴν ἀρμοδίαν ἀρχὴν ὁ ἐνδιαφερόμενος, προσεγράφετο, συνήθως εἰς τὴν ὀπισθίαν ὄψιν, ἡ αὐτοκρατορικὴ λύσις καὶ τὸ κοινὸν τοῦτο ἔγγραφον ἐπεστρέφετο εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον. Τὸ παρὸν «σημειομάρτυρον» δύναται νὰ ἐπιβεβαιώσῃ αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν, διότι εἶναι ἡ μόνη ἐν πρωτοτύπῳ σωζομένη δεήσις πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. Εἰς τὴν παροῦσαν κατάστασιν τῆς, ἡ δεήσις τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ δὲν διασφύζει τὴν σχετικὴν λύσιν. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ ἄνω τμήμα τοῦ ἐγγράφου (περὶ τοὺς 30 στίχους) ἔχει ἀπολεσθῆ, οὐδὲν ἀποκλείει ὅτι ἐπὶ τοῦ νώτου τοῦ ἀποκοπέντος τμήματος εὐρίσκετο ἡ ἀντίστοιχος λύσις. Σημειωτέον ὅτι οἱ Miklosich καὶ Müller, οἱ ὁποῖοι ἐξέδωκαν τὸ ἔγγραφον ἀκέραιον, δὲν ἐπισημαίνουσι τὴν ὑπαρξίν ἄλλου ἐγγράφου ἐπὶ τῆς ὀπισθίας πλευρᾶς, ἀλλ' ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ διασωθέντος τμήματος τὸ νῶτον ἐκαλύπτετο ὑπὸ παχέος χάρτου συντηρήσεως (βλ. ἀνωτέρω, Περιγραφήν). Τὸ γεγονός ὅτι ἡ δεήσις αὕτη, ἀπευθυνομένη εἰς τὸν αὐτοκράτορα διασφύζεται ἐν πρωτοτύπῳ εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Μονῆς τῆς Πάτμου, δηλ. εἰς τὸ ἀρχεῖον τῶν ἐνδιαφερομένων, ὑποδηλοῖ, καθ' ἡμᾶς, ὅτι ἐπεστράφη εἰς αὐτοὺς μετὰ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἀπαντήσεως — ἄλλως δὲν θὰ εἶχεν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν. Καὶ τοῦτο ἐνισχύει τὴν ὑπόθεσίν μας.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ.— Τὸ ἔγγραφον ἀπελύθη κατὰ μῆνα Ἰούλιον ἰνδικτιῶνος α'. Τὸ ἔτος δύναται νὰ καθορισθῆ ἐκ τῶν ἀκολουθῶν στοιχείων : α') ἐκ τῶν στ. 7 καὶ 32 - 33 συνάγεται ὅτι κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ παρόντος ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν εἶχε προσαρτηθῆ εἰς τὴν Μονὴν τῆς

Πάτμου, γεγονός τὸ ὁποῖον συνέβη κατὰ Μάϊον τοῦ 1258 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 8). β') Ἡ Μονὴ τοῦ Ἴλσους προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς ὀλίγον πρὸ τοῦ Νοεμβρίου 1292 (βλ. κατωτέρω, σχόλιον 6). Τὸ παρὸν σημειομάρτυρον ἐγγράφη ὁπωσδήποτε πρὸ τῆς προσκυρώσεως τοῦ Ἴλσους, διότι οὐδεμία μνεῖα τοῦ γεγονότος τούτου γίνεται ἐν αὐτῷ καὶ διότι, ἐὰν ἀμφότεραι αἱ μοναὶ Ἴλσους καὶ Σπονδῶν ἦσαν μετόχια τῆς Πάτμου, ἡ μεταξὺ των ἀντιδικία θὰ ἦτο δυσεξήγητος (πρβλ. καὶ Κ α ρ π α θ ῖ ο υ, *Μονὴ τῶν Σπονδῶν*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 15). Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ Μαΐου 1258 μέχρι Νοεμβρίου 1292 ὁ μὴν Ἰούλιος τῆς ἀ' ἰνδικτιῶνος συμπίπτει πρὸς τὰ ἔτη 1258, 1273, 1288. Ἐκ τῶν τριῶν δυνατῶν χρονολογήσεων, ἡ πρώτη πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ ἐκ τῶν πραγμάτων, διότι, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν στ. 20 - 21 τοῦ ἐγγράφου, οἱ Πάτμοιοι μοναχοὶ προέβησαν μετὰ τὴν προσάρτησιν τοῦ μετοχίου τῶν Σπονδῶν εἰς βελτιώσεις, τὸ δὲ χρονικὸν διάστημα Μαΐου 1258—Ἰουλίου 1258 εἶναι πολὺ μικρὸν δι' ἀνάλογα ἔργα. Ἐξ ἄλλου εἰς τὸν στ. 25 τοῦ σημειομαρτύρου ἀναφέρεται, ἔκτος εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἡγουμένων τῆς Μονῆς Ἴλσους, ὁ ἡγούμενος Παῦλος, τὸν ὁποῖον τείνομεν νὰ ταυτίσωμεν πρὸς ὁμώνυμον ἡγούμενον μνημονεύμενον εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1271 (βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. ἀρ. 70 στ. 21). Ἐπειδὴ ὅμως, κατὰ τὸ σημειομάρτυρον, τὸν Παῦλον διεδέχθησαν εἰς τὴν ἡγουμενίαν ἕξ (6) ἄλλοι ἡγούμενοι (βλ. στ. 25 - 27, βλ. καὶ κατωτέρω, σχόλιον 19, ὅπου κατάλογος ἡγουμένων Ἴλσους), θὰ πρέπει νὰ διέρρευσεν ἰκανὸς χρόνος μετὰ τὸ ἔτος 1271 μέχρι τῆς συντάξεως τοῦ παρόντος. Οὕτως ἡ χρονολόγησις του εἰς τὸ ἔτος 1273 πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ. Κατὰ συνέπειαν ἀπομένει ἡ τρίτη δυνατότης χρονολογήσεως : τὸ ἔτος 1288. Τὰ προσωπογραφικὰ καὶ πραγματικὰ δεδομένα ἐπιβεβαιώνουν αὐτὴν τὴν χρονολόγησιν (βλ. κατωτέρω, σχόλια). Σημειωτέον ἐπίσης ὅτι ἡ γραφὴ ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ἐγγράφων τοῦ τέλους τῆς βασιλείας Μιχαὴλ Η' καὶ τῶν ἀρχῶν τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου Β'.

Διὰ τὴν ἐσφαλμένην χρονολόγησιν τῶν MM εἰς τὸ ἔτος 1213 ἢ 1258, βλ. κατωτέρω, σχόλιον 21.

ΣΧΟΛΙΑ.— 1. (στ. δ' - μζ') : *Προσωπογραφία* : Ἐκ τῶν 83 μαρτύρων ἐποίκων τῆς Κω, οἱ ὅποιοι σιγνογραφοῦν ἢ ὑπογράφουσι ἄνωθεν τοῦ κειμένου τῆς ἀναφορᾶς, ἐλάχιστοι μαρτυροῦνται ἄλλοθεν : περὶ τούτων, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 70 στ. 16 - 22 καὶ σχόλιον 9, ὅπου αἱ βέβαιαι ἢ πιθαναὶ ταυτίσεις προσώπων καὶ οἰκογενειακῶν ὀνομάτων. Ἐνταῦθα σημειοῦμεν ὅτι μεταξὺ τῶν μαρτύρων ἀναφέρονται μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ὅπως *Βεργωτῆς* (4) *Λιγίδης* (2), *Καλαμίτης* (2) — ἴσως δύναται νὰ συναφθῇ καὶ πρὸς τὸν *Καλαμέα* τοῦ ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 70 ἐγγράφου — *Ρουχᾶς* (2), *Χούβεσης* (2), *Βράμιος* (2), πιθανῶς δὲ καὶ *Σκουταρίτης* (πρβλ. σίγμα *Γεωργίου Σκουταρίτη* καὶ *Κωνσταντίνου τοῦ Σκουταράτου*). Πάντως ἐπειδὴ ἔχει ἀπολεσθῇ τὸ ἄνω τμήμα τοῦ ἐγγράφου, ὅπου ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων, βασιζόμεθα κατ' ἀνάγκην εἰς τὰς ἀναγνώσεις τῶν MM, αἱ ὁποῖαι καὶ κενὰ παρουσιάζουν καὶ ἐνδέχεται νὰ μὴ εἶναι πάντοτε ἀπολύτως ἀκριβεῖς, ἰδίᾳ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βραχυγραφικῶν (πρβλ. *Σκουταρίτης* - *Σκουταράτος*, *Καλαμέας* - *Καλαμίτης* ἄλπ.)

2. (στ. κθ' - λ') : *καστροφύλαξ Πυλίου* : *Πυλίον* ἢ *Πυλί* ὀνομάζεται μία τῶν κορυφῶν τοῦ Ὀρομέδοντος, νῦν δὲ ὑπάρχει χωρίον *Πυλί*, πλησίον τοῦ Ἀσφενδιοῦ. Ἐκ τοῦ παρόντος ἐγγράφου συνάγεται ὅτι ὑπῆρχεν ἐκεῖ κάστρον καὶ ἀνάλογος φρουρὰ (πρβλ. καὶ ἔγγραφον ἀρ. 70 στ. 20 : *καστροφύλαξ Παρδοβούρου*). Περὶ τοῦ Πυλίου, βλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 4 στ. 14 - 16.

3. (στ. λα' - λβ') : *τζαγκράτωρ* : πρβλ. Du Cange, στ. 1558 - 9 : *arcubalustirius*.

4. (στ. 1 και 3) : *Νικήτας ὁ Βράμιος* : εἰς τὴν ἔκδοσιν MM. ἀπαντοῦν δύο μάρτυρες ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο, ὁ εἷς ὡς νομικὸς τῆς ἐπισκοπῆς [Κῶ] (στ. 1), ὁ ἕτερος ὡς ἀναγνώστης καὶ νομικὸς τῆς νήσου Καλύμνου (στ. 3). Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ πρώτου, τὸ ὁποῖον παραδίδεται εἰς τὸ νῦν σωζόμενον τμήμα τοῦ ἐγγράφου, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ὅμως ἡ γραφὴ τῶν MM. δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλεγχθῇ, ἡ δὲ ἀπόλυτος ὁμωνυμία ἐπιτρέπει τινὰς ἀμφιβολίας. Σημειωτέον ὅτι εἰς τὸ ἐγγράφον τοῦ 1271 (ἀνωτέρω, ἀρ. 70 στ. 17) μαρτυρεῖται εἰς Νικόλαος Ἀβράμιος, προφανῶς δὲ πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος.

5. (στ. 4 και 32) : *Στλάβος ἀντὶ σκλάβος* (= δοῦλος).

6. (στ. 6) : Ἡ ἐν Κῶ *Μονὴ τοῦ Ἀλσους*, κειμένη πλησίον τοῦ Ἀσκληπείου, ἰδρῦθη, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ παρόντος σημειομαρτύρου (βλ. σχόλιον 9), χρόνον τινὰ μετὰ τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν, ἦτο δὲ πάντως ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ Ἰωάννου Γ' Βατάτζη καὶ τῆς συζύγου του αὐτοκρατορίας Εἰρήνης (1222 - 1241) (πρβλ. στ. 21 - 22 καὶ σχόλιον 18). Ἡ μονὴ αὕτη ἐγένετο μετόχιον τῆς Πάτμου ὀλίγον πρὸ τοῦ Νοεμβρίου 1292 (πρβλ. χρυσόβουλλον Ἀνδρονίκου Β' τοῦ ἔτους 1292, τόμ. Α', ἔγγρ. 15 = MM, Γ', σελ. 237 στ. 8 : *προσεκυρώθη δὲ ἀρτίως*). Ἡ ἀόριστος μαρτυρία ἐγγράφου τοῦ πατριάρχου Ἀθανασίου τοῦ ἔτους 1292 (MM, Γ', σελ. 240 - 241 — διὰ τὴν χρονολογίαν καὶ τὸν σχολιασμόν, βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1550), ὅτι ἡ Μονὴ τοῦ Ἀλσους προσεκυρώθη εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου διὰ πρώτην φοράν ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ της (*παρὰ τοῦ δομησαμένου αὐτῆν*), ἐν συνεχείᾳ δέ, ἕνεκα ταραχῶν, ἀπεσπάσθη καὶ προσεκυρώθη ἐκ νέου περὶ τὸ 1292, δὲν τεκμηριοῦται διὰ συγκεκριμένων στοιχείων (πρβλ. καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 15). Πρβλ. Ἐμμανουὴλ Καρπαθίου, Ἡ ἐν Κῶ πάλαι ποτὲ διαλάμψασα Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Ἀλσους, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 133 - 141. Βρανούση, Ὁσιος Χριστοδούλου, σελ. 175.

7. (στ. 6 και στ. 27) : Ὁ Μεθόδιος, καθηγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἀλσους κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐκδόσεως τοῦ παρόντος, ἦτοι καθ' ἡμᾶς κατὰ τὸ ἔτος 1288, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν.

8. (στ. 6 - 7, πρβλ. καὶ 8 - 10 καὶ 18 - 21) : Περὶ τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῶν Σπονδῶν καὶ τοῦ χρόνου προσκυρώσεως αὐτῆς εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου, βλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 68, σχόλιον 15, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία (πρβλ. καὶ ἔγγρ. 69 στ. 14· τόμ. Α', ἔγγρ. 15 καὶ MM, Γ', σελ. 222 - 224). Κατὰ τὸ παρόν, ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν περιελάμβανεν ἀρχικῶς μίαν ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ὑπῆρχεν ἤδη ἐπὶ Ἰωάννου [Γ' Βατάτζη] (βλ. στ. 9 - 10 καὶ σχόλια 10 καὶ 11), οἱ δὲ τελευταῖοι κύριοι αὐτῆς, τρεῖς Κύπριοι μοναχοί, μὴ δυνάμενοι νὰ ἀντεπεξέλθουν εἰς τὰς οἰκονομικὰς ἀπαιτήσεις διὰ τὴν συντήρησίν της, ἐζήτησαν, μετὰ σύμφωνον γνώμην τῶν κατοίκων, τὴν βοήθειαν τῆς Μονῆς Πάτμου δι' ἀνάστασιν καὶ βελτίωσιν (στ. 18 κέ.). Τὸ αἰτιολογικὸν τῆς προσκυρώσεως συμφωνεῖ ἀπολύτως πρὸς τὰ μαρτυρούμενα εἰς τὸ ὑπόμνημα τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ, ὅπου ρητῶς σημειοῦται ὅτι: [ὁ καθηγούμενος Πάτμου Γερμανὸς] οὐδὲ τὴν εἰρημένην μονὴν τῶν Σπονδῶν ἔρημον ἔγνω ἀφεῖναι τῆς κατὰ τὸ ἐκχωροῦν βοήθειας αὐτοῦ καὶ συνάρσεως, τῷ τοι καὶ πρόσσει μὲν ἀρτίως τῇ ἡμῶν μετριότητι, αἰτεῖται δὲ τὴν μονὴν ἐπὶ τῇ βελτιώσει δοῦναι ταύτην καὶ προκοπῆ. . . (MM, Γ', σελ. 193, στ. 29 - 32). Ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν ἀπὸ τοῦ 1267/68 καὶ ἐπὶ τι διάστημα εἶχε καταστῆ αὐτοδέσποτος, ἀποσπασθεῖσα ἀπὸ τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς (βλ. τόμ. Α', ἔγγρ. 35).

9. (στ. 8) : ἐν (ἔναι = ἦν) πρότερον παρὰ τῆς κτήσεως τῆς μονῆς τοῦ Ἀλσους. Ἡ φράσις

παρέχει δυσκολίας. Βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ σημαίη ὅτι ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν ἀνῆκε πρότερον εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἄλσους, διότι τὸ ὄλον ἔγγραφο ἐπιχειρεῖ νὰ ἀποδείξῃ ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον (πρὸβλ. καὶ ρητὴν μαρτυρίαν εἰς στ. 28 : οὐκ ἠξέδρομεν νὰ κρατῆται ὑπὸ τῆς μονῆς τοῦ Ἄλσους): βλ. σχετικῶς, Κ α ρ π α θ ί ο υ, *Μονὴ τῶν Σπονδῶν*, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 7 - 8. Καθ' ἡμᾶς, ἡ ἔκφρασις *πρότερον παρὰ* (— πρότερον ἤ) σημαίνει ὅτι ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν ὑπῆρχε πρὸ τῆς ἰδρύσεως (τῆς κτήσεως) τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους.

10. (στ. 9, πρβλ. καὶ στ. 21) : *ἠδὲφθάσαμεν τὴν ἡμέραν τοῦ αἰοθίμου βασιλέως Καλοῖωάννου* (ἐφθάσαμεν = ἐπροφθάσαμεν, ἐπρολάβομεν). Τοῦτο σημαίνει ὅτι τινὲς τοῦλάχιστον τῶν μαρτύρων ἔζων ἐπὶ αὐτοκράτορος Καλοῖωάννου (= Ἰωάννου Γ', βλ. σχόλιον 11) καὶ ἐπομένως ἦσαν αὐτόπται μάρτυρες τῶν ἔσων μαρτυροῦν. Σημειωτέον ὅτι ἡ αὐτὴ ἔκφρασις χρησιμοποιεῖται καὶ προκειμένου περὶ τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης (στ. 21 καὶ σχόλιον 18). Τὸ πρᾶγμα τονίζεται ἰδιαιτέρως, διότι δὲν ἦτο πρόσφατον καὶ ἐπομένως δὲν ἦτο αὐτονόητον.

11. (στ. 9) : *ὁ βασιλεὺς Καλοῖωάννης*. Καλοῖωάννης καλεῖται συνήθως ὑπὸ τῶν πηγῶν ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης Β' Κομνηνός (1118 - 1142). Ἐπειδὴ ὅμως τὸ σημειομάρτυρον μνημονεύει ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Καλοῖωάννου μέχρι τῆς προσκυρώσεως τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν εἰς τὴν Πάτμον (1258) τέσσαρες κατόχους αὐτῆς εἰς ἁ δ ι ἄ κ ο π ο ν δ ι α δ ο χ ῆ ν (βλ. κατωτέρω σχόλιον 12) καὶ ἐπειδὴ τινὲς τῶν μαρτύρων φαίνεται ὅτι ἔζων ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος τούτου (βλ. σχόλιον 10), δὲν πρόκειται ἐνταῦθα βεβαίως περὶ τοῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ (ὡς ὑποθέτει ὁ Έ μ μ. Κ α ρ π α θ ί ο ς, *Μονὴ Σπονδῶν*, σελ. 11 - 12, ὁ ὅποιος διὰ τοῦτο θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν γνησιότητα τοῦ ἔγγραφου) τὸ ἔγγραφο ὑπαινίσσεται τὸν Ἰωάννην Γ' Βατάτζην, τοῦ ὁποῖου ἐξ ἄλλου ἡ ὅλη πολιτεία δικαιολογεῖ πλήρως αὐτὴν τὴν προσωνομίαν : ὁ Ἰωάννης Βατάτζης ἐτιμήθη ἐνωρίτατα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς ἅγιος, ἡ δὲ λατρεία του ἦτο διαδεδομένη κυρίως εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Μαιάνδρου, δηλ. εἰς τὴν πλησίον τῆς Κῶ μικρασιατικὴν περιοχὴν (βλ. A. H e i s e n b e r g, *Kaiser Johannes Batatzes der Barmherzige, eine mittelgriechische Legende*, Byz. Zeitschr. 14, 1905, σελ. 160 - 233. N. F e s t a, *A propos d'une biographie de St. Jean le Misericordieux*, Vizantijskij Vremennik 13, 1906, σελ. 1 - 25. Πρβλ. BHG, N° 933 - 934 C.). Ἡ μνεῖα ἐξ ἄλλου τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης (στ. 21), τὴν ὁποῖαν ταυτίζομεν πρὸς τὴν σύζυγον τοῦ Ἰωάννου Βατάτζη (βλ. σχόλιον 18) συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀπόψεως.

12. (στ. 10 - 16) : Εἰς χρονικὸν διάστημα τριάκοντα ἔξ κατ' ἀνώτατον ὄριον ἐτῶν, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλείας τοῦ Ἰωάννου Γ' Βατάτζη (1222 - 1254) μέχρι τῆς προσκυρώσεως τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν εἰς τὴν Πάτμον (1258), ὑπῆρξαν, συμφώνως πρὸς τὸ σημειομάρτυρον, τέσσαρες κάτοχοι τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν, οἱ ὁποῖοι διεδέχθησαν ἀλλήλους :

1) Ὁ *μοναχὸς Μύρων* (στ. 10), ἐπὶ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ' Βατάτζη (1222 - 1254).

2) Ὁ *Δανιὴλ Δούκας* (στ. 10 - 11).

3) Ὁ *μοναχὸς Παντελέων* (;) (στ. 15).

4) *Τρεῖς ἐκ Κύπρου μοναχοὶ* (στ. 15 - 16), ὀλίγον πρὸ τοῦ 1258 (βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1336).

13. (στ. 10 - 14) : Ὁ *Δανιὴλ Δούκας* δὲν εἶναι ἄλλοθεν γνωστός. Ἐκ τοῦ παρόντος ἔγγραφου συνάγεται ὅτι οὗτος δὲν ἦτο κάτοικος τῆς Κῶ (βλ. Κ α ρ π α θ ί ο υ, *Μονὴ Σπονδῶν*, σελ. 12).

14. (στ. 11) : *νερὸν πληθικόν* : πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ μετέπειτα ἀγιάσματος τῆς Κουζουκλιανῆς (βλ. Κ α ρ π α θ ί ο υ, *Μονὴ Σπονδῶν*, σελ. 12 καὶ τοῦ α ὕ τ ο ὦ, *Τὸ ἐν Ἀσφεν-*

διοῦ ἀγίασμα τῆς Κουβουκλιανῆς, Δωδεκανησιακὸν Ἀρχεῖον 3, 1958, σελ. 107 κέ.), τὸ ὁποῖον εὐρίσκετο πλησίον τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν.

15. (στ. 13 - 14) : Ὁ Ἰωάννης Βιλλίδης ἔζη ἤδη πρὸ τοῦ 1258. Εἰς ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1263 ἀναφέρεται ὁ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν ἄλλοτε ὑποτελετῆς Γεώργιος Βιλλίδης (βλ. ἔγγρ. 69 στ. 20). Πιθανῶς πρόκειται περὶ συγγενεῶς του.

16. (στ. 15) : πνευματικὴ ἐξαγορὰ = ἐξομολόγησις (πρβλ. Κ α ρ π α θ ί ο υ, Μονὴ Σπονδῶν, σελ. 13).

17. (στ. 16 - 17) : Ὁ ἀωνύμως μνημονεύμενος πατριάρχης, ὁ ὁποῖος διὰ γράμματος παρεχώρησε τὴν Μονὴν τοῦ Ἄλσους εἰς τοὺς τρεῖς Κυπρίους μοναχοὺς ὀλίγον χρόνον πρὸ τῆς προσαρτήσεώς της εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Θεολόγου, δηλ. ὀλίγον πρὸ τοῦ ἔτους 1258, εἶναι ὁ Ἀρσένιος Αὐτορειακὸς (1254 - 1260, 1261 - 1264) : βλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1336.

18. (στ. 21) : τῆς κυρᾶς Εἰρήνης τῆς δεσποίνης : συμφώνως πρὸς τὸ σημειομάρτυρον ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης ἔζων τινὲς τῶν νῦν (= 1288) μαρτυρούντων (ἠμφθάσασμεν ὅτι ἐπὶ τὴν ἡμέραν, βλ. καὶ σχόλιον 10), τοῦτο δὲ περιορίζει τὴν δυνατότητα ταυτίσεώς της ἐντὸς τῶν ὁρίων μιᾶς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Ἐξ ἄλλου, ἐπειδὴ ἐπὶ αὐτοκρατείας Εἰρήνης ἡγούμενος τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους ἦτο ὁ μοναχὸς Γεράσιμος, ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται εἰς τὸ σημειομάρτυρον πρῶτος εἰς τὴν σειρὰν δώδεκα ἡγουμένων τῆς μονῆς, τοῦτο τοποθετεῖ τὸ γεγονός δεκαετίας τινὰς πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σημειομαρτύρου. Κατὰ τοὺς χρόνους τούτους μόνη αὐτοκράτειρα φέρουσα τὸ ὄνομα Εἰρήνη ἦτο ἡ σύζυγος τοῦ Ἰωάννου Γ' Βατάτζη, ἡ ὁποία ἀπέθανε τὸ 1241. Κατὰ ταῦτα καὶ ὁ μνημονεύμενος ἐν στ. 22 οἰκουμενικὸς πατριάρχης πρέπει νὰ εἶναι ὁ Γερμανὸς Β' (1223 - 1240).

19. (στ. 21 - 27) : Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς αὐτοκρατείας Εἰρήνης (1222 - 1241) μέχρι τῆς ἐκδόσεως τοῦ σημειομαρτύρου (1288) ἀναφέρονται οἱ ἀκόλουθοι δώδεκα ἡγούμενοι τῆς Μονῆς τοῦ Ἄλσους κατ' ἀδιδάκον διὰδοχὴν :

1. Γεράσιμος (ἀνέλαβε τὴν ἡγουμενίαν ἐπὶ αὐτοκρατείας Εἰρήνης, δηλ. πρὸ τοῦ ἔτους 1241).
2. Μοσχογέρον (κατὰ κόσμον — τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὄνομά του δὲν παραδίδεται).
3. Γερμανὸς ὁ Ταρκέντ(ης).
4. ὁ Φασαντῆς (τὸ κύριον ὄνομα αὐτοῦ δὲν παρέχεται).
5. ὁ Ἀτταλείας (τὸ ὄνομα αὐτοῦ δὲν παρέχεται).
6. Παῦλος (ἡγούμενος περὶ τὸ ἔτος 1271· βλ. ἀνωτέρω, σελ. 204 καὶ 231).
7. Καλυβίτης (τὸ κύριον ὄνομα αὐτοῦ δὲν παρέχεται).
8. Γεράσιμος (νῦν, δηλ. τὸ 1288, ἐπίσκοπος Λέρου).
9. Νεόφυτος.
10. Ἰωσήφ.
11. Νήφων.
12. Μεθόδιος (τὸ 1288).

Παρατηροῦμεν ὅτι αἱ εἰδήσεις διὰ τοὺς παλαιότερους ἡγουμένους δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβεῖς, καὶ τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον λόγῳ τῆς χρονικῆς ἀποστάσεως. Ἐξ ἄλλου, διὰ τὸν Ἀτταλείας (τὸν ὁποῖον δὲν δυνάμεθα νὰ ταυτίσωμεν, διότι τὸ ὄνομά του δὲν παρέχεται), δὲν σημειοῦται ἐὰν ἐγένετο ἐπίσκοπος Ἀτταλείας πρὸ τῆς ἡγουμενίας του ἢ μετ' αὐτὴν — τὸ δεύτερον εἶναι καὶ τὸ πιθανώτερον (πρβλ. περίπτωσιν Γερασίμου, ἐπισκόπου Λέρου).

20. (στ. 30, πρβλ. καὶ στ. 36) : Ὁ Ἀλέξιος Βαραγγόπουλος, κεφαλὴ τῆς νήσου (βλ. στ.

30), ὁ ὁποῖος ὑπογράφει καὶ τὸ σημειομάρτυρον, δὲν μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Περὶ τοῦ ἔρου κεφαλῆ, βλ. Ahrweiler, *Byzance et la mer*, σελ. 193 ὑποσ. 4, ἔπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία. Τὸ ὄνομα Βαραγγόπουλος προέρχεται ἀναμφιβόλως ἐκ τῆς λ. Βαράγγος καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς λ. Φράγγος, ὡς ὑπεστηρίχθη (Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 23 καὶ 24).

21. (στ. 30) : τοῦ βεστιαρίτου τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας βασιλείας σου, Θεοδώρου τοῦ Σκολάρι· βεβαίως πρόκειται περὶ τοῦ βεστιαρίτου Θεοδώρου Σκολάρι καὶ οὐχὶ περὶ τοῦ Σκολάρι, βεστιαρίτου τοῦ [αὐτοκράτορος] Θεοδώρου, ὡς ἐσφαλμένως ὑπέθεσαν οἱ ἐκδόται Miklosich καὶ Müller (τόμ. 5', σελ. 187), οἱ ὁποῖοι ὡς ἐκ τούτου ἐθεώρησαν ὅτι τὸ ἔγγραφον ἐξεδόθη ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοδώρου Α' ἢ Β' τοῦ Λασκάρως καὶ ἐχρονολόγησαν τοῦτο ἐκ τῆς ἰνδικτιῶνος εἰς τὸ ἔτος 1213 (ἐπὶ Θεοδώρου Α') ἢ 1258 (ἐπὶ Θεοδώρου Β'). Πρβλ. ἔγγραφον τοῦ ἔτους 1263, ἔπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ «διενεργούντος τὴν νῆσον Κῶν δικαίῳ τοῦ θεοφρουρήτου βεστιαρίου τοῦ κράτους τῆς ἀγίας αὐτῆς [= τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας] βασιλείας» (ἔγγρ. 68 στ. 49 - 50). Ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω ἐν ἐκτάσει (ἔγγρ. 70, σχόλιον 1), ἡ Κῶς ὑπήγετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς αὐτοκρατείας Θεοδώρας καὶ ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τοῦ βεστιαρίου αὐτῆς. Τίθεται ὁμως τὸ ζήτημα ἐὰν κατὰ τὸ 1288, ἤτοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου τῆς αὐτοκράτορος Μιχαῆλ Η' (1282), ἡ Θεοδώρα ἐξηκολούθει νὰ ἔχῃ τὴν κυριότητα τῆς Κῶς ἢ ἐὰν τὴν διεδέχθη εἰς τοῦτο ἢ τότε σύζυγος τοῦ υἱοῦ τῆς Ἀνδρονίκου Β', Εἰρήνη ἢ Μομφερατικὴ (1284 - 1317) ἢ ἐὰν ἡ νῆσος ἀπεδόθη εἰς τὸ βεστιαρίον τοῦ βασιλέως. Σημειωτέον ὅτι ἡ Εἰρήνη εἶχεν ἐντοπίσει τὴν δραστηριότητά της, ὑπὸ ὄλως ἰδιαιτέρας συνθήκας, εἰς τὴν περιοχὴν τῆς Μακεδονίας (βλ. Barišić, *Povelje vizantizjskih carica*, σελ. 159 κέ.), ἡ δὲ Θεοδώρα μαρτυρεῖται τὸ 1285, δηλ. ὡς βασιλομήτωρ, ἐπεμβαίνουσα ὑπὲρ τῆς Λεμβιωτίσσης (περὶ τῆς χρονολογίας, βλ. παρατηρήσεις Barišić, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 156 καὶ ὑποσ. 38 - 39). Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Θεόδωρος Σκολάρις ἀναφέρεται ὡς βεστιαρίτης τοῦ αὐτοκράτορος (βλ. τῆς βασιλείας σου), ὑποθέτω ὅτι ἡ κυριότης τῆς Κῶς εἶχε τότε μεταβιβασθῆ εἰς τὸ βασιλικὸν βεστιαρίον. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἕνα ἐπιπλέον λόγον διὰ τὴν χρονολόγησιν τοῦ ἔγγράφου εἰς τὸ ἔτος 1288, διότι μέχρι τοῦ θανάτου τοῦ Μιχαῆλ Η' (1282) δὲν συνέτρεχε λόγος διὰ νὰ ἀποσπασθῆ ἡ Κῶς ἀπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Θεοδώρας.

22. (στ. 31) : Ἡ παρούσα μαρτυρία ἐγένετο παρουσία καὶ τοῦ θεοφιλεστάτου ἐπισκόπου Κιράμου (;). Τὸ ὄνομα τοῦτο παρουσιάζει προβλήματα. Ὁ Ἐμμανουὴλ Καρπάθιος (*Μονὴ τοῦ Ἀΐσους*, σελ. 138) ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ κυρίου ὀνόματος προσώπου, συγκεκριμένως τοῦ τότε ἐπισκόπου Κῶς· ἐπειδὴ ὁμως εἰς τὸ παρὸν σημειομάρτυρον ὑπογράφει ὡς ἐπίσκοπος Κῶς ὁ Νήφων, ὁ Καρπάθιος ὑποθέτει ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀμέσου προκατόχου τοῦ Νηφώνος ἢ περὶ τοῦ ἐπωνύμου τοῦ Νηφώνος. Αἱ ὑποθέσεις ὁμως αὗται δὲν φαίνονται πιθαναί. Ἐξ ἄλλου οὐδεμία ἔδρα ἐπισκοπῆς μαρτυρεῖται, οὔτε τοπωνύμιον εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο (περὶ τῶν κενῶν τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν εἰς τοὺς ἐπισκοπικοὺς καταλόγους προκειμένου περὶ τῶν ἐπισκοπικῶν ἐδρῶν, βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 76).

23. (στ. 34 - 35) : Τὸ παρὸν σημειομάρτυρον ὑπογράφει ὁ ἐπίσκοπος Κῶς Νήφων. Εἷς [ἐπίσκοπος Κῶς] Νήφων ἐπικυροῖ ἀντίγραφον χρυσοβούλλου τοῦ Ἀνδρονίκου Β' τοῦ 1292, περίπου σύγχρονον τοῦ πρωτοτύπου, ἀλλ' οὐδεμία ταύτισις εἶναι δυνατὴ, διότι αἱ δύο ὑπογραφαὶ δὲν εἶναι ὁμοίαι (βλ. τόμ. Α' ἔγγρ. ἀρ. 15).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΛΑΣΤΟΝ ΣΙΓΙΛΛΙΩΔΕΣ ΓΡΑΜΜΑ ΙΩΣΗΦ ΠΑΓΚΑΛΟΥ

σιγίλιωδες γράμμα (στ. 27Α, 23Β)

Σεπτέμβριος, ἰνδ. ε

πρβλ. ἀφιερῶσαι (στ. 16Α, 15Β)

[1261]

ἀφιέρωσα (στ. 20 - 21Α, 16 - 17Β)

ἀφιερωθέντων (στ. 25 - 26Α, 21Β)

Ὁ ἐνεργῶν τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἐξίσωσιν τῆς νήσου Κῶ Ἰωσήφ Πάγκαλος ἀφιερώνει εἰς τὴν ἐν Κῶ μονὴν τῶν Σπονδῶν, ἣ ὅποια ἦτο μετόχιον τῆς Πάτμου, προάστιον λεγόμενον τὸ Κάτω Πυργὶν ἐκ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ Μαρουλλῆ, μετὰ τῶν ἐλατικῶν καὶ λοιπῶν δένδρων αὐτοῦ, ὡσὰν ὅπως δὲ καὶ δύο μισθίους.

ΠΑΡΑΔΟΣΙΣ - ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ. — Τὸ ἔγγραφον σφίζεται εἰς δύο παραλλαγὰς :

Α' Παραλλαγή (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 90). Περγαμηνή χρώματος ὑποκιτρίνου, σχήματος ὀρθογωνίου (ἀκανονίστου εἰς τὸ κάτω μέρος). Διαστάσεις : 0,372 - 0,410 × 0,314 - 0,293. Περιθώρια : ἀριστερᾶ (0,023) καὶ δεξιᾶ (0,020). — Μελάνη καστανόχρους· τῆς ὑπογραφῆς καστανόχρους βαθεῖα. Στίχοι 30. — Τινὲς ἀνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι· διπλοῦς τονισμοὶ καὶ χωρισμοὶ συνθέτων λέξεων. — Τρεῖς ὀριζόντιοι καὶ τρεῖς κάθετοι διπλώσεις· ἕχνη δώδεκα ὀριζόντιων παλαιότερων διπλώσεων προφανῶς ἐκ συμπίεσεως τοῦ ἀρχικοῦ εἰληταρίου. — Διατήρησις ἀρίστη· Ἐπὶ τοῦ νότου σ η μ ε ι ὡ μ α τ α : α') σιγίλλιον ἀπογραφῆως (χειρ III' αἰ.), τ(ῆς) Κῶ (προσθ. Φλωρίδου)· β') Ἀντεγράφη. Ἀριθ. 90 (χειρ Σακκελίωτος)· γ') πράγματι 89 (χειρ 20οῦ αἰ., ἣ ὅποια καὶ προσέθεσεν ἐρωτηματικὰ εἰς τὸ 90).

Β' Παραλλαγή (Ἀρχεῖον Μονῆς ἀρ. 89). Περγαμηνή χρώματος ὑποκιτρίνου, σχήματος περίπου τετραγώνου. Διαστάσεις : 0,331 - 0,325 × 0,323 - 0,312. Περιθώρια : ἀριστερᾶ (0,025 - 0,030) καὶ δεξιᾶ (0,030 - 0,020). — Μελάνη καστανόχρους. Στίχοι 25. — Ὀλίγαι ἀνορθογραφίαι καὶ ἀσυνταξίαι. — Τρεῖς ὀριζόντιοι καὶ τρεῖς κάθετοι διπλώσεις. — Διατήρησις πολὺ καλῆ· δύο μικρὰ ὅπλα ἐκ τῆς διπλώσεως εἰς τὸ δεξιὸν τμήμα ἄνω καὶ κάτω (στ. 6 - 7 καὶ 22 - 23).

Ἐπὶ τοῦ νότου σ η μ ε ι ὡ μ α τ α : α') Ἀρ. 89 (χειρ Σακκελίωτος) Ἀντίγραφον (διέγραψεν ὁ Σακκελίωτος καὶ προσέθεσεν : ὅμοιον τῷ 90, διαφέρων δ' ἐν τισι | μόνον· β') τῆς Κῶ τῶν σπονδῶν (χειρ Φλωρίδου)· γ') ἦτοι τοῦ ἀσφιδιοῦ (χειρ ΙΘ' αἰ.)· δ') στὸ πυργῆ (χειρ ΙΖ' - ΙΗ' αἰ.)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ. — ΜΜ, τόμ. Γ', σελ. 208 - 210, ἀρ. 83· ἡ ἔκδοσις σημειοῦται ὅτι ἐγένετο ἐν τοῦ Β' (ἀρ. 89), τὸ ὅποιον θεωροῦν οἱ ἐκδῶται ὡς πρωτότυπον χαρακτηρίζοντες τὸ Α' (ἀρ. 90) ὡς ἀντίγραφον. Ἐκ τῆς γενομένης ἀντιβολῆς προκύπτει ὅτι ἡ ἔκδοσις ἀκολουθεῖ κυρίως τὸ Α' (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ. — Βρανούση, Ὁσιος Χριστόδουλος, σελ. 174 - 5.

Κατωτέρω ἐκδίδεται ἡ παραλλαγή Α', ἐν δὲ τῷ Κριτικῷ Ὑπομνήματι σημειοῦνται αἱ διαφοραὶ τοῦ Β'.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ.— Ἡ ἐν Πάτμῳ Μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου κατεῖχε ἀπὸ τῆς ιδρύσεώς της μετόχιον ἐν Κῶ, ὅπου πρὸ τῆς συστάσεως τῆς Μονῆς Πάτμου διέμενον ὁ ἰδρυτῆς αὐτῆς ὄσιος Χριστοδούλου. Ἀπὸ τοῦ μετοχίου τούτου οἱ μοναχοὶ ἐπορίζοντο τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τὸ ζῆν. Μετὰ τὸν θάνατον ὅμως τοῦ Χριστοδούλου καὶ ἕνεκα τῆς ἀνωμαλίας τῶν καιρῶν καὶ τῆς νωθρότητος τῶν ἡγουμένων, ἡ Πατμιακὴ Μονὴ ἀπώλεσε τὸ μετόχιον τοῦτο (στ. 1 - 7A, 1 - 6B). Ἐπειδὴ ὅμως ἕνεκα τῶν πειρατικῶν ἐπιδρομῶν τῶν ἀθέων Ἰταλῶν οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου ἀντιμετώπιζον δυσχερείας εἰς τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀναγκαίων, προσφάτως ὁ ἡγούμενος Γερμανός, δι' ἀναφορᾶς του πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐζήτησεν ὅπως δωρηθῆ εἰς τὴν Μονὴν μετόχιον κατάλληλον πρὸς καλλιέργειαν, ἀπὸ τοῦ ὁποῦ νὰ πορίζονται τὰ πρὸς τὸ ζῆν, ὡς καὶ πρότερον. Κατὰ ταῦτα, διὰ βασιλικῶν ὀρισμῶν καὶ πατριαρχικοῦ ἐγγράφου, ἐδωρήθη (ἐπεβραβεύθη) εἰς τὴν Μονὴν Πάτμου ἢ ἐν Κῶ Μονὴ τῶν Σπονδῶν, μετὰ πάντων τῶν δικαίων αὐτῆς. Ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν, οὕσα ἄλλοτε πατριαρχικὴ, εὐρίσκετο τότε εἰς πλήρη ἐγκατάλειψιν (ἀμελημένης παντάπασι καὶ λίαν ἐξειλημμένης), οἱ δὲ μοναχοὶ τῆς Πάτμου, μετὰ τὴν προσάρτησιν αὐτῆς, προέβησαν εἰς αὐξήσεις καὶ βελτιώσεις (στ. 7 - 13A, 6 - 12B).

Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν ἐστρεῖτο τῶν ἀναγκαιούντων εἰς αὐτὴν ἐλαϊκῶν δένδρων, οἱ μοναχοὶ τῆς Πάτμου ὑπέβαλον σχετικὴν παράκλησιν εἰς τὸν πανευγενέστατον [Μιχαὴλ] Φωκᾶν, ὁ ὁποῖος κατὰ τύχην διήρχετο ἐκ τῆς περιοχῆς των μεταβαίων εἰς τὸν Ἅγιον Κοσμάν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ σιτηρεσίου πρὸς τὸ βασιλικὸν στρατεῦμα. Διό, ἐδόθη ἐντολὴ εἰς τὸν Ἰωσήφ Πάγκαλον ὅπως ἐνεργήσῃ ἀναθεώρησιν τῆς νήσου Κῶ, ἀφιέρωσιν δὲ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν προάστιον ἐλαϊκῶν δένδρων, ἐκ τῶν ἀπηλλαγμένων ὑποχρεώσεων πρὸς τὸ δημόσιον (ἀνεπιγνώστων), ὡσαύτως δὲ δύο μισθίους, μετὰ τῆς προσωπικῆς καὶ κληρονομικῆς περιουσίας των (ὑποστάσεων), οἱ ὁποῖοι θὰ καταβάλλουν εἰς τὴν Μονὴν τὸ σχετικὸν τέλος καὶ θὰ προσφέρουν εἰς αὐτὴν τὰς συνήθεις ὑπηρεσίας (ὑποτελεῖν καὶ ἐκδουλεύειν) (στ. 13 - 18A, 12 - 15B). Ὅθεν, ὁ Ἰωσήφ Πάγκαλος, ἐνεργῶν τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἐξίσωσιν τῆς Κῶ, ἐξετέλεσε καὶ τὴν ὡς ἄνω ἐντολὴν (παραγγελίαν) τοῦ ἀοιδίμου Φωκᾶ, ὑπὲρ σωτηρίας τῶν αὐτοκρατόρων Μιχαὴλ [H'] Παλαιολόγου καὶ Θεοδώρα. Οὕτως ἀφιέρωσεν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν προάστιον λεγόμενον τὸ Κάτω Πυργίν — τὸ ὅποιον ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἀοιδίμου Μαρουλλῆ, νῦν δὲ ἐτύγχανε τελείως ἐλεύθερον — μετὰ τῶν ἐλαϊκῶν καὶ λοιπῶν ὀπωροφόρων δένδρων καὶ πάντων τῶν παλαιῶν αὐτοῦ δικαιωμάτων. Ἐπίσης ἀφίερωσε δύο μισθίους (ἀναφέρονται ὀνομαστικῶς μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των, γίνεται δὲ ἀόριστος μνεία τῆς περιουσίας των), οἱ ὁποῖοι θὰ καταβάλλουν εἰς τὴν Μονὴν συνολικῶς 4,50 ἄσπρα καὶ θὰ προσφέρουν τὰς συνήθεις ἀγγραφείας. Πάντα τὰ ἀνωτέρω θὰ κατέχη ἡ Μονὴ ἐλεύθερα πάσης ἐπεμβάσεως ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου. Πρὸς τοῦτο ἐγένετο τὸ παρὸν σιγιλιοῦδες γράμμα καὶ ἐδόθη εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν, ἡ ὁποία ἀνήκει εἰς τὴν Πάτμον ὡς μετόχιον αὐτῆς (στ. 18 - 28A, 15 - 24B).

Μήν, ἰνδικτιῶν (στ. 28A, 24B).

Ἐπογραφή Ἰωσήφ Παγκάλου (στ. 29 - 30A, 25 - 26B).

ΜΝΗΜΟΝΕΥΟΜΕΝΑ ΕΓΓΡΑΦΑ.— 1) Ἀναφορὰ (στ. 8A = 7B) τοῦ ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πάτμου Γερμανοῦ πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην καὶ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, διὰ τῆς ὁποίας οὗτος αἰτεῖται τὴν δωρεάν ἐν Κῶ μετοχίου καταλλήλου πρὸς καλλιέργειαν. Τοιοῦτον ἔγγραφο δὲν ἐσώθη. Πρόκειται προφανῶς περὶ τῆς αἰτήσεως (πρβλ. τὸ σχετικὸν πατριαρχικόν

υπόμνημα, MM, Γ', σελ. 193 στ. 32 αίτεται, σελ. 194 στ. 16 αίτουμένω) τοῦ ἡγουμένου Γερμανοῦ πρὸς τὸν πατριάρχην Ἀρσένιον Αὐτορειανὸν διὰ τὴν προσάρτησιν τῆς ἐν Κῶ Μονῆς τῶν Σπονδῶν ὡς μετοχίου τῆς Πάτμου· τὸ ἔγγραφο τοῦ Γερμανοῦ πρέπει νὰ χρονολογηθῆ πρὸ τοῦ Μαΐου τοῦ 1258, ὅποτε ἐξεδόθη εἰς ἀπάντησιν τὸ σχετικὸν πατριαρχικὸν *υπόμνημα* (βλ. κατωτέρω § 3). 2) *Βασιλικὸς ὄρισμός* (στ. 13Α - 12Β), διὰ τοῦ ὁποίου προσηρτήθη ἡ Μονὴ τῶν Σπονδῶν εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ὡς μετόχιον αὐτῆς. Τοιοῦτον ἔγγραφο δὲν ἐσώθη, οὔτε μαρτυρεῖται ἄλλοθεν. Πρόκειται προφανῶς περὶ τοῦ *χρυσοβούλλου* τοῦ ἔτους 1259 (βλ. τόμ. Α, ἔγγρ. 14), διὰ τοῦ ὁποίου ἐπικυροῦται μετὰξὺ ἄλλων καὶ ἡ κυριότης τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τοῦ ὡς ἄνω μετοχίου. Ἡ αὐτοκρατορικὴ ἐπικύρωσις βασιίεται, ὡς ρητῶς δηλοῦται, ἐπὶ τῆς πατριαρχικῆς ἀποκαταστάσεως καὶ οὐχὶ ἐπὶ προγενεστέρου αὐτοκρατορικοῦ ὁρισμοῦ. 3) *Πατριαρχικὸς [ὄρισμός]* (στ. 13Α = 12Β), διὰ τοῦ ὁποίου προσαρτᾶται εἰς τὴν Μονὴν τῆς Πάτμου ἡ ἐν Κῶ Μονὴ τῶν Σπονδῶν. Πρόκειται βεβαίως περὶ τοῦ *υπομνήματος* τοῦ πατριάρχου Ἀρσενίου, τὸ ὁποῖον σφύζεται καὶ χρονολογεῖται κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1258: βλ. MM, Γ', σελ. 193 - 195, πρβλ. Laurent, *Regestes*, ἀρ. 1337. 4) [*Ὁρισμός*] (πρβλ. *ὀρισθεῖς, ὀρίσθην*, στ. 16Α - 15Β) τοῦ | στρατοπεδάρχου] Φωκά πρὸς τὸν Ἰωσήφ Πάγκαλον, ὅπως ἐνεργήσῃ τὴν ἀναθεώρησιν τῆς νήσου Κῶ καὶ ἀφιέρωσιν εἰς τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν προάστιον καὶ δύο μισθίους. Τοιοῦτον ἔγγραφο, καθ' ἡμᾶς, οὐδέποτε ἐξεδόθη: βλ. ἐν ἐκτάσει κατωτέρω, Διπλωματικαὶ Παρατηρήσεις, § β', ὅπου γενικῶς περὶ τῶν ἐσφαλμένων διπλωματικῶν ὄρων τοῦ παρόντος ἐγγράφου.

Ἐπεὶ ἡ κατὰ τὴν Πάτμον περιώνυμο(ς) μο(ν)ῆ τοῦ κατ' ἐξαίρετον ἡγαπημ(έ)-
νον καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰω(άννου) τοῦ Θεολόγου ἔφθασε πάλαι κεκτηῆσθ(αι) ἐν τῆδε
τῇ νήσῳ |² τῇ Κῶ ἐν τῷ καιρῷ μᾶλλον, ἐν ᾧ τ(ῆν) σύστα(σιν) εἴληφε παρὰ τοῦ ταύ-
την δειμαμένου, τοῦ ἐν ἀγί(οις) δηλονότι καὶ ὀσίου Χριστοδοῦλου, μετόχιον, ἐπεὶ |³ καὶ
πρὸ τῆς δομήσε(ως) τ(ῆς) κ(α)τὰ τὴν Πάτμον μον(ῆς) ἐνταῦθα τ(ῆν) διατριβὴν
τ(ῆς) διαγωγῆς ἅμα καὶ τὸν τ(ῆς) ἀσκήσε(ως) δρόμον αἰσί(ως) ἀνόντο(ς), |⁴ τὰ
χρειώδη οἱ κ(α)τὰ τ(ῆν) Πάτμον τότε ὄντες μοναχοὶ τῶν ἀναγκαι(ων) ἀπὸ τοῦ κ(α)-
τὰ τῶν ἐνταῦθα μετοχίου ἐπορίζοντο. Τὸν τῆδε γοῶν βίον μετα|⁵λλάξαντο(ς) τοῦ
ἱεροῦ ἐκείνου ἀνδρὸ(ς), τοῦ ἐν ἀγί(οις) δηλονότι Χριστοδοῦλου, καὶ πρὸ(ς) τὰ ἐκεῖ-
θεν δικαιοτέρα ἀπελθόντο(ς), τῇ παραδρομῇ τῶν χρό|⁶νων καὶ τῇ ἀνωμαλείᾳ τῶν
πραγμ(ά)τ(ων) καὶ νοθρία μᾶλλον τῶν κ(α)τὰ τὴν Πάτμον τ(οὺς) τ(ῆς) ἡγουμε-
νείας οἴακας ἰθονόντ(ων), ἅπαντα σὺν (τῷ) |⁷ μετοχίῳ ἀπώλεσ(αν) καὶ οὐ(δὲ) τόπο(ς)
μνήμ(ης) ἦν τοῦ τοιούτου μετοχίου. Ὅθεν ἀρτί(ως) ἀθθ(ις) ὑπὸ τῶν ἀθέων Ἰταλῶν
καὶ ἀνδσίων πειρατ(ῶν) λίαν |⁸ βιαζομένων τῶν κ(α)τὰ τ(ῆν) Πάτμῳ εὐαγεστάτη
μονῇ μοναχῶν εἰς τ(ῆν) τῶν ἀναγκαι(ων) χορήγησ(ιν), ἀναφορὰν ἐποίησαντο, καὶ
μᾶλλον ὁ ἐν αὐτῇ |⁹ τὴν προστασί(αν) τῆς μον(ῆς) διέπων ὁ ἱερὸς κῦ(ρ) Γερμα-
νὸ(ς), πρὸ(ς) τὸν ἀγιώτ(α)τ(ον) ἡμ(ῶν) καὶ οἰκουμ(ε)ν(ικὸν) π(α)τριάρχην τὸν
κῦ(ρ) Ἀρσένιον καὶ πρὸ(ς) τὸν κραταῖον καὶ |¹⁰ ἄγ(ιον) ἡμ(ῶν) ἀθθ(έ)ντ(ην) καὶ
βασιλ(έα), ἐξαιτούμενοι τόπον μετοχίου δωρηθ(ῆ)ν(αι) αὐτ(οῖς) πρὸ(ς) γεωργί(αν)

ἐπιτήδειον, ὅπ(ως) τὰ χρειώδη αὐτ(ῶν) πορίζοντ(αι). ὡς καὶ τὸ ¹¹ πρότερον. Τοῖνον καὶ ἐπεβραβεύθη τῇ μο(ν)ῆ τ(ῆς) Πάτμον καὶ τ(οῖς) ἐν αὐτῇ ἀσκοῦσι μοναχ(οῖς) ἢ κ(α)τὰ τὴν Κῶ διακειμ(έ)νη μο(ν)ῆ τῶν Σπονδ(ῶν) μετὰ ¹² καὶ τῶν ἑπ' αὐτῇ πάντ(ων), π(ατ)ριαρχικῇ γὰρ προῦπάρχουσα ἀμελημένης οὐς(ης) παντάπασι καὶ λί(αν) ἐξιλημ(έ)νης· τὴν κ(α)τοχὴν (δὲ) ταύτ(ης) ἢ Πάτμος ¹³ λαβοῦσα διὰ θείου καὶ βασιλ(ικοῦ) προ(σκυνη)τ(οῦ) ὀρισμοῦ ἄμα καὶ π(ατ)ριαρχικοῦ, ἔσπευσε ταύτην ἀνακτήσασθ(αι) καὶ εἰς βελτιῶσιν καὶ ἐπίδοσιν ἀγαγεῖν. Καὶ ¹⁴ δὴ ἐλαιακ(ῶν) δένδρ(ων) μὴ φθασθεῖσα κεκτῆσθ(αι) ἢ τῶν Σπονδ(ῶν) μονῆ καὶ χρῆσιν τούτ(ων) ἔχουσα, ἐπαρ' ἐκλιτεύθη π(αρά) τοῦ μέρ(ους) τ(ῆς) Πάτμον μοναχῶν ὁ ¹⁵ πανευγενέστατο(ς) ἐκεῖνο(ς) κῦρ(ρ) Φωκᾶς ἐνταῦθα τυχ(ῶν) παραγενόμε(ε)νο(ς) τ(ῆν) ἐξέτασιν τοῦ σιτηρ(εσίου) εἰς τ(ὸν) ἄγ(ιον) Κοσμᾶν πρό(ς) τὸ βασιλ(ικόν) στρατευμα ποιήσασθ(αι). ¹⁶ Διὸ δὴ παρ' ἐκείνου ὀρισθεῖς ἔγωγε ἀναθεώρη(σιν) τοῖς κ(α)τὰ τὴν Κῶ νῆσον ποιήσασθ(αι) καὶ ἐξίσωσ(ιν), ὀρίσθην ἀφιερῶσαι καὶ ἐν τῇ τῶν Σπονδ(ῶν) ¹⁷ μο(ν)ῆ προ(ά)στ(ιον) ἐλαιακ(ῶν) δένδρ(ων), εἴπερ τυχῶν εὐρήσω ἐκ τῶν ἀπεπιγνώστ(ων), ἀλλὰ δὴ καὶ μισθί(ους) δύο μετὰ καὶ ὧν ἐν τῷ βίῳ ἐπιφέροντ(αι) σὺν τῶν κληρον(ο)μ(ικῶν) ¹⁸ αὐτ(οῖς) ὑποστά(σεων) ὑποτελ(εῖν) καὶ ἐκδουλεύ(ειν) τῇ μονῇ, ὡς ἔθο(ς) ἦν μοναστηρί(οις). Καὶ οὕτω με τ(ῆν) ἀναθεώρη(σιν) καὶ ἐξίσωσ(ιν) τ(οῖς) ἐν τῇ Κῶ ποιουμ(έ)νον μετὰ τῶν ἄλλων ὠή¹⁹θην δέον ἦν ἀφωσιώσασθ(αι) καὶ τὴν παραγγελί(αν) ἐκείνου δὴ τοῦ ἀοιδίμου κῦρ(ρ) Φωκᾶ, ἦν ἔφησε πρό(ς) τ(ῆν) τῶν Σπονδ(ῶν) γενέσθ(αι) μονὴν ὑπὲρ ψυχικ(ῆς) δηλονότι ²⁰ καὶ μᾶλλον σ(ωτη)ρί(ας) τῶν κραταίων καὶ ἀγ(ίων) ἡμ(ῶν) ἀθηντ(ῶν) καὶ βασιλ(έων), λέγω δὴ κῦρ Μ(ι)χα(ῆ)λ τοῦ Παλαιολόγ(ου) καὶ τ(ῆς) πανευσεβούς ἀυγούστ(ης) κυρ(ῶς) Θεοδ(ώ)ρ(ους). Τοῖνον καὶ ἀ²¹φιέρωσα τῇ ῥηθείῃ μονῇ τῶν Σπονδ(ῶν) προ(ά)στ(ιον) τὸ Κ(ά)τω Πυργῆν λεγόμε(ε)νον ἐκ τ(ῆς) ἐπισκέψεως ὃν τοῦ Μαρουλλῆ ἐκείνου καὶ παντὴ ἐλεύθερον μετὰ τῶν ἐλαιακ(ῶν) καὶ ²² παντοί(ων) ὀπωροφόρ(ων) δένδρ(ων) καὶ ἀλλοί(ων) εἰδῶν μετὰ καὶ πάσ(ης) ἀρχαί(ας) δικαιοῦσε(ως) καὶ προνομ(ῆς) αὐτοῦ, σὺν τούτ(οις) καὶ μισθί(ους) δύο, οὗς καὶ ὀνομάζομ(εν) οὕτ(ως): ²³ Μ(ι)χα(ῆ)λ ὁ γα(μβρός) Κω(νσταντίνου) τ(ῆς) Λεοντῶ(ς), ἔχ(ει) γ(υναι)κα Καλήν, πενθερὰν Μαρ(ίαν), γυναικαδέ(λφους) Λέ(ον)τ(α) καὶ Μα(νουῆ)λ, (ὑπὲρ) τ(ῆς) π(ατ)ρικ(ῆς) καὶ μ(ητ)ρικ(ῆς) καὶ γυναικαί(ας) αὐτ(οῦ) κληρον(ο)μ(ίας), ἧς ἔχ(ει) ἐν διαφόρ(οις) ²⁴ τόπ(οις), τέλλο(ς) διὰ πάντ(ων) ἄσπρ(α) τρία καὶ ἀγγαρί(αν) τ(ῆν) κ(α)τὰ τὴν δικαί(αν) συνήθ(ειαν)· Γε(ώργιος) ὁ Καλλοῦδ(ης) ἔχ(ει) (γυναι)κα Ζωήν, θυ(γατέρα) Μαρ(ίαν), (ὑπὲρ) τ(ῆς) π(ατ)ρικ(ῆς) καὶ μ(ητ)ρικ(ῆς) αὐτοῦ κληρον(ο)μ(ίας) καὶ γυναικαί(ας) ²⁵ αὐτ(οῦ) μερίδο(ς), ἧς μερίζ(εται) μετὰ Λέ(ον)το(ς) τοῦ Γουδ(έ)λ(η) καὶ τ(ῆς) θυγ(α)τρ(ός) τοῦ Τζουρ(αχᾶ) ἐν διαφόρ(οις) τόπ(οις), τέλλο(ς) διὰ πάντ(ων)

ἄσπρ(α) ἐν ἡμι(συ). Καὶ τούτ(ων) οὗτ(ως) παρ' ἡμι(ῶν) ἀφιερῶ|²⁶θέντ(ων) τῆ μονῆ
 ὀφείλωσι κ(α)τέχεσθ(αι) πι(αρά) τοῦ μέρους αὐτ(ῆς) ἀνώτ(ε)ρα πάσ(ης) καὶ παν-
 τοίαις ὀχλήσε(ως) καὶ ἐπηρεί(ας) δημοσι(α)κ(ῆς) τῆς κ(α)τὰ τὴν χῶ(ραν) ἐπερ-
 χομ(έ)ν(ης), |²⁷ ὡς ἂν ἐκτενέστερον ὑπέρεῦχοντα(ι) τ(οῖς) ἀγίοις ἡμι(ῶν) αὐτο-
 κράτωρσι. Ἐπὶ τοῦτ(ο) γὰρ καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον σιγιλιοῦδες γραμμα ἐγγερόνι
 |²⁸ καὶ ἐπεδόθη τῆ διαληφθείση μονῆ τῶν Σπονδ(ῶν). τῆ ὑπὸ τῆ κ(α)τοχῆ τ(ῆς)
 Πάτμου οὔση ὡς μετοχίω. εἰς ἀσφάλειαν. μηνὶ Σεπτ(εμβ)ρ(ίω) (ἰνδικτιῶνος) ε' †
 |²⁹ † Ὁ δοῦλο(ς) τ(ῆς) κρατ(αιᾶς) καὶ ἀγ(ίας) ἡμῶν κυ(ρᾶς) καὶ δεσποί-
 ν(ης) καὶ τὴν ἀναθεώρη(σιν) καὶ ἐξίσωσιν τ(οῖς) ἐν τῆ νή(σ)ω Κῶ ποιούμ(ε)-
 νο(ς) Ἰωσήφ ο Πάνγκαλος ††

Ἡ στιχαριθμητικὴ βασίζεται ἐπὶ τοῦ Α (στ. 1 - 30), δὲν συμπίπτει δὲ πρὸς τὴν τοῦ Β (στ. 1 - 25). Τῆς
 ἐκδόσεως MM σημειοῦνται μόνον αἱ διαφοραὶ πρὸς τὸ Α.

2 - 3 ἐπει καὶ πρὸ Α : ὡς πρὸ Β, ἐπει καὶ πρὸς MM || 3 τῆς κατὰ τὴν Πάτμον μονῆς Α : τῆς Πάτμον Β ||
 4 οἱ κατὰ τὴν Πάτμον Α : οἱ τῆς Πάτμον Β | 5 τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου ἀνδρός om. Β || 6 καὶ ante μάλλον add.
 Β | σὺν μετοχίω Α : σὺν τῷ μετοχίω Β, MM || 7 ἀπόλεσε Β || 8 ἐν τῆ add. MM ante κατὰ | τῆ Πάτμω :
 Πάτιον corr. MM || 9 κῦρ om. Β : κυρὸς MM et passim | κραταῖον AB : κραταιὸν MM || 10 ἐξαιτούμενος
 MM | ὅπως — πορίζονται Α : πρὸς τὸ — πορίζεσθαι Β | αὐτῶν · αὐτοῖς MM || 11 ἡ κατὰ τὴν Κῶ διακεμήνη
 Α : ἡ κατὰ Κῶ Β || 12 γὰρ προὔπαρχουσα Α : δηλονότι ὑπάρχουσα Β | ἡμελημένης Β, MM || 13 βελτίωσιν
 corr MM | καὶ ἐπίδοσιν om. Β || 14 ἐλαϊκῶν MM et passim | μὴ φθασθεῖσα κεκτηῖσθαι Α : μὴ κεκτημένη Β |
 χρῆσιν AB MM : ἰερεῖ χρεῖαν | τῶν add. MM ante τῆς | ἐπαρ' ἐκλιτεύθη παρὰ τοῦ μέρους τῆς Πάτμου
 μοναχῶν Α : ἐδεήθη Β || 15 τὸν πανευγενέστατον ἐκείνον κῦρ Φωκᾶν Β | τυχῶν om. Β | παραγενόμενον
 Β || 16 τοῖς Α : τῶν MM || 17 προάστιον AB : πρότερον MM εἴπερ bis ἀλλὰ δὴ om. Β | τυχόν corr.
 MM || 18 με : μου MM | τοῖς Α : τῶν MM | τοῖς ἐν τῆ Κῶ om. Β || 18 - 20 ὠήθην bis τοῖνν καὶ om. Β |
 19 ἴν om. MM || 20 κραταῖον AB : κραταιὸν MM | τοῦ add. MM ante κῦρ || 21 καὶ add Β ante ρηθείση |
 προσάστιον AB : πρότερον MM | τὸ Κάτω Πυργῆν bis ἐλευθερον Α MM : τὸ ἐν τῆ τοποθεσίᾳ τοῦ Κάτω Πυργίου
 ἐπονομαζομένου Β || 22 προνομῆς AB : προνομίας MM || 23 γαμβρός · Γα . MM | Κωνσταντῖνος MM |
 γυναικαδελφὰς Λεοντω καὶ Μάλταν MM | γυναικείας MM et passim || 24 τέλος διὰ πάντων om. Β | τὴν
 δικαίαν om. Β || 25 ἧς ἔχει καὶ μερίζεται Β | Τζουραχᾶ Α : Τζούραχα Β : Τζούτζον. MM | διὰ πάντων
 om. Β || 26 post τῆ μονῆ add. Β : ὑπὲρ ψυχικ(ῆς) ἔνεκα σ(ατη)ρί(ας) τοῦ κραταῖου ἡμι(ῶν) αὐθ(έ)τον καὶ
 β(ασι)λ(έως) κῶ(ρ) Μιχα(ήλ) τοῦ Παλαιολό(γου) καὶ τ(ῆς) πανεὐσεβεστάτ(ης) ἀρχ(ού)στ(ης) ἡμι(ῶν) κυ-
 (ρᾶς) καὶ δεσποίν(ης) τ(ῆς) κυ(ρᾶς) Θεοδώρ(ας) quod in Α I. 19 - 20 | κατέχεσθαι παρὰ τοῦ μέρους
 αὐτῆς Α : κατέχειν Β ἀνώτερον Β || 27 ὑπερεῦχονται τοὺς ἀγίους ἡμῶν αὐτοκράτορας Β | γὰρ om. Β |
 28 ὑπὸ τῆ κατοχῆ τῆς Πάτμου : ὑπὸ τῆ κατὰ τὴν Πάτμον μονῆ Β | ὡς om. Β || 29 ὁ add. Β MM ante καὶ
 τὴν | τοῖς ἐν τῆ νήσῳ Κῶ Α : τῆς νήσου Κῶ Β MM | Πάνγκαλος Α : Πάνγκαλος Β · Πάγκαλος corr. MM.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον σφύζεται εἰς δύο παραλλαγὰς: Α' καὶ Β'. Ἐξ αὐτῶν οἱ ἐκδῶται MM θεωροῦν τὸ μὲν Β' (ἀρ. Ἀρχείου 89) ὡς πρωτότυπον, τὸ δὲ Α' (ἀρ. 90) ὡς ἀντίγραφον, ἄνευ ὅμως οὐδεμιᾶς τεκμηριώσεως (βλ. καὶ ἀνωτέρω § Ἐκδοσεῖς). Ὅμως ἡ περίπτωσις πρωτοτύπου καὶ ἀντιγράφου πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ, διότι ἀμφότερα

έγραψαν υπό τοῦ αὐτοῦ γραφέως, υπεγράψαν δὲ διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς, προφανῶς ἄλλης τῆς τοῦ κειμένου. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἡ περίπτωσις δύο ἀντιγράφων.

Ἐξ ἄλλου, συγκρίνοντας τὰ δύο κείμενα, παρατηροῦμεν ὅτι δὲν εἶναι πανομοιότυπα : τὸ Α' ἐμφανίζεται ὡς πληρέστερον, ἐνῶ εἰς τὸ Β' ὑπάρχουν παραλείψεις λέξεων ἀκόμη καὶ φράσεων χωρὶς ὅμως τοῦτο νὰ ἀλλοιῶνῃ τὸ νόημα τοῦ ἐγγράφου —, ὠρισμένοι φράσεις διετυπώθησαν ἐπὶ τὸ συντομώτερον, εἰς τινα σημεῖα ἢ σειρά εἶναι διάφορος τῆς τοῦ Α' (βλ. Κριτικὸν Ὑπόμνημα), ἢ δὲ ὑπογραφή διαφέρει κατὰ τὴν ὀρθογραφίαν (*Πάνγαλος Α, Πάνγαλος Β*). Οὕτω πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἡ περίπτωσις διπλοῦ πρωτοτύπου : βεβαίως ἀνάλογος περίπτωσις δὲν ἔχει διασωθῆ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Διπλωματικὴν, ὅμως τὸ διπλοῦν πρωτότυπον ὑφίστατο, ἐφ' ὅσον, κατὰ ρητὴν μαρτυρίαν ἐγγράφων τινῶν, ὁ ἀρμόδιος ἀξιωματοῦχος εἶχεν ἐντολὴν ὕπως, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὠρισμένης πράξεως, συντάξῃ πρακτικὸν εἰς διπλοῦν, δεόντως ὑπογεγραμμένον, καὶ τὸ μὲν ἐν καταθέσει εἰς τὴν οἰκίαν ὑπηρεσίαν, τὸ δὲ ἕτερον δώσει εἰς τὸν ἐνδιαφερόμενον εἰς ἀσφάλειαν αὐτοῦ (πρβλ. μεταξὺ ἄλλων ἀνωτέρω, ἐγγρ. 50 στ. 98 - 99, ἐγγρ. 52 στ. 32 - 35 κ.ά.). Ἐπομένως κανονικῶς δὲν ἦτο δυνατόν ἀμφότερα τὰ πρωτότυπα νὰ εὑρίσκοντο εἰς χεῖρας τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ἐξ ἄλλου τὸ γεγονός ὅτι τὰ δύο ἔγγραφα δὲν εἶναι πανομοιότυπα ἀποκλείει αὐτὴν τὴν ὑπόθεσιν.

Ἐπίσης πρέπει νὰ ἀποκλεισθῇ καὶ ἡ περίπτωσις τῆς «*copie figurée*», διότι τότε τὸ ἐν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι δουλικὴ μίμησις τοῦ ἄλλου, ἐνῶ ἐνταῦθα ὑπάρχουν διαφοραὶ καὶ εἰς τὴν διάταξιν καὶ εἰς τὸ κείμενον καὶ εἰς τὴν ὑπογραφήν. Ἐπομένως ἡ διπλωματικὴ παράδοσις τοῦ ἐγγράφου προκαλεῖ ἀμφιβολίας περὶ τῆς γνησιότητός του. Ἐκ τῆς μελέτης τοῦ περιεχομένου του προκύπτει πράγματι ὅτι πρόκειται περὶ πλαστοῦ κειμένου. Οὕτως :

α') Ἐκ τῶν στ. 15 - 20Α = 13 - 16Β συνάγεται ὅτι ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν Ἰωσήφ Πάγκαλος ἔλαβεν ἐντολὴν ὑπὸ τοῦ πανευγενεστάτου Φωκᾶ ὅπως ἐκτελέσῃ ἀναθεώρησιν καὶ ἐξισωσιν τῆς νήσου Κῶ, ἀφιέρωσιν δὲ εἰς τὴν Μοῆν τῶν Σπονδῶν δένδρα ἐλαϊκὰ καὶ δύο μισθίους μετὰ τῆς περιουσίας των. Ὡς συνάγεται ἐκ τοῦ τίτλου καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρμοδιοτήτων του (στ. 15Α, 13Β), ὁ Φωκᾶς οὗτος πρέπει προφανῶς νὰ ταυτισθῇ πρὸς τὸν πανευγενεστάτον Μιχαῆλ Φωκᾶν, στρατοπεδάρχην τοῦ θέματος τῶν Θρακησίων καὶ τῆς Φιλαδελφείας καὶ σύγγαμβρον τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωάννου Γ' Βατάτζη (περὶ τούτου, βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 140 - 141, ὅπου καὶ ἡ σχετικὴ βιβλιογραφία καὶ παράθεσις τῶν πηγῶν). Εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦ Παγκάλου, τὸ ὅποιον ὑποτίθεται ὅτι ἐγράφη τὸ 1261 (βλ. κατωτέρω, σελ. 246 § Χρονολόγησις), ἀναφέρεται μὲν ὅτι ὁ Φωκᾶς εἶχεν ἤδη ἀποθάνει (πρβλ. στ. 15Α καὶ 19Α - 13Β καὶ 14Β : ἐκεῖνον, αἰοδίμου) ὅταν συνετάχθη τὸ παρὸν, οὗτος ὅμως ἐμφανίζεται ὅτι εἶχε δώσει προηγουμένως ἐντολὴν εἰς τὸν Πάγκαλον ὅπως ἐκτελέσῃ ὠρισμένας πράξεις ὑπὲρ τῆς Μοῆς τῶν Σπονδῶν, ὅπωςδὴποτε μετὰ τὴν προσάρτησιν τῆς εἰς τὴν Πάτμον καὶ (κατὰ τὸ Α') ὑπὲρ σωτηρίας τῶν αὐτοκρατόρων Μιχαῆλ καὶ Θεοδώρας. Ἡ προσάρτησις ὅμως τῆς Μοῆς τῶν Σπονδῶν εἰς τὴν Πάτμον ἐγένετο κατὰ τὸν Μάϊον τοῦ 1258 (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, ἐγγρ. 68 σχόλιον 15 καὶ ἐγγρ. 75 σχόλιον 8) ὁ δὲ Μιχαῆλ Η' ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1258, ἐνῶ ὁ στρατοπεδάρχης Μιχαῆλ Φωκᾶς εἶχεν ἀποθάνει πρὸ τοῦ Αὐγούστου 1253 (βλ. Ahrweiler, *Smyrne*, σελ. 140 - 141). Βεβαίως ὑφίσταται ἐλαχίστη πιθανότης μήπως δὲν πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου.

Ἐξ ἄλλου ἡ ὅλη διαδικασία καὶ ἡ διοικητικὴ ἐξάρτησις τοῦ Παγκάλου παρουσιάζεται συγκεχυμένη : οὗτος ἐμφανίζεται νὰ λαμβάνῃ ἐντολὴν (ὠρίσθη) παρὰ τοῦ διερχομένου ἐκ τῆς περιοχῆς Φωκᾶ (προφανῶς τοῦ στρατοπεδάρχου τοῦ θέματος Θρακησίων καὶ Φιλαδελφείας, δηλ. ἄλλης

διοικητικῆς περιφερείας) ὅπως ἐκτελέσῃ ἀναθεώρησιν καὶ ἐξίσωσιν τῆς νήσου Κῶ (16Α - 14Β), τὴν σχετικὴν πράξιν ἐκτελεῖ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Φωκᾶ (στ. 19Α), εἰς δὲ τὴν ὑπογραφήν φέρεται «ποιούμενος τὴν ἀναθεώρησιν καὶ ἐξίσωσιν τῆς νήσου Κῶ» ὡς δοῦλος τῆς αὐτοκρ. τείρας (στ. 29Α = 25 - 26Β).

β') Ἰδιαιτέρως ἀποφασιστικὸν στοιχεῖον κατὰ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου εἶναι τὸ γυνόντες ὅτι ὁ συντάκτης χρησιμοποιοῖ ἐσφαλμένην ὀρολογίαν προκειμένου περὶ τῶν ἐγγράφων προσκυρώσεως τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν καὶ τῆς σχετικῆς διαδικασίας. Οὕτως ὁμιλεῖ (στ. 13Α - 12Β) *περὶ θεῖου καὶ βασιλικοῦ προσκνητοῦ ὀρισμοῦ ἅμα καὶ πατριαρχικοῦ* (ἔπου τὸ νοούμενον οὐσιαστικὸν εἶναι βεβαίως ὀρισμοῦ!), ἐνῶ τὰ ἀντίστοιχα ἔγγραφα ἦσαν τὸ *χρυσόβουλλον* τοῦ 125^ο καὶ τὸ πατριαρχικὸν *ὑπόμνημα* τοῦ 1258 (βλ. ἀνωτέρω Μνημονυόμενα ἔγγραφα) - ἐξ ἄλλου, ὅπερ καὶ σπουδαιότερον, ὁ ὀρισμὸς δὲν ὑφίστατο ὡς πατριαρχικὸν ἔγγραφον εἰς τὴν Βυζαντινὴν Διπλωματικὴν.

Ἐπίσης αἱ λέξεις *ὀρισθεὶς, ὠρίσθη* (στ. 16Α - 14Β), προκειμένου περὶ ἐντολῆς δοθείσης ὑπὸ ἀνωτέρου ἀξιωματοῦχοῦ πρὸς τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον, οὐδέποτε χρησιμοποιοῦνται, καθ' ὅσον τοῦλάχιστον γνωρίζω, εἰς τὴν Βυζαντινὴν γραμματείαν. Τὸ ρῆμα *ὀρίζω (-ομαι)* χρησιμοποιοῦται ἀποκλειστικῶς μόνον προκειμένου περὶ ἐντολῆς τοῦ αὐτοκράτορος (τῆς αὐτοκρατορίας ἢ δεσπότη) - ἀντίστοιχον ἔγγραφον εἶναι ὁ ὀρισμὸς , ἐνῶ εἰς ἀναλόγους πρὸς τὴν παροῦσαν περιπτώσει σημαίεται ἢ *ἐκφρασις ἐνταλμα ἐδόθη ἡμῖν* (πρβλ. ἀνωτέρω, ἔγγρ. 50 στ. 67, ἔγγρ. 51 στ. 371), *ἀπεστάλην (. . . ποιῆσαι)* (ἔγγρ. 53 στ. 185) καὶ ἄλλα ἀνάλογα, τὸ δὲ ἀντίστοιχον ἔγγραφον ἦτο *γραφῆ, γράμμα, πιττάκιον ἢ ἐνταλμα* (πρβλ. μετὰ τὸ ἄλλων ἀνωτέρω, ἔγγρ. 61 στ. 17 καὶ 24).

Εἰς δημόσιος λειτουργὸς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἀγνοῇ τὴν βασικὴν αὐτὴν διπλωματικὴν ὀρολογίαν, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον ὁ ἐκδίδων τὸ παρὸν Πάγκαλος ὄφειλε νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τοῦ τὰ σχετικὰ ἔγγραφα διὰ νὰ συντάξῃ τὸ ἰδικόν του καὶ ἐπομένως ὄφειλε νὰ γνωρίζῃ καὶ τὸ διπλωματικὸν εἶδος τῶν ἐγγράφων καὶ τὴν σχετικὴν διαδικασίαν.

γ') Ἐκ τῶν στ. 4 - 7Α = 3 - 6Β συνάγεται ὅτι ὁ ὄσιος Χριστόδουλος διετήρησε τὴν κυριότητα τοῦ μετοχίου ἐν Κῶ καὶ μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Μονῆς Πάτμου, ἐνῶ εἶναι ρητῶς μεμαρτυρημένον ὅτι μετὰ τὴν ἵδρυσιν τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς αἱ ἐν Κῶ κτήσεις τοῦ Χριστοδούλου ἐπεστράφησαν εἰς τὸ δημόσιον (βλ. σχετικῶς ἀνωτέρω, σελ. 65, σχόλιον 4 καὶ τόμ. Α', ἔγγρ. 6).

δ) Ἡ μνεῖα εἰς τὸν στ. 20 τοῦ ὀνόματος καὶ κυρίως τοῦ ἐπωνύμου τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος εἶναι ἀήθης. Ἐκ σχετικῆς ἐρεύνης εἰς ἔγγραφα δημοσίων λειτουργῶν τῆς αὐτῆς ἐποχῆς διεπίστωσα ὅτι μόνον τῶν προβεβασιλευκότων καὶ ἀποθανόντων αὐτοκρατόρων παρέχεται τὸ κύριον καὶ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα, ἐνῶ προκειμένου περὶ τοῦ νῦν βασιλεύοντος αὐτοκράτορος ὁ ἐκδίδων τὸ ἔγγραφον ἀξιωματοῦχος σημαίνει τὴν τυπικὴν φράσιν «ὁ κραταιὸς καὶ ἅγιος ἡμῶν αὐθέντης καὶ βασιλεὺς» (πρβλ. χαρακτηριστικῶς ΜΜ, Δ', σελ. 278 - 281, ὅπου καὶ αἱ δύο περιπτώσεις). Ἀντιθέτως εἰς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα καὶ κυρίως εἰς διαθήκας παρέχεται ἐνίοτε τὸ ὀνοματεπώνυμον τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος (βλ. π.χ. ΜΜ, Γ', σελ. 231, 232, διαθήκην Γερμανοῦ, ἡγουμένου τῆς Μονῆς Πάτμου). Τοῦτο εἶναι εὐεξήγητον, διότι τὰ ἔγγραφα τῶν δημοσίων λειτουργῶν - καίτοι ἀπειλοῦν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα - εἶχον ἄμεσον ἐφαρμογὴν καὶ ἀνεφέροντο εἰς τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν ὀρισμένης πράξεως. ἐπομένως δὲν ἦτο ἀπαραίτητος ἡ μνεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλεύοντος αὐτοκράτορος, διότι τοῦτο ἦτο γνωστὸν καὶ αὐτονόητον. Διάφορος βεβαίως εἶναι ἡ περίπτωσις τῶν διαθηκῶν, αἱ ὁποῖαι συνετάσσοντο πολλακίς ἰκανὸν χρόνον πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ

διαθέτου και είχαν εφαρμογήν εις τὸ μέλλον. Ἀσφαλῶς ὁ χαλκεύσας τὸ παρὸν δὲν ἐγνώριζε τὰς συνηθείας τῆς κρατικῆς γραμματείας, γράφων δὲ χρόνον τινὰ μετὰ τὰ ἐκτιθέμενα γεγονότα — ἴσως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μιχαήλ Η' — και ἔχων πιθανῶς ὑπ' ὄψιν του και τὴν ὡς ἄνω διαθήκην τοῦ Γερμανοῦ, ἐθεώρησε σκόπιμον νὰ προσθήσῃ τὸ ὄνομα τοῦ αὐτοκράτορος διὰ νὰ προσδιορίσῃ χρονικῶς και νὰ καταστήσῃ πειστικώτερα τὰ γεγονότα.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω ἀποφασιστικῶν κατὰ τῆς γνησιότητος τοῦ ἐγγράφου στοιχείων, παρατηροῦμεν συμπληρωματικῶς και τὰ ἀκόλουθα :

ε') Οἱ δύο *μίθιοι* (στ. 17Α και 22 - 25Α = 15Β και 18 - 21Β), οἱ ὁποῖοι ἀφιεροῦνται διὰ τοῦ παρόντος εις τὴν Μονὴν τῶν Σπονδῶν μετὰ τῆς περιουσίας των, εις οὐδὲν ἄλλο μεταγενέστερον ἔγγραφον ἀναφέρονται : εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι εις τὴν ἀπογραφὴν τοῦ Λέοντος Ἐσκαμματισμένου, ἡ ὁποία συνετάχθη μόλις μετὰ δύο ἔτη, τὸ 1263, δὲν καταγράφονται οἱ δύο αὐτοὶ *μίθιοι* και δὲν γίνεται λόγος περὶ τοῦ δικαιώματος τούτου τῆς Μονῆς (βλ. ἔγγρ. 68 στ. 45 - 47 και κυρίως ἔγγρ. 69 στ. 14 - 23).

ς') Παρατηρεῖται ποιά τις ἀβεβαιότης εις τὴν ἐκθεσιν τῶν ἀποδεικτικῶν στοιχείων και τοῦ ιστορικοῦ τῆς κυριότητος τῆς Μονῆς Πάτμου ἐπὶ τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν : πρβλ. στ. 2Α = 1 - 2Β : *ἐν τῇ καιρῷ μᾶλλον*, και κυρίως στ. 8 - 9Α = 7 - 8Β : *ἀναφορὰν ἐποίησαντο* (— οἱ μοναχοὶ) και *μᾶλλον ὃ ἐν αὐτῇ τὴν προστασίαν τῆς μονῆς ὁ ἱερός κῦρ Γερμανός*, ἐνῶ ἡ σύνταξις τοῦ παρόντος ὑποτίθεται ὅτι ἀπέχει ἐλάχιστον χρόνον ἀπὸ τῆς προσαρτήσεως τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν εις τὴν Πάτμον, ἐπομένως και ἀπὸ τῆς σχετικῆς διαδικασίας, τὴν ὁποίαν ὤφειλε νὰ γνωρίζει ὁ συντάκτης.

Κατὰ ταῦτα και ἡ διπλωματικὴ παράδοσις και τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου τοῦ Ἰωσήφ Παγκάλου θέτουν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν γνησιότητά του. Τὸ ἔγγραφον ἐπλάσθη πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν δικαιωμάτων τῆς Μονῆς τῶν Σπονδῶν και κατ' ἀκολουθίαν και τῆς Πατριακῆς Μονῆς. Ἡ ὕπαρξις δύο παραλλαγῶν ἐρμηνεύεται, ἐὰν υποθέσωμεν ὅτι ἐγένοντο δύο προσπάθειαι συνθέσεως τοῦ ἐγγράφου. Τὰ ὑπ' ἀρ. 68, 69 και 70 ἔγγραφα τῆς ἡμετέρας ἐκδόσεως ἐχρησίμευσαν εἰς τινὰ σημεῖα ὡς πρότυπα, ὠρισμένα δὲ στοιχεῖα ἐλήφθησαν και ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ ὑπομνήματος τοῦ Ἀρσενίου Αὐτορειανοῦ.

ΧΡΟΝΟΛΟΓΗΣΙΣ. — Τὸ ἔγγραφον φέρει τὴν χρονολογικὴν ἐνδειξιν : *Μηνὶ Σεπτεμβρίῳ ἰνδικτιῶνος ε'*. Ὁ Σεπτέμβριος τῆς ε' ἰνδικτιῶνος ἐπὶ αὐτοκρατόρων Μιχαήλ Η' και Θεοδώρας και ἐπὶ πατριάρχου Ἀρσενίου (στ. 9Α, 20Α) συμπίπτει πρὸς τὸ ἔτος 1261. Ἐπομένως τὸ ἔγγραφον ὑποτίθεται ὅτι ἐξεδόθη κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1261.

EYPETHPION

Γ Ε Ν Ι Κ Ο Ν Ε Υ Ρ Ε Τ Η Ρ Ι Ο Ν

Κατεβλήθη προσπάθεια ὥστε τὸ Εὐρετήριο νὰ περιλαμβάνη ὄχι μόνον τὰ κύρια ὀνόματα, τοὺς ὄρους καὶ τὰ πράγματικα, ἀλλὰ καὶ ἀόθεις ἢ ἰδιωματικούς τύπους καὶ πᾶν στοιχεῖον χρήσιμον εἰς τὴν ἔρευναν. Τὰ ὀνόματα τῶν συγγραφέων εὐρετηριζήθησαν μόνον ὡςάκις συζητεῖται ἡ ἀποψὶς των.

Δι' ἡμιμάκρων στοιχείων δηλοῦται ὁ ἀριθμὸς τοῦ ἐγγράφου, διὰ κατωφερῶν οἱ στίχοι καὶ διὰ συνήθων στοιχείων αἱ σελίδες.

Π = πλαστὸν ἐγγράφον Ἰωσήφ Παγκάλου.

52B = ἐγγράφον ἀρ. 52 ἀντίγραφον Β', χωρίον μὴ παραδιδόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιγράφου Α' (βλ. σελ. 61 Κριτικὸν Ὑπόμνημα).

v = verso, π.χ. **61_{3v}** - **4v** = ἐγγρ. 61 στ. 3 - 4 verso.

Εὐχαριστῶ τὴν κυρίαν Ἀγγελικὴν Κωνσταντακοπούλου-Νούτσου, βοηθὸν εἰς τὴν ἔδραν τῆς Ἱστορίας τῶν Λαῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἰωαννίνων, ἣ ὅποια εἰργάσθη εἰς τὴν ἀποδελτίωσιν διὰ τὸν καταρτισμὸν τοῦ παρόντος Εὐρετηρίου.

Ἀβειτος, **51₄₀₀₋₄₀₅**. **64₃₆**.

ἄβήννα (ἢ ἀβίνα), **50₁₀₇** 27.

Ἀβράμιος Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, **70₁₇**. 232.

Βλ. καὶ Βράμιος.

Ἀγοθῆ, γυνὴ Γεωργίου Φατύρη, **50₁₆₈**.

Ἀγαπητὸς τοῦ Γραμματικοῦ, πάροικος, **50₁₆₅**.

Ελ. Εἰρήνη (2).

ἀγγρεῖα, **52₃₉** 48, 97. **62₁₂**. **65₂₉** 169. **Π₂₄** 240.

Ἀγγελιοι, οἰκογένεια τῶν —, 112, 144. Βλ. καὶ

Ἀλέξιος Γ', Ἀλέξιος Δ', Ἰσαάκιος Β', Κο-

μνηνὸς Ἀγγελος, Ἀγγελος Κωνσταντῖνος.

Ἀγγελος Κωνσταντῖνος, πάππος αὐτοκράτορος

Ἰσαακίου Β', 96.

Ἀγνου, γῆ τοῦ —, ἐν Λήμνῳ, **74₆** 218.

Ἀγέλαστος Βασίλειος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ

σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 104. **60₃₃**.

Ἀγία Εἰρήνη (Λήμνου), 222.

Ἀγία Κυριακὴ (Λέρου), **52₇₂**.

Ἀγία Σοφία (Κωνσταντινουπόλεως), 75. Βλ. καὶ

Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ.

ἀγίασμα τῆς Κουβουκλιανῆς, ἐν Κῶ, 233-234.

Ἀγιαναργυρίτης Μιχαήλ, μεγαλοεπιφανέστα-

τος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς

θαλάσσης, 104. **59₂₂₋₂₃**.

Ἀγιοι Ἀνάργυροι, ἐκκλησία Λέρου, **52₉₉₋₁₀₀**.

εἰκῶν, **52₁₀₁**.

Ἀγιοι Ἀπόστολοι, ρυάκιον, περ. Μιλήτου, **50₂₂₃**.

ἄγιον κάγκελλον, **52₁₀₁**.

Ἀγιον Ὄρος, 97.

1 Ἅγιος Γεώργιος, εἰκῶν, **52₁₀₁**.

2 Ἅγιος Γεώργιος, ἐκκλησία Λέρου, **52₆₆**.

3 Ἅγιος Γεώργιος, ἐκκλησία(;) Λήμνου, **74₁₀**
218, 222.

4 Ἅγιος Γεώργιος. μονὴ ἐν Κῶ, **75₂** 224.

5 Ἅγιος Γεώργιος, παράστασις σφραγίδος, 156.

Ἅγιος Δημήτριος (Θεσσαλονίκης), 66.

Ἅγιος Ἰγνάτιος, Βίος τοῦ —, 126.

Ἅγιος Ἰωάννης (=Βατάτζης), 233. Βλ. καὶ Ἰω-
άννης Γ'.

Ἅγιος Κοσμᾶς, σιτηρέσιον εἰς τὸν —, **Π₁₅** 240.

Ἅγιος Νικόλαος, ἐκκλησία Λειψοῦς, **52B₅₇₆**.

ἄγιος (ἐπίθετον τοῦ αὐτοκράτορος, τῆς δεσποί-
νης), βλ. αὐθέντης, βασιλεύς, δέσποινα.

ἄγιος, βλ. μονή, Πάτριος. ἄγιος πατήρ (ὁ Χρι-
στόδουλος), **68₇**.

ἀγιότης (ὁ μητροπολίτης Μιλήτου), **61₂₅**.

Ἅγίου Γεωργίου Δυτικοῦ, μονή, μετόχιον Πά-
τριου ἐν Φυγέλοις, **62₂₋₁₀** 146, 147, 148, 150,
208, 212.

Ἅγίου Πιλοῦ, ὄρος, περ. Μιλήτου, **50₁₂₃₋₁₂₄**.

Ἅγίου Νικολάου, προάστιον, **50₂₆₃**. χωράριον,
50₂₄₀.

ἀγιώτατος, **Π₉** (ὁ πατριάρχης). **61₂₆** (μητροπο-
λίτης Μιλήτου). 24 (μητρόπολις Μιλήτου).

67₂₅ (ἐκκλησία Ἀμαζοκορακίας). **75_{λη}** (ἐπι-
σκοπή).

ἀγορά, 157, 199. Βλ. ἀγορασία.

ἀγορασία, **64₁₂**. **70₂₆**.

- Ἄγουρίτζης Ἰωάννης, πάροικος, **50**₁₈₉. Βλ. Ἄννα (6), Κωνσταντῖνος (8).
- Ἄγραυλίον, χωράφιον τῶν —, τὸ Μέγα, **50**₂₅₁.
254·255·
- Ἄγριοελαία, τοπωνύμιον, **50**₂₁₅.
ἀγριοελαῖαι, **52**₆₉.
ἀγρός, βλ. Κουρουνῶν, Πιλοφούντη.
ἀγρόται, **52**₁₄₅.
ἀγροτικὴ ἐργασία, 28.
- 1 Ἀδάμ, πατριαρχικὸς νοτάριος καὶ δομέστικος τοῦ σεκρέτου τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγῶν οἰκῶν τῆς Ἀνατολῆς, **50**₆₇₋₆₈₋₃₂₂ 3, 4, 6, 7, 22, 23, 25, 26, 27, 30, 33, 35. **53** 75. **61** 144, 145.
- 2 Ἀδάμ Νικόλαος, 25.
- 3 Ἀδάμ, σύρ, 25.
ἀδασμολόγητα, βλ. εἶδη, ἀκομμέρευτα.
ἄδεια· ἔχειν ἄδειαν, **53**₂₀₇· **64**₉.
ἀδιάσειστα, **71**₅.
ἀδιασείστως, **62**₁₀. **73**₄.
ἀδικήμα, 85.
ἀδικῶ, **64**₄₄. **71**₅.
ἀδούλωτος, **64**₁₃ 157. Βλ. καὶ ἀκαταδούλωτος.
- Ἀδριανή, γυνὴ Στεφάνου Πτελαῖτη, **50**₁₆₁.
Ἀδριανούπολις, 98, 162.
ἀερικὴ (=ἀερικόν), **65**₂₉.
ἀερικόν, 169.
ἀζήτητον (τό), **63**₉. Βλ. καὶ ἀκαταζήτητον.
ἀζωγράφιστος, **52B**₅₇₈.
- Ἀθανάσιος Α', πατριάρχης, 232.
Ἀθανάσιος, πατήρ (;) ἀνωνύμου παροίκου, **74**₂₅.
ἄθεοι (Ἰταλοί), **Π**₇ 240.
- Ἀθύβολος Ἰωάννης, (ἀπογραφεύς;), **66**₂₀ 170, 171, 173, 174, 214.
ἄθύρωτος, **50**₁₁₂₋₁₁₄. **52**₁₆₈₋₁₇₀.
Ahnweiler Helène, 143, 163.
αἰγιαλισκάρι τοῦ Ἐπισκόπου, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₉₀.
αἰγιαλός, **52**₅₀₋₆₂₋₇₁₋₈₉₋₉₅₋₉₇. Βλ. καὶ Μαλλωτάρη, Νεώριον, Σικαϊτικοῦ.
αἰτησις, **51**₃₇₈ 36, 39, 85. **56**₅₋₈ 91, 95. **59**₁₀. **60**₁₀. 135, 137, 153, 184, 226, 240.
αἰτοῦμαι, **51**₃₇₅₋₃₇₉ 37. **56**₄₋₇ 90, 91. **60**₁₀ 129. **61**₈₋₁₈ 135, 137, 228, 240, 241. αἰτοῦντες, 224, 225.
αἰώνιος, βλ. ἀναφαιρέτως.
ἀκαινοτόμητος, **50**₉₄ 4. **52**₃₈₋₃₉. **53**_{207α'}. Βλ. καὶ ἀπαρασάλευτος.
- ἀκαταδούλωτος, **61**₁₀. **62**₁₃. Βλ. καὶ ἀδούλωτος.
ἀκαταζήτητον (τό), **54**₂₃. **63**₇₋₈. Βλ. καὶ ἀζήτητον.
ἀκεράματος, **50**₁₁₂.
ἀκίνητα (δικαία), **50**₉₃ 4.
ἀκομμέρευτα, **57**₅ 109. Βλ. καὶ εἶδη ἀδασμολόγητα.
ἀκρομύτισμα (βουνοῦ), **50**₂₀₀₋₂₀₁. Βλ. καὶ ἀκρώριον, μύτισμα.
ἀκρόστιχον, **57**₂ 108, 109, 113.
ἀκρώριον (βουνοῦ), **50**₁₇₇ 31.
- Ἀκρωτηριανὸς Γεώργιος, πάροικος, **66**₁₁.
ἀκρωτήριον, **52**₉₅₋₉₇. Βλ. καὶ Ἄσπρη Πούντα, Δραμύνθου, Κόρακος.
ἀκτῆμων, **50**₁₄₁₋₁₄₂₋₁₄₃₋₁₄₆₋₁₄₇₋₁₅₀₋₁₅₁₋₁₅₂₋₁₅₄₋₁₅₅₋₁₅₈₋₁₆₀₋₁₆₁₋₁₆₅₋₁₆₆₋₁₇₃₋₁₇₄₋₃₁₅ 5, 6, 29, 30, 31, 33. Βλ. καὶ πάροικος.
- Ἀκτουάριος Θεόδωρος, μάγιστρος καὶ λογοθέτης τοῦ γενικοῦ (1088), 44.
- Ἀλεντίνος Νικόλαος, πάροικος, **68**₄₀. Βλ. Εὐδοκία (3), Μαρία (19).
- Ἀλέξιος Α' Κομνηνός, αὐτοκράτωρ, 26, 36, 37, 41, 42, 43, 44, 47, 50, 62, 66, 67, 71, 72, 76, 77, 84, 86, 87, 88. **56**₂₋₄₋₈ 89, 90, 96, 97, 113. **58**₁₇ 115, 116, 118, 169, 196-197. **70**₃₈ 199, 200, 205.
- Ἀλέξιος Γ' Ἄγγελος, αὐτοκράτωρ, 89, 96, 109, 112, 117, 120, 121, 126, 132, 150.
- Ἀλέξιος Δ' Ἄγγελος, αὐτοκράτωρ, 133, 134.
- 1 Ἀλέξιος, πάροικος, **65**₂₂. Βλ. Καλῆ (2).
- 2 Ἀλέξιος, υἱὸς Νικολάου Λαλαῖ, **68**₃₄.
- Ἀλέξιος, βλ. Βαραγγόπουλος, Κρατερός, Σεργόπουλος, Τειρῆς.
- Ἀλεπιδιώτης, βλ. Νικήτας (5).
- Ἀλιμνή, βλ. Μιχαήλ (9).
ἔλογα, **50**₃₁₂₋₃₁₄ 6.
- Ἄλσους, μονὴ ἐν Κῶ, **70**₂₁ 204. **75**₆₋₈₋₉₋₂₁₋₂₈ 224, 225, 226, 231, 232, 233, 234.
- Ἄλώνια, χωράφιον τῶν —, **50**₂₃₄.
ἄλώνιον, **50**₂₁₃₋₂₁₄. **74**₁₈ 222.
- Ἄλωνιτζιν, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₆₆.
ἄλωνοτόπιον, **74**₃₁ 218.
- Ἄλωπεκῶν, ἐπίσκεψις παρὰ τὴν Μίλητον, **50**₇₁.
84-85 3, 4, 7, 22, 25, 26, 27. **61** 144, 145.
οἶκος τῶν —, **50**₁₁₃.
- Ἄλωπός Ἰωάννης, σεβαστός, προκαθήμενος Σιμύρνης, 163.

- Ἄμá. . . (= Ἀμαγεΐρευτος;) Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75_{λγ}.
- Ἄμαγεΐρευτος Μιχαήλ, κάτοικος Κῶ, 70₁₈.
- Ἄμαζοκορακίας, ἐπίσκοπή, 181. — ἐπίσκοπος, 67₂₅ 175, 176, 178, 181. Βλ. Ἰωάννης (2).
- Ἄμαζοκόρακος (= Ἀμαζοκορακίας), ἐπίσκοπος, 181.
- Ἄμαζόνος, ἐπίσκοπή, ἐπίσκοπος, 178, 181.
- Ἄμαραντίνα, βλ. Μιχαήλ (15).
- ἀμαρτύρωτος, 70₃₁.
- Ἄμαρτωλὸς Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 70₁₇.
- ἀμετακίνητος, βλ. δεσποτεία.
- ἀμετακινήτως, 53_{207δ}. 55₁₅.
- ἀμετάτρεπτον (τό), 63₉.
- ἀμετόχος, 73₅₋₇₋₁₁ 213.
- Ἄμπαράδαινα, βλ. Γεώργιος (8), Μιχαήλ (16).
- Ἄμπελᾶς Νεόφυτος, ἱερομόναχος, κτήτωρ μωνῆς Σωτήρος Χριστοῦ, 69₂₃₋₅₃ 190, 192, 196. 70₂₈ 199, 200, 205.
- ἀμπέλιον, 50₂₈₄₋₂₈₆. 66₅₋₈ 170, 171, 174. 74₁₂₋₁₃. 23-25 218, 222. — δημοσιακόν, 74₁₄₋₂₁ 218.
- ἀμπελοκήπιον, 50₂₇₆ 6. 52_{67-107β} 48. Βλ. καὶ Μυκτιρινόν, Φιλοπότιον.
- ἀμπελών, 62₅ 146.
- Ἄμπουχᾶς Λέων, κάτοικος Κῶ, 75_κ.
- ἀμυγδαλέα, 52_{107β}.
- ἀμφ.βολία, 52_{107δ}. 53₁₈₉.
- ἀμφ.μαχος (γῆ), 67₁.
- Ἄναθασίδιον, προάστιον ἐν Κῶ, 68₅₁. 69₃₀₋₃₁. 34 35 191, 192, 193, 197. 70₃₈ 198, 199, 200, 205. χωράφια τοῦ —, 68₅₁.
- ἀναγκαῖα (τά), Π₄₋₈ 240.
- ἀναγνώστης, 56₁₅ 90, 95, 101. 59₁₂ 121. 60₁₄. 75₃ 232. Βλ. Βράμιος (2), Καματηρός.
- ἀνάγραπτα, 52₂₉.
- ἀναγραφεύς, 42, 43, 76, 80, 152, 155, 158, 169, 205, 212. — τῶν Κυκλάδων νήσων, 51₃₇₂₋₄₁₆. 417 36, 42 (βλ. Τζάντζης). — τῆς νήσου Κῶ, 54₂₄ 76, 77, 80, 81 (βλ. Κοψηνὸς Χριστοφόρος). — Ρόδου καὶ τῶν περὶ αὐτήν, 182. Βλ. καὶ ἀπογραφεύς.
- ἀναγραφὴ, 52₂₇₋₂₉. 69 191. — τῶν Παλατίων, 63₁₋₄ 152, 153, 155. Βλ. καὶ ἀπογραφή.
- ἀναγραφικὸν δικαίωμα, 64₁₇ 158. 67₁₂ 176.
- ἀναγράφω, 50₂₄₉₋₂₅₄₋₂₅₆. 52₂₈. 54₄. ἀναγεγραμμένη (ἀποκατάστασις), 61₄₅.
- ἀναδενδράς, 52_{68-107γ}.
- ἀναδιοργάνωσις, 167.
- ἀναθεώρησις, 156, 189. Π₁₆₋₁₈₋₂₉ 239, 240, 241, 244, 245. Βλ. καὶ ἐξίσωσις.
- ἀναθεωρῶ· ἀναθεωρήσαντες, 61₃₄ 135.
- Ἄναῖα, 149, 207, 210. κομμέρκιον τῆς —, 71₁ 206, 210. λιμὴν τῆς —, 118, 210.
- ἀνακαινίζω, 50₁₈₆₋₁₈₈.
- ἀνακοπή, 50₁₈₉.
- ἀνακτήσασθαι (= ἀνακαινίσαι), Π₁₃.
- ἀνάκτησις (= ἀνακαίνισις), 155.
- ἀνακτορικὸς, 51₃₇₃ 42-43.
- ἀναμέτρησις, 51₃₇₃₋₃₈₈ 36, 37, 42. 52₁₃₂ 47, 48, 51, 68. 53_{207θ}-207ιγ' 75. Βλ. καὶ καταμέτρησις.
- ἀναμετρῶ, 50₃₀₈. 51₃₈₈₋₄₁₄ 36-37. 52₁₃₃. ἀναμετροῦμαι, 50₂₁₁₋₃₀₃₋₃₀₄ 6. 53₁₉₇ 71, 72.
- ἀναξ· εὐσεβεῖς ἀνακτες, 68₄₋₈.
- ἀνάξιος (δοῦλος), 52₃₋₄₃₋₁₁₀ 81.
- ἀναπαίτητα, 57₁₁ 109. 65₂₇₋₂₈.
- Ἄναπλιώτης Γρηγόριος, πάροικος, 66₁₁.
- ἀναποσπάστως, 62₁₁.
- ἀναπόταμον (τό), 50₁₉₁.
- ἀνάφραχον (τό), 52₂₇.
- ἀναρρύακον (τό), 50₂₁₄₋₂₁₆₋₂₃₂₋₂₃₃₋₂₀₄.
- ἀναρρυσθεῖς, -εῖσα (γῆ), 50₂₀₄₋₂₀₉₋₂₅₅ 5.
- Ἄναστάσιος, βλ. Ματζζούκης.
- ἀνάστασις· δι' ἀνάστασιν καὶ βελτίωσιν, 75₁ 225, 232. Βλ. καὶ ἀναστήσαι, ἐξανάστασις.
- ἀναστήσαι, 75₁₉. Βλ. ἀνάστασις.
- Ἄνατολή· κατὰ τὴν ἀνατολὴν καὶ δύσιν, 60₃. τὰ ἐν Ἄνατολῇ παράλια, 207, 210. Βλ. καὶ εὐαγεῖς οἴκοι, Σχολαί.
- Ἄνατολίτης Κωνσταντῖνος, διάκονος, 75_{μ'-μκ'}.
- ἀναφαιρέτος, βλ. δεσποτεία.
- ἀναφαιρέτως, — καὶ αἰωνίως, 52₁₅₈ 49.
- ἀναφέρω, 63₆. 75₅₋₆₋₃₂ 224, 225, 229, 230.
- Ἄναφιώτης Φιλάρετος, πάροικος, 169. 68₄₁₋₄₂. Βλ. Γεώργιος (23), Θεοφανῶ (2), Λέων (17).
- ἀναφορά, 61₆. 224, 225, 229, 230, 231. Π₈ 240, 246.
- Ἄνδρέας (ἐν Λήμνῳ), 74₃₁.
- Ἄνδρόνικος Β', αὐτοκράτωρ, 217, 218, 221, 232, 235.
- Ἄνδρόνικος, βλ. Δούκας, Μαυρόποδος, Σπληνιάρης.
- 1 Ἄνεμοπράτης (ἐν Μιλήτῳ), 61₂₈ 136, 137, 145.
- 2 Ἄνεμοπράτης Βασίλειος, κάτοικος Κῶ, 75_{ιζ'}.

- Ἄνεμοστρίχης Γεώργιος, πάροικος, 50₂₇₆. Βλ.
 Ἄννα(14), Ἰωάννης (5), Μιχαήλ (18).
 ἀνεμποδίστως, 73₈.
 ἀνενοχλησία, 73₁₂₋₁₃ (εἰς οἰκίαν ἀνενοχλησίαν
 καὶ ἀσφάλειαν).
 ἀνενόχλητον (τό), 54₂₃. 65₃₀. 70₃₇.
 ἀνενόχλητος, 66₁₈.
 ἀνενοχλήτως, 179. 68₅₈. 183. 69₃₉. 192. 73₄₋₈.
 ἀνεξάρτητος, 225.
 ἀνεπηρέαστος, 52₃₃. 61₁₀. 66₁₈.
 ἀνεπηρέαστως, 69₃₉. 192.
 ἀνεπίγνωστος (τῷ δημοσίῳ), 58₁₈. 150, 168. Π₁₇
 240.
 ἀνερευῶ, 67₁₁. Βλ. καὶ ἐρευῶ, ἔρευνα.
 ἀνεύθυνοι, 56₂₀. Βλ. καὶ εὐθύνομαι.
 ἀνήλικος, 62₁₀. Βλ. Χαρίζανᾶ.
 ἀνθέμιον, 156.
 Ἄνθρωπόλιθος, τοπωνύμιον Λέρου, 52₈₇.
 ἄνθρωπος (τοῦ τάδε), 65, 80. — τοῦ βασιλέως,
 65. 54₂₅. 80. — τῆς δεσποίνης, 52₁₈₃. 64. 53₁₈₆.
 — τοῦ Ζαγαρομάτου, 64₅. 157, 162 (βλ. καὶ
 Κωνσταντῖνος Σταφίδαρος). — τῆς Εἰρήνης,
 συζύγου Ζαγαρομάτου, 162. — τῆς Μαρίας
 Κομνηνῆς Λασκαρίνας, 179.
 Angold M., 142 ὑποσ. 1.
 ἀνικμος, 51₄₀₀ (νῆσος Πάτμος). 64₂₉ (γῆ).
 Ἄγκουρι(ι), πάροικος, 66₁₃.
 Ἄννα Δαλασσηνή, δέσποινα, μήτηρ Ἀλεξίου Α',
 41, 47, 48, 49, 50, 62, 64, 65, 66, 67, 71, 72,
 75, 86, 87, 88. Βλ. καὶ δέσποινα, μήτηρ τοῦ
 βασιλέως.
 Ἄννα Κομνηνῆ, πανσέβαστος σεβαστή, θυγά-
 τηρ Ἀλεξίου Α', 55₁₉. 82, 83, 84, 86-88.
 1 Ἄννα, γυνὴ Βασιλείου Κατέα, 54₁₇.
 2 Ἄννα, γυνὴ Γεωργίου Τζιβοῦ, 50₁₄₁.
 3 Ἄννα, γυνὴ Γεωργίου Φαντερينوῦ, 50₁₅₄.
 4 Ἄννα, γυνὴ Γεωργίου (6) τῆς χήρας, 50₂₃₂.
 5 Ἄννα, γυνὴ Εὐστρατίου Παγάνου, 74₂₃.
 6 Ἄννα, γυνὴ Ἰωάννου Ἀγουρίτζη, 50₁₆₉.
 7 Ἄννα, γυνὴ Ἰωάννου Βαγιάνου, 54₂₀.
 8 Ἄννα, γυνὴ Ἰωάννου (4) τοῦ γεωργοῦ, 54₂₁.
 9 Ἄννα, γυνὴ Ἰωάννου Σκρίνου, 50₁₆₃.
 10 Ἄννα, γυνὴ Ἰωάννου Τζαμίνου, 50₁₆₅.
 11 Ἄννα, γυνὴ Μιχαήλ Μούτονος, 68₄₈.
 12 Ἄννα, γυνὴ Μιχαήλ Χιναρίου, 50₁₄₅.
 13 Ἄννα, γυνὴ Νικήτα Σταλιώτου, 68₃₇.
 14 Ἄννα, ἐγγονὴ Γεωργίου Ἄνεμοστρίχη, 50₂₇₆.
 15 Ἄννα, θυγάτηρ Θεοδούλου, 50₁₄₁.
 16 Ἄννα, θυγάτηρ Ἰωάννου Μαριμαρᾶ, 50₁₄₄.
 17 Ἄννα, θυγάτηρ Ἰωάννου(21), 68₃₃.
 18 Ἄννα, θυγάτηρ Κυριακοῦ (5), 54₁₆₋₁₇.
 19 Ἄννα, θυγάτηρ Πέτρου Καλαβροῦ, 50₂₃₂.
 20 Ἄννα, θυγάτηρ Στρατηγοῦς χήρας, 50₁₅₇.
 21 Ἄννα, νύμφη Καλῆς (12) τοῦ Φωτεινοῦ, 50₁₅₈.
 22 Ἄννα, χήρα, πάροικος, 50₁₈₀.
 23 Ἄννα, χήρα τοῦ Χασάνη, πάροικος, 50₁₄₄.
 Βλ. Λέων(3), Μαρία(20).
 Ἄννα, βλ. Τζαμίνενα.
 ἄννονα, 50₃₁₈. 6, 33. — ἀπὸ τῆς παραθέσεως,
 50₁₁₉₋₁₂₀. 4, 28.
 ἀνταλλαγῆ, 66-67. 54₁₁.
 ἀνταλλάσσω, 64₁₀.
 Ἄντζᾶς Ἰωάννης, νοτάριος, 52₄₄₋₁₈₀. 48, 49, 62,
 63, 64.
 ἀντιβάλλω, 53_{207ιε·207ιζ·207ιθ'}. 128. Βλ. καὶ ἴσον,
 ἰσάζον, παρεκβάλλω.
 ἀντιβασιλεία, 88.
 ἀντιγραφεύς, 30, 32, 33, 40, 41, 42, 43, 62, 63,
 74, 76, 96, 125. Βλ. καὶ γραφεύς.
 ἀντιγραφῆ, 22, 23, 31, 44, 64, 65.
 ἀντίγραφον, 22, 23 καὶ ὑποσ. 1, 24, 25, 28, 35,
 36, 40, 46, 49, 50, 62, 64, 70, 71, 96, 109,
 111, 112, 114, 117, 120, 124, 125, 126,
 133, 137, 178, 230, 231, 235, 243, 244. —
 κεκυρωμένον, 3, 4, 7, 22, 23, 27, 36, 46, 47,
 61, 62, 70, 71, 74, 108, 111, 115, 117, 124,
 128, 129, 137, 178, 209. — συλλογικόν, 62.
 Βλ. καὶ ἴσον, ἰσότυπον.
 ἀντιγράφω, 23, 29, 33, 97, 112.
 ἀντίληψις· τῇ ἀντιλήψει καὶ πολυχρονίῳ χαρᾶ
 τοῦ... βασιλέως, 74₃.
 Ἄντιμάχεια, ἐνορία ἐν Κῶ, 69₂₁. 192, 196.
 70₃₃. 198, 199.
 ἀντίναυλον, 56₃. 97. 59₇. 126. 60₄. 133.
 Ἄντιοχίτης Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75_{κς'}.
 ἀντιπαραδίδομαι, 52₁₅₉. Βλ. καὶ παραδίδομαι.
 ἀντιπρόσωποι, τῆς Μονῆς Πάτμου, 48, 90, 121,
 128, 129, 134, 135. — τοῦ σεκρέτου τῆς θα-
 λάσσης, 90. — τοῦ δημοσίου, 199.
 ἀντιστρέφω, 50₉₇. 71₇. 209.
 ἀντίλιξ (πλοίου), 60₁₆. 129.
 ἀντόριον, 50₁₉₃₋₂₆₄. Βλ. καὶ ἕριον, ἕρος.
 1 Ἄντώνιος, μοναχός, οἰκονόμος Μονῆς Πά-
 τμου, 56₁₇. 107. 59₉₋₁₀. 121. 60₈.

- 2 Ἄντωνιος, ναύκληρος Μονῆς Πάτμου, 107. **60**₈.
 ἄνυδρος (ἢ Πάτμος), **51**₄₀₀.
 ἀνώγειον, **52**₁₆₅.
 ἀνωγειοκάτωγον, **50**₃₀₆. **52**₁₀₄₋₁₆₈₋₁₇₀.
 ἀνώτερα, — πάσης καὶ παντοίας ἐπηρείας τε καὶ
 συζητήσεως, **56**₈. **58**₂₄. **62**₁₂. — πάσης ὀγλή-
 σεως καὶ ἐπηρείας δημοσικῆς, **Π**₂₆. — πάσης
 ἀγγαρίας, **52**₃₉.
 ἀξιωμα, 24, 25, 26, 44, 75, 86, 96, 98, 99, 108,
 114, 124, 125, 133, 141, 142 ὑποσ. 1, 143,
 144, 150, 151, 155, 162, 163, 174, 178, 205,
 208, 209, 212, 223.
 ἀξιωματοῦχος, 22, 23, 24, 26, 40, 63, 77, 80,
 84, 85, 89, 90, 94, 95, 96, 99, 100, 101,
 102, 112, 119, 120, 121, 124, 125, 128,
 134, 141, 142 ὑποσ. 1, 144, 161, 162, 178,
 208, 209, 212.
 ἀξίως, **55**₅.
 ἀϊδιμος, **56**₁₋₄₋₈ 89, 96. **58**₁₇. **61**₃₀. **64**₁₈. **65**₃.
66₈. **69**₇₋₁₈. **70**₃₈. **71**₂. **73**₂. **75**₉ 233. **Π**₁₉ 240,
 244. Βλ. καὶ ἐκένος, μακάριος, μακαρίτης,
 τρισμακάριστος.
 *Ἄϊνος Λέων, ἔλαιοπάροχος, 101. **60**₁₂₋₁₃.
 ἀπαίτησις, 147, 165, 171, 206, 224.
 ἀπαιτῶ, -οῦμαι, **50**₉₆. **52**₃₅. **57**₉ 109, 115, 152,
 211. Βλ. καὶ ἀναπαίτητα.
 ἀπαλλαγῆ, βλ. φορολογικὴ ἀπαλλαγῆ.
 ἀπαλλάσσω, -ομαι (φορολ.), 30, 76, 77, 80, 89,
 90, 97, 98, 109, 115, 120, 121, 128, 132, 147,
 152, 153, 165, 169, 240. Βλ. καὶ ἐξκουσ-
 σεύω, φορολογικὴ ἀπαλλαγῆ.
 ἀπαντητικόν, βλ. ἔγγραφον.
 ἀπαράδοτος, **64**₁₃.
 ἀπαράθραυστον (τό), **56**₉. **58**₂₁.
 ἀπορρασάλευτον (τό), **70**₃₇.
 ἀπορρασάλευτος, **53**₂₀₇ 71.
 ἀπορρασαλεύτως, **55**₁₅₋₁₆.
 ἀπορρηγείρητον (τό), **56**₉. **58**₂₀.
 ἀπότωτος, **52**₁₆₅₋₁₆₈. Βλ. καὶ πάτος, πατωμένος,
 ρανιδοπάτωτος.
 ἀπροκίπως — βιοῦντες (οἱ μοναχοί), **52**₁₂₂.
 ἀπέχω, **64**₈₋₁₀. **71**₅. ἀπέχσθαι, **52**₁₂₀₋₁₂₁. Βλ. καὶ
 τέλειον, τελείως.
 ἀπιδέα, **50**₁₁₆. **52**_{70-107δ}.
 ἀπό, **50**<sub>106-107-123-124-125-126-127-130-131-132-133-134-136-
 117-138-140-141-151-204</sub>. ἀπὸ παραθέσεως, **50**₁₁₉₋₁₂₀.
 4, 28.
 ἀπογραφεύς, **66**, 174, 239. — Λέρου καὶ Κελλύ-
 μνου, **65**₃₅₋₃₆ 164, 169 (βλ. Διογένης Κων-
 σταντῖνος). — Λήμνου, **74**₃₉ 217, 221, 223
 (βλ. Μακρεμβολίτης). — Ρόδου καὶ τῶν Κυ-
 κλάδων νήσων, **68**₆₁₋₆₂ 182, 183, 188, 190.
69₁₂ 191 (βλ. Ἐσκαμματισμένος). Βλ. καὶ
 ἀναγραφεύς.
 ἀπογραφή, 146, 152, 154. **64**₁₂₋₂₀ 157, 161, 162.
65₁ 164, 165, 167, 168, 170, 173. **68**₁₆ 182,
 183, 184. **69**₁ 191, 246. βασιλικαὶ —, **64**₁₀.
 Βλ. καὶ ἀναγραφή.
 ἀπογραφικός, — ἀποκατάστασις, 157, 171. —
 ἔγγραφα, 183. — δικαίωματα, **68**₂₀ 184. —
 πρακτικόν, 146. Βλ. καὶ ἀναγραφικόν.
 ἀπογράφω, -ομαι, **61**₄₂. **62**₁. **65**₁₁₋₁₂ 164, 165.
 Βλ. καὶ ἀναγράφω.
 ἀποδεικτικὰ στοιχεῖα, 27, 75, 124, 133, 203,
 230, 245, 246.
 ἀποδείξεις, 109, 111. — πεπιστωμένοι, **56**₁₂ 90,
 98. **57**₁₂ 109, 113.
 ἀποδημῶ ἀποδημοῦντες, **55**₁₃ 85.
 ἀποδιώκω, **70**₃₁.
 ἀποθήκη, 28. **52**₁₀₅.
 ἀποκαθίστημι, -ίσταμαι, 70, 82. **61**₂₁₋₂₂ 136. **63**₇
 152. **64**₄₃ 156, 157. **65**₉ 164, 165. **66**₇. **67**₇₋₁₇
 175, 176, 188. **70**₄₋₁₀₋₁₁ 198, 199. **73**₈ 213.
74₂₋₄ 217.
 Ἄποκάλυψις, εὐκλήριον Πάτμου, 43.
 ἀποκατάστασις, **61**₂₃₋₄₁₋₄₅ 135, 136, 137, 140,
 141, 142, 143, 144, 150, 154, 155. **64**₁₉₋₃₉ 156,
 157, 158, 161, 162, 164, 165, 167. **66**₆₋₇₋₇₋₈₋₁₇
 170, 171, 173, 174, 179. **68**₁₆ 182, 183, 184,
 187. **69**₁₋₅ 191, 199, 203. **73**₃₋₉ 213, 214. **74**₂
 217, 218, 220-221. ἔγγραφος —, **68**₁₃₋₁₄ 182,
 183. παραδοτικὴ —, **64**₁₆ 156, 161. πατριαρ-
 χικὴ —, 241. τελεία —, **68**₁₆ 183. **69**₅ 191.
 ἀποκαταστατικός, βλ. γράμμα, γραφή.
 ἀποκόπτω ἀποκοπέν, **74**₁₆₋₁₇.
 1 ἀπολύομαι (ἐπὶ ἐγγράφων), **52**₁₆ 48, 90. **59**₅
 120, 178. **68**₁₂₋₆₀.
 2 ἀπολύομαι (φοροτεχνικὴ διαδικασία), **69**₃₄.
 ἀπομίμησις (ἐγγράφου), 208. Βλ. καὶ copie
 figurée.
 ἀπορία εἰς παντελῆ ἀφανισμόν καὶ —, **70**₅ 203.
 ἀπόσχεπος, **52**₁₆₆.
 ἀπόσπασμα, 26, 75. Βλ. καὶ παρεμβολή.
 ἀποσπῶ -ῶμαι, **50**₂₇ 3, 4, 5, 23 ὑποσ. 2, 25. **52**₄₃.

- 53₁₈₁. 179, 183, 192. 70_{6·23·24·34} 198, 199. 73_{6·7·11} 213, 218, 232.
- Ἀπόστολος, 51₄₁₃. 57₇. 59₁. 60₁. Βλ. Ἰωάννης Θεολόγος.
- Ἀπόστολος (βιβλίον), 50₁₀₉. ἀποστρατεύω, 54_{10·15} 76, 77. Βλ. καὶ στρατεία, στρατεύω.
- ἀποχαρίζω, -ομαι, 50₇₃. 52₁₁₄. 57, 108, 109. 68₁₆. 192, 193. Βλ. καὶ προαποχαρίζω.
- ἀργά (ζῶα), 50_{145·158·163·172·312·314} 5, 6.
- Ἀριβάλη (ἢ Ἀρουβάλη), προάστιον, 50₁₂₈ 4. χωράφιον, 50₁₁₇ 4.
- Ἀρκουδᾶς Γεώργιος, πάροικος, 50₁₄₃. Βλ. Μαρία (2).
- Ἀρμενόπουλος Βασίλειος, ἐνεργῶν τὸ πρωτοελατικόν, 56₁₆ 96, 101. 59₁₃. ἐλαιοπάροχος, 101. 60₁₂. ἄροτρα, 50₁₂₁ 4.
- Ἀρουβάλη, βλ. Ἀριβάλη.
- ἄρουρα, 61₃₂. Βλ. γῆ.
- ἀρπαγή, 61₃₁ (καθ' ἀρπαγὴν).
- Ἀρσένιος Αὐτορειακός, πατριάρχης, 189, 203, 234. Π, 241, 246.
- 1 Ἀρσένιος, καθηγούμενος Μονῆς Πάτμου, 56₁₇ 90, 99, 107. 59, 121. 60₇ 134. Βλ. καὶ καθηγούμενος.
- 2 Ἀρσένιος, μοναχὸς Μονῆς Πάτμου, 61_{5·16-17} 135.
- 3 Ἀρσένιος, μοναχὸς ἐν Κῶ, 68₃₁. Βλ. Κωνσταντίνος (7).
- Ἀρσένιος, βλ. Σκηνοῦρης.
- ἀρτέμων (πλοίου), 60₂₁ 129.
- Ἀρχεῖον, 4, 22. — Λάυρας, 221. — Πάτμου, 22, 40, 46, 64, 85, 135, 143, 220, 230.
- ἀρχιερατεύων, 70₃₀. Βλ. καὶ ἐπίσκοπος.
- ἀρχιερεὺς, 61₃₄ (=μητροπολίτης Μιλήτου). 70₂₂ (=ἐπίσκοπος Κῶ).
- Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων, μονὴ Λήμνου, 74₄ 217, 218, 220, 221, 222.
- ἄρχοντες, 67₁₁ 176.
- ἀρχοντόπουλα, 66₃ 170, 171, 174.
- ἄρχων τῶν Φώτων, 66.
- ἀρώσιμος, βλ. γῆ.
- Ἀσία, 27 (μιτᾶτα —), 141 (ἐξάρχος πάσης —). Βλ. καὶ Μικρὰ Ἀσία.
- ἀσκησις, Π, Βλ. καὶ ἀσκούμενοι (μοναχοί).
- Ἀσκληπιεῖον (Κῶ), 204, 232.
- ἀσκούμενοι (μοναχοί), 65₃₂. 66₁₈. 218. ἀσκούντες, 74₃₄. Π₁₁. Βλ. καὶ μοναχοί.
- Ἀσπίδενα, βλ. Μιχαῆλ (10).
- ἀσπίς, 156.
- Ἄσπρη Πούντα, ἀκρωτήριο Λέρου, 65.
- Ἄσπροι Λίθοι, τοπωνύμιον Λέρου, 52₅₈.
- Ἀσπρόλιθος, τοπωνύμιον Λέρου, 52_{72·86}.
- ἄσπρον (νόμισμα), 65_{24·27} 165, 169. Π_{24·25} 240. — τραχύ, 169.
- Ἄσπρος Κρημνός, τοπωνύμιον Λέρου, 52₃₁.
- ἀστρατεία, 76. Βλ. καὶ στρατεία, στρατεύω, ἀποστρατεύω.
- Ἀστυπάλαια, 189, 196.
- Ἀστυπαιαίτης, 189. Βλ. καὶ Στουπαλιώτης.
- ἀσφάλεια· εἰς (ἢ δι') ἀσφάλειαν, 50₈₀ 23. 51_{384·394} 36, 43. 52_{34·128·127·175·184} 49. 53₂₀₇ 71. 55₁₈ 83. 62₈ (εἰς περισσοτέραν —). 62₁₄. 63₁₁ (εἰς — καὶ ἐξουσίαν). 65₃₄. 66₁₈. 67₂₂. 68_{60·69·11}. 70₄₅. 71₇. 73₁₃.
- Ἄσφενδιῦ (τοῦ), 189, 231. Βλ. Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν.
- Ἄσφιδιῦ (τοῦ), (= Ἄσφενδιῦ), 239. Βλ. Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν.
- Ἄσωμάτου, ἐκκλησία, 50₂₉₉.
- ἀτάκτως, 55₆.
- ἀτάραχον (τό), 53₁₉₄.
- ἀταράχως, 52₁₂₂. 68₆₆ 183.
- Ἄτζίπου (ἢ Ἀτζύπου) τοῦ Μανικοφῆρου, προάστιον, 50₂₆₇.
- Ἄτζύπου τῶν Ὀροβίων, προάστιον, 50₂₈₉.
- Ἄτραγου, βουνάρια τοῦ —, ἐν Λήμνω, 74₂₀ 218.
- Ἄτταλείας, ἐπίσκοπος —, 75₂₅ 234.
- αὐγούστα, 189. Π₂₀.
- 1 αὐθέντης (ὁ βασιλεύς), 61_{8·18·23·3ν}. 63_{6·12·64·18·19·46}. 65_{4·18·32·35}. 66_{1·3·6·19·20}. 67_{1·2·5·8·18·19·20·23}. 68_{10·61}. 69_{8·12·17·18·40·42}. 205. 71_{2·6}. 72_{8·9}. 73_{2·3·13}. 74_{1·4·35·36·38} 221. 75₃₆. Π_{10·20}.
- 2 αὐθέντης (ἀνώτερος ἀξιώματοῦχος), 50_{91·94·212} (= Ἀνδρόνικος Δούκας). 53_{207·18} 75 (= Εὐστάθιος Χαρσιανίτης). 56₂₇ (= Στέφανος Γαβαλάς). 56₃₃ (= Μιχαῆλ Μεσοποταμίτης). 57₁ 113. 58₁₆ (= Νικηφόρος Κοντοστέφανος). 61_{8·17·24·42·47} 140, 143 (= Ἀλέξιος Κρατερός). 62_{8·14} 150, 151 (= παρακοιμώμενος).
- αὐθεντία, 57₁ (παρὰ τῆς αὐθεντίας σου).
- αὐθεντικὸς (= τοῦ βασιλέως), 43. — ὀρισμός, 67₂₁.

Αύλων, πόλις, 85.
 αυτόδελφος, 58²⁰⁻²³ 59₃ 126, 145.
 αυτόξεύσιος, 63₁₀ 153, 154.
 αυτόδέσποτος, 63₁₀ 152 - 153.
 αυτόκράτειρα, 183, 189, 197, 199, 200, 203, 205, 225, 235, 245. Βλ. και αύγούστα, δέσποινια, Ειρήνη, Θεοδώρα.
 αυτόκρατορία, 67, 129. Βλ. και Βυζάντιον, Νίκαια.
 αυτόκρατορικός, 43, 87, 88. Βλ. και γραμματεία, δέησις - λύσις, ἔγγραφοι, ἐπικύρωσις, ὄρισμός, πρόσταγμα, πρόσταξις, σιγίλλιον.
 αυτόκράτωρ, 3, 7 ὑποσ. 1, 22, 25, 36, 37, 41, 66, 67, 77, 87, 115, 121, 129, 134, 136, 137, 142, 143, 144, 145, 147, 151, 158, 165, 169, 174, 175, 176, 178, 180, 181, 183, 184, 192, 193, 200, 203, 205, 207, 213, 214, 218, 224, 225, 226, 230, 233. Π₂₇ 240, 245, 246. θεοστεφής —, 58₁₈. θεοστεφής και ἅγιος —, 59₄. κραταῖος και ἅγιος —, 68₈₋₉. κράτιστος και ἅγιος αὐθέντης και —, 68₁₀. περιπόθητός μου —, 205. — Νικαίας, 133, 150, 167. Βλ. και βασιλεύς.
 Αὐτορειανός, βλ. Ἀρσένιος.
 αὐτοῦργια κουφοτελῆ, 50₉₀.
 ἀφανισμός· εἰς παντελῆ ἀφανισμόν και ἀπορίαν, 70₄₋₅ 203.
 ἀφιερῶ, 147, 149. 68₅ 214. Π₁₆ 20-21 25-26 239, 240, 241, 244.
 ἀφιέρωσις, 146, 147, 149, 150.
 ἀφιλόνεικον (τό), 53₁₄₅.
 ἀφίσταμαι, 61₃₆ (ἀπέστησαν τελείως). Βλ. και ἀπέχω.
 ἀφορίζω, 46. 53₂₀₆ 70. ἀφορισθῆναι, 51₃₇₇. ἀφορισθέντα, 68₅₄.
 ἀφορολόγητος, 30, 152.
 ἀφοσιῶ (= ἀφιερῶ)· ἀφοσιώσασθαι, Π₁₉.
 Ἀφρῆτος, χῆρα τοῦ —, πάροικος, 66₁₄.
 Ἀγλιάδα, περιοχὴ τῆς —, 50₁₃₆ 5, 28, 29.
 ἀχυρών, 52_{107-107β}.

B

Βαβακᾶς (ἐν Λήμνῳ), 74₉ 218.
 Βαβουλάς, γῆ ἐλαιῶν τοῦ —, ἐν Κῶ, 69₂₈ 192.
 Βαγίανος Ἰωάννης, κάτοικος Πάτμου, 54₂₀. Βλ. Ἄννα (7), Γεώργιος (13), Εἰρήνη (20).

Βαῖαμο. . . Νικηφόρος, κάτοικος Κῶ, 75_{κγ}.
 βαλανιστήριον, 50₁₂₆ 5.
 Βαλδουῖνος, Φράγκος βασιλεύς Κωνσταντινουπόλεως, 98.
 Βαλελάδης (ἐν Λήμνῳ), 74₇₋₉ 218.
 Βαλλωτίνα, υἱὸς τῆς —, πάροικος, 66₉.
 βαλτότοπος, 6, 33.
 Βαραγγόπουλος Ἀλέξιος, κεφαλὴ τῆς Κῶ, 75₃₀₋₃₆ 224, 225, 234, 235.
 Βαράγγος, 235.
 1 Βαρβάρα τοῦ Πέτρου, 50₁₇₉₋₁₈₀.
 2 Βαρβάρα, προάστιον, 50₁₈₃ (Βαρβάρεος). χωρίον, 50₁₈₂.
 Βαρδαριῶται, 56₃₁ 96, 105.
 1 Βάρδας, υἱὸς τοῦ —, πάροικος, 66₉. Βλ. Εἰρήνη (21), Λέων (4).
 2 Βάρδας, υἱὸς Γεωργίου Μιζοτέρου, πάροικος, 50₁₄₂. Βλ. Εἰρήνη (4).
 Βαρδῆς Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, 75_{ιζ}.
 Βαρικαλίγης, βλ. Βαρυκαλίγης.
 Βάρις τοῦ Βαρσακουτινοῦ, οἰκοπροάστιον περὶοχῆς Μιλήτου, 50₈₄₋₁₀₁₋₁₀₂₋₁₃₉₋₁₄₀₋₁₇₆₋₁₈₁₋₁₈₆₋₂₀₀₋₂₀₃₋₂₁₀₋₂₃₀₋₂₅₆₋₃₁₀₋₃₁₁ 3, 4, 5, 6, 25, 27, 29, 31. *Barisić Fr.*, 203.
 βάρος (φορολ.), 54₄₋₁₂ 63₈ 165, 169. Βλ. και τέλος, τέλεσμα.
 Βαρσακουτινός, 50₁₀₂₋₁₉₄ 4, 25. Βλ. και Βάρις.
 Βαρυκαλίγαι, 155, 215-216. στάσις τῶν —, 152, 153, 155, 174, 214, 215-216. χωράφιον τοῦ (ἢ τῶν) —, 155, 208. 73₄ 213, 214, 216. Βλ. και Λίμναινα Μαρία.
 Βαρυκαλίγης Λέων, 63₃ 152, 215.
 Βαρυκαλίγης Μιχαήλ, 63₃ 152, 215.
 Βαρὺς Νικήτας, κάτοικος Κῶ, 75_ζ.
 1 βασιλεία (= ὁ αὐτοκράτωρ), 50₇₀ 51₃₇₅₋₃₈₃ 43. 52₅₋₈ 65, 67. 54₂₋₉₋₁₃₋₁₅ 56₇₋₈₋₉₋₁₀ 61₈₋₁₁₋₁₃₋₁₅ 178. ἀγία —, 52₄₄ 56₄₋₅₋₇ 63₆ 68₁₁₋₅₀. κραταῖα και ἀγία —, 52₃ 69₁₂₋₁₃₋₁₈ 75_γ 4₄₋₅₋₆₋₃₀₋₃₂ 229, 230, 235. Βλ. και βασιλεύς, αὐτοκράτωρ.
 2 βασιλεία (= ἡ δέσποινια)· Ἄννα Δαλασσηνή, 52₂₂₋₄₀₋₄₄₋₁₂₃₋₁₄₉ 53₁₈₇₋₁₉₆. Θεοδώρα, 190. 70₁₋₉ 203 (ἀγία), 205.
 1 Βασίλειος (ἀντὶ Μιχαήλ), δοῦξ και κεφαλὴ τῆς Λήμνου, 221.
 2 Βασίλειος, ὀροφύλαξ, 50₁₅₁. Βλ. Ἰωάννης (12).
 3 Βασίλειος, υἱὸς ἀνωνύμου παροίκου, 50₁₇₁.
 4 Βασίλειος, υἱὸς Ἰωάννου Σκρίνου, 50₁₆₃.

5 Βασίλειος, υἱὸς Κωνσταντίνου Καλαμιώτου, 54₂₀.

Βασίλειος, βλ. Ἀγέλαστος, Ἀνεμοπράτης, Ἀρμενόπουλος, Κατέας, Κοκλάνος, Λιμνιώτης, Στρατιώτης, Χαρσιανίτης.

Βασιλεύουσα, 98. 60₃ 133. 61₃₁ 136. Βλ. καὶ Κωνσταντινούπολις.

βασιλεύς, 52_{20·41·129} 87, 105, 135, 144, 211, 212.

75_{12·22} κραταῖος καὶ ἅγιος —, 50_{70·82·92·93} 51

385·303. 52₂, 53₁₉₄, 54₁₄, 55₈₇, 56₂₉, 57₁, 58_{16·20·23}

59_{3·26} 124, 125. 60_{15·35} 134. κράτιστος —, 52₂₅

50₉₇. κραταῖος καὶ ἅγιος αὐθέντης καὶ —, 61_{8·18}

22·23·24·34·35. 63_{8·12}, 64_{19·45·46}, 65_{4·32·33·35}, 66_{1·3}

67_{1·2·5·8·16·17·18·19·20·23}, 68₆₁, 69_{8·12·17·18·40·42}

71_{2·3·6}, 72₃, 73_{2·13}, 74_{1·3·4·35·36·38} 221. ἅγιος —,

68₈, ἅγιος αὐθέντης καὶ —, 66₁₉, 72₉, 73_{2·3}. αὐ-

θέντης καὶ —, 205. εὐσεβής —, 65₃. αἰδιμός —,

56_{2·4}, 58₁₇, 69₇, 70₃₈, 71₂, 75₃₆. Π_{10·20} αἰδι-

μός καὶ τρισμακάριστος (ἢ μακαρίτης) αὐθέν-

της καὶ —, 64₁₈, 66₈, 69_{16·17}. Βλ. καὶ αὐθέντης, αὐτοκράτωρ, γαληνότης, Ἀλέξιος Α', Ἀλέξιος Γ', Ἀλέξιος Δ', Ἀνδρόνικος Β', Θεόδωρος Α' Λάσκαρις, Θεόδωρος Β', Ἰωάννης Β', Ἰωάννης Γ' Δούκας Βατάτζης, Ἰωάννης Δ', Μανουὴλ Α', Μιχαήλ, Η' Παλαιολόγος, Νικηφόρος Β'.

Βασιλικιώτης Μιχαήλ, (ἀπογραφεύς;), 188. 70₄₈

198, 199, 203, 205, 229.

βασιλικὸν (=ἔγγραφο), 52₁₇.

βασιλικός, 42 - 43. Βλ. καὶ ἀπογραφή, γῆ, γρα-

φή, ἔγγραφο, ἐντολή, ἐπίλυσις, ζευγηλα-

τεῖον, κτῆμα, μονή, ὄρισμός, ὄρος, πρόστα-

γμα, πρόσταξις, στρατεύμα, σχοῖνιον, χεῖρ,

χρυσόβουλλον.

βασιλικὸς βεστιαρίτης, 56₁₆ 96, 98, 101. 59₁₃. Βλ.

Εὐστάθιος Κασταμονίτης καὶ βεστιαρίτης.

βασιλικὸς γραμματικὸς τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσ-

σης, 102, 103, 104. — τοῦ σεκρέτου τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, 114. 119. Βλ. Σγουρός

Μιχαήλ καὶ βασιλικὸς νοτάριος.

βασιλικὸς κληρικὸς, 53_{2071β'} 75. Βλ. Μιχαήλ(1),

Μιχαήλ(6) καὶ κληρικός.

βασιλικὸς κουβικουλάριος, 86. Βλ. Κατακαλὼν

Νικήτας(2).

βασιλικὸς νοτάριος, 52_{5v} 46, 50, 61, 68. Βλ.

Πασχάλης Νικήτας.

— τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 56_{21-26·27-28} 90,

96, 99, 102-104. 59_{22-24·25-26} 120, 121, 124,

125, 126, 127. 60₂₅₋₃₄ 128, 129, 133. Βλ.

Ἀγέλαστος, Ἀγιοαναργυρίτης, Βουνίτης, Γα-

βαλᾶς, Εἰρηνικός, Ζέπας, Ἰκριώτης, Καρου-

στινός, Κρατερός Ἐπιφάνιος, Μαδαρίτης, Μα-

τζούκης Ἰωάννης, Πεπαγωμένος, Σγουρός,

Σεργόπουλος Ἀλέξιος, Σπληνιάρης, Σχοινᾶς,

Ταρωνίτης, Τριβλαττίτης.

— τοῦ σεκρέτου τοῦ σακελλαρίου, 51_{416·417} 36,

42. Βλ. Τζάνζης.

βασιλῆς (=Ἄνα Δαλασσηνή), 87.

βασιλομήτωρ, 41 (=Ἄνα Δαλασσηνή), 235

(=Θεοδώρα). Βλ. καὶ μήτηρ τοῦ βασιλέως.

βάσταμα, 50₂₈₆.

βάσταξ (ἢ βάσταγας), 50_{288·290·292}.

Βατάτζης, βλ. Ἰωάννης Γ'.

βεβαιῶ, 224. βεβαιωθείς, 52₁₇₅, 64₁₇.

βεβαίωσις, 51₃₉₃ 40. 54₂₂ 77. 61₃₀. εἰς βεβαίωσιν

καὶ ἐπιστηριγμόν, 64₄₄.

Βεβαπτισμένος Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, 70₂₀.

βεβουλωμένος (πρακτικόν), 50₉₉. Βλ. καὶ σφρα-

γίς.

Βελισσαριῶται, 113, 119.

Βελισσαριώτης Ἰωάννης, σεβαστὸς καὶ μέγας

λογαριαστής, 57₁₈ 108, 109, 111. 58₂₆ 115,

116, 119. μέγας λογαριαστής καὶ λογοθέτης

τῶν σεκρέτων, 113.

βελτίωσις, 75₁₉ 225, 231, 232. Π₁₃ 240.

Βενετοί, 133.

Βερβίλου τοῦ Πανίτζ(η), χωρίον, 50₁₂₆ 4.

Βερβουλίδιον, προάστιον, 50₁₆₂₋₁₆₃ 3, 5, 25, 29.

Βεργωτής, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 204, 231.

Βεργωτής Γεώργιος, 70₁₈ 204. 75₈.

Βεργωτής Ἰωάννης, 75₁₅.

Βεργωτής Κωνσταντῖνος, 75₅.

Βεργωτής Νικόλαος, 75₅₋₇.

βεστιάριον (αὐτοκρατείας Θεοδώρας), 68₅₀ 183,

190, 203, 235.

βεστιαρίτης, 75₃₀ (βυστιαρίτης), 225, 235. Βλ.

Σκολάρις καὶ βασιλικὸς βεστιαρίτης.

βηλόθυρον, 50₁₀₈.

βῆλον, βλ. κριτής τοῦ βῆλου.

βῆμα (ἐκκλ.), 52₁₀₃.

βιβλία, — λειτουργικά, 4. διὰ τῶν βιβλίων, 50₁₀₉.

βίγλα, 52₇₃₋₉₂ 66. Βλ. μέγας δρουγγάριος τῆς

βίγλης.

Βιθυνία, 79.

Βιλιλίδης Γεώργιος, ὑποτελετής, **69**₂₀ 192, 234.
 Βιλιλίδης Ἰωάννης, 196. **75**₁₃₋₁₄ 225, 234.
 βοϊδατικός φόρος, 152. βοϊδατική, βλ. γῆ.
 βοϊδάτος, **50**₁₄₁₋₁₅₄₋₁₆₁₋₁₆₅₋₁₆₆₋₃₁₁₋₃₁₃ 5, 6, 29, 30.
 Βλ. καὶ πάροιχος.
 βοϊδίων, **50**₁₂₅₋₁₅₁₋₁₅₂₋₁₅₃₋₁₅₄₋₁₅₉ 4, 28. **52B**₅₇₇. **75**₁₇ 225.
 βοϊκόν, **50**₁₂₁ 4.
 Βορηγῶν, ἐνορία ἐν Κῶ, **70**₁₅ 199, 204. Πρβλ.
 κα. Βουρίν(ν)α, Βωρρίνη,
 βοσκή, 4, 5, 6, 26. Βλ. καὶ νομή.
 βουβαλικά, **50**₁₂₁ 4.
 Βούζης (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₀ 218.
 Βουλγαρία, 98.
 Βούλγαροι, 98.
 βουλιῆ· ἐκεῖτο ἢ βουλή αὐτοῦ, **75**₁₂· μετὰ βουλής
 τῆς ὅλης χώρας, **75**₁₈ 225.
 βούλλα, **50**₃₂₂ (μολυβδίνη). **52**₁₇₅. **61**₄₂ 140. **68**₆₀.
 Βλ. καὶ σφραγίς.
 Βουνάκια (ἐν Λήμνῳ), 222 (χωράφια). — τοῦ
 Ἀτράγου, **74**₂₀ 218. — τοῦ Δράκοντος, **74**₁₉
 213. — τοῦ Ἐξαδακτύλου, **74**₁₆ 218, 222.
 βουνίτζιον, **50**₂₈₁.
 Βουν.της Θεόδωρος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σε-
 κρέτου τῆς θαλάσσης, 104. **59**₂₄.
 βουνάν, **50**₁₇₇₋₁₉₉₋₂₀₀₋₂₀₁₋₂₁₆₋₂₂₁₋₂₂₅₋₂₂₇₋₂₃₈ 31. **51**₄₀₅.
 412 Βλ. Βουρίν(ν)α.
 Βουρίν(ν)α ἢ Βούρυνα, πηγὴ, βουνὰ ἐν Κῶ, 204.
 Βλ. καὶ Βορηγῶν, Βωρρίνη.
 Βράμιος, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 231.
 1 Βράμιος Νικήτας, νομικὸς τῆς ἐπισκοπῆς
 (Κῶ), **75**_{μς-1} 232.
 2 Βράμιος Νικήτας, ἀναγνώστης καὶ νομικὸς τῆς
 Καλύμνου, **75**₃ 232.
 Βρανούση Ἔρα, 24, 62, 80, 148, 158.
 βραχυγραφία, 231.
 Βρεφοκρατοῦσα (Παναγία), παράστασις σφρα-
 γίδος, 182.
 βρουλλόσκεπον, **52**_{107α'-107β'}. **52B**₅₇₇.
 βρουλλωτόν, **52**₁₀₇.
 Βρυένιος Νικηφόρος, σύζυγος Ἄννης Κομνη-
 νῆς, 87.
 βρυτός, **52**_{107γ'}.
 Βυζαντινοί, 133, 221.
 Βυζαντινὸν Κράτος, 118, 133.
 βυστιαρίτης, βλ. βεστιαρίτης.
 Βωρρίνη ἢ Βωρρινή, τοπωνύμιον ἐν Κῶ, 204. Βλ.
 κα. Βορηγῶν.

Γ. C

Γαβαλάς Στέφανος, μεγαλοδοξότατος, πρωτο-
 ναβελίσσιμος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέ-
 του τῆς θαλάσσης, **56**₂₇ 104, 127. πρωτονω-
 βελισσιμοῦπέρτατος, 105. **59**₂₅. ἐνεργῶν τὰς
 τῆς θαλάσσης δουλείας, 104, 105.
 Γαβλέα, παρακλάδιον τοῦ Μαιάνδρου, **64**₃₇ 156.
 157, 158, 162.
 Γαβρᾶς Μιχαήλ, πάροιχος, **68**₄₀. Βλ. Εὐδοκία (2).
 Γαβριήλ, ἐπίσκοπος Κῶ, **70**₂₂ 199, 204.
 γαῖαι, 162. Βλ. καὶ γῆ.
 Γαλαίδες (ἢ Γαλαιάδαι), προάστιον, **50**₁₆₇₋₃₀₅ 3,
 5, 6, 25, 29.
 Γαλάτης Μιχαήλ, κάτοικος Κῶ, **75**_{ε'-ιζ'}.
 γαληνότης (ὁ αὐτοκράτωρ), **52**₁₆. **68**₁₃.
 γαμβρός (τοῦ αὐτοκράτορος), 44, 88 (=Μι-
 χαήλ (2)). **57**₁ 112, 113. **58**₁₆ (=Νικηφόρος
 Κοντοστέφανος).
 Γάμμα, προάστιον, **50**₁₃₉₋₁₅₆ 3, 5, 25, 29.
 Γαρίψα, βλ. Κωνσταντῖνος (5).
 γεινιάζω, 85. **70**₁₆ 204.
 γείτονες, 183, 192, 199. Βλ. καὶ γειτονοῦντες,
 περιοικοῦντες.
 γειτονοῦντες, **69**₈₋₉. 39 195, 196. Βλ. καὶ περι-
 οικοῦντες.
 γενικὸς λογοθέτης, 37, 40, 43, 113. Βλ. καὶ λο-
 γοθέτης τοῦ γενικοῦ.
 1 Γεράσιμος, ἡγούμενος μονῆς Ἄλσους,
75₂₁₋₂₂₋₂₆ 225, 226, 234.
 2 Γεράσιμος, ἡγούμενος μονῆς Ἄλσους, εἶτα
 ἐπίσκοπος Λέρου, **75**₂₆ 234.
 3 Γεράσιμος, μοναχὸς Πάτμου, **52**₄₆ 48, 65.
 Γερμανὸς Β', πατριάρχης, 234.
 Γερμανὸς, ἡγούμενος Μονῆς Πάτμου, 189. **70**₃₋₄₄
 198, 199, 202, 203, 232. **Π**₉ 240, 241, 246.
 διαθήκη τοῦ—, 142, 155, 245, 246.
 Γερμανός, βλ. Ταρκέντης.
 γεφύριον, **50**₂₈₃.
 Γεωργία, γυνὴ Νικολάου Λαλαῖ, **68**₃₄.
 γεωργία, **Π**₁₀.
 1 Γεώργιος, ἐπίσκοπος Σάμου, **53**_{207ιε'}.
 2 Γεώργιος, κληρικὸς μητροπόλεως Μιλήτου.
50₃₂₇ 6, 22, 23, 24, 35.
 3 Γεώργιος, γαμβρὸς Ἰωάννου Κουλιτέση, **65**₂₂.
 4 Γεώργιος τῆς Ἰαλαίας, κάτοικος Κῶ, **75**_{κε'}.
 5 Γεώργιος τῆς Χαροκοπίνης, πάροιχος, **50**₁₇₃

- 6 Γεώργιος τῆς χήρας, πάροικος, 50²³². Βλ. *Αννα(4), *Ιωάννης(15).
- 7 Γεώργιος τοῦ ὄροφύλακος, πάροικος, 50¹⁵².
- 8 Γεώργιος, υἱὸς τῆς Ἀμπαράδαινας, πάροικος, 65¹³.
- 9 Γεώργιος, υἱὸς Γεωργίου Μαυρογεωργίου, 50¹⁷².
- 10 Γεώργιος, υἱὸς Γρηγορίου Κουρσιώτου, 68³⁴.
- 11 Γεώργιος, υἱὸς Εἰρήνης Κατζαραδένης, πάροικος, 50¹⁶⁰. Βλ. καὶ Εἰρήνη(8).
- 12 Γεώργιος, υἱὸς Εὐδοξίας χήρας Κωμαραῖ, 65¹⁴ 169. Βλ. καὶ Κωμαραῖς Γεώργιος.
- 13 Γεώργιος, υἱὸς Ἰωάννου Βαγιάνου, 54²⁰.
- 14 Γεώργιος, υἱὸς Ἰωάννου Πελαγίτου, 68³⁰.
- 15 Γεώργιος, υἱὸς Ἰωάννου Σαπουναῖ, πάροικος, 50¹⁵⁰. Βλ. Εἰρήνη(7), Μαρία(22).
- 16 Γεώργιος, υἱὸς Κακολέοντος, 65¹³.
- 17 Γεώργιος, υἱὸς Κυριακοῦ ὄροφύλακος, 50¹⁵².
- 18 Γεώργιος, υἱὸς Μαρίας χήρας τοῦ Μανουήλ, 68⁴¹.
- 19 Γεώργιος, υἱὸς Μιχαὴλ τῆς Ἀμαραντίνας, 68³⁹.
- 20 Γεώργιος, υἱὸς Μιχαὴλ Καλυμ(α)ίου, 169. 68³⁸.
- 21 Γεώργιος, υἱὸς Νικήτα Σταλιώτου, 68³⁷.
- 22 Γεώργιος, υἱὸς Νικολάου Σπανοῦ, 65²⁰. 68³⁶.
- 23 Γεώργιος, υἱὸς Φιλαρέτου Ἀναφιώτου, 68⁴².
- 24 Γεώργιος, υἱὸς Στρατηγοῦς χήρας, 50¹⁵⁷.
- Γεώργιος, βλ. Ἀκρωτηριανός, Ἀμαρτωλός, Ἀνεμοτρίχης, Ἀρκουδάς, Βεργωτής, Βιλιλίδης, Γρανάτος, Ἐβραῖος, Ζαγαρομμάτης, Ζέπας, Ζυγισμένος, Ζωγράφος, Καλλούδης, Καμανᾶς, Καρουλίτζης, Κατακαλῶν, Κομνηνός - Ἄγγελος, Κωμαραῖς, Λικαρδίτης, Λουλουόδης, Μαγκαφᾶς, Μαυρογεώργιος, Ματζόνης, Μιζόβτερος, Μονομάχος, Πάρζα. . ., Πατζαράς, Πηγουνᾶς, Πλευρῆς, Πολύευκτος, Ρουχᾶς, Σεμνός, Σιδεραῖς, Σκουταρίτης, Σπανόπουλος, Συριανός, Τοξαράς, Τζιβός, Φαντερινός, Φιλόκαλος, Φωτεινός, Χαλούφης, Χωνιάτης.
- γεωργός, 54²¹. Βλ. Ἰωάννης(4).
- γῆ, 50^{120·134·135·136·188·204·209·223·270·271·316} 5, 6, 25, 28, 31, 34, 35. 51^{382·394} 49. 53⁷¹. 61^{21·29·31} 136. 64^{8·10·26·30} 67^{1·12·13·20} 175, 176, 179, 180. 68⁴. (οἱ ἐπιγῆς ἀνακτες). 69²⁹ 192, 193, 196. 74^{15·23·25·29} 218, 222. — ἀρώσιμος ἢ ἀρωσίμη, 51³⁹⁰ 53²⁰⁶ 70. 64^{26·34} 157, 158. — βασιλική, 74¹⁸ 218, 222. — βοϊδατική, 69²⁵ 192. — δασώδης, 52⁶⁵. 52B⁵⁷⁶ 48, 50. — δεσποτική, 34. — ἐλευθέρα, 74²⁰ 218. — ἰδιοπεριόριστος, 74⁶ 218. — καλλιεργήσιμος, 34. — νομαδιαία, 50^{212·213·303} 6. 52^{65·99·107ε'·139·141·142} 52B⁵⁷⁵ 43, 49, 50, 68. 53^{203·204·205·207β'} 70, 71. 61²⁹. 64^{30·33·39} 157. 65^{8·10} 164, 165. — ὄρεινή, 64^{32·33}. — σπόριμος, 37. 53^{207·207β'} 71. 64³⁰. 65^{5·10} 164, 165. — ὑπάμπελος, 65^{5·10} 164, 165. — ὑπεργός, 50¹³³. 207·259·273·276·303 6. 61²⁹. — χερσαία, 65¹⁰ 74³⁰ 218. Βλ. καὶ (γῆ τοῦ) Ἄγγου, Βαβουλιᾶ, Γωνία, Ἐξω Κάμπου, Πετάκη, Πύργος, στρατιῶν καὶ ἄρουρα.
- γῆμορος (= πάροικος), 68⁸ 188.
- γηπονικὰ ἐργαλεῖα, 50⁹⁰.
- Γηροκομείου, ποταμὸς τοῦ —, πλησίον Μιλήτου, 50²⁷² 6.
- Γλαβᾶς Στέφανος, κάτοικος Κῶ, 70¹⁷ 204. Βλ. καὶ Ἐγγαλαβᾶς.
- γλυκοξυλέα, 52⁶⁹—70·107γ'·107δ'.
- γνώμη· σύμφωνας — τῶν κατὰ καιροὺς πρακτόρων, 54⁶.
- γνωστοποιῶ, 109, 126, 136, 206. Βλ. καὶ ἐπιγνωσθεῖς, κοινοποιῶ.
- Γονιάτης, βλ. Γωνιάτης.
- γονικόθεν, 62⁴.
- γονικόν, 70^{25·32}. — δίκαιον, 67⁴ 175. — δικαίωμα, 67¹². οἰκείον —, 61³⁶.
- Γουδέλης Λέων, κάτοικος Κῶ, Π²⁵.
- Γουδέλλιος, βλ. Καννάβης.
- Γουλευτής Μιχαὴλ, κάτοικος Κῶ, 75^{1α'—1β'}.
- Γ(ο)υλιέλμος Θεόδωρος, στρατιώτης, 61³ 143.
- Γούρνα, τοπωνύμιον Λέρου, 52⁷⁵ 66.
- Γράμμα, τοπωνύμιον Λήμνου, 74¹⁰ 218.
- γράμμα (ἐγγραφον), 57, 108, 120, 128. 64⁸ 157, 162, 175, 182, 209. 73⁸ 213, 221, 245. ἀποκαταστατικόν —, 68²⁸ 182. 69^{3·5·9} 191, 192, 213. 75¹⁷ 225, 234. σημειομάρτυρον —, 75^{3·31·33·34} 224, 225, 229. σιγίλλιῶδες —, 69⁴¹. 74³⁷ 217, 218. Π²⁷ 239, 240. σιγίλλιῶδες ἀποκαταστατικόν —, 68^{17·59} 182, 183, 191, 192. Βλ. καὶ γραφή.
- γράμματα ἐρυθρά, 54¹⁴. 61^{15—16}. 64^{3·4}. Βλ. καὶ μνηολόγιον.
- γραμματεία, 82, 84. αὐτοκρατορική—, 45. βυζαντινή —, 26, 245. κρατική —, 124, 128, 246.

Γραμματικός, βλ. Ἀγαπητός τοῦ —.
 γραμματικός, 44, 119. Βλ. καὶ βασιλικὸς γραμματικός, νοτάριος.
 Γρανᾶτος Γεώργιος, διάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ πρωτοσύγκελλος, 51₃₇₁₋₃₇₂ 36, 37, 40, 42, 43, 44, 75.
 γραφειοκρατία, 180.
 γραφειοκρατικός, 68, 113, 126, 149.
 γραφεύς, 62, 64, 99, 178, 222, 223, 244.
 γραφή (ἔγγραφο), 37. 54₉ 77, 84. 57₁₁₋₁₂ 108, 109, 111. 58₂₅ 115, 117, 118, 119. 61₁₇ 137, 71, 206, 209, 211. 73₁₂ 213, 214, 245.
 ἀποκαταστατικὴ —, 61₃₇ 135, 217. θεία καὶ βασιλική —, 51₃₈₆. παραδοτικὴ —, 152. 67₂₁ 175, 176, 178, 179, 180-181. σεβασμία —, 51₃₈₉. Βλ. καὶ χρυσόβουλλος γραφή.
 γράφω, 50₂₁₇ 24. 52₁₁₁ 51. 57₁₀ 108. 58₂₃ 115. 61₃₀ 137. 71₄₋₇ 206, 209. 72₁₁ 211.
 Γρηγόριος, μοναχός, 54₁ 77, 79.
 Γρηγόριος, βλ. Ἀναπλιώτης, Κουρσιώτης, Φερνιζιώτης.
 γυναικία, Π₂₃ (κληρονομία). Π₂₄₋₂₅ (μερίς).
 Γωνία, γῆ τῆς —, 50₂₀₆₋₂₀₇ 5.
 Γωνία τοῦ Πετάκη, βλ. Πετάκη.
 Γωνιάτης, 50₁₅₈ (Γονιάτης). Βλ. Ἑλένη(4).
 copie figurée, 208, 244.

Δ, D

Δαγκασμένη, χωράφιον τῆς —, 50₂₃₉.
 Δαλασσηνή, βλ. Ἄννα Δαλασσηνή.
 Δανιήλ, βλ. Δούκας.
 Darrouzès I., 132, 133.
 δασμός, 98, 108, 109, 115.
 δάσος Ὀλύμβου, 50₁₂₄₋₁₂₅.
 δασώδης, βλ. γῆ.
 δέησις, 56₅₋₆ 91, 184. 70₄₀ 199, 200, 224, 225, 229, 230. — διὰ σημειώματος, 75_α 225, 229.
 Βλ. καὶ αἴτησις, ἀναφορά, ὑπόμνησις, λύσις.
 δεκατεία (φόρος), 56₃₋₅₋₇₋₈₋₁₁₋₁₂ 90, 91, 96, 97. 58₁₉₋₂₂₋₂₄ 115, 116, 118. 59, 126. 60₄ 133. — ἐπὶ τῶν οἰναρίων, 56₁₁ 90, 97. 58₂₂ 115. 59₇ 125. 60₄ 133.
 δεκάτη (φόρος), 175, 180.
 δεκτός, 98, 108, 109, 111. Βλ. καὶ δοχή, δέχομαι.
 δένδρα, 50₂₂₄. 51₃₉₅₋₄₀₈₋₄₀₉ 37, 48. 68₅₁₋₅₂. 69₃₂ 192, 199. 74₃₀ 218, 239. — ἐλαϊκά - ἐλαια-

κά, 50₃₀₉₋₃₁₀. 65₆₋₁₁ 164, 165. 68₅₁. 69₂₀₋₂₇₋₂₉₋₃₂. 70₅₋₁₃₋₁₄₋₂₂₋₂₃₋₃₁₋₄₀ 198, 199. 74₃₀. Π₁₄₋₁₇₋₂₁ 239, 240, 244 (βλ. καὶ ἐλαῖαι). — δρύινα, 69₂₇ (βλ. καὶ δρύες). — κάρπιμα, 50₁₁₅₋₃₁₀. — δ-πωροφόρα, 50₃₀₄₋₃₁₀ 6, 48. 62₅ 146. 65₆₋₁₁ 164, 165. Π₂₂ 240. — σύκινα, 69₁₉ (βλ. καὶ συκαί). — ὑπόκλημα, 50₃₀₀.
 δεξαμενή, 52_{107γ} 48.
 δέομαι, 56₁₃. 60₉. 68₁₃ 183, 184. 70₃₉ 200, 230. Βλ. καὶ αἰτοῦμαι, δέησις.
 δεσπόζω, -ομαι, 50₉₄₋₉₅ 4. 52₁₃₇ 65. 53_{207α}. 207δ.
 δέσποινα, 41, 48, 49, 50, 65, 87. 75₂₁₋₂₂ 234. Π₂₀. ἀγία —, 52₂₋₁₄₋₄₁₋₁₀₉₋₁₂₈₋₁₄₈₋₁₈₃ 66. 53₁₈₆. κραταιά καὶ ἀγία κυρία (ἢ κυρά) καὶ —, 68₄₈. 69₁₃₋₁₈₋₁₉₋₂₄₋₃₆₋₃₇. 70₁₋₈₋₉₋₃₅₋₃₆₋₄₅₋₄₆ 203. Βλ. καὶ Ἄννα Δαλασσηνή, Εἰρήνη, Θεοδώρα.
 δεσποινικός, βλ. ἔγγραφο, μονή, ὀρισμός, σφραγίς.
 δεσποτεία, 67. 53₁₉₃. 54₁₃. 55₄₋₁₄ 83. ἀναφαίρετος —, 51₃₇₈. τελεία καὶ ἀναφαίρετος —, 50₇₂₋₇₃ 26. 52₈₋₂₁ 48. καθαρὰ καὶ ἀμετακίνητος —, 54₇₋₈. καθαρὰ —, 54₁₂.
 1 δεσπότης (= ὁ αὐτοκράτωρ), 75₄₋₅ 230.
 2 δεσπότης (τίτλος), 245.
 3 δεσπότης (= ἀρχιερεὺς, ἐκκλ.), 61₂₅.
 4 δεσπότης (= κύριος), 61₃₂. 64₁₄.
 δεσποτικός, βλ. γῆ, κληρονομία, οἰκήματα.
 δευτερεύων, 70₂₁. Βλ. καὶ Ἰωάννης (1).
 δέχομαι, 56₁₂ 90, 98. 57₅₋₁₀₋₁₁ 109. 58₂₅ 115, 118. 61₂₄. Βλ. καὶ δεκτός, δοχή.
 Δημήτριος, βλ. Σοφία (1), Τορνίκης.
 δημοσία, βλ. ὁδός, ὑπηρεσία.
 δημοσιακός, — ἀμπέλιον, 74₁₄₋₂₁ 218. — κατάστιχον, 68₅₄₋₅₅. — κῶδιξ, 56₂. Βλ. καὶ δουλεία, ἐξουσία, ἐπήρεια.
 δημόσιον(τό), 50₉₅ 5, 27, 28, 29, 30, 31 ὑποσ. 0. 51₃₇₇ 36, 43, 65. 54₁₁ 77, 80, 98, 113. 58₁₈ 115. 61₄₀. 62₁₂ 147, 150. 63₄ 152, 153. 65₂₈₋₃₀ 165, 168. 66₁₅₋₁₉ 171. 67₇₋₁₄ 175, 176, 179, 180. 68₂₁₋₂₇₋₅₇ 183, 188. 69₃₆ 192, 199, 218, 240, 245.
 δημοσιονομικός, 98, 151, 162, 167, 178, 203.
 δημοσιονομικῶς, 80.
 δημόσιος, κῶδιξ, 54₄. — λειτουργός, 42, 63, 75, 80, 84, 90, 96, 98, 99, 111, 127, 134, 136, 178, 245.

- δημοσίως, 61₃₁.
- 1 διὰ τοῦ (γραφειοκρ.), 57₁₄. 58₂₇. 126. 61₁₆
136, 144. Βλ. καὶ μεσάζων.
- 2 διὰ τῶν (φορολ.), 50<sub>108-109·110·122·140·149·157·163·
168·231·233</sub> 27.
- διαβιβάζομαι, 57_{3·5}.
- διαγωγὴ ἐνταῦθα τὴν διατριβὴν τῆς διαγωγῆς
ἀνύων, Π₃.
- διαθέτης, 246.
- διαθήκη, 113, 142, 152, 155. 70₂₈ 199, 245,
246.
- διαθήκως, 63₈.
- διάκονος, 75_{μ·με'} — τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας,
51₃₇₁₋₃₇₂ 36, 42, 75. Βλ. Ἀνατολίτης, Γρανᾶ-
τος, Ζαχαλᾶς, Μιχαήλ (1).
- διακράτησις, 51₃₃₁. 52_{9·22·26}. 61_{12·19}. 65₅. 70₁₄.
Βλ. καὶ περιοχὴ.
- Διαξίνος Ἰωάννης, ὁ Θεολογίτης, πάροικος,
50₁₃₃₋₁₃₄ 5, 26, 28, 30.
- διάπλαγον (τό), 52₈₄.
- διαπλωίζομαι, 60₂.
- Διαποριῶν, σκάλα τῶν —, ἐν Λέρῳ, 52₈₈.
- διασεισμός, 73₁₀.
- διαστίξεις, 68₂₆ (καὶ πάσας τὰς διαστίξεις).
- διατηρῶ, -οῦμαι, 52₃₈. 56₃. 58₂₄. 71₄.
- διατριβή (= διαμονή), Π₃.
- διατροφὴ, 52₁₂.
- διαφέρων, 52₁₁₇₋₁₁₈. 61₁₃. 62_{2·4·8}. 67_{4·68}. 68₅₃. —
δικαίον, 61₁₃. 69_{22·24-25}. 70₈.
- διαφορὰ, 50, 70, 85, 176, 179, 180.
- διαχωρίζω, 52₁₁₈.
- διαχωρισμός, 53₁₈₈ 70, 71, 72.
- διένεξις, 50.
- διενεργῶ, 52_{143·146}.
- διενεργῶν, 52₁₄₆. 68₄₉ 183, 184, 189, 190, 235.
Βλ. καὶ ἐνεργῶν.
- διεύθυνσις (ἐγγράφου), 48, 49, 225, 229.
- διζευγαράτος, 50_{311·312} 6, 33. Βλ. καὶ ζευγαράτος.
- δικαιολογητικόν, συνημμένον —, 27, 68, 75.
- δικαίον, 50<sub>93·180·183·209·217·228·284·287·301·293·297·303
32</sub>. 52_{64·55·60·73·88·94·96·113}. 53_{207ζ'} 70. 61<sub>7·12·
13·14·20·21·26·37</sub> 136, 150. 64_{9·11·40}. 65₇. 68_{45·48}
183. 69_{15·22·25·31·34·35} 192. 70_{6·8} 199. 73₇ 213.
74₃. 75₁₄. 240. γονικόν —, 67₄ 175. οἰκεῖον —,
61₇. — τόπια, 61₁₁. Βλ. καὶ διαφέρον.
- δικαίος λόγος, 70₂₅.
- δικαιοῦχος, 22, 95, 117.
- δικαίωμα, 23, 30, 87, 88, 97, 113. 61₄₃ 136, 137,
144, 146, 148, 149, 150, 155, 157, 158,
161, 162. 65₈. 66₁₆ 171, 175. 176. 68_{24·27}
183, 184, 188, 196. 70_{27·28·30·42} 198, 199,
200, 205. 72_{9·10} 211, 213, 224, 225, 240,
246. ἀναγραφικόν —, 64₁₇ 153. 67₁₂ 176.
ἀπογραφικὰ —, 68₂₀ 184. — γονικόν, 67₁₂. —
κληρονομικόν, 175, 176, 179. ἐγγραφα —,
165, 171, 176. χαρτῶα —, 23. 61_{28·27} 143,
145. παλαιγενῆ —, 72₉.
- δικαιῶνω, 61₃₃. 64₄₃ 156.
- δικαίωσις, Π₂₂.
- δικέλλη, 51₄₀₇.
- Διογένης Κωνσταντῖνος, δούξ, ἀπογραφεὺς καὶ
ἐξισωτῆς Λέρου καὶ Καλύμνου, 65₃₅₋₃₇ 164,
165, 167, 169, 188-189.
- Διογένης, βλ. Ρωμανός.
- διοίκησις, 142 ὑποσ. 1, 145, 180. κεντρικὴ —, 98.
- διορίζω, -ομαι, 50₇₀. 51₃₇₉₋₃₈₀. 52<sub>4·10·27·39·116·124·
150</sub>. 56₉. 57₈. 58₂₀. 61₂₂ 178, 205. 71₃.
- διορισμός, 51₃₃₁ (θεῖος). 51₃₉₇ 37. (ἐνταλματικῶς
δοθεῖς)
- Διπλωματικὴ (βυζαντινὴ), 27, 42, 64, 88, 111,
180, 203, 208, 244, 245. διπλωματικὴ, 229. —
ὀρολογία, 245. — παράδοσις, 246.
- δίρρυτος, 52_{104·165·170·171}. Βλ. καὶ μονόρρυτος.
- δισκοπότηρον, 50₁₀₅.
- δίστρατον, 52₉₃.
- διττογραφία, 44, 173.
- διώρυξ, 50_{178·187·188}.
- Dölger Fr., 141, 143, 144, 154, 209, 221.
- δομέστικος, — τοῦ σεκρέτου τοῦ οἰκονόμου τῶν
εὐαγῶν οἴκων τῆς Ἀνατολῆς, 50_{67-68·322}
3, 22, 25. — τῶν Σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς, 26.
Βλ. καὶ Ἀδάμ (1), Ἀνδρόνικος Δούκας, μέ-
γας δομέστικος.
- δομησάμενος (= ἰδρυτής), 232.
- δόμησις (= ἰδρυσις), Π₃.
- δόσις (φόρου), 57₃ 109. 60₄. 63₆. 71₄.
- Δούκας Ἀνδρόνικος, πανυπέραμπρος, πρωτο-
πρόεδρος, πρωτοβεστιάριος καὶ μέγας δο-
μέστικος, ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως, 50<sub>70-71·
83·94·320-321</sub> 3-4, 6, 7, 22, 23 καὶ ὑποσ. 2,
25, 26, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1, 31 ὑποσ. 0, 34,
145. δομέστικος τῶν Σχολῶν τῆς Ἀνατολῆς,
26. Βλ. καὶ πρωτοπρόεδρος, πρωτοβεστιάριος.
Δούκας Δανιήλ, 75_{10-11·14} 225, 233.

Δούκας, βλ. Ἰωάννης Γ', Ἰωάννης Δ'.
 δουκεύων, 73, 213, 214, 215.
 δουλείαι, 65₈ — δημοσιακαί, 56₁₀ 90. 58₂₁ 115.
 — τῆς θαλάσσης, 56₁₂₋₂₉₋₃₁ 90, 96, 97, 100,
 104, 105, 125, 127. Βλ. καὶ ἐνεργῶν.
 δουλευτής, 168. 68₆ 188. μίσθιος —, 62₇₋₉₋₁₁ 147,
 150, 151. 65₆₋₇ 164, 167, 168.
 δουλοπάροικος, 168, 180. Βλ. καὶ πάροικος.
 1 δοῦλος, 50₁₂₂ 4, 28.
 2 δοῦλος· ὁ δοῦλος τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν
 αὐθέντου καὶ βασιλέως, 59₂₆ 124, 125. 60₃₅.
 61_{22-2v}. 63₁₂. 64₄₅. 65₃₅. 66₂₀. 67₂₃. 68₆₁. 69₄₂.
 73₁₂. 74₃₈. ὁ δοῦλος τῆς ἀγίας αὐτῶν (=βα-
 σιλέως καὶ δεσποίνης) βασιλείας, 52₃₋₄₃. ὁ
 δοῦλος τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας ἡμῶν κυ-
 ρίας καὶ δεσποίνης, 70₄₅ 205. Π₂₉ 245. οἱ
 δοῦλοι καὶ σκλάβοι τῆς κραταιᾶς καὶ ἀγίας
 βασιλείας σου, 75₉₋₄₋₃₂₋₃₆ 229, 230, 232. δοῦ-
 λος τῆς Ἄννης Κομνηνῆς, 55₁₉ 82, 83, 84.
 δοῦλος τῆς Θεοτόκου, 81.
 δοῦξ, — Λέρου καὶ Καλύμνου, 65₃₅ 164, 167,
 169 (βλ. Διογένης Κων/νος). — Θεσσαλονί-
 κης, 141. — Θρακησίων, 61_{3v-4v} 142ὑποσ. 1,
 143-144. 62₇, 147, 150. 64₂₀. (βλ. Κρατερὸς
 Ἀλέξιος). — Κρήτης, 57₁₋₁₀ 108, 109, 111,
 112, 113. 58₁₆ 115, 118, 119 (βλ. Κοντοστέ-
 φανος). — Λήμνου, 74₃₈₋₃₉ 217, 221, 223 (βλ.
 Μακρεμβολίτης). — Μελανουδίου, 67₂₁ 175,
 176, 178, 180 (βλ. Καλόθετος, Σελαγιτής). —
 Μυλάσσης-Μελανουδίου, 180. Βλ. καὶ μέγας
 δοῦξ.
 δοχή, 98, 111, 113, 118. Βλ. καὶ δέχομαι, δε-
 κτός.
 Δράκων, Βουνάρια τοῦ—, ἐν Λήμνῳ, 74₁₉ 218.
 Δραμύνθου, ἀκρωτήριο Λέρου, 52₉₀₋₉₁.
 δραμικός (ἐπὶ κτηρίου), 52₆₆₋₁₀₀₋₁₀₄. 52B₅₇₆₋₅₇₇.
 δρέμος, 50₁₇₈. Βλ. καὶ στρατά.
 Δρόσος Μιχαήλ, κάτοικος Κῶ, 70₁₇ 204. 75_{λε'-}
 λς'.
 δρουγγάριος τῆς βίγλης, 209. Βλ. καὶ μέγας
 ὄρουγγάριος.
 δρίεις, 50₂₂₀₋₂₂₂₋₂₈₀₋₂₈₄₋₂₈₆₋₂₉₀₋₂₉₁₋₂₉₆₋₃₀₀₋₃₀₄ 6. 52₆₉.
 107δ'. 192. 70₆₋₁₄₋₂₃₋₃₁₋₃₂ 198, 199, 204.
 δριμός, 50₁₁₇.
 δριμών, 50₂₂₉ 4.
 δύναμις, βλ. περιλήψις.
 Δυσικοῦ, βλ. Ἁγίου Γεωργίου —, μονή.

Δύσις, βλ. Ἄνατολή.
 Δωδεκάνησος, 42, 188. Βλ. καὶ Κυκλάδες νῆσοι.
 δωματηρός, 52₁₆₉₋₁₇₀.
 δωρεά, 3, 4, 7, 22, 23, 25, 26, 27, 31ὑποσ. 0,
 35, 43, 44, 45. 52₁₃₋₂₄ 48, 61, 63, 65, 66,
 72, 77, 79, 80, 108, 109, 111, 113, 142,
 148, 149, 163. 68₅ 183, 184, 193, 197. 70₂₆
 199, 200, 203, 205, 212, 226, 240. Βλ. καὶ
 χρυσόβουλλον δωρεᾶς, δωροῦμαι, Πάτριος.
 δώρημα, 61₁₃.
 δωροῦμαι, 50₇₂₋₈₂ 3, 22, 23, 26, 30, 34. 51₃₇₇₋₃₇₈
 36, 37. 52_{4-20-30-107ζ'} 47, 48, 49, 50, 62, 65,
 72. 54₃₀ 77, 79, 85. 59₂₋₆ 121. 61₁₂₋₂₀ 136,
 137, 142, 144, 145, 154, 192, 193, 198. 70₁
 199, 203. Π₁₀ 240.

E

Ἐβραῖος Γεώργιος, πάροικος, 65₁₈.
 Ἐγγαλαβᾶς Στέφανος, 204. 75_{κα'-κβ'}. Βλ. καὶ
 Γλαβᾶς.
 ἐγγεγραμμένος, 63₂.
 ἐγγειος φόρος, βλ. φόρος.
 ἐγγραφον, *passim*. ἀπαντητικὸν —, 230. ἀπο-
 γραφικὸν —, 183. ἀποκαταστατικὸν —, 196.
 αὐτοκρατορικὸν —, 41, 42, 61, 90, 95,
 115, 121, 126, 129, 150, 156, 179, 213,
 230. βασιλικὸν —, 63. δεσποινικὸν —, 41,
 42, 61, 63, 88, 203, 245. — δικαιώματα,
 165, 171, 176, 183. ιδιωτικὸν —, 3, 143, 154.
 πατριαρχικὸν—, 187 - 188, 189, 240. πρατή-
 ριον —, 155. συνοδικὸν —, 141. συντήρησις καὶ
 ἀποκατάστασις ἐγγράφων, 46-47, 135, 141.
 ἐγγραφος, βλ. ἀποκατάστασις, πρόσταξις.
 ἐγκεκολαμμένος, γράμματα —, 50₂₁₇. σταυρός —,
 50₂₂₂₋₂₂₄.
 ἐγκόλπιον, 76.
 ἐγνώριμος (τοῦ βασιλέως), 75₂₂ 225.
 ἐγχόρηγος, 50₁₀₂₋₁₁₀ (ἐγχώριος). 112-114. 52₁₀₂.
 103-104-107γ'-172'.
 ἐγχρονία, 50₉₆.
 ἐγχώριος, 50₁₁₀ (=ἐγχόρηγος). 62₃ 149.
 ἐζωγραφισμένος, 52₁₀₀.
 εἶδη, 56₁₁ 90. 57₅. 58₂₂. 60₄. Π₂₂. — ἀδασμο-
 λόγητα, 109, 113. — ἐξαγόμενα, 108. — ἐξω-
 νούμενα, 57₃₋₄₋₅. — κεκωλυμένα, 97. 59₈
 121, 126, 129, 133. — σπόριμα, 27. — δια-
 τροφῆς, 28. Βλ. καὶ ἀκομμέρευτα.

- εἶδησις, **52**^{13·34·39} **67**₅. εἶδησιν λαβών, **52**₂₃.
εἶδησιν δοῦναι, **52**₂₇.
- εἰκόν, **50**^{104·105} 4. **52**^{86·100}. Βλ. καὶ καμαρωτή, πέταλον, χρυσοπέταλος.
- εἰλητάριον, 3, 23, 47, 61, 62, 70, 76, 89, 108, 128, 135, 152, 156, 164, 175, 182, 213, 217, 224, 239. — μέγα τῆς Πάτμου, 36, 40, 61, 62.
- Εἰρήνη, αὐτοκράτωρ (797-802), 32.
- Εἰρήνη, αὐτοκράτειρα, σύζυγος Ἰωάννου Α΄ Κομνηνοῦ, 26, 196.
- Εἰρήνη, αὐτοκράτειρα, σύζυγος Ἰωάννου Γ΄ Βατάτζη, **75**₂₁ 225, 232, 233, 234.
- Εἰρήνη Μομφερατική, αὐτοκράτειρα, σύζυγος Ἀνδρονίκου Β΄, 235.
- 1 Εἰρήνη, ἀδελφή Μόσχου τῆς Εὐδοκίας, **68**₄₄.
- 2 Εἰρήνη, γυνὴ Ἀγαπητοῦ τοῦ Γραμματικοῦ, **50**₁₆₅.
- 3 Εἰρήνη, γυνὴ ἀωνύμου παροίκου, **50**₁₇₁.
- 4 Εἰρήνη, γυνὴ Βάρδα, **50**₁₄₂.
- 5 Εἰρήνη, γυνὴ Γεωργίου Κουμαρά, **68**₄₀.
- 6 Εἰρήνη, γυνὴ Γεωργίου Πηγουνᾶ, **65**₁₅.
- 7 Εἰρήνη, γυνὴ Γεωργίου (15), **50**₁₅₀.
- 8 Εἰρήνη, γυνὴ Γεωργίου (11), **50**₁₆₀.
- 9 Εἰρήνη, γυνὴ Γεωργίου Φιλοκάλου, **74**₂₇.
- 10 Εἰρήνη, γυνὴ Ἰωάννου τῆς Σοφίας, **58**₃₉.
- 11 Εἰρήνη, γυνὴ Κυριακοῦ ὀροφύλακος, **50**₁₆₁.
- 12 Εἰρήνη, γυνὴ Κυριακοῦ Τζιμισχῆ, **54**₁₇.
- 13 Εἰρήνη, γυνὴ Κωνσταντίνου (3), **50**₁₆₈.
- 14 Εἰρήνη, γυνὴ Κωνσταντίνου Παπαδοπώλου, **54**₁₈.
- 15 Εἰρήνη, γυνὴ Κωνσταντίνου Πεπανοῦ, **68**₃₁.
- 16 Εἰρήνη, γυνὴ Λέοντος (2), ἀδελφοῦ τοῦ Σιδερά, **50**₁₇₂.
- 17 Εἰρήνη, γυνὴ Λέοντος Θυραίου, **68**₄₄.
- 18 Εἰρήνη, γυνὴ Λέοντος Μυλωτᾶ, **65**₁₄.
- 19 Εἰρήνη, γυνὴ Στρατηγοῦ πρεσβυτέρου, **50**₁₅₃.
- 20 Εἰρήνη, θυγάτηρ Ἰωάννου Βαγιάνου, **54**₂₀.
- 21 Εἰρήνη, θυγάτηρ Βάρδα, σύζυγος Λέοντος (4), **66**₉.
- 22 Εἰρήνη, θυγάτηρ Ἰωάννου Μούτονος, **68**₂₄.
- 23 Εἰρήνη, θυγάτηρ Καλῆς τοῦ Θεοδώρου, **68**₄₃.
- 24 Εἰρήνη, θυγάτηρ Μαρίας (28), **68**₄₁.
- 25 Εἰρήνη, θυγάτηρ Μιχαὴλ Μούτονος, **68**₄₃.
- 26 Εἰρήνη, θυγάτηρ Νικητᾶ Σταλιώτου, **68**₃₇.
- 27 Εἰρήνη, θυγάτηρ Πλυτοῦς χήρας Μαρδοκώστα, **68**₃₆.
- 28 Εἰρήνη πανυπερσεβαστή, σύζυγος Γεωργίου Ζαγαρομάτου (εἶτα μοναχὴ Εὐγενία), 162, 163.
- 29 Εἰρήνη, σύζυγος Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου, 223.
- 30 Εἰρήνη τοῦ Χιοναδίτου, 222.
- 31 Εἰρήνη χήρα, **50**₁₄₁.
- Εἰρήνη, βλ. Καραμαλίνα, Κατζαράδενα.
- Εἰρηνικὸς Θεοχάριστος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, **56**₂₁ 89, 99, 102. **59**_{23·27} 124. 125. **60**₃₁. κουροπαλάτης, 102. εἰσέρχομαι, **52**_{37·107·107·107η·112·113·119} **55**₈ 83. **61**_{20·34}.
- εἰσοδήματα, 4, 27, 28, 34, 48, 170.
- εἰσοδιάζω, **50**₇₆.
- 1 εἰσοδος (= ἔσοδος), **50**_{73·319} **52**₃₇. — λογαρική, **50**_{123·139} 4. Βλ. καὶ πρόσοδος.
- 2 εἰσοδος (λειτουργίας), **50**₁₀₇.
- εἰσπράκτωρ, 90, 98.
- εἰσπραξις, 109. — φόρων, 34, 98, 205, 210.
- εἰσπράττω, 4, 5, 28, 29, 30 ὑποσ. 1, 31 καὶ ὑποσ. 0.
- εἰσφορά (ἐτησία), 28.
- ἐκβάλλω· ἐξεβλήθησαν, **52**₃₀.
- ἐκδίδομαι· ἐκδοθεῖσα, **50**₁₂₉ **62**₃ 146, 147, 149.
- ἐκδοτήριον, **61**₂₈ 136, 137. — σιγίλιον, **68**₄₉ 183, 184, 188, 190.
- ἐκδουλεύειν, **66**₁₅ Π₁₃ 240.
- ἐκεῖνος, **56**₈ **61**₂₈ 143, 145. **62**₇ 150, 155. **64**₂₀ **68**_{7·53} **69**_{17·28} **70**₂₅ **73**_{3·4} **74**₂₁ Π_{4·15·16·19·21} 244. Βλ. καὶ ἀοίδιμος, μακαρίτης.
- ἐκκλημα, **50**₂₆₆.
- Ἐκκλησία, 233.
- ἐκκλησία, **50**_{102·131·257·305} 4, 5, 6. **52**_{6·13·48·65·99·157} **52B**₅₇₆ 48, 50, 65, 167. **67**₂₅ **75**_{9·11·20·28} 225, 232. Βλ. καὶ Ἅγιοι Ἀνάργυροι, Ἅγιος Γεώργιος, Ἅγιος Νικόλαος, Ἄσωμάτου, Μεγάλη Ἐκκλησία, Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν, ναός.
- ἐκκλησιαστικὸς, **61**₁₀. — κατάλογος, 149. — λειτουργός, 42.
- ἐκκοπή, 31 ὑποσ. 0. **52**₁₄₃. Βλ. καὶ προσθήκη.
- ἐκκόπτω, **52**_{10·133·134} 48. **54**₇ **63**_{6·7} 152.
- ἐκπρόσωπος, 79, 95, 126. Βλ. καὶ ἀντιπρόσωποι.
- ἐκπροσωπῶν, **52**₁₃₀ 49.
- ἐκστρατεία, 41, 83, 85-86.
- ἐλαῖαι, **50**_{116·127·138·229·304} 5, 6. **52**_{51·68·107δ} **69**₂₈

- 192, 199, 204. Βλ. καὶ δένδρα ἐλαϊκά.
 ἐλα.οπάροχος, 95, 99, 100, 101. **59**₁₁ 121. **60**₁₂ 129. Βλ. Ἄοινος, Ἀρμενόπουλος, Κίναμος, Συρόπουλος, Τζίτας, Τρικλινώτης Πάγκαλος.
 ἐλα.οτριβεῖον, **52**_{107γ'} 48.
 ἐλατικόν, βλ. πρωτοελατικόν.
 1 Ἐλένη, γυνὴ Ἰωάννου Κουττέση, **65**₂₁.
 2 Ἐλένη, γυνὴ Νικολάου Κουτζυνᾶ, **65**₂₃.
 3 Ἐλένη, θυγάτηρ Ἰωάννου Πελαγίτου, **68**₃₀.
 4 Ἐλένη, χήρα τοῦ Γωνιάτου, πάροικος, **50**₁₅₇₋₁₅₈. Βλ. Ἰωάννης (16).
 ἔλεος· τὸ ἔλεος τοῦ κράτους αὐτοῦ (= τοῦ αὐτοκράτορος), **56**₇.
 ἐλευθερία (φορολ.), 182, 191.
 ἐλευθερον (τό)· ἔχουσα τὸ —, **64**₁₄.
 ἐλευθερος, 48. **58**₁₉. **61**₃₁ 136, 152, 157, 206. **74**₂₀ 218. **Π**₂₁ 240. — καὶ ἀκαταδούλων, **61**₁₀. — καὶ τῷ δημοσίῳ ἀνεπίγνωστοι, 150. — καὶ ἀκαταζήτητος, **63**₇. — καὶ ἀδιάσειστα, **71**₅. — χωρικοί, 168, 180.
 Ἐλευνίκη, προάστιον, **50**₁₂₄ 4.
 ἐλλιμενίζομαι, **56**₁₅ 90. **60**₁₂ 129.
 Ἐλισάβετ, γυνὴ Νικολάου τοῦ Σαμωνᾶ, **50**₁₅₂₋₁₅₃.
 ἐμψῆστον τοῦ Mentesche, 144, 209. Βλ. καὶ Mentesche.
 ἐμίρης τοῦ Mentesche, 155, 173, 179. Βλ. καὶ Mentesche.
 ἐμάρτυρος δέσις, 229. Βλ. σημειομάρτυρον.
 ἐμπορεῖον τῶν Φυγέλων, **62**₁ 146, 149. Βλ. καὶ Φύγελα.
 ἐμπορία, 95, 206.
 ἐναποθήκευσις, 28, 95.
 ἐνδιτή, **50**₁₀₈.
 ἐνεργῶ, **50**₈₁. **51**₃₈₇. 96. **57**₃ 108. **67**₁₆. Βλ. καὶ ἐνεργῶν.
 ἐνεργῶν, -οῦντες, **56**₁₃₋₂₇₋₃₃ 98, 100, 104, 105. **59**₂₅. 157. **67**₇₋₁₄ 175, 180, 215. — οὔντες τὰς δημοσιακὰς δουλείας, **56**₁₀ 90. **58**₂₁ 115. -ῶν, -οῦντες τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας, **56**₁₂₋₂₉₋₃₁ 90, 96, 97, 100, 104, 105, 125, 127 (βλ. Γαβαλάς, Σεμνός, Χρῦσανθος καὶ παραθαλασσίτης). — τὸ πρωτοελατικόν, **56**₁₆ 95, 100, 101. **59**₁₃. (βλ. Ἀρμενόπουλος). — τὸ πρωτομανδχορικὸν ὀφθίκιον, **56**₁₅₋₁₇ 90, 95, 100, 101. **59**₁₂ 121. **60**₁₄ 129 (βλ. Καματηρός). Βλ. καὶ πιστόν.
 ἔνθεον (κράτος), **66**₁₉.
 ἐνθήκη, **50**₉₁.
 ἐνόμιον, **50**₁₂₃₋₁₂₄₋₁₃₆₋₃₁₄ 4, 6, 28, 29. **65**₂₅₋₂₉ 165, 169.
 ἐνοικιάζω, 28, 176.
 ἐνοικίασις, 28.
 ἐνοικιαστής, 28, 90, 98, 180.
 ἐνοίκιον, 29, 32, 175, 176, 180.
 ἐνορία, **69**₂₁ 192. **70**₃₃ (Ἀντιμαχείας). **70**₁₅ (Βορηγῶν). **70**₂₀ 199 (Κεφάλου).
 ἐνόχλησις, 71, 214.
 ἐνόχλω, -οῦμαι, **67**₁₉. **68**₅₆₋₅₇. **69**₉.
 ἔνταλμα, **50**₆₇₋₈₆₋₈₉₋₁₀₁ 3, 4, 7, 22, 25, 26, 27. **51**₃₇₁₋₃₈₆ 36, 37, 40, 43, 44, 50, 75, 84. **64**₈ 157, 245.
 ἐνταλματικῶς, **51**₃₉₇ 37. **52**₂₆₋₂₇ 50.
 ἐντολή, 4, 25, 36, 43, 44, 48, 61, 75, 79, 84, 88. **61**₂₅ 141, 148, 150, 153, 158, 178, 179, 203, 206, 207, 217, 240, 244, 245. αὐτοκρατορικὴ —, 64. βασιλικὴ —, 40, 62, 80. — εὐαγγελικὴ, **55**₈₋₉. — καταστρώσεως, 37, 40, 41-42.
 ἐντόπιοι, **57**₉ 108, 109, 229.
 ἐξαγορία πνευματικὴ, **75**₁₅ 234. Βλ. ἐξομολόγησις.
 ἐξάγω, 109, 113. Βλ. εἶδη ἐξαγόμενα.
 Ἐξαδάχτυλος (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₆ 218, 222.
 ἐξάδελφος (αὐτοκράτορος), **50**₉₂. Βλ. Ἀνδρόνικος Δούκας.
 ἐξαιτοῦμαι, **61**₂₅. **63**₅. Βλ. καὶ αἰτοῦμαι.
 ἐξαλείμματα, **66**₂ 170, 171, 173.
 ἐξάληπτον, **52**₆₇ 67. Βλ. καὶ ἐξειλημμένος.
 Ἐξαμιλίτης Σέργιος, λογοθέτης τῶν σεκρέτων, 44.
 ἐξαμον (πλοίου), **56**₁₅ 89, 95, 98. **59**₁₄ 120, 121. **60**₁₃₋₂₂ 128. Βλ. καὶ καταμέτρησης πλοίου.
 ἐξαμωθῆναι, **56**₁₃ 89, 90, 98. **59**₁₋₁₀ 120, 121. **60**₉₋₁₀ 128, 129. ἐξαμωθέντα, **60**₆ 130. ἐξημωμένα, **56**₁₄.
 ἐξανάστασις, 155.
 ἔξαρχος, 143. μητροπολίτης Μιλήτου καὶ —, **61**₁₋₂₅ 135, 136, 142. μητροπολίτης Ἐφέσου καὶ — πάσης Ἀσίας, 141.
 ἐξειλημμένος, **50**₁₁₄ 4, 27. **52**_{107β'} 67. **Π**₁₂ 240. Βλ. καὶ ἐξάληπτον.
 ἐξετάζω, **73**₈.
 ἐξέτασις, **Π**₁₅.
 Ἐξηπλίτης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{8δ'}.

- ἐξισάζω, 70₉ 198.
 ἐξίσωσις, 65₁ 164, 165, 167, 199. 74₁ 217, 218. Π₁₆₋₁₈₋₂₀ 239, 244, 245.
 ἐξισωτής 65₃₆ 164, 169. Βλ. Διογένης Κωνσταντῖνος.
 ἐξκουσᾶτοι (πάροικοι), 50₃₁₃.
 ἐξκουσσεία, 30 ὄποσ. 1, 31 ὄποσ. 0. 56₅ 96, 97, 115. 60₄₋₅. — πλοίων, 56₂₋₂₀ 89, 90, 91, 96, 97. 58₁₈ 115, 116, 117, 118, 119. 59₂₋₃₋₆₋₂₁ 120, 121, 126. 60₂ 129, 130, 132, 203, 207, 208, 209, 210. Βλ. καὶ φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ.
 ἐξκουσσεύω, 52₁₅. ἐξκουσσεύομαι, 56₇₋₁₁₋₁₉. 58₂₂. 59₇₋₂₀. 60₂₃. 71₃ 206.
 ἐξοδον, 6, 33, 34, 90, 149. Βλ. καὶ ἐξοδος.
 ἐξοδος τοπικὴ, 50₃₁₇₋₃₁₉ 6, 29, 33.
 Ἐξόλαμπον, χωράφιον, 50₂₃₇.
 ἐξομολόγησις, 234.
 ἐξόπλισις, 50₁₂₂.
 1 ἐξουσία, 63₁₁ (εἰς ἀσφάλειαν καὶ —). 75₁₈.
 2 ἐξουσία, δημοσιακὴ, 61₁₀. — ἐκκλησιαστικὴ, 61₁₀. κεντρικὴ —, 229.
 Ἐξω Κάμπου (γῆ), ἐν Κῶ, 69₃₃ 192.
 ἐξωνοῦμαι, 64₁₀. ἐξωνηθησόμενα (εἶδη), 57₃.
 ἐξωρισμένος, 70₂₅.
 Ἐξωτροχίνα, 151.
 Ἐξώτροχος Κωνσταντῖνος, 151.
 Ἐξώτροχος Μανουήλ, παρακοιμώμενος, 62₁₄₋₁₅ 146, 147, 148, 149, 151.
 Ἐξώτροχος, οἰκείος τοῦ αὐτοκράτορος, 151.
 ἐπαπολαύω, 60₄. 65₃₀.
 ἔπαρχος τῆς πόλεως, 96, 98, 101. 59₁₂ 121, 144. Βλ. καὶ Τορνίκης Κωνσταντῖνος.
 ἐπεμβαίνω, 52₁₂₁. 53₂₀₇. 183.
 ἐπέμβασις, 49, 183, 188, 192, 206, 240.
 ἐπηρεάζω, 55₁₀.
 ἐπηρεαστικῶς, 56₁₀.
 ἐπήρεια, 52₁₅. 54₇₋₁₂. 56₃. 58₁₉₋₂₄. 59₈. 60₅. 62₁₂. 65₂₉. 69₃₉. 71₄. — δημοσιακὴ, Π₂₆.
 ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, 111, 114. Βλ. Μελισσηνός Ἰωάννης.
 ἐπὶ τοῦ κανικλείου, 144. 71₇ 206, 207, 208, 209. 72₁₁ 211, 212. 73₁₃ 213, 214, 216. Βλ. Τορνίκης Δημήτριος (1).
 ἐπὶ τῶν δεήσεων, 56₁₅ 90, 96, 98, 101. 59₁₂ 121. Βλ. Τορνίκης Κωνσταντῖνος.
 ἐπιβαρῦναι, 72₁₀ 211, 212.
 ἐπιβάρουσις φορολογικὴ, 4, 48, 89, 90, 120, 121, 128. ἔκτακτοι ἐπιβαρύνσεις, 97. Βλ. καὶ βάρος, φόρος.
 ἐπιβραβεύομαι, 52₂₄. 56₅. 58₁₉₋₂₃. 59₄. 68₁₀. 69₁₃. Π₁₁ 240.
 ἐπιγνώσθεις, 57₈. 59₅ 126. Βλ. καὶ κοινοποιῶ.
 ἐπιγράφομαι· ἐπεγράφη, 75₃₃₋₃₄.
 ἐπιδίδωμι, 51₃₈₃. ἐπιδίδομαι, 52₁₄₇. 62₁₃. 64₂.
 ἐπίδοσις· εἰς βελτίωσιν καὶ — ἀγωγεῖν, Π₁₃.
 ἐπιδρομαί, 85. 203. — πειρατικαί, 240. — τουρκικαί, 85.
 ἐπίκουρος (νομή), 53₁₉₁₋₁₉₂.
 ἐπικράτεια, ρωμαϊκὴ—, 56₃ 90. 58₁₉ 115. — Βυζαντινοῦ κράτους, 133.
 ἐπικρατῶ, 75₁₂. ἐπικρατεῖναι, 70₇₋₈. Βλ. καὶ ἐπικρατῶν.
 ἐπικρατῶν, 67₁₀ 176, 180. 70₃₄ 199, 205. 71₁ 206, 210. Βλ. Μιχαήλ (8), Χαλούφης.
 ἐπικυρῶ, -οῦμαι, 24, 26, 35, 61, 62, 69, 70. 56₄₋₅ 90-91, 111, 112. 58₂₀ 115, 117. 59₅ 121, 133, 136, 141, 146, 148, 178, 179, 180, 181, 183, 184, 189, 191, 192, 193, 200, 213, 235, 241. Βλ. καὶ ἐπικύρωσις.
 ἐπικύρωσις, 6, 22, 24, 35, 40, 46, 50, 61, 70, 74, 108, 109, 111, 115, 116, 117, 119, 125, 128, 133, 144, 188. αὐτοκρατορικὴ —, 241.
 ἐπικυρωτικός, 188, 221. Βλ. ὀρισμός, χρυσόβουλλον.
 ἐπίλυσις· θεία προσκυνητὴ βασιλικὴ —, 57₇₋₁₀. βασιλικὴ —, 109, 113. Βλ. καὶ λύσις.
 ἐπιμερίζομαι· ἐπιμερισθῆ, 53₁₉₇.
 ἐπιμόρτως, 67₅₋₈₋₁₃ 175, 180. Βλ. καὶ μορτή.
 ἐπίπλακος (ὄρος), 50₁₉₁₋₁₉₂.
 ἐπισκεπτήτης, 50₃₁₈₋₃₁₉ 6, 33, 34.
 ἐπίσκεψις, 50₇₁₋₈₅₋₈₇₋₂₆₁ 3, 4, 6, 7, 22, 25, 26, 27, 30, 34, 144, 145. Π₂₁ 239, 240. Βλ. καὶ Ἄλωπεκῶν, Μαγγίνου, Μαρουλλῆ, Μίλητος.
 ἐπισκοπή, 50₂₉₁₋₂₉₃ 33. 52₉₆. 199, 235. Βλ. καὶ Ἄμαζοκορακίας — Ἄμαζόνος, Κορακισίου, Κῶς, Λέρος, Μαγγίνου, Πιρήνης, Χαλκολάμνου.
 ἐπισκοπικός, ἔδραι —, 235. κατάλογοι —, 181, 235.
 ἐπίσκοπος, 70. 67₂₅ 175, 179. 70₁₄₋₂₇₋₂₉₋₃₀ 224, 225. Βλ. καὶ Ἄμαζοκορακίας — Ἄμαζόνος, Ἀτταλείας, Κιράμου (;), Κῶς, Λέρος, Σάμος, Χαλκολάμνου.
 Ἐπισκόπου αἰγιαλισκάρι, τοπωνύμιον Λέρου,

52⁹⁰.
 ἐπιστήθιος, βλ. Ἰωάννης Θεολόγος, Πάτμος.
 ἐπιστηριγμός, 64⁴⁴. Βλ. καὶ βεβαίωσις.
 ἐπισυναΐζω, 70¹⁵. Βλ. καὶ συναΐξις.
 ἐπιτελεσμός, 50¹²⁵⁻¹²⁶⁻¹²⁷⁻¹³¹ 4.
 ἐπιτήδειος (=κατάλληλος), Π₁₀.
 ἐπιτηρῶ, 173. 70¹³ 204. Βλ. καὶ τηρῶ, περιτηρῶ.
 ἐπιτροπή· ἐξ ἐπιτροπῆς, 61⁴¹ 140. κατ' ἐπι-
 τροπήν, 62⁸⁻¹⁴ 150, 151.
 Ἐπιφάνης Ἰωάννης, ἱερεὺς, 75^{μγ'}.
 Ἐπιφάνιος, βλ. Κρατερὸς.
 ἔποινοι, 52¹⁵³⁻¹⁵⁹ 49, 65. 54⁵ 76, 77, 80. 55²
 82. 67³⁻⁴⁻⁹⁻¹⁰⁻¹¹ 175, 176, 181. 70¹³ 204.
 75^{α'-29} 224, 225, 229, 230, 231. Βλ. καὶ Κῶς,
 Λερός, Μαλαχιῶται, Πάτμος.
 ἐπορέγει (ἢ δέσποινα), 70⁴¹ 205.
 ἐργαλεία, 50⁹⁰ 4, 27. Βλ. καὶ γηπονικά.
 ἔρευνα, 50⁹⁵⁻²¹¹ 4. 64²³ 176, 213. ἐπιτόπιος —
 157, 175, 178, 199.
 ἔρευνῶ, 67³ 176. 70¹³.
 ἔρημος, 51³⁹⁹ 37, 43, 80, 232.
 Ἐσκαμμάριος (=Ἐσκαμματισμένος), 190.
 Ἐσκαμματισμένος Λέων, ἀπογραφεὺς Ρόδου καὶ
 τῶν Κυκλάδων, 68⁶¹⁻⁶³ 182, 183, 184, 188,
 190. 69⁴²⁻⁴³ 191, 192, 195, 196, 197, 246.
 ἔσοδία, 28.
 ἔσοδάζω, 50⁷⁶.
 ἔσοδον, 4, 5, 6, 28, 29, 34, 35, 48, 173.
 ἔσχατόκολλον, 223.
 ἔσωθῆριον, 74⁸ 218, 222.
 ἔσωλήπιον, 74³³.
 ἔσωπερίβολον, 222.
 εὐαγγελική (ἐντολή), 55⁸⁻⁹.
 εὐαγγέλιον, 50¹⁰⁹.
 Εὐαγγελιστής, βλ. Ἰωάννης Θεολόγος.
 εὐαγεῖς οἶκοι τῆς Ἀνατολῆς, 50⁶⁸ 3, 4, 22, 25,
 27. Βλ. καὶ σέκρετον τῶν εὐαγῶν οἰκῶν.
 εὐαγέστατος, βλ. μονή, Πάτμος.
 εὐαγῆ (ιδρύματα, σέκρετα), 67, 88. Βλ. καὶ σέ-
 κρετον.
 εὐγένεια· ἢ εὐγένειά σου, 57¹⁰. 58²⁴.
 Εὐγενία μοναχή, 163. Βλ. καὶ Εἰρήνη(28), σύ-
 ζυγος Ζαγαρομμάτου.
 Εὐγένιος, υἱὸς Λέοντος Μυλωτᾶ, 65¹⁴.
 1 Εὐδοκία, γυνὴ Μιχαήλ (15), 68³⁹.
 2 Εὐδοκία, γυνὴ Μιχαήλ Γαβρᾶ, 68⁴⁰.
 3 Εὐδοκία, θυγάτηρ Νικολάου Ἀλεντινοῦ, 68⁴⁰.

4 Εὐδοκία, θυγάτηρ Πλυτοῦς χήρας Μαροδο-
 κώστα, 68³⁶.
 5 Εὐδοκία, βλ. Μόσχος (2).
 1 Εὐδοξία, γυνὴ Νικολάου Σπανοῦ, 65²⁰.
 2 Εὐδοξία, χήρα Κωμαρᾶ, 65¹³⁻¹⁴ 169. Βλ.
 Γεώργιος(12), Μιχαήλ(11).
 εὐθύνομαι, 60²⁴ (οὐ κατὰ τι ἔνεκεν τούτου εὐ-
 θυνθησόμεθα). Βλ. καὶ ἀνεύθυνοι.
 εὐκλήρια, 68³ 188.
 εὐκτήριον, 48. — Ἀποκαλύψεως, 43. — Ἰωάν-
 νου Θεολόγου, 51⁴¹⁰⁻⁴¹³ 37. — Ὑπεραγίας Θε-
 οτόκου, 52¹⁰³. — Ὁδηγητρίας, 74³² 218.
 εὐλαβέστατος (μοναχός), 51³⁷⁶ 43. 52⁵⁻³¹. 54²⁻²³
 55⁸.
 Εὐμάθης (ἐν Λήμνῳ), 74¹⁰ 218.
 Εὐνούχος Ἰωάννης, μεγαλοδοξότατος, πρωτο-
 βεστιάριος, 142ὑποσ. 1.
 εὐπορία, 65¹².
 εὐρεσιλογία, 71⁵.
 εὐσεβής, βλ. ἀναξ, βασιλεύς, χρυσόβουλλον.
 Εὐστάθιος τοῦ Παφνουτίου, πάροικος, 66¹¹.
 Εὐστάθιος, βλ. Κασταμονίτης, Χαρσιανίτης.
 Εὐστράτιος, βλ. Παγάνος.
 εὐτελής, 52¹⁷⁹. 53^{2071'-2071β'-2071δ'-2071θ'}.
 Ἐφεσσος, 28, 146, 149, 210. — μητρόπολις, 141
 Ἐφημ. . . , κάτοικος Κῶ, 75^{κζ'}.
 ἐφορεία, 118, 205, 210. — τῶν πλοίων, 118.
 ἔφορος, 119. 70³⁶ 205. 71⁸ 206, 207, 210, 212
 Ἐχεντρα, χωράφιον, 50²⁴¹.

Ζ

Ζαγαρομμάτης Γεώργιος, σεβαστὸς καὶ πρω-
 τοβεστιάριος, 87, 142, 154. 64⁴⁶⁻⁴⁷ 156,
 157, 161, 162, 163. Βλ. καὶ Εἰρήνη(28).
 Ζακυθηνὸς Διον., 46.
 Ζαχαῶς, διάκονος, 75^{με'}.
 Ζέπας Γεώργιος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σε-
 κρέτου τῆς Θαλάσσης, 56²⁴ 99, 102. 59²² 126.
 60²⁵ 128. κουροπαλάτης, 102.
 Ζερβὸς Ἰωάννης, πρεσβύτερος, 53^{2071γ'}.
 Ζέτας (=Ζέπας) Γεώργιος, 120.
 ζευγαράτικιον, 50¹⁴⁸⁻¹⁵⁶⁻¹⁶² 5, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1,
 31ὑποσ. 0.
 ζευγαράτος, 50¹⁴⁷⁻¹⁴⁹ (=ζευγάριον)<sup>154-161-166-168-
 172-174-232</sup> 5, 6, 29, 30, 31, 34. Βλ. καὶ μονο-
 ζευγαράτος, διζευγαράτος.

Ζευγάριον, **50**_{90·121·144·145·150·157·158·163·164·168·169·170·171·172·258} 4, 30. **51**₄₀₆ 37, 179. **74**₂₆. Βλ. καὶ Ζευγαροῦτος.
 Ζευγηλατεῖον, **50**₁₁₄ (Ζευγελατίον) 4. **74**₁₇ 218, 222. βασιλικὰ —, **67**₁₆ 176, 180.
 Ζημῆδενα Μαρία, πάροιχος, **50**₁₅₀. Βλ. Μιχαήλ (28).
 Ζημία, 49.
 Ζημιωθῆναι, **55**₁₁.
 Ζήτησις, **61**₃₉.
 Ζυγασμένος Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, **75**₁₈.
 Ζυγός, **50**₁₂₁.
 Ζῶα, **50**₉₁ 4, 6, 28. **55**₁₅ 83, 86.
 Ζωγράφος Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, **75**₁₈.
 1 Ζωή, γυνὴ Γεωργίου Καλλοῦδη, **Π**₁₄.
 2 Ζωή, γυνὴ Μάρκου Σπανοῦ, **65**₁₉.
 Ζωσποῖδς (σταυρός), **53**_{2071γ}.

Η

ἡγαπημένος, βλ. Ἰωάννης Θεολόγος, Πάτριος.
 ἡγουμενία, 225, 231, 234. **Π**₈.
 ἡγούμενος, 35, 121. **63**₁₁. 171, 199, 204. **75**_{21·23-27} 225, 231, 234, 240, 241. Βλ. καὶ καθηγούμενος, Γεράσιμος, Γερμανός, Θεόκτιστος, Ἰωαννίκιος (1), Ἰωσήφ, Καλυβίτης, Μοσχογιέρον, Νεόφυτος (2), Νήφων (2), Παῦλος, Ταρκέντης, Φασαντής.
 ἡκριβωμένος, — ἀναγραφή, **52**₂₇. — πρακτικά, **51**₃₈₁ 43. **52**₃₂₋₃₃.
 ἡλιακόν, **50**₁₁₁ 4, 27. **52**_{102·169} 48.
 ἡμελημένη, **Π**₁₂ 240 (ἀμελημένη).
 ἡμέρα· ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν διοικῶν, 41. ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐνεργῶν, **67**₁₄. ὁ κατὰ τὴν ἡμέραν μέγας λογαριαστής, 118. Βλ. καὶ φθάνω.
 ἡμερομηνία, 27, 41, 62, 117.
 ἡνέφρην (=ἀνέφερον), **75**₅₋₆. Βλ. ἀναφέρω.
 Ἡνιώτης, βλ. Θεοφανώ (1).
 Ἡράκλεια, τοῦ Λάτμου, 180.
 Ἡσαΐας, ἐπίσκοπος Κῶ, **70**₂₄ 199, 204, 205.
 ἡσυχαστής, **51**₃₇₄. **52**_{5·20}. (=ὁ Χριστόδουλος).
 ἡφθάσαμεν τὴν ἡμέραν, βλ. φθάνω.

Θ

θάλασσα, βλ. δουλεία, σέκρετον.
 Θαλάσσιοι μῦδοι, βλ. μῦδος(2).

θεῖος (τοῦ βασιλέως), **60**₁₄ 129, 133, 134 (=Κωνσταντῖνος Τορνίκης). 163 (=Γεώργιος Ζαγαρομάτης). 179 (=Γεώργιος Κομνηνός Ἀγγελος).
 θεῖος (ἐπιθ. αὐτοκρ.), βλ. ἐπίλυσις, ὀρισμός, πρόσταγμα, πρόσταξις, χεῖρ, χρυσόβουλλον. Θεώτατος (ὁ Χριστόδουλος), **68**₇.
 θέμα, 144, 169, 178, 180. — Θρακησίων, **61**_{4v} 142ὑποσ. 1. **62**_{1·7} 146, 147, 149, 150, 210, 244. — Μυλάσσης - Μελανουδίου, 143, 180, 215. — Σάμου, 65, 75. — Φιλαδελφείας, 244. Βλ. καὶ δοῦξ.
 Θεόγνωστος, πρωτοπαπᾶς, **70**₂₁.
 Θεόδοτος, **50**₁₃₁ 5.
 Θεόδοτος, βλ. Καλόθετος, Φωκᾶς.
 Θεόδουλος, πάροιχος, **50**₁₄₁. Βλ. Ἄννα(15), Μαρία(3).
 Θεοδώρα, αὐτοκράτειρα, σύζυγος Μιχαήλ Η' Παλαιολόγου, 183, 184, 187, 189, 190, 192, 193, 196, 198, 199, 200, 202, 203, 205, 210, 235. **Π**₂₀ 240, 244, 246. Βλ. καὶ δέσποινα, κυρά, κυρία.
 Θεοδώρα, θυγάτηρ Ἀλεξίου Α' Κομνηνοῦ, 96.
 Θεόδωρος Α' Λάσκαρις, 135-6, 137, 141, 142, 144. **64**₃₈ 157, 158, 161, 162, 179, 235.
 Θεόδωρος Β' Λάσκαρις, 155, 163, 174, 235.
 1 Θεόδωρος, πατριὸς Κυριακοῦ Λερίου, **66**₁₃.
 2 Θεόδωρος, βλ. Καλὴ (11).
 Θεόδωρος, βλ. Ἀκτουάριος, Βουνίτης, Γ(ο)υλιέλμος, Καρυστινός, Κένταρχος, Κόμης, Μαδρίτης, Σκολάρις, Ταρωνίτης, Χαρσιανίτης, Χημάδης.
 1 Θεόκτιστος, ἡγούμενος μονῆς Πάτμου, 113.
 2 Θεόκτιστος, καθηγούμενος μονῆς Παναχράντου, **50**₃₂₃ 6, 22, 23 καὶ ὑποσ. 1, 35.
 1 Θεολογίτης Ἰωάννης, νοτάριος, 26. **52**_{131-132·162·179} 49, 51, 61, 63, 64, 65, 66, 63. **53**_{135·2071δ} 70, 71, 74, 75.
 2 Θεολογίτης, βλ. Διαξινός Ἰωάννης.
 1 Θεολόγος, βλ. Ἰωάννης Θεολόγος. Μονὴ Θεολόγου, βλ. Πάτμου μονή.
 2 Θεολόγος, προάστιον Πρίνης τοῦ ἁγίου Θεολόγου, **50**₃₀₂.
 Θεομήτορος· τῆς Πανάγου καὶ Θεομήτορος, μονὴ ἐν Κῶ, **52**₁₂ 66. Βλ. Θεοτόκος τῶν Καστριανῶν, μονή.
 1 Θεοπέμπτη, γυνὴ Κυριακοῦ Ψαλίδα, **50**₁₄₇.

- 2 Θεοπέμπτη, γυνὴ Πέτρου Καλαβροῦ, **50**₂₃₂. θεοστεφῆς (αὐτοκράτωρ), **58**₁₈. **59**₄.
 θεόσωστος πόλις (=Κωνσταντινούπολις), **56**₁₁
 98. Βλ. καὶ θεοφρούρητος.
 Θεότιζης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**₉.
 1 Θεοτόκος, ὑπεραγία —, ἐκκλησία, **50**₁₈₈₋₃₀₈ 6.
 2 Θεοτόκος δεομένη, παράστασις σφραγίδος, **76**.
 3 Θεοτόκος τῶν Καστριανῶν, μονὴ ἐν Κῶ, **66**.
 4 Θεοτόκος ἡ Κεχιομισμένη, μονὴ πλησίον Μιλήτου, **63**₂₋₁₀ 152, 153, 154, 155, 162. **66**₅₋₁₈ 170, 171, 173, 174, 208, 209. **73**₁₋₁₂ 213, 214, 215, 216.
 5 Θεοτόκος ἡ Ναυπακτῆτισσα, μονή, **80** - **81**.
 6 Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν, μονὴ ἐν Κῶ, μετόχιον Πάτμου, **68**₄₁₋₄₅ 182, 183, 184, 187, 189. **69**₁₄ 191, 192, 193, 196. **75**₇₋₈₋₁₀₋₂₈ 224, 225, 226, 230, 231, 232, 233, 234. **Π**₁₁₋₁₄₋₁₆₋₁₇₋₁₉₋₂₁₋₂₃ 239, 240, 241, 244, 245, 246.
 1 Θεοτοκῶ, γυνὴ Νικήτα (5), **68**₃₂.
 2 Θεοτοκῶ, θυγάτηρ Ἰωάννου Πατζᾶ, **68**₃₂.
 Θεοφάνης, στρατοπεδάρχης καὶ παραδότης Μαιάνδρου, **64**₂₁₋₂₂ 157, 158, 162.
 1 Θεοφανῶ τοῦ Ἠνιώτου, γυνὴ Νικήτα, **66**₁₄.
 2 Θεοφανῶ, γυνὴ Φιλαρέτου Ἀναφιώτου, **68**₄₂.
 3 Θεοφανῶ, θυγάτηρ Ἰωάννου Σπανοῦ, **68**₃₇.
 4 Θεοφανῶ, χήρα, **50**₁₄₂. Βλ. Κυριακός(3).
 5 Θεοφανῶ, βλ. Σπαναγούδενα.
 θεοφιλέστατος (ἐπίσκοπος), **178**, **181**. **75**₃₀₋₃₁ 255.
 θεοφρούρητος πόλις (=Κωνσταντινούπολις), **52**₁₆₋₁₇ (βλ. καὶ θεόσωστος). θεοφρούρητον βεστιάριον, **68**₅₀ 190, 235.
 Θεοφύλακτος, μητροπολίτης Μιλήτου, **142**.
 Θεοχαριστίνη, χήρα, πάροικος, **50**₁₄₃. Βλ. Νικηφόρος(3).
 Θεοχάριστος, βλ. Εἰρηνικός.
 Θερμοπηγαί, ἐν Κῶ, **197**.
 Θεσσαλονίκης μητρόπολις, **141**.
 Θηριανή, γυνὴ Γεωργίου Μαυρογεωργίου, **50**₁₇₂.
 Θόλος, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₈₃.
 θολωτός, **52**₁₀₀₋₁₀₄₋₁₆₇.
 Θρακῆσιοι, βλ. δούξ Θρακῆσιων, θέμα Θρακῆσιων.
 Θυραῖος Λέων, ὑποτελετής, **68**₄₄. Βλ. Εἰρήνη(17).
 Θωμᾶς (ἐν Λέρῳ), **52**₅₇.

I

- Ἰαμάτων (=Ναμάτων), μονή, **50**₁₂₈. Βλ. Ναμάτων.
 ἰδία (=κεχωρισμένως), **53**₂₀₇. Βλ. καὶ ἰδίως.
 ἰδιοκτησία κληρονομική, **180**.
 ἰδιοκτητον πλοῦτον, **56**₁₄ 89, 90, 95. **59**₂₋₉ 120. **60**₂₋₆₋₉₋₁₁ 128, 129. μοναστήριον, **70**₃₆ 199. κτήμα, **216**.
 ἰδιοπεριόριστος, **65** 164. **74**₈ 218.
 ἰδιοπεριόριστως **64**₂₉.
 ἰδιος κτήματα, **70**₃₅. τόπος, **50**₁₂₀. χωράφια, **70**₃₃.
 ἰδίως (=κεχωρισμένως), **52**₁₀₇ ζ'· **107** η'· **132-133-133-139** ἰδιώτης, **162**.
 ἴδρυσις· μονῆς Ἄλσου, **233**. μονῆς Σωτήρος. **205**. Βλ. καὶ Πάτμος.
 ἰδρυτής, **146**, **147**, **149**, **205**, **232**, **240**. Βλ. καὶ κτήτωρ, Χριστόδουλος.
 Ἰερά Σύνοδος, **179**.
 ἱερατικός βαθμός, **24**.
 Ἰερεμίας, ἱερεύς, **75**_{λζ'}.
 ἱερεύς, **50**₈₇₋₃₂₇ 4, 7, 27. **61**₂, **162**. **70**₁₉. **75**_{λζ'-λθ'}· μᾶ'-μδ'· μς'. Βλ. Ἐπιφάνης, Ἰερεμίας, Ἰωάννης(3), Κωνσταντῖνος(2), Μαγκούσης, Μαργαρίτης, Μεγαληνίτης, Νικήτας(1), Πραιτοριανός, Ραφιομάτης, Συριανός, Φωτεινός καὶ παπᾶς, πρεσβύτερος.
 ἱεροδιάκονος, **70**₁₆. Βλ. Σκουρίλλας Μανουὴλ καὶ διάκονος.
 ἱερομόναχος, **107**. **59**₉. **60**₈. **190**. **70**₃₋₂₈ 205, 225. Βλ. Ἀμπελᾶς, Ἀντώνιος, Γερμανός, Παντελέων(;), μοναχός.
 ἱερός, — ἀνὴρ (=Χριστόδουλος), **Π**₄. — κῦρ Γερμανός, **Π**₉ 246. Βλ. καὶ μονή, Πάτμος, Χριστόδουλος.
 ἱεροχαρτοφυλάκιον (μητροπόλεως Μιλήτου), **50**₃₂₅ 6, 22, 23, 24. Βλ. καὶ χαρτοφυλάκιον.
 ἱερωμένοι, **75**_{α'} 225, 229. Βλ. καὶ κληρικοί.
 Ἰκάριον πέλαγος, **195**.
 Ἰκριώτης Κωνσταντῖνος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, **56**₂₈ 103.
 Ἰουστινιανός Β', αὐτοκράτωρ, **66**.
 ἱππόδρομος, βλ. ἐπὶ τοῦ ἱπποδρόμου.
 ἵπποι, **27**, **180**.
 ἱπποφορβεῖα, **180**.
 Ἰσαάκιος Β' Ἄγγελος, **56**₃ 89, 90, 91, 96, 97, **114**. **58**₂₀₋₂₃ 115, 116. **59**₃ 120, 121, 126.

- Ἰσάζον, **50**₃₂₅ 24. **53**_{2071ε·2071ζ·2071κ·} **57**₁₅ 108.
58₂₈ 115, 128.
- Ἰσῆς Ἰωάννης, πρωτοστράτωρ, 142, 148, 150.
64₂₁ 157, 158, 162.
- Ἰσμαήλ, **52**₁₈₁ 68. Βλ. Μιχαήλ(12).
- Ἰσον, **50**_{79·324} 24. **51**₃₇₀· **52**₁₂₅ (πεπιστωμένον).
 126 62. **53**_{2071ε·2071ζ·2071θ·} **54**₂₂ 76, 80. **57**_{11·15}
 108, 111. **58**₂₇ 115, 120, 128, 164. Βλ. καὶ
 ἰσότυπον.
- ἰσότυπον, **50**₈₇.
- Ἰταλοί, 240.
- Ἰωάννης Θεολόγος, ἀπόστολος καὶ εὐαγγελι-
 στής, 87. **56**₁ 89. **57**_{2·7}· **58**₁₇ 115. **59**₁ 120.
60₁· **65**_{2·34}· 170. **69**₂· **71**₂· **72**₈ 211, 217, 234.
Π₁ 240. Βλ. καὶ Πάτμος.
- Ἰωάννης Β' Κομνηνός, αὐτοκράτωρ, 96, 113,
 197, 233.
- Ἰωάννης Γ' Δούκας Βατάτζης, αὐτοκράτωρ Νι-
 καίας, 142, 145, 152, 153, 154, 155, 157,
 158, 161, 162, 163, 164, 165, 167. **66**₈ 170-
 171, 173. **69**₁₇ 193, 196, 214, 215, 225, 232,
 233, 234, 244. Βλ. καὶ Καλοῖωάννης.
- Ἰωάννης Δ' Δούκας, αὐτοκράτωρ Νικαίας, 174,
 193.
- 1 Ἰωάννης, δευτερεύων, **70**₂₁.
- 2 Ἰωάννης, ἐπίσκοπος Ἀμαζοκορακίας καὶ
 Χαλκολάμνου, **67**₂₅₋₂₈ 175, 176, 178, 181.
- 3 Ἰωάννης, (ἱερεὺς καὶ νομικός;), **75**_{λη'}.
- 4 Ἰωάννης ὁ γεωργός, **54**₂₁. Βλ. Ἄννα(8).
- 5 Ἰωάννης, γαμβρὸς Γεωργίου Ἀνεμοτρίχη,
 πάροικος, **50**₂₇₈.
- 6 Ἰωάννης, γαμβρὸς Ἰωάννου (9), **66**₁₀.
- 7 Ἰωάννης, ἔγγονος Καλῆς τοῦ Φωτεινοῦ, **50**₁₅₈.
- 8 Ἰωάννης τῆς Σοφίας, πάροικος, **68**₃₉. Βλ.
 Εἰρήνη(10).
- 9 Ἰωάννης τῆς Ψαλάνης, πάροικος, **66**₁₀. Βλ.
 Ἰωάννης(6), Καλή(1).
- 10 Ἰωάννης τοῦ Πεζούλη, πρεσβύτερος, **50**₁₇₀₋₁₇₁.
- 11 Ἰωάννης, υἱὸς ἀνωνύμου παροίκου, **74**₂₆. Βλ.
 Ἄθανάσιος.
- 12 Ἰωάννης, υἱὸς Βασιλείου ὀροφύλακος, **50**₁₅₁.
 Βλ. Κυριακὸς(4).
- 13 Ἰωάννης, υἱὸς Γεωργίου Σιδερά, **50**₁₇₀.
- 14 Ἰωάννης, υἱὸς Γεωργίου Τζιβοῦ, **50**₁₄₁.
- 15 Ἰωάννης, υἱὸς Γεωργίου τῆς χήρας, **50**₂₃₂.
- 16 Ἰωάννης, υἱὸς Ἐλένης τοῦ Γωνιάτου, **50**₁₅₉.
- 17 Ἰωάννης, υἱὸς Καψικᾶ, πάροικος, **68**₃₅.
- 18 Ἰωάννης, υἱὸς Κωνσταντίνου(4), **74**₂₄.
- 19 Ἰωάννης, υἱὸς Κωνσταντίνου (5), **66**₁₂.
- 20 Ἰωάννης, υἱὸς Μιχαήλ (15), **68**₃₉.
- 21 Ἰωάννης, υἱὸς Νικολάου Κουτζυνᾶ, **65**₂₃.
- 22 Ἰωάννης, υἱὸς παπᾶ Νικολάου, πάροικος,
68₂₂. Βλ. Ἄννα(17), Κυριακή(1).
- 23 Ἰωάννης, υἱὸς Πέτρου τοῦ Φαός, **50**₁₇₀.
- 24 Ἰωάννης, υἱὸς τοῦ Χαρζανᾶ, μίσθιος δουλευ-
 τῆς, **62**₁₀. Βλ. Λέων(18).
- Ἰωάννης, βλ. Ἀγουρίτζης, Ἀθύβολος, Ἀλω-
 πός, Ἀντζᾶς, Βαγίανος, Βαρδῆς, Βατάτζης,
 Βεβαπτισμένος, Βελισσαριώτης, Βεργωτής,
 Βιλλίδης, Διαξινός, Ἐξηπλίτης, Ἐπιφάνης,
 Εὐνοῦχος, Ζερβός, Θεολογίτης, Θεότζης,
 Ἰσῆς, Καματηρός, Καμύτζης, Καστελίτης,
 Κοκκίνης, Κοκώπουλος, Κοτούνης, Κουτέ-
 σης, Κουνδουμᾶς, Κοψηρός, Κυδώνης, Μαγ-
 καφᾶς, Μαρμαρᾶς, Ματζούκης, Μελισσηνός,
 Μεντώνης, Μεσοποταμίτης, Μούτων, Νυ-
 σίριος, Παλανίτης, Πατζᾶς, Παφνούτης, Πε-
 λαγίτης, Ποθετής, Πολίτης, Πραιτοριανός,
 Ρουχᾶς, Σαπουνᾶς, Σιγουρός, Σελαγίτης,
 Σεργόπουλος, Σκρίνος, Σπανός, Στεριώνης,
 Συρόπουλος, Φάσης, Φωτεινός, Χαρατζῆς,
 Χρύσανθος, Χρυσοβέργης, Ψωμοζούλης.
- 1 Ἰωαννίκιος, ἡγούμενος μονῆς Κεχιονισμένης,
66₁₇₋₁₈ 171, 173, 174.
- 2 Ἰωαννίκιος, καθηγούμενος μονῆς ἀγίου Γεωρ-
 γίου Δυσικοῦ, **75**₂.
- 3 Ἰωαννίκιος, μοναχὸς Πάτμου, 107. **60**₈.
- 1 Ἰωσήφ, ἡγούμενος μονῆς Ἄλσους, **75**₂₆₋₂₇ 234.
- 2 Ἰωσήφ, βλ. Πάγκαλος.

Κ

- Καγγέλη (ἐν Λέρφ), **52**_{51·64}.
- Καθαρά, χωράφιον, **50**₂₄₇.
- καθαρά, βλ. δεσποτεία.
- καθαρχαγή, **70**₈ (καταρχαγή), 199, 204.
- καθαρχπάζω, —ομαι, **50**_{209·225·255} 6. **70**_{14·24} (κα-
 τήρπασεν).
- καθάρπασις, **50**_{252·253}.
- καθηγγητής (=καθηγούμενος), **54**₂.
- καθηγούμενος, **56**₁₇ 95, 107. **59**₉· **60**_{9·13}· **66**₁₇·
70_{12·21·43} 198, 199, 203. **75**_{2·6} 225, 232. Βλ.
 καὶ ἡγούμενος, Ἀρσένιος, Θεόκτιστος(2),
 Ἰωαννίκιος(2), Μεθόδιος, Χριστόδουλος.

- κάθημαι· ἐκάθησαν (=ἐγκατεστάθησαν) ἐκεῖ, 75₁₆.
- καθίστημι· καταστήσαντες, 61₃₅. Βλ. καὶ ἀποκαθίστημι.
- καινούργιον (νόμισμα), 57_{2,4} 109, 112-113. Βλ. καὶ νόμισμα.
- καῖσαρ, 87. Βλ. Βρυένιος.
- καισάρισσα, 87. Βλ. Ἄννα Κομνηνή.
- 1 Κακολέον Κωνσταντῖνος, πάροικος, 50₁₆₅. Βλ. Μαρία (12).
- 2 Κακολέον, πάροικος, 65₁₃. Βλ. Γεώργιος (16), Καλή (5).
- Καλαβρός Πέτρος, πάροικος, 50₂₃₂. Βλ. Ἄννα (19), Θεοπέμπτη (2).
- Καλαμέας Κωνσταντῖνος, κάτοικος Κῶ, 70₁₉ 204, 231.
- Καλαμίτης, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 231.
- Καλαμίτης Μιχαήλ, 75_θ.
- Καλαμίτης Νικήτας, 75_{η-θ}.
- Καλαμιώτης Κωνσταντῖνος, ὁ Περσικούρης, 54₂₀. Βλ. Βασίλειος (5), Μαρία (26).
- Καλαμῶ, χωράφιον, 50₂₄₃.
- 1 Καλή, ἀδελφὴ Ἰωάννου τῆς Ψαλάνης, 66₁₀.
- 2 Καλή, γυνὴ Ἀλεξίου παροίκου, 65₂₂.
- 3 Καλή, γυνὴ ἀωνύμου παροίκου, 65₂₀.
- 4 Καλή, γυνὴ Ἰωάννου Σπανοῦ, 68₃₆.
- 5 Καλή, γυνὴ Κακολέοντος (2), 65₁₃.
- 6 Καλή, γυνὴ Μιχαήλ (14), Π₂₃.
- 7 Καλή, γυνὴ Μιχαήλ Καλυμ(α)ίου, 65₁₅ 169. 68₃₈.
- 8 Καλή, γυνὴ Πέτρου τοῦ Φάος, 50₁₇₀.
- 9 Καλή, θυγάτηρ Ἰωάννου Κουνδουμά, 54₁₉₋₂₀.
- 10 Καλή, θυγάτηρ Ἰωάννου Ψωμοζούλη, 54₂₁.
- 11 Καλή τοῦ Θεοδώρου, πάροικος, 68₂₃. Βλ. Εἰρήνη (23), Μιχαήλ (23).
- 12 Καλή τοῦ Φωτεινοῦ, πάροικος, 50₁₅₅. Βλ. Ἄννα (21), Ἰωάννης (7).
- Καλή Πέτρα, τοπωνύμιον, 50₂₁₄.
- Κάλλα, γυνὴ Κωνσταντῖνου Κάλλα, πάροικος, 50₁₄₆.
- καλλιέργεια (γῆς), 240.
- καλλιεργηταί, 168, 222.
- καλλιεργῶ, 61₃₂ 136.
- καλόγερος, 75₁₀. Βλ. Μύρων.
- Καλόθετος Θεόδωτος, δοῦξ Μελανουδίου, 180.
- Καλοῖδης Κωνσταντῖνος, κάτοικος Κῶ, 75_{χη}.
- Καλοῖωάννης (=Ἰωάννης Βατάτζης), 75_θ 225, 233.
- Καλλοῦδης Γεώργιος, μίσθιος, Π₂₄. Βλ. Ζωή (1), Μαρία (21).
- 1 Καλός, υἱὸς Νικήτα τοῦ Βασιλείου Κατέκ, 54₁₈.
- 2 Καλός ὁ Πατιμιώτης, 54₁₅₋₁₆. Βλ. καὶ Λέων (12), Λυκιανός, Μοσχῶ (2).
- 3 Καλός, βλ. Κυριακός (5).
- καλύβια, 52B₅₇₇.
- Καλυβίτης, ἡγούμενος μονῆς Ἄλσους, 75₂₅ 234.
- Καλύμνιος (ἢ Καλυμναῖος) Μιχαήλ, πάροικος, 65₁₅ 169. 68₃₈ 188. Βλ. Γεώργιος (20), Καλή (7).
- Κάλυμνος, 65₁₋₃₈ 164, 165, 167, 169, 191, 192, 196. 75₃ 232. Βλ. καὶ Λεροκάλυμνος.
- Καμανᾶς Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 70₂₀.
- καμαρωτὴ (εἰκόν), 50₁₀₄.
- Καματηρός Ἰωάννης, ἀναγνώστης, ἐνεργῶν τῶ πρωτομανδρατορικῶν ὀφφίκιον, 56₁₅₋₁₇ 90, 95, 96, 101. 59₁₂₋₁₅ 121. 60₁₄ 129.
- 1 Κάμπος, χωράφιον τοῦ —, 50₂₃₆.
- 2 Κάμπος, βλ. Ἐξω Κάμπος.
- κάμπος, 50₂₂₈. 63₉. 64₂₈.
- Καμύτζης Ἰωάννης, 162.
- κανδήλα, 27.
- κανών, 33. — μετρήσεως τῶν πλοίων, 95.
- Κανιήλ (=κανικλείου), 208. Βλ. ἐπὶ τοῦ κανικλείου.
- κανικλείου, βλ. ἐπὶ τοῦ κανικλείου.
- Καννάβης Γουδέλλιος, πανσέβαστος σεβαστός, 72₈ 211, 212.
- καπνικάριος, 50₃₁₁₋₃₁₃ 6, 33. Βλ. καὶ καπνικόν.
- καπνικόν, 50₁₄₂₋₁₄₃₋₁₄₄₋₁₄₆₋₁₄₇₋₁₅₀₋₁₅₁₋₁₅₂₋₁₅₃₋₁₅₄₋₁₅₉₋₁₆₀₋₁₆₁₋₁₆₅₋₁₆₆₋₃₁₂ 6, 30 καὶ ὑποσ. 1, 31 ὑποσ. 0, 33.
- Καππαδόκης Νεόφυτος, μοναχὸς Πάτμου, 61₅. 16-17 135.
- καράβιον, 89. Βλ. καὶ πλοῖον.
- Καραγιαννόπουλος Ἰ., 208, 209.
- Καραμαλίνα Εἰρήνη, πάροικος, 50₁₅₀. Βλ. Μιχαήλ (20).
- Καρανητὸς Νικήτας, νομικὸς τῶν Παλατίων (Μιλήτου), 178.
- Καρδάμου, προάστιον ἐν Λέρῳ, 52₉₄.
- Καρία, 181.
- Καρουλίτζης Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 75_θ.
- Καρυδοντᾶς (ἐν Λήμῳ), 74₂₂.

- Καρυστινὸς Θεόδωρος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, **56**₂₅ 103.
- Κασσιανή, γυνὴ Νικηφόρου τοῦ Σαρακηνοῦ, **50**₂₅₈ (Κισσιανή).
- Κασταμονίτης Εὐστάθιος, βασιλικὸς βεστιάρι-
της, **56**₁₆ 98, 101. **59**₁₃.
- Κασταμονίτης Κωνσταντῖνος, πρωτονωβελισσι-
μοῦπέρτατος καὶ παραθαλασσίτης, 106, 125.
60₃₅₋₃₆.
- Καστελίτης Ἰωάννης, παπᾶς, **66**₁₂.
- Καστριανῶν, βλ. Θεοτόκος τῶν Καστριανῶν.
- κάστρον, **52**₄₇₋₁₆₆ 46, 47, 48, 49, 65, 66. **74**₁₇
222, 231. Βλ. καὶ Λέπιδα, Παλάτια, Παν-
τέλιον.
- καστροφύλαξ, — Παρδοβούνου, **70**₂₀. **231**. —
Πυλίου, **75**_{χθ'-λ'} 225, 231. Βλ. Κουρτίκης,
Στεριώνης.
- καταβλάπτω, **52**₁₂₁.
- κατάβρωμα τῆς θαλάσσης, **60**₇. Βλ. καὶ ναυά-
γιον.
- καταγραφή, 47, 48, 136.
- καταγράφομαι, 50. **56**₂. **66**₇ 171.
- καταίρω (ἐπὶ πλοίου), **56**₁₁ 98. **60**₃.
- Κατακαλὼν Γεώργιος, πάροικος, **66**₉.
- 1 Κατακαλὼν Νικήτας, δοῦλος Ἄννης Κομνη-
νῆς, **55**₁₉ 82, 83, 84, 86, 87, 88, 141.
- 2 Κατακαλὼν (ἢ Κατάκαλος) Νικήτας, ὀστιά-
ριος καὶ βασιλικὸς κουβικουλάριος, 86.
- κατακρατῶ, **67**₁₆ 176.
- καταλειμμένοι, **50**₁₁₃. **52**_{107γ'}.
- κατάλογοι, ἐκκλησιαστικοί, 149. ἐπισκοπικοί,
181.
- καταλύματα, **50**₂₉₉.
- Καταλύματα, τοπωνύμιον Λέρου, **74**₉ 218.
- καταμέτρησης, 36, 37, 42, 43, 44, 68, 70. —
πλοίου, 89, 91, 94, 95, 96, 99, 107, 120,
121, 126, 128, 129, 130, 132, 133, 134. Βλ.
καὶ ἀναμέτρησης, ἔξαμον.
- καταμετρῶ (πλοῖον), 90, 120, 121, 129. Βλ. καὶ
ἔξαμωθῆναι.
- καταμονή (= διαμονή, κατάλυμα), **52**_{107α'}. **52B**₅₇₇
63.
- καταπάτησις, 51, 85, 188, 203, 204.
- καταπατῶ, 161, 198.
- Καταπλινθείων, προάστιον, **50**₂₆₁₋₂₆₂.
- καταρπαγή, βλ. καθαρπαγή.
- καταρπάζω, βλ. καθαρπάζω.
- κατάρραχον (τό), **50**₂₁₉₋₂₂₅₋₂₂₆.
- καταρρύακον (τό), **50**₂₂₆₋₂₃₀.
- κατάρτιον, **60**₁₅ 129.
- κατασπορά, **50**₁₁₈ 4, 27.
- κατάστιχον, **50**₈₉ 29, 30. δημοσιακὸν —, **68**₅₄₋₅₅.
— τοῦ λογαριάζοντος, **50**₈₅ 4, 7, 26, 75.
- καταστρώννυμι, **50**₇₅ 4. **51**₄₁₈ 41, 44, 114. κατε-
στρώθη, **51**₄₂₀₋₄₂₂ 44. **52**₃₉₋₄₀₋₁₂₅ 49. **57**₁₄ 114.
58₂₆ 126.
- κατάστρωσις, 37, 40, 41, 42, 44, 45, 48, 50,
109, 112, 116, 117, 125.
- κατατομή, **50**₂₃₃.
- Κατέας Βασίλειος, **54**₁₇. Βλ. καὶ Ἄννα(1),
Καλὸς, Κυριακὸς(2), Νικήτας(6).
- κατεπεμβαίνω, **68**₂₂₋₂₈. **71**₅. Βλ. καὶ ἐπεμβαίνω,
ἐπέμβασις.
- κατέχω, -ομαι, **52**₁₅₈. **62**₁₁. **65**₂. **66**₁₆. **67**₆ 179.
69₆₋₁₁. 205. **73**₈₋₉. **Π**₂₆.
- Κατζαράδενα Εἰρήνη, χήρα, **50**₁₆₀. Βλ. Γεώρ-
γιος(12).
- κατηχούμενος, **50**₁₀₃.
- Κατίλ. . . Μιχαήλ, κάτοικος Κῶ, **75**_{ιβ'}.
- κάτοικοι, 149, 175. — τῆς Κῶ, 199, 225,
232. — τῶν Παλατίων, 136, 162. — τῆς
Πάτμου, 77, 80. Βλ. καὶ ἔποικοι.
- κατοχή, **55**₄₋₁₄ 82, 83, 86, 97. **61**₄₁. **Π**₁₂₋₂₈. Βλ.
καὶ δεσποτεία.
- Κάτω Πυργίν, τοπωνύμιον Κῶ, 196. **Π**₂₁ 239,
240.
- Καψικᾶ, οἱ παῖδες τοῦ —, Ἰωάννης καὶ Μι-
χαήλ, πάροικοι, **68**₃₅. Βλ. Ἰωάννης(17), Μι-
χαήλ(24).
- κεκυρωμένον, βλ. ἀντίγραφον.
- κεκωλυμένα εἶδη, 97. **59**₈ 121, 126. **60**₄ 129,
133.
- κέλευσις βασιλική, **61**₃₇. Βλ. καὶ ὄρισμός.
- κελλία, **52**₄₈₋₁₆₉. **52B**₅₇₆ 49, 50, 65.
- κελλίτζιν, **52**_{107α'-166-171}.
- Κένταρχος Θεόδωρος, κάτοικος Κῶ, **70**₁₈.
- κεντρική, βλ. ἐξουσία, ὑπηρεσία.
- Κέντρον Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, 30ῦποσ. 1, 46,
135.
- κεραμόσκεπος, **50**₁₁₄.
- κεραμωτός, **52**₁₀₆₋₁₀₇.
- Κεράτσα (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₈ 218.
- κεροπήγια, **50**₁₀₅. **52**₁₀₂.
- κεφάλαιον (τῆς δεκατείας), **56**₈₋₁₁₋₁₂. **58**₂₂₋₂₅.

- κεφαλή τοῦ τόπου (= τῆς νήσου Κῶ), **75**₃₀
225, 234, 235. Βλ. Βαραγγόπουλος.
Κεφάλος (ἡ), ἐν Κῶ, 204. ἐνορία Κεφάλου, **70**₂₀.
₂₁ 199. κόλπος Κεφάλου, 204.
Κεχιονισμένης μονή, βλ. Θεοτόκος ἡ Κεχιονι-
σμένη.
κῆπος τοῦ Παξιμάδη, **50**₁₁₇ 4.
κιννάβαρις, 31 ὑποσ. 0. **51**₃₈₅. Βλ. καὶ γράμματα
ἐυθρά.
Κίνναμος Μανουήλ, (ἐλαιοπάροχος;), **56**₁₈ 99,
101. **59**₁₃₋₁₄.
κινστέρνα, **52**₅₉₋₁₆₇ 49.
κίονια, **50**₁₀₂₋₁₁₁.
Κιράμου (;), ἐπίσκοπος, **75**₃₀₋₃₁ 225, 235.
Κισσιανή, βλ. Κασσιανή.
κίων, **50**₁₈₇.
Κλο. . . (= Καλαμέας;) Κωνσταντῖνος, κάτοι-
κος Κῶ, 204. **75**_{ε'}.
κληρικός, 6, 24, 35, 75. **75**_{μ'} 224, 225. -- τῆς
Μεγάλης Ἐκκλησίας, 75. Βλ. καὶ βαισιλι-
κὸς κληρικός.
κληροδοσία, **64**₁₁₋₁₂.
κληρονομία, 157, 199. **Π**₂₃₋₂₄. -- δεσποτική,
61₄₉. Βλ. γυναικία, μητρική, πατρική.
κληρονομικός, 23 ὑποσ. 2, 175, 176, 179, 180.
70₃₅ 199. **Π**₁₇ 240. Βλ. καὶ δικαίωμα, περιου-
σία, ὑπόστασις.
κληρονόμος, 23 ὑποσ. 2, 174, 216.
κλήρος, τῆς Ἀγίας Σοφίας, 75. -- τοῦ Παλα-
τιου, 75.
Κλύα τῶν Πετριτῶν, προάστιον, **50**₂₆₅.
Κογγητ. . ., βλ. Μιχαήλ (13).
Κοίλειον, προάστιον ἐν Κῶ, **69**₂₁₋₂₂ 192.
κοινὸν (τὸ) τοῦ λαοῦ, **75**_{β'} 224, 225, 229.
κοινοποιῶ, 113, 120-121. Βλ. καὶ ἐπιγνωθεῖς.
κοινός, **53**₁₉₄. Βλ. καὶ ἐπίκοινος.
Κοκκίνης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{χ'}.
Κοκλάνος Βασίλειος, μάρτυς, **52**₁₈₁.
Κοκώπουλος Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{ζ'}.
κολλήματα (ἐγγράφου), 36, 46, 47, 61, 70, 182.
Κόμης Θεόδωρος, μάρτυς, **53**_{207γ'}.
κομμέριον, **56**₉ 97. **57**₃₋₆ 108, 109. **59**₉ 126. **60**₄
133. **71**₁ 206, 210. Βλ. καὶ δεκατεία.
Κομνηνὴ Λασκαρίνα Μαρία, πρωτοσεβαστή, 179.
Κομνηνὴ, σύζυγος Κωνσταντίνου Τορνίκη, 133.
Κομνηνοί, 23 ὑποσ. 2, 86-87, 112, 223.
Κομνηνὸς Ἀγγελος, Γεώργιος, θεῖος τοῦ αὐτο-
κράτορος, 179.
Κομνηνὸς Λάσκαρις, Μανουήλ, πρωτοσέβαστος,
179.
Κομνηνός, βλ. Ἀλέξιος Α', Μανουήλ Α'.
Κοντοστέφανοι, 112.
Κοντοστέφανος Νικηφόρος, δοῦξ Κρήτης, γαμ-
βρὸς τοῦ βασιλέως, **57**₁ 108, 109, 111, 112.
58₁₈ 115, 118.
Κόρακος, ἀκρωτήριο Λέρου, **52**₆₁.
Κορακισίου, ἐπισκοπή, 181.
Κορονοῦ, ἀγρός, **52**₁₁₉₋₁₃₅. Βλ. Κουρουνοῦ.
Κορωνᾶ, ἀγρός, **55**₈ 85. Βλ. Κουρουνοῦ.
Κορωνᾶς (;), πάροικος, **65**₁₇. Βλ. Μαρία (10).
κοσμηταρίτζιν, **52**₁₀₁.
κοσμικοί, **52**₁₆₅ 49, 65.
κοσμικόν, σχῆμα, 80. -- ὄνομα, **75**₂₃.
Κοσμώ, βλ. Μιχαήλ (25).
Κοτούνης Ἰωάννης, ὑπάτος, **52**₁₇₈ 64.
κουβικουλάριος, βλ. βασιλικὸς κουβικουλάριος.
κουβουκλήσιος, 75. **62**₃ 146, 149. Βλ. Μιχαήλ (1),
Παλανίτης.
Κουβουκλιανῆς ἀγίασμα, ἐν Κῶ, 233-234.
κουβούκλιον, **50**₁₁₀.
Κούκουλος, ἐν Μ. Ἀσίᾳ, 171.
Κουλτέσης Ἰωάννης, πάροικος, **65**₂₁. Βλ. Γε-
ώργιος (3), Ἐλένη (1).
Κουμᾶνοι, 85.
Κουμαρᾶς Γεώργιος, πάροικος, 169. **68**₄₀ 188.
Βλ. Εἰρήνη (5), Μιχαήλ (19). Βλ. καὶ **65**₁₄
169, Γεώργιος, υἱὸς Εὐδοξίας Κουμαρᾶ.
κουμέριον, 108. Βλ. κομμέριον.
Κουνδομαῆς Ἰωάννης, **54**₁₉. Βλ. Καλῆ (9), Ματ-
γαριτώ, Μαρία (4).
κουράτωρ, **50**₃₁₇ 6, 33, 34. Βλ. καὶ πρωτοκου-
ράτωρ, μέγας κουράτωρ.
Κουρκομαῖς, ρυαζ, περ. Μιλήτου, **50**₂₂₅.
κουροπαλάτης, 88, 102. Βλ. Εἰρηνικός, Ζέπας,
Μιχαήλ (2).
Κουρουνοῦ, βλ. Κουρουνοῦ.
Κουρουνοῦ (ἢ Κο(υ)ρο(υ)νοῦ ἢ Κορωνᾶ), ἀ-
γρὸς ἐν Λέρῳ, **52**<sub>50-63-107ε'-107η'-108-112-118-133-
136-139-142-144</sub> 48, 49, 50, 51, 57, 63, 66, 67,
68. **53**<sub>188-189-190-191-192-195-196-197-198-202-203-205-
207α'-207ε'-207η'-207ιγ'</sub> 70, 71, 72, 75. **55**₈ 82,
84, 85.
Κουρσιώτης Γρηγόριος, πάροικος, 169. **68**₃₃. Βλ.
Γεώργιος (10), Μοσχῶ (1).

- Κουρτίκης Νικόλαος, καστροφύλαξ Παρδοβού-
νου, 70₂₀.
- Κουτζυνᾶς Νικόλαος, πάροικος, 65₂₃. Βλ. Ἐ-
λένη(2), Ἰωάννης(21).
- κουῦφα, 95. Βλ. καὶ κυβικοὶ πήχεις.
- κουφοτελῆ, βλ. αὐτούργια.
- Κοψηγνός Ἰωάννης, 80.
- Κοψηγνός Χριστοφόρος, μάγιστρος, μέγας χαρ-
τουλάριος καὶ ἀναγραφεὺς τῆς νήσου Κῶ,
54₂₄₋₂₅ 76, 77, 79, 80, 81.
- κραταιὸς (ἐπιθετὸν τοῦ βασιλέως, τῆς δεσποί-
νης), βλ. αὐτοκράτωρ, βασιλεύς, δέσποινα.
- Κρατερὸς Ἀλέξιος, πανσέβαστος σεβαστὸς
καὶ παρακοιμώμενος, 61₆₋₈₋₂₃₋₄₆₋₄₇ 135, 136,
137, 140, 141, 143-144, 145, 148, 150. 64₂₀
157, 158, 162. δούξ τοῦ θέματος Θρακησίων,
61_{4v-5v} 143.
- Κρατερὸς Ἐπιφάνιος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ
σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 56₂₇ 104.
- κράτιστος (ἐπίθετον τοῦ βασιλέως), βλ. αὐτο-
κράτωρ, βασιλεύς.
- 1 κράτος (=ὁ αὐτοκράτωρ), 50₇₂ 66. 56₆.
66₁₉. 68₁₂₋₅₀ 190, 235.
- 2 κράτος, 42, 113, 143, 178, 180. Βλ. καὶ Βυ-
ζαντινὸν κράτος, Νίκαια.
- κρατῶ (=ἔχω τὴν κυριότητα), 70₂₉₋₃₀ 75₁₄₋₁₆₋₁₇-
28-29 225, 233.
- Κρεμασμένος, βλ. Κωνσταντῖνος(9).
- Κρήτη, 57₆ 108, 109, 112, 113, 118. δούξ
τῆς —, 57₁₋₁₀ 108, 109, 111, 112, 113. 58₁₆
115, 118, 119. λιμένες Κρήτης, 118.
- κριθῆ, 50₁₁₉₋₁₂₀ 4.
- Κρίτζης Νικόλαος, τζαγκράτωρ, 75_{λα'-λβ'}.
- κριτής (καὶ ἀναγραφεὺς τῶν Κυκλάδων νή-
σων), 51₃₇₂₋₄₁₆₋₄₁₇ 36, 42. Βλ. Τζάντζης.
- κριτής τοῦ βήλου, 102. 57₁₄ 108, 109, 111, 114.
58₂₇ 115, 116, 117, 128, 133, 144. Βλ. Μελισ-
σηγός, Σπληνιάρης, Τορνίκης Δημήτριος(1).
- κτῆμα, 50₇₆ 22, 23 ὑποσ. 2, 25, 27, 28, 31
ὑποσ. 0, 32, 34, 37, 42, 43. 52₁₀ 48, 50, 61,
62, 65, 67, 75. 54₈₋₁₁ 77, 80. 61₂₈ 136, 137,
149, 150, 151, 155, 162, 163, 169. 66₁₋₂₋₄₋₇
170, 171, 173, 174, 179. 68₂₅₋₅₄₋₅₅ 183, 184,
188, 189. 69₃₋₇₋₉₋₁₁₋₂₇₋₃₈ 191, 192, 193, 196,
197. 70₃₅₋₃₇ 198, 199, 200, 203, 204, 205,
216, 217, 218. 222. βασιλικά κτήματα, 25, 27.
κτῆνη, 50₃₁₄ 55₃₋₇ 82.
- κτῆρια, 49, 170, 171.
- 1 κτῆσις, 191, 193, 195, 196, 197, 221, 222,
232, 233, 245. Βλ. καὶ κτῆμα.
- 2 κτῆσις (=ἴδρυσις), 75₈ 225, 232-233.
- κτῆτωρ (μονῆς), 190, 196. 70₂₈ 199, 200, 205.
Βλ. Ἀμπελᾶς.
- κτίσμα, 48, 49, 66.
- κυβικοὶ πήχεις, βλ. πήχεις, κουῦφα.
- κυδωνέα, 52_{107β'-107γ'}.
- Κυδώνης Ἰωάννης, κάταικος Κῶ, 75_{κγ'}.
- Κυκλάδες νῆσοι (=Δωδεκάνησος), 51₃₇₂₋₄₁₆-
417 36, 42, 169. 68₁₇₋₆₂ 182, 183, 188, 190.
69₁₋₄₋₁₃ 191.
- Κύπριοι μοναχοί, 75₁₈ 226, 232, 234.
- Κύπρος, 75₁₅ 225, 233.
- κῦρ, κῦρις, κυρός, 50₇₀₋₈₃₋₉₄₋₃₂₁₋₃₇₄ 4, 6. 51₃₉₈-
52_{107ε'-112-151-163} 49. 53₁₉₂₋₂₀₂ 54₂₋₂₃ 56₂₋₄₋₁₅-
17-27-29-31-33 96. 57₁ 58₁₆₋₁₇₋₂₀₋₂₃ 59₉₋₁₀₋₁₁₋₁₂₋₁₃₋₂₅-
60₇₋₈₋₁₅ 61₁₋₂₋₃₋₄₋₅₋₈₋₁₇₋₁₈₋₂₅₋₂₇₋₃₀₋₄₇ 63₁₋₅ 152.
64₁₈₋₂₀₋₂₁₋₂₂ 66₃₋₆₋₁₈ 173. 67₁₀ 69₁₇ 70₃₋₁₆₋₁₉-
20-21-22-24-28-38-44 71₁ 72₈ 75₂₅₋₃₀ Π₉₋₁₅₋₁₉₋₂₀
246.
- κυρά, 55₁₉ 84. 68₄₈ 69₁₃₋₁₈₋₂₄₋₃₇ 75₂₁ 234. Π₂₀₋₂₉-
Βλ. καὶ δέσποινα, Εἰρήνη, Θεοδώρα, κυρία(1).
- 1 κυρία (=κυρά), 70₁₋₈₋₃₅₋₃₉₋₄₆ 203.
- 2 κυρία (=κάτοχος), 64₁₄ 174.
- κύριος (=κάτοχος), 28, 32, 136, 175, 205,
225, 232.
- 1 Κυριακή, γυνὴ Ἰωάννου(22), 68₃₃.
- 2 Κυριακή, σύζυγος (ἢ θυγάτηρ;) ἀνωνόμου
παροίκου, 65₂₀₋₂₁.
- 3 Κυριακή χήρα, 54₁₉. Βλ. Νικήτας(4).
- 1 Κυριακὸς ὀροφύλαξ, πάροικος, 50₁₅₁. Βλ. Γε-
ώργιος(17), Εἰρήνη(14).
- 2 Κυριακός, υἱὸς Βασιλείου Κατέα, 54₁₈.
- 3 Κυριακός, υἱὸς Θεοφανοῦς χήρας, πάροικος,
50₁₄₂.
- 4 Κυριακός, υἱὸς Ἰωάννου(12), 50₁₅₁. Βλ.
Ἰωάννης(12).
- 5 Κυριακός, υἱὸς Καλοῦ(3), 54₁₆. Βλ. Ἄννα(18),
Λέων(13), Μαρία(11).
- 6 Κυριακός, υἱὸς Κωνσταντῖνου Παπαδοπώ-
λου, 54₁₈₋₁₉.
- Κυριακός, βλ. Λέριος, Τζιμισχῆς, Ψαλίδας.
- κυριότης, 82, 83, 136, 179, 208, 211, 214, 225,
235, 241, 245, 246. πλήρης —, 3, 213.
- κῦρις, βλ. κῦρ.

κυρίς, βλ. κῦρ.
 κυρῶ, 88, 108, 115, 128, 136, 208. Βλ. καὶ ἐπικυρῶ.
 κύρωσις, 85. Βλ. ἐπικύρωσις.
 κώδικες, δημόσιοι, 54. — δημοσιακοί, 56.
 Κωμαρᾶς, βλ. Εὐδοξία(2), Κουμαρᾶς.
 1 Κωνσταντῖνος Π. ρ. κόπη, μάρτυς, 53^{207γ'}.
 2 Κωνσταντῖνος, ἱερεὺς καὶ νομικός, 75^{λθ'-μ'}.
 3 Κωνσταντῖνος, γαμβρὸς Γεωργίου Φατύρη, πάροικος, 50¹⁶⁸. Βλ. Εἰρήνη(13).
 4 Κωνσταντῖνος, γαμβρὸς τοῦ Παγάνου, πάροικος, 74²⁴. Βλ. Ἰωάννης(18), Τριακοντάφυλλος, Εἰρήνη.
 5 Κωνσταντῖνος τῆς Γαριφίας, πάροικος, 66¹¹. Βλ. Ἰωάννης(19), Λέων(5), Στέφανος.
 6 Κωνσταντῖνος τῆς Λεοντώ(2), Π²³. Βλ. Μιχαήλ(14).
 7 Κωνσταντῖνος, υἱὸς μοναχοῦ Ἀρσενίου, πάροικος, 68³¹. Βλ. Σκηνοῦραινα.
 8 Κωνσταντῖνος, υἱὸς Ἰωάννου Ἀγουρίτζη, 50¹⁶⁹.
 9 Κωνσταντῖνος, υἱὸς τοῦ Κρεμασμένου, πάροικος, 66¹¹.
 10 Κωνσταντῖνος, υἱὸς Νικολάου Λαλᾶ, 68³⁴.
 11 Κωνσταντῖνος, υἱὸς πατᾶ Νικολάου, πάροικος, 68³⁵.
 Κωνσταντῖνος, βλ. Ἀνατολίτης, Βεργωτῆς, Διογένης, Ἰκριώτης, Κακολέων, Καλαμέας - Καλαμιώτης, Κάλλας, Καλοϊδῆς, Κασταμονίτης, Κλα. . ., Μαρουλῆς, Μεγαληνίτης, Μιγκριᾶκος, Παπαδόπουλος, Πασχάλης, Πεπανός, Πεπλατυσμένος, Ραδηνός, Ράδων, Ραψομάτης, Σελεβέρης, Σκουταράτος, Σταφίδαρος, Σχοινᾶς, Ταρονίδης, Τζίτας, Τορνίτης, Τριχῆς, Χαρσιανίτης.
 Κωνσταντινούπολις, 22, 23, 32, 34. 56¹¹ 90, 94-95, 97, 98, 129, 133. 61⁹ 136, 144, 161. ἄλλωσις ὑπὸ τῶν Φράγκων, 23, 94, 98, 133. 61³¹ 136, 144, 149. Βλ. καὶ Λατινοκρατία, 141. ἀνάκτησις —, 173. Βλ. καὶ Βασιλεύουσα, Πόλις.
 Κωνσταντῖνος Νικήτας, οἰκοδεσπότης, 61⁴ 143.
 Κῶς, 51³⁷⁶ 36, 37, 43, 61, 65, 66. 53^{207ιθ'} 71, 75. 54⁵⁻⁸⁻¹¹⁻²⁴ 76, 77, 80. 68¹⁵⁻⁴⁴⁻⁵⁰ 182, 183, 184, 189, 190. 69⁴⁻⁵⁻⁸⁻¹¹⁻²⁴⁻²⁸⁻³⁸ 191, 192, 193, 195, 196, 197. 70¹⁻⁹ 198, 199, 200, 203, 204, 205. 75^{α'} λη³⁴ 224, 225, 229, 230, 231,

232, 233, 235. Π²⁻¹¹⁻¹⁶⁻¹⁸⁻²⁹ 239, 240, 241, 244, 245. — ἐπισκοπή, 69²⁸ 192, 198, 203, 204. 75^{λη'} 232, 235. — ἐπίσκοπος, 61. 53^{207ιθ'} 71, 75, 189. 69²⁴ 192, 196, 199, 225, 235. Βλ. Ἰσαάκας, Νήφων(1). — ἔποικοι, 54⁵ 76. 77. 70¹³ 204. 75^{α'} 224, 225, 229, 230.

Λ, Ι.

λαβράτον (ἢ λαύρατον), 67.
 λαβρατώσαι, 52¹¹⁷ 67.
 λαβράτωσις, 52⁸³ 67.
 λαγκάδα, 52⁷⁷⁻⁷⁸. Βλ. καὶ Σκοτεινὴ Λαγκάδα.
 Λάδης, τόπος, 50¹⁶⁷⁻³⁰⁵⁻³⁰⁸ 5, 6. Βλ. καὶ τόπος.
 λαδικινός, 50¹⁰⁶ (— πολυκάνδηλα).
 Λακκιοῦ κόλπος, ἐν Λέρω, 66, 67.
 Λαλῆς Νικόλαος, ὑποτελετής, 68³⁴. Βλ. καὶ Ἀλέξιος(2), Γεωργία, Κωνσταντῖνος(10), Λέων(14).
 Λαλουμά, οἱ παῖδες τοῦ —, πάροικοι, 66¹¹.
 λαός, βλ. κοινὸν τοῦ λαοῦ.
 Λασκαρίνα, βλ. Κομνηνὴ Μαρία.
 Λάσκαρις, βλ. Θεόδωρος Α', Θεόδωρος Β'. Κομνηνὸς Λάσκαρις Μανουήλ.
 Λατῖνοι, 144, 162. Βλ. καὶ Φράγκοι.
 Λατινοκρατία, λατινικὴ κυριαρχία, 141, 197.
 Λάτμον, 180.
 λατρεία, 233.
 Λατρηνός, βλ. Χριστόδουλος.
 Λάτρος, ὄρος, 54² 77, 79.
 Λαύρας μονή, 64, 88, 97, 99, 102-106, 113, 114, 119, 141, 218, 221, 223. — ἀρχεῖον, 221.
 λαύρατον, βλ. λαβράτον.
 Laurent Vitalien, 86, 112.
 Lebarbier J., 79.
 λέβης, 27.
 λειτούργημα, 81, 189.
 λειτουργία, 26.
 Λειψώ, 52^{B-575} 50, 62, 63, 65, 66 (νησίδιον). 86. 69⁴ 191, 192, 196.
 λελογισμένα (πρακτικά), 52³²⁻³³.
 Λεμβιώτισσα, μονή, 235. Βλ. καὶ Λέμβου.
 Λέμβου μονή, 163.
 Λεόντιος, μοναχὸς Πάτμου, 52⁴⁶ 48, 65.
 1 Λεοντώ, παῖδες τῆς —, μίσθιοι, 62⁹. Βλ. Μιχαήλ(27), Νικόλαος(5).
 2 Λεοντώ, βλ. Κωνσταντῖνος(6).

- Λέπιδα, ἐν Λέρω, **52**₈₈ 66. κάστρον, **52**₁₅₄₋₁₅₉ 49, 65, 67. προάστιον, **52**₇₃₋₇₄ 67. χωρίον, 67. λεπτὰ (=μικρὰ ζῶα), **50**₉₁.
 Λερία, βλ. Νικόλαος(6).
 Λέριοι (=κάτοικοι τῆς Λέρου), 67.
 Λέριος Κυριακός, πάροικος, **66**₁₃. Βλ. Θεόδωρος(1).
 Λέριος Νικήτας, πάροικος, **66**₁₂.
 Λέρνη (=Λέρος), **65**₁₋₃₋₇₋₃₆ 167, 168. **75**₂₆. Βλ. καὶ Λέρος.
 Λέρνος (=Λέρος), **68**₁₅ 188. Βλ. καὶ Λέρος.
 Λεροκάλυμνος, **69**₄ 191.
 Λέρος, 42. **52**₈₋₁₉₋₁₅₀₋₁₅₉ 46, 47, 48, 49, 61, 63, 65, 66, 67. **53**_{187-200-207θ'-207ιγ'} 70, 71, 75, 85, 86, 87, 88, 164, 165, 167, 169, 182, 183, 184, 188, 189, 191, 192, 196, 234. Πόλις Λέρου, 65. — ἐπισκοπή, **53**_{207θ'-207ιγ'} 75. — ἐπίσκοπος, 61, 71, 75, 234. Βλ. Γεράσιμος(2), Νικόλαος(1). — ἐποικοί, **52**₁₅₃₋₁₅₉ 49, 65.
 1 Λέων ὁ Μιχ. . ., πάροικος, **65**₁₈.
 2 Λέων, ἀδελφὸς τοῦ Σιδεραῖ, πάροικος, **50**₁₇₂. Βλ. Εἰρήνη(16).
 3 Λέων, γαμβρὸς Ἀννης τοῦ Χασάνη, **50**₁₄₄.
 4 Λέων, γαμβρὸς Βάρδα, **66**₉. Βλ. Εἰρήνη(21).
 5 Λέων, γαμβρὸς Κωνσταντίνου τῆς Γαριψίας, πάροικος, **66**₁₂. Βλ. Μαρία(13).
 6 Λέων, γαμβρὸς Νικηφόρου τοῦ Σαρακηνοῦ, **50**₂₅₈.
 7 Λέων, γυναικάδελφος τοῦ Μιχαήλ(17), **Π**₂₃.
 8 Λέων, υἱὸς Γεωργίου Μαυρογεωργίου, **50**₁₇₂.
 9 Λέων, υἱὸς Γεωργίου Σιδεραῖ, **50**₁₇₀.
 10 Λέων, υἱὸς Ἰωάννου Πελαγίτου, **68**₉₀.
 11 Λέων, υἱὸς Ἰωάννου Σκρίνου, **50**₁₆₃.
 12 Λέων, υἱὸς Καλοῦ τοῦ Πατμιώτου, **54**₁₆.
 13 Λέων, υἱὸς Κυριακοῦ τοῦ Καλοῦ, **54**₁₈.
 14 Λέων, υἱὸς Νικολάου Λαλαῖ, **68**₃₄.
 15 Λέων, υἱὸς παπᾶ Μιχαήλ, πάροικος, **68**₄₁. Βλ. Παγκαλῶ.
 16 Λέων, υἱὸς παπᾶ Νικολάου, πάροικος, **68**₃₅.
 17 Λέων, υἱὸς Φιλαρέτου Ἀναφιώτου, **68**₄₂.
 18 Λέων, υἱὸς Χαρίζανᾶ, μίσθιος δουλευτῆς, **62**₁₀. Βλ. Ἰωάννης(24).
 Λέων, βλ. Ἀμπουχᾶς, Ἄοινος, Γουδέλης, Ἐσκαμματισμένους, Θυραῖος, Μυλωνᾶς, Ὀρφανός, Ράπτης, Χρυσοχός.
 Λήμονος, **74**₂₋₃₉ 217, 218, 220, 221, 222, 223. Βλ. καὶ δούξ.
 ληνός, **52**_{107γ'} 48.
 Λιβάδιον, προάστιον, **50**₁₉₂₋₂₀₄ 5.
 λιβάδιον, **50**₁₁₆₋₁₁₈ 4.
 Λιγίδης, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 231.
 Λιγίδης Μιχαήλ, **75**_{η'}.
 Λιγίδης Νικήτας, **75**_{η'}.
 Λιθάριν, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₅₆.
 λιθόκτιστος, **50**₃₀₅. **52**_{105-107α'-107β'}.
 λιθοπηλόκτιστος, **50**₃₀₆. **52**_{66-107α'-184-168-170}. **52B**₅₇₆.
 λιθοσωρέα, **50**₂₈₈₋₂₉₂₋₂₉₆. **52**₅₀₋₆₄.
 Λικαρδίτης Γεώργιος, τζαγκράτωρ, **75**_{λβ'}.
 Λικ(ούρη;), ἀμπέλιον τοῦ —, ἐν Λήμνω, **74**₂₁ 218.
 λιμήν, βλ. Ἀναία, Κρήτη, Μοῦδρος, Νεώριον, Σικαϊτικοῦ.
 Λίμνια Μαρία, **63**₃₋₉ 152, 155. **66**₁₆₋₁₇ 171, 173, 174, 214. Βλ. καὶ Παυλοπούλαινα.
 Λιμνιώτης Βασίλειος, **61**₂ 142.
 Λιμνιώτης Νικήτας, ὑποτελετῆς, 169. **68**₃₉. Βλ. Μαρία(17).
 Λιμνιώτης Νικηφόρος, στρατιώτης, **61**₃ 142.
 Λινὰ (τά), ἐν Λήμνω, **74**₁₂ 218.
 Λινοβρόχι, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₆₂.
 λινόκοκκος, **50**₁₁₉₋₁₂₀ 4.
 λινός, **50**₁₀₈. **52**₆₇.
 Λιτακινὸς Νικόλαος, πάροικος, **66**₁₃.
 λιτὸν (βιβλίον), **50**₁₀₉₋₁₁₀.
 1 λίτρα (μέτρον ἐπιφανείας), **50**₂₃₉₋₂₄₅₋₂₄₇₋₂₄₈₋₂₅₅. 270-274-308 6, 31.
 2 λίτρα (νομισμάτων), **57**₂₋₆ 108, 109, 112-113 (τρικέφαλοι καινούργιοι). Βλ. καὶ νόμισμα.
 λογαριάζων, **50**₈₅ 4, 7, 26, 75.
 λογαριασταί, 98. Βλ. καὶ μέγας λογαριαστής.
 λογαρικὴ (εἴσοδος), **50**₁₂₃₋₁₃₉ 4. Βλ. καὶ Νέα λογαρικὴ.
 λογίζομαι, **52**₁₀₈.
 λογοθέσιον, 44.
 λογοθέτης, τοῦ γενικοῦ ἢ γενικὸς λογοθέτης, **51**₄₁₈₋₄₂₂ 37, 40, 41, 43-44. Βλ. Ἀκτουάριος, Σπανόπουλος, Τζιρίθων.
 — τοῦ δρόμου, 96, 98. **60**₁₅. 129, 132, 144. Βλ. Τορνίκης Δημήτριος(1), Τορνίκης Κωνσταντῖνος.
 — τῶν σεκρέτων, **51**₄₂₆ 37, 41, 44, 88, 113, 141. Βλ. Βελισσαριώτης, Ἐξαμιλίτης, Μιχαήλ(2).

— τοῦ στρατιωτικοῦ, 25. Βλ. καὶ μέγας λογο-
θετης, σέκρετον.
Λουετρά, βλ. Λουτρά.
Λουλλούδης Γεώργιος, 61₂.
Λουρέδος Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75_{χβ'-κγ'}.
Λουιρά (Λουετρά-Λωετρά), ἐν Κῶ, 68₅₀ 190.
69₃₀ 192, 197. 70₃₃ 198, 199. Βλ. καὶ Θερ-
μοπηγαί.
λουτρόν, 50₁₁₂ 27.
Λυκιανός, υἱὸς Καλοῦ τοῦ Πατριώτου, 54₁₃.
λύσις (ἔγγραφον), 42, 230. — αὐτοκρατορική,
230. — πατριαρχική, 230. Βλ. καὶ δέσις, ἐ-
πίλυσις.

M

- Μαγγίνου, ἐπίσκοπος, 50₂₈₁. ἐπισκοπή, 33.
μαγειρεῖον, 52₁₇₁.
μάγιστρος, 51₃₇₂ 36, 42, 44. 54₂₄ 76, 77, 80.
Βλ. καὶ Ἀκτουάριος, Κοψηνός, Τζάντζης.
Μαγκαφᾶς Γεώργιος, στρατιώτης, 61₃.
Μαγκαφᾶς Ἰωάννης, οἰκεῖος τῆς αὐγούστης,
184, 189.
Μαγκούσης Παῦλος, ἱερεὺς τοῦ Σωροῦ, 70₁₉.
Μάγου μονή, 50₂₈₃.
Μαδριτῆς Θεόδωρος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ
σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 56₂₈. 59₂₅₋₂₆. 60₂₉.
μεγαλοδοξότατος, νωβελίσσιμος, 103.
Μαϊάνδρος, ποταμός, 50₁₉₀₋₂₅₉ (μέγας ποταμός).
268-271-272-295 6, 25. 61₉₋₁₉ 135, 136. 64₂₂₋₂₄₋₃₇
156, 157, 162. 66₁ 170. 67₁₈ 176, 180, 233.
παλαιὸς Μαϊάνδρος, 64₂₈₋₃₁₋₃₈. Βλ. καὶ πο-
ταμός.
μακαίριος, 65₃. 68₇₋₁₁. Βλ. τρισμακάριστος, Χρι-
στόδουλος.
μακαρίτης, 68₅₃. 69₁₆. Βλ. καὶ ἀοίδιμος.
Μακεδονία, 235.
Μακρεμβολῖται, 223.
Μακρεμβολίτης Μιχαήλ, δοῦξ καὶ ἀπογραφεὺς
τῆς νήσου Λήμνου, 74₃₈₋₃₉ 217, 218, 221,
223. Βλ. καὶ Εἰρήνη (29).
μακρονάριον, 50₁₁₄.
Μακρὸς Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 70₁₉.
μάκρων, 52₁₆₆₋₁₇₇.
Μαλχιού, χωρίον, 67₇ 175, 179, 180.
Μαλχιώται (ἔπουκοι), 67₃₋₄₋₉₋₁₀ 175, 176,
179, 180.
Μαλλωτάρη, αἰγιαλὸς Λέρου, 52₇₁₋₉₇₋₉₈.
- Μάλχος, πρωτοπρεσβύτερος ἐπισκοπῆς Λέρου,
53_{207θ'}.
Μαμούρης, γῆ τοῦ —, ἐν Κῶ, 69₂₈ 192.
μάνδρα, 50₁₈₄.
Μανδράκη (ἢ Μανδρακλῆ ἢ Μανδράκλου);
προάστιον, 50₁₃₃₋₁₃₇₋₂₅₇₋₂₇₇ 3, 5, 6, 25, 32, 33.
Μανδρικοῦ, χωράφιον ἐν Κῶ, 69₁₉ 192.
μανουάλια, 50₁₀₇.
Μανουήλ Α' Κομνηνός, αὐτοκράτωρ, 109, 113,
180.
Μανουήλ Β', πατριάρχης, 181.
1 Μανουήλ, μητροπολίτης Μιλήτου καὶ ἔξαρχ-
χος, 23. 61₁₋₂₅₋₂₇ 135, 136, 142. Βλ. καὶ ἀρ-
χιερεὺς.
2 Μανουήλ (ἐν Λήμνῳ), 74₁₉ 218.
3 Μανουήλ, γυναικάδελφος Μιχαήλ(14), Π₂₃.
4 Μανουήλ, υἱὸς Ἰωάννου Σπανοῦ, 68₃₇.
5 Μανουήλ, βλ. Μαρία(28).
Μανουήλ, βλ. Ἐξώτροχος, Κομνηνός Λάσκαρις,
Κίνναμος, Σκουρόβλας.
Μάξιμος, μοναχός, 75_{λε'}.
Μαργαρίτης, ἱερεὺς, 75_{μ3'-μγ'}.
Μαργαριτώ, θυγάτηρ Ἰωάννου Κουνδουμᾶ,
54₁₉₋₂₀.
Μαρδοκώστας, βλ. Πλυτώ(2) χήρα.
1 Μαρία, ἀδελφὴ Μιχαήλ τῆς Κοσμοῦς, 66₁₀.
2 Μαρία, γυνὴ Γεωργίου Ἀρκουδᾶ, 50₁₄₃.
3 Μαρία, γυνὴ Θεοδοῦλου, 50₁₄₁.
4 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Κουνδουμᾶ, 54₁₉.
5 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Μούττος, 68₄₂.
6 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Πατζᾶ, 68₃₁.
7 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Πελαγίτου, 68₃₀.
8 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Σαπουναῖ, πάροικος,
50₁₄₉. Βλ. Μιχαήλ(29).
9 Μαρία, γυνὴ Ἰωάννου Ψωμοζούλη, 54₂₁.
10 Μαρία, γυνὴ Κορωνᾶ(;), 65₁₇.
11 Μαρία, γυνὴ Κυριακοῦ(5) τοῦ Καλοῦ, 54₁₆.
12 Μαρία, γυνὴ Κωνσταντίνου Κακολέοντος,
50₁₆₆.
13 Μαρία, γυνὴ Λέοντος(5), 66₁₂.
14 Μαρία, γυνὴ Μιχαήλ Σιγοῦ, 68₃₉.
15 Μαρία, γυνὴ Μιχαήλ υἱοῦ Στουπαλιώτου,
68₃₃.
16 Μαρία, γυνὴ Μόσχου(3), 50₁₄₂.
17 Μαρία, γυνὴ Νικήτα Λιμνιώτου, 68₄₀.
18 Μαρία, γυνὴ Νικήτα τοῦ Κατέα, 54₁₈.
19 Μαρία, γυνὴ Νικολάου Ἀλεντινοῦ, 68₄₀.

- 20 Μαρία, θυγάτηρ Ἄννης χήρας Χασάνη, **50**₁₄₄.
- 21 Μαρία, θυγάτηρ Γεωργίου Καλλούδη, **Π**₂₄.
- 22 Μαρία, θυγάτηρ Γεωργίου υἱοῦ Σαπουναῖ, **50**₁₅₀.
- 23 Μαρία, θυγάτηρ Θεοφανοῦς Σπαναγούδενας, **50**₁₄₆.
- 24 Μαρία, θυγάτηρ Λέοντος Μυλωτᾶ, **65**₁₄.
- 25 Μαρία, θυγάτηρ Νικηφόρου(2), **50**₂₅₈.
- 26 Μαρία, νύμφη Κωνσταντίνου Καλαμιώτου, **54**₂₁.
- 27 Μαρία, πενθερά τοῦ Μιχαήλ(14), **Π**₂₃.
- 28 Μαρία, χήρα τοῦ Μανουήλ, πάροικος, **68**₄₀₋₄₁.
Βλ. Γεώργιος(18), Εἰρήνη(24).
- Μαρία, βλ. Ζημήδενα, Κομνηνῆ Λασκαρίνα, Λίμναινα.
- Μαρμαρᾶς Ἰωάννης, πάροικος, **50**₁₄₄. Βλ. Ἄννα(16).
μαρμαρίνος, **52**₁₀₁.
μαρμαρόπατος, **50**₁₀₃₋₁₁₁.
- Μαρουλάδενα, βλ. Μόσχος τῆς —.
- Μαρουλᾶς, βλ. Μαρουλῆς.
- Μαρουλῆς Κωνσταντῖνος, **61**₂ 142 - 143. Κωνσταντῖνος τοῦ Μαρουλᾶ, ἔξαρχος, 143.
- Μαρουλλῆ, ἐπίσκεψις τοῦ —, ἐν Κῶ, **Π**₂₁ 239, 240.
- μαρτυρία, 5, 176, 199. **75**₂₉ 224, 225, 229, 235.
Βλ. καὶ σημειομάρτυρον.
- μαρτυρῶ, **75**₇ 224, 229. μαρτυρῶν, **52**₁₇₇₋₁₈₂.
53_{207θ'-207ιβ'}. **75**_{λα'-λξ'·λθ'-μβ'·2}. Βλ. καὶ μάρτυς.
- μάρτυς, 42, 49, 64, 65, 68, 71, 75. **61**₂₄₋₃₄ 135, 136, 141, 157, 161. **70**₂₆₋₂₇ 199, 204, 225, 231, 232, 233. Βλ. καὶ μαρτυρῶ.
- Ματζόνης Γεώργιος, τζαγκράτωρ, **75**_{λα'}.
- Ματζούκης, πατρίκιος καὶ μέγας οἰκονόμος τῶν εὐαγῶν οἰκῶν, **50**₆₈₋₆₉ 3, 4, 7, 22, 25, 26, 27, 75.
- Ματζούκης Ἀναστάσιος, πρωτοβέστης καὶ χαρτουλάριος τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθέτου, 25.
- Ματζούκης Ἰωάννης, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 104. **60**₂₃.
- Μαυρογεώργιος Γεώργιος, πάροικος, **50**₁₇₂. Βλ. Γεώργιος(9), Θηριανή, Λέων(8).
- Μαυρόποδος Ἀνδρόνικος, μεγαλοδοξότατος, 23, 84. **61**₁₃₋₄₇ 135, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 145, 158.
- Μαυρόποδος Μιχαήλ, ὑπατος, **52**₁₇₈ 64, 68.
Μαυρόποδος, βλ. Νικήτας(8).
- Μέγα χωράφιον, βλ. Ἄγραιλιων.
- Μεγάλη Ἐκκλησία, **51**₃₇₁₋₃₇₂ 36, 42. **53**_{207ιβ'} 75.
Βλ. καὶ Ἄγια Σοφία.
- Μεγάλη Λαγκάδα, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₅₉.
- Μεγαληνίτης Κωνσταντῖνος, ἱερεύς, **75**_{με'-μς'}.
μεγαλοδοξότατος, **56**₂₇ 103, 104, 127. **61**₁₈ 142ὑποσ. 1, 145. **63**₅ 152, 155, 215. Βλ. Γαβαλᾶς, Εὐνοῦχος, Μαδαρίτης, Μαυρόποδος Ἀνδρόνικος, Μονοχυτρᾶς.
μεγαλοεπιφανέστατος, 102, 104, 114, 127. Βλ. Ἄγιοαναργυρίτης, Σγουρὸς Ἰωάννης, Σγουρὸς Μιχαήλ, Σπληνιάρης.
μέγας δομέστικος, **50**_{71-83·92·99·320-321} 3-4, 6, 26.
Βλ. Δούκας Ἀνδρόνικος.
μέγας δούξ, 142ὑποσ. 1. Βλ. Φωκᾶς Θεόδοτος.
μέγας δρουγγάριος τῆς βίγλης, 88. Βλ. Μιχαήλ(2).
μέγας κουράτωρ, 34.
μέγας λογαριαστής, **57**₁₃₋₁₄ 108, 109, 111, 113, 114. **58**₂₈₋₂₇ 115, 116, 118, 119. Βλ. Βελισσαριώτης.
μέγας λογοθέτης, 143.
μέγας οἰκονόμος (τῶν εὐαγῶν οἰκῶν), **50**₆₈ 3, 25. Βλ. Ματζούκης.
μέγας σακελλάριος, 42, 113.
μέγας χαρτουλάριος, **54**₂₄ 76, 77, 80. Βλ. Κοψηνὸς Χριστοφόρος.
- Μεθόδιος, καθηγούμενος μονῆς Ἄλσους, **75**₈₋₂₇ 225, 232, 234.
- Μελάνια ἢ Μελάνιον, προάστιον, **50**₁₃₂₋₂₃₃ 3, 5, 6, 25, 29, 32.
- 1 Μελανούδιον (=ἀρχαία Ἡράκλεια τοῦ Λάτμου), **67**₂₄ 175, 176, 178, 179, 180. **73**₆ 213, 216. Βλ. καὶ δούξ, θέμα Μυλάσσης-Μελανουδίου.
- 2 Μελανούδιον, προάστιον, **50**₂₃₁.
- Μελέτιος, μοναχὸς Πάτμου, **56**₁₇ 107. **59**₁₀ 121.
μέλισσαι, **65**₂₆. Βλ. μελίσεια.
- Μελισσηνοί, 114.
- Μελισσηνὸς Ἰωάννης, κριτῆς τοῦ βήλου καὶ ἐπὶ τοῦ ἵπποδρόμου, **57**₁₄ 108, 109, 111, 112, 114. **58**₂₇ 115, 116, 117, 119.
μελίσεια, **65**₂₇ 165.
- Μεμανιωμένου, περιοχῆ, 163.
- Mentesche, 144, 149, 155, 173, 179, 209. Βλ.

- καὶ ἐμιρᾶτον, ἐμίρης.
 Μεντώνης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, 70₁₈.
 μερίζομαι, Π₂₅.
 μερίς, 53₁₉₇₋₁₉₈₋₁₉₉ 71, 72. 61₁₁₋₃₇ 151, 168, 169, 212. Π₂₅.
 μεσάζων, 141, 144 - 145. Βλ. διὰ τοῦ καὶ Τορνίκης Δημήτριος(2).
 Μεσάμπελα (ἐν Λήμνῳ), 74₁₁ 218.
 Μεσαρέα (ἐν Λήμνῳ), 74₂₂ 218.
 Μεσοποταμίτης Ἰωάννης, ἐνεργῶν, 56₃₃ 105.
 Μεσοποταμίτης Μιχαήλ, πρωτονωβελισσιμοῦ-πέριτατος, ἀδελφός Ἰωάννου Μ., 56₃₃ 105. 59₂₈.
 μεταναστεύω, 50₁₃₅ 5.
 μετασκευάζω, 56₂₀ 90. 60₂₄ 129.
 μετοχή, 64₉.
 μετόχιον, 47. 61₉₋₁₂₋₁₉₋₂₈ 135, 136, 137, 144, 148, 149, 154. 64₃₋₂₂ 156, 157. 65₄₋₁₀ 164, 165, 167, 168, 170, 173. 67₃₋₉ 179. 68₄₄₋₄₇ 182, 183, 184, 188, 189. 69₄₋₆₋₂₈₋₂₉ 191, 192. 70₂ 203, 216, 217, 222, 231, 232. Π₂₋₄₋₇₋₁₀₋₂₈ 239, 240, 241, 245. Βλ. καὶ Ἁγίου Γεωργίου Δυτικοῦ, Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν, Παρθένιον, Πύργος, Σωτήρος Χριστοῦ, Τεμένια.
 μέτρησις (πλοίου), 120. Βλ. καὶ καταμέτρησις.
 μετρούτης ἡμῶν (= δ πατριάρχης), 232.
 μέτρον, 126. κυβικά μέτρα, 127. τετραγωνικά μέτρα, 43.
 μετρώ, -οῦμαι, 50₂₀₅₋₂₇₁ 6, 34. 51₄₀₃ 164. Βλ. καὶ ἀναμετρώ.
 μηολόγιον, 4, 37, 41, 77, 79, 136, 157, 161.
 μήτηρ τοῦ βασιλέως, 52₄₁₋₁₂₈₋₁₂₉ 87. Βλ. καὶ Ἄννα Δαλασσηνή.
 μητρικὴ κληρονομία, Π₂₃₋₂₄.
 μητρόπολις, Ἐφέσου, 141. — Θεσσαλονίκης, 141. — Μιλήτου, 50₃₂₅₋₃₂₇ 6, 22, 23, 24, 136, 157, 162. — Σίδης, 181. — Σταυρουπόλεως Καρίας, 131.
 μητροπολίτης, Μιλήτου, 61₁₋₂₇ 135, 136, 141, 142. Βλ. καὶ Μανουήλ(1), Θεοφύλακτος.
 Μιγυριᾶκος Κωνσταντῖνος, κάτοικος Κῶ, 75_{1γ'}.
 Μιζότερος Γεώργιος, 50₁₄₂. Βλ. Βάρδας(2).
 Miklosich K. καὶ Müller I., 33, 43, 79, 141, 178, 208, 229, 230, 235.
 Μικρά Ἀσία, 79, 85, 144, 149, 210.
 Μικρὸν Πηγάδιον, τοπωνύμιον, 50₂₃₂.
 Μίλητος, 50₈₂ 3, 4, 6, 7 καὶ ὑποσ. 1, 22, 23, 24, 25, 26. 61₁₋₂₅ 135, 136, 143, 145, 157, 162, 179, 180, 213, 215. Μιλήτου ἐπίσκοπος, 50₈₂ 4, 7 καὶ ὑποσ. 1, 25, 145. Μιλήτου μητρόπολις, 50₃₂₅₋₃₂₇ 6, 22, 23, 24, 136, 157, 162. Μιλήτου μητροπολίτης, 61₁₋₂₇ 135, 136, 141, 142. Βλ. καὶ Παλάτια.
 μιλιάρια, — στρογγυλοθλωτά, 50₁₀₈.
 μιλιαρίσιον, 50₁₄₅₋₁₄₈₋₁₄₉₋₁₅₅₋₁₅₆₋₁₅₇₋₁₅₉₋₁₆₂₋₁₆₄₋₁₆₇₋₁₆₉₋₁₇₃₋₁₇₅₋₃₁₄₋₃₁₅ 5, 6, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1, 31 ὑποσ. 0, 33, 169.
 μισθαρνοῦντες, 80.
 μίσθιος, 52_{107α'}. 52B₅₇₇ 63, 76, 146, 147, 148, 150, 168, 212. Π₁₇₋₂₂ 239, 240, 241, 244, 246. — δουλευτής, 62₇₋₉₋₁₁ 150-151. — δουλευταὶ προσκαθήμενοι, 65₈₋₇ 164, 167-168. — ξένοι, 151. — προσκαθήμενοι, 68₆₄ 183, 208, 212.
 μισθός, 6, 168.
 μιτᾶτον, 27.
 Μιχαήλ Ζ' Δούκας, αὐτοκράτωρ, 7 καὶ ὑποσ. 1, 22, 23, 26, 30. 61₃₀ 136, 137, 145.
 Μιχαήλ Η' Παλαιολόγος, αὐτοκράτωρ, 142, 155, 162, 163, 170, 171, 175, 176, 179, 180, 181, 183, 184, 187, 188, 189, 192, 193, 203, 205, 206, 207, 209, 210, 211, 213, 214, 235. Π₂₀ 240, 244, 246.
 Μιχαήλ ἀρχάγγελος, παράστασις σφραγίδος, 76, 82.
 1 Μιχαήλ, διάκονος Μεγάλης Ἐκκλησίας, κουβουκλήσιος καὶ βασιλικὸς κληρικὸς, 75.
 2 Μιχαήλ, γαμβρὸς ἐπ' ἀνεψιᾷ Ἀλεξίου Α', κουροπαλάτης καὶ μέγας δρουγγάριος τῆς βίγλης (1082), πανσέβαστος σεβαστὸς καὶ λογοθέτης τῶν σεκρέτων (1090 - 1109), 44, 82, 83, 84, 88, 141.
 3 Μιχαήλ, οἰκονόμος ἐπισκοπῆς Λέρου, 53_{2071γ'}.
 4 Μιχαήλ, παπᾶς, 68₄₁. Βλ. Λέων (15).
 5 Μιχαήλ, πρεσβύτερος ἐπισκοπῆς Λέρου, 53₂₀₇₁.
 6 Μιχαήλ, ὑποδιάκονος Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ βασιλικὸς κληρικὸς, 53_{2071β'} 75.
 7 Μιχαήλ Ζ., μίσθιος δουλευτής, 62₁₀.
 8 Μιχαήλ δ' (. . .) τατζυγγούρης, ἐπικρατῶν τῶ χωρίον Μαλαχίου, 67₁₀ 176, 180.
 9 Μιχαήλ τῆς Ἀλιμνῆς, κάτοικος Κῶ, 75_{θ'}.
 10 Μιχαήλ τῆς Ἀσπίδενας, πάροικος, 50₁₇₄.
 11 Μιχαήλ τῆς Ἐλένης, πάροικος, 66₁₃. Βλ. Νικήτας(2).

- 12 Μιχαήλ τοῦ Ἰσμαήλ, μάρτυς, 52¹⁸¹.
- 13 Μιχαήλ, γαμβρὸς τοῦ Κογγητ (...), πάροικος, 74²⁸.
- 14 Μιχαήλ, γαμβρὸς Κωνσταντίνου τῆς Λεοντῶς, μίσθιος, Π₂₃. Βλ. Καλή (6), Λέων(7), Μανουήλ(3), Μαρία(27).
- 15 Μιχαήλ, υἱὸς Ἀμαραντίνας, πάροικος, 68³⁸. Βλ. Γεώργιος(19), Εὐδοκία(1), Ἰωάννης(20).
- 16 Μιχαήλ, υἱὸς Ἀμπαράδαινας, πάροικος, 65¹³.
- 17 Μιχαήλ, υἱὸς ἀνωύμου παροίκου, 65¹⁶.
- 18 Μιχαήλ, υἱὸς Γεωργίου Ἀνεμοτρίχη, 50²⁷⁶.
- 19 Μιχαήλ, υἱὸς Γεωργίου Κουμαρᾶ, 68⁴⁰.
- 20 Μιχαήλ, υἱὸς Εἰρήνης Καραμαλλίνας, πάροικος, 50¹⁵⁹.
- 21 Μιχαήλ, υἱὸς Εὐδοξίας τοῦ Κωμαρᾶ, 65¹⁴. 169.
- 22 Μιχαήλ, υἱὸς Εὐστρατίου Παγάνου, 74²³.
- 23 Μιχαήλ, υἱὸς Καλῆς τοῦ Θεοδώρου, 68²³.
- 24 Μιχαήλ, υἱὸς τοῦ Καψικᾶ, πάροικος, 68³⁵.
- 25 Μιχαήλ, υἱὸς τῆς Κοσμοῦς, πάροικος, 66¹⁰. Βλ. Μαρία(1), Νικήτας(3).
- 26 Μιχαήλ, υἱὸς Κωνσταντίνου Παπαδοπώλου, 54¹⁹.
- 27 Μιχαήλ, υἱὸς Λεοντῶς(1), μίσθιος δουλευτῆς, 62⁹.
- 28 Μιχαήλ, υἱὸς Μαρίας Ζημηθένας, 50¹⁵⁰.
- 29 Μιχαήλ, υἱὸς Μαρίας(8) τοῦ Σαπουνᾶ, 50¹⁴⁹.
- 30 Μιχαήλ, υἱὸς παπᾶ Νικολάου, πάροικος, 68³⁵.
- 31 Μιχαήλ, υἱὸς Σοφίας χήρας Δημητρίου, 65¹⁶.
- 32 Μιχαήλ, υἱὸς Στουπαλιώτου, πάροικος, 68³³. Βλ. Μαρία (15).
- Μιχαήλ, βλ. Ἄγιοαναργυρίτης, Ἀμαγείρευτος, Βασιλικιώτης, Βαρυκαλίγης, Γαβρᾶς, Γαλάτης, Γουλευτής, Δρόσος, Καλαμίτης, Καλυμναῖος, Κατίλ..., Λιγίδης, Μακρεμβολίτης, Μαυρόποδος, Μεσοποταμίτης, Μούτων, Σιγός, Σγουρός, Φωκᾶς, Χινάριος, Χουβέσης.
- 1 μόδιος(μέτρον ἐπιφανείας), 50^{118-129-130-134-139-203-206-207-208-209-235-236-237-238-240-241-242-243-244-245-247-248-249-251-253-254-255-270-273-274-275-276-308-317-4, 5, 6, 28, 31, 32, 33, 34. 51⁴⁰³⁻⁴⁰⁴⁻⁴⁰⁶ 37 καὶ ὑποσ.1, 43. 52⁶⁵⁻⁹⁹⁻¹⁴⁰⁻¹⁴¹⁻¹⁴² 52B⁵⁷⁵ 48, 49, 50, 68. 53^{203-204-205-207α'-207β'-207δ'-207ε'} 71. 64³⁰⁻³⁴ 69¹⁵⁻¹⁹⁻²⁰⁻²⁵⁻³⁰⁻³²⁻³³⁻³⁴ 192. 74⁸⁻¹²⁻¹³⁻¹⁵⁻¹⁸⁻¹⁹⁻²⁰⁻²²⁻²³⁻²⁵⁻²⁹ 218, 222.}
- 2 μόδιος (μέτρον χωρητικότητος), 50¹¹⁹⁻¹²⁰⁻³¹⁸ 4, 6, 27, 28, 33, 34. θαλάσσιοι μόδιοι, 56¹⁸⁻¹⁹ 89, 90, 91, 95, 96, 97, 99, 115, 116, 117, 118. 59²⁻³⁻⁶⁻¹⁷⁻¹⁸⁻¹⁹⁻²⁰ 120, 121, 127. 60²⁰⁻²² 128, 129, 130, 132, 134.
- 3 μόδιος (ὄργανον μετρήσεως), 50¹²² 4 (χαλκοῦς σιδηρόδετος).
- μοδισμός, 50²⁵⁵⁻³⁰⁷ 27, 31, 32, 33, 67, 222.
- Μομφερατική, βλ. Εἰρήνη.
- μοναστήριον, 70²⁻¹¹⁻³⁶ (ιδιόκτητον), 198, 199 (ιδιόκτητον). 74¹⁶. Π₁₈. Βλ. καὶ μονή, μονύδριον.
- μοναχός, *passim*. ἀσκούμενοι —, 65³². 66¹⁸. 218. ἀσκούντες —, 74³⁴. Π₁₁. ἐνασκούμενοι —, 68²²⁻²³. 73⁵. εὐλαβέστατος —, 52². 54²³. 55⁸. Κύπριοι, ἐκ Κύπρου —, 75¹⁸⁻¹⁸ 232, 233. νησιῶται (=Πάτμιοι) —, 61¹¹. προσκαθήμενοι —, 70⁴⁴. σεβάσμιος —, 51⁴¹⁴. τιμιώτατος —, 51³⁷⁴⁻³⁹⁴. 52¹¹²⁻¹⁵¹. 53¹⁹². 61⁵. Βλ. καὶ Ἀντώνιος(1), Ἀρσένιος(3), Γεράσιμος(3), Γρηγόριος, Ἰωαννίκιος(3), Λεόντιος, Μάξιμος, Μελέτιος, Μύρων, Νεόφυτος(1), Νεόφυτος ὁ Καππαδόκης, Πάτμιοι, Σκηνοῦρης, Χριστόδουλος(1).
- μονή, *passim*. ἅγια —, 69³. βασιλική —, 87. 71¹. 72⁸. δεσποινική —, 70³⁷. ἐλευθέρα καὶ ἀκαταζήτητος —, 63⁷⁻⁸. εὐαγεστάτη —, Π₈. ἱερὰ —, 65²⁵. 217. πάνσεπτος —, 74¹³⁻¹⁴⁻³⁴. πατριαρχική —, 50²³⁰. περιώνυμος —, Π₁. σεβασμία —, 55¹⁸. 56¹⁻⁷⁻¹². 57²⁻⁸⁻⁹. 58¹⁶. 59¹. 60¹. 61⁵⁻³⁸. 62²⁻³. 64⁴³. 65²⁻³⁴. 66⁴⁻⁵⁻¹⁷⁻¹⁸. 67². 68¹²⁻¹⁴⁻²²⁻⁴⁷. 69²⁻¹⁰⁻³⁶⁻³⁷. 70¹²⁻²¹⁻³²⁻³⁷⁻³⁸⁻³⁹⁻⁴³. 73¹⁻¹². 75⁶⁻⁷⁻³¹. σεβασμία (καὶ) ἅγια —, 68⁵⁶. 70²⁻³. σεβασμία βασιλική —, 71¹. 72⁸. Βλ. καὶ Ἄγιου Γεωργίου Δυσικοῦ, Ἀρχιστρατήγου τῶν Ἄνω Δυνάμεων, Θεοτόκος τῶν Καστριανῶν, Θεοτόκος Κεχιονισμένη, Θεοτόκος Ναυπακτῆτισσα, Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν, Λαύρας, Λεμβιώτισσα, Λέμβου, Μάγου, Μονοχυτρᾶ, Μυρελαίου, Ναμάτων, Ὀρόβων, Παναχράντου, Πάτμιος, Στύλου, Σωτήρος Παντεπόπτου, Σωτήρος Χριστοῦ, Φιλανθρώπου Χριστοῦ, Χριστοῦ Παντοκράτορος.
- μονικὸς μίσθιος, 68⁵⁴.
- Μονοελαία, ρύαξ τῆς —, 50²⁹³.
- μονοζευγαράτος, 50²⁴⁻³¹² 6. Βλ. καὶ ζευγαράτος.
- μονόκκιρον (ἐπὶ βιβλίου), 50¹⁰⁹⁻¹¹⁰.
- μονοκονδυλαί, 46, 47, 61, 182.
- Μονομάχος Γεώργιος, 106. 59²⁷ 125.

μονοπάτι, 52⁵⁴⁻⁷⁶.
 μονόρρυτος, 52¹⁶⁹. Βλ. καὶ δίρρυτος.
 Μονοχυτρᾶς Γεώργιος, μεγαλοδοξότατος, 63¹⁻⁵
 152, 153, 154, 155, 173. 73₃ 213, 215.
 Μονὴ τοῦ —, 154. Βλ. καὶ Θεοτόκος Κεχιο-
 νισμένη, μονή.
 μονύδριον, 199. Βλ. μονή, μοναστήριον.
 μορτάζω, 67¹⁶ 180.
 μορτή, 67⁶⁻¹³ 175, 180. Βλ. καὶ ἐπιμόρτως.
 Μοσχογέρων, ἡγούμενος μονῆς Ἁλσους, 75²³ 234.
 1 Μόσχος, πρεσβύτερος, 50²¹⁰ 5.
 2 Μόσχος τῆς Εὐδοκίας, πάροικος, 68⁴³. Βλ.
 Εἰρήνη(1).
 3 Μοσχος τῆς Μικρουλαδένης, πάροικος, 50¹⁴².
 Βλ. Μαρία(16).
 4 Μοσχος, υἱὸς Στρατηγοῦ πρεσβυτέρου, 50¹⁵³.
 1 Μοσχῶ, γυνὴ Γρηγορίου Κουρσιώτου, 68³³.
 2 Μοσχῶ, γυνὴ Καλοῦ(2) τοῦ Πατριώτου, 54¹⁶.
 3 Μοσχῶ, θυγάτηρ Ἰωάννου Πατζᾶ, 68³².
 Μοῦδρος, λιμὴν Λήμνου, 222.
 μουλάριον, 50¹⁵⁸⁻¹⁶³ 5.
 Μουσικὸς Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75^{κα'}.
 Μούτων Ἰωάννης, πάροικος, 68⁴². Βλ. Εἰρήνη
 (22), Μαρία(5).
 Μούτων Μιχαήλ, πάροικος, 68⁴². Βλ. Ἄννα
 (11), Εἰρήνη(25).
 Μπεράρδος (ἐν Λήμνῳ), 74¹⁹ 218.
 Μπραιταινα (ἐν Λήμνῳ), 74¹⁴.
 Μυκτιρινόν, ἀμπελοκήπιον, 50²⁷⁴⁻²⁷⁵ 6.
 Μύλασσα, βλ. θέμα Μυλάσσης-Μελανουδίου.
 Μυλασίτης, πάροικος, 66¹².
 Müller I., βλ. Miklosich K.
 μύλος, 50²²⁶. 74⁷⁻³⁰.
 μύλων χειμερινός, 74¹⁵ 218. Βλ. καὶ ὑδρομύλων.
 Μυλοιτᾶς Λέων, πάροικος, 65¹⁴. Βλ. Εἰρήνη(18),
 Ευγένιος, Μαρία(24).
 Μυρελαίου (σέκρετον), 50²¹⁸⁻²²⁸ 32, 67. οἶκος
 τοῦ —, 52¹³⁰ 49. Μονή — (ἐν Κωνσταντινου-
 πλεί), 32. Βλ. καὶ σέκρετον τοῦ Μυρελαίου.
 μυρίκη (φυτόν), 33.
 μυρικότοπος, 50²⁷¹⁻²⁷⁴ 6, 33.
 Μύρων, μοναχὸς μονῆς Σπονδῶν, 75¹⁰ 225, 233.
 μύτισμα (βουνοῦ), 50²⁸¹. Βλ. καὶ ἀκρομύτισμα.

N

Ναμάτων, πατριαρχικὴ μονή, 50¹²⁸ (Ἰαμάτων =
 Ναμάτων). 230 5, 6, 28.

νάος, 68₈. —ἀγίου Γεωργίου Μυροβλήτου, 222.
 — ὑπεραγίας Θεοτόκου προαστίου Βάρεως,
 50¹⁸⁶. —Θεοτόκου Κεχιονισμένης, 215. —
 Παρθένου (ἐν Λέρῳ), 66. —Πάτμου, 51⁴¹
 43. — τῶν Σπονδῶν, 75₃ 225. —Σωτήρος
 Χριστοῦ, 70₇ 199. Βλ. καὶ ἐκκλησία.
 νάρθηξ, 50¹⁰³.
 ναυάγιον, 56¹⁴ 90, 118, 134. Βλ. καὶ κατὰ-
 βρωμα.
 ναύκληρος, 107. 60₃. Βλ. Ἄντωνιος(2).
 ναῦλον, 56₃. 59₇.
 Ναυπακτῆτισσα, βλ. Θεοτόκος(5).
 ναυπηγεῖον, 95.
 ναυπήγησις πλοίου, 126.
 ναυπηγῶ, 56¹³ 90, 95. Βλ. καὶ πλοῖον.
 ναῦς, 60¹⁶. Βλ. καὶ πλοῖον.
 Νέα Λογαρικὴ, 169.
 νέμομαι, 52¹⁰⁷⁻¹¹⁸. 65₂. 66¹⁵. 179. 68⁴⁶. 69³⁻⁶.
 73₃₋₉. Βλ. καὶ νομή.
 1 Νεόφυτος, μοναχὸς Πάτμου, 52⁴⁶ 48, 65.
 2 Νεόφυτος, ἡγούμενος μονῆς Ἁλσους, 75²⁶
 234.
 Νεόφυτος, βλ. Ἀμπελάς, Καππαδόκης.
 νερόμυλος, 74₃ 218.
 νεροτράφος, 50¹⁸⁴. Βλ. καὶ τράφος.
 Νεφοκράτης, προσκαθήμενος, 73⁶⁻⁷⁻¹⁰ 213, 216.
 Νεώριον, αἰγιαλὸς Κωνσταντινουπόλεως, 56¹⁴ 90.
 95. 60¹¹ 129, 134.
 νεωτεροποιί, 55¹²⁻¹³ 85.
 νησίδιον, 55¹³ 82, 83, 86.
 νησιῶται (=Πάτμοι) μοναχοί, 61¹¹.
 νῆσος, 60₃ 129, 167. 69³⁸ 192, 196. Κρήτη.
 57₃. 118. Κῶς, 189. 70¹¹⁻¹³. 199. Λέρος, 52¹³¹
 67. 65²⁷. Λέρος καὶ Κῶς, 68¹⁸⁻²³. Λῆμνος, 221.
 Πάτμος, 51³⁷⁹⁻³⁸⁰⁻³⁸⁸⁻³⁹⁶⁻⁴⁰¹ 37. 54⁵⁻⁷ 80.
 1 Νήφων, ἐπίσκοπος Κῶ, 75³⁴⁻³⁵ 225, 231, 235.
 2 Νήφων, ἡγούμενος μονῆς Ἁλσους, 75²⁷ 234.
 Νίκαια· αὐτοκρατορία, κράτος τῆς —, 3, 149,
 162, 167, 168, 169, 174. αὐτοκράτωρ τῆς —,
 133, 150.
 1 Νικήτας, ἱερεὺς καὶ πρωτοκουράτωρ ἐπισκέ-
 ψεως Ἀλωπεκῶν, 50⁸⁷ 4, 7, 27.
 2 Νικήτας, ἀδελφὸς Μιχαήλ τῆς Ἐλένης, πά-
 ροικος, 66¹³. Βλ. Θεοφανῶ(1), Νικήτας(9).
 3 Νικήτας, ἀδελφὸς Μιχαήλ τῆς Κοσμοῦς, 66¹⁰.
 4 Νικήτας, ἑγγονος Κυριακῆς χήρας, 54¹⁹. Βλ.
 Κυριακῆ(3).

- 5 Νικήτας, υἱὸς Ἀλεπιδιώτου, ὑποτελετής, **68**₃₂.
Βλ. Θεοτοκῶ(1).
- 6 Νικήτας, υἱὸς Βασιλείου Κατέα, **54**₁₈. Βλ. Κα-
λὸς(1), Μαρία(18).
- 7 Νικήτας, υἱὸς Μάρκου Σπανοῦ, **65**₁₉.
- 8 Νικήτας, υἱὸς Μαυρόποδος, πάροικος(:), 145.
66₁₇, 171, 174.
- 9 Νικήτας, υἱὸς Νικήτα(2), **66**₁₄.
Νικήτας, βλ. Βαρύς, Βράμιος, Καλαμίτης, Κα-
ραντηνός, Κατακαλών, Κωνσταντήτης, Λέριος,
Λιγίδης, Λιμνιώτης, Παγωμένος, Πασχάλης,
Φουρνάρης.
- Νικηφόρος Β' Φωκᾶς, αὐτοκράτωρ, 44.
- 1 Νικηφόρος τῆς Ροδίας, **75**_{κε'}.
- 2 Νικηφόρος τοῦ Σαρακηνοῦ, πάροικος, **50**₂₅₈.
Βλ. Λέων(6), Μαρία(25).
- 3 Νικηφόρος, υἱὸς Θεοχαριστίνης, **50**₁₄₉.
- 4 Νικηφόρος, υἱὸς Κυριακοῦ Τζιμισχῆ, **54**₁₇.
Νικηφόρος, βλ. Βαΐαμο. . ., Βρυένιος, Λιμνιώ-
της, Πεπαγωμένος, Σοφία.
- 1 Νικόλαος, ἐπίσκοπος (Λέρου;), **53**_{207ιζ'}.
- 2 Νικόλαος, παπᾶς, **68**₃₂₋₃₄. Βλ. Ἰωάννης(22),
Κωνσταντῖνος(11), Λέων(16), Μιχαήλ(30).
- 3 Νικόλαος, πρεσβύτερος, **53**_{207ια'}.
- 4 Νικόλαος Ἄμα. . ., κάτοικος Κῶ, **75**_{λγ'}.
- 5 Νικόλαος, παῖς τῆς Λεοντῶς, μίσθιος δου-
λευτής, **62**₉.
- 6 Νικόλαος τῆς Λερίας, οἰκοδεσπότης, **61**₄.
- 7 Νικόλαος τοῦ Σαμωνᾶ, πάροικος, **50**₁₅₂. Βλ.
Ἐλισάβετ.
- 8 Νικόλαος, υἱὸς ἀνωνύμου παροίκου, **65**₁₆.
Νικόλαος βλ. Ἀβράμιος, Ἀλεντινός, Ἀντιοχί-
της, Βεργιωτής, Κουρτίτης, Κουτζυνᾶς, Κρί-
τζης, Λαλιᾶς, Λιτακινός, Λουρέδος, Μακρός,
Μουσικός, Πεντάφωλλος, Πριμ(μ)ικήρης,
Τζάνζης, Τράλης, Χαμέτης.
- νομαδιαία, βλ. γῆ.
- νομαδιαῖον (τό), **51**₃₉₀.
- νομεύσαντες, **55**₇. Βλ. καὶ νομή.
- 1 νομή, **50**₁₃₆ 28. **52**_{107κ'}·**107η'**·**115**·**117**·**118**·**119**·**120**·**133**·
135·**139**·**144** 48, 49, 50, 51. **53**₁₈₉·**190**·**191**·**194**·**195**·**197**·
207α'·**207γ'**·**207ε'**·**207ζ'**·**207θ'**·**207ι'**·**207ιγ'** 70, 71, 72.
55₂₋₃·**15** 82, 83, 85, 86. Βλ. καὶ βοσκή.
- 2 νομή· νομή καὶ κατοχή, **61**₄₁.
- νομική, 203.
- νομικός (ἀξιωμα), **75**_{λθ'}. — ἐπισκοπῆς Κῶ,
75_{λη'}(:). ἐπισκοπῆς [Κῶ], **75**_{μς'}·**μζ'** 232.

- Καλύμνου, **75**₃ 232. — Παλατιών, 178.
Βλ. Ἰωάννης(3), Κωνσταντῖνος(2), Νική-
τας Βράμιος, Νικήτας Καραντηνός.
- νόμισμα, **50**₁₂₄·**134**·**136**·**138**·**155**·**157**·**162**·**164**·**175**·**256**·**313**·**315**·
318·**319**·**320** 4, 5, 6, 28, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1, 33,
34. **57**₂·**4**·**6**·**7** 108, 109, 112 - 113. **65**₁₃·**16**·
19·**24** 165, 168, 169, 173. **74**₂₃·**25**·**27**. — και-
νούργια τρικέφαλα, **57**₂·**4**·**9** (τὰ κατὰ χῶρον
ἀπαιτούμενα).¹¹ 109, 112 - 113. Βλ. καὶ
ἄσπρον, ὑπέρπυρον.
- νομισματική — ποσότης, **66**₄ 170, 173. βλ. καὶ
ποσότης. νομισματική μονάς, 169.
- νόμος, **55**₆ 83.
- Νορμανδοί, 85, 86.
- νοτάριος, 44. **52**₄₄·**132**·**162**·**179**·**180** 48, 49, 51, 62,
63, 64, 66, 68. **53**₁₈₅·**207ιδ'** 70, 71, 75, 119,
144, 145. Βλ. Ἀντζᾶς, Θεολογίτης καὶ βα-
σιλικὸς νοτάριος, πατριαρχικὸς νοτάριος.
- Νυσίριος Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{κς'}·**κζ'**.
νωβελίσσιμος, 103. Βλ. Μαδαρίτης.
- νώτον (ἐγγράφου), 40, 41, 42, 46, 61, 62, 69,
82, 135, 141, 143, 144, 191, 198, 230, 239.

Ξ

- Ξένη, γυνὴ Κωνσταντίνου(4), **74**₂₄.
- Ξενία, θυγάτηρ Κωνσταντίνου Παπαδοπόλου,
54₁₉.
- ξενοδοχεῖον, **50**₁₃₀·**199** 5, 29.
- ξένοι (μίσθιοι), 151. Βλ. καὶ μίσθιος.
- ξηροαχλάδα, **51**₄₀₉.
- ξηρορρύαζ, **52**₈₀·**84.**
- ξύλινος, **52**₁₀₁.
- ξύλοκτιστος, **52B**₉₇₇.

Ο

- Ὁδηγήτρια, Παναγία —, εὐκτήριον Λήμνου,
74₃₂ 218, 223.
- ὀδός, **50**₂₉₅. δημοσία —, **50**₁₇₆·**198**·**199** 31.
- οἰκειοθελῶς, **62**₃ 146, 149.
- οἰκεῖον, βλ. δίκαιον, πρᾶγμα.
- οἰκειός (τοῦ βασιλέως), **56**₂₉ 105. **61**₈ 135,
143 - 144, 151, 155. **66**₃ 170, 174, 178, 181.
72₈ 211, 212. — τῆς αὐτοκρατείας, 189.
Βλ. καὶ πανοικειότατος καὶ Ἐξώτροχος,
Κρατερὸς Ἀλέξιος, Μαρχαφᾶς Ἰωάννης, Πε-
πλατυσμένος, Σεργόπουλος Ἰωάννης.

- οἰκημα, 50¹¹⁰⁻¹¹³⁻¹⁸⁷⁻²³⁴⁻²⁷⁸ 4, 6, 27, 32. 51³⁸²⁻³⁹⁵ 36, 37. 74²³⁻²⁴⁻²⁶⁻²⁷. — δεσποτικά, 50²³¹⁻²⁵⁷ 6, 32.
- οἰκήτορες, 52¹¹⁸. 55⁸ 82, 85.
- οἰκία, 6. 51⁴¹⁰ 37, 50, 80, 146, 148, 151, 222. Βλ. καὶ ὀσπήτιον.
- οἰκοδεσπότης, 61⁴. Βλ. Κωνσταντήτης, Νικόλαος(6).
- οἰκονομία, 66⁴ 170, 174. Βλ. καὶ πρόνοια.
- Οἰκονομίδης Ν., 30ῦπος. 1, 66.
- οἰκονόμος, 50²⁰¹⁻²⁰⁹ 5. — ἐπισκοπῆς Λέρου, 53^{207γ}. βλ. Μιχαήλ(3). — μονῆς Πάτμου, 56¹⁷. 107. 59⁹. 121. 60⁸. βλ. Ἀντώνιος(1), Χριστόδουλος(2). — τῶν κοινῶν, 145. Βλ. καὶ μέγας οἰκονόμος, σέκρετον τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγγῶν οἴκων.
- οἰκονομῶ, 52¹⁶¹ (ποιῆσαι κατὰ τὰ δεδογμένα καὶ ὠικονομημένα αὐτῇ (= Ἀννη Δαλασσηνῇ)).
- οἰκοπροάστιον (Βάρεως), 50⁸⁴⁻¹⁰¹⁻¹⁰²⁻¹⁴⁰⁻¹⁷⁸⁻²⁰⁰⁻²⁰⁵⁻²¹³⁻²²⁹⁻²³⁰⁻²⁵⁶⁻³¹¹ 3, 4, 5, 6, 25, 27, 29, 31. Βλ. καὶ Βάρις, οἶκος, προάστιον.
- οἶκος, Βάρεως, 50¹¹⁸⁻¹¹⁵⁻¹¹⁸⁻¹¹⁹⁻¹²³⁻¹²⁹⁻¹⁸¹⁻²¹⁰ 4, 6, 27. — Μυρελαίου, 52¹³⁰ 49. Βλ. καὶ Ἀλωπεκῶν, Βάρις, Μυρελαίου, εὐαγεῖς οἶκοι.
- οἰκουμενικός, βλ. πατριάρχης.
- οἰκῶν, 65¹⁵. πλησίον οἰκούντες, 157. 70¹⁵. Βλ. καὶ περιοικοῦντες.
- οἰνάρια, βλ. δεκατεία, φόρος.
- οἶνος, βλ. δεκατεία, φόρος.
- Ὀκτώηχος (βιβλίον), 50¹⁰⁹. ὀλίθινον, 50¹¹⁵.
- Ὀλυνθος (ἢ Ὀλινθος), πλησίον Μιλήτου, 50¹³²⁻¹³⁶⁻²⁰⁷ 29. προάστιον, 50¹¹⁷⁻¹¹⁸⁻¹⁴⁸⁻²¹³ 3, 4, 5, 21, 25. χωρίον, 50¹²⁸ 4. δάσος, 50¹²⁴. Πρβλ. ὀλίθινον.
- ὀμολογῶ, 75⁸.
- ὄνος, 50¹⁴⁵⁻²⁵⁸⁻³¹²⁻³¹³⁻³¹⁴⁻³¹⁵ 5, 6, 33.
- Ὀξεῖαι Πέτραι, τοπωνύμιον Λέρου, 52⁹⁸ 67.
- Ὀξεῖς Λίθοι, τοπωνύμιον Λέρου, 52⁵³⁻⁹¹ 67. ὀπωροφόρα, βλ. δένδρα.
- ὄρεινός, 51⁴⁰⁵⁻⁴⁰⁸. ὄρεινή, βλ. γῆ.
- Ὀρεινός, τοπωνύμιον Λήμνου, 74¹⁵ 218. ὀρθομαρμάρωσις, 50¹¹².
- ὄρια(ῆ) (= ὄριον), 50¹⁷⁹⁻¹⁸⁷.
- ὀρίζομαι, 57⁵. 66¹ 171. 67¹ 176, 181, 207. 74¹ 218. Π¹⁶ 241, 244, 245.
- ὄριον, 50²⁸⁴ (εἰς ὄριον). τὰ ὄρια, 5, 6, 27, 49, 50, 85, 136, 157, 164. Βλ. καὶ ὄρος.
- ὀρισμός (ἐγγραφον αὐτοκρ.), 95, 108. 59¹⁸ 121, 134. 61¹⁷ 137, 157, 158, 161, 165. 170, 171, 174, 176, 179, 181, 184. 69⁷ 191. 193, 197. 70³⁶⁻³⁹ 199, 200, 205, 206, 207. 209, 210. 72⁹ 211. 73⁹ 213, 214, 218. 241, 245. ἀθθεντικός βασιλικός —, 67²¹. βασιλικός —, 108, 135, 136, 152, 153, 156. 164. 66⁸. 240. βασιλικός προσκυνητός —, 63¹. 65¹. Π¹³ 245. ἐπικυρωτικός βασιλικός προσκυνητός —, 62⁶ 146, 150. ἐπικυρωτικός —, 147. 64¹⁹ 157, 158, 180. θεῖος καὶ βασιλικός προσκυνητός —, 64⁴⁻⁵⁻¹⁹⁻³⁹⁻⁴¹. θεῖος καὶ προσκυνητός —, 61²⁰⁻²⁴. 63⁶⁻⁷. θεῖος —, 70⁸ προσκυνητός —, 69²³⁻²⁴⁻³⁶⁻⁴⁰. 73². σεπτός, προσκυνητός —, 69¹⁸. θεῖος καὶ προσκυνητός, δεσποινικός —, 70¹²⁻⁴¹. Βλ. καὶ πρόσταγμα πρόσταξις, κέλευσις.
- ὀρισμός (= ἐντολή), ἐξ ὀρισμοῦ, 61⁴⁸ 140. 67¹⁵. Πρβλ. ἐξ ἐπιτροπῆς.
- Ὀρόβων (ἢ Ὀροβίων), μονή, 50²⁰⁴⁻²⁰⁹⁻²⁶⁰ 5, 6 προάστιον, 50²⁶⁹.
- Ὀροδάφνη, χωράφιον, 50²⁴⁹.
- ὄροθεσία (ῆ), 32, 67, 191. ὄροθέσια (τά), 156.
- ὄρος (= ὄριον), 50¹²⁶⁻¹⁷⁷⁻¹⁷⁹⁻¹⁸⁵⁻¹⁸⁹⁻¹⁹⁰⁻¹⁹¹⁻¹⁹²⁻¹⁹⁴⁻¹⁹⁵⁻¹⁹⁷. 61³⁸. 64²⁴⁻³⁴⁻³⁸. — βασιλικός, 50²¹⁷⁻²²⁰. ἔχειν ὄρον, 61³². 64²³ 163. Βλ. καὶ ὄριον.
- ὄροφύλαξ, 50¹⁵¹⁻¹⁵². Βλ. Βασίλειος(2), Κυριακός(1).
- Ὀρφανός Λέων, κάτοικος Κῶ, 75^{κζ}. ὄσιος, 67, 183. Βλ. καὶ Χριστόδουλος.
- ὀσπήτιον, 50¹¹³⁻³⁰⁶. 52^{104-105-106-107α'-107β'-157-164-166-168-170}. 52^{B-276-277}. 62⁴. 66⁶⁻⁸ 170, 174. ὀστιάριος, 86. Βλ. Κατακαλῶν Νικήτας(2). *Ostrogorsky G.*, 221.
- ὀύργυται, 50¹⁸⁰⁻¹⁸¹⁻¹⁸⁵⁻²³⁴⁻²³⁸⁻²⁴¹⁻²⁴²⁻²⁴⁴⁻²⁴⁸⁻²⁵⁰⁻²⁵³⁻²⁷⁰ 31, 32.
- ὀφφίκιον, βλ. πρωτομανδατορικὸν ὀφφίκιον, πρωτοελατικόν.
- ὀχλησις, 61⁴⁰. 70⁴³. 73¹⁰. Π²⁶.

Π, Ρ

- Παγάνος Εὐστράτιος, πάροικος, 74²²⁻²⁴. Βλ. καὶ Ἄννα(5), Κωνσταντῖνος(4), Μιχαήλ(22).
- Πάγκαλος Ἰωσήφ, 196, 203. Π²⁹ 239, 240, 241, 244, 245, 246.

- Πάγκαλος, βλ. Τρικλινώτης.
 Παγκαλώ, γυνή Λέοντος (15), 68₄₁.
 Παγωμένος Νικήτας, κάτοικος Κῶ, 70₁₉.
 πάκτον, 50₁₃₂₋₁₃₇₋₂₅₆ 5, 6, 27, 28, 29, 31, 32.
 52₃₈. 56₁₂ 98. Βλ. καὶ χωρόπακτον.
 παλαιγενῆ, βλ. δικαιώματα.
 Παλαιολόγος, βλ. Ἀνδρόνικος Β', Μιχαήλ Η'.
 Παλανίτης Ἰωάννης, κουβουκλήσιος, 62₄ 146,
 147, 148, 149.
 1 Παλάτια-Κούκουλος, 171.
 2 Παλάτια (=Μίλητος), 61₉₋₁₉₋₂₀₋₂₈₋₃₉ 135, 136,
 137, 142, 144. 63₁₋₄ 152, 153, 154, 155.
 64₁₁₋₁₅₋₂₀₋₂₅₋₂₈ 156, 157, 161, 162. 66₁₋₄₋₅₋₇
 170, 173, 174, 178, 179. 73₁₋₃ 213. κά-
 στρον τῶν —, 24. χώρα τῶν —, 24, 214.
 Βλ. καὶ Μίλητος.
 3 Παλάτια Σμύρνης, 151.
 Παλατιανοὶ (=κάτοικοι τῶν Παλατιῶν), 61₂₋₂₁.
 33-35 136. 64₂₃ 157, 163.
 Παναγία βρεφοκρατοῦσα, 182.
 Πάναγνος, βλ. Θεομήτορος, μονὴ ἐν Κῶ.
 Παναχραντηνός (=τῆς μονῆς Παναχράντου),
 61₃₀₋₃₅₋₃₉₋₄₀ 136. — κτήματα, 162.
 Παναχράντου, μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, 50₃₂₃
 6, 22 - 23, 35. 61₉₋₁₂₋₁₃₋₂₆₋₂₇₋₃₃₋₃₈ 136, 137,
 144. 64₁₅₋₂₄₋₄₀ 157, 161.
 πανευγενέστατος, δούξ νήσου Κρήτης, 57₁. 58₁₆.
 στρατοπεδάρχης θέματος Θρακησίων καὶ
 Φιλαδελφείας, Π₁₅ 240, 244. Βλ. Κοντοστέ-
 φανος, Φωκᾶς Μιχαήλ.
 πανευσεβῆς (αὐγούστα), Π₂₀.
 πανιερώτατος (μητροπολίτης), 61₁₋₂₅.
 Πανίτζη, βλ. Βερβίλου.
 πανοικειότατος (παρακοιμώμενος), 61₈ 143. Βλ.
 Κρατερὸς Ἀλέξιος καὶ οἰκεῖος.
 πανομιότυπα (ἔγγραφα), 244.
 πανσέβαστος, 87. 61₂₄. 64₂₀ 157, 158. Βλ. Κρα-
 τερὸς Ἀλέξιος.
 πανσέβαστος σεβαστή, 55₁₉ 82, 83, 84, 86, 87.
 Βλ. Ἄννα Κομνηνή.
 πανσέβαστος σεβαστός, 56₁₅₋₂₉₋₃₁ 87, 88, 90, 98,
 101, 105. 59₁₂ 121. 61₈₋₄₆ 135, 137, 143.
 72₈ 211, 212. Βλ. Καννάβης, Κρατερὸς
 Ἀλέξιος, Μιχαήλ (2), Σεργόπουλος Ἰωάννης,
 Ταρονίδης, Τορνίκης Κωνσταντῖνος.
 Παντελέων (;), ἱερομόναχος, 75₁₅ 225, 233.
 Παντέλι, 65. Βλ. Παντέλιον.
 Παντέλιον, κάστρον Λέρου, 52<sub>6-18-44-45-47-147-150-
 152-155-157-183-172</sub> 46, 47, 48, 49, 50, 61, 62,
 63, 65. ὄρμος Λέρου, 65.
 Παντεπόπτου, βλ. Σωτήρος Παντεπόπτου μονή.
 Παντοκράτορος, βλ. Χριστοῦ Παντοκράτορος
 μονή.
 πανυπέρλαμπρος, 50₉₂₋₃₂₀ 6. Βλ. Δούκας Ἀν-
 δρόνικος.
 πανυπερσέβαστος, 87, 163. Βλ. Βρυένιος, Εἰ-
 ρήνη (28), Ζαγαρομμάτης.
 Παξιμάδη (τοῦ), κήπος, χωράφιον, 50₁₁₇ 4.
 Παπαδία, υἱοὶ τῆς —, πάροικοι, 66₉.
 παπαδικὴ (ῆ), 75₁₅.
 Παπαδόπουλος Κωνσταντῖνος, κάτοικος Πάτμου,
 54₁₈. Βλ. Εἰρήνη (14), Κυριακὸς (6), Μι-
 χαήλ (26), Ξενία, Πλυτώ (1).
 παπαῶς, 66₁₂. 68₃₂₋₃₄₋₄₁. Βλ. Καστελίτης, Μι-
 χαήλ (4), Νικόλαος (2) καὶ ἱερεὺς, πρεσβύ-
 τερος.
 Π.ρ.κόπη, βλ. Κωνσταντῖνος (1).
 παραγγαρεία, 62₁₂. Βλ. καὶ ἀγγαρεία.
 παραγγελία, Π₁₉ 240.
 παραδίδωμι, 50₈₃₋₉₃ 4. 51₃₈₈₋₄₁₄ 36, 37. 52₃₂
 48, 49, 50, 90, 120. 61₁₃₋₁₄. 65₁₂ 164, 165.
 66₃ 170, 171, 189. 70₃₂₋₃₄₋₃₅ παραδίδωμαι,
 50₁₂₁₋₂₁₂₋₃₂₀ 6, 22. 52₃₅₋₁₆₂. 56₁₃₋₁₄₋₁₉ 89.
 59₁₋₁₀ 120, 121. 60₆₋₁₀₋₂₂ 128, 129, 130, 134.
 64₄₀ 198, 199. 75₁₄₋₁₈. Βλ. καὶ ἀντιπαρα-
 δίδωμαι.
 παράδοσις, 50₇₈₋₈₁₋₈₈₋₉₃₋₁₀₁ 3, 4, 6, 22, 23, 25,
 26, 27, 28. 51₃₇₀₋₃₇₄₋₃₈₀₋₃₈₆ 36, 40, 42, 43, 44.
 52₁₃₋₂₅₋₃₃₋₄₄₋₁₁₅₋₁₇₇₋₁₈₀₋₁₈₂ 46, 48, 49, 50, 62,
 63, 64. 53_{207θ'-207γ'} 75, 80, 84, 85, 107,
 117. 59₃₋₄₋₁₉ 120, 126, 128. 61₁₃₋₂₉ 136,
 137, 141, 142, 145, 154. 64₁₂₋₄₂ 162, 164,
 165, 170, 174, 189. 70₄₂₋₄₃ (καθαρὰ καὶ φα-
 νερά), 198, 199, 202, 203. ἀπογραφικαὶ —,
 64₄₂. παράδοσις πλοίου, 89, 94, 95, 99, 107,
 121, 124, 126, 128, 130, 133.
 παραδότης, 64₂₁ 157, 158, 162 - 163. Βλ. Θεο-
 φάνης.
 παραδοτικὴ, — ἀποκατάστασις, 64₁₆ 156, 161.
 — γραφή, 152. 67₂₁. 175, 176, 178, 179,
 180 - 181. — ἔγγραφος, 63₁₁ 152, 153, 154.
 παραδοτικὸν ἔγγραφον, 189.
 παραθαλασσίτης, 56₁₀ 90, 96, 97, 100, 106.
 59₂₈ 121, 124, 125, 127. 60₃₅₋₃₇ 129. Βλ.

Κυσταμονίτης Κωνταντίνος, Ραδηγός, Σχοι-
νῶς καὶ ἐνεργῶν τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας.
παράθεσις· ἀνόννα ἀπὸ τῆς —, 50₁₂₀ 4, 28. φύλ-
λον ἀπὸ —, 28.

παρα.γιάλιος, — μέρος, 210. — χώρα, 71₃ 206,
210.

παρακαταθήκη, 28.

παρακελεύομαι, 51₃₈₉.

παρακλάδιον (ποταμοῦ), 64₃₇.

παρακλητεύω· ἐπαρεκλητεύθη, Π₁₄.

παρακοιμώμενος, 61_{6·8·17·23·24·42·46·4^v·5^v} 135, 137,
140, 141, 143 - 144, 145. 62_{8·14} 147, 148,
150, 151, 163. Βλ. Κρατερός Ἀλέξιος, Ἐ-
ξώτροχος Μανουήλ.

παράλια (τά), 129, 207, 210.

παράλιος χώρα, 60₃. βλ. καὶ παραιγιάλιος χώ-
ρο. παράλια μέρη, 210.

παραπόταμον (τό), 50_{198·221} 32.

Παραφονάδιν, χωράφιον, 50₂₄₄.

παραχωρῶ, 150, 170.

Παρδόβουον (ἐν Κῶ), 70₂₀ 204, 231.

Πάρδος, 204.

Πάρζα. . . Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 75_ζ.

παρεμβάλλω, 26. παρεμβληθέν, 50_{84·89·324} 24, 35.

παρεμβολή, 26, 35.

Παρθένη, χωρίον, κώπος καὶ λιμὴν Λέρου, 66.

Παρθένιον, προάστιον Πάτμου ἐν Λέρῳ, 52_{7·19·45}.

48·107^ε·107^η·108·113·115·119·120·132·136·139·144·145 46,

47, 48 - 49, 50 - 51, 61, 62, 63, 65, 66,

67, 68. 53_{188·190·191·193·195·197·198·203·206·207β'}

207^ε·207^ζ·207^θ·207^ι·207^κ 70, 71, 72. 55_{4·14} 82,

83, 84, 85, 86, 167. 68₃₀ 182, 183, 188.

μετόχιον Πάτμου, 65₅ 164, 167, 168.

παρθένος (=Ἰωάννης Θεολόγος), 56₁.

Παρθένου, ναὸς ἐν Λέρῳ, 66.

πάροδος· τοῦ δημοσίου ἢ ἐτέρου προσώπου μη-
δεμίαν πάροδον ἔχειν ἐπ' αὐτοῖς, 66₁₅.

πάροιχος, 50_{90·133·140·149·157·163·168·210·231·258·275·310}

4, 5, 6, 26, 27, 28, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1, 32,

34. 52_{107β'}·107^ε 48, 49, 51. 53_{102·201·202·207^ε}

71. 61_{27·30·35·40} 136 - 137. 65_{11·26·29} 164,

165, 168, 169. 66_{7·8} 170, 171, 174, 180.

68_{8·25} 182, 183, 188, 208. 72₉ 211, 212,

217, 218, 222. — ἀκτῆμων, 29, 30, 31. —

βοϊδάτος, 29, 30. — ζευγαράτος, 50_{147·154·181·}

168·174 5, 6, 29, 30, 31, 34. — προσκαθήμε-
νος, 50₂₇₅ 6. Βλ. καὶ ἀκτῆμων, βοϊδάτος, ζευ-

γαράτος, προσκαθήμενος, πτωχός, τέλος πα-
ροιικόν.

Πασπαρίνη Πέτρα, τοπωνύμιον Λέρου, 52₇₁.

Πασχάλης Κωνσταντίνος, κάτοικος Κῶ, 75_{ζβ'}.

Πασχάλης Νικήτας, βασιλικὸς νοτάριος, 52₅,
46, 50, 51, 68, 69.

Πατζαράς Γεώργιος, 106. 59₂₇ 125, 127.

Πατζᾶς Ἰωάννης, ὑποτελετής, 68₃₁. Βλ. Θεοτο-
κῶ (2), Μαρία (6), Μοσχῶ (3).

πατήρ, βλ. Χριστόδουλος.

Πάτμιος, 76. Πάτμιοι μοναχοί, 225, 231. Βλ.
καὶ Πατμιῶται.

Πατμιῶται, 75_{19·20}.

Πατμιώτης, βλ. Καλὸς (2).

Πάτμος, Μονὴ τῆς Πάτμου, *passim*. 61_{22·40}

42·43. 64_{14·40}. 75₁₉. Π_{11·12}. ἢ κατὰ τὴν Πάτμον

μονή, Π₃. ἢ κατὰ τὴν Πάτμον εὐαγεστάτη

μονή, Π₈. ἱερά μονὴ τῆς Πάτμου, 65₂₅. ἱερὰ

μονὴ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 217. σεβασμία

μονὴ τῆς Πάτμου, 61_{3·38}. 62₂. 64₄₃. 67₂. 69₁₉.

38·37·38. 70_{12·38·39·43·44}. 75_{7·31}. σεβασμία μονὴ

ἢ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ, 68₁₂. σεβασμία μονὴ

ἢ ἐν τῇ νήσῳ τῆς Πάτμου τοῦ ἡγαπημένου

Θεολόγου, 65₂. σεβασμία μονὴ ἢ ἐν τῇ νήσῳ

Πάτμου. . . ἐπ' ὀνόματι. . . τοῦ ἐπιστηθίου,

ἡγαπημένου μαθητοῦ τῷ σωτῆρι Θεῷ ἡμῶν

Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου,

παρθένου τοῦ Θεολόγου, 56₁. ἢ κατὰ τὴν νῆ-

σον Πάτμον. . . σεβασμία μονὴ τοῦ ἁγίου ἀπο-

στόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεο-

λόγου, 57₁₋₂. ἢ κατὰ τὴν νῆσον Πάτμον σε-

βασμία μονή, ἢ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἐπιστηθίου

ἡγαπημένου μαθητοῦ τῷ σωτῆρι Χριστῷ καὶ

εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 58₁₆₋₁₇.

σεβασμία μονή, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου ἀπο-

στόλου καὶ ἡγαπημένου Ἰωάννου τοῦ Θεολό-

γου τιμωμένη καὶ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ δια-

κειμένη, 59₁₋₂. ἢ ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ. . . σε-

βασμία μονὴ τοῦ ἐν ἀποστόλοις ἡγαπημένου

καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 60₁.

σεβασμία μονὴ τοῦ ἡγαπημένου Θεολόγου,

65₃₄. σεβασμία μονὴ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου καὶ

εὐαγγελιστοῦ ἡγαπημένου τοῦ Θεολόγου ἢ ἐν

τῇ Πάτμῳ, 69₁₋₂. σεβασμία καὶ ἁγία μονὴ

τῆς Πάτμου, 70₂₋₃. σεβασμία βασιλικὴ μονὴ

ἢ ἐν Πάτμῳ τῇ νήσῳ τοῦ ἡγαπημένου Χρι-

στῷ τῷ Θεῷ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεο-

- λόγου, **71**₁. σεβασμία βασιλική μονή τοῦ ἡγαπημένου Θεολόγου, **72**₈. σεβασμία καὶ δεσποινική μονή τῆς Πάτμου, **70**₃₇. ἡ κατὰ τὴν Πάτμον περιώνυμος μονή τοῦ κατ' ἐξαιρετον ἡγαπημένου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, **Π**₁. ἡ ἐν Πάτμῳ μονή Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, 89. Μονή τοῦ Θεολόγου, 87. 170, 234. Ἰδρυσις Μονῆς Πάτμου, 65, 87. - νῆσος Πάτμος, *passim*. δωρεὰ καὶ παράδοσις νήσου Πάτμου, **51**₃₇₀₋₃₇₃₋₃₇₄₋₃₇₈₋₃₈₇₋₃₉₈ 36 - 45. **54**₃₋₁₀ 77, 79, 80. διοίκησις νήσου Πάτμου, 65. - μοναχοὶ Πάτμου, **56**₄₋₆₋₁₆₋₁₉ 95, 109. **Π**₄₋₁₄ 240. οἱ ἀπὸ τῆς νήσου Πάτμου μοναχοί, **61**₈. οἱ ἀπὸ τῆς Πάτμου μοναχοί, **61**₁₈. ἐποικοὶ (κάτοικοι) Πάτμου, 76, 77, 80. Βλ. καὶ ἀντιπρόσωποι, ἀφιέρωσις, δεσποτεία, δικαίωμα, ἔγγραφα, ἔφορος, ἡγουμενία, (καθ)ῆγούμενος, κτήματα, κτήσεις, μετόχιον, μοναχός, μονή, πλοῖον, προάστιον, προσκύρωσις, Χριστόδουλος.
- πάτος, **50**₁₁₁ 27. **52**₁₇₀. Βλ. πατωμένος. πατριάρχης, 179, 225, 226, 232, 234. οἰκουμηνικός —, **75**₁₇₋₂₂ 225, 234. **Π**₉ 240. Βλ. καὶ Ἀθανάσιος, Ἀρσένιος Αὐτορειακός, Γερμανός Β'.
- πατριαρχικός, — δέησις-λύσις, 230. — ἔγγραφον, 187 - 188. **Π**₁₃ 240. — μονή (Σπονδῶν), **Π**₁₂ 240. — ὑπόμνημα, 240 - 241, 245, 246. πατριαρχικός νοτάριος, **50**₆₇₋₃₂₂ 3, 25. Βλ. Ἀδάμ. πατρική κληρονομία, **Π**₂₃₋₂₄. πατρίκιος, **50**₆₈ 3, 25. **52**₃₋₁₇₋₄₂₋₁₂₉ 46, 47, 64. Βλ. Ματζούκης, Χαρσιανίτης Εὐστάθιος.
- πατωμένος, **52**₁₆₅₋₁₆₇. Βλ. καὶ πάτος, μαρμαρόπατος, σανιδοπάτωτος.
- Παυλοπούλαινα (ἢ -λενα), **63**₃₋₉₋₉ 152, 155. Βλ. καὶ Λίμναινα Μαρία.
- Παῦλος, ἡγούμενος μονῆς Ἀλσους, **70**₂₁ 204. **75**₂₅ 231, 234.
- Παῦλος, βλ. Μαγκούσης.
- Παφλαγόνος, τόπιον χωραφιαῖον τῆς — (ἐν Κῶ), **68**₅₂.
- Παφνούτης Ἰωάννης, πάριος, **66**₁₄.
- Παφνούτιος, βλ. Εὐστάθιος τοῦ —.
- Πεζούλης, βλ. Ἰωάννης(10).
- πειραταί, 203. **Π**₇. Βλ. καὶ πειρατικά ἐπιδρομαί. πειρατικά ἐπιδρομαί, 240.
- Πελαγίτης Ἰωάννης, ὑποτελετής, **68**₃₀. Βλ. Γεώργιος(14), Ἐλένη(3), Λέων(10), Μαρία(7).
- Πέλακας ἢ Πέλακος, βουνόν, **50**₂₀₁ 31. Βλ. καὶ Πτέλακας.
- Πεντάφωλλος Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, **75**_{ε'}.
- Πεπαγωμένος Νικηφόρος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 103. **59**₂₂. **60**₃₀.
- Πεπανός Κωνσταντῖνος, ὑποτελετής, **68**₃₁. Βλ. Εἰρήνη(15).
- πεπιστωμένος, βλ. ἀποδείξεις, ἴσον, πιστοῦμαι.
- Πεπλατυσμένος Κωνσταντῖνος, οἰκιῶς τοῦ αὐτοκράτορος, **66**₃ 170, 171, 174.
- περίβλεπτος (πατρίκιος), **50**₆₈.
- περιβόλαιον, **50**₁₁₅₋₁₁₆₋₁₁₇₋₁₃₁₋₁₃₂₋₁₃₇ 4, 5. Βλ. καὶ Ὀλυθος, Φιλοπότιον.
- περικόπτω, **52**₁₂₁.
- περίληψις, κατὰ τὴν (ἢ τὰς) —, **50**₉₇₋₃₀₉. **54**₁₅. **56**₁₉. **57**₅₋₁₀₋₁₃. **58**₂₃₋₂₆. **59**₂₁. **64**₄. **67**₈. **68**₂₄₋₄₆. **69**₄₀. **72**₁₀. **73**₉. κατὰ τὴν περίληψιν καὶ δύναμιν, **56**₁₉. **60**₂₃.
- περίμετρος (γῆς), **51**₃₉₅. **68**₁₉ 183.
- περιοικοῦντες, **64**₈ 161. Βλ. καὶ γείτονες, γειτονοῦντες, οἰκοῦντες, πλησιάζοντες.
- περιορίζω, **51**₃₈₈ 36. **52**₉₄₋₁₁₇. **53**₂₀₁ 70, 71. **64**₂₉₋₃₁. περιοριζόμενος τόπος, βλ. τόπος.
- περιορισμός, **50**₁₃₆₋₁₇₅₋₂₀₆₋₂₀₈₋₂₁₂₋₂₂₇₋₂₃₀₋₂₅₉₋₂₇₈₋₃₀₈₋₃₀₈₋₃₀₉ 5, 6, 31, 32, 36, 37, 42. **52**₄₉₋₆₄₋₇₀₋₉₈ 46, 48, 62, 63, 67, 70, 71. **61**₂₈ 136, 137, 145, 151. **68**₁₉ 183, 184.
- περιουσία, 27, 147, 218, 240, 244, 246. πατρική —, 149. κληρονομική —, 240. προσωπική —, 240.
- περιοχή, — καὶ διακράτησις, **51**₃₈₁. **52**₉₋₂₁₋₂₆. **61**₁₂₋₁₉.
- περιπατητικὸν ὕδωρ, **51**₄₀₁.
- περιποθητός, ἐξάδελφος τοῦ βασιλέως, **50**₉₂. — μήτηρ τοῦ βασιλέως, 66. — γαμβρὸς τοῦ βασιλέως, **57**₁. **58**₁₆. — ἀπτάδελφος τοῦ βασιλέως, **58**₂₀₋₂₃. 145. — θεῖος τοῦ βασιλέως, 163. τοῦ περιποθητοῦ μου αὐτοκράτορος, 205. — μου υἱὸς καὶ βασιλεὺς, **52**₂₀. κράτιστος μου βασιλεὺς καὶ — υἱός, **52**₂₅.
- περιστάσις (τοῦ δημοσίου), **66**₁₉.
- περιτέχισμα, **52**₇₋₁₉₋₄₇₋₄₈₋₁₇₂ 48, 65.
- περιτηρῶ (=καθορίζω)· περιτηρήσασθαι, **66**₁₋₂ 170, 173. Βλ. καὶ τηρῶ.
- περιώνυμος, βλ. Πάτμος.

Περσικουόρης, βλ. Καλαμιώτης.

Πετάνκη, γῆ ἢ γωνία τοῦ —, **67**_{3·16-17·17-18} 175, 176, 179, 180.

πέταλον (ἐπὶ εἰκόνας)· διὰ χρυσῶν πετάλων, **50**_{104·105}. Βλ. καὶ χρυσοπέταλος.

Πετριτῶν, βλ. Κλίμα τῶν —.

Πετρόβουνον (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₁ 218.

Πέτρος τοῦ Φαός, πάροικος, **50**₁₆₉. Βλ. Ἰωάννης(23), Καλή(8).

Πέτρος, βλ. Βαρβάρα τοῦ —, Καλαβρός.

πετρώδης, βλ. γῆ.

Πετσενέγκοι, 85.

πεύνη, **50**₂₈₁.

Πηγάδιον, βλ. Μικρὸν Πηγάδιον.

πηγή, **52**_{107γ'}. Βλ. καὶ Βουρίν(ν)α.

Πηγουναὶς Γεώργιος, πάροικος, **65**₁₅. Βλ. Εἰρήνη(6).

Πηλινίτης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{κη'}.

Πηλίον, βλ. Πυλίον-Πυλί.

πήχεις, **56**₁₇₋₁₈ 90, 95, 99. **59**_{15·16} 124, 127. **60**₁₆₋₁₇₋₁₈ 129, 134. κυβικοί —, 95, 99, 127, 134.

πιγκέρνης, **56**₂₉ 96, 105. Βλ. Σεργόπουλος Ἰωάννης.

Πιλύπουλος, ἀνεψιὸς τοῦ Κατακαλῶν, πάροικος, **66**₉.

πιστόν· εἰς τὸ πιστὸν ἐνεργοῦντες, **56**₁₃ 98.

πιστοῦμαι, **51**₃₈₃ 43. πιστῶθέν, **50**_{100·321} 6. **53**_{207η'}. **55**₁₇. **61**_{32·34}. **68**₆₀. πεπιστωμένον, βλ. ἀποδείξεις, ἕσυν.

πιτιάκιον, **50**₇₉ 4, 7, 42. **52**₁₂₄ 49, 50, 62. **61**₂₄ 136, 137, 144, 157, 162, 245. βασιλικὸν —, 41, 50. δεσποινικὸν —, **52**₁₄ 50. πατριαρχικὸν —, 230.

Πλόκα, τοπωνύμιον Λέρου, **52**₅₂.

πλατύδιον, 207. Βλ. καὶ πλοιάριον, πλοῖον, σανδάλιον.

Πλευρῆς Γεώργιος, 62.

πληθικὸν νερόν, **75**₁₁ 233.

πλησιάζοντες, **55**₂ 82, 85. Βλ. καὶ γειτονοῦντες, (περι)οικοῦντες.

πλησιοχωρίτης, **67**₁₁.

πλησιόχωρος, **67**₁₅ 176.

πλίκα, 82.

πλοιάριον, **56**_{2·11} 89, 90, 91, 97, 98. **58**_{18·22} 115, 116, 118. **59**_{7·8·10·11·16} 120, 121, 134. Βλ. καὶ πλοῖον, σανδάλιον, ἐξκουσσεῖα πλοίων.

πλοῖον, **56**_{3·8·13·14·15·18·19·20} 89, 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 107, 108. **58**₂₄ 115, 116, 117, 118, 119. **59**₂₁ 120, 121, 124, 126, 127. **60**_{2·6·9·11·18·21·23·24} 128, 129, 130, 132, 133, 134, 203, 206, 207, 208, 209, 210. Βλ. καὶ σανδάλιον, ἐξκουσσεῖα πλοίων.

Πλο(υ)φούτη, βλ. Πολοφούντη.

1 Πλυτώ, θυγάτηρ Κωνσταντίνου Παπαδοπάλου, **54**₁₉.

2 Πλυτώ, χήρα Μαρδοκώστα, πάροικος, **68**₃₅. Βλ. Εἰρήνη(27), Εὐδοκία(4).

πνευματικός, βλ. ἐξαγορία.

Ποθητῆς Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{γ'}.

ποιότης (γῆς), **51**₃₉₅. **52B**₅₇₅. ἄχρηστος —, **51**₃₉₁.

Πόλις (=Κωνσταντινούπολις), θεοφροῦρητος, **52**₁₆₋₁₇. — θεόσωστος, **56**₁₁ 98.

Πόλις (Λέρου), 65.

Πολίτης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{δ'}.

Πολοφού(ν)τη (Πολοφούντου ἢ Πλο(υ)φούτη ἢ Πολυφ(ο)ύτη), ἀγρός ἐν Λέρῳ, **52**_{107ε'·112·119·135·140} 48, 49, 50, 51, 63, 67, 68. **53**_{188-189·192·202-203·204} 70, 71, 72. Βλ. καὶ ἀγρός.

Πολύευκτος Γεώργιος, πάροικος, **66**₁₄.

πολυκάνδηλα, **50**_{105·106}.

Πολυφ(ο)ύτη, βλ. Πολοφούντη.

πολυχρονία (ἡ), **75**₂₇₋₂₈.

πολυχρονίος· τῇ πολυχρονίῳ χαρᾶ τοῦ κραταιοῦ καὶ ἀγίου ἡμῶν αὐθέντου καὶ βασιλέως, **71**₆ 210. **74**₃ 221.

πορίζομαι, **56**₅. Π₁₀. Βλ. καὶ προπορισθεῖς.

πορφυρογέννητος, 86.

ποσότης, 28. **57**₄. 179. **69**_{30·33}. — νομισματικῆ, **66**_{2-3·4} 170, 171, 173.

ποταμός, **50**_{271·274} (=Μαίανδρος). διερχόμενος ἀπὸ τῶν Παλατίων, **61**_{9·19} 135, 136. **64**_{24-25·27-28·34}. παλαιὸς ποταμὸς (=Μαίανδρος), **50**_{195·196·197·265·286}. ποταμὸς (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₈ 222. Βλ. καὶ Γηροκομείου, Μαίανδρος, Χαλινίτζι.

Ποτιστήριον, φρέαρ, **52**₆₇.

Πουλοπιασταί, τοπωνύμιον ἐν Κῶ, **69**₂₉ 192.

Πουρνιάς, κόλπος ἐν Λήμνῳ, 223.

πρᾶγμα, **56**₁₁. **57**₉. **62**₇ 146, 147, 150. **75**₂₀. οἰκεῖον —, **58**₂₂. **59**₈. **70**_{10·11}.

πραγματεία, **71**₃.

Πραιτοριανὸς Ἰωάννης, ἱερεὺς, **75**_{μδ'}.

- πρακτικόν, 50^{86·98·130·249·254·257·277·307·309·321·370} 3, 4, 5, 6, 7 ὑποσ. 1, 17, 22, 23 καὶ ὑποσ. 1, 25, 26, 27, 28, 29, 30 καὶ ὑποσ. 1, 31, 32, 33, 34. 51^{381·391·392·395·415·418} 36, 37, 40, 41, 42, 43, 44. 52^{28·29·33·145·146·174·176·178·180·182·183} 46, 47, 48, 49, 50, 51, 61 - 62, 63, 64, 65, 68. 53^{207η·70·71·74·75} 80, 84, 95, 96, 99, 137, 144, 145. 62^{9·13} 146, 147, 148, 149, 150, 151, 161. 65³³ 164, 165, 167, 168, 169, 184, 188, 198, 211, 221, 244. ἀπογραφικόν —, 146. σεκρετικόν —, 52²⁹ 50. — παραδόσεως, 22, 26.
- πράκτωρ, 54₆. 212.
- πράξις, 27, 63, 64, 71, 75, 80, 84, 88, 141, 142, 143, 154, 161, 178, 203 (δημοσιονομική), 244, 245. — τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 89, 95, 96, 99, 100, 101. 59₄ 120, 121, 124, 125, 126, 127, 128.
- πρατήριον ἔγγραφο, 155.
- πρεσβύτερος, 50^{153·171·210} 5. 53^{207η·207α·207γ·} Βλ. Ζερβός, Ἰωάννης(10), Μιχαήλ(5), Μόσχος(1), Νικόλαος(3), Στρατηγός καὶ ἱερεὺς, παπᾶς.
- πριγκίπισσα, 86.
- Πριήνης, ἐπισκοπή, 50²⁷⁵ 6.
- Πριμικήρης Νικήτας, κάτοικος Κῶ, 75^{χα·}
- πριμικήριος (τῶν Βαρδαριωτῶν), 56³¹ 96, 105. Βλ. Ταρονίδης.
- πρινάριον, 50²⁹⁷
- Πρίνη (ἢ Πρίνος), προάστιον, 50^{137·277·295·297·302} (τοῦ ἁγίου Θεολόγου), 5, 6, 25, 32, 33. — χωρίον, 50^{284·285·287}
- Πρίνοι, τοπωνύμιον Λέρου, 52⁵⁷.
- πρίνος, 50^{292·300}
- προαποσπῶμαι· προαπεσπάσθη, 69¹⁶ 192, 193. Βλ. καὶ ἀποσπῶμαι.
- προαποχαρίζω· προαπεχαρίσθη, 69^{35·38}. Βλ. καὶ ἀποχαρίζω.
- προάστειον, βλ. προάστιον.
- προάστιον, 50^{71·73·74·84·89·93·149·156·175·201·232·233·258·259·267·269·277·278·295·297·299·305·307·309·311·317·319} 3, 4, 5, 6, 7, 22, 23, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34. 52^{7·19·45·48·49·54·66·69·70·102·107β·107γ·107δ·107ε·113·136} 48, 49, 50, 51, 61, 62, 63, 65, 71, 72. 55^{4·14} 82, 83, 84, 85, 86. 65¹¹ 167, 168. 68^{19·29·30·37} 182, 183, 188, 190. 69^{21·30·35} 191, 192, 193, 197. 70⁴⁰
205. Π^{17·21} 239, 240, 241. Βλ. καὶ Ἁγίου Νικολάου, Ἀναβασίδιον, Ἀριβάλλη, Ἀτζίπου, Ἀτζύπου, Βάρις τοῦ Βαρσακουτινοῦ, Βαρβάρρα, Βερβουλίδιον, Γαλατίδες, Γάμμα, Ἐλευνίκη, ἐπίσκεψις Ἀλωπεκῶν, Θεολόγου, Καρδάμου, Καταπλινθείων, Κλῆμα τῶν Πετριτῶν, Κόιλεον, Λέπιδα, Λιβίδιον, Μανδράκλη, Μελάνια, Μελανούδιον, Ὀλυθος, Παρθένιον, Πρίνη-Πρίνος, Στρόβηλος (2), Τεμένια.
- πρόβατα, 50³¹⁵ 6. 74^{24·26·27}
- προδιατυπωθεὶς, 57₄. Βλ. καὶ τυπωθεὶς.
- προδωροῦμαι· προεδωρήσατο, 52⁶⁶. Βλ. καὶ δωροῦμαι.
- πρόεδρος, 51⁴¹⁸ 41, 43, 44. Βλ. καὶ γενικὸς λογοθέτης.
- προϊστάμενος, 25, 84. 67¹⁵ 176, 180.
- προκάθημαι· ἐπροεκάθητον, 75^{9·10}
- προκαθήμενος, — Σμύρνης, 163 (βλ. Ἀλωπός). — τῆς Συνόδου, 141.
- προκατέχω, 69₃. Βλ. καὶ κατέχω.
- προκοπή· ἐπὶ τῇ βελτιώσει καὶ προκοπῇ, 232.
- προνοητῆς Σάμου, 52^{4·42·43·129·183·186} 46, 47, 61. 53¹⁸⁸ 70, 75. Βλ. Εὐστάθιος Χαρσιανίτης.
- πρόνοια, 136, 170, 171, 174. 67₈ 175, 176, 179, 180. Βλ. καὶ οἰκονομία.
- προνοιάριος, 145, 173, 180.
- προνοιασθεὶς, 61³⁹
- προνοιαστικῶς, 67^{6·13} 175.
- προνομή· μετὰ πάσης ἀρχαίας δικαιοσύνης καὶ προνομῆς, Π²².
- προνόμιον, 52^{107ε·} 88, 90, 95, 96 - 97, 99, 133. 61¹² 136. 68^{45·49} 183. 69¹⁵ 192, 205, 208.
- προσίμιον (ἔγγραφο), 27, 183, 188.
- πρόπαππος (αὐτοκράτορας), 56^{4·3} 90, 96. 58¹⁷ 118 (= Ἀλέξιος Α').
- προπορισθεὶς, 56₅. Βλ. καὶ πορίζομαι.
- προσαρμόζω, 51³⁷⁷. 65. 69¹¹
- προσάρτησις, 155, 179, 196, 220, 221, 224, 231, 234, 240, 241, 244.
- προσαρτῶ, -ῶμαι, 155, 170, 174, 197, 198, 205, 230.
- προσαφιερῶ, 62₄ 147, 150. Βλ. καὶ ἀφιερῶ.
- προσαφορίζομαι, 65 (προσαφορισθῆσονται τῷ δημοσίῳ). Βλ. καὶ ἀφορίζω.
- προσδωροῦμαι, 52²² 66. Βλ. καὶ δωροῦμαι.
- προσεγγίζω (ἐπὶ πλοίου), 90.

- προσηλωμένος, 68₂₈.
 προσθήκη, 52₁₄₁. Βλ. έκκοπή.
 προσκαθήμενος, 70₄₁. 73₈ 213, 216. πάροι-
 κος —, 50₂₇₅ 6. 65₁₁ 165, 168. 68₂₅₋₂₉ 182,
 183, 188. μίσθιος —, 68₅₄ 183, 208, 212.
 μίσθιος δουλευτής —, 65₆₋₇ 164, 167 Βλ.
 καὶ Νεφοκράτης.
 προσκαθίζω, 150. προσκάθηναι, 69₁₉₋₂₀ 192.
 προσκυνητός (ἐπίθετον αὐτοκρατορικῶν καὶ δε-
 στοινικῶν ἐγγράφων), βλ. ὀρισμός, πρό-
 σταγμα, πρόσταξις, χρυσόβουλλον.
 προσκυροῦμαι, 148, 149, 152, 154, 161. 66₆
 174, 179. 68₁₄₋₄₇ 183, 184, 187, 189. 69₁₃.
 23-37 192, 212. 73₃₋₄ 213, 214, 215, 221, 222,
 231, 232.
 προσκύρωσις, 141, 149, 161, 162, 180, 184,
 188, 189, 202, 231, 233, 245.
 πρόσδοδος, 4. 52₂₃₋₃₁ 66. Βλ. καὶ εἴσοδος, ἔσοδος.
 προσοικουῖντες, 64₁₁. Βλ. καὶ οἰκουῖντες.
 πρόσταγμα, 56₁₉ 90, 91, 95. 59₈ 121, 134.
 61₁₅ 136, 137, 164, 165, 193. αὐτοκρατορι-
 κῶν —, 109. βασιλικῶν —, 206, 207. θεῶν
 καὶ βασιλικῶν —, 65₃₋₄. 71₂ 207. προσκυνη-
 τῶν —, 57₅. 71₂. σεπτὸν —, 69₈₋₁₂.
 πρόσταξις, 50₆₉₋₉₇ 7 καὶ ὑποσ.1, 25. 51₃₈₀ 37,
 42. 52₄₀ 47, 48, 49, 50, 62, 65. 53_{207δ}
 71, 77, 109, 113, 165. 69₁₁ 193, 207. αὐτο-
 κρατορικῆ —, 46, 65, 80, 143. βασιλικῆ —,
 3, 4, 22, 27, 36, 44, 48, 65. 54₂₂ 76, 77, 79,
 80. βασιλικῆ καὶ θεῖα —, 50₈₁. 51₃₇₅. 65₉₋₃₁.
 θεῖα —, 52₁₈₂. θεῖα καὶ ἀνακτορικῆ ἐγγρα-
 φος —, 51₃₇₃ 42 - 43. θεῖα καὶ βασιλικῆ ἐγγρα-
 φος —, 51₃₉₇ 43. θεῖα καὶ προσκυνητῆ —,
 52₄₂₋₄₃₋₁₇₃. 54₁. τιμία —, 52₁₃₁. τιμία καὶ προ-
 σκυνητῆ —, 52₁₋₂₋₁₀₉₋₁₄₈. 53₁₈₇. δεσποινικῆ —,
 46, 62, 65.
 προστασία (μονῆς), Π₉ 246.
 προσωπικός· ἐξουσία —, 61₁₀.
 πρόσωπον· ἀξιόλογον —, 52₁₇₄.
 προτυπωθεῖς, 57₂₋₆ 112. Βλ. καὶ προδιατυπω-
 θεῖς, τυπωθεῖς.
 Προφῆται (βιβλίον), 50₁₀₉.
 πρύμνη, 59₁₇ 121. 60₁₅₋₁₈₋₂₀ 129, 134.
 πῶρα, 59₁₇ 121. 60₁₉₋₂₁ 129, 134.
 πρωτοβέστης, 25. Βλ. Ματζούκης Ἀναστάσιος.
 πρωτοβεστιαρίος, 50₉₃₋₉₈ 3, 6, 26, 142 ὑποσ. 1.
 Βλ. καὶ Ἀνδρόνικος Δούκας, Ἰωάννης Εὐνού-
 χος.
 πρωτοβεστιαρίτης, 50₇₀₋₇₁₋₇₃₋₉₂₋₃₂₀ 26. 64₄₆ 156,
 157, 163. Βλ. καὶ Ἀνδρόνικος Δούκας, Γεώρ-
 γιος Ζαχαρομμάτης.
 πρωτοελατικόν, 56₁₆ 95, 98, 100. 59₁₃.
 πρωτοκαθεδρίας τάξις, 181.
 πρωτόκολλον, 221, 223.
 πρωτοκουράτωρ, 50₃₇₋₉₆₋₉₇₋₂₁₀ 4, 6, 7, 27. Βλ.
 Νικήτας(1) καὶ κουράτωρ.
 πρωτομανδατορικὸν ὄφρικιον, 56₁₅₋₁₇ 90, 95, 96,
 100, 101. 59₁₂ 121. 60₁₄ 129. Βλ. Καμα-
 τηρός.
 πρωτομανδάτωρ, 98.
 πρωτονωβελίσσιμος, 56₂₇ 104, 127. Βλ. Γα-
 βαλάς.
 πρωτονωβελίσσιμουπέρτατος, 56₃₃ 105, 106. 59₂₅
 125, 127. 60₃₅. Βλ. Γαβαλάς, Κασταμονίτης
 Κωνσταντῖνος, Μεσοποταμίτης Μιχαήλ.
 πρωτοπανσεβαστοῦπέρτατος, 62₇ 150.
 πρωτοπαπᾶς, 70₂₁. 75_{μα'-μβ'}. Βλ. Θεόγνωστος,
 Φωτεινός Ἰωάννης.
 πρωτοπρεσβύτερος, 53_{207θ'}. Βλ. Ἰωάννης(10),
 Μάχχος.
 πρωτοπρόεδρος, 50₇₀₋₇₈₋₈₀₋₈₃₋₉₂₋₉₄₋₉₇₋₉₈₋₃₂₀ 3, 6,
 26. Βλ. Ἀνδρόνικος Δούκας.
 πρωτοσέβαστος, 179. Βλ. Κομνηνός Λάσκαρις.
 Πρωτοσπαθαρέα, χωράφιον τῆς —, 50₁₇₈₋₁₈₀ 31.
 Πρωτοσπαθάρης, 50₂₂₇ 31.
 πρωτοστρατορικὸν σιγίλλιον, 62₈ 146, 147, 150.
 πρωτοστράτωρ, 148, 150. 64₂₁ 157, 158, 162.
 Βλ. καὶ Ἰσῆς Ἰωάννης.
 πρωτοσύγκελλος, 51₃₇₂ 36, 42. Βλ. Γρανᾶτος.
 πρωτότυπον, 50₈₈ 27, 32, 40, 44, 46, 50, 63,
 64, 65. 53_{207ε'-207θ'} 70, 77, 90. 57₁₅ 108,
 109, 111, 112. 58₂₈ 115, 117, 120, 121,
 124, 126, 127, 128, 133, 208, 221, 223, 230,
 231, 235, 243, 244.
 Πταίρακας, 50₂₂₇ 31. Βλ. Πτέλακας.
 Πτελαίτης Στέφανος, πάροικος, 50₁₆₀₋₁₆₁ 32. Βλ.
 Ἀδριανή.
 Πτέλακας ἢ Πτέλακος, βουνόν, 50₁₇₇ 31. Βλ. καὶ
 Πέλακας, Πταίρακας.
 Πτέριν (τό), τοπωνύμιον Λήμνου, 74₅₋₁₄ 217,
 218, 221, 222. Βλ. Φτέρεις.
 πτωχός, 74₂₂ 218. Βλ. καὶ πάροικος.
 Πυλίον ἢ Πυλί, χωρίον ἐν Κῶ, 75_{κθ'-λ'} 225,
 231. Βλ. καὶ καστροφύλαξ.

Πυργίον ἢ Πυργίν, ἐν Κῶ, 196. χωράφιον τοῦ —, 69₂₀ 192, 196. Βλ. καὶ Κάτω Πυργίν.
 Πύργος, πλησίον Μιλήτου, μετόχιον τῆς Πά-
 τμου, 23, 84. 61_{19·26·29·33·34·36·39·41·43} 135, 136,
 137, 141, 142, 143, 144, 148, 150, 155.
 64_{7·23·28} 156, 157, 158, 161, 162, 163. 67_{9·9}
 175, 176, 179, 180.
 Πύργος, τοπωνύμιον, περ. Μιλήτου, 50₂₁₆.
 πύργος, 52₁₀₂ 48.

P, R

Ραδηνός Κωνσταντῖνος, σεβαστός καὶ παραθα-
 λασιότης, 106, 125. 60₃₇.
 Ράδων Κωνσταντῖνος, 70₁₇.
 Ράπτης Λέων, πάροικος, 66₁₄.
 Ραφιομάτης Κωνσταντῖνος, ἱερεὺς, 75_{λγ'}.
Renaudin P., 79.
 Ρεπανίδιον, χωρίον Λήμνου, 74₃₂ 218, 223.
 ρόγα, 50₃₁₈ 6, 33.
 Ροδία, βλ. Νικηφόρος(1).
 Ρόδος, 167, 169. 68_{16·62} 182, 183, 190. 69_{1·42}
 191. Βλ. καὶ ἀπογραφεύς.
 ροῖδέα, 52_{68·107β'}.
 Ρουχᾶς, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 231.
 Ρουχᾶς Γεώργιος, 75_{ι'}.
 Ρουχᾶς Ἰωάννης, 75_{ιη'}.
 ρύακον, ρύαξ, 50_{221·223·225·279·281·284·285·288·289·301} 33.
 52_{54·56·85}. Βλ. Κουρκουμάκις, Σκορδοχίνα,
 Χονδροχυτή.
 ρωμαϊκὴ ἐπικράτεια, 56₃ 90. 58₁₉ 115.
 Ρωμανία, 60₃ 129.
 Ρωμανός Δ' Διογένης, αὐτοκράτωρ, 26.

Σ

σακελλάριος, 51_{416·417} 36, 42. Βλ. καὶ μέγας σα-
 κελλάριος.
Σακκελίων Ἰ., 190.
 Σάμος, 52_{4·17·42·43·129·183} 46, 47, 61, 64, 65.
 53_{188·207ιε'} 70, 71, 75, 210. ἐπίσκοπος —,
 61. 53_{207ιε'} 71, 75. Βλ. Γεώργιος(1) καὶ
 θέμα Σάμου.
 Σαμωνᾶς, βλ. Νικόλαος(7).
 σανδάλιον, 71_{3·4} 206, 210. Βλ. καὶ πλοῖον, πλα-
 τύδιον.
 σανιδοπάτωτος, 52₁₆₈.
 σανίς, 52₁₆₅.

Σαπουναῖς Ἰωάννης, 50₁₄₉. Βλ. Γεώργιος(15),
 Μαρία(8).
 Σαρακηνός, βλ. Νικηφόρος(2).
Σβορώνος Ν., 168, 223.
 Σγουρός Ἰωάννης, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σε-
 κρέτου τῆς θαλάσσης, 56₂₂. 59₂₅. σεβαστός,
 60₂₇. μεγαλοεπιφανέστατος, 102.
 Σγουρός Μιχαήλ, διὰ τοῦ —, 57₁₄ 109. μεγαλο-
 επιφανέστατος, βασιλικὸς γραμματικὸς τοῦ
 σεκρέτου τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, 114, 119.
 σεβάσμιος μοναχός (=Χριστόδουλος), 51₄₁₄. σε-
 βασμία μονή, βλ. μονή, Πάτριος.
 σεβασμιώτατος μοναχός (=Χριστόδουλος), 51₃₉₈.
 σεβαστός, 87, 102, 106. 57₁₃ 109, 113. 58₂₆
 116. 59₂₆ 125. 60_{26·27·37} 128, 155. 64₄₆
 156, 157, 163. Βλ. Ἄλωπος, Βελισσαριώ-
 τής, Ζαγαρομάτης, Ραδηνός, Σγουρός Ἰω-
 ἀννης, Σπληνιάρης, Σχοινᾶς καὶ πανσέβα-
 στος σεβαστός.
 σεκρετικὸς, 50_{77·80} 4, 22. — πρακτικόν, 52₂₉
 50. — χαρτία, 50₇₅ 4.
 σέκρετον, 50_{72·99·254·257·277·309} 6. 51₄₁₈ 41, 44, 45.
 52_{28·34·39} 62. 57₈ 109, 113, 114. 59_{4·5·9·11}.
 60₁₂. εὐαγγῆ σέκρετα, 67, 88. Βλ. καὶ λο-
 γοθέτης τῶν σεκρέτων.
 σέκρετον τῆς θαλάσσης, 56_{13·15·21·28} 89, 90, 94,
 95, 96, 99, 100, 101 - 104, 118. 59_{1·22·25·26}
 120, 121, 124, 125, 126, 127. 60_{6·9·10·12·25·34}
 128, 129, 130, 132, 133, 134.
 σέκρετον τοῦ γενικοῦ λογοθέτου, 51₄₂₂ 37, 42,
 43, 113.
 σέκρετον τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ, 57₁₄ 109,
 113, 114. 58_{26·27} 116, 119.
 σέκρετον τοῦ Μυρελαίου, 25, 32. 52_{40·125} 48,
 49, 50, 65 - 66, 67, 86, 87, 88. Βλ. καὶ
 Μυρέλαιον.
 σέκρετον τῶν οἰκιακῶν, 41, 50.
 σέκρετον τοῦ οἰκονόμου τῶν εὐαγγῶν οἰκῶν τῆς
 Ἄνατολῆς, 50_{87·88·322} 3, 4, 22, 25, 27.
 σέκρετον τοῦ σακελλαρίου, 51₄₁₆ 42. — τοῦ με-
 γάλου σακελλαρίου, 113.
 Σελαγίτης Ἰωάννης, δοῦξ τῆς χώρας Μελανου-
 δίου, 67_{23·24} 175, 176, 178, 179, 180, 181.
 Σελεβέρις Κωνσταντῖνος, πάροικος, 50_{153·154}.
 Σεμνός Γεώργιος, ἐνεργῶν τὰς τῆς θαλάσσης
 δουλείας, 56_{31·32} 105.
 σεπτόν, βλ. πρόσταγμα, χρυσόβουλλον.

- Σέρβροι, 85.
 Σεργόπουλος Ἀλέξιος, 59₂₄ 127. Βλ. Σεργόπουλος.
 Σέργος, βλ. Ἐξαμιλίτης.
 Σεργόπουλος Ἀλέξιος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 104. 59₂₄ 127. 60₃₂.
 Σεργόπουλος Ἰωάννης, πανσέβαστος σεβαστός, οἰκείος τοῦ βασιλέως καὶ πιγκέρνης, 56₂₉ 105.
 σημειομάρτυρον, 204, 225, 230, 231, 232, 233, 234, 235. — γράμμα, 75₃₁₋₃₃₋₃₄ 224, 225, 229.
 1 σημείωμα (εἶδος ἐγγράφου), 67₅₋₁₀ 175, 176, 180. 75_{α'} 224, 225, 229.
 2 σημείωμα (ἐπὶ τοῦ νότου τῶν ἐγγράφων), 46, 47, 61, 69. παρασελίδιον —, 156.
 σημείωσις (εἶδος ἐγγράφου), 180. Βλ. σημείωμα.
 σιγίλλιον, 55₁₇ 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88. 62₇ 146 - 147, 151, 239. αὐτοκρατορικόν —, 148. ἐλδοτήριον —, 68₁₉ 183, 184, 188, 190. πρωτοστρατορικόν —, 62₆ 146, 147, 150. χρυσόβουλλον —, 113, 141, 149, 150, 158, 211, 212.
 σιγίλλιδες γράμμα, 68₁₇₋₅₉ 182, 183. 69₄₁ 191, 192. 74₃₇ 217, 218. Π₂₇ 239, 240.
 σιγνεγραφῶ, 65, 75. 64₁₆ 161, 231.
 σίγγεν, 53_{207ιγ'} 71, 75, 141, 142, 161. 75_{8'-λγ'} 225, 229, 231.
 Σιγὸς Μιχαήλ, ὑποτελετής, 68₃₉. Βλ. Μαρία(14).
 Σιδερᾶς Γεώργιος, πάροικος, 50₁₇₀₋₁₇₂. Βλ. Ἰωάννης(13), Λέων(2), Λέων(9).
 Σίδη, μητρόπολις, 181.
 σιδηρόδετος, 50₁₂₂.
 Σιδηρομάγουλος (ἐν Λήμνῳ), 74₇ 218.
 Σικαίτικοῦ, αἰγιαλός, λιμὴν Κωνσταντινουπόλεως, 95. 59₁₁ 121, 126.
 σιταποθήκη, 67.
 σιτηρά, 28.
 σιτηρέσιον, Π₁₅ 240.
 σῆτος, 50₁₁₉₋₁₂₀₋₃₁₈ 4, 6, 33, 34.
 σκάλα τῶν Διαποριῶν, ἐν Λέρω, 52₈₈.
 σκαπάνη, 51₁₀₇.
 σκευή, 4, 27, 95. — ἱερά, 48.
 Σκηνοῦραινα, γυνὴ Κωνσταντίνου(7), 68₃₁ 189.
 Σκηνοῦρης Ἀρσένιος, μοναχός, 189.
 σκῆπτρον (εἰς παράστασιν σφραγίδος), 76, 84.
 σκλάβος, 232. Βλ. καὶ στλάβος.
 Σκοινάρην, χωράφιον, 50₂₄₃.
 Σκολάρις Θεόδωρος, βεστιαρίτης, 75₃₀ 225, 235.
 Σκορδοχίνα, ρύαξ τῆς —, 50₃₀₁ 33.
 Σκοτεινὴ Λαγκάδα, ρύακον, 50₂₁₉₋₂₂₁.
 Σκουρίλλας, ὄνομα κατοίκων Κῶ, 204.
 Σκουρίλλας Ἰωάννης, 75_{1η'-ιθ'}.
 Σκουρίλλας Μανουήλ, ἱεροδιάκονος, χαρτοφύλαξ, 70₁₆.
 Σκουταράτος Κωνσταντῖνος, κάτοικος Κῶ, 75_{κε'-κε'} 231.
 Σκουταρίτης Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 75_{ι'} 231.
 Σκρίνος Ἰωάννης, πάροικος, 50₁₆₃. Βλ. Ἄννα(9), Βασίλειος(4), Λέων(11).
 σκυτάλη, 27.
 Σμύρνη, 23, 151, 163.
 Σολάνη, χωράφιον τῆς —, ἐν Κῶ, 69₃₀ 192.
 1 Σοφία, χήρα Δημητρίου, πάροικος, 65₁₅₋₁₆. Βλ. Μιχαήλ(31).
 2 Σοφία τοῦ Νικηφόρου, πάροικος, 50₁₇₃.
 3 Σοφία, βλ. Ἰωάννης(8).
 Σπαναγούδενα Θεοφανώ, χήρα, πάροικος, 50₁₄₆. Βλ. Μαρία(23).
 Σπανόπουλος Γεώργιος, λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, 44.
 Σπανός Ἰωάννης, ὑποτελετής, 68₃₈. Βλ. Θεοφανώ(3), Καλή(4), Μανουήλ(4).
 Σπανός Μάρκος, πάροικος, 65₁₉. Βλ. Ζωή(2), Νικήτας(7).
 Σπανός Νικόλαος, πάροικος, 65₂₀ 169. 68₃₆ 188. Βλ. Γεώργιος(22), Εὐδοξία(1).
 Σπληνιάρης Ἀνδρόνικος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 56₂₂ 102. 59₂₁ 60₃₄ 133. κριτῆς τοῦ βήλου, 102, 128, 133. μεγαλοεπιφανέστατος, 102. σεβαστός, 60₁₄ 128.
 Σπονδῶν, βλ. Θεοτόκος τῶν Σπονδῶν, μονή. σπορά, 27.
 σπόριμος, βλ. γῆ, εἶδη.
 σπόροι, 50₉₀₋₁₃₇ 27.
 Σταλιώτης Νικήτας, πάροικος, 169. 68₃₇. Βλ. Ἄννα(13), Γεώργιος(21), Εἰρήνη(26).
 στάσις, 50₂₃₅₋₂₄₉ 63₂₋₈₋₉ 152, 153, 155. 66₁₆ 171, 174. 69₂₆₋₂₈ 192, 197, 214, 215, 216. 74₂₉. Βλ. καὶ ὑποστατικὴ στάσις, ὑπόστασις, Βαρυκαλίγης, Λίμναινα Μαρία, Στιχῆς, Φιλοπότιον.
 σταῦλος, 52_{107α'-107β'} 52B₅₇₇.

- σταυρίον, 52₁₀₂.
σταυροπήγιον, 189. 69₂₄ 192.
1 σταυρὸς (ἐκκλ.), 50₁₀₃.
2 σταυρὸς (ὄριον), 50_{211·222·224·280} 32. 52_{52·53·56·58·72·77·78·80·81·82·83·84·85·86·87·91·93·96·101·102} 67.
3 σταυρὸς (σίγγον), 53_{207γ'}. 75₄. Βλ. καὶ σιγνογραφεῶ.
σταυροτρίκλιнос, 50₁₁₀ 4.
Σταυροφορία Α', 85, 86.
Σταυροφόροι, 133.
Σταυρούπολις Καρίας, μητρόπολις, 181.
Σταύρωσις (εἰκῶν), 50₁₀₄.
Σταφίδαρὸς Κωνσταντῖνος, ἄνθρωπος τοῦ Γεωργίου Ζαχαρομμάτου, 64₅ 157, 162.
στέγος (τό), 52₁₈₇.
στέμμα· ἵπποφορβεῖα τοῦ —, 180. κτήματα τοῦ —, 25.
Στεριωνῆς Ἰωάννης, καστροφύλαξ Πυλίου, 75_{χ'}.
στεφανίτης, 50₁₀₈.
Στέφανος, υἱὸς Κωνσταντίνου(5), 66₁₂.
Στέφανος, βλ. Γαβαλάς, Γλαβάς, Ἐγγλαβάς, Πελαῖτης.
Στιχῆς, στάσις τοῦ —, ἐν Κῶ, 69_{28·28} 192.
στίχος (φορολογικὴ μονάς), 50_{148·155·162·175} 26, 30. 60₁₈₇.
στλάβοι (=σκλάβοι), 75_{β'·4·32} 229, 232.
Στουπαλιώτης, 169. 68₃₃ 189. Βλ. Μιχαήλ(32).
Στραβοῦιωάννης (ἐν Λήμνῳ), 74_{15·21} 218, 222.
στράτα, 50_{187·296·298} 52_{49·57·58·63} μεγάλη —, 50₁₈₂·στράται, 69₁₅ 192.
στρατεία, 54₅ 76, 77, 80, 169.
στράτευμα βασιλικόν, Π₁₅ 240.
στρατευόμενοι, βλ. στρατεύω.
στράτευσις, 80.
στρατεύω, 54₁₀₋₁₁ 76, 77, 80. ἐστρατευμένοι, 80. στρατευόμενοι, 75_{β'} 229.
Στρατηγός, πρεσβύτερος, πάροικος, 50₁₅₃. Βλ. Εἰρήνη(19), Μόσχος(4).
στρατηγός (καὶ προνοητὴς Σάμου), 52_{4·17·43·183} 46, 47, 61, 64, 65. 53_{188·207δ'} 70, 71, 75. Βλ. Εὐστάθιος Χαρσιανίτης.
Στρατηγὸς χήρα, πάροικος, 50₁₅₇. Βλ. Ἄννα(20), Γεώργιος(24).
στρατιά, γῆ τῶν στρατιῶν, 69_{15·21} 192, 193, 196.
Στρατιώτης Βασίλειος, κάτοικος Κῶ, 75_{ιγ'}.
στρατιώτης, 61₃ 145, 162. 74₁₇ 222. Βλ. Γου-
- λιέλμος, Λιμνιώτης Νικηφόρος, Μαγκαφᾶς Γεώργιος, Τειρῆς.
στρατιωτικοί, 224, 225. Βλ. στρατευόμενοι.
στρατοπεδάρχης, 64₂₁ 157, 158, 162, 241, 244. Βλ. Θεοφάνης, Φωκᾶς Μιχαήλ.
στρατός, 27, 180. Βλ. καὶ στράτευμα.
1 Στρόβηλος, ἐν Κῶ, 70₁₉ 199, 204.
2 Στρόβηλος, προάστιον Λέρου, 52_{35·80} 66, 67.
3 Στρόβηλος, ἐν Μ. Ἀσίᾳ, 67.
Στύλου, μονή, 77, 79. Βλ. Λάτρος, Χριστόδουλος.
Συβαίτικόν (τό), 126. Βλ. Σικαϊτικόν.
σύγαμβρος αὐτοκράτορος (=Μιχαήλ Φωκᾶς), 244.
συγκταλογίζομαι, 69₃₃.
συγκομιδῆ, 27.
συζήτησις· ἀνώτερα (ἢ ἐλεύθερα) πάσης οἰασθήτινος (ἢ πάσης καὶ παντοίας) συζητήσεως, 56₈. 58_{19·24} 62₁₂. ἐξκουσσεύεσθαι ἀπό. . . καὶ ἑτέρας οἰασθήτινος ἐπηρείας καὶ συζητήσεως, 59₈. 60₅. Βλ. καὶ ἐπήρεια.
συκαμινέα, 52₆₉.
σुकέα, 50₁₁₈. 52_{107γ'} 192.
συμβουλλῶ· συνεβουλλώθη, 50_{85-86·89} 26, 75. Βλ. καὶ συσφραγίζομαι.
συμπάθεια, 113. Βλ. καὶ συμπεπαθημένα.
συμπεπαθημένα, 57₉ 109, 113.
συμπεριορίζομαι, 50₂₀₅· 69_{21·33} 192. Βλ. καὶ περιορίζω.
συμποσούμενος, 69₂₉.
συμπτώμενος, 52_{169·170-171} 68.
συναδελφός, 61_{5·17}.
Συναξχριστής, 43.
σύναξις, 67₉. Βλ. καὶ ἐπισυνάζω.
συνδοσία, 54₅ 77.
1 συνήθεια· ὑπὲρ συνηθείας τοῦ ἐπισκεπτιτοῦ, 50₃₁₈ 6, 33 - 34.
2 συνήθεια· κατὰ τὴν τοῦ σεκρέτου συνήθειαν, 60₁₀. κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ (τάδε), 63₅. καὶ τῶν ἄλλων ἐπηρεϊῶν καὶ δόσεων τῶν κατὰ συνήθειαν, 71₄. κατὰ τὴν δικαίαν συνήθειαν, Π₂₄.
συνίστημι· ἐσυνήστησαν, 75₁₇.
συνοδικά, βλ. ἔγγραφα.
Σύνοδος, 141. Βλ. καὶ Ἱερὰ Σύνοδος.
σύνορον, 50_{179·192·213·260·281·262·263·265·266·269} 31. Βλ. καὶ ὄριον, ὄρος.

σύντροφος, **61**₈₋₁₈ 145. **72**₈ 211, 212.
 συνυπογράφω, **75**, **88**, **168**, **179**.
 συνωνή (φόρος), **50**₃₁₂ 6, 30 και υποσ.1, 33, 169.
 Συρικνός Γεώργιος, ἱερεὺς, **75**_{μδ'-με'}.
 Συρόπουλος Ἰωάννης, ἔλαιοπάρχος, **56**₁₆₋₁₇ 90,
 95, 99, 101. **59**₁₁₋₁₂₋₁₅ 121. **60**₁₂₋₁₄ 129.
 σύστικσις (=ἕδρυσις), **Π**₂.
 συστημάτιον (=συστημάτιον), **52**₁₀₁ 67.
 συσφραγίζω· συνεσφραγίσθη, **7**, **26**. **52**₁₄₆₋₁₄₇ 49,
 64, 68, 74. Βλ. καὶ συμβουλλῶ.
 σφακιά, **65**₂₆ 165.
 σφραγίζω, **40**, **41**. **52**₁₈₄ 49. **54**₂₂. **55**₈₄. σφραγί-
 ζομαι, **50**₈₈. **40**, **41**, **42**, **49**, **141**, **158**, **183**.
 σφραγίς, **6**, **22**, **37**, **40**, **41**, **50**, **77**, **82**, **83**, **84**,
86, **88**, **135**, **140**, **141**, **143**, **146**, **152**, **156**,
157, **182**, **184**, **191**, **217**, **223**. δεσποινική
 —, **41**. κηρίνη ἢ διὰ κηροῦ —, **51**₃₈₅₋₄₂₁ 36,
41. **52**₄₁₋₁₂₈ 48, 49. **53**₇₅. **54**₁₅. **61**₁₆ 136.
 — μολυβδίνη, **51**₄₁₇ 40, 76, 156, 182. Βλ.
 καὶ βούλλα.
 Σχοινᾶς Κωνσταντῖνος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ
 σεκρέτου τῆς θαλάσσης, **56**₂₃ 102. **59**₂₃ 124 -
 125. σεβαστός, **102**. **59**₂₆ 124 - 125. **60**₂₆.
 πικραθαλασσίτης, **102**. **59**₂₆ 124.
 σχοινίον (μέτρον μήκους), **52**<sub>52-53-58-58-59-61-62-
 64-75-77-78-80-87-89-91-92-94-96</sub> 48, 67. βασιλι-
 κὸν —, **31**.
 Σχολαὶ τῆς Ἀνατολῆς, **26**.
 σωκίρια (μέτρον ἐπιφανείας), **50**<sub>180-181-185-188-194-
 198-199-201-203-205-206-234-248-250-254-261-263-267-269-
 270-272-273</sub> 31, 32. τετραγωνικά —, **31**, **32**, **33**.
 Σωρός, ἐν Κῶ, ἱερεὺς τοῦ —, **70**₁₉.
 Σωτήρ, βλ. Χριστός.
 Σωτήρος Παντεπόπτου, μονὴ Κωνσταντινουπό-
 λεως, **66** - **67**, **87**.
 Σωτήρος Χριστοῦ, (ἢ τοῦ Ἀμπελᾶ), μονὴ ἐν
 Κῶ, μετόχιον τῆς Πάτμου, **68**₄₈ 182, 183,
184, **188**, **189**. **69**₂₃₋₃₅ 191, 192, 193, 196.
70₂₋₅₋₇₋₁₄₋₂₃₋₂₉₋₃₂₋₃₄₋₃₇ 198, 199, 200, 202, 203,
 204, 205.
 σωφρωνίζομαι, **55**₅ 83.

Τ

ταξίδιον (=ἐκστρατεία), **55**₁₃ 83, 85, 86.
 τάξις πρωτοκαθεδρίας, **181**.
 ταπεινός, **67**₂₅ (ἐπίσκοπος).
 παραχαί, **83**, **85**, **232**.

Ταρκέντης Γερμανός, ἡγούμενος μονῆς Ἄλ-
 σους, **75**₂₄ 234.
 Ταρονίδης Κωνσταντῖνος, πανσέβαστος σεβα-
 στός, πριμικήριος τῶν Βαρδαριωτῶν, **56**₃₁
 105.
 Ταρωνίτης Θεόδωρος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ
 σεκρέτου τῆς θαλάσσης, **56**₂₅ 103.
 τάφρος, βλ. τράφος.
 τεθυρωμένος, **50**₃₀₅₋₃₀₆. **52**<sub>100-102-104-105-106-107-107α'-
 164-167-168</sub>. **52B**₅₇₈.
 Τειρῆς Ἀλέξιος, στρατιώτης, **61**₃.
 τελεία, βλ. ἀποκατάστασις, δεσποτεία.
 τέλε(ι)ον· ἀπέχειν —, **64**₁₀. **71**₅. **73**₁₁. ἐξέκοψε —
54₇. ἀπεδιώξαμεν αὐτὸν —, **70**₃₁.
 τελείως· ἀπέχω (ἢ ἀφίσταμαι) —, **61**₃₆ **64**₈.
 τέλεσμα (φορολ.), **54**₄₋₁₂. **57**, **109**. **61**₂₈. Βλ. καὶ
 βάρος.
1 τέλος, **30** καὶ υποσ.1, **31**, **33**, **34**. **52**₁₀₋₃₁₋₃₅.
98. **63**₄ 152, 165, 168, 169. **69**₁₆₋₃₆ 192, 193,
197. **74**₂₃₋₂₅₋₂₇ 218, 222. **Π**₂₄₋₂₅ 240. βοίδατι-
 κὸν —, **63**₄. δημοσιακὸν —, **67**₄ 175. παροι-
 κικὸν —, **28**, **29**, **30**, **32**, **34**, **168**, **222**.
2 τέλος· οἱ ἐν τέλει, **61**₃₁₋₃₅.
 τελῶν, **50**₇₂₋₁₄₇₋₁₅₅₋₁₆₁₋₁₆₆₋₁₇₄₋₃₁₂ 4, 5, 30, 31. **63**₄.
 Τεμένια (ἢ Τεμένιον), προάστιον Πάτμου ἐν Λέ-
 ρφ, **52**₇₋₁₉₋₄₅₋₇₀ 46, 47, 48, 50, 61, 62, 65,
66, **164**, **167**. **68**₃₈ 182, 183, 189. μετόχιον,
47. **65**₄ 164, 167, 169.
 τετραβάγγελον, **50**₁₀₉.
 τεχνικοί, **95**, **96**, **100**.
 Τζαγκάρις (ἐν Λήμνῳ), **74**, **218**.
 τζαγκράτωρ, **75**_{λβ'-λβ'} 225, 232. Βλ. Κρίτζης,
 Λικαρδίτης, Ματζόνης.
 Τζαμίνενα Ἄννα, πάροιχος, **50**₁₆₄.
 Τζαμίνης Ἰωάννης, πάροιχος, **50**₁₆₄₋₁₆₅. Βλ.
 Ἄννα(10).
 Τζάνζης Νικόλαος, κριτῆς καὶ ἀναγραφεὺς τῶν
 Κυκλάδων, **51**₃₇₂₋₄₁₆₋₄₁₇ 36, 37, 40, 41, 42,
 43, 44. μάγιστρος, **51**₃₇₂ 36, 42. βασιλικὸς
 νοτάριος τοῦ σεκρέτου τοῦ σακελλαρίου,
51₄₁₆₋₄₁₇ 36, 42.
 Τζεριμιόνου, δρυς τῆς —, **50**₃₀₀.
 Τζιβὸς Γεώργιος, πάροιχος, **50**₁₄₁. Βλ. Ἄννα(2)
 Ἰωάννης(14).
 Τζιμισχῆς Κυριακός, **54**₁₇. Βλ. Εἰρήνη(12), Νι-
 κηφόρος(4).
 Τζιρίθων Ἰωάννης, λογοθέτης τοῦ γενικοῦ, **44**.

- Τζίτας Κωνσταντῖνος, ἐλαιοπάροχος, 56₁₆ 99, 101. 59₁₄ 60₁₂.
- Τζουραχᾶς, θυγάτηρ τοῦ —, Π₂₅.
- Τζυχλονᾶς Γεώργιος, πάροικος, 66₁₀. Βλ. Φωκᾶς.
- τηγάνιν, 50₁₁₂₋₁₁₃ 27.
- 1 τηρῶ (= ἐξετάζω, ἐρευνῶ), 61₂₁ 173, 178. 70₉ 198, 204. Βλ. καὶ ἐπιτηρῶ, περιτηρῶ.
- 2 τηρῶ· τήρησον τὰ δικαιώματα, 72₁₀.
- Τιμένα - Τιμένιον, 65₄ 167. 68₃₈ 189. Βλ. Τεμένα.
- τίμιος, βλ. πρόσταξις.
- τιμιώτατος, 61₁₋₂. — μοναχός, 51₃₇₄₋₃₈₄ 52₁₁₂₋₁₅₁ 53₁₈₂ 61₅. — καθηγούμενος, 56₁₆₋₁₇ 59₉ 60₇₋₉₋₁₁₋₁₃ 70₃₋₁₂₋₄₃.
- τιμωρία, 73₁₁.
- τίτλος, 25, 43, 64, 86, 87, 143, 150, 155, 163, 212.
- τίτλος ἰδιοκτησίας, 23, 61, 188, 221.
- τολμῶ· τολμώντες οἱ δοῦλοι τῆς κραταιᾶς καὶ ἁγίας βασιλείας σου... ἀναφέρομεν, 75₄₋₃₂ 230.
- τόμος (= Τυπικόν), 81.
- Τοξαρχᾶς Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 75_{κδ'}.
- τόπια, 61₁₁₋₂₀₋₂₂₋₃₃ τόπιον χωραφιαῖον, 69₅₂.
- τοπικῶς· διοριζόμενος τηρῆσαι τὴν τοιαύτην ὑπόθεσιν τοπικῶς, 178.
- τοποθεσία, 64₂₃₋₂₅ 163.
- τόπος, 50₂₁₁₋₂₁₅ 51₄₀₀ 52₇₅₋₇₇₋₈₇₋₁₂₀ 61₃₇ 74₁₂ 75₁₁₋₁₂₋₁₄₋₁₆₋₁₇₋₁₉₋₂₁₋₂₂ 225. Π₁₀₋₂₄₋₂₅ ὄρεινός —, 63₉ 64₂₈ περιοριζόμενος —, 50₁₈₃₋₂₁₈₋₂₂₉₋₂₈₅₋₂₈₇₋₂₉₀₋₂₉₁₋₂₉₄₋₂₉₇₋₂₉₈₋₃₀₁₋₃₀₂₋₃₀₃ 32. 52₅₅₋₆₁₋₇₄₋₈₉₋₉₆ πετρώδης —, 52₇₆₋₇₇. Βλ. καὶ Λάδης τόπος.
- 1 Τορνίκης Δημήτριος, κριτῆς τοῦ βήλου, λογοθέτης τοῦ δρόμου καὶ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (†1201), 98, 144.
- 2 Τορνίκης Δημήτριος, μεσάζων (†1252), 61₁₆ 136, 141, 144 - 145.
- Τορνίκης Κωνσταντῖνος, πανσέβαστος σεβαστός, ἐπὶ τῶν δεήσεων (1195 - 1199), ἔπαρχος τῆς πόλεως (1199 - 1201), λογοθέτης τοῦ δρόμου (1201 κ.έ.), 56₁₅₋₁₆ 90, 96, 98, 101. 59₁₂₋₁₃ 121. 60₁₄₋₁₅ 129, 132, 133, 134, 144.
- Τοῦρκοι, 85, 149. Βλ. καὶ ἐπιδρομαί.
- Τράλης Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75_{λγ'}.
- τραπεζοφόριον, 52₈₇.
- τράφος, 50₁₈₅₋₂₆₀₋₂₆₃₋₂₆₉₋₂₈₅ μέγας —, 50₁₈₄₋₂₆₁₋₂₆₂ παλαιός —, 50₁₈₁. Βλ. καὶ νεροτράφος.
- τραχεινός, 51₃₉₀₋₄₀₅.
- τραχύ, βλ. ἄσπρον.
- Τριακοντάφυλλος, υἱὸς Κωνσταντίνου(4), 74₂₄.
- Τριβλκττίτης Γρηγόριος, βασιλικὸς νοτάριος τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης, 56₂₄ 103. 59₂₄.
- τρικέφαλα νομίσματα, 57₂₋₄₋₉₋₁₁ 109, 112 - 113. 65₂₄ 169. τρικέφαλοι λίτραι, 57₂ 112.
- Τρικλινώτης Πάγκαλος, ἐλαιοπάροχος, 101. 60₁₃.
- τρίπατος, 52₁₀₂.
- τρισμακάριστος· τοῦ ἀοιδίμου καὶ τρισμακαρίστου αὐθέντου καὶ βασιλέως, 64₁₃ 161. 66₆ 173.
- Τριχᾶς Κωνσταντῖνος, διὰ τοῦ —, 58₂₇ 116, 119.
- Τριώδιον (βιβλίον ἐκκλ.), 50₁₁₀.
- τρόπις (πλοίου), 60₁₉.
- τρόπος, — δεσποτικός, 52₁₅₁. — δυναστικός, 73₅. — πλεονεκτικός, 73₅. κατὰ τελείας καὶ ἀναφαιρέτου δεσποτείας τρόπον, 50₇₂₋₇₃ 26. κατὰ τρόπον ἀνταλλαγῆς, 66 - 67.
- τρούλλα, 50₁₁₁.
- τρουλλωτός, 50₁₀₂₋₁₁₀.
- τσάρος τῶν Βουλγάρων, 98.
- Τυπικόν (μονῆς), 80 - 81.
- τυπωθεῖς, 50₁₃₄ 53₂₀₇ 71. 57₂ 109, 112. Βλ. προ(δια)τυπωθεῖς.
- τύραννος (= Ἀλέξιος Γ' Ἀγγελος), 89.

Υ

- Υαλαία, βλ. Γεώργιος(4).
- ὑδραγωγεῖον, 74₁₇ 222.
- ὑδρομύλων χειμερινός, 222.
- ὑλογραφία, 52₁₀₃.
- ὑπάλληλος, 85, 88, 143, 209, 245. κρατικὸς —, 175, 212.
- ὑπάμπελος, βλ. γῆ.
- ὑπατος (ἀξίωμα), 52₁₇₆₋₁₇₈ 64. Βλ. Κοτούνης, Μαυρόποδος Μιχαήλ.
- ὑπέρ (+φορολογητέα μονὰς ἢ φόρος), 50₁₂₈₋₁₃₄ 138-312-314-315-316-317-318 6, 30, 33.
- ὑπεργος, βλ. γῆ.
- ὑπέρπυρον, 63₄₋₆₋₈ 152, 153. Βλ. καὶ νόμισμα.
- 1 ὑπηρεσία, 25, 42, 96, 99, 111, 244. αὐτοκρατορικὴ —, 143, 180. δημοσία —, 109, 133,

154. κεντρική —, 95, 98, 109, 216.
 2 ὑπηρεσία, 151, 240. εἰς ὑπηρεσίαν ἔχει αὐτοῦς ἢ μονή, **65**₈.
 ὑπηρετῶ, 171.
 1 ὑπογραφή, **50**₃₂₂₋₃₂₃ 6, 22, 24, 25, 35. **52**₁₇₄ 49, 50, 64. **53**_{207γ'} 70, 77, 81, 82, 83, 84, 83, 89, 90. **57**₁₃ 108, 109. **58**₂₆ 116. **59**₂₁ 121, 124, 125, 128, 129, 133. **61**₂₂₋₄₂ 136, 137, 140, 141, 143, 144, 151, 178. **70**₂₄₋₂₅ 238, 221, 223, 229, 244. Βλ. καὶ σίγνον.
 2 ὑπογραφή· παροίκων ὑπογραφαὶ (=κατογραφοί), **61**₂₇ 137.
 ὑπογράφω, -ομαι, **50**₇₉₋₃₂₆ 23 ὑποσ.1, 24. **51**₃₈₂ 40, 42, 43. **52**₁₇₇₋₁₇₈₋₁₇₉₋₁₈₀₋₁₈₂₋₁₈₄ 49, 61. **53**_{201-207θ'-207κ'} 71, 75. **54**₂₂ 81, 84, 96, 99, 100, 101. **57**₁₅ 108. **58**₂₃ 115, 121, 124, 125, 127, 128, 133, 141, 158, 163. **75**_{λε'-με'} 1-3-5 231. ὑπογραφεῖς, **50**₃₂₁ 6, 71. **61**₄₂ 136, 140. **65**₃₃. **68**₆₀ 183. ὑπογεγραμμένον, **50**₈₅₋₈₈₋₈₉ 4, 26, 90, 109, 244.
 ὑποδιάκονος τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, 42. **53**_{207β'} 75. Βλ. Μιχαήλ(6) καὶ διάκονος.
 ὑπόκειμαι, **63**₁₁ 152.
 ὑποκέραμος, **50**₃₀₅. **52**₆₆₋₁₆₁₋₁₆₃₋₁₇₀₋₁₇₁. **52B**₅₇₆₋₅₇₇. ὑπομνήσκω· ὑπεμνήσθη, **53**₁₉₆ 71, 72. ὑπομνήσθεις, **52**₁₀₉ 50.
 ὑπόμνημα, 180, 232. πατριαρχικόν —, 184, 189, 240 - 241, 245, 246.
 ὑπομνηματογράφος, 141.
 ὑπόμνησις, 49, 50 - 51, 71, 72. **57**₇ 109. **75**₅ 225, 229. Βλ. ὑπομνήσκω.
 ὑπόπτασις, **62**₅ 150, 155. **Π**₁₈ 240. Βλ. καὶ στάσις.
 ὑποστατική στάσις, **63**₂ 152, 153, 155, 174, 215. Βλ. καὶ στάσις.
 ὑποστατικὸν (τό), 152.
 ὑποταγή, **53**₁₉₀.
 ὑποτελεῖν, **Π**₁₈ 240.
 ὑποτελετής, 168. **68**₂₅₋₂₉ 183, 188. **69**₂₀ 192. Βλ. καὶ ὑποτελής.
 ὑποτελής, **65**₂₅. 188, 192, 234. Βλ. καὶ ὑποτελετής.

Φ

- φάβα, **50**₁₁₉ 4.
 Φανερινὸς Γεώργιος, πάροικος, **50**₁₅₄. Βλ. Ἄννα(3).

- Φαός, Πέτρος τοῦ —, πάροικος, **50**₁₆₉. Βλ. Ἰωάννης(23), Καλή(5).
 Φάρμακος (νήσος), **69**₄ 191, 192, 196. Βλ. καὶ Φαρμακοῦσα.
 Φαρμακοῦσα (νήσος), 196.
 Φασαντής, ἡγούμενος μονῆς Ἄλσους, **75**₂₄ 234.
 Φάσης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **70**₁₈.
 Φατύρης Γεώργιος, πάροικος, **50**₁₆₈. Βλ. Ἄγαθή, Κωνσταντῖνος(3).
 φέουδον, 112.
 Φερνιζιώτης Γρηγόριος, (ἀπογραφεύς;), **63**₁₂ 152, 153, 154, 155. **64**₂₁₋₃₉ 157, 158, 161, 162, 214.
 φθάνω (+ἀπαρμφ.), **50**₇₆. **54**₁₀ 80. **59**₁. **60**₈. **70**₅₋₃₃. **Π**₁₋₁₄. ἠφθάσαμεν τὴν ἡμέραν τοῦ τάδε, **75**₉₋₁₃₋₂₁ 233, 234.
 φθινοπωρινὸν (ἐννόμιον), **50**₁₂₀.
 Φιλαδελφείας θέμα, 244.
 Φιλανθρώπου Χριστοῦ, μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, **69**₂₅₋₃₁ 192, 196.
 Φιλάρετος, βλ. Ἄναφιώτης.
 Φιλόκαλος Γεώργιος, πάροικος, **74**₂₇. Βλ. Εἰρήνη(9).
 Φιλοπότιον, ἀμπελοκήπιον ἢ περιβόλαιον, **50**₁₁₁. **116-131 4, 5. Φιλοποτίου στάσις, **50**₂₃₅.
 Φίλου, χωράφιον τοῦ —, ἐν Κῶ, **69**₂₂₋₂₃ 192.
 φόλλις, **50**₁₄₈₋₁₅₀₋₁₇₁₋₁₇₅ 5, 29, 31.
 Φοναῖος, χωράφιον τοῦ —, **50**₂₄₅₋₂₄₆.
 φορβάδιον, **50**₉₁₋₁₄₄₋₁₄₅₋₁₆₃₋₁₇₁ 4, 5, 27.
 φορολογία, 77, 95, 129, 132. Βλ. καὶ φόρος.
 φορολογικός, 26, 27, 28, 33. φορολογικὴ ἀπαλλαγὴ, 30, 31 ὑποσ. 0, 77, 90, 91, 97, 98, 108, 109, 111, 113, 115, 118, 120, 121, 129, 133, 169, 173, 206, 210. Βλ. καὶ ἐξκουσσία.
 — ἐπιβάρυνσις, 48, 89, 90, 120, 121, 128.
 — ἔτος, 26, 66. — κλίμαξ, 33. — σύστημα, 22.
 — ὑποχρέωσις, 26, 29, 80, 97, 179, 183, 206.
 — ὑπόθεσις, 113, 119, 212.
 φορολογικῶς, 25.
 φόρος, 28, 29, 32, 33, 34, 48, 80, 90, 96, 97, 98, 109, 115, 118, 121, 129, 136, 137, 152, 153, 170, 173, 175, 180, 205, 206, 211. — βοϊδατικός, 152. ἔγγειος —, 30, 31 ὑποσ. 0. — δεκατείας ἢ τοῦ κοιμερκίου, 91, 97, 116. — ἐπὶ τοῦ οἴνου, 97. — δεκατείας τῶν οἰναρίων, 115.
 φόρτωσις (πλοίου), 95.**

Φουρνάρης Νικήτας, κάτοικος Κῶ, 70¹⁷.
 φουρνάριον, 52¹⁷¹.
 φραγκική κατάκτησις, 197. Βλ. καὶ Λατινο-
 κρατία.
 Φράγχοι, 23, 94, 98, 133, 144, 149, 235. Βλ.
 καὶ Λατῖνοι.
 φρακτὴ (πλοίου), 60¹⁵, 129, 134.
 φρέαρ, 51³⁰². 52^{87-107β'} 48.
 φρουρά, 231.
 Φρυγάνιον (ἐν Λήμνῳ), 74₉, 218.
 Φρυγία, 27.
 Φτέρις (ἦ), τοπωνύμιον Λήμνου, 222. Βλ. καὶ
 Πτέριν.
 Φύγελα (τά), 62₁, 146, 148, 149, 150, 208. 72₉
 211, 212. Βλ. καὶ ἐμπορεῖον τῶν Φυγέλων.
 φυλακὴ· εἰς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν αὐτῶν, 52¹⁶⁰.
 φύλλον ἀπὸ παραθέσεως, 28.
 Φωκᾶς Θεόδοτος, μέγας δούξ, 142ὑποσ.1.
 Φωκᾶς Μιχαήλ, πανευγενέστατος, στρατοπεδάρ-
 χης τοῦ θέματος Θρακησίων καὶ Φιλαδελφείας
 († πρὸ 1253), Π₁₅₋₁₉ 240, 241, 244, 245.
 Φωκᾶς, ἀδελφὸς Γεωργίου Τζυχλονᾶ, 66₁₀.
 Φωκᾶς, βλ. Νικηφόρος Φωκᾶς.
 Φῶτα, ἄρχων τῶν —, 66. Βλ. καὶ φωταγωγία,
 φωταψία.
 φωταγωγία, 66.
 φωταψία, 52₁₂ 66.
 Φωτεινὸς Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, 70₁₈ 204.
 Φωτεινὸς Ἰωάννης, ἱερεὺς καὶ πρωτοπαπᾶς,
 75^{μα'-μβ'}.
 Φωτεινός, βλ. Καλῆ(12).

X

Χαλινίτζι (τό), παραπόταμος Μαιάνδρου, 64²⁸⁻³².
 Χαλκολάμιου, ἐπισκοπὴ, ἐπίσκοπος, 67₂₆ 175,
 176, 178, 181. Βλ. Ἰωάννης(2).
 Χαλούφης Γεώργιος, ἐπικρατῶν τὸ κομμέριον
 τῆς Ἰωνίας, 71₁ 206, 210.
 Χαμέτης Νικόλαος, κάτοικος Κῶ, 75^{τη'}.
 χαρά, βλ. πολυχρόνιος.
 Χαρατζῆς Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, 75^{ιβ'}.
 Χαρζανᾶ, οἱ παῖδες τοῦ —, μίσθιοι δουλευταί,
 62₁₀. Βλ. Ἰωάννης(24), Λέων(18).
 χαρίζω, 54₈. Βλ. καὶ ἀποχαρίζω.
 Χαροκοπίνα, βλ. Γεώργιος(5).
 Χαρσιανίτης Βασίλειος, μάρτυς, 65. 53^{207ιγ'}.

Χαρσιανίτης Εὐστάθιος, πατρίκιος, στρατηγὸς
 καὶ προνοητὴς Σάμου, 52₃₋₄₋₁₇₋₄₂₋₄₃₋₁₂₈₋₁₈₃ 46,
 47, 48, 49, 50, 61, 62, 63 - 64, 68. 53¹⁸⁶
 70, 71, 74, 75.
 Χαρσιανίτης Θεόδωρος, 64.
 Χαρσιανίτης Κωνσταντῖνος, 64.
 χαρτία, 50³²⁴ 22, 23, 24. σεκρετικά —, 50⁷⁵ 4.
 — τοῦ σεκρέτου τοῦ Μυρελαίου, 52¹²⁴⁻¹²⁵.
 χαρτουλάριος (τοῦ στρατιωτικοῦ λογοθέτου),
 25. Βλ. Ματζζούκης Ἀναστάσιος καὶ μέγας
 χαρτουλάριος.
 χαρτοφυλάκιον, 23. 61²⁷ 136.
 χαρτοφύλαξ, 50³²⁷ 24, 141. 70₁₆. Βλ. Σκουρίλ-
 λας Μανουήλ.
 χαρτῶα δικαιώματα, 23. 61²⁶⁻²⁷ 143, 145.
 Χασάνης, βλ. Ἄννα(23), χήρα τοῦ —.
 Χαχρούλης (ἐν Λήμνῳ), 74₁₂ 218.
 χεῖρ, βασιλικὴ καὶ θεία —, 61₁₆. 64₄. Βλ. καὶ
 γράμματα ἐρυθρά.
 χερσαία, βλ. γῆ.
 χερσάμπελον, 64.
 Χημάδ(ης;) Θεόδωρος, 61₂.
 Χιναῖος Μιχαήλ, πάροικος, 50¹⁴⁵. Βλ. Ἄννα(12).
 Χιοναδίτης (ἐν Λήμνῳ), 74¹¹⁻¹³ 218, 222. Βλ.
 καὶ Εἰρήνη(30).
 Χιονόπουλος (ἐν Λήμνῳ), 74₁₀ 218.
 χλοαστήριον, 50¹²⁵ 4, 28.
 Χοιροκέφαλον (ἐν Λήμνῳ), 74₁₁ 218.
 χοῖροι, 50¹⁴⁵⁻¹⁵¹⁻¹⁵⁹⁻¹⁸⁴⁻¹⁸⁹ 5.
 Χονδροχυτή, ρύαξ τῆς —, 50²⁷⁹ 33. Βλ. καὶ
 Σκορδοχίνα.
 Χορηγητόπουλος Γεώργιος, ἐνεργῶν δικαίω τοῦ
 Στεφάνου Γαβαλᾶ, 105. 59²⁵.
 χοροσταύλια, 50¹²⁴.
 Χουβέσης Μιχαήλ, κάτοικος Κῶ, 75^{ια'} 231.
 χρωῖδη, Π₁₀.
 χριστιανοί, 218. 75⁷⁻⁸⁻¹⁸⁻²⁰ 225.
 1 Χριστόδουλος μοναχός, ἰδρυτὴς Μονῆς Πά-
 τμου, 36, 37, 43, 44. 52^{107ε'-113-114-155} 46,
 48, 49, 50, 51, 61, 62, 65, 66, 67. 53²⁰² 71,
 72, 75, 77, 79, 80, 83, 85, 86, 240. ἅγιος
 πατήρ. . . θειότατος, 68₈. εὐλαβέστατος μο-
 ναχὸς καὶ ἡσυχαστὴς ὁ Λατρηνός, 51³⁷⁶. 52₅.
 εὐλαβέστατος μοναχὸς (καὶ καθηγούμενος)
 ὁ Λατρηνός, 54²⁻³⁻²³. ἱερὸς ἀνὴρ, Π₅. καθηγη-
 τῆς [μονῆς Στύλου] ἕρους Λάτρου, 54₂ 77.
 Λατρηνός, 36, 47. μακάριος ἀνὴρ —, 63₁₂.

- μοναχός καὶ ἡσυχαστής ὁ Λατρηνός, **52**₉₋₂₁. δεῖος —, **183**, **204**. **Π**₂ **245**. σεβασμιώτατος μοναχός —, **51**₃₉₈. τιμιώτατος (μοναχός) —, **51**₃₉₄. **52**₁₁₂₋₁₅₁. **53**₁₉₂₋₁₉₃. τιμιώτατος μοναχός καὶ ἡσυχαστής, **51**₃₇₄. Μονὴ Χριστοδουλου, **52**₄₆₋₁₁₄₋₁₅₂₋₁₅₆₋₁₆₃ **48**, **49**, **86**, **155**.
- 2** Χριστόδουλος, οἰκονόμος Μονῆς Πάτμου, **56**₁₇ **107**.
- Χριστὸς (Ἰησοῦς), **76**. **56**₁ **91**, **182**. **71**₁. Χριστὸς Σωτήρ, **56**₁. **58**₁₇.
- Χριστοῦ Παντοκράτορος, μονὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει, **69**₂₅₋₃₁ **192**, **197**.
- Χριστοφόρος, βλ. Κοψήνος.
- Χριστοφόρος (ἐν Λήμνῳ), **74**₁₁ **218**.
- Χρυσάνθος Ἰωάννης, ἐνεργῶν τὰς τῆς θαλάσσης δουλείας, **56**₂₉₋₃₀ **105**.
- Χρυσόβεργης Ἰωάννης, κάτοικος Κῶ, **75**_{χθ'}.
- χρυσόβουλλον, ὕψος.1, **23**, **30**, **31** ὕψος.0, **41**, **43**, **44**, **45**. **52**₂₄₋₁₅₁₋₁₅₂ **48**, **50**, **65**, **66**, **71**, **72**. **54**₃₋₉ **77**, **79**, **80**. **56**₁₋₅₋₉ **89**, **90**, **91**, **95**, **96**, **97**, **112**. **58**₂₃ **115**, **116**, **116**, **118**. **59**₆ **121**, **125**, **126**. **60**₅ **129**, **132**, **142**, **149**, **157**, **158**, **161**, **162**. **65**₃₋₉₋₃₁ **164**, **165**, **173**, **176**, **179**, **180**, **183**, **184**, **187**, **188**, **189**. **69**₇ **192**, **193**, **199**, **205**, **221**, **222**, **231**, **232**, **235**, **241**, **245**. βασιλικὸν προσκνητὸν —, **64**₁₇₋₁₈₋₄₁. εὐσεβές —, **53**₁₉₃. θεῖον καὶ βασιλικὸν προσκνητὸν —, **60**₁₋₂₋₂₃₋₂₄. προσκνητὸν —, **56**₄₋₂₀. **58**₂₈. **68**₁₁₋₁₅₋₅₈₋₅₉. **69**₇₋₈₋₁₂₋₁₇₋₄₀. σεπτὸν καὶ προσκνητὸν —, **68**₉₋₁₀. Βλ. καὶ χρυσόβουλλος λόγος, χρυσόβουλλος γραφή.
- χρυσόβουλλον σιγίλλιον, **113**, **142**, **149**, **150**, **158**.
- χρυσόβουλλος γραφή, **54**₇ **77**.
- χρυσόβουλλος λόγος, **50**₇₀ **3**, **7** καὶ ὕψος.1, **22**, **23**. **51**₃₇₉ **36**, **37**. **52**₁₆ **50**, **67**. **54**₁₃ **77**. **56**₅₋₇ **90**. **58**₁₇₋₁₉₋₂₀ **115**, **116**. **59**₃₋₄ **120**, **121**. **61**₃₀ **136**, **137**. **67**₂₋₈₋₁₈ **176**. **70**₃₈. **73**₂₋₉ **213**, **214**.
- χρυσοπέταλος (εἰκὼν), **52**₁₀₀. Βλ. καὶ πέταλον.
- Χρυσόχος Λέων, κάτοικος Κῶ, **75**_{δ'}.
- χυτός, **50**₁₀₅₋₁₀₇. **52**₁₀₂.
- Χωνιάτης Γεώργιος, κάτοικος Κῶ, **75**_{ιζ'}.
- χώρα, **67**₂₃ **175**. **70**₁₅. **75**₁₁₋₁₈₋₂₃₋₂₉ **225**, **226**. — τῶν Παλατίων, **24**. **64**₁₁₋₁₅. — τοῦ Πύργου, **64**₇. — τῆς ἁγίας βασιλείας αὐτῆς (=τῆς Θεοδώρου) ἐν Κῶ, **70**₉ **203**. — τῶν Φυγέλων, **72**₉. παράλιος —, **60**₃. παραγιγίλιος —, **71**₃ **206**, **210**. κατὰ χώραν, **57**₉. **61**₆ **143**, **144**.
- 65**₃₀. **Π**₂₆. χώρα ἐδόθη (=ἐπετρέπη), **52**₁₄₄. χώραν ἔχειν (=δύνασθαι), **68**₂₈.
- χωραφιαῖον τόπιον, **68**₅₂.
- χωράφιον, **50**₁₁₇₋₁₂₅₋₁₂₈₋₁₃₃₋₁₃₇₋₁₇₇₋₂₃₉₋₂₃₄₋₂₃₅₋₂₃₆₋₂₃₇₋₂₃₉₋₂₄₀₋₂₄₁₋₂₄₃₋₂₄₄₋₂₄₅₋₂₄₇₋₂₄₉₋₂₅₁₋₂₅₄₋₂₅₅₋₂₉₀ **4**, **5**, **6**, **28**, **31**, **154**, **155**, **163**. **66**₅₋₈. **170**, **171**, **174**, **179**. **68**₅₁ **183**. **69**₁₉₋₂₀₋₂₂₋₂₃₋₃₀ **192**, **196**. **70**₃₃ **199**, **208**. **73**₄₋₆₋₇₋₈₋₁₀₋₁₁ **213**, **214**, **216**. **74**₈₋₁₉ **218**, **222**. Βλ. καὶ Ἁγίου Νικολάου, Ἀγραυλίων, Ἀλώνια, Ἀναβασίδιον, Ἀριβάλη, Βαρυκαλίγης, Βουνάρια, Γωνία Πετάκη, Δαγκασιμένη, Ἐξόλαμπρον, Ἐχεντρα, Καθαρά, Καλαμινώ, Κάμπος(1), Μανδράκλη, Μανδρικοῦ, μονὴ τῶν Ναμάτων, Ὀροδάφη, Παρραφανάδιον, Πρωτοσπαθαρέα, Πυργίον, Σκοινάριον, Σολάνη, Φίλου, Φοναῖος.
- χώρησις (πλοίου), **56**₂₋₁₈₋₁₉₋₂₀ **89**, **95**. **58**₁₈₋₂₄. **59**₂₋₁₆₋₁₇₋₁₈₋₂₀. **60**₂₋₂₀₋₂₁₋₂₄. Βλ. καὶ ἔξαμον, χωρητικότης.
- χωρητικότης (πλοίου), **89**, **90**, **91**, **95**, **96**, **99**, **115**, **116**, **117**, **118**, **120**, **121**, **126**, **127**, **128**, **129**, **132**, **134**. Βλ. καὶ ἔξαμον, χώρησις.
- χωρίζω, **50**₂₁₁.
- χωρικοί, **168**. ἐλεύθεροι —, **168**. Βλ. καὶ πάροιχος.
- χωρίον, **52**₃₈. Βλ. Βαρβάρα(2), Βερβίλου τοῦ Πανίτζη, Λέπιδα, Μαλαχίου, Ὀλυνθος, Παρθένι, Πρίνη.
- χωροπακτίζεσθαι, **50**₁₂₉₋₁₃₀.
- χωροπακτικῶς, **61**₃₁ **136**, **145**.
- χωρόπακτον, **50**₁₃₃₋₁₃₈₋₃₁₆ **5**, **6**, **28**, **32**. **61**₁₉ **136**, **137**, **145**.
- χωροστατισμένος, **65**₅ **164**.
- χωρῶ· εἰς τὸ οἰκεῖον χωρεῖν γονικόν, **61**₃₆.

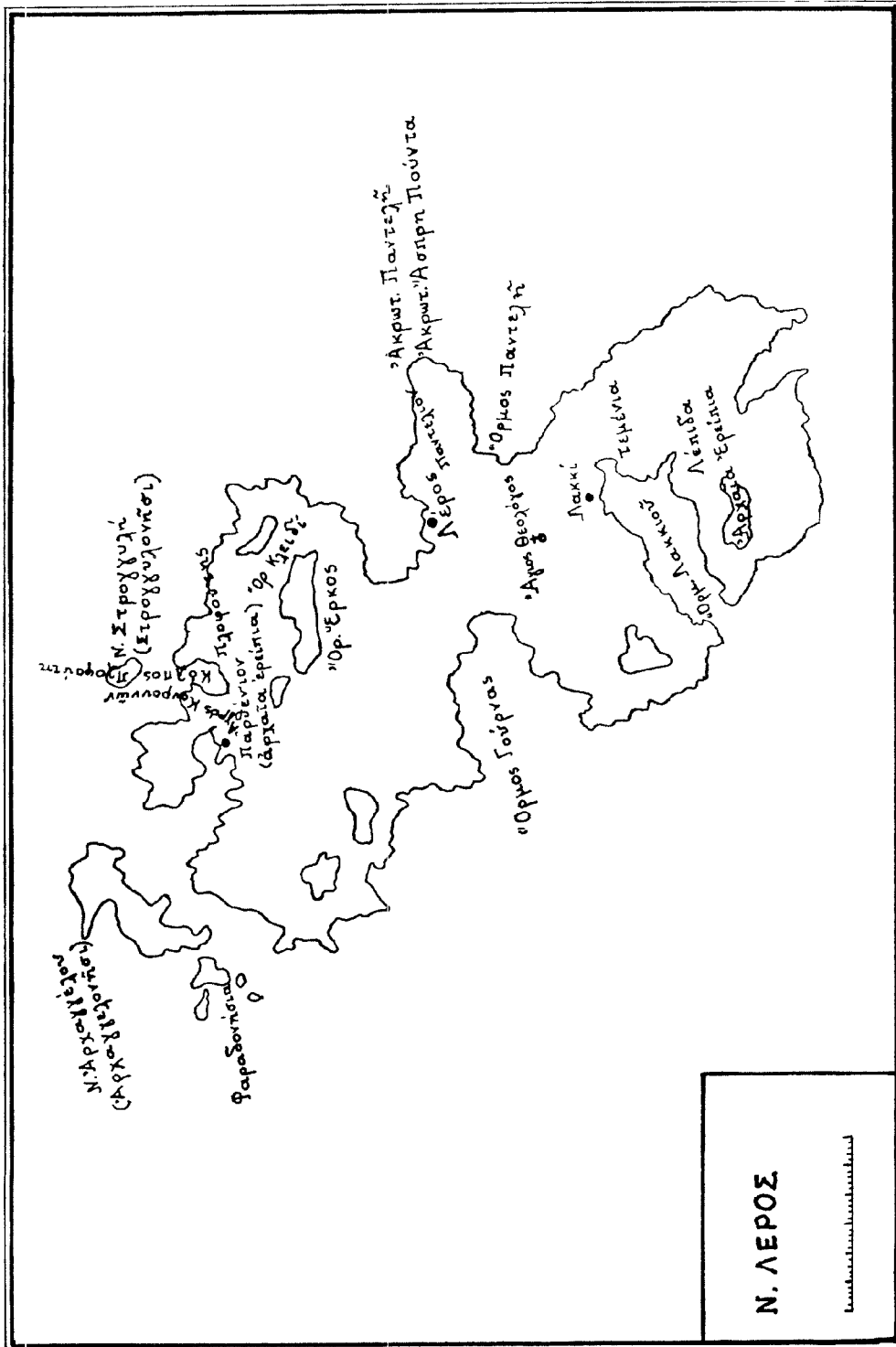
Ψ

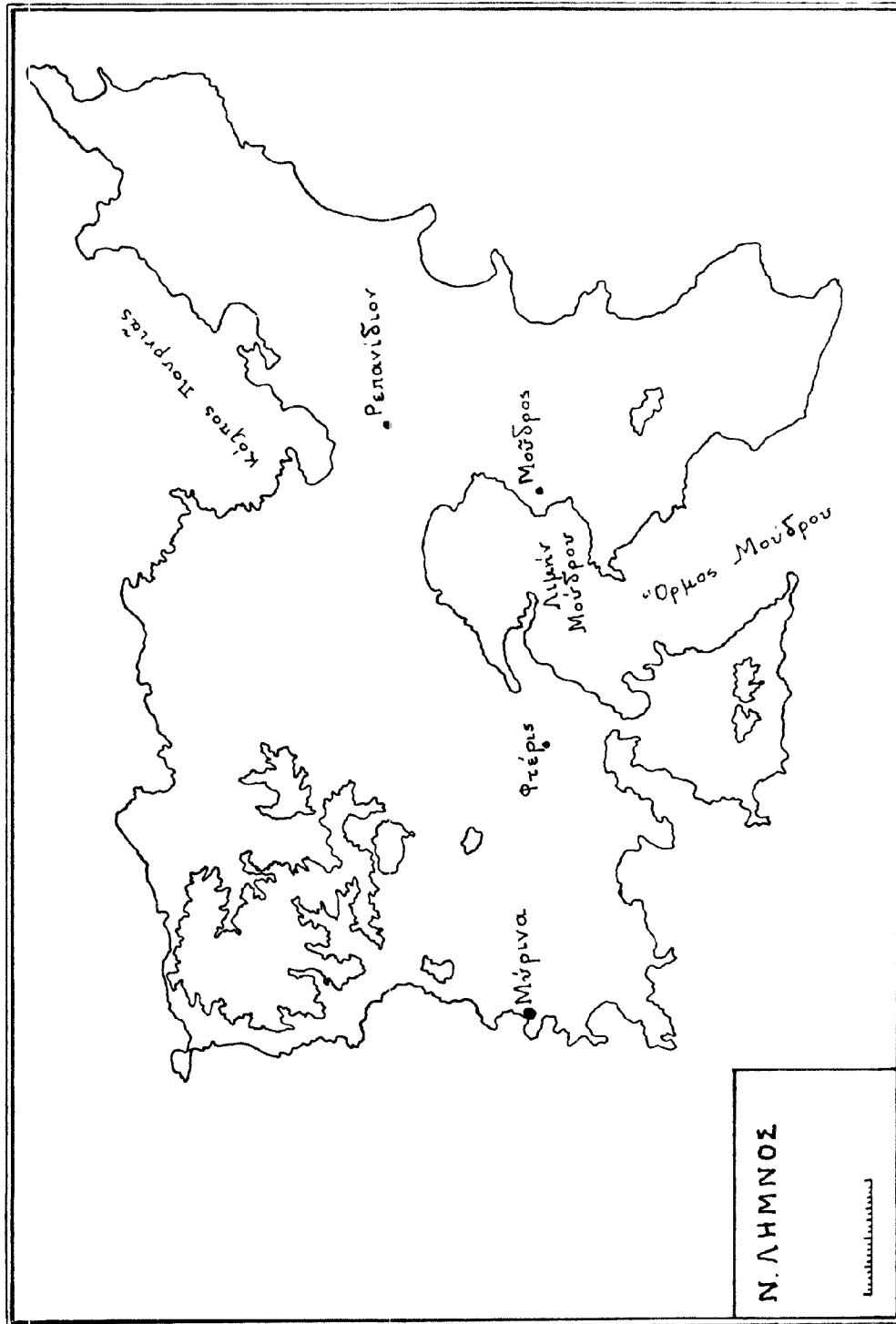
- Ψαλάνη, βλ. Ἰωάννης(13).
- Ψαλίδας Κυριακός, πάροιχος, **50**₁₄₇. Βλ. Θεοπέμπτη(1).
- ψυχικόν μετὰ τὸ ψυχικόν τῶν χριστιανῶν, **75**₁₃ **225**.
- Ψωμοζούλης Ἰωάννης, **54**₂₁. Βλ. Καλή(10), Μαρία(9).

Ω

- ᾠρεῖον (σιταποθήκη), **52**₁₀₅. **52B**₅₇₇ **67**.
- ᾠρομέδων, ὄρος τῆς Κῶ, **189**, **197**, **204**, **231**.

Σημειώσεις: Οί χάρται οί οποῖοι ἀκολουθοῦν περιλαμβάνουν μόνον τὰ τοπωνύμια τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰ ἔγγραφα τοῦ παρόντος τόμου.





ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ

ΕΓΓΡΑΦΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ

50. Πρακτικὸν παραδόσεως Ἀδάμ (Ἰούνιος [1073])	I - IV
51. Πρακτικὸν παραδόσεως Νικολάου Τζάντζη (Αὐγούστος 1088)	V
52. Πρακτικὸν παραδόσεως Εὐσταθίου Χαρσιανίτου (paulo post Ἀπρίλιον [1089])	VI - XIII
53. Πρακτικὸν Ἰωάννου Θεολογίτου (Ἀπρίλιος 1089)	XI, XIV
54. Ἐγγραφον Χριστοφύρου Κοψηνοῦ (Μάιος [1089])	XV
55. Σιγίλλιον Νικήτα Κατακαλῶν ([1097 - 1109])	XVI
56. Πράξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (Ὀκτώβριος [1195])	XVII - XVIII
57. Γραφή Ἰωάννου Βελισσαριώτου (Νοέμβριος 1197)	XIX
58. Γραφή Ἰωάννου Βελισσαριώτου (Νοέμβριος 1197)	XIX
59. Πράξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (Νοέμβριος 1199)	XX
60. Πράξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (Δεκέμβριος [1203])	XXI - XXII
61. Ἀποκατάστασις Ἀνδρονίκου Μαυροπόδου (Φεβρουάριος [1216])	XXIII
62. Πρακτικὸν Μανουὴλ Ἐξωτρήχου (Μάιος [1221 ἢ 1236])	XXIV
63. Παραδοτικὴ ἔγγραφος Γρηγορίου Φερνιτζιώτου (Αὐγούστος [1246])	XXV
64. Παραδοτικὴ ἀποκατάστασις Γεωργίου Ζαγαρομμάτου (Ἰούλιος [1251])	XXVI - XXVII
65. Πρακτικὸν ἀποκαταστάσεως Κωνσταντίνου Διογένους (Σεπτέμβριος 1254) ..	XXVIII
66. Ἀποκατάστασις Ἰωάννου Ἀθυβόλου (Μάιος [1261])	XXIX
67. Παραδοτικὴ γραφή Ἰωάννου Σελαγίτου καὶ ἐπισκόπου Ἰωάννου (Ἰούλιος [1262])	XXX
68. Σιγίλλιῶδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (Μάιος [1263])	XXXI - XXXII
69. Σιγίλλιῶδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (Ἰούλιος [1263])	XXXIII
70. Παράδοσις Μιχαὴλ Βασιλικιώτου (Μάιος [1271])	XXXIV
71. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (Αὐγούστος [1273])	XXXV
72. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (Αὐγούστος [1273])	XXXV
73. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (Ὀκτώβριος [1273])	XXXVI
74. Σιγίλλιῶδες γράμμα Μιχαὴλ Μακρεμβολίτου (Ἰανουάριος [1285])	XXXVII
75. Δέησις τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ (Ἰούλιος [1288])	XXXVIII
Παράρτημα: Πλαστὸν σιγίλλιῶδες γράμμα Ἰωσήφ Παγκάλου (Σεπτέμβριος [1261])	XXXIX - XL

Π Ρ Ο Σ Θ Η Κ Α Ι

Ἐπειδὴ ἡ ἐκτύπωσις τοῦ παρόντος τόμου διήρκεσε μίαν πενταετίαν, δὲν μνημονεύονται εἰς τὸν οἰκείον τόπον γενικὰ ἔργα ἀναφερόμενα εἰς τὴν βυζαντινὴν διπλωματικὴν καὶ εἰς τοὺς θεσμούς, τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ Βυζαντίου ἢ εἰδικαὶ μελέται θίγουσαι συγκεκριμένα θέματα τῶν ἐκιδιδόμενων ἐνταῦθα ἐγγράφων. Ἀναφέρω τὰ κυριώτερα τούτων:

Ahrweiler Hélène, *Recherches sur la société byzantine au XIe siècle: nouvelles hiérarchies et nouvelles solidarités*, ἐν *Travaux et Mémoires 6 (Recherches sur le XIe siècle)*, Παρίσιοι 1976, σελ. 99 - 124.

Darrouzès J., *Le mouvement des fondations monastiques au XIe siècle*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 159 - 176.

Lernerle P., *Cinq études sur le XIe siècle byzantin*, Παρίσιοι (Le monde byzantin) 1977.

Oikonomidès N., *L'évolution de l'organisation administrative de l'Empire byzantin au XIe siècle (1025 - 1118)*, ἐν *Travaux et Mémoires 6 (1976)*, σελ. 125 - 152.

Svoronos N., *Remarques sur les structures économiques de l'Empire byzantin au XIe siècle*, ἐν *Travaux et Mémoires 6 (1976)*, σελ. 49 - 67.

Svoronos N., *Remarques sur les actes des fonctionnaires*, «La paléographie grecque et byzantine» (Colloques Internationaux du Centre National de la Recherche Scientifique, No 559), Παρίσιοι 1977, σελ. 423 - 427.

Ἐπίσης σημειῶνω τινὰς ἐπὶ μέρους προσθήκας:

Σελ. 27, σχόλιον 12: Τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τῆς Διαθήκης τοῦ Εὐσταθίου Βοΐλα: πρβλ. P. Lernerle, *Le Testament d'Eustathios Boilas (avril 1059)*, ἐν *Cinq études sur le XIe siècle*, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 24 στ. 139 - 140 (πολυκάνθηλα μὲ τὰς ἀβίνας) καὶ σελ. 37.

Σελ. 35 στ. 2: Περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς παραχωρηθείσης γῆς καὶ τοῦ τρόπου καλλιέργειας τῆς, βλ. ἐπίσης Ν. Σβορώνος, *Remarques sur les structures économiques de l'Empire byzantin au XIe siècle*, ἐνθ' ἄνωτ., κυρίως σελ. 54 - 56.

Σελ. 42 - 43, σχόλιον 3: Διὰ τὴν χρῆσιν τῆς λ. ἀνακτορικὸς (=αὐτοκρατορικὸς) — οὐχὶ ὅμως προκειμένου περὶ ἐγγράφων — βλ. μεταξὺ ἄλλων, Denise Papachryssanthou, *Archives de l'Athos, VII, Actes du Prôtaton*, Παρίσιοι 1975, ἔγγρ. 8 στ. 3 καὶ 176.

Σελ. 79 στ. 29: Προσφάτως ἡ Patricia Karlin-Hayter εἰς τὸ ἄρθρον τῆς *Notes sur les Archives de Patmos comme source pour la démographie et l'économie de l'île*, *Byzantinische Forschungen 5 (1977)*, σελ. 189 - 215, διετύπωσε τὴν ἄποψιν ὅτι, ἐφ' ὅσον ἡ παρέμβλητος πρόσταξις (δὲν πρόκειται περὶ λύσεως ὡς, ἐκ παραδρομῆς προφανῶς, σημειώνει ἡ συγγραφεὺς, σελ. 191) εἶναι ἀντίγραφον, ἡ χρονολογία τῆς δυνατὸν νὰ παραδίδεται λαμβασμένως καὶ ἐπομένως δύναται νὰ διορθωθῇ καὶ τὸ ἔγγραφο τοῦ Κοψηνοῦ νὰ χρονολογηθῇ, διὰ λόγους ἐσωτερικοῦς, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1090 καὶ 1092 (αὐτόθι, σελ. 190 - 192). Βεβαίως ἡ συγγραφεὺς ἐμελέτησε τὸ ἔγγραφο ἐκ τῆς ἐκδόσεως Miklosich-Müller, ὅπου τοῦτο ἐκδίδεται ἀκέφαλον, καὶ ἠγνόει τὸ περιεχόμενον τῶν πέντε

πρώτων (ἀνεκδότην μέχρι τοῦδε) στίχων, τοὺς ὁποίους ἀνεῦρον εἰς τὸ Ἄρχεϊον τῆς Πάτμου καὶ ἐταύτισα. Οἱ πρῶτοι οὗτοι στίχοι οὐδεμίαν ἐπιτρέπουν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου: *Μάιος, ιβ' Ἰνδικτιῶνος* [1089], ἡ ὁποία παραδίδεται ὑπὸ τοῦ πρωτοτύπου ἐγγράφου τοῦ Κοψηνοῦ. Ὅπως δὲ ἔχω ἰσχυρισμὸς τῆς Karlin-Hayter ὅτι ἡ παρέμβλητος πρόσταξις, ἐφ' ὅσον παραδίδεται ἐν ἀντιγράφῳ, ἐπιδέχεται διορθώσεις, ἀντιβαίνει εἰς τοὺς κανόνας τῆς βυζαντινῆς διπλωματικῆς καὶ εἰς τὴν τότε κρατοῦσαν γραφειοκρατικὴν διαδικασίαν: ὁ ἀντελλόμενος τὴν πράξιν ἀξιωματοῦχος δὲν ἠδύνατο νὰ ἀλλοιώσῃ οὔτε βεβαίως νὰ προχρονολογήσῃ ἐκουσίως ἢ ἀκούσιως τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐγγράφον, βάσει τοῦ ὁποίου ἐξετέλει τὴν σχετικὴν πράξιν. Περαιτέρω ἡ Karlin-Hayter διατυπώνει ὠρισμένας σκέψεις περὶ τῆς δημογραφικῆς καταστάσεως καὶ τῆς οἰκονομίας τῆς νήσου, ἀναφερομένη μετὰ ἄλλων καὶ εἰς ἐγγράφα τοῦ παρόντος τόμου, ἀρ. 51 (βλ. σελ. 190, 191, 198 - 199), 52 καὶ 53 (σελ. 203 - 204 καὶ 206) καὶ εἰς τὰ πλοῖα τῆς μονῆς (σελ. 211 - 214).

Σελ. 179, στ. 6: Ἐνάλογος εἶναι ἡ περίπτωσις ἐγγράφου τοῦ Πρωτάτου τοῦ ἔτους 943, ὅπου λαμβάνει τὴν ἐντολὴν καὶ σφραγίζει τὸ ἐγγράφον ὁ βασιλικὸς πρωτοσπαθάρης καὶ στρατηγὸς Θεσσαλονίκης Κατακαλὸν ὁμοῦ μετὰ τοῦ «Γρηγορίου ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης καὶ Ζωήτου βασιλικοῦ πρωτοσπαθαρίου καὶ ἐπὶ τῶν οἰκειακῶν καὶ κριτοῦ τοῦ θέματος» (βλ. *Actes de Prôtaton*, ἐνθ' ἄνωτ., ἀρ. 6). Περὶ τοῦ θέματος τούτου πραγματεύομαι εἰς τὴν ὑπὸ ἔκδοσιν μελέτην μου, *Τὰ ἐγγράφα τῶν δημοσίων λειτουργῶν τοῦ Βυζαντίου (Διπλωματικὴ παρουσίασις)*.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ. 4 στ. 7 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ μέτρον χωρητικότητος	γρ. ὄργανον μετρήσεως
Σελ. 6 στ. 18 καὶ σελ. 33 στ. 14	ἀντὶ Πρίνος	γρ. Πρίνος
Σελ. 11 ἔγγρ. 50 στ. 151	χοίρους β', ἀκτῆμων	νὰ διαγραφῆ τὸ κόμμα
Σελ. 21 στ. 4	μετὰ τό: λιτός MM	πρόσθ. ἐνχόριος lege ἐγχώρηγος
Σελ. 21 στ. 10	μετὰ τό: Μετανίων MM	πρόσθ. 135 lege συμπεριληφθῆναι
Σελ. 26 στ. 11	μετὰ τό: στ. 70 - 71,	πρόσθ. 78,
Σελ. 27 στ. 13	ἀντὶ μητᾶτα	γρ. μιτᾶτα
Σελ. 27 στ. 25	ἀντὶ ἐργαλείων	γρ. ἱμάντος, λωρίδος.
Σελ. 31 στ. 28	ἀντὶ πλησίον τοῦ χωραφίου	γρ. πλησίον τοῦ χωραφίου
Σελ. 31 στ. 30	ἀντὶ 226	γρ. 227
Σελ. 32 στ. 6 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ οὐργυῖαι	γρ. οὐργυῖαι
Σελ. 36 στ. 1 ἐκ τῶν κάτω	μετὰ τό: μεταβῆ	πρόσθ. τάχιστα
Σελ. 43 στ. 2	ἀντὶ ἔγγρ. 63	γρ. ἔγγρ. 67
Σελ. 47 στ. 3 ἐκ τῶν κάτω	Ἰαλεξίου Ἀ' Κομνηνοῦ ἸΑννης τῆς Δαλασσηνῆς	νὰ τεθοῦν ἐντὸς ἀγκυλῶν
Σελ. 54 ἔγγρ. 52 στ. 77	ἀντὶ Λαγκάδα, ἸΑνάραχον	γρ. λαγκάδα, ἀνάραχον
Σελ. 56 ἔγγρ. 52 στ. 107 _{α'}	ἀντὶ κελλίτζι(ιν)	γρ. κελλίτζι(ιν)
Σελ. 56 ἔγγρ. 52 στ. 109	αὐτῆς, πρόσταξις	νὰ διαγραφῆ τὸ κόμμα
Σελ. 58 ἔγγρ. 52 στ. 168	ἀντὶ ἀνωγε(ο)κάτω(γον)	γρ. ἀνωγε(ω)κάτω(γον)
Σελ. 63 στ. 5	ἀντὶ κατὰ μόνας	γρ. κατὰ μόνας
Σελ. 67 στ. 9	ἀντὶ Ahrweiler	γρ. Ahrweiler
Σελ. 76 στ. 14	ἀντὶ ἀπολεσθῆ	γρ. ἀπολεσθῆ
Σελ. 83 Κρ. Ἰπόμν.	ἀντὶ 2	γρ. 3
Σελ. 85 στ. 32	ἀντὶ τοῦ ἄρθρου	γρ. τοῦ ὀριστικοῦ ἄρθρου
Σελ. 87 στ. 23	ἀντὶ ἔγγρ. 28	γρ. ἔγγρ. 14 στ. 25 - 28
Σελ. 89 στ. 5	ἀντὶ καταμέρησιν	γρ. καταμέτρησιν
Σελ. 90 στ. 33	ἀντὶ τὰ τῆς	γρ. τὰς τῆς
Σελ. 91 στ. 5	ἀντὶ Κομνηνόν	γρ. ἸΑγγελον
Σελ. 94 στ. 22	ἀντὶ ,αφοβ'	γρ. ,αφοβ'
Σελ. 97 στ. 3	ἀντὶ ἔγγρ. 59	γρ. ἔγγρ. 58
Σελ. 97 στ. 16	ἀντὶ deux actes	γρ. deux documents
Σελ. 99 στ. 2 καὶ 4	ἀντὶ Μιχαήλ	γρ. Μανουήλ
Σελ. 111 στ. 6	ἔτ(ους), ,ςψς'	νὰ διαγραφῆ τὸ κόμμα
Σελ. 111 στ. 6 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ ἴσον	γρ. ἴσον
Σελ. 117 ἔγγρ. 57 στ. 24	ἀντὶ τῆς εὐγενεία	γρ. τῆ εὐγενεία
Σελ. 118 στ. 7	ἀντὶ 73	γρ. 71
Σελ. 139 ἔγγρ. 61 στ. 22	ἀντὶ κρατ(αιοῦ)	γρ. κρατ(αιοῦ)
Σελ. 141 στ. 16	ἀντὶ ἀρχιεπισκόπου	γρ. μητροπολίτου

Σελ. 141 στ. 6 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ Γεώργιον	γρ. Ἰωάννην
Σελ. 145 στ. 19 καὶ σελ. 155 στ. 34	ἀντὶ 1261 (;)	γρ. 1261
Σελ. 149 στ. 25	ἀντὶ εἰς τὴν	γρ. στήν
Σελ. 155 στ. 3 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ ἀναγραφεὺς	γρ. ἀπογραφεὺς
Σελ. 156 στ. 23	μετὰ τό: Γεωργίω	πρόσθ. τῃ
Σελ. 160 ἔγγρ. 64 στ. 37	ἀντὶ Μ[αι]άνδου	γρ. Μ[αι]άνδρου
Σελ. 165 στ. 21	ἀντὶ 9	γρ. στ. 9
Σελ. 169 στ. 8	ἀντὶ Κουριώτης	γρ. Κουρσιώτης
Σελ. 171 στ. 8 καὶ ἔγγρ. 66 στ. 17	ἀντὶ Μαυρόποδου	γρ. Μαυρόποδος
Σελ. 173 στ. 17	ἀντὶ σχόλιον 1	γρ. σχόλιον 2
Σελ. 173 στ. 3 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ Ostrogorky	γρ. Ostrogorsky
Σελ. 174 στ. 8 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ Μαυρόποδου	γρ. Μαυρόποδος
Σελ. 178 στ. 9 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ κειμένου	γρ. ἔγγράφου
Σελ. 179 στ. 3	πρὸ τοῦ: μοναδική	πρόσθ. σπανία ἀλλ' οὐχί
Σελ. 179 στ. 2 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ 1778	γρ. 1278
Σελ. 187 ἔγγρ. 68 στ. 62	ἀντὶ περὶ	γρ. π(ε)ρὶ
Σελ. 188 στ. 1 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ σχόλιον 4	γρ. σχόλιον 5
Σελ. 189 στ. 14	πρὸ τοῦ: μέχρι	πρόσθ. τοῦλάχιστον
Σελ. 190 στ. 9	ἀντὶ σχόλιον 18	γρ. σχόλιον 21
Σελ. 200 στ. 12	μετὰ τό: περιπτώσεις	πρόσθ. προφανῶς πρόκειται περὶ τῆς δεήσεως τοῦ ἡγουμένου Γερμανοῦ (βλ. τόμ. Α' ἔγγρ. 32).
Σελ. 203 στ. 5	ἀντὶ 1263	γρ. 1261
Σελ. 205 στ. 1 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ ἀναγραφεὺς	γρ. ἀπογραφεὺς
Σελ. 212 στ. 8 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ προσκαθήμενοι τῆς Μονῆς Γεωργίου	γρ. δουλευταὶ τῆς Μονῆς Ἀγίου Γεωργίου
Σελ. 217 στ. 2 ἐκ τῶν κάτω	ἀντὶ Ἀνδρονίμου	γρ. Ἀνδρονίκου
Σελ. 227 ἔγγρ. 75 στ. 10	ἀντὶ καλόγ(η)ρος	γρ. καλόγ(ε)ρος

Ἐπειδὴ ἡ ἀρχικὴ κατάταξις τῶν ἐγγράφων τοῦ Α' τόμου, τὴν ὁποίαν καὶ εἶχον ὑπ' ὄψιν μου, μετεβλήθη τελικῶς εἰς ὠρισμένα σημεῖα, αἱ κάτωθι παραπομπαὶ πρέπει νὰ διορθωθοῦν ὡς ἑξῆς:

Α' τόμ. ἔγγρ. 23 διορθωτέον εἰς 22 (ἐν σελ. 109, 113 παρόντος)	
» » » 24 » » 23 (» » 207, 210 »)	
» » » 25 » » 24 (» » 207, 210 »)	
» » » 27 » » 26 (» » 193, 196 »)	
» » » 33 » » 31 (» » 193, 197, 200, 203, 205 παρόντος)	
» » » 34 » » 33 (» » 207, 208, 210 »)	
» » » 35 » » 34 (» » 232 »)	
» » » 37 » » 36 (» » 203, 210 »)	
» » » 44 » » 43 (» » 220, 222, 223 »)	

Π Ι Ν Α Ξ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

Πρόλογος	σελ.	ζ' - θ'
ΒΡΑΧΥΓΡΑΦΙΑΙ	»	ια' - ιδ'
ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΜΟΥ	»	ιε' - ιζ'
α') Ταξινομημένα κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν (σελ. ιε'). β') Ταξινομημένα κατὰ τὴν ἐκδοῦσαν ἀρχὴν (σελ. ις'). γ') Ταξινομημένα κατὰ τὸ περιεχόμενον (σελ. ις'). δ') Πρωτότυπα καὶ ἀντίγραφα (σελ. ις'). Πίναξ ἀντιστοιχίας (σελ. ιζ').		
ΓΕΝΙΚΑΙ ΑΡΧΑΙ ΠΑΡΟΥΣΗΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ	»	ιη' - ιθ'
ΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ		
50. Πρακτικὸν παραδόσεως πατριαρχικοῦ νοταρίου Ἀδάμ (1073)	»	3 - 35
51. Πρακτικὸν παραδόσεως κριτοῦ καὶ ἀναγραφέως Κυκλάδων νήσων Νικολάου Τζάνζη (1088)	»	36 - 45
52. Πρακτικὸν παραδόσεως στρατηγοῦ καὶ προνοητοῦ Σάμου Εὐσταθίου Χαρσιανίτου (1089)	»	46 - 69
53. Πρακτικὸν νοταρίου Ἰωάννου Θεολογίτου (1089)	»	70 - 75
54. Ἐγγραφοὶ ἀναγραφέως Κῶ Χριστοφόρου Κοψηνοῦ (1089)	»	76 - 81
55. Σιγίλλιον Νικήτα Κατακαλῶν (1097 - 1109)	»	82 - 88
56. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (1195)	»	89 - 107
57. Γραφὴ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου (1197)	»	108 - 114
58. Γραφὴ τοῦ μεγάλου λογαριαστοῦ Ἰωάννου Βελισσαριώτου (1197)	»	115 - 119
59. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (1199)	»	120 - 127
60. Πρᾶξις τοῦ σεκρέτου τῆς θαλάσσης (1203)	»	128 - 134
61. Ἀποκατάστασις Ἀνδρονίκου Μαυροπόδου (1216)	»	135 - 145
62. Πρακτικὸν Μανουὴλ Ἐξωτρόχου (1221 ἢ 1236)	»	146 - 151
63. Παραδοτικὴ ἔγγραφος Γρηγορίου Φερνιτζιώτου (1246)	»	152 - 155
64. Παραδοτικὴ ἀποκατάστασις Γεωργίου Ζαγαρομμάτου (1251)	»	156 - 163
65. Πρακτικὸν ἀποκαταστάσεως δουκὸς, ἀπογραφέως καὶ ἐξισωτοῦ Λέρου καὶ Καλύμνου Κωνσταντίνου Διογένης (1254)	»	164 - 169
66. Ἀποκατάστασις Ἰωάννου Ἀθυβόλου (1261)	»	170 - 174
67. Παραδοτικὴ γραφὴ τοῦ δουκὸς Μελανουδίου Ἰωάννου Σελαγίτου καὶ τοῦ ἐπισκόπου Ἀμαζοκορακίας Ἰωάννου (1262)	»	175 - 181
68. Σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα ἀπογραφέως Ρόδου καὶ Κυκλάδων Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (1263)	»	182 - 190
69. Σιγίλλιδες ἀποκαταστατικὸν γράμμα ἀπογραφέως Ρόδου καὶ Κυκλάδων Λέοντος Ἐσκαμματισμένου (1263)	»	191 - 197
70. Παράδοσις Μιχαὴλ Βασιλικιώτου (1271)	»	198 - 205

71. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (1273)	σελ. 206 - 210
72. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (1273)	» 211 - 212
73. Γραφή τοῦ ἐπὶ τοῦ κανικλείου (1273)	» 213 - 216
74. Σιγίλιωδες γράμματα τοῦ δουκὸς καὶ ἀπογραφῆς Λήμνου Μιχαὴλ Μακρεμ- βολίτου (1285)	» 217 - 223
75. Δέησις τῶν ἐποίκων τῆς Κῶ (1288)	» 224 - 235

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλαστὸν σιγίλιωδες γράμμα Ἰωσήφ Παγκάλου (1261)	» 239 - 246
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ	» 247 - 295
ΧΑΡΤΑΙ	» 297 - 299
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ ΛΕΥΚΩΜΑΤΟΣ	» 300
ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ	» 301 - 302
ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ	» 303 - 304
ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ	» 305 - 306

ΧΑΡΤΑΙ

1. Ἡ νῆσος Πάτμος (βλ. ἔγγρ. 51)	» 45
2. Ἡ νῆσος Λέρος (βλ. ἔγγρ. 52, 53, 55, 65, 68)	» 297
3. Ἡ νῆσος Κῶς (βλ. ἔγγρ. 68, 69, 70, 75, Πλαστὸν)	» 298
4. Ἡ νῆσος Λήμνος (βλ. ἔγγρ. 74)	» 299

ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΣΩΜΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ
(ΣΕΛΙΔΕΣ 1 - 248)
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΕ ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΕ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ ΑΔΕΛΦΩΝ ΜΥΡΤΙΔΗ
(1975 - 1979)

Η ΠΡΟΜΕΤΩΠΙΔΑ, Ο ΠΡΟΛΟΓΟΣ, Η ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ
ΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΕΥΡΕΤΗΡΙΑ
(ΣΕΛΙΔΕΣ α' - κ' ΚΑΙ 249 - 308)
ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΤΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΤΥΠΩΘΗΚΑΝ
ΣΤΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ «Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ» Α.Ε.
(1980)

ΟΙ ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ ΤΩΝ ΕΓΓΡΑΦΩΝ
ΤΥΠΩΘΗΚΑΝ ΣΤΙΣ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΙΚΟΥ ΟΙΚΟΥ «ΜΕΛΙΣΣΑ»
(1980)

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΚΑΛΥΜΜΑ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑΣ ΟΦΕΙΛΟΝΤΑΙ
ΣΤΟΝ ΖΩΓΡΑΦΟ-ΧΑΡΑΚΤΗ Π. ΚΑΤΣΟΥΛΙΔΗ.



